PROTOS. NICODIM MĂNDIȚĂ

DUMNEZEIASCA LITURGHIE

CU ÎNSEMNĂTATEA EI

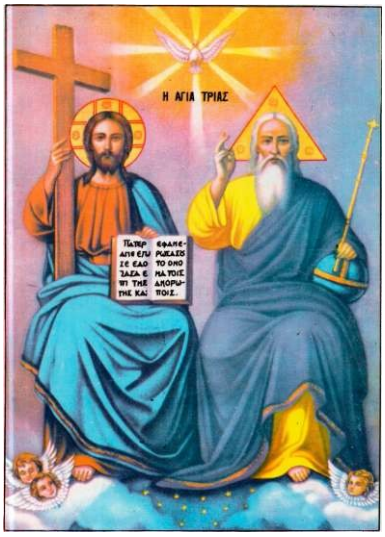

PROTOS. NICODIM MĂNDIŢĂ

DUMNEZEEASCA LITURGHIE
CU ÎNSEMNĂTATEA EI

EDITURA „BUNA VESTIRE" BACĂU 199

4Adevărurile Dumnezeeştilor învăţături şi însemnătatea tainică şi adâncă a Dumnezeeştei Liturghii, sunt o bogăţie nemărginită.

Noi Preoţii cu multe jertfe şi greutăţi le adunăm şi le semănăm în ogorul creştinesc pentru a rodi cu îmbelşugare, spre luminarea poporului, binele obştesc, mântuirea sufletelor şi Slava lui Dumnezeu.

Autorul

PRECUVÂNTARE

Cu ajutorul Prea Sfântului şi Milostivului Dumnezeu, am arătat pe cât s-a putut în Partea întâi a acestei lucrări: Curtea Domnului, Sf. Biserică cu obiectele ei şi veşmintele preoţeşti dimpreună cu însemnătatea lor. în Partea a II-a am arătat cele 3 principale virtuţi creştineşti: Credinţa, Nădejdia şi Dragostea; Călăuză pentru pregătirea, mergerea, şi starea creştinilor în Sf. Biserică, şi cele 7 Laude; Miezonoptica, Utrenia cu ora a I-a, ora a III-a, ora a VI-a cu prânzânda, ora a IX-a, Vecernia, Dupăcinarea şi Privegherea de noapte cu însemnătatea lor, în Lumina Dumnezeeştilor Scripturi şi a Sf. Tradiţii. în Partea a III-a a acestei lucrări, vom vorbi despre Dumnezeeasca Liturghie.

Dumnezeeasca Liturghie e partea cea mai de căpetenie a cultului creştin. Ceea ce este capul pentru întreg corpul

omenesc; altarul pentru întregul edificiu al Bisericii; rădăcina pentru corpul copacilor şi plantelor; Capitala faţă de toate oraşele, comunele, satele şi ţinuturile ţării; uzina electrică pentru toate maşinăriile oraşelor pe care le pune în mişcare şi pentru toate becurile electrice prin care luminează oraşul; soarele faţă de lună, stele şi pământ; aceea este Dumnezeeasca Liturghie unită cu Sf. Euharistie, pentru divinele servicii bisericeşti. în timpul acestei Dumnezeeşti Slujbe se aduce lui Dumnezeu, sub chipul Pâinii şi Vinului, acelaşi sacrificiu de împăcare adus la Cina de Taină şi pe Crucea de pe Golgota, adică însuşi Prea Sf. Trup ,pironit pe Cruce şi Sângele vărsat de Domnul nostru Iisus Hristos drept jertfă pentru iertarea păcatelor însă în mod nesângeros. Pentru aceasta, ea se mai numeşte şi **„Jertfa cea fără de sânge".** Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos se dă întotdeauna credincioşilor creştini, spre împărtăşire, sub chipul Pâinii şi Vinului, pentru a se întări cu puterea Dumnezeească existentă într-însele spre viaţa şi fericirea veşnică.-

Creştinii apostolici şi patristici, au iubit slujba Dumnezeeştii Liturghii mai mult decât însuşi viaţa lor, Astfel prin multe catacombe au fost înmormântaţi de vii mulţime de clerici şi creştini în timpul când slujeau şi ascultau Dumnezeeasca Liturghie, prin astuparea intrărilor şi ieşirilor secrete, de către păgâni. Unii din sfinţiţii liturghisitori au slujit Dumnezeeasca Liturghie în întunericul şi umezeala temniţelor, încărcaţi de lanţuri, formând Sf. Masă pe propriul lor piept; iar drept pereţi ai Bisericii, pe creştinii întemniţaţi care îi încoñjurau. Aşa de exemplu a slujit Sf. Sfinţitul M. Luchian (a). Slujba Dumnezeeştii Liturghii era foarte cunoscută pe atunci, aproape în întregime, nu numai de oamenii mari, ci chiar şi de copii, care în înflăcărarea lor curată imitau, citirile, cântările şi Dumnezeeştile slujbe. Astfel Sf. Tradiţie ne istoriseşte că unii copii ai creştinilor fiind cu vitele, au închipuit o Bisericuţă cu Altar din crengi rupte din copaci şi înfipte în pământ, unde au

slujit Sf. Liturghie ca Preoţii în Biserică (b). Numai aşa se explică minunile, cum sufletele creştinilor de atunci erau aşa de curajoase, bărbate, viteze, încât alergau să moară pentru dragostea şi mărturisirea Domnului Hristos, aşa cum se duce lumea de azi, care zace în întuneric, la petreceri, ospeţe păgâneşti, beţii şi alte blestemăţii, unde îşi ucid sufletele.

în dorinţa vie de arechemaîn mijlocul creştinismului nostru iarăşi viaţa creştinească a primilor creştini, cu minunatele şi strălucitele ei progrese duhovniceşti, dăm la lumină şi această a treia parte a lucrării de faţă.

Milostivul Dumnezeu, Carele voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină (c), să completeze şi să înmulţească cu Darul Său aceste cunoştinţi şi învăţături duhovniceşti, spre ridicarea celor căzuţi, spre luminarea celor din întuneric, şi spre edificarea, folosul, mântuirea şi fericirea tuturor creştinilor.

„Darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu noi cu toţi, acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin".

Cel mai mic între Iereii-Monahi **Nicodim Mândiţă .**

Preot-Călugăr

(a) V. Sf. 15 a X-a pag. 420-l. (b) Prolog 4 Ianuarie (c) 1 Tim. 2$_4$; comp. Ez. 18$_{23}$; Ioan Tit2$_{11}$; 2 Petru 3,; Ioan 17$_3$; 2 Tim. 2^; Ape. 2; 7; 18^; 21; 22;

(:•' '' 'CÂPTTOLtlLiliv'V *. •■/]*

ij

Despre Dumnezeeasca Liturghie

1. **Ce este Sfânta Liturghie?** Sfânta Liturghie este Dumnezeeasca Slujbă şi lucrarea desăvârşitoare a Sfintei Jertfe celei fără de sânge.

2. **Cine a aşezat această lucrare Dumnezeească?** Această lucrare Dumnezeească a făcut-o şi a aşezat-o în Sf. Biserică creştină, însuşi Dumnezeescul nostru Mântuitor Iisus Hristos.

3. **Când a aşezat Dumnezeescul nostru Mântuitor Iisus Hristos, lucrarea desăvârşitoare a Sfintei Liturghii?** Această lucrare Dumnezeească a aşezat-o

Mântuitorul în Dreptcredincioasa şi Sfânta Sa Biserică în ajunul patimilor Sale cele de bună-voie, adică la Cina cea de Taină. Aceasta ne-o adeveresc Sf. Evanghelişti zicând: „Deci mâncând ei, luând Iisus pâinea şi binecuvântând-o a frânt, a dat-o Sfinţilor Săi Ucenici şi Apostoli, zicând: „L^aţi mâncaţi, acesta este Trupul Meu, Carele se dă pentru voi. Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea". Apoi luând paharul după ce a cinat, mulţumind ■— Tatălui Ceresc — a dat lor, zicând: „Beţi dintru acesta toţi, că acesta este Sângele Meu al legei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor" (a).

4. **Cui a predat Mântuitorul această Dumnezeească lucrare a Sfintei Liturghii?** Mântuitorul a predat această Dumnezeească lucrare a Sfintei Liiurghii, Sfinţilor Săi Ucenici şi Apostoli la Cina cea de Taină poruncindu-le: *„Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea"(b).* Apoi prin Apostoli Mântuitorul a împuternicit şi a predat această lucrare spre a o săvârşi Episcopii şi Preoţii, dându-le ca ajutor a treia treaptă preoţească mai mică, adică Diaconi. împuternicirea şi testamentul acesta, al dreptului de a săvârşi slujbele Preoţiei N.T. dimpreună cu Dumnezeeasca Liturghie, a trecut dintr-unii în alţii prin sfinţirea sau hirotonisirea corespunzătoare

. (a) ML 26$_{M\ 28}$?Mc. 14$_{,2\ 24}$; Lc. 22,^. (b) Lc. 22"; 1 Cor. 11^.; 10, treptei; episcopiei, preoţiei, şi diaconiei, până în ziua de azi, şi va trece până la sfârşitul veacurilor. „Eu am luat de la Domnul care am şi dat vouă. Că Domnul Iisus în noaptea întru care S-a vândut, a luat pâine şi mulţumind a frânt şi a zis: „Luaţi mâncaţi; acesta este Trupul Meu care se frânge pentru voi, aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea. Aşişderea şi paharul după cină, zicând: „Acest pahar, legea cea nouă este întru Sângele Meu. Aceasta să o faceţi de câte ori veţi bea întru pomenirea Mea. Că de câte ori veţi

Iisus a dat Sfinţilor Săi Ucenici şi Apostoli zicând: „Luaţi maneaţi Acesta este Trupul Meu care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor. Beţi dintru acesta toţi, Acesta este Sângele Meu al legii cei nouă, Carele pentru voi şi pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor. Aceasta să o faceţi întru pomenirea mea... Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu, întru Mine petrece şi Eu întru El, acela are viaţa veşnică şi eu îl voiu învia pe el în ziua cea de apoi". (Mt. 26,$_{626}$; Mc. 14$_{22}$ $_{,4}$; Lc. 22$_{19\ :o}$; Ioan 6$_{27\ s'6}$; 1 Cor 10$_{16,21}$; 1 1 $_{23\text{-}32}$; 12$_{27\ 28}$; Ape. 2, ,,.,,.^; 3$_{5;12:}$ $_{2l}$; 21).

mânca Pâinea aceasta şi veţi bea paharul acesta, moartea Domnului vestiţi, până când va veni..." (c). „Şi erau (cei convertiţi la creştinism şi botezaţi) aşteptând întru învăţătura Apostolilor, întru împărtăşirea, întru frângerea Pâinii şi întru rugăciuni" (d).

Despre trecerea acestei împuterniciri preoţeşti al dreptului de a săvârşi cele sfinte în Biserica lui Dumnezeu ne istorisesc pe scurt Dumnezeeştile Scripturi ale N.T. şi mai pe larg Istoriile Bisericeşti.

(c) 1 Cor. 1 1$_{23\ 26}$; 10$_{16.\text{ir}}$ (d) F.Ap. 2$_{42}$

.**Treapta Diaconiei.** în cartea: Apostoli după învăţătura Domnului propus adunării credincioşilor, să de înţelepciune şi

de Duh Sfânt, pentru a-i sfinţi în treapta diaconiei. Aceştia fiind aleşi şi prezentaţi de adunare înaintea soborului apostolesc, Sf. Apostoli i-au sfinţit adică i-au hirotonit diaconi prin punerea mâinilor şi rostirea rugăciunilor pentru împuternicirea lor în slujba diaconiei (e).

Treapta Preoţiei. Tot în cartea: „Faptele Apostolilor", aflăm mai departe că Sf. Apostoli cu rugăciuni şi post au hirotonisit şi orânduit Preoţi în Biserica primară. Sf. Ap. Pavel şi Barnaba trecând prin oraşele: Listra, Iconia şi Antiohia din Asia mică, unde se înmulţea numărul ucenicilor, *... „ rugându-se cu post, au rânduit Preoţi pe la Biserici şi i-au încredinţat pe dânşii Domnului, în Care au crezut"* (f). Pe aceşti investiţi cu drepturile speciale ale Preoţiei, Sf. Ap. Pavel îi făcea atenţi de marea răspundere ce o au pentru păstorirea credincioşilor, învăţându-i astfel: *„Luaţi aminte de voi şi de toată turma, în care v-au pus Sfântul Duh* (iar nu oamenii) *ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu, pe care o a câştigat cu Sângele Său..."(g).*

„Faptele Apostolilor" găsim că Sf. Hristos şi inspiraţia Duhului Sfânt, au din mijlocul lor şapte bărbaţi plini

„Diaconii să fie cucernici,
nu îndoiţi la cuvânt,
nebăutori de vin mult,
neagonistori de dobândă
urâtă. Să aibă taina
credinţei întru ştiinţă
curată. Aceştia mai întâi

să se ispitească, şi după ce se vor găsi că sunt fără prihană, apoi să se diaconească. Diaconul (de mir) să fie bărbat numai al unei femei, feciorii şi casa, să şi le chivernisească bine. Soţiile Diaconilor, ca şi ale Preoţilor să fie cucernice, treze şi credincioase întru toate". (1 Tim. 3,12)

.(e) F.Ap. 6[26]; comp. F.Ap. 6[8,10]; 8[5]; Filip l[1]; 1 Tim. 3[8,10]. (f) 1 Tim. 3[8,10]. (g) F.Ap. 14,3.

„Credincios este cuvântul şi de toată primirea vrednic, că spre aceasta ne şi ostenim şi suntem ocărâţi, căci am nădăjduit întru Dumnezeul cel viu, Carele este Mântuitor tuturor oamenilor, şi mai vârtos celor credincioşi. Porunceşte acestea şi învaţă. Nimeni tinereţile tale să nu le defaime; ci te fă pildă credincioşilor, cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa, cu cjjrâţia. Până ce voiu veni, ia aminte la cetire, la mângâiere, ia învăţătură. Nu fii nebăgător de seamă de Darul ce este întru tine, care ţi s-a dat prin proorocie, cu punerea mâinilor preoţiei. De acestea să gândeşti, întru acestea fii: ca procopseala ta să fie arătată întru toţi. Păzeşte-te pe tine însuţi şi învăţătura, şi rămâi întru acestea; că acestea făcând şi pe tine te vei mântui; şi pe cei ce te vor asculta" (1 Tim 4$_{7\text{-}16}$).

Treapta Episcopiei. O arătare scurt lămurită privitor la hiiotonisirea Episcopilor. o găsim Tn N.T. la epistola întâi a Sf. Ap. Pavel către Episcopul Timotei pe care îl-hirotonisise pentru Biserica din Efes. *„Nu fii nebăgător de seamă de Darul ce este în tine, care ţi s-a dat prin proorocie, prin punerea mâinilor Preoţiei..."*. Iar altă dată îi reaminteşte despre acest înalt Dar Dumnezeesc al celei mai înalte dregătorii Preoţeşti, a Episcopatului, sfătuindu-l astfel: *„Îţi aduc aminte ţie, ca să aprinzi Darul lui Dumnezeu, care este întru tine prin punerea mâinilor mele..."* (h). . Ucenicului

său Tit, celui întâi hirotonisit Episcop al Bisericii Critenilor, îi scrie din Nicopolea Macedoniei să-şi îndeplinească conştiincios datoria de Episcop, zicându-i: *„Pentru aceasta te-am lăsat pe tine în Crit, ca cele ce lipsesc să le îndreptezi, şi să aşezi prin cetăţi Preoţi, precum eu ţi-am poruncit"* (i).

Din cele arătate aici pe scurt, reiese că după Mântuitorul Iisus Hristos, Sf. Apostoli la rândul- lor comunicau prin slujba hirotonisirei, Darul lui

-(h) 1 Tim. 4_m; 3...; 5_{17-19}; şi întreg 2 Tim. 1_6; Tit 1_5,; Filip 1,; 1 Cor. 12_4; Efs. $4_{]n6}$. (i) Tit. 1_5

Dumnezeu, persoanelor alese pentru fiecare din cele trei trepte ale Preoţiei prin punerea mâinilor şi rugăciunea făcută cu post în Duh şi adevăr (j).

Astfel, lucrarea Dumnezeeştei Liturghii se săvârşeşte şi astăzi de sfinţiţii liturghisitori, tot cu aceeaşi putere şi desăvârşire ca şi de Sfinţii Apostoli şi de însuşi Mântuitorul; pentru că aici ca şi acolo lucrează însuşi Dumnezeu, împuternicind pe oamenii sfinţiţi în slujbele Preoţiei. Mai înainte de a sluji Sf. Liturghie, sfinţiţii liturghisitori şi slujitori, se pregătesc în ajunul şi-în dimineaţa zilei în care slujesc, făcându-şi pravila după rânduială.

5. Pregătirea sfinţiţilor liturghisitorilcr pentru slujba Dumnezeeştei Liturghii.

a) Pregătirea sufletească. Iertarea ofenselor.

b) Participarea în Sf. Biserică la slujba Ceasului IX-lea, a Vecerniei şi a Dupăcinărei.

c) Cetirea pravilei respective a zilei în care slujeşte.

d) Ferirea de îmbuibarea pântecului, de beţie, ospeţe lumeşti şi de pornire la felurite patimi.

e) Participarea la slujbă în Sf. Biserică la Miezo-noptică, Mânecânda şi oral-a.

f) Somn mai puţin (în limitele puterii sau a slăbiciunii sfinţitului liturghisitor şi slujitor) când era a sluji.

g) Dimineaţa păstrarea păcii lăuntrice, completarea pravilei cu credincioşie, introducerea dincolo de coaja cuvintelor ei, în miezul Duhului Dumnezeeştei rugăciuni şi pătrunderea după puţinţă a însemnătăţei lor. Iertarea cu toţi ofensatorii. Păstrarea păcii pe cât e cu putinţă cu toţi. Acaşă, pe drumul Bisericii şi în Casa lui Dumnezeu stăpânirea gândurilor, gurii, ochilor, urechilor, inimii şi al tuturor simţirilor în interiorul împărăţiei lui Dumnezeu şi ferirea lor de a trece peste hotarele duhovniceşti în împărăţia întunericului adică la felurite patimi şi păcate care-s uriciune înaintea lui Dumnezeu.

În drum spre Sfânta Biserică, sfinţitul liturghisitor (ca şi oricare credincios) recitează cu credincioşie şi pătrundere Dupinezeeşti rugăciuni citite ori pericope evanghelice şi apostolice din Noul Testament. Acestea sunt datori a le urma şi păzi fiecare cleric şi fiecare dreptcredincios creştin care vine la Dumnezeesca împărtăşire cu Prea Sfântul Trup şi Sângele

(j) Vezi preoţia în lumina Dumnezeeştilor Scripturi, Bibi. Ort Nr. 18 pg. 448-453; şi „înapoi la Ortodoxie". Nr. 4 pg. 125-131: Teol. Dogm. Ortodoxa de Macarie o.c. pg. 629-646; Ep. de Canev. Voi. IV, pg. 305-333.

Domnului Iisus Hristos. Astfel urmând cu credincioşie vie, sfinţitul liturghisitor se îmbracă eu puterea de sus.

8) Participarea la slujba de dimineaţă, a acatistului şi ceasurilor III şi VI.

Sfinţiţii liturghisitori, care erau mai înflăcăraţi în credinţă, nădejdie şi dragoste, pentru a săvârşi Sfânta Liturghiei aşteptau mai întâi arătări Dumnezeeşti

Epifanie niciodată nu săvârşea Sf. Jertfă până nu vedea vedenie Dumnezeească. Fericitul Epifanie păzea şi acestea: în ceasul aducerii de Jertfă, niciodată nu săvârşea Sfânta jertfă,.până ce nu vedea vedenie, adică pogorârea Sf.

Duh peste Sfintele Daruri. Deci, odată, zicând de trei ori cuvântul, nu s.a făcut vedenia. Plângând el şi rugându-se, ca să i se vestească pricina, întâi a căutat la Diaconul cel din stânga care ţinea ripida, şi cum s-a uitat la el, a văzut pe fruntea lui lepră; aceasta era arătată tuturor, că acel Diacon era vinovat cu ceva. Deci, Epifanie a întins mâna şi a luat ripida din mâna Diaconului, zicând către dânsul cu blândeţe: „Du-te fiule la casa ta şi să nu te împărtăşeşti acum cu Dumnezeeştile Taine". El îndată a ieşit şi s-a dus la casa lui; iar Epifanie a dat ripida altui Diacon; după aceea începând a zice Dumnezeeştile cuvinte cu frică şi cu lacrimi a văzut vedenia. Apoi după terminarea, serviciului bisericesc, Epifanie a chemat şi l-a întrebat pe Diacon, voind să ştie pricina. El a spus că în noaptea aceea s-a culcat cu femeea sa. Atunci Epifanie a chemat toată preaţimea, şi a zis către dânşii cu blândeţe: „Fiilor, câţi v-aţi învrednicit de hirotonisire, deslegaţi paşii voştri, ca să nu umble în aceste lucruri, şi să urmaţi unui cuvios bărbat, care propovedueşte în Biserici şi zice: Cei ce au femei să fie ca cei ce nu au". Şi de atunci Epifanie n-a mai hirotonisit pe cei ce aveau femei, ci numai pe acei bărbaţi cuvioşi şi văduvi, care vieţuiau viaţa singuratică. Aceasta este slava Dumnezeului tuturor Care ne-a dat viaţa, şi Care slăveşte pe cei ce îl slăvesc, după cum zice Dumnezeescul cuvânt: „Numai pe cei care Mă slăvesc îi voi slăvi, iar cel ce Mă defaimă se va necinsti" (t).

Sf. Preot apostolic Carp nu slujea până nu se arăta vedenie. Marele Dionisie Ariopagitul scriind monahului Demofil, care a isgonit un Preot din Biserică, pentru că îl învăţa pe el blândeţea şi nerăutatea, îi aducea aminte de un lucru ca acesta: „Fiind eu — zice — în **Crit** m-a primit în casa

(t) V. Sf. 12 a o.c. pag. 644-6.

sa fericitul Carp — Preotul — ucenicul Sf. Ap. Pavel, om mare întru bunătăţi, carele pentru multa curăţenie a minţii sale, era foarte lesnicios spre Dumnezeesca vedenie şi nu începea a săvârşi Prea Curatele şi de viaţă făcătoarele Taine, mai înainte până ce nu vedea din cer arălându-se Dumnezeească vedenie. Pe acest sfânt bărbat (precum singur mi-a spus) l-a necăjit unul din cei necredincioşi; iar pricina necazului a fost aceasta: - necredinciosul acela a întors de la Sf. Biserică pe un om credincios şi l-a dus la păgânătatea sa; pentru care fericitul Carp s-a scârbit foarte. Deci, avea trebuinţă ca să fie răbdător ca şi pe cei căzuţi din credinţă să-i înveţe neîncetat cu cuvinte folositoare; iar pe cei necredincioşi, să-i biruiască cu bunătatea sa. Si pentru amândoi se ruga cu deadinsul lui Dumnezeu; ca pe cel ce se abătuse la păgânătate, iarăşi să-l întoarcă la Sfânta Sa Biserică; iar pe cel orbit qu necredinţa, să-l lumineze

cu lumina credinţei; însă nu ştiu cum atunci (de vreme ce mai înainte de aceasta niciodată nu s-a arătat nerăbdător) foarte s-a amărât în sufletul său. Căci târziu după ce a înserat, miezul nopţii apropiindu-se, s-a sculat la rugăciune; pentru că avea obicei ca totdeauna în miezul nopţii să se scoale şi să se roage. Deci, stând la rugăciune, foarte se mâhnea pentru cei doi oameni, ce s-au pomenit, şi zicea în sine; că nu este cu dreptate, că să vieţuiască pe pământ oamenii cei fără de lege, care răsvrătesc căile Domnului cele drepte, şi se ruga lui Dumnezeu, ca să cază peste dânşii foc din cer şi viaţa amândorura să o sfârşească cu ardere fără milostivire. Aşa el cu deadinsul rugându-se, îndată s-a cutremurat casa în care sta, şi s-a desfăcut din vârf în două, încât i se părea lui că stă afară; şi o văpae de foc luminoasă s-a pogorât din cer înaintea lui şi căutând în sus a văzut cerul deschis şi pe Iisus şezând, înaintea Căruia stăteau în chip omenesc, mulţime nenumărată de îngeri. Deci, fericitul Carp, văzându-le acestea sus se mira.. Apoi plecându-şi ochii în jos, a văzut desfăcându-se pământul şi o prăpastie adâncă şi întunecoasă într-însul; iar la gura prăpastiei aceleia, stăteau cei doi oameni, asupra cărora se mâniase, şi le cerea de la Dumnezeu pierzare; şi stăteau aceia cu umilinţă, cu mare frică şi curemur, căci acum erau gata să cadă în prăpastia aceia; iar în adâncul prăpastiei era un balaur târându-se şi scrâşnind cu dinţii. Şi acolo erau nişte bărbaţi care pe acei doi îi băteau, îi împingeau şi îi trăgeau spre acel înfricoşat balaur. Iar Carp, văzând pe cei ce i-au mâhnit pe el, că erau gata să cadă în prăpastie, şi să fie mâncaţi de balaur, se mângâia.şi nu dorea atât să privească la.cerul deschis şi la Iişus Care şedea într-însul şi se mâhnea că încă nu căzuseră; şi din nou se ruga lui Dumnezeu, ca să cadă şi să piară.

Apoi abia şi-a ridicat ochii spre cer, ca şi mai-nainte, şi a văzut pe Iˉsus sculându-Se de pe Cerescul Scaun, şi venind la oamenii aceia, cari stăteau lângă gura prăpastiei, le-a întins mâna spre ajutor. Atunci îngerii luând pe oamenii aceia, îi sprijineau pe ei de amândouă părţile şi-i întăreau, apoi îi scoase din prăpastia aceia. Şi a grăit Iisus către Carp: „Bate-mă pe Mine de acum, căci gata sunt ca pentru mântuirea oamenilor iarăşi să fiu răstignit, căci îmi este iubit acest lucru, numai oamenii de şi-ar urî păcatele lor; însă vezi, oare mai

plăcut este a vieţui cu balaurul în prăpastie decât cu Dumnezeu şi cu îngerii Lui cei iubitori de oameni?" Această povestire punând-o Sf. Dionisie în scrisoarea sa către Monahul Demofil cel mai înainte pomenit, nu numai pe el, dafişi pe noi ne învaţă, ca să nu ne arătăm aspri asupra celor ce ne greşesc; ci mai ales să le dorim întoarcere iar nu pedeapsă; apoi să-i învăţăm pe ei cu dragoste, şi cu răbdare să aşteptăm pocăinţa lor; şi că trebuie a ne ruga cu deadinsul pentru unii ca aceştia lui Dumnezeu, Care nu voieşte moartea păcătoşilor; că singur cu a Sa bunătate să-i întoarcă şi sa-i miluiască, căci Domnul iubeşte pe cei drepţi, dar şi pe cei păcătoşi îi miluieşte; Căruia i. se cuvine slava în veci, amin" (t).

Sfântul Andrei Episcopul Comitului sfătuia pe clerici cum să slujească Sf. Liturghie înaintea lui Dumnezeu. Sf. Andrei ducâncţu-se în eparhia sa, a început a face lucrul său a purta grijă fără de pregetare de povăţuirea eparhiei sale, dându-se cu totul spre creşterea şi mântuirea turmei cele cuvântătoare. Mai întâi a pus înţelepţeşte pe acei sfinţiţi la rânduială foarte încuviinţată, vorbindu-le cuvânt foarte dulce despre

,(t) Vezi V. Sf. 3 a X-a

.rânduiala Liturghiei. Gu aceasta voia să arate cum se cuvine a fi Preotul care s-a învrednicit nu numai însuşi a se apropia de întâia şi neapropiata lumină, adică la Dumnezeu, ci să lumineze şi pe alţii, şi să-i împrieteneascâ cu Dumnezeu; deci.se cade ca el să fie luminat şi curat precum este oglinda ca să poată primi într-în sul razele Dumnezeeştei lumini, şi printr-însul să dea lumină şi celorlalţi. El a pus în bună rânduială pe fecioare; iar Mănăstirilor, monahilor şi monahiilor le-a dat legi, cum să. se conducă. Mai în urmă purta de grijă de lumini, învăţându-i să aibă împătimire şi lipire către Dumnezeu, iar nu către trup şi lume.

El defăima desmierdările, cele lumeşti şi păzea poruncile lui Dumnezeu, ca astfel să se nevoească pentru mântuirea sa. Ca pe nişte copii învăţa pe cei tineri, iar pe cei bătrâni îi înţelepţea.

Pe cei păcătoşi îi întorcea lâ pocăinţă şi da nădejde de mila lui Dumnezeu celor ce se pocăiau; îndemna pe cei silitori a face cât mai multe fapte bune. Pe cei ce erau luptaţi îi ajuta; pe cei ce se primejduiau să cadă în păcate îi sprijinea; pe cei căzuţi îi ridica; celor neputincioşi le dădea putere; celor întristaţi le da mângâiere celor leşinaţi, răsuflare; văduvelor părtinitor; sărmanilor, tată; scăpătaţilor, vistierie; flămânzilor, hrană; celor goi, îmbrăcăminte; şi ce spun mai mult? Tuturor s-a făcut toate, ca să mântuiască pe toţi, precum Domnul vrea a se face în veacul ce va să vie, lumină sfinţilor, viaţă, slavă, hrană, îmbrăcăminte, bucurie, şi orice alt bineăl fericirei. într-acest fel era eparhioţilor săi acest mare Andrei, carele făacea tot binele, nu numai sufletesc ci şi trupesc, şi cu care poate cineva să treacă fără întristare viaţa aceasta de faţă (t).

Dumnezeu lucrează cele Sfinte şi prin Preoţii păcătoşi.

Ni se
istoriseşte pentru Awa Marcu Egipteanul, că a petrecut treizeci de ani neieşind din chilia sa. însă avea obicei un Preot de venea la dânsul, şi săvârşind Sfânta Liturghie, îl împărtăşea pe el cu Sfintele Taine. Diavolul însă zavistuind bunătăţile şi răbdarea lui, a voit să-l ispitească pe el şi să-l prăpăstuiască în păcatul osândirii. în acest scop diavolesc a adus la dânsul pe un om care avea duh viclean, cu pricină ca să primească rugăciune de la el. Deci învăţat fiind de diavol, omul îndrăcit mai înainte de toate a zis stareţului:„Pfeotul tău este plin de toată putoarea păcatului, şi de acuma să nu-l mai laşi pe el să intre la tine pentru a sluji Sfânta Liturghie, aţi da învăţături şi a te împărtăşi de la el". Iar insuflatul de Dumnezeu bătrân a zis-către el: „Fiule, toţi oamenii leapădă necurăţenia afară; iar tu au adus-o la mine? Dar scris este: „Nu judecaţi ca să nu fiţi judecaţi" (‘). însă deşi

(t) V. Sf. 4 a VO-a, pg. 125-7 (') Mt. T.

este păcătos, Dumnezeu îl va mântui pe el. Că scris este: „Rugaţi-vă unul pentru altul ca să vă vindecaţi". Acestea zicând a făcut rugăciune şi a gonit pe dracul din om, şi l-a slobozit pe el sănătos. După vindecarea îndrăcitului şi plecarea lui, a venit Preotul, şi îndată după obicei l-a primit pe el starețul cu bucurie. Bunul Dumnezeu văzând nerăutatea starețului, i-a arătat lui un semn. în timpul când se pregătea Preotul să stea înaintea Sfintei Mese — după cum bătrânul a.povestit: — „Am văzut — zice el — pe îngerul Domnului din cer pogorându-se şi puindu-şi mâna sa la capul Preotului. în timpul acela s-a făcut Preotul cu totul ca un stâlp de foc. Atuncea eu minunându-mă de vedenia aceea, îndată am auzit glas zicându-mi: „Omule, ce te minunezi de lucrul acesta? Dacă un împărat pământesc nu lasă pe boierii săi ca să stea spurcaţi înaintea sa, decât numai cu slavă multă; cu cât mai mult puterea cea Dumnezeească nu va curăţi pe slujitorii Sfintelor Taine, când stau înaintea slavei cele cereşti?" Iar viteazul şi mult ostenitorul lui Hristos, Marcu Egipteanul, mare făcându-se, s-a învrednicit darului acestuia, pentru că n-a osândit pe clerici. Acestea le-au propoveduit bătrânul tuturor, ca să nu osândească pe Preoţi, de orice păcat, de vreme ce înainte stătători sunt ai lui Dumnezeu, şi cu îngerii împreună petrecătorj (f).

Poruncă Dumnezeeiască pentru a sluji Sf. Liturghie

O ceată îngerească vine din cer şi porunceşte Cuviosului Daniil a sluji Sf. **Liturghie.** Mai înainte cu trei zile de sfânta lui mutare, în miezul nopţii (precum s-a învrednicit a vedea oarecare din ucenicii lui), au venit să-l cerceteze toţi Sfinţii cei din veac: Proorocii, Apostolii, Mucenicii şi toate cetele Sfinţilor, întru lumină şi slavă cerească, care sărutându-l pe el cu dragoste, îi porunceau ca să săvârşească Dumnezeeasca Taină. Şi sosind ziua deslegării din trup, a venit Patriarhul Ectimie, care a fost după Acachie, cu tot clerul său. Iar temătoare de Dumnezeu femeia Raida, a cărei sterpeciune, s-a deslegat prin rugăciunile Sfântului, pregătea toate cele pentru cinstita înmormântare a cuviosului. într-acea vreme s-a întâmplat acolo un om îndrăcit, care stând lângă turn, adeverea că vede mulţi îngeri şi Sfinţi venind din Cer către cuviosul, ba chiar îi numea pe Sfinţii pe care îi vedea. Iar cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul, părintele nostru Daniil, bucurându-se pentru ieşirea sa din viaţa aceasta, şi-a dat cinstitul şi sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu, fiind plin de zile şi vieţuind optzeci de ani şi trei luni; părul capului său era des şi despărţit în două de 4 palme de

(t) Prolog 10 a ffl-af. 27; Pateric edit. 1913, pg. 159-160.

lung., asemenea şi barba lui, era lungă şi despărţită în două. Iar după ieşirea lui din viaţă, omul cel îndrăcit s-a slobozit de muncirea diavolească. Săvârşindu-se cuviosul, s-a arătat din Cer peste turn trei cruci de stele, care luminau cu nespusă podoabă, strălucind ca soarele. Acestea s-au văzut până ce a fost îngropat sfântul trup al cuviosului părinte, acolo lângă turnul lui (t).

Preot trecut pe spatele crocodilului peste o apă pentru a sluji Sf. Liturghie. Cuviosul Elie monahul a mers într-o Duminică dimineaţa la o Mănăstire pustnicească, şi văzând că nu se săvârşeşte Sf. Liturghie, întrebă: pentru ce ziua Domnului a rămas fără slujbă? Fraţii i-au«lăspuns: „Preot fiind în partea cealaltă de râu, n-a venit la noi de frica unui crocodil care este în râu, şi care a mâncat mulţi oameni". Sfântul le-a zis: „De veţi voi, eu voi merge şi voi aduce pe Preotul vostru". Fraţii i-au zis: „Nu este cine să te treacă pe tine în partea cealaltă, pentru că toţi se tem de frica crocodilului, de a se apropia de acea trecere". Iar Sfântul Elie a mers nădăjduind spre Dumnezeu. Când a ajuns pe malul râului, a chemat numele Domnului şi îndată a venit la dânsul acel crocodil, care se obişnuise a mânca oamenii pe care îi găsea. Acela cu poruncă Dumnezeiască s-a făcut trecătorul cuviosului, pentru că luând pe Sfântul pe spatele său, cu frică şi cu blândeţe, l-a trecut peste râu la celălalt mal. Cuviosul ajungând la locuinţa Preotului, îl rugă să vie la fraţi. Preotul necunoscându-l pe el, îl întrebă cine este şi de unde vine? Iar el i-a răspuns că vine de la Mănăstire. Preotul văzând pe fericitul, că avea o haină veche şi cu multe cusături, şi cunoscându-l din cuvinte şi din obiceiul cel bun, că este om al lui Dumnezeu, a zis către dânsul: „O! frate, ai proastă haină trupească, dar ai bună şi negrăită haină sufletească". Deci sculându-se, mergea cu dânsul spre Mănăstire. Când au sosit la râu, ei neavând cu ce să treacă, cuviosul a zis către Preot: „Nu te îndoi părinte, Dumnezeu ne va găti îndată o luntre". Si strigând cu glas mare, a chemat la sine pe crocodil. Crocodilul auzind glasul sfântului, îndată a venit la dânşii, şi cu blândeţe îşi da spatele său, ca să se suie pe el. Cuviosul Elie suindu-se cel dintâi pe crocodil, chemă pe Preot zicând: „Suie-te Părinte şi nu te teme". Dat Preotul văzând crocodilul s-a înfricoşat şi a fugit înapoi. Fraţii stând pe celălalt mal, priveau la această minune, adică cum omul lui Dumnezeu trecea râul, fiind purtat de crocodil, şi toţi se minunau de acela cu spaimă. Cuviosul trecând râul şi ieşind la mal, a scos împreună cu el şi pe acel crocodil, către care a zis: ,„Mai bine este să mori tu singur, decât să dai pe oameni morţii şi să mănânci trupurile lor". Şi crocodilul căzând îndată, a murit (tt).

(t) V. Sf. 11 a XII-a pp. 557-9. (tt) V. Sf. 14 a VH-a pg. 774-6. **Sf. Arhanghel Mihail porunceşte Episcopului a sluji Sf. Liturghie.** „... Credincioşii au hotărât ca să zideascâ într-acel loc o Biserică în numele Sf."Mihail. Şi când se găteau spre lucrul acela, iarăşi s-a arătat Sfântul Arhanghel Episcopului, zicându-i: „Nu se cade vouă să vă îngrijiţi pentru zidirea Bisericii, pentru că eu fără de a voastră osteneală mi-am gătit mie acolo Biserică, numai să intraţi în ea; iar tu mâine să faci într-însa Sfânta Liturghie, şi să împărtăşeşti pe credincioşi cu Dumnezeeştile Taine. După vedenia aceasta, Episcopul a poruncit ca: toţi credincioşii să fie gata spre împărtăşirea Sfintelor Taine, şi a mers cu dânşii recitând cântări de rugăciuni. Iar când au sosit la Sfântul acela loc, unde sfintele urme pe marmură erau închipuite, au aflat în piatră cioplită o Biserică mică, nu după obiceiul lucrului de mâini omeneşti făcută, ci ca o peşteră, neavând pereţi netezi; iar vârful era împodobit cu diferite înălţimi, căci pe câte o parte puteai cu capul să ajungi, iar pe alta nici cu mâna nu puteai; cu care se făcea încredinţare oamenilor că Dumnezeu nu voieşte pietrele cele împodobite în Biserică, ci inimile cele curate. Iar Sf. Masă era acoperită cu acoperământul roşu, şi a săvârşit pe dânsa Episcopul Sf. Liturghie şi a împărtăşit pe credincioşi cu Prea Curatele Taine; iar în Altar despre partea de miazănoapte, s-a arătat de la vârf picând apă curată şi dulce şi foarte luminoasă şi făcătoare de minuni, din care bând bolnavii, sănătate câştigau. Si beau credincioşii din apa aceea după împărtăşirea cu Sf. Taine, şi minuni fără de număr se făceau în Biserica aceea, şi toate neputinţele se tămăduiau cu rugăciunile Sfântului Arhanghel Mihail. Deci, a zidit Episcopul chilii lângă Biserică, şi a rânduit să fie acolo Preoţi şi Diaconi şi cântăreţi şi citeţi, ca în toate zilele să se săvârşească pravila bisericească, întru Slava lui Dumnezeu, şi întru cinstea Sfântului Arhanghel Mihail"(f).

6. Ce **ni se înfăţişează nouă în lucrările Dumnezeeştei Liturghii?** în lucrările Dumnezeeştei Liturghii se înfăţişează tainic toate proorociile grăite de Duhul Sfânt prin Prooroci despre Mântuitorul. Astfel ni se înfăţişează: întruparea, naşterea, viaţa pământească cu activitatea Mesianică, cu propovăduirea Sf. Evangheliі adică a împărăţiei lui Dumnezeu însoţită de mulţimea minunilor Dumnezeeşti. Cina cea de taină, rugăciunea Arhierească, patima de bună-voie, răstignirea, moartea pe Cruce, înmormântarea, pogorârea în iad şi scoaterea sufletelor tuturor drepţilor de la Adam şi Eva şi

până în acel timp, învierea şi înălţarea la ceruri, şi şederea de-a dreapta Tatălui a Domnului Iisus Hristo^, de, unde iarăşi va
(t) V. Sf. 6 a IX-a pg. 205-7.
veni cu slavă multă să judece viii şi morţii, a Cărui împărăţie nu va avea. sfârşit (1). în lucrările Dumnezeeştei Liturghii ni se înfăţişează: Jertfa cea fără de sânge, Domnul nostru Iisus Hristos Euharistie.

De n-ar fi fost Domnul întru noi, cine ar fi fost în stare a se păzi întreg de vrăjmaşul, împreună şi de ucigaşul de om? Dinţilor lor nu da Mântuitorule pe robul Tău, că în chipul leului se pornesc asupra mea vrăjmaşii mei (Antif. 2 al gl. 2)

7. **Ce este Jertfa?** Jertfa este un dar sau prinos suprem care se aduce în repetate rânduri lui Dumnezeu de către popor prin Preotul legiuit, hirotonisit de Episcop sfintit şi împuternicit de Dumnezeu, cu Darul Sfântului Său Duh.

8. **De câte feluri este Jertfa?** Jertfa este de două feluri: Una după legea veche şi alta după legea nouă.

9. **De câte feluri era Jertfa legii vechi?** Jertfele legii vechi erau de trei feluri şi anume:

(1) Vezi despre acestea mai pe larg în cele 7 laude.

a) jertfa sângeroasă, care se aducea prin vărsarea sângelui, adică prin înjunghierea de dobitoace d.p.: berbeci, oi, mei, capre, boi, păsări şi altele (m).

b) Jertfele nesângeroase, d.p.: untdelemn, tămâie, făină, sare, pâine, vin, apă şi altele (n).

c) Jertfă de laudă, adică aducere de rugăciuni şi slavoslovii lui Dumnezeu în Duh şi adevăr, cu umilinţă şi cu sdrobire de inimă. Despre, acest fel de jertfe grăeşte Duhul Sfânt prin Proorocul David, zicând: *„Jertfele lui Dumnezeu jertfă de laudă şi dă Celui Prea înalt rugile tale..." Jertfa* (bine plăcută) *lui Dumnezeu, duhul umilit..."(o).*

10. **De câte feluri este Jertfa legii noi?** Jertfa legii noi (în N.T.) este de trei feluri.

a) Jertfa cea fără de sânge, Dumnezeeasca Euharistie.

b) Jertfa duhovnicească, care constă în rugăciuni, sau cele şapte laude de credinţă, nădejde şi dragoste, împodobite cu roadele faptelor bune.

c) Jertfa sau prinosul adus din prinosul veniturilor noastre, ori din pârga roadelor pământului, uneori şi din a vieţuitoarelor.

11. **Ce este tainica Jertfă nesângeroasă a Noului Aşezământ?** Tainica Jertfă fără de sânge, este Prea Sfântul Trup şi Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care sub chipul Pâinii şi al Vinului, transfigurate, ni se dau nouă spre iertarea păcatelor şi viaţa veşnică. Pâinea (prescura) cu vinul curat, aduse la Sf. Altar şi sfinţite în timpul Dumnezeeştei Liturghii a credincioşilor, cu puterea Tatălui Ceresc şi conlucrarea Duhului Sfânt, se transformă cu adevărat în însuşi Prea Curatul şi Sfânt Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos care S-a adus, se aduce şi se va aduce totdeauna Jertfă vie Tatălui, pentru iertarea păcatelor şi viaţa lumii (p).

12. **Ce este duhovniceasca jertfă a N.T.?** Duhovniceasca jertfă a dreptcredincioşilor creştini, sunt rugăciunile, laudele şi psalmodierile însoţite de vieţuire duhovnicească şi împodobite de fapte bune. Despre această jertfire avem multe mărturii în Dumnezeeştile Scripturi.

„Jertfeşte lui Dumnezeu jertfă de laudă..."(r). *"Ridicarea mâinilor mele jertfă de seara..."*(s). *„Jertfiţi jertfa dreptăţii şi nădăjduiţi spre*

(m) Fac. 4₄; 8₂₀_₂₂; 15; Es. 27; 30; 40; Lev. I-9; Vezi Arheologia Bibi. Dr. V. Tamavschi o.c. cu subînsemnările şi citatele scripturistice respective pg. 517-568. (n) Levit 24₅₋₉; Num. 4₇; 1 Parai. 9₃₂; 2 Parai 2₄; I'împ. 21₆; Mt 12₄; Mc.

2$_{26}$; Lc. 6$_{4}$; Es. 29$_{33}$; Lev. 8$_{31}$; 21$_{22}$; (o) Ps. 49$_{15}$; 50$_{18}$; 117$_{14}$; 106$_{22}$. (p) Ioan 6$_{22-58}$ (r) Ps. 49$_{15}$. (s) Ps. 140$_{2}$;

După ce Noe a ieşit din corabie, luând din toate animalele curate, a adus jertfă lui Dumnezeu. Primind Dumnezeu jertfa lui, a zis: „Nu voi mai blestema pământul pentru faptele omului, căci cugetele lui suni plecate spre rău din tinereţile sale..." (Fac. 8$_{15-2}$).

Domnul... "(t). Rugăciunile **(t),** laudele, psalmodierile, postul şi celelalte, numai atunci sunt bineprimite, plăcute lui Dumnezeu şi răsplătite cu bine şi fericir^, când sunt însoţite de milostenie îmbelşugată. „împarte-ţi pâinea

(t) în necazuri şi strâmtorări privegheaţi şi rugaţi-vă neîncetat ca să nu fiţi înghiţiţi de ispite; ci să le biruiţi. Un american căruia îi plăcea să aibă multe slugi pe lângă locuinţa sa, şi-a cumpărat odată un rob negru. înainte de a plăti suma cuvenită, el puse vânzătorului următoarea întrebare: „Spune-mi te rog, pe cinstea dumitale, care sunt scăderile acestui rob?"

Vânzătorul rămase o clipă mirat de întrebarea aceasta neaşteptată, şi apoi îi răspunse: „Nu cunosc să aibă nici o greşeală, afară de una, pe care cred că o vei socoti şi dumneata foarte neînsemnată, şi anume: îi place să se închine şi să se roage". „Nu", răspunde

(t) Ps. 4$_{5}$;ta cu cel flămând, adă în casa ta pe nenorociţii fără de adăpost. Când.vezi pe un om gol acopere-l şi nu întoarce spatele semenului tău. Atunci lumina ta va răsări ca zorile şi vindecarea ta va încolţi repede; neprihănirea ta îţi va

supărat cumpărătorul, „lucrul acesta mă nemulţumeşte! Cunosc eu un mijloc potrivit, prin care-l voiu desvăta pe fostul dumitale rob, de rugăciune". Chiar în noaptea cea dintâiu, stăpânul cel nou, îl găsi pe robul său rugându-se cu vrednicie penU-u domnul său, pentru soţia lui şi pentru întreaga lui familie. Stăpânul se opri şi ascultă, fără de a rosti un singur cuvânt. Apoi, pe nebăgate rn seamă se retrase şi trecu în odaia sa de culcare. A doua zi el a chemat pe robul cel negru la sine, şi i-a zis:

„Nu-mi place să mă cert cu tine. Trebuie să-ţi spun pe faţă, că orişice rugăciune îmi este nesuferită. De aceea te rog, ca de azi înainte, să părăseşti obiceiul acesta". Robul atunci şi-a ridicat ochii de la pământ şi a răspuns: „Stăpâne, îmi este cu neputinţă să nu mă rog. Trebuie să mă rog lui Dumnezeu şi lui Iisus". Stăpânul l-a întrerupt, strigând:

„Bagă bine de seamă, dragul meu, că îmi stau destule mijloace la îndemână ca să te desvăţ de obiceiul acesta". „Stăpâne, trebuie să mă rog!" a adăugat robul. „Am să pun deci să te bată în toată ziua cu biciul — a strigat stăpânul înfuriat, — până te vei lepăda de Dumnezeul tău şi de Iisus. Câte douăzeci şi cinci de lovituri vei căpăta în tcată ziua nemernice!...". „Stăpâne, va trebui să mă rog chiar şi atunci când vei îndoi numărul loviturilor ce mi le-ai făgăduit". „Pentru c| nu ştii să te porţi cinstit cu stăpânul tău, îţi vei şi primi îndată pedeapsa".

Americanul l-a desbrăcat de haine, I-a legat de un stâlp cu curele, şi îi dădu cu toată puterea braţului său douăzeci şi cinci de lovituri cu biciul. Trupul bietului om se roşi şi se învineţi, iar sângele începu să-i ţâşnească din rane. După ce fu sfârşită pedeapsa, stăpânul îl întrebă, dacă mai are poftă să se închine". „Da, stăpâne", răspunse robul cu glasul stins, „trebuie, trebuie să mă rog totdeauna. Lucrul acesta nu-l voi întrelăsa niciodată".

Stăpânul a rămas uimit. El nu putea pricepe, cum e în stare un biet nenorocit să stăruiască mereu în rugăciune, cât timp nu numai că nu acea nici un folos de închinarea lui, ci suferea chiar şi prigonire din pricina aceasta. Stăpânul a povestit şi soţiei sale întâmplarea cu robul. Ea l-a întrebat: „pentru ce nu-l poţi lăsa pe sărmanul om să se închine? El îşi mătuieşte lucrai său cinstit, de dimineaţa şi până seara. Ce-ţi pasă ţie de rugăciunea lui? Noi nu avem nici o păgubă, şi lucrul nostru nu are din pricina aceasta nici o scădere".

„Dar tocmai asta nu-mi place", răspunse stăpânul. „Robul acesta mi-n vârât în suflet o frică îngrozitoare. O! dacă ai şti tu cum s-a uitat la mine, când îl băteam cu biciul". „Cum? A fost poate înfuriat?" Nu. „Dimpotrivă! Mânia lui n-ar fi fost în stare să mă mişte. După pedeapsă însă, , el s-a uitat la mine cu ochii plini de lacrimi, astfel, încât îmi venea a crede că mă compătimeşte mai mult pe mine, decât a se compătimi pe sine însuşi..."

în noaptea aceea stăpânul n-a fost în stare să doarmă, ci s-a zvârcolit în pat de pe-o latură pe cealaltă. Greşeala ce-o făcuse începu să-l neliniştească. îl cuprinse teama. O merge înainte şi Slava Domnului te va înconjura. Atunci tu vei striga şi Dumnezeu te va auzi, şi încă grăind tu, va zice: „Aici sunt" (t). Dacă vei îndepărta jugul din mijlocul ţău, amenințările cu degetul şi vorbele de ocară. Dacă vei da flămândului din mâncarea ta, şi de vei săruta necăjiţii,
răcială de gheaţă făcu să-i tremure dinţii în gură. Inima îi zvâcnea înfrigurată, bubuind ca un ciocan de plumb. Cu o neîntreruptă putere i se învălmăşa în mintea sa faptul, că prigonise pe un sfânt nevinovat. El se aşează într-o rână, şi zise către soţia sa şoptind: „Nevastă, ai vrea tu să te rogi pentru mine? Siml că voi muri, dacă nu se va ruga cineva pentru mine în clipa aceasta. Eu nu ştiu să mă rog. Roagă-le tu pentru mine!"

Nevastâ-sa rămase pe gânduri şi apoi îi răspunse: „Eu nu cunosc pe nimeni altul în toată curtea, care ar şti să se roage, decât pe sărmanul nostru rob". Repede fu sunat clopoţelul şi robul intră în odaie. Stăpânul făcu semn cu mâna şi după ce rpbul se apropie sfielnic de pal, îl prinse de braţ şi i-a zis cu glasul înecat de durere, în chipul acesta:

„Poţi să te rogi pentru stăpânul tău?"

„Stăpâne", răspunse servitorul, „din clipa în care m-ai bătut cu biciul, eu neîncetat m-am tot rugat pentru dumneata. Şi mă gândesc să mă rog totdeauna".

Robul a căzut atunci în genunchi, şi-a împreunat mâinile, şi a început să se roage. în încăperea întreagă s-a făcut o linişte de mormânt. Nu se

auzea nimic altceva, decât suspinul întrerupt de lacrimi al stăpânului, şi nu se puteau vedea decât doară pâraele lor -de lacrimi ce se sfărâmau ca nişte firicele de diamante, pe obrajii robului ce se ruga fierbinte. În noaptea aceea, atât stăpânul cât şi soţia lui, s-au făcut adevăraţi creştini".

Robul n-ar fi putut face lucrai icesta fără de tăria credinţei. în lipsa ei ar fi căzut repede în genunchi, de la început, de la durerea celei dintâi lovituri, şi-ar fi zis: „Stăpâne! nu mă voi mai ruga, deoarece nu-mi place biciul omului alb". Dar deoarece a stăruit neînfrânt în credinţă, Dumnezeu l-a înălţat, dăruindu-i în noaptea aceea două suflele: al stăpânului şi al stăpânei sale!" (ft).

(t) **Cine pe săraci ajută pe Dumnezeu împrumuta. Aceştia îşi agonisesc loru-şi comoară în ceruri şi moştenirea veşnică.** Dumnezeu cu foarte puţin preţ vinde dreptăţile la cei ce se sârguiesc să le cumpere, pe o bucăţică mică de pâine, pe o haină proastă, pe un pahar de apă rece, pe un bănişor.

Omul împrumutându-se de la om pentru sărăcie, sau penrtru trebuinţa înmulţirii şi dând înapoi, mulţumeşte cu adevărat, dar dă înapoi întru ascuns, fiindcă se ruşinează. Iar Stăpânul Dumnezeu, dimpotrivă, întru ascuns împrumutându-Se, răsplăteşte înaintea îngerilor şi a Arhanghelilor şi a drepţilor.

Bine este şi pentru oameni a face milostenie; că deşi este pentru plăcerea oamenilor, dar vine iarăşi spre plăcerea lui Dumnezeu.

Un monah oarecare Antiohian, de neam cucernic, de la Mănăstirea lui Casian, â mers la Sfintele Locuri pentru rugăciuni, şi zăbovindu-se el acolo a sfârşit cele ce avea de

(tt) „Casa din Ierihon" o.c. pg. 100-103 atunci va străluci în întuneric luminta ta, şi întunericul tău ca amiază zi. Dumnezeu va fi cu tine pururea şi te va sătura în ce chip poftește sufletul tău. Oasele tale se vor îngrăşa şi vei fi o grădină adăpată şi ca un izvor trebuinţă, şi nu ştia ce să facă. Şi şezând în Biserică se scârbia de aceasta şi plecându-se, a dormit puţin şi a văzut pe Domnul nostru Iisus Hristos grăindu-i lui: „Du-te la iconomul Sfintei învieri şi să-i zici lui: „M-a trimis Iisus la tine, să-mi dai pentru dânsul un galben, şi-ţi voi da zapis la mână, şi când va veni Iisus ţi-l va da". Şi deşteptându-se monahul şi rugându-se a crezut cuvântului. Şi mergând a aflat pe iconomul şi i-a zis precum i s-a poruncit lui. Şi a zis iconomul: Dar când are să vie Iisus şi să mi-l dea? Iar monahul a răspuns: Eu precum am auzit, ţi-am spus, iar tu cum ştii aşa să faci. Şi atunci a zis iconomul: Fă-ţi zapisul tău. Şi a şezut monahul de a scris aşa: Eu Ion călugărul, de la Antiohia Siriei mărturisesc că am luat un galben de la tine, Ştefan Preotul iubitorul de Dumnezeu, iconomul Sfintei învieri, trebuindu-mi. Şi pentru încredinţare am făcut acest zâpis al meu şi când va veni Iisus Hristos, ţi-I va da. Şi luând galbenul, a plecat. Iar în noaptea cea după a doua zi, a văzut iconomul în vis pe oarecare grăindu-i lui: „Ia-ţi galbenul şi să-Mi întorci zapisul monahului". Iar el nu vrea, grăind: Acela a zis că Iisus va veni şi-mi va plăti. Iarăşi a zis: „Eu sunt Iisus, ia-ţi galbenul şi-

Mi dă zapisul călugărului; au doară vrei să iei mai mult ceva? Iată, ai al tău". Şi deşteptându-se, a trimis pe nişte oameni după monah, zicându-le: Ori unde îl veţi afla pe acel monah, să-l aduceţi la mine. Şi aflându-I, i-au zis: Mergi, că te cheamă iconomul. Iar el temându-se, zicea întru sine, că s-a căit şi vrea să ia galbenul de la dânsul. Şi mergea cu sfială, iar acela văzându-l, i-aziş: Kir părinte, mai ia şi alţi galbeni, câţi vei voi, şi-mi fă zapis. Iar el i-a răspuns: Iartă-ma, că mai mulţi nu-mi trebuiesc, destul îmi este acesta, că nici mi-a zis Domnul să iau mai mult de un galben. Iar cei ce au auzit, s-au mirat şi au proslăvit făgăduinţele Domnului cele nemincinoase.

Povestesc unii pentru un bătrân, că vieţuia în Siria lângă calea pustiului şi aceasta îi era fapta lui, că în ce ceas venea vre-un călugăr din pustie; cu bună nădejdie îi făcea odihnă. Deci a venit oarecând un sihastru oarecare la dânsul şi i-a făcut lui odihnă, iar el nu vrea, zicând că postește astăzi. Şi scârbindu-se, i-a zis lui: Nu trece cu vederea pe robul tău, rogu-mă ţie, şi să pleci aşa, ci vino să ne rugăm, şi iată stă aicea un copac, şi la care se va pleca, plecându-ne noi genunchile, la asta să urmăm. Plecându-şi dar sihastrul genunchile la rugăciune, nimic nu s-a făcut; deci şi-a plecat şi primitorql de streini genunchile şi îndată şi-a plecat şi copacul cu dânsul şi încredinţându-se, au mulţumit lui Dumnezeu.

Un monah oarecare Tiveu, avea darul slujbei de la Dumnezeu, ca pe fieştecare să-l socotească cu cele ce-i trebuiesc. Deci, i s-a întâmplat odinioară într-un sat a da milostenie, şi iată a venit o muiere oarecare la dânsul, să i-a milostenie, purtând haine vechi şi văzând-o cu vechituri îmbrăcată, a băgat mâna să-i dea mult, şi s-a sgârcit mâna de a scos puţin. Şi iată a venit alta către el, îmbrăcată în haine bune şi văzându-i hainele ei, a băgat mâna vrând a-i scoate puţin şi a întins mâna de a scos mult. Şi a întrebat pentru amândouă şi i-a răspuns, că ceea ce poartă haine bune, este de neam mare şi a sărăcit şi numai pentru curăţie a câştigat hainele. Iar cealaltă, pentru ca-să i-a milostenie căruia nu-i scade apa. Oasele tale ca iarba vor răsări, se vor îngrăşa şi vor moşteni neamurile neamurilor... că gura Domnului a grăit acestea"(u).
s-a îmbrăcat în vechituri.

Era oarecare din sfinţi vieţuind în Egipt, în loc pustiu; deci era şi altul mai departe de dânsul şi acela era preot Maniheu. Şi odată mergând să vază pe oarecine din neamul lui, a înserat unde era sihastrul cel pravoslavnic şi era în necaz, că se temea de bătrânul să intre şi să mâie la dânsul, căci vedea, că îl va cunoaşte pe el că este Maniheu. însă primejduindu-se şi neavând unde merge, a bătut la uşă, iar bătrânul deschizând l-a şi cunoscut. Deci l-a primit cu voie bună şi l-a silit să facă rugăciune şi odihnindu-l, au adormit. Iar Maniheul viindu-şi întru sine noaptea, gândea mirându-se, cum n-a luat nici o îndoire asupra lui şi a zis că cu adevărat robul lui Dumnezeu este şi a căzut la picioarele lui, grăind: Avvo, şi eu sunt pravoslavnic. Şi aşa a petrecut cu dânsul, după aceea, cealaltă vreme a vieţii sale.

Povestit-a oarecare din părinţi că un oarecare filosof însemnat de la cetatea lui Dumnezeu cucernic venea la oarecare sihastru, şi-l ruga să-l primească şi să-l facă pe el călugăr. Şi i-a zis bătrânul: De pofteşti să te primesc, mergi şi vinde averea ta cea după poruncă, şi o dă lipsiţilor şi te voi primi. Şi mergând, a făcut după cuvântul bătrânului. După aceeea i-a dat şi altă poruncă: Să te păzeşti a nu vorbi cu nimeni. Iar el s-a făgăduit să nu grăiască, şi doi ani n-a grăit. Au început după aceea oamenii a-l proslăvi pe el şi i-a zis bătrânul: Nu-ţi este de folos să stai aicea, ci te trimit la o Mănăstire de obşte. Şi l-a trimis. Iar trimiţându-l, nu i-a zis să grăiască sau să nu grăiască. Deci, acela păzind porunca ce i s-a dat, a petrecut negrăind. Deci, vrând a-l ispiti egumenul cu fapta când l-a primit, de este chiar mut, sau se preface, l-a trimis spre răspuns, în vremea revărsării apei râului, ca nevoind să grăiască, s.ă poată zice că n-a putut trece apa. Şi a trimis după dânsul în taină, să vază ce va face. Şi dacă a ajuns la râu şi a văzut că nu poate să treacă, a plecat genunchii spre rugăciune şi venind un crocodil l-a luat în spinare şi l-a trecut în cealaltă parte de apă. Şi dacă a făcut răspunsul a venit iarăşi la apă şi iarăşi l-a luat în spate crocodilul şi l-a trecut dincoace. Deci, viind fratele cel trimis după dânsul, a spus bătrânului şi fraţilor şi s-au mirat. Şi nu după multă vreme s-a pristăvit. Şi a trimis egumenul la bătrânul lui, grăind: De ai şi trimis mut, însă îngerul Domnului a fost Atunci a vestit sihastrului că n-a fost mut, ci mai vârtos mult vorbitor, dar păzind porunca ce i-a dat dintru început, a petrecut negrăind. Şi s-au mirat toţi şi au proslăvit pe Dumnezeu.

Povestit-a oarecare din părinţi, că era un maghistrian trimis cu o solie împărătească şi pe cale a găsit un mort sărac, zăcând gol, şi făcându-i-se milă a zis slugei sale: I-a calul şi mergi puţin mai-nainte. Iar acela pogorându-se, s-a desbrăcat de una din hainele sale şi a pus-o peste acel mort şi s-a dus. Apoi după puţin, trimis fiind tot cu o solie şi ieşind afară din cetate, a căzut de pe cal şi şi-a frânt piciorul. Şi ducându-l la casa sa, se lupta cu mari chinuri şi doftorii îl căutau pre el. Iar după ce au trecut cinci zile, i s-a înegrit piciorul lui. Şi aceasta văzând doftorii, au hotărât să-i taie a doua zi piciorul, ca să nu-i

(u) Is. 58;

Aceasta aflăm scris şi în N.T.: „Printr-însul (Iisus Hristos) dar să aducem jertfă de laudă pururea lui Dumnezeu, adică roada buzelor ce se mărturisesc Numelui Lui. Si facerea de bine şi împărtăşirea să nu le uitaţi; că, cu jertfe de acestea se îmblânzeşte Dumnezeu..." (v).

putrezească şi trupul. >De aceasta înştiinţându-se maghistrianul, foarte se mânia şi plângea de acea primejdie şi de mâhnire nici nu putea să doarmă, ci în noaptea aceea era deştept. Deci luminând candela, a văzut la miezul nopţii că se pogoară un om pe fereasta cea de sus şi vine la dânsul, care şi stând lângă dânsul, a zis: De ce plângi, de ce .te scârbeşti? Iar el a răspuns: Doamne, cum să nu plâng, căci mi s-a frânt piciorul şi mâine vin doftorii să-l

taie? Iar el a zis: Arată-mi piciorul tău. Şi arătându-l,1-a uns cel ce s-a arătat şi a zis: Scoală şi umblă. Iar maghistrianul a zis: Doamne, nu pot că este frânt. Iar el a zis către dânsul: Sprijineşte-te de mine; şi sprijinindu-se s-a sculat şi a mers sănătos. Apoi a zis iarăşi cel ce s-a arătat: Iată te-ai făcut sănătos! Deci culcându-te, odi!ineşte-te şi nu te scârbi. Apoi şi pentru milostenie i-a pus înainte oarecare cuvinte, zicând, că a zis Domnul: „Fericiţi cei milostivi că aceia se vor milui". Şi „fără de milă este judecata la cel ce nu a făcut milă". Şi altele ca acestea. Apoi a zis lui: Mântuieşte-te. Şi maghistrianul a zis: Te duci? Zis-a lui acela: Ce mai voieşti dacă te-ai vindecat? Şi iarăşi maghistrianul: Pentru Dumnezeu Care te-a trimis, spune cine eşti? Răspuns-a cel ce s-a arătat: Caută la mine. Şi după ce a căutat, acela a zis: Cunoşti haina aceasta, pe care o port? Şi iarăşi maghistrianul a zis: Da, Doamne, a mea este. Şi iarăşi a zis acela: Eu sunt acela, pe care m-ai văzut mort, aruncat în drum, şi mi-ai aruncat haina ta, şi m-a trimis Dumnezeu ca să te vindec. Deci mulţumeşte totdeauna lui Dumnezeu. Şi acestea zicând, s-a suit iarăşi prin fereastra aceea, prin care a intrat. Şi maghistrianul nu a încetat mulţumind lui Dumnezeu, dând din destul săracilor din cele ce avea.

Povestit-au părinţii pentru un grădinar, că el lucra, şi toată osteneala lui o da milostenie, ţiind numai pentru cheltuiala sa. Iar mai pe urmă i-a pus în minte Satana, zicând: Strânge-ţi ţie puţintei bani, nu cumva yei îmbătrâni şi te vei îmbolnăvi şi vei avea trebuinţă de cheltuială. Şi a adunat şi a umplut un borcan cu bani şi după aceea s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit el şi a putrezit piciorul lui şi a cheltuit banii la doftori şi nimic nu s-a folosit. Mai pe urmă a venit un doftor iscusit şi i-a zis lui: De nu se va tăia piciorul tău, tot trupul tău o să putrezească. Şi s-a hotărât, ca să se taie cu ferăstrăul piciorul lui a doua zi. Iar în noaptea aceea viindu-şi grădinarul întru sine, şi căindu-sş pentru ceea ce a făcut, de a adunt bani şi a nădăjduit mai mult spre dânşii, decât spre Dumnezeu, Care ocâimuieşte toate şi le hrăneşte, şi suspinând a zis: Adu-Ţi aminte Doamne, de lucrurile mele cfele proaste de mai înainte, pe care le făceam lucrând şi dând fraţilor mei, iar mai vârtos mai-înainte de acestea, adu-Ţi aminte de bunătatea Ta şi de îndurările Tale cele nenumărate şi mă miluieşte după mare şi bogata mila Ta. Şi acestea zicând el, a stătut înaintea lui îngerul Domnului şi i-a zis lui: Unde sunt banii pe care i-ai strâns? Şi unde este sfatul pe care l-ai primit Iar el foarte umilindu-se şi lăcrămând, a zis: Greşit-am, Doamne, iartă-mă şi de acum nu voiu mai face aceasta. Atunci s-a atins

(v) Evr. 13[1516]; Vezi şi tâlc. Teofilact cu subînsemnările lui la acest loc.

13. Care este deosebirea între jertfa tainică şi jertfa de laudă?

Deosebirea între aceste două feluri de jertfe este aceasta: Prin jertfa tainică luăm de la Dumnezeu, Dătătorul tuturor bunătăţilor, sub văzutele chipuri

îngerul de piciorul lui şi îndată s-a vindecat; şi sculându-se dimineaţa s-a dus să lucreze. Iar după puţin a venit doftorul, ca să-i taie piciorul, după hotărâre, şi neaflându-i pre el, întreba de dânsul. Şi i-au spus lui: De azi dimineaţa, s-a dus să lucreze la ţarină. Iar doftorul s-a dus la ţarina aceea întru care lucra, vrând să-l vază pfe el. Şi văzându-l săpfind pământul, a proslăvii pe Dumnezeu, Cel ce l-a vindecat pre el cu proslăvire.

Un pustnic luptându-se de" iubirea de argint, lucra mult ostenindu-se foarte şi din lucrul mâinilor sale a adunai un galben, apoi al doilea, apoi al treilea, apoi s-a silit de a făcut cinci. Şi după ce i-a adunat pre acei cinci, îndată a căzut în boală trupească şi umilându-i-se piciorul lui, s-a umplut de rane. Iar el chemând pe doftori, a cheltuit acei cinci galbeni. Şi nevindecându-se patima, ci încă şi mai rea făcându-se şi piciorul lui desăvârşit putrezind, a venit mai pe urmă doftorul şi i-a zis lui, că trebuie să se taie piciorul deoarece tot trupul său o să putrezească. Iar el de nevoie s-a plecat la·tăiere şi s-a hotărât a doua zi să i se taie piciorul lui. Iar noaptea plângând el şi rugându-se lui Dumnezeu, a venit îngerul la el şi i-a zis lui: Mai faci cinci galbeni? Şi ca într-o uimire făcându-se el, I-a apucat îngerul de piciorul lui şi cu mâna ştergând rana, îndată l-a vindecat şi s-a făcut nevăzut. Iar el viindu-şi întru sine şi cunoscând că s-a vindecat, mulţumia lui Dumnezeu. Deci, dimineaţa viind doftorul după hotărâre, a bătut la uşă. Iar el sculându-se, l-a întâmpinat. Şi văzându-l doftorul că umblă, s-a minunat şi înştiinţându-se de ceea ce s a petrecut, s-a făcut creştin, că era Elin.

Un iubitor de Hristos ţnergând pentru o trebuinţă, a întâlnit pe cale un sărac gol şi făcându-i-se milă de dânsul, i-a dăruit lui haina sa. Iar săracul ducându-se, a vândut-o. Iar acela, înştiinţându-se de ceea ce. făcuse săracul, s-a scârbit. Şi Hristos în noaptea aceea a stătut înaintea lui, în vis, purtând acea haină, şi arătând-o lui, a zis: „Nu te scârbi, că iată Eu port aceea ce Mi-ai dat".

Povestit-a unul din bătrâni, că era un bătrân beţiv şi lucra o rogojină în fiecare zi şi o vindea în sat şi îi bea preţul ei. Iar mai pe urmă a venit un frate la dânsul şi a rămas petrecând cu el şi lucra şi el în fieştecare zi o rogojină, iar bătrânul o liţa şi pre aceea şi văzând-o, bea preţul amândorura, iar fratelui îi aducea puţintică pâine seara. Şi trei făcând aceasta, nimic nu-i zicea lui fratele. Iar după aceea a zis fratele întru sine: Iată, gol sunt şi pâinea mea cu lipsă o mănânc. Deci, mă voi scula şi mă voiu duce de aicea. Dar iarăşi a socotit întru sine, zicând: Unde am a mă duce, să şed iarăşi, că eu pentru Dumnezeu şed împreună. Şi îndată i s-a arătat lui îngerul, zicând: „Nicăieri să nu te duci, că vin mâine la tine". Deci, a doua zi a rugat fratele pre bătrânul, zicând: Părinte, astăzi să nu mergi nicăieri, că vin acum ai mei să mă ia. Iar după ce-a venit ceasul întru care se duceâ bătrânul, a zis lui: Nu vin astăzi fiule, că au zăbovit. Iar el a zis: Cu adevărat, părinte, negreşit vin. Şi vorbind cu bătrânul, a adormit. Iar bătrânul văzând, a început a plânge, zicând: Vai mie, fiule, că mulţi ani am petrecut întru lenevire, iar tu

în puţină vreme ţi-ai mântuit sufletul tău cu răbdare! Şi de atunci s-a înţelepţit şi s-a făcut şi el iscusit.

ale pâinii şi vinului, nevăzutele Prea Sfintele Daruri Cereşti, adică Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, spre iertarea

Un bătrân locuia la chiliile ce se ziceau pustniceşti, afară de Alexandria, şi era bătrânul foarte iute, puţin la suflet şi nerăbdător. Deci, auzind pentru dânsul un frate mai tânăr, a făcut aşezământ cu Dumnezeu, zicând: Doamne, pentru toate păcatele pe care le-am făcut eu în lume, voi merge şi voi petrece cu bătrânul şi voi sluji lui şi îl voi odihni. Deci, îl ocăra pre el bătrânul ca pre un câine în toate zilele. Iar Dumnezeu văzând smerenia şi răbdarea fratelui, după şase ani de supunere către bătrânul, i-a arătat lui în somn pre oarecine, care ţinea o hârtie mare, care era jumătate ştearsă, iar jumătate era scrisă. Şi îi arăta fratelui hârtia şi zicea: Iată, jumătate din datoriile tale le-a curăţit Stăpânul Dumnezeu, sileşte-te şi pentru celelalte. Şi era alt bătrân duhovnicesc locuind aproape de el, care ştia cele pentru fratele şi auzea totdeauna cum îl ocăra bătrânul şi necăjia pre fratele cu nedreptate şi cum fratele îi punea lui metanie şi bătrânul nu'făcea pace cu el. Şi când întâlnea pre fratele acest.duhovnicesc bătrân, îl întreba pre el: Ce este, fiule, cum a trecut ziua~de astăzi? Oare am dobândit ceva, oare.am şters după hârtie? Şi dacă cândva trecea vre-o zi, în care nu s-ar fi scuipat, sau s ar fi izgonit de bătrâni, se ducea seara la bătrânul; cel de aproape şi zicea, plângând: Vai mie, părinte, că rea mi s-a făcut mie ziua de astăzi, căci nu am dobir.dit nimic, ci întru odihnă o am petrecut. Deci, după alţi şase ani, a adormit fratele şi încredinţa bătrânul cel duhovnicesc, că l-a văzut pre el stând împreună cu Mucenicii şi rugându-se lui Dumnezeu pentru bătrânul lui, cu multă îndrăsneală şi zicând: Doamne, precum m-ai miluit pre mine prin acela, miluieşte şi pre acela pentru îndurările Tale cele multe şi pentru mine robul Tău. Şi după patruzeci de zile a luat la sine şi pre bătrânul în locul cel de odihnă. Iată ce fel de îndrăsneală dobândesc cei ce pentru Dumnezeu sufăr necazurile.

Un iubitor de Hristos, fiind dat la mucenicie de slujnica sa, când era dus ca să se săvârşească, a văzut pre slujnica lui, care îl dăduse şi îl vânduse. Şi luând inelul cel de aur, pre care îl purta, i l-a dat ei, zicând: Mulţumescu-ţi ţie, că de"acest fel de bunătăţi pricinuitoare mie te-ai făcut.

Zis-a un bătrân: De-ţi vei aduce aminte de cel ce te-a necăjit, sau te-a necinstit, sau te-a păgubit, dator eşti să-ţi aduci aminte de el, ca de un doftor trimis de Hristos şi să-l aibi pre el ca un făcător de bine, că însuşi necazul acesta al tău însemnează că boleşte sufletul tău, că de nu boleai, nu pătimeai. Deci, dator eşti să mulţumeşti fratelui şi să te rogi pentru dânsul, că prin el cunoşti boală ta şi să primeşti cele de la el ca pe nişte doftorii trimise de la Iisus. Iar de te scârbeşti asupra fratelui, zici ca şi lui Iisus: Nu voiesc să primesc doctoriile tale, ci voiesc să putrezesc întru ranele tale. Deci, cel ce voeşte să se vindece de ranele sale cele sufleteşti, dator este să

sufere cele ce se aduc de doftor, ori în ce chip ar fi; cănici celui ce boleşte trupeşte nu-i pare bine a se tăia, sau a se arde. sau a avea curăţenie, ci şi cu greaţă îşi aduce aminte de acestea. însă încredinţat fiind, că este cu neputinţă în alt chip a se isbăvi el de boală, fără numai prin acestea, le sufere cu vitejie, mulţumind doftorului, ştiind că prin puţină greaţă se va izbăvi din îndelungata boală. Fier arzător de bolnavi al lui Iisus este cel ce te necinsteşte, sau te ocărăşte, dar te izbăveşte de slava deşartă. Curăţenie a lui Iisus este cel ce îţi aduce ţie pagubă sau ocară, păcatelor, îndreptarea, îmbunătăţirea, mântuirea şi fericirea noastră vremelnică şi veşnică. dar te isbăveşte de lăcomie; iar de fugi de ispită folositoare, fugi de viaţa veşnică. Căci cine a dăruit Sfântului Ştefan atâta slavă, pre care i-au pricinuit-o lui cei ce l-au împroşcat cu pietre, dacă nu răbdarea?

Zis-a un bătrân: Crucea lui Hristos o vedem şi patimile Lui le cinstim, şi pentru ce nu suferim măcar ocară.

Erau un sihastru cu mare socoteală şi vrea să petreacă la chilii şi nu afla atunci chilie. Iar alt bătrân înştiinţându-se pentru sihastrul şi având acolo o chilie deşartă deosebi, a rugat pre acela să şază întru acea chilie, până ce se va afla alta. Şi acela mergând, a şezut într-însa. Iar unii din cei ce locuiau în locul acela veneau la dânsul, ca la un strein, aducându-i ceea ce putea fieştecare, şi el luându-le, îi primea pre dânşii. Iar bătrânul cel ce îi dăduse chilia, a început a-l zavistui, a-l grăi de rău şi a zice: Eu câţi ani am aicea întru multă nevoinţă şi nimenea nu vine la mine, iar acesta puţine zile are şi" câţi vin la dânsul! Şi a zis ucenicului său: Mergi şi îi zi lui: Du-te de aicea, că îmi trebueşte chilia. Iar ucenicul viind la el, a zis: întreabă părintele meu, cum te afli? Iar el a zis: Să se roage pentru mine, că mi s-a îngreuiat stomacul. Şi întorcându-se cel ce era trimis, a zis: Bătrânul a zis, că iată caută altă chilie şi se duce. Şi după două zile a zis iarăşi ucenicului: Du-te şi îi zi lui, că de nu se va duce, viu ei şi-l scot cu toiagul. Iar fratele mergând iar, a zis către sihastru: A auzit părintele meu că eşti bolnav şi iarăşi se mâhneşte şi m-a trimis să te cercetez. Răspuns-a acela: Spune-i că cu rugăciunile lui sunt sănătos. Deci a venit bătrânul său şi-i-a zis: A spus că până Duminică iese cu voia lui Dumnezeu. Iar după ce a venit Duminica şi nu a ieşit sihastrul din chilie, luând bătrânul un toiag s-a dus să-l bată pre el şi să-l isgonească. Iar mergând el, i-a zis ucenicul: Să merg eu mai-naite, nu cumva se vor afla acolo vre-unii şi se vor sminti. Iar acela i-a dat voie. Şi apucând fratele mai înainte, a zis către sihastru: Părintele meu vine să te mângâie şi să te ia la chilie. Iar acela cum a auzit dragostea bătrânului, a ieşit spre întâmpinarea lui şi i-a pus lui metanie de departe, zicând: Eu viu la sfinţia ta şi nu te supăra, părinte. Iar Dumnezeu văzând lucrarea tânărului, a umilit pre bătrânul lui şi aruncând toiagul, alerga spre închinarea lui şi s-a închinat lui şi l-a adus la chilia sa, ca pre unul ce nu ar fi auzit nimic din cele ce i-a zis el, şi a zis către ucenic: Nimic nu i-ai spus lui din cele ce ţi-am zis ţie? Iar el a răspuns: Da, nimic. Şi aceasta auzind bătrânul, foarte s-a bucurat şi a cunoscut că era zavistia vrăjmaşului. Şi atunci a odihnit pre

bătrânul, iar după aceea a căzut la ucenicul lui, zicând: Tu să-mi fii mie părinte şi eu ţie ucenic, că prin lucrarea ta s-au mântuit sufletele amândorura.

A intrat odată Avva Agathon în cetate să-şi vândă puţinele vase şi a găsit pe un lepros lepădat în cale. I-a zis lui Ieprosul: Unde te duci? I-a răspuns Avva Aghaton: în cetate, să vând nişte vase. Zis-a lui Ieprosul: Fă dragoste, de mă ia acolo. Şi luându-l pre spatele sale, l-a dus la cetate. I-a zis lui acesta: Unde vei vinde vasele tale, acolo să mă pui. Şi a făcut bătrânul aşa. Şi după ce vindea un vas, zicea bubosul: în cât l-ai vândut? Şi-i răspundea: într-atâta. Şi-i zicea iarăşi: Cumpără-mi o plăcintă. Şi-i cumpăra. Şi iar vindea alt vas. Şi îi zicea Ieprosul iarăşi: Dar acesta în cât? Şi-i răspundea bătrânul:

în jertfa de laudă în loc de a lua,- adică dăruim lui Dumnezeu această mulţumire a noastră în cinstea Prea înaltei Stăpâniri a lui Dumnezeu; nădăjduind că vom câştiga darul şi mila Sa. Jertfa tainică este folositoare numai celui ee o primeşte căci numai pe el îl sfinţeşte; iar jertfa laudelor şi a binefacerilor duhovniceşti, foloseşte pe toţi, şi pe cei ce sunt de fată şi pe cei cari nu sunt de faţa; pe cei vii şi pe cei repauzaţi.

14. **Dumnezeeasca împărtăşire, poate să fie şi Taină şi Jertfă? Si cum?** Da, poate. Lucrarea din timpul sfinţirei şi al transformării pâinii şi vinului în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus liristos, este o taină mare c<i şi taina întrupării şi a învierii Lui, ca şi taina facerei lumii din nimic de către Atotputernicul Dumnezeu.

Aducerea acestora prin Dumnezeeştile lucrări pentru iertarea păcatelor noastre şi îmblânzirea lui Dumnezeu printr-însele, este jertfă.

15. După ce se oficiază Dumnezeeştile **Liturghii?** Dumne eeştile Liturghii se oficie-ază de sfinţiţii liturghisitori după Liturghier. în această carte se cuprind Dumnezeeştile Liturghii ale Sfinţilor ierarhi: Ioan Gură de Aur, Vasilie cel Mare şi Grigorie Dialogul...

16. Cine a scris prima şi celelalte cărţi ale Dumnezeeştilor Liturghii?

a) Prima.carte a Dumnezeeştilor Liturghii s-a scris de primul Episcop al Ierusalimului (f). Acesta a fost fiul lui Iosif— logodnicul Maicii Demnului — făcut cu soţia cea dintâi, anume Salomia, cu care a avut 7 copii; 4 feciori şi trei fete. Această Sf. Liturghie a fost înflorită treptat de urmaşii

într-atâta. Şi-i zicea: Cumpără-mi acest lucru. Şi-i cumpăra. Deci după ce a vândut toate vasele şi vrea să se ducă, i-a zis bubosul: Te.duci? Şi-i ia răspuns: Aşa! Şi i-a zis din nou: Fă iarăşi dragoste, de mă du unde m᷊ai găsit.

Şi luându-l pre spatele sale, l-a dus la locul lui. Şi i-a zis lui: Binecuvântat eşti Agathone, de Domnul, în cer şi pe pământ. Si ridicând ochii, pre nimenea n-a văzut. Că a fost îngerul Domnului carele a venit să-
fispitească(ft)-

r (t) Iacpb — zice istoricul Hegesip — fratele Domnului (') supranumit dreptul, fu însărcinat de ceilalţi Apostoli cu guvernământul Bisericii. El fu Sfânt chiar din pântecele maicei sale; n-a băut niciodată nici vin, nici ori altă băuturâ ameţitoare, n-a mâncat niciodată came, nu şi-a tăiat părul niciodată, n-a întrebuinţat niciodată nici băi, nici parfumuri. El intra singur în Sanctuar, şi nu era îmbrăcat cu haine de lână, ci cu haine de

(ft) Pateric o.c. pg. 68;[1<U7]; 228[7]; 382; 383[2-3^8]; 391[15]; 392[17]; 393[18-21]; 400[16+17_18_22_26_28]; 30». (t) Fiul lui Iosif, logodnicul P.S. Fecioarei Maria, născut din soţia lui legitimă Salomia, fiica lui Agheu, fratele Preotului Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul.

săi, după rânduiala stabilită de el, de care s-a servit în timpurile apostolice Biserica Ierusalimului şi alte Biserici răsăritene.

în. Intrând astfel în Templu, (ca primul Episcop creştin al Ierusalimului), el se ruga în genunchi pentru păcatele poporului, şi era atât de sârguitor la rugăciune, încât genunchii săi se învârtoşară ca-pielea unei cămile. Mărimea virtuţei sale făcu a-l supranumi dreptul şi Oblias, adică apărătorul poporului şi dreptatea, după cum profeţii o prezisese de el. Unii din cele şapte secte de care am vorbi mai înainte, întrebându-l care era poarta lui Iisus, el le răspunse că Iisus era Mântuitorul, ceea ce fu cauza că unii din ei crezuseră într**-Insul.** Acei din cele şapte secte nu credea învierea, nici că fiecare trebuie să primească după această viaţă pedepse sau recompense după faptele sale. Acei dintre ei care crezuseră, crezuseră prin ministerul lui Iacob. Mai mulţi din principali crezând, doctorii legii şi Fariseii se turburară zicând că era primejdie ca tot poporul să creadă pre Iisus ca pe Hristos. Adunându-se deci ei ziseră lui Iacob: „Te rugăm de a ■opri poporul care este prevenit de o falsă opiniune că Iisus este Hristosul. Convinge deci pe toţi cei ce vin în această cetate la ziua sărbătorii Pastelor de a avea pentru Iisus simţăminte'conforme adevărului.

Noi avem toţi încrederea în tine, şi-ţi dăm această mărturisire cu tot poporul ca eşti drept, oamenilor. Fă astfel ca poporul să nu cază în rătăcire pentru Iisus. Căci el urmează ca şi noi simţămintele tale cu bucurie. Suie-te sus pe Templu, pentru ca să poţi fi văzut şi auzit de tot poporul care a venit aicea din toate triburile,.şi chiar din ţările barbarilor, pentru celebrarea sărbătorii". Doctorii legii şi Fariseii punându-l deci pe înălţimea tempului îi strigară: „Dreptule, căruia noi toţi trebuie a crede, fiindcă poporul este în eroare pentru Iisus Care a fost răstignit, declară-ne, care este poarta acestui Iisus?"

auu în fată

Atunci el le răspunse cu voce tare: „Pentru ce mă întrebaţi despre Iisus Fiul Omului? El şade în cer deadreapta Suveranei Puteri, şi va veni pe norii cerului". Mai mulţi fiind

b) A doua este Liturghia Constituţiunilor Apostolice.

c) A treia este Liturghia Sf. Ap. şi Evanghelist Marcu, scrisă pentru Bisericile din părţile Grecilor şi ale Egiptenilor.

d) A patra Liturghie este scrisă de Sf. Climent Episcopul Romei, pentru Bisericile apusului.

e) Liturghia Sf. Vasilie cel Mare esj»e o prescurtare a Liturghiei Sf. Ap. Iacob. Liturghia Sf. Vasilie cel Mare se face de 10 ori pe an.

f) Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur, este ceva mai mult prescurtată decât a Sf. Vasilie cel Mare.

g) Liturghia Sf. Grigorie cel Mare, se slujeşte în săptămânile postului mare (z), afară de Sâmbătă şi Duminica, când, după rânduială se slujeşte Sf. Liturghie a Sf. Ioan Gură de Aur şi a Sf.

Vasilie cel Mare. Sfântul Agneţ cu care se slujeşte această Sf. Liturghie, se scoate şi se sfinţeşte mai-nainte, în zilele în care se slujeşte Sf. Liturghie a Sf. Ioan Gură de Aur sau a Sf. Vasilie cel Mare.

17. **Ce numiri mai are** Sf. **Liturghie?** Sfânta Liturghie din vremile apostolice şi patristice, până astăzi, a purtat mai multe numiri, dintre care

întăriţi în credinţa prin această mărturisire a lui Iacob, au şi început a glorifica pe Iisus, zicând: *„Mărire şi glorie Fiului lui David"*. Doctorii legeii şi Ferise» ziseră între ei: „rău am făcut noi de am dat ocazie lui Iacob de a mărturisi atât de favorabil pentru Iisus. Să ne suim sus şi să-l aruncăm jos, pentru ca poporul să se sperie, şi să nu mai creadă cuvintelor sale". Şi îndată începură a striga: „O! O! Şi dreptul este în rătăcire?" Şi se împlini această profeţie a lui Isaia:

„Să legăm pe cel drept, că nu ne este nouă de nici o treabă; drept aceia, rodurile mânilor sale vor mânca". Suindu-se deci, ei îl aruncară din înălţimea Templului, şi ziseră unii către alţii: „Să ucidem pe Iacob dreptul". Şi fiindcă el nu murise de căderea sa, ei începură a-l ucide cu pietre. El era totuşi în genunchi, şi se ruga, zicând: „Doamne, Dumnezeule, Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac". Pe când îl ucideau cu pietre astfel, un sacrificator din fiii lui Rechab, fiul lui Rechabin, care au fost onoraţi prin mărturisirea avantajoasă ce face Ieremia, de virtutea lor, le strigă cu voce tare: „Opriţi-vă! ce faceţi? Dreptul se roagă lui Dumnezeu pentru voi!" Un văpsitor luând bastonul, cu care el avea obiceiul de a bate stofele pentru a le scoate apa, îl lovi în cap, şi ucise pe Martirul. El fu îngropat în acelaşi loc, şi se vede încă un stâlp înălţat pe mormântul său aproape de Templu. Acest Iacob mărturisi jidovilor şi grecilor, că Iisus era într-adevăr Hristosul. Vespasian puse curând asediul înaintea Ierusalimului şi reduse pe locuitori în captivitate (t).

(z) Vezi Can. 49 şi 51 Sin. Laodichia (t) Eusebiu ep. Cesareii Ist. Bis. o.c. pg. 54-56.

unele sunt cunoscute multora din creştinii de azi. Unele din aceste numiri sunt următoarele:

a) *Mulţămita* (x).

b) *Binecuvântarea* sau paharul binecuvântării (a). Noi în această Dumnezeească Slujbă aducem jertfă: pâine şi vin, care cu binecuvântarea Arhiereului sau a Preotului, se transformă prin Dumnezeească lucrare, în ‚Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului. în timpul acestei Slujbe totodată, pe lângă această mare lucrare Dumnezeească, noi lăudăm şi binecuvântăm pe Dumnezeu pentru binefacerile primite de la El.

c) *împărtăşire sau Cumenicătură,* pentru că toţi binecredincioşii creştini ne împărtăşim cu Unicul Dumnezeescul

Trup şi Sânge al Domnului în timpul[1] Slujbei (b), formând noi toţi cu Domnul un mic corp (c).

d) *Cină sau Cina Domnului,* pentru că slujba Sfintei Liturghii înfăţişează Cina cea de Taină făcută de Mântuitorul apostolilor Săi în ajunul zilei în care El a pătimit de bunăvoie (d).

e) *Masă Mistică,* pentru că în timpul acestei Dumnezeeşti Slujbe ni se pune înainte însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Nostru Iisus Hristos, sub chipul pâinii şi vinului aduse, sfinţite şi transformate prin Dumnezeeasca lucrare (e).

f) *Mister,* mister minunat, Dumnezeesc, sfânt, înfricoşat (f).

g) *Frângerea pâinii* (g).

h) *înălţare şi aducere.* Luând Preotul cu mâinile cruciş, ţinând cu dreapta Sf. Disc şi cu stânga Sf. Potir, le înalţă, arătându-le Dumnezeirii, Căreia le aduce prinos de laudă, binecuvântare şi mulţumire pentru toate Darurile revărsate asupra noastră, zicând cu glas înalt: *„Alte Tale dintru ale Tale, Ţie aducem de toate şi pentru toate....* Şi mai pe urmă căding semnul Sf. Cruci, zice: *„Înalţa-Te peste ceruri Dumnezeule şi peste tot pământul Slava Ta"* (h).

i) *Plinire, sfinţire*: (Lit. 115). „Plinirea Potirului Sf. Duh" Amin; Plinirea Legei şi.a Proorocilor...

j) *Adunare şi Adunare Sfântă.* Aceasta o închipuieşte vinul şi prescura din care se face Sf. împărtăşanie. Precum vinul din Sf. Potir este adunat din mai multe broboane de struguri, şi Sf. Agneţ (Trupul Domnului scos din prescura sfinţită) din mai multe grăunţe de grâu, care toate la un loc se transformă în trupul şi Sângele Domnului; tot astfel şi întreaga adunare a

(x) Mt. 26$_{27}$**; Mc. 14**$_{23}$**; Lc. 22**$_{,,}$**; 1 Cor 11**$_{24}$**. (a) Ml 26**$_{27}$**'**$_{29}$**; Mc. 14**$_{23\ ,5}$**; Lc. 22**$_{17\ ,,\ 20}$**; 24**$_{30}$**; Ioan 6**$_{51}$ **^ 1 Cor 10**$_{16}$**; 11**$_{,5}$ **(b) ML 26**$_{26\ 29}$**; Mc. 14**$_{13\ 25}$**; Lc. 22**$_{14_20}$**; Ioan 6**$_{22}$ ***,; F.Ap. 2^; 11**$_{23\ 32}$**. (c) Ioan 17**$_{21}$**; 1 Cor. 10**$_{14}$ **~**$_{\cdot 17}$**; (d) Mt. 26**$_{20\ 29}$**; Mc. 14**$_{17\ 25}$**; Lc. 22**$_{7\ 20}$**; Is. 13; 1 Cor. 11**$_{23\ 25}$**. (e) Mt. 26**$_{20\ 29}$**; Mc. 14**$_{19\ 25}$**; Lc. 22**$_{14\text{-}20}$**; 24**$_{30}$**; 1 Cor. 10**$_{21}$**; (f) Sf. Ioan Hrisostom. (g) Mt. 26**$_{26}$**; Mc. 14**$_{22}$**; Lc. 22,,; F.Ap. 2**$_{42}$**^; 1 Cor. 10**$_{16}$**; 11**$_{24}$**. (h) Vezi Litughier o.c. pg. 106-123.**

creştinilor dreptcredincioşi formează Trupul Domnului Hristos. Aceasta o adevereşte şi Sf. Ap. Pavel, zicând: „Voi sunteţi Biserica lui Dumnezeu şi Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi... Voi (toată adunarea dreptcredincioşilor) sunteţi Trupul lui Hristos şi mădulări în parte..." (i).

---

1 **1 Cor. 3**$_{16\ ,,\ 19\ 20}$ **; 2 Cor. 6**$_{16}$**; Efs. 2**$_{21,22}$**; Comp. 1 Cor. 12**$_{1227}$**; Rom. 12«.; Efs. 1**$_{23}$**; 4**$_{12}$**; 5**$_{23\ 30}$**; (j) Teol. Dogm. de Macarie. (m) Ciril al Alexandriei foaia 108 Pentat; Fac.** 4_{4}**; Evr. 11^.**

1) *Lucrarea Sfântă* (j).

18. Care Jertfă a V.T. preînchipuia Jertfa adusă de Domnul nostru Iisus Hristos Tatălui Ceresc? în vechiul Testament găsim mai multe jertfe care mai dinainte au preînchipuit Jertfa vie adusă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos Tatălui Ceresc, sus pe Altarul Crucii de pe Golgota: Jertfa lui Abel, Jertfa lui Avraam, Mielul pascal, Ţapul ispăşitor, Cenuşa vacii roşii ş.a.m.d. Acum să cercetăm pe fiecare în parte spre a ne edifica.

a) **Jertfa lui Abel.** Cu credinţa vie şi cu inima curată Abel a adus lui Dumnezeu mai multe jertfe bune decât Cain. Abel a adus din turma oilor, Jertfă lui Dumnezeu Care le-a dat, oile cele mai bune şi întâi născute. Cain a adus jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului pe care i le-a dat, fructele cele mai slabe, unii zic că chiar şi din cele putrede. Dumnezeu, Care cearcă inimile şi rărunchii, a căutat din cer, şi în semn că a primit jertfa lui Abel, a pogorât foc din cer care a mistuit jertfa; iar asupra jertfei lui Cain n-a căutat fiindcă n-a pogorât foc şi asupra jertfei lui (m). Tot astfel şi Jertfa adusă de Mântuitorul pe Altarul Crucii de pe Golgota, j-a înmulţit minunat, aducându-se zilnic la Sf. Jertfelnice ale Bisericilor creştine, care toate sunt una precum şi Domnul Hristos este Unul. Jertfa nesângeroasă, care s-au adus, se aduce şi se va aduce Tatălui Ceresc la Jertfelnicele Bisericilor creştine, începând de la Cina cea de Taină şi până la sfârşitul lumii, vesteşte moartea Domnului. Aceasta este însuşi Jertfa adusă Tatălui Ceresc de pe Jertfelnicul Crucei de pe Golgota, pentru mântuirea lumii dreptcredincioase de al doilea Abel, adică de Omul cel Nou Iisus Hristos. Precum jertfa lui Abel a fost bineprimită de Dumnezeu, Care în acest semn a pogorât foc din cer şi a mistuit-o, ceea ce n-a făcut la jertfa lui Cain, tot astfel Jertfa Mântuitorului a fost auzită din ceruri cu pogorârea Duhului Sfânt asupra Apostolilor, şi de atunci în toate zilele asupra celor ce se hirotonisesc, asupra pâinii şi vinului produse şi sfinţite, pe care le preface în însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Iisus Hristos, cu puterea Tatălui Ceresc. Aceasta la adunările lumeşti şi păcătoase nu se face.

b) **Jertfa lui A vraam.** La porunca lui Dumnezeu spre cercarea credinţei lui, Avraam şi-a luat pe unicul său fiu Isaac cu sarcina de lemne în spate, suind sus pe munte spre a-l jertfi (n). Aceasta a fost o preînchipuire a Jertfirei Mântuitorului pe Jertfelnicul Crucii de pe Golgota. Avraam părintele poporului Israelit preînchipuia pe Tatăl Ceresc, Isaac ducându-şi sarcina cu lemne sus pe munte, pentru a fi jertfit pe ea, preînchipuia pe Mântuitorul

nostru Iisus Hristos, ducându-şi Crucea sus pe Golgota, pentru a fi răstigniţ pe Dânsa. Fiorul durerilor simţite de Isaac când a văzut că tatăl său l-a legat şi punându-l pe lemnele de deasupra jertfelnicului a scos cuţitul repezindu-l spre pieptul său fraged pentru a-l înjunghia, este preînchipuirea suferinţelor Mântuitorului, pe care le-a îndurat pe Cruce, supunându-se voii Tatălui Ceresc până la moartea Sa. Ridicarea lui Isaac de pe jertfelnic cu bucurie după voia lui Dumnezeu, şi minunata sa înmulţire, care dealungul veacurilor a format poporul ales al lui Dumnezeu; a preînchipuit învierea Mântuitorului din mormânt, înălţarea la ceruri şi şederea de-dreapta Tatălui, însoţită de întemeierea împărăţiei Mesianice şi înmulţirea poporului creştinesc, care veacuri dearândul şi până la sfârşitul veacului, au umplut şi vor umple pământul. în viaţa viitoare poporul acesta creştinesc, este moştenitor al împărăţiei lui Dumnezeu, dimpreună cu oştirile îngereşti.

c) **Mielul Pascal.** Mielul acesta se alegea din turmă de fiecare părinte sau cap de familie pentru casa se, în ziua de zece al lunii Nisan. În ziua 14-a a lunei Nisan către seară îl înjunghia. Cu sângele mielului se ungeau pragurile şi uşiorii caselor lor în care avea să mănânce Pastile pentru a scăpa de pierzare pe tot întâiul născut al lor, de la om până la dobitoc. Mielul pascal îl frigeau întreg cu măruntaiele curate, fără a-i frânge oasele. Mielul acesta se mânca fript cu ierburi amare şi azime, în noaptea dintre 14 şi 15 Nisan, stând în picioare, încinşi, încălţaţi şi cu toege în mână, ca cei grăbiţi a pleca la drum. Părţile care rămâneau nemâncate le ardeau a doua zi. La masa aceea luau parte numai cei circumscrişi şi curaţi sau curăţiţi. Cei necurăţiţi se gjnânau a mânca mielul pascal până în a doua lună în noaptea dintre 14 şi 15; iar cei ce mâncău în stare de riecurăţie, se ucideau cu pietre.

Mielul pascal închipuia pe însuşi Mântuitorul Hristos, Care S-a jertfit pentru mântuirea noastră, dându-şi Prea Sfântul Său Trup şi Sânge nouă spre mâncare, pentru a ne da viaţa veşnică. Astfel, Mântuitorul ca şi mielul pascal, a fost ales de Tatăl Ceresc pentru a se întrupa, naşte, creşte şi jertfi, pentru a ne hrăni pe noi dându-ne viaţă. *„Sângele Lui ne curăţa de tot păcatul pierzător de suflet, care e întâiul născut din fiinţa noastră*

(n) Vezi pe larg Fac. 22

omenească". Ospăţul acesta — ca şi acela — se face stând împrejurul Mesei Euharistice în picioare, îmbrăcaţi şi încinşi, gata a pleca pe lungul drum al veşniciei, către Patria noastră-Cerească, după care zilnic suspinăm. Rămăşiţele mielului pascal se consuma de foc a doua zi; iar restul Mielului Euharistie, după înălţarea la Ceruri, se consumă de sfinţitul slujitor al Altarului, la Jertfelnicul Proscomodiei. La Masa Euharistică pot lua parte numai cei botezaţi, curaţi sau curăţiţi. Cei necurăţiţi se amână; iar cei ce se. împărtăşesc cu nevrednicie nesocotind Trupul şi Sângele Domnului, osândă loruşi mănâncă şi beau, adică greşesc de moarte. Aşadar fiecare din noi întâi să se pregătească cât poate mai bine şi apoi să se împărtăşească (o).

d) **Ţapul Ispăşitor,** a preînchipuit pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Această preînchipuire minunată o găsim în scrierile Părinţilor Apostolici. „Cugetaţi fii al înţelepciunii — zice Sf. Ap. Barnaba — că toate ni le-a descoperit de mai înainţe Bunul Stăpân, pentru ca să ştim cui trebuie să mulţumim pentru toate şi pe cine să lăudăm. Dacă deci Fiul lui Dumnezeu, de şi e Domn şi va judeca pe vii şi pe morţi a pătimi, totuşi, pentru ca Rana Lui să ne dea viaţa, să credem că Fiul lui Dumnezeu n-a putut pătimi decât pentru noi. Şi pe Cruce fiind, a fost adăpat cu oţet şi cu fiere. Ascultaţi cum au închipuit aceasta Preoţii Templului. Cu poruncă scrisă a poruncit Domnul, ca oricine nu va ţine postul, să fie pedepsit cu moartea, pentru că avea de gând ca El însuşi să aducă jertfă pentru păcatele noastre Vasui Duhului Său (p), ca să se împlinească preînchipuirea din persoana lui Isaac, care a fost pus pe Altarul de Jertfă. Ce zice El dar prin Prooroc: Să mănânce din ţapul jertfit în (zi de) ppst pentru păcatele tuturor. Luaţi bine seama: *Şi singuri*

(o) 1 Cor. 1 1$_{23\ 33}$; **10**$_{1617}$; **(p) Adică Trupul Său.**

Preoţii să-i mănânce toţi ca oţet intestinul nespălat: Pentru ce? Pentru că Mă veţi adăpa cu fiere şi oţel pe Mine, Care îmi voi jertfi Trupul pentru păcatele poporului celui nou. Mâncaţi dar voi singuri; iar poporul să postească şi să jelească în sac şi cenuşă; ca să arate că trebuie să îndure multe din partea lor. Ascultaţi ce a poruncit: Luaţi doi ţapi frumoşi şi asemănători şi jertfiţi-i şi să i-a Preotul unul din ei spre ardere de tot pentru păcate; iar cu celălalt ce şă facă? Blestemat — zice — să fie celălalt. Luaţi seama că vedeţi cum se arată închipuirea lui Iisus. Şi scuipaţi-l toţi, înţepaţi-l şi puneţi lână cârmezină pe capul lui şi aşa să fie alungat în pustiu». Si după ce s-a făcut astfel, cel care ţine ţapul îl duce în pustie şi îi ia lâna de pe cap şi o pune pe un rug, care se cheamă rahia, al căruia mugur avem obiceiul să-l mâncăm când ne găsim pe câmp.

Numai acest fel de rug face roade dulci. Ce însemnează aceasta? Ascultaţi: Unul pe altar, celălalt blestemat, şi cel blestemat încununat, pentru că într-o zi îl vor vedea (pe Iisus) îmbrăcat în haină mohorâtă şi vor zice: Nu e Acesta Acela pe care L-am răstignit noi după ce L-am batjocorit şi L-am înţepat şi L-am scuipat? Cu adevărat, Acesta era Acela care se numea atunci pe Sine Fiul lui Dumnezeu. Pentru ce dar să fie asemenea unul altuia? Pentru aceasta se cerea ca ţapii să fie amândoi frumoşi şi asemănători, pentru ca atunci când

îl vor vedea (pe Iisus) venind, să se înspăimânte de asemănarea ţapului (t).

Priveşte dar ţapul ca pe închipuirea lui Iisus Care avea să pătimească. Ce însemna punerea lânei în spini? Aceasta e o preînchipuire a Domnului Hristos dată Bisericii, că adică cine va ridica lâna cărmezină, trebuie să sufere multe, pentru că rugul este de temut şi înţeapă pe cel care vrea să se facă stăpân pe el. Tot astfel — zice (Domnul) — cei care vor să Mă vadă şi să ajungă în împărăţia Mea, trebuie să Mă dobândească cu amărăciuni şi suferinţe"(tt)-

e) **Junica roşie.** Aceasta de asemenea era o preînchipuire a Mântuitorului Care a curăţit de păcate omenirea păcătoasă ce s-a apropiat de El cu credinţa, nădejde şi dragoste. Aceasta ne-o adevereşte între alţii şi Sf. Ap. Barnaba, zicând: „Ce preînchipuire socotiţi că este în aceea că s-a poruncit lui Israil, ca bărbaţii cu foarte multe păcate să aducă jertfă o junică pe care înjunghiind-o să o ardă; după aceea copiii să ridice cenuşa şi să o pună în

(t) Ţapul ispăşitor, de şi blestemat, era totuşi încoronat, ceea ce făcea din el ceva împărătesc. Mântuitorul asemenea a fost însemnat ca un împărat, deşi spre batjocură, cu o coroană de spini. Aici stă asemănarea dintre El şi ţapul ispăşitor.

(tt) Scrierile părinţilor Apostolici o.c. pg. 60-62.

vase şi să înfăşure pe un lemn lână cărmezmă (iată iarăşi preînchipuirea Crucii şi lână cărmezină) şi isop şi să stropească astfel copiii pe fiecare din popor, pentru ca să se cureţe de păcate? Luaţi seama cât de simplu vă vorbeşte (Domnul): Junica este (Preînchipuieşte pe) Iisus, bărbaţii păcătoşi care aduc jertfa, sunt cei care L-au dus la moarte. După aceea nu mai sunt păcătoşi (care s-au căit şi au crezut în El) nu mai poartă porecla de păcătoşi. Copiii care stropesc sunt cei care ne propoveduiesc iertarea păcatelor şi curăţirea inimii, cărora le-a dat putere de a propovedui Evanghelia şi care sunt 12 spre mărturia seminţiilor, căci 12 erau seminţiile lui Israil. Pentru ce erau trei copii care stropeau? Spre mărturia lui Avraam, Isaac şi Iacob, că au fost mari înaintea lui Dumnezeu. Pentru ce se punea lâna pe lemn? Pentru că împărăţia lui Iisus pe lemn (pe Cruce) se întemeiază, şi cei care nădăjduiesc în El vor trăi în veci. Pentru ce se pune lână cu isopul? Pentru că împărăţia Lui vor fi zile rele şi triste în care vom fi mântuiţi. Pentru că cel care e bolnav trupeşte se vindecă cu praf de isop (t). Şi de aceea că ele astfel s-au întâmplat nouă ne sunt înţelese; iar lor întunecate, pentru că n-au ascultat glasul Domnului" (tî).

19. Prin ce a fost preînchipuit în V.T. venirea Duhului Sfânt în N.T. asupra Apostolilor, asupra Sf. daruri pentru transfigurare în timpul Sf. Liturghii şi în timpul altor slujbe sfinte? Preînchipuirea venirii Duhului Sfânt, în chip de limbi de foc asupra Apostolilor în ziua cinci-zecimei (r); asupra Sf. Daruri pentru transfigurarea pâinii şi vinului în P.S. Trup şi Sânge al Domnului Iisus Hristos în timpul Sf. Liturghii; asupra celor ce se botează; asupra celor ce să hirotonisesc în Diacon, Preot, Arhiereul la sfinţirea apei mari şi mici, la Sf. maslu ş.a.m.d.; a fost focul pogorât din cer care a mistuit jertfele aduse lui Dumnezeu în V.T. de aleşii plăcuţi ai Săi. Sf. Scriptură a V.T. în mai multe locuri ne istoriseşte despre acest foc Dumnezeesc.

a) Foc a trimis Dumnezeu din cer care a mistuit jertfa lui Abel care adusese oile cele mai bune şi întâi născute. Âsupra jertfei lui Cain nu s-a pogorât foc pentru că nu adusese ceea ce avusese mai bun dat de Dumnezeu în roadele pământului.

(f) în original acest vers are mai mult înţeles şi asemănarea e mai limpede. Traducerea adliteram a originalului e aceasta: „... Vor fi zile rele şi murdare în care vom fi mântuiţi, pentru că cel care suferă trupeşte se vindecă cu murdărie de isop". Asemănarea stă în repetarea cuvântului: murdar. Prin murdărie de isop se înţelege, probabil, cenuşă de isop amestecată cu apă sau cu un alt lichid oarecare.

(tt) „Scrierile Părinţilor Apostolici" o.c. pg. 62-63. (r) F.Ap. 2;.

b) Foc misterios a arătat că jertfă lui Avraam este plăcută şi bine primită înaintea lui Dumnezeu. „... Avraam — după porunca Domnului — a luat o junica de trei ani, o capră de trei ani, un berbec de trei ani, o turturea şi un porumb. Acestea toate le-a despicat în două şi le-a pus pe ele cu faţa una către cealaltă. Păsările nu le-a despicat. Păsările s-au pogorât pe trupurile cele despicate; iar Avraam a şezut lângă ele... După ce a apus soarele s-a făcut flacără, şi iată cuptor fumegând şi pară de foc care a trecut prin mijlocul despicăturilor acelora..." (s).

„... Abel a fost păstor de oi; iar Cain a fost lucrător de pământ. Şi a fost după câteva zile a adus Cain din rodurile pământului jertfă lui Dumnezeu, şi a adus şi Abel din cele întâi născute ale oilor sale şi din grăsimea lor; şi au căutat Dumnezeu spre Abel şi spre darurile lui; iar spre Cain şi spre jertfele lui nu s-a uitat, şi s-a întristat Cain foarte, şi s-a mâhnit faţa lui. Şi au zis Domnul Dumnezeu lui Cain: de ce te-ai întristat şi pentru ce s-a mâhnit faţa ta? De ai fi adus drept şi ai fi împărţit drept, n-ai fi păcătuit. Taci, la tine se va întoarce şi tu îl vei stăpâni pe acela. Şi a zis Cain către Abel fratele său: să ieşim la câmp; şi a fost când erau ei în câmp, s-a sculat Cain asupra fratelui său Abel şi l-a omorât pe el. Şi au zis Domnul Dumnezeu către Cain: unde este Abel fratele tău? Iar el a zis: nu ştiu; au doară păzitor sunt eu fratelui meu? Şi au zis Domnul: De ce ai făcut aceasta? Glasul sângelui fratelui tău strigă către

Mine din pământ. Şi acum blestemat să fii tu pe pământul care a deschis gura sa să primească sângele fratelui tău din mâna ta. Când vei lucra pământul, nu va adaoge a da ţie puterea sa; gemând şi tremurând vei fi pe pământ..." (Fac. 4, ₁₂).

Vs) Fac. 15;

e) Foc din cer s-a pogorât asupra jertfei adusă de Moisi şi Aaron.' „Aaron şi-a ridicat mâinile spre popor şi l-a binecuvântat. Apoi după ce a adus jertfa de ispăşire, arderea de tot şi jertfa de mulţumire, s-a pogorât. Moisi şi Aaron au intrat în Cortul întâlnirii. Când au ieşit din el, au binecuvântat poporul. Atunci Slava Domnului s-a arătat întregului popor. Un foc a ieşit dinaintea Domnului, şi a mistuit pe Altar arderea de tot şi grăsimile. Tot poporul a văzut lucrul acesta; au scos strigăte de bucurie, şi s-au aruncat cu faţa la pământ" (t). Focul acesta sfânt s-a păstrat în Cortul Sfânt până la sfinţirea Templului Sfânt edificat de Solomon după planul tatălui său David.

d) Focul misterios care a ieşit din stâncă şi a mistuit jertfa lui Ghedeon. „îngerul Domnului s-a arătat lui Ghedeon, k aria sa, în timpul când îşi treera grâul ca să-l ascundă de prădăciunile Madiamiţilor. îngerul i-a zis: Domnul este cu tine viteazule... Domnul l-a trimis pe Ghedeon ca să scape pe Israeliţi de Madiamiţi, care îi asupreau şi-i prădau, zicându-i: Du-te cu puterea care o ai... Eu voi fi cu tine şi tu vei bate pe Madiam ¿a pe un singur om. Ghedeon îndoindu-se a cerut semn. „Dacă am căpătat trecere înaintea Ta, dă-mi un semn ca să-mi arăţi că Tu vorbeşti. Nu Te depărta de aici până mă voi întoarce la Tine să-mi aduc darul şi să-l pun înaintea Ta". Domnul a zis: „Voi rămânea până te vei.întoarce". Ghedeon a intrat în casă, a pregătit un ied şi a făcut azimi dinir-o efă de făină. A pus carnea într-un coş şi zeama a turnat-o într-o oală, le-a adus sub stejar şi le-a pus înainte. îngerul lui Dumnezeu i-a zis: ,,1-a carnea şi azimile pune-le pe stânca aceasta şi varsă zeama". El a făcut aşa. îngerul Domnului a întins vârful toiagului pe care-l avea în mână şi a atins carnea şi azimile. Atunci s-a ridicat din stâncă un foc care a mistuit carnea şi azimile. Şi îngerul Domnului s-a făcut nevăzut dinaintea lui; Ghedeon văzând că fusese îngerul Domnului, a zis: „Vai de mine, Stăpâne Doamne! Am văzut îngerul Domnului faţă în faţă". Domnul i-a zis: „Fii pe pace, nu te teme ca nu vei muri". Ghedeon a zidit acolo un Altar Domnului şi i-a pus numele: „Domnul păcii".

e) Focul misterios care a mistuit jertfa părinţilor lui Samson pe a cărui flacără s-a suit la cer îngerul Domnului. Israeliţii păcătuind înaintea lui Dumnezeu El i-a părăsit iarăşi lăsându-i în

robia Filistenilor. În acea vreme era un om Manoe din seminţia lui Dan, şi soţia sa. Ei n-aveau copii, îngerul Domnului s-a arătat femeei lui Manoe şi i-a zis: „Iată tu vei naşte fiu şi brici pe capul lui nu se va sui, că închinat Domnului va fi pruncul şi el va mântui pe Israil". Femeea a alergat şi i-a spus bărbatului său cele ce văzuse şi auzise. Manoe auzind s-a rugat Domnului să i se arate Şi să vorbească şi cu el trimisul lui Dumnezeu. îngerul Domnului i s-a arătat şi lui Manoe sfătuindu-l ca şi pe femeea lui. Manoe drept recunoştinţă a zis îngerului Domnului: „îngăduieşte-mi să te opresc şi să-ţi pregătesc un ied". îngerul Domnului i-a răspuns lui Manoe: „Chiar dacă M-ai opri n-aş mânca din bucatele tale; dar dacă vrei să aduci o ardere de tot, s-o aduci Domnului". Manoe nu ştia că este îngerul Domnului şi i-a zis: „Care-Ţi este numele, ca să-Ţi aducem slava, când se va împlini cuvântul Tău". îngerul Domnului i-a răspuns: „Pentru ce îmi ceri numele? El este minunat". Manoe a luat iedul şi darul de mâncare şi a adus jertfă Domnului pe stâncă. în timp ce Manoe şi soţia sa priveau s-a făcut o minune. Pe când flacăra se suia de pe altar spre cer, îngerul Domnului s-a suit pe flacăra altarului. Manoe şi soţia sa văzând aceasta au căzut cu feţele la pământ..." (u).

f) **Focul pogorât din cer care a mistuit jertfa lui David.** După ce David a fost pedepsit de Dumnezeu cu pierderea a 70.000 de oameni din Israil, pentru păcatul numărării poporului Israelit, a zidit un Altar Domnului în aria lui Orna Ievuseul. „Acolo a adus arderi de tot şi jertfe de mulţumire. A chemat pe Domnul şi El i-a răspuns din cer prin foc, care s-a pogorât din cer pe altarul arderei de tot şi a mistuit arderea de tot" (v).

g) **Focul pogorât din cer asupra jertfei lui Solomon.** După o lucrare încordată în timp de şapte ani cu 163.000 de oameni măreţul Templu a fost edificat. Solomon însoţit de toţi boierii poporului, şi cu mulţime mare de credincioşi au adus Chivotul Sfânt, şi l-au băgat în Sfânta Sfintelor din Templu, sub aripile celor doi uriaşi Heruvimi făcuţi din lemn de chiparos îmbrăcaţi cu aur. O sută două zeci preoţi sunau din trâmbiţe; iar mulţimea leviţilor ziceau din instrumente muzicale şi cântau psalmi. S-au junghiat o mare mulţime de oi şi boi care s-au adus jertfă Domnului. Atunci Solomon a îngenunchiat înaintea altarului jertfelor din Curtea Sfântă a Templului şi s-a rugat zicând: „Doamne Dumnezeul lui Israil, cerurile nu Te încap. Deci cum Te va încăpea Casa aceasta pe care Ţi-am zidit-o eu? Rpgu-Te Doamne Dumnezeul meu, i-a aminte la rugăciunea robului Tău şi la cererea lui. Ascultă strigătul şi rugăciunea pe care Ti-o face azi robul Tău. Ochii Tăi să fie deschişi zi

şi noapte asupra Casei acesteia, asupra locului despre care ai zis: „Acolo va fi Numele Meu". Ascultă rugăciunea pe care ţi-o face robul Tău în locul acesta. Binevoieşte şi ascultă cererea robului Tău şi a poporului Tău Israil, când se vor ruga în locul âcesta! Ascultă-i din locul Locuinţei tale din ceruri, ascultă-i şi iartă-i..." Atunci îndată s-a

(u) Jud. 13. (v) Vezi pe larg la 1 Parai. 21;

pogorât foc din cer şi a mistuit iertfele. îndată ce şi-a isprăvit Solomon rugăciunea s-a pogorât foc din cer şi a mistuit arderea de tot şi jertfele şi Slava Domnului a umplut casa. „Totn fin lui Israil au văzut pogorându-se

Preoţii au băgat Chivotul Sfânt cu cele două table de piatră în Sfânta Sfintelor din templul lui Solomon. După ce Preoţii au ieşit din Locul Sfânt nor luminos a umplut Casa Domnului. Preoţii n-au mai putut să rămână în Templu să facă slujba, din pricina norului; căci slava Domnului umpluse Casa lui Dumnezeu... Atunci Solomon a binecuvântat poporul şi aşezându-se (în genunchi) înaintea Altarului Domnului în faţa întregei adunări a lui Israil, şi-a întins mâinile (în chipul Crucii) şi s-a rugat lui Dumnezeu ca, orice fel de rugăciune făcută în Sf. Locaş să fie auzită şi bine primită... Când şi-a isprăvit Solomon rugăciunea, s-a pogorât foc din cer şi a mistuit arderea de tot şi jertfele şi slava Domnului a umplut Templul. Preoţii nu puteau să intre în Casa Domnului, căci slava Domnului umplea Casa Domnului. Toţi copiii lui Israil au văzut pogorându-se focul şi slava Domnului peste Casă; ei şi-au plecat faţa la pământ pe pardoseală, s-au închinat şi au lăudat pe Domnul, zicând: Căci este bun, căci îndurarea Lui ţine în veac... Domnul s-a arătat lui

Solomon şi i-a zis: îţi ascult rugăciunea şi aleg locul acesta drept casă unde va trebui să Mi se aducă jertfe. Când voi închide cerul şi nu va fi ploaie, când voiu porunci lăcustelor să mănânce ţara, când voiu trimite ciuma în poporul Meu, dacă poporul Meu peste care este chemat Numele Meu se va smeri, se va ruga şi va căuta faţa mea, şi se va abate de la căile lui rele, îl voi asculta din ceruri, îi voi ierta păcatul şi-i voi tămădui ţara. Ochii Mei vor fi deschişi de acum, şi urechile Mele vor fi cu luare aminte la rugăciunea făcută în locul acesta. Acum aleg şi sfinţesc casa (Biserica) aceasta, pentru ca Numele Meu să locuiască în ea pe vecie şi voi avea totdeauna ochii şi inima Mea acolo" (3 împ. 8; 9[1-5]; 2 Paral. 5; 6; 7' *; comp. Eş. 13[21-22]; 33[1-11]; 40[33-38]; Num. 9[15-23]; 10"; Agheu 2[7]>; Ape. 15[5]).

focul şi Slava Domnului peste casă. Ei şi-au plecat faţa la pământ pe pardoseală şi s-au închinat şi au lăudat pe Domnul, zicând: Că este bun, că în veac esce mila Lui". După aceea Dumnezeu s-a arătat lui Solomon şi i-a ziş' „Auzit-am glasul rugăciunii tale şi al cererii tale cu care te-ai rugat înaintea Mea şi am făcut ţie după. toată rugăciunea ta. Sfinţit-am Casa aceasta pe care ai zidit-o, ca să fie Numele Meu într-rînsa în veac. Ochii Mei şi inima Mea vor fi pururea în Casa aceasta..." (z). Focul acesta sfânt a fost păstrat cu mare îngrijire până ia ducerea în robia din Babilon, atunci când l-au ascuns şi îngropat într-o cisternă.

h) **Focul misterios care a mistuit jertfa poporului Israelit după întoarcerea din robia Babilonului.** Arhiereul Isus cu prinţul Zerubabel, Proorocii şi poporul, după multe piedici şi greutăţi reuşind a-şi reedifica Altarul jertfelor şi tempul, au adus jertfă lui Dumnezeu. „Nepoţii celor ce ascunseseră focul sfânt în cisternă, s-au dus să-l desgroape dar n-au aflat foc; ci numai nişte apă iute. Ei au luat din apa aceea şi au stropit cu ea jertfa de pe Altar dimineaţa în zorii zilei. Când a răsărit soarele, s-a aprins foc din apa cea iute turnată, mistuind jertfele. Focul acesta s-a păstrat şi întrebuinţat în Templul Sfânt până la distrugerea Ierusalimului (x).

i) **Focul pogorât din cer care a mistuit jertfa lui Ilie Tesviteanul.** „Avdie (Obadia) a mers înaintea lui Ahaav, şi i-a spus lui şi a alergat Ahaav şi a mers întru întâmpinarea lui Ilie. Şi-a fost dacă a văzut Ahaav pe Ilie, zise Ahaav către Ilie: au tu eşti cel ce răzvrăteşti pe Israil? Şi-a zis Ilie; nu răzvrătesc eu pe Israil, ci tu şi casa tatălui tău, lăsând pe Domnul Dumnezeul vostru şi mergând în urma lui Vaal. Şi acum trimite şi adună la mine pe tot Israilul în muntele Karmilului şi pe cei patru sute cincizeci de prooroci fără ruşine al lui Vaal şi pe cei patru sute de prooroci ai desişurilor, care mănâncă din masa Iezavelii. Şi a trimis Ahaav la tot Israilul şi a adunat pe toţi proorocii în muntele Karmilului. Şi s-a âpropiat Ilie

către toţi, şi le-a zis lor Ilie; până când veţi şchiopăta într-amândouă gleznele voastre De este Domnul Dumnezeu mergeţi după Dânsul; iar de este Vaal mergeţi după dânsul şi n-a răspuns poporul nimic.

Şi a zis Ilie către popor; eu am rămas singur Prooroc Domnului; iar proorocii lui Vaal sunt patru sute şi cincizeci de oameni şi proorocii desişurilor patru sute. Daţi-ne nouă doi boi, şi să-şi aleagă ei loruşi unul şi să-l taie bucăţi şi să-l puie pe lemne şi să nu puie foc, şi eu voi jertfi pe celălalt bou şi foc nu voi pune. Strigaţi apoi întru numele dumnezeeilor voştri, şi eu voi chema întru numele Domnului Dumnezeului meu, Dumnezeul care va auzi cu foc, Acela este Dumnezeu şi au zis: bun este cuvântul care ai grăit. Şi a zis Ilie proorocilor celor de ruşine; alegeţi-vă vouă un bou şi jertfiţi întâi voi, că voi sunteţi mai mulţi, şi chemaţi întru numele dumnezeului vostru, iar foc să nu puneţi. Ei au luat un bou şi au făcut aşa, şi au chemat îritru numele lui Vaal de dimineaţa până la amiazăzi, şi au zis: auzi-ne, pe noi Vaale! Auzi-ne pe noi; şi nu era glas, şi nu era ascultare şi alergau împrejurul jertfelnicului, care au făcut. Şi se făcuse amiazăzi şi îi batjocorea pe dânşii Ilie Tesviteanul şi a zis: strigaţi cu glas mare că Dumnezeu este, că gândeşte sau poate lucrează ceva, sau va fi dormind, ca să se deştepte. Şi strigau cu glas mare şi se tăiau după obiceiul lor cu cuţite, şi se băteau cu bice până la vărsarea sângelui lor. Şi se trecuse de amiazăzi şi era îndeseară, şi au proorocit până ce venise vremea să se aducă jertfa şi nu era glas, nu era ascultare; şi a grăit Ilie Tesviteanul către proorocii urâciunilor, zicând: daţi-vă în lături acum, ca să aduc şi eu arderea cea de tot a mea, şi s-au dat în lături şi s-au dus. Şi a zis Ilie către popor: apropiaţi-vă către mine, şi s-a apropiat tot poporul către el, şi aşează Jertfelnicul Domnului cel săpat. Luând Ilie douăsprezece pietre după numărul seminţiilor lui Israil, precum au grăit către dânsul Domnul, zicând: Israil va fi numele tău. Şi a clădit pietrele în numele Domnului, şi a întocmit Jertfelnicul Domnului cel săpat, şi a făcut groapă împrejurul jertfelnicului, întru care încăpeau două masuri de sămânţă. Au grămădit lemnele pe Jertfelnicul ce făcuse şi a tăiat bucăţi cele de jertfă şi le-a pus pe lemne şi le-a pus pe jertfelnic. Atunci a zis Ilie: aduceţi-mi patru vedre de apă, şi le vărsaţi peste jertfă şi peste lemne, şi au făcut aşa şi a zis: turnaţi a doua oară şi au tumat a doua oară, şi a zis: turnaţi a treia oară, şi au turnat a treia oară. Şi umbla apa împrejurul Jertfelnicului şi groapa se umpluse de apă. Şi când era vremea a se aduce jertfa, a venit Ilie Proorocul, şi a zis: „Doamne Dumnezeul Lui Avraam! şi al lui Isaac, şi al lui Israil! auzi-mă

Doamne! auzi-mă astăzi cu foc! Ca să cunoască tot poporul acesta, că Tu eşti Domnul Dumnezeul lui Israil! şi eu sunt rolul tău, şi pentru Tine am făcut lucrurile acestea! '

Auzi-mă Doamne! auzi-mă! ca să cunoască poporul acesta, că Tu eşti Domnul Dumnezeu, şi Tu ai inima poporului acestuia înapoi". Şi a căzut foc de la Domnul din cer şi a mistuit jertfa şi lemnele şi apa cea din groapă şi pietrele şi lutul l-a lins focul.

Şi a văzut tot poporul şi a căzut pe faţa sa şi a zis: adevărat, Domnul este Dumnezeu, Domnul Acesta este Dumnezeu. Şi a zis Ilie către popor: prindeţi pe proorocii lui Vaal, ca nici unul dintr-înşii să nu scape, şi i-au prins pe dânşii şi i-a dus Ilie la râul Kison, şi i-a junghiat acolo.

După aceasta a zis Ilie lui Ahaav: mergi şi mănâncă şi bea, că iată glas de pogorâre de ploaie. Şi s-a dus Ahaav să mănâce şi să bea; iar Ilie s-a suit în muntele Karmilului şi plecându-se la pământ şi-a pus faţa sa între genunchile sale, şi a zis slugii sale: du-te şi te uită spre mare şi s-a dus şi s-a uitat sluga şi a zis: nu este nimica şi i-a zis Ilie: înloarce-te şi te du de şapte ori şi s-a întors de şapte ori. Si a fost în a şaptea oară iată nor mic, ca o urmă de om scoţând apă de mare şi a zis: du-te şi zi lui Ahaav, înhamă căruţa ta şi te pogoară, ca să nu te ajungă ploaia.

Si iată de îndată cerul s-a întunecat cu nori şi cu vânt, şi s-a făcut ploaie mare; şi Ahaav înhămând s-a dus până la Izrail. Şi mâna Domnului a fost peste Ilie, şi încingând mijlocul său a alergat înaintea lui Ahaav în Izrail" (a).

20.'Care este deosebirea existentă dintre Jertfa umbroasă a V.T., Jertfa Tainică a N.**T. şi Jertfa văzută de noi aevea luminat în împărăţia lui Dumnezeu, după trecerea din viaţa aceasta?** Deosebirea existentă care este între un om văzut în negură, acelaşi om văzut în plină lumină şi umbra lui, aceeaşi este şi înire Jertfa desăvârşită a N.T. şi Jertfa umbroasă a V.**T.** Aceasta ne-o arată clar Dumnezeeştile Scripturi şi Sf. Părinţi insuflaţi de Duhul Sfânt. O'astfel de explicare ne-o dă Sf. Ioan Hrisostom, Feric. Teofilact, Maxim Mărturisitorul, Dionisie Ariopagitul, Ioan Cavasila ş.a. (b). Aceasta pe cât putem o arătăm şi noi aici spre edificarea fiilor Sf. Biserici a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

„Că umbră având legea bunătăţilor celor ce vreau să fi e ". Adică legea — zice — avea însemnarea închipuirilor şi a bunătăţilor ce avea să se dea de Domnul Hristos în Testamentul cel Nou? Acelora adică ce ar primi Testamentul acesta. *„Nu prea însuşi chipul lucurilor".* Adică legea—zice — că nu avea pe însuşi adevărul

Eu sunt Alfa şi Omega, începutul şi sfârşitul, Eu celui însetat voiu da în dar din izvorul apei vieţii. Cel ce va birui va moşteni toate; Eu voiu fi lui Dumnezeu, şi el va fi Mie fiu" (Ape. 21₆₋₇).

(a) 3 împ. 18[18a+17]. O) Vezi Tâlc. Teofilact cu subîhsemnările lui la epistola c. Evrei 10.

lucrurilor. Cărora lucruri? A Jertfei Domnului Hristos, adică şi a preoţiei şi a iertării sufleteştilor păcate. Că cele ale Legii Vechi, umbroase fiind şi nearătare, se aseamănă cu însemnarea de umbriri, ce fac zugravii, mai înainte de a zugrăvi vre-un chip; iar cele ale Darului acestui nou, ale Evangheliei, se aseamănă cu chipul cel desăvârşit, fiindcă acestea s-au îndeplinit şi s-au făcut cu strălucire. Aşa tâlcuieşte zicerea aceasta Sf. Ioan Hrisostom. „... Să ne împărtăşim de Paşti — zice Teologul Grigore cuv. p. Paşti — acum încă cu închipuire deşi decât cele vechi mai descoperit; că Paştii^ legii cutez a zice, era închipuirea a chipului umbros". Drept aceea cu aceste cuvinte ne dă teologul să înţelegem, cum că umbră zice-Apostolul pe Legea cea veche, iar chip pe cele ce se săvârşesc acum în Biserica Domnului Hristos, fiindcă acestea sunt arătări şi închipuiri ale altor taine mai desăvârşite; adică acelora, care în veacul viitor au să le dobândească cei vrednici, pe care Apostolul le numeşte lucruri. Deci precum icoana este lipsită oarece de chipul cel dintâi, aşa şi tainele Darului, cele ce sunt în veacul acesta sunt trebuinţă despre lucrurile cele mai desăvârşite care au să urmeze în viitorul veac. Şi iarăşi, precum umbroasa închipuire cea dintâi făcută, este nu întocmai cu chipul cel desăvârşit, aşa şi Legea Veche,

a fost de lipsă şi nu întocmai cu Noul Testament (f); în fieşte care an aceleaşi Jertfe, care le aduc pururea, nici odinioară pot a deplini pe cei ce vin.

Înţelesul zicerii aceştia este ?.şa: De ar fi avut putere — zice — jertfele legii a face desăvârşit pe evrei, nu s-ar fi proadus întotdeauna; ci după ce s-ar fi proadus odată şi s-ar fi folosit, se cuvenea să înceteze. însă de vreme ce întotdeauna şi în fieştecare an se producea, arătat este cum că nu avea putere să arate depliniţi pe aceia, pentru care se proaducea. Şi pentru

(t) Purtătorul de Dumnezeu Maxim, însuşi aceasta o zice, că ierarhia cea veche a fost umbră, iar aceasta nouă e chip şi ceea ce va să fie în ceruri este lucru. De aceasta şi Ariopagitul Dionisie a zis, că ierarhia Darului acestuia nou mijloc este între cea cerească şi între cea a legii, împărtăşindu-se de amândouă. De cea cerească se împărtăşeşte după teoriile cele de gând; iar de cea veche se împărtăşeşte după semnele simţite. Mai desăvârşită învăţătură însă este teologia ierarhiei noastre — zice — deplinire pe aceasta a aceleiea numind-o şi sfinţită încheiere. Este însă şi cerească şi a legii cu împărtăşire, apucându-se cu mijlocul de marginile amândorura. De una se împărtăşeşte cu teoriile cele gândite; iar de cealaltă se împodobeşte cu semnele cele simţite, prin acestea simţitoreşte se înalţă către Dumnezeire (c). Şi iarăşi: De aceasta potrivit în lume după predania veche, se propovăduieşte Noul Testament, însemnând socotesc pe rânduiala cea întru Dumnezeu şi Ierarhicească, că în T.V. s-a spus de Dumnezeirea Domnului Hristos iar în N.T. a îndeplinit Legea veche cu închipuiri a scris despre adevărul; iar N.T. de faţă L-au arătat(d).

c) Cap. IV Despre bisericeasca ierarhie d) Cap. HI bis. ierarhie...

aceasta, după întâia jertfă se producea şi a doua, şi a treia şi a patra şi după urmare şi altele, precum aceasta urmează şi la doctori. Doctoriile care sunt puternice, după ce le pun odată asupra ranei, o vindecă pe ea. Doctoriile care se pun de multe ori pe rană, din singur lucrul acesta arată că sunt neputincioase. O nedumerire însă ca aceasta se naşte aicea. Dar ce? Şi Preoţii noştri nu produc totdeauna şi în fieştecare zi Jertfa cea fără de sânge a Dumnezeeştei Liturghii? Răspundem, cum că aşa produce aducerea aminte, adică, fac pomenirea morţii Domnului şi a jertfei celei ce s-a făcut odată asupra Crucii şi una este Jertfa aceasta; şi nu multe. Fiindcă odată s-a produs pe Cruce; căci pe Domnul Hristos Carele S-a produs aluncea odată, pe însuşi pe Acesta îl producem şi acum şi întotdeauna. Sau mai bine a zice, că noi liturghisim acum, facem pomenirea şi aducerea aminte de producerea şi Jertfa aceea a Domnului Hristos ca şi cum s-ar face acum. Drept aceea una este Jertfa. Dar s-ar nedumeri cineva că devreme ce la multe părţi şi Jertfelnice se produce Jertfa cea fără de sânge, apoi şi Hristoşi ar fi mulţi; răspundem că nu; ci unul este Domnul Hristos pe toate Jertfelnicile.

Unul întreg este şi pe un Jertfelnic şi unul întreg este şi pe celălalt. Unul şi acelaşi Trup este şi unul şi acelaşi Sânge se află pe fieşte care Jertfelnic, şi pe toate Jertfelnicele împreună. Deci, precum Domnul Hristos la multe părţi şi Jertfelnice producându-Se, un Trup este şi nu multe Trupuri, aşa şi o jertfa; căci pe însăşi Jertfa aceea o producem, care s-a produs pe Cruce (t). Nu tot aşa era în Legea veche. Atunci altă oae era care se producea eri, altă oae aceea care s-a produs azi. Oaea care se proaducea astăzi nu se producea spre pomenirea celei de eri, ci însuşi de sine plinea o deosebită jertfă. Dar cum zice Apostolul că acelaşi jertfe le proaduceau Preoţii? Răspundem că jertfele acelea erau cu adevărat, fiindcă

(t) Dumnezeescul Hrisostom privitor la aceasta zice: Precum Domnul Hristos pe la multe locuri producându-se un Trup este şi nu multe trupuri; aşa şi o Jertfă. Arhiereul nostru acelaşi este Carele a produs Jertfa ceea ce ne curăţeşte pe noi, pe ceea ce o producem şi acum pe aceea ce s-a produs atunci, pe cea neschimbată; aceasta se face spre pomenirea a ceea ce atunci s-a făcut. Că: „Aceasta — a zis — să o faceţi întru pomenirea mea"(e). Aceasta ce o producem, nu este o altă jertfă precum producea Arhiereul Legii vechi; ci aceasta noi o facem deapururi; iar mai ales facem pomenire de Jertfa(f)- Nicolae Cavasila cercetând mai amănunţit despre jertfa aceasta, a aflat şi chip, cu carele se păzesc toate cuvintele, ce credem despre jertfa aceasta şi nici unul dintr-însele cade. 1) Jertfa aceasta a tainelor nu este închipuire, şi semn al jertfei; ci jertfă adevărată. 2) Aceasta nu este pâinea care se serveşte; ci însuşi Trupul Domnului Hristos. 3) Una este Jertfa Mielului lui Dumnezeu şi odată se face. Care însă este chipul cu care se păzesc cuvintele acestea? Ascult pe el zicând: Mai întâi să vedem, de nu se

(e) Lc. 22[19]; 1 Cor. II[23 24]; (f) Vor. 27 la aceasta;

aceleaşi feluri de dobitoace se produceau, d.p.; azi se proaducea o oae şi mâine asemenea iarăşi se proaducea o altă oae; aşişderea şi celelalte; şi altele erau jertfele acestea despre număr, fiindcă altă oae era care s-a proadus eri şi altă oae s-a proadus astăzi. Oarecari însă au înţeles că acelaşi jertfe adică erau, fiindcă, se proaduceau cu acelaşi şi asemenea chip toate, adică sau prin junghiere sau prin ardere de tot, precum se poruncea de lege a se face fieştecare jertfă; iar după fel erau altele, adică: oi, boi, turturele, porumbei. Astfel deosebirea existentă înlre aceste trei jertfe, a V.T. a N.T. şi aceea pe care o vom vedea aeveaîn împărăţia lui Dumnezeu, este aceea care există între umbra omului, icoana omului şi omul viu şi frumos.

21. Oare toţi clericii şi creştinii care oficiază sau iau parte la Sf. Liturghie se folosesc, se sfinţesc şi devin fericiţi?

Nu toţi cei ce oficiază sau iau parte la Dumnezeeasca Liturghie; ci numai aceia care prin cercetări amănunţite urmăresc Sfânta Slujbă, cunosc după putere ceea ce se lucrează şi se umilesc înaintea

Dumnezeeştei puteri, care lucrează mari şi minunate minuni. Fiecare se va folosi după felul ostenelei cu care urmăreşte slujba; ori se va păgubi după felul nepăsării ori lenevirii lui. Fericit este clericul şi creştinul care cercetează, cunoaşte, urmăreşte şi foloseşte tot timpul Dumnezeeştilor Liturghii, luminându-se pe sine şi pe alţii. Aceştia vor pleca din Biserica Domnului, după ascultarea cu atenţie şi umilinţă a Sfintei Liturghii, cu binecuvântarea Domnului, care îi va folosi mult în viaţa aceasta vremelnică şi în cea veşnică.

face închipuire a jertfei, ci lucru; căci care era jertfa oaiei? Schimbarea dintru neînjunghiată întru înjunghiată. Aceasta şi aici se face, că pâinea nejertfită fiind, se preface atunci întru junghiată, că se preface din pâine neînjunghiată în Trupul Domnului cel cu adevărat junghiat. Deci precum la oaie prefacerea se face cu adevărat jertfă aşa şi aceea pentru prefacerea aceasta, ceea ce se săvârşeşte este Jertfa cea adevărată; că se preface nu în chip cf în lucru de junghiere însuşi Trupul Domnului cel jertfit; ci de ar rămânea pâinea ceea ce s-a făcut Jertfă, pâinea ar fi fost care ar fi primit junghierea şi junghierea ar fi fost atunci jertfă de pâine. De vreme ce, însă amândouă s-au prefăcut şi cea junghiată şi s-a făcut în loc de nejunghiată junghiată şi în loc de pâine, Trupul lui Hristos, pentru aceasta junghierea aceea nu în pâine; ci ca şi cum teorisindu-se Trupul Domnului Hristos, Cel ce stă înainte, nu al pâinei; ci al Mielului lui Dumnezeu şi este Jertfă şi se zice. Arătat este cum că aceasta aflându-se, nimica sileşte a se face multe produceri ale Stăpânescului Trup, că de vreme ce se face Jertfa aceasta şi junghiindu-se atunci Mielul şi pâinea prefăcându-se în Mielul cel junghiat, adevărat este că prefacerea se face cu adevărat; iar nu se face junghierea atunci. Astfel ceea ce se preface sunt multe şi prefacerea de multe ori; iar lucrul pentru care se preface nimic opreşte a fi Unul şi Acelaşi, precum un Trup aşa şi junghierea Trupului una(g).

(g) Cap. 32 ce este lucrul ce primeşte jertfa în tâlcuirea Liturghiei.

Pregătirea sfinţiţilor liturghisitori pentru slujba Sf. Proscomidii

1. **Din câte părţi se compune Sfânta Liturghie?**

Sfânta Liturghie se compune din trei părţi şi anume:

I. Sfânta Proscomidie, cu lucrarea ei preparativă, ritul şi însemnătatea ei.

II. Sfânta Liturghie a catehumenilor sau penitenţilor, cu lucrarea, origina, ritul şi însemnătatea ei. La aceasta au drept a sta toţi oamenii.

III. Sfânta Liturghie a credincioşii cu lucrările ei Dumenzeeşti şi însemnătăţile ei. La aceasta au drept a sta numai creştinii drept'credincioşi.

2. **Ce înseamnă Sf. Proscomidie?** Numirea „Proscomidie" este cuvânt grecesc. Ea însemnează sau se numeşte în

limba noastră românească: „Aducere aminte", „Jertfă" sau „Prosforă", pentru că prin lucrarea acestei Dumnezeeşti slujbe, noi aducem înaintea lui Dumnezeu Tatăl: Pâine şi vin, întru pomenirea iubitului Său Fiu Hristos. Aceasta o facem după Testamentul lăsatnouă de Mântuitorul care S-a adus pe Sine Jertfă neîntinată, fărifde prihană, Părintelui Său Ceresc, prin Prosfora adică Pâinea şi Vinul transformate în Prea Sfântul Său Trup şi Sânge la Cina c d e Taină. Aceasta ne-o adeveresc Sf. Evanghelişti, zicând: „Iisus luândPâine'a, binecuvântând-o, a frânt şi a dat Ucenicilor Săi, zicând: „Luaţi mâncaţi, acesta este Trupul Meu, Carele se dă pentru voi. Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea". Apoi luând Paharul... mulţumind a dat lor, zicând: „Beţi dintru Acesta toţi, că Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noua, Care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor. Zic vouă, că de acum nu voi mai bea dintru această' roadă a viţei, până în ziua aceea când voi bea pe aceasta cu voi întru împărăţia Tatălui Meu" (a). Mântuitorul adevereşte atât prin gura Proorocilor cât şi prin însăşi Prea Curata Gura Sa, că Trupul Său este Pâine Cerească care se dă credincioşilor drept hrană pentru a fi vii în veac. Astfel

(a) Mt 26[26-28]; Mc. 14[22-24]; Lc. 22[17-20];

Sf. Prooroc Ieremia a arătal vrăşmăşia jidovilor asupra Mântuitorului, zicând: „Veniţi să băgăm lemn în pâinea Lui" (b), adică lemnul Crucei în Trupul Domnului Iisus Hristos. Apoi El însuşi grăind tainic Ucenicilor şi Apostolilor Săi, a zis: „Eu sunt Pâinea cea vie care s-a pogorât din cer. Deva mânca cineva Pâinea Aceasta, va fi viu în veci..Pâinea pe care Eu o voi da, Trupul Meu, este pe Care îl voi da pentru viaţa lumii", şi iarăşi la Cina de Taină; „Luând Pâinea şi binecuvântând-o, a frânt-o şi a dat-o Ucenicilor Săi, zicând: „Luaţi, mâncaţi, Aceasta este Trupul Meu Carele se dă pentru voi. Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea" (c).

Aşadar, la Sf. Proscomidie, Trupul Domnului nostru Iisus Hristos se jertfeşte ca un Miel şi Fiu Omenesc, trupeşte; iar ca un Arhiereu Universal şi veşnic, Jertfeşte şi săvârşeşte toate prin aleşii Săi, împuterniciţi şi îmbrăcaţi cu Darul Preoţiei.

3. **Când începe lucrarea Sfintei Proscomidii?**

Lucrarea Sfintei Pro scornidii se începe în timpul sujbei utreniei, în unele locuri imediat după: „Dumnezeu este Domnul"...; iar în alte părţi în timpul laudelor. îp Sf. Mănăstiri şi schituri, în care slujba Miezo-nopticei cu Utrenia şi ora I-a se fac după miezul nopţii, lucrarea Sf. Proscomidii se începe dimineaţa, odată cu slujba acatistului.

4. **în care timp se pregăteşte Preotul pentru începerea lucrării Sf. Proscomidii?** Preotul se .pregăteşte pentru a începe lucrarea Sfintei Proscomidii, în timpul cetirii psaltirii, sedelnelor, canoanelor, la cântarea luminândei şi laudelor, sau înainte de citirea acatistului, după cum e rânduiala locului.

Arătări Dumnezeeşti. împăratul Amurat împărăţind în Vavilon, iar Amfilog, în Arabia, creştinii ce locuiau la Ierusalim aveau totdeauna pricine cu necredincioşii jidovi pentru învierea şi înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos la ceruri. De aceea şi pismă aveau necredincioşii jidovi asupra creştinilor, încât luând multe daruri au mers la Vavilon şi le-au dat lui Amurat împăratul, spunându-i multe pâri asupra creştinilor, zicând: că sunt răsvrătitori şi vor să se scoale asupra lui cu războiu, ca să-şi facă ei împărăţie în Ierusalim. Atunci împăratul umplându-se de mânie, a poruncit să se gătească ostile sale, trimiţând ştire şi lui Amfilog cel ce împărăţia în Arabia, ca fără zăbavă ridicându-şi ostile sale, să pornească la Ierusalim, ca uniţi amândoi să strice Ierusalimul şi Biserica, pierzând pe toţi creştinii

(b) Ier. II[19]; (c) Ioan 6[32+58]; Mt. 26[26]; Le. 22[19].

încât să nu se mai pomenească numele lui Hristos. Deci, Amfilog fără de zăbavă luându-şi ostile sale, a pornit asupra Ierusalimului, ca să sfărâme din temelie cetatea şi Biserica, însă Atotputernicul Dumnezeu, cu minuni prea slăvite a apărat locul cel sfânt al Său din mâinile vrăjmaşilor. în acea vreme era în Ierusalim patriarh Sf. Metodie, carele auzind că vine asupra Ierusalimului împăratul Amfilog cu atâtea limbi păgâne, de frică a fugit la Antiohia, lăsând.pe un Preot anume loanichie, să păzească şi să slujească în toate zilele la Biserică Sf. Mormânt, care o şi făcea cuviosul Preot, slujind şi rugăciuni înălţând către Dumnezeu cu lacrimi fierbinţi, ca să apere Biserica Sa de năvălirea păgânilor. Nu după multe zile a venit păgânul împărat cu toate ostile sale şi a sfărâmat toată cetatea; iar trimiţând să dărâme şi Biserica ce este deasupra Mormântului Domnului Hristos, Atotputernicul Dumnezeu a acoperit-o pe aceasta cu un nor, încât niciunul din păgânii ostaşi nu puteau să o vadă. Deci mergând mai marele oştilor la împăratul Amfilog i-a spus cum că sfărâmând cetatea, Biserica creştinilor nu au.putut-o găsi. împărartul umplându-se de mânie, a chemat cie grabă pe cel mai credincios din miniştrii săi, şi l-a trimis să vadă despre ceea ce i s-a spus. Acela viind din voia lui Dumnezeu n-a fost oprit a intra în Biserică, unde mergând n-a aflat pe nimenea decât pe Preot cu un ajutor al său, care se pregătea a sluji Sfânta Liturghie. Atunci păgânul acela a sărit ca un leu sălbatic asupra Preotului, ca să-l ducă la împăratul.

Dumnezeu în acel timp, vrând să arate acelor necredincioşi puterea Sa, pentru mântuirea lor, a făcut cu putere nevăzută de au înţepenit mâinile aceluia carele voia s,ː ia pe Preot, încât rămăsese ca de fier, neputând a le întoarce. Atunci, acel păgân, plin de spaimă, cunoscând puterea credinţei creştineşti, a căzut la picioarele Preotului, cerându-şi iertăciune. Preotul iertându-l şi blagoslovindu-l s-au făcut mâinile lui sănătoase ca'şi mai înainte. După aceea Preotul a zis acelui ministru păgân: „Mergi de spune împăratului toate cele ce ai văzut" (t)

5. **Cum se pregăteşte Preotul în acest timp?** în timpul arătat, Preotul iese din Sfântul Altar pe uşa de miazănoapte şi merge până în mijlocul naosului Bisericii. Acolo se întoarce cu faţa către Sf. Altar (răsărit) şi face trei închinăciuni însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci. Apoi îndată zice în şoaptă rugăciunile după rânduială: „Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin. Slavă Tie Dumnezeul nostru, Slavă Ţie, împărate Ceresc... Sfinte Dumnezeule... Prea Sfântă Treime... Tatăl nostru cu vosglasul, şi troparele deşteptătoarei umilinţe:

(t) Descoperirea Dumnezeeştei Liturghii o.c. pg. 20-22.

„Miluieşte-ne pe noi Doamne... Doamne miluieşte-ne pe noi..." şi „Uşa Milostivirii".

După aceasta merge umilit la Icoana Mântuitorului de la Catapeteasmă, zicând rugăciunea: „Preacuratului Tău Chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greşelilor noastre, Hristoase Dumnezeule, că de voe bine ai voit a Te sui cu Trupul pe Cruce, ca să scapi din robia vrăjmaşului pe cei ce i-ai zidit. Pentru aceasta cu mulţămire strigăm Ţie: Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru Care ai venit să mântuieşti lumea". Face două încni'iăciuni până la pământ, sărută Chipul Prea Sfântului Stăpân, după care mai face o închinăciune până la pământ.

Merge apoi la Icoana Maicii Domnului din Catapeteasmă, zicând: „Ceea ce eşti isvorul milei, învredniceşte-ne pe noi milostivitorii, Născătoare de Dumnezeu, caută spre poporul cel păcătos; arată precum deapururea puterea Ta, că întru Tine, nădăjduim strigăm Ţie: Bucură-Te, ca şi oarecând Gavriil, mai marele Voevod al celor fără de trupuri". în timpul acesta face 2 închinăciuni, sărută Chipul P.S. Născătoarei de Dumnezeu şi face iarăşi o închinăciune.

După acestea merge la Icoana hramului Bisericii, şi la celelalte Icoane din Catapeteasmă, la iconostasul mic, la Icoana Maicii Domnului din dreapta iconostasului mic, zicând troparele

respective chipurilor de pe Sf. Icoane, făcând cuvenitele închinăciuni şi sărutând Sf. Icoane.

După aceasta, Preotul vine iarăşi în mijlocul naosului Sf. Biserici îşi descopere capul, plecându-şi-l înaintea lui Dumnezeu şi întinzându-şi mâinile în semnul Sfintei Cruci (după pilda lui Moisi ş.a), sau plecându-şi mâinile în jos, se roagă, zicând: „Doamne, trimite Mâna Ta, din Lăcaşul Tău cel înalt şi mă întăreşte spre slujba Ta ce îmi este pusă înainte, ca neosândit să stau înaintea înfricoşatei Tale Mese, să săvârşesc Jertfa cea fără de sânge. Că a Ta este puterea şi slava în vecii vecilor, Amin".

După această rugăciune împuternicitoare, zice: „Slavă Ţie Hristoase Dumnezeul nostru Slavă Ţie, Slavă şi acum, Doamne miluieşte de 3 ori şi otpustul mare. După otpust Preotul face metanie la strana arhierească, apoi revenind iarăşi în mijlocul naosului se închină de trei ori către Sf. Altar, şi face plecăciune către strana dreaptă, către strana stângă şi către apus, cerându-şi iertare de la cei de faţă.

6. **Ce folosesc sfinţiţii liturghisitori din această rugăciune?** Prin această tainică rugăciune: „Doamne trimite mâna Ta..." sfinţiţii folosesc foarte mult, fiindcă din acel moment se îmbracă cu putere de sus. în acea vreme în care se face această Sf. rugăciune cu stăruinţă şi credinţă fierbinte, sfinţiţii liturghisitori se îmbracă cu putere Dumnezeească de sus, cu care împutemicindu-se pot săvârşi Sfânta şi Dumnezeeasca Liturghie. Precum lumina însoţită de căldură se coaboară de sus de la soare şi luminează pământul acoperit mai înainte cu pătura neagră a întunericului nopţii şi precum ploaia căzând din norii încărcaţi cu apă udă pământul; secetos, şi unindu-se cu căldura şi lumina soarelui, îl face productiv în folosul oamenilor şi al tuturor vieţuitoarelor; tot aşa puterea Dumnezerii pogorându-se de sus, îmbracă pe sfinţiţii liturghisitori cu săvârşitorul Dar Dumnezeesc, şi-i împuterniceşte spre a putea săvârşi slujba Jertfei celei fără de sânge. Precum uzina electrică alimentează toate becurile din camerele şi străzile oraşului ei, cu lumină, punând toi în acelaşi timp într-o mişcare uimitoare mulţimile maşinăriilor din oraş şi dimprejur care sunt în legătură cu dânsa prin firele ei; tot astfel şi puterea Dumnezeirii, chemată în Duh şi adevăr prin rugăciune cu credinţă vie de sfinţiţii liturghisitori, se pogoară asupra lor, împutemicindu-i a săvârşi slujba Sf. Liturghii şi alte slujbe, a lumina poporul şi a-l face să se mişte după voia lui Dumnezeu.

Arătări Dumnezeeşti. Ministrul acela, văzându-se tămăduit s-aînapoiat — bucuros că scăpase teafăr şi tămăduit — la împăratul Amfilog şi i-a povestit cele văzute, păţite şi lucrarea minunilor Dumnezeeşti cu el în Biserica Sf. Mormânt. Păgânul împărat nu numai că nu a vrut să creadă cele istorisite de ministrul său credincios; ci umplându-se de mânie s-a jurat că va preface acea Biserică în grajd, şi îndată o va strica din temelie. Acestea zicându-le a poruncit a se pregăti ostaşi mulţi cu mulţime de cai şi de cămile acolo. împăratul Amfilog cu toţi miniştrii şi boierii săi încălecând au mers cu toţii la Ierusalim şi au băgat toate vitele acelea în Sfânta Biserică a Mormântului Domnului, în batjocură. După ce au băgat caii şi cămilele, au intrat înăuntru cu miniştrii şi boierii săi, făcând mare haz de batjocura făcută Sfântului Locaş şi de scârba adusă preotului liturghisitor.

Preotul punându-şi nădejdea în Cel de Sus, şi făcându-şi pace cu darul lui Dumnezeu, a urmat înainte cu slujba utreniei. în timpul slujbei, luându-şi vreme, a ieşit în mijlocul Sfintei Biserici, după rânduiala cărţii Dumnezeeştilor Liturghii. Acolo s-a închinat lui Dumnezeu înaintea Sf. icoane şi a chipului Sf. Cruci. Apoi, stând în mijlocul Sfintei Biserici, închinându-se cu credinţă fierbinte şi cu frica lui Dumnezeu, a zis rugăciunea: „Doamne, trimite Mâna Ta din înălţimea Lăcaşului Tău şi mă întăreşte spre slujba ta, ce-mi este pusă înainte,, ca neosândit să stau înaintea înfricoşatului Tău Jertfelnic şi să săvârşesc Jertfa cea fără de sânge. Că a Ta este puterea şi slava în vecii vecilor, Amin". Atunci îndată cu glasul rugăciunii aceştia, eşită din gura Preotului lui Dumnezeu, au căzut toate vitele care se băgaseră în Sf. Biserică, ca şi cum ar fi fost lovite de trăsnet, şi au murit. Această minune văzând-o împăratul păgân şi toţi care erau cu el, s-au înspăimântat foarte mult. Astfel îngrozit, a poruncit să scoată toate vitele acelea moarte din Sfânta Biserică. După ce au curăţit Sfânta Biserică de mortăciunile acelea, de balegi şi de gunoiul lor, cerând scaun, a şezut împăratul şi cei ce erau împreună cu el, zicând: „Să şedem ca să vedem cum săvârşesc creştinii slujba lor, pentru a putea povesti despre această minune marelui împărat Amurat. Prea bunul Dumnezeu, Care nu voieşte moartea păcătoşilor, şi a nec edincioşilor; ci ca să se întoarcă şi să fie vii, a trimis lumina strălucirii Sale şi a luminat ochii sufleteşti ai împăratului necredincios. Astfel, luminat cu Darul lui Dumnezeu a început a asculta Sfânta Liturghie cu luare aminte, la care a văzut o mulţime de lucruri Dumnezeeşti, despre care vom vorbi în cursul minunatei lucrări şi a minunilor Sfintei Liturghii, de aici înainte (t)

După rugăciunea din mijlocul Bisericii, închinarea la Sf. Icoane şi sărutarea lor, Preotul stă în mijlocul naosului şi cere,împuternicire de sus, zicând: „Doamne, trimite mâna Ta din înălţimea Locaşului Tău şi mă întăreşte spre slujba Ta, ce-mi este pusă înainte, ca neosândit să stau înaintea înfricoşatului Tău Jertfelnic şi să săvârşesc Jertfa cea fără de sânge. Că a Ta este puterea şi slava în vecii vecilor. Amin". în acest timp Duhul lui Dumnezeu se pogoară asupra credinciosului
(t) Descop. D. Liturghii o.c. pg. 22-23.

7. **După împuternicirea de sus ce face Preotul?** După terminarea rugăciunii împuternicitoare cu Dumnezeescul Dar de sus, Preotul face metanie la strana arhierească şi închinăciuni la strana dreaptă, la strana stângă şi către apus, la poporul de faţă cerându-şi iertăciune. Apoi intrând în Sfântul Altar ca în Sfânta Sfintelor, zice: „Intra-voi în Casa Ta, închina-mă-voi întru Biserica cea Sfântă a Ta, întru frica Ta. Doâmne, povăţueşte-mă întru dreptatea Ta; pentru vrăjmaşii mei îndreptează înaintea Ta calea mea" (d). Astfel suindu-se în Sfântul Altar, cu adâncă evlavie merge înaintea Sfintei Mese. Acolo face două metanii, iar Dumineca închinăciuni, zicând: „Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul", sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Masă şi Sfânta Cruce de pe Sf. Masă, apoi face iarăşi o metanie (sau închinăciune de la Sf. Paşti până la Rusalii şi în Duminicele de peste an) (e) şi zice iarăşi: „Dumnezeule curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte".

8. Ce însemnătate au acestea?

a) Prin rugăciunile făcute, Preotul cere şi dobândeşte după credinţa sa de la Dumnezeu iertarea păcatelor şi putere de sus, pentru a-şi săvârşi slujba sa spre folosul obştesc şi spre slava lui Dumnezeu.

b) Prin metania făcută la strana arhierească, arată respectul cuvenit către acela prin carele a luat de la Dumnezeu Darul preoţiei.

c) Prin închinarea către strane şi popor, cere iertare de la toţi credincioşii cei de faţă.

d) închinarea înaintea Sfintei Mese, însemnează închinarea dată lui Dumnezeu Celui preaslăvit în Sfânta Treime: **Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.**

e) Prin zicerea întreitei rugăciuni: **„Dumnezeule curăţeşte-mă pe mine păcătosul... şi mă miluieşte",** Preotul se umileşte înaintea lui Dumnezeu ca vameşul (f) şi ca David (g). **liturghisitor, îl umple de dar Dumnezeesc, împutemicindu-l cu putere de sus, Precum fierul negru, ruginit şi rece, stând în foc viu se îmbracă tot în foc, transformându-se într-un corp luminat şi înfocat; tot astfel şi adevăraţii sfinţiţi liturghisitori, din acest timp se îmbracă fiinţa lor cu focul Dumnezeescului Duh Sfânt (Vezi Duhul Sfânt asupra celor 70 bătrâni aleşi de Moisi, Num. 1 1,4 29); asupra Mântuitorului (Mt. 3$_{16}$; Mc. 1$_{10}$; Ioan 1$_{33}$; Lc. 4$_{18}$); asupra Apostolilor şi urmaşilor lor (Ioan 20$_{22\ 23}$; F. Ap. l,$_{52}$ 2,$_{5}$; 4$_{31}$; 8; 9); şi asupra credincioşilor la Sf. Botez şi la Sf. Spovedanie (F. Ap. 10^; 19$_{6}$; Ioan 6$_{63}$; 2 Cor. 3$_{6}$; Rom 8,).**

Numai astfel întăriţi cu putere de sus, ei pot intra întru cele mai dinlăuntru ale Catapetesmei (în Dumnezeesul Altar) pentru a liturghisi, dimpreună cu Sfinţii îngeri, Prea Sfântului Dumnezeu.

(d)} \ 5^{7m}; (e) Vezi can, 20 Sin. I Icum. cu subînsemnările lui, Pidalion, fila 95-6, can. 9 sin. 6 Icum; can. 15 Petru; 12 zile, de la Crăciun la Bobotează, Prav. Mică gl. 14. (f) Lc. 18^{13}; (g) 2 imp. 12";24°;Ps. 50.

f) Sărutarea Sfintei Evanghelii, în care se cuprind Dumnezeeştile învăţături, însemnează cinstea ce se cuvine Slăvitului nostru Mântuitor Iisus Hristos, Care ne grăieşte dintr-însa.

g) Sărută Sfânta Masă, fiindcă aceasta închipuieşte: 1) Sf. Masă a Cinei de Taină; 2) Jertfelnicul Sfintei Cruci de pe Golgota, de pe care Mântuitorul Si-a adus Jertfă vie Trupul Său Tatălui Ceresc pentru mântuirea lumii; 3) Sfântul Mormânt în care s-a pus Trupul Domnului Care a înviat dintr-însul a treia zi, după proorocia Scripturilor; 4) Tronul sau Locaşul Dumnezeului Celui viu sau locul Prea Sfânt de pe care se curăţa păcatele dreplcredincioşilor şi se hrănesc sufletele.

h) Sărută Sfânta Cruce de pe Sfânta Masă, care închipuieşte Sfânta Jertfă, dând astfel cinste patimilor, răstignirei şi morţii Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

9. Cum îmbracă Preotul sfintele veşminte pentru a liturghisi?

Preotul pregătindu-se pentru îmbrăcarea veşmintelor liturgice, merge acolo unde ele sunt aşezate, înd*eptându-şi faţa către răsărit face trei închinăciuni înaintea lui Dumnezeu, zicând: **„Dumnezeule, cărăţeşte-mă pe mine păcătosul... şi mă miluieşte".** După metanii sau închinăciuni, Preotul înălţându-şi ochii sufletului, la Dumnezeu, binecuvântează pe Dumnezeu, binecuvântând în acelaşi timp cu mâna dreaptă veşmintele liturgice, zicând: **^Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin".**

După aceasta, îndată luând stiharul sărută semnul Sfintei Cruci aplicat pe spatele lui şi îl îmbracă, zicând: **„Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul, că m-a îmbrăcat în veşmântul mântuirei, şi cu haina veseliei m-a împodobit. Ca unui mire mi-a pus mie coroană, şi ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă" .**

După îmbrăcarea stiharului, Preotul ia epitrahilul şi ţinându-l în mâna stângă, îl binecuvântează cu mâna dreaptă cu semnul **Sf.** Cruci deasupra semnului **Sf.** Cruci aplicat deasupra lângă guler, şi sărutându-l îl pune pe grumaz, zicând: **„Binecuvântat este Dumnezeu, Cela ce varsă Darul Său peste Preoţii Săi, ca mirul pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, care se pogoară pe marginea veşmintelor lui"** (i).

Ia apoi brâul şi binecuvântându-l cu semnul Sfintei Cruci deasupra semnului Sf. Cruci aplicat la mijlocul lui se încinge cu el, zicând: **„Binecuvântat este Dumnezeu, Cela ce mă încinge cu putere şi a făcut fără de prihană calea mea, Cela ce săvârşeşte picioarele mele ca ale cerbului şi peste cele înalte mă pune",** (j).

(i)Ps. **143[1]; 132[2]; (JJPs. I43[7];**

Luând mânicuţele, sărutând şi punând prima la mâna dreaptă, zice: **„Mâna Ta cea dreaptă Doamne s-a preaslăvit tărie. Dreapta Ta Doamne a sfărâmat pe vrăjmaşi, şi cu mulţimea slavei Tale ai sdrobit pe cei protivnici"** (t). Apoi luând, sărutând şi punând şi cealaltă mânicuţă stângă, zice: **„Mâinile Tale m-au făcut şi m-au zidit, înţelepţeşte-mă şi mă voi învăţa poruncile Tale". (1).**

După aceasta preotul luând felonul îl binecuvântează cu semnul Sfintei Cruci deasupra semnului Sf. Cruci sau a iconiţei aplicate pe spatele lui, pe care sărutând-o şi îmbrăcându-l, zice: **„Preoţii Tăi Doamne se vor îmbrăca întru dreptate şi cuvioşii Tăi cu bucurie se vor bucura, totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin"** (m).

Preoţii care au vre-un rang de la Ierarhul eparhiot, pun epigonatia, Sf. Cruce... şi sărutându-le zic rugăciunea corespunzătoare după Liturghier (n).

10. Ce însemnează înveşmântarea sfinţiţilor liturghisitori?

înveşmântarea sfinţiţilor liturghisitori: Diaconi, Preoţi şi Arhierei, după însemnătatea deosebită a veşmintelor cu care se îmbracă când liturghisesc, arată datoriile ce la au fiecare de îndeplinit în Biserică, după dregătoria treptei sale Preoţeşti, Sf. Vasilie cel Mare sfătuind pe Preoţi într-una din epistolele sale, zice aşa: *„Sârguieşte-te o presvitere! a te arăta lucrător nerușinat, îndreptând* (turma creştinilor cu) *cuvântul adevărului. Nicidecum să stai în Biserică având asupra cuiva duşmănie, ca să nu mâhneşti pe Mântuitorul. în ziua servirii nu fă certe şi nu te mânia; ci rămânând în Biserică să te rogi şi să citeşti cărţi sfinte, până la ora în care se cade ţie a isprăvi Dumnezeeasca Liturghie. Aşa pregătit să stai înaintea Sf. Mese, să nu te uiţi încoace şi încolo; ci cu frică şi cu cutremur să stai înaintea Cerescului împărat, ca nu pentru plăcerea omenească să te grăbeşti a scurta rugăciunile, nici să priveşti la faţa omului; ci să priveşti la Unul împărat Care-ţi stă înainte şi la puterile ce stau în jurul Lui... I-a seama cu stai înainte şi cum serveşti"{o).*

Marele preot Isus schimbă veşmintele murdare în bune. Fă-găduinţa răscumpărării. Si mi-a arătat Domnul pe Isus Preotul cel Mare stând înaintea feţei îngerului Domnului, şi diavolul sta deadreapta lui, ca să se împotrivească (adică să-l pârască pe el). Şi a zis îngerul Domnului către diavol: „Ceartă-te Domnul pe tine diavole, şi să te certe pe tine Domnul cel

(t) Eş. 15^{6}; (l)Ps. $118^{73}1$ $99/100^{3}$; 137/138®; $138/139^{14}$; Iov. 10^{8}; (m)Ps.

131[416]; (n) Liturghier o.c. pg. 61-2. (o) După Dr. V. Mitrofanovici o.c. pg. 463

.După ce Preotul intră în Sf. Altar şi se închină lui Dumnezeu înaintea Sf. Mese, sărutând Sf. Evanghelie, Sf. Cruce şi Sf. Masă, după rânduială, se pregăteşte pentru a se îmbrăca în sfinţitele veşminte preoţeşti. în acest timp Preotul se înconjoară de Sfinţii îngeri. Astfel în mijlocul acestor Sfinte Duhuri cereşti slujitoare, preotul îmbracă pe rând, fiecare veşmânt sfinţit, cugetând la însemnătatea lui(a), şi zicând în taină rugăciunea respectivă(a).

a) Vezi lapg. 57-58.ce au ales Ierusalimul, au nu iată acesta este ca un tăciune scos din foc?" Şi Isus era îmbrăcat în haine proaste (murdare) şi sta înaintea feţii îngerului Domnului. Şi a grăit către cei ce stau înaintea feţii sale, zicând: Luaţi hainele cele proaste (murdare) de la el. Apoi iarăşi a zis către Isus: „Iată am şters fărădelegile tale, şi păcatele tale le voiu curăţi. îmbrăcaţi-l pe el cu haină lungă şi puneţi mitră curată pe capul lui". Si au pus mitră curată pe capul lui, şi l-au îmbrăcat cu haine.

Îngerul Domnului sta de faţă. Şi a mărturisit îngerul Domnului către Isus, zicând: Acestea zice Domnul Atotţiitorul: „De vei umbla pe căile Mele, şi vei păzi poruncile Mele şi de vei judeca casa Mea, şi de vei păzi Curtea Mea, voiu da ţie pe cei ce petrec în mijlocul acestora ce stau. Auzi dar Isuse Preotule cel Mare, tu şi cei mai aproape de tine, şi cei ce şed înaintea feţei tale, că bărbaţi privitori de minuni sunt, că iată Eu aduc pe rolul Meu Răsăritul. Că piatra care o am dat înaintea feţei lui Isus, pe o piatră şapte ochi sunt, iată Eu sap groapă zice Domnul Atotţiitorul, şi voiu şterge toată strâmbătetea pământului într-o zi. în ziua aceea zice Domnul Atotţiitorul: Chemaţi fiecare pe aproapele său supt viţă şi supt smochin... Şi vei lua argint şi aur, şi vei face cununi şi le vei pune pe capul lui Isus Preotul cel mare fiul lui Iosedec. Şi vei zice către el: acestea zice Domnul Atotţiitorul: Iată bărbat ¿ăruia îi este numele Răsăritul, şi supt el va răsări şi se va zidi Casa Domnului.

Acesta va lua putere şi va şedea şi va împărăţi pe scaunul său, şi va fi Preotul deadreapta lui, sfat de pace va fi între amândoi. Iar cununa va fi celor ce aşteaptă, şi celor folositori ei şi celor ce o au cunoscut pe ea şi spre har fiul lui Sofonie şi spre cântare în Casa Domnului (')•

Sf. Sfinţitul Mucenic Pangratie îmbrăcând sf. veşminte strălucea ca soarele

„... O mulţime ca de două sute mii de bărbaţi s-au adunat într-o zi dimineaţa la câmp. Licaonid s-a dus la Pangratie şi i-a spus lui despre multa evlavie a ighemonului cum că doreşte să-l vadă şi să vorbească împreună; deci să meargă acolo. Pangratie n-a voit să meargă, din pricină ca să nu se turbure poporul; dar a zis lui Licaonid să aducă pre ighemon la el, după ce va sfârşi praznicu. Aşa

a şi făcut. Deci, când ighemonul a mers la Pangratie, l-a găsit îmbrăcat cu sfinţitele veşminte, şezând pe scaun şi având înaintea lui Icoana Domnului Hristos şi Sfânta Cruce. Ighemonul văzându-l pe el cu atâta slavă, i s-a închinat lui, pentru că a văzut lumină

(1) Zah 3; 6[1114].

Dumnezeiască, care îi înconjura faţa lui; iar Sfântul l-a ridicat şi l-a sărutat. Apoi sculându-se tremurând a strigat: *„Mare este Dumnezeul creştinilor. Cred în Tine Isuse Hristoase, Dumnezeul cel adevărat!"* Atunci Sfântul l-a binecuvântat cruciş şi i-a poruncit să şadă aproape de dânsul. El însă i-a zis: „Cum să mă apropii de tine, că văd văpae împrejurul tău". Atunci Sfântul cunoscând că Darul Sfântului Duh era în veşmintele lui cele preoţeşti, cu care era îmbrăcat, a poruncit să iasă toţi puţin afară, şi apoi iarăşi să vie. După aceea s-a desbrăcat de sfinţitele veşminte, şi atunci Bonifatie n-a mai văzut focul; şi astfel a stat lângă dânsul, şi îi asculta cuvintele lui cele mântuitoare.

După ce au cinat cu măsură, din cele ce Dumnezeu le-a trimis, Sfântul le-a zis lor: „Fiii mei, ne-am ospătat trupeşte, acum să ne ospătăm şi duhovniceşte". Deci, mergând în mijlocul casei, a luat sfinţitele veşminte, şi cânta slujba utreniei. Dar când a ajuns la cântarea *„ Sfinte Dumnezeule..."*, o minune s-a întâmplat; acoperământul casei s-a deschis şi a venit un fulger la noi, iar noi de frică am căzut cu feţele la pământ; însă Sfântul ne-a ridicat, zicând: „Nu vă temeţi, că Iisus Hristos a venit să lumineze inimile voastre şi să-L cunoaşteţi pe El. Atunci a luat o Sf. Evanghelie scrisă evreeşte, în care erau scrise patimile şi tainele Mântuitorului Iisus Hristos, adică naşterea, răstignirea, învierea şi celelalte; şi citind Evanghelia Sfinţitului Matei, a învăţat îndeajuns pe dregător până la miezul nopţii. Mulţumind el Sfântului, a mărturisit că, crede din toată inima în Domnul Hristos. Deci, închinându-se Sfântului şi luând ertăciune, s-a dus... Marele Pangratie îmbrăcându-se cu sfinţitele veşminte, s-a făcu.t tot ca o văpae de foc, şi ajungând cu Cinstita Cruce la locul unde era legat Bonifatie, îndată s-au deslegat legăturile singure; iar cei ce erau împrejur toţi au căzut la pământ, nesuferind strălucirea sfinţetelor lui veşminte. Atunci el i-a binecuvântat şi toţi s-au culcat..." (t).

11. **Ce fac sfinţiţii liturghisitori după înveşmântare?** Sfinţiţii liturghisitori după ce au îmbrăcat sf. veşminte, merg la spălător, unde fiecare îşi spală mâinile, zicând: „Spăla-voi întru cele nevinovate mâinile mele şi voi înconjura Jertfelnicul Tău Doamne, ca să aud Glasul laudei Tale şi să spun toate minunile Tale. Doamne,

iubit-am buna cuviinţa Casei Tale şi locul locaşului slavei Tale. Să nu pierzi cu cei necredincioşi sufletul meu, şi cu bărbaţii sângiuirilor viaţa mea, întru ale cărora mâini sunt fărădelegile, dreapta lor s-a umplut de daruri; iar eu întru nerăutatea mea am umblat Isbăveşte-mă Doamne şi mă miluieşte. Piciorul meu a

(t) Vezi pe larg în V. Sfinţilor 9 Iulie pg. 353-6 şi 366.

stătut întru dreptate, în Biserici bine Te voi cuvânta Doamne"(p). Apoi îşi şterge mâinile cu ştergarul, zicând în taină: „Dumnezeule, întoarce-Ţi faţa Ta de către păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le".

12. Ce însemnătate are spălarea pe mâini a sfinţiţilor liturghisitori?

Spălarea sfinţiţilor liturghisitori pe mâini, însemnează nu numai curăţirea corporală; ci mai vârtos curăţirea spirituală, care este absolut trebuincioasă la lucrarea Sf. Proscomidii şi a Dumnezeeştei Liturghii. Spălarea este datină apostolică. Sf. Ciril al Ierusalimului privitor la această spălare, zice aşa: „Voi aţi văzut pe Diacon cum el aduce apă Preotului pentru spălare şi totodată şi celorlalţi Preoţi care sunt împrejurul Altarului lui Dumnezeu... Aceasta nu se dă pentru necurăţenie corporală; nu este aceasta, căci nu intrăm în Biserică având necurăţia corpului; ci spălarea este că trebuie a se curăţi de toate păcatele şi fărădelegile... Au nu auziţi şi pe fericitul David zicând cu înţeles mistic: „Spăla-voi întru cele nevinovate mâinile mele şi voi înconjura Altarul Tău Doamne..."(r). Sf. Simeon Tesaloniceanul zice că spălarea mâinilor arată curăţenia şi nevinovăţia pe care o are Preotul la Sf. Liturghie, pentru că se cuvine omului pe cât va fi cu putinţă să se apropie cu toată curăţenia de Cel curat... Spălarea Preoţilor pe mâini — zice Feric. Ghermano — arată pe curăţenia minţii, a conştiinţei şi a voinţei lui, şi având mintea sufletului neprihănită, cu frică să se apropie de Sfânta Masă.

13. **Ce face Preotul după spălarea mâinilor?** Preotul liturghisitor, după spălarea mâinilor merge la Sfânta Proscomidie şi închinându-se de trei ori înaintea lui Dumnezeu cu faţa îndreptată către răsărit, zice: *„Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte "*. Troparul Vinerei Mari: *„Răscumpăratu-ne-ai pe noi din blestemul legii cu Scump Sângele Tău. Pe Cruce fiind răstignit şi cu suliţa împuns, nemurire ai isvorât oamenilor Mântuitorul nostru, Slavă Ţie "*. Apoi dă binecuvântarea, zicând: *„Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin".*

14. **Ce însemnătate au aceste rugăciuni?** Prin aceste rugăciuni noi Preoţii liturghisitori, mărturisim pe de o parte neputinţa noastră; iar pe de altă parte patimile Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi fructele câştigate printr-însele în folosul mântuirei neamului omenesc. Apoi aducându-ne aminte că: **„Fără de Dumnezeu nu putem face nimic",** binecuvântăm

(p) Ps. $25^{6'12}$; (r) Cyril, Cateh, mystag V n. 1 după Dr. badea Cireşeanu tez. Lit. Tom. 3 pg. 170

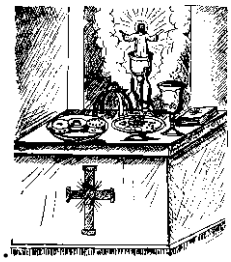

Sfânta Proscomidie

pe Dumnezeu, cu a Căruia putere şi Dar ne apucăm de această lucrare Dumnezeească. Acestea sunt rugăciunile pregătitoare pentru începerea lucrării Sf. Proscomidii.

15. **De ce are Preotul trebuinţă la lucrarea Sf. Proscomidii?** Pentru lucrarea Sf. Proscomidii Preotul liturghisitor are trebuinţă de aceste obiecte care se află la Sf. Jertfelnic al Proscomidiei şi anume: 1) Potirul, 2) Discul, 3) Steluţa, 4) Copia, 5) Linguriţa, 6) Buretele, 7) Procovăţul mic pentru acoperit Sf. Disc, 9) Procovăţul mare sau Sf. Aer pentru acoperit Sf. Potir şi Sf. Disc.

16. **Ce se aduc la Sf. Jertfelnic al Prosco- midiarului pentru "Dum- nezeeasca lucrare a Sf. Proscomidii?** Pentru lucrarea Sf. Proscomidii, se cere iarăşi: 1) o prescură cu cinci pâinişoare (prosfore sau bobiţe) făcută din făină de grâu curat, care să fie bine dospită şi proaspătă. Să nu fie uscată, nici mucegăită. 2) O sticluţă cu vin curat şi bun de băut. Vinul acesta să nu fie oţeţit nici amestecat cu must de mere, pere, vişine, porumbe, smeură, cu zahăr, miere, etc; ci să fie vinul curat, aşa cum este ieşit din struguri bine copţi şi aleşi. Aceasta trebuie a se avea în vedere mai dinainte. 3) O sticlă sau alt vas cu apă curată, proaspătă, limpede şi bună de băut (s).

17. **Ce însemnătate au: pâinea, vinul şi apa care se aduc la Sf. Proscomidie pentru Dumnezeeasca lucrare a Sf. Euharistii?** Pâinea, vinul şi apa au avut şi au o mare însemnătate simbolică în Biserica V. şi N. Testament. Aceste trei sunt materia văzută a **Sf.** Euharistii. întrebuinţarea

(s) Vezi tipicul Liturghierului.

pâinei, vinului şi apei la slujba Sfintei Euharistii, este întemeiată pe anumite rânduieli Dumnezeeşti.

Pâinea şi vinul, după rânduielile bisericeşti, pe lângă înalta întrebuinţare la Sf. Euharistie, se întrebuinţează şi la alte multe servicii bisericeşti, d.p.: la litie, la parastas, la cununii, ca jertfă în praznice împărăteşti şi la serbările Sfinţilor plăcuţi lui Dumnezeu pentru care Sf. Biserică are rugăciuni deosebite pentru binecuvântarea lor, la sfinţirea Bisericii ş.a.m.d. Astfel pâinea şi vinul mai mult decât oricare fel de produse sunt alese ca daruri pentru jertfă.

Să vedem acum mai de aproape, însemnătatea pâinii:

Pâinea, ocupă locul cel mai de frunte dintre toate alimentele cu care se hrăneşte omul. Pâinea întăreşte inima omului (a). Pentru aceasta ea este aleasă ca mijloc principal pentru întreţinerea vieţii omeneşti. Pâinea este un element simplu, care se găseşte pretutindeni. Ea se poate procura foarte lesne şi nu ni se urăşte niciodată cu ea.

Pâinea îşi are rolul ei important în istoria descoperirilor Dumnezeeşti, arătate în mai multe locuri ale V. şi N. Testament.

a) Melhisedec împăratul Salimului şi Preot al lui Dumnezeu Cel Prea înalt, a adus pâine şi vin şi a binecuvântat pe Avraam. După ce s-a înapoiat Avraam de la înfrângerea lui Hodologomor şi a împăraţilor care erau împreună cu el, împăratul Sodomei i-a ieşit în întâmpinare în valea lui Savir, sau valea împăratului. Melhisedec împăratul Salimului, a adus pâine şi vin; el era Preot al lui Dumnezeu Celui Prea înalt. Melhisedec a binecuvântat pe Patriarhul Avraam şi i-a zis: „Binecuvântat să fie Avraam de Dumnezeu cel Prea înalt. Ziditorul cerului şi al pământului. Binecuvântat să fie Dumnezeul cel Prea înalt, Care a dat pe vrăjmaşii tăi sub mâna ta. Şi a dat lui Avraam zeciuială din toate"(b).

b) Pâine se aducea jertfă după porunca Domnului şi în Biserica V.T. „Domnul a grăit către Moisi, zicând: „... Vei pune pe masă pâinile punerei înainte, pururea înaintea Mea... Veţi lua făină curată şi veţi face dintr-însa douăsprezece pâini, din două zecimi să fie o pâine. Pâinile acestea le veţi pune pe două rânduri, fiecare rând de şase pâini pe masa cea curată înaintea Domnului. La fiecare rând veţi pune tămâie curată şi sare şi vor fi pâinile spre pomenire puse înaintea Domnului. în toată Sâmbăta se vor pune înaintea Domnului pentru fiii lui Israil, lege veşnică. Pâinile vor fi ale lui Aaron şi ale fiilor lui şi ei le vor mânca în loc sfânt, că sunt prea sfinte. Acestea vor fie cile lor din cele ce se jertfesc Domnului, lege veşnică"(c).

(a) Ps. 103[17]. (b) Fac. 14[17-20]; comp. Evr. 7[1-21]; 5[6-10]; Vezi şi tâlc. Teofilact cu subînsemnările lui la Evr. 7[1-21]; 5[6-10]; Prolog. 22 V-a; Pateric lit. D. a. 9: E. a. 5. (c) Es. 25[1-4]; Levit. 24[5-9]; Comp. 3 împ. 7 ; 1 Par. 9[32]; 2 Par. 2[2]; 4[11]; 13 ; Mt. 12[36]; Evr. 9[2];

Pâinile punerei înainte care proaduceau erau 12 care arătau circul celor 12 zodii şi cele 12 luni ale anului, după Iosif; iar Coresie zice că pâinile punerei înainte evreeşte se numesc Halme-Panim adică pâini puse înainte(d-). Nouă ne vine a crede mai degrabă că cele 12 pâini au fost puse înaintea Domnului după numărul celor 12 Patriarhi sau al celor 12 triburi, câte o pâine drept jertfă înaintea Domnului pentru fiecare trib al lui Israil(e). Pâinile rămâneau pe masă până în Sâmbăta viitoare, care se schimbau cu altele proaspete. între ele se punea tămâie şi sare după porunca Domnului (f).

Acum se naşte întrebarea: cu ce drept David, când fugea de Saul, a îndrăznit a cere şi a lua de la Arhiereul Avimeleh, pâinile punerei înainte? (g). De bună seamă acele pâini n-aveau dreptul să le mănânce decât numai Preoţii, însă din cauza pericolului ca să nu moară de foame, oamenii nepreotili ba chiar şi profanii le puteau mânca, ceea ce şi Domnul nostru Iisus Hristos învaţă lămurit (h).

Pâine a întrebuinţat Mântuitorul de două ori pentru săturarea noroadelor în pustie. Odată cu cinci pâini şi doi peşti binecuvântate, a săturat 5000 de bărbaţi afară de femei şi copii, luând după săturarea mulţimei încă 12 coşuri cu sfărâmituri(i). Altădată cu 7 pâini şi puţini peştişori a săturat 4000 de bărbaţi afară de femei şi copii, şi au mai luat şapte coşniţe cu sfărâmituri(j). înmulţirea pâinilor binecuvântate şi săturarea noroadelor, după care rămânea mai multă pâine, simboliza pâinea sfinţită transformată în Prea Sfântul Trup al Domnului Hristos, din care se hrănesc mulţimile noroadelor creştine din cele patru laturi ale pământului, după care rămâne încă foarte mult pentru toată lumea credincioasă. Această închipuire a aşezării Sf. Taine a impărtăşirei drept credincioşilor creştini, cu Prea Sfântul său Trup, adică cu Pâinea Vieţii, a arătat-o Mântuitorul după această minune zicând jidovilor care veneau la Dânsul, astfel: „Mă căutaţi pe Mine nu pentru că aţi văzut semne: ci pentru că aţi mâncat din pâine şi v-aţi săturat. Lucraţi nu pentru mâncarea cea pieritoare; ci-pentru mâncarea cea care rămâne spre viaţa veşnică, pe care Fiul Omului o-va da vouă; că pe Acesta L-a pecetluit Tatăl... Eu sunt Pâinea Vieţii; cel ce vine către Mine, nu va flămânzi şi cel ce crede întru Mine, nu va înseta niciodată... Eu sunt Pâinea Vieţii Părinţii voştri au mâncat mană în pustie şi au murit. Aceasta este Pâinea care se pogoară din cer, ca să mănânce cineva dintr-însa şi să nu moară. Eu sunt Pâinea cea vie, care s-a pogorât

din cer; de va mânca cineva din Pâinea aceasta, va fi viu în veci; şi Pâinea pe care Eu o voi da,

(d) Vezi subîsemnarea tâlc. Teofilact la Evr. 9$_{2}$; (e) lev. 24$_{9}$. (f) Eş. 24$_{3139}$; 37$_{1724}$; (g) 1 împ. 21,$_{8}$; (h) Mt. 22$_{-3}$; Dr. V. Tamavschi o.c. pg. 405-8. (i) Mt **14**$_{13\ 21}$; Mc. **6^; Lc. 9**$_{1017}$; **Ioan *6*$_{I\ 14}$; (j)** Mt **15**$_{29\ 39}$; Mc. **8**$_{13}$.

Trupul Meu este, pe care îl voi da pentru viaţa lumii. Auzind acestea Iudeii se priciau între dânşii zicând: „Cum poate Acesta să-Şi dea nouă Trupul să-l mâncăm?" Îi sus le-a zis lor: „Amin, âmin grăesc vouă: De nu veţi mânca Trupul Fiului Omului, şi de nu veţi bea Sângele Lui, nu/eţi avea viaţă întru voi. Acela ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu, are viaţa veşnică, şi Eu îl voi învia pe El în ziua cea de apoi. Că Trupul Meu adevărat este mâncare şi. Sângele Meu adevărat este băutură. Cel ce mănâncă Trupul Meu Şi bea Sângele Meu, întru Mine petrece şi Eu întru el. Precum M-a trimis pe Mine Tatăl Cel viu şi Eu viez prin Tatăl; şi cel ce Mă mănâncă pe Mine şi acela va fi viu prin Mine. Aceasta este Pâinea care din cer S-a pogorât, nu precum au mâncat mană părinţii voştri şi au murit; cele ce va mânca Pâinea aceasta va fi viu în veac..."(l).

Pâine dospită a întrebuinţat Mântuitorul când a instituit Sf. Euharistie la Cina cea de Taină. Tot de pâine dospită s-au servit Sf. Apostoli cu toţi urmaşii lor: Episcopii şi Preoţii (dreptcredincioşii, care ţin de Sf. Biserică a Ierusalimului, mama tuturor Bisericilor Ortodoxe) până astăzi şi cât va fi lumea.

Pâinea cerească dată pruncului Onufrie (t 400 d. Hr.). „...După ce pruncul Onufrie a ajuns la vârsta de şapte ani, adesea se ducea la trapeză, şi cerând câte o bucată de pâine, se ducea în tinda Bisericii, unde era zugrăvită o Icoană a Prea Curatei Fecioare Născătoarea de Dumnezeu, care ţinea pe mâinile Ei P.S. Prunc, pe" Domnul nostru Iisus Hristos. Atunci el s-a apropiat de icoană, fiind fără de răutate şi cu neştiinţă. Acolo vorbea cu pruncul cel zugrăvit pe Icoană, Care se ţinea de mâinele cele fecioreşti. El grăia astfel către Iisus: „Şi Tu eşti mic precum sunt şi eu, însă eu mă duc la trapeză şi mănânc; iar Tu nu mănânci niciodată. Pentru ce Te chinuieşti aşa, nemâncând nimic? Iată, primeşte partea mea şi mănâncă". Atunci Pruncul Hristos Cel închipuit pe Icoană, ca şi cum ar fi fost viu, întindea mânuşiţa Sa şi luapâineă din mâinile copilului Onufrie! Minunea aceasta s-a făcut nu numai o dată ori numai de două trei ori; ci de mai multe ori. Trapezarul văzând pe prunc luând pâinea adeseori şi plecând cu ea, l-a pândit să vadă ce face el cu pâinea şi unde o duce. Deci, văzându-l ducându-se cu pâinea la Biserică, a mers după dânsul mai departe, şi ajungând la uşa tindei, a văzut făcându-se minunea cea mai sus arătată şi s-a înspăimântat.

Imediat s-a dus şi a vestit părintelui stareţ, şi tuturor celorlalţi monahi, mai sporiţi în fapte bune. Aceia auzind o astfel, de minune s-au înspăimântat, cu totul. Atunci stareţul a învăţat pe trapezar astfel: „Când Onafrie va mai cere pâine de la cuvioşia ta, să nu-i mai dai, ci să-i zici: „Du-te şi cere pâine de la Acela Căruia i-ai dat de multe ori". Trapezarul ascultând pe stareţul Mănăstirii, a făcut aşa precum i-a poruncit. Dimineaţa venind Onufrie a cerut pâine după obicei. Trapezarul nu i-a dat; ci i-a zis: **„Du-te şi tu şi cere pâine de la Acela Căruia tu i-ai dat de multe ori".** Pruncul fiind flămând s-a dus plângând către Sf. Icoană a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, şi a zis plângând către .Pruncul Hristos Cel închipuit pe Icoană: **„Trapezarul nu voieşte să-mi dea pâine de la el, şi-mi este foame. Dă-mi Tu de la Tine că şi eu Ti-am dat Ţie de multe ori!"** Atunci Pruncul Hristos, îndată i-a dat o pâine mare, frumoasă, curată, albă ca zăpada şi caldă! Pâinea era atât de mare, încât era cu neputinţă unui copil de şapte ani să o ducă cu uşurinţă. Deci Onufrie luând pâinea din mâinile Domnului Hristos, o ducea cu greu. El a venit cu ea la părintele stareţ lăudându-se şi zicând: **„Iată Pruncul Hristos mi-a dat o pâine!"** Părintele stareţ minunându-se foarte mult de o minune ca aceea, a chemat pe toţi monahii şi fraţii Mănăstirii şi le-a arătat acea pâine minunată şi a poruncit trapezarului să povestească înaintea tuturor ceea ce a văzut. Apoi Onufrie fiind întrebat de ei, a spus că.a luat acea pâine din mâinile Domnului Hristos. Toţi au început a preamări cu glas mare pe Dumnezeu, care a făcut nişte minuni ca acestea, prin pruncul Onufrie. După aceea ei au împărţit pâinea în mai multe părţi pentru binecuvântarea şi sfinţirea tuturor monahilor..."(m).

Vinul. Pe lângă *Pâinea* care inima omului o întăreşte, s-a ales pentru Sf. Euharistie, *Vinul*, care veseleşte inima omului (n). Melhisedec împăratul Salimului, pe lângă pâine a adus şi vin ca jertfă, fiind el Preot Celui Prea înalt (o).

Vin a adus la masă Iacob tatălui său Isaac şi a primit binecuvântare: „Adu-mi din vânatul tău fiule, a zis bătrânul Isaac, ca să te binecuvânteze sufletul meu"... Iacob grăbindu-se, după sfatul mamei sale, i-a adus tatălui său cele cerute mai-nainte de Isav fratele său cel mai mare, Isaac a mâncat şi i-a adus lui şi vin şi a băut. Şi i-a zis Isaac tatăl său: „Apropie-te de mine fiule şi mă sărută". Apropiindu-se l-a sărutat şi a mirosit mirosul hainelor lui şi l-a binecuvântat pe Dânsul, şi i-a zis: „Iată mirosul fiului meu ca mirosul unei ţarine pline, care a binecuvântat-o Domnul. Să-ţi dea ţie Domnul din roua cerului şi din grăsimea pământului **grâu** şi **vin** din belşug.

Să-ţi slujească ţie neamuri şi să se închine ţie domni şi să fii domn fratelui tău şi se vor închina ţie feciorii fratelui tău. Cel ce te va blestema, blestemat să fie, şi cel ce te va binecuvânta, binecuvântat să fie"(p).

(m) V. Sf. 12 Iunie o.c./g. 519-522. (n) Ps. 103[16,17]/104[15]; Comp. Jud. 9"; Ps. 22[7,8]/23[3]; Prov. S. 31[6,7]; (o) Fac. 14[18]; (p) fac. 27[27-29,37];

Patriarhul Iacob fiind pe patul morţii, binecuvântând pe fiii săi, proorocește despre Mesia, că va ieşi din Iuda şi îşi va spăla în vin haina Sa, şi în Sângele de struguri veşmântul Său. „Pui de leu este Iuda, din vlăstare fiul meu te-ai înălţat, culcându-te, ai adormit ca un leu şi ca un pui de leu, cine-l va deştepta pe El. Nu va lipsi Domn din Iuda şi povăţuitor din coapsele lui până vor veni cele gătite lui. Acela va fi aşteptarea neamurilor. Acela va lega de viţă mânzul Său, şi la mlădiţă mânzul asinei Sale. Spăla-va în vin haina Sa, şi în Sânge de struguri veşmântul Său. Mai frumoşi sunt ochii Lui decât vinul şi dinţii Lui mai albi şi decât laptele"(r).

Dumnezeu a poruncit a se duce la Altarul V.T. a patra parte dintr-un hin cu vin(s), şi pe care să-l toarne peste mielul adus ca jertfă necurmată. „Şapte zile vei curăţi altarul şi-l vei sfinţi. Altarul va fi Sfânta Sfintelor, tot cel ce se va atinge de altar se va sfinţi. Acestea sunt cele ce vei face pe altar: doi miei curaţi de câte un an în toate zilele pe altar necurmat, jertfă necurmată. Un miel vei face dimineaţa, şi al doilea vei face seara, împreună cu cel dintâi miel să aduci a zecea parte dintr-o efă de făină curată (prima calitate adică floarea făinei), frământată într-un sfert de hin de untdelemn de măsline fără drojdii şi turnare de **vin** a patra dintr-un hin la un miel"(t).

Aici altarul V.T. închipuieşte Altarul şi Sf. Jertfelnic al Sf. Proscomidii şi Sf. Masă. Mielul şi vinul închipuiesc: pâinea (prescura) şi vinul adus jertfă lui Dumnezeu pentru Sf. Euharistie, cu care să se împărtăşească creştinii dreptcredincioşi pentru a deveni rodnici în fapte bune pa şi viţa viei îngrijită bine de vier(u).

Ana femeia lui Elcana, a dăruit pe fiul său Samuil lui Dumnezeu dimpreună cu un june de 3 ani, pâini, făină curată şi un burduf cii vin. ‚Atunci s-a suit cu el (cu fiul lor Samuil) în Silom fiind prunc de trei ani, şi cu pâini şi cu o efă de făină curată şi cu **un burduf de vin.** Ei au intrat în Casa Domnului în Silom şi pruncul împreună cu ei. Ei au adus înaintea Domnului acestea, a junghiat tatăl său jertfa, care în tot anul o făcea Domnului şi a adus pruncul şi-a înjunghiat viţelul şi Ana mama pruncului l-a adus la Preotul Eli. Ana a zis: „O Doamne, viu este sufletul tău, eu sunt femeea care a

stătut înaintea ta, când m-am rugat către Domnul. Pentru pruncul acesta m-am rugat şi mi-a dat mie Domnul cererea care am cerut de la Dânsul. Pentru aceasta eu îl aduc pe el Domnului pentru a sluji Domnului în toate zilele vieţii lui". Acestea zicând s-a închinat acolo înaintea Domnului"(v).

Pâine şi vin trimiteau supuşii, împăraţilor lor(z).

Mântuitorul nostru Iisus Hristos, la nunta din Cana Galileei, a prefăcut apa în vin roşu, mult mai bun decât cel natural. Această transformare a apei în vin ne dă o dovadă şi mai vie de transformarea Pâinei şi Vinului aduse pentru Jertfa Euharistică, în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Mântuitorului(x). Apoi însuşi Mântuitorul adevereşte tainic această Dumnezeească lucrare, când zice: *„Eu sunt viţa cea adevărată "(y).*

Astfel în multe locuri ale Sf. Scripturi, vinul îşi are însemnătăţile sale simbolice, care tainic ne transportă cu mintea la Dumnezeeasca transformare a vinului în Prea Sfântul şi Scump Sânge al Domnului, însoţii de prea minunatele sale lucrări.

Apa. La lucrarea Sf. Proscomidii, cât şi după transformarea Pâinei şi Vinului în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos, se aduce apă, care în primul timp se toarnă rece şi în al doilea timp se toarnă caldă.

Apa, ca şi Pâinea şi Vinul, este de o foarte mare importanţă în cultul nostru Creştin Ortodox, fiindcă se întrebuinţează în mai multe acte ale .lui. în V.T. apa o întrebuinţa Dumnezeu drept mijloc de curăţie; iar alte ori de împăcare. AstfelDumnezeu cu apa potopolui universal, a curăţit pământul de lumea păcătoasă în timpul lui Noe. Din apa acelui potop universal au scăpat numai 8 suflete: Noe şi cu familia sa(a).

Dumnezeu scoţând pe poporul Israelit din robia Egiptenilor, i-a trecut cu minune Dumnezeească, prin mijlocul apelor Mării Roşii, i-au hrănit cu mană, şi i-au adăpat cu apă din piatră. Ostile Egiptenilor însă, care urmăreau pe Israeliţi pentru a-i întoarce şi robi iarăşi, au fost înnecate în apele mării(b). Această binefacere Dumnezeească o adevereşte şi Sf.Ap. Pavel, zicând: Fraţilor, nu vreau să nu ştiţi voi că părinţii noştri toţi au fost sub nor, şi toţi prin mare au trecut. Toţi prin Moisi s-au botezat în nor şi în mare. Toţi aceiaşi mâncare duhovnicească(c) au mâncat, şi din aceeaşi băutură duhovnicească au băut, pentru că beau din Piatra Duhovnicească care urma; iar Piatra era Hristos"(d).

Dumnezeu a trecut prin apelé Iordanului pe Isareliţi conduşi de Iisus Navi în pământul făgăduinţei), pe Ilie Proorocul şi pe Elisei ucenicul său(f).

Apa a fost întrebuinţată în Biserica V. şi N. Testament, la felurite slujbe, la spălarea Preoţilor înainte săvârşirea actelor sfinte(g), a mânilor înainte de masă(h), a picioʿarelor oaspeţilor(i), la botez(j), pentru spălarea morţiior(l) ş.a.m.d.

(z) 1 împ. 16[20]; 2 împ. 16[1n2]. (x) Mt. 26[27 28]. (y) Ioan 15[1]. (a) Fac. 6; 7; 8; 1 Petru 3[20]; 2 Petra 2[5]; Evr. 11[7]. (b) Eş. 14; 15; (c) Mana dată de Dumnezeu din cer. (d) 1 Cor. 10[M]; Comp. Eş. 17ʿ[6]; Num. 20"; (e) Is. N. 3; 4,[24]; (f) 4 împ. *2ȷ*[14]; (g) Eş. 30,[„ 21]; 38,[4]; 3 împ. 7,[3 20]; (h) Mt. 15[2]114.„; (i) Fac. 18[4]; 19[2]; 0) Ioan 3^; (1) F.Ap. 9[35]; comp. 1 Cor. 15[28];

Dumnezeu se numeşte pe sine şi în Sf. Scriptură Isvorul apei vieţii. „Două rele a făcut poporul acesta: M-a părăsit pe Mine **Isvorul Vieţii** şi şi-au săpat luişi fântâni surpate care nu vor putea ţine **apă**"(m)**.**

Domnul nostru Iisus Hristos S-a botezat în apa Iordanului. în timpul botezului în apă, Duhul Sfânt S-a pogorât şi a rămas asupra Lui(n). Atunci Tatăl Ceresc L-a mărturisit Fiu iubit al Lui, zicând: **„Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care bine am voit**"(o).

Mântuitorul se numeşte pe Sine Apă Vie: „De ai fi ştiut tu — a zis Domnul Hristos Samarinencei — Cine este Cel ce îţi zice ţie: „Dă-mi să beau, tu ai fi cerut de la Dânsul, şi El ţi-ar fi dat ţie *apă vie...* Cel ce va bea din apa aceasta (vie) care Eu o voi da lui, nu va inseta în veac; ci *apa aceasta* (vie) care Eu voi da lui, se va face întru dânsul isvor de *apă săltătoare,* întru viaţă veşnică"(p).

.Mântuitorul nostru Iisus Hristos, a sfinţit apele prin Botezul Său în apele Iordanului, prin prefacerea apei în vin la nunta din Cana Galileei şi prin umblarea pe deasupra apelor mării Tiberiadei. Fiindcă apa este elementul cel mai curat, limpede, străveziu, curăţitor, răcoritor, întăritor, curgător, ea simbolizează fiinţa şi activitatea Darului Dumnezeesc. Apa se întrebuinţează la slujba Sf. Liturghii, pentru spălarea sfinţiţilor liturghisitori şi slujitori ai Altarului şi în special când se amestecă cu vin la facerea Sfintei Proscomidii. După transformarea Pâinei şi Vinului cu Apa în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos, se toarnă iarăşi apă încălzită şi binecuvântată în Sf. Potir, simbolizând căldura Sfinţilor din Biserica Domnului Hristos, care-s mădulare vii ale Lui.

Apa, cum am mai arătat, se întrebuinţează la taina Sfântului Botez, fiindcă ea este materia văzută, rânduită de Mântuitorul la această taină. *„De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu poate intra întru împărăţia lui Dumnezeu"*...(r). Apa se întrebuinţează la sfinţirea mare şi mică (facerea aghesmei mare şi mică) la femeea lehuză şi la felurite spălări şi curătiri(s).

t t t

Sfinţiţii Părinţi ai Sf. Biserici creştine au hotărât şi hotărăsc ca să se aducă la Sf. Proscomidie: pâine, vin şi apă pentru Sf. Euharistie. „Să ştiţi — zic ei — că aşa a rânduit Stăpânul Hristos şi au făcut la Cina cea de Taină, şi aşa au poruncit să facem şi noi întru pomenirea Lui, de vreme ce

(m) Ier. 2$_{j3}$1; comp. Ier. 17$_{1314}$; Ps. 35,. (n) Lc. 3$_{2122}$; Ioan 1^; (o) ML 3$_{17}$; Mc. l$_{n}$l (p) Ioan 4$_{10\ 14}$; Comp. Ioan 6$_{33\ 56}$; 7^; Is. 12$_{,5}$; 44$_{,3}$; 53,; Zah. 13,; 14,; Ape. 21$_{6}$; 22$_{17}$; (r) Ioan 3$_{3\ 6}$; Comp. Mc. 16$_{16}$; F.Ap. 2$_{38}$; (s) Vezi şi Dr. T. Tamavschi Li. Bis. râs. pg. 221.

înţelepciunea lui Dumnezeu, Tatălui Hristos, precum şi alte taine după a lor firească le-au aşezat (precum zice, la Sf. Botez), că-n apă l-au aşezat, care are din fire a spăla întinăciunile şi spurcăciunile, ca să spele întinăciunea păcatului strămoşilor (aşa şi de alte taine). Aşa şi aicea taina Sf. Cuminecături, în pâine şi în vin au aşezat, pentru că firesc lucru este omului a mânca pâine şi a bea vin şi apă. Şi măcar că fiinţa pâinei şi a vinului (s-au prefăcut) în însuşi Prea Sfântul trup şi sânge al Domnului Hristos, cu venirea Duhului Sfânt, şi astfel însuşi Trupul şi însuşi Sângele Domnului Hristos mâncăm şi bem, dar sub chipuLpâinei mâncăm Trupul Domnului Hristos şi sub chipul vinului bem Sângele Lui...

Pentru aceasta dar se tâlcuieşte însuşi Trupul şi însuşi Sângele Domnului Hristos sub aceste chipuri, ca să nu arate Domnul Hristos lucru strein firii omeneşti, că s-ar scandaliza mulţi, văzând trup şi carne şi sânge şi s-ar îngrozi a mânca şi a bea lucruri neobişnuite firii omeneşti.

Deci pentru aceasta în cele obişnuite, au voit Hristos de au aşezat Taina Sfintei Cumenicături, precum şi vedem.

Şi de vreme ce pâinea şi vinul dau viaţa omului trupeşte, aşa şi însuşi Trupul Domnului Hristos sub chipul pâinei şi însuşi Sângele Domnului Hristos sub chipul vinului, dau în taină credincioşilor viaţa veşnică.

Al acestei taine ce este peste fire, chipul era şi jertfa lui Melhisedec, carele a fost Preot al lui Dumnezeu Celui Prea înalt, carele în Jertfele sale aduse pâine şi vin, precum scrie la cartea facerei(t).

încă iar trebuieşte să ştii, cum că prosfora trebuieşte să se facă din făină de grâu curată, fără nici o amestecătură, şi cu apă fireşă curată neamestecată cu altfel de umezeală, şi să se dospească şi să se însemneze cu pistornicul, în care este chipul Crucii şi scrisoarea numelui Domnului Îi sus Hristos şi aşa să se coacă.

Vinul să fie curat din struguri de viţă, neamestecat cu vre-o altă băutură, sau cu alte dresuri, nici cu pelin să nu fie; ci numai vin

fireş, amestecat cu puţină apă, să se aducă la Taina Sfintei Cuminicături; de vreme ce Sânge şi Apă au curs din Prea Curata Coastă a Domnului Hristos. Pentru aceasta şi Sfinţii Apostoli şi toţi Sfinţii Părinţi după dânşii aşa au făcut, şi noi cei urmăritori lor, aşa facem. Precum Sfinţiţii Părinţi de la Cartagena şi alte soboare, şi precum se vede în Liturghiile cele mai vechi, a Sfântului Iacob, şi a lui Marcu Evanghelistul, şi a lui Climent Papa de la Roma, şi în Liturghia marelui Vasilie şi a lui Ioan'Zlataust.

Să ştii că prin pâine j prin vin şi prin apă, ce se amestecă, închipuieşte amestecarea Bisericii cii Hristos. Aceasta o adevereşte Sf. Chiprian în

(t) Fac. 15₁₅;

cartea sa: „Că din multe grăunţe ale grâului se face o pâine, şi din multe broboane ale strugurului se face vinul; aşa din mulţi credincioşi se face un trup al Sfintei Sobornicesti Biserici, al cărui Cap însuşi Hristos este"; şi un trup toţi suntem în Hristos. Aceasta o însemnează Feric. Augustin, urmând Sfântului Apostol Pavel unde zice către Corinteni: „Pâinea care o frângem au nu este împreunarea Trupului lui Hristos, că o pâine, un trup suntem cei mulţi, pentru că toţi dintr-o pâine ne
cuminecăm"(u**)(tt)-**

Sf. Epifanie arată aceasta curat urmând Sfinţilor: Vasilie, Ioan, Grigore, Ciril, Atanasie ş.a. cu care se uneşte şi vrednicul de laudă Bona car.e apasă mult pe Makedosu. Evionitii, zice: „Aduce nu vin; ci numai apă şi azimă la Biserică".

18. Ce îi trebuie Preotului în timpul acesta când este înveşmântat pentru Sf. **Liturghie?** în timpul Dumnezeeştei slujiri, mai întâi de toate, Preotului îi trebuieşte multă linişte şi pace. Astfel cei care în timpul Dumnezeeştei Slujbe întrerup pe Preot, cu povestiri lumeşti, cu veşti turburătoare, cu vorbe care l-ar jigni, cu felurite neorânduieli ori cu neascultarea, săvârşesc un greu păcat. Fiecare om e dator a păstra cât se poate mai mult pacea Preotului liturghisitor, aducându-şi aminte că vine mânia lui Dumnezeu peste cei ce l-ar împiedica pe slujitorul lui Dumnezeu a-şi împlini conştiincios slujba sa. *„Şi înfricoşat lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului Celui viu"(y)(|)*

(t) Pentru a nu cădea în aceasta înfricoşată pedeapsă sfinţiţii liturghisitori să mediteze adânc la felul cum trebuie să lucreze în vremea Sf. Liturghii. Să ia seama la însemnătatea veşmintelor preoţeşti cu care este îmbrăcat, pentru că fiecare veşmânt u aduce aminte şi îi vorbeşte câte ceva la urechea sufletului său, pentru a-l înălţa şi apropia către Acela Căruia îi slujeşte. în tot timpul acestei Dumnezeeşti serviri trebuie deci să fie cu

deplină pregătire, cu deplină luare aminte la citire, la mişcări, la grija de a înlătura tot ce l-ar putea împinge la distracţii lumeşti, să-şi aibă mintea — în timpul Dumnezeeştei Liturghii — încordată numai la Dumnezeu şi la îndeplinirea conştiincioasă a datoriilor sale preoţeşti. Asemenea închinătorii clerici şi mireni care vor fi de faţă la Dumnezeeştile Liturghii să stea cu luare aminte, cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu, ca înaintea lui Dumnezeu Care este de faţă. Altfel stând şi producând neorânduieli în Sf. Biserică prin neluare aminte la slujbă, prin mişcări satanicesti, vorbe, râs, sfadă ş.a., rugăciunile lor se prefac în păcate şi cad sub grea afurisanie.

(u) 1 Cor. $10_{16\ 17}$;(tt) Ep. Damaschin, catismuş pg. 25-6; Arh. 1 Evantias o.c. pg. 271; (v) Gal. 5_{10}; Evrei 10_{31};

19. **Ce face Preotul după această pregătire?** Preotul liturghisitor, pregăteşte înaintea sa pe Jertfelnicul Sf. Proscomidii: vin, apă şi cinci prescuri (prosfore, pâinişoare) de pâine dospită (z). Patru pâinişoare având deasupra sigiliul cu semnul Sfintei Cruci aşa: iar a cincea pâinişoară are deasupra ei sigiliul cu semnul şi cu iniţialele Prea Sfintele Născătoare de Dumnezeu.

20. **Ce însemnătate are sigiliul Sf. Cruci cu monograma IC.XC.NI.KA, de deasupra prescurei?** Sigiliul Sfintei Cruci de deasupra prescurei însemnează semnul biruinţei noastre asupra vrăşmaşilor nevăzuţi şi văzuţi, care ne turbură pacea şi ne pericliteză mântuirea. Monograma cu literele: IC.XC.NI.KA. însemnează: **„Iisus Hristos învinge!"** Chipul sigiliului prescurei Iisus Hristos Nica, după mărturia lui Nicolae Vulgaris, le-a întrebuinţat prima oară, Marele Constantin, ca inscripţie pe trei cruci aşezate de dânsul în Constantinopole. Pe prima a scris: **„Iisus";** pe a doua: **„Hristos"** şi pe a treia: **„Nica"(x),** adică: **„Iisus Hristos Biruitorul".**

21. **Ce însemnătate are prescura cu cinci pâinişoare?** Prescura cu cele cinci pâinişoare, adusa pentru lucrarea Sf. Proscomidii, ne aminteşte de cele cinci pâini de orz, pe care binecuvântând'u-le Mântuitorul în pustie, a săturat din ele 5000 de bărbaţi afară de femei şi copii, de pe urma cărora a mai luat încă 12 coşuri cu sfărâmituri.

22. Ce **însemnătate are prescura cu şapte pâinişoare?** Prescura qu cele şapte pâinişoare ne aduce aminte de cele şapte pâini binecuvântate cu care Mântuitorul a săturat 4000 de bărbaţi afară de femei şi copii, de pe urma cărora a mai luat şapte coşuri cu sfărămituri(a). Cele 7 pâinişoare ne mai reamintesc de cele 7 Daruri ale Sfântului Duh, şi de cele 7 feluri de doctorii sufleteşti: smerenia, milostenia, curăţia sau întreaga înţelepciune, blândeţea, îndelunga răbdare, cumpătarea, dragostea, rugăciunea şi lucrarea faptelor

bune, care războesc pe cele 7 păcate de moarte, ce rănesc sufletul, adică mândria, zgârcenia, curvia, mânia, lăcomia, zavistia şi lenea.

23. **Pentru ce se face în patru cornuri prescura care se aduce la Sf. Liturghie?** „Pâinea la Liturghie — zice Sf. Simeon Tesaloniceanul — se aduce în patru comuri; iar nu rotundă şi fără aluat — după cum latinii —

(z) Vezi pg. 65-67 şi 71. (x) Vezi Daniil Codex T. VI pg. 385 n. 2 după Dr. Badea Cireşeanu o.c. T. **3 pg. 171; Dr. V. Mitrofanovici pg. 473. (a)** Mt. **15**$_{29\ 29}$; Mc. 8$_{19}$;

pentru ca să fie desăvârşită. Pentru că şi Dumnezeu S-a făcut om cu totui desăvârşit, alcătuit din suflet şi din cele patru stihii, pentru că şi lumea este din patru părţi. Cuvântul acesta al lui Dumnezeu este Trupul care L-a luat Domnul Hristos şi că toate marginile lumii le-a sfinţit Cuvântul. Si pentru că acest fel de făptură a prescurei însemnează şi Crucea Domnului Hristos"(c).

24. **Ce însemnătate au: făina, aluatul, sarea şi apa din care se fac prescurile?** Fiecare din acestea au o mare însemnătate simbolică. Sf. Ioan Gură de Aur zice: „Făina pentru prescuri este Trupul Domnului, aluatul Sufletul, sarea Mintea, apa Duhul Sfânt. în legea veche era Chivotul; iar aici în cea nouă Fecioara. Acolo toiagul lui Aaron, aici Domnul Hristos. Acolo azime, iar aici pâine...(d).

25. **Pentru ce se aduce la** Sf. **Proscomidie pâine dospită?** Prescura cu 5 sau cu 7 corn uri trebuie să fie pâine dospită; iar nu nedospită — azimă — cum obişnuiesc papistaşii de pe la sec. **VII** încoa. Canonul **44** al sinodului din Cartagsna hotărăşte ca prescura care se aduce la Sf. Proscomidie pentru lucrarea Sf. Taine, să fie pâine dospită. Mântuitorul la Cina cea de Taină a adus pâins dospită, nu azimă ca papistaşii(t), tot pâine dospită au adus şi Sf. Apostoli dimpreună cu urmaşii lor Părinţii apostolici şi patristiei(*). După. pilda dată de Mântuitorul, Sf. Apostoli şi Sf. Părinţi, Biserica Ortodoxă a întrebuinţat întotdeauna pâine dospită la S1". Liturghie, până astăzi.

26. Creştinii papistaşi nu fac bine când aduc azime la jertfă şi le fac rotunde că Domnul Hristos s-a întrupat şi Trupul este din stihii.

„Latinii (catolicii papistaşi) zic că forma rotundă, însemnează că Dumnezeu

(t) Până în sec. VII se întrebuinţa şi în apus pâine dospită în Euharistie, însă sinodul din *Toledo* ţinut în a. 693 fu cel dintâi care hotărî în apus, prin can. 6 întrebuinţarea azimei în Euharistie, în loc de pâine dospită. în Anglia s-a introdus azima în sec. VIII. în Germania în sec. IX; iar în sec. XI a fost întrebuinţată în toată biserica latină (papistaşă)(e).

Noi catolicii ortodocşi aducând pâine dospită pentru Sf. Euharistie, urmăm pilda Mântuitorului la Cina cea de Taină şi .a Sf. Apostoli, care în slujba Sf. Euharistii au adus pâin; dospită, catolicii papistaşi care aduc azimă pentru Sf. Euharistie, greşesc. Spre adeviare aduce aici argumentele pe care se întemeiau Sf. Părinţi apostolici, patristici şi strămunii noştri care liturghiseau.

(c) S. Tes. o.c. cap. 87; (d) Vezi Liturghierul cu liL cirilică, tipărit în Sf. M-re Neamţ; (*) F.Ap. 2^{42} 20^{7}; 1 Cor. IO^{16}; II^{20}; (e) Vezi pe larg Dr. Badea Cireşeanu o.c. T. IU, pg. 170; ' n-are nici început nici sfârşit. Noi dreptcredincioşii răspundem cum că atunci nu avem să facem vre-o însemnare pentru Dumnezeire; ci numai pentru întrupare şi pentru patimă. Dar şi chipul acestei rotunjiri este făcut în colţul prescurei cu prescornicul în bună regulă, căci ale întrupărei se văd toate desăvârşit întru pâinea prescurei care este fătată în patru cornuri; iar ale Dumnezeirii se închipuiesc întru corpul prescurei, care este făcut cu pistomicul rotund şi în mijlocul pi.stornicului Crucea, sau şi însuşi Mântuitorul închipuindu-se. Toate acestea arată pe Cuvântul cel fără de început şi fără de sfârşit, care S-a întrupat, şi care fiind Dumnezeu S-a făcut Om ca noi şi a pătimit. Deci trebuie a închipui nu numai ale Dumnezeirii; ci şi ale omenirii, ca să*nu se pară la oarecare eretici că a pierdut cu prefacerea cele ce sunt ale omenirii şi s-au făcut cu totul Dumnezeu, precum zic cei ce îl mărturisesc a fi într-o fire, fără să fie astfel, şi fără să ne fi învăţat cineva astfel. Adevărul e că este desăvârşit într-amândouă firile, unindu-se desăvârşit Dumnezeirea Lui cu omenirea. Căci cu totul a îndumnezeit omenirea şi întocmai Dumnezeu a făcut-o cu unirea cea desăvârşită, păzind însă şi cele ce sunt ale omenirii, şi este om desăvârşit, cuprinzându-se în loc şi nefiind pretutindenea, precum este şi Dumnezeu desăvârşit, fiind pretutindenea şi peste toate. Şi se arată cum că a avut Trup, căci pentru aceasta şi după înviere şi nestricăciune s-a văzut, s-a pipăit şi a intrat prin uşile încuete. Iată, că şi fără stricăciune era, şi cele ce erau ale Sale le păzea. Şi însuşi este nezidit şi zidit, din amândouă firile, cu toate că unul este după ipostas. Deci ţineţi dreapta slăvitoare credinţă şi nu aduceţi cele moarte şi neînsufleţite, nu isvodiţi cele jidoveşti, nici urmaţi după legea cea veche, şi nu prăznuiţi în cele fără de aluat"(f).

Cuvânt asupra latinilor care aduc cele nedospite.

„Pavel astfel grăieşte — zice latinul — ca să aducem fără de aluat. Deci să prăsnuim — zice — nu în aluatul cel vechi; ci în azimile curăţiei şi ale adevărului". O! ce neînţelegere! (zicem noi dreptcredincioşii). Aşa înţelegeţi cuvintele Dumnezeescului propoveduitor? Aceasta o zice Apostolul Pavel (omule), pentru stricarea rădăcinii păcatului. Drept aceea — zice — nu aluatul cel vechi al răutăţii şi al vicleniei; şi bine zice cu adevărat. Ci şi tu leapădă acest aluat, adică: curvia celui ce a curvit în Corint, şi toată altă necurăţie. Pentru aceasta a fost dată socotinţa şi pentru aceasta i-a fost cuvântul. Scoateţi zice pe unul ca acesta dintre voi. Au nu

ştiţi că puţintel aluat toate frământătura dospeşte. Astfel este răutatea, ca o

(f) S. Tes. c. 88;

boală, de care apropiindu-se cineva, se umple. Drept aceia şi zice: lepădaţi aluatul cel vechi, ca să fiţi frământătură nouă, frământaţi întni Domnul Hristos ca nişte înoiţi, şi fără păcat. Pentru că Hristos este Adam Nou, şi printr-însul voi sunteţi fără aluat adică nepărtaşi păcatului cu Botezul şi cu Mirul. Pentru că Pastile noastre s-a jertfit Hristos pentru noi, trecându-se pe noi din Egiptul păcatului. Acesta este înţelesul cuvântului lui Pavel, şi pentru aceasta goneşte aluatul păcatului"(g).

27. Ce va să zică: „Asemănatu-s-au împărăţia Cerului aluatului..."?

„Nu lepăda aluatul nestricăciunei, cu care s-a asemănat împărăţia Cerului, fiindcă împărăţia Cerului adună, uneşte cu dânsa şi preface întru ea, pe cei ce primesc Dumnezeeasca propoveduire. Pre care aluat (precum zice Evanghelia) l-a ascuns femeea în trei măsuri de făină, care însemnează cum că Biserica Dumnezeescului Mire, are trei cete de oameni ce se mântuiesc. Ceata robilor şi a năimiţilor, a fiilor şi a celor ce îşi păzesc în căsătorie curăţia şi a celor ce petrec în feciorie, până când s-a dospit toată, învrednicindu-se la înviere împărăţiei lui Dumnezeu. Mai însemnează asemenea şi pe drepţii cei mai-nainte de lege, şi pe cei după lege şi pe cei ce cu Darul i-au adunat, care şi Darul Evangheliei a săvârşit. Căci însuşi Mântuitorul cel Dumnezeesc cu adevărat aluat cel prea curat este şi Pâinea vieţii şi împăratul cel veşnic. El întrupându-se şi venind în lume a mântuit pe cei mai înainte de lege şi pe cei din lege scoţându-i din legături şi împreunându-i cu cei ce cred într-însul. Cu această explicaţie putem zice că Mântuitorul nostru ca nişte aluat curat şi viu se acopere în zidirea Sa cea cuvântătoare, care se împarte în trei: îngeri, Sfinţii cei mutaţi de aici, şi noi cei ce credem într-însul şi suntem în viaţă până ce s-a dospit toată, înviind toată printr-însul şi făcându-se toată firea îngerilor şi a noastră una şi împăr'tă undu-se slavei Lui"(h).

28. **Pentru ce în legea veche se obişnuiau azime: iar acum în legea Darului se obişnuieşte Pâine dospită?** „Fii dar şi tu dospit în Domnul şi sileşte-te a fi din aluatul împărăţiei Cerurilor şi a nu te împărtăşi pâinilor legii celor nedospite. Pentru că legea este umbră şi icoană neînsufleţită şi pentru- aceea aveau mai-nainte pâinile cele nedospite ca nişte lucruri moarte şi ca nişte umbre, care nu se chemau pâini, ci azime, căci pâini erau numai cu numele pentru că-se făceau tot din făină ca şi cele dospite. Fii dar părtaş jertfei cele mari a lui Melhisedec, a cărui jertfă era pâine dospită, şi vinul închipuind Jertfa cea nouă a Prea veşnicului şi adevăratului

Melhisedec, şi Singurului Arhiereu Iisus Hristos, pentru care scrie: **„Tu**

(s)S.Tes. c.89;(h)S. Tes. c. 90;

eşti Preot în veci după rânduiala.lui Melhisedec". Iar de nu vei vrea să faci după cum îţi zic, poate că făcând jertfă cu azimă vei jertfi şi miel necuvântător, şi te vei asemăna jidovilor, sau vei şi prăznui împreună cu dânşii, sau te vei şi tăia împrejur şi vei ţinea Sâmbăta, căci acestea urmează una alteia. Şi de vreme ce nu-ţi este ţie nici una dintr-acestea, căci te împreuni de multe ori şi mesei jidoveşti şi puţină despărţire este între tine şi ucigătorii de Dumnezeu păgânii evrei, iar noi nu avem nici o împărtăşire cu dânşii şi cele vechi au trecut şi toate s-au făcut noi, cum strigă Pavel: „în locul taerii împrejur este nouă Botezul, în locul jertfirii dobitoacelor Mielul lui Dumnezeu, în locul păinilor celor nedospite, avem pâinea cea dospită a împărăţiei Domnului Hristos, care e Pâinea cea vie care s-a pogorât din Cer, în locul manei aceia, şi cel ce va mânca Pâinea'aceasta nu va muri", precum a zis Hristos. De vei mai sta împotrivă precum ai obiceiul, şi vei zice cum că Hristos la cină când ne-a învăţat pe noi cum să facem taina jertifirei a doua, spre jertfire azirne, îţi voi spune cu multe şi adevărate cuvinte ale Dumnezeeştilor bărbaţi împotrivitoare nebuniei tale; că nu se ridicase aluatul când' a dat Mântuitorul Tainele, ceea ce şi Evanghelia mărturiseşte că n-a fost ziua azimelor când s-a jertfit pe Sine Hristos, ci era mai înainte de azime şi mai înainte de praznicul Paştilor, — zice — ştiind Iisus. Şi jertfă a dat când a făcut cină, şi atunci a săvârşit şi ale spălării. Şi acestea le-a făcut Hristos mai-nainte de Pastile jidoveşti. Iată ce zice în ziua Patimii: Şi ei n-au intrat în divan ca să nu se spurce;' ci ca să mănânce Pastile. Şi la răstignire iarăşi zice: „Pentru că Vineri era şi ziua aceea a Sâmbetei mare era. Şi din cele ce zice Evanghelia iarăşi îţi pot sta împotrivă, căci zice: „A **luat pâine";** iar nu azime, şi iarăşi ceea ce zice Domnul: „Cu poftă am poftit a mânca aceste Paşti împreună cu voi mai-nainte de Patima Mea". Nu arată dar că a poftit cele jidoveşti, carele de multe ori le săvârşise şi venise ca să conteneascâ umbra. Deci măcar că a făcut Pastile legii, dar le-a făcut mai-nainte, şi mai apoi a dat Pastile Sale. Acestea poftise El ca să le dea mai-nainte de a pătimi, pentru ca să rămână cu noi, ca să fie adevărat precum a zis: „ *Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu, petrece întru Mine şi Eu întru El".* Drept aceea nu toate ale legii a făcut la cina aceia; ci a făcut spălare şi a şezut, şi erau nu numai fripturi, ci şi blid întru care a întins Iuda. Deci nici nu era vremea Paştilor jidoveşti şi nici a săvârşit atunci Pastile jidoveşti, ci mai vârtos ale Sale, pentru care şi zicea: *„Acestea faceţi întru pomenirea mea".* Şi *„Trupul Meu este adevărat mâncare şi Sângele Meu adevărat băutură ".* Si cum că cele vechi au contenit, însuşi

iarăşi mărturiseşte, zicând: *„Legea şi Proorocii până la Ioan".* Adevărat dar că atunci n-a iubit şi ne-a dat Pastile jidovilor cele de miel necuvântător şi de sânge dobitocesc; ci poftea a da ucenicilor Săi Pastile Sale şi le-a dat, pe care atunci însuşi odată le-a făcut şi în veci a poruncit să se facă. Dar şi azimă să fi fost cea adusă de Hristos, după vremea de atunci, trebuie ca tu să lucrezi mai desăvârşii, precum şi celelalte ale legii Hristos ne-a învăţat a le face mai presus de lege; şi a prisosi dreptatea noastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor. încă şi cu Sângele lui Hristos noi suntem slobozi din lege. Aceasta o adevereşte Pavel, zicând:,,*Hristos ne-a slobozit pe noi din blestemul legii".* Deci noi

Noi Apostolii v-am învăţat ceia ce am luat de la Domnul şi anume; „Domnul Iisus m noaptea în care S-a vândut a luat pâine şi mulţumind a frânt şi a zis: luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul meu care se frânge pentru voi; aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea. Aşişderea şi paharul după Cină, zicând: acest pahar legea cea nouă este întru Sângele Meu; aceasta să faceţi de câte ori veţi bea, întru pomenirea Mea. Că de câte ori veţi mânca pâinea aceasta, şi veţi bea paharul acesta, moartea Domnului vestiţi până când va veni. Drept aceia, oricare va mânca pâinea aceasta, sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi Trupului şi Sângelui Domnului. Ci să se ispitească omul pe sine, şi aşa din pâine să mănânce şi din pahar să bea. Că cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, judecată luişi mănâncă şi bea, nesocotind Trupul Domnului. Pentru aceasta între voi mulţi sunt neputincioşi şi bolnavi, şi dorm mulţi. Că de ne-am fi judecat pe noi singuri, nu ne-am fi osândit; iar judecându-ne de la Domnul ne certăm, ca nu cu lumea să ne osândim" (1 Cor. 11$_{23-32}$)- „Paharul binecuvântării care binecuvântăm, au nu este împărtăşirea Sângelui lui Hristos? Pâinea care frângem, au nu este împărtăşirea Trupului lui Hristos? Căci o pâine, un trup, cei mulţi suntem, că

toţi dintr-o pâine ne împărtăşim... Nu puteţi bea Paharul Domnului şi paharul dracilor; nu puteţi fi Mesei Domnului părtaşi şi mesei dracilor. Au întărâta-vom pe Domnul spre mâine? Au mai tari decât El suntem?" (1 Cor. 10$_{10,\ 7,\ 21,\ 22}$).
n-avem nimic cu slujirea legii, că zice iarăşi Pavel: *„Că de vom face iarăşi cele ce sunt ale legii, Hristos nimic nu ne va folosi. Hristos toate plinindu-le pentru noi, pe noi ne-a slobozit".* Şi de vreme ce El s-a lăiat împrejur, noi nu ne tăiem; ci ne botezăm în Duhul Sfânt, şi nu mâncăm cărnuri şi sânge jertfite; ci Trupul şi Sângele Lui. Deci, este arătat mai cu seamă că ceea ce Hristos ne-a dat la cină era jertfa acestei înfricoşate Pâine şi a Paharului; iar nu pastele legii. Căci zice: *„Aceasta este legea cea nouă întru Sângele Meu* ". Şi iarăşi. *„Acesta este Sângele Meu al legii cele noi".* Precum şi mai-nainte de aceasta dând nouă Trupul Său întru mâncare, zice: *„Luaţi mâncaţi, Acesta este Trupul Meu ".* Acestuia Tu nu poţi urma? întru atăta te-ai biruit de obiceiul celor ce jertfesc cu nedospită? Tu nu poţi să tai şi să dai Trupul precum şi Sângele măcar că zice Hristos: „Beţi dintru acesta toţi, acesta este Sângele Meu?" Aceasta tu nu o faci, căci nu dai paharul celor ce vin către tine să se cuminece; Până într-atâta toate le-ai prefăcut! Noi însă facem Liturghie întru Hristos ca şi Dânsul. Pâinea o frângem ca şi El, mâncăm precum a zis, şi dăm şi celor credincioşi. Pâine desăvârşită aducem de vreme ce şi El Om desăvârşit este. Facem aceasta încă pentru că s-a stricat şi jertfa legii vechi, arătându-ne adevărul. Credem cum că şi Mântuitorul la Pastile care a poftit, a sfinţit Pâine dospită desăvârşit, măcar că şi pastile legii le-a făcut mai-nainte de vreme ce şezând şi având blid întru care a întins Iuda, nu se arată a fi făcuţ atunci Pastile legii. Căci acolo, zice, legea, trebuie să fie toate fripte pe foc; iar nu fierte cu apă. Deci într-altă vreme a făcut pastile legii, şi atunci a făcut Pastile Lui, pentru care a şi poftit. Aceasta o zic eu de mai multe ori, dorind şi eu a gusta cu mila Lui aceste paşti vii, acum şi în veacul ce va să vie. Aceasta mă rog ca să-mi fie mie şi tuturor fraţilor. Şi sfinţind Sfântul Potir întru Iisus Hristos Dumnezeul nostru, Care S-a dat pe Sine nouă, tuturor fraţilor le dăm a bea dintr-însul, precum ne-a poruncit, făcându-ne una precum ne-a făgăduit şi împreună cu Dânsul; cu Părintele şi cu Duhul, una fiind precum am zis. .."(i).

Prigonirea existentă între Biserica răsăritului şi a apusului, pentru pâinea dospită şi azimă (l')•

„... Pentru că noi cei ce ţinem de Biserica răsăritului, cu pâine dospită facem Sfânta Liturghie; iar cei ce ţin de biserica apusului fac liturghie cu azimă. însă la aceste prigoniri multe răspunsuri aduc papistaşii, vrând să

(i) S. Tes. c. 91; (j) De Espiscopul Damaschin (1703-17725 d. Hs) Catismuş o.c. pg. 27-30. Vezi despre aceasta şi P.S. Ioanichie Ev an ti as o.c. pg. 271;

dovedească că şi pita dospită şi azima nu se deosebesc de firea pâinei; pentru că aceea ori aceasta, firească pâine este. Si cum că Domnul Hristos la cina cea de taină cu azimă ar fi săvârşit Sfintele Taine şi altele multe zic ei. Dar noi cele multe lăsându-le, la aceste răspunsuri ale noastre dăm din Scriptura Sfântă, de la Sfinţii părinţi şi mai ales din tâlcuielile lui Teofilact, cele de la Evanghelie.

Întâi, răspundem noi, cum că adevărat pâinea cea dospită şi cea nedospită tot o fire au şi o asemănare şi un chip, dar se deosebesc între sine, ca şi necuvântătorul şi≠cuvântătorul, şi cum se osebeşte chipul de al cui este chip; că de nu va osebi chipul de al cui este chipul, nici chipul nu este chip, nici acela al cui este chipul nu este adevărat.

Însă zicem că azima legii vechi a fost chipul pâinei celei adevărate(l), care s-au pogorât din Cer, care şi Trupul Său Hristos o au numit. Precum şi junghierea mielului Pastelor legii vechi a fost chipul junghierei Mielului celui adevărat, adică a lui Hristos Fiul lui Dumnezeu Tatăl, precum şi altele ale legii vechi au fost chipuri ale acestor nouă de care nu este nici o îndoială, de vreme ce au trecut umbrele şi chipurile legii, şi darul a venit prin Iisus Hristos. Deci trebuie să osebească adevărul de chipuri, ca să nu fie chipul şi adevărul tot una.

Aşadar trebuie să osebească şi azima ca o umbră şi închipuire de pâinea cea dospită, de vreme ce şi îns*uşi Domnul Hristos acestea le-au osebit la Cina cea de Taină; pentru că nici cu azimă au săvârşit Tainele Sale; ci pâinea (zice) luând-o au numit-o Trupul Său.

Însă nici cele vechi nu le-au trecut, ca să nu se hulească ca un călcător de lege. Ci întâi au mâncat pastele legei(«m), stând în picioare după obiceiul legei, precum scrie la Eşire(n). Apoi au spălat picioarele ucenicilor; după aceea au aşezat tainele legei nouă şezând(o), precum tâlcuieşte Teofilact. Şi iarăşi acesta mai luminat Evanghelistul Ioan scriind de cina cea mai-naite de spălare, şi vânzătorul Iuda; după aceea de cina cea de taină zice: „Şi cină făcându-se diavolul a intrat în Iuda". Şi iarăşi zice: „Şi au început a spăla picioarele ucenicilor". Şi iarăşi:„Dacă a spălat picioarele ucenicilor, luându-şi hainele Sale a şezut". Şi iarăşi: „întrebând Ioan după aceea pe Iisus: Doamne cine este acela ce va să Te vândă? Răspuns-a Iisus:, Acela este, care Eu întingând pâine voi da lui". Şi întingând pâine au dat Iudei(p).

De unde se vede, că adevărat după spălare a aşezat tainele Sale, adică pastele adevărate, precum şi Luca aceasta o adeverează, pomenind de două

(1) Ioan 6$_{31}$; (m) Hristos a mâncat pastile legii vechi; (n) Eş. 12$_{21}$; (o) Mt. 25$_{26}$; Mc. 14$_{22}$; Lc. 22$_{14}$; (p) Ioan 13,$_{1-7}$;

pahare, unde zice: „Şi luând paharul dând mulţumită a zis: Luaţi acesta şi-l împărţiţi vouă: care a fost chipul legei vechi. Iar alt pahar după spălare şi după ce s-a frânt pâinea şi s-au împărţit ucenicilor, însuşi l-a luat şi l-a împărţit lor după ce au cinat, carele şi al legei nouă l-a numit, precum este la Teofilact în tâlcuială tot în acest cap, şi stih.'

Însă ca să te încredinţezi mai bine, cum că întâi a mâncat Domnul pastele legei vechi, cum se cădea după lege, vezi iar la Luca, care era cea după lege ziua azimelor, că zice: „Şi au venit ziua azimelor, întru care era să se jertfească pastile". însă ziua azimelor o zice cea de a cincea, întru a căreia seară era să se jertfească pastile legei, pentru că Domnul în cea de a cincea, adică Joi dimineaţa a trimis pe ucenicii Săi, zicând: „Mergeţi de gătiţi nouă pastele să mâncăm; şi ei nimenea îndoindu-se, ştiind că într-acea zi era să se mănânce pastele şi neştiind vicleşugul Jidovilor, că era să mute ziua azimelor, să fie Vineri seara, au zis: „ *Unde vrei să gătim?* " Şi au trimis pe Petru şi pe Ioan, pe ucenicii cei de taină la un om neştiut, nevăzându-l, care este pentru Iuda, ca să nu spue fariseilor casa, ca să vină să-L prindă pe El mai-nainte de isprăvirea cinei. Sf. Ap. Matei şi Marcu zic: „în ziua întâi a azimelor, venit-au ucenicii la Iisus zicându-i Lui: „Unde vrei să-Ţi gătim Ţie să mănânci Pastile?" Care loc al Evangheliei aşa tâcuieşte Teofilact: Că ziua aceea a azimelor, este a cincea, adică Joi, care este ziua cea mai înainte de azimă, adică Vineri seara, vrând Jidovii să mănânce Pastile; şi aceea era ziua a şasea, în care au mâncat Jidovii azimele seara, măcar că li se cădea să le mănânce Joi seara după lege, fiind Pastele legei Vineri. Iar ei pentru uciderea lui Hristos, au mutat Pastele Sâmbătă. Iar Domnul în cea de a cincea, adică Joi au trimis pe ucenici, care o numeşte cea dintâi a azimelor, care era mai-nainte de Vineri, şi atunci Domnul a mâncat pastile legei mai-nainte şi după spălare a aşezat şi Tainele Sale.

Şi de vreme ce Vineri a fost atuncea pastile legii, şi ei le-au mutat Sâmbătă, iată dar că Hristos după lege a mâncat Pastile Joi. Iarăşi după lege s-a junghiat Vineri ca un Miel nevinovat pentru păcatele noastre. Acestea se adeverează din Sinaxarul cel din Joia mare, unde aduc Sfinţii părinţi ce au aşezat Triodul, pe Ioan Zlataust,

carele zice iar întru acest chip: Cum că Hristos după adevăr, a mâncat pastile cu ucenicii Lui, întâi în picioare stând şlîncinşi şi încălţaţi în călţuni, şi rezemându-se în toege, şi altele toate câte poruncea legea făcându-le, ca să nu se pară a fi călcător de lege. Şi acestea Zevedei le-a gătit precum iar Ioan Zlataust aduce mărturii pe marele Atanasie.

Iar după aceea cele mai desăvârşite au aşezat, adică şi taina paştilor noastre în foişor, făcându-le noapte.

Că a zis: Seară făcându-se au şezut cu cei 12 ucenici, şi vezi că n-a fost aceea pască jidovească, pentru că cină şi-şedere şi pâine a fost şi apă; iar acolo toate fripte pe foc şi fără aluat. Şi mai nainte de începerea cinei, au spălat picioarele ucenicilor, apoi luând pâine a zis: *„Luaţi mâncaţi"-,* şi paharul zicând: *„Beţi dintru acesta toţi".* Iar zice Zlataust:-vezi că pâine luând-o au numit-o Trupul Său; iar nu azimă. Si măcar că au mâncat Domnul Hristos pastele legei vechi, dar nu aflăm nicăieri ca şă fi zis vre-unul din Sfinţii Părinţi, cum că le-au mâncat cu azimă, pentru că încă nu era vremea azimelor. Precum am zis, toţi zic că le-au mâncat cu pâine, care s-au întâmplat atuncea la masă mai înainte de Cina cea de Taină. Că de le-ar fi-mâncat atuncea osebit cu azimă, şi pentru aceea ar fi zavistuit Jidovii asupra Lui, ca şi de altele. însă destul te poţi adeveri din cele ce am zis mai sus, că adevărat a mâncat Domnul Hristos întâi pastile legei vechi, apoi au aşezat şi tainele Sale în pâine cu aluat. Noi aşa am aflat de la cei ce au tâlcuit acestea şi aşa vom ţine, iar cine va vrea să se mai prigonească, slobod este".

29. Cine aduce pâinea, vinul ş.c.l. la proscomidier pentru lucrarea Sfintei Proscomidii? După vechile datini apostoliceşti şi patristice, toate cele trebuincioase pentru Sfânta Jertfă, se aduc de dreptcredincioşii creştini. Aceasta este o datorie a fiecăruia din fiii Bisericii. Dumnezeu însuşi a dat poruncă pentru aceasta, zicând: *„Să nu te arăţi înaintea Domnului Dumnezeului tău deşert; ci fiecare după puterea mânilor voastre* (să aduceţi) *după binecuvântarea Domnului Dumnezeu* (câştigul cinstit, drept, curat) *care ţi-au dat ţie "(f).* Această poruncă Dumnezeească a dat-o însuşi Mântuitorul, zicând: „Vindeţi averile voastre şi da-ţi milostenie. Făceţi-vă vouă pungi care nu se învechesc, comoară neîmpuţinată în ceruri, unde furul nu se apropie, nici molia nu o strică..."(s). Tot astfel au învăţat şi Sf. Apostoli: „Cât priveşte strângerea de milostenie pentru sfinţi, faceţi şi voi cum am rânduit Bisericilor Galatiei. în ziua întâi a săptămânii fiecare din voi să pună deoparte acasă ce va putea, după câştigul lui, ca nu când voi veni eu să se

strângă ajutoarele. Si când voi veni, voi trimite cu epistole pe cei ce îi veţi socoti vrednici, ca să ducă darurile voastre la Ierusalim..."(t).

Israeliţii şi mai mult creştinii apostolici şi patristici, cu împăraţii şi boierii lor, au împlinit cu sfinţenie această poruncă'Dumnezeească. Mântuitorul — ne istoriseşte Sf. Evanghelie — sta odată dimpreună cu ucenicii Săi în Templul din Ierusalim. Privind el mulţimea închinătorilor, a văzut pe cei bogaţi aruncând daruri în gazofilachie (corvanaua, sau vistieria Bisericii pentru întreţinerea ei şi a săracilor). Atunci a văzut şi pe o văduvă săracă aruncând acolo doi fileri. Mântuitorul a lăudat atunci pe milostiva văduvă săracă, zicând: *„Adevăr grăesc vouă, că această văduvă săracă a aruncat mai mult decât toţi ceilalţi. Că toţi aceştia din prisosinţa lor au aruncat la darurile lui Dumnezey; iar aceasta din lipsa sa, toată avuţia care o avut, a aruncat-o..."(u).* Ajutarea Bisericii de către credincioşi a fost dezvoltată uimitor în timpul Sf. Apostoli. Atunci „nimeni din creştini nu era lipsit între ei, pentru că toţi aveau ţarini sau case, vânzându-le, aduceau preţurile celor vândute şi le puneau la picioarele Apostolilor, şi se da la fiecare, după cum cineva avea trebuinţă"(v).

Această poruncă a milosteniei s-a păstrat în toate timpurile creştinismului, până azi. Sf. Ciprian mustrând pe cei avuţi, le zicea: „Eşti bogat şi plin de avuiii... şi vezi pretutindenea „Corbona" iar în ziua Duminecii fără sacrificiu vii" (în Biserică)?(z).

Ni se povesteşte că în timpul domniei Voevodului Ştefan cel Mare un dreptcredincios creştin, când nu ducea la Biserică într-o Sfântă Duminecă prescură şi lumânare... toată săptămâna simţea o întristare aşa de mare în fiinţa sa, ca şi când ar fi şvut un mort în casă.

„Mila se laudă în ziua Judecăţii; iar milostenia luminează sufletul celui ce o face" (x).

Jertfele creştineşti bineplăcute lui Dumnezeu

„... Aceste cuvinte auzindu-le vă rog a sluji sfinţilor. Căci fiecare credincios este sfânt, prin faptul că este credincios, şi chiar mirean de ar fi cineva este sfânt. *„Că se sfinţeşte bărbatul necredincios prin femeia (credincioasă), şi femeia necredincioasă prin bărbatul (credincios) (1).* Priveşte cum credinţa face sfinţenia. Chiar lumean, deci, de am vedea în împrejurări grele, să-i întindem mână de ajutor, şi nu numai către cei ce stau prin munţi să fim grabnici, fiindcă dacă aceştia sunt sfinţi şi cu credinţa şi cu viaţa, dar" şi aceia sunt sfinţi cu credinţa, şi mulţi chiar şi cu viaţa. Nu numai când vedem vre-un monah în închisoare să intrăm, iar când vedem vre-un lumean să nu intrăm, căci şi acesta este sfânt, şi acesta

este frate. „Dar ce zici tu dacă este poate necurat şi spurcat?" Ascultă ce spune Hristos: *„Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi"*(m). Tu, fa aceasta

(u) Lc. 21"; (v) F.Ap. 4$_{W3S}$; (z) Vezi Dr. Badea Cireşeanu o.c. T. 3, pg. 159; (x) Iac. 2$_{13}$; Is. 58$_{W4}$; (1) 1 Cor 7„; (m) ML 7,;

pentru Dumnezeu. Şi ce spun eu? Chiar Elin de am vedea într-o împrejurare grea, trebuie a-i face bine; şi în fine oricărui om aflat în împrejurări grele, trebuie a-i face bine, dar încă cu atât mai mult când e credincios lumean. Căci ascultă ce spune Pavel, că: *„Săjacem bine către toţi, şi mai vârtos către ai noştri de o credinţă"*(n).

însă nu ştiu cum s-a introdus, şi cum stăpânesc încă obiceiul acesta. Căci cel ce caută numai pe monahi şi numai acelora voieşte a le face bine, şi numai de dânşii se îngrijeşte, şi spune: „dacă nu este sfânt, dacă nu este drept, dacă nu face semne şi minuni, nu-i dă mână de ajutor"; prin aceasta a vătămat cea mai mare parte a milosteniei, şi chiar ce a mai rămas, în trecerea timpului o va nimici cu desăvârşire. Pentru că "milă aceea este, care se face celor săraci, celor vinovaţi şi respingători de rele. Milostenia se chiamă a milui nu pe cei buni, nu pe cei cu succese, ci pe cei păcătoşi. Şi ca să afli că aşa este, ascultă parabola ce spune: „Un om oarecare se pogora din Ierusalim în Ierihon, şi a căzut în tâlhari, care desbrăcându-l pe el şi rănindu-l, s-au dus lăsându-l abia viu. Şi după întâmplare un preot se pogora pe calea aceea, şi văzându-l pe dânsul a trecut pe alăturea. Aşişderea şi un Levit fiind la acel loc, viind şi văzându-l pe el, a trecut pe alăturea. Iar un Samaritean mergând pe cale, a venit la el, şi văzându-l i s-a făcut milă. Şi apropiindu-se a legat ranele lui, turnând untdelemn şi vin şi punându-l pe dobitocul său l-a dus la o casă de oaspeţi, şi a purtat grijă de el". Şi priveşte ambiţiunea lui cea mare, căci a doua zi la plecare scoţând doi dinari a dat gazdei, zicând: „Poartă grijă de el şi orice vei mai cheltui, eu când mă voi întoarcem voi da ţie" (o). Dar tu priveşte ce parabolă a spus. El n-a zis că un Iudeu a făcut acest bine unui Samaritean, ci că un Samaritean a făcut aceasta.

Acestea deci auzindu-le, să nu ne îngrijim numai de cei de aceaşi credinţă«cu noi, iar pe alţii să neglijăm. Tot aşa şi tu, dacă vezi pe cineva pătimind rele, de nimic să nu te mai interesezi la urmă, căci cel ce pătimeşte rele are dreptul de ajutorinţă. Că dacă tu când vezi poate vre-un asin muncit, te mişti, şi nu te întrebi al cui este, cu atât mai mult nu trebuie a întreba sau a cerceta pe un om al cui estj. Al lui Dumnezeu este, fie el F.lin sau Iudeu, şi chiar de ar fi necredincios, totuşi are nevoie de ajutor. Dacă ţi s-ar fi îngăduit ţie de a-l cerceta şi a-l judeca poate că a-i face bine, dar acum

nenorocirile lui, nu te lasă de a-l cerceta. Că dacă noi nu trebuie a discoase nici pe cei sănătoşi, sau a ne interesa cu amănunţime de afacerile altora, apoi cu atât mai mult de cei ce pătimesc rele. De altminterea ce este? L-ai văzut poate; progresând sau mergându-i bine ca să zici că este

(n) Gal. 6$_{10}$; (o) Lc. 10$_{34}$;

rău şi netrebnic? Dacă îl vezi pătimind rele, nu spune că el este rău. Când poate îl vei vedea că el progresează vei grăi bine ceea ce spui, iar dacă el este într-o nenorocire, şi are nevoie de ajutor, nu trebuie să spui că el este rău. O astfel de purtare este cruzime, neomenie şi trufie. Ce a putut fi mai nelegitim ca Iudeu? Spune-mi. Şi totuşi Dumnezeu i-a pedepsit şi după dreptate i-a pedepsit, şi pe cei ce pătimeau împreună cu dânşii, j^a lăudat, iar pe cei ce îi cruţau i-a pedepsit. „Vai celor ce nu pătimeau nimic, zice, pentru sfărâmarea lui Iosif'(p), şi iarăşi: „A scoate de la moarte pe cei pedepsiţi... nu te scumpi"(r). N-a zis: „Cercetează ca să vezi cine este" — deşi cei mai mulţi dintre cei duşi la moarte sunt răi, — căci aceasta mai cu seamă este milostenie. Cel ce face bine prietenului său, nu face aceasta numai decât pentru Dumnezeu; pe când cel ce face bine unui necunoscut, acesta cu adevărat că face binele pentru ¿Dumnezeu. Nu cruţa banii, şi chiar de s-ar cere ca să dai totul, tu dă. Noi, însă, văzând oamenii munciţi, plângând şi pătimind mai grozav decât mii de morţi, şi poate pe nedreptul de multe ori, totuşi cruţăm banii, iar pe fraţi nu-i cruţăm. Cruţăm cele fără suflet, şi nu cruţăm, sau neglijăm pe cele cu suflet, deşi Pavel zice: „Cu blândeţe certând pe cei ce stau împotrivă, poate cândva le va da lor Dumnezeu pocăinţă, spre cunoştinţa adevărului, şi vor scăpa din cursa diavolului, prinşi fiind de dânsul spre a lui voie"(s). „Poate", zice. Ai văzut cum acest cuvânt e plin de bunătate şi îndelungă răbdare? Acest cuvânt şi noi imitându-l, pe nimeni nu vom desnădăjdui. Că şi pescarii de multe ori aruncând mreaja, nu au reuşit, iar mai apoi aruncând-o din nou, au prins. Tot aşa şi noi nu ne desnădăjduim, ci sperăm că voi ne veţi arăta fără de veste rod copt şi bun. Că şi cultivatorul de pământ după ce a semănat, aşteaptă o zi sau două, şi mult timp chiar, şi deodată vede răsărind din toate părţile sămânţa. Aceasta o aşteptăm să se petreacă şi cu voi, prin harul şi filantropia Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sf. Duh, se cade slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin"(t).

t t t

Creştinii trebuie să fie buni şi luminaţi. Precum este mare deosebire între Aaron şi Hristos, pe atâta este între Iudei şi Creştini. Căci tu priveşte: sus avem jertfa, sus avem preotul, sus victima. Noi

produceam astfel de jertfe, care pot fi produse pe acel jertfelnic. Acolo nu se jertfesc oi şi boi,

(p) Amos 6[6]; (r) Prov. S. *24*$_{w}$ (s) 2Tim. 2$_{2S\ 26}$**; (f) Sf. Ioan Hrisostom Omilia aX-aep.c. Evrei pg. 162-5;**

nu sânge şi fum, căci toate acestea sunt desfiinţate, iar în locul lor s-a produs cultul raţional. Şi ce este oare cultul raţional? Cele produse lui Dumnezeu prin suflet, prin duh. *„Duh, zice, este Dumnezeu, şi cei ce se închină Lui, cu Duhul şi cu adevărul se cade să se închine"*(t), acelea în fine, care nu au nevoie de trup, nu au nevoie de organe, nu au nevoie de loc anumit, cărora el este Preot, ca de pildă: blândeţea, înţelepciunea, milostenia, nerăutatSa, îndelunga răbdare, smerenia. Jertfele acestea le-ar putea vedea cineva şi în Vechiul Testament, preînchipuie de la început. *„Jertfiţi lui Dumnezeu, zice, jertfa dreptăţii, jertfiţi jertfă de laudă* (u), şi: *„Jertfa laudei Mă slăveşte"*(v), şi: *„Jertfa lui Dumnezeu duhul umilit"*(z), şi: *„Ce cere Domnul de la tine, fără numai să faci judecată şi să iubeşti mila* "(x), şi iarăşi: *„Arderile Ue tot şi pentru păcat n-ai căutat; atunci am zis: iată viu... ca să fac voia Ta Dumnezeule" (a),* şi iarăşi: *„pentru ce-Mi aduci Mie tămâie de la Sava?"* şi iarăşi: *„Mută de la Mine glasul cântărilor tale, şi cântarea organelor tale nu voi auzi":*(b), iar în locul acestora: *„Milă voiesc, iar nu jertfă* "(c).

Ai văzut cu ce fel de jertfe este mulţumit Dumnezeu? Ai văzut din început chiar cum unele au fost retrase, iar altele înlocuite? Pe acestea deci să le aducem. Că acelea sunt ale bogaţilor şi celor ce au dare de mână, iar acestea sunt ale virtuţei. Acelea sunt .dinafarnice, pe când acestea sunt lăuntrice: Pe acelea le poate îndeplini oricine s-ar întâmpla, iar pe acestea puţini. Pe cât este omul mai bun decât oaia, pe atâta este mai bună jertfa aceasta decât aceea, căci aici produci ca jertfă sufletul său. Sunt şi alte jertfe, şi cu adevărat arderi de tot, adică trupurile mucenicilor. Acolo şi sufletul şi trupul sunt jertfe şi acolo este miros de bună mireasmă. Dacă vrei, poţi ca şi tu singur să produci o astfel de jertfă. Căci ce este dacă nu-ţi vei arde trupul în foc? De vreme ce-l poţi arde şi cu altfel de foc, ca de pildă focul sărăciei de bună voie, cu acela al necazurilor. Căci îţi este îngăduit de a duce o viaţă dezmierdată şi molatică; dar a-ţi alege o viaţă muncitoare şi amărâtă de necazuri, cum şi a-ţi mortifica trupul, oare nu sunt arderi de tot? Omoară-ţi dar şi tu trupul, şi răstigneşte-l, şi atunci vei lua şi tu cununa acestei mucenicii. Că ceea ce acolo face sabia, aici o face bunăvoinţa. Să nu fie aprinsă, şi nici să fie cucerită de dragostea banilor, ci să fie arsă şi să se stingă pentru totdeauna pofta aceasta nebună, cu focul duhului, să fie tăiată cu

sabia aceluiaşi duh. Jertfa aceasta este bună, şi nu are nevoie de preot, ci numai de cel ce o produce. Această jertfă este bună, că deşi este săvârşită jos pe pământ, totuşi imediat se ridică sus. Oare nu ne

(t) Io an 4$_{24}$; (u) Ps. 4$_{6}$; (v) Ps. 49$_{24}$; (z) Ps. 50,,; (x) Mih. 6$_{8}$; (a) Ps. 39$_{7-8}$; (b) Ier. 6$_{20}$; Amos. 5$_{23}$; (c) Osia 6$_{6}$;

minunăm noi că focul acela din vechime pogorându-se jos pe toate le consuma? Este cu putinţă ca şi acum pogorându-se foc din cer, cu mult mai minunat decât acela, să consume toate cele ce sunt de faţă, sau mai bine zis, nu să le consume, ci să le ridice la cer, căci acestea nu fac cenuşă, ci daruri produc lui Dumnezeu. Astfel au fost dărurile produse de Cornelie sutaşul, după cum zice: *„Rugăciunile tale şi milosteniile tale s-au suit întru pomenire înaintea lui Dumnezeu"*(d). Ai văzut congelare eminentă? Ai văzut cum rugăciunile sunt unite cu milosteniile? Atunci suntem auziţi, când şi noi auzim pe săracii ce se apropie. *„Cel ce îşi astupă urechile sale,* zice, *ca să nu audă p< sărac, nici Dumnezeu nu va asculta rugăciunile sale";* şi: *„ Fericit este cel ce se uită spre săracul şi mişelul, în ziua cea rea va izbăvi pe el Domnul* "(e). Şi care este ziua cea rea, dacă nu ziua aceea, care va fi rea pentru păcătoşi? Dar oare ce va să zică *„ cel ce se uită"?* Adică cel ce judecă ce este un sărac, cel ce află nenorocirea lui, căci cel ce cunoaşte ■ necazurile aceluia, numaidecât îl va milui.

. Când tu vezi un sărac, nu fugi de cl, ci îndată de te gândeşte cine ai fi tu, dacă ai fi acela? Ce nu ai voi atunci ca să faci bine tuturor? *„Cel ce se u ită ",* zice. Gândeşte-te că şi el este liber ca şi tine, că şi el se împărtăşeşte de aceeaşi nobleţe, şi că toate le are comune ca şi tine, şi că poate de multe ori este deopotrivă cu câinii tăi. Că aceştia sunt totdeauna sătui, pe când acela de multe ori se culcă flămând, şi în fine că acest om liber a devenit mai necinstit decât slugile tale. Dar slugile îţi îndeplinesc nevoile tale, poate. Care nevoi? Că-ţi slujesc bine? Dar dacă eu ţi-aş arăta că acest sărac îţi îndeplineşte o mai mare nevoie decât acela? Căci el va sta înaintea ta în ziua judecăţii, şi te va izbăvi de focul cel veşnic. Ce pot face de felul acesta toate slugile tale la un loc? Când Tavita a murit, cine a înviat-o pe ea! Slugile ce erau de faţă, sau săracii? Tu nisă nu voieşti să faci deopotrivă pe cel liber nici măcar cu slugile tale. Iată că de pildă frigul este mare, şi săracul are nişte zdrenţe aruncate pe el, mai mort, scrâşnind din dinţi, şi atât cu privirea cât şi cu felul mersului — vrednic de a se ruga, — iar tu încălzit bine şi beat treci pe lângă dânsul. Şi atunci cum pretinzi ca în nenorocirile tale să ai pe Dumnezeu în ajutor? De multe ori apoi poate zici şi aceasta: „Dacă aş fi eu şi l-aşi fi văzut încărcat de atâtea păcate, l-aşi fi iertat şi Dumnezeu nu-l iartă?" Să nu zici acestea. Tu, treci cu vederea pe cel ce cu nimic nu ţi-a greşit, şi pe care ai putea să-I sc^pi, dar încă

pe cel ce ţi-a greşit cum îl vei putea ierta? Deci, nu sunt acestea vrednice de Gheenă?

Şi dacă tu faci aşa, ce poate fi de mirare dacă şi Dumnezeu nu îţi va ierta ţie? De multe ori tu îţi înfăşori trupul cel fără simţire cu mii de

(d) F.Ap. 10_4; (e) Pild.S. 21_{13}; Ps. 40,;haine aurite şi variate, deşi nu simte nimic din această cinste, iar pe al aceluia care poate este bolnav, necăjit şi muncit de frig şi de foame îl treci cu vederea, şi mai mult faci plăcere slavei cSlei deşarte decât fricii de Dumnezeu. Şi fie ca cel puţin să rămâi aici, dar imediat începi cu acuzaţiuni contra acelui nenorocit:„De ce nu munceşte? zici, şi de ce mănâncă fără să facă treabă?" Dar spune-mi: tu, muncind ai, ceea ce ai; nu oare pentru că ai primit moştenire părintească? Şi chiar dacă munceşti, de aceea batjocoreşti pe altul? Nu auzi ce spune Pavel? Căci după ce a zis: *„De nu voieşte cineva să lucreze, nici să mănânce ",* imediat spune: *„ Iar voi fraţilor, nu slăbiţi a face bine'Xf).*

„Dară, zici tu, este un şarlatan". Ce spui, omule? Din pricina unei pâini şi a unei haine, îl numeşti şarlatan? „Apoi, imediat o vinde" zici. Şi oare tu chivernisești bine toate ale tale? Dar ce? Nu cumva toţi sunt săraci din pricina trândăviei? Nici unul nu este sărac din pricina naufragiului? Nimeni din pricina judecăţilor? Nimeni din cauză că a fost prădat? Nimeni din cauza boalelor? Nimeni din pricina altor împrejurări? De îndată însă ce auzim pe cineva căindu-se şi văitându-se cu glas mare, şi uitându-se la cer, dezbrăcat şi înfăşurat cu petice, îl numim şarlatan, viclean şi prefăcut. Nu te ruşinezi oare? Pe cine numeşti tu şarlatan? Nu ai dat nimic, nici nu batjocori pe om. „Dar oare, zici, însă se preface că nu are". Această acuzaţiune trebuie a ţi se aduce ţie, şi nu aceluia. Ştie el că are de a face cu oameni cruzi, cu fiare sălbatice mai ales, decât cu oameni, şi că chiar de ar grăi cuvinte jalnice, pe nimeni nu va mişca, şi de aceea se vede silit de a-şi lua forma mai jalnică, ca astfel' să-ţi moaie sufletul tău. De vedem pe cineva apropiindu-se de noi în îmbrăcăminte potrivită, îl numin şarlatan, şi ca să se pară că este dintre cei de bun neam, s-a apropiat aşa, — iar dacă îl vedem în îmbrăcăminte contrară, şi atunci îl batjocorim. Şi ce mai fac încă? O! cruzime! şi barbarie omenească! „De ce, zici, îşi desgolesc părţile cele betejite?" Pentru tine fac aceasta. Dacă am fi milostivi, nu ar avea nevoie dânşii de astfel de uneltiri; dacă de la cea dintâi apreciere ar îndupleca, nu ar unelti atâtea prefăcătorii. Cine poate fi atât de ticălos, încât să se învoiască de a se jăli în gura mare, de a se preface şi a se sluţi, de a se boci în public împreună cu femeia lui desbrăcată şi cu copiii?

Dar oare de câtă pedeapsă nu sunt vrednice asemenea apucături? Şi pe lângă toate acestea nu numai că nu sunt miluiţi, ba încă mai sunt şi acuzaţi de noi. Şi încă ne mai scârbim că după ce ne rugăm lui Dumnezeu nu ne ascultă? Şi încă ne mai neliniştim, că

rugându-ne nu suntem ascultaţi? Si nu ne este frică pentru toate acestea? „Dar, zici tu, am dat de multe ori".

(f) 2 Tes. 3,[013]**;**

Ei! şi? Tu oare nu mănânci pururea? Pe copiii tăi, care-ţi cer de multe ori, oare tu îi respingi? O! Neruşinare! Numeşti neruşinat pe sărac? Tu care răpeşti nu eşti neruşinat, iar acela pentru că-ţi cere o bucată de pâine este neruşinat? Nu te gândeşti câtă nevoie are stomacul de mâncare? Oare tu faci totul pentru aceasta? Nu pentru aceasta neglijezi tu cele duhovniceşti? Oare nu e vorba de cer şi de împărăţia Cerurilor? Tu deci temându-te de acela, oare nu suferi orice, pe când împărăţia Cerului o dispreţuieşti? Iată că aceasta este neruşinare. Nu vezi poate atâţia bătrâni betejiţi? Dar, o! ce bârfire! „Cutare, zici tu, împrumută pe atâţia cu bani, şi iată că cerşetorește". Acestea însă sunt bârfituri şi poveşti ce se spun copiilor mici, căci şi aceia aud pururea astfel de poveşti de la maicile lor. Eu nu cred deloc, să nu fie una ca aceasta. împrumută cineva pe alţii cu bani, şi deci fiind în îmbelşugare cere ae pomană? Şi de ce ar face aşa? Spune-mi. Căci, în adevăr, ce poate fi mai uricios ca a'cere de pomană? E mai bine de a muri, decât de a cere! Dar până când oare vom fi cruzi şi fără milă? Toţi oare împrumută bani? Toţi sunt şarlatani? Nici unul nu este sărac cu adevărat? „Da! zici tu, şi încă mulţi". Dar ce? Pe unii nu-i ajuţi, fiindcă te-ai făcut un cercetător exact al vieţii lor? Pretexte şi mofturi sunt acestea, căci ascultă ce spune Mântuitorul: *„Celui ce cere de la tine, dă-i, şi pe cel ce voieşte să se împrumuteze de la tine, nu-l înapoia deşert"*(Mt.5$_{42}$) adică: „întinde mâna ta, şi să nu fie strânsă".

Noi n-am fost puşi examinatori ai vieţii altora, fiindcă atunci n-am mai milui pe nimeni. De ce, când tu rogi pe Dumnezeu, zici totdeauna: „Nu pomeni, Doamne, păcatele mele?" Aşa că oricât ar fi acela de păcătos, aceasta să o judeci şi pentru tine, şi nu mai pomeni păcatele lui. Timpul de faţă este timp de milostivire, iar nu de cercetare exactă a păcatelor lui; e timp de milă iar nu de judecată. El voieşte numai de a fi hrănit, iar tu, dacă vrei, dă-i ceva, şi nu mai sta la gânduri. De ce este el mişel şi netrebnic? De ce nici tu nu-l miluieşti, ba încă şi pe cei ce vor a-l milui îi îndepărtezi? Căci când altul va auzi de la tine că acesta este un înşelător, că este un făţarnic, că împrumută bani altora, desigur că nu va mai da nici acestuia, şi nici altora, căci el pe toţi îi va bănui că sunt de acest fel. Voi ştiţi bine, că cele rele mai cu uşurinţă le bănuim, pe când pe cele bune, niciodată.

Să fim, deci, iubiţilor, milostivi, nu cum s-ar întâmpla, ci precum este Tatăl nostru Cel Ceresc. El hrăneşte şi pe curvari, şi pe preacurvari, şi pe ferrvecători, şi c-e spun eu? pe toţi, orice fel de păcate ar avea. în lumea ai-ea ja des'gur că vor fi mulţi şi de aceştia, şi cu toate acestea pe toţi El îi hrăneşte, pe toţi îi îmbracă, şi nimeni nu moare de foame vreodată; afară numai poate de bună voie. Astfel să fim şi noi milostivi. Dacă el se roagă, şi dacă are nevoie, ajută-l.

Acum însă, am ajuns într-atâta lipsă de judecată, încât, că nu numai cu cerşetorii facem aşa, cu cei ce merg pe căile cele strâmte, ci chiar şi cu monahii. „Cutare, zici tu, este şarlatan". Oare nu aceasta spuneam mai înainte, că dacă dăm tuturor fără excepţiune, noi suntem cu adevărat milostivi, iar dacă vom începe a cenzura viaţa oamenilor, niciodată nu vom fi milostivi? Dar ce spui, omule? Pentru că primeşte o pâine, este şarlatan? Dacă poate ar cere talanţi de aur, sau de argint, sau haine preţioase, sau slugi, sau altceva de acest fel, cu dreptul ar putea numi cineva pe unul ca acesta înşelător; dar dacă nimic din acestea nu cere, ci numai hrană şi îmbrăcăminte, care sunt ale tilosofiei, apoi acesta este înşelător? Spune-mi.

Să contenim deci cu acest obicei de a bârfi, cu această apucătură satanicească, şi mult vătămătoare. Dar dacă cel ce-ţi cere poate că face parte din cler, sau că este Preot, atunci cercetează cu amănunţime, căci atunci nu este fără primejdie necercetarea lui; iar dacă el cere hrană, nu cerceta de loc, ci dă-i, deoarece tu primeşti atunci, iar nu dai. Cercetează de voieşti, cum Avraam arată dragoste către toţi străinii, căci dacă ar fi cercetat cu amănunţime pe cei ce se refugiau la dânsul, desigur că n-ar fi ospătat pe îngeri, ci pe lângă ceilalţi i-ar fi îndepărtat şi pe aceştia; dar fiindcă pe toţi primea, apoi a primit şi pe îngeri. Nu cumva poate că Dumnezeu răsplăteşte pentru viaţa celor ce primesc milostenia? Nu! Ci pentru buna ta intenţie, pentru dragostea ta cea mare, pentru milostivirea ta, pentru bunătatea ta. Aceasta să fie dar, şi atunci te vei învrednici de toate bunurile. Cărora fie a ne bucura, prin harul şi milostivirea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin"(Sf. Ioan Hrisostom, Omilia XI, pg. 170-6. Vezi şi despre Petru Vameşul la pp. 629-634 cât şi pg. 23-30 din această carte). '

CAPITOLUL 3 1

Lucrarea şi pregătirea Sf. Daruri pentru Slujba Dumnezeeştiior Liturghii

Preotul după ce a îmbrăcat sfinţitele veşminte şi-a spălat mâinile cu obişnuitele rugăciuni, după facerea celor trei metanii, şi binecuvântare, scoate Sf. Agneţ din prima şi cea mai bună prescură, apoi părticica Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, cele 9 cete, şi părticele pentru Ierarhul eparhiot, pentru Preoţie, Diaconie şi pentru toţi slujitorii Altarului, pentru Rege şi ctitori, apoi pentru dreptcredincioşii creştini, vii şi repausaţi, şi j ;ntru sine. Toate acestea: Sf. Agneţ, părticica P.S. Născătoarei de Dumnezeu, cele 9 cete şi celelalte părticele le aşează după rânduiala prevăzută în Liturghier, precum vom arată mai jos ([2]). Acum să începem a vorbi despre fiecare în parte, pentru a ne lumina, cunoaşte şi folosi.

1. Ce **înseamnă Sfântul Agneţ?** Sfântul Agneţ însemnează: ,,Miel"(t). El simbolizează pe Mielul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, în al Cărui Trup se şi transformă în timpul Liturghiei credincioşilor la cântarea: *„Pre Tine Te lăudăm...".*

2. **Din ce se scoate Sfântul Agneţ?** Sfântul Agneţ sau Trupul Domnului Iisus Hristos, se scoate dintr-una din cele cinci pâinişoare, care are pecetia mai deplină, care este cea mai bună dintre toate celelalte prosfore.

3. Cum se scoate Sfântul Agneţ? Ce însemnătate are scoaterea lui?

Preotul luând prescura aleasă în mâna stângă, iar copia în mâna dreaptă, însemnează cu copia cruciş de trei ori deasupra precurei, zicând: **„Intru pomenirea Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos".** Prin aceste cuvinte noi sfinţii liturghisitori exprimăm menirea prescurei în legătură cu cuvintele Mântuitorului zise Apostolilor Săi la

Preotul îmbrăcat în sfintele veşminte stând înaintea Sf. Jertfelnic (Proscomidie) se pregăteşte a face slujba Sf. Proscomidii, adică a pregătirii producerii darurilor, care în timpul Sf. Liturghii se prefac în însuşi P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. în acest timp sfinţitul liturghisitor, vede cu ochii sufleteşti, pe Pruncul Iisus venind înconjurat de mulţimea oştilor îngereşti pentru a se jertfi tainic sub chipul Pâinii şi al Vinului, în amintirea Jertfei Sale de pe Golgota. .Aceasta să o faceţi spre pomenirea Mea". (Lc. 22_{w}; 1 Cor. 11_{24}).Cina cea de Taină: **„Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea**"(a). Apoi înfingând copia în partea dreaptă a

2 **Vezi paginile următoare din această carte, (t) Vezi expl. la pg. 35-37 din această carte;**

peceţii prescurei tăind, zicem în taină **„Ca o oaie la junghiere S-a adus".** înfingând şi tăind în partea stângă a peceţii, zicem: **„Şi ca un miel nevinovat fără glas, împotriva Celui ce-l tunde pe dânsul, aşa nu şi-a deschis gura Sa".** Cuvintele acestea proorocite de Isaia cu vreo 730 de ani înaintea Mântuitorului, arată tainic, blândeţile, umilinţa şi îndelunga răbdare a Lui. Tăind partea de sus a peceţii, zicem: **„întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat".** Adică Judecătorul cel drept a fost judecat şi osândit la moarte de judecătorii cei nedrepţi; Binefăcătorul de nerecunoscători, Fiul lui Dumnezeu de fiii fărădelegii, Mântuitorul lumii de lumea ucigaşă. Tăind şi partea de jos, sub pecete, zicem: **„Iar neamul Lui cine-l va spune**"?(b). Cu aceste cuvinte, se pune întrebarea: Cine dintre muritori ar fi în stare ca să pătrundă şi să istorisească Naşterea Mântuitorului Nostru Iisus Hristos fără de mamă din Tatăl Ceresc mai înainte de toţi vecii; şi apoi la plinirea vremilor proorocite, întruparea şi naşterea fără de tată din pururea Fecioara Maria? Mare, înaltă şi adâncă este taina aceasta şi nepătrunsă de mintea mărginită şi îngustă şi de vederile scurte ale oamenilor. Aceasta e greu de pătruns chiar şi minţilor îngereşti şi cu mult mai greu minţilor omeneşti.

Apfoi înfingând copia în parte de jos a cubului tăiat, sub pecete, taie şi scoate Sfântul Agneţ, zicând: **„Că s-a luat de pe pământ viaţa Lui".** Aceste cuvinte cu scoaterea Sf. Agneţ, ne mai grăiesc tainic, că viaţa trupească a Domnului nostru Iisus Hristos, a fost curmată prin uciderea pe Cruce, cu multe torturări violente, şi prin Jertfa Lui noi ne-am unit cu Dumnezeu(c).

După acestea, ridicând Sfântul Agneţ(î), îl pune pe Sf. Disc, cu faţa (pecetea) în jos, şi înjunghiind Sf. Agneţ, taie miezul lui cruciş, drept în dreptul liniilor despărţitoare literelor iniţiale: zicând:, **Jungbie-se Mielul lui Dumnezeu, Cela ce ridică, păcatul lumii, pentru viaţa şi pentru**

(f) Scoaterea Sfântului Agneţ din sfinţita prescură, însemnează mai întâi întruparea şi naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos Dumnezeu. Preotul închipuieşte pe Sfântul Duh cu al Cărui dar este îmbrăcat, Care a umbrit pe Sfânta Fecioara Maria; Diaconul închipuieşte pe Arhanghelul Gavriil mijlocitorul şi binevestitorul acestui mister... Prescurea închipuieşte Trupul cel pururea fecioresc al P.S. Născătoarei de Dumnezeu iar Sfântul Agneţ închipuieşte pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos Dumnezeu, născut din pântecele Ei cel pururea fecioresc. Lucrarea aceasta ne reaminteşte că Mântuitorul S-a întrupat din firea noastră omenească; iar nu din altă fire(d).

mântuirea lumii". Prin tăierea aceasta, nu de tot, Sfântul Agenţ se prepară pentru a se putea sfărâma (rupe în patru), după

transformarea lui în P.S. Trup al Domnului, înainte de împărtăşirea sfinţiţilor liturghisitori, clericilor şi credincioşilor. Tăierea cruciş a Sfântului Agneţ însemnează suferinţele în timpul răstignirei, în timpul cât a stat spânzurat pe Cruce între cer şi pământ, şi moartea Mântuitorului sus pe Crucea de pe Golgota.

„Prin această Cruce arată că se jertfeşte Mielul lui Dumnezeu, Cel care a ridicat păcatele lumii, Carele după patimă înviind şi la Cer înălţându-se, viu fiind în veci, de acolo pe noi ne sfinţeşte. Taie pâinea cruciş prin mijloc, însă nu de tot; ci precum am zis: întâi întru aducerea aminte a sacrificării Fiului lui Dumnezeu cu Trupul pe Cruce, al doilea pentru sfinţirea şi binecuvântarea Pâinii, al treilea pentru ca în timpul Sfintei împărtăşiri lesne să se împartă în patru părţi Dumnezeescul Mărgăritar. Această Cruce închipuieşte chiar pe acea de viaţă făcătoare Cruce pe care s-a Crucificat Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Această Cruce este aceea pe care cu Duh profetic Ieremia a proorocit mai înainte despre răutatea

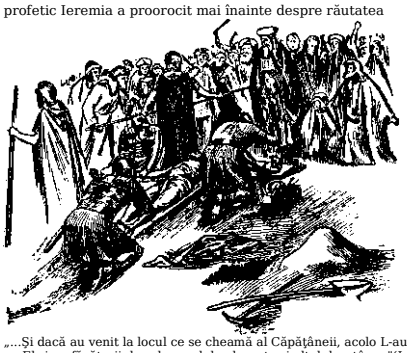

„...Şi dacă au venit la locul ce se cheamă al Căpăţâneii, acolo L-au răstignit pe El şi pe făcătorii de rele, unul deadreapta şi altul deastânga"(Lc. 23$_{33}$).

Jidovilor, care cu vrăjmăşie s-au pomit asupra Blândului nostru Mântuitor, zicând: **„Veniţi să băgăm lemn în pâinea Lui**..."(e).

Preotul cu adâncă evlavie cugetând acestea, întoarce Sf. Agneţ cu faţa (pecetea) în sus, şi împungând cu copia în partea drcu; lă a lui, este scris: **IC,** adică Iisus, zice: **„Si unul din ostaşi Coasta**

Lui a împuns, şi îndată a ieşit Sânge şi Apă: şi cel ce a văzut a mărturisit, şi adevărată este mărturisirea lui"(f). În timpul pronunţării acestor cuvinte, îndaţă după împungerea cu copia în dreapta Sfântului Agneţ, Preotul toamă în Sf. Potir vin şi puţină apă. Lucrul acesta însemnează că în timpul după ce a murit Mântuitorul pe Cruce, Coasta Lui a fost împunsă de către un ostaş cu suliţa, şi spre adeverirea morţii Lui a curs dintr-însa Sânge şi Apă, din care a ieşit, hrănit, înmulţit, crescut şi împodobit Biserica(t).

Când sunt geruri iuţi, pentru a evita îngheţarea vinului şi apei,-în timpul Heruvicului înainte de ieşirea cu Sf. Daruri, se toamă acestea în Sf. Potir însoţindu-se de împungerea şi cuvintele de mai sus. Tot astfel se procedează şi când Sf. Potir nu este aurit sau de sticlă pentru a evita codirea şi otrăvirea.

(|) Adam şi Eva, Hristos şi Biserica. Dumnezeu a pus în Adam somn adânc, care împreună şi răpire era lui. în acel somn el vedea prin Duhul, ceea ce se făcea, şi înţelegea taina însoţirii ceea ce avea să i se facă lui; iar mai ales însoţirea Domnului Hristos cu Biserica. Atunci i s-au descoperit lui de la Dumnezeu, (după a Bogoslovilor înţelegere). Taina întrupării lui Hristos. în acel somn s-a dat lui cunoştinţă de Sfânta Treime, a înţeles căderea ce s-a făcut îngerilor, de înmulţirea neamului omenesc, ce avea să fie dintr-însul, şi multe Taine prin Dumnezeeasca descoperire atunci a ştiut, afară de a sa cădere, care cu Dumnezeeştile Judecăţi, s-a tăinuit înaintea lui. într-un minunat vis ca acesta, iar mai ales în uimire, a luat Domnul una din coastele lui Adam şi a făcut femeie. Dacă s-a deşteptat din somn, văzând-o a zis: „Iată, aceasta este os din oasele mele şi carne din carnea mea! Ea se va numi femeie, pentru că a fost luată din corpul meu". Zidirea lui Adam din pământ şi zidirea Evei din coasta lui Adam, era înainte închipuire a întrupării lui hristos din prea Curata Fecioară. Sfântul Ioan Gură de Aur aceasta frumos o limpezeşte, grăind aşa: „Precum Adam fără de femeie, femeie au adus; aşa şi Fecioara fără de bărbat, Bărbat a născut, pentru Eva plătind bărbaţilor datoria. întreg a rămas Adam, după scoaterea coastei trupeşti; Nestricată a rămas şi fecioara, după ieşirea Pruncului Iisus dintr-însa". Zidirea Evei din coasta lui Adam, a fost înainte închipuire a Bisericii lui Hristos, care din împungerea cea de pe Cruce a Coastei Lui avea să se alcătuiască. Despre aceasta Augustin tainic semuieşte: „Doarme Adam, ca să fie Eva. Moare Hristos ca să fie Biserica. Dormind Adam se făcu Eva din coasta lui. Murind Hristos cu suliţa i s-au împuns Coasta, ca să curgă Tainele, cu care se împodobeşte Biserica"(t).

(e) Arh. I Evantias o.c. pg. 277 şi S. Ts. c. 92; (f) Ioan 19[34-35]; Ioan 5[5-8]; (t) Hronograf o.c. pg. 28-29;' . . .

4. **Ce face Preotul după aceste lucrări?** Preotul după turnarea vinului şi apei în Sfântul Potir, le binecuvânteză pe amândouă, zicând: **„Binecuvântată este amestecarea Sfintelor tale totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin".**

5. **Ce însemnează Sf. Proscomidie, Sf. Disc, Sf. Potir şi celelalte?**

Discosul închipuieşte Cerul şi pentru aceea este rotund şi cuprinde pe Stăpânul Cerului; iar ceea ce se cheamă zveazdă, închipuieşte stelile şi steaua care s-a arătat la Naşterea Domnului Hristos. Procoveţele însemnează tăria Cerului, Scutecele şi Giulgiul Mormântului şi cele de îngropare. Aici sunt împreună închipuite şi ale întrupării şi ale îngropării, pentru că Domnul Hristos, s-a întrupat ca să se înjunghie pentru noi. Proscomidia este închipuirea peşterei şi a ieslei; iar Potirul închipuieşte acela întru care Mântuitorul şi-a jertfit Sângele Său. Drept aceea, după ce zice la pâine cuvintele cele proorocești, carele înainte vestesc înjunghierea lui Iisus, pentru că Acesta este Mielul lui Dumnezeu, Cel ce a luat păcatele lumii şi S-a ridicat viaţa Lui de pe pământ după patimă, înviind şi înălţându-se la Cer viu fiind şi de acolo ne sfinţeşte pe noi. Preotul taie iarăşi pâinea cruciş prin mijloc, arătând întru tot răstignirea Domnului Hristos şi Jertfa aceasta zice că este răstignire a Domnului Hristos. El zice: Jertfească-se Mielul lui Dumnezeu, pentru viaţa şi mântuirea lumii, după. cum zice Proorocul. Apoi împunge Agnetul cu copia însemnând toate câte s-au făcut la Patima Mântuitorului. îndată binecuvântând vinul şi apa le toarnă în Potir şi când împunge zice: „Unul din ostaşi

cu suliţa Coasta Lui a împuns"; iar când toarnă vinul şi apa zice: „Şi îndată a ieşit Sânge şi Apă"(g).

(g) S. Tes. c. 85; Vezi mai pe larg despre fiecare în parte, la pg. 63-72 din această carte;

Arătări Dumnezeeşti. „Apropiindu-se Preotul de Sf.. Jertfelnic (Proscomidiar) împăratul şi toţi ai lui au văzut faţa lui (a Preotului) luminată mai mult decât soarele şi o mulţime de îngeri îmbrăcaţi în haine albe şi feţele lor luminate. Oastea îngerească avea în mijlocul ei un Prunc minunat şi împodobit mai mult decât toată podoaba Cerului. Pruncul era luminat foarte şi înfrumuseţat. îngerii au însoţit Pruncul până an stătut pe Sfânta Masă a Proscomidiarului. Atunci Preotul luând — după rânduiala Dumnezeeştei Liturghii, — prescura în mâna stângă şi Copia în mâna dreaptă, însemnând-o cruciş, a zis: **„întru pomenirea Domnului nostru Iisus Hristos".** Atunci împăratul n-a văzut prescura (pâinea ce se slujea); ci pe acel Prunc minunat. Când Preotul a împuns Sf. Agneţ zicând: **„Junghie-se Mielul lui Dumnezeu... şi îndată au ieşit Sânge şi Apă",** împăratul a văzut că a junghiat pe acel Prunc minunat şi a ieşit Sânge şi Apă(h). Acestea văzându-le împăratul s-a umplut de mânie zicând: **„Acesta** este ucigaş, căci a înjunghiat un Prunc aşa de frumos, a Cărui frumuseţe covârşeşte lumea. Acestea zicând, îndată a poruncit ostaşilor să înconjoare Biserica, ca să nu scape Preotul pe undeva, având scopul, ca după ce va isprăvi slujba să-l omoare"(t).

Nepotul lui Amira împăratul Saracinilor a văzut la Sf. Liturghie pe Preot junghiind un Prunc foarte frumos.

Amira împăratul Saracinilor a trimis într-o vreme pe nepotul său în cetatea Diopoli, pe care saracinii o numeau Rempli, pentru ca să cerceteze oarecare priciili ce avea acolo. în cetatea aceea era o Biserică minunată a Sfântului Gheorghe, pe care văzând-o de departe saracinul acela, a poruncit slugilor lui să-i ducă lucrurile sale în catehumena (veşmântăria) Bisericii, că acolo vrea să poposească; apoi a poruncit să ducă cele 12 cămile ale lui în Biserică, să se odihnească. Preoţii Bisericii îl rugau să nu facă acest lucru necuviincios şi neplăcut lui Dumnezeu; iar el înfricoşându-i, a poruncit să le ducă. Dar cum au intrat cămilele în Biserică, o minune! au căzut toate jos şi au murit. Văzând nepotul lui Amira semnul acesta, s-a mirat de puterea cea mare a Sfântului Gheorghe, şi a poruncit să scoată cămilele afară din Biserică. A doua zi s-a dus Preotul să slujească Sf. Liturghie, şi saracinul privea din catehumenă, ca să vadă ce are să facă. Iar iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru i-a deschis ochii minţii lui şi i-a arătat înfricoşata

minune ce urmează: în vremea când Preotul săvârşea Dumnezeeştile Taine, saracinul a văzut cum că Preotul a înjunghiat un

(h) Vezi clişeele de la pg. 91-96 din această carte; (t) Descop. D. Liturghii o.c.;

Copil mic şi foarte frumos, apoi sângele lui l-a turnat într-un pahar sfinţit, iar trupul l-a tăiat şi l-a pus într-un discos sfinţit; şi când s-a isprăvit Kinonicul (cântarea de la sfârşitul Liturghiei) a văzut saracinul pe Preot, că a tăiat trupul pruncului în bucăţele şi împărtăşea pe norod cu cărnurile şi cu sângele pruncului şi se minuna foarte. • După ce a săvârşit Preotul Dumnezeeiasca Liturghie, a luat prescurile cele mai bune şi le-a dus daruri şaracinului, care l-a întrebat: „Ce sunt acestea?" Iar Preotul a răspuns: „Acestea, domnul meu, sunt prescurile care le slujim noi în Biserica noastră". Atunci saracinul a zis cu mânie: „Dintru acestea ai slujit tu Liturghia astăzi ? Au nu te-am văzut eu că ai înjunghiat fără milă un prunc mic şi prea frumos şi sângele lui l-ai turnat în pahar, iar trupul lui l-ai tăiat bucăţele şi l-ai pus pe discos şi l-ai împărţit norodului? Toate acestea pe care le-ai făcut tu necuratule şi ucigaşule, au nu le-am văzut eu?" Acestea auzindu-le Preotul s-a cutremurat şi căzând la picioarele şaracinului, a zis: „Slăvit să fie Domnul nostru că te-a învrednicit pe tine stăpânul meu a vedea o înfricoşată minune ca aceasta. Din asta cred eu, că tu eşti mare om înaintea lui Dumnezeu, şi cum că El vrea să te aibă numărat între cei mântuiţi". Saracinul rămânând uimit de cuvintele Preotului, a zis: „Oare prescurile acestea sunt chipul celor ce am văzut eu?" Preotul a răspuns: „Aşa domnul meu, aşa sunt şi aşa le credem; cum că pâinea şi vinul pe care le aducem la Liturghia noastră, sunt Trupul şi Sângele Domnului Nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Dar vederea aceasta, până acum eu încă nu m-am învrednicit niciodată s-o văd, căci sunt păcătos şi văd înaintea mea numai pâine şi vin. însă de vreme ce Domnul şi Dumnezeul meu te-a învrednicit pe tine stăpânul meu, să vezi o Taină ca aceasta, cred că eşti mare om; căci Părinţii cei mari ai Bisericii noastre, ca oameni prea vrednici, vedeau această minunată Taină".

Saracinul auzind acestea şi minunându-se foarte, s-a plecat jos şi s-a gândit mult timp. După aceea, ca şi cum s-ar fi deşteptat dintr-un somn şi-a venit în sine, şi poruncind slugilor lui să iasă afară, a zis Preotului: „Precum văd şi precum deplin mă încredinţez, credinţa creştinilor este cea adevărată; şi vai mie! că mi-am petrecut viaţa cu minciună şi deşertăciuni în credinţa saracinilor cea cu adevărat păgână. Dar de vreme ce voia lui Dumnezeu este ca să mă mântuiesc, botează-mă, ca să slujesc măcar de-acum înainte lui

Dumnezeu, cu conştiinţa curată". Preotul i-a răspuns: „Nu îndrăsnesc domnul meu, ca să te botez, căci unchiul tău este împărat şi aflând de aceasta mă va ucide şi pe mine, şi va strica şi Bisericile noastre. Dar dacă voieşti, pleacă în taină de aici şi du-te la Patriarhul Ierusalimului, fără să te cunoască, şi el te va boteza". Saracinul auzind acestea, a găsit o haină de păr şi îmbrăcându-se cu dânsa, într-o noapte a fugit pe ascuns şi s-a dus în Ierusalim la Patriarh, fără să fie cunoscut; şi căzând la picioarele lui l-a rugat să-l boteze. Dacă s-a botezat, după a opta zi a zis către Patriarh: „Cu darul lui Dumnezeu m-am făcut creştin; deci, ce se cade să fac, ca să mă mântuiesc?" Patriarhul i-a răspuns: „Dacă voieşti să te mântuieşti, du-te la muntele Sinai, unde se află monahi cucernici şi îmbunătăţiţi, acolo fă-te monah şi păzeşte poruncile lui Dumnezeu, ca să te mântuieşti". El s-a dus la muntele Sinai şi făcându-se monah a petrecut acolo trei ani; şi desprinzându-se cu toate faptele creştineşti de monahii aceia" a ajuns în mari sporiri ale faptelor bune. După aceea a rugat pe egumenul, să-i dea voie să se ducă la Rempli, şi luând binecuvântare s-a dus. Acolo intrând în Biserica Sfântului Gheorghe, a întâmpinat pe Preotul cel de Dumnezeu cinstitor, acela de care am spus mai înainte, şi arătându-i-se lui cine este, i-a zis: „Iată, că, cu Dumnezeescul Dar, şi prin rugăciunile tale cele bine primite m-am făcut creştin şi monah însă am mare dorinţă să văd pe Domnul Iisus Hristos. Pentru aceea te rog cu căldură, să mă înveţi ce se cade să fac, ca să-mi îndeplinesc dorul meu". Atunci Preotul slăvind pe Dumnezeu, i-a zis: „Du-te la Amira, unchiul tău, apoi înaintea lui şi înaintea tuturor saracinilor mărturiseşte pe Domnul nostru Iisus Hristos, cum că este Fiul lui Dumnezeu, Făcător a toată zidirea; cum că s-a făcut Om şi a făcut prea slăvite minuni în lume, şi S-a răstignit şi S-a îngropat şi a treia zi a înviat şi cu slavă S-a înălţat la Ceruri. Deci făcând aşa cu îndrăsneală, vei vedea pe Domnul.

Atunci de-a pururea pomeîritul monahul acela, plecându-se Dumnezeeştilor cuvinte ale cucernicului Preot, a plecat îndată şi s-a

dus la locul unde era unchiul său iar noaptea suindu-se în minareaua (tumul) geamiilor, a început a striga: „Alergaţi aici o saracini, că am să vă spui vouă cuvânt". Aceia auzind aceasta au alergat cu făclii şi aflând pe monahul acela, l-au întrebat ce are să le spuie? Monahul a zis: „Ce-mi daţi mie să vă spui unde este nepotul lui Amira, care a fugit pe ascuns?" Aceia au răspuns: „Dacă ne vei spune nouă aceasta, îţi vom da bani câţi vei voi". Monahul a zis: „Duceţi-mă la Amira ca să-i spui". Atunci numaidecât l-

au duş, la Amira, zicând: „Monahul acesta ştie unde este nepotul tău". Amira l-a întrebat pe dânsul, de-l ştie cu adevărat. Monahul a răspuns: „Da, cu adevărat îl ştiu, că eu însu-mi sunt; însă acum sunt creştin, şi cred în Tatăl şi în Fiul şi în Sf. Duh, într-o Dumnezeire. Si mărturisesc că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din pururea Fecioara Maria, şi a făcut mari minuni în lume, apoi S-a răstignit şi S-a îngropat, şi a treia zi a înviat şi la Cer s-a înălţat; apoi S-a aşezat la dreapta lui

Dumnezeu Tatăl, şi va să vie iarăşi să judece viii şi morţii"

.Acestea auzindu-le Amira, unchiul său, înspăimântându-se, a zis: „Ce ai pătimit ticălosule, de ţi-ai lăsat casa ta, bogăţiile şi slavele tale, şi umbli aşa defăimat ca un cerşetător? Nu te întorci la credinţa ta, să mărturiseşti prooroc pe Mahomed şi să vii iarăşi întru starea ta cea dintâi?" Iar monahul a răspuns: „Eu câte bunătăţi aveam atunci când eram saracin, erau toatepartea diavolului; iar aceste haine de păr pe care le port acum sunt lauda mea, bogăţia mea şi arvună a slavei ce am să dobândesc pentru credinţa cea adevărată a Hristosului meu; dar pe Mahomed, care v-a amăgit pe voi, îl defăimez şi credinţa lui o urăsc şi despre dânsamăîntorc şi o anatematisesc". Cu toate acestea lui Amira fiindu-i milă de dânsul, a zis saracinilor care se aflau acolo: „El şi-a pierdut mintea şi nu ştie ce zice: scoateţi-l afară şi goniţi-l pe dânsul". Iar aceia i-au zis lui: „Pe acela care a anatematisit pe proorocul nostru şi credinţa noastră şi care este vrednic de cumplită moarte îl slobozeşti? Apoi şi noi lepădăm credinţa noastră şi ne facem creştini".

Atunci Amira temându-se de dânşii, să nu facă vre-o răscoală asupra lui, le-a dat libertate să facă cu dânsul orice vor voi. Iar ei scrâşnind din dinţi, au răpit pe fericitul monah, şi scoţndu-l afară din cetate l-au împroşcat cu pietre, dar el chema numele Domnului nostru Iisus Hristos. Şi aşa s-a săvârşit de-a pururea pomenitul, într-o bună mărturisire; şi mergând cu îndrăsneală către Domnul, pe Care l-a dorit, luând cununa mărturisirii. Pentru aceea în fiecare noapte s-a arătat o stea strălucitoare deasupra grămezii de pietre, şi lumina toată partea aceea; care lucru văzându-l saracinii, se minunau. Si trecând vreme multă, Amira a dat voie creştinilor, care scoţând Sfintele Moaşte ale mărturisitorului din grămada de pietre, o minune! le-au aflat întregi şi nestricate, având multă bună mireasmă, pe care moaşte cu evalvie sărutându-le, le-au îngropat cu laude şi cu cântări de psalmi, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava şi stăpânirea în veci, Amin(t).

6. **Ce scoate Preotul din a doua prescură?** Preotul luând a doua prescură (prosforă) cu sigiliul (monograma) Maicii Domnului, taie o părticică în formă triunghiulară — din partea scrisă — în amintirea Maicii Domnului(ttX zicând: *„Intru cinstea şi pomenirea preabinecuvântatei, slăvitei, Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare şi pururea Fecioarei Maria, pentru ale căreia rugăciuni,*

primeşte Doamne jertfa aceasta întru Jertfelnicul tău cel mai presus de Ceruri". Scoţând apoi părticica, o pune pe Sf Disc de-a dreapta Sfântului Agneţ, zicând: *„De faţa a stătut împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată şi prea înfrumuseţată* "(*)• Această părticică, aşezată de-a dreapta Sfântului Agneţ,

(t) V.Sf. 3 a Xl-a, pg. 30-38; (tt) De nu are monograma Maicii Domnului, scoate părticia de sub pecetea prescurei a doua; (*) Ps. 44„;
1.00

ne reaminteşte că, Maica Domnului a stat lângă Crucea de pe Golgota, de-a dreapta iubitului Său Fiu Iisus Hristos când era răstignit, plângând cu amar; iar acum în slava cerească, stă lângă Scaunul Dumnezeirii, de-a dreapta Mântuitorului. Acolo în Ceruri Ea mijloceşte şi se roagă fierbinte pentru mântuirea creştinilor.

Sf. Simeon Tesaloniceanul, ca şi alţi Părinţi, privitor la această legătură cu cuvintele psalmistului, zic că, precum în Cer Prea Sfânta Fecioară Maria întrece pe toţi Sfinţii şi îngerii în mărime şi strălucire, fiind mai în apropierea Scaunului Dumnezeirii; tot astfel şi la săvârşirea Sf. Liturghii, părticica care o închipuieşte pe Prea Sfinţia Sa, se aşează şi stă de-a dreapta Sfântului Agneţ, fiindcă întrece în cinste şi în Dar pe celelalte părticele ale cetelor Sfinţilor din cereasca Biserică triumfătoare, şi pe ale celor din Biserica luptătoare de pe pământ. „Preotul luând alt colţ de prescură, scoate cu copia o părticică din mijlocul peceţii şi o aduce întru cinstea şi pomenirea Maicii lui Dumnezeu, şi aceasta o pune de-a dreapta Sfântului Agneţ celui din Discos, căci această pâine mai închipuieşte şi Trupul Domnului Hristos; iar părticica aceea în locul celei ce L-a născut pe El cu feciorie. Deci păzindu-se şi întru închipuire adevărul, stă împărăteasa — cum scriu psalmii — de-a dreapta Fiului şi împăratului Hristos, luând ca o Maică cinstea cea mai mare, pentru că partea cea din dreapta este cea mai de cinste şi întâia"(i).

7. **Ce scoate Preotul din prescura a III-a?** Preotul luând a treia pâinişoară, scoate dintr-însa nouă părticele, tot în formă de prismă triunghiulară (mai mică, cam de trei ori decât a Maicii Domnului). Aceste 9 părticele se scot în amintirea celor 9 trepte îngereşti, şi cele 9 cete ale Sfinţilor, astfel:

a) Tăind cu copia prima părticică în amintirea Sfântului Ioan Botezătorul, zice: *„A cinstitului, slăvitului Prooroc, înainte mergătorului şi botezătorului Ioan"*. Luând această primă părticică o pune sus de partea stângă a Sfântului Agneţ, făcând începutul celei dintâi.

b) Scoate şi pune a doua părticică mai jos de cea dintâi bine la rând, zicând: „A sfinţilor, slăviţilor Prooroci, Moisi şi Aaron,

Ilie şi Elisei, David şi Esei; a Sfinţilor trei tineri, a lui Danjil Proorocul şi s tuturor Sfinţilor Prooroci.

c) Scoate şi aşează a treia părticică sub cea de a doua zicând: „A sfinţilor şi întru tot lăudaţilor Apostoli Petru şi Pavel, a celor doisprezece, a celor şaptezeci şi a tuturor Sfinţilor Apostoli".

(i) 1 Tes. c. 93;

d) Scoţând şi aşezând apoi a patra părticică, lângă părticica cea dintâi, începând al doilea rând, zice: „A celor între sfinţi, părinţilor noştri şi ai lumii mari dascăli şi ierarhi: Vasilie cel Mare, Grigore Teologul şi Ioan Gură de Aur, Atanasie şi Chirii, Nicolae cel din Mira şi Spiridon al Trimitundei; şi ale tuturor sfinţilor sfinţiţilor ierarhi".

- e) Scoate şi aşează a cincea părticică, sub cea dintâi pe rândul al doilea, zicând: A Sfântului întâiului Mucenic şi Arhidiacn Ştefan, a Sfinţilor marilor Mucenici: Dimitrie, Gheorghe, teodor Tiron, teodor Stratilat şi

(„iar întâmplându-se o zi cu bun prilej, când Irod făcea ospăţul naşterii sale, boierilor săi, căpitanilor şi celor mai mari Galileei, a intrat fata Irodiadei. Şi jucând şi plăcând lui Irod şi celor ce şedeau cu dânsul, a zis împăratul fetei: „Cere de la mine orice vei vrea şi voi da ţie". Şi s-a jurat ei, zicând: „Orice vei cere de la mine voi da ţie până la jumătate din împărăţia mea". Iar ea ieşind, a zis mamei sale: „Ce voi cere?" Iar aceiea a zis: „Capul lui Ioan Botezătorul". Şi împăratul foarte s-a întristat. Dar pentru jurământ şi'pentru cei ce şedeau împreună cu dânsul, n-a vrut să-i lepede cererea. Şi îndată, trimiţând împăratul un speculator, a poruncit să aducă capul lui. Iar acela mergând, i-a tăiat capul în temniţă. Şi l-a adus în tipsie şi L-a dat pe el fetei, şi fata l-a dat mamei sale. Şi auzind ucenicii lui, au venit şi au ridicat trupul lui cel căzut şi l-au pus pe el în mormânt, şi venind au vestit lui Iisus.

în vremea aceia, Irod, cel a patra parte stăpânitor, a auzit vestea despre Iisus şi despre toate cele ce făcea El, căci numele Lui se răspândise, şi nu se pricepea, pentru că unii ziceau că Ioan s-a sculat din morţi, iar alţii că Ilie s-a arătat, iar alţii că un prooroc din cei de demult a înviat. Şi a zis Irod: „Pe Ioan eu l-am tăiat Dar acesta cine este de care aud unele ca acestea?" Acesta este tot Ioan Botezătorul. El a înviat din morţi şi pentru aceasta se fac puteri întru el. Şi căuta să-l vadă pe el. Dar Iisus, auzind, s-a dus de acolo" (Mt. $14_{,12}$; Mc. **6**$_{\text{ш29}}$; Lc. 9_{79}).

Ioan cel nou; şi a tuturor Sfinţilor Mucenici şi Muceniţe: Tecla, Varvara, Paraschiva, Ecaterina, Filoftia şi a tuturor Sfintelor Muceniţe".

f) Scoate şi aşează a şasea părticică lângă a treia din rândul prim, formând al doilea rând, zicând în acelaşi timp: „A cuvioşilor şi purtătorilor de Dumnezeu, părinţilor noştri: Antonie, Eftimie, Sava, Onufrie, Atanasie cel din Aton, Dimitrie cel nou, şi a tuturor preacuvioşilor părinţi, şi a preacuvioaselor maici: Pelaghia, Teodpsia, Anastasia, epraxia, Fevronia, Teodula, Eufrosina, Maria Egipteanca, Paraschiva şi a tuturor sfintelor preacuvioaselor maici".

g) Scoate şi aşează părticica a şaptea deasupra, începând rândul al treilea, zicând în acelaşi timp: „A sfinţilor făcătorilor de minuni fără de arginţi, Cosma şi Damian Chir şi Ioan, Panteleimon şi Ermolae; şi ale tuturor Sfinţilor cei fără de arginţi".

h) Scoţând a opta părticică şi aşezând-o sub cea dintâi în rândul al treilea, zice: „A Sfinţilor şi drepţilor Dumnezeeşti Părinţi Ioachim şi Ana, şi a Sfântului (cutare a căruia este ziua) şi ale tuturor sfinţilor, pentru ale cărora rugăciuni, cercetează-ne pe noi Dumnezeule cu milă şi cu îndurări".

i) Apoi scoţând şi aşezând şi a noua părticică sub cele două, complectând şi rândul al treilea, zice în acelaşi timp: ‚Acelui între Sfinţi părintelui nostru Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului, (ori a Sfântului Vasilie Arhiepiscopul Chesariei Capadochiei), a căruia Liturghie se face.

8. Ce **scoate Preotul din prescura a IV-a?** Preotul luând a patra prescură (pâinişoară) taie şi scoate o părticică în formă triunghiulară, ceva mai mărişoară ca a cetelor, zicând: „Pomepeşte, Stăpâne, iubitorule de oameni, toată episcopia dreptcredincioşilor şi pe prea sfinţitul Arhiepiscopul şi Mitropolitul, (sau Episcopul nostru N. pomenind şi pe Arhiereul, care l-a hirotonisit), pe cinstita Preoţie şi întru Hristos Diaconie, şi toată ceata Preoţească (şi pe egumenul N.) pe fraţii şi împreună liturghisitorii noştri, Preoţi şi Diaconi, şi pe toţi fraţii noştri, pe care i-ai chemat la împărtăşirea Ta, prin milostivirea Ta întru tot Bunule Stăpâne". Şi luând părticica o pune

din jos de Sfântul Agneţ în partea dreaptă către părticica Maicii Domnului, care corespunde cu stânga Preotului.

După aceea taie şi scoate părticică pentru stăpânitorul ţării(j) şi pomeneşte, zicând: „Pomeneşte Doamne şi pe iubitorul de Hristos, regele nostru (se pomeneşte împreună şi familia regală) şi pe toţi binecredincioşii domni". Părticica o aşează în stânga celei dintâi sub Sfântul Agneţ.

(j) De este creştin ortodox; iar de nu în amintirea stăpânitorilor creştini ortodocşi;

Tot din această pâinişoară scoate părticele mici, pentru sănătatea, ajutorul, iertarea păcatelor şi mântuirea creştinilor vii. Părticelele acestea le pune dedesubtul Sfântului Agneţ şi a părticelelor triunghiulare a Ierarhului eparhiot şi a Regelui ţării. în timpul scoaterii părticelelor pentru creştinii vii, Preotul zice: „Primeşte Doamne Jertfa aceasta — pentru iertarea păcatelor, a tuturor fraţilor celor întru Hristos, şi pentru tot sufletul creştinilor cel necăjit şi întristat, căruia îi trebuieşte mila şi ajutorul lui Dumnezeu, pentru apărarea ţării acesteia, şi a celor ce vieţuiesc într-însa, pentru pacea şi întemeierea a toată lumea, — pentru bunăstarea Sfintelor lui Dumnezeu Biserici, — pentru mântuirea şi ajutorul celor ce cu osârdie şi cu frica lui Dumnezeu se ostenesc şi slujesc: părinţi şi fraţi ai noştri, pentru cei trimişi,
— pentru cei cu sunt în călătorie, — pentru tămăduirea celor ce zac în boale, — pentru izbăvirea celor robiţi, pentru cei ce sunt în judecăţi, în ocne, în exiluri, în necazuri şi apărare, pentru cei ce ne urăsc şi pentru cei ce ne iubesc pe noi, pentru acei ce ne miluiesc şi ne slujesc nouă, şi pentru cei ce ne-au poruncit nouă nevrednicilor să ne rugăm pentru dânşii — pentru fraţii noştri care sunt în dregătorii, şi pentru toţi cei ce slujesc şi au slujit în Sfântul Locaşul acesta".

După aceasta tot din acest corn de prescură (pâinişoară) scoate părticele şi punându-le lângă celelalte pentru vii pomeneşte numele parohienilor şi ale altor binefăcători dreptcredincioşi creştini care vor cere a fi pomeniţi prin plătirea Sf. Liturghii, sărindare şi alte binefaceri.

Arătări Dumnezeeşti. „în vremea lucrării Sfintei proscomidii a văzut împăratul oameni mulţi, pentru care aducea preotul jertfă. Feţele unora erau luminate; iar ale altora întunecate. îngerul lui Dumnezeu lua jertfele
— prescuri, vin, lumânări, untdelemn, tămâie, smirnă, pomelnicele cu bani cu tot — aduse de creştinii păcătoşi şi răi şi le ardea în foc"(t).

(t) **Biserica primeşte darurile credincioşilor; iar darurile necredincioşilor şi ale păcătoşilor nepăsăşiţi sunt respeinse, se pierd. în** acest scop Biserica apostolică şi patristică obliga pe Episcopi să ia daruri numai de la creştinii cei buni; iar de la cei ce trăiau în felurite fărădelegi să nu ia.

„Episcopul este dator să ştie, ale cui daruri trebuie primite şi ale cui nu, căci la aducerea darurilor el trebuie să se păzească de cârciumari, pentru că: „Nu se va îndrepta cârciumarul de păcatul său(j), deoarece şi Isaia (1), mustrând pe Israil, a zis undeva despre ei: „Cârciumarii tăi amestecă vinul cu apă". Dar şi de desfrânaţi trebuie să se ferească, căci: „Nu vei aduce Domnului plata desfrânatei"(m), asemenea şi de răpitori şi de lacomi de bunurile altora şi de cei ce fac adulter, pentru că jertfele acestora sunt urâte

(j) Sirah. 26^{28}; (1) Is. I^{22}; (m) Deut 23^{19};

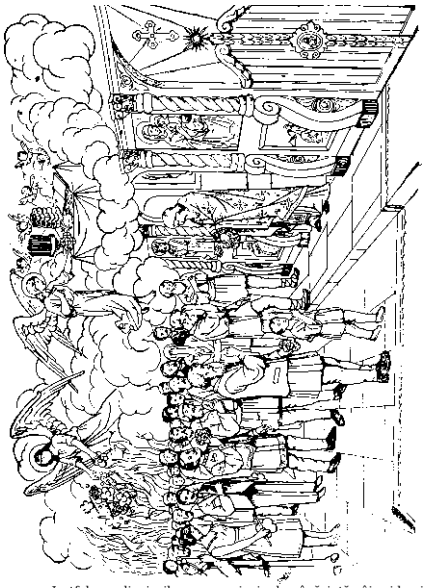

Jertfele credincioşilor: prescuri, vin, lumânări, tămâie şi bani cu pomelnice, sunt primite şi duse de Sf. îngeri în ceruri. Jertfele creştinilor întunecaţi de păcate sunt azvârlite de îngeri în foc, unde se nimicesc. Acestea avându-le în vedere Sf. părinţi, au hotărât sfinţiţilor liturghisitori să nu primească jertfe de la păcătoşii orbraznici şi nepocăiţi.

9. **Pentru cei necredincioşi, cei de altă credinţă şi pentru cei ce fac păcate la arătare fără a se pocăi poate Preotul a scoate părticele?**

„...Cei necredincioşi şi cei care nu suni drept-slăvitori nu trebuiesc

înaintea lui Dumnezeu. Dar şi de cei ce apasă pe văduvă şi chinuiesc pe orfan, şi umplu închisorile cu nevinovaţi sau şi de cei ce tratează rău pe servitorii lor, cu bătăi, zic, şi cu foamete şi cu muncă grea, sau şi de cei ce pustiesc oraşe întregi, trebuie să fugi, Episcope, căci jertfele acestora sunt pângărite. De asemenea vei îndepărta pe plastografi, peritori, care contribuiesc la nedreptate, pe cei care fac idoli, pe hoţi şi vameşii nedrepţi, pe cei care au cântar şi măsuri mincinoase, pe soldatul părâş, care „nu se mulţumeşte cu solda sa, ci năpăstuieşte pe săraci"(n), pe ucigaş şi călău, pe judecătorul călcător de legi, pe cei ce răstoarnă ordinea lucrurilor, pe cel ce unelteşte rele împotriva oamenilor, pe săvârşitorul de fapte netrebnice, pe beţiv, pe hulitorul împotriva lui Dumnezeu, pe cel peste măsură desfrânat, pe cămătarul cumplit şi pe orice alt făcător de rele şi care se luptă împotriva voinţei lui Dumnezeu, căci zice Scriptura: „Toţi aceştia sunt urâţi înaintea lui Dumnezeu"(o). Cei care prin urmare, primesc daruri de la astfel de oameni şi hrănesc cu ele pe văduve şi pe orfani, vor fi supuşi judecăţii lui Dumnezeu, ca şi Adonias(p). Proorgcul despre care se vorbeşte în cărţile împăraţilor şi care, pentru că n-a ascultat de Dumnezeu şi-a mâncat pâine şi a băut apă în locul unde Dumnezeu nu i-a dat voie din pricina idolatriei lui Ieroboam, a fost ucis de un leu, căci pâinea care se serveşte văduvelor din agonisealã cinstită, este mai dreaptă, chiar de este rea şi puţină, decât cea provenită din nedreptate şi pârâ mincinoasă, chiar de este multă şi bine pregătită, pentru că zice Scriptura: „Mai bun este puţinul agonisit cu dreptate decât bogăţia multă a celor păcătoşi(r). Iar văduva, care se hrăneşte şi şeîndestulează din darurile nelegiuiţilor, chiar dacă"se va ruga pentru ei, nu va fi ascultată, căci cunoscătorul de inimi(s) Dumnezeu s-a pronunţat cu hotărâre faţă de nelegiuiţi, zicând: **„Chiar Moisi** şi **Samuil** de **ar sta înaintea Mea pentru ei, nu-i voi asculta. Si tu nu te rtoga pentru poporul acesta şi nu stărui ca să fie miluiţi şi nu mijloci la Mine pentru** ei, **că nu te voiu asculta**"(t).

Ba încă acei ce păcătuiesc şi nu se pocăiesc nu numai că nu vor fi ascultaţi în rugăciunile lor, dar şi pe Dumnezeu îl mânie, aducându-i aminte de nelegiuirea lor(u).

Feriţi-vă, prin urmare, de astfel de daruri ca de „preţul cânelui"(v) şi de „plata desfrânatei", căci amândouă sunt oprite prin legi. De aceea nWi Elisei(z), n-a primit cele dăruite de Azail, nici Ahia(x) cele dăruite de Ieroboam. Iar dacă Proorocii lui Dumnezeu n-au primit darurile nelegiuiţilor(a), drept este că nici voi, Episcopilor, să nu primiţi, căci şi „Simion magul(b) aducându-ne bani", mie Petru şi lui Ioan. a încercat să cumpere Darul lui Dumnezeu, care nu se poate vinde. Şi noi, neprimind banii, ne-am rugat să fie în veci blestemat, „că a crezut să dobândească darul lui Dumnezeu" nu prin bunăvoinţă către Dumnezeu, ci „prin cumpărare cu bani". Fugiţi dar de darurile aduse la Jertfelnicul lui Dumnezeu cu rea cunoştinţă, căci zice: „Stai departe de cel nedrept, şi nu te vei teme, şi frica nu s%"va apropia de tine"(c).

Iar dacă ziceţi, că aceştia sunt cei care dau milostenii şi dacă nu vom lua de la ei, de unde vom ajuta văduvele şi săracii poporului? Veţi auzi de la noi, că pentru aceea vi se dau daruri ca Leviţilor, prinoasele poporului vostru, ca să vă îndestulaţi şi pe voi şi pe cei pomeniţi, căci ce împărtăşire are lumina cu întunericul? De vreme ce vor alege — zice — îngerii pe cei răi din cei drepţi. Drept aceea Preotul nu trebuie a aduce miride

(părticele) sau a pomeni pe vreunul care este de altă credinţă, şi nici pe cei ce fac păcate la arătare şi nu se pocăiesc, căci pomenirea pentru ei este o osândire, ca şi celor care nepocăiţi se împărtăşesc cu înfricoşatele Taine, precum zice Pavel"(i).

Liturghiile şi darurile aduse la Sf. Biserică de creştini care nu se părăsesc de păcatelor lor, sunt respinse, iar ei merg spre pierzare.

Un tâlhar ucigaş a mers de s-a culcat la umbra unui zid vechi. Dormind el, i s-a arătat în somn oarecine şi i-a zis: „Scoală de aici şi te dă în lături,

săraci şi că nu siliţi de sărăcie, să primiţi de la cei răi. Iar dacă Bisericile sunt atât de sărace, mai de folos este a muri, decât a primi ceva de la duşmanii lui Dumnezeu spre necinstea şi batjocura prietenilor Lui, căci despre unii ca aceştia zice şi Proorocul: „Untdelemnul păcătosului să nu ungă capul meu"(d). De aceea, cercetaţi pe astfel de aducători de daruri, şi primiţi de la cei ce umblă cu dreptate şi îngrijiţi de cei strâmtorări, iar de la cei scoşi afară din Biserică nu primiţi până ce nu sunt găsiţi vrednici a fi membri ai Bisericii. Dacă e lipsă de daruri, dă de veste fraţilor şi, făcând colectă de la ei, ajută cu dreptate pe orfani şi pe văduve.

Spune însă poporului de sub tine cele ce zice şi Solomon înţeleptul: **„Cinsteşte pe Domnul din agoniselile tale drepte, şi adu-i pârgă din roadele tale drepte, ca să se umple grânarele tale cu belşug şi teascurile tale să reverse vinul"**(e). Aşadar, din munca cinstită a credincioşilor să hrăniţi,şi să îmbrăcaţi pe cei săraci, iar banii strânşi de la ei, precum am spus mai sus, rânduiţi să fie întrebuinţaţi la răscumpărarea sfinţilor, liberând pe sclavi, pe prizonieri, pe cei închişi, pe cei supuşi la grele încercări, pe cei trimişi la luptă(f), şi moarte prin osândă din partea tiranilor pentru numele lui Hristos, căci zice Scriptura: **„Scapă pe cei ce sunt duşi la moarte şi nu te feri de cei ce sunt aproape de a fi ucişi".**

De vine cumva însă nevoia să primiţi bani fără voia voastră, de la vreun nelegiuit, cheltuiţii pe lemne şi cărbuni, ca văduva şi orfanul primind ceva din ei, să nu fie nevoiţi să-şi cumpere hrană sau băutură, cum nu se cuvine, căci drept este ca acreşte daruri din partea nelegiuiţilor, să fie hrană pentru foc, nu hrană pentru pioşi. Acestea hotărăşte şi legea, poruncind să nu se mănânce jertfi întârziată; ci să se ardă în foc(g). Asemenea daruri nu sunt rele prin firea lor; ci prin intenţiunea (gândul) celor ce le aduc; iar noi vă poruncim aceasta, nu ca să urâţi pe cei ce se apropie de voi, deoarece ştiţi că păcătoşilor adesea ori le-a folosit întâlnirea cu cei pioşi, şi că numai întovărăşirea cu ei la cele religioase este vătămătoare. Acestea deci iubiţilor să fie zise numai spre siguranţa

voastră"(t)- căci cade zidul pe tine, te împresoară, striveşte şi ucide". El auzind, s-a sculat şi a fugit de acolo. îndată după plecarea lui, zidul a căzut, iar el băutorul de sânge a scăpat. Văzând această minune, el a socotit în mintea lui că face bine, de vreme ce-l scoase Dumnezeu din primejdia asta. Socotind astfel, că nu-l urăşte Dumnezeu pentru faptele lui, şi pentru uciderile lui, a luat tămâie, şi aducându-le la Sf. Biserică, a zis: „Mulţumescu-Ţi Doamne că mă scoseşi din nevoie!" Dar vai, el nu ştia întunecatul că alta este voia

lui Dumnezeu. Ieşind din Sf. Biserică, s-a dus la casa lui. Acolo mâncând şi bând bine, s-a culcat să doarmă. Pe când dormea, i s-a arătat iarăşi Cela ce-l izbăvise de la zid, şi i-a zis lui: „Pentru ce Mi-ai adus tămâia şi lumânările? Au socoteşti cu mintea ta că-Mi plac faptele tale fărădelege? Nu. Ci să ştii că pentru aceasta te-am izbăvit din primejdia aceia ca să nu mori în odihnă, neştiut de nimeni. Eu voi face să te puie autorităţile judecătoreşti în ţapă, ca să te vază oamenii care se vor afla acolo!"... El dacă a văzut vedenia s-a sculat înfricoşat. Privind pe fereastră, a văzut afară mulţi oameni ai stăpânirii veniţi ca să-l prinză.

Aceia prinzându-l în acel ceas, l-au dus la judecătorul cetăţii. Judecătorul a dat poruncă să-l puie în ţapă în mijlocul târgului, ca să-l vază oamenii mari şi mici. Aşa a plătit Dumnezeu ucigaşului aceluia. Aceasta o face Dumnezeu de multe ori, ca să pedepsească pe cei cu fire rea, şi să aibă şi aceia ce se pedepsesc mai puţină muncă. Că cei ce nu se pedepsesc aici în lume unde au păcătuit, e vai de dânşii că mai mult se vor munci în veci(t).

„Faceţi roade vrednice de pocăinţă, că iată securea stă la rădăcina pomilor. Tot pomul care nu face roade se taie şi în foc se aruncă" (h).

10. Ce folos aduc Sfintele Liturghii care se fac pentru cei vii?

Sfintele Liturghii, aduc creştinilor multe şi felurite foloase. Pin Sfintele Liturghii se aduce în casele credincioşilor: belşug, pace, sănătate, iertare de păcate, isbăvire de feluriţi vrăjmaşi şi de primejdii.

Naufragiaţi salvaţi de moarte ^rin slujba Sfintei Liturghii

Un Preot şi-a salvat fratele din înec prin slujba Sf. Liturghii. Sf.

Grigorie cel Mare scrie în dialogurile sale, că s-a sfărâmat o corabie mare, pe care au văzut-o oamenii cetăţii de unde erau corăbierii, şi socotind ca s-au înecat toţi, a făcut un Preot Sfânta Liturghie, pentru un frate ce era în corabie, şi l-a pomenit pe el ca pe un mort. Nu trecu două zile şi iată fratele a venit sănătos la casa sa; şi întrebându-l cum a scăpat de primejdie a răspuns: de îndată ce s-a sfărâmat corabia am răpit o scândură şi am înotat cu aceia cât am putut; iar după câteva ceasuri am ostenit şi nu mâi puteam să înot, şi iată văz un tânăr foarte frumos, care dându-mi o pâine prea frumoasă şi minunată, am luat atâta putere încât nu mai aveam nicicum osteneală, până ce cu Dumnezeescul ajutor am ajuns la uscat norocit**(t).**

O soţie credincioasă şi-a scăpat soţul de la moarte de sub dărâmăturile unei mine de aur, prin Sf. Liturghie. Un muncitor săpa cu alţi mulţi tovarăşi, care scoteau din pământ aur

pentru stăpâniri; şi săpânJ adânc, a căzut muntele pe ei, şi i-a cotropit pe toţi şi au murit afară de unul care era căzut sub nişte pietre mari, dar nu l-au vătămat căci pietrele stăteau drepte, iar el dedesubtul lor, însă era îngropat de viu, şi nimenea nu socotea, că nu va fi murit, ci toţi credeau că s-au omorât până la unul. Deci muierea acelui viu, ca o creştină evlavioasă, a plătit la un Preot să facă 40 de Liturghii pentru sufletul bărbatului său, şi-i aducea în toate zilele câte o prescură, un vas cu vin şi o lumânare, ca o săracă ce era. Văzând dară diavolul atâta evlavie a muierii, i-au pismuit şi schimbându-şi chipul, au (întâmpinat-o) întâlnind-o dimineaţa când mergea cu aducerea la Sf. Biserică, şi-i zise: preotul are slujbă grabnică, şi a slujit mai devreme; nu te mai osteni să mergi, poimâine-i vei da datoria. Asemenea a făcut întru tot vicleanul încă alte două zile. Când dar se făceau Liturghiile, au pus iarăşi alţi oameni de săpară locul acela, şi au auzit un glas de sub.pietre zicând: săpaţi mă rog uşor, că asupra mea sunt două pietre, şi să nu cază să mă omoare; iar ei s-au minunat. Şi săpând în lături l-au aflat pe el sănătos, şi au înştiinţat pe muierea lui, şi alergând toţi cei care au auzit aceasta, ca să vază o aşa minunată şi străină vedere, şi întrebându-l cum a trăit atâtea zile fără hrană, a răspuns zicând: în toate zilele îmi aducea cineva nevăzut, o pâine, o cană cu vin şi o făclie aprindea înaintea mea şi măneam; afară de trei zile în care nici pâine n-am gustat, nici lumină n-am văzut, pentru care mult m-am amărât, tânguindu-mi păcatele mele, că socoteam că voi muri. După aceasta am văzut iarăşi a patra zi, făclia, pâinea şi vinul ca mai înainte şi m-am bucurat, slăvind pe Dumnezeu, că nu m-a părăsit până la sfârşit. Acestea auzind muierea lui, a înţeles pricina şi a povestit tuturor că adică acele daruri care le da Preotului şi slujea, le aducea îngerul celui îngropat de viu şi se ducea nevăzut. Vedeţi fraţilor puterea Sfintei Liturghii! Dacă la cei vii lucrează asemenea minuni, cât socotiţi să folosească pe cei

repauzaţi!(tt)

Naufragiat scăpat de înec prin Slujba Sf. Liturghii

Sfântul Grigore istoriseşte în scrierile sale această întâmplare şi minune: Cel întru fericita pomenire ce a fost mai înainte de mine Papă, a dat poruncă ca să vie la Roma, Aragon Episcopul cetăţii Panormului. Acesta pe mare călătorind, o primejdie foarte cumplită a suferit, încât se desnădăjduise el acum că se va mai izbăvi din primejdia acelor valuri mari. Iar un corăbier oarecare din cei ce înota cu dânsul, anume Varac, care acum la aceiaşi Biserică slujitor este, în urma corăbiei într-o luntre se ocârmuia, de la care rupându-se funia, împreună cu luntrea s-au luat de valuri şi nu s-a

mai văzut. Iar corabia întru care era Episcopul, cu multă nevoie la ostrovul ce se chemea Ustic au sosit, sfarâmată de sila valurilor.

Însă după ce au trecut trei zile, şi nici dintr-o parte a mării nevăzând luntrea cea ruptă cu corăbierul, foarte s-a scârbit Episcopul, socotind că este acela înecat. Apoi pentru slujba lui cea iubită, datoria care este să se facă la mort, au poruncit să aducă mântuitoarea Jertfă Atot Puternicului Dumnezeu, pentru odihna sufletului aceluia. Iar după ce s-au făcut aceasta, dregându-şi corabia au mers la Italia, şi la cetatea ce se chema Tuport ajungând, acolo au aflat pe corăbierul cel-ce li se părea că a murit. Deci de această neaşteptată vedere bucurându-se Episcopul, a început a-l întreba pe el; cum întru atâtea zile, într-o primejdie ca aceia a mării a putut să fie viu? Iar acela răspunzând le-a spus lor, că în viforul acela se umpluse corăbioara de valuri, însă el o ocârmuia şi o ţinea spre a înota. Şi de câte ori se răsturna ea cu susul în jos, cârma în sus îi era, apoi în câteva zile şi popţi neîncetat pătimind-o aceasta, acum puterea lui îi slăbise din lăuntru de osteneală şi de foame. Iar în ce chip l-au păzit pe el iubirea de oameni ai lui Dumnezeu, ne-au arătat, care lucru încă şi până acum îl mărturiseşte, zicând: cum că între valuri ostenindu-se şi nevoindu-se, deodată i s-au îngreuiat mintea, nici în somn afundată fiind, nici iarăşi putea ca să fie trează desăvârşit. Si în mijlocul mării fiind el, i s-au arătat lui oarecine, aducându-i pâine spre mâncare. Apoi mâncând şi săturându-se, s-a întărit. •Iar netrecând mult, corăbioara din primejdia aceia şi din sila valurilor, o au scăpt pe ea şi la pământ o au povăţuit. Deci aceasta auzind-o Episcopul au cercat ziua, şi au aflat, cum că aceea era, întru care Preotul de la ostrovul ce se chema Ustric, pentru dânsul au adus Atot Puternicului Dumnezeu aducerea Jertfei cele Sfinte(t).

Copil scos din robie de Sf. Gheorghe şi adus tatălui său în timpul Sf. Liturghii, în Sf. Attar. în zilele împăratului grecesc Vasile, eu fiind tânăr, stăpânul meu voevodul, la care slujam, a fost trimis de împăratul la ostrovul Ciprului, unde după ce am ajuns, am auzit o minune a Marelui Sfânt Mucenic Gheorghe, care nu de mult o făcuse în Biserica lui la ziua praznicului; — pentru pă spuneau locuitorii de acolo, că fiul Preotului care slujea în Biserica Sf. Gheorghe, a fost robit de saracini; şi la praznicul Sfântului Gheorghe, s-a aflat lângă tatăl său în Biserică, la vremea Liturghiei. Deci Voevodul chemând la sine pe Preot şi pe fiul lui, îl întrebă, cum ai venit de la Saracini? Iar tânărul a început a-i spune astfel: „Precum Dumnezeu a voit, aşa Sfântul Mucenic Gheorghe m-a eliberat; însă eu nu ştiu cum am venit decât nu mai ştiu că am fost robit de Saracini acum trei ani, pentru că mă trimisese tatăl meu într-o

corabie cu alţi oameni pentru neguţătorie, şi năvălind asupra noastră Saracinii, pe toti ne-au robit şi am fost dus la dânşii în Palestina, — (căci atunci Ierusalimul şi toată Palestina era stăpânită de Saracini); unde am slujit (zicea tânărul) stăpânului meu, trei ani; şi iată în a optusprezecea zi este de când stăpânul meu mi-a poruncit să-i duc aşternutul la baia cea de obşte vrând să se spele acolo, şi spălându-se mi-a zis: Nu mi-ai adus dulceaţă şi apă să beau? Şi am răspuns lui: Nu ţi-am adus stăpâne. Iar acela vroia să mă prindă, ca să mă bată; dar eu scăpând, am alergat acasă la stăpâna mea, şi luând degrab de la ea şerbet, mă întorceam spre baie la stăpân. Şi îmi era calea prea lungă, o curte creştinească în care era o Biserică, şi se săvârşea într-acel ceas Dumnezeeiasca Liturghie. Când am auzit după întâia intrare, cântându-se candacul Sfântului Gheorghe: „Lucrat fiind de Dumnezeu te-ai arătat" şi celelalte, pentru că era praznicul Sfântului Gheorghe, şi auzind acea cântare, am plâns şi am zis: Sfinte Mare Mucenic Gheorghe, au n-a fost primită lui Dumnezeu şi ţie nici o suspinare a robului tău, adică a tatălui meu? Pentru ce ai trecut cu vederea lacrimile şi rugăciunile lui, cele făcute de el pentru mine, în a ta Biserică, ca să mă fi izbăvit din această robie şi pradă? Acestea zicând, alergam către baie, şi văzându-mă stăpânul meu plin de lacrimi, a început cu mânie a mă ocărî, şi mi-a zis: Toarnă, şi am turnat în pahar şerbetul, apoi mi-a zis stăpânul: toarnă. Şi dacă am luat vasul, să tom în pahar, am început a nu vedea pe stăpânul meu, şi strigam: stăpâne, nu văd. Şi m-a răpit o putere de pe pământ, şi mai mult n-am mai auzit pe stăpânul meu, zicând ceva, şi am auzit cântarea ce se cântă: „ *Unul Sfânt, Unul Domn, Iisus Hristos, întru Slava lui Dumnezeu Tatăl, Amin* ". Şi m-am văzut în Altar, iar pe tatăl meu ţiind Sfântul Potir, şi zicând către eclesiarh: „Daţi-mi apă". Iar eu stând înaintea lui cu vasul, vream să torn în Sfântul Potir, pentru că, precum stam în baie înaintea saracinului, cu o mână ţinând paharul cu şerbetul, iar cu alta vasul din care turnam, deodată m-am aflat în Sf. Altar stând înaintea tatălui meu, pe când el slujea. Iar tatăl meu căutând spre mine, a zis către eclesiarhul: Cine este acest tânăr? Şi a zise cu mirare: Nu ştim cine este acesta şi de unde-i. Si eram cu părul ras, şi cu hainele saracineşti; apoi am zis către tatăl meu: Au nu mă cunoşti pe mine tată? Eu sunt fiul tău. Si a zis către mine tatăl: Dar acest vas şi paharul pe care le ai în mânile tale, şi ce este într-însele? Şi am zis: Acesta este şerbet; pentru că fiind în baie eu cu stăpânul, aproape de Ierusalim, când vream să-i dau lui băutura aceasta, îndată m-am aflat în Sf. Biserică. Iar tatăl meu s-a cutremurat de spaimă; şi puţin a fost, că n-a scăpat Sfântul Potir din mâini, pe care îl ţinea, iar eu am lăsat jos paharul şi vasul; şi am zis:

Nu te turbura părinte, ci sfârşeşte-ţi slujba. Apoi punând tatăl meu Potirul pe Sfântul Prestol, şi ridicându-şi mâinile, a dat laudă lui Dumnezeu, şi a prea mărit pe Sf. Gheorghe. Iar paharul pe care l-am lăsat pe marmură nu s-a stricat nici s-a vărsat, aşişderea şi vasul celălalt.

Şi sfârşind slujba, m-a cuprins şi m-a sărutat cu lacrimi şi am mers acasă. Apoi auzind de mine toate rudele şi prietenii noştri s-au adunat la noi; şi văzându-mă s-au bucurat şi au prea mărit pe Dumnezeu, cum şi pe Sf. Gheorghe robul Lui, care m-a izbăvit de la saracini întru clipeala ochilor.

O povestire ca aceea a fiului Preotului, auzind-o Voevodul şi toţi cei împreună cu dânsul, foarte mult au preamărit pe Dumnezeu şi pe Sfântul Gheorghe. Şi dându-i şi tatălui său daruri mari, i-au eliberat(f).

Astfel de minuni s-au mai făcut cu Gheorghe fiul Teofanei şi Leontie, desrobit de Sf. Gheorghe, cu puterea lui Dumnezeu, din robia Bulgarilor. Asemenea acestor minuni mai sus zise ale Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe, se află şi această minune; în părţile Paflagoniei, în cetatea Amastrida, era un bărbat anume Leontie şi soţia sa Teofana, care amândoi aveau mare credinţă şi osârdie către Sfântul Marele Mucenic Gheorghe, şi năzuiau totdeauna la Biserica lui, care era nu departe de acolo, lângă râul ce se numea Pártenos, şi din numirea râului aceluia, Biserica aceia a Mucenicului se numea Partenia. Pe acea Biserică, cei doi soţi au împodobit-o cu averile lor cu toată buna cuviinţă, din dragostea lor către Sf. Gheorghe, pe care îl aveau peste toate averile lor purtător de grije, păzitor şi apărător; şi în toţi anii săvârşeau pomenirea Mucenicului cu cinste şi cu cucernicie, făcând milostenii multe, şi masă îndestulă săracilor, scăpătaţilor şi străinilor, cum şi rudeniilor şi prietenilor. Aceia aveau un fiu căruia-i dăduse numele Gheorghe, pentru ca să aibă pomenirea Mucenicului totdeauna în minte şi pe limbă cu dragoste. Iar în zilele acelea

(t) V.SF. 23 a IV-apg. 710-714;

împărăţea la Greci Conslantin al VlII-lea, care a fost fiul împăratului Leon cel înţelept, şi au ridicat război Bulgarii cu Grecii; pentru că Bulgarii, Ungurii şi cu Tătarii năvălind asupra părţilor greceşti, le pustia, prădându-le, şi a fost nevoie ca oastea cea grecească să se adune în cetate. Iar de vreme ce Leontie era locuitor al cetăţii Ama'stridei în Paflagoni, din rânduiala ostăşească; deci îi poruncia şi lui ca să iasă la război. însă Leontie acum era bătrân, iar Gheorghe fiul era în vârstă de bărbat; deci, a socotit ca în locul său să-şi trimită

pe fiul său la ceată; şi luându-l pe el Leontie şi Teofana l-au dus mai întâi în sus zisa Biserică, şi rugându-se înaintea Icoanei Mucenicului, au zis: Ţie, o! Sfinte Mare Mucenice Gheorghe îţi încredinţăm pe fiul nostru cel unul născut şi iubit, pe care cu numele tău l-am numit, pe tine iubindu-te; deci, tu să-i fii povăţuitor în cale, şi păzitor în război, şi să-l întorci la noi întreg şi sănătos, ca rodul credinţei celei către tine, prin a ta facere de bine luându-l, cu multe faceri de bine să preamărim totdeauna a ta purtare de grije şi apărare pentru noi. Aşa rugându-se au liberat pe fiul la ceata oştirei greceşti. Iar când s-a făcut război cu vrăjmaşii, mai întâi Grecii au biruit pe Bulgari, iar după aceea îndreptându-se Bulgarii, au început a birui pe Greci, căci aşa a lăsat Dumnezeu pentru păcat. S-a făcut măcel mare şi a căzut puterea grecească în ascuţişul săbiei vrăjmaşului, încât de abia a scăpat cineva de la acel război.

în acea vreme Gheorghe, fiul lui Leontie, prinzându-se de un bulgar oarecare, s-a păzit cu rugăciunile Sfântului de moarte. Văzându-l bulgarul tânăr şi frumos la faţă, l-a cruţat şi l-a dus la pământul lui unde Gheorghe slujea aceluia ca un rob predat, iar Leontie şi Teofana auzind de biruinţa taberilor greceşti şi văzând că nu s-a întors fiul lor, plângeau şi se tânguiau cu nemângâiere, socotind că este ucis la război; şi căzând la Icoana Sfântului şi Marelui Mucenic Gheorghe, în Biserica aceluia, strigau: Oare într-o nădejde ca aceasta, Mucenice a lui Hristos ţi-am încredinţat pe fiul nostru cel iubit, ca să fie mâncare păsărilor cerului şi a hiarelor pământului? Oare aşa ai auzit rugăciunile şi suspinurile noastre? Dacă pentru noi cei ce am îmbătrânit nu ţi-a fost milă apoi cel puţin pentru tinereţile cele înflorite ale aceluia să te fi milostivit. Pentru ce ai trecut cu vederea pe a noastră ticăloşie, plăcutule al lui Dumnezeu? Acestea şi cele de asemenea cu acestea grăindu-le cu negrăită tânguire şi strigare câtăva vreme, pe toţi cei ce erau acolo, i-a pornit spre lacrimi. Iar mai cu seamă maica plângea neîncetat cu amară tânguire. Şi a fost acea biruinţă asupra grecilor în luna lui August; dar trecând toamna şi iarna, a sosit îuna Aprilie şi praznicul Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe; atunci Leontie cu soţia sa, deşi desnădăjduiseră de fiul lor, părându-li-se că a căzut de sabie la războiu; ei, însă, n-au încetat osârdia către Sfântul Mucenic, ci după obicei au pregătit, precum se cădea, masă îndestulată; iar după săvârşirea slujbelor bisericeşti, au luat la sine mulţi oaspeţi şi săraci, care toţi fiind aşezaţi la masă ospătându-şe, de nimic nu le era vorba decât numai de Gheorghe, fiul lor, "care nu se mai întorsese de la război. Deci părinţii s-au pornit spre plângere, iar oaspeţii îi

mângâiau, dar mai ales pe maica care se tânguia. Iar fiul lor Gheorghe fiind în robie, avea la stăpânul său slujba bucătăriei şi în aceiaşi zi fierbând bucate îşi aduse aminte de casa părinţilor săi, şi de prăznuirea lor, apoi de rudenii, de prieteni şi de vecini şi zicea în mintea sa: „Acum în casa părinţilor mei, ce fel de mese sunt? Cine sunt acei ce se ostenesc? Ce fel de pomenire au pentru mine? Oare viu mă vor fi socotind că sunt, sau mort?" Zicând acestea, se tânguia amar. Apoi a sosit vremea ca să prânzească stăpânul lui, şi ti»:buia ca singur Gheorghe[1] să ducă mâncarea cu ulcica, înaintea stăpânului său. Deci ştergându-se de lacrimi a luat de la foc ulcica fierbând şi o ducea. Si îndată s-a aflat în casa părinţilor săi, înaintea feţii tuturor celor ce ospătau. O! Ce minune! S-au înspăimântat toţi, văzând deodată pe Gheorghe fiul lui Leontie, stându-le înainte şi fierbându-i ulcica în mână; iar părinţilor lui li se părea că văd o nălucire. Dar dacă au cunoscut că este adevărul, iar nu nălucire, s-au repezit la dânsul cu bucurie, şi căzând peste grumazii lui, îl cuprindeau şi sărutau, plângând de nemăsurată şi nenădăjduită bucurie. Aşijderea şi toţi cei ce eraun acolo, plângeau de bucurie: Şi fiind întrebat Gheorghe, cum a rămas viu de la războiu, unde a fost, şi cum a venit la dânşii? El le-a spus toate cu deamănuntul. Iar pentru a sa răpire din robie, le-a spus astfel: În acest ceas slujeam în bucătăria stăpânului meu şi aveam poruncă, ca să-i duc ulcica cu mâncarea aceasta, pe care luând-o o duceam: dar păşind eu pe câteva trepte spre foişorul în care stăpânul meu ospăta, deodată am văzut un ostaş călare pe cal, strălucind cu negrăită lumină, care m-a luat cu ulcica aceasta, şi nu ştiu cum m-a adus aici înaintea voastră. Auzind toţi aceasta, iar mai ales părinţii lui, au dat mulţumire lui Dumnezeu şi Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe. Şi au gustat apoi toţi din mâncarea aceia şi s-a făcut altă minune; căci cu cât gustau din ulcica aceia, cu atât într-însa se înmulţea mâncarea; însă era ulcica mică, cât să mănânce un om, iar cei ce mâncau erau foarte mulţi, şi toţi au mâncat din destul, lăudând pe Dumnezeu şi zicând: „Iată că Sf. Marele Mucenic Gheorghe, ne-a trimis la praznicul său hrană aleasă de la Bulgari"*

După aceasta au dat ulcica în Biserica Sfântului Marelui Mucenic, cu multe mulţumiri şi jertfe; şi se păstra ulcica aceea între sfinţitele vase ale Bisericii întru pomenirea acelei prea sfinţite minuni a Sfântului şi Marelui Mucenic Gheorghe(t).

(t) V.Sf. 23 a IV-a o.c. 715-722;

Salvaţi din temniţă prin Slujba Sf. Liturghii

Cuviosul Pavel cu Părinţii Mănăstirii prin Slujba Sf. Liturghii au scăpat de moarte pe proto-spătarul Mihail. Un boier al împăratului Constantin, cu dregătoria protospătar, qu

numele Mihail, era prieten foarte iubit al cuviosului. Pe acesta împăratul l-a osândit la moarte, căci a făcut război cu Maurii şi a ucis pe mulţi fără voia lui, şi ei l-au părât la împăratul că i-a nedreptăţit. Pentru aceia împăratul ca să-i împace, a poruncit să taie capul spătarului. El văzându-se într-o primejdie ca aicea, a scris cuviosului, să-i ajute la o primejdie atât de mare. Iar cuviosul a poruncit părinţilor să slujească Sf. Liturghie pentru prietenul său Mihail. El asemenea se ruga sus în tum; iar în al treilea ceas din zi, după ce s-a săvârşit **Sf.** Liturghie, s-a suit unul din ucenici, şi a zis către el cuviosul: în ceasul acesta împăratul a scos pe Mihail din temniţă şi l-a iertat, pentru Sfânta Liturghie şi pentru rugăciunea ce aţi făcut-o pentru dânsul; iar acum vine către noi să ne mulţumească, ca un prieten recunoscător. Şi aşa s-a făcut, precum a proorocit..,(f).

Sf. Nicon scăpat din închisoarea robiei Polovţilor şi adus în Biserică în timpul Sfţntei Liturghii. Sf. Nicon refuzând a fi răscumpărat de rudele sale, trei ani a fost muncit de Polovţi. în toate zilele fiind legat, având mâinile şi picioarele ferecate, prin foc aruncat, cu cuţitele tăiat, de foame şi de sete sfârşindu-se, uneori o zi, iar alte ori două şi chiar trei, negustând nimic; vara la soare se ardea, iar iarna pe zăpadă şi în ger se arunca; acestea toate i le făceau neîndumnezeiţii polovţi, ca să se răscumpere, dar fericitul Nicon mulţumea lui Dumnezeu pentru toate şi se ruga Lui neîncetat. Iar către muncitorii săi grăia: Hristos mă va izbăvi în dar din mânile voastre; — căci acum şi înştiinţare am luat, fiindcă mi s-a arătat fratele meu Evstratie — pe Care voi l-aţi vândut jidovilor, spre răstignire, pentru care aceia se vor osândi ca şi părinţii lor, care au zis: Sângele Lui asupra noastră şi asupra fiilor noştri. Iar voi ticăloşii munciţi veţi fi ca şi Iuda cel ce a vândut pe Domnul; iar mie celui ce mi s-a arătat, astfel mi-a zis: că a treia zi am să fiu în Mănăstire, cu rugăciunile Sfinţilor Părinţi Antonie şi Teodosie, şi ale celorlalţi cuvioşi ai Pecerskii".

Auzind acestea polovţul care îl lovise, socotea că o să fugă; pentru aceia i-a tăiat pulpele ca să nu scape, şi pe lângă aceasta îl străjuia cu tărie. Si iată a treia zi, în ceasul a şaselea şezând toţi împrejur cu arme, fără de veste fericitul legat, s-a făcurt nevăzut, numai strejarii au auzit un glas, zicând:

(t) V.Sf. 15 aXn-apg. 801-2, vezi şi 805, 812;

„Lăudaţi pe Domnul din Ceruri", şi astfel a fost dus sfântul în chip nevăzut, în Sf. Biserică a Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu din Pecerska, într-acea vreme, când se începuse la Dumnezeiasca Liturghie, şi se cântau fericirile. Şi îndată toţi fraţii adunându-se, îl

întrebau, cum a venit aici? Iar el voia mai întâi să tăinuia'scă acea mare minune, — dar văzându-l toţi că era legat, cu fiare grele pe dânsul, cu ranele netămăduite pe tot corpul, şi încă picând sângele din tăietura pulpelor, în tot chipul l-au silit, ca să le spuie adevărul. Drept aceia, chiar nevrând, mai pe urmă le-a arătat ceea ce se făcuse, şi nu-i lăsa să scoată fiarele de pe mâini şi din picioarele lui. Iar egumenul i-a zis: „Frate, de ar fi voit Domnul, ca în nevoia aceasta să te aibă, nu te-ar fi scos din robie; deci acum să te supui voiei noastre". Si astfel scoţându-i fiarele, le-a lăsat pentru trebuinţa Atarului. Iar după câteva zile, făcându-se pace cu polovţii, a venit în Kiev acel polovcian care avusese în robie pe fericitul Nicon, şi a intrat în Mănăstirea Pecerska; unde văzând pe fericitul său robit, Nicon, l-a recunoscut şi a spus despre dânsul toate cu deamănuntul egumenului şi fraţilor, şi nu s-a mai întors înapoi, ci umilindu-se, s-a botezat şi s-a călugărit, cu ceilalţi polovţi de neamul său, care veniseră în Kiev, şi care şi-a sfârşit viaţa întru pocăinţă în Mănăstirea Pecerska, slujind robitului său, adică fericitului Nicon(t).

Lanţurile unui‘))rizonier căde au de pe trupul lui, când slujea Sf. Liturghie pentru el. Aceasta iarăşi o am auzit, (zice Sfântul Grigorie) pentru unul ce a fost robit de ostaşi, şi legat cu lanţuri fusese: cum că soţia aceluia la zilele însemnate se obişnuise de aducea Jertfă pentru dânsul. Carele după câţiva ani din robia aceea s-a întors la a sa soţie, şi întru care zile nevăzut însă se deslegau lanţurile lui, i-a arătat ei spunându-i. Iar ea i-a spus cum că chiar acelea sunt zilele, întru care se aducea Jertfa pentru **dânsul(tt).**

Sf. Ierarh Nicolae cu puterea lui Dumnezeu, a desrobit pe Vasile fiul lui Agric de la Saracini. Era un om oarecare anume Agric, cu bunătăţi şi cu cucernicie vieţuind, şi un fiu unul născut, anume Vasile având, petrecea în ţara Antiohiei, aproape fiind de Saracini. Deci cu Darul lui Dumnezeu fiind împodobit, era îmbelşugat de bogăţie multă. Şi avea credinţa mare spre Sfântul Părinte Nicolae. Pentru aceasta în toţi anii la pomenirea Sfântului Părinte Nicolae, ziua aceea cu prăznuire o petrecea, şi două mese punea, una adică pentru săraci, iar alta pentru megieşi, prieteni

(t) V.Sf. 2 a XII-a pg. 562-4; (tt) Prolog 10 a Vll-a;

şi alţii. însă era o Biserică zidită în numele Sfântului Părinte Nicolae, ca la cinci stadii departe fiind de cetate, şi acolo în tot anul se adunau noroadele la pomenirea Sfântului Părinte Nicolae. Iar într-un an, la slăvită lui pomenire, foarte mult norod a venit la praznic în Sfânta Biserica lui. Atunci şi bine credinciosul acela om, îşi trimise pe fiul său Vasile cu slugile sale, şi-i zise lui; mergi fiule la Biserica

Sfântului Părinte Nicolae, şi să faci după obicei, precum de la noi în trecuţii ani te-ai învăţat, ca adică la cântarea de seară cu frică stând să asculţi, aşişderea şi utrenia toată, şi Dumnezeiasca Liturghie, apoi după aceea să te întorci în casa noastră la masă, iar eu şi maica ta vom rândui cele cu sunt spre trebuinţa săracilor.

Deci acestea auzindu-le Vasile, de la tatăl său, s-a dus cu bucurie. Iar când a' fost în vremea cântării Utreniei, iată fără de veste au şi năpădit turcii, şi înconjurând Biserica, au robit pe tot norodul, aşişderea şi pe Vasile fiul lui Agric, şi în ostrovul Critului i-au dus, şi l-au dat pe el lui Amira Voevodului, căci era foarte frumos. Şi a poruncit lui domnul Saracinilor ca să se afle pururea înaintea feţii lui, iar pe alţii i-au vândut,) şi pe unii în temniţă i-au închis. După aceea părinţii lui Vasile auzind acestea, spre plângere şi tânguire s-au întors, şi în loc de prăznuirea cea cu bucurie, i-au ajuns pe dânşii mâhnicioasă tânguire. Şi aşa ca doi ani petrecând, pomenirea Sfântului nu o mai făceau, ci se topeau de necaz, şi cu lacrimi se tânguiau, zicând aşa: „Fiule al nostru prea iubite, cum de nu te vedem pe tine acum împreună cu cei de a ta vârstă, şi cu mâinile nu te cuprindem şi cu buzele nu te sărutăm. Mai bine ne-ar fi fost nouă de te-am fi văzut pe tine pe pat zăcând în boală, şi de te-am fi ridicat cu mâinile noastre, şi de te-am fi întors, decât să auzim că acum ai căzut în mâinile păgânilor. Şi de ţi s-ar fi întâmplat ţie şi moarte, apoi cu bucurie am fi dat pământului trupul tău, însă inima şi măruntaiele noastre nu s-ar fi rupt. Deci unele ca acestea grăind ei, şi altele

asemenea ca acestea, au auzit megieşii lor şi toate rudeniile, şi s-au adunat toţi spre mângâierea necazului şi tânguirii lor. Şi aşa le ziceau lor: „Pentru ce ca nişte nerăbdători întru scârbe vă arătaţi, au nu ştiţi pe **minunatul** Nicolae cât de multe minuni pe uscat şi pe mare face? încă de sabie şi de robie, şi de toate morţile cele nedrepte pe mulţi isbăveşte", şi altele multe le grăiau lor spre risipirea mâhniciunii.

Deci auzind acestea Agric de la megieşii săi, mângâindu-se puţin de scârbă, şi sculându-se a mers la femeia sa, şi a zis ei: „Oare ne este nouă vre-un folos din plânsul cel mult-al nostru? Că iată, al treilea an avem întru această mâhniciune, şi am uitat de pomenirea Sfântului Nicolae, şi n-am ieşit la praznicul lui. Acum dar ascultă-mă pe mine, să luăm lumânări şi untdelemn şi tămâie, şi să mergem la Sfântul, şi să ne rugăm lui cu credinţă ca să luăm de la dânsul mângâiere pentru Vasile fiul nostru, şi cu mare nădejde ne vom întoarce, căci el poate să ne dea nouă în mâini pe fiul nostru, sau cu totul ne va adeveri pe noi, de este el viu sau mort". Deci acestea auzindu-le femeia lui, i-a zis: „Bine zici stăpâne, să facem precum voieşti, de vreme ce şi ziua praznicului Sfântului Părinte Nicolae a sosit". Si aşa sfătuindu-se, s-au sculat şi cu bucurie au mers la Biserica Sfântului Nicolae. Şi au făcut după obiceiul cel cuviincios prăznuitorilor, apoi s-au întors la casa lor, şi chemând la cină pe rudele sale, şi pe toţi megieşii cei de aproape, au pus masa, şi au început a mânca şi a bea, slăvind pe Dumnezeu, şi pomenind minunile Sfântului Părinte Nicolae. Iar când era în vremea cinei lor şi şedeau la masă, au început câinii a lătra cu mare pornire. Şi a zis Agric slugilor sale: „Mergeţi de vedeţi la ce năvălesc câinii, poate o fiară este, sau altceva"; iar slugile ieşind afară n-au văzut nimic, însă câinii mai mult se repezeau lătrând. Deci Agric a luat lumânare şi a mers ca să vadă cu ceilalţi. Şi au văzut un om în mijlocul curţii stând în haine turceşti şi s-au speriat, că nu se pricepeau ce era acela. Iar după ce Agric s-a apropiat de dânsul mai mult, şi a văzut pe acel tânăr voinic, stând, şi un pahar plin de vin în mâini având, şi căuta la dânsul nimic zicându-i, şi-cu frică şi cu bucurie era cuprins, apoi abia a grăit în spaimă mare: „O! fiul meu Vasile, iată acum te văz cu adevărat, oare tu eşti fiul meu, sau o nălucire mi s-a arătat mie prin tine?" Iar tânărul Vasile degrabă a răspuns: „Eu sunt tată, fiul tău cel unul născut, pe carele turcii cei fără de Dumnezeu m-au răpit şi în Crit m-au dus din ale voastre braţe, ale părinţilor mei". Acestea auzind Agric tatăl lui, întinzându-şi mâinile şi apucându-l, a început a-l săruta pe el, şi zicea: „Spune-mi mie prea dulcele meu fiu, cum ai

scăpat din mâinile saracinilor celor fără de Dumnezeu, sau cu care fiul meu, te-ai sfătuit? Spune-mi toate mie tatălui tău". Iar tânărul a zis către el: „Nimic tată nu ştiu de acestea, de care mă întrebi pe mine, ci numai aceasta ştiu, că eu acum stam la cină înaintea boerului saracinilor. De vreme ce după ce m-au robit pe mine şi m-au dus în Crit, şi m-au dat lui Amira, mai marele lor, din acea vreme Amira Voevodul m-a pus pe mine ca să dreg vin, şi să-i ţin paharul înaintea feţii lui stăndu-i, precum pe mine tată acum mă vezi. Şi iată, nu ştiu cine, un puternic de năpraznă m-au răpit pe mine, şi împreună cu paharul acesta, (pe care încă îl ţin) şi ca nişte vânt m-au adus şi m-au pus aicea şi am văzut pe marele Părinte Nicolae carele m-au pus pe mine la locul acesta". Deci auzind acestea Agric tatăl lui, de bucurie s-a umplut pentru acea mare minune, şi luându-l de mână l-a dat maicei lui. Iar ea văzându-şi pe fiul său, de bucurie plângând şi multe cuvinte umilicioase grăind, şi cu mâinile cuprinzându-l, neîncetat îl săruta, zicându-i aşa: „Acum te văz pe tine Vasile mult iftbitul meu fiu. Acum spre cela ce nu mă nădăjduiam a te vedea, în mâinile mele te ţin. Acum dulcele meu fiu te am pe tine mângâiere sufletului meu. Acum toate mâhnirile firii mele s-au deslegat, că iată toate bunătăţile mele cu mâinile mele le ţin". Acestea şi alte mai multe de umilinţă cuvinte grăia de dânsul. Deci auzind toţi oamenii cei ce locuiau împrejurul locului aceluia, degrabă s-au adunat la una ca acea auzire, şi la veselia minunii cei negrăite. încă şi cinstit praznic au făcut Sfântului şi Marelui Părinte Nicolae, slăvind pe Sfânta Treime, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin(t).

11. **Este iertat Preotului a pomeni pe vrăjmaşii vii la morţi?** Nu este iertat în nici un caz a pomeni pe vrăjmaşii vii la morţi adică ca să moară, oricine ar fi ei. Clericii şi creştinii care fac aceasta păcătuiesc de moarte, mânie pe Dumnezeu, Care a zis să iubim pe vrăjmaşii noştri şi să ne rugăm pentru dânşii...; şi cad sub greu blestem şi vai.

Pentru cei ce pomenesc pe cei vii la morţi
(Hotărâre Sobornicească)

în soborul cel de la Toledo, s-a lepădat acest rău obicei, că de avea cineva vrajbă asupra cuiva şi îi dorea moarte, apoi îl punea (scoţându-i părticică) cu morţi şi îi făcea pomenire ca la morţi, slujindu-i şi Liturghie (ca doar ar muri). Deci a hotărât acest sobor, că, de va îndrăsni aceasta a o face vre-un Preot, sau va sili cineva pe Preot, apoi amândoi aceia să se surgunească, şi până la moarte să nu se împărtăşească cu Sfintele Taine(j).

12. **Pentru ce aşează Preotul părticelele viilor dedesubtul Sfântului Agneţ?** Părticelele care se scot pentru drept credincioşii creştini, vii, adică

rt) Prolog 6 a XII-a; 0) Prolog 31 a 7-a;

pentru Biserica luptătoare, se aşează în partea de jos a Sfântului Agneţ, arătând prin aceasta umilinţa noastră faţă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, de P.S. Maica Sa şi de toţi Sfinţii Săi, care locuiesc în ceruri şi se veselesc împreună cu El(l).

13. Ce părticele scoate Preotul din pâinişoara a V-a? Preotul scoate din pâinişoara a V-a părticele pentru drept credincioşii care au adormit în buna credinţă, zicând: „Pentru pomenirea şi iertarea păcatelor, tuturor celor din veac adormiţi întru buna credinţă: a strămoşilor, a moşilor, a părinţilor, a maicilor, a fraţilor, a surorilor, a fiilor şi a fiicelor, a celor dintr-o rudenie şi a celor dintru o seminţie cu noi, şi a tuturor celor care au adormit întru nădejdia învierii şi a vieţii veşnice a ctitorilor Sfânt Locaşului acestuia (aici pomeneşte pe ctitorii repausaţi), a miluitorilor, făcătorilor de bine; a tuturor celor ce s-au ostenit şi au slujit Sfântului Locaşului acestuia: Arhiereilor, Arhimandriţilor, Ieromonahilor, Preoţilor(t), Diaconilor, Ierodiaconilor, Monarhilor, servitorilor şi robilor; a prea binecinstitorilor împăraţi, Domnitori şi Dregători; a fericiţilor Patriarhi, a ortodocşilor Arhierei şi Preoţi; a ortodocşilor creştini pe care i-a acoperit apa, marea, râurile, isvoarele, bălţile şi puţurile; războiul i-a secerat şi cutremurul i-a cuprins, tâlharii i-au ucis şi focul i-au ars; fiarelor, jigăniilor şi la toată

(t) **Apariţia sufletelor rapauzaţilor în lume după moarte**

Sufletul unul iscusit Duhovnic se arată unui fiu al său duhovnicesc şi îi dă sfaturi îndrumătoare pentru dobândirea vieţii veşnice.

„Douăzeci şi patru de ceasuri n-am făcut altceva, decât să mă rog o singură clipă. Gândurile, în sfârşit, mi s-au liniştit şi am adormit. Am visat că mă greşeam în chilia duhovnicului meu şi-mi tâlcuia „Iubirea Virtuţii". Este o carte plină de înţelepciune, un rezervor minunat, care cuprinde lămurirea Tainelor lui Dumnezeu. Nu toată lumea o poate înţelege, însă are pentru fiecare îndreptări care-i sunt trebuitoare, pentru înţelepţi sfaturi înţelepte şi pentru cei simpli cu duhul, sfaturi simple.

Iată de ce noi cei simpli, nu trebuie să citim capitolele după aşezarea lor din carte. Acolo este o rânduială pentru cei deprinşi cu Dumnezeu. Pentru cei proşti, care vor să înveţe din această carte rugăciune lăuntrică, este de trebuinţă o altă rânduială".

Mi-a arătat paginile ce trebuiau mai ales să le citesc; căci ele cuprindeau lămuririle cele mai depline şi mai folositoare şi, care pe lângă acestea erau pe înţelesul tuturor. Mi-a numit apoi cartea a cincea a Sf. Calixt, Patriarhul Constantinopolului şi am visat că ţineam cartea în mână şi

că îmi dam silința să găsesc în ea acel capitol, dar nu isbuteam. Bătrânul întoarse atunci singur câteva pagini și zice: „Iată! Vino să-ți arăt!"
A luat de jos un cărbune și a tras o linie pe marginea filei. Ascultam la bătrân cu

(1) Eccl. $5_{2\,3}$; Mt 5; 6; 7; 18;

firea celor din mare s-au făcut mâncare, — a celor răpiți, fără de veste, a celor arși de trăsnete și a cekir înghețați în munți, în cale și în sihăstrie, sfârșiți de întristare și de bucurie; a celor ce au pătimit în zile bune și în nenorocire; a celor ce i-a răpit calul sau grindina, zăpada, ploaia înmulțită, cărămida și țărâna i-au împresurat și de năprazná au căzut; — a celor ce i-au omorât băuturile otrăvitoare, înecările cu oase; — a celor loviți de tot felul de aruncare, a fierului, a lemnului și a tot felul de piatră; a celor sfârșiți din chiotul cel tare, de alergarea grabnică, de palmă, de pumn, de lovitură cu piciorul, de ciumă, de foame, de sete, de mușcările cele înveninate, de înghițirea șerpilor, de călcarea cailor, de sugrumare de cel de aproape sau pământul deschizându-se sau marea i-a înghițit; — și pe toată vârsta: bătrâni, tineri, voinici, copilandri, copii, pruncii cei fără de vreme, parte bărbătească și femeească; — și pe care nu i-am pomenit, pentru neștiință, uitarea mulțimea numelor, sau pentru lene, însuți îi pomenște Dumnezeule, Cela ce știi vârsta fiecărui și numirea".
multă băgare de seamă și-mi dam silința să înrădăcinez în minte, cuvânt cu cuvânt tot ce spunea.

Când m-am deșteptat era întuneric încă. Am stat puțin culcat și tot repetam în minte tot ce-mi spusese bătrânul. Apoi mi-am zis: „Dumnezeu știe dacă sufletul răposatului meu duhovnic este cel ce mi se arată în vis, sau e o vedenie chemată de simțurile mele, fiindcă prea adesea mă gândesc la „Iubirea Virtuții" și la venerabilul bătrân?" Cu gândul ăsta m-am sculat când se făcuse ziuă și ce să vezi? Pe piatra care-mi ținea loc de masă în bordei, stătea cartea deschisă drept la pagina pe care mi-o arătase bătrânul, și pe margine, o trăsătură de cărbune tocmai ca în vis; cărbunele era lângă carte; mă uitam și mă minunam, fiindcă știam sigur că seara în ajun, cartea nu era acolo, ci era închisă și pusă sub căpătâi și că iarăși, nu era mai înainte nici un semn acolo unde vedeam acum urmă de cărbune. Semnul acesta m-a asigurat pe deplin de adevărul visului meu și de starea de fericire a veneratului meu duhovnic, a bătrânului Călugăr.

M-am apucat să citesc „Iubirea Virtuții" în ordinea arătată de bătrân. Am citit odată, de două ori și sufletul mi s-a aprins de dorul să împlinesc în viața de toate zilele ceea ce citisem...

Prinzând o ocazie mai târziu, am scos cartea și am arătat unui dascăl (învățător) uima de cărbune, spunându-i: „Mult mă mir, cum poate un duh fără de trup să ia cărbunele și să scrie?"

— Eu pot să te lămuresc, — răspunse dascălul — când duhurile se arată în trup, ele i-au acest trup pipăibil din aer și din eter, pe care din nou îl

înapoiază elemnentelor de la care l-au împrumutat. Şi cum aerul are putere de a se dilata şi a se contracta, sufletul, îmbrăcat cu această putere, poate să înfăptuiască multe lucruri"(t).

(t) „O Spovedanie Sinceră" trad. de G. Alioşa edit „Biruinţa păcii" Bucureşti 1933, pg. 33-4 şi 38;

Apoi pomeneşte şi pe alţi repausaţi, pe care va vrea, pe nume, scoţând de flecare câte o părticică mică, zicând: „Pomeneşte Doamne pe adormiţii robii Tăi(N). După pomenirea sufletelor repauzaţilor, terminând, încheie aşa: „Şi pe toţi care întru nădejdea învierii şi a vieţii de veci, pe cei ce cu împărtăşirea Ta au adormit, ortodocşi părinţi şi fraţii noştri, Iubitorule de oameni Doamne".

Cei ce au adormit în Domnul nu sunt morţi; ei sunt vii. Israeliţii nepregătiţi şi slăbănogi erau înconjuraţi de vrăjmaşii lor puternici. Iuda Macabeul neîncetat cu toată nădejdea credea că va avea ajutor de la Domnul. El încuraja pe toţi aducându-le aminte de ajutorul lui Dumnezeu, Care adeseori a ajutat pe poporul Israelit în strâmtorile cele mai grele. „Într-o noapte — le spunea el între alte îmbărbătări — o vedere mi s-a arătat în vis. Onia cel ce fusese Arhiereu, om bun, cuvios, cucernic, se ruga cu mâinile întinse pentru adunarea Evreilor. După aceasta s-a arătat un bărbat cărunt, cu mărire minunată şi o prea cuvioasă mărire era împrejurul lui. Atunci a răspuns Onia, zicând: „Acesta este iubitorul de fraţi Proorocul Ieremia, care mult se roagă pentru popor şi pentru Sf. Cetate". Ieremia a întins dreapta şi a dat lui Iuda o sabie de aur, zicându-i: „Ia această sfântă sabie, care este dar de la Dumnezeu, prin care vei surpa pe vrăjmaşi"(2 Macab. 15).

14. Ce folos aduc Sfintele Liturghii sufletelor repausaţilor? Slujbele Dumnezeeştilor Liturghii aduc un foarte

mare folos sufletelor repauzaţilor noştri. Le curăţesc de păcate, le uşurează suferinţele în iad şi îi eliberează, înălţându-i treptat, şi îi face moşteni împărăţiei lui Dumnezeu.

Cuv. Părinte Ştefan a rânduit să slujească Sf. Liturghie în Sf. Mănăstire în fiecare zi pentru cei repauzaţi. Cuviosul părintele nostru Ştefan stareţ al Mănăstirii Pecerski şi apoi Episcop al Vladimirului, pe lângă alte rânduieli duhovniceşti, aşezate în Mănăstirea sa a mai rânduit şi aceasta. A hotărât soborului, ca în Mănăstirea lui, în totdeauna să se săvârşească Dumnezeeasca Liturghie, pentru fraţii cei răposaţi şi pentru fericiţii ctitori. Dumnezeu îi da toate cu nelipsire spre trebuinţa lui; şi aşa se înmulţea lucrul acela cu Darul lui Dumnezeu"(t). •

Cuviosul Arsenie cere să se facă Sfinte Liturghii şi pomeni pentru sufletul lui. Apropiindu-se vremea mutării sale la Dumnezeu, Cuviosul Părintele nostru Arsenie a zis ucenicilor săi: „Să nu faceţi pentru mine acea pomenire, adică să puneţi masă şi să chemaţi fraţii la mâncare şi la băutură. Numai de aceasta să vă îngrijiţi, ca să se săvârşească aducerea Dumnezeeştilor Jertfe, pentru păcătosul meu suflet"(f

Sfântul Vasian Preotul slujeşte Sf. Liturghie pentru sluga sa, ajutându-l a scăpa de osândă şi a se odihni cu drepţii. Acest bărbat sfânt plăcut a lui Dumnezeu a fost hirotonisit Preot fără voia lui. El a petrecut mulţi ani într-acea rânduială. După aceasta, credincioasa lui slugă, cel ce ieşise cu dânsul din Roma, s-a sfârşit întru Domnul. Iar Sf. Vasian a început â aduce lui Dumnezeu Jertfa cea fără de sânge pentru el. în ziua a şaptea, după mutarea slugei sale, slujind Sfântul şi rugându-se pentru odihna sufletului lui, a auzit un glas din cer, cum că sufletul celui odihnit a câştigat mila lui Dumnezeu, şi este rânduit cu sufletul în ceata drepţilor. Această încredinţare a spus-o Vasian şi lui Vitimie, pentru că şi acela era la Liturghie împreună cu el; deci, amândoi s-au bucurat pentru mântuirea sufletului celui repauzat.

Sfântul Arhiereu Vasian slujeşte Sfânta Liturghie pentru sufletul Sfântului Ambrosie Episcopul Mediolanului. După câţiva ani, Ambrosie Episcopul Mediolanului şi Arhiereul lui Hristos, s-a îmbolnăvit de moarte, de a căruia boală auzind Vasian **Arhiereul** lui Dumnezeu, s-a dus degrab la Mediolan, să cerceteze pe prietenul şi iubitul său părinte întru Sf. Duh. Deci, văzându-l zăcând pe patul durerii, a şezut aproape de el, mângâindu-l şi întărindu-l cu nădejdia lui Hristos, slujindu-i şi rugându-se pentru el. în acea vreme i s-a făcut Sfântului Ambrosie o vedenie: I se părea că

vede pe Domnul nostru Iisus Hristos venindla el, zâmbind cu dragoste şi arătându-i Faţa Sa cea luminată.

(t) V.Sf. 27 a IV-apg. 833; (tt> V-Sf. 8 a V-a, pg. 424;

Această vedenie, Sfântul Ambrosie a spus-o Sfântului Vasian, care şedea lângă el; iar Vasian cunoscând că i se apropie Sfântului Ambrosie ceasul sfârşitului, a plâns şi s-a bucurat. Se bucura, că sf. bărbat se duce la Hristos, Care-l chema la odihnă, şi plângea, pentru că în această viaţa vremelnică, se lipseşte de iubitul său prieten, însă avea nădejde că va fi iarăşi împreună cu el în ceata Ierarhilor lui Hristos. Murind Sf. Ambrosie, plâns de Sf. Vasian şi de toată cetatea, sf. lui trup a fost îngropat cu cinste. După îngropare, Sf. Vasian întorcându-se la cetatea sa, făcea pomenire, şi aducea Jertfe fără de sânge pentru Sf. Ambrosie, deşi ştia bine, că sufletul lui este rânduit în ceata Sfinţilor. Căci şi pentru Sfinţi a aduce rugăciuni nu este fără de folos, de vreme ce rugăciunea de nu are să-i mijlocească ceva Sfântului, apoi se întoarce în sânul celui ce se roagă, precum zice David: *„Rugăciunea mea se întoarce în sânul meu"(t).*

Sf. Apostol Varnava a slujit Sf. Liturghie înainte de moartea sa.

întorcându-se Sf. Apostol Varnava de prin multele cetăţi şi ţinuturi unde propoveduise Sf. Evanghelie, a venit iarăşi la Cipru în cetatea Salima, propoveduind pe Domnul Nostru Iisus Hristos şi dreapta credinţă creştinească. Atunci au venit oarecare Iudei din Siria, care se împotriveau lui Varnava şi turburau poporul, spunând, că cele grăite de Varnava sunt protivnice lui Dumnezeu şi legii lui Moisi, hulind cu multe ocări cinstitul nume al lui Vamava, pregătindu-i moartea şi ridicând contra lui poporul. Dar Sf. Apostol văzându-şi mai dinainte sfârşitul său mucenicesc, a chemat la dânsul pe toţi credincioşii din cetate, şi învăţându-i pe dânşii din destul, ca să fie tari în credinţă şi în fapte bune, a săvârşit Dumnezeeasca Liturghie, şi toţi s-au împărtăşit cu Prea Curatele Taine ale lui Hristos. Apoi luând la o parte pe Marcu, însoţitorul său, i-a zis: „Astăzi mă voi sfârşi de mâinile necredincioşilor Iudei, precum mi-a spus mie Domnul, iar tu vei găsi trupul meu afară din cetate, în partea despre Apus; deci, să-l îngropi pe el, apoi să mergi la prietenul meu, Apostolul Pavel, şi să-i spui lui toate cele despre mine". După aceasta rânduind cele de îngropare, s-a dus în mijlocul cetăţii, unde propoveduind Sf. Evanghelie a fost ucis cu pietre de Iudei, luând astfel strălucita cunună a muceniciei(tt).

Sf. Prooroci, Apostoli, Mucenici şi toate cetele Sfinţilor s-au arătat în slavă Sfântului Daniil Stâlpnicul, pQruncindu-i, ca înainte de ieşirea sa din viaţă să săvârşească Dumnezeiasca

Taină. Despre aceasta vezi pe larg în Viețile Sfinților 11a 12-a pg. 556-9, precum și la pg. 16-17 în această carte.
(t) V.Sf. 10 a Vl-a, pg. 446-7 și 455; (tt) V.Sf. U a Vl-apg. 501-3

;**Sf. Evstratie cere înaintea morţii sale a se împărtăşi cu Sf. Taine** „...Sf. Evstratie a zis către Episcop: „De vreme ce, vrând Dumnezeu, dimineaţă într-al treilea ceas din zi, am să stau înaintea Stăpânului meu Hristos, pentru că El mi s-a descoperit mie, primeşte hârtia testamentului meu, şi o citeşte". Deci, citind-o Episcopul, l-a rugat pe el şi pe clericii cei ce erau împreună cu dânsul, ca să iscălească acea diată a lui; şi a spus Episcopului, ca singur să ia trupului lui şi al Sfântului Orest şi să le puie la locul ce este scris în diată; apoi şi celelalte toate, câte sunt scrise, să se sârguiească a le împlini, făgăduindu-i, pentru acea osteneală şi sârguinţă, răsplătire de la Domnul nostru Iisus Hristos, în viaţa ce va să fie. Episcopul a făgăduit că va împlini toate cele poruncite. Apoi Sfântul Evstratie a rugat pe Episcop ca să-l înveredniceascâ pe El de Sfânta împărtăşire a Dumnezeeştilor Taine, pentru că de când se dedase la munci, nu se împărtăşise. Deci fiind aduse cele de trebuinţă Slujbei, şi săvârşindu-se Sfânta Jertfă, Sfântul Evstratie s-a apropiat şi a primit acel Mărgăritar Ceresc şi îndată a strălucit în temniţă lumină ca un fulger, şi a venit glas, zicând: *„Evstratie, bine te-ai nevoit, vino, şi te suie în ceruri ca să primeşti cununa 'ta ".* Acel glas l-au auzit toţi cei ce erau acolo, şi au căzut de frică cu feţele la pământ. Şi toată noaptea aceea a petrecut-o Episcopul împreună cu Sf. Evstratie, îndulcindu-se de cuvintele lui. Apoi răsărind luceafărul, s-a dus, făgăduind a împlini cu fapta toate cele scrise în diată...(t)

„Părinte, când vei înălţa înfricoşata Jertfă, să-ţi aduci aminte şi de a mea nevrednicie". Păscând Sfântul Nifon Biserica lui Hristos câtă-va vreme, s-a apropiat către sfârşitul său, pe care l-a ştiut cu trei zile mai-nainte. Şi a venit la dânsul şi Marele Atanasie, care fusese Arhidiacon, iar după mutarea lui Alexandru primise scaunul Bisericei Alexandriei. Aceluia mai-nainte de vreme, i s-a vestit de la Dumnezeu, despre âpropierea sfârşitului lui Nifon. Deci, a venit împreună cu tot clerul său, ca să dea plăcutului lui Dumnezeu sărutarea cea mai de pe urmă. Nifon văzând pe Atanasie a zis: „Pentru ce te-ai ostenit fericite părinte a veni la mine, omul cel mai păcătos?" Răspuns-a Atanasie: *„M-am înştiinţat că mâine ai să mergi către Ierusalimul ceî de sus, şi am venit ca să vorbesc împreună cu tine, şi te rog, când vei sta înaintea Scaunului lui Dumnezeu, să mă pomeneşti şi pe mine aciolo, ca şi eu să aflu de la Domnul milă".* Răspuns-a Sfântul. *„Dar şi tu părinte, când vei înălţa înfricoşata Jertfă, să-ţi aduci aminte şi de a mea nevrednicie".*

într-acea noapte Sfântul Nifon a făcut rugăciune îndestulată, pentru sine, şi pentru turma sa, şi i s-a arătat îngerul Domnului, mângâindu-l şi

(t) V.Sf. 13 a XII-a pg. 663-4;

încredinţându-l pe dânsul, despre odihna care i s-a pregătit lui. Iar în vremea cântării Utreniei, a început focul durerii trupeşti să-l ardă foarte mult; pentru aceea a zis ucenicului său: „Fiule, să-mi aşterni o, rogojină pe pământ". Ucenicul făcând aşa, s-a culcat pe aceea, fiind

foarte bolnav. După ce s-a făcut ziuă, a venit la dânsul Marele Atanasie, şi şezând lângă dânsul, a zis: *„Părinte, are omul oarecare folos din bonlă, sau nu?"* Sfântul a răspuns: *„ Precum se curăţă aurul de rugină arzându-se în foc, aşa şi omul bolnav se curăţeşte de păcatele sale"*. Apoi tăcând puţin, a plâns. După aceasta a zâmbit şi s-a luminat faţa lui, apoi a zis: *„Bine aţi venit Sfinţilor îngeri"*. Şi după puţin a zis: *„Bucuraţi-vă Sfinţilor Mucenici"*. Şi s-a luminat faţa lui mai mult. Şi după puţin iarăşi a zis: *„Mulţumită vouă fericiţilor Proorociˮ*. Atunci s-au deschis ochii Sfântului Atanasie, şi a văzut că sărutau pe fericitul toate cetele Sfinţilor, unul câte unul.

Apoi Sf. Nifon a zis, zâmbind: *„Bucuraţi-vă preacuyioşilor sfinţiţi şi toţi sfinţii"*. Şi a tăcut; apoi după puţin a strigat: *„Bucură-te Cea cu Dar dăruită, lumina mea cea prea frumoasă, ajutătoarea mea şi tăria, bine Te voi cuvânta pe Tine, Ceea ce eşti bună, că-mi aduc aminte de Mila Darului Tău"*.

După aceasta a- tăcut şi s-a luminat faţa lui ca soarele, încât s-au spăimântat toţi cei ce erau de faţă. Atunci s-a simţit şi un miros de bună mireasmă. Şi astfel şi-a dat cinstitul şi sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu, în douăzeci şi trei de zile ale lunii Decembrie. Şi s-au făcut prin toată cetatea multă plângere şi tânguire; şi l-au îngropat pe el cu cinste în Biserica cea mare a Sfinţilor Apostoli, slăvind pe Cel Prea Milostiv asupra păcătoşilor, pe Dumnezeul cel minunat întru Sfinţii Săi, pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh în veci, Amin(t).

Sf. Cuv. Anastasia stariţa, la sfârşitul vieţii sale cere soborului Mănăstirii a sluji Sf. Liturghie şi a face cele cuvenite îngropării... Apoi se arată spre încredinţarea vieţii viifoare. Sf. Cuv. Anastasia cunoscând că era aproape de ieşirea din trup, a petrecut douăsprezece zile în neîncetată gândire de Dumnezeu şi în rugăciune. Hrană'şi băutură într-acele zile n-a gustat deloc; iar surorilor celor ce şedeau lângă dânsa, nu le zicea nimic mai mult, decât numai aceasta: *„Cântaţi surorile mele, cântaţi şi lăudaţi pe Dumnezeu totdeauna ca să fie milostiv sufletelor noastre "*. Sosind ziua a douăsprezecea, cuvioasa a zis către dânsele:, Ajutaţi-mi, căci am slăbit, şi mergeţi în Sf. Biserică de sfârşiţi psaltirea, căci acum eu nu pot s-**o** sfârşesc, că mi-au slăbit puterile foarte". Ele plângând, au zis: „Până la

(t) V.Sf. 23 a XII-a pg. 1203;

care psalm ai citit? De unde să începem ca s-o sfârşim?" Ea le-a răspuns încetişor: „Al nouăzecilea psalm îl am în gură, şi acum nu pot mai mult". Mergând surorile în Sf. Biserică, au sfârşit pe ceilalţi psalmi. Apoi ieşind, au căzui pe fete înaintea patului ei, şi plângere mare au făcut, cerând de la dânsa rugăciunile cele mai de pe urmă. Ea rugându-se pentru toate, pe Marina şi Evpraxia, le-a cuprins cu cinstitele sale mâini, zicându-le: „Iubitele mele surori, iată într-această zi ne despărţim, dar în veacul ce o să fie, iarăşi ne va uni

Dumnezeu. Domnul Iisus să vă dea pace, dragoste şi înţelepciune, şi să vă umple de toate bunătăţile Sale".

Acestea şi altele zicând, faţa ei s-a luminat şi toţi cei ce veniseră la dânsa, s-au umplut de lumină. Se apropia ziua în care se prăznuieşte Adormirea Prea Curatei Fecioarei Născătoarea de Dumnezeu, şi zicea fericita către surori: „Vedeţi, să nu rămâie ceva din cele cuviincioase praznicului, ci şi cântarea bisericească cu bună rânduială să fie. Săracilor, scăpătaţilor şi văduvelor să le faceţi ospăţ după putere. Iar după Dumnezeeasca Liturghie, să daţi pământului trupul meu cel sărac!" Acestea zicând, şi cuprinzând pe cele două surori mai sus zise, s-a odihnit în Domnul, adormind cu somn de obşte, căci ca o vie şi-a închis ochii şi gura; dar nu era trebuinţă ei de obicinuita slujbă, care se face la moarte. Surorile căzând la sf. ei trup, plângeau de sărăcia lor, zicând: „Unde te-ai dus acum, o! sfântă maica noastră, cea numită cu nemurire, astfel ne-ai lăsat sărmane, ducându-te din ochii noştri; unde vom mai vedea după aceasta faţa ta cea cu chip de înger? Unde vom mai auzi glasul tău care înveselea inimile noastre şi la lucruri bune ne învăţa? S-a stins lumina nădejdii noastre cele bune; tu acum dormi, iar noi de întristaie pentru tine murim, nu te vom mai avea de acum împreună cu noi, cântând, cetind, rugându-te, vorbind şi lucrând: căci Domnul te-a ales şi te-a luat în veşnicele locaşuri, cele fără de moarte". Aşa zicând şi mult plângând, au grijit trupul ei cel sfânt.

Cuvioasa Anastasia s-a sfârşit în patrusprezece zile ale lunii August, la vecernia praznicului Adormirei Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, iar la praznic, după Dumnezeeasca Slujbă, cu cinste a fost îngropată, cu nemângâiată tânguire a surorilor; iar aceea care se pusese după dânsa egumenă, ziua şi noaptea nu ieşea de la mormânt plângând; şi i s-a arătat în vis Sfânta Anastasia, zicând către dânsa: „Cu dinadinsul să ştii, că după săvârşirea celor patruzeci de zile de la adormirea mea, voi lua cele pregătite mie de la Dumnezeu. Deşteptându-se egumena, nu se pricepea ce însemnează vedenia aceea, şi cuvântul zis de cuvioasa. Dar sosind ziua cea de patruzeci de zile, au uitat surorile (precum adeseori se întâmplă), ca să-i facă obicinuita pomenire, părându-le că după două zile se împlinesc cele patruzeci de zile. Si în acea seară iarăşi s-a arătat sfânta, zicând egumenei. „Pentru ce n-aţi ţinut seama de cele patruzeci de zile, şi n-aţi pregătit cele spre pomenire, nici spre darea la săraci, nici spre pomenirea de ospeţi?" Deşteptându-se din somn egumena a numărat zilele cu dinadinsul, şi a cunoscut, că aceea era seara zilei de patruzeci, în care se cădea să cânte panihida; iar a doua zi făcându-se pomenirea, şi săvârşindu-se Dumnezeeasca Slujbă, două monahii începătoare a cetelor bisericeşti, cărora Dumnezeu le-a deschis ochii sufleteşte, au văzut o minunată vedenie în Sf. Biserică: Doi bărbaţi oarecare, foarte cinstiţi cu chipul, îmbrăcaţi în haine luminoase, au intrat în Sf. Biserică, ducând între dânşii pe cuvioasa Anastasia, pe

care punând-o înaintea Sf. Altar, au îmbrăcat-o în porfiră împărătească, împodobită cu pietre scumpe şi mărgăritare de mult preţ şi i-a pus pe cap coroană împărătească, care avea Cruce dinainte şi dinapoi; i-au dat apoi şi un toiag de aur, aşişderea împodobit cu pietre scumpe; apoi luând-o de mâini, au dus-o în Sf. Altar prin uşile împărăteşti. Se mai scrie despre dânsa şi aceasta în prolog:

Cum că ducându-se către Domnul, a poruncit surorilor, că până la patruzeci de zile să pună masă săracilor, dai ele numai până la a noua zi au făcut aceasta, iar după acele nouă zile au încetat, şi li s-a arătat Sfânta împreună cu doi îngeri, zicându-le: „Pentru ce aţi călcat porunca mea? în ştire să vă fie vouă, cum că milosteniile cele ce se fac pentru suflet, până la patruzeci de zile, cum şi săturarea flămânzilor, şi rugăciunile Preoţilor, milostivesc pe Dumnezeu; şi chiar mult păcătoase de ar fi sufletelor celor adormiţi, primesc iertarea păcatelor de la Domnul, iar de vor fi drepte apoi aceia care fac pomenirea se îmbogăţesc cu împlinirea a tot binele". Acestea zicând Sfânta şi-a înfipt în pământ toiagul ei înflorit şi a preamărit pe Dumnezeu a toate Făcătorul(t).

Rugăciunile Cuv. Macarie Egipteanul biruia pe draci şi uşura suferinţele sufletelor păgânilor care se munceau în iad. Odată cuviosul Macarie a ieşit din Schit la locul Terinut, şi înserând, a intrat într-un mormânt elinesc, să se culce. Deci erau acolo oase elineşti vechi, şi luând unul, l-a pus la căpătâiul lui-şi. Iar diavolii văzând îndrăzneala lui, s-au mâniat asupră-i, şi au vrut să-l îngrozească, strigând cu glas femeesc: „O! cutare, mergi în baie să te speli?" Si a răspuns alt demon din oasele cele moarte, care zăcea sub capul bătrânului, zicând: „Un străin am deasupra mea şi nu pot să viu". Iar bătrânul neînfricoşându-se, cu îndrăzneală bătea osul acela, zicându-i: „Scoală-te şi te du, dacă poţi". Auzind

(t) V.Sf. 12 alV-**apg.** 320-323;

acestea diavolii, au strigat cu mare glas, zicând: „Ne-ai biruit cu totul", şi au fugit ruşinaţi. Apoi umblând prin pustie părintele Macarie, a aflat o căpăţână de om uscată, zăcând pe pământ, pe care, când a întors-o cu toiagul său, se părea că dă oarecare glas căpăţâna aceea. Deci, a întrebat-o bătrânul, cine este? Şi căpăţâna a zis: „Eu am fost începător al popilor idoleşti, care au locuit în acest loc, iar tu eşti părintele Macarie, cel plin de Duhul lui Dumnezeu; pentru că, tu când te rogi, milostivindu-te spre cei ce sunt în muncă, ei simţesc oarecare uşurare". Şi a zis bătrânul: „Care este uşurarea sau munca voastră, spune-mi mie?" Răspuns-a cu suspinare, zicând: „Pe cât este de departe cerul de pământ, atât este de mare focul, întru al cărui mijloc suntem noi, de la picioare până la cap, cu totul arzându-ne; şi nu este cu putinţă cuiva din noi, ca să vadă faţa altuia, iar când te rogi tu pentru noi, ne vedem puţin unul pe altul, şi aceasta este pgntru noi uşurare". Acestea auzindu-le bătrânul, a lăcrimat, şi a zis: *„Vai de ziua în care va fi călcat omul poruncile lui Dumnezeu "*. Şi iarăşi a întrebat pe căpăţâna aceea: „Au este altă muncă oarecare

mai mare?" Răspuns-a căpăţâna: „Sunt altele cu mult mai adânci, sub noi". Si întrebând bătrânul a zis: „Cine se află întru acele adânci munci?" Osui a răspuns: „Noi suntem cei ce n-am cunoscut pe Dumnezeu, şi acum simţim milostivirea Lui, măcar cât de puţin; iar aceia, care cunoscând pe Dumnezeu, s-au lepădat de El, şi n-au păzit poruncile Lui, cu mai grele şi cu mai grozave munci sunt munciţi sub noi". Iar Sfântul Macarie luând căpăţâna aceea, a îngropat-o în pământ şi s-a dus"(t).

Sufletele scoase din iad prin rugăciuni şi binefaceri. în jurnalul *„ Pelerinul"* (Decembrie 1864), găsim istorisirea unui vis, care mărturiseşte de ameliorarea soartei repaosatului. Un bătrân paracliser din ţară muri grabnic. El avea un fiu ce servea ca funcţionar al statului. Moartea neaşteptată a părintelui său făcu asupra-i o vie impresie. Soarta repausatului dincolo de mormânt nu înceta de a nelinişti pe acest bun fiu în timpul unui an întreg. într-o zi el află că timpul cel mai favorabil de a se ruga pentru morţi era momentul de la Sf. Liturghie când se cântă: *„Pre Tine Te lăudăm, pre Tine bine Te cuvântăm..."*(ft).

El merse deci la Biserică în ziua Sfântului -Duh (Lunea Pentecostei), se rugă lui Dumnezeu pentru părintele său în timpul acestei cântări cu o căldură cu totul excepţională şi ce se întâmplă? Noaptea viitoare văzu în vis pe părintele său, carele apropiindu-se de el i se închină de trei ori până la pământ şi-i zise: *„îţi mulţumesc, fiule!"*

(t) V.Sf. 19 a I-a pg. 912-914. (ft) în acest timp se curăţă, se ard cu foc păcatele celor ce se pomenesc: vii şi repausaţi.

Biserica Vechiului Testament, precum, şi cea a Noului Testament păstrează şi va păstra totdeauna dogma posibilităţii mântuirii pentru oarecare păcătoşi ce cred în Iisus Hristos, care s-au pocăit în momentul de a muri, dar care n-au avut timp de a dovedi pocăinţă, şi învaţă că ei pot fi scăpaţi de veşnicile munci ale iadului prin mijlocirea Bisericii şi rugăciunile viilor, amici ai repausatului. Convinsă de adevărul fundamentalelor arătări de care am vorbit, Biserica crede în acest adevăr cu tărie şi învaţă pe membrii săi a mijloci pe lângă Dumnezeu pentru părinţii lor, mame, fraţi, surori, soţi şi soţii, copii, amici şi rude, şi după legea caritătii(milostivirii) pentru toţi creştinii trecuţi la veşnicile locaşuri, care au murit într-o credinţă şi nădejdie, cărora au promis Domnul iertarea păcatelor(t).

„Noi plângeam mult", scrie o călugăriţă din Mănăstirea Mântuitorului la Simbriski, maica Dorotheia „pentru moartea fratelui nostru principele M.N. Tehegodaeff, decedat în 1861 la Samara,^ şi, eram cu atâta mai întristate că murise grabnic şi fără ajutorul Sfintei împărtăşiri. însă iată că visez într-o noapte că mă preumblam cu fratele meu într-un loc foarte frumos", zice maica Dorotheia. „Ne apropiam de un sat de curând înfiinţat, la a căruia intrare era plantată o Cruce mare de lemn, cu totul nâuă, pe când la celălalt capăt al satului vedem o casă splendidă, de asemenea nouă.

Fratele meu îmi zise cu bucurie: „Priveşte, sora mea, ce frumos sat am câştigat, mulţumită femeii mele; trebuie să-i scriu ca să-i mulţumesc de binele ce mi-a făcut". Atunci îl întrebai: „Dar eu, frate, pot intra în această frumoasă casă spre a o admira în ticna mea?" „Desigur răspunse el, să intrăm în ea ca să vedem cât de frumos e înlăuntru".

Si deodată femeia sa Tatiana Nikiforowna se găsi în mijlocul nostru, şi bărbatul său începu a-i mulţumi, salutând-o până la pământ, de tot ce făcuse pentru el. Curând avui explicarea acestui vis. Primii o scrisoare de la Tatiana Nikiforowna prin care mă informa că a intervenit a face să se roage veşnic pentru bărbatul său, fratele meu, la Sfântul Munte Athos cu trecerea la Samara a Sfintelor Moaşte din Athos din Mănăstirea Rusească a Sfântului Pantelimon. Nu vedem oare în aceste două exemple îndeplinirea exactă a cuvintelor Domnului nostru Iisus Hristos: *„Toate câte cereţi rugându-vă să credeţi că veţi lua şi va fi vouă? " (*).*

15. Din care pâinişoară îşi scoate Preotul părticică pentru sineşi?

Preotul după ce a terminat de pomenit viii şi sufletele celor adormiţi, îşi scoate părticică pentru sineşi din pâinişoara a IV-a. Luând în mâna stângă această pâinişoară taie cu Sf. Copie o părticiă mică triunghiulară, zicând:

(t) Din „Viaţa repausaţilor Noştri" edit. 1899 pg. 123; (*) Mc. 11_{24}; *„Pomeneşte, Doamne, după mulţimea îndurărilor Tale şi a mea nevrednicie, iartă-mi toată greşeala cea de voie şi fără de voie şi să nu opreşti pentru păcatele mele Darul Sfântului Tău Duh, despre darurile ce sunt puse înainte."*

Scoţând această părticică din p.âinişoară unii o pun sub Sfântul Agneţ în rând cu părticica Ierarhului eparhiot şi a stăpânitorilor ţării, pomenind aici şi pe ctitorii vii; cei mai mulţi însă, această părticică o pun drept în mijlocul părticelelor celor vii".

16. Ce ne înfăţişează aşezarea Sfântului Agneţ şi a celorlalte părticele după rânduiala arătată pe Sfântul Disc?

Toate părticele aşezate în acest fel pe Sf. Disc, pe lângă Sfântul Agneţ, ne înfăţişează înaintea ochilor sufleteşti Sfânta Biserică triumfătoare din ceruri şi Sfânta Biserică luptătoare de pe pământ,

având amândouă unul şi acelaşi Cap Universal pe Iisus Hristos, întemeietorul şi salvatorul ei.
Sf. Simeon Tesaloniceanul privitor la înţelesul acestei rânduieli, zice aşa: „...Preotul scoţând cu copia miride din pecete în chipul Crucii, face pomenire tuturor Sfinţilor şi le spune: Una adică o aduce întru cinstea şi pomenirea cinstitelor şi cereştilor Puteri a celor fără de.trup. Şi trebuie a aduce pentru dânşii, pentru că şi ei au slujit taina întrupării(m); s-au unit cu noi, şi suntem o Biserică, pentru că poftesc să se plece la tainele Bisericii să vază, luând şi ei dintr-aceasta mai multă în ăl'are, şi pentru că ne sunt nouă paznici şi împăciuitori către Dumnezeu. A doua miridă o scoate în cinstea şi pomenirea cinstitului Botezător ş.a.m.d. De vreme ce întru Hristos toţi se unesc, trebuie ca dimpreună cu o omenirea Domnului a face pomenire şi robilor Lui. întâi trebuie a face pomenire Aceleia care L-a născut pe Dânsul nenuntit, prin Care tainele mântuirii noastre s-au săvârşit După aceea a Sfinţilor îngeri ca celor ce au slujit Tainei şi printr-însa s-au unit şi ne păzesc pe'noi; Proorocilor şi a dreptţilor, care au propoveduit cele ce sunt ale Tainei, a căropa pecete şi mai

(tn) După Născătoarea de Dumnezeu S. Tes. c. 93 vezi şi pg. 91-126 din această carte.

ales este Botezătorul; a învăţătorilor de Dumnezeu propoveduitorii Apostoli care au luminat lumea, împreună cu a Diadohilor lor, Arhiereilor lor, Mucenicilor şi Prea Cuvioşilor, şi mai apoi a tuturor împreună. De vreme ce cu această Prea Sfântă Jertfă toţi împreună, îngerii şi oamenii cei sfinţi s-au unit cu Hristos, întru Dânsul s-au sfinţit şi cu Dânsul ne unesc pe noi, cu ale cărora rugăciuni — zice — cercetează-ne pe noi Dumnezeule, şi ne dăruieşte nouă toate cererile cele de mântuire şi viaţă veşnică... Părticelele Sfinţilor sunt puse în locul Sfinţilor înşişi, aducându-se în memoria şi în onoarea lor şi spre mântuirea noastră. Căci Sfinţii împreună iau parte la înfricoşata Taină ca împreună ostenitori cu Domnul Hristos... Părticelele acestea nu se prefac în Trupul Domnului sau în trupurile Sfinţilor; ci ele sunt numai daruri şi jertfe... aduse Lui pe numele lor, care se sfinţesc prin lucrarea misteriilor, prin împreunare şi împărtăşire, dând sfinţenie şi acelora pentru care se aduc... Deci de primesc ei a le aduce altele mai mici întru cinstea şi pomenirea lor, cu mult mai vârtos vor primi a aduce pentru dânşii la Prea Sfânta Jertfă. Căci de vreme ce netrupeşte şi cu gândul se împărtăşesc împreunării Domnului Hristos şi cu sufletele, dar şi prin Sfânta Liturghie care a dat să se facă pentru lume, se împărtăşesc marei Slave, ca cei ce au pătimit împreună. Şi Dumnezeeştii îngeri ca unii ce s-au unit cu noi şi au slujit Tainei se împărtăşesc Darului. Iar mai ales Maica Cuvântului lui Dumnezeu mai întâi de cât toţi ia Slava şi strălucirea de la Cel ce S-a întrupat dintr-însa, pentru că stă de-a dreapta, precum şi părticica care este pentru Dânsa este aşezată de-a dreapta Sfântului Agneţ. Cu aceasta se arată că Dânsa este mai presus decât toţi şi mai aproape de Dumnezeu. Iar de-a stânga — Sfântului Agneţ, sunt părticelele —

ale îngerilor şi ale tuturor Sfinţilor(n), pentru că toţi aceştia de o rânduială sunt, şi mai cu seamă pentru că aceştia nu au nici o asemănare cu covârşirea Aceleia, căci printr-însa se luminează şi dintr-aceasta întâi noi prin Sfinţi ne mântuim, fiindcă printr-însa ne-am unit cu Dumnezeu. Preotul aduce şi celelalte părticele pentru Arhireu şf Preoţie, pentru stăpânitorul dreptcredincios?... pentru vii şi pentru sufletele repauzaţilor... Aceste părticele le aşează din jos de Sfântul Agneţ, ca nişte aduse pentru noi smeriţii, cărora ne trebuie curăţire şi solire şi aşteptăm mila lui Dumnezeu cea mare...

Am înţeles cum prin acest chip şi lucru al Sfintei Proscomidii vedem pe Iisus şi pe toată una Biserica Lui, având-L pe Dânsul în mijloc Lumina cea adevărată şi viaţa cea veşnică, luminată şi păzită de Dânsul. El este în

(n) Părticele care se scot şi se aşează în partea stângă a Sfântului Agneţ sunt 9 după numărul celor 9 cete îngereşti (n.auL).

mijloc prin Agneţ; iar Maica Lui de-a dreapta prin părticică, Sfinţii şi îngerii de-a stânga şi dedesubt toată adunarea celor bine credincioşi care au crezut într-Insul. Aceasta este Taina cea mare. Dumnezeu între oameni,

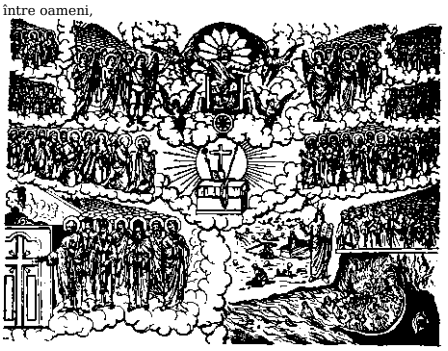

Biserica triumfătoare din ceruri. Mântuitorul însoţit de ostile îngereşti, Maica Domnului, Sf. Ioan Botezătorul, Proorocii, Apostolii, Ierarhii, Mucenicii, Cuvioşii, Drepţii etc.
Sf. Agenţ cu părticica Maicii Domnului şi cele nouă cete, simbolizează Biserica triumfătoare din ceruri. Părticele puse dedesubtul Sfântului Agneţ, simbolizează Biserica luptătoare de pe pământ.

Dumnezeu în mijlocul dumnezeilor care se mdumnezeesc de la Cel cu adevărat din fre Dumnezeu, Care S-a întrupat pentru dânşii. Aceasta este împărăţia ce va să fie şi petrecerea vieţii cei veşnice, Dumnezeu cu noi văzut şi împărtăşit..."(o).

17. Care este pedeapsa Preoţilor care nu pomenesc şi nu scot părticele pentru cei ce le plătesc? Pedeapsa acestor Preoţi este grea şi înfricoşată. Să ne rugăm Prea Sfântului Dumnezeu să ne împuterniceaască a ne face datoria şi să ne izbăvească de acest păcat greu şi consecinţele lui.

/o) Vezi mai pe larg S.Tes. c. 94;

Spre edificarea Sf. Biserici şi spre spulberarea feluritelor îndoieli, dăm înfricoşata istorisire de mai jos.

Un Preot pedepsit după moarte pentru nepomenirea pomelnicilor, a fost salvat după ce acelea au fost pomenite de un alt Preot. într-o parohie, murind Preotul locul lui a fost ocupat de un altul. Noul venit în locul celui mort, peste câteva zile încetă şi el din viaţă; în locul acestuia, veni un altul; însă şi acesta muri peste câteva zile. Astfel, parohia în cel mai scurt timp, a pierdut trei Preoţi de-a rândul. Aceste două evenimente au speriat pe candidaţii la preoţie (cei pregătiţi pentru preoţie) din care cauză parohia a rămas multă vreme văduvă. SfântaEpiscopie a trimis totuşi fără alegerea lui, un candidat la acest post. Noul Preot, intrând pentru prima oară în Sf. Biserică şi de acolo în Altar, vede într-o parte a Prestolului (a Sf. Mese) un Preot necunoscut, îmbrăcat în veşminte preoţeşti şi având mâinile şi picioarele încătuşate cu lanţuri grele de fier. Noul slujitor nu şi-a pierdut liniştea, el aînceput obişnuita Slujbă şi Pro scornidia; iar după citirea ceasului al 3-lea şi al 6-lea, a săvârşit toată Dumnezeiasca Liturghie, fără a se îngriji deloc de acel Preot necunoscut, care, după isprăvirea Slujbei Dumnezeeşti, s-a făcut nevăzut. Acum a văzut nou păstor, că Preotul pe care-l văzuse încătuşat în lanţuri, e locuitor din cealaltă lume. Nu înţelegea însă pricina arătării lui, dar curând i s-a lămurit şi aceasta. Preotul ferecat în tot timpul slujbei n-a vorbit nici un cuvânt, ci din când în când ridica numai mâinile încătuşate şi le îndrepta într-o parte arătând spre duşumele. Acelaşi lucru s-a petrecut şi îa slujba următoare, în timpul căreia Preotul la intrarea în Altar, şi-a aruncat ochii spre locul încotro ca şi mai înainte se arăta vedenia. Uitându-se cu atenţiune în acea parte, el a băgat de seamă că jos lângă perete era un săculeţ .vechi, pe careridicându-l,1-a deslegatlagură şi agăsitîn el o mulţime de pomelnice, de care se obişnuiesc a se daPreotului iaProscomidie spre a se ruga pentru odihna sufletelor celor trecuţi în veşnicie şi pentru sănătatea şi mântuirea celor vii. Acum înţelese Preotul că aceste pomelnice trebuie să fi fost date în timpul vieţii încătuşatului confrate, care fusese slujitorul acelei Biserici şi se vede cănu le citise lanici o Liturghie. De-aceea în timpul slujbei aînceput a pomeni, IaProscomidie, numele tuturor viilor şi morţilor scrişi în pomelniceie ce le găsise în sac; şi când le-a isprăvit de citit, deodată căzură cu sunet la pământ, grelele fiare, de pe mâinile încătuşatului din cealaltă lume, care rămânând l\ber, se apropie de Preotul liturghisitor şi fără a zice vre-un cuvânt îi făcu metanie până la pământ. După aceea îndată s-a făcut nevăzut, atât el cât şi fiarele. De aici înainte acest suflet de dincolo nu s-a mai arătat în timpul Slujbei Dumnezeeşti(t).

(t) „Voiajorul" pe Martie 1867 pg. 125, după „Misterele vieţii viitoare", pg. 29-31; vezi şi Ogl. Duh. de autor pg. 382-3.

18. **Care este faţa şi care este spatele Sfântului Agneţ şi în care parte stă Sfântul Potir?** „Partea dreaptă a Sfintei Pâini se zice unde nu se pune Sf. Pahar, fiindcă la Sf. Proscomidie jertfind Preotul SfântaPâine, face semnul Crucii Domnului nostru IisusHristos, Carele pentru nemărginitaSaîndelungă răbdare şi smerenie, nu în faţă; ci în spatele Prea Sfinţitului Său Trup avea Crucea, pe care Preotul o face cu Sf. Copie, zicând la pregătire: *„Pe Cruce fiind răstignit ş.c.l.",* şi când taie cruciş: *„Jertfeşte-SeMielul luiDumnezeu ş.c.l".* Aceasta este Crucea Domnului Hristos cea adevărată; iar cealaltă care numai pe deasupra se vede, nu este pusă spre arătarea răstignirii Domnului; ci numai în cinstea şi hotărârea acelei pâini ce este să se sfinţească. De aceea sau de către prescorniţă sau de către cei ce fac pâine, se tipăreşte cu sigiliul κ · xc prescura mai înainte de a se coace, care nimic nu contribuiesc spre —— împlinirea tainei. Prin urmare părţile de sus ale sale, care au ⁿ ' ** semnul Crucii făcut de prescurari, sunt cele din faţa P.S. Trup al lui Hristos; iar partea cealaltă care are Crucea făcută de Preot este partea din spatele sigiliului. Astfel fiind rânduite acestea, eiste arătat că partea în care nu se pune Sf. Pahar, este partea din dreapta a Sf. Pâinii; iar partea în care se aşează Sf. Pahar la Sf. Proscomidie şi laSf. Masă, este partea din stânga. De partea dreaptă stă aşezată părticica Născătoarei de Dumnezeu, în aceiaşi parte în care facem şi junghierea, în amintirea primei jertfe pe care o adevereşte Dumnezeeasca Scriptură a V. şi N.T.(p).

19. **Pentru ce se pune în** Sf. **Potir vin şi apă?** Rânduiala aceasta se păstrează din vremile apostolice. Ea este aşezată pe baza proorociilor scripturistice, ale hotărârilor sinodale şi ale predaniilor Sfinţilor Părinţi.

Cu vin şi cu apă trebuie să săvârşim Jertfa Sfântă pentru că aceasta ne-o adevereşte Dumnezeesca Scriptură, zicând: **„Unul din ostaşi cu suliţa Coasta Sa o a împuns din Care a ieşit Sânge şi Apă**"(r).

Sfântul Potir cu vinul şi apă puse într-însul, închipuieşte coasta Mântuitorului, iar după transformare este însuşi Sângele şi Apa ce a curs din Coasta Aceluia Care a zis: **„Acesta este Sângele** Meu **cel vărsat pentru** voi"(s).

Vin şi apă se toarnă în Sf. Potir, pentru că după Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Ap. Iacob întâiul Episcop al Ierusalimului, acestea (vinul şi apa din Potir) se transformă şi este adevărat Sângele isvorât din Coasta Mântuitorului cea însuliţată pe Cruce. Acesta este adevărul, fiindcă prin pâinea dospită şi prin Paharul acesta Euharistie moartea Mântuitorului

> (p) Ioan $19_{34,37}$; 1 Ioan $5_{6,8}$; Comp. Eş. 12^; Num. 9_{12}; Ps. $21_{,418}$; Zah. 12_{10}; Ape. 1_{7}; Arh. I. Evantias o.c. pg. 280; (r) Ioan $19_{34\ 35}$; 1 Ioan 5_{6-8}; (s) S. Tes. c. 92;

nostru Iisus Hristos o vestim până când va veni(t). Vinul acesta Euharistie este bucuria lui Dumnezeu şi a oamenilor, precum adevereşte şi Dumnezeeasca Scriptură: *„Nu-Mi voi lăsa Eu Vinul Meu* — a zis viţa Hristos — *veselia lui Dumnezeu şi a oamenilor şi să Mă duc să împărătesc peste lemne"(u).*

Vinul se toarnă împreună cu apa în Potir, pentru că precum am mai zis: *„Sânge şi apă s-au vărsat din Coasta Mântuitorului".* Astfel, în Sf. Potir se pune vinul dres cu apă precum adevereşte, şi în altă parte Dumnezeeasca Scriptură, zicând: *„înţelepciunea* (Iisus Hristos) *şi-a zidit Ei-şi casă* (Biserică) *şi a întărit şapte stâlpi* (şapte taine sfinte), *junghiat-a jertfele Sale* (Jertfa de pe Cruce) *şi a dres în paharul Său vin* (vinul dres cu apă, adică Sângele cu apă, care s-au vărsat şi se varsă întotdeauna din Coasta Domnului nostru Iisus Hristos tainic în timpul Sf. Liturghii) *şi a strigat: veniţi de beţi din vinul care am dres vouă" (Cu frica lui Dumnezeu cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi pentru a vă împărtăşi cu Prea Sfântul trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos)* (v).

20. Ce zice Sf. Simeon Tesaloniceanul contra celor ce pun numai vin, ori numai apă în Sf. Potir? Sfântul Simeon Tesaloniceanul arătând marea greşeală a unora din creştinii căzuţi în erezii, care pun în potir numai apă; iar alţii (Armenii...) numai vin, zice aşa: „Sângele (Domnului Hristos pe Cruce) s-a vărsat împreună cu apa, zice Evanghelia şi din Coasta aceasta bem, şi Gură de Aur de multe ori zice pentru aceasta (pe care Armenii îl clevetesc) şi ceilalţi sobornicești Părinţi tot astfel zic. Tot acel Sânge care a curs din Coasta Mântuitorului este Cuminecătura, de vreme ce a curs din Trupul Domnului şi dintr-aceasta este, iar nu dintr-altul, şi adevărat precum s-a mărturisit Sânge şi Apă sunt. Căci trebuie a se arăta acele două izvoare prin care ne naştem a doua oară, şi vieţuim în Duhul. Acestea ne-au isvorât nouă de la însuşi Viaţa. Pentru aceea pururea trebuie a se pune în înfricoşatul Potir vin şi apă; iar nu numai apă, precum zice eresul cel păgânesc al celor ce puneau numai apă, schimbând rânduiala Tainelor; precum şi nedumnezeirea şi credinţa cea rea a păgânilor, care leapădă vinul ca un rău; iar nu beţia, cu învăţătura vicleanului drac care-i îndeamnă pe dânşii şi-i porneşte asupra noastră >a creştinilor, ca să lepede prea Sfânta Jertfă. Dar nici vinul singur să nu s6 pue, precum fac ereticii Armeni, care vrând să strice un eres, au căzut în alt eres mai rău. Căci aceştia vrând să stea împotriva lui Nestorie, care zicea că în Hristos e despărţire, adică, că, Cuvântul sau Dumnezeirea e deosebită de omenirea

(t) 1 Cor. 11,,3 2S; comp. 14$_{3}$; 21$_{;}$; F.Ap. 1,,; 1 Cor. 4$_{3;}$ 15$_{22;}$ 1 Tes. 4$_{lj>n;}$ 2 Tes. 1$_{10;}$ Iuda 1$_{j4;}$ Ape. 1$_{;}$; (u) Jud. 9$_{j2;}$ comp. Ioan 15~ $_{s;}$ 6$_{j415;}$ Mt 26$_{2M9;}$ Lc. 22$_{1720;}$ 15; (v) Prov. S. 9,,..; Is. 55,; Ioan 6$_{27\ 58;}$ 1 Cor. 10$_{1W1;}$

„Deci mâncând ei, luând Iisus pâinea şi binecuvântând a frânt şi a dat ucenicilor şi a zis: luaţi şi mâncaţi, aceasta este Trupul Meu; şi luând paharul şi mulţumind a dat lor, zicând: beţi dintru acesta toţi, că aceasta este Sângele Meu al legii celei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor"(Mt. 26_{26-28}).

Lui. Au zis că întru Hristos este o fire, lepădând ticăloşii întruparea Lui. Dar cum, Dumnezeu Cuvântul întrupându-se a avut numai o fire? Care este acea fire? Cea Dumnezeească sau cea omenească? Căci după cum zic ei o fire se leapădă. Sf. Gură de Aur stă împotriva eresului celor ce pun numai apă, cu cuvântul care a zis a zis Domnul: „Nu voi mai bea din rodul viei, căci via face vin; iar nu apă. Deci cu aceasta Gură de Aur strică eresul celor ce pun numai apă; iar nu ne zice să nu punem apă în Sfântul Potir, căci nici a zis vinul fără apă; ci via vin naşte, iar nu apă. Deci trebuie să fie şi vin şi apă, de vreme ce amândouă au curs din Dumnezeeasca Coastă. Dar vicleşugul dracului celui înşelător a rătăcit pe mulţi de la calea cea dreaptă. Iar noi umblând pe dreapta cale precum ne-am învăţat, ştim că din Coasta cea făcătoare de viaţă a curs Sânge şi Apă, şi astfel turnăm în Potir vin şi apă împreună cu pâine dospită aducem Sfintei Treimi, precum am şi luat de la Hristos Dumnezeul nostru, de la Apostolii Lui şi de la Părinţii noştri. Si pâine dospită s-a dat nouă din început a se aducea, aceasta o mărturisesc Sfintele Rugăciuni, rânduielile cele vechi şi obiceiul. Pentru apa şi vinul din Potir ne arată Sfânta Liturghie a lui Gură de Aur şi mai cu seamă Sfânta Liturghie a Marelui Vasilie. Că după ce zice: „Şi luând pâine în mâinile Sale cele Sfinte, preacurate şi fără prihană, şi arătând Ţie Dumnezeului şi Părintelui, mulţumind, binecuvântând, sfinţind şi frângând, a dat Ucenicilor". Atuncea şi zice: „Aşişderea şi Paharul din roada viei luând, amestecându-l mulţumind, binecuvântând şi sfinţind a dat..." Iată dar că zice, din

roada viei luând şi amestecând, adică cu apă, căci aceasta înseamnă cuvântul amestecând. Dar încă şi Dumnezeiescul Iacob în Sfânta Liturghie, zice astfel, precum asemenea se află la mulţi: „Şi luând Paharul şi amestecând din vin şi din apă". Toţi Părinţii noştri au adus astfel la Bisericile cele sobornicesti, şi la scaunele cele apostolicesti şi dintâi de la dânşii avem această învăţătură pentru Sfânta Jertfă, căci rânduielile nu'le-am, luat pe ascuns, sau numai de la puţini, ci dintâi de la toţi cei următori ai Sfinţilor Apostoli, şi de la Părinţi cei mărturisitori care au strălucit cu minuni şi care s-au adunat de multe ori...

— Astfel de la Sf. Apostoli şi Sf. Părinţi în decursul acestor 19 secole — Sfântul Discos poartă Sfânta Pâine şi Dumnezeescul Potir are Vin şi Apă puse înaintea lui Dumnezeu"(z).

21. **Ce însemnează „Mărgăritar"?** Mărgăritar se numeşte Sfânta Pâine şi celelalte părţi cu care se uneşte. „Preotul spală — zice Sf. Hrisostom — Sfântul Potir de trei ori, şi ia aminte ca să nu rămâie vre-o părticică din zisul Mărgăritar". De asemenea Grigore Nisis în epistola către Litoion, zice: „Dacă cel ce aruncă Mărgăritarul înaintea porcilor se osândeşte; asemenea şi cel ce din lenevire nu îngrijeşte de Sf. Mărgăritar". Şi nu numai Sfânta Pâine care este Trupul Domnului, ci şi Sfântul Lui Sânge Mărgăritar se numeşte în explicaţia care face Valsamon. „Cuvântul ce zice să nu aruncaţi Mărgăritarii voştri înaintea porcilor", aceasta se înţelege Sfântul Trup şi Sânge al Domnului; iar porcii însemnează pe oamenii ce trăiesc viaţa întinată şi spurcată". Asemenea şi Climent al Alecsandriei, IsidorPilusiotulşiEfrem Şirul, Mărgăritar numesc pe Stăpânul Hristos(x).

22. **Cum se atrage atenţia credincioşilor din Sf. Biserică pentru a-şi pomeni viii şi repauzaţii lor?** Aceasta se face astfel: După ce va proscomidui şi pomeni numele creştinilor vii şi repauzaţi, pentru care este dator, Preotul bate sau sună clopoţelul din Sf. Altar. La auzirea semnalului cunoscut, toţi credincioşii ies din strane şi stând drepţi în Sf. Biserică, fiecare din ei pomenesc în taină numele născătorilor lor trupeşti şi duhovniceşti, al rudeniilor, al prietenilor şi cunoscuţilor lor. în aces;: timp Preotul stând la Sf. Proscomidie, scoate cu copia părticelele, zxând: „Pomenşte Doamne, Pomeneşte Doamne, Pomeneşte Doamne...", până ce vor sfârşi toţi de pomenit numde viilor şi răposaţilor lor(a).

Terminând lucrarea Sf. Proscomiuii, Preotul strânge părticelele nuci de pe marginile Sf. Disc, ca să nu cadă jos. Apoi acopere Sfintele Daruri.

(z) S.Tes. c. 93; Cx) Arh. Ioanichie Evantias o.c. pg. 289; (a) V„i Pidalion o.c. fila 291;

23. Ce se face cu celelalte prescuri din care Preotul scoate părticele?

După ce Preotul a lucrat Sf. Proscomidie din prescura cu cele cinci pâinişoare, cum am arătat, dacă mai are sau îi mai vin şi alte

prescuri, scoate părticelele din fiecare, pomenind numele viilor sau al morţilor pentru care s-au adus. În unele părţi unde sunt Preoţi mai mulţi, un Preot cu epitrahilul primeşte prescurile şi scoţând părticele dintr-însele le pune pe discul de pe măsuţa care ţine loc de proscomidiar, pe care apoi le aduce şi le varsă în discul de pe Sf. Jertfelnic, în Sf. Altar. Obiceiul de a duce multe prescuri la Sf. Biserică, adeveresc cărţile bătrâne, că este foarte vechi. Din prescura din care se scoate Sfântul Agneţ şi celelalte părticele, se face anaforă. Când se întâmplă lume multă, încât nu le-ar ajunge anafora din prescura proscomidită, atunci se scoate şi din celelalte anforă, pe care o sfinţeşte Preotul după transformarea Pâinei şi Vinului în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului, adică în timpul cântării Axionului.

24. **Cum se face acoperirea Sfintelor Daruri?**

Acoperirea Sfintelor Daruri se face astfel: După terminarea lucrării Sf. Proscomidii, aducându-se cădelniţă cu foc şi tămâie, de către Diacon sau eclesiarh, Preotul binecuvântează tămâia, cu semnul Sf. Cruci, zicând: „Tămâie îţi aducem Ţie, Hristoase Dumnezeul nostru, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, pe care primind-o într-o Jertfelnicul cel mai presus de ceruri, trimite-ne nouă Darul Prea Sfântului Tău Duh. Apoi tămâiază pe rând: steluţa, acoperemintele mici cu care acopere Sf. Disc şi Sf. Potir, apoi Sf. Aer (acoperemântul mare), acoperind Sfântul Disc, şi Sfântul Potir. .

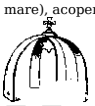

LL«-

25. **Ce însemnate are tămâierea steluţei şi punerea ei pe Sf. Disc, deasupra Sfântului Agneţ şi a celorlalte părticele?**

După sfinţirea tămâiei, Preotul tămâiază steaua şi punând-o pe Sf. Disc deasupra Sfântului Agneţ şi a celorlalte părticele, zice: *„Şi venind steaua a stătut deasupra unde era Pruncul"*. Tămâierea închipuieşte Darul Duhului Sfânt, Care a conlucrat cu Dumnezeu Tatăl, la întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, prin buna vestire a Sf. Arhanghel Gavriil, în pântecele cel pururea fecioresc al Prea Sfintei Născătorei de Dumnezeu. *„Duhul Sfânt se va pogorî peste Tine şi puterea Celui de sus Te va umbri:pentru a ăsta şi Sfântul ce se va naşte din Tine Fiul lui Dumnezeu se va chema....'*. Iată vei zămisli în Fecioara astăzi, pre Cel mai presus de fiinţă naşte şi pământul, peştera, celui neapropiat aduce, îngerii cu păstorii slavoslovesc şi magii cu steaua călătoresc, că pentru noi S-a născut Prunc tânăr, — Dumnezeu cel mai înainte de veci.pântece, şi vei naşte Fiu, şi vei chema numele Lui Iisus. Acesta va fi mare, şi Fiul Celui de sus se va chema; şi-l va da Lui Domnul Dumnezeu, scaunul lui David, tatăl Lui. El va împărăţi peste

casa lui Iacob în veci, şi împărăţiei Lui nu va fi sfârşit(b). Aceasta o adevereşte şi Sf. Ev, Matei istorisind că, pe când Iosif la observareaîngrecărei P.S. Fecioare Maria din Duhul Sfânt, neştiind taina aceasta s-a îndoit şi a vrut s-o lase pe ascuns, însă atunu tot Sf. Arhanghel Gavriil a fost trimis şă-l opreascâ de a face aceasta, arătându-i în vis că Pruncul din pântecele P.S. Fecioare Maria, este zămislit prii Dumnezeeasca lucrare a Duhului Sfânt. „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, femeea ta, că ce s-a zămislit într-însa, din Duhul Sfânt este. Şi va naşte Fiu şi vei chema numele Lui Iisus, că Apesta va mântui pe norodul Său de păcatele lor. Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de la Domnul prin Proorocul ce zice: „Iată, Fecioara în pântece va lua şi va naşte Fiu şi vor chema numele Lui Emanoil, ce se tâlcuieşte: Cu noi Dumnezeu"(c).

Steluţa închipuieşte pe îngerul Darului adică Sf. Arhanghel Gavriil, care în forma luminei unei stele noi ivite, după proorocia lui Valaam(d), a călăuzit pe Magii din ţările răsăritului timp de 2 ani, până la peştera din Vitleem în care s-a născut Mântuitorul. Magii ajungând, şi intrând în peştera în care s-a născut Iisus, i-au adus Lui aur, tămâie şi smirnă. Aur i-au adus, recunoscând Într-însul pe împăratul Universal, a Cărui împărăţie nu va avea sfârşit; tămâie ca unui Dumnezeu, fiindcă prin inspiraţia Divină ei au recunoscut în Pruncul Iisus pe adevăratul Fiu al lui Dumnezeu; iar smirnă ca unui muritor, cunoscând că Acesta prin aducerea Trupului Său Jertfă vie Tatălui Ceresc, va mântui neamul omenesc din robia iadului(e).

26. **Ce face Preotul cu primul acoperământ?** Preotul tămâind primul acoperământ, acopere cu el Sfântul Agneţ dimpreună cu celelalte părticele şi Sf. Disc, zicând: „Domnul a împărăţii, întru podoabă s-a îmbrăcat, îmbrăcatu-s-a Domnul întru putere şi s-a încins, pentru că a întărit lumea care nu se va clăti. Gata este Scaunul Tău de atuncea, din veac Tu eşti. Ridicat-au râurile, Doamne, ridicat-au râurile glasurile lor, ridica-vor râurile valurile lor de glasuri de ape multe. Minunate sunt înălţările mării, minunat este întru cele înalte Domnul. Mărturiile Tale s-au încredinţat foarte. Casei Tale se cuvine sfinţenie Doamne, întru lungime de zile"(f).

27. **Ce face Preotul cu al doilea acoperământ?** Preotul luând al doilea acoperământ şi tămâind, acopere cu el Sf. Potir cu amestecarea Sfintelor (vinul amestecat cu apă) zicând: *„Acoperit-a cerurile bunătatea Ta, Hristoase, şi de slava Ta este plin tot pământul"(g).*

28. Ce face Preotul cu al treilea acoperământ? Cu al treilea acoperământ (Sf. Aer, văzduhul) Preotul tămâindu-l, acopere Sf. Disc şi Sf. Potir, zicând: *„Acopere-ne pe noi cu acoperământul aripilor Tale, depărtează de la noi pe tot vrăjmaşul . şi pismaşul, împacă viaţa noastră; Doamne miluieşte-ne pe noi şi lumea Ta şi mântuieşte sufletele noastre, ca un bun şi de oameni iubitor"(h).*

29. **Ce însemnătate au sfintele şi acoperirea lor?** Pâinea Sfinţită depe Sf. Disc şi vinul amestecat cu apă din Sf. Potir închipuiesc Prea Sfântul Trup cu Sângele Mântuitorului: 1) când era Prunc mic în ieslea din peştera Vitleemului, în care S-a născut(i), 2) când a fost pogorât de pe Crucea Goigotei şi pus în mormânt(j).

Spre Domnul nădejdea cine şi-au agonisit, mai înalt este decât toţi cei ce îl :ă (Octoih).

Acoperământul cel mare adică Sfântul Aer

Acoperirea Sfintelor, închipuieşte înfăşarea. Mântuitorului, când s-a născut în ieslea din peştera Vitleemului; iar Sf. acoperăminte închipuiesc scutecele cu care L-au înfăşat. Aceasta ne-o istoriseşte Sf. Evanghelie. „După ce s-a suit Iosif cu Maria din Nazaret în Vitleem... s-a împlinit vremea când avea să nască. Şi a născut pe Fiul Său, cel întâi născut şi L-a înfăşat pe Dânsul cu scutece şi L-a culcat în iesle, pe ntru că nu aveau ei loc la gazdă... Iată semnul după care-L veţi cunoaşte — a zis îngerul păstorilor — veţi afla un Prunc *înfăşat în scutece* şi culcat într-o iesle"(l).

(g) Avac. 3^{3}:(h) 16^{815}; (i) Mt. L^{18})^{3M2}; (1) Le. $2^{4m7,12}$;

Acoperirea Sfintelor mai închipuieşte înfăşurarea Prea Sfântului Trup al Mântuitorului Hristos cu giulgiu şi mahrama, atunci când a fost pogorât de pe Cruce, pentru a fi pus în mormânt. Astfel, sfintele acoperăminte închipuiesc: giulgiurile cu care a fost înfăşurat Prea Sfântul Lui Trup; iar văzduhul închipuieşte mahrama cu care a fost acoperit Capul Lui. „După ce Iosif a obţinut autorizaţia de la Pilat pentru înmormântarea Domnului nostru Iisus Hristos, a cumpărat o pânză subţire de în şi înfăşurându-L au luat Trupul Lui de pe Cruce. L-au învăluit pe El în giulgiuri de miresme, precum este obiceiul Iudeilor a se îngropa"(m). 3) Acoperirea Sfintelor cu sf. acoperăminte — după explicarea scriitorului Nicolae Cavasila — închipuieşte

puterea Dumnezeiască a Domnului nostru Iisus Hristos, Care din începuturile vieţii Sale se află sub acoperământul Corpului Său omenesc:" „Putere ieşea din el şi vindeca pe toţi"(n).

30. **Ce închipuieşte tămâierea sfintelor acoperăminte?** Tămîierea sf. acoperăminte închipuieşte: 1) Tămâia adusă de Magi Mântuitorului când era Prunc înfăşat şi culcat în iesle(o). 2) Miresmele cu care Iosif şi Nicodim au uns Trupul Mântuitorului la înmormântarea Lui. când L-au înfăşurat în giulgiu şi L-au pus în mormânt. „Nicodim — care mai înainte venise la Iisus noaptea — (p), a venit şi el aducând o amestecătură de smirnă şi de aloi, cam o sută de litre. Şi au luat Trupul lui Iisus şi L-au înfăşurat pe El în giulgiuri cu miresme..."(r).

31. **Ce face Preotul cu cădelniţa după acoperirea Sfintelor?** Preotul după acoperirea Sfintelor, cădeşte Sfânta Proscomidie de trei ori, zicând la fiecare tămâiere: **„Binecuvântat eşti Dumnezeul nostru, Carele bine ai voit aşa, Slavă Tie, totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin".**

32. **Ce însemnează această tămâiere?** Prin tămâierea aceasta a Sfintelor Daruri, care sunt puse înainte şi prin cuvintele binecuvântării, se aduce preamărire şi mulţumire lui Dumnezeu, Care în nemărginita Sa dragoste, a binevoit a trimite pe unicul Său Fiu Iisus Hristos, a se întrupa şi Jertfi pe Cruce pentru răscumpărarea şi mântuirea neamului omenesc. *„ Aşa de mult a iubit Dumnezeu lumea, cât şi pe Fiul Său, Cel unul născacut, L-a dat* (să se Jertfească) *ca tot cel ce crede întru El să nu piară; ci să aibă viaţă veşnică"(s).*

33. **Ce face Preotul după tămâierea Sf. Daruri la Sf. Proscomidie?**
Preotul după tămâierea Sfintelor Daruri se închină cu evlavie (împreună cu Diaconul de este) de trei ori înaintea Sf. Proscomidii. Diaconul (de este) luând cădelniţa zice: „Pentru Sfânta şi Sfinţita punere înainte a cinstitelor Daruri Domnului să ne rugăm: „Doamne miluieşte". Preotul urmează apoi zicând rugăciunea pentru punerea înainte: „Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Cela ce pâinea cea cerească, hrană a dat-o la toată lumea, pre Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos, L-ai trimis Mântuitor şi răscumpărător şi de binefăcător, Carele ne binecuvântează şi ne sfinţeşte pe noi: însuţi binecuvântează această punere înainte şi o primeşte pe dânsa întru Jertfelnicul Tău cel mai presus de Ceruri; adu-Ti aminte ca un bun şi iubitor de oameni, de cei ce au adus şi de cei pentru care s-a adus; şi pe noi ne păzeşte neosândiţi întru sfinţita lucrare a Dumnezeeştilor Tale Taine. Că s-a sfinţit şi s-a prea mărit prea cinstitul şi de mare cuviinţă numele Tău al Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin"(t).

34. **Ce cere Preotul de la Dumnezeu prin această rugăciune?** Preotul prin rugăciunea aceasta liturgică, cere de la Dumnezeu să binecuvânteze şi să primească în Jertfelnicul Său cel mai presus de ceruri Sfintele Daruri cele puse înainte la Sf.

Proscomidie. Cere a fi pomeniţi (seri şi) în Cer cei ce au adus Sf Daruri şi acei pentru care s-au adus. Totodată se roagă lui Dumnezeu ca să păzească pe toţi sfinţiţii liturghisitori, neosândiţi (pentru feluritele păcate şi slăbiciuni) în lucrarea Dumnezeeştilor Sale Taine.

Cu această rugăciune Preotul nu aduce Sfintele Daruri ca sacrificiu desăvârşit. Aici el numai le binecuvântează, pregătindu-le astfel pentru transformarea lor în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos în timpul Liturghiei credincioşilor.

35. **Otpusul, Apolisul, încheerea sau finitul Sf. Proscomidii.** După terminarea rugăciunii acesteia, Preotul face sfârşitul (otpusul) aşa: „Slavă Ţie Hristoase nădejdea noastră slavă Ţie". Diaconul sau eclesiarhul: „Slavă şi acum, Doamne miluieşte de 3 ori; Binecuvântează Părinte". Preotul: „Cel ce a înviat din morţi (iar în celelalte zile zice numai) Hristos adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maii Sale, ale celui întru Sfinţi părintelui nostru Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului (sau Vasilie cel Mare, Arhiepiscopul Chesariei Capadochiei, când se face Liturghia lui) şi ale tuturor Sf nţilor, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi ca un bun şi de oameni iubitor, Amin".

(t) Sfinţiţii liturghisitori să nu blagoslovească cu mâna, nici proscomidia la rugăciunea aceasta, nici Scaunul cel de sus, la bine eşti cuvântat pe Scaunul Slavei... ci numai să le arate. Vezi can. 12 Sf. Nichifor, Pidalion o.c. fii. 291 şi 476.

36. **Ce se mai face după aceasta?** După acest final mic, Diaconul (de este); iar în lipsa acestuia Preotul cădeşte Sfânta Proscomidie, apoi cădeşte Sfânta Masă împrejur cruciş la fiecare latură, zicând în taină: „în mormânt cu Trupul, în iad cu Sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul, şi pe Scaun ai fost, Hristoase, împreună cu Tatăl şi cu Duhul, toate umplându-le Cela ce eşti necuprins". Apoi rostind psalmul 50 cădeşte după rânduială întreg Sf. Altar şi toată Biserica.

37. **Pentru ce se zice troparul acesta în timpul tămâierii Sf.Mese?**

Troparul acesta se zice în timpul tămâierei împrejurul Sfintei Mese, pentru că după învăţătura Sfinţilor Părinţi, Sfânta Masă însemnează Mormântul Mântuitorului; Scaunul cel prea înalt al Dumnezeirei, pe care Mântuitorul stă veşnic, dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt.

38. **Ce însemnează tămâierea aceasta?** Tămâierea aceasta făcută împrejurul Sfintei Mese în timpul citirii orei a Vl-a ori a slavo sloviei, însemnează bogăţia Darurilor Dumnezeeşti care s-au vărsat din ceruri lumii prin întruparea, activitatea şi în special prin Jertfa Domnului nostru Iisus Hristos. Totodată mai însemnează şi bogăţiile Darului Sfântului Duh care se revarsă asupra tuturor binecredincioşilor creştini de la Sfânta Masă.

39. **Ce însemnează tămâierea întregii Biserici?** Prin tămâierea aceasta însoţită de umilitoarele cuvinte ale psalmului 50, sfinţiţii slujitori aduc Prea Sfântului Dumnezeu, după puterea lor, cinstea cuvenită, arătând că ei liturghisesc dimpreună cu Duhul

Sfânt. Totodată aVată tainic că prin această liturghisire se revarsă Darul Dumnezeescului Duh asupra întregii lumi dreptcredincioase.

40. **Când slujeşte Preotul singur, zice şi cuvintele Diaconului?**

Preotul dacă slujeşte singur nu zice cuvintele Diaconului la Prosconiidie şi la Liturghie înaintea Evangheliei, şi răspunsurile lui, adică: „Binecuvintează Stăpâne". „împunge Stăpâne", Vremea este a face şi altele să nu le zică, fără numai ecteniile şi cele orânduite ale preoţiei. Când slujesc Preoţii în sobor, unul face Proscomidia; iar ceilalţi nimic de ale Proscomidiei deosebi să nu zică(v).

41. **Ce închipuieşte pregătirea Sf. Daruri pentru Sf. Euharistie?**

Pregătirea Sfintelor Daruri prin lucrarea arătată la Sf. Proscomidie, pentru

(v) Vezi Liturghierul o.c. pg. 77.

Sf. Euharistie, preînchipuieşte ptofeţiile care se referă la: întruparea, naşterea, viaţa, activitatea mesianică, şi în special patima de bună voie, jertfirea şi moartea pe Cruce a Mântuitorului Care s-a jertfit pentru mântuirea neamului omenesc(t). Totodată, prin lucrarea aceasta, Preotul preînchipuieşte aici toată Biserica Cerească (triumfătoare) şi pământească (luptătoare), dimpreună cu unicul ei Cap universal şi veşnic; Iisus Hristos.

Acestea cunoscându-le sfinţiţii liturghisitori, el se roagă nu numai pentru credincioşii cei vii ai Bisericii; ci şi pentru cei răposaţi

.Prea Sfânta împărătească a Cerului şi a pământului. 147

42. **Ce trebuie să facă credincioşii în timpul acestei lucrări, Dumnezeeşti?** Toţi dreptcredincioşii — cler şi popor — în tot timpul acestei lucţări Dumnezeeşti suntem datori a cugeta cu adâncă evlavie la cauza morţii Domnului nostru Iisus Hristos. în acest timp, fiecare dreptcredincios creştin trebuie să-şi unească rugăciunile sale cu ale sfinţiţilor liturghisitori şi să ceară de la Dumnezeu, ca după mila Sa cea mare, pentru rugăciunile Sfinţilor Săi, să ne ajute tuturor a săvârşi călătoria pământească, în dreapta credinţă, pocăinţă adevărată şi înnoirea vic^i, şi aşa cu Darul Lui, şi

noi — ca şi Sfinţii — să devenim moştenitorii bunătăţilor şi fericirii veşnice.

43. **Cum era lucrarea Sf. Proscomidii în vremile apostolice?** Lucrarea Sf. Proscomidii în vremile primare ale creştinismului era mai simplă în rugăciuni şi în bogăţia formelor şi simbolistelor de acum(z). Treptat lucrarea'aceasta liturgică s-a îmbogăţit aşa cum se vede în zilele noastre.

44. Cum se pregăteşte Preotul şi Diaconul pentru Sfânta Liturghie?

Preotul de slujeşte cu Diacon, se pregătesc de Sf. Liturghie a chemaţilor astfel:

1) Deschid uşile împărăteşti, când s-a făcut priveghere sau utrenia noaptea, iar când utrenia se face dimineaţa, uşile împărăteşti se deschid odată cu cuvintele zise de Diacon ori Preot: „Slavă Ţie Celui ce ne-ar arătat nouă lumină".

mincinoase: (Ps. $34_{10\,u}$; $37_{10\,20}$).

Domnul Iisus Hristos a fost scuipat, pălmuit, bătut: (Is. $50_{,-7}$; Pl. Ier. 3_{20}), răstignit, hainele Lui vor fi împărţite; iar EI pe Cruce va fi adăpat cu oţet şi cu fiere: (Ps. $2I_{72o}$; 68_{7s}). În acel timp soarele se va întuneca: (Amos 8_9; Iov. 5_W; Is. 13_{10}; 59_{910}; Ier. 15_7; Mih.

3_6)"

Domnul Iisus Hristos se va ruga pentru vrăjmaşii Săi; (Ps. $108/109_{(}$), se vapogorîîn iad: (Ps. 15_{10}), vaînvia: (Eş. 18_{18}; Num. 10_{25}; 14_2; II Lege 32^; Iov 38,-7; Ps. 23_7; 67,;; 70^,; Is. 25_8; 33_{10}; Sof. 3_8; Comp. Mt. 28; Mc. 16; Lc. 24; Ioan. 20; 21: F.Ap. 3_{1S}; 4_{10},33; 5_{30}; 10^; $13_{30\,33.37}$; 17_{18}; Rom. 6_{59}; Cor. 15; Ape. 2_8). Se va înălţa la ceruri şi va şedea deadreapta Tatălui: (Ps. 67_{19}; 109_{14}). De acolo va trimite peste urmaşii Săi pe Duhul Sfânt, care-i va împuternici: (Ioil $2_{M\,29}$). După sfârşitul lumii va veni cu mărire să judece viii şi morţii: (Mt. 13_{J0}; 12_{3S}; 16_{27}; 25_{31j46}; Ape. 7_9;'20_{1213}; 22_{12}).

împărăţia Mântuitorului nu va avea sfârşit: (Dan. $2_{0'}$ 3_{J3}; 6_M; 7_{f4}; Lc. 1_{33}; II Petru 1 $_n$; Ape. 11_{15}; 11_{10}; 19_{16}).

(z) Dr. Badea Cireşeanu o.c. T. III, 177;

2) Preotul face otpusul, apoi întorcându-se cu faţa căatre răsăarit merge înaintea Sfintei Mese. Diaconul vine lângă Preot deadreapta lui, îndreptându-şi şi el faţa către răsărit. Astfel stând amândoi cu evlavie adâncă înaintea Sfintei Mese, se închină de trei ori lui Dumnezeu, rugându-se în taină şi zicând: „împărate Ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Carele pretutindenea eşti şi toate le plineşti, vistierul bunătăţilor şi dătătorule de viaţă; vino şi te sălăşluieşte întru noi şi ne curăţeşte pe noi de toată spurcăciunea şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre" (de trei ori).

„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bună voire" (de 2 ori).

„Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur" (Ps. 2).

„Doamne buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti Lauda Ta" (o dată).

Apoi Preotul sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce şi Sfânta Masă. Diaconul sărută Sf. Masă şi apoi ţinând orarul cu trei degete ale mâinii drepte, zice: „Vreme este a face Domnului, binecuvintează Stăpâne Sfinte".

Preotul îl binecuvintează cu semnul Sf. Cruci pe cap, zicând: **„Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor".**

Diaconul continuă: „Roagă-te pentru mine Stăpâne Sfinte".

Preotul: **„Să îndrepteze Domnul paşii tăi spre tot lucrul bun".**

Diaconul: „Pomeneşte-mă Stăpâne Sfinte".

Preotul: **„Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa, totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor".** Diaconul: „Amin". Apoi ieşind în mijlocul Bisericii, zice cu glas înalt: „Binecuvintează Stăpâne", după care Preotul dă binecuvântarea de Sfânta Liturghie.

Când slujeşte Preotul singur, zice: „împărate Ceresc... Slavă întru cei de sus... Doamne buzele mele vei deschide..." şi apoi dă binecuvântarea de Sfânta Liturghie".

45. **Ce însemnează deschiderea uşilor împărăteşti?** Deschiderea uşilor împărăteşti pentru Sfânta Liturghie, însemnează vestea cea bună, că Cerul ni s-a deschis prin Jertfa Domnului Iisus Hristos, şi cei ce se ostenesc după puterea lor, a plăcea lui Dumnezeu, vor intra în Cer, adică în împărăţia lui Dumnezeu.

46. Pentru ce se închină Preotul şi Diaconul de 3 ori înaintea Sfintei Mese? Sfinţiţii slujitori ai Sf. Altar se închină de 3 ori înaintea Sf. Mese, cerând putere şi ajutorul lui Dumnezeu cel preaslăvit în 3 Feţe: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, pentru a putea săvârşi Dumnezeeasca Liturghie.

47. **Pentru ce rostesc de 3 ori „împărate Ceresc..."?** Sfinţiţii liturghisitori se roagă zicând de 3 ori în taină această rugăciune în numele Sf. Treimi pentru a se pogorî peste dânşii Duhul Sfânt, ca prin puterea ce le-o dă El să devină apţi în săvârşirea acestei Dunmezeeşti lucrări.

49. **Ce cer sfinţiţii liturghisitori prin cuvintele: „Doamne buzele mele vei deschide..."** Prin cuvintele: *„Doamne buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta...",* sfinţiţii slujitori cer, c ' Dumnezeu să le îmbogăţească mintea pentru a-şi deschide gura spre lauda lui Dumnezeu. Aceasta o fac ştiind că numai atunci când bagă cineva grăunţe bune în coşul morii, roata se învârteşte în folosul existenţei noastre; astfel se învârteşte în zadar şi»cu pagubă. Tot aşa este şi aici. Dacă Dumnezeu varsă Dar Dumnezeesc în fiinţă şi mintea liturghisitorilor, sufletele ascultătorilor se alimentează, cresc şi se întăresc; altfel pier.

50. **Pentru ce sărută Preotul Stânta Evanghelie, Sfânta Cruce şi Sfânta Masă?** Preotul Sărută cu adâncă evlavie

Sfânta Evanghelie, pentru că închipuieşte pe Mântuitorul care ne-a dat Dumnezeeştile cuvinte dintr-însa; Sfânta Cruce pentru că închipuieşte jertfa de pe Crucea Golgotei; iar Sfânta Masă pentru că închipuieşte Scaunul Dumnezeirei, Sf. Mormânt ş.c.l.

51. **Pentru ce Diaconul sărută numai Sfânta Masă?** Diaconul sărută numai Sfânta Masă fiindcă el n-are Darul săvârşitor al Sf. Taine, ca Preotul; ci el este ajutător subordonat Preotului, precum şi acesta Episcopului.

52. **Ce face Diaconul după rugăciune şi sărutarea Sf. Mese?** După acestea, Diaconul plecându-şi capul cere Preotului să se roage pentru dânsul şi să-l binecuvinteze(a). Preotul se roagă şi-l binecuvintează precum s-a arătat, după care Diaconul iese din Sf. Altar pe uşa laterală de miază-noapte, merge până în mijlocul Bisericii (pe amvonul din mijlocul naosului de este ori pe piatră) şi închinându-se de trei ori lui Dumnezeu cu faţa îndreptată către Sf. Altar, zice: „Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta". Apoi zice cu glasul înalt: „Binecuvintează Stăpâne"(ţ)

(t) Cu cuvântul acesta: „Stăpâne" se înseamnă în general toată persoana investită cu putere şi stăpânire, în urma căreia această persoană conduce şi dirige pe alţii(b). Cu această expresiane se înseamnă însuşi Dumnezeu, Carele stăpâneşte toate făpturile(c), şi Domnul Hristos, Carele are toată puterea în Cer şi pe pământ. Şi fiindcă Presviterii şi Episcopii sunt în Biserică investiţi de însuşi Iisus Hristos cu puterea, de a lucra cele

(a) Vezi pg. 148-150 din această carte; (b) 1 Petru 2^{18}; 1 Tim. 6^{1}; (c) F.Ap. 4^{M}

;Sfinte şi a conduce Biserica Lui, apoi ei acuma din timpurile cele vechi se numesc şi Stăpâni, însă nu în înţelesul politic ca asupritori ai omenirii şi ca unii care ar mărgini libertatea omenească; ci ca cei ce urmând legea Domnului Hristos şi aşezămintelor Lui, mai vârtos apără pe credincioşi de adevărata sclavie a neamului omenesc, făcându-i din fii ai mâniei(d), fii ai lui Dumnezeu(e), neam ales, preoţie împărătească, naţiune sfântă, popor al înoirei(f). în acest înţeles şi Diaconul numeşte pe Presviter la lucrarea cea Sfântă, Stăpân. Cu acest înţeles se numeşte la această lucrare, cu acest nume şi Episcopul"(g).

(d) Efs. 2[3]; 5[8]; (e) Ioan l[13]; 1 Cor. 7[2:]; (f) 1 Petru 2[9]; (g) Dr. T. Tamavschi Liturgica o.c. pg. 480-1;[. ' - CAPITOLUL 4'" /;;'; ;|

Dumnezeeasca Liturghie a chemaţilor cu însemnătatea ei

(De la binecuvântare până la ectenia stăruitoare, inclusiv)

1. **Ce este această Sfântă Liturghie?** Această Dumnezeească Liturghie, este şirul rugăciunilor care se începp după săvârşirea mânecândei şi a orelor 1, 3 şi 6, şi urmează până la: *„Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi... ca, nimenea din cei chemaţi..."*

2. **De unde îşi are această numire „Sf. Liturghie a chemaţilor sau a catehumenilor"?** Sf. Liturghie a chemaţilor poartă această numire din vremile apostolice şi patristice, pentru că în timpul slujirii ei, puteau să stea în Sf. Biserică şi să asculte această Dumnezeească Slujbă toţi cei chemaţi pentru luminare, care se osteneau" a învăţa regulile credinţei ortodoxe şi se pregăteau pentru primirea Sf. Botez

3. **Cum se numeau aceşti chemaţi?** Aceşti chemaţi la luminarea în Domnul Hristos prin catehizare şi primirea Sf. Botez, se numeau catehumeni. Astfel, această parte a II-a a Sf. Liturghii, la care ei puteau lua parte, a purtat şi poartă numirea de: Liturghia catehumenilor.

4. **Cum se începe Dumnezeeasca Slujbă a acestei Sf. Liturghii?**

Dumnezeeasca Slujbă a acestei Sfinte Liturghii se începe astfel: Preotul după.ce s-a închinat precum am arătat (a), cu adâncă evlavie ridică Sfânta Evanghelie cu amândouă mâinile de pe Sfânta Masă în sus, precum se vede în chipul de faţă(l). în acelaşi timp adunându-şi şi boncentrându-şi toată mintea şi fiinţa la Prea Sfântul Dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, îşi aprinde focul dragostei sfinte pe altarul inimii sale şi înălţându-şi glasul, zice: *„Binecuvântată este împărăţia, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor".* în acest timp Preotul

(a) Vezi pg. 148-150 din această carte; (1) Vezi pg. următoare

;Vezi explicaţia acestui clişeu în pagina din faţă şi cea următoare.

face semnul Sfintei Cruci cu Sfânta Evanghelie deasupra Sf. Antimis, astfel: La cuvintele: *„Binecuvântată este împărăţia",* ţine Sf. Evanghelie înălţată deasupra Sf. Antimis. La cuvintele: *„a Tatălui"-,* o duce şi atinge partea de sus a Sfântului Antimis, *„şi a Fiului"* partea de jos, *„şi a Sfântului Duh"* partea din dreapta şi[1]la *„Acum şi pururea şi în vecii vecilor",* partea stângă a Sfântului Antimis.

5. Ce **însemnătate au cuvintele acestei binecuvântări?** Cuvintele binecuvântării Sf. Liturghii, au o mare însemnătate edificatoare. Prin ele noi ne reamintim că întotdeauna suntem datori să binecuvântăm şi să lăudăm pe Prea Sfântul Dumnezeu cel preaslăvit în Sfânta Treime. Mai întâi binecuvântăm pe Tatăl Ceresc, Părintele Luminilor, Care ne-a trimis nouă pe Unicul Său Fiu Iisus Hristos ca să ne mântuiască de păcat. Noi avem o mare datorie ca în orice rugăciuni să pomenim întâi numele Tatălui Ceresc.

Binecuvântăm apoi pe Fiul, Care S-a întrupat şi S-a jertfit pentru luminarea şi mântuirea noastră. Binecuvântăm pe Duhul Sfânt, Care ne luminează şi ne sfinţeşte pe noi prin Dumnezeeştile Sale Daruri.

Domnească începătorie peste Heruvimi, şi Dumnezeească Stăpânire fără de asemănare peste Serafimi, Treimea cea nedespărţită întru unire. Ceea ce eşti după adevăr Dumnezeeşcă Stăpânire, pre Tine Te slăvim (Treimică).

6. **Ce ne reaminteşte această binecuvântare?** Aceăstă binecuvântare ne reaminteşte de arătarea Sfintei Treimi la apa Iordanului(b) şi în muntele Taborului(c), unde aevea s-a arătat o părticică din Slava împărăţiei Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh. Prea Sfântul Dumnezeu, Care este nemărginit în putere, slavă, purtare de grijă şi stăpânire, ne îndreptează pe noi prin bogăţia Darurilor Sale, revărsate din belşug^ asupra noastră, ca mai înainte de a-L ruga şi slavoslovi, să-I binecuvântăm împărăţia Sa, şi Dumnezeeasca Sa Stăpânire.

7. **Pentru ce Preotul nu dă aici binecuvântarea simplă ca la celelalte slujbe; ci laudă şi binecuvintează pe flecare Faţă Dumnezeească în parte?** Binecuvântarea celorlalte slujbe este simplă aşa cum se da în V.T.

(b) Mt. 3$^{13\text{-}17}$; Mc. I$^{9\text{-}11}$; (c) Mt 17$^{1\text{-}9}$; Mc. 9$^{2\text{-}10}$; Lc. 9$^{28\text{-}36}$;

când omenirea nu cunoştea limpede cele trei Feţe Dumnezeeşti, aşa de pildă cum nu cunosc nici azi Jidovii. Noi creştinii drept credincioşi ai N.T., prin arătarea Mântuitorului, cunoaşterea şi credinţa în El, cunoaştem, credem şi mărturisim pe Prea Sfântul Dumnezeu preaslăvit în Sfânta Treime: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt Aceasta o mărturisim adeseori în slavoşloviamică, mai pe larg în slavo slovia mare şi mai lămurit în *„ Simbolul Credinţei"* şi explicarea lui(d).

8. **Ce însemnătate are semnul Sfintei Cruci care se face cu Sf. Evanghelie deasupra Sfântului Antimis?** Semnul Sf. Cruci, care se face de către Preot cu Sf. Evanghelie deasupra Sf. Antimis, însemnează că această lucrare aDumnezeeştei Liturghii, sfinţiţii liturghisitori o vor săvârşi după porunca Mântuitorului, în amintirea mulţumitoare a vieţii, activităţii Mesianice, a Jertfirii şi a morţii Lui pe Cruce, pe care le cuprinde şi le vesteşte Sf. Evanghelie. Prin facerea semnului Sf. Cruci cu Sf. Evanghelie, Sf. Biserică Ortodoxă învaţă pe fiii săi dreptcredincioşi, să se deprindă

ca şi creştinii apostolici, ca orice lucru însemnat să-l înceapă cu semnul Sfintei Cruci.

9. **Ce fac ceilalţi clerici şi credincioşi în acest timp?** Toţi ceilalţi clerici şi dreptcredincioşi creştini, în acest timp al binecuvântării Sf.
Liturghii, stând în genunchi, se însemnează cu semnul Sfintei Cruci pe feţele lor.

10. Ce trebuie să cugetăm noi, când ne însemnăm cu semnul Sf. **Cruci?** în tot timpul când ne însemnăm cu semnul Sf. Cruci, fiecare din noi trebuie să cugetăm la suferinţele Mântuitorului, la ascultarea Lui, făcută Tatălui Ceresc până la moartea pe Cruce între cei doi tâlhari; la învierea, înălţarea la cer şi la şederea de-a dreapta Tatălui, Căruia I S-a dat toată puterea în cer şi pe pământ: „Aceasta să o aveţi voi în minte, care . era şi întru Iisus Hristos; carele în chipul lui Dumnezeu fiind, nu răpire a socotit a fi El întocmai cu Dumnezeu; ci S-a deşertat pe Sine, chip de rob luând, întru asemănarea oamenilor facându-Se. Şi cu închipuirea aflându-Se ca omul, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-se până la moarte, iar

(d) Vezi „Mărturisirea Ortodoxă" o.c. partea I-a;
moarte de Cruce. Pentru aceasta şi Dumnezeu pe Dânsul L-a prea înălţat şi I-a dăruit Lui nume, care este peste tot numele. Ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece. Al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor dedesubt. Şi toată limba să mărturisească că Domn este Iisus Hristos, întru Slava lui Dumnezeu Tatăl"(e).

11. **Ce ne înfăţişează semnul Sfintei Cruci?** Semnul Sfintei Cruci ne înfăţişează înaintea ochilor minţii, patima, rastignirea şi moartea pe Cruce a Domnului nostru Iisus Hristos. Acestea,ne înflăcărează dragostea noastră, a fiecărui drept-

crredincios creştin, îndemnându-ne întotdeauna a ne închina cu umilinţă înaintea ei şi a ne însemna trupurile noastre cu semnul Sfintei şi făcătoarei de viaţă Cruci, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin.

12. **Care este Crucea cea făcătoare de viaţă?** Prin Crucea cea de viaţă făcătoare înţelegem nu lemnul Crucii; ci însuşi Prea Sfântul Trup al Domnului nostru Iisus Hristos în timpul cât a fost răstignit pe Crucea de lemn. înţelegem, că Mântuitorul, • Care întinzându-şi mâinile pe Cruce, a murit aşa (în chipul Crucii) pentru răscumpărarea neamului omenesc. Pentru aceasta se şi zugrăveşte pe semnul Sf. Cruci, Chipul Mântuitorului răstignit. Creştinii dreptcredincioşi, chiar dacă nu este zugrăvit Chipul Mântuitorului răstignit pe unele Cruci, totuşi, ei văd aevea cu ochii sufleteşti pe Mântuitorul viu, cu mâinile întinse, chemând toată omenirea la mântuire. Semnul Sfintei

în chipul Crucii, Moisi, în munte, mâinile întinzându-şi spre înălţime pe Amalic l-a biruit; iar Tu Mântuitorule, palmele întinzându-Ţi pe Cinstita Cruce, m-ai îmbrăţişat, mântuindu-mă din robia vrăjmaşului, şi mi-ai dat semnul vieţii, a fugi de arcul protivnicilor mei. Pentru aceasta Cuvântule, mă închin Cinstitei Crucii Tale (Octoih).

(e) Filip. 2[5] comp. Ps. 21/22[6-23]; Is. *42[1]; 49;* 50; 52[13-15]; 53; Iez. 34[23-24]; Zah. 3; Efs. I[20-23]; 2; Cols. I[12-22]; Evr. 5[6-10]; 2[9-12]; 12[2]; Mt. 28[18-20]; Ape. 5; 3[21];

Cruci este o armă puternică împotriva diavolului, în faţa căreia se scutură şi se îngrozeşte, nesuferind a căuta spre puterea ei.

Sfânta Muceniţă Iustina, cu semnul Sfintei Cruci a ars şi a fugărit pe draci. Vezi despre aceasta în Vieţile Sfinţilor la 2 Octombrie pg." 31-61.

13. **Cum suntem datori noi creştinii a face semnul Sf. Cruci pe feţele noastre?** Noi toţi dreptcredincioşii creştini suntem datori a face semnul Sfintei Cruci, drept, pe feţele noastre, drept aşa cum vedem pe Mântuitorul cu mâinile întinse pe Sfânta Cruce. Semnul Sfintei Cruci se face aşa: împreunăm cele trei degete ale mâinii drepte: degetul mare, arătătorul şi mijlociul; iar celelalte două degete se lipesc de podul palmei, şi aşa se ridică mâna, punând cele trei degete împreunate în frunte, zicând; *„În numele Tatălui"*. După aceasta pogorâm mâna dreaptă la piept punând cele trei degete pe mijlocul pântecelui, zicând în acelaşi timp: *„Şi al Fiului"*. De acolo o ridicăm, ducând-o la umărul drept, zicând: *„Şi al Sfântului Duh"*. Ducând-o apoi şi la umărul stâng, sfârşim cu cuvântul: *,,Amin"(f).*

14. **Oare nu păcătuiesc cei ce fac semnul Sfintei Cruci strâmb sau schimonosit?** Ba da, păcătuiesc, arătând prin aceasta că nu ştiu a preţui suferinţele şi jertfirea Mântuitorului pe Cruce, pentru mântuirea noastră. Cei ce vin în Sf. Biserică şi schimonosesc semnul Sf. Cruci, făcandu-l strâmb pe feţele lor, bucură pe diavoli, care le scriu numele în negrele lor catastife(g).

15. **Ce vedem noi creştinii în Semriul Sfintei Cruci?** Noi creştinii care ne mântuim vedem în semnul Sfintei Cruci puterea lui Dumnezeu. Aceasta ne-o arată Sf. Ap. Pavel, zicând: *„ Cuvântul Crucii, celor pieritori, nebunie, este; iar nouă celor ce ne mântuim, puterea lui Dumnezeu este* "(h). Vedeţi iubiţilor! Dacă numai cuvântul Crucii are o astfel de putere mare; cu cât mai multă şi mare putere are însuşi semnul Sf. Cruci. Aceasta ne-o adevereşte iarăşi tot acest Sf. Apostol, zicând: „Noi predicăm pe Hristos cel răstignit: Iudeilor sminteală; iar Elinilor nebunie. însă celor chemaţi, Iudeilor şi Elinilor, pe Hristos puterea lui Dumnezeu şi înţelepciunea lui Dumnezeu"(i). „Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda fără numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care mie lumea s-a răstignit, şi eu

(f) Vezi Mărţ Ort. p. 1. într. 51; vezi mai pe larg Prav. mare Sf. Atanasie c.M., cao. 24; „Lupta împotriva lui Satan" de autor; (g) Sf. Ioan Gură de Aur. Cezi „Mânt păct", o.c., pg. 532; (h) 1 Cor l^{18}; (i) 1 Cor l^{23to24};

lumii"(j). Prin vărsarea Sângejui Domnului Hristos pe Sf. Cruce de pe G-olgota, semnul ei a dobândit putere să alunge duhurile rele. Pentru

aceasta Sf. Chirii al Ierusalimului, zice aşa: „Când ne însemnăm pe noi înşine cu semnul Cinstitei Cruci, atunci diavolul, ştiind că Hristos Domnul S-â pironit pe Dânsa pentru mântuirea noastră şi pentru pierderea puterii diavoleşti; nu poate să stea de faţă nici să sufere puterea Crucii; ci fuge de lan oi şi nu ne mai bântuie, şi mai ales pentru că avem atunci deprinde, să chemăm numele lui Hristos". Aşadar, suntem datori a face semnul Crucii foarte des, căci adesea simţim şi 'ispitele diavolului, pe care altfel nu le putem înlătura, decât prin Crucea cea dătătoare de viaţă şi cu chemarea numelui lui Iisus Hristos. Şi îl izgonim nu numai de la noi; ci şi de la orice alte lucruri ale noastre, ca: mâncări, băuturi, vase şi altele. De aceea ăcelşi Chirii în acelaşi loc învaţă, zicând: „Fă semnul Cinstitei Cruci, mâncând, bând, şezând, sculându-te, vorbind sau umblând, şi să nu începi nici o lucrare fără a-ţi face semnul Cinstitei Cruci, în casă, la drum, ziua şi noaptea şi în fiecare loc"(m). Apologetul Tetulian (160-240 d.Hr.), ne istoriseşte că în timpurile apostolice, semnul Sf. Cruci era repetat de creştini în orice timp, şi în orice loc. „La orice păşire şi mişcare, — istoriseşte el — la fiecare intrare şi ieşire din casă, când ne îmbrăcăm, ne încălţăm, ne spălăm, la masă, la aprinderea luminei, la culcare, la şederea pe scaun şi la toată vorba, ne însemnăm fruntea cu semnul Crucii..."(n). De asemenea şi Sf. Ioan Hrisostom zice: „în toate zilele, ca pe un stâlp însemnării fruntea noastră cu Crucea"; iar pe mame le sfătuia aşa: „Voi maicelor învăţaţi pe copiii voştri să-şi însemneze fruntea cu mâna; însă mai înainte de ce sunt ei în stare să facă aceasta, întipăriţi-le voi semnul Crucii".

16. Ce ne învaţă Maica noastră Biserica despre puterea Sf. Cruci?

între multele şi minunatele învăţături folositoare de suflet pe care ni le dă Sf. Biserică despre Sfânta Cruce şi puterea ei, ne învaţă că acest semn Dumnezeesc este o armă puternică, pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu, ca să alungăm duhurile cele rele de la noi. Ea ne învaţă a cânta aşa: „Doamne, armă asupra diavolului, Crucea Ta o ai dat nouă, că se scutură şi se cutremură, nesuferind a căuta spre puterea ei, că (prin Jertfa făcută pe dânsa) moartea (cu moartea Ta) o ai surpat şi morţii (prin învierea Ta) i-ai sculat, pentru aceasta ne închinăm (însemnându-ne feţele cu semnul ei) Sfintei îngropării Tale şi învierii".

. ,(j) Gal 6[14]; (m) Sf. Chirii al Ierusalimului Catih, XIII, după Märt.Ort. p. I, într. şi R. 50; (n Tertuil. De corona militis c. HI;

în altă parte de asemenea ni se arată puterea şi binefacerile dreptcredincioşilor creştini, zicând aşa: „Crucea este păzitoarea a

toată lumea, Crucea este podoaba Bisericii, Crucea este stăpânirea împăraţilor, Crucea este întărirea credincioşilor, Crucea este slava îngerilor şi rană a dracilor"(o).

17. **De unde este rânduiala aceasta a ne însemna cu semnul Sfintei Cruci, când ne rugăm lui Dumnezeu?** Rânduiala aceasta este foarte veche, chiar din timpurile apostolice. Sf. Apostoli, dimpreună cu primii creştini(p), după învierea şi înălţarea la cer a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se' suiau sus pe muntele Golgota. Acolo ei se închinau înaintea Lemnului Sf. Cruci a Mântuitorului, Care Jertfindu-se pe Dânsa ne-a împăcat cu Dumnezeu(r). în timpul când se închinau ei acolo, cu mâinile întinse în forma semnului Sf. Cruci, precum obişnuiseră din strămoşii lor(s); chipul semnului Sf. Cruci, dimpreună cu Mântuitorul avându-Şi mâinile întinse pe Dânsa, se închipuia tot mai adânc şi mai viu în fiinţa lor. Astfel, oriunde mergeau ei de lângă piciorul Sf. Cruci, aveau în întreaga minte şi fiinţa lor Icoana vie a Iubitului Iisus Hristos răstignit, pe Care îl propoveduiau cu îndrăsneală(t). Cercetând ei foarte des locul sfânt şi mult iubit amintirilor lor, treptat, pe când se rugau, s-au obişnuit a se însemna şi cu semnul Sf. Cruci. Ei închipuiau acest semn Dumnezeesc prin înălţarea mâinilor(u). Acest semn se păstrează până azi în unele Sf. Biserici, de majoritatea sfinţiţilor liturghisitori, în anumite timpuri ale serviciului divin(v). Alteori închipuiau semnul Sf. Cruci, aşezându-şi amândouă mâinile încrucişate pe piept(z). Alteori îşi închipuiau cu semnul Sf. Cruci, fruntea, ochii, gura (acest obicei se vede şi astăzi la unii bătrâni şi bătrâne la noi) şi faţa, după închipuirea semnului Sf. Cruci, înaintea căreia stând, se rugau lui Dumnezeu.

Sf. Apostoli binecuvântau pe credincioşi tot cu semnul Sf. Cruci, în închipuirea căreia ei vedeau pe Iubitul lor Dascăl universal şi veşnic, cu mâinile întinse pentru chemarea şi mântuirea noastră.

18. **Au făcut Sf. Apostoli minuni cu semnul Sf. Cruci?** Da. Sf.
Apostoli au făcut multe minuni cu Dumnezeescul semn al Sfintei Cruci. Spre încredinţarea iubiţilor noştri fii duhovniceşti, dăm aici vre-o câteva istorisiri.

(o) Vezi Luminânda la înălţarea Sf. Cruci, (p) **1 Cor. 15**$_{38}$**; F.Ap. 2**$_{41}$**; 4**$_{4}$**; (r) Efs. 2,,** $_{22}$**; Filip. 2**$_{5\text{-}8}$**; Cols. 1**$_{12\ 22}$**; (s) Ps. 133/134**$_{2}$**; 140/141**$_{2}$**; 1 Tim 2**$_{8}$**; (t) 1 Cor. 1,,** $_{22\ 23}$**; (u) Ps. 40**$_{2}$**; Comp**'Ape. **5a"; (v) Es. 17**$_{816}$**; (z) Fac. 48,** $_{,8}$**; Evr. 11,,;**

„Fiilor, ceasul cel de apoi sosește; și precum ați auzit că Antihrist vine și acum antihriștii mulți s-au făcut; dintru aceasta cunoaștem că ceasul cel de apoi este. Dintru noi au ieșit, ci nu erau dintru noii că de ar fi fost dintru noi, ar fi rămas cu noi, ci au ieșit ca să se arate că nu sunt toți dintru noi" (1 Ioan 2[1819]).

„Cuvântul Crucii celor pieritori, nebunie este; iar nouă celor ce ne mântuim, puterea lui Dumnezeu este. Mie să nu-mi fie a mă lăuda, fără numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care mie lumea s-a răsitgnit şi eu lumii" (1 Cor. l_{18}T'Gal. 6_{14}).

Sf. Ioan Evanghelistul cu semnul Sf. Cruci a salvat pe un creştin de sinucidere. în vremea aceea era un creştin care ajunsese într-o mare sărăcie, încât neavând cu ce să plătească datoria împrumutătorilor săi, din marea lui turburare, s-a hotărât ca să se sinucidă, în acest scop el a rugat pe un fermecător jidov ca să-i dea lui să bea ceva de moarte. Jidovul, ca un vrăjmaş al creştinilor şi prieten diavolilor, a făcut şi i-a dat acea băutură aducătoare de moarte. Creştinul luând de la dânsul otrava purtătoare de moarte a mers la casa lui, dar sta la îndoială, şi se temea, neştiind ce să facă! Mai pe urmă hotărându-se a se sinucide, însemnând cu semnul Crucii paharul, l-a băut, dar nimic nu s-a vătămat de dânsul, pentru că semnul Sf. Cruci a luat din pahar toată» puterea otrăvei. Atunci mult se mira în sine, că e sănătos şi nu simte nici o durere, însă neputând suferi supărările de la datornici, iarăşi a mers la Jidov ca să-i de-a o otravă mai puternică, pe care lu|nd-o omul, a mers la casa lui. Gândindu-se mult, când a vrut s-o ia, iarăşi a făcut semnul Sf. Cruci asupra paharului celui cu otravă, pe care l-a băut, dar nimic n-a pătimit. Apoi iarăşi a alergat la jidov, arătându-i-se lui sănătos,

ocărându-l că este neiscusit în meşteşugul său. Jidovul văzându-l şi auzind ocările aruncate de creştinul necăjit, cutremurându-se, l-a întrebat, ce făcea când o bea? Creştinul i-a răspuns: *„Nimic altceva decât numai cu Sfânta Cruce am însemnat paharul"*. Din cele auzite, Jidovul, a cunoscut că puterea Sfintei Cruci goneşte moartea, însă voind să afle adevărul a dat din aceiaşi otravă unui câine, care bând din ea, îndată a murit dinaintea lui. Apoi văzând aceasta jidovul, a alergat la Sf. Apostol Ioan cu acel creştin, spuindu-i cele ce li s-au întâmplat lor. Sf. Apostol Ioân l-a învăţat pe jidov să creadă în Domnul Hristos, şi l-a botezat. Creştinului sărac i-a poruncit să aducă o sarcină de fân, pe care Apostolul cu semnul Crucii şi cu rugăciunea, a prefăcut fânul în aur. Apoi a poruncit creştinului ca din acel aur să-şi plătească datoriile la cămătari; iar cu restul să-şi hrănească pe cei ai casei lui"(x).

Sf. Ap. Pavel făcând semnul Sf. Cruci în numele Mântuitorului peste ochii unui orb, l-a făcut să vadă. Pe când Pavel ieşea din cetatea Athenei, un orb, pe care îl ştiau toţi că de la naşterea sa nu vedea, a rugat pe Apostol, ca să-i dăruiască vedere. Pavel făcând semnul Crucii pe ochii lui, i-a zis: „Domnul şi învăţătorul meu Iisus Hristos, Care din scuipat a făcut tină şi a uns ochii orbului cu dânsa şi i-a dat vedere, Acela să te lumineze şi pe tine cu puterea Sa!" Minune Dumnezeească, că îndată orbul a văzut; şi i-a poruncit Pavel, ca mergând la Dionisie, să-i spună:,,Pavel, sluga lui Iisus Hristos, m-a trimis la tine, ca, după făgăduinţa ta, să vii la dânsul; şi botezându-te vei primi iertare de păcate". Deci, mergând orbul, a spus lui Dionisie cele poruncite; şi propovăduia facerea de bine cea Dumnezeească, care prin Pavel i s-a făcut. Iar Dionisie văzând că orbul acum vede, foarte mult s-a mirat; şi nezăbovind, a mers cu Da- mar, femeea sa, cu fiii şi cu toată casa sa, la Pavel;,şi s-au botezat de către dânsul. După aceasta şi-a lăsat casa, femeea şi copiii, şi s-a lipit de Pavel. Apoi, trei ani i-a urmat lui, oriunde mergea;

(x) V.Sf. 26 a IX o.c. pg. 828-830;

şi de la el a învăţat Tainele lui Dumnezeu, ceea ce dovedeşte din scrierile sale. După aceasta, s-a aşezat Episcop de Sfântul Pavel; şi de la Solun a fost trimis la Athena, ca acolo să poarte grijă de mântuirea omenească. Acest Dionisie, a ascultat nu numai propoveduirea lui Pavel, ci şi a celorlalţi Apostoli, cu care a fost împreună la îngroparea Prea Curatei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu; şi singur pentru sine scrie în cărţile sale, cum că a fost cu Ierotei şi cu Timotei, şi cu alţii mulţi fraţi în. cetatea

Ierusalimului la Mormântul Mântuitorului, unde a văzut şi a auzit pe Iacob fratele Domnului, pe Petru Verhovnicul şi pe Ioan cuvântătorul de Dumnezeu, de la care au învăţat ei tainele credinţei, aşa cum mărturisesc acum toţi cuvântătorii de Dumnezeu, pentru Dumnezeirea şi omenirea Domnului nostru Iisus Hristos(f).

Sf. Sfinţitul Mucenic Antipa s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci.

Mulţimea păgânilor auzind pe sfinţitul Antipa Episcopul Pergamului propoveduind pe Mântuitorul, l-au răpit şi ducându-l la capiştea Artemidei, l-au aruncat într-un bou mare de aramă, ars, şi înfierbântat foarte cu foc. Sfântul însemnându-se cu semnul Sf. Cruci, s-a rugat din mijlocul focului către Dumnezeu multă vreme în acel cuptor înroşit fără a se arde. Mai pe urmă şi-a dat sufletul în mâna lui Dumnezeu(a).

Sf. Mucenic Conon în vremile apostolice, cu semnul Sf. Cruci în numele Domnului a închis pe draci în vase de lut. O mulţime de diavoli, care nu erau legaţi, începuse în ţara aceea a vătăma pe oameni prin diferite boli, dar mai ales cu vărsatul. Sfântul, înţelegând vrăşmăşia acelora, s-a rugat lui Dumnezeu, şi îndată i s-a dat putere asupra lor. Deci, prinzându-i pe toţi, i-a certat pe ei, şi pe unii i-a izgonit din hotare la locuri pustii, pe alţii întru adânc i-a trimis; iar pe alţii legaţi, astupându-i cu plumb în 30 de vase de lut şi pecetluindu-i cu puterea Crucii, i-a îngropat în pământ, sub temelia casei sale...

După pristăvirea şi îngroparea Sfântului Conon, au voit Isaurenii, ca să prefacă părinteasca casă cea mucenicească într-o Biserică. Deci, lărgind-o pe aceea, au început a-i săpa temelia şi au aflat în pământ acele mai sus pomenite, 30 de vase de lut, întru care Sfântul Conon închisese pe diavoli. Deci, neştiind ce este într-acele vase; ci părându-li-se că este ascuns într-însele aur şi argint, s-au bucurat, şi degrabă au spart un vas, şi îndată au ieşit dintr-însul diavoli în chip de fum întunecat şi foarte necurat^ care întunecând văzduhul, au făcut vifor înfricoşat, încât toţi oamenii

(t) V.Sf. 3 aX-ao.c.pg. 109-111; (a) Vezi pe larg în V. Sf. o.c. 11 alV-apg. 290-1; Ape. 2₀;

înspăimântându-se, unii au căzut de frică; iar alţii au fugit din locul acela. Diavolii sburând în văduh, făceau zgomot mare, şi unii pe'alţii se strigau pe nume. Atunci s-a produs o mare frică în satul acela, încât nimeni după apusul soarelui, nu îndrăznea a ieşi afară din casa lui, de vreme ce, multe

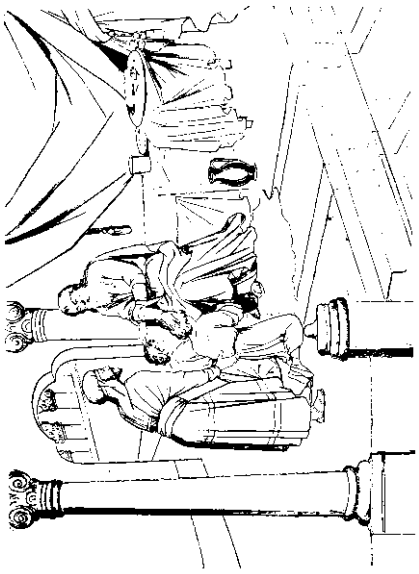

Vezi explicaţia acestui elişeu pe pagina următoare.

îngroziri diavoleşti se arătau noaptea, şi speriau pe oameni şi pe dobitoace. Aceasta o slobozea Dumnezeu, pentru pedepsirea oamenilor celor lacomi; pentru că aceia socotind că este în vasele acelea comoară, au început a sparge vasul. După aceea s-au gonit acele diavoleşti năluciri şi îngroziri, cu rugăciunile Sfântului Conon; iar celelalte 29 de vase, care ţineau închişi pe diavoli într-însele, au

răma's în pământ îngropate sub temelia Bisericii sfântului Mucenic Conon..."(b).

Marele Apologet creştin, Tertulian **(t** 240) ne mărturiseşte că, creştinii din vremile apostolice, îşi făceau semnul Sfintei Cruci pe feţele lor în toate împrejurările vieţii, chiar şi la cele mai neînsemnate lucrări. „La orice păşire şi mişcare, la fiecare intrare şi ieşire din casă, când se îmbrăcau, încălţau, spălau, când stăteau şi se sculau de la masă... se însemnau cu semnul Sf. Cruci". De asemenea Grigore Turoneanul, ne istoriseşte că, creştinii făceau Cruce şi pe alimentele pe care le mâncau. Acest obicei creştinesc îl vedem chiar şi în zilele noastre, însă mai rar.

De **semnul Sf. Cruci s**-au **folosit şi** Izraeliţii în **V.T.** Prin acest semn Dumnezeesc s-a manifestat puterea lui Dumnezeu şi în Biserica V.T. Prin facerea semnului Sf. Cruci, de bărbaţii aleşi ai lui Dumnezeu în felurite forme, s-a arătat puterea lui Dumnezeu lucrând chiar şi la credincioşii **V**.T., cu mult timp înainte de venirea şi răstignirea Mântuitorului pe acest semn. Astfel în mai multe locuri ale Dumnezeeştei Scripturi a **V**.T. se vede că prin semnul Sfintei Cruci lucra degetul lui Dumnezeu.

t t t

Patriarhul Iacob, binecuvântează cu semnul Sf. Cruci pe nepoţii săi Manasi şi Efraim — fiii lui Iosif — punându-şi mâinile cruciş + pe capetele lor: „Şi tinzând Israil mâna cea dreaptă a pus-o pe capul lui Efraim — care era de-a stânga lui — şi acesta era cel mai tânăr, şi mâna stângă pe capul lui Manasi care era pus de Iosif de-a dreapta lui Israil, schimbându-şi (încrucişându-şi) mâinile. Şi aşa au rămas binecuvântaţi de Dumnezeu.

't t t

Dumnezeu, pentru a scăpa de pierzare pe Israeliţii robiţi de Egipteni, le porunceşte prin Moisi şi Aaron, ca, cu sângele mielului pascal să însemneze uşile caselor lor cu semnul Sf. Cruci, zicând. „Fiecare să-şi ea câte un miel... să-l junghie. Să ia din sângele lui şi să ungă cu el amândouă pragurile şi amândoi uşorii uşelor caselor rH lor iar carnea să o mănânce friptă... IsraiÎiţii făcând aşa au **f~H** scăpat prin acest semn

(b) V.Sf. o.c. 5 a în-a, pg. 237-240;

Dumnezeesc de pierzare, iar pe Egipteni, care n-au avut făcut semnul Sf. Cruci la uşile caselor lor i-a bătut Dumnezeu cu bătaie mare, pierzând pe toţi întâii născuţi de la întâiul născut al lui Faraon ce şedea pe tron, până la întâiul născut al roabei din temniţă şi tot întâiul născut a tot dobitocul lor.

Cunoscând puterea semnului Sfintei Cruci insuflatul de Duhul Sfânt Moisi, întinzându-şi mâinile în chipul Sf. Cruci, a stat în poziţia aceasta +

Israeliţii în drumul spre pământul făgăduinţei şi-au pierdut răbdarea. Ei au grăit împotriva lui Dumnezeu şi a lui Moisi. Atunci Dumnezeu a pedepsit pe Israeliţi trimiţând lor nişte şerpi înfocaţi de veninoşi. Şerpii aceia au muşcat pe Israeliţi, învenінându-i aşa de cumplit încât mulţi din ei au murit. Israeliţii au alergat la Moisi tânguindu-se şi au zis: „Noi am păcătuit căci am grăit împotriva lui Dumnezeu şi împotriva ta. Roagă-te Domnului ca să depărteze aceşti şerpi. Moisi sOa rugat pentru popor. Domnul a zis lui Moisi:„Fă un şarpe înfocat de aramă şi-l spânzură pe un semn (un stâlp, prăjină în semnul crucii +). Oricine va fi muşcat de şerpii înfocaţi şi va privi spre şarpele de pe semn, va trăi". Moisi a făcut aşa şi a spus poporului cuvântul Domnului. Astfel, oricine era muşcat de vre-un şarpe înfocat şi alerga de privea la şarpele de aramă, scăpa de moarte şi trăia. Tot astfel păţim şi noi creştinii. în drumul vieţii noastre spre Ierusalimul Ceresc, adeseori noi uităm pe Dumnezeu. Şerpii înfocaţi ai întunericului ne muşcă, introducând în noi veninul păcatelor ucigător de suflete. Dumnezeu în milostivirea Sa a ales un loc, un spital, unde să se tămăduiască toţi creştinii otrăviţi de înfocaţii şerpi ai iadului: „Biserica" cu semnul Dumnezeesc al Răstignirei. Oricine este muşcat de şerpii iadului şi aleargă privind cu evlavie, credinţă şi nădejde serioasă, scapă de moarte. Şerpii aceştia înfocaţi ai iadului sunt aşa de îndrăzneţi, încât intră şi în Sf. Biserică, muşcă şi ucid cu otrava păcatelor pe creştinii care r.u urmăresc cu atenţie şi evlavie Dumnezeeştile Slnjbe şi propovăduirea Si "tei Scripturi. £vangn:iii şi a Sfintei Tradiţii. Să luăm aminte (Num. 21 ; Ape. 12). .

„Precum Moisi a înălţat şarpele în pustie, aşa trebuie să fie înălţat şi Fiul Omului, pentru ca oricine crede în El să nu piară; ci să aibă viaţă veşnică. Aşa de mult a iubit Dumnezeu Uimea, încât a d al şi pe Unicul Său Fiu să Se jertfească; pentru ca oricine crede în El sănu piară; ci să aibă viată veşnică" (Ioan până când Israeliţii au bătut pe Amaleciţii care se năpusteau asupră-le ca să-i piardă.

„A venit Amalic şi bătea pe Israil în Rafidin. Şi a zis Moisi lui Isus: Alege ţie bărbaţi tari, şi ieşind, stăi împotriva lui Amalic mâine, şi

iată eu voi sta pe vârful muntelui şi toiagul lui Dumnezeu în mâna mea. Şi a făcut Isus după cum i-a zis Moisi lui, şi ieşind a stătut împotriva lui Amalic, iar Moisi şi Aaron şi Or s-au suit pe vârful muntelui. Si a fost când ridica Moisi mâinile sale, biruia Israil; iar când lăsa mâinile biruia Amalic. Şi mâinile lui Moisi s-au îngreuiat, şi luând o piatră a pus-o supt el şi şedea pe ea, şi Aaron şi Or rezemau mâinile lui, unul de o parte, altul de altă parte, şi au fost mâinile lui Moisi rezemate până la apusul soarelui. Şi au sfărâmat Isus pe Amalic şi pe tot poporul lui cu ucidere de sabie. Si au zis Domnul către Moisi; scrie aceasta în carte spre pomenire, şi spune lui Isus, că, cu stingere voi stinge pomenirea lui Amalic din cele de supt cer. Şi a zidit Moisi Jertfelnic Domnului, şi a chemat numelui lui: *„Domnul este scăparea mea". Că, cu mână ascunsă bate Domnul pe Amalic din neam în neam".* Din porunca lui Dumnezeu tot de semnul Sf. Cruci se foloseşte Moisi pentru a scăpa pe Israeliţii cârtitori de pierzarea ce le-o provoca muşcăturile şerpilor înveninaţi, trimişi de Dumnezeu, ca pedeapsă pentru păcatelor lor. Şi a făcut Moisi un şarpe de aramă şi l-a pus pe el pe un semn. Când muşcau şerpii înfocaţi pe om, se uita la şarpele de aramă pus pe lemnul făcut în semnul Sfintei Cruci, + şi trăia. „Şi a auzit Hananeul împăratul Aradului cel ce locuia către pustie că a venit Israil pe calea Atarim şi s-a războit asupra lui Israil, şi a robit din ei robime. Şi a făcut Israil făgăduinţă Domnului, şi a zis: de-mi vei da pe poporul acesta supt mâna mea, voi aduce pe el dar şi cetăţile lui. Şi au ascultat Domnul glasul lui Israil şi a dat pe Hananeu supt mâna lui, şi l-a adus dar pe el şi cetăţile lui, şi a chemat numele locului aceluia: „Dar adus". Purcezând apoi ei din muntele Or, pe calea cea-despre Marea Roşie, au înconjurat pământul lui Edom, şi s-a împuţinat cu sufletul poporul pe cale. Şi cârtea poporul asupra lui Dumnezeu şi asupra lui Moisi, zicând: căci ne-ai scos pe noi din Eghipet, ca să ne omori în pustie? Că nu este nici pâine nici apă, şi sufletul nostru s-a urât cu această pâine deşartă". Atunci a trimis Domnul în popor şerpi omorâtori, şi muşca pe popor, şi a murit popor, mult din fiii lui Israil. Poporul îngrozit de acea bătaie Dumnezeească a mers la Moisi şi a zis. „Am păcătuit că am grăit rău asupra Domnului şi asupra ta. Roagă-te dar către Domnul, ca să ia de la noi şarpele!" Moisi s-a rugat către Domnul pentru popor. Atunci a zis Domnul către Moisi: „Fă ţie şarpe de aramă şi-l pune pe un semn, şi va fi de va muşca şarpele pe om, tot cel muşcat văzându-l pe el, va trăi". Moisi a făcut un şarpe de aramă, l-a pus pe un semn, şi când muşcau şerpii înveninaţi pe om, se uita la şarpele cel de aramă şi trăia(c).

19. **Cum se poate — zic unii — ca puterea lui Dumnezeu** să **se manifesteze prin semnul Sfintei Cruci?** Dumnezeu unde voieşte se biru- ieşte rânduiala firii. Tot astfel şi aici, Dumnezeu poate face minuni mari, prin care să se deschidă şi ochii celor mai mari păcătoşi. Dumnezeu, în dragostea Sa nemărginită, pentru ajutorarea şi mântuirea oamenilor, adeseori a întrebuinţat lucruri obişnuite, ba uneori, chiar şi din cele dispreţuite de ei.

Astfel în V.T. vedem că Dumnezeu pentru a scoate pe Israeliţi de sub robia Egiptenilor, a arătat felurite semne prin toiagul lui Moisi. Şi ce era toiagul lui Moisi? Credeţi că era de aur, argint, pietre scumpe, etc? Nu! Toiagul lui Moisi era o bucată de lemn, aşa cum sunt toiegile înconvoiate la căpătui de sus în forma unui semicerc. Cu toiagul lui Moisi Dumnezeu a făcut multe minuni, întâi pentru a încredinţa pe Moisi, că El care toate le poate, îl ajută, şi al doilea pentru a deschide ochii lui Faraon, Egiptenilor şi Israeliţilor, că Dumnezeu este care lucrează minuni în mijlocul pământului.

Dumnezeu a prefăcut toiagul lui Moisi în şarpe, şi apoi iarăşi în toiag. „Şovăind Moisi... i-azis lui Domnul: Ce ai în mâna ta? Moisi a răspuns: un toiag. Domnul i-a zis: Aruncă-l pe pământ. Moisi şi-a aruncat toiagul său pe pământ şi s-a prefăcut într-un şarpe. Moisi văzându-l, fugea de el. Domnul i-a zis: Apucă-l de coadă. El şi-a întins mâna şi apucându-l de coadă, şarpele s-a prefăcut iarăşi în toiag în mâna lui".(d). Acest toiag înzestrat cu puteri Dumnezeeşti, măcar că era numai o bucată de lemn, totuşi, s-a numit toiagul lui Dumnezeu(e). Cu acest toiag, Moisi şi Aaron au făcut semne şi minuni mari înaintea lui faraon şi a înţelepţilor lui în pământul Egiptului(f). Dumnezeu a făcut minuni mari cu toiagul lui Moisi la Marea Roşie. Adunarea israeliţilor ajungând la Marea Roşie, Moisi a lovit cu toiagul în apele ei. Atunci puterea lui Dumnezeu a despărţit în două apele mării, care au stat deoparte şi de altă parte ca nişte pereţi de munţi uriaşi, până ce a trecut tot poporul Israelit cu Moisi şi Aaron de cea parte. După trecerea tuturor Israeliţilor, Moisi a lovit iarăşi cu toiagul apele mării, care împreunându-se au înecat în adâncul lor pe Egipteni, care îi urmăreau ca să-i readucă cu sila iarăşi la robie în pământul Egiptului(g). Altă dată în pustie, cu acelaşi toiag, din porunca lui Dumnezeu, lovind într-o stâncă, puterea Dumnezeiască s-a arătat în momentul lovirii, că îndată a ieşit apă din piatră(h).

După câtva vreme, Dumnezeu şi-a descoperit voinţa Sa, lui Moisi şi Aaron, precum şi altor conducători după vremi ai poporului Israelit, grăind cu ei dintre doi Heruvimi de aur făcuţi de mâini omeneşti(i). Dumnezeu prin închipuirile acestea sfinte, a despărţit

apele Iordanului(j), a prăbuşit zidurile Ierihonului(l), a răsturnat idolii şi a pedepsit cu răni torturătoare pe păgâni(m). A pedepsit cu moarte 50.070 de bărbaţi ai Vetsamisului pentru că au privitcu ochi iscoditori şi fără evalvie Sfintele închipuiri ale Heruvimilor Slavei(n). A pedepsit cu moarte pe Ozia pentru că s-a atins cu îndrăzneală, fără evlavie de ele, şi a binecuvântat casa lui Avedar care cu credincioşie şi cu evlavie a găzduit sfintele închipuiri în casa sa, socotindu-le drept sfinţenie(o).

Astfel de minuni Dumnezeeşti prin felurite semne, le vedem lucrându-se şi în N. Testament. Aşa d.p. Dumnezeu arată milă oamenilor credincioşi, prin punerea Mâinilor Mântuitorului peste dânşii(p) şi ale urmaşilor Lui(r). A făcut minuni prin ungerea cu untdelemn(s), prin atingerea cu credinţă de hainele Mântuitorului şi ale urmaşilor Săi(t), prin umbra lui Petru(u),prin atingerea de ştergarele cu care se ştergea Pavel(v), ba chiar şi prin tină făcurtă cu scuipat...(z).

Ei bine, dacă prin acestea şi alte multe lucruri făcute de mâini omeneşti Dumnezeu a făcut o mulţime de minuni; apoi cu atât mai multe s-au lucrat şi se lucrează prin semnul Sf. Cruci, care a fost stropit şi îndumnezeit prin stropirea cu însuşi Sângele Dumnezeului celui Viu Iisus Hristos(x).

Arătări Dumnezeeşti. în timpul când Preotul a dat binecuvântarea de Sfânta Liturghie, s-a umplut Sf. Altar cu foc Dumnezeesc; iar Sf. Biserică cu lumini minunate. Acestea văzându-le împăratul a zis către boieriLsăi: „Minunată vedere vedem noi astăzi!" Ceva ca o negură, treptat, treptat, se da la o parte de pe ochii lor. Pe fiecare clipă a slujbei Dumnezeeştei Liturghii, împăratul cu ai săi auzeau şi vedeau tot altceva mai nou. Astfel ei, din ce în ce tot mai mult înţelegând şi pătrunzând în tainele Dumnezeeştei Slujbe săvârşite de Preot cu conlucrarea lui Dumnezeu, pentru ajutorul, iertarea păcatelor şi mântuirea omenirii, s-au hotărât şi mai mult a asculta şi privi slujba, cu toată atenţia până la sfârşit...(t).

Fericiţi sunt credincioşii, care au ochii sufletului sănătoşi şi deschişi, că văzând Dumnezeeştile lucrări şi slava lui Dumnezeu, treptat se silesc a se transforma fiecare, din omul cel vechi muritor, în omul cel nou nemuritor, în fiu şi moştean împărăţiei lui Dumnezeu. Acestea toate s-au lucrat şi se lucrează de puterea şi Slava lui Dumnezeu în Biserica Domnului Hristos, pentru creşterea noastră duhovniceşte, până la desăvârşire. Dacă Biserica V.T. sau a legii umbrei, în anumite momente, se umplea de Slava lui Dumnezeu(a), cu cât mai mult Biserica N.T., adică a Darului? Cu atât mai mult, cu cât aceasta e mai mare şi mai desăvârşită în toate, decât aceea.

Acum să continuăm iarăşi cu explicarea Dumnezeeştei Liturghii(b).

20. **Ce ne arată Preotul prin închiderea uşilor împărăteşti?** Preotul prin închiderea uşilor împărăteşti ne arată că împărăţia lui Dumnezeu se

„Asemănatu-s-a împărăţia Cerurilor cu zece fecioare, care luându-şi candelele lor, au ieşit întru întâmpinarea mirelui. Cinci dintre ele erau înţelepte, iar cinci nebune. Cele nebune luându-şi candelele lor, n-au luat cu sine untdelemn; iar cele înţelepte au luat untdelemn în vasele lor, cu candelele lor. Şi zăbovindu-se mirele au dormitat toate şi au adormit; iar la miezul nopţii s-a făacut strigare: iată mirele vine, ieşiţi întru întâmpinarea lui. Atunci s-au sculat toate, fecioarele acelea şi şi-au împodobit candelele lor. Iar cele nebune au zis celor înţelepte:

Daţi-ne şsi nouă din untul de lemn al vostru, că se sting candelele noastre. Si au răspuns cele înţelepte, zicând: nu cumva nu ne va ajunge nouă şi vouă, ci mai bine mergeţi la cei ce vând şi vă

(a) Eş. $40_{34\ 38}$; Lev. 16^{2}; Num. 9_{15}; 3 împ. $8_{10\ a}$; 2 Parai. $5_{13\ 14}$; 7,; Is. 6_{4}; Agheu $2_{,0}$; Ape. 15_{8}; (b) De la pg. 153 din această carte;

silește şi numai silitorii o dobândesc(c); iar cei ce se lenevesc sau se încurcă în grijile şi desmierdările lumeşti, rămân afară. Exemple: Cele 10 fecioare: cinci au intrat în împărăţia Cerului; iar cinci au rămas afară(d). Slugile cu talanţii: cei ce au lucrat, negustorit şi înmulţit, au intrat întru bucuria Domnului; iar sluga leneşă, care n-a lucrat, a fost pedepsită(e).

21. **Ce însemnează ectenia mare?** Ectenia (greceşte Ekftezis) însemnează cerere sau rugăciune neîntreruptă şi continuă.

22. **Ce însemnătate au feluritele cereri ale ecteniei mari?** Fiecare cerere din ectenia mare îşi are însemnătatea ei instructivă şi foarte folositoare, atât pentru suflet cât şi pentru trup. Să urmărim fiecare cerei^ în parte.

a) **Cu pace Domnului să ne rugăm.** Prin aceste cuvinte sfinţitul liturghisitor, atrage atenţia credincioşilor, că precum avem datoria a înălţa mâinile către cele sfinte şi a proslăvi pe Dumnezeu cu pace, tot astfel trebuie ca şi feluritele noastre cereri să le aducem către Dânsul cu pace şi în deplină linişte sufletească, pentru a fi bine primite. în Scrierile Apostolice găsim scrise aceste cuvinte privitor la pacea celor ce se adună în Sf. Biserică(t).

Arătări Dumnezeeşti. „Când a zis Preotul: „cu pace Domnului să ne rugăm", a văzut împăratul mulţime de îngeri stând înaintea lui Dumnezeu şi rugându-se pentru pacea lumii"(f).

Rugăciunea fără pace nu este primită de Dumnezeu? Da, nu este primită. Rugăciunea fără pacea conştiinţei, fără pacea cu Dumnezeu, cu sineşi şi cu aproapele, este ca o pasăre în agonia morţii, nu poate sbura către cer. Fără pace, nici rugăciune, nici mărturisire, nici mulţumire, nici cerere, nu se poate face şi nici săvârşi cum trebuie(g). Creştinul cu sufletul îndoielnic, turburat, neliniştit sau în felurite prigoniri cu alţii, după cum este nestatornic în activităţile sale, tot astfel e şi în rugăciunea sa. Astfel de creştini cu rugăciunile lor nu sunt primiţi la Dumnezeu. „Pacea să urmaţi cu toţii şi sfinţenia fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu"(h).

cumpăraţi vouă. Mergând ele să cumpere, venit-a mirele, şi cele ce erau gata, au intrat cu el la nuntă, şi s-a închis uşa. Iar mai pe urmă au venit şi celelalte fecioare, zicând: Doamne, Doamne, deschide nouă. Iar e! răspunzând a zis: Amin zic vouă: nu vă ştiu pe voi. Drept aceia, privegheaţi, că nu ştiţi ziua, nici ceasul, întru care Fiul Omului va veni" (Mt. 25,,2).

(c) Mt. **11,,; Lc. 16,6; (d) Mt. 25,13; (e) Mt.** 25$_{14\ 30}$**, comp. Mt.** 20, $_{16}$; 22,,,; 24$_{35M}$**; Mc. 13^,; Le.** 14,,^; 19,,^$_{7}$; **Ape.** 2, **3; (+) Scrierile Părinţilor Apostolici o.c. Voi. II pg.** 72-73. **(f) Dese. Sf. Lit. o.c: (g) 1 Cor. 14";** 2 **Cor. 13"; Mt.** 5^{23m26}; **Rom.** 12^{18m21}**; Iac. 4[1]; (h) Evr.** 12^{M15};

„Omule al lui Dumnezeu, fugi de acestea (lucrurile, slugile şi slujbele diavoleşti), şi urmează drîpt^tevlavia, credinţa, dragostea, răbdarea, blândeţile. Luptă-te lupta cea bună a credinţei, apucă-te de viaţa cea veşnică, la care şi chemat eşti, şi ai mărturisit mărturisirea cea bună înaintea multor m utori. Porunce'scu-ţi înaintea lui Dumnezeu, Carele învia toate, şi înaintea lui Hristos Iis".s, Carele a mărturisit înaintea lui Pilat din Pont mărturisirea cea bună. Să păzeşti

tu porunca nespurc ită şi nevinovată, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos" (1 Tim, $6_{n\ 14}$).Toate popoarele lumii, în legea lor, se roagă lui Dumnezeu sau zeilor lor, pentru dobândirea păcii. Pacea e dorită de toată lumea. Religia Budiştilor, promite credincioşilor ei de prin India o linişte veşnică în Nirvana, care după credinţa lor craiul popoarelor păgâne: Indiene, Japoneze, Chineze etc.

b) **Pentru pacea de sus şi pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.** Pacea de sus însemnează dreptatea bogată a milostivirei lui Dumnezeu, în care îşi găseşte liniştea şi odihna sufletească tot omul necăjit. Pacea aceasta Dumnezeească covârşeşte toată întristarea minţii omeneşti, trasformând-o în pace dătătoare de viaţă. Pacea aceasta — zice Sf. Ap.Pavel— care covârşeşte toată mintea, va păzi şi cugetele voastre întru Hristos Iisus"(i). Pacea de sus însemnează şi „Pacea" pe care Mântuitorul a dat-o Sfinţilor Săi Ucenici şi Apostoli, zicând: *„Pace las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum lumea dă, dau Eu vouă"(j).* Aceasta este pacea pe care Mântuitorul a dat-o Apostolilor Săi după învierea Sa din morţi, alungând din fiinţa lor frica şi neliniştea care îi copleşea: „Pace vouă"(l). „Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl şi Eu vă trimit pe voi"(m). Pacea este o bogăţie a Darurilor Dumnezeeşti, care mângâie, îndulceşte şi întăreşte sufletele turburate. Pacea aprinde focul dragostei, care este maica tuturor bunătăţilor. Pacea adevărată este darea cea mai bună şi darul cel mai desăvârşit, care pogorându-se de sus, de la Părintele Luminilor, aduce mântuire îmbucurătoare sufletelor noastre(n).

c) **Pentru pacea a toată lumea, pentru bună starea Sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.**
în această cerere sfinţitul slujitor al Altarului cere de la Dumnezeu Ziditorul, Purtătorul de grijă şi Atotţiitorul ca să dăruiască pace în toată lumea, bună stare Sfintelor Sale Biserici şi unirea tuturor creştinilor. Cererea aceasta din urmă, este dorinţa Mântuitorului, Care în rugăciunea Sa Arhierească a cerut-o de la Tatăl Ceresc, zicând: *„Părinte Sfinte,păzeşte-i... sfinţeşte-i... şi fă ca toţi aceştia să fie una, precum Tu Părinte în Mine şi Eu întru Tine, ca şi aceştia întru Noi una să fie... precum Noi una suntem"(* o).

d) **Pentru Sfânta Biserică aceasta şi pentru cei ce cu credinţă, cu bună cucernicie şi cu frica lui Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.** Istoria Bisericească ne arată că, cu foarte multă greutate, o comunitate bisericească din primele trei secole, putea să-şi aibă Biserica sa, unde să se poată ruga în linişte lui

Dumnezeu. Creştinii de pe atunci îşi făceau locaşuri sfinte în locuri ascunse, în catacombe sub pământ, în peşteri, prin crăpăturile pământului, în păduri seculare pustii, ca să nu fie prinşi de gonacii păgâni. Alteori se suiau în corăbii şi mergeau cu ele în largul mării şi acolo slujeau Sfânta Liturghie... însă adeseori şi prin aceste ascuzători, creştinii erau urmăriţi de oamenii stăpânirii păgâne, prinşi legaţi traşi cu multe bătăi şi torturări crude la scaunele de judecată. Acolo erau siliţi cu felurite făgăduinţe şi munci, a se lepăda de Domnul Iisus Hristos şi a se închina idolilor. Cei ce nu se supuneau, erau supuşi feluritelor torturări cumplite şi uciderí. Multe adunări bisericeşri au fost surprinse prin locaşurile de sub pământ şi măcelărite de păgâni. Alte comunităţi creştine au fost urmărite de agenţii stăpânirii păgâne, şi după ce s-au coborât în Sf. Locaşuri sub pământ, păgânii le-au astupat intrările secrete cu pământ, înmormântându-i astfel acolo pentru totdeauna, până la învierea obştească. Pentru a fi scăpaţi de atâtea greutăţi şi primejdii, Sf. Părinţi au rânduit această parte a ecteniei, ca, la orice slujbă şi în orice timp, adunarea credincioşilor creştini să se roage lui Dumnezeu, ca să le păzească Locaşul Sfânt în care se adunau, şi în acelaşi timp şi pe credincioşii care intrau într-însul cu credinţă, evlavie şi cu frica lui Dumnezeu.

Mai pe urmă încetând prigoanele păgânisfflului, Biserica a fost atacată de curentele feluritelor erezii: Arieni, macedoneni... care scoteau cu puterea şi cu vărsări de sânge şi cu uciderí pe drept credincioşii creştini din Sfintele lor Biserici Ortodoxe, peste care apoi se făceau stăpâni.

Aşa au făcut şi uniaţii papilor (zişi gr. cat.). Prin scandale, bătăi, vărsări de sânge, s-au făcut stăpâni cu puterea pe Sfintele Locaşuri Ortodoxe din Transilvania şi din alte părţi. Astfel Sf. Mănăstire a Vadului edificată de Voevodul Ştefan cel Mare, unde multă vreme a fost episcopie ortodoxă, uniţii s-au făcut şi sunt şi astăzi stăpâni pe dânsa. Lăcaşul Sfânt din Făgăraş, făcut de milostivul, evlaviosul domn şi martir creştin, Constantin Brâncoveanu, de asemenea îl ţin uniaţii cu puterea ş.a.m.d.

în vremile noastre privim cu durere că materialismul egoismul, destrămarea credinţei, indiferentismul religios, precum şi alte greutăţi, însoţite de vijeliile curentelor schismatice, eretice, sectare, francmasone şi atee, ne împiedică a ne putea zidi Lăcaşuri Sfinte mai încăpătoare, în care să facem adunări cu Slujbe Sfinte, demne de măreţia Slavei lui Dumnezeu. Astăzi, când vedem că multe Lăcaşuri Divine: Sf. Mănăstiri, Schituri şi Biserici, moştenite de la voevozii,

boierii şi strămunii noştri, sunt lăsate în părăginire, ca nişte vii părăginite, trebuie să ne rugăm fierbinte lui Dumnezeu cu aceste cuvinte ale ecteniei, ca şi creştinii apostolici, patristici şi ca strămunii noştri în timpurile feluritelor prigoane şi năvăliri ale vrăjmaşilor lor, pentru a fi păziţi de El(|).

e) **Pentru prea Sfinţitul Arhiepiscopul (Patriarhul, Mitropolitul ori Episcopul nostru N) pentru cinstita Preoţie, cea întru Hristos Diaconie, pentru tot clerul şi poporul, Domnului să ne rugăm.** Mai înainte de orice persoană din ţară, se pomeneşte la ectenie, Ierarhul eparhiot, adică conducătorul întregii Biserici eparhiale sau Părintele sufletesc al tuturor credincioşilor din eparhie. Apoi se pomeneşte, treapta Preoţiei, Diaconiei, clerul inferior (Monahi, Monahii, cântăreţi, citeţi, eclesiarhi etc.) şi pentru întreg poporul drept credincios. A ne ruga fierbinte lui Dumnezeu pentru păstorii noştri duhovniceşti şi unii pentru alţii, este o faptă bună, o virtute creştinească, bine-plăcută lui Dumnezeu.

Astfel Sf.Ap. Pavel a fost izbăvit din temniţă prin rugăciunea fierbinte a credincioşilor, care se rugau în Biserica din casa Măriei mama lui Ioan, care se chema Marco(p).

(t) **Prea Sfântul Dumnezeu apără şi salvează Sf. Locaşuri şi pe creştinii drept credincioşi prin Sfinţii Săi îngeri.** în Kolassa Frigiei, aproape de Ierapole, era o Biserică a Sf. Arhanghel Mihail, deasupra isvorului apei celei de minuni făcătoare, din care multe tămăduiri primeau bolnavii, mai multe decât din scăldătoarea Siloamului, pentru că acolo odată în an **se** pogora îngerul Domnului, şi turbura apa; iar aici totdeauna era darul începătorului cetelor îngereşti. Acolo, cel care întâi după turburarea apei intra în scăldătoare, se făcea sănătos; aici însă, toţi, şi cei dintâi şi cei de pe urmă primeau sănătate, câţi veneau cu credinţă. Acolo trebuinţă era de pridvoare unde să locuiască bolnavii până vor căpăta sănătatea, pe care nu degrabă o luau, ci abia cineva în treizeci şi opt de ani a câştigat-o; aici, într-o zi sau într-un ceas câştiga bolnavul sănătatea. Iar pentru începutul izvorului aceluia se povesteşte aşa: Când cu întunericul neîndumnezeitei mulţimi de idoli era împâclată toată lumea, şi se închinau oamenii făpturii, nu Făcătorului, întru acea vreme în Ierapole se cinstea de cei necredincioşi o viperă mare şi înfricoşată, căreia toată lumea, cu drăcească înşelăciune orbindu-se, i se închina. Şi o ţinea pe ea sălbaticul popor încuiată într-o casă, zidită întru cinstea ei, unde aducându-i multe feluri de jertfe, o hrăneau pe acea viperă plină de otravă, care pe mulţi îi vătăma.

Iar Singurul adevăratul Dumnezeu vrând ca, prin lumina cunoştinţei Sale să lumineze lumea, şi pe oamenii cei rătăciţi să-i povăţuiască la calea cea adevărată, a trimis pe Sfinţii Săi Ucenici şi Apostoli în tot pământul, ca să propovăduiască Sf. Evanghelie la toată făptura, dintre care doi: Sf. Ioan Teologul şi Sf. Ap. Filip, unul în E o., iar altul în Ierapole ajungând, se

osteneau în buna-vestire a lui Hristos. Deci, era atunci în Efes o capişte minunată şi un frumos idol al neslăvitei zeiţe păgâneşti, Artemida, cu ai cărei slujitori şi închinători, Sf. Ioan s-a arătat biruitor, făcând mult războiu cu sabia cea

(p) F.Ap. 12, „;

f. **Pentru prea înălţatul şi de Hristos iubitorul nostru conducător**

(‚numele lui şi al familiei), **Domnului să ne rugăm.** împăratul sau conducătorul creştin dreptcredincios, este pus de Dumnezeu ca stăpânilor peste ţara sa, ca prin felurite mijloace să întruchipeze unitatea şi pacea în popor.

duhovnicească a cuvântului lui Dumnezeu. Căci, cu puterea numelui lui Hristos a făcut ca şi capiştea şi idolul să cadă şi ca praful să se risipească, şi pe toată cetatea au adus-o la Sfânta Credinţă cea întru Hristos. Iar după risipirea idolului Artemidei, a venit de la Efes în Ierapole, ca să ajute împreună slujitorului său Sfântului Filip Apostolul, întâmplându-se atunci acolo şi Sf. Apostol Vartolomeu, şi sora lui Filip Mariamia, şi cu dânşii împreună slujea mântuirei omeneşti şi Sf. Teolog. Iar mai întâi s-au înarmat asupra viperii, căreia oamenii cei necredincioşi îi aduceau jertfe, având-o pe ea în loc de Dumnezeu, şi pe aceia au ucis-o cu rugăciunea. Apoi au arătat popoarelor pe unul adevăratul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul şi pământul. Stând ei odată la un loc, care se numea Herotop, proorocră, că Darul lui Dumnezeu peste dânsul va străluci, şi Sf. Arhanghel Mihail, Voevodul puterilor cereşti, va cerceta locul acela, şi minuni acolo se vor săvârşi, care lucru s-a şi împlinit în curând. Pentru că ducându-se Sf. Ioan într-alte cetăţi la propovăduire, iar Sf. Filip pătimind de la păgâni, asemenea şi Vartolomeu şi Mariamia la alte ţări îiţipărţindu-se, a izvorât la locul acela apă de minuni făcătoare, după proorocia Sf. Apostoli, încât s-a împlinit Scriptura care zice: „S-a vărsat apa în pustie, şi vale în pământul cel însetat şi cele fără de apă vor fi bălţi, şi pe pământul cel însetat va fi izvor de apă. Acolo va fi veselia păsărilor, şi sălaş de trestie, şi baltă. Şi acolo va fi cale curată, şi cale sfântă se va numi".

Deci, începură a veni la izvorul acela mulţi, nu numai credincioşi, ci şi necredincioşi, pentru că minunile cele ce se făceau, că nişte trâmbiţe cu mare glas îi chema pe ei la sine, şi toţi cei ce beau şi se spălau din izvorul acela, se tămăduiau de neputinţele lor, şi primind sănătate, se botezau mulţi în numele Sfintei Treimi.

Deci, a fost oarecare elin din Laodikia, a căruia fiică, una născută, era mută din naştere, de care lucru era foarte supărat tatăl ei, şi multă sârguinţă adăogând pentru deslegarea limbii ei, şi nesporind nimic, a rămas în mare mâhnire. Iar într-o noapte a adormit pe pat, şi a văzut în vedenie pe îngerul lui Dumnezeu stând înaintea lui, ca soarele strălucind, nu că era vrednic ca să-l vadă pe el, ci ca prin acea vedenie întru cunoştinţa adevărului să vină, şi pe alţii cu sine la Dumnezeu să-i aducă. Drept aceia, văzând pe înger s-a cutremurat, şi l-a auzit pe el grăind'către dânsul: „De voieşti ca să se deslege

limba fiicei tale, să o duci pe ea la izvorul acela al meu, care este aproape de Ierapole în Herotop, şi să-i dai să bea dih apa aceia, şi vei vedea Slava lui Dumnezeu. Deci, sculându-se din somn omul acela, se mira de ceea ce văzuse, şi crezând cuvintelor ce i s-au zis lui, îndată luându-şi fiica, a mers degrabă la apa cea făcătoare de minuni, la care ajugând, a aflat mulţime de oameni scoţând din ea şi botezându-se într-însa, şi primind tămăduiri de boalele lor. Şi i-au întrebat pe ei: *„Cui vă rugaţi spălându-vă cu apa aceasta? "* Iar ei ziseră: *„ Chemăm numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh; şi mai chemăm în ajutor şi pe Sf. Arhanghel Mihail"*. Atunci omul acela ridicându-şi

Aceşti stăpânitori creştini, sunt orânduiţi ca să conducă poporul pe căile dreptăţii şi vieţii, în aşa fel, ca supuşii săi să se privească unii pe alţii cu tot respectul ca fraţii de sânge şi de duh; iar în vremi grele aceştia să formeze zidul de apărare al ţării, Bisericii şi neamului.

Văzând că fericirea ţării vine

ochii în sus, şi mâinile înălţându-şi, a zis: *„Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, Dumnezeule cel creştinesc, miluieşte-ne pe noi._ Sfinte Mihailé sluga lui Dumnezeu, ajută-ne şi tămăduieşte pe fiica mea"*. Şi scoţând din apă, a dat fiicei sale să bea cu credinţă, şi îndată limba ei cea legată cu amuţirea s-a deslegat spre prea-mărirea lui Dumnezeu, şi a grăit lămurit, strigând: *„Dumnezeule cel creştinesc, miluieşte-măpe mine, Sfinte Mihailé ajută-mi mie"*. Deci, toţi cei ce se întâmplaseră acolo se minunau de puterea lui Dumnezeu, şi slăveau pe Prea Sfânta Treime, şi pe ajutorul Sfântului Arhanghel Mihail îl măreau. Iar elinul acela, văzând tămăduirea fiicei sale, s-a bucurat foarte, şi nepregetând deloc, s-a botezat îndată cu fiica şi cu toţi casnicii săi, cei ce veniseră cu dânsul. Iar spre semn de mulţumire a zidit deasupra izvorului aceluia o Sf. Biserică prea frumoasă, afierosind-o întru numele Sfântului Arhanghel Mihail, Voievodul puterilor cereşti, şi cu toată buna podoabă, înfrumuseţând-o, şi din destul într-însă rugându-se, s-a întors la locul său.

Iar în anul" al nouăzecelea de la zidirea Bisericii aceleia, a venit de la Ierapole un copil mic, .având zece ani de la naşterea sa, numele Arhip, din părinţi creştini născut, şi în bună-credinţă crescut, şi a început a vieţui lângă acea Biserică a Sfântului Arhanghel Mihail, făcând slujba cea de aprins lumânările. Iar începutul vieţii sale şi l-a pus întru acest fel. De când a început a vieţui lângă Biserici, aceea, slujind lui Dumnezeu, n-a gustat nimic din mireneştile mâncări şi băuturi, nici carne, nici vin, nici pâine nu mânca, ci numai verdeţuri de pustie, pe care adunându-le şi fierbându-le, odată pe săptămână mânca, şi acelea fără de sare, iar băutura lui era o măsură mică de apă. Cu o răbdare pa aceasta înfrânându-şi trupul său, întru acest fel de fapte bune s-a îndreptat pe sine în tinereţile sale, şi până la bătrâneţe neschimbat întru dânsele a petrecut, cu totul unindu-se cu Dumnezeu, şi asemănându-se vieţei celor fără de trup, fiind chiar în trup. Iar hainele lui erau nu de mult preţ, ci numai două rase avea, una o purta pe trup, iar cu cealaltă îşi acoperea patul său, care era aşternut cu pietre ascuţite, şi-l acoperea cu rasa pentru ca

de cei ce intră în casa lui să nu fie văzută asprimea pietrelor, iar căpătâiul lui era un sac umplut cu mărăcini. Astfel era aşternutul fericitului acestuia nevoitor, şi una ca aceasta era odihna lui. Şi când avea trebuinţă de firescul somn, îşi punea mult ostenitul său trup pe acele pietre şi spini, şi era somnul lui trezire mai .mult decât somn, şi odihna lui era muncire mai mult decât odihnă. Pentru că ce uşurare este trupului ca să se culce pe pietre vârtoase? Şi ce fel de somn este acela ca să-şi odihnească capul pe spini înţepoşi? Deci, îşi schimba haina sa în tot anul; cu rasa aceea pe care o avea pe trup, îşi acoperea patul său; iar cu cealaltă, care era pe pat, se îmbrăca, şi după un an iarăşi schimba rasele acelea tot aşa la fel! Şi nu avea odihnă ziua şi noaptea, obosindu-şi trupul său, şi păzindu-şi sufletul de cursele vrăjmaşului.

şi de la stăpânirea glorioasă a acestor unşi ai Domnului, noi toţi avem datoria ca să ne rugăm pentru dânşii şi pentru curtea lor, adică pentru guvern şi pentru armată. Aceasta e o poruncă pe care ne-o dă Dumnezeu prin Dumnezeeasca Sa Scriptură: „Fiule Timotei! Rogu-te mai-înainte de

Pe acea strâmtă şi necăjicioasă cale urmând, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Nu mă lăsa pe mine Doamne, ca de bucuria cea deşartă să mă bucur pe pământ, nici să biruiască bunătăţile lumei acesteia înaintea ochilor mei, să nu-mi fie mie a mă veseli de oricare lucru vremelnic, întru această viaţa a mea; ci, umple-mi Doamne ochii mei de lacrimi duhovniceşti, şi-mi umileşte inima mea, îndrepteză căile mele, şi-mi dă mie ca până în sfârşit să mă zdrobesc pe sine-mi, şi să robesc Duhului trupul meu. Pentru că ce mă foloseşte pe mine trupul acesta, care acum este şi pe urmă va putrezi; şi ca o floare ce dimineaţa înfloreşte, iar spre seară se usucă? Drept aceia, dă-mi mie Doamne, ca să mă nevoiesc la acelea care folosesc sufletul şi mijlocesc viaţa cea veşnică". Întru acestea fericitul Arhip învăţându-se, şi prin cea cu osârdie rugăciune vorbind cu Dumnezeu, s-a făcut ca un înger al lui Dumnezeu, pe pământ cerească viaţă petrecând, şi nu numai de a sa mântuire se-ngrijea ci şi pentru a multora. Căci boteza pe cei necredincioşi, întorcându-i la Hristos, care lucru văzându-l elinii cei fără de Dumnezeu, s-au pornit spre zavistie, nesuferind să vadă slăvitele minuni care să făceau prin sfânta apă, şi pe sfântul acesta ce petrecea acolo îl urau, asupra căruia adeseori năpădind îl ocărau, de păr şi de barbă trăgându-l, şi la pământ trântindu-l îl târau, călcându-l cu picioarele, şi în multe feluri batjocorindu-l pe el, îl izgoneau să plece de-acolo. Iar cel tare, cu sufletul de diamant, fericitul Arhip, pe toate acestea de la închinătorii de idoli le suferea cu vitejie, şi nu s-a depărtat de la Sf. Biserică, slujind lui Dumnezeu întru cuviosie şi nerăutatea inimei sale, grijindu-se de mântuirea sufletelor omeneşti.

Odinioară adunându-se necuraţii, se sfătuiră, zicând între ei: „De nu vom astupa cu pământ apa aceea, şi pe părosul acela de nu-l vom ucide, apoi toţi zeii noştri cu desăvârşire vor fi defăimaţi de către cei ce se tămăduiesc acolo". Şi s-au dus cu mulţimea adunării lor, ca să astupe cu pământ apa aceea făcătoare de minuni, şi pe acel nevinovat om, pe fericitul Arhip, să-l ucidă.

Ajungând la acel loc sfânt, se despărţiră în două: unii s-au repezit la Biserică şi la izvor iar alţii se sârguiau spre casa robului lui Dumnezeu, ca să-l ucidă pe el. însă Domnul, Cel ce nu lasă toiagul păcătoşilor peste soarta dreptţilor, a păzit pe robul Său de cei ucigaşi. Pentru că de năpraznă le-a amorţit lor mâinile, şi n-au putut să le ridice pe ele asupra cuviosului. încă a arătat şi din apă o străină minune; căci pe când necuraţii se apropiaseră de izvor, îndată a ieşit din apă o pară de foc, şi repezindu-se la dânşii, i-a isgonit pe ei departe şi aşa acei fără de lege, de la izvorul acela făcător de minuni şi de la cuviosul Arhip s-au depărtat toţi cu ruşine, însă nu încetau scrâşnind cu dinţii lor, şi lăudându-se că o să piardă izvorul acela. Biserica şi pe slujitorul Bisericii. Deci, era la locul acela un râu curgând de-a stânga Bisericii, al căruia nume era Hrisos, pe acesta au cugetat nelegiuţii ca să-l îndrepteze asupraa acelui loc sfânt, ca izvorul amestecându-se cu apa râului să-şi piardă puterea sa cea făcătoare de minuni. Şi când începură ca să-şi pună în lucrare acel gând rău, izind toate să faceţi rugăciuni, cereri, făgăduinţe, mijlociri şi mulţumiri pentru toţi oamenii. Pentru împăraţi şi pentru toţi cei care sunt întru dregătorii(r), ca să petrecem viaţa lină şi cu odihnă întru toată buna credinţă şi curăţie. Acesta este lucru bun şi primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru,
adică curgerea râului, ca să schimbe apa, acoperind izvorul, îndată râul, cu porunca lui Dumnezeu, şi-a făcut altă cale repejunelor sale, şi a curs pe de-a dreapta Bisericii. Iar ei umplându-se.iarăşi de ruşine, s-au întors la locurile lor.

Deci erau acolo alte două râuri, despre răsărit curgând şi apropiindu-se de locul cel sfânt, depărtare ca la trei stadii, numele unui râu Licacoper; iar al altuia Kufos. Aceste două râuri isbindu-se de marginea unui munte mare s-au împreunat amândouă într-unui şi abătându-se în dreapta, curgeau spre partea Likiei. Iar, a tot vicleanul diavol, a băgat în inimile acelor răi oameni, un sfat ca acesta, ca: pe amândouă acest râuri să le îndrumeze^ asupra locului celui făcător de minuni, a căror curgere să strice Biserica Sfântului Arhanghel Mihail, şi să acopere cu apele acelea sfântul izvor, înecând şi pe cuviosul Arhip. Pentru că era locul lesnicios spre pornirea apei într-acolo, că de la înălţime mare râurile acelea se pogorau în jos, iar Biserica era la un loc tot mai jos. Şi sfătuindu-se necuraţii, se adunară din toate cetăţile ţării aceleia, mulţime fără de număr, şi în satul Laodikiei împreunându-se, s-au dus la Biserică. în apropiere de Altarul Bisericii era o piatră, având lăţimea şi înălţimea fără de măsură, iar adâncimea în pământ nesfârşită. Deci, de la acea piatră începând, au săpat un şanţ adânc şi larg până la muntele acela, sub care râurile se împreunaseră. Săpând ei cu mare osteneală şi calea pe care era să îndrumeze apele asupra Bisericii, gătind-o, au izit păraiele acelea, ca adică să se adune apă multă, şi s-au ostenit întru acel plan deşert al lor vreme de zece zile. Iar cuviosul Arhip văzând un lucru ca acela al lor, a căzut la pământ în Sf. Biserică, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi, şi chemând spre ajutor pe cel cald folositor, pe Sf. Arhanghel Mihail, ca să-şi păzească locul său de înecarea apei, şi să nu se bucure vrăjmaşii cei ce voiesc să piardă sfinţenia

Domnului, şi zicea: „Nu voi fugi de la locul acesta sfânt, nici voi ieşi din Biserică, ci aici să mor şi eu, de va voi Domnul ca să fie înecat Locaşul acesta". Iar când s-au sfârşit acele zece zile, şi apele s-au înmulţit foarte, au săpat necuraţii elini acel singur loc, pe unde erau să se pornească apele spre calea cea gătită, şi îndrumară apele asupra Sfintei Biserici îngereşti, în ceasul întâi al nopţii. Iar ei alergând, au stătut din partea stângă, vrând să vadă înecarea sfântului loc. Şi au sunat apele ca un tunet, rostogolindu-se cu mare freamăt Iar cuviosul Arhip, fiind în Sf. Biserică, la rugăciune, şi auzind huetul apei, a strigat mai cu dinadinsul către Dumnezeu şi către Sfântul Arhanghel Mihail, milă şi ajutor cerând, ca să nu fie înecat sfântul loc, şi ca să nu se veselească vrăjmaşii, ci ca să se ruşineze necuraţii şi să se preamărească numele Domnului, şi să se laude puterea şi sprijinirea cea îngerească. Şi a cântat psalmul lui David, zicând: „Ridicat-au râurile Doamne, ridicat-au râurile ¿lasurile sale, ridica-vor

(r) 1 Tim. 2_2Rom. 13_{17}; Tit3,; 1 Petru2,, „ „; Prov. S. $8_{8\,Ji}$; Dan. 2_{21}; 4_{J2}; Ioar 19„; Ml 22_{21}; Mc. 12_{17}; Lc. 20_{25};

„Carele voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină"(s). în vremile grele ale trecutului nostru românesc, pe când barbarii, turcii, tătarii, ungurii, polonii şi alţi vrăjmaşi năvăleau în ţara noastră, în Sf. Mănăstiri, Schituri şi Biserici, neîncetat se făceau Slujbe

râurile valurile sale, de glasuri de ape multe. Minunate sunt înălţările mării, minunat este întru cele înalte Domnul. Casei Tale se cuvine sfinţenie Doamne, întru lungime de zile". Si când le grăi pe acestea Sfântul Arhip, a auzit un glas poruncindu-i să iasă din Biserică. Deci ieşind sfântul din Biserică, a văzut pe păzitorul neamului creştinesc şi pe cel cald folositor, pe Sf. Arhanghel Mihail în chip omenesc, prea minunat foarte şi prea luminat, precum s-a arătat oarecând Proorocului Daniil, spre carele neputând să caute, a căzut de frică la pământ. Iar el a zis către dânsul: „îndrăzneşte şi nu te teme, scoală-te şi vino la mine aici, şi vei vedea puterea lui Dumnezeu în apele acestea". Şi sculându-se fericitul Arhip, s-a apropiat cu frică la Voievodul puterilor cereşti, şi a stătut de-a stânga după porunca lui, şi a văzut un stâlp de foc de la pământ până la cer. Iar când s-au apropiat apele,4 şi-a ridicat Arhanghelul dreapta sa şi a însemnat cu semnul Crucii peste faţa apelor zicând: *„Să staţi acolo "*. Şi îndată s-au oprit apele, încât s-a împlinit cuvântul cel proorocesc: „Văzutu-Te-au apele şi s-au temut", au stătut râurile ca un zid de piatră, şi s-au înăiţatîn sus ca un munte înalt.

Şi întorcându-se Arhanghelul la piatra aceea mare, care era aproape de Sf. Altar, a lovit într-însa cu toiagtil pe care îl avea în mâinile sale,

însemnând spre dânsa semnul Crucii şi îndată s-a făcut un tunet mare, şi s-a cutremurat pământul şi piatra aceia s-a despicat în două şi s-a făcut în piatră prăpastie mare. Şi a zis Sfântul Mihail: „Aici să se sfărâme toată puterea cea protivnică, şi să iasă isbăvire de toate răutăţile tuturor celor ce vor alerga cu credinţă". Acesta zicându-le, a poruncit fericitului Arhip ca să treacă de-a dreapta parte, sistând cuviosul în partea cea dreaptă, Sf. Mihail cu mare glas a zis către ape: *„Să intraţi în strâmtoarea aceasta".* Şi îndată au curs apele în ruptura pietrei huind, şi de atunci totdeauna s-a făcut păraielor acelora cale întru acea piatră. Iar vrăjmaşii deastânga parte stând şi înecarea Sfintei Biserici vrând a o vedea, de frică au încremenit. Iar Sf. Arhanghel Mihail aşa pe Biserica sa şi pe cuviosul Arhip, de înecarea apei păzindu-l întreg, s-a suit în cer; iar fericitul Arhip înălţa mulţumire lui Dumnezeu, pentru minunea aceea preaslăvită, şi preamărea ajutorul păzitorului celui mare. Deci se umplură de ruşine toţi protivnicii, şi s-au făcut mare bucurie credincioşilor care alergară la Biserica cea îngerească şi la izvorul cel minunat, dând laudă lui Dumnezeu împreună şi cuviosului Arhip. Şi dintru acea vreme au aşezat ca să se prăznuiască acea zi, întru care s-a făcut acea preasfinţită minune prin arătare îngerească. Iar cuv. Arhip a petrecut de aci înainte în acel loc, mai cu dinadinsul slujind lui Dumnezeu ani îndestulaţi, şi cu pace s-a mutat la Dumnezeu, având şaptezeci de ani de la naşterea sa; şi s-a îngropat de

(s) I Tim. $2_{[8]}$; I tes. 1_2; Ezdra 6_{10}; Ier. 29_7;

Sfinte, prin care cereau ajutor de sus Voievozilor şi Oastei Române. Cu acest ajutor şi putere de sus, Voievozii cu Oastea Română, adeseori au ieşti biruitori, contribuind astfel fiecare unul după altul, treptat, treptat, la făurirea României Mari şi înfloritoare de azi.

cei credincioşi în acelaşi loc sfânt, care din minunea cea mai înainte pomenită, s-a numit Hones, adică mistuire, că acolo s-au mistuit apele în piatră. Deci se cade ca întru această zi să pomenim şi alte minuni ale Sfântului Arhanghel Mihail, pe care le-a făcut, bine făcând neamului creştinesc.

între marea Adrianului şi între muntele care se numeşte Gargan, este cetatea Sipont, aflându-se departe de munte ca la douăsprezece mii de paşi; întru acea cetate era un om bogat, a căruia cireadă i se păştea pe sub muntele acela, şi s-a întâmplat de a rătăcit un bou, despărţindu-se de cireadă, pe care

căutându-l stăpânul mult cu slugile împreună, l-a aflat pe el Ja vârful muntelui aceluia, stând lângă uşa oarecărei peşteri, şi 'implându-se de mânie că atâta s-a ostenit căutându-l pe el, a luat arcul şi o săgeată adăp^ă cu otravă, şi a îndreptat-o spre boul său, vrând să-l ucidă pe el. Dar deodată săgeata întorcându-se înapoi, a rănit pe săgetător. Iar cel ce era cu dânsul văzând aceasta s-a temut şi nu îndrăznea să se apropie de acea peşteră; ci întorcându-se în cetate, a spus tuturor ceea ce se făcuse. Deci înştiinţându-se Episcopul cetăţii aceleia, s-a rugat lui Dumnezeu ca să-i arate lui taina aceasta. Şi i s-a arătat lui în vedenie Sf. Arhanghel Mihail, spunându-i că el şi-a ales luişi locul acela şi-l păzeşte pe el, şi voieşte ca acolo adeseori să cerceteze şi să ajute oamenilor celor ce vor alerga cu rugăciune. Iar Episcopul a spus vedenia aceea cetăţenilor şi după postul cel de trei zile, pe care l-a poruncit la toată cetatea, s-a dus cu clerul său şi cu tot poporul la muntele acela, şi suindu-se deasupra au aflat într-o piatră mare o peşteră întru care era intrarea strâmtă, şi nu au îndrăznit să intre înăuntru, ci înaintea uşei şi-au săvârşit rugăciunile. Şi de atunci, adeseori mergeau acolo cei ce doreau, făcându-şi rugăciunile sale către Dumnezeu şi către Sfântul Arhanghel Mihail. Odinioară Neapolitanii, necredincioşi fiind, şi-au adunat ostaşii lor şi au mers fără de veste la cetatea Sipontului, vrând ca să o ia pe dânsa şi să o dărâme; şi erau cetăţenii cuprinşi de frică mare. Iar Episcopul a poruncit post la popor, ca trei zile să nu guste hrană, şi să se roage cu deadinsul, ca să se izbăvească de vrăjmaşii lor cei ce i-au înconjurat pe dânşii. Iar mai-nainte de ziua aceia, întru care vrăjmaşii voiau ca, cu toate puterile lor să izbească cetatea, s-a arătat Arhanghelul puterilor cereşti Episcopului în vedenie zicându-i: „Mâine în ceasul al patrulea din zi să porunceşti tuturor cetăţenilor să se înarmeze şi să iasă din cetate împotriva vrăjmaşilor, şi eu, voi veni să vă ajut vouă". Deci, Episcopul sculându-se din somn, a spus vedenia la toţi, şi s-au bucurat toţi de biruinţa cea făgăduită asupra

g) **Pentru ca să-i ajute şi să-i supue sub picioarele lui pe tot vrăjmaşul şi protivnicul, Domnului să ne rugăm.**

Conducătorul este stăpânitorul suprem al ţării şi al armatei în timp de pace şi în timp de război. în vremuri grele, când străinii de neam şi lege năvălesc asupra noastră ca să ne sfârtice

vrăjmaşilor şi s-au întărit cu bună nădejde; apoi venind al patrulea ceas din zi, s-a făcut un tunet mare, şi ridicându-şi credincioşii ochii lor, au văzut la muntele Gargan un nor mare pogorându-se. Şi s-a făcut ca oarecând la muntele Sinai, foc şi fum, fulgere şi tunete, încât lot muntele acela s-a cutremurat, şi cu nor s-a acoperii. Deci, văzând-o aceia protivnici s-au temut foarte şi începură a fugi. Iar cetăţenii cunoscând, că buntil păzitor şi grabnicul folositor a venit cu cereştile sale oşti ca să le ajute lor, au deschis porţile cetăţii, şi au alergai pe urma vrăjmaşilor lor, secerându-i pe ei ca pe nişte paie. Ei adică dinapoi îi tăiau pe dânşii; iar Sf. Arhanghel Mihail dintru înălţime cu tunete şi fulgere îi ucidea pe ei, cât se făcuse numărul celor morţi, şase sute de bărbaţi căzuţi de tunete şi fulgere. Deci, gonindu-i până în depărtare, şi

desăvârşit cu ajutorul Voievodului puterilor cereşti, pe vrăjmaşii lor biruindu-i, s-au întors în cetatea lor veselindu-se.

Dintr-acea vreme Neapolitanii cunoscând mâna cea tare a lui Dumnezeu celui Atotputernic, au primit Sfânta Credinţă. Iar cetăţenii Sipontului adunându-se toţi cu Episcopul şi cu clerul, s-au dus la muntele acela, la care a fost acea arătare înfricoşată, vrând ca să dea acolo mulţumire lui Dumnezeu şi ajutătorului lor Sfântului Arhanghel Mihail, şi tuturor cereştilor puteri. Iar când s-au apropiat la uşa peşterei aceleia, au aflat pe marmură urma de câţiva paşi omeneşti, bine însemnate, ca pe nişte pământ moale şi ziceau unii către alţii: „Iată cu adevărat Sfântul Arhanghel Mihail, a lăsat aici semnul ajutorinţei sale, că singur aici a fost, mântuindu-ne pe noi de vrăjmaşii noştri. Şi închinându-se au sărutat urmele acelea, şi săvârşind cântarea cea de rugăciune se veseleau de păzitorul şi folositorul lor, mulţumind lui Dumnezeu. Deci, au hotărât ca să zidească la locul acela o Biserică în numele Sfântului Mihail. Şi când se găteau spre lucrul acela, iarăşi s-a arătat Sf. Arhanghel Episcopului, zicându-i: „Nu se cade vouă să vă îngrijiţi pentru zidirea Bisericii, pentru că eu fără de a voastră osteneală mi-am gătit mie acolo Biserică, numai să intraţi într-însa; iar tu mâine săa slujeşti în ea Sfânta Liturghie, şi să împărtăşeşti pe credincioşi cu Dumnezeeştile Taine.

După vedenia aceasta, Episcopul a poruncit ca: toţi credincioşii să fie gata spre împărtăşirea Sfintelor Taine, şi a mers cu dânşii recitând cântări de rugăciuni. Iar când au sosit la sfântul* acela loc, unde sfintele urme pe marmură erau închipuite, au aflat în piatră cioplită o Biserică mică, nu după obiceiul lucrului de mâini omenești făcută, ci ca o peşteră, neavând pereţii netezi; iar vârful era împodobit cu diferite înălţimi, căci pe câte o parte puteai cu capul să ajungi; iar pe alta nici cu mâna nu puteai; cu care se făcea încredinţare oamenilor că Dumnezeu ţara şi să ne răpească din moşia strămoşească, atunci apărarea ţărei este încredinţată conducătorului şi armatei sale. Astfel noi creştinii suntem datori a ne ruga lui Dumnezeu, întâi pentru pace; iar în caz de năvăliri ale vrăjmaşului peste noi, ne rugăm lui Dumnezeu, ca să împuterniceaască pe nu voieşte pietrele cele împodobite în Biserică, ci inimile cele curate. Iar Sf. Masă era acoperită cu acoperământ roşu, şi a săvârşit pe dânsa Episcopul Sf. Liturghie şi a împărtăşit pe credincioşi cu Preacuratele Taine; iar în Sf. Altar,

despre partea de miază-noapte, s-a arătat de la vârf picantă apă curată, dulce şi foarte luminoasă şi făcătoare de minuni, din care bând bolnavii, sănătate câştigau. Şi beau credincioşii din apa aceia după împărtăşirea Sfintelor Taine, şi minuni fără de număr se făceau în Biserica aceea, şi toate neputinţele se tămăduiau cu rugăciunile Sf. Arhanghel Mihail. Deci, a zidit Episcopul chilii lângă Biserică, şi a rânduit să fie acolo Preoţi şi Diaconi, cântăreţi şi citeţi ca în toate zilele să se săvârşească pravila bisericească întru slava lui Dumnezeu, şi întru cinstea Sfântului Arhanghel Mihail.

Credem de bine, să pomenim şi această minune, care s-a făcut în Muntele Athonului. în zilele drept-credincioşilor împăraţi bulgăreşti, era un om vestit, bogat şi cu mare vază, care se numea Dohiar, om al palatelor împărăteşti. Acesta oarecând viind întru frica lui Dumnezeu, a poftit să fie călugăr, şi luând mulţime de aur din vistieriile sale, s-a dus la Sf. Munte ca să cerceteze Mănăstirile, şi să-şi caute luişi un loc ca acela, întru care să-i fie lui cu bună plăcere a se sălăşlui. Drept aceia, înconjurând multe Mănăstiri, şi multă milostenie dând, a mers în lavra fericitului Atanasie, pe malul mării cel despre Solun, şi a aflat un loc foarte frumos, având ape dulci şi poame foarte multe, dar nelocuit de nimeni. Deci, plăcându-i locul acela, a gândit să se aşeze într-înşul şi să zidească o Mănăstire, şi adăogând sârguinţă, degrab şi-a săvârşit dorinţa. Mai întâi a ridicat o Biserică prea frumoasă, în numele Sf. Ierarh Nicolae, apoi a împrejmuit mănăstire? cu ziduri de piatră, şi pe toate după cerinţă precum se cuvine rânduindu-le şi singur într-nsa s'-a îmbrăcat în chipul călugăresc. Ci pentru cele multe zidiri, cheltuindu-şi toată averea lui nu i-a ajuns aur, ca să înfrumuseţeze şi Biserica cu cea cuviincioasă bună podoabă, însă avea nădejde la Dumnezeu, zicând: „De va voi Dumnezeu ca să proslăvească locul acesta, apoi cu judecăţile care ştie, va purta grijă pentru înfrumuseţarea Bisericii; fie voia Lui". Deci, este un ostrov în dreptul Sfântului Munte, care se numeşte Lug, spre care, peste mare până la el este cale de o zi; acolo păstorii petreceau cu dobitoacele, că este plin de verdeaţă locul acela, şi păşune bună pentru dobitoace. Deci, era în ostrovul acela un stâlp de piatră foarte înalt, la un loc pustiu; iar în vârful stâlpului un idol şi o scriere elinească într-acest fel: „Oricine mă va lovi pe mine în creştet va afla mulţime de aur". Pentru aceia, mulţi se ispiteau ca să ştie, de este adevărat lucrul acesta, şi loveau în cap pe idol, dar nimic nu aflau. Dar s-a întâmplat într-acea vreme oarecăruia copil de păştea boii aproape de stâlpul acela, şi era copilul înţelept şi ştia a citi. Acela citind cuvintele cele scrise pe stâlp, lovi pe idol în cap ca şi ceilalţi, ca să afle aurul, însă nimic n-a aflat; apoi a gândit că este în pământ ascunsă, şi apunând soarele, privea unde se sfârşea umbra stâlpului aceluia, şi acolo la vârful capului idolului celui de umbră conducător şi armata noastră, să-i lumineze mintea pentru a înlătura orice primejdie, să-i ajute a înlătura orice năvăliri ale lor, să supună sub picioarele conducătorului şi armatei Române, pe tot vrăjmaşul şi protivnicul.

Poporul care nu-şi poate apăra drepturile patriei Sale şi nu poate ţine la respect pe vrăjmaşii săi, nu poate avea pacea dorită

pentru a-şi putea dezvolta energiile sale, cu care l-a împodobit Dumnezeu(t). •

desemnat, a săpal pământul; căutând comoara, dar n-a aflat-o. Apoi răsărind soarele, iarăşi privea, unde umbra stâlpului aceluia se sfârşea, şi acolo a început să sape. Săpând el se auzea un sunet la locul acela, şi cunoscând că acolo este comoară a început mai cu dinadinsul a săpa, şi a aflat o piatră de moară, mare şi nu putea el să o mişte pe ea; dar întînzând mâna prin gaura pietrei, a aflat aur mult şi nu se pricepea ce să facă cu el, că zicea întru sine: „De voi spune cuiva de comoara aceasta, apoi mă tem că mă va ucide pentru aur". Iar Dumnezeu ascultând rugăciunile celui mai înainte zis bătrân, şi purtând de grijă de înfrumuseţarea Sfintei Biserici, a pus în mintea copilului, ca să se ducă în Sf. Munte la una din Mănăstiri, şi să spună egumenului de comoara cea aflată, care lucru l-a şi făcut. Luând câţiva bani de aur, spre încredinţarea comoarei cele aflate, a mers într-un sat care este aproape de mare, şi a găsit un om ca să-l treacă pe el la Sf. Munte. Iar după a lui Dumnezeu purtare de grijă, s-a oprit în limanul Mănăstirii celei nou ziditâ care mai înainte s-a pomenit şi se numeşte mănăstirea ceea pe numele întemeetorului său Dohiar.

Deci, omul cel ce a trecut pe copil s-a întors la satul său, iar copilul s-a dus la Mănăstire, şi văzând pe egumenul, i-a spus lui toate cu de-amănuntul pentru comoara ce a aflat. Iar egumenul cunoscând că al lui Dumnezeu este lucrul acesta a chemat pe trei călugări, şi făcându-le cunoscut şi lor lucrul cel spus de copil, i-a trimis pe ei cu dânsul ca să aducă la Mănăstire aurul ce se aflase. Iar ei degrab mergând, au luat un caic, şi sosind la ostrovul acela, au ajuns la stâlp şi la comoară, şi prăvălind piatra aceea mare, au aflat un cazan plin de aur, şi s-au bucurat de dânsul foarte. Iar vrăjmaşul cel ce urăşte binele, a semănat un gând rău în inima unuia din călugării aceia, şi a zis acela către alt călugăr: frate, de ce nevoie este ca să ducem la egumen aurul acesta pe care l-am găsit? Dumnezeu l-a trimis nouă pe acesta, ca singuri noi să ne facem nouă lăcaş, şi Mănăstire să ridicăm. Iar el a zis: „Dar cum vom putea tăinui aurul acesta? Răspuns-a acela: întru a noastră voie este aceasta, că putem pe copil să-l aruncăm în mare, şi nimenea nu va fi să mărturisească această faptă asupra noastră. Aşa sfătuindu-se şi-au spus sfatul lor celui al treilea călugăr. Iar acela având întru sine frica lui Dumnezeu, a zis către dânşii: nu fraţilor, să nu îndrăzniţi a face aceasta, să nu pierdeţi pe copil pentru aur şi împreună cu el şi sufletele voastre. Iar ei ne-ascultându-l pe el, au stăruit pe lângă dânsul ca să se învoiască la sfatul loir. La sfârşit îi ziseră: de nu vei fi una cu noi, apoi să ştii că şi pe tine şi pe copil vă vom pierde. Atunci văzând fratele gândul cel rău al lor şi neschimbat s-a temut ca nu cumva şi el să fie pierdut de dânşii, pentru aceia le-a zis lor: dacă voi aţi voit aşa, faceţi ce ştiţi, voi veţi vedea; iar eu mă jur cu numele lui Dumnezeu, că nu voi spune la nimeni de aceasta, şi nici trebuinţă de aur nu am; şi aşa cu jurământ întărindu-şi

(t) Ps. 19/20; 20/21; Mt. 22_{21}; Mc. 12_{17}; Lc. 20_{25}; 1 Tim. 2_{1};

h) **Pentru Sfânt Locaşul acesta, ţara aceasta, şi pentru toate oraşele şi satele, şi pentru cei ce cu credinţă vieţuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.** Prin aceste cuvinte, noi ne rugăm pentru toată lumea, cerând ca Sfintele Lăcaşuri: Mănăstirile, Schiturile, Bisericile, dimpreună cu toate

cuvintele a tăcut. Iar ei luând aurul şi piatra aceea, cu care aurul a fost acoperit, le-au dus în caic, apoi şezând cu copilul au început a pluti spre Mănăstire.

Pe când erau în mijlocul noianului măreii, au năvălit asupra copilului, şi începură a-i lega piatra de grumazii lui. Copilul văzând ceea ce era să-i facă lui, aînceputsăplângă şi cu tânguire amarnică se ruga lor, ca să nu-l piardă pe el. Dar nimic n-a folosit; căci ticăloşii aceia de călugări, având inima împietrită şi suflet iubitor de aur, nu s-au temut de Dumnezeu, nici s-au umilit văzând lacrimile "copilului, şi nu i-au ascultat rugămintea lui cea din adâncul inimii ci luându-l pe el cu piatra l-au aruncat în mare, şi îndată s-a scufundat în valuri. Deci era noapte, când o faptă rea ca aceea se săvârşea de acei oameni fără de Dumnezeu. Iar milostivul Dumnezeu, privind de sus spre tânguirea cea amară a copilului, şi văzând înecarea lui cea nevinovată, *a trimis pe păzitorul neamului omenesc, pe Sf. Arhanghel Mihail, ca din fundul mării luând pe cel înecat, să-l aducă pe el viu în Biserică*.

Şi aşa a fost; pentru că fără de veste s-a aflat copilul în Sf. Biserică, aproape de Sf. Masă, cu piatra cea spânzurată de grumazii săi. Sosind ceasul utreniei, cel rânduit a intrat în Sf. Biserică ca să aprindă lumânările, şi să toace la cântarea cea de dimineaţă. Şi a auzit un glas în Sf. Altar, ca glasul omului ce geme, şi i-a fost frică. Şi alergând, a spus egumenului. Iar egumenul numindu-l pe el fricos, împutinat la suflet, iarăşi l-a trimis în Biserică. Intrând el a doua oară, acelaşi glas a auzit, şi iarăşi a alergat la egumenul; Atunci egumenul a mers cu dânsul în Biserică, după care, amândoi auzind glas de copil, şi intrând în Sf. Altar, au văzut pe copil şezând aproape de Sf. Masă cu piatra la grumazii lui, şi apa cea de mare curgând încă din hainele lui, şi cunoscându-l pe el, l-au întrebat: Ce ţi s-a întâmplat ţie, fiule? Şi cum ai venit aici? Iar el ca din somn deşteptându-se, a zis: „Viclenii aceia de călugări, pe care i-ai trimis cu mine după aurul ce s-a aflat, aceia legându-mi piatra aceasta de grumazi m-au aruncat în mare şi afundându-mă eu întru adâncul mării, am văzut pe doi oameni luminoşi ca'soarele, şi i-am auzit pe ei vorbind între dânşii, şi a zis unul către altul: *„Arhanghele Mihaile, să duci pe acest copil în Mănăstirea care se cheamă Dohiar* ". Acestea eu auzindu-le, îndată am început a nu mă simţi pe mine, şi nu ştiu cum m-am aflat aici". Iar egumenul auzind cele ce i se spuneau de copil, se minuna foarte, şi lăuda pe Dumnezeu, Cel ce face minunate şi prea slăvite minuni ca acestea. Apoi a zis către copil:„Rămâi fiule la locul acesta până mâine, până ce răutatea aceasta va fi vădită". Şi ieşind, a încuiat Biserica, şi paracliserului a poruncit ca să nu spună nimănui ceva, iar utrenia a rânduit să o cânte în tindă. Şi a zis paracliserului: de te va

întreba cineva, ce este acest lucru nou, de ce nu se cântă utrenia în Biserică, ci în tindă, să-i răspunzi: că părintele egumen a poruncit aşa.

Aşa egumenul poruncind eclesiarhului, singur s-a suit pe un stâlp deasupra porţii ca să păzească venirea spurcaţilor acelora de ucigaşi; apoi făcându-se ziuă, iată veneau spre Mănăstire ucenicii aceia, iar aurul în alt loc oarecare îl ascunseseră. Deci văzându-i pe ei oraşele, satele şi locuitorii lor, care cu credinţă vieţuiesc într-însele, să fie păzite de orice fel de primejdii şi nenorociri. Numai Dumnezeu poate să ne scape pe noi din primejdii şi nenorociri, când vrăjmaşii năvălesc cu puteri covârşitoare, ca să ne atace şi jefuiască(ţ).

egumenul, a ieşit cu ceilalţi fraţi întru întâmpinarea lor, şi i-au întrebat pe dânşii, zicând: „Ce este aceasta? Patru v-aţi dus, iar acum trei v-aţi întors, unde este cel de al patrulea?" iar ei oarecum mâniindu-se, ziseră: părinte, şi pe tine şi pe noi ne-au amăgit copilul, spunând că a aflat comoară, dar nu ne-a arălal nouă nimic, şi singur nimic nu ştie; pentru aceea, ruşinându-se de noi, s-a ascuns, şi noi căutându-l pe el, nu l-am găsit, de aceea singuri ne-am întors la tine. Iar egumenul a zis: Voia Domnului să fie, şi aşa intrară în Mănăstire. Apoi i-au dus pe ei în Sf. Biserică, unde tânărul acela se afla, curgând încă apa din hainele lui, şi l-a arătat pe el, zicându-le: Cine este acesta? Iar ei înspăimântându-se, ca nişte ieşiţi din minte stăteau, neputând să răspundă nimic, timp îndelungat. Iar mai pe urmă nevrând ei, au mărturisit fapta lor cea rea, şi au arătat aurul cel aflat unde l-au ascuns. Deci, egumenul trimiţând fraţi mai credincioşi, l-au adus pe el în Mănăstire, şi s-a auzit de această prea slăvită minune în tot Sf. Munte, şi s-au adunat toţi călugării de la toate Mănăstirile la vederea minunii acesteia şi sobor au adunat, şi au numit Biserica aceea cu numele Sf. Arhanghel Mihail, iar în numele Sfântului de minuni făcătorul Nicolae, altă Biserică au zidit. Iar pe acei doi vicleni ucigaşi i-au blestemat şi feţele lor însemnându-le, i-au izgonit din Mănăstire. Iar pe al treilea, fiindcă la înecarea copilului nu s-a învoit, şi despre fapta cea rea s-a întors, nevinovat l-au declarat. Iar pe copilul acela izbăvit din mare, îmbrăcându-l în chip călugăresc, bun nevoitor s-a făcut şi călugăr iscusit. Iar egumenul cu acel aur ce s-a aflat, toată bisericeasca lavră cu bună podoabă o a reînoit, şi cu toate bunătăţile a înfrumuseţat Biserica, şi un foişor prea frumos din temelie a ridicat, şi piatra aceea, cu care tânărul în mare a fost aruncat, au pus-o în zid, spre cunoştinţa tuturor. Mutându-se către Domnul, egumenul acela, în locul lui a fost pus acel izbăvit din mare, şi cu Dumnezeească plăcere şi acela vieţuind, a trecut la Domnul, ducându-se de mâinile Sfântului Arhanghel Mihail, prin care mai întâi din mare în Biserică a fost adus. Pentru toate acestea, slăvim pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, şi pe Sfântul Arhanghel Mihail, îl mărim în veci, Amin(f t).

(t) Dumnezeu a salvat vistieria Bisericii din Ierusalim, de la hrăpitorul Iliodor.

„Când Sf. Cetate cu toată pacea se locuia, şi legile foarte bine se păzeau pentru bună credinţa lui Onie Arhiereul şi urârea răutăţii, s-a întâmplat, deşi înşişi împăraţii au cinstit locul acesta şi Biserica cu daruri foarte bune trimise, o au cinstit atâta încât şi însuşi Seleuc împăratul Asiei a dat din veniturile sale

toate cheltuielile la slujbele cele de obşte ale jertfelor. Şi Simon, oarecare din neamul lui Veniamin, ispravnic Bisericii fiind pus, s-a pricit cu Arhiereul pentru nelegiuirea cea din cetate. Şi neputând birui pe Onia, a mers la Apolonie, feciorul lui Traseu, care pe vremea aceia era povăţuitor Kilo-Siriei şi
(tt) V.Sf. 6 a IX-a, o.c. pg. 183-217

;i) **Pentru buna întocmire a văzduhurilor, pentru îmbelşugarea roadelor pământului şi pentru vremi cu pace, Domnului să ne rugăm.**

Noi adeseori ne reamintim că între nenorocirile cele mai îngrozitoare, din câte au venit asupra omenirii, este foametea. Aceasta vine asupra noastră

al Finichiei. Şi i-a spus lui, cum că vistieria cea din Ierusalim este plină de nenumăraţi bani, cât, mulţimea celor ce se adună din biruri, este nenumărată, şi nu se cuvin aceştia la jertfe, şi poate să fie ca toate acestea să vie sub puterea împăratului. Întâlnindu-se Apolonie cu împăratul, l-a înştiinţat pe el de banii care i s-a spus lui, iar el chemând pe Iliodor, care era mai mare peste bani, l-a trimis, şi i-a poruncit lui să aducă banii cei mai sus zişi. Atunci Iliodor îndată a pornit la călătorie, însă cu o veste ca aceea că merge în cetăţile Kilo-Siriei şi ale Finichiei, iar cu fapta porunca împăratului împlinind. După ce a sosit la Ierusalim, cu cinste s-a primit de Arhiereul cetăţii, şi a spus de înştiinţarea aceia, şi i-a arătat pentru ce pricină a venit, şi a întrebat de sunt adevărate acestea. Iar Arhiereul a arătat că sunt puşi pentru văduve şi săraci, iar o seamă sunt ai lui Ircan feciorul lui Tovie, care este om foarte de cinste; iar nu precum l-a fost pârât necredinciosul acela Simon, şi toţi banii sunt patru sute de talaţţi de argint şi două sute de aur. Şi cum că strâmbătate se face celor ce lucrurile sale le-au încredinţat sfinţeniei locului aceluia şi Bisericii, care în toată lumea se cinsteşte pentru mărirea şi sfinţenia ei, aceea nicidecum nu poată să fie. Iar Iliodor pentru poruncile împărăteşti ce avea, a zis că acestea în vistieria împărătească trebuie să se ducă. Şi rânduind zi în care să intre, ca luând seama să rânduiască despre aceia, pentru aceea foarte mare grijă s-a făcut în toată cetatea. Şi Preoţii îmbrăcaţi în veşmintele cele sfinţite înaintea Altarului căzând chemau din cer pe Gel ce au dat legea pentru punerile acestea, ca celor ce au pus banii aceia, întregi să-i păzească. Şi oricine vedea faţa Arhiereului, nu putea să nu se umilească cu mintea, că vederea lui şi schimbarea feţei, arătau necazul cel dinlăuntrul al sufletului lui. Că era vărsat peste omul acela oarecare temere şi groază a trupului, dintru care cei ce vedeau, cunoşteau durerea cea din inimă. Iar alţii din case cu grămada alergau spre rugăciunea obştească, pentru că era să vină locul spre defăimare. Şi muierile încinse pe sub ţâţe cu saci, umpleau căile, şi fecioarele cele închise unele alergau la porţi şi unele la ziduri şi altele pe ferestre se plecau. Şi toate cu mâinile ridicate spre cer se rugau şi era jalnică privire, cum cădea mulţimea amestecată, şi încât de mare necaz fiind, Arhiereul aştepta. Aceştia, dar se rugau Atotputernicului Dumnezeu, ca cele încredinţate, întregi şi cu toată întărirea să se păzească celor ce le-au încredinţat. Iar Iliodor vrând să facă porunca, fiind de faţă cu ostaşii la vistierie, Domnul părinţilor şi Stăpânul a toată puterea, arătare

mare a făcut, atâta, încât, toţi cei ce îndrăznise a veni, înspăimântându-se de puterea lui Dumnezeu, au leşinat şi s-au înfricoşat. Că s-a arătat lor un cal, care groaznic călăreţ avea pe sine, şi cu foarte frumos acoperământ împodobit, şi pomindu-se iute a lovit pe Iliodor cu copitele cele dinainte; iar cel ce şedea pe cal, se vedea având arme de aur. încă şi alţi doi tineri s-au arătat înaintea lui cu tărie, prea cuvioşi, cu mărire foarte străluciţi şi cu îmbrăcăminte luminoasă, care stând de amândouă părţile, neîncetat îl băteau pe el. Şi fără de veste căzând Iliodor pe pământ, şi cu mult întuneric împresurându-se, I-au apucat pe urma secetei, ploilor mari şi neîntrerupte, a grindinei (ghiaţă) ş.a., pe care ni le trimite Dumnezeu pentru abaterea noastră de la poruncile Lui(u). Noi creştinii cunoscându-ne greşalele şi păcatele cu care am mâniat bunătatea lui Dumnezeu, şi temându-ne ca nu cumva pentru acestea să ne pedepsească
şi l-au pus într-o leptică. Pe cel ce mai înainte cu puţin cu mulţi alergători şi ostaşi a intrat în mai sus zisa vistierie, l-au dus neputând nici un ajutor a avea de la arme. Aevea cunoscând puterea lui Dumnezeu şi Dumnezeu lucrând aşa, acela zăcea mort şi lipsit de toată nădejdea de mântuire. Iar aceia binecuvântau pe Domnul, Cel ce au mărit locul Său

şi Biserica aceea, care cu puţin mai înainte fusese plină de frică şi de turburare, şi cât s-au arătat Domnul Atotţiitorul s-au umplut de veselie şi de

bucurie. Iar unii dintr-ai lui Iliodor, curând s-au rugat lui Onia ca să cheme pe Cel Prea înalt şi să dăruiască viaţa celui ce zăcea desăvârşit de moarte. Atunci temându-se Arhiereul, ca nu cumva să socotească împăratul, cum că Evreii au făcut ceva vicleşug asupra lui Iliodor, a adus
(u) Levit. 26; H Lege 28; 31_{29}; 32_{47};
cu foamete, prin care să cădem: apucând mai-înainte, alergăm la milostivirea lui Dumnezeu şi cerem să ne dăruiască: linişte văzduhurilor, îmbelşugare în roadele pământului, pace şi linişte în ţară.

Este ştiut că unde este foamete, creerul nu mai poate judeca: ci stomacul, şi unde împărăţeşte voinţa stomacului, este revoltă, bolşevism, răsturnare, de care să ne păzească Prea Sfântul Dumnezeu.

Dacă ne umilim înaintea lui Dumnezeu pentru păcatele noastre, cerându-I iertare şi rugându-I-ne fierbinte în Sfântă Casa Lui, ca să ne păzească de orice pedeapsă, El se milostiveşte şi ne scapă, miluindu-ne cu Darurile Sale cele bogate, ca un Atotmilostiv.

Aceasta ne-o făgăduieşte însuşi Dumnezeu. După ce El a sfinţit Templul edificat de Solomon, mistuind jertfele cu foc din cer şi umplând Casa Sa de Slavă cerească, s-a arătat lui Solomon şi i-a zis: *„Auzit-am glasul rugăciunii Tale, şi al cererei tale, cu care te-ai rugat înaintea Mea, şi am făcut ţie după rugăciunea ta* "(v). *Sfinţit-am Casa aceasta care o ai zidit, ca să fie numele Meu acolo în veac, şi vor fi ochii Mei acolo, şi inima Mea în toate zilele... Când voi închide cerul şi nu va fi ploae... de voi porunci lăcustei să mănânce sadurile şi de voi trimite moarte în poporul Meu; dacă poporul Meu peste,care este chemat numele Meu, se va smeri, se vor ruga, şi vor căuta Faţa mea şi se vor întoarce din căile lor cele rele; Eu îl voi asculta din Ceruri, îi voi ierta păcatul şi îi voi tămădui ţara. De acum ochii Mei vor fi deschişi, şi urechile Mele ascultătoare spre rugăciunile care se vor face în locul acesta"*(z). Toată omenirea care a ţinut seamă de acest Cuvânt al lui Dumnezeu, şi s-a rugat cu credincioşie în Sf. Biserici, în toate timpurile, au scăpai de felurite nenorociri, primejdii şi de pieire.
jertfă pentru mântuirea omului. Şi după ce Arhiereul s-a rugat lui Dumnezeu, tinerii aceia iarăşi s-au arătat lui Iliodor cu aceleaşi haine îmbrăcaţi; şi stând au zis: multă mulţumită să faci lui Onia Arhiereul, că pentru el ţi-a dăruit Domnul ţie viaţă. Iar tu din cer fiind bătut, spune la toţi puterea cea prea itoare a lui Dumnezeu, şi după ce au zis acestea s-au făcut Revăzuţi. Atunci Iliodor aducând jertfă Domnului, şi făgăduinţe foarte mari făgăduind celui ce i-au dăruit viaţa, şi lui Onie mulţămind, s-a întors la împăratul, mărturisind tuturor.lucrurile Prea Marelui Dumnezeu, pe care le-a văzut. Şi împăratul întrebând pe Iliodor, cine ar fi vrednic, care să se mai trimită odată în

Ierusalim? El a răspuns: De ai pe cineva vrăjmaş, sau pânditor împărăţiei tale, trimite-l pe el acolo, şi bătut îl vei primi, chiar de va scăpa; pentru că în locul acela este cu adevărat oarecare putere a lui Dumnezeu. Că Cel ce locuieşte în cer, este privitor şi ajutător locului aceluia, Cel ce pe cei ce vin să facă rău, îi bate şi îi pierde. Şi aşa s-a întâmplat, cu Iliodor şi cu paza vistieriei"(f).

(v) 3 împ. $8_{23\,24}$; (z) 3 împ. 9, ,; 2 Parai. $7_{12\text{-}16}$; (t) 2 Macab. 3;.Jertfeşte lui Dumnezeu jertfă de laudă şi dă celui Prea înalt rugile Tale. Cheamă-Mă pe Mine în ziua necazului tău şi Eu te voi scăpa şi Tu mă vei proslăvi" (Ps. $49_{15\text{16}}$; 117_{14}; 106,,; Evr. 13_{15}; Iov. 22_{27}; Ps. 85_{6}; 90).'

j) **Pentru cei ce umblă pe ape, pentru cei ce sboară prin văzduh, pentru cei ce călătoresc, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiţi şi pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm...**

Aici Sf. Biserică se roagă lui Dumnezeu, ca să poarte grijă de aceşti fii ai Săi, care numai prin El pot fi mântuiţi. Astfel, întâi se roagă să mântuiască de primejdia întunericului şi a uraganelor pe cei ce umblă pe apele mării, care adeseori sunt în voia valurilor ce le stau împotrivă şi îi înăluiesc; pentru cei ce zboară în aer, care se primejduiesc adeseori în valurile furtunilor, în viduri, sau prin feluritele defecte ale aparatului cu care zboară; pentru cei ce călătoresc, care sunt primejduiţi din parte tâlharilor, vrăşmaşilor, fiarelor sălbatice...; pentru cei bolnavi, dintre care unii n-au cu ce plăti doctorul sau doctoriile, alţii ne mai putându-le ajuta ştiinţa medicală şi doctoriile, nu le mai rămâne altceva decât nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu, Doctorul Atotputernic al trupurilor şi al sufletelor(t).

Aici sfinţiţii slujitori pun ectenii pentru felurite trebuinţe. Obicei bun şi foarte folositor au credincioşii, care la feluritele lor trebuinţe d.p.: pentru izbăvirea de boale, de secetă, de potoape, de primejdii, vrăjmaşi şi nenorociri; pentru ajutorul călătorii, negoţ, căsătorii, în săvârşirea feluritelor lucrări; şi pentru mulţumiri aduse lui Dumnezeu pentru binefacerile Lui, vin şi fac rugăciuni şi ectenii la Sf. Biserici prin sfinţiţii lor slujitori.

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis Preotul pentru cei ce umblă pe ape şi călătoresc în acel timp a arătat Dumnezeu marea înăluită de valuri grele, şi corăbiile gata a se primejdui. Atunci îndată cu cuvântul Preotului "s-a alinat marea; iar corăbierii mulţumeau lui Dumnezeu**(tt)-**

1) Pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm. în această cerere se generalizează toate cererile care s-au făcut până acum în această ectenie(x).

Prin rugăciunea făcută în Sf. Biserică, Mihai Viteazul a fost izbăvit de moarte. înainte de a ajunge pe tronul Munteniei, Mihai Viteazul fiind primit ca competitor la Domnie, a fost dat în judecată de Domnitorul Alexandru Bogdan, supranumit „Cel rău", osândit la moarte şi deţinut pentru executare. În ziua fixată pentru acest scop, Mihai a fost scos din temniţă şi dus sub excortă la locul

osândei. Pe când îl duceau, în drum, au trecut pe lângă Biserica Albă. Era în timpul Slujbei. Mihai a cerut să i se dea voie a intra în Sf. Biserică pentru ca să se închine. Dându-i-se voie a intrat înflăcărat de o vie credinţă în Dumnezeu, în Sf. Biserică, şi s-a rugat fierbinte lui Dumnezeu ca să-l apere de moarte, aşa cum ştiu şi se roagă creştinii credincioşi în primejdii grele. El a făgăduit Sfântului Nicolae că ,de va scăpa cu viaţă va zidi o Biserică pe numele lui. Rugăciunea lui Mihai făcută în Duh şi adevăr, a fost auzită şi primită. Dumnezeu l-a ajutat să scape de moarte. Ajuns sus pe eşafod, călăul, un fost servitor al lui Mihai, s-a îngrozit văzându-şi stăpânul. A aruncat din mâini securea şi a rupt-o la fugă. Boierii adunaţi, luminaţi fiind de Dumnezeu, au cerut cu insistenţă graţierea lui Mihai. Domnitorul a fost nevoit să-l ierte. Drept mulţumită acestei izbăviri de la moarte sigură, Mihai a zidit o Biserică, care există până azi, sub numele de Mihai Vodă(a).

m) **Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi Dumnezeule cu Darul Tău.** Cu aceste cuvinte, cerem de la Dumnezeu să ne acopere cu Darul Său de toate primejdiile şi nenorocirile care ne pericliteză viaţa şi fericirea vremelnică şi veşnică. Ştiind deci, că Darul lui Dumnezeu este care ne împuterniceşte a suporta greutăţile şi suferinţele care sunt legate de viaţa noastră aici pe pământ, rugăm pe Prea Sfântul Dumnezeu, ca pentru multa Sa milostivire să ne acopere cu Darul Său, care *ne apără, mântuieşte şi ne miluieşte*. Dumnezeu este Ziditorul tuturor făpturilor văzute şi nevăzute de ochii omeneşti. El este şi purtătorul de grijă al nostru, pentru aceasta cerem, ca Celui ce toate le poate, să ne ajute şi dăruiască bunătăţile sufleteşti şi trupeşti. Aceasta ne-a învăţat şi Mântuitorul a o cere prin rostirea rugăciunii Domneşti „Tatăl Nostru".

Cei care cer cu credinţă acestea, vor fi apăraţi, miluiţi şi păziţi de Darul lui Dumnezeu, aşa cum a fost poporul Israelit sub norul şi stâlpul luminos apărat de Egipteni(b), aşa cum adeseori au fost apăraţi Moisi şi Aaron de furia norodului neînţelegător(c), şi alţi plăcuţi ai lui Dumnezeu d.p.: Samson de Filisteni, David de Saul, de Avesalom şi alţi vrăjmaşi care căutau să-l piardă; Ilie de împ. Iezabela; cei trei tineri din cuptorul de foc înfocat al Babilonenilor; Daniil din gurile leilor; Petru din mâinile ucigaşului Irod Agripa I ş.a.m.d.(d).

(a) Vezi ist. Rom. Xenopol voi. V, pg. 179 şi de alţi istorici, (b) Eş. 13^{21,22}; 14; 15; Num. 9$^{15\text{-}23}$; (c) Eş. 16; 17; 33; Num. 11; 12; 13; 14; 16; 17; 20; *21;* (d) Vezi V.Sf. 3 aV-apg. 333-5 **o.c.**

n) **Doamne miluieşte.** După fiecare cerere a ecteniei zisă de Diacon, sau de Preot, cântăreţii răspund cântând: „Doamne miluieşte". Cercetându-ne în lumina conştiinţei trecutul vieţii noastre păminteşti, o vedem pătată cu felurite păcate. Necutezând pentru multele fărădelegi a cere de la Dumnezeu să ne dea cele bune, când noi ştim că am făcut atâte^ şi atâtea înaintea Sa, ne smerim şi cerem de la El să ne miluiască, .răspunzând numai: „Doamne miluieşte". întreaga adunare a credincioşilor din Sf. Biserică, răspund în gândul lor, şi tare prin gura cântăreţilor, la fiecare cerere: *„Doamne miluieşte",* fiindcă în aceste două cuvinte se cuprinde plinirea a toată cererea. Cel miluit de Dumnezeu, devine fericit. Această scurtă rugăciune cuprinsă în aceste două cuvinte, are o foarte mare putere, când e zisă în Duh şi în adevăr(f).

(t) **Sfântul Vasile cel Mare dimpreună cu adunarea creştinilor, prin această rugăciune scoate un om din ghiarele dracilor.** „Un boier drept credincios, anume Proterie, cercetând Locurile Sfinte, a gândit să dea pe fiica sa într-una din Mănăstiri, să slujească lui Dumnezeu. Iar diavolul, care de la început urăşte binele, a împins pe o slugă a lui Proterie, spre dorirea fiicei stăpânului său; dar văzând sluga că acest lucru este greu, spre care nici nu îndrăznea, simţindu-se nevrednic, a mers la un vrăjitor care locuia în acea cetate, căruia i-a spus toată dorinţa sa, şi i-a făgăduit să-i dea mult aur, dacă va face cu farmecile sale, ca să poată lua de soţie pe fiica stăpânului său. La început vrăjitorul n-a voit, apoi mai pe urmă a zis: „De vei voi, te voi trimite la stăpânul meu diavolul, şi el îţi va ajuta la aceasta, dacă vei face şi tu voia lui". Iar acel ticălos rob, a zis: „Făgăduiesc că voi face tot ce-mi va porunci". Iar fermecătorul a zis: „Te vei lepăda de Hristos al tău, şi vei da scrisoare pentru aceasta?" Iar el a zis: „Gata sunt, numai să-mi câştig dorinţa mea". Vrăjitorul a răspuns: „De te făgăduieşti aşa, apoi şi eu îţi voi fi ajutător".

Luând o hârtie, a scris diavolului astfel: „De vreme ce mi se cade a mă sârgui, stăpâne al meu, ca să mă lepăd de creştineasca credinţă, şi să viu spre a ta stăpânire, întru înmulţirea părţii tale, iată, trimiseiu la tine acum pe tânărul care va aduce scrisoare mea, fiindcă este aprins de dor către o fecioară; şi te rog să-i dai ajutor, să-şi câştige dorinţa sa, ca şi eu întru aceasta să mă prea-măresc, şi cu mai mare sârguinţă să câştig pe mulţi, care toţi vor fi plăcuţi". O scrisoare ca aceasta scriind către diavolul, a dat-o acelui tânăr şi l-a trimis, zicându-i: „Să mergi îh această oră a nopţii, şi să stai la mormintele elineşti, să ridici hârtia în văzduh, şi îţi vor sta de faţă cei ce te vor duce la diavolul". Iar el, ticălosul, degrab s-a dus, şi ajungând la morminte, a început a chema pe diavoli îh ajutor. De.îndată duhurile viclene s-au arătat în faţă lui şi cu bucurie au dus pe cel înşelat la boierul lor; apoi văzându-l, că şedea pe scaun înalt şi înconjurat de duhuri viclene, i-a dat scrisoarea de la vrăjitor, şi luând-o diavolul,-a zis către tânăr: „Crezi în mine?" Iar el a zis: „Cred". Şi diavolul i-a zis: „Te lepezi de Hristos al tău?"

Iar ticălosul a zis: „Mă lepăd". Satana i-a zis: „De multe ori mă înşelaţi voi creştinii căci, când vă trebuie

o) **Pe Prea Sfânta Curata, Prea Binecuvântata, Slăvită Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi Sfinţii pomenind-o.** Aici pe scurt, facem pomenirea Maicii Domnului şi a tuturor Sfinţilor, care s-au pomenit cu rugăciuni şi li s-au scos părticele la
ajutorul meu, veniţi la mine, iar după ce vă împliniţi dorinţa voastră, iarăşi vă lepădaţi de mine, şi vă apropiaţi de Hristos al vostru; iar El ca un bun şi iubitor de oameni, vă primeşte. Voiesc să-mi faci zapis, cum că te lepezi de bună voie, de Hristos şi de Botez, şi te făgăduieşti, ca să fii al meu în veci, să rabzi cu mine veşnică muncă în ziua judecăţii; şi aşa eu îndată voi împlini dorinţa ta". Iar tânărul a scris, precum diavolul a voit.

Atunci balaurul pierzător de suflete, a trimis pe diavolul desfrânării şi a aprins pe fecioara aceea de nesăţioasă dragoste către acel tânăr, încât neputând răbda patima cea trupească, a căzut la pământ, rugându-se de tatăl său: „Miluieşte-mă, miluieşte-mă pe mine, fiica ta, şi mă dă ca soţie acelui tânăr al nostru pe care l-am iubit foarte mult; iar de nu vei face aceasta unicei tale fiice, în scurt timp mă voi omorî, şi vei da seamă pentru mine în ziua judecăţii". Auzind aceasta tatăl, s-a înspământat, şi se tânguia, zicând: „Vai mie păcătosului, cum s-a întâmplat aceasta fiicei mele? Cine mi-a furat comoara? Cine a amăgit pe fiica mea? Cine mi-a întunecat lumina ochilor mei? Eu pe tine, fiica mea, doream să te logodesc cu Mirele Ceresc, ca să fii vieţuitoare împreună cu îngerii, şi ca totdeauna să preamăreşti pe Dumnezeu, în psalmi şi în cântări duhovniceşti, şi prin tine nădăjduiam, ca şi eu să fiu mântuit. Iar tu fără ruşine îmi vorbeşti pentru unirea nunţii. Să nu mă pogori cu mâhnire în iad, să nu-ţi ruşinezi neamul tău cel bun, însoţindu-te cu o slugă". Iar ea întru nimic nu socotea cuvintele tatălui său, zicând într-una: „De nu vei face după dorinţa mea, apoi singură mă voi ucide". Iar tatăl ei nepricepând ce să facă, după sfatul rudelor şi al prietenilor săi, a lăsat, ca mai bine să fie voia ei, decât să o piardă. Deci, chemând pe sluga lui i-a dat de soţie pe fiica sa şi avere multă; apoi a zis către dânsa: „Mergi, fiică ticăloasă şi pătimaşă, după bărbat; însă mi se pare, că mult te vei căi pe urmă, şi nu-ţi va fi de nici un folos".

Săvârşindu-se nedreapta însoţire, şi diavoleasca lucrare împlinindu-se, după câtăva vreme au observat şi alţii pe acel tânăr, că nu intră în Biserică şi cu Sfintele Taine nu se împărtăşeşte. De aceea au spus ticăloasei sale soţii, zicându-i: „Nu ştii, că bărbatul tău pe care l-ai ales, nu este creştin, ci străin de credinţa lui Hristos?" Ea auzind aceasta, s-a umplut de mâhnire, şi arucându-se la pământ a început să-şi lovească obrazul, şi să-şi bată pieptul cu pumnii, strigând: „Nimeni neascultând pe părinţii săi, s-a mântuit vreodată. Cine va spune ruşinea tatălui meu, vai mie, ticăloasa, în câtă piere am căzut astăzi; la ce m-am născut, şi născându-mă, de ce n-am pierit?" Astfel tânguindu-se ea, a auzit bărbatul ei şi a alergat la dânsa, întrebând-o despre pricina tânguirei. Cunoscând lucrul, dânsul a început a o mângâia,

zicând că nu sunt adevărate cele zise despre dânsul, şi îi spunea că este creştin; iar la cuvintele lui puţin mângâietoare, dânsa a zis: „De vei voi ca să mă încredinţezi-cu adevărat, iar ticălosul meu suflet să fie fără îngrijire, să mergi dimineaţă cu mine în Sf. Biserică, şi înaintea mea să te împărtăşeşti cu Sfintele

Sf. Proscomidie(e). Fiindcă mântuirea neamului omenesc, s-a făcut prin întruparea Fiului lui Dumnezeu în pântecele Ei cel pururea Fecioresc, şi pentru că Sfinţia Sa a întrecut în lucrarea duhovnicească şi în Slavă pe îngeri şi pe toţi Sfmţii, Sf. Biserică o preaslăveşte mai presus de toţi Sfinţii

Taine, şi atunci te voi crede".

Iar ticălosul ei'bărbat, văzând că nu poate tăinui acel lucru a fost nevoit a-i spune toate cele petrecute şi cum dânsul s-a dat diavolului. Atunci dânsa căpătând curaj şi scuturându-se de slăbiciunea femeiască, a alergat la Sfântul Vasile, şi a strigat: „Miluieşte-mă, ucenice al lui Hristos, miluieşte-mă pe mine, care n-am ascultat pe părintele meu şi diavolesculni sfat m-am supus". Şi povestindu-i toate cele petrecute cu bărbatul său, iar Sfântul chemându-l,1-a întrebat, dacă sunt adevărate toate cele spuse despre dânsul, de către femeia sa. Iar el, cu lacrimi în ochi, a răspuns: „Adevărat, Sfinte al lui Dumnezeu, aşa este; de voi tăcea, faptele mele vor striga". Şi i-a povestit toate pe rând, cum s-a dat diavolilor. Iar Sfântul a zis: „Voieşti să te întorci iarăşi la Domnul nostru Iisus Hristos?" Tânărul a răspuns: „Da, voiesc, dar nu pot". Şi Vasilie l-a întrebat, pentru ce nu poater? Iar tânărul i-a răspuns: „Pentru că cu zapis m-am lepădat de Hristos şi diavolului m-am încredinţat". Iar Vasilie a zis: „Nu te mâhni de aceasta, căci Dumnezeu este iubitor de oameni şi primeşte pe cei ce se pocăiesc". Iar femeia lui aruncându-se la picioarele Sfântului, îl ruga zicându-i: „ *Ucenice al lui Hristos, cât poţi, ajută-ne nouă "*. Iar Sfântul a grăit către tânăr: *„Dar crezi că te vei mântui? "*. Iar el a zis: *„Cred Doamne, ajută necredinţei mele"*. Şi luându-l Sfântul de mână, a făcut pe dânsul semnul Sfintei Cruci şi l-a închis la un loc, înlăuntru sfintelor ogrăzi; apoi i-a poruncit, ca neîncetat să se roage lui Dumnezeu. Singur a petrecut acolo trei zile, rugându-se lui Dumnezeu, după care Sfântul cercetându-l, l-a întrebat: „Cum te afli fiule?" Tânărul a răspuns: „într-o mare primejdie mă aflu, stăpâne; nu pot răbda chiotul diavolesc, înfricoşările, săgetăturile şi lovirea pietrelor, pentru că ţinându-mi zapisul, mă ocărăsc, zicându-mi: „Tu ai venit la noi, iar nu noi la tine". Iar sfântul i-a zis: *„Nu te teme fiule, dar numai să crezi"*. Şi dându-i puţină hrană, l-a însemnat cu semnul Crucii, şi iarăşi l-a închis.

După puţine zile cercetându-l din nou, i-a zis: *„Cum te afli fiule?"*. Iar tânărul a răspuns: *„De departe aud îngrozirile şi chiotul, iar pe dânşii nu-i văd"*. Apoi dându-i puţină mâncare şi rugându-se pentru dânsul, I-a închis din nou şi s-a dus. După patru zile, a avenit din nou la dânsul şi l-a întrebat: *„ Cum te afli fiule? "*. Iar el a răspuns: *„Acum sunt bine, Sfinte Părinte; pentru că te-am văzut pe tine în vis, luptându-te pentru mine şi biruind pe diavolul!"*. Deci, Sfântul făcând rugăciuni, l-a scos din închisoare şi l-a dus în

chilia sa. Iar a doua zi a chemat tot clerul bisericesc, pe monahi şi tot poporul cel iubitor de Hristos, şi le-a zis: „Să prea-mărim fraţilor, pe iubitorul de oameni Dumnezeu, că iată Bunul Păstor voieşte să iape umeri oaia cea pierdută, şi să o aducă în Sf. Biserică. Deci, se cade să ne rugăm în această noapte bunătăţii Lui, ca să biruiască, şi să ruşineze

(e) Vezi însemnătatea la pg. 100-135 din această carte;

şi treptele îngereşti. Astfel, precum vedem şi mai sus, Maica Domnului după Mântuitorul ocupă locul cel dintâi în fruntea oştirilor cereşti şi a tuturor Sfinţilor. Privitor la taina întrupării Mântuitorului şi a fecioriei Sfinţiei Sale, ca şi la taina Sf. Cruci şi Domnul Iisus Hristos Euharistie, sufletele credincioşilor se înalţă înflăcărându-se cu focul dragostei Dumnezeeşti; iar necredincioşii pier, sfărâmându-şi capetele cu felurite studii protivnice, ca şi cel ce căuta în ceasornicul de buzunar pe ceasornicarul care l-a făcut.

Un necredincios ruşinat. Un conferenţiat creştin vorbea odată despre întruparea şi naşterea Mântuitorului, arătând în acelaşi timp că Maica Domnului precum înainte de naştere a fos Fecioară, tot astfel şi în naştere şi după naştere a rămas pentru totdeauna Fecioară. Un domn din sala

pe vrăjmaşul sufletelor noastre. Atunci s-a adunat poporul în Sf. Biserică şi a făacut rugăciuni de toată noaptea, pentru tânărul ce se pocăia, strigând: *„Doamne miluieşte "*. Făcându-se ziuă, Vasilie a luat pe tânăr de mână şi l-a dus cu tot poporul în Biserică, cântând psalmi şi laude. Şi iată diavolul, fără ruşine a venit pe nevăzute, cu toată puterea sa pierzătoare, vrând să răpească pe tânăr din mâinile Sfântului. Iar tânăiul a început a striga: *„Sfinte al lui Dumnezeu, ajută-mă"*. Dar diavolul tăbărâse asupra tânărului cu atâta îndrăzneală şi neruşinare, încât şi pe Sfântul Vasilie îl zgâria, trăgând la dânsul pe tânăr. Şi întorcându-se fericitul, a zis către diavol: *„Neruşinatpierzător de suflete, începător al întunericului şi al pierzării, au nu-ţi ajunge ţie a ta pierzare, pe care ai adus-o ţie şi celor ai tăi? " Nu încetezi a prigoni zidirea Dumnezeului meu? "*. Iar diavolul a strigat către dânsul: „Mă nedreptăţeşti, Vasilie". Şi acest glas diavolesc l-au auzit mulţi. Iar Arhireul a zis: *„Să te certe pe tine Domnul, diavole"*. Iar diavolul iarăşi a zis către dânsul: „Vasilie, mă nedreptăţeşti, că nu eu am mers la dânsul, ci el la mine, şi s-a lepădat de Hristos al tău, dându-mi zapisul, pe care îl am în mâinile mele, iar în ziua judecăţii îl voi aduce înaintea Celui de obşte Judecător".

Vasilie a zis: „Bine este cuvântat Domnul Dumnezeul meu, că nu-şi va lăsa poporul mâinile în jos, rugându-sé, până ce nu vei da zapisul". Şi întorcându-se Sfântul către popor, a zis: „înălţaţi mâinile voastre în sus şi strigaţi: *„Doamne miluieşte"*. Poporul înăkând mâinile spre ceruri, a strigat cu lacrimi *Doamne miluieşte* multă vreme, şi iată a venit zapisul tânărului acela, purtat prin văzduh, văzându-l toţi, şi s-a dat fericitului Vasilie în mâini. Sfântul luând zapisul, s-a bucurat şi a dat mulţumire lui Dumnezeu; apoi înaintea tuturor a zis către tânăr: *„Cunoşti frate, zapisul acesta?"*. Tânărul a

răspuns: *„Da, Sfinte al lui Dumnezeu, este al meu, că l-am scris singur cu mâna mea”.* Iar marele Vasilie l-a rupt îndată bucăţi, înaintea tuturor şi l-a ars; apoi ducând pe tânăr în Sf. Biserică l-a împărtăşit cu Dumnezeeştile Taine şi pe popor l-a ospătat din destul. Iar pe tânăr mult învăţându-l, şi dându-i canonul cel cuviincios, l-a dat femeei lui, care. cu negrăit glas slăvea şi mulţumea lui Dumnezeu(t).

(t) V.Sf. 1 al-ao.c. pg. 56-67;

arhiplină, care după aparenţă semăna a fi un evreu, se ridică, şi critică cele arătate de conferenţiar, spunând celor de faţă că n-a fost pregătit de ajuns. Conferenţiarul păstrându-şi calmul, i-a pus aceste întrebări: „Domnule! d-ta crezi că Dumnezeu există?" „Da, cred" a răspuns evreul cu

Chipul de alături ne arată în sine două minuni: 1) Maica Domnului izvorând apă din pământ pietros fără de ape, pentru obştea Sfintei Mănăstiri, care i se ruga Prea Sfinţiei Sale cu adâncă evlavie, “încredere, credinţă vie şi dragoste înflăcărată până la lacrimi fierbinţi. 2) Un pustnic luminat cu Darul lui Dumnezeu prin cercetarea Scripturilor cu atenţie, convinge pe un alt pustnic îndoielnic despre Fecioria Maicii Domnului. După multe discuţii neputându-l lumina s-a rugat cerând Dar de sus şi lovind cu toiagul său în piatră, a zis: „Maica Domnului mai-nainte de naştere a fost Fecioară... în naştere a rămas Fecioară... şi după naştere pentru totdeauna a rămas Fecioară...". La prima, a doua şi a treia lovitură cu toiagul în stânca de piatră, însoţite de cuvintele adeveritoare Fecioriei Maicii Domnului, au ieşit din piatră, unul după altul, trei crini. Pustnicul îndoielnic, văzând minunea, a părăsit învăţătura ereticilor, care-l buimăciseră de cap. Mari şi slăvite sunt minunile Tale Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută-ne şi ne miluieşte pe noi.

convingere. Apoi l-a întrebat iarăşi: „Crezi d-ta, că toată lumea este opera Atotputerniciei lui Dumnezeu?" Evreul a răspuns iarăşi cu aceeaşi convingere: „Da, cred". Apoi conferenţiarul a adăugat: „Apoi dacă d-ta domnule crezi că Dumnezeu există, crezi că El ca un Atotputernic a creat lumea din nimic, cum te îndoieşti şi găseşti neraţional pentru Atotputernicia Dumnezeească a zămisli în pântecele unei Sfinte şi Curate Fecioare care n-a ştiut de bărbat, un Prunc care s-a dezvoltat şi a fost născut ca toţi pruncii?" La această întrebare evreul a rămas mut; iar mulţimea din sală a aplaudat pe conferenţiarul înţelept.

Maica Domnului a fost şi a rămas Fecioară înainte de naştere, în naştere şi după naştere. După şapte sute de ani de la întruparea Domnului nostru Iisus Hristos, era un pustnic Ateneu, foarte învăţat în Sfintele Scripturi, şi întru fapta bună prea înţelept, numele lui Evdichie, carele după moartea părinţilor lui, împărţind săracilor averile sale, s-a depărtat de

Maica Domnului se roagă în genunchi pentru creştini în timpul Sfintei Liturghii. „Nu ne încredința pe noi folosinței omenești, Prea Sfântă Stăpână, ci primește rugăciunea robilor Tăi; că necazurile ne cuprind şi nu putem să răbdăm săgetăturile dracilor. Acoperământ nu ne-am agonisit nicăieri, să scăpăm noi pătimaşii, pururea fiind biruiți. Mângâiere nu avem pe nimenea, fără numai pe Tine, Stăpâna lumii, nădejdea şi folositoarea credincioşilor. Nu trece rugăciunile noastre, ci le fă de folos.

Nimenea din cei ce aleargă la Tine, nu iese ruşinat Prea Curată Născătoare de Dumnezeu Fecioară, ci, cerând Darul, primeşte

dăruirea, după cererea cea de folos

.patrie. Şi închinându-se la Sfintele Locuri ale Ierusalimului, s-a dus în părţile cele mai dinlăuntru ale pustiei, într-un loc neumblat şi ascuns, întru care a aflat o peşteră cu un izvor de apă prea frumos, şi cu puţini copaci. Deci poftind liniştea locului aceluia, a rămas acolo .şi petrecea pustniceşte, servindu-se de o cerboiacă, care cu Dumnezeească amenințare, se ducea şi o mulgea, şi cu laptele ei şi cu buruieni petrecea.

Aproape de acele părţi, era într-o cetate oarecare dascăl, întru care semănase diavolul cel ucigător de om, neghini în gândul lui, şi avea îndoire pentru Fecioria Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, zicând acestea în gândul lui: „Cum poate să fie Maică şi Fecioară?" Pe această drăcească gândire se silea dascălul acela să o isgonească din mintea sa şi nu putea. Deci auzind cum că pustnicul cel mai sus zis, avea Darul lui Dumnezeu şi înţelepciune omenească, s-a dus la dânsul să-l întrebe pentru aceasta nu cumva ar putea să-l izbăvească de hula aceasta ce era în mintea lui? Dar când era dascălul aproape de chilia Avvei Evdichie ca de trei stadii, a ieşit cuviosul întru întâmpinarea lui (căci din Dumnezeescul Dar a cunoscut venirea dascălului şi gândul inimii lui), şi când s-au apropiat unul de altul, şi dascălul l-au heretisit făcându-i metanie până la pământ, cuviosul nu i-a răspuns, ci a lovit cu toiagul într-o piatră, zicând acestea cu mare glas:

„Fecioară mai-nainte de naştere", aşa a zis sfântul şi îndată (o prea slăvită minune!) a răsărit dintru acea piatră un crin foarte minunat la vedere şi prea frumos şi cu bună mireasmă. Atunci a lovit al doilea cu toiagul în piatră, zicând:

„Fecioară în naştere", şi a răsărit alt crin asemenea cu cel mai dinainte. Apoi a lovit a treia oară cu toiagul întru acea piatră, zicând:

„Si după naştere Fecioară au rămas", şi îndată a ieşti alt crin asemenea preaminunat. Atunci cuviosul s-a întors la chilia sa nevorbind nicidecum alt cuvânt. Iar dascălul înspăimântându-se pentru o minune ca aceasta, s-a izbăvit de ispită şi toată viaţa sa a propoveduit minunea cu cei **trei crini,** dovedind tuturor că Maica Domnului este pururea Fecioară, pentru ale Căruia rugăciuni, o de am dobândi şi noi împărăţia Cerurilor(t).

Arătări Dumnezeeşti. „Când a zis Preotul: „Pe Prea Sfânta Curata, Preabinecuvântata Slăvită Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi

Prefacerea, celor îndureraţi, izbăvirea celor neputincioşi fiind Născătoare de Dumnezeu Fecioară, mântuieşte cetatea şi norodul, pacea celor din războaie, liniştea celor înviforaţi, una folositoare credincioşilor (Din Paraclisul Maicii Domnului).

(t) Minunea 41 a Maicii Domnului;

pururea Fecioara Maria, cu toţi Sfinţii pomenind-o", atunci a văzut împăratul pe Prea Sfânta Maica Domnului Hristos Dumnezeu, pogorjindu-se din cer cu mulţime mare de îngeri şi stând înaintea Sfintei Mese, Şi-a ridicat mâinile (în semnul Sf. Cruci) la cer şi cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu pentru toţi creştinii care o cinstesc pe Ea"(t).

p) **Pre noi înşine şi unul pe altul şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.** în a cui purtare de grijă am putea noi să ne dăm pe noi înşine şi unul pe altul, ca să dobândim fericirea vremelnică şi veşnică? în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Aici pe pământ este obiceiul a se îndemna oamenii unii pe alţii la felurite petreceri, distracţii şi ospeţe care îi mulţumesc trupeşte. Tot astfel şi noi care voim să vieţuim duhovniceşte spre dobândirea adevăratei fericiri, suntem datori să ne îndemnăm unii pe alţii a face voia Domnului, şi toată viaţa noastră dimpreună cu toate gândurile, cuvintele şi lucrările ei pe viitor să o modelăm în aşa fel, ca orice gând şi lucrare, în ziua răsplătirii să aibă pe ele chipul Domnului nostru Iisus Hristos.

Aceasta lucrare plăcută lui Dumnezeu, însă se poate face numai când ne vom lupta şi vom birui mai întâi voil'e noastre trupeşti, amăgirile plăcerilor lumeşti şi viforele ispitelor diavoleşti. Cei ce au făcut aşa, Dumnezeu i-a făcut oameni mari şi pe pământ şi în cer. Un astfel de exemplu ni-l pune înainte Dumnezeeasca Scriptură. Dumnezeu vrând ca Avraam să devină părintele poporului Său ales, i-a poruncit să-şi biruiască voia sa, urmând poruncii Sale Dumnezeeşti. „Avraame, lasă-ţi ţara ta şi neamul tău şi vino în pământul pe care ţi-l voi arăta Eu. De te vei birui şi vei face voia Mea, Eu te voi face tată al unui neam mare, te voi binecuvânta, şi prin tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului". Avraam s-a dat pe sine lui Dumnezeu şi a ajuns om mare, puternic şi bogat. El a avut 318 slugi care purtau arma, plus bătrânii, copilandrii, femeile şi copiii. Acestui Avraam ales de Dumnezeu, Melhisedec împăratul Salimului şi Preot Celui Pre; înalt, i-a adus dar: pâine şi vin(f).

După ce Dumnezeu i-a dăruit tocmai la adânci bătrâneţe pe Isaac, când acesta se făcuse mărişor, i-a poruncit ca să i-l aducă jertfă

sus pe munte. Avraam n-a răpştit împotriva lui Dumnezeu; ci biruindu-se pe sine, a adus sus pe munte pe unicul său fiu ca să i-l jertfească. Pentru această biruinţă făcută asupra sa, Dumnezeu l-a răsplătit pe Avraam în Isaac cu un viitor strălucit: „Asupra Mea însu-Mi M-am jurat — zice Domnul — fiindcă tu ca să te supui Mie n-ai cruţat pe unicul tău fiu iubit, Eu te voi binecuvânta şi voi înmulţi neamul tău ca stelele cerului şi ca nisipul mărei. Mai pe

(t) Descop. D. Lit. o.c. vezi şi Mnunea 69-ă a Maicii Domnului; (f) Fac. 12_4

;urmă prin unul din urmaşii tăi, se vor binecuvânta toate neamurile pământului"(g).

Prin o astfel de credinţă vie Moisi s-a predat Domnului cu trup şi suflet. Astfel făcându-se mare, s-a lepădat a se mai numi fecior (prinţ) al fiicei lui Faraon. El a ales mai bine să sufere cu poporul lui Dumnezeu, decât să se bucure de dulceţile păcatului cele trecătoare. El socotea ocara lui Hristos,

„Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau stramtoarea. sau goana, sau foametea, sau golătatea, sau nevoia, sau sabia? Precum este sens: ca pentru Tme suntem omorâţi toată ziua; socotitu-ne-am ca nişte 01 ae jungmere. Ci uimi acestea toate prea Dinnm, pentru Cela ce ne-a iubit pe noi" (Rom. 8 35 3,).

ca o mai mare bogăţie decât toate comorile Egiptului, pentru că şi avea ochii pironiţi spre răsplătirea veşnică. Prin o astfel de credinţă, el a părăsit Egiptul, fără să se teamă de mânia împăratului, pentru că a rămas neclintit, ca şi cum ar fi văzut pe Cel ce este nevăzut. Prin credinţă a prăznuit el Pastile şi a făcut' stropirea sângelui, pentru ca nimicitorul celor întâi născuţi să nu se atingă de ei. Prin credinţă au trecut ei Marea Roşie ca pe uscat; pe. când Egiptenii care au încercat să o treacă, au fost înghiţiţi în valurile ei(h). Prin o

(g) Fac. 22, Evr. II[819];

astfel de credinţă vie şi predare cu trup şi suflet în Mâna şi în Slujba Domnului, Iosif a scăpat de pisma ucigătoare a fraţilor săi, ajungând principe al Egiptului(i); Samson din mâna Filistenilor (j); Iov din ghiarele diavolului înrăutăţit(l). David din mâna lui Saul, Abesalon şi altor vrăjmaşi ai săi(m), Ilie din mâna Iezabelei(n); Cei 3 tineri din cuptorul ars înşeptit de Haldeeni(o); Daniil din groapa leilor(t) ş.a.m.d.

Pildă vie de lepădare de sine şi urmare necondiţionată a voii Jui Dumnezeu, ne-a dat însuşi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care S-a făcut ascultător Tatălui Ceresc până la moartea pe Cruce(p). „Cei ce sunt ai lui Hristos, trupul şi-au răstignit cu patimile şi cu poftele"(r). „Amin, amin zuc vouă, grăunţul de grâu căzând pe pământ, de nu va muri, el singur rămâne; iar de va muri multă roadă aduce. Cel ce-şi iubeşte sufletul său, pierde-l-va pe el; iar cel ce-şi urăşte sufletul său în lumea aceasta pentru Mine şi pentru Evanghelie, în viaţa veşnică îl va păzi pe el. De slujeşte cineva Mie, Mie să-Mi. urmeze,- şi unde voi fi Eu acolo şi sluga Mea va fi, şi de va sluji cineva Mie, îl va cinsti pe el Tatăl Meu"(s).

r) **Tie Doamne.** Prin aceste două cuvinte, noi făgăduim că toată viaţa noastră o vom da Mântuitorului nostru Iisus*Hristos. Cu acest răspuns, noi reînoim făgăduinţa dată la Sf. Botez, că ne lepădăm de Satana... şi de toate ale lui şi ne împreunăm cu Domnul Hristos, adică cu trup şi suflet ne punem în slujba Lui, şi vom vieţui numai dup', voia Lui. Făgăduinţa aceasta este plăcută şi bine-primită înaintea lui Dumnezeu numai atunci când ea este urmată de fapte. Făgăduinţa aceasta: „Ţie Doamne", fără împlinirea ei în viaţă, este o făgăduinţă goală, o minciună, o urâciune, un păcat de moarte înaintea lui Dumnezeii. *„Pentru ce Mă chemaţi Doamne, Doamne, dacă nu faceţi cele ce vă poruncesc"* (t)?

Dacă cineva se făgăduieşte a ne da nişte miei, viţei, păsări, etc., şi ni le-ar aduce acestea moarte, intrate în putrefacţie, oare ne-ar plăcea? Le-am primi? Ori văzând pe cei ce ne-au făgăduit una şi ne aduc alta, i-am mustra şi am rupe orice legături de prietenie, taxându-i drept nişte batjocoritori. Ei bine, aceasta o pretinde şi Dumnezeu de la noi. Lui nu-i plac făgăduinţe moarte ci făgăduinţele vii, lucrătoare, producătoare de lumina vieţuirii creştineşti. Fără împlinirea acestei făgăduinţe toate jertfele şi vorbele seci, care le aducem înaintea lui Dumnezeu sunt un fel de daruri moarte, păcate grele. Rugăciunile, cântărite şi laudele zise numai cu gura, nu şi cu mintea şi cu adevărul, sunt moarte. Nu se pot înălţa la cer, ca şi

jertfa lui Cain. Darurile aduse din furturi, din nedreptăţi, sunt o urâciune înaintea lui Dumnezeu...(u). Asemenea şi jertfele de o calitate proastă.

s) **Că Tie se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.** Prin aceste cuvinte Preotul face cunoscut tuturor credincioşilor, că numai lui Dumnezeu

„Abel a adus jertfă lui Dumnezeu, din cele întâi născute ale oilor sale şi din grăsimea lor; şi au căutat Dumnezeu spre Abel şi spre darurile lui; iar spre Cain şi spre jertfele lui nu s-a uitat, şi s-a întristat Cain foarte şi s-a mâhnit faţa lui. Şi au zis Domnul Dumnezeu lui Cain: De ce te-ai întristat şi pentni ce s-a mâhnit faţa ta? De ai fi adus drept şi ai fi împărţit drept, n-ai fi păcătuit Taci, la tine se va întoarce şi tu îl vei stăpâni pe acela. Şi a zis Cain către Abel fratele său: să ieşim la câmp; şi a fost când erau ei în câmp s-a sculat Cain asupra fratelui său Abel şi l-a omorât pe el" (Fac. 4_{1-8}).

Celui prea slăvit în Sfânta Treime, I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, deopotrivă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, în veacul acesta şi în vecii vecilor. Această laudă se cuvine numai lui Dumnezeu. Cu această laudă îl măresc neîncetat pe Dumnezeu, mulţimea oştirilor îngereşti şi cetele Sfinţilor în ceruri(v). Tot astfel şi noi oamenii adică Biserica luptătoare de pe pământ, suntem datori pentru bogăţia Darurilor cu care El

(u) Fac. 4; Prov.Sol. 11. Is. I^{10-15}, 66^{3m}\ 65^{m12}, I^{10-25}; (v) Ape. 4_{11}; 5_{5-14}, Lc. 2, ne-a împodobit, să-I înălţăm laudă în toate zilele vieţii noastre. „Nu nouă Doamne, nu nouă; ci numelui Tău dă slavă, pentru mila Ta şi adevărul Tău(z). Cântăreţii sau corul: „Amin".

23. **Ce urmează după ectenia mare?** După ectenia mare cântăreţii cântă sau citesc: „Binecuvintează suflete al meu pe Domnul..."(a). La praznice împărăţeşti se cântă antifonul I.

24. **Ce însemnătate are cântarea psalmului 102?** în cântarea acestui psalm profetic, ni se arată toate bucuriile, care au izvorât prin întruparea, naşterea, activitatea, Jertfa şi învierea Domnului nostru Iisus Hristos, pentru tămăduirea şi viaţa omenirii, care zăcea jos în agonie, între moarte şi viaţă(b).

în timpul acestei lucrări, Preotul rugându-se citeşte în taină rugăciunea antifonului I.

25. Ce urmează după cântarea acestui psalm ori antifonului I?

După această cântare, urmează imediat ectenia mică. Aceasta este o prescurtare a ecteniei mari.

26. Ce **urmează după ectenia mică?** După ectenia mică călăreţii cântă: „Laudă suflete al meu pe Domnul..."(d). La praznice împărăteşti cântă antifonul II.

27. Ce însemnătate are cântarea: „Laudă suflete al Meu..."? în

cântarea acestui psalm noi lăudăm pe Atotputernicul Dumnezeu, Care ne poartă de grijă, şi ne punem toată nădejdea în El. Prin acest psalm învăţam să nu ne punem nădejdea în oamenii lumii, pentru că aceştia sunt adeseori nestatornici, falşi în cuvânt, în făgăduinţe şi în juruinţe. Pe lângă acestea, oamenii mari ori mici, puternici, înţelepţi, cu înfluenţă printre puternicii zilei, azi sunt şi mâine se pogoară în pământul lor. Numai Atotputernicul Dumnezeu, Care poartă grijă de toată suflarea stă în mijlocul lumii în toată vremea şi în tot locul. Deci în El să ne punem toată nădejdea. Apoi se cântă: „Unule născut...". în timpul acestei cântări Preotul citeşte rugăciunea antifonului al doilea.

28. **Cine a compus acest imn şi pentru ce?** Acest imn a fost compus de împăratul Iustinian (527-565 d. Hs) în al VUI-lea an al împărăţiei sale.

(z) Ps. 113$_{9\text{-}10}$, 115,, comp. Is. 48„; Iez. 39$_{22_23\ 32}$; (a) Ps. 102; (b) Lc. IO$^{30\ 33}$; (d) Ps. 145;

El a pus pe cântăreţi a-l cânta în măreaţa Catedrală a Sfintei Sofii, pentru a combate erezia lui Nestorie.

Acest Nestorius patriarh al Constantinopolului (428-431 d. Hs) abătându-se de la adevărata credinţă, după învăţătura diavolului, hulea pe Maica Domnului numind-o Maica lui Hristos, adică a unui om învăţat; iar nu Maica lui Hristos Dumnezeu, precum mărturisesc Dumnezeeştile Scripturi, Sf. Tradiţii, sinoadele

iecumenice, locale, şi universala Biserică dreptcredincioasă. Eresul acesta a fost osândit prin Sinodul din Efes ia anul 431(e).

29. Ce **urmează după cântarea acestui psalm şi imn?** După terminarea imnului: „Unule născut..." sfinţitul slujitor zice a doua ectenie mică.

30. **Ce urmează după ectenia mică?** La praznice împărăteşti, după ectenia mică, urmează al III-lea antifon; iar în Duminici şi sărbători: fericirile.

31. **Ce însemnătate au antifoanele şi stihurile din psalmii care se cântă cu ele?** Antifoanele şi stihurile psalmilor care se cântă cu ele, ne reamintesc proorociile psalmistului despre venirea Mântuitorului în lume.

Prin cântarea antifonului I Sf. Biserică ne recomandă şi ne invită a preamări şi mărturisi numele Celui Prea înalt, milostivirea şi dreptatea induratului Dumnezeu; Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt.

Prin cântarea antifonului al doilea, lăudăm împărăţia Mesianică cu podoaba şi cu puterea Fiului lui Dumnezeu. Aici se arată tainic începuturile vieţii Domnului Iisus Hristos pe pământ, când adică El era în kume şi lumea pe Dânsul nu L-a cunoscut(f) sau timpul înainte de Ioan când lumina încă nu era aprinsă.

Din cântarea antifonului al III-lea, reiese împlinirea proorociilor despre arătarea Mântuitorului în lume după Botez, invitând în acelaşi timp omenirea la închinare, strigări de bucurie întru Domnul şi la preamărirea Lui(g). în timpul cântării acestui antifon Preotul citeşte rugăciunea a III-a „Cel ce ne-ai dăruit..."

32. **Ce însemnătate are deschiderea uşilor împărăteşti?** Deschiderea uşilor împărăteşti în timpul fericirilor (la: „întru împărăţia Ta pomeneşte-ne pe noi") însemnează deschiderea cerurilor pentru pogorârea Mântuitorului

(e) Vezi pe larg despre aceasta tn Prolegomena Sinodului III Iecumenic Pidalion filele 108-110; (f) Ioan $1_{10\text{-}11;25\text{-}M}$; Lc. 19_{u}; F.Ap. 3_{2S2S}; 13^; (g) Vezi şi S. Tes. c. 348;Unule născut, Fiule şi Cuvântul lui Dumnezeu, Cela ce eşti fără de moarte, şi ai voit, pentru mântuirea noastră, a Te întrupa din Sfânta Născătoarea de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria,
din Sânurile Părintelui Ceresc, din înălţimea Cerurilor aici jos pe pământ, întruparea Lui din Prea Sfânta Fecioara Maria(h).

Deschiderea uşilor împărăteşti mai însemnează deschiderea uşilor raiului, împărăţiei Cerurilor sau împărăţiei lui Dumnezeu, pentru intrarea celor care se ostenesc aici pe pământ, în ascultarea, păzirea şi propoveduirea cuvântului lui Dumnezeu(i) din Sf. Evarlghelie şi din celelalte Dumnezeeşti Scripturi.

33. **Ce însemnează sfinţitul slujitor plecându-şi capul la deschiderea uşilor împărăteşti?** Prin plecarea capului la deschiderea uşilor împărăteşti, sfinţitul slujitor invită tainic pe credincioşii din Sf. Biserică, ca să se pregătească pentru a intra în'împărăţia lui Dumnezeu, care ni s-a deschus nouă tuturor, prin întruparea, venirea în lume, activitatea Mesianică şi prin Jertfa Mântuitorului pe Crucea de pe Golgota(j). Prin acest semn se nfei atrage atenţia întregului popor, ca în toată vremea şi în tot locul să se plece voinţei lui Dumnezeu, pentru a fi împreună cu El aici pe pământ **şi** după ieşirea din viaţă în împărăţia Sa în vecii vecilor.

„Supuneţi-vă şi vă smeriţi înaintea lui Dumnezeu şi vă va înălţa pe voi, Staţi împotriva diavolului şi va fugi de la voi...(l). Proslăviţi pe Dumnezeu în trupul şi în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu..."

34. **Ce însemnează ivirea Preotului în uşile împărăteşti?** Ivirea Preotului înveşmântat înaintea credincioşilor, în uşile împărăteşti; însemnează arătarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu trup omenesc omenirei(m).

35. **Ce însemnătate au fericirile?** Cântarea celor nouă fericiri ne reaminteşte nouă minunatele cuvântări ţinute de Mântuitorul sus pe munte, noroadelor adunate în jurul Său(n).

După: „Mărire şi acum", Preotul face (împreună cu Diaconul de este), văhodul mic, sau ieşirea şi intrarea mică cu Sfânta Evanghelie.

Carele neschimbat Te-ai întrupat şi răstignindu-Te, Hristoase Dumnezeule, cu moartea pre moarte ai călcat. Unul fiind din Sfânta Treime, împreună slăvit cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, mântuieşte-ne pre noi (Vezi Obedniţă).

(h) Ps. 2_{8}; $88_{,627}$; $89_{,}$; 109_{3}; Prov.S. $8_{,22J}$; Is. 9_{6}; Is. Sirah42_{27}; Ioan 1_{IJM35}; $3_{,6}$; $6_{38\ 58}$; $7_{,,}$; 8_{53}; 16_{23}; $17_{3\ 5\ s\ 24}$; Coîs. l"$_{1517}$; I Ioan 5_{20}; Lc. $1_{M\ 55}$; Filip. 2,; (i) Mt 11_{J2}; Lc. 16_{J8}; 12_{17}; 1 $l_{,6}$; $8_{,,}$; Mt. $7_{,,}$; 24_{15J7}; 25; Isac. 1_{2S}; 0) Evr. $9_{7,a}$; Ape. $5_{,\text{-}J2}$; (1) Iac. $l_{7\text{-}J0}$; 1 Cor. 6_{20}; (m) Mt. 12_{8}; Ioan l\: 1 Cor 15_{21}; Filip. $2_{7\ 8}$; 1

Tim. 2$_{5}$; Evr. 2~$_{6}$; (n) Mt. 5,6,7, Mc. 4„; Lc. 6,,^; 1 1$_{\text{M8 38G6}}$; Vezi expl. fericirilor, Mărt. ort.p. II., răsp. 29-63;

36. **Cum se face văhodul sau ieşirea şi intrarea cu Sf. Evanghelie?**

Văhodul se face astfel: După terminarea fericirilor, în timpul cântării „Slavă şi acum" preotul (şi Diaconul de este) face trei închinăciuni lui Dumnezeu înaintea Sfintei mese. Apoi Preotul luând Sfânta Evanghelie (o dă Diaconului de este: iar de nu) o ţine cu amândouă mâinile înaintea feţei sale. înaintea Preotului cu Sf. Evanghelie merge eclesiarhul ducând sfeşnicul cu lumina aprinsă, avându-şi nu spatele ci faţa. îndreptată către Sf. Evanghelie care simbolizează tainic pe Domnul nostru Iisus Hristos, şi spre Preot, slujitorul şi ministrul lui Dumnezeu. După ce trece prin mijlocul

„Toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit de sus este pogorând de la Tine Părintele Luminilor — Iisus Hristos şi.Duhul Sfânt — Cela ce toate zidirile nevăzute şi văzute le-ai făcut bune foarte" (Iac. 1^{17}; Fac. 1; 2).

Bisericii, vine înaintea sfintelor uşi împărăteşti şi pune sfeşnicul înaintea Icoanei Mântuitorului din Catapeteasmă. Astfel iese (însoţit de Sfinţii îngeri) pe uşa laterală dinspre miazănoapte şi merge până în mijlocul Sfintei Biserici. Aici plecându-şi capul împreună cu Sfânta Evanghelie, ce o ţine în mâini, în jos către pământ, zice în taină rugăciunea intrării: „Stăpâne Doamne, Dumnezeul nostru, Cela ce ai aşezat în ceruri cetele şi ostile îngerilor şi ale Arhanghelilor, spre

slujba Slavei Tale: fă împreună cu intrarea noastră să fie intrarea Sfinţilor îngeri, care slujesc împreună cu
Sfinţiţii liturghisitori prin facerea văhodului ne dau învăţături tainice despre întreaga activitate Mesianică a Mântuitorului pentru mântuirea lumii. Astfel, prin cele trei închinăciuni ce le fac la începutul văhodului înaintea Sf. Mese, arată slava pe care o dau toate făpturile Ziditorului lor
:noi şi împreună slăvesc bunătatea Ta. Că Tie se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea: Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin". Prin această rugăciune Preotul cere de la Dumnezeu ca odată cu această sfântă intrare în Sfântul Altar să fie intrarea Sfinţilor îngeri, care nevăzut slujesc lui Dumnezeu dimpreună cu sfinţiţii liturghisitori. După terminarea rugăciunii, Preotul ţinând Sf. Evanghelie în mâna stângă se închină de trei ori până la pământ zicând: „Că Ţie se cuvine...". Apoi ridicându-se blagosloveşte intrarea sfinţilor cu mâna dreaptă în semnul Sfintei Cruci, zicând: *„Binecuvântată este intrarea Sfinţilor Tăi acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin"*.
Tatălui, Fiului şi Sfântului Duh(a). Sfânta Evanghelie simbolizează pe Domnul nostru Iisus Hristos. Ridicarea Sf. Evanghelii de pe Sf. Masă ne reaminteşte despre naşterea Mântuitorului din Tatăl Ceresc (fără de mamă) mai-nainte de toţi vecii(b). Suirea cu Sf. Evanghelie spre Scaunul cel de sus, ne reaminteşte despre supunerea Mântuitorului înaintea Talăalui Ceresc, despre facerea lumii şi ascultarea de a veni în hune pentru a o mântui(c). Pogorârea cu Sf. Evanghelie de la Scaunul de sus către Sf. Proscomidie ne aduce aminte despre întruparea Fiului lui Dumnezeu în pântecele cel pururea Fecioresc al P.S. Fecioarei Maria(d). Trecerea cu Sf. Evanghelie pe lângă Sf. Proscomidie ne reaminteşte despre naşterea Lui din P.S. Fecioara Maria în peştera Vitleemului, copilăria, creşterea şi întărirea Lui cu Duhul, cercetarea Templului, lucrul cu mâinile Sale în atelierul de dulgherie al lui Iosif îngrijitorul P.S. Maicei Sale până la vârsta de 30 ani, botezul, ducerea şi starea în pustie cu post, rugăciuni şi meditaţii Dumnezeeşti, timp de 40 zile şi 40 nopţi, unde a biruit trei atacuri ale diavolului ispititor(e). Sfeşnicul care aşteaptă dinaintea uşii laterale de miazănoapte, cu care eclesiarhul merge înaintea Sfintei Evanghelii, ne reaminteşte despre viaţa şi moartea Sfântului Ioan Botezătorul(f), care ca o făclie luminoasă a pregătit prin învăţăturile sale pe popor pentru a primi pe Mântuitorul; iar cu moartea sa a arătat prooroceşte jertfirea Fiului lui Dumnezeu pe Crucea de pe Golgota.
Sfeşnicul cu lumina mai simbolizează şi pe Sf. îngeri, care au slujit Mântuitorului la naşterea Lui, în viaţă, la învierea din morţi şi la înălţarea Sa la ceruri(g). Ieşirea cu Sf. Evanghelie până în mijlocul Sf. Biserici ne reaminteşte despre arătarea Mântuitorului în lume, cutreerarea oraşelor, satelor şi ţinuturilor. Palestinei, activitatea Mesianică şi tămăduirea feluritelor boale din popor(h). Oprirea în mijlocul Bisericii cu Sf. Evanghelie,'închinarea sfinţiţilor liturghisitori, plecarea către pământ şi binecuvântarea sfintei intrări, ne reamintesc despre Cina de Taină, Patima de bună voie, jertfirea şi moartea pe Crucea de pe Golgota, pogorârea în iad, desrobirea şi scoaterea drepţilor din subteranele iadului şi ducerea lor în

ceruri dimpreună cu tâlharul pocăit. Plecarea cu Sf. Evanghelie către Sf. Altar, intrarea în Sf. Altar şi aşezarea Sf. Evanghelii pe Sf. Masă, ne reamintesc despre învierea Mântuitorului din Mormânt, înălţarea la ceruri şi şederea pe Tronul Dumnezeirei deadreapta Tatălui Ceresc, de unde supraveghează, ajută, hrăneşte şi răsplăteşte cu Dumnezeeşti Daruri pe cei care îi slujesc Lui cu trup şi suflet(i).

După aceasta merge cu Sfânta Evanghelie până în uşile împărăteşti. Aici după terminarea cântărei troparelor şi condacelor, Preotul (ori Diaconul, de este) înălţând Sfânta Evanghelie, face semnul Sfintei Cruci cu Dânsa în uşile împărăteşti, zicând cu glas înalt: **„înţelepciune. Drepţi".** După aceasta intră în Sfântul Altar, şi pune Sf. Evanghelie pe Sf. Masă deasupra Sf. Antimis.

Cântăreţii cântă cu adâncă evlavie şi închinăciuni: „Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos, mântuieşte-ne pre noi Fiul lui Dumnezeu, Cela ce eşti minunat întru Sfinţi, pe noi ce-Ţi cântăm Ţie: Aliluia". De este Duminică: „Cel ce ai înviat din morţi, pe cei ce-Ţi cântăm Ţie: Aliluia"(f)

Credincioşii în acest timp fac închinăciuni.

37. **Ce însemnătate au cele trei închinăciuni, pe care sfinţiţii liturghisitori le fac înaintea Sf. Mese, la începutul văhodului Sf. Liturghii?** Aceste trei închinăciuni sfinţiţii liturghisitori le fac înaintea Sf. Mese la începutul văhodului spre slava lui Dumnezeu cel preaslăvit în Sf. Treime: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, prin Care suntem ceia ce suntem, viem, ne mişcăm şi vieţuim(o). Aceasta o adeveresţe şi adunarea credincioşilor care cântă în taină, dimpreună cu cântăreţii sau cu corul, zicând: „Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh…". Prin aceste închinăciuni şi slavoslovie se dă un îndemn întregii zidiri a se închina şi preaslăvi pe Ziditorul ei(p).

38. Ce însemnătate are ridicarea Sf. Evanghelii de pe Sf. Masă, pentru facerea

(t) La praznicile împărăteşti de mai jos se caută astfel:

— 14 Sept.: „Cel ce cu Trupul Te-ai răstignit".
— 25 Dec.: „Cel ce Te-ai născut din Fecioară".
— 6 Ian.: „Cel ce Te-ai botezai în Iordan de la Ioan".
— Florii: „Cel ce ai şezut pe mânzul asinei".
— Paşti: „Cel ce ai înviat din morţi".
— înălţare: „Cel ce Te-ai înălţat întru mărire".
— 6 August: „Cel ce Te-ai schimbat la Faţă în Muntele Taborului".
— Rusalii se cântă numai aceasta: „Mântuieşte-ne pe noi Mângâietorule Bune, pe cei ce-Ţi cântăm Ţie, Aliluia".

Puterilor celor de sus, urmând pe pământ, cântare de biruinţă, aducem Ţie Bunule: Sfânt,'Sfânt, Sfânt eşti Dumnezeul nostru, cu folosinţele celor fără trup, miluieşte-ne pe noi (Treimică).

(o) F.Ap. 17_{28}; (p) Ps. 145-550: Cântarea celor 3 tineri $1_{28\,67}$;

Iisus Hristos este Chipul lui Dumnezeu Celui nevăzut, mai întât născut decât zidirea... El este mai înainte de toate şi toate întru Dânsul sunt aşezate (Cols, $1_{15\text{-}17}$).

văhodului? Ridicarea Sf. Evanghelii de pe Sf. Masă, de către sfinţitul liturghisitor, ne reaminteşte despre naşterea Domnului Nostru Iisus Hristos din Tatăl fără de mamă, mai înainte de toţi vecii, şi despre naşterea la împlinirea vremilor proorocite, din P.S. Fecioara Maria fără de tată. Aceasta o adeveresc Dumnezeeştile Scripturi, zicând: „După ce a vorbit în vechime părinţilor noştri prin Prooroci în multe rânduri şi în multe chipuri Dumnezeu la sfârşitul acestor, zile, ne-a vorbit nouă prin Fiul, pe Carele L-a pus moştenitor al tuturor lucrurilor şi prin Care a făcut veacurile. El este strălucirea Slavei Lui, întipărirea Fiinţei Lui, Care ţine toate cu cuvântul puterii Lui, a făcut curăţirea păcatelor şi a şezut de-a dreapta Măririi Lui, întru cele mai înalte, ajungând cu atâta mai presus de îngeri, cu cât a moştenit un nume cu mult mai minunat decât al lor. Căci căruia din îngeri i-a zis Dumnezeu Tatăl vre-odată (fără decât numai Fiului): *„...Tu eşti Fiul Meu! Eu astăzi Te-am născut...? "* şi iarăşi: *„Eu voifi Lui Tată şi El îmi va fi Mie Fiu ".* Şi când aduce în lume pe Cel întâi născut (adică pe îngerul Marelui Sfat, pe unicul Fiu Dumnezeesc Iisus Hristos), zice; *„Să I se închine Lui toţi îngerii lui Dumnezeu ".*

Despre îngeri zice: „ *Cel ce faci pe îngerii Tăi duhuri şi pe slugile Tale pară de fo c* "; iar Fiului I-a zis: „Scaunul Tău de Domnie, Dumnezeule, este în veci de veci, toiagul Domniei Tale este un toiag al dreptăţii. Tu ai iubit dreptatea şi ai urât fărădelegea, pentru aceasta Te-a uns pe Tine Dumnezeule Dumnezeul Tău, cu untul de lemn al bucuriei mai mult decât pe părtaşii Tăi". Şi iarăşi: „La început Tu Doamne ai întemeiat pământul şi lucrul mâinilor Tale sunt cerurile. Acelea vor pieri, iar Tu rămâi. Toate se vor învechi şi ca un veşmânt le vei înveli pe ele şi se vor schimba; iar Tu acelaşi eşti şi anii Tăi nu se vor sfârşi". Şi căruia dintre îngeri (fără numai îngerul Sfatului celui Mare, adică Fiului), a zis cândva Dumnezeu Tatăl: „Şezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale?!" Dumnezeu toate le-a supus sub picioarele Fiului Omenesc. Totuşi, acum încă nu vedem că toate îi sunt supuse. Dar pe Acela Care a fost făcut „pentru puţină vreme mai prejos decât îngerii", adică pe Iisus, îl vedem „încununat cu slavă şi cu cinste" din pricina morţii care a suferit-o, pentru ca prin Harul lui Dumnezeu El să guste moarte pentru toţi. Se cuvenea în adevăr, ca Acela pentru Care şi prin Care sunt toate şi care voia să aducă pe mulţi fii la slavă, să desăvârşească prin suferinţe pe Căpetenia mântuirii lor. Căci Cela ce sfinţeşte (Dumnezeu) şi cei ce se sfinţesc (creştinii) dintr-Unul (Domn Iisus Hristos) sunt toţi, pentru aceasta nu se ruşinează a-i numi pe dânşii fraţi, zicând: „Spune-voi numele Tău (Tată Ceresc) fraţilor Mei, în mijlocul adunării (Bisericii) Te voi lăuda". Şi iarăşi: „Iată Eu şi pruncii pe care Mi-au dat Mie Dumnezeu". Şi iarăşi: „Tot Darul desăvârşit de sus este pogorându-se de la Tine Părintele Luminilor"(r).

„Iisus Hristos este Chipul lui Dumnezeu Celui nevăzut, mai întâi născut decât toată zidirea. El este mai înainte de toate şi toate întru Dânsul sunt aşezate(s). întru aceasta s-a arătat dragostea lui Dumnezeu întru noi, că pe Fiul Său cel Unul născut (mai înainte de toţi vecii), L-a trimis Dumnezeu în lume, ca să viem printr-însul... Tot cel ce crede, că Iisus Hristos din Dumnezeu este născut, şi tot cel ce iubeşte pe Cel ce a născut, iubeşte şi pe Cel ce s-a născut dintr-însul...(t). Eu sunt Alfa şi Omega, începutul şi sfârşitul, Cél ce este, Cel ce era şi Cel ce vine. Atotţiitorul"(u). Domnul Iisus Hristos este cu adevărat Unicul Fiu al lui Dumnezeu, Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, El este de o fiinţă cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt prin Care toate s-au făcut(v).

39. Ce **însemnătate are suirea sfinţitului liturghisitor cu Sf. Evanghelie pe după Sf. Masă, către Scaunul cel de sus?** Suirea sfinţitului liturghisitor cu Sf. Evanghelie pe partea de miază-zi-răsărit a Sf. Mese, către Scaunul cel de sus, însemnează: plecăciunea Fiului înaintea Tatălui Ceresc, sau ascultarea desăvârşită făcută Tatălui în timpul creaţiei lumii nevăzute şi a celei văzute(z), apoi prin pogorârea Sa din înălţimea cerurilor jos pe pământ pentru mântuirea lumii. „Eu — zice Daniil Proroocul — am văzut în vedenia mea, aşezându-se nişte Scaune de Domnie, şi Cel vechi de zile a şezut pe Scaun. Îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada şi părul Capului Lui era ca lâna curată, Scaunul Lui flăcări de foc şi roatele Lui ca un arzător foc aprins. Râu de foc curgea, ieşind dinaintea Lui, mii de mii slujeau Lui şi de zece mii de ori zece mii adică întunerice de întunerice de îngeri stau înaintea Lui… Eu priveam mereu… şi iată am văzut venind cu norii cerurilor unul ca un fiu omenesc. El a înaintat până la Cel vechi de zile şi a fost adus înaintea Lui. Acestuia I s-a dat: stăpânirea, cinstea, slava şi puterea împărătească, pentru ca să-l slujească toate popoarele, neamurile şi

(r) Evr. 1,2. Iacob 1$_{17}$, Comp. Ioan 17; (s) Cols. 1$_{15\text{-}17}$,1 Petru 1$_{20}$; (t) 1 Ioan 4$_{9}$; 5, $_{4\ 18}$; (u) Ape. 1$_{3}$; 22$_{,3}$; (v) Fac. 1,2. Mărt. Ort. p. I-a; (z) Fac. 1,2

;oamenii din toate limbile. Stăpânirea Lui este o stăpânire veşnică, care nu va trece nicidecum, şi împărăţia Lui nu va fi nimicită niciodată"(x).

„Iată Roaba Domnului fie mie după cuvântul tău!..."

40. Ce însemnătate are pogorârea sfinţitului liturghisitor cu Sf. Evanghelie pe după Sf. Masă, de la Scaunul cel de sus către Sf. Proscomidie? Sfinţitul liturghisitor înconjurând cu Sf. Evanghelie pe după Sf. Masă de la răsărit către apus, pogorându-se de la Scaunul de sus spre Sf. Prosocomidie, ne reaminteşte pogorârea din ceruri a Mântuitorului până aici jos pe pământ, şi întruparea Lui în Pântecele cel pururea Fecioresc al P.S. Fecioarei Maria, pentru noi şi a noastră mântuire. Aceasta ne-o istoriseşte Sf.Evanghelie, zicând: „în luna a şasea, îngerul Gavriil a fost trimis de Dumnezeu în cetatea Nazaret din Galileea, la o Fecioară logodită cu un bărbat anume Iosif din casa lui David. Numele Fecioarei era Maria. Îngerul a intrat la Ea şi a zis: „Bucură-te ceea ce eşti plină de Dar, M^rie, Domnul este cu Tine, binecuvântată eşti Tu între femei... Tu ai aflat Dar la Dumnezeu şi iată vei lua şi zămisli în pântece şi vei naşte Fiu, şi vei chema numele Lui: Iisus. Acesta va fi mare şi Fiul Celui Prea înalt se va chema, şi-I va da Lui Domnul Dumnezeu Scaunul de Domnie al lui David tatăl lui. El va împărăţi peste casa lui Iacob în veci, şi împărăţia Lui nu va avea sfârşit... Iată, Duhul Sfânt,

(x) Dan. 7, .

se va pogorî peste Tine, şi Puterea Celui Prea înalt Te va umbri. De aceea Sfântul care se va naşte din Tine, se va chema Fiul lui Dumnezeu. Pentru a Te încredinţa de cuvintele mele, iată Elisaveta rudenia Ta, căreia i se zice stearpă, a zămislit şi ea un fiu la bătrâneţe, şi acum este în a şasea lună. La Dumnezeu nici un cuvânt nu este cu neputinţă". Maria încredinţându-se, a zis: „Iată Roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău". Atunci odată cu rostirea acestor cuvinte, Duhul Sfânt S-a pogorât peste Sfânta Fecioară Maria, puterea Celui Prea înalt a umbrit-o, şi Fiul lui Dumnezeu S-a zămislit în pântecele Ei cel pururea Fecioresc, întrupându-Se de la Duhul Sfânt...(y). Iată, Eu M-am pogorât din cer nu ca să fac voia Mea; ci voia Tatălui Meu Celui ce M-au trimis"(t).

Veseliţi-vă drepţilor, ceruri bucuraţi-vă, săltaţi munţilor, născându-Se Hristos. Fecioara şade Heruvimilor asemănându-se purtând în braţe pe Dumnezeu, Cuvântul întrupat. Păstorii pe Cel născut slăvesc, magii daruri aduc Stăpânului, îngerii cântând, grăiesc: „Cela ce eşti neajuns, Doamne, Slavă Ţie" (Catavasier).

41. Ce însemnătate are trecerea sfinţitului liturghisitor cu Sf. Evanghelie pe lângă Sf. Proscomidie? Trecerea sfinţitului liturghisitor, cu Sfânta Evanghelie pe lângă Sf. Proscomidie, ne aduce aminte de naşterea Mântuitorului în peşterea Vitleemului, copilăria şi viaţa Sa particulară, botezul, retragerea în pustie timp de 40 zile şi 40 de nopţi petrecute în post, rugăciuni şi meditaţii sfinte, biruirea

celor 3 ispite, depărtarea diavolului ispititor şi venirea îngerilor care l-au slujit Lui **(tt)-**

(y) Lc. 1,[6 f.]; (t) Ioan 6,[3 5] 55, Efs. 4,;
(tt) Mt. 1; 2; 4,_,; Mc. l, [13]; Lc. 2; 314,[10]; Ioan Vezi pg. următoare;

42. Ce însemnătate are sfeşnicul aşteptând cu lumânarea aprinsă pe care îl duce eclesiarhul înaintea Sfintei Evanghelii? Sfeşnicul cu lumânarea aprinsă aşteptând, pe care îl ridică şi îl aduce eclesiarhul înaintea Preotului cu Sfânta Evanghelie, reprezintă tainic pe Sf. Ioan Botezătorul. El fiind ales şi trimis de sus, aştepta, pregătind prin cuvântări luminătoare, botezul cu apă al pocăinţei şi învăţături sănătoase, calea înaintea Domnului; iar după ce L-a

[isus după ce S-a botezat îh Iordan de la Iom, S-a dus în pustie unde a petrecut 40 zile şi 40 nopţi, în post, rugăciuni şi meditaţii Dumnezeeşti. Diavolul văzându-L flămând a venit să-L ispitească. Iisus l-a biruit de 3 ori pe Satana, care a fugit şi îngerii venind l-au slujit Lui. (Mt. 3[13-17]; 4[9-13]; Lc. 3[21-22]; 4[1-13]).

botezat în Iordan, L-au propovăduit lumii, zicând: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Carele ridică păcatul lumii"(a). Predicarea Sf. Ioan Botezătorul, vestejirea patimilor, întemniţarea în închisoarea castelului din Maheront, şi uciderea lui prin tăierea capului, au fost înaintea mergătoare strălucitei activităţi Mesianice, a patimilor, răstignirii şi uciderii Fiului lui Dumnezeu de către jidovii înrăutăţiţi, sau a Jertfirei Lui de bună-voie pentru mântuirea lumii, sus pe Crucea înălţată pe vârful Golgotei.

Sfeşnicul cu lumina aprinsă mai închipuieşte şi pe unii Sfinţi îngeri care au slujit la Taina întrupării Domnului(b), la naştere(c), după ce S-a botezat în Iordan de la Ioan, când a biruit ispita în pustie, „îngerii au venit la Dânsul şi îi slujeau Lui"(d). Mai închipuieşte'încă şi mulţimea oştirilor îngereşti, care întotdeauna stau şi slujesc înaintea Lui. „Amin, amin grăiesc vouă: De acum veţi vedea cerurile deschise şi pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi pogorându-se peste Fiul Omului"(e).

43. **Ce însemnătate are ieşirea Preotului din Sfântul Altar cu Sfânta Evanghelie?** Ieşirea Preotului cu Sfânta Evanghelie din Sf. Altar în Sf. Biserică, închipuieşte ieşirea Mântuitorului în lume, pentru propoveduire. Trecerea cu Sfânta Evanghelie prin mijlocul Bisericii, închipuieşte pe Dumnezeescul Mântuitor, străbătând toate cetăţile (oraşele) şi satele din Iudeea şi Galileea, învăţând în soborele lor, propoveduind Evanghelia împărăţiei Cerurilor şi vindecând toată boala şi neputinţa din norod(f), sau în scurt, întreagaLui activitate Mesianică până la Jertfirea Sa de bună-voie.

44. Pentru ce la văhod unii creştini sărută veşmintele Preotului?
Cei ce sărută sfintele veşminte ale Preotului la văhod nu fac rău. Ei mai cu seamă arată că au o bună credinţă prin care se vor mântui; precum s-au mântuit şi cei ce s-au atins cu credinţă de marginea veşmântului Domnului nostru Iisus Hristosf căci chiar pentru' Dânsul fac aceasta...(g). Aceşti creştini închipuiesc pe bolnavii şi suferinzii care se atingeau cu credinţă de veşmintele Domnului nostru Iisus Hristos şi se vindecau. Despre unele din multele vindecări în felul acesta ne istorisesc Sfinţii Evanghelişti.

Mergând Iisus dimpreună cu ucenicii Lui şi mulţime mare de norod în casa lui Iair pentru a învia pe fiica acestuia, s-a apropiat de El o femeie bolnavă de scurgerea sângelui de 12 ani. Această femeie, suferise mult de la mulţi doftori, îşi cheltuise averea fără a simţi vre-o uşurare; ba încă se îmbolnăvise şi mai rău. Auzind vorbindu-se despre Iisus, ea s-a apropiat pe dinapoi şi s-a atins de marginea veşmintelor Lui, zicând în şineşi cu încredere: „De mă voi atinge de marginea veşmântului Lui, mă voi vindeca". îndată ce s-a atins de veşmântul Domnului Iisus, s-a şi vindecat de boala ei. Iisus a cunoscut puterea lucrătoare care a ieşit din El, şi privind împrejurul Său, a zis: „Cine s-a atins de Mine?" Ucenicii au răspuns: „Doamne! Vezi că lumea Te îmbulzeşte şi zici: Cine s-a atins de Mine?" Iisus privind în jurul Său, se uita să vadă pe aceia ce făcuse lucrul acesta,

zicând: „S-a atins cineva de Mine, că Eu am simţit că a ieşit din Mine o putere"(h). Femeia înfricoşată şi tremurând, că ştia tămăduirea aceia ce se făcuse în ea când se atinsese de marginea veşmântului lui Iisus, a venit de s-a aruncat la picioarele Lui, şi a mărturisit înaintea tuturor tot adevărul. Domnul Iisus privind-o cu blândeţe, i-azis: „Fiică, credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace şi fii tămăduită de boala ta". Femeia din ceasul acela a fost tămăduită pentru totdeauna.

Iisus împreună cu ucenicii Săi, după ce au trecut marea, au venit în ţinutul Ghenizaretului şi au tras la mal. Când au ieşit din corabie, oamenii

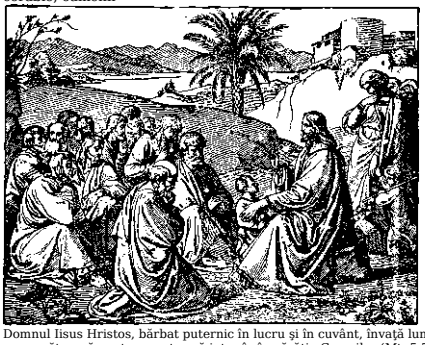

Domnul Iisus Hristos, bărbat puternic în lucru şi în cuvânt, învaţă lumea să se pregătească pentru a putea să intre în împărăţia Cerurilor (Mt. 5-7).

au cunoscut îndată pe Iisus. Ei au alergat în toate împrejurimile şi au început să aducă pe bolnavi în paturi, pretutindeni pe unde se auzea că era El. Oriunde intra Iisus: în sate, în cetăţi (oraşe) în cătune, puneau bolnavi pe pieţe şi-L rugau să le dea voie doar să se atingă de poalele Lui. Şi toţi câţi se atingeau de El erau tămăduiţi(i).

Această lucrare tămăduitoare, a dat-o Mântuitorul Sf. Săi Apostoli şi urmaşilor lor. „Iată dau vouă putere... să vindecaţi bolnavii, să înviaţi morţii, să scoateţi dracii..."(j). Astfel prin această putere Dumnezeească

(i) Mc. $6_{53\ 56}$. Mt. $4_{.3\ 24}$, $14_{M\ 36}$, Mc. $1_{,MS}$, $3_{7]2}$,Lc. $6_{17\text{-}]9}$; (j) Mt. 10_{13}; Lc. $9_{,.,}$, $10_{,.19}$;

chiar şi numai umbra lui Petru şi ştergarele lui Pavel tămăduiau bolnavii. Aceasta o mărturiseşte Sf. Scriptură a N.T. „Prin mâinile Apostolilor se făceau multe semne şi minuni în norod... Numărul celor ce credeau în Domnul, bărbaţi şi femei se mărea tot mai mult; până într-atât, încât scoteau pe bolnavi chiar pe pieţe şi pe uliţe, şi îi puneau pe paturi şi pe aşternuturi, pentru ca atunci când va trece Petru, măcar umbra lui să umbreze peste vre-unii din ei. Mulţimea de asemenea alerga în Ierusalim de prin cetăţile vecine şi aduceau pe bolnavi şi pe cei chinuiţi de duhurile necurate şi se vindecau"(l).

Dumnezeu făcea minuni nemaipomenite prin mâinile lui Pavel, până într-atât, că peste cei bolnavi se puneau basmale sau şorţuri care fuseseră atinse de trupul lui, şi îi lăsau pe bolnavi boalele, şi ieşeau afară din ei spiritele rele(m).

45. **Ce înseamnă oprirea Preotului cu Sfânta Evanghelie în mijlocul Bisericii?** Oprirea şi starea Preotului cu Sfânta Evanghelie în mijlocul Bisericii înseamnă că Mântuitorul Şi-a desfăşurat activitatea Sa Mesianică în mijlocul pământului, după prezicerea Duhului Sfânt prin Prooroci: *„Dumnezeu împăratul nostru mai-înainte de veac a făcut mântuire în mijlocul pământului"*(n).

Aceasta înseamnă că mântuirea s-a lucrat mai întâi în poporul Iudeu, care cunoştea pe Dumnezeu şi I se închina Lui. *„Cunoscut este în Iudeea Dumnezeu"(o).* Aceasta o adevereşte şi Mântuitorul grăind cu Samarineanca la puţul lui Iacob: *„Voi* (Samarinenii) *vă închinaţi Căruia nu ştiţi, noi ne închinăm Căruia ştim, că mântuirea din Iudei este"(p).*

Poporul Iudeu a fost popor ales, sfânt al lui Dumnezeu. El a fost centrul sfinţeniei faţă de toate popoarele pământului care nu cunoşteau pe Dumnezeu. De la poporul Iudeu a trecut lucrarea mântuirei, sfinţeniei şi punerei de fii la popoarele care se închinau idolilor şi nu cunoşteau pe Dumnezeul cel adevărat. Popoarele vor veni la poporul Iudeu şi vor zice: „Veniţi să ne suim la muntele Domnului şi în casa Dumnezeului lui Iacob, ca să ne înveţe căile Lui, şi să umblăm pe cărările Lui. Căci din Sion va ieşi Legea şi din Ierusalim Cuvântul Domnului"(r).

46. **Ce înseamnă aplecarea Preotului cu Sfânta Evanghelie către pământ?** Aplecarea Preotului cu Sfânta Evanghelie către pământ însemnează pogorârea Mântuitorului din ceruri pe pământ, ascultarea

(l) F.Ap. 5$_{\text{p. 16}}$; (m) F.Ap. 19$_{\text{„ 12}}$; (n) Ps. 73$_{\text{13}}$ comp. Ic. 1$_{\text{68}}$; (o) Ps. 75$_{\text{,,}}$ 48$_{\text{,3}}$; (p) Ioan 4$_{\text{„}}$ comp. 4 împ. 17$_{\text{29 3W2A}}$ Iez. **2**$_{\text{1 V}}$ Lc. 24$_{\text{47}}$, Rom. 9$_{\text{1-5}}$; (r) Is. 2$_{\text{3}}$, Ier. 31$_{\text{6}}$, 50$_{\text{5}}$, Zah. 8," $_{\text{,3}}$, Lc. 24$_{\text{47}}$;" făcută cu umilinţă Tatălui Ceresc până la moartea pe Cruce între cei doi tâlhari şi pogorârea în iad, căruia i-

a sfărâmat încuitorile, slobozind sufletele dreptţilor ce le ţinea legate într-însul din veac. „Iisus Hristos în Chipul lui Dumnezeu fiind, nu răpire a socotit a fi El întocmai cu Dumnezeu Tatăl, ci S-a deşertat pe sine, chip de rob luând, întru asemnănarea oamenilor făcându-Se. Si cu închipuirea aflându-Se ca omul, S-a smerit, pe sine,

Mergând Tu la porţile iadului, Doamne, şi acelea zdrobindu-le, prădatul aşa a strigat: Cine este Acesta, că nu se osândeşte întru cele mai dedesubt ale pământului, ci ca pe un cort a stricat temniţa morţii? Luatu-L-am pe Acesta ca pe un mort şi mă cutremur ca de un Dumnezeu. Atotputernice Mântuitorule, miluieşte-ne pe noi (Anatolie Stihirea învierei gl. VIII).

ascultător făcându-Se până la moarte; iar moarte de Cruce: (s). „Domnul Hristos odată pentru păcate a pătimit. Cel drept pentru cei nedrepţi, ca pe noi să ne aducă la Dumnezeu, omorându-Se cu Trupul şi înviind cu Duhul, întru care şi duhurilor (sufletelor) din temniţă (iad) pogorându-Se, a propovăduit (mântuirea şi învierea)...(t). Că spre aceasta şi morţilor s-a binevestit ca să se judece cu trupul după om şi să vieze după Dumnezeu cu Duhul.."(u).

(s) Filip. $2_{5\,9}$. Vezi şi tâlc. Teofilact la acest loc. comp. Ioan 1_2, 5_{18}; 10_2, $_{30}$; (t) 1 Petru $3_{|g\,|4}$; (u) 1 Petru 4_6, comp. Is. 42_7, 49,, 6,.

47. **Ce însemnează ridicarea Preotului de către pământ în sus cu Sfânta Evanghelie?** Ridicarea Preotului cu Sfânta Evanghelie de către pământ în sus, însemnează suirea Mântuitorului din iad pe pământ, şi de pe pământ în cer, slobozind şi ridicând cu Sine din iad sufletele dreptţilor celor morţi din veac. *„Dumnezeu Tatăl tuturor, Care este peste toate şi prin toate şi întru noi toţi, fiecăruia din noi a dat Harul după măsura darului lui Hristos. Pentru aceea zice: Suindu-Se* (Domnul Hristos). fo *înălţime* (prin ascultare desăvârşită) *robit-a robime, şi a dat daruri oamenilor. Aceea ce zice că S-a suit, ce este fără numai Că S-a şi pogorât întâi la cele mai de jos laturi ale pământului? Cel ce S-a pogorât* (din cer pe pământ şi de pe pământ în iad), *Acela este care S-a şi suit* (din iad pe pământ unde a înviat din mormânt şi de pe pământ s-a înălţat) *mai presus de toate Cerurile, ca să umple toate"* (v).

48. **Ce însemnătate are rugăciunea tainică pe care Preotul o face în mijlocul Bisericii?** Rugăciunea aceasta care se face de Preot în taină, cu capul plecat, închipuieşte rugăciunea Mântuitorului făcută cu umilinţă Tatălui Cenesc în munte, la cină (z), şi în grădina Ghetsimani(x).

49. **Ce cere Preotul în această rugăciune a intrării?** Preotul recunoscându-şi greşelile şi desele sale slăbiciuni, se roagă în taină rugăciunea intrării: *„Stăpâne Doamne Dumnezeul nostru..."(a).* Prin această rugăciune, Preotul cere ca Dumnezeu să-i dăruiască a

face intrarea în Sf. Altar însoţit de Sfinţii îngeri, care împreună slujesc şi preaslăvesc bunătatea Dumnezeească. Totodată prin această rugăciune cere de la Dumnezeu, ca şi credincioşii Bisericii care slujesc prin cântare, lucrare, ascultare, păzirea rânduielilor Sfinte, şi a păcii în Biserică, şi împlinirea dumnezeeştilor învăţături; să fie învredniciţi a intra prin uşile împărăteşti cu mintea pentru a pricepe minunatele lucrări ale Sfintei Liturghii, şi apoi după ieşirea din viaţă pentru totdeauna să intre în împărăţia lui Dumnezeu.

50. **Ce însemnătate au cele trei închinăciuni pe care le face Preotul după rugăciunea intrării?** După terminarea rugăciunii intrării, Preotul face trei închinăciuni până la pământ (b), zicând tot în taină: *„Că Ţie se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea Tatălui şi a Fiului şi Duhului*

(v) Efs. $4_{(10}$; Vezi tâlc. Sf. Ioan Gură de Aur şi Fer. Teofilact la acest loc; comp. Ps. 67_{ω}; Ioan 3,3,$_{7}$; $6_{33\ 11}$; FAp. $2_{30\ 33}$; (z) Ioan 17; (x) Mt. $26_{3(M)}$; Mc. 14_{8M2}; Lc. 22^; Ioan 18,; Vezi şi instructiva tâlcuire a Sf. Ioan Gură de Aur şi Fer. Teofilact la ep. Evrei $5_{7\ ,0}$; (a) Liturghier o.c. pg. 82-3; (b) Aceste închinăciuni se fac două înainte de binecuvântarea intrării; iar una pe urmă;

„Neîncetat vă rugaţi, ca să nu căderi în ispită. Trupul este neputincios; iar duhul osârduitor" (Ic. 21^{36}; 18^{1}; Mt. 24^{42}; 25^{13}; 26^{41}; Mc. 13^{33-23}; Ps. 1; Efs. 6^{13}). *Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin."* Aceste trei închinăciuni se fac în slava lui Dumnezeu Celui preaslăvit în trei Feţe: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, mărturisind prin acestea dogma Sfintei Treimi cuprinsă în Simbolul Credinţei (c). După aceste trei

închinăciuni, Diaconul (de este) ţinând orarul ce tri degete ale mâinii drepte, arată către răsărit, zicând către Preot: *„Binecuvintează Stăpâne sfânta intrare".*

51. **Ce însemnătate are Diaconul arătând cu orarul spre răsărit către** Sf. **Altar?** Prin această arătare, Diaconul atrage atenţia credincioşilor, că raiul este deschis, Deci, fiecare să se ostenească a vieţui creştineşte şi a se lumina pentru a putea pătrunde cu mintea în Dumnezeeştile lucrări, care se fac în Sf. Altar; şi apoi, după ieşirea din această viaţă să se învrednicească a intra şi odihni în împărăţia lui Dumnezeu pentru totdeauna.

52. **Ce face Preotul la invitarea Diaconului?** La această invitare a Diaconului, Preotul privind spre răsărit, binecuvintează intrarea Sfântă cu dreapta în semnul Crucii, zicând: „Binecuvântată este intrarea Sfinţilor Tăi, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".

53. **Ce înseamnă binecuvântarea Sfintei intrări?** Binecuvântarea Sfintei intrări, dată de Preot spre Sfântul Altar, însemnează pe Mântuitorul, Care prin Jertfa Sa de pe Crucea Golgotei, ne-a deschis nouă Raiul. Această binecuvântare ne reaminteşte de asigurarea, sprijinul şi Harul f umnezeesc, acordate din ceruri de Prea Sfântul Dumnezeu sfinţiţilor Săi liturghisitori, care se ostenesc cu toată dragostea a-i sluji conştiincios; precum şi tuturor dreptcredincioşilor şi bunilor creştini, care cu trup şi suflet îi slujesc lui Dumnezeu în viaţa lor.

54. **(c) Vezi Mărt. Ort. p. 1 întreagă; Bibl.OrL N-rii 14; 15; Călăuza Predicatorului o.c. pg. 302-7;Ce înseamnă sărutarea Sfintei Evanghelii de cel mai mare?**
Prin sărutarea Sfintei Evanghelii, Arhiereul, Egumenul sau Preotul (ce o sărută) arată respectul, ascultarea, primirea şi păzirea Dumnezeeştilor învăţături care se cuprind într-însa. Sărutarea Sfintei Evanghelii însemnează cinstea şi mulţumită pe care o arătăm Mântuitorului nostru Iisus Hristos pentru descoperirea voiei Dumnezeeşti şi pentru lucrarea actului mântuirei noastre.

La sărutarea Sf. Evanghelii ca şi la a Sf. Icoane şi a Sf. Cruci, se fac mai întâi două închinăciuni, sărută Sf. Evanghelie şi apoi mai face încă o închinăciune.

55. **Ce însemnătate are suirea Preotului cu Sfânta Evanghelie către Sfântul Altar?** Suirea Preotului cu Sfânta Evanghelie din mijlocul Bisericii către Sfântul Altar, însemnează suirea Mântuitorului din iad, ieşirea din mormânt şi înălţarea Lui la cer.„Domnul nostru Iisus Hristos — istoriseşte Sf. Ev. Luca — după patima, răstignirea şi moartea Sa, S-a înfăţişat pe Sine viu prin multe semne adevărate, arătându-Se Apostolilor adeseori şi vorbind cu ei despre lucrurile privitoare la împărăţia lui Dumnezeu... După ce i-a învăţat, privind ei, S-a înălţat; şi nor L-a luat pe El de la ochii lor; iar ei căutau la cer pe când mergea El..."(d). Aceasta o arată şi marele Apostol Pavel propoveduind între multe altele despre Mântuitorul, zicând: „Este un singur Domn, o singură credinţă, un singur botez. Este un singur Dumnezeu şi Tată al tuturor, Carele este mai presus de toţi, Care lucrează prin toţi şi Care este în toţi. Dar fiecăruia din noi Harul i-a fost dat după măsura Darului lui Hristos, De aceea, este zis: „S-a suit sus, a luat robimea roabă şi a' dat daruri oamenilor". Şi acest: „S-a suit", ce însemnează decât că înainte Se pogorâse în părţile cele mai de jos' ale pământului? Cel ce S-a pogorât, Acelaşi este Care S-a şi suit mai presus de toate cerurile, ca să umple toate lucrurile. El a dat pe unii Apostoli, pe alţii Prooroci, pe alţii Evanghelişti, pe alţii Păstori şi Dascăli, pentru desăvârşirea sfinţilor, în vederea lucrării de slujire pentru zidirea Trupului lui Hristos (a Bisericii) până vom ajunge toţi la unirea credinţei şi a cunoştinţei Fiului lui Dumnezeu, la starea de om mare, la înălţimea plinătăţei lui Iisus Hristos; ca să nu mai fim copii, plutind încoace şi încolo, purtaţi de orice vânt şi învăţătură prin viclenia oamenilor şi prin şiretenia lor în mijloacele de amăgire; ci credincioşi adevărului, plini de dragoste sfântă, să creştem în toate privinţele bune ca să ajungem la Cel ce este Capul, Hristos. Din El tot trupul bine închegat şi strâns

legat, prin ceea ce dă fiecare încheietură, îşi primeşte creşterea, potrivit cu lucrarea fiecărei părţi în măsura ei, şi se zideşte în dragoste... Deci desbrăcaţi-vă de omul cel vechi care se strică după poftele înşelătoare şi să vă înnoiţi în duhul minţii voastre. îmbrăcaţi-vă în Omul cel nou, făcut după Chipul lui Dumnezeu, de o neprihănire şi sfinţenie, pe care o dă adevărul. Drept aceia, lepădaţi minciuna. Fiecare dintre voi să grăiască aproapelui său adevărul, pentru că suntem mădulare unii altora. Mâniaţi-vă, dar să nu greşiţi. Soarele să n-apună în mânia voastră. Nu daţi prilej diavolului... Cuvânt putred să nu vă iasă din gură; ci numai cuvinte care zidesc. Să nu întristaţi pe Duhul Sfânt al lui Dumnezeu, prin Care aţi fost pecetluiţi pentru ziua răscumpărării. Orice amărăciune, iuţime, mânie, strigare, clevetire şi orice fel de răutate să piară din mijlocul vostru, dimpotrivă, fiţi buni unii cu alţii, miloşi, iertaţi-vă unul pe altul, precum şi Dumnezeu v-a iertat pe voi întru Hristos..."(e).

Din cele arătate reiese, că, creştinii carenu-se desbracă de omul celvechi, adică de patimile trupeşti şi sufleteşti(f), nu pot a se înălţa aici cu mintea la cele Dumnezeeşti; iar după ieşirea din viaţa aceasta nu pot a se sui de pe pământ la cer. Aceştia cad răsturnându-se din cele 24 de site aie vămilor văzduhului(g). Acestora adeseori le zice Mântuitorul ca şi Iudeilor pironiţi cu trup şi suflet de cele pământeşti şi pieritoare; „încă puţină vreme cu voi sunt şi merg la Cel ce M-a trimis pe Mine. Căuta-Mă-veţi şi nu Mă veţi afla, şi unde sunt Eu, voi nu puteţi veni... Voi veţi muri în păcatele voastre şi unde merg Eu, voi nu puteţi să veniţi..."(h). Creştinii care s-au aesbrăcat de omul cel vechi şi s-au îmbrăcat în Omul cel nou, aici vieţuiesc împreună cu Dumnezeu; iar după ieşirea din viaţa aceasta, vor sui prin vămile văzduhului şi vor intra în împărăţia lui Dumnezeu, unde se vor desfăta în cea mai mare fericire şi bucurie duhovnicească, dimpreună cu mulţimea oştilor îngereşti şi cu mulţimea cetelor Sfinţilor, înaintea lui Dumnezeu, Căruia i-au slujit în viaţa aceasta cu trup şi suflet. Sufletele acestor binecredincioşi creştini, care strălucesc în mulţimea faptelor bune, vor fi trase de însuşi Mântuitorul de pe pământ la cer şi din moarte la viaţa. Aceasta o adevereşte însuşi Mântuitorul, zicând: „Amin, amin, grăiesc vouă; cela ce ascultă cuvintele Mele (păzindu-le) şi crede în Cel ce M-a trimis pe Mine are viaţă veşnică şi la judecată nu va veni; ci s-a mutat din moarte în viaţă... Si de Mă voi înălţa de la pământ, pe toţi (cei ce vieţuiesc după VoiaMea), îi voi trage la Mine"(i). La învierea cea de obşte, de asemenea toţi creştinii cei buni vor fi răpiţi în nori şi suiţi în cer. „însuşi Domnul întru poruncă cu glasul Arhanghelului şi

(e) Efs. $4_{5\ 31}$; (f) Mt 15_{19}, Mc. 7_{2}; Gal. 5,, $_{21}$; 2 Tim. $3,_{9}$; Ape. 21,; (g) Vezi Bibl.Ort. Nr. 50 a şi 24 vămi; (h) îoan 5_{24}, 14-17, $7_{33\ 36}$; $8_{21\ 24}$; (i) Ioan 12_{32}, Lc. $14,_{35}$, Rom. $5,_{\ 19}$, Evr. $2_{9\ 3}$, Ape. 4-7, $I9_{116}$, 21_{17827};

întru trâmbiţa lui Dumnezeu Se va pogorî din cer; şi cei morţi întru Hristos vor învia întâi. După aceia, noi,cei vii care vom fi rămaşi împreună cu dânşii ne vom răpi în nori, întru întâmpinarea Domnului în văzduh, şi aşa pururea cu Domnul vom fi..."(j).

56. Ce însemnătate are zicerea „înţelepciune. Drepţi", zise de sfinţitul slujitor în uşile împărăteşti ale Sf. **Altar?**

Cuvântul **„înţelepciune"** ne înfăţişeaza pe însuşi Domnul nostru Iisus Hristos. Înţelepciunea cea desăvârşită a lui Dumnezeu Tatăl. Astfel, numeşte Sf. Ap. Pavel pe Domnul Hristos. zicând: „Noi propovăduim pe Hristos Cel răstignit, Iudeilor sminteală şi elinilor nebunie. Iar celor chemaţi, Iudeilor şi elinilor, pe Hristos puterea lui Dumnezeu şi înţelepciunea lui Dumnezeu"(l).

Mântuitorul este numit: „înţelepciune", şi în pildele lui Solomon. „înţelepciunea (Iisus Hristos) Şi-a zidit ei-şi Casă (Biserica) şi a întărit şapte stâlpi (7 Sf. Taine). Junghiat-a jertfele Sale (Şi-a răstignit Trupul pe Cruce) şi a dres în paharul Său vin (vin cu apă în Sf. Potir, precum din Coasta Sa însuliţată a ieşit Sânge şi Apă) şi a gătit ei: masă (Euharisticăj. Trimis-a pe slugile Sale (Preoţii) să cheme cu înaltă chemare la pahar (Euharistie) strigând: Veniţi de mâncaţi Pâinea Mea (Euharistică) şi beţi vinul Meu (Euharistie) care am dres vouă..."(m). Prin cuvântul **„înţelepciune",** sfinţitul liturghisitor, propovăduieşte credincioşilor scurt, că înţelepciunea cea adevărată adică Cuvântul Domnului Hristos Dumnezeu, este depozitat în Sfânta Evanghelie.

„... Eu sunt viia
, voi mlădiţele... Eu sunt calea, adevărul şi viaţa... Eu sunt Lumina lumii; cel ce-Mi urmează Mie, nu va umbla întru întuneric; ci va avea lumina vieţii... Eu cu voi (care îmi slujiţi Mie) sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacurilor" (Ioan 8^{25}; 15^{5}: 14^{6}; 8^{12}; $_{12}$35.'36.4«. J 4.5.9. 3I9. 9S. $_{Mt\ 2}8^{a\ 20}$).

(j) 1 Tes 4_{j617}; (1) 1 Cor. $1,_{3,24}$; Cols. $2_{2\ 3}$; (m) Prov.S. 9_{m}; comp. Mt. 16_{18}, ¿fs.$2_{20\ 2r,}$ 1 Petru 2 • Mt. 22; Ioan $6_{„;}$

s>

Prin al doilea cuvânt: ,,Drepţi"(|) n?se propovăduieşte că, atât cu sufletul cât şi cu trupul nostru să stăm drepţi, adică în poziţie cuviincioasă în faţa Sfintei Evanghelii, care ne înfăţişează pe Mântuitorul Hristos, Cuvântul şi înţelepciunea lui Dumnezeu.

în timpul ieşirii şi intrării cu Sfânta Evanghelie, toţi cei ce stau în străni trebuie să se coboare şi să stea drepţi cu cuvenita evlavie, cugetând fiecare cu luare aminte la minunatele însemnătăţi arătate.

57. **Ce însemnătate are facerea semnului Sfintei Cruci cu Sfânta Evanghelie, la cuvintele: „înţelepciune. Drepţi?"** însemnarea Sfintei Cruci cu Sfânta Evanghelie în uşile împărăteşti, însemnează că prin jertfirea Mântuitorului pe Cruce — despre care istoriseşte însăşi Sf. Evanghelie — ni s-a deschis Raiul. *Astăzi vei fi cu Mine în Rai"(* n), a zis Mântuitorul răstignit, tâlharului pocăit de pe cruce şi tot astfel ne zice şi nouă celor ce ne pocăim. *„Răstignindu-ne trupurile cu patimile şi cu poftele" (o).*

Semnul Sf. Cruci făcut cu Sfânta Evanghelie în sf. uşi împărăteşti, mai închipuieşte pe Mântuitorul, Care după 40 zile de la învierea Sa, înălţându-şi mâinile asupra Apostolilor, i-a binecuvântat pe dânşii şi aşa S-a înălţat la cer. *„Domnul Iisus Hristos, după ce a învăţat pe ucenicii Săi să stea în Ierusalim, până se vor îmbrăca cu putere de sus, i-a scos afară până în Vitania şi ridicându-şi mâinile Sale i-a binecuvântat pe dânşii. Şi a fost când îi binecuvânta pe ei, S-a depărtat de la dânşii şi S-a înălţat la cer"(* p).

58. **Ce însemnătate are intrarea Preotului cu Sfânta Evanghelie în Sf. Altar?** Intrarea Preotului cu Sfânta Evanghelie în Sf. Altar prin uşile împărăteşti, însemnează intrarea Mântuitorului în ceruri.

(t) Nicolae Cavasila scrie despre înţelesul cuvintelor: **„înţelepciune. Drepţi",** următoarele: „Ce este această provocare? Cu ea se cere ca cei ce se apropie de Dumnezeu şi de misterele Dumnezeeşti, să petreacă întru ele nu cu negrijire; ci cu luare aminte, cu sârguinţă şi cu adânc respect... şi primul semn al acestei sârguinţi şi veneraţii e ridicarea corpului, adică, ca la plinirea actelor sfinte, credincioşii să ia parte nu şezând; ci drepţi. Aceasta este starea celor ce se roagă, aceasta este starea servitorilor, care la porunca domnilor lor sunt cu minte deşteptată, pentru că după ce au primit porunca să o împlinească cu exactitate. Noi însă suntem rugători ai lui Dumnezeu şi servitori întru tot felul de servitute, şi acesta este înţelesul acelor cuvinte. Şi iarăşi: Ce e înţelepciunea? Concentrarea cugetărilor la mister, cu care se cuvine a auzi şi a vedea cele ce se fac şi se

(n) Lc. 23^; (o) Gal. 5_{M}; 2_{20}, Rom. 6_{36}; 13_{14}; 1 Petru $2_{n\ 12}$; (p) Lc. 24_{50}; F.Ap.

59. **Ce însemnătate are aşezarea** Sf. **Evanghelii pe** Sf. **Masă?** Aşezarea Sfintei Evangheliі — după văhod — pe Sfânta Masă, însemnează că, Mântuitorul după ce S-a suit la ceruri, a şezut deadreapta Tatălui. Aceasta o adeveреşte simbolul credinţei şi Dumnezeeştile Scripturi. *„Şi S-a suit la Ceruri şi sade deadreapta Tatălui"*(r).

Acest articol ne învaţă patru lucruri:

1) Domnul Hristos cu acelaşi Trup, cu care El în adevăr a pătimit şi a înviat din morţi,'tot cu acelaşi S-a suit la ceruri, a şezut şi şade deadreapta Tatălui cu slavă şi cu laudă.

2) Domnul Hristos numai ca Om S-a suit la ceruri, căci El ca Dumnezeu a fost în ceruri şi în tot locul/'

3) Omenirea pe care a luat-o odată din Prea Sfânta Fecioara Maria, niciodată n-a lăsat-o, ci tot cu aceasta va veni să judece, după cum îngerii au zis Apostolilor. „Acest Iisus Carele S-a

înălţat de?la voi la cer, aşa va veni precum L-aţi văzut pe El mergând la cer".

4) Domnul Hristos este numai în Cer nu şi pe pământ în chipul Trupului pe care L-a purtat şi cu care a vieţuit pe pământ. Iar în chip tainic când se află în Dumnezeeasca Euharistie, este şi pe păiriânt. Acelaşi Fiu al lui Dumnezeu, Dumnezeu şi Om, după prefacere, când fiinţa pâinii se preface în fiinţa Sfântului Său Trup; iar fiinţa vinului în fiinţa Cinstitului Său Sânge. De aceea trebuie să slăvim Sfânta Euharistie şi să ne închinăm ei ca însuşi Mântuitorului nostni Hristos"(s).

Privitor la suirea la ceruri şi şederea Mântuitorului deadreapta Tatălui, aflăm în Dumnezeeasca Scriptură mai multe argumente din care dăm numai acestea:

zic, şi cei ce sunt plini de credinţă să n-aibă nici un amestec cu cele omeneşti; aceasta este înţelepciunea creştinilor şi aceasta înseamnă înţelepciunea la care în multe locuri ale sacrificiului se provoacă credincioşii de către Preot, adică încordarea cugetărilor. Aşa ne îndreptăm greşelile neştiinţei, nesimţirei şi nepăsării, noi într-olaltă şi ne aducem aminte, reînoind cu un cuvânt în sufletele auzitorilor încordata cugetare. Şi e această aducere aminte neces^ă? Mare e tirania uitării, a împrăştierii, şi nici o slăbiciune nu cuprinde pe om mai adeseori şi mai lesne decât aceasta. Şi fiindcă e de lipsă ca la Sf. Mister şi la toate cele ce se petrec la el, să luăm parte cu cugetarea încordată — ca, participarea noastră să nu fie zadarnică şi să nu pierdem timpul degeaba — şi fiindcă aceasta nu e uşor, pentru aceea e necesar, ca noi să ne deşteptăm înşine şi să fim cu trezie admoniţiunea externă, ca noi, mintea noastră necontenit bântuită de uitare, să o putem feri de griji deşarte"(t).

(r) Expl. Simb. Credinţei, Mărt. Ort. p. I-a întreb 45; (s) Mărt. Ort p. I întreb. 56; (t) Nicoale Cavasila Liturg. Exposif. o.c. pg. 413 după dr. V. Mitrofanovici o.c. pg. 487-8;

a) „însuşi David — zice Mântuitorul — a grăit cu Duhul Sfânl: „Zis-a Domnul Domnului Meu, şezi deadreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale"(u).

b) „Deci, Domnul — istoriseşte Sf. Evanghelie — după ce a grăit cu dânşii, S-a înălţat la ceruri şi a şezut deadreapta lui Dumnezeu"(v).

Părinte, Cela ce eşti Izvor şi rădăcină, ci un pricinuitor al Dumnezeirei cei de o fire, ce se înţelege în Fiul şi în Sfântul Tău Duh, izvorăşte inimii mele lumina cea cu trei luminători, şi o luminează cu împărtăşirea strălucirii cei Dumnezeeşte lucrătoare (Troeşnic gj. 2).

(u) Mc. 12$_{36}$; Ps. 109,; (v) Mc. 16$_{19}$;

c) „Privind ei — istorisesc Faptele Apostolilor — El S-a înălţat la cer. Şi un nor L-a luat pe El de la ochii lor. În momentul acela cum stau ei cu ochii pironiţi spre cer, când se suia El, iată doi bărbaţi au stătut înaintea lor în veşminte albe. Ei au zis: „Bărbaţi Galileeni! Ce staţi căutând spre cer? Acest Iisus care S-a înălţat de la voi la cer, aşa va veni, precum L-aţi văzut pe El, mergând la cer"(z).

d) „Ştefan fiind plin de Duh Sfânt, căutând la cer, a văzut Slava lui Dumnezeu, şi pe Iisus stând deadreapta lui Dumnezeu. Si a zis: Iată văd cerurile deschise şi pe Fiul Omului stând deadreapta lui Dumnezeu"(x).

e) „Hristos este Cel ce a pătimit şi mai ales Care a înviat, Care şi este deadreapta lui Dumnezeu întru cele cereşti şi se roagă pentru noi"(y).

Arătări Dumnezeeşti. Când Preotul a făcut văhodul (ieşirea şi intrarea cu Sf. Evanghelie), a văzut împăratul pe Arhanghelii Mihail şi Gavriil, ţinând pe Preot, unul deadreapta şi unul deastânga"(t).

60. **Ce însemnătate are răspunsul: „Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos...?"** După ce sfinţitul liturghisitor intră cu Sfânta Evanghelie în Sf. Altar, cântăreţii şi credincioşii cugetând la însemnătatea văhodului, închinându-se, cântă cu bucurie duhovnicească: *„ Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos, mântuieşte-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai înviat din morţi* (în sărbători: *Cel ce eşti minunat întru Sfinţi) pe noi cei ce-Ţi cântăm Ţie: Aliluia".*

Când Preoţii slujesc în sobor, se cântă acest imn de Preoţi în mijlocul Bisericii. în timpul cântării credincioşii se închină până la pământ. Prin cântarea aceasta se arată superioritatea Atotputerniciei şi milostivirii lui Dumnezeu înaintea Căruia trebuie să se plece tot genunchiul al tuturor făapturilor: al celor cereşti, al celor pământeşti şi al celor dedesubt(a).

61. De unde sunt luate cuvintele care alcătuiesc această cântare?

Aceste cuvinte care alcătuiesc cântarea aceasta, sunt luate din Dumnezeeştile Scripturi. Astfel, cuvintele: **„Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos"** sunt luate din cuvintele psalmistului. *„Veniţi să ne închinăm şi să cădem Lui şi să plângem înaintea Domnului Celui ce ne-a făcut pe*

(z) F.Ap. 1, „;comp.Mc. 16,; Lc. 24,loan3[}] [14]; 6[M]; Efs. 4[]0];Filip. 2,; I Tim. 3,[6]; 1 Petru3„; Ape. 12[6]; F.Ap. 7[SS 6]; Evrl 13,,; 8,; 10[7]; 12[2]; Ape. 3[2]; 5[13]; 7[10]; (x) F.Ap. 7[]5 S6]; comp. Mc. 12[26]; 16„; Lc. 20[42]; 22[70]; Rom. 8^; Efs. 1[M]; Cols. 3,; Evr. 1[13]; 8,; 10[12]; 12[2]; 1 Petru 3[22]; Ape. 3[21]; 4[2]; 5"; 7[10]; 19[4]; (y) Rom. 8"; Efs. I[20]; Cols. 3,; Evr. I[3] "; 8[1]; IO[12]; 12[2]; 1 Petru 3[22]; Ape. 3[21]; 4[2]; 5[13]; 7[10]; 19[4]; (t) Descop. Sf. Lit. o.e.; (a) Is. 4[13]; Rom. 14»; Filip. 2[10];

*noi"(*b). Cuvintele: **„Mântuieşte-ne pe noi"** sunt luate din Sf. Evanghelie: *„Doamne mântuieşte-mă"(c).* Cuvintele: **„Fiul lui Dumnezeu"** suntlute din mărturisirea Apostolilor, *„Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu este"(A).* Cuvintele: **„Cel ce ai înviat din morţi"** sunt

luate după mărturiile Sf. Apostoli despre învierea Lui, *„Hristos Cel ce a înviat din morţi* "(e). Cuvintele: **„Cel ce eşti minunat întru Sfinţi",** sunt lu'îfte tot din Sf. Scriptură: *„Minunat este Dumnezeu întru Sfinţii Săi..."*(f). Cuvintele: **„Pre noi cei ce-Ti cântăm Tie, Aliluia"** sunt luate din cântările îngerilor(g).

62. **Când se mai arată cele ale văhodului cu însemnătăţile lui în. slujba Dumnezeeştei Liturghii?** Toate cele arătate ale însemnătăţii adânci ale văhodului aici, se arată mult, mult mai pe larg în întreaga Slujbă a Dumnezeeştei Liturghii a credincioşilor. La văhodurile vecerniei, utreniei şi mai mult la văhodul acesta al Dumnezeeştei Liturghii a chematţilor, s-a arătat însemnătatea lor pe scurt, adică: întruparea Mântuitorului de la Duhul Sfânt în pântecele cel pururea fecioresc al P.S. Fecioare Maria, naşterea, copilăria, viaţa particulară şi viaţa publică, activitatea Mesianică şi Jertfirea Sa, patimile cele de bunăvoie, răstignirea, moartea pe Sf. Cruce, pogorârea de pe Sf. Cruce, înmormântarea, pogorârea cu Sufletul în iad, învierea, starea cu Apostolii şi sfătuirea lor timp de 40 zile după înviere, înălţarea de pe pământ la ceruri, şederea deadreapta Tatălui, unde mijloceşte pentru mântuirea, sprijinirea şi fericirea noastră vremelnică şi veşnică, de unde iarăşi va veni cu slavă multă să judece toată lumea: viii şi morţii, după care va urma fericirea drepţilor în împărăţia lui Dumnezeu în vecii vecilor. Acestea toate se arată în unele locuri acoperit; iar în alte locuri descoperit. Acestea toate le vor pricepe cu Darul lui Dumnezeu, creştinii buni, luminaţi, care vor ceti şi urmări cu atenţie întreaga carte. Credincioşii care vor vedea luminat Dumnezeeştile Slujbe cu însemnătatea şi foloasele lor pline de bogăţia Darurilor Divine, îşi vor reaminti de cuvintele radiatoare de dragoste, înţelepciune şi lumină Dumnezeească, zise de Mântuitorul: *„Mulţumesc Ţie, Doamne al cerului şi al pământului, că ai... descoperit acestea pruncilor, oamenilor simpli. Adevărat Părinte, că aşa a.fost bună-voinţa înaintea Ta..."{h).*

63. Ce lac sfinţiţii slujitori ai Altarului, după terminarea văhodului?
După terminarea văhodului şi încheierea troparelor şi condacelor, Diaconul zi *ce: „Domnului să ne rugăm ".* Cântăreţii răsound: *„Doamne miluieşte".* Diaconul apoi plecândurşi capul către Preot, zice încet: *„Binecuyintează Stăpâne vremea cântării întreit sfinte".* Preotul binecu- vântându-l pe cap cu seninul Sf. Cruci, zice cu glas

înalt: **„Că Sfânt eşti Dumnezeul nostru şi Tie slavă înălţăm: Tatălui şi fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea".**

Diaconul apoi apropiindu-se de sf. uşi împărăteşti, arătând cu orarul întâi spre Icoana Mântuitorului, zice: *„Doamne mântuieşte pe cei bine credincioşi, şi ne auzi pe noi".* După ce cântă acestea, strana sau corul, Diaconul întorcându-se şi arătând către cei ce stau afară, zice cu glas mare: *„Şi în vecii vecilor".* Strana răspunde: *„Amin",* şi apoi cântă: *„Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-nepe noi".*

64. **Ce fac eclesiarhii în timpul cântării cei întreit sfinte?** în timpul când Preotul zice: „Că Sfânt eşti Dumnezeul nostru-..." eclesiarhii vin cu căţuia cu foc şi tămâie, din veşmintârie în Sf. Altar la Sfânta Masă, de o binecuvântează Preotul. Apoi cădesc toată Sf. Biserică şi Sf. Altar.

65. **Ce numiri are cântarea: „Sfinte Dumnezeule?"** Cântarea aceasta are următoarele numiri:

a) Cântarea întreit sfântă, fiindcă printr-însa noi preaslăvim pe Prea Sfântul Dumnezeu Cel preamărit în Sfânta Treime: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt.

[1] b) Trisaghion în limba greceasică.

c) Cântarea îngerească, pentru că cu această cântare preaslăvesc Ostile Cereşti în ceruri pe Prea Sfântul Dumnezeu.

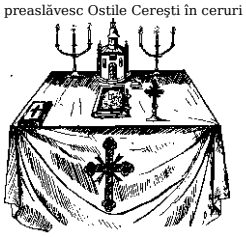

Sfânta Masă

d) Cântarea heruvimică şi serafimica, pentru că aceste înalte dregătorii angheliceşti ziua şi noapte neîncetat îl laudă pe Dumnezeu, zicând: *„ Sfânt,*

Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot... Domnul Dumnezeu Atotţiitorul, Cel ce era, şi Cel ce este şi Cel ce vine"(i).

66. **Când s-a introdus cântarea întreit sfântă în cântările liturgice?**

Cântarea aceasta întreit sfântă, cântată de ostile îngereşti în ceruri şi de creştinii apostolici pe pământ, precum aflăm în Liturghiile Sf. Apostol Iacob fratele Domnului, primul Episcop al Bisericii creştine din Ierusalim, şi a Sf. Ap. şi Ev. Marcu (|) a fost generalizată în cântările liturgice ale tuturor Bisericilor imperiului Roman de către Patriarhul Proclu al Constantinopolului (427-447 d. Hs).

Arătare Dumnezeească. De la Dumnezeu a luat Biserica lauda cea întreit sfântă, că istoriseşte sfinţitul Teofan, cum că, cutremure făcându-se în Constantinopole, şi înfricoşându-se cetăţenii, au ieşit la câmp, făcând litanie (împreună cu împăratul Teodosie cel mic şi Proclu Patriarhul desculţ, după Glica). Deci într-o zi s-a răpit un copil în cer, şi a auzit Dumnezeesc glas care zise, să spuie Episcopului şi poporului, să litanisească cu aceste cuvinte: *„Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi"*. Zice încă Nichifor, că locul unde s-a înălţat copilul s-a numit *„înălţare Dumnezeească* "; iar acum se numeşte Pomatia. Deci, de atunci a poruncit împăratul pretutindenea a se cânta imnul acesta în limba elinească. Pentru aceasta şi din vechi marele Sava au iertat armenilor creştini să cânte slujbă bisericească a lor în limba armenească; iar cântarea cea întreit sfântă, nu armeneşte ci elineşte. Şi până acum latinii la litania îngropării lor, elineşte cântă lauda cea întreit sfântă şi nu latineşte, pentru cinstea limbei întru care s-a glăsuit de la Dumnezeu. Astfel, aşa se înalţă lauda aceasta a Sfintei Treimi. Că, Sfinte Dumnezeule, însemnează pe Tatăl, Carele este izvorul Cel Dumnezeeşte născător, al Dumnezeirii Fiului şi al Sfântului Duh. Iar, Sfinte Tare, însemnează pe Fiul, Carele este şi Tare, şi Putere şi Braţ al Părintelui, prin Carele toate s-au făcut. Iar fără de moarte, însemnează pe Sfântul Duh, Carele se zice dătător de viaţă. Iar miluieşte-ne pe noi, unic, singuratic, zicându-se, însemnează, pe o Domnie şi o Dumnezeire a tustrele Feţelor..."(j).

67. **Din care cuvinte scripturistice este alcătuită cântarea întreit sfântă?** Cântarea întreit sfântă, este alcătuită din cântarea Serafimilor:

(i) Is. 6^3; Ape. 4^8; (t) Dr. Badea Cireşeanu Tez. Lit Tom. III pg. 78, 82; (j) Pidalion fila 197 subînsemnarea can. 81 al Sinodului 6 Iecumenic V.Sf. 20 a Xl-a; Dr. Mitrofanovici Liturgica o.c. pg. 286-7;

„Sfânt, Sfânt, Sfânt... (1). Din cuvintele psalmistului David: înşetat-a sufletul meu după Dumnezeul cel tare, cel viu..." (adică fără de

moarte)(m) şi din cuvintele: „miluieşte-ne pe noi" luate din Testamentul vechi(n) şi nou(o). Astfel, cuvintele: „Sfinte, Sfinte, Sfinte", sunt luate scripturistic din cântarea Sfinţilor Serafimi: „Sfânt, Sfânt, Sfânt". Cuvintele: „Dumnezeule Tare... fără de moarte" sunt luate din cuvintele psalmistului David: „Dumnezeul.cel tare, cel viu" adică fără de moarte; iar cuvintele: „miluieşte-ne pe noi" sunt din amândouă Dumnezeeştile Scripturi a V. şi N. Testament.

68. Ce **însemnătate are cântarea aceasta întreit sfântă?** Cântarea aceasta întreit sfântă ne înfăţişează prin cuvintele ei înaintea ochilor sufleteşti, ţn culorile cele mai vii, pe Prea Sfântul Dumnezeu, preaslăvit în trei feţe: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt.

în cuvintele: *„Sfinte Dumnezeule",* ni se înfăţişează Dumnezeu Tatăl, Care este Izvorul Dumnezeirii Fiului şi Duhului Sfânt, pentru că Tatăl a născut pe Fiul mai înainte de toţi vecii(p), şi purcede pe Duhul Sfânt(r). în cuvintele: *„Sfinte Tare"* ni se înfăţişează P.ersoana lui Dumnezeu Fiul, Care după cuvintele Sf. Ap. Pavel, este Puterea şi înţelepciunea lui Dumnezeu(s). Fiul lui Dumnezeu este numit cu drept cuvânt înţelepciunea lui Dumnezeu Tatăl, pentru că El a biruit pe diavolul, vrăjmaşul de moarte al sufletelor noastre, surpând puterea lui prin Jertfa Trupului Său, crucificat pe lemnul Crucii de pe Golgoţa, şi cu moartea Lui a călcat puterea morţii noastre şi ne-a împuternicit pe noi, ca prin vieţuire creştinească să călcăm asupra ei.

În cuvintele: *„Sfinte fără de moarte"* ne înfăţişează pe Duhul Sfânt, Care este Izvorul vieţii, Dătătorul vieţii şi Vistierul tuturor bunătăţilor(t).

Cuvintele: *„Miluieşte-ne pe noi",* sunt luate din Sf. Evanghelie: „Miluieşte-ne pe noi, Fiul lui David"(u). Această supranaturală minune tainică a Dumnezeirii, o vedem oglindindu-se şi în sufletul nostru omenesc, făcut de Dumnezeu după chipul şi asemănarea Sa. Cum? Vor răspunde cei neştiutori, sau cei necredincioşi, iscoditori, criticanţi şi hulitori! Iată cum: Sufletul omului (nu trupul de lut) este făcut cu adevărat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Precum Dumnezeu Tatăl naşte pe Fiul şi

(1) Is. 6_{3}; Ape. 4,;.(m) Ps. 41_{2}; (n) Ps. 50/51,; (o) ML 9„; 15_{22}; 20_{M}; Mc. 7_{24}; 10^; Le. $18_{35\ M}$; Mt 5^; Le. 15_{22}; (p) Ps. 2_{S}; 54_{21}; $86_{8\ 6}$; $88_{2(,27}$; 89_{2}; 92_{3}; 109_{3}; Prov. S. $8_{22\ 23}$ Ier. $28_{,3}$; Miheea 5_{2}; Zah. $12_{]0}$; Is. Sir,42_{27}; Ioan $1_{]31418}$; $3_{]l}$. „„; 8_{56}; 16_{M}; $17_{5\ g]4}$; Cols. 1_{1517}; Evr.' l_{6}; 1 Ioan 2_{12}; 3,; 4,; 5,; (r) Ioan 15_{26}; (s) 1 Cor. 1_{24}; Cols.' 2_{3}; Prov. S. $8_{22\ 26}$; ***9***$_{n6}$; 3„; Ioan 1,; (t) Fac. 1_{2}; 41_{38}; Es. 15_{10}; 28,; 3_{3}; Num. 11_{M31}, 23_{6}; Jud. 11_{29},14_{18}; 1 împ. i 1_{6},16_{3}; Iov. $24_{]V}$ 32,, 33_{4}; Ps. $50_{n\text{-}]3}$; (u) Mt 9„,

i5ₐ, 20₃₀₇ ş.a.m.d.

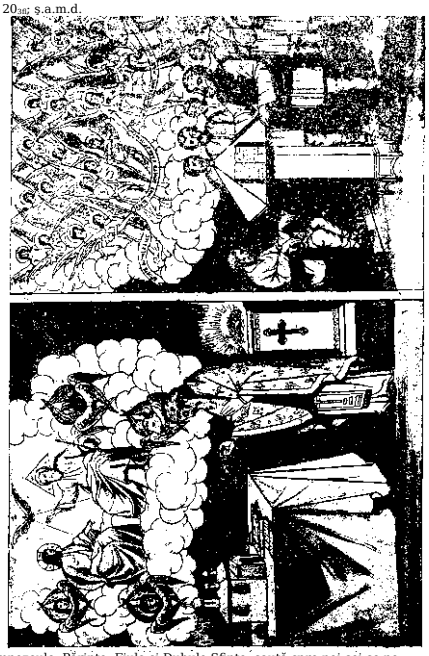

Dumnezeule: Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, caută spre noi cei ce ne închinam Ţie cu credinţă şi slăvim puterea Ta Milostive, împreună cu cei de foc, noi cei din ţărână, că pre altul afară de Tine nu ştim, şi strigă celor ce Tţ

laudă pe Tine; „Eu sunt cu voi şi nimenea împotriva voastră" (Troeşnic gl. 6).

purcede pe Duhul Sfânt, tot astfel şi sufletul naşte pe cuvânt şi purcede pe suflare. Astfel, precum Dumnezeeasca Scriptură ne adevereşte că Dumnezeu este unul, preaslăvitîn trei feţe: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt; aceasta o vedem şi în fiinţa omului viu şi întreg făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu: suflet, cuvânt şi suflare. Deci, iată: „Trei sunt care mărturisesc în ceruri: Tatăl, Cuvântul şi Sfântul Duh, şi aceşti trei una sunt. Trei sunt care mărturisesc pe pământ: Duhul, apa şi sângele, şi aceşti trei una sunt"(v). Tot astfel şi în omul făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, trei sunt care mărturisesc într-însuj despre Sfânta Treime: sufletul, cuvântul, şi suflarea, şi aceste trei feţe, una sunt, precum şi Dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, unul este(z).

Sufletul are trei părţi: cuvântător, poftitor şi mânios. Marele Grigore al Nişei, de meşteşugul şi de înţelepciunea cea mare â sufletului aşa zice: trei lucruri sunt carele se văd la suflet: cuvântător, poftitor şi mânios^, într-âceste trei părţi ale sufletului se află şi bunătatea şi răutatea.

Pentru cuvântător. Bunăiatea cuvântătorului este ca şi cum ar fi cineva pravoslavnic, întru propovăduirea Apostolilor, ce o au adeverit Dumnezeeştii Părinţi care s-au adunat în vremile lor la soboarele icumenice şi localnice. însă bunătatea cuvântătorului este să ştie binele pe care trebuie să-l ţie, şi răul de care trebuie să«se ferească, să iubească blagogestia şi lucrurile cele bune; iar neblagogestia să o urască, aşişderea, şi faptele păcatelor. Aceasta este bunătatea cuvântătorului. Iar răutatea cuvântătorului este neblagogestia, adică când se leapădă cineva de lege, adică de Domnul nostru Iisus Hristos. Lumina cea adevărată, Care luminează pe tot omul cela ce vine în lume, adică la Dânsul, la Domnul Hristos, şi altele câte deşertează Biserica lui Dumnezeu, şi anatematiseşte, şi mai pe scurt să zică'cineva, bunătatea cuvântătorului este câte vin de la spăşenia sufletului; iar răutatea cuvântâatorului este: câte duc pe om în muncă, de "la mic până la mare.Cuvântător

cele rele.

are bunătatea sufletului, răutatea are neblagogestia şi lucrurile

dreapta credinţă şi lucrurile cele bune

.(v) 1 Ioan 5₇₉; (z) Vezi mai pe larg în Bibl.Ort Nr. 14;

Partea poftitoare. Bunătatea poftei este ca să-şi ţie cineva toată dragostea lui şi pofta la Domnul nostru Iisus Hristos şi întru poruncile Lui, şi nimica să nu cinstească mai mult de ale lumei aceştia, decât dragostea lui Dumnezeu, pentru că bunătatea fără de ajutorul lui Dumnezeu se isprăveşte, cum zice Dumnezeescul Iacob, brat. Bojii. Aceasta este bunătatea cea bună a poftirii; iar răutatea poftirii este, când iubeşte dulceaţa lumii, averea, slava, cinstea şi toată podoaba trupului, care pornesc pe om în curvii şi alte răutăţi diavoleşti.

Poftitores

cBunătatea are să iubească pe Dumnezeu, şi pentru dragostea lui Dumnezeu toate ale lumii aceştia să nu le bage în seamă.

Răutatea este dulceaţa, ubirea de bani, curvia, preacurvia, zăcerea cu bărbat, şi de frica lui Dumnezeu de tot nu se teme

.**Pentru mânie.** Mânia are bunătate când se mânie cineva asupra diavolului, să zică: tu drace îmi zici să curvesc, să preacurvesc, să ucid, să fac voile tale, ci eu nu te ascult, numai ce-ţi zic să fugi departe de mine, căci (că) Hristos al meu eşte cu mine, şi câte răutăţi vei brodi să-mi faci mie, nimica nu poţi să-mi faci, pentru că asupra sufletului meu n-ai putere. Aceasta este bunătate a Mântuitorului, adică a mâniei; să se mânie tot creştinul asupra dracului, şi spre lucrurile cele rele. Să gonească de la dânsul gândurile dracului şi ale tuturor păcatelor; iar răutatea mâniei este întâi pisma, mânia îndelung, aducerea aminte de rău şi mozaviria, care face şi bătăi şi toate zărvile şi uciderile.

însă bunătatea mâniei are să se mânie spre diavolul, care-l îndeamnă la toate păcatele pe om, şi să se ferească de toate aducerile aminte ale dracului.

Iar răutatea mâniei are să pismuiască, sa ţie mânie mult, să aducă aminte de rău, să mozavirească, să ridice cuţit şi lemn asupra omului

.69. Ce înseamnă: „Mărire Ta tal ui şi Fiului şi Sfântului Duh...?"
Această mică slavoslovie ne arată lămurit, că: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte
tare, Sfinte fără de moarte miluieşte-ne pe noi" se aduce spre slava lui Dumnezeu Celui preamărit în trei Feţe: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt de la Care cerşim iertare păcatelor,' sfinţire sufletelor şi trupurilor, sfinţiţilor liLurghisitori şi întregii Biserici mare milă.

70. **Pentru ce în unele sărbători mari se cântă în locul cântării întreit sfinte: „Câţi în Hristos v-aţi botezat...?"** în sărbătorile mari se cântă în locul Trisaghiului: „Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos **v**-aţi şi îmbrăcat, Aliluia"; pentru, că într-acele sărbători mari se botezau catehumenii anume pregătiţi în acest scop, şi astfel îh vremile vechi se introduceau în Biserica lui Dumnezeu.

71. Ce **face Preotul în timpul cântării cei întreit sfinte?** în timpul cântării: „Sfinte Dumnezeule...", Preotul citeşte în taină rugăciunea cântării cei întreit sfinte: „Dumnezeule Cel Sfânt, Care întru Sfinţi Te odihneşti...". Prin această rugăciune, Preotul roagă pe Prea Sfântul Dumnezeu, Care se odihneşte întru Sfinţii Săi şi se preaslăveşte de ostile îngereşti, ca să primească şi de la noi oamenii greşiţi, întreit sfânta cântare, să ne cerceteze cu mila Sa, să

ne ierte greşelile şi să ne sfinţească sufletele şi trupurile; pentru ca în tot restul vieţii noastre să-I slujim Lui cu credinţă şi cu cuviosie.

Tot în timpul acestei cântări,.Preotul şi Diaconul, fac trei închinăciuni înaintea Sfintei Mese, zicând: „Sfinte Dumnezeule...". După Slavă şi acum... Diaconul zice către Preot: „Porunceşte Stăpâne" şi mergând la Proscomidie, Preotul zice: „Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului", adică Domnul Hristos Cel arătat în proorociile antifoanelor, arătat lumii la ieşirea şi intrarea cu Sf. Evanghelie şi apoi în cântarea cea întreit sfântă, prin care El ni se înfăţişează ca Prooroc, împărat tare şi Arhiereu veşnic, Mijlocitor, mergând la Tatăl spre a-şi lua în stăpânire împărăţia Sa(x).

Diaconul apoi venind la Sfânta Masă, arătând cu orarul la Scaunul cel de sus al Sf. Jertfelnic, zice: „Binecuvintează Stăpâne, Scaunul cel de sus". Preotul mergând către locul cel din sus de Sf. Masă pe parte de apus şi miază-zi, închinându-se cu privirile îndreptatea acolo, cu adâncă evlavie zice: *„Binecuvântat eşti pe Scaunul Slavei împărăţiei Tale, Cela ce şezi pe Heruvimi, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin* Zicând acestea Preotul se suie

(x) Dan. $7_{9\text{i}4}$; Mt 11_{27}; 28_{18}; 1 Cor. 15_{27}; Efs. 1_{22}; Dan. 3, 4; Mih. 4,; Lc. $1_{8\text{J}}$. Ioan ***12***„ Evr. $12_{2\text{g}}$
;Sfânta Masă cu Baldachin.

către scaunul arhieresc, şi stă lângă el, la scaunele preoţeşti dinspre miază-zi(t).

Arătări Dumnezeeşti. „După ce a intrat Preotul în Sfântul Altar cu Sfânta Evanghelie, pe când zicea rugăciunea: ‚»Dumnezeule cel Sfânt, Care întru Sfinţi Te odihneşti..." a văzut împăratul o mulţime de îngeri ridicând Sfântă jertfă..."(tt)- Sf. Nifon a văzut în vremea cântării: „Sfinte Dumnezeule..." patru îngeri, care cântau împreună cu cei din Sf.
Biserică(tft).

72. **Ce fac credincioşii în timpul cântării „Sfinte Dumnezeule..."?**

în timpul acestei cântări întreit sfinte, credincioşii cântă în gând cu cântăreţii ori cu corul: „Sfinte Dumnezeule...". în acest timp ei se mai roagă în Duh şi adevăr Prea Sfântului Dumnezeu: Tatălui şi Fiului şi Duhului Sfânt, zicând în taină această rugăciune:

„Doamne Dumnezeule Atotţiitorule, Cela ce primeşti de la puterile Tale cele cereşti, întreit sfânta cântare, primeşte şi de la mine nevrednicul robul Tău cântarea aceasta. Şi-mi dă mie în toţi anii vieţii mele şi în tot ceasul, să-mi petrec viaţa fără de păcat, şi Ţie slavă să-Ţi înalţ: Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, şi întotdeauna să-

Ţi cânt: *„Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi".*

73. **Ce înseamnă „Puternic'^ „Puternic eşti", „Puterilor", sau „Puterile îngereşti cântă Tie".** În numirea „Puternic... eşti", cu glas

(t) Scaunul arhieresc şi scaunele preoţeşti au fost introduse în Sf. Biserică din timpurile apostolice. Astfel, istoria ne spune că: Sf. Iacob primul Episcop al Ierusalimului şi al întregii Biserici Apostolice, a avut în Biserică un loc separat pentru stătut, pe care Eusebiu îl numeşte tron(y).

Scaunul lui Iacob Episcop al Ierusalimului. Credincioşii din Ierusalim au încă între ei Scaunul lui Iacob, supranumit fratele Domnului, care a fost aşezat de Mântuitorul şi de Sfinţii Apostoli, primul Episcop al cetăţii lor. Ei îl păstrează cu o mare veneraţiune, ceea ce arată lămurit că, creştinii, atât din secolele trecute, cât şi din al nostru, au dat întotdeauna mari onoruri Sfinţilor, pentru dragostea de care ei erau cuprinşi faţă de Dumnezeu. Sfântul Grigore de Nazianz vorbeşte despre Scaunul Sf.Ap. Marcu, primul Episcop al Alexandriei.

De asemenea despre scaunul arhieresc şi scaunele preoţeşti, vorbesc Constituţiile Apostolice, aşa: „în mijloc să'fie aşezat tronul Episcopului şi de amândouă părţiie să şadă ceata Preoţilor, iar Diaconii să steie...(').

(tt)-Desc. Sf. Liturghii o.c.; (ttt) V.Sf. 23 a 12-a *o7c.* pg. 1191; (y) Eusebiu Hist ecles. Lib. 7 c. 19 dupatrad. I.P.S.S. Iosif Gheorghian Mitrop/primat edit 1896,3ucuressti pg. 225. (1) Vezi Dr. V. Mitrofanovici Liturgica o,c. pg. 490 şi nota 5;

înalt, se reaminteşte, mărturiseşte şi preaslăveşte Atotputemicia(a) lui dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. Prin numirea: „Puterile îngereşti cântă Ţie", se preaslăveşte iarăşi Atotputernicia lui Dumnezeu, prin care puterile îngereşti mişcă — după legile Dumnezeeşti — planetele în univers cu o iuţeală uimitoare. Din acea iuţeală iese o cântare minunată prin care se preaslăveşte Atotputernicia lui Dumnezeu(b). Filosoful grec Pitagora (cam 570 a. Hs.) suindu-se cu scara minţii, îndrăsnea a hotărî cum că şi planetele cerului mişcându-se fac un glas cu mare armonie muzicală, care din Pronia Dumnezeească, s-a oprit a nu se auzi de oameni, fiindcă din dulceaţa acelei armonii nu s-ar fi putut oamenii a se mişca, rămânând pururea
ascultând-o.,?'(ᶜ)-

74. Ce face Preotul după terminarea cântării celei întreit sfinte?

După terminarea cântării celei întreit sîantă, Diaconul viind înaintea uşilor împărăteşti, zice: *„Să luăm aminte".* Preotul continuă: *„Pace tuturor".* Diaconul prin cuvintele: *„Să luăm aminte "* atrage îndoit atenţia creştinilor ca să i-a aminte la cele ce se citesc din faptele sau din învăţăturile Sf. Apostoli. Preotul prin cuvintele *„Pace tuturor"*

invocă asupra citeţului şi a tuturor credincioşilor pacea şi binecuvântarea lui Dumnezeu, Care ne ajută să sporim în tot lucrul bun. Prin aceste cuvinte ni se atrage atenţia a trăi în pace cu toţi, pentru că dacă cu unii avem pace; iar cu alţii avem ceartă, nu putem progresa bine în lucrul cel bun al mântuirei noastre şi al binelui şi mântuirei obşteşi. Ba nici nu putem lua parte la Dumnezeeasca Liturghie. De vei merge la Sf. Biserică aducându-ţi darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte că fratele tău are cevâ asupra ta, lasă-ţi darul tău acolo înaintea Altarului. Du-te întâi de te împacă cu fratele tău şi apoi v'ino să-ţi aduci darul tău(d).

Citeţul stând cu cartea „Apostolul" în mijlocul Bisericii, zice: *„ şi Duhului tău "* şi citeşte prochimenul. Prin aceste cuvinte poporul, prin gura citeţului doreşte aceiaşi sfântă şi folositoare pace Preotului liturghisitor.

Apoi Diaconul zice: *„Cu înţelepciune".* Citeţul zice titlul Apostolului: *„Din cartea* (numirea cărţii şi a Apostolului) *cetire* ". Diaconul: *„Să luăm aminte ".* Aici iarăşi atrage atenţia credincioşilor pentru a asculta cele ce se citesc cu luare aminte

.Preotul slujind lui Dumnezeu, dimpreună cu îngerii, dă binecuvântarea pentru citirea Apostolului. Doi îngeri împlinesc slujba diaconului...

„Lăudaţi pe Domnul din ceruri, lăudaţi pe El întru cele înalte. Lăudaţi pe el toţi îngerii Lui, lăudaţi pe El toate puterile Lui. Cântaţi Domnului cântare nouă, lauda Lui în Biserica Cuvioşilor. veseleasc㠑se Israil de Cel ce l-au făcut pe el şi fiii Bisericii să se bucure de împăratul lor... Mărirea aceasta este tuturor Cuvioşilor Lui" (Ps. 148; 149).Citeţul, citeşte Apostolul, adică o pericopă sau bucată din cartea Faptelor Sf. Apostoli sau din epistolile lor, potrivit cu însemnătatea Duminicii, sărbătoarei sau zilei respective.

După Apostol, Preotul zice: *„Pace ţie cititorule",* iar citetul ¿au cântăreţii, cântă aliluia de 3 ori.

Arătări Dumnezeeşti. împăratul Amfilog, după ridicarea Sf. Jertfe de mulţimea îngerilor, a văzut şi a auzit pe Arhanghelul Mihail, zicând: *„Să luăm aminte"*| iar Arhanghelul Gavriil: *„Pace tuturor"*. Sf. Nifon a văzut pe Sfântul Apostol Pavel stând la spate deasupra citeţului, când citea Apostolul(e).

75. **Ce fac în timpul citirii Apostolului, Arhiereul şi Preoţii când slujesc în sobor?** în timpul citirii Apostolului, Arhiereul stă în scaunul arhieresc; iar Preoţii în scaunele preoţeşti. în Constituţiile Apostolice, se prescrie, acolo ifnde e vorba de Biserică, ca: „în mijloc să fie aşezat tronul Episcopului şi de amândouă părţile să şadă ceata Preoţilor; iar Diaconii să stee. Scaunele acestea se aşezau cu scopul, ca Episcopii, ca supraveghetori, ai turmei Domnului Hristos, să poată vedea în Biserică pe fiecare credincios şi a observa purtarea lor, în timpul vestirii ori citirii cuvântului Dumnezeesc şi a rugăciunilor, şi de altă parte să poată fi văzuţi şi ei de poporul ce lua parte la serviciul Dumnezeesc. Pe aceste scaune nu este permis să stea altcineva, nici chiar Diaconii(f).

76. **Pentru ce Arhiereii şi Preoţii stau în scaune în timpul citirii Apostolului, iar Diaconii stau deoparte?** Arhiereii şi Preoţii şed în scaune, în timpul citirii Apostolului, pentru că au Darul Apostolic; iar Diaconii, care încă n-au acest Dar, stau(g).

77. **Ce face Diaconul sau în lipsa lui, Preotul liturghisitor în timpul citirii Apostolului?** în timpul citirii Apostolului, Diaconul cădeşte Sf. Altar cu persoanele dintr-însul şi Biserica jumătate cu credincioşii dintr-îrisa. în lipsa Diaconului cădirea aceasta o face Preotul liturghisitor.

78. **Ce însemnătate are cădirea aceasta dinaintea citirii Sf. Evanghelii?** Cădirea sau tămâierea dinaintea citirii Sf. Evanghelii, însemnează că precum prin cădirea aceasta Sf. Altar şi Sf. Biserică se umplu de mireasma tămâiei; tot astfel prin vestirea Sf. Evanghelii, Darul

(e) V.Sf. 23 Decembrie; (f) Dr. V.'Mitrofanovici, Liturgica o.c. pg. 490; (g) S.Tes. o.c. pg. **260;**

„Iată eu ma jertiesc, şi vremea despărţirei mele s-a apropiat. Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârşit, credinţa am păzit De acum mi s-a gătit mie cununa dreptăţii, care îmi va da mie Domnul, Judecătorul cel drept, în ziua aceea; şi nu numai mie, ci şi tuturor celor ce au iubit arătarea Lui" (2 Tim. 4_{6-8}).

(h) Mt 24^{14}; 26^{12}; Mc. 13^{10}; 14®; Lc. $4^{17\text{»}24}$; Iac. 2^{5}; (i) Rom. 10"; Comp. Ps. $18/19^{4}$; Cols. I^{23};

Duhului Sfânt s-a revărsat cu îmbelşugare în poporul lui Dumnezeu (Israelit) şi în popoarele idolatre care nu cunoşteau pe Dumnezeu, până la marginile lumii, umplând inimile oamenilor ascultători de buna ei mireasmă Dumnezeească. Aceasta ne-o adevereşte

Dumnezeeasca Scriptură. „Evanghelia se va predica la ioată lumea(h). în tot pământul a ieşit vestirea lor şi până la marginile lumii cuvintele (propoveduirilor) lor"(i). „Mulţumim lui Dumnezeu, Celui ce ne face pe noi pururea biruitori întru Hristos, şi arată mireasma cunoştinţei Sale prin noi în tot locul. Că a lui Hristos bună mireasmă suntem lui Dumnezeu, întru cei ce se mântuiesc şi întru cei ce pier. Unora adică suntem mireasmă a morţii spre moarte; iară altora mireasmă a vieţii spre viaţă. Şi spre aceasta cine este vrednic? Pentru că nu suntem ca cei mulţi, care amestecă cuvântul lui Dumnezeu; ci ca din curăţie, şi ca de la Dumnezeu, înaintea lui Dumnezeu întru Hristos grăim"(j).

Pe lângă cele arătate tămâierea care se face înaintea citirii Sf. Evanghelii, însemnează mireasma Darului Duhului Sfânt care se revarsă asupra noastră a tuturor dreptcredincioşilor creştini, după darul Dumnezeeştilor învăţături, ascultate după citirea Sf. Evanghelii.

79. Ce fac credincioşii în timpul ieşirii citeţului pentru citirea Apostolului? în acest timp fiecare din credincioşi se roagă lui Dumnezeu, zicând: „învredniceşte-ne, Doamne, ¿u dragoste şi cu vrednicie a asculta buna-vestire a Sfinţilor Tăi Apostoli, a celor« care au propovăduit nouă pace şi ne-au vestit cele bune. Ajută-mi Doamne, ca prin descoperirea cuvintelor lor, să se lumineze şi să se înţelepţească sufletul meu cu bogăţia bunătăţilor Tale. Amin. Apoi ascultă cu luare-aminte Apostolul.

80. **Ce fac credincioşii după terminarea citirii Apostolului?** După terminarea citirii Apostolului, credincioşii mulţumesc lui Dumnezeu, în taină, zicând:

Ţie laudă înălţăm, Prea Sfântă şi nedespărţită Treime, Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte şi cu ostile îngereşti cântăm Ţie: Aliluia. Noi pământenii Doamne, ne rugăm Ţie, vindecă toate neputinţele noastre cele sufleteşti şi trupeşti, ca fiind întregi la înţelepciune şi sănătate, să cântăm Ţie Dumnezeului nostru: Aliluia. Treime prea înfiinţată, prea îndumnezeită şi prea bună, Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, unule Dumnezeule, dătătorule de înţelepciune al creştinilor, îndreptează-ne»pe noi, ca, cu vrednicie lăudându-Te, să-Ţi cântăm Ţie: Aliluia. Doamne Dumnezeul nostru, mântuieşte-ne pe noi de moartea cea veşnică şi ne învredniceşte, cu toţi drepţii în veşnicile Tale lăcaşuri, ca să cântăm Ţie: Aliluia. Prea Sfântă Treime, îndelung răbdătoare şi mult milostivă, dăruieşte-ne iertare păcatelor,

şi ne învredniceşte a urma vieţii celei veşnice, ca să cântăm Ţie în veci: Aliluia.

81. **Ce însemnătate are citirea Apostolului în mijlocul Sfintei Biserici?** Citirea Apostolului în mijlocul Sf. Biserici, ne înfăţişează aevea înaintea ochilor sufleteşti, pe Apostolul despre care se citeşte sau din a cărui carte ni se dau învăţături folositoare de suflet.

(j) 1 Cor. 2[n17]; Comp. Cânt. C. I[3]; Cols. 2[15]; 1 Cor. 1 >»• [35 36],2 Cor. 4[3]; Lc. ***2[u]***, Ioan 9[39], 1 Petru 2[7n8],1 Cor. 15[10]

82. ;**Ce însemnătate are cântarea „Aliluia" după citirea Apostolului?** „Aliluia" cântat de trei ori după citirea Apostolului, adică înaintea citirii Sfintei Evanghelii, arată laudă lui Dumnezeu, şi venirea Dumnezeescului Dar care este în citirea Sf. Evanghelii**(l).**

83. **Ce face Preotul când Diaconul tămâiază Sf. Biserică înaintea citirii Sf. Evanghelii?** în timpul tămâierii acesteia de către'Diacon,preotul roagă tainic pe Dumnezeu ca să lumineze inimile şi minţile tuturor, ca, prin înţelepciunea Dumnezeeştilor învăţături evanghelice, toţi să devenim oameni noi, duhovniceşti, cu viaţă sfântăl Dacă nu este Diacon, apoi îndată după cădire Preotul se roagă în taină lui Dumnezeu, zicând: *„Străluceşte în inimile noastre, lubitorule de oameni Stăpâne, lumina cea nestricăcioasă a cunoştinţei Dumnezeirei Tale...",* şi apoi se pregăteşte pentru citirea Sf. Evanghelii.

84. **Cum se face pregătirea pentru citirea Sf. Evanghelii de către Diacon?** Pregătirea citirii Sf. Evanghelii de către Diacon, se face astfel: Diaconul după cădire, dând cădelniţa eclesiarhului, vine şi primeşte Sf. Evanghelie de la Preot şi plecându-şi capul, ţiind împreună cu Sf. Evanghelie ridicată şi orarul între degetele mâinii drepte, zice: *„Binecuvântează Stăpâne, pe binevestitorul Sfântului Apostol şi Evanghelist(N) ".* Prin aceste cuvinte Diaconul se numeşte pe sine binevestitor, arătător, că el are datoria de a citi Sf. Evanghelie," cu aceleaşi cuvinte, cu care a fost scrisă de Duhul Sfânt, prin Sf. Evanghelişti şi traducătorii Sf. Evanghelii. Totodată el cere Preotului să-l binecuvinteze, ca, după citirea Sf. Evanghelii, Dumnezeu să-l lumineze pentru a putea explica frumos şi educativ cuvintele Sf. Evanghelii, spre folosul şi binele obştesc, mântuirea sufletelor auzitorilor şi spre slava lui Dumnezeu. Preotul după cererea Diaconului, îl binecuvintează, zicând: *„Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului, slăvitului, întru tot lăudatului Apostol şi Evanghelist (N), să-ţi dea ţie celui ce binevoieşti, cuvânt cu putere multă, spre plinirea Evangheliei Iubitului Său Fiu, a Domnului nostru Iisus Hristos..."* Diaconul răspunde: „Amin". Apoi închinându-se cu adânc respect Sfintei Evanghelii, **o** ridică şi iese cu dânsa pe sfintele uşi împărăteşti, mergându-i înainte cu două sfeşnice cu lumini. El se suie şi stă sus pe amvon, sau în mijlocul Bisericii înaintea analoghiului, pus acolo anume pentru citirea Sf. Evanghelii.

Preotul stând înaintea Sf. Mese, cu faţa îndreptată către credincioşi, îi deşteaptă pentru a asculta cu atenţie Dumnezeeştile cuvinte ale Sf.

(1) S.Tes. o.c. pg. 260;

Evanghelii, zicând ciu glas mare: **„Cu înţelepciune drepţi, să ascultăm Sf. Evanghelie, Pace tuturor".** Cântăreţii răspund: *„Şi Duhului Tău".* Diaconul: „Din Sf. Evanghelie a lui (N) citire". Cântăreţii: *„Slavă Ţie, Doamne, Slavă Ţie".* Preotul: **„Să luăm aminte".**

După acestea Diaconul citeşte Sfânta Evanghelie. Când preotul slujeşte fără Diacon, zice numai: „Cu înţelepciune, drepţi, să ascultăm Sfânta Evanghelie. Pace tuturor... Din Sf. Evanghelie a lui (N) citire... Să luăm aminte". Şi apoi îndată citeşte Sf. Evanghelie în Sf. uşi împărăteşsti, având pus înaintea sa pe solea un sfeşnic cu lumânări aprinse.

După citirea Sf. Evanghelii, cântăreţii dau slavă lui Dumnezeu, cântând: „Slavă Ţie Doamne Slavă Ţie".

85. **Ce însemnătate au cuvintele: „Să luăm aminte. Pace tuturor. Cu înţelepciune să luăm aminte" zise de sfinţiţii liturghisitori la citirea Apostolului şi a Sf. Evanghelii?** Prin aceste cuvinte se îndeamnă credincioşii ca în tot timpul Sfintei Liturghii şi la citirea pericopelor Apostolului şi a Sf. Evanghelii, să asculte cu luare aminte, cu evlavie şi cuget curat. Fiecare să-şi agonisească pacea sufletului său, să-şi păzească mintea de cugete rele şi să-şi lumineze mintea cu lumina Dumnezeeştei înţelepciuni, care izvorăşte cu îmbelşugare din citirea Apostolului, a Sfintei Evanghelii precum şi din însemnătăţile instructive ale Dumnezeeştei Liturghii.

86. Pentru ce se citeşte întâi Apostolul şi apoi Sf. Evanghelie?
Apostolul se citeşte înaintea Sf.'Evanghelii, pentru că Sf. Apostoli mai întâi au fost luminaţi, întăriţi şi înflăcăraţi cu Dumnezeeştile învăţături evanghelice ale Mântuitorului şi cu pogorârea Duhului Sfânt asupra lor, şi apoi au predicat Evanghelia la toată lumea(m). Prin această aranjare se arată că întruparea, naşterea, activitatea, faptele şi învăţăturile Mântuitorului, sunt superioare faptelor şi învăţăturilor Sfinţilor Apostoli.

(1) S.Tes. o.c. pg. 260;

Nicolae Cavasila scrie despre citirea Apostolului şi a Sf. Evangheliі aşa: „Ce scop are aici citirea Sf. Scripturi?... Ele ne prepară şi ne curăţesc înainte de sfinţirea cea mare a misteriilor; iar dacă întrebi despre însemnătatea lor, ele înseamnă arătarea Domnului... şi anume înseamnă ele arătarea mai perfectă, cu care a vorbit Domnul în public arătându-se astfel nu numai cu acelea, ci a vorbit însuşi, ca şi cu acelea, care le-a învăţat pe Apostoli să vorbească, trimiţându-i la oile pierdute ale casei luiIsrail. De aceea se citesc mai întâi cărţile apostolice şi apoi se citeşte şi Sf. Evanghelie. De ce nu se citeşte mai întâi Sf. Evanghelie? Căci acelea, care se vorbesc de Domnul însuşi, sunt semnele arătării mai perfecte, decât

Binecuvântat eşti Dumnezeul nostru, Cel ce m-ai învrednicit şi împuternicit a intra în cele mai dinlăuntru ale catapetesmei, în Sfintele Sfinţilor, unde Sfinţii îngeri doresc să privească şi să audă Glasul Evangheliei Domnului Dumnezeu, să vadă cu a loruşi vedere chipul Sfintei Jertfe, şi să se îndulcească de Dumnezeeasca şi Sfânta Liturghie (Rug. a V-a a Sf. Maslu; 1 Petru 1. Ps. 148).

acelea care se vorbesc de Apostoli... Deci, acelea care înseamnă arătarea perfectă a Domnului, se pun la urmă, pentru ca mai bine să se arate în ele cele ce urmează"(n).

Prin citirea Sf. Evanghelii după Apostol, se arată desăvârşirea arătării Mântuitorului proorocită de Prooroci şi predicată de

Apostoli, care s-a făcut treptat în neamurile care zăceau în întunericul necredinţei şi necunoştinţei de Dumrlezeu. Astfel, unele neamuri au primit lumina în vremile apostolice, altele în vremurile patristice, altele după mai multe sute de ani; altele o primesc acum; iar altele pe viitor.

încredinţaţi-vă de învierea Mea... Mergeţi, predicaţi Evanghelia la toată lumea... Şi iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului, Amin (Ioan 20. 21. Mt. 28).
(n) Nicolae Cavasila Liturg. Exposit. pg. 416, după Dr. V. Mitrofanovici o.c. pg. 492;

87. Ce fac credincioşii la anunţarea dată pentru citirea Sf. Evanghelii? La auzul cuvintelor: „Cu înţelepciune drepţi, să ascultăm Sf.Evanghelie, Pace tuturor...", credincioşii se reculeg şi se pregătesc pentru ascultarea Sf. Evanghelii, stând drepţi cu capul plecat, ori mai bine îngenunchiaţi. Prin această cuviincioasă stare, ei arată că, cu toţii se hotărăsc a urma Domnului şi a împlini Dumnezeeştile Lui învăţături, care se binevestesc prin citirea Sf. Evanghelii.

88. Ce **fac credincioşii după. citirea Sf. Evanghelii?** Credincioşii, îndestulaţi de bogăţia înţelepciunii cereşti câştigată din ascultarea cu atenţie, a Sf. Evanghelii, dau laudă lui Dumnezeu în taină, zicând:

Mărire Tie, Doamne împărate, Fiul ,lui Dumnezeu Celui viu, Cel ce rn-ai învrednicit pe mine nevrednicul, ascultării, îndulcirii şi îndestulării Dumnezeeştilor Tale cuvinte şi a auzi glasul Sfintei Tale Evanghelii. Doamne, întăreşte-mă cu acest glas al Tău atotstăpânitor, în întoarcerea de la orice păcat din căile pierzării şi mă întăreşte în calea pocăinţei şi a vieţii. Sprijineşte-mă cu Darul Tău, să trec această noapte a restului vieţii ce vine, cu întreagă înţelepciune, vieţuind după voia Ta, Mântuieşte-mă Dumnezeule de toată răutatea, vicleşugul şi năpastea văzuţilor şi nevăzuţilor vrăjmaşi. Că Tu unul eşti Cela ce împărăţeşti în veci. Amin.

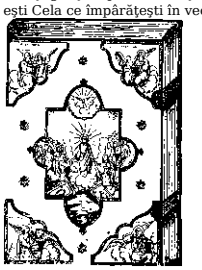

89. **Ce înseamnă citirea Sf. Evanghelii?** Citirea aceasta însemnă propo- văduirea Evangheliei în toată lumea, ceea ce s-a făcut după înălţarea Domnului de către Ucenici. Drept aceea se citeşte întâi Apostolul şi după aceea se propovăduieşte Evanghelia, pentru că întărindu-se, întâi s-au trimis ucenicii, care după aceea

înconjurând lumea, au propovăduit , „Cuvintele care Eu grăesc Duh sunt Evanghelia(o). şi.v.iaţă sunt" (Ioan 6„).

90. **Ce însemnătate are sfeşnicul cu lumânările aprinse ce stă înaintea Sf. Evanghelii în timpul când se citeşte?** Sfeşnicul cu lumânările aprinse care stă pe solea când se citeşte Sf. Evanghelie, înseamnă Dumnezeeasca lumină a adevărurilor evanghelice, care a străbătut întunericul necredinţei în care orbecăiau popoarele idolatre. Această lumină ne luminează şi nouă

(1) S.Tes. o.c. pg. 260;

celor care trăim în vremurile acestea de apoi, cu civilizaţie modernă, îmbâcsită de materialism, egoism, indiferentism religios, curente eretice şi atee şi alte felurite simţitoare şi uimitoare scăderi morale(p).

Feric. Ieronim (t 420) ne încredinţează că pe timpul său anume se aprindeau lumini în sfeşnicul care se aşeza înaintea Sf. Evanghelii când se citea. Rânduiala aceasta am observat-o şi în unele Sf. Biserici, înflorind-o credincioşii prin aprinderea a multe lumini în sfeşnicul ce stă pe solea dinaintea uşilor împărăteşti, în timpul când se citeşte Sfânta Evanghelie.

Arătări Dumnezeeşti. După citirea Apostolului, au luat pe Preot doi îngeri de lângă Scaunul de sus şi l-au dus cu cinste înaintea Sfintei Mese. Şi cum a început a ceti Sfânta Evanghelie, a văzut împăratul trei sute de îngeri pogorându-se din cer şi stând împrejurul Preotului, care îndată ce zicea el câte un stih, îl luau îngerii din gura lui, unul după altul, şi aşa săvârşind el Sf. Evanghelie, îndată s-au dus îngerii cu laude şi cu cântări Dumnezeeşti, ca să-şi dea fiecare cuvintele înaintea lui Dumnezeu. Acestea văzându-le împăratul, fu cuprins de frică şi de mare spaimă.

91. **Ce însemnătate are lauda: „Slavă Ţie Doamne Slavă Ţie", cântată după citirea Sf. Evanghelii?** Prin această laudă toţi credincioşii dimpreună cu corul cântăreţilor dau slavă lui Dumnezeu, pentru Dumnezeeasca lumină, cu care a luminat lumea prin propovăduirea Sfintei Evanghelii, şi cu care se luminează mintea fiecărui creştin care ascultă cu luare aminte citirea ei.

92. Ce însemnătate are ţinerea predicii după Sfânta Evanghelie?

Ţinerea predicii după citirea Sf. Evanghelii, îşi are obârşia din vremurile apostolice şi patristice. în acele timpuri se predica spre a edifica şi lumina şi pe catehumeni, care la ectania: „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi..." erau obligaţi a ieşi din Sf. Biserică. Astăzi se obişnuieşte în multe locuri, a se ţine predica în acest timp, pentru că

mulţi creştini slabi în credinţă n-au răbdare să stea la toată slujba Dumnezeeştii Liturghii; ci mai-nainte de săvârşirea ei, ies afară din Sf. Biserică. Pentru a-i folosi şi pe aceştia, se ţine predică imediat după citirea Sf. Evanghelii, ca şi în timpul catehumenilor.

După citirea Sf. Evanghelii (şi predică de se ţine în acest timp) urmează ectenia stăruitoare.

(p) Lc. $12_{14\ 3l}$; Rom. 1_{2132}; Gal. $5_{18\text{-}21}$; Efs. 5_{M9}; 2 Tim 3,

93. Ce însemnătatea are ectenia stăruitoare? Prin această ectenie Preotul se roagă stăruitor pentru toţi fiii Bisericii ascultători, supuşi şi păzitori ai cuvântului Sfintei Evanghelii. Preotul prin citirea stăruitoare şi tainică a rugăciunii, pregăteşte poporul şi cere milostivirea lui Dumnezeu, a-i întări pe toţi credincioşii pentru momentele din ce îri ce mai însemnate ale Dumnezeeştii Liturghii... *"Doamne trimite îndurările Tale peste noi şi peste tot poporul Tău, cojele aşteaptă de la Tine multă milă"*. Pentru conţinutul însemnătăţii fiecărei cereri, toţi credincioşii cer milostivirea cea ¿nare a lui Dumnezeu, zicând: Doamne miluieşte de 3 ori.

Nicoale Cavasila scrie: „Care rugăciune se cuvine mai ales să se facă după Evanghelie, de nu pentru cei ce păzesc Evanghelia, pentru cei ce imitează bunătatea şi iubirea de oameni a lui Hristos,

pe care îl însemnează Evanghelia? Şi cine sunt aceştia? Preoţii Bisericii, pastorii popoarelor, aceia care îngrijesc de afacerile publice... ctitorii şi

Cu ce a învins Pavel pe Iudei în Damasc ? Din ce cauză a fost el trimis în Tars? Din ce cauză i-a urmat Dionisie Areopagitul în Atena şi a căzut Eutihie de pe fereastra fuişorului de la al treilea rând al casei? Din ce cauza ■ asealhănă Licaonenii pe Sf. Pavel cu Mercurie? Pentru puterea propoveduirilor lui elocvente! Drept aceia Episcopul trebuie să aiba înţelepciune, experienţă şi puterea cuvântului... Predică cuvântul cu vreme şi fără vreme, cearta, îndeamnă, cu toată îndelunga răbdare şi învăţătură..." (vezi pe larg în tratatul Sf. Ioan · Hrisostom despre Preoţie, Dr. D.G. Boroianu, „Dreptul Bisericesc" Voi. I, pg. 560-6; vezi şi 2 Tim. 4²; cu tâlc. de acelşi Sfânt).

adăogătorii Bisericilor, a învăţăturii faptelor bune, şi cei ce în orice mod sunt de folos binelui Bisericii şi care sunt demni de rugăciunile comune"(r).

După ectenie Preotul zice ecfbnisul: „Că milostiv şi iubitor de oameni

(r) După Dr. V. Mitrofanovici Liturgica o.c. pg. 494-5. vezi şi pg. 171-204 din această carte; *t*

Dumnezeu eşti şi Ţie slavă înălţăm: Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Cântăreţii răspund: „Amin".

După vosglasul acesta urmează ectenia pentru repaosaţi.

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis Preotul: „Că milostiv şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti..." a văzut împăratul ieşind din Altar îngeri cu un vas plin de mir scump, de al căruia miros s-a umplut toată Biserica, şi cu acel mir a început a mirui pe cei credincioşi, **şi** neaflând creştini mulţi, căci nu* veniseră de inca împaratului. a venit un înger la dânsul şi î-azis: „Iată

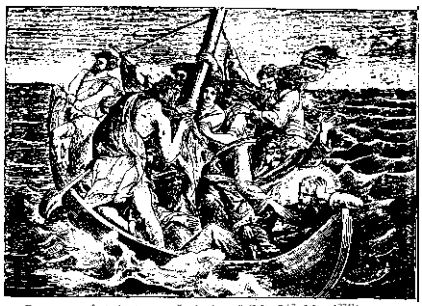

„... Doamne mântuieşte-ne că pierim..." (Mt. 8[25-27]; Mc. 4[3741]).
„Marea vieţii văzând-o înălţându-se de viforul ispitelor, la limanul Tău cel lin alergând, strig către Tine: „Scoate din stricăciune viaţa mea mult Milostive" (Trebnic.)

mirul rămâne, că nu sunt creştinii adunaţi în acest Sfânt Locaş, pentru frica ta, tu vei da seama la înfricoşata Judecată a lui Hristos". Atunci împăratul şi cu credinciosul lui Mosaip, zise cu un glas: „Miruieşte-ne pe noi că de acum vom crede şi noi în Hristos". Asemenea au zis şi ceilalţi domni ai lui. Atunci îngerul i-a miruit şi îndată au căzut de pe ochii lor ca nişte solzi(s).

94. Când se făcea în vremile vechi miruirea, când se face azi şi pentru ce? în vremii vechi ale creştinismului, sfinţiţii liturghisitori,

(s) Dese. Sfintei Liturghii;

Preotul miruieşte pe toţi creştinii din Sf. Biserică. Untul de lemn sfinţit cu care se miruiesc creştinii simbolizează nemărginita milostivire şi dragoste pe care o are Dumnezeu faţă de noi păcătoşii. „Aşa de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât şi pe Unicul Său Fiu L-a dat (ca să se jertfească), ca tot (omul) care crede întru El să nu piară; ci să aibă viaţă veşnică" (Ioan 3,[16]). Miruirea cu semnul Sfintei Cruci pe fruntea credincioşilor, însemnează: „Puterea lui Dumnezeu" care ajută şi împuterniceşte pe creştini, a lupta lupta cea bună împotriva trupului, a poftelor şi amăgirilor lumeii aceştia plină de deşertăciuni, şi contra înveninatelor săgeţi (păcatele pârjoli toare şi arzătoare) ale diavolilor. Slavă Ţie Doamne, Carele ai venit în lume sământuieşti pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu...miruiau pe

credincioşi imediat după citirea Apostolului, Sf. Evanghelii, predica şi ectenia mare, pentru ca după acest timp, creştinii penitenţi, care nu puteau lua parte la Dumnezeeasca Liturghie a credincioşilor, să plece cu această mângâiere şi împuternicire duhovnicească din Biserica lui Dumnezeu. În vremile noastre miruirea se face în timpul cântării laudelor, când este litie, şi în unele locuri obişnuit se face miruirea în timpul citirii cazaniei, şi când se dă Sf. Anaforă. Miruirea în vremurile noastre se face după săvârşirea Liturghiei credincioşilor, pentru că acum nu mai obişnuişte Sf. Biserică a opri pe nimeni din penitenţi de a lua parte la întreagă Dumnezeeasca Liturghie.

[CAPITOLUL 5 j

Dumnezeeasca Liturghie a Chemaţilor cu însemnătatea ei

(Ectenia pentru dreptcredincioşii creştini repausaţi în Domnul şi ecteniile pentru cei chemaţi)

În această a doua cărticică a Dumnezeeştii Liturghii a celor chemaţi, vom vorbi despre ectenia repausaţilor şi ecteniile celor chemaţi spre luminare prin taina Sf. Botez şi despre însemnătatea lor pe cât se va putea. Ecteniile şi rugăciunile care se fac în timpul Dumnezeeştei Liturghii, însoţite de miridele sau părticelele care se scot pentru sufletele repausaţilor, le aduc mare folos, uşurare, iertare de păcate şi eliberare din iad. Acestea şi altele ca acestea trebuie să le cunoască cât se poate mai bine, nu numai sfinţiţii liturghisitori şi slujitori ai Sf. Altar; ci şi toţi binecredincioşii creştini. E o mare pagubă şi greu păcat, ca, creştinii să nu cunoască bogăţia cea mare a Sf. Biserici Ortodoxe. E păcat să umble creştinii anapoda, ocolind ori părăsind Sf. Biserică Ortodoxă, cu mulţimea sfinţeniei şi bogăţiei sale folositoare de suflet, fiindcă nu le cunosc. Acestor creştini necunoscători ai Tezaurului bogat al Ortodoxiei, care caută lumina, binele, fericirea şi viaţa, acolo unde sunt cuiburile întunericului, răutăţilor, nefericirii şi morţii, li se potrivesc cuvintele jalnicului cântec transilvănean: *„Munţii noştri aur poartă, noi cerşim din poartă 'n poartă"*. Dumnezeu nu vrea ca lumina adevărurilor sfinte şi folositoare fiecărui suflet creştinesc, să fie acoperită sub obroc ori să fie ascunsă sub pat; ci voieşte să se pună în sfeşnic, ca să lumineze celor din jurul ei(a), adică, Dumnezeeştile învăţături să nu se ascundă; ci să se pună înaintea creştinilor pentru a se lumina.

Dumnezeu vrea ca tot omul să se mântuiească şi la cunoştinţa adevărului să vină,(b).

în dorinţa de a lumina pe iubiţii noştri fraţi creştini şi a-i folosi duhovniceşte, vom vorbi aici ceva meii pe larg despre marile foloase ale acestor ectenii.

(a) Mt. 5_{15}; Mc. 4_{21}; Lc. 8_{16}; 11_{33}; (b) 1 Tim. $2_{4\,5}$; Ez. l-3; 18; 33; Ioan 3_{1617}; Tit 2„, 2 Petru 3_{9}; Ioan 17; 2 Tim. 2^;

1. Ce însemnătate are ectenia şi rugăciunea pentru repauzaţi?

Prin ectenia şi rugăciunea aceasta rugăm pe Dumnezeu, ca, după mare mila Sa, să uşureze suferinţele sufletelor celor repauzaţi. Să le dăruiască iertare păcatelor, odihnă şi aşezarea sufletelor lor în loc luminat, în loc de odihnă, în locul unde veşnic să se veselească înaintea Feţei lui Dumnezeu. După ectenie, rugăciune şi vosglas, se cântă; „Veşnica pomenire" de 3 ori.

2. **Când se face această ectenie şi rugăciune?** Ectenia şi rugăciunea aceasta pentru odihna sufletelor repauzaţilor noştri, se face ocazional, când se poartă parastasele, sau când credincioşii fac anumite pomeniri pentru repauzaţii lor.

3. **Pentru ce ny se fac ectenii pentru repauzaţi în Duminici şi în praznice împărăteşti?** Duminicile şi praznicile împărăteşti, sunt sărbători luminate, în care fiecare dreptcredincios creştin, trebuie să se veselească Dumnezeeşte. Aceasta ne-o arată şi cărţile Sf. Biserici, d.p.: „Al lui Ciumnezeu părinte David, înaintea Chivotului umbreii a săltat cântând; iar noi, poporul cel sfânt al lui Dumnezeu, plinirea închipuirilor văzând, să ne veselim Dumnezeeşte, că a înviat Hristos, ca Cel Atotputernic"(c).

La slujbele care se fac pentru odihna sufletelor repauzaţilor, toate rudeniile, cunoscuţii şi credincioşii din Sf. Biserică, sunt datori a se întrista, şi a se ruga pentru iertarea celor repauzaţi, până la vărsarea de lacrimi fierbinţi. Fiind-că zilele Duminicilor şi a praznicilor împărăteşti sunt rânduite ca să fie zile de bucurie duhovnicească, Sfinţii Părinţi, cu conlucrarea Duhului Sfânt, au hotărât, ca, într-însele să nu se facă ectenii şi rugăciuni pentru repauzaţi, spre a nu schimba bucuria sărbătorii luminate în întristare adâncă.

„în cele 12 zile, adică, de la Naşterea Domnului, până la Botez, în săptămâna dintâi a marelui post, în săptămâna cea mare, în ştăptămâna Paştilor, Duminicile, şi sărbătorile cele mari, pomenire morţilor nu se face; iar în celelalte vremi, peste tot anul se pomenesc pravoslavnicii creştini"(d).

4. **Pentru ce dar se fac slujbe pentru morţi în aceste zile de bucurie duhovnicească?** Slujbele pentru odihna

repauzaţilor noştri s-au obişnuit a se face, peste hotărârile Sfinţilor Părinţi, în Duminici şi praznice împărăteşti din cauză că în majoritatea Bisericilor se slujeşte mai mult în Duminici şi în sărbători.

(c)-Can. slujbeiînvierei cânt. 4; (d) Nomocaninul 71 după Trebnic edit. Chişinău pg. 1107;

5. **Care este forma ectenîei şi rugăciunii pentru repauzaţi?** Forma ecteniei şi a rugăciunii pentru uşurarea, iertarea păcatelor şi odihna sufletelor repauzaţilor noştri este următoarea:

Diaconul stând în mijlocul Bisericii la locul rânduit, zice cu glas înalt:

„Miluieşte-ne pe noi Dumnezeule după mare mila Ta, rugămu-ne Tie, auzi-ne şi ne miluieşte. Strana: Doamne miluieşte de 3 ori.

încă ne rugăm pentru odihna sufletelor rapauzaţilor robijor lui Dumnezeu (N) şi pentru ca să se ierte lor toată greşeala cea de voie şi cea fără de voie.

Ca Domnul Dumnezeu să aşeze sufletele lor, unde drepţii de odihnesc.

Mila lui Dumnezeu, împărăţia Cerurilor, şi iertarea păcatelor lor, la Hristos împăratul Cel fără de moarte, şi Dumnezeul nostru să cerem. Strana: Dă Doamne.

Diaconul: Domnului să ne rugăm.

Preotul: Dumnezeul Duhurilor şi a tot trupul, Carele ai călcat moartea şi pe diavolul ai surpat, şi ai dăruit viaţa lumii Tale: însuţi Doamne odihneşte sufletele răposaţilor robilor Tăi(N.), în loc luminat, în loc cu verdeaţă, în loc de odihnă, de unde a fugit durerea, întristarea şi suspinarea. Şi toată greşeala ce au greşti ei, cu cuvântul, sau cu lucrul, sau cu gândul, ca un bun şi iubitor de oameni Dumnezeu, iartă-i. Că nu este om, carele să fie viu, şi să nu greşească. Că numai Tu însuţi eşti fără de păcat, dreptatea Ta este dreptatea în veac şi cuvântul Tău adevărul.

Vozglasul: Că Tu eşti învierea şi viaţa, şi odihna adormiţilor robilor Tăi(N.), Hristoase Dumnezeul nostru, şi Ţie slavă înălţăm, împreună şi Celui fără de început al Tău Părinte şi Prea Sfântului şi Bunului şi de viaţă făcătorului Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Strana: Amin.

Diaconul: întru fericita adormire, veşnică odihnă fă Doamne sufletelor adormiţilor robilor Tăi (N.), şi le fă lor veşnica pomenire.

Apoi se cântă: Veşnica pomenire, veşnica pomenire, veşnica lor pomenire (de trei ori); (odată în Sf. Altar şi de două ori la strane). Când nu este Diacon, atunci ale lui, le zice Preotul(e).

6. **Ce folos aduc aceste slujbe repauzaţilor noştri?** Această ectenie, cu rugăciunea şi vosglasul ei, înălţată cu credinţă şi lacrimi fierbinţi de sfinţiţii liturghisitori, dimpreună cu toţi credincioşii Sf. Biserici, aduc o mare uşurare sufletelor repausaţilor noştri, căzuţi în osânda iadului. Prin aceste slujbe, parastase, pomeniri la Sf. Biserici, însoţite de pomenile făcute infirmilor, văduvelor, orfanilor săraci, flămânzi, însetaţi, goi şi fără adăpost, noi aducem multă uşurare sufletelor repausaţilor noştri căzuţi în

(e) Vezi Liturghierul o.c.;

osânda veşnică, ietarea păcatelor, odihna şi fericirea veşnică. Acestea ni le adeveresc descoperirile Dumnezeeşti, dintre care multe se găsec în Sf. cărţi bisericeşti.

Cuviosul Părinte Preot-călugăr Macarie prin sf. rugăciuni şi slujbe uşura chiar sufletele păgânilor, care se muncesc în iad (vezi despre aceasta pg. 128-9 din această carte).

în dorinţa de a lămuri mai bine pe credincioşii creştini, dornici pentru aceasta, dăm mai jos aceste explicaţii şi lămuriri scurte, privitoare la om, viaţa pământească, sufletul, suferinţele, boalele, bătrâneţea, moartea, descompunerea trupului, nemurirea sufletului, nefericirea ori fericirea lui veşnică.

Ce este omul? Omul este o fiinţă cu corp animalic (viezător) superior tuturor vieţuitoarelor pământului, aerului şi apelor, atâta timp cât el se conduce după Duhul lui Dumnezeu şi după legile Lui. El este compus din două părţi: trup şi suflet.

Ce este trupul? Trupul omenesc este partea materială făcută din pământ de Dumnezeu. El se hrăneşte din produsele pământului. După moarte trupul omului se preface iarăşi în pământ, până la învierea obştească.

Ce este viaţa? Viaţa omului este starea materială în care are însuşirile de a respira, simţi atingerile dinlăuntru şi cele dinafară, a mişca şi a lucra neîncetat cu toate cele parţiale şi totale funcţii sau puteri ale sale.

Ce este sănătatea? Sănătate se cheamă starea bună şi vioaie a omului. Atunci toate funcţiile sau puterile lucrătoare ale omului stau în dreaptă cumpănire, în armonie, şi lucrează regulat, slobod, şi neîmpiedicat, corespunzând fiecare scopului lor, producând fiecare în parte rezultatul cerut de la dânsele, făcând pe om să fie bine dispus. Cumpătarea înţeleaptă în toate, produce omului un trai plăcut şi o viaţă îndelungată.

Ce este boala? Boala este schimbarea omului în rău, prăpădirea, derăpănarea şi destrămarea sănătăţii. Omul devine bolnav când una sau mai multe din puterile lucrătoare ale corpului

său, pierd dreapta cumpănire şi nu-şi pot săvârşi regulat funcţiile sau lucrările lor. Acestea pun pe om într-o stare neplăcută care-i aduce uneori şi desgust de viaţă. Precum starea sănătăţii omului se poate asemăna cu lumina şi ziua; tot astfel starea bolnavilor se poate asemăna cu întunericul şi noaptea plină de beznă.

Ce este sufletul? Sufletul omenesc este o fiinţă plăsmuită însă nematerialnică, fără de părţi, nevăzută, pururea lucrătoare, neschimbată şi nemuritoare; înţeleasă că există în lume. Fiinţa sufletului nu este pătrunsă de mintea mărginită a omului material. Sufletul se numeşte astfel de la cuvântul: „suflă" şi „respir". Dumnezeu, Carele a făcut universul (toată lumea), a împreunat sufletul acesta nematerialnic cu materia stricăcioasă a trupului omenesc, ca pe o putere cu materia sau ca pe foc cu lemnele, într-un mod mai presus de priceperea noastră. Sufletul omului poartă în sine o specificare (osebire) mai presus de principiul vieţuitor care se află în celelalte vieţuitoare ale pământului, aerului şi apelor, care sunt inferioare raţiunii omului. Sufletul este puterea aceea care produce în noi simţul şi cugetarea, care judecă şi pune voinţa noastră în lucrare, adică veşnic activează şi povăţuieşte mişcările trupului nostru în lumea aceasta, către felurite făpturi. El doreşte cele bune şi se bucură de ele, urăşte cele rele şi se depărtează de ele. El se întinde în toate părţile trupului. Corpul spiritual al sufletului stă în centrul tuturor simţirilor, carele se află în mijlocul sferei creerilor, precum Puterea cea creatoare în centrul sferelor universului, **t t t**

Dumnezeu plăsmuind universul cu a Sa înţelepciune şi raţionalitate nemărginită, a plăsmuit şi pe om din ţărână şi a suflat în el din Duhul şi înţelepciunea Sa, făcându-l viu, raţional sau cuvântător. în puterea aceasta el ajunge a cunoaşte binele şi răul, fiinţele lumii şi lucrările lui Dumnezeu şi a avea voie liberă. Prin acestea omul devine un zeu, dumnezeul mititel, fiul al Celui Prea înalt, o icoană vie a lui Dumnezeu. Astfel, omul bun cuprinde în sine, Harul Dumnezeesc: pe virtute, fapte bune, bărbăţia şi stăpânirea patimilor rele şi vătămătoare. În înţelepciunea pusă de Dumnezeu în mintea lui, sufletul alege şi face ceea ce este bine şi folositor lui şi aproapelui său.

Sufletul este care pune în mişcare pruncul aflător în pântecele mumei sale. El pune în mişcare fiinţele viezătoare şi le conduce către scopul sau destinul lor, precum soarele pe plante în periodul unui an şi precum focul aflându-se într-un fier înfocat dă materiei însuşirea de a lua forma ce voieşte să i-o dea meşterul. A tăgădui fiinţa sufletului este totuna cu a tăgădui fiinţa Ziditorului; iar

a nega fiinţa Ziditorului, a înţelepciunii Sale; este totuna cu a tăgădui fiinţa lumii, a lucrurilor zidite, a fiinţelor, a frumuseţii şi a bunătăţii, de care ne îndulcim, ne bucurăm şi ne desfătăm în toate zilele.

Patimile sufletului şi vindecarea lor. Cei mai mari duşmani ai trupului omenesc sunt patimile sufletului: Mândria, zgârcenia, desfrânarea, lăcomia, mânia, zavistia, lenea, minciuna ş.a.

Patimă sufletească se zice pornirea cea fără de cuvânt, fără de judecată, sau oarecum în contra firii, a voinţei îmboldite de simţul animal sau de fantezia rătăcită în părerile sau jocurile visurilor ei. Acestea întunecă mintea şi amorţesc raţionalitatea sau dreapta şi sănătoasa judecată, lăsând pe om ca pe o corabie lipsită de cârmă, a se învifora de suflarea cumplitelor vânturi furtunoase şi a se cufunda de valurile înspumate sau fierbătoare ale mării cele întărâtate. Aşad.p. invidia, arzând în inima omului, sau picurând veninul său cel egoistic adică urâtor de bine şi de oameni, stoarce şi topeşte fiinţa mizerabilă a unui asemenea om. Mânia căşunează spasmuri, svâcâiri şi tulburări în liniştea lucrării nervilor. întristarea adâncă mârşăveşte şi usucă trupul. Desfrânarea covârşitoare întărâtă, slăbeşte şi desnervează sistemul trupului... Numai credinţa vie, nădejdea neclătită şi dragostea sfântă sunt bune patimi sufleteşti, care însă mângâie, întăresc şi desfătează cu plăcere pe om, îndemnând circulaţia sângelui şi aducând liniştea. Din patimile păcătoase ale sufletului urmează cele mai mari neputinţe şi adeseori aduc moarte timpurie şi repede.

Pentru a putea scăpa omul de aceste rele, trebuie din timp a se feri de încuibarea lor şi de a depărta prilejurile şi cazurile ce le-ar putea aprinde.

Ce este moartea? Moarte se înţelege încetarea vieţii şi a funcţiei organelor trupului, despărţindu-se sufletul sau principiul vieţii, de el. După Platon, moartea este sfârşitul vieţii pământeşti şi începutul unei alteia mai bune. Trupul părăsit de suflet se debăleză, înţepeneşte, pierde căldura răcindu-se, după care, nemaifiind în el puterea ce lega către centru puterile sale, încep a se desface una de alta, a se deforma adică a putrezi, desfăcându-se şi prefăcându-se iarăşi în pământul din care au fost alcătuite.

Pricinile ce aduc moartea sunt: 1) bătrâneţea, când sângele nu poate străbate prin organele astupate, pentru a încălzi şi înviora toate părţile trupului şi aşa pe încetul mâlindu-se rămâne sec; 2) feluritele boli ce se iscă în trupul omului. Semnele morţii sunt: încetarea pulsului, încetarea răsuflării şi a mişcării, îngălbenirea şi petele vinete, precum şi înţepenirea mădularelor, pe lângă care vine

şi putreziciunea. Mulţi însă vineţi numai în leşin, s-au îngropat de vii; pentru aceasta e bine să nu se înmormânteze morţii până în a treia zi(t).

„Pământ eşti şi în pământ te vei întoarce... Ferice de cei morţi, care mor în Domnul, că se odihnesc de ostenelile lor; iar faptele lor vor merge după dânşii"(f).

(t) Vezi Arhim. Dionisie Tesaleanul, Medicina practicări alte căiţi în care se vorbeşte despre aceasta; (f) Fac. 3 Rom. 5. Ape. 14";

Moartea Drepţilor

„Scumpă este înaintea Domnului moartea cuviosilor Lui" (Ps. $115^5/116^{15}$; $71/72^{14}$).

Fericit este creştinul dreptcredincios, care toată viaţa sa şi-a petrecut-o după voia lui Dumnezeu, împlinind poruncile Lui şi îmbogăţindu-şi sufletul cu înţelepciune de sus şi cu fapte bune. Greutăţile, necazurile, suferinţele şi feluritele primejdii şi amărăciuni întâmpinate pentru dragostea lui Dumnezeu în împlinirea voii Lui, sunt trepte care-l ajută a sui sus pe creasta cerului, sunt pene la aripile sufletului, care-l ajută a zbura şi străbate treptele văzduhului, până la Scaunul Dumnezeirii, sunt mărgăritare şi gietre scumpe care-i împodobesc haina de, nuntă, cu care va petrece în împărăţia lui Dumnezeu în vecii vecilor. Aceşti buni creştini, la ieşirea lor din viaţa aceasta trecătoare, trec din moarte în viaţă. ,,Adevăr, adevăr zic vouă, că cel ce ascultă cuvintele Mele şi crede în Cel ce M-a trimis pe Mine, are viaţa veşnică şi la judecată nu va veni; ci a trecut din moartea la viaţă:(g). Aceştia nu vor fi vătămaţi de a doua moarte(h).

Astfel, creştinul adevărat, iubit de Dumnezeu, stă pe patul morţii plin de bucurie şi veselie duhovnicească. El nu se teme nici de moarte, nici de judecată. împăcat cu Dumnezeu, prin taina Sf. Spovedanii, pocăinţă, împărtăşirea cu P.S. Trup şi Sângele Domnului Hristos, şi împodobit cu fapte bune, el priveşte la Sf. Cruce din mâna sa, reamintindu-şi cu drag de vremile în care el şi-a răstignit trupul cu patimile, vieţuind în Hristos. Faţa lui veselă, arată odihna lăuntrică, Dumnezeeasca mângâiere, sfânta ungare a Duhului vărsător de bucurie duhovnicească, care locuiesc în inima lui (i). Ochii, mintea şi inima lui sunt îndreptate spre ceruri, către Dumnezeu, pe Care L-a iubit. Din faţa şi privirile lui senine, parcă se desprind cuvintele pline de dorinţa mutării la Dumnezeu. „Doresc a mă dezbrăca de trup şi a fi pe veci cu Mântuitorul meu Iisus Hristos"(j). îngerii lui Dumnezeu vin şi se apropie să-i ia sufletul ca să-l ducă în Mâinile lui Dumnezeu. Cu faţa veselă, îngerul morţii se apropie de creştinul plăcut lui Dumnezeu, şi îi desleagă sufletul de legăturile trupului şi ale morţii, cu multă uşurinţă. Sufletul

înaripându-se, îşi i-a zborul (din trupul său) dimpreună cu Sfinţii îngeri, străbătând văzduhul, spre Acela în Care a crezut, L-a iubit şi I-a slujit cu trup şi suflet în toată viaţa lui. în zborul spre ceruri, el este întâmpinat de Mântuitorul Hristos înconjurat de ostile îngereşti şi de cetele sfinţilor, Care întinzându-şi Mâinile, îi zice: „Bine slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincios, peste multe te voi pune. Vino şi intră întru bucuria Domnului tău"(l).

Aceasta e fericita moarte a creştinilor bine plăcuţi lui Dumnezeu, care cu statornicie au dus la bună desăvârşire lupta cea bună împotriva păcatelor, poftelor josnice ale trupului, lumii împătimite diavolului. Diavolul văzând, fuge amărât şi ruşinat.

[1] **Moartea drepţilor în lumina Dumnezeeştilor Scripturi**

a) **Moartea drepţilor e o moarte fericită în Domnul:** „De viem, Domnului viem şi de murim, Domnului murim. Deci, ori de viem ori de murim, ai Domnului suntem..." „De acum fericiţi sunt cei ce mor în Domnul. Da — zice Duhul — aceştia se vor odihni de ostenelile lor; iar faptele lor vor urma cu ei"(m).

b) **Moartea drepţilor e o adormire în Domnul.** „Lazăr, prietenul nostru a adormit — a zis Iisus — Eu voi merge să-l deştept pe el". Ucenicii au zis Lui: „Doamne! De a adormit, se va mântui". Aceasta zicea Iisus despre moartea lui, iar lor li se părea că pentru adormirea somnului grăieşte. Atunci le-a zis lor Iisus arătat: „Lazăr a murit..." (n). Ştefan, pe când îl ucideau cu pietre se ruga, zicând: „Doamne Iisuse primeşte Duhul meu!" Şi îngenunchind, a strigat cu glas mare: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!" Acestea zicând, a adormit"(o).

c) Drepţii când mor îşi dau sufletele lor în mâna lui Dumnezeu: „Doamne, în Tine mă încred... în mâinile Tale îmi încredinţez sufletul. Tu mă vei izbăvi din orice rele, Doamne, Dumnezeul adevărului..."(p).

d) **Moartea drepţilor e fericită:** „Fericiţi sunt cei morţi care mor în Domnul de acuma, ca să se odihnească de ostenelile lor..."(r).

e) **Moartea corporală a câştig pentru drepţi:** „Mie a vieţui este Hristos; iar a muri îmi este câştig. Dar dacă trebuie să mai trăiesc în trup, face să trăiesc, şi nu ştiu ce trebuie să aleg. Sunt constrâns din două părţi: aş dori să mă mut şi să fiu împreună cu Hristos, căci ar fi mult mai bine; dar pentru voi este de mare trebuinţă ca să rămân în trup"(s).

f) **Moarte a drepţilor este plină de pace:** „Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne, după-cuvântul Tătl în pace,-că văzură ochii mei mântuirea

Ta, care ai gătit înaintea feţii tuturor noroadelor, Lumină spre descoperirea nemurilor şi slavă norodulu&Tău Israil..."(t). *

g) **Moartea dreptilor aduce multă roadă:** „Amin, amin, grăiesc vouă, grăunţul de grâu căzând pe pământ, de nu va muri, el singur rămâne; iar de va muri roadă va aduce".

„Prin credinţă chemându-se Avraam, a ascultat de a ieşit la locul pe care era să-l ia spre moştenire şi a ieşit, neştiind unde merge. Prin credinţă a nemernicit în pământul făgăduinţei, ca într-un pământ străin, în corturi locuind cu Isaac şi cu iacob, cei dimpreună moştenitori ai aceleiaşi făgăduinţe. Că aştepta cetatea care are temelii, al cărei meşter şi lucrător este Dumnezeu. Prin credinţă şi iarăşi Sarra stearpă fiind, putere spre zămislirea sămânţei a luat, şi afară de vremea vârstei a născut, de vreme ce a socotit că este credincios Cel ce a făgăduit. Pentru aceia şi dintru unul şi acela încă fiind omorât, s-au născut ca stelele cerului cu mulţimea şi ca nisipul cel fără de număr de pe lângă mare"(u).

h) **Moartea dreptilor este fără cârtire:** „Iată eu mor şi Dumnezeu va fi cu voi... Eu mor, şi cu cercetare vă va cerceta pe voi Dumnezeu, şi vă va scoate pe voi din pământul acesta, în pământul care a jurat Dumnezeu părinţilor noştri: lui Avraam şi lui Isaac şi lui Iacob..."(v). Eu săvârşesc astăzi calea, ca şi toţi cei de pre pământ, şi veţi cunoaşte cu inima voastră şi cu sufletul vostru, că nici un cuvânt n-a fost deşert din toate cuvintele cele bune, care a zis Domnul Dumnezeul nostru către voi, toate au venit vouă, nici unul n-a lipsit dintr-acelea"(z). „Eu merg în calea a tot pământeanul — a zis David fiului său Solomon — iar tu întăreşte-te şi fii bărbat. Păzeşte rânduielile Domnului Dumnezeului tău, ca, umblând în căile Lui să păzeşti poruncile, îndreptările, judecăţile şi mărturiile Lui..."(x).

i) **Moartea dreptilor e fără frică:** „De voi şi umbla în mijlocul umbrei morţii, nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti Doamne"(a).

(s) Filip. I$^{21\text{-}24}$; Comp. 2 Cor. 5^{8}; 2 Tim. 4$^{6\text{-}8}$; (t) Lc. 2^{21}; Is. 57^{8}; Ps. 36"; 4 împ. 22^{20}; Fac. 15^{15}; (u) Io an 12$^{2\text{-}1}$; Evr. 11, ,,; (v) Fac. 48,,; 50$^{\text{-}5}$; (z) Is. N. 23,$_{4}$; (x) 3 împ. 2,$_{3}$; (a) Ps. 22/23,$_{4}$; Comp. Iov. 3$_{5}$; 10$_{21\ 22}$; 24,$_{7}$; Ps."43/44,,; 3$_{6}$; 27,; 118$_{6}$; Is. 43;

j) **Moartea este aşteptată de drepţi:** Moisi după ce a învăţat deajuns pe Israeliţi, a zis: „Astăzi, eu sunt în vârstă de o sută douăzeci de ani. De acum nu voi mai putea să merg în fruntea voastră. însuşi Domnul a zis către mine: „Tu nu vei mai trece Iordanul"(b). „De va şi muri omul,

Moartea Patriarhului Iacob(a). „Scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioşilorLui"(b). Sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu şi nu se va atinge de dânsele munca Părutu-s-au întru ochii celor nepricepuţi a muri şi s-a socotit pedepsire ieşirea lor, şi mergerea de la noi sfărâmare, iar ei sunt în pace, că înaintea feţii oamenilor de vor şi lua munci nădejdea lor este plină de nemurire, şi puţin fiind pedepsiţi cu mari faceri de bine se vor dărui, că Dumnezeu i-au ispitit pe dânşii şi i-au aflat Luişi vrednici. Ca aurul în topitoare i-au lămurit pe ei şi ca o jertfă de ardere întreagă i-au primit. Şi în vremea cercetării lor vor străluci şi ca scânteile de paie vor fugi Judecavor limbi şi vor stăpâni popoare şi va împărăţi întru dânşii Domnul în veci"(c). (a) Fac. 49; 50; (b) Ps. 115[15]; (c) Cartea Int. lui Solomon 3[1-8].'

totuşi, el va trăi şi după ce îşi va sfârşi zilele vieţii sale. Aştepta-voi până ce iarăşi voi fi. Atunci mă vei chema şi eu îţi voi răspunde... Anii ce-mi sunt înnumăraţi trec, şi eu voi merge pe calea (veşniciei) pe care nu mă voi mai întoarce..."(c). „Eu ştiu că fără de zăbavă este lepădarea trupului meu,

(b) 2 Lege 31[2]; (c) Iov. 14$_{a\ 15}$; 16[22];

precum şi Domnul nostru Iisus Hristos mi-a arătat mie. Totuşi eu îmi voi da osteneala pururea a vă avea pe voi după ieşirea mea, ca să faceţi pomenire de acestea..."(d).

1) **Moartea uneori e şi dorită de drepţi:** „Moisi a auzit pe popor plângând fiecare în familia lui, la uşa corturilor lor, nemulţumiţi cu mâna dată lor. Domnul s-a aprins cu tărie; iar Moisi s-a întristat şi a zis Domnului: „Doamne! Pentru ce ai mâhnit pe robul Tău şi pentru ce n-am aflat har înaintea Ta? Pentru ce ai pus peste

mine sarcina acestui popor întreg? Oare eu am zămislit pe poporul acesta? Oare el l-am născut, ca să-mi zici: „Poartă-l la sânul tău, cum poartă doica pe copil", până în ţara pe care ai jurat părinţilor lui că i-o vei da? De unde să iau eu carne ca să dau la/tot poporul acesta? Iată-i cum mi se plâng, zicând: „Dă-ne carne ca să mâncăm!" Eu singur nu pot ca să port pe tot poporul acesta, căci este prea greu pentru mine. De cât să te porţi aşa cu mine, mai bine omoară-mă Te rog, dacă am aflat milă la Tine, ca să nu-mi mai văd nenorocirea..."(e).

Ilie fugind de la fata Iezavelei, în pustie cale de o zi obosind, a stătut sub un ienupăr şi şi-a cerut moarte sufletului său, zicând: „Doamne! Destul îmi este mie! I-a sufletul meu de la mine, că nu swrtmai bun eu decât părinţii mei. Acestea zicând s-a culcat şi a dormit, iar îngerul lui Dumnezeu l-a trezit şi întărit(f).

Sfântul şi dreptul Simeon, gârbovit de adânci bătrâneţe, luând în braţe pe Pruncul Iisus, şi-a cerut ieşirea din trupul slăbit, zicând: „Acum slobozeşte pe robul Tău Stăpâne, după cuvântul Tău în pace..." (g).

Adeseori dorea a ieşi din corp şi Sf. Ap. Pavel: „Noi ştim, că de se va strica casa noastră cea pământească a cortului (corpului oemenesc) acestuia, zidire de la Dumnezeu avem casă nefăcută de mână, veşnică în ceruri. Noi după aceasta suspinăm, dorind să ne îmbrăcăm întru locaşul nostru cel din cer. Numai dacă ne vom îmbrăca, nu ne vom afla goi. Că cei ce sunte, în cortul (trupul) acesta suspinăm, îngreuindu-ne, nu că dorim să fim desbrăcaţi de trupul acesta; ci dorim să fim îmbrăcaţi cu trupul celălalt (nestricăcios şi nemuritor) peste acesta, pentru că ce este muritor în noi să fie înghiţit de viaţă... Da, noi suntem plini de încredere şi binevoim mult mai mult să părăsim trupul acesta, ca să fim acasă (în împărăţia Cerească) cu Dumnezeu. .."(h).

„Mie a vieţui este Hristos; iar a muri îmi este câştig... Eu mă văd cuprins de amândouă; dorinţă având a mă slobozi (din corp) şi împreună cu Hrislos a fi, mai bine cu mult mai vârtos. însă a rămânea în trup mai de folos este pentru voi..."(i).

m) **Moartea pune pe drepţi la adăpost de orice rău:** „Cuvintele acestea care le-ai auzit — a zis Domnul împăratului Iosia — pentru care s-a mâhnit inima ta şi te-ai smerit de faţa Domnului, auzind câte au grăit asupra locului acestuia şi asupra celor ce locuiesc într-însul, că se vor stinge şi se vor osândi, şi ţi-ai sfâşiat hainele şi ai plâns înaintea Mea, şi Eu am auzit — zice Domnul — pentru aceasta, iată Eu te voi adăuga pe tine la părinţii tăi, vei fi

adăugat în pace în mormântul tău şi nu-ţi vor vedea ochii toate nenorocirile pe care le voi aduce asupra locului acestuia şi peste cei ce locuiesc într-însul..."(j). Omul drept, chiar şi la moartea sa este plin de nădejde(l). „Vedeţi cum a pierit dreptul? Şi nimeni nu i-a aminte? Bărbaţii drepţi pier, şi nimenea nu socoteşte că de către faţa nedreptăţii a pierit dreptul! Fi-va în pace îngroparea lui, luatu-s-a din mijloc! Cel ce a umblat pe calea vieţii, se odihneşte în culcuşul lui"(m).

n) **Moartea drepţilor uneori e mucenicească:** „Când a deschis îngerul a cincea pecetie, — istoriseşte Sf. Ioan Teologul — am văzut sub Jertfelnic sufletele celor junghiaţi pentru Cuvântul lui Dumnezeu, şi pentru mărturisirea pe care o aveau. Ei strigau cu glas mare, zicând: „Până când Stăpânul cel Sfânt şi adevărat, nu judeci şi nu isbândeşti sângele nostru, de la cei ce locuiesc pe pământ?" Fiecăruia li s-a dat veşminte albe şi li s-a zis lor: ca să se odihnească încă puţină vreme, până ce se vor împlini şi cei dimpreună robi cu ei şi fraţii lor, care vor să se omoare (de lume) ca şi ei...". Ei au biruit pe Satana, pentru Sângele Mielului şi pentru cuvântul mărturiei lor. Aceştia nu şi-au iubit sufletele lor până la moarte... Iarăşi am văzut Scaune, şi au şezut pe ele (sfinţii) şi judecata li s-a dat lor. Am văzut şi pe sufletele celor tăiaţi pentru mărturia lui Iisus şi pentru Cuvântul lui Dumnezeu şi care nu s-au închinat fiarei, nici chipului ei şi n-au luat semnul (Nr. 666) pe fruntea lor şi pe mâna lor. Aceştia au vieţuit şi împărăţii cu Hristos..."(n).

o) **Moartea drepţilor este de mare preţ înaintea Domnului:** „Scumpă este înaintea Domnului, moartea cuvioşilor Lui"(o).

(i) Filip, I-[1-4]; G) 4 împ. 22[19-o]; 2 Parai. 34[46-a]; (1) Prov. Sol. 14[3-]. Comp. Iov. 13[15]: 19[-6]; Ps. 23[4]; 37[37]; brit. 2 Cor. I[9], 5[8], 2 Tim 4[-a]; (m) is. 57[i-]: în) Ape. 6„ [n]; 12[n]; 20[4]; (o) Ps. 115[s] / 116[m]; 71/ 72[14];

p) Dumnezeu păzeşte pe credincioşii Săi în viaţă, în moarte şi după moarte: „Mare este Domnul nostru şi lăudat de toţi, în Cetatea Dumnezeului nostru, pe muntele Lui cel sfânt... Străbateţi Sionul şi ocoliţi-l... şi povestiţi celor ce vor veni după ei, toate frumuseţile şi întăririle lui. Iată Dumnezeul acesta este Dumnezeul nostru în vecii vecilor. El este călăuza noastră până la moarte...(p).

Domnul te va călăuzi neîncetat, îţi va sătura sufletul chiar şi în locuri fără de apă. El va da din nou putere mădulărilor tale, şi tu vei fi ca o grădină bine udată, ca un isvor care pururea nu seacă. Ai tăi vor zidi iarăşi pe dărâmăturile de mai înainte, vei ridica din nou temeliile străbune, vei fi numit: „Dregător de spărturi", „Cel ce drege

drumurile şi face ţara cu putinţă de locuit". Dacă îţi vei opri piciorul în zilele Mele de serbare, ca să nu-ţi faci gusturile tale în zilele Mele cele sfinte, dacă ziua Mea cea sfântă va fi desfătarea ta, ca să sfinţeşti pe Domnul, slăvindu-L, şi dacă îl vei cinsii neurmând căile tale, neîndeletnicindu-te cu treburile tale şi nedându-te la flecării, atunci te vei putea desfăta în Domnul. Eu te voi sui pe înălţimile ţării şi te voi face să te bucuri de moştenirea tatălui tău(r). Domnul vă va întări pe voi până la sfârşit..."(s).

r) **Dumnezeu se află cu plăcuţii Săi şi la moarte:** Domnul mă paşte şi nimic nu-mi va lipsi. în locul păşunei, acolo m-au sălăşluit, la apa odihnei m-au hrănit, sufletul meu l-a întors. Povăţuitu-m-au pe cărările dreptăţii pentru numele Lui. Că de voi şi umbla în mijlocul umbrii nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti"(t).

s) **Domnul Hristos isbăveşte pe credincioşii Săi de frica morţii;**
„Cum am purtat chipul celui pământesc să purtăm şi chipul Celui Ceresc, căci carne şi sânge nu vor putea moşteni împărăţia lui Dumnezeu, nici stricăciunea pe nestricăciune va moşteni... Iar când se va îmbrăca stricăciosul acesta întru nestricăciune, şi muritorul acesta întru nemurire, atunci se va împlini cuvântul care este scris: „înghiţitu-s-a moartea întru biruinţă. Unde-ţi este moarte boldul tău? Unde-ţi este iadule biruinţa ta? Iar boldul morţii este păcatul; iar puterea păcatului este legea. însă noi dăm mulţumită lui Dumnezeu, Carele ne-a dat nouă biruinţă întru Domnul nostru Iisus Hristos..."(u). Cela ce sfinţeşte şi cei ce se sfinţesc dintr-Unul sunt toţi... Deci de vreme ce s-au făcut părtaşi pruncii Trupului şi Sângelui Domnului, şi Acelaşi asemenea S-a împărtăşit aceloraşi, ca prin moarte să stirpe pe cel ce are stăpânirea morţii, adică pe diavolul; Şi să isbăvească pe aceia care în

(p) Ps. 47/48; (r) Is. 58„.„; (s) 1 Cor 1$_{8}$; (t) Ps. 22/23; (u) 1 Cor 13^;

toată viaţa erau supuşi robiei... Că întru ceea ce a pătimit, însuşi fiind ispitit, poate şi celor ce se ispitesc, să le ajute..."(v).

t) **Moartea, viaţa, îngerii nu ne; vor despărţi pe noi de dragostea Domnului nostru Iisus Hristos:** „Pentru Tine suntem omorâţi toată ziua. Socotitu-ne-am ca nişte oi de înjunghiere. Totuşi, sunt încredinţat,
nici puterile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici înălţimea, nici adâncimea, nici altă făptură oarecare, nu poate să ne despărţească pe noi de dragostea lui Dumnezeu, care este întru Hristos Iisus Domnul nostru"(z).

„Cel ce tşi iubeşte sufletul său, pierde-l-va pe el, şi cela ce îşi urăşte sufletul său în lumea

Fericitul Filaret dând săracilor nverile sale şi apoi chiar puţinul agonisit loc şi scaun strălucit în Împărăţia lui Dumnezeu. „Fiţi milostivi, precum şi Părintele vostru cel din ceruri, este milostiv... Fericiţi cei milostivi căifaceia se vor milui... Mila se laudă şi se preaslăveşte în ziua judecăţii..." (Mt. 5_{48}; Lc. 6_{36}; Mt. 5_{7}; $6_{,,}$; Mc. 11_{25}; 2 Tim 1_{16}; Evr. 6_{10}; Fac. 2_{15}; Mt" $25_{31\ 50}$; că nici moartea, nici îngerii, nici căpteniile,

Vezi viaţa fer. Filaret.

aceasta, în viaţă veşnică îl va păzi pe el. De slujeşte cineva Mie, Mie să-Mi urmeze, şi unde voi fi Eu, acolo şi sluga Mea va fi; şi de va sluji cineva Mie, Îl va cinsti pe el Tatăl Meu"[l]).

(v) Evr. $2_{a\ 18}$; (z) Rom. $8_{36\ 39}$; (1) Mt. $12^{25\ 16}$;

u) **Moartea duce pe cei drepţi la odihnă:** „Acolo (în Veşnicie) odihnesc cei osteniţi cu trupul... Moartea este odihna omului, că l-a acoperit pe el Dumnezeu. Fericiţi cei ce mor în Domnul, că de acum se vor odihni de ostenelile lor"(x).

v) **Moartea dreptilor le aduce mângâiere; iar nedreptilor chinuri grele:** „Era un oarecare bogat, şi se îmbrăca în porfiră şi în vison, veselindu-se în toate zilele luminat. Şi era un sărac oarecare, anume Lazăr, care zăcea înaintea uşii lui plin de bube, care poftea să se satureze din sfărâmiturile ce cădeau din masa bogatului; ci şi câinii venind lingeau bubele lui. Şi a fost că a murit săracul şi s-a dus de îngeri în sânul lui Avraam, şi a murit şi bogatul şi s-a îngropat; şi în iad ridicându-şi ochii săi, fiind în munci grele, vede pe Avraam de departe şi pe Lazăr în sânurile lui. Şi ei strigând, a zis: Părinte Avraame, miluieşte-mă şi trimite pe Lazăr, să-şi întingă vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, că mă chinuiesc în văpaia aceasta. Iar Avraam a zis: fiule, adu-ţi aminte că ai luat cele bune ale tale în viaţa ta şi Lazăr aşişderea cele rele; iar acum acesta se mângâie; iar tu te chinuieşti; şi peste toate acestea între noi şi între voi prăpastie mare s-a întărit; ca cei ce vor vrea să treacă de aici către voi, să nu poată, nici cei de acolo la noi să treacă. Şi a zis: rogu-te dar, Părinte, ca să-l trimiţi pe dânsul în casa tatălui meu; că am cinci fraţi, să le mărturisească lor, ca să nu vie şi ei la acest lor de muncă. Şi a zis Avraam lui: Au pe Moisi şi pe Prooroci, să-i asculte pe dânşii. Iar el a zis: nu, Părinte Avraam; ci de va merge cineva din morţi la dânşii se vor pocăi. Şi i-a zis lui: dacă nu ascultă pe Moisi şi pe Prooroci, măcar de ar şi învia cineva din morţi; nu vor crede"(a).

z) **Moartea aduce drepţilor înviere spre viaţa fericită; iar nedreptilor înviere spre osânda veşnică:** învia-vor morţii şi se vor scula cei din mormânturi şi se vor veseli cei de pe pământ, că roua (Darul Duhului Sfânt) cea de la Tine, vindecare lor este, dar pământul necredincioşilor va cădea... Mulţi din cei ce dormeau aici în ţărâna pământului, se vor scula, unii la viaţă veşnică, iar alţii la ocară şi ruşine veşnică... Vine ceasul întru care toţi cei din mormânturi vor auzi glasul Lui, şi vor ieşi cei ce au făcut cele bune întru învierea vieţii, iar cei ce au făcut cele rele întru învierea judecăţii. .."(b).

x) Moartea drepţilor este desfătare de vederea Domnului Hristos:
Domnul nostru Iisus Hristos, a zis tâlharului pocăit: „Astăzi vei fi cu Mine

(x) Iov. 3^{17-3}; (a) Lc. 16_{13}(b) Is. 26_{pp}; Dan. 12^{2+3}; Ioan 5^{28-9};

în Rai"; iar ucenicilor Săi: „în Casa Tatălui Meu multe lăcaşuri sunt... Eu voi merge să gătesc vouă loc, şi iarăşi voi veni şi vă voi lua pe voi la Mine, ca unde sunt Eu să fiţi şi voi..."(c).

v) **Moartea drepţilor îi aduce la moştenirea cerească:** vezi fraza literei 1, la pag. 265-6.

a) Moartea aduce creştinilor adevăraţi cununa dreptăţii şi a vieţii:

„Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârşii, credinţa am păzit. De acum mi s-a gătii mie cununa dreptăţii, pe care mi-o va da mie Domnul, Judecătorul cel drept, în ziua aceea; şi nu numai mie; ci şi tuturor celor ce au iubit arătarea Lui... Fericii bărbatul carele rabdă ispita, căci lămurit făcându-se, va lua cununa vieţii, care o a făgăduit Domnul celor ce îl iubesc pe El... Când se va arăta mai marele păstorilor, veţi lua cununa slavei cea neveştejită... Nimic nu le teme, de cele ce ai să pătimeşti; că iată diavolul va să arunce dintru voi în temniţă, ca să vă ispitiţi, şi veţi avea necaz în zece zile, fii credincios până la moarte şi-ţi voi da ţie cununa vieţii..."(d).

b) Moartea drepţilor nu trebuie să întristeze pe cei de aproape:

„Nu plângeţi, că n-a murit; ci doarme... Nu voi să nu ştiţi voi fraţilor pentru cei ce au adormit, ca să nu vă întristaţi, ca şi ceilalţi care n-au nădejde. Pentru că de credem că Iisus a murit şi a înviat, aşa şi Dumnezeu, pre cei adormiţi întru Iisus, aduce-i-va împreună cu El. Că aceasta grăim vouă cu cuvântul Domnului, că noi cei vii, care vom fi rămşi, întru venirea Domnului, nu vom întrece pe cei adormiţi. Că însuşi Domnul întru poruncă cu glasul Arhanghelului şi întru trâmbiţa lui Dumnezeu Se va pogorî din cer, şi cei morţi întru Hristos vor învia întâiu. După aceea, noi cei vii care vom fi rămaşi, împreună cu dânşii ne vom răpi în nori, întru întâmpinarea Domnului în văzduh; şi, aşa pururea cu Domnul vom fi. Drept aceea mângâiaţi-vă unii pe alţii cu cuvintele acestea"(e).

c) **Cei răi doresc a avea moartea drepţilor:** Cine a numărat sămânţa lui Iacob? Şi cine va înumăra noroadele lui Israil? O, de aş avea şi eu moartea celor drepţi, şi sfârşitul meu să fie ca al lor; iar sămânţa mea să fie ca sămânţa lor"(f).

Exemple: Avraam: Fac. 15[15]; 25[8m]; Isaac; Fâc. 3 5 [29]; iacob; Fac. 49"; Iosif: Fac. 50[24m26]; Aaron; Num. 20[28m29]; Moisi: U Lege 31[16]; 34; Iisus Navi: Is. N. 23[14]; 24; Ghedeon: Judec. 8[32]; David: 3 împ. 2--[m]; 1 Parai. 29[28]; Elisei: 4 împ. 13[14m21]; Iosia: 4 împ. 22[20]; 2 Parai. 34[28]; Iov 42[17]; Tâlharul de pe Cruce: Lc. 23[42m43]; Ştefan: F. Ap. 7[60].

Trecerea din moarte în viaţă a cuviosului Macarie.

Cuviosul Macarie ajungând la vârsta înaintată de 97 de ani, a venit vremea a trece din viaţa. însă nu fără ştire i-a fost lui sfârşitul, pentru că de fala stându-i doi bărbaţi prea cinstiţi, i-au zis: „Bucură-te o! Macarie". Şi unul dinlr-înşii Era Sfântul Antonie, povăţuitorul pustiei, iar altul Sfântul Pahomie, învăţătorul vieţii monahiceşti. Aceştia i-au zis lui: „Hristos ne-a trimis ca bine să-ţi vestim sfârşitul

tău cel de bucurie; pentru că de acum peste nouă zile vei trece la viaţa cea pururea fiitoare, şi vom veni şi noi în ziua aceea la tine, şi cu bucurie te vom lua cu noi, ca, înaintea Scaunului Stăpânului să stai împreună cu noi, şi să te îndulceşti de hrana cea fără de moarte". Apoi zicându-i: *„pace ţie"*, s-au făcut nevăzuţi de la ochii lui. Iar Dumnezeescul Macarie chemând pe ucenicii săi, le-a zis: „Vremea ieşirii mele o! fiilor, iată a sosit, iar pe voi bunătăţii Domnului vă încredinţez; deci, să păziţi rânduielile părinteşti, şi predaniile pustniciei". Apoi oarecărora, pe care îi ştia că sunt mai buni cu faptele, le-a încredinţat îngrijirea pentru cei ce intrase de curând în viaţa monahicească, care cu duhovniceasca vârstă erau încă prunci. Si puindu-şi pe dânşii mâinile, şi învăţându-i din destul, apoi rugându-se pentru dânşii, se pregătea de moarte.

Deci, sosind ziua a noua, un Heruvim cu mulţime de îngeri, stând înaintea Dumnezeescului Părinte, i-a zis: „Scoală-te, următorule al Domnului şi mergi cu noi la viaţa veşnică, ridică-ţi ochii tăi împrejur, şi vezi, câte cete din cei fără de trupuri şi de Sfinţi,

s-au trimis ţie de la Alotţiitorul, ca să te aducă la Sine. Vezi soborul Apostolilor, adunarea Proorocilor, mulţimea Mucenicilor, ceata Arhiereilor şi a Pustnicilor, unirea Cuvioşilor şi a Drepţilor. Deci, dă-mi sufletul tău, care mi-a fost dat mie de Dumnezeu, ca să-l păzesc în trup; iar acum despărţindu-se din legăturile trupeşti, ca pe o bogăţie să-l iau cu cinste, şi trecându-l prin puterile cele protivnice, să-l duc înaintea Dumnezeescului Scaun al Stăpânului ca să se veselească cu toţii Sfinţii cei din veac". Acestea grăindu-le acel înfricoşat Heruvim, fericitul Macarie sărutând pe toţi cei ce erau lângă dânsul, şi pentru dânşii rugându-se, şi-a ridicat ochii şi mâinile în sus, zicând cel mai de pe urmă cuvânt: „în mâinile Tale Doamne, dau duhul meu". Şi astfel şi-a dat fericitul său suflet, lăsând multă plângere ucenicilor. Apoi adaugă Serapion şi aceasta, pe care a auzit-o de la cuviosul Pafnutie, care era unul din ucenicii lui Macarie: cum că acel sfânt suflet fiind ridicat de Heruvim, şi spre cer suindu-se, unii din părinţi

Trecerea Sf. Macarie de la cele vremelnice. Suflet drept- credincios şi vrednic slujitor al lui Dumnezeu, mergi la cer, intră în ceruri, odihneşte-te în sânul lui Avraam, priveşte corul îngerilor, slava, măreţia şi splendoarea preafericiţilor, sau mai bine, uneşte-te cu corul lor şibucură-te... „Sunt convins că tu eşti aciimîntr-o stare mult mai bună decât situa- ţiunea vizibilă în care erai mai înainte: tu asculţi glasul celor ce se veselesc, tu vezi bucuria îngerilor, odihna cerească, vederea Slavei Dumnezeeşti şi m ai mult decât toate, strălucirea celei mai curate şi mai perfecte lumi, de care te inundează Prea Sfânta Treime. Acestea nu se mai răpesc sufletului, căci acesta nemaifiind legat şi distras de simţiri, poate privi şi pricepe cu totul Treimea, Care străluceşte sufletele noastre cu Soarele Divinităţei. Tu te bucuri de toate bunurile, ale căror ramuri te atingeau deja pe pământ spre răsplătirea sincerii tale aspiraţiuni către ele (Sf. Grigore Teologul cuv. funebre).

priveau cu ochii sufleteşti spre diavolii cei din văzduh, cum stau departe şi strigau: O! de ce slavă te-ai învrednicit Macarie!" Iar Sfântul le răspundea: *„Nu, căci încă mă tem; pentru că nu ştiu dacă am făcut vreun lucru bun "*. Apoi vrăjmaşii cei ce erau mai sus în văzduh, strigau: „Cu adevărat ai scăpat de noi Macarie". Iar el zicea: *„Ba nu. căci îmi mai trebuie ceva, ca să scap"*. Şi fiind acum înlăuntrul porţilor cereşti, diavolii plângând, strigau: „Ai scăpat de noi, ai scăpat!" Iar el cu mare glas le-a răspuns: *„Cu adevărat, am scăpat de meşteşugurile voastre, cu puterea Hristosului meu fiind îngrădit!"*. Astfel a fost viaţa, sfârşitul şi mergerea la veşnica viaţa, a cuviosului părintelui nostru Macarie. Dar se mai află despre acest cuvios părinte, cuvinte şi povestiri în Pateric, şi pe aiurea; deci, cel ce va voi, poate să caute acolo; iar noi făcând sfârşitul povestirii, slăvim pe Tatăl, şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, unul Dumnezeu cel slăvit întru Sfinţii Săi, în veci. Amin(t).

M o a r t e a P ă c ă t o ş i l o r

Dumnezeeasca Scriptură arată că moartea păcătoşilor nepărăsiţi de păcate este cumplită. Aşa adevereşte împăratul şi Proorocul David (g), şi tot aşa adeveresc dreptii Proorocii, Apostolii şi Sf. Părinţi. Omul păcătos, care nu se părăseşte de păcatele sale, nu şi le mărturiseşte, nu se căieşte şi nu pune început bun, vieţuieşte în întuneric şi în umbra morţii. Mintea păcătoşilor e îmbrobodită de păcate pentru a nu vedea iadul ce cască să-i înghită; iar boldul conştiinţei e tocit pentru a nu se înfrâna niciodată de a mai alerga în căile pierzării. însă toate trec rând pe rând, şi păcătoşii, unii după alţii, se apropie de pragul veşniciei să-şi dea tributul poruncit(h).

Priviţi la păcătosul nepocăit svârcolindu-se pe patul morţii. Pe dinaintea ochilor minţii lui trec rând pe rând, păcatele, nelegiuirile lui, care-l osândesc aspru, unele după altele. Păcătosul este chinuit de durerile trupeşti şi copleşit în suflet de întristare, de mâhnire, de frică, de groaza morţii şi de venirea judecăţii cu răsplata faptelor(i). El se vede părăsit de tot ajutorul şi mângâierea, pentru că n-a crezut în Dumnezeu, Care mântuieşte şi face viu; ci s-a împotrivit cuvintelor şi rânduielilor Lui. Moartea stă înaintea lui umplându-l de groază. Toare bucuriile, toate averile, toate desfătările şi plăcerile, toate măririle deşarte, au dispărut de dinaintea lui. Diavolul care l-a urmărit pas cu pas în toată calea vieţii lui pământeşti, îi arată catastifele cu păcatele lui, scrise în ele. O duh înrăutăţit şi viclean! Tu înşeli pe om în viaţa lui cu desfătări, plăceri şi slave pieritoare, şi apoi în ceasul cel mai de pe urmă i le pui înainte, înfricoşându-l şi torturându-l ca un tâlhar ucigaş, odios ce eşti! Sărmanul păcătos! Cine poate spune cumplita desnădăjduire ce-l aşteaptă, când priveşte cu groază mulţimea păcatelor sale, şi răsplata lor; înfricoşata judecată, veşnica pierzare, veşnicul blestem şi veşnicile rrlunci în iad?! Privind înspăimântat şi îndurerat în jurul lui, el nu vede nimic care să-l mângâie, fără numai grozăvii cumplite.

(t) V.Sf. 19 al-ao.c. 936-940; (g)Ps. 33"/34[21]; (h) Fac. 3[10]; Iov. 21[M]; 34[15]; Ecl. 3[20]; 12[7];Rom. 5[1]; Evr. 9[27]; (i) Iez. 3[27]; Dan. 12[10]; 2 Tim. 3[13]; Ape. ***22„***

,Conştiinţa adormită oarecând, prin mulţimea clevetirilor făcute aproapelui său, acum se deşteaptă şi îl osândeşte, chinuindu-l cumplit. Iadul, odiosul uriaş balaur infernal, îşi cască gura sa să-l înghită pentru veşnicie. îngerul bun şi luminat, destinat de la Sf. Botez, pentru păzirea lui, l-a părăsit, fiindcă veşnic, a călcat în picioare făgăduinţa depusă la primirea Sf. Botez, a ungerii cu Sf. Mir şi a împărtăşirii cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului. Aşişderea şi făgăduinţele date la Scaunul Sf. Spovedanii şi alte făgăduinţe Sfinte. Spiritele infernului îl înconjoară şi—1 îngrozesc cumplit prin feluritele lor gâlcevuri, sbierete şi alte felurile înfricoşări infernale. Aslfel dându-şi sufletul, omul păcălos, se înfăţişează la judecata particulară înaintea Domnului lisus Hristos. Acolo aşteptând cu groază, va auzi înfricoşatele cuvinte ieşind din gura înfricoşatului Judecător: „Du-te de la Mine blestemaiule în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerului lui".

Aşa păţesc cei ce se îmbogăţesc în fără-de-legi şi nu în Dumnezeu se îmbogăţesc(l). îmbogăţirea în păcate şi în dragostea păcătoasă a lumii, îl face pe bietul om lepădat şi osândit de Dumnezeu, şters din „Cariea Vieţii", desmoştenit din împărăţia lui Dumnezeu, smuls din lumea fericirii; din ostile îngereşti şi din mulţimea Sfinţilor, depărtat de la Faţa lui Dumnezeu, aruncat în subteranele iadului, în munca veşnică, în focul care nu se stinge niciodată şi în gura viermilor, care nu mor niciodată.

Mult mai cumplită este însă moartea acelora care primind Dumnezeescul Dar, nu l-au păzit şi cunoscând pe Domnul Hristos, n-au vieţuit lângă Dânsul; ci s-au dedat voilor păcătoase ale trupului, amăgirilor lumii deşarte şi poftelor diavolului(m). „Păcătuind noi de bună voie, (şi rămânând mereu în păcate), nu mai rămâne jertfă pentru păcate; ci o aşteptare înfricoşată, şi iuţimea focului care va să mănânce pe cei potrivnici... Că, cu neputinţă este celor ce s-au luminat odată şi au gustat Darul cel ceresc şi s-au făcut părtaşi Duhului Sfânt, şi au gustat Cuvântul cel bun al lui Dumnezeu şi puterile veacului celui viitor, şi au căzut, (intenţionat cu ştiinţă, de bună voie în păcate; ca iarăşi să se înoiască spre Pocăinţă, a doua oară răstignind loruşi pe Fiul lui Dumnezeu şi batjocorindu-L... „Aceştia sunt asemenea unui pământ blestemat, care dă agricultorului care-l munceşte: pir, bălării, spini, ciulini, mărăcini şi pălămidă în loc de legume şi bucate bune după sămânţă semănată într-însul"(n). *„Cel ce face păcatul robul păcatului este"(o).*

Să ne părăsim de păcatele cu care ne-am înfăşurat în trecutul vieţii noastre, cât mai grabnic, şi să ne curăţim mai înainte de a ne prinde moartea şi a cădea în osânda veşnică. *„Iată securea stă la rădăcina pomilor. Deci tot pomul care nu face roade se taie şi în foc se aruncă..." (p) „iSpălaţi-vă, curăţiţi-vă, scoateţi, vicleşugurile din inimile voastre...(r). „Părăsiţi-vă de răutăţi şi faceţi binele... "(s). „Fiţi gata întotdeauna, că nu ştiţi ziua nici ceasul în care Fiul Omului va veni"(t).*

Moartea este plata păcatului

Aceasta o adeveresc Dumnezeeştile Scripturi. Dumnezeu în zilele creaţiei n-a făcut moarte, dar ne-a condamnai la moarte! Cum? va zice oricare om. Dumnezeu Creatorul zidind în a şasea zi a creaţiei (Vineri) pe om i-a dat o poruncă ca să o păzească. El a hotărât, că de o va păzi va fi viu; iar de o va călca va muri. „Domnul Dumnezeu — istoriseşte Dumnezeeasca Scriptură — după ce a făcut cerul, pământul cu toate cele dintr-însele şi pe om; a luat pe om şi l-a pus în grădina Edenului, ca să o lucreze, s-o păzească şi să se veselească într-însa. însă pentru a-L socoti totdeauna drept Stăpânul suprem al tuturor făpturilor, şi a nu-L da uitării, i-a dat porunca aceasta: „îţi dau voie să mănânci după plăcerea ta din toţi pomii grădinii Paradisului; dar din pomul cunoştinţei binelui şi al răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el vei muri negreşit..."(u). Omul înşelându-se de diavolul grăitor din şarpe, a călcat porunca, crezând că nu va muri, şi a căzut în păcatul care l-a ucis. De atunci până azi şi până va fi lumea, fiecare om se naşte cu sentinţa morţii pe fruntea lui. Moartea îl urmăreşte pe om din clipa în care se naşte şi până în locul unde-l ajunge şi-i retează firul vieţii. Moartea se poate observa în toate sforţările pe care le face omul pentru a o îndepărta şi a-şi mai păstra viaţa câtva timp. Oboseala care ne găbăşeşte în toate luptele şi actele noastre zilnice, oare nu este ghiara morţii care ne prevesteşte în fiecare clipă să ne pregătim pentru plecarea din lumea aceasta în veşnicie? Noi zilnic luptăm cu oboseala, ca şi cu foamea, cu setea, cu somnul şi cu alte greutăţi şi trebuinţe ale vieţii. Mâncăm, bem, dormim, ne odihnim, ca să nu murim de foame, de sete, de somn, sau de oboseală. Noi, mâncăm, bem, lucrăm, ne odihnim în toate zilele, priVeghem şi dormim pentru ca să ne susţinem viaţa. Dar cu toate îngrijirile noastre, noi tot vom muri, adică tot vom trece fiecare rând pe rând din viaţa aceasta, *„Pentru că n-avem aici cetate stătătoare; ci, pe cea viitoare o căutăm"(y).*

(p) Mt. l[2 1]-;7[17]; Lc. 13'"'; foan 15[6]; (r) Is. 1[16/27]; Ier4[14]; 1 Cor.6[1120]; Rom. 12; (s) 1 Petru3[-M2]; (t) Mt. 25; (u) Fac. 1; 2; 3; (v) Evr. 13[1314]; 11[(]16; 12[2], ,4; Mih. 2[10]; Filip. 3,[0];

Moartea ne urmăreşte pas cu pas. Ea nu caută nici la vârstă, nici la stare, întotdeauna ea îşi întinde mâinile ei reci de ghiaţă pe capetele bătrânilor. Ea aruncă cursele ei înşelătoare sub picioarele tinerilor. Moartea nu se teme de nimeni, n-are milă de nimeni. Nimic n-o înduioşează, nimic,n-o opreşte, nimeni nu este în stare s-o nimicească. Ea dispreţuieşte ştiinţa doctorilor, îşi bate joc de străduinţele lor, le răstoarnă socotelile şi le nesocoteşte puterea doctorilor, lăsându-i uimiţi. Ea adeseori răpeşte pe om grabnic, nelăsându-l să-şi orânduiască moştenitor, nici să-şi facă testamentul. Ea lucrează grabnic, hotărât şi cu precizie la executarea sentinţei dală de Dumnezeu.

Noi oamenii suntem în lumea aceasta, ca într-o casă care nu este a noastră. Locuim într-însa ca chiriaşi fără clauză şi fără termen. Stăpânul ei este Dumnezeu. El ne-a închiriat-o ca s-o avem drept locuinţă asigurată pentru un timp nelimitat. El n-a făcut contract cu noi pentru un anumit număr de ani. Nu s-a angajat cu nimic în acest sens. Astfel, El ne va scoate afară din ea, când va vrea. Deci, noi trebuie să fim gata întotdeauna pentru această ieşire, când ne va porunci, căci oricum vom fi, tot trebuie să ieşim chiar dacă nu am vrea noi(z). Să nu uităm, că deşi toate uşile pământeşti se deschid înaintea aurului, nu însă şi porţile cerului.

„Privegheaţi şi vă rugaţi neîncetat, fiţi gata întotdeauna, că nu ştiţi când va veni Fiul Omului, seara, la miezul nopţii, la cântatul cocoşului, ori dimineaţa, ca nu cumva venind să vă afle dormind... Luaţi seama să nu se îngreueze inimile voastre cu saţiul mâncării, cu beţia şi cu grijile lumii aceştia, şi fără de veste să vie asupra voastră ziua aceea. Căci ca o cursă va veni peste toţi cei ce locuiesc pe faţa pământului. Privegheaţi întotdeauna şi fiţi gata..."(x).

Dracii batjocoresc cortegiul funebru, care însoţeşte numai până la mormânt corpul neînsufleţit al unui groaznic păcătos.

Sf. Andrei cel nebun pentru Hristos, umblând într-o vreme prin cetate, a văzut de departe pe un mort ducându-l la groapă; şi fusese omul acela foarte bogat, şi mulţime multă de norod mergea după dânsul, cu multe lumânări şi cu tămâieri; iar clericii cântau pe lângă el obicinuitele cântări ale îngropării, şi plângere multă de la ai săi se auzea. Iar Sfântul vedea, cu mai înainte văzătorii săi ochi, ce se petrecea la mortul acela, şi a stătut, privind: şi a început a nu se simţi pe sineşi mult timp, şi iată a văzut o

(z) Vezi pe larg despre aceasta în Scrierile Sfinţilor Vasilie cel Mare, Ioan Gură de Aur, Grigorie, Efrem Şirul, Augustin ş.a.; (x) Mt. 24$_{J6\ 51}$; 25; Mc. 13$_{33\ 35}$; Lc. 12$_{35\text{-}(3}$; 21$_{0\ 36}$;

mulţime de arapi înaintea lumânărilor mergând, şi cu glas mare strigau: „Amar lui, amar lui". Şi ţinrau nişte saci în mâini, şi turnau cenuşă pe oamenii, care mergeau împrejurul mortului. Iar ceilalţi, de veselie şi de bucurie, jucau şi râdeau, fără de ruşine, ca nişte desfrânate neruşinoase; alţii ca nişte câini urlau, iar alţii guiţau ca porcii, căci al lor era mortul acela; alţii mergând împrejurul lui, stropeau pe cel mort cu apă puturoasă; iar alţii prin văzduh împrejurul patului sburau şi mare putoare ieşea din trupul păcătosului aceluia; iar alţii în urmă mergeau plesnind cu mâinile şi cu picioarele, zgomot mare făcând, batjocorind pe cei ce. cântau, şi grăind: „Să nu vă dea vouă Dumnezeu, niciunuia, ca să vedeţi lumina, ticăloşilor creştini, căci cântaţi la un câine: „Cu sfinţii odihneşte sufletul lui"; ci încă robul lui Dumnezeu îl numiţi pe acesta, carele este vinovat de toată răutatea".

Şi privind Sfântul, iarăşi, a văzut pe unul din boierii drăceşti, având ochii învăpăiaţi, care ţinea în mâinile sale pucioasă şi smoală, şi mergea la mormântul nenorocitului aceluia, ca să-i arză trupul lui. Iar săvârşindu-se îngroparea, a văzut Sfântul Andrei, că mergea îngerul în chipul unui tânăr frumos cuprins de mâhnire, şi plângând cu mare jale, şi era aproape de Sfântul Andrei; şi socotind Andrei, că acesta este un tânăr din cei de aproape ai omului celui mort, şi pentru aceasta plânge, s-a apropiat de tânărul acela, ce plângea, şi i-a zis lui: „Juru-te pe tine, pe Dumnezeul cerului şi al pământului, să-mi spui, care este pricina plângerii tale, căci nu am văzut niciodată pe nimeni, plângând aşa după mort, precum plângi tu". Şi a zis către dânsul îngerul: „Pricina plângerii mele este aceasta, că am fost păzitor al mortului pe carele l-ai văzut ducându-l la mormânt, şi l-a luat pe el diavolul la sine; aceasta este pricina plângerii şi a mâhnirii mele". Şi a zis către dânsul Sfântul: „Acum am înţeles cine eşti tu; rogu-mă dar, ţie, Sfinte îngere, spune-mi moe, ce fel au fost jiăcatele lui, pentru care l-a luat pe el diavolul în mâinile lui?" Răspuns-a îngerul: „De vreme ce voieşti să ştii aceasta, Andrei, alesule al lui Dumnezeu, nu voiu tăcea, şi îţi voi spune ţie; pentru că văd frumuseţea sufletului tău celui sfânt, strălucind ca aurul cel curat; şi văzându-te pe tine, m-am mângâiat puţin de necazul meu. Acest om era bărbat cinstit de împăratul, însă era foarte păcătos şi foarte cumplit în viaţa sa; după toate, era desfrânat, înşelător, nemilostiv, iubitor de argint, mincinos, urâtor de oameni, pomenitor de rău,

luător de cămată, şi călcător de jurământ; pe săracile slugile sale, le chinuia cu foamea, cu bătăile şi cu golătatea, fără haine şi fără încălţăminte, lăsându-i pe ei în zilele de iamă; şi pe mulţi i-a ucis şi sub pardoseala grajdului de cai i-a îngropat. Şi astfel era pornit spre necurata aprindere şi de Dumnezeu urâta poftă, încât a atras în cursă, ca la irei sule de suflele, în acele urâle şi grozave păcate de desfrânare. Şi a venit asupra lui secerişul şi l-a aflat pe el moartea nepocăit; şi negrăitele păcate având, îi luară dracii sufletul lui; iar spurcatul lui trup, însuţi ai văzut cu ce fel de batjocură era petrecut de duhurile răutăţii. Pentru aceasta, o! sfinte suflete, eu mă întristez şi de durere mare cuprinzându-mă plâng, că cel păzit de mine, acum este de râs demonilor". Acestea grăindu-le îngerul lui Dumnezeu, a zis către dânsul Sfântul: „Rogu-mă ţie, prietene, să încetezi de un plâns ca acesta, de vreme ce el a lucrat cele spurcate, şi la sfârşit fără de pocăinţă a venit; deci, sătură-se de lucrurile sale. Iar lu cel în chipul văpăii, plinule de mari bunătăţi, slujilorule al Domnului Savaot Atoţţiitorul, vei fi întru bunătăţile Dumnezeului tău, de acum până în veci". într-o vorbire ca aceasta, s-a dus de la dânsul îngerul, făcându-se nevăzut. Iar cei ce mergeau pe uliţa, pe care vorbea Sfântul Andrei cu îngerul, văzându-l singur pe el stând şi vorbind, iar pe înger nevăzându-l, fiind nevrednici, ziceau între ei: „Vedeţi pe nebunul acesta cum aiurează şi cum vorbeşte în vânt nepriceputul?" şi îl împingeau pe el, şi îl goneau, zicându-i: „Ce-ţi este nebunule, nevrednic fiind a vorbi cu oamenii, oare grăieşti cu vântul?" Iar Sfântul tăcând, s-a dus, şi mergând la un loc ascuns, îşi aducea aminte de nenorocitul acela, pe care l-a văzut, ducându-l la mormânt, şi plângea cu amar de pierzarea lui(t).

Arătarea pentru groaznicul sfârşit al mai multor hrăpăreţi nemilostivi

Milostenia păstrează viaţa, iar nemilostivirea duce la peire. Scrie dascălul Simion; că în ţara Franţei, aproape de oraşul Epinal, se află un iazăr foarte adânc, care se numeşte al ţăranului — pentru căci zic, că în anii ce au trecut, locuia în locul acela un ţăran foarte bogat de lucruri trecătoare; iar în milă şi îndurarea către cei lipsiţi săraci, era fără de parte şi sărac. Căci pe cât avea avuţie multă, argint sau aur şi altele ca acestea, pe atâta nu putea ticălosul să vadă vre-un sărac la uşa casei lui, vai de el!, ci îi gonea ocărându-i. Acesta avea femee, feciori şi nepoţi. într-o zi când era acest nemilostiv cu lucrătorii săi la ţarină şi lucra, şi nu rămase la casa lui nimenea, fără numai o noră, care era plină de bunătăţi, cu doi fii ai

săi, atunci a mers un sărac frumos la faţă şi luminat, carele a cerut de la femee milostenie. Ea i-a dat ce-a putut. După aceea l-a rugat cu dragoste şi cu îndurare zicându-i să plece mai înainte până nu a veni socrul ei, sau altul dintre rudeniile lui nemilostive, ca să nu-i facă vre-o supărare. Săracul

(t) V.Sf. 2 aX-ao.c. pg. 78-83;

alunei a zis către ea: „în seara aceasta, să iei aminte bine, când vei vedea că va izvorî un izvor de apă în mijlocul casei aceştia, să-ţi iei un copilaş al tău şi să fugi în muntele acesta (ce era acolo aproape) ca să scapi fără de vătămare; căci Domnul foarte a urât nemilostenia casei aceştia, şi va să o risipească". Acestea zicând nu s-a mai văzut... La trei ceasuri din noapte, şezând la cină-ţăranul, cu rudeniile şi prietenii lui, a început apa a isvorî în mijlocul casei, precum a zis mai înainte îngerul, cel ce se arătase femeei în chip de sărac. Atunci acea milostivă femee s-a sculat îndată de la masă, şi luându-şi pe amândoi copilaşii ei alerga tare către munte, după poruncă. Şi îndată într-acel ceas a pierii acel nemilostiv bogat împreună cu casa sa şi cu rudeniile şi cu toate lururile lui. Dar nu numai atâta; ci şi un râu de apă a ieşit din locul acela şi năvălea după nora sa ca să o certe, pentru ce nu a luat numai un copil după cum i-a zis îngerul; ci pe amândoi? Femeea cunoscându-şi vina, s-a spăimântat, şi lăsând un copil a alergat sus în munte foarte degrab. Dimineaţa s-a aflat un iezer acolo unde era casa ţăranului, atât de adânc, unde nu se mai afla reazăm de pământ, măcar oricâţi stânjeni de funie ar fi slobozit. De cea parte de aceasta ca la o zvârliturâ de piatră, este alt iezer mic, unde a ajuns apa pe copil şi l-a înecat Dumnezeeasca Judecată.

Se află în iezerul cel mare peşti mari, însă fără de nici o dulceaţă. Ei n-au nici o vlagă. Aceasta am văzut-o cu ochii mei — zice dascălul de mai sus — pentru că am mers, dacă am auzit o minune ca aceasta, ca să aflu adevărul. Acolo vorbind cu nora ţăranului, am întrebat-o duhovniceşte să-mi spuie de a avut vre-o bunătate pentru care a miluit-o Dumnezeu. Femeea mi-a răspuns: „De câte ori aveam prilej, dădeam multă milostenie, şi când scoteam vin, şi nu era vre-un sărac să bea, vărsăm pe pământ cât-va, zicând aceasta: „Primeşte, o, pământule, maica noastră, această milostenie, pentru dragostea Stăpânului nostru, de vreme ce nu am cui să o dau". Deci am cunoscut că pentru această a ei bunătate, i-a dăruit Prea Bunul Dumnezeu un fiu al ei, iar pe celălalt l-a înceat pentru păgânătatea moşului său. Să nu fie necredincios cineva la minunea aceasta, căci martor îmi este Dumnezeu, că aşa este cu adevărat, fiindcă şi până

astăzi se văd iezerele acolo, după cum am zis mai sus, şi până şi copiii cei mici le numesc ale ţăranului, şi le-au zidit împrejur, ca să nu cază vre-un dobitoc şi să se înnece.

Un hrăpitor nemilostiv dus de draci în iad cu trup şi suflet. în anii de la Hristos 1646, era la Florenţa un Egumen la Mănăstirea Sf. Marco, Antonie cu numele, om plin de bunătăţi şi învăţat. Acesta făcând rugăciuni într-o noapte, mai înainte de vremea Utreniei, a auzit turburare multă afară pe cale, şi gloată fără de număr. Ieşind afară din Mănăstire, a văzut mulţime multă, nenumăraţi, ca şi cum ar fi oameni şezând pe cai negri, pe care i-a întrebat ce oameni ar putea fi? Şi nu i-a răspuns nimic. Atunci Antonie pricepu că este o vedenie, şi rugându-se puţin cu frică multă, i-a jurat cu numele lui Hristos, să-i spuie ce oameni sunt şi unde merg? Atunci i-a zis unul dintr-înşii: „Draci suntem şi mergem la cetate să luăm pe un iubitor de bani, cămătar, şi foarte bogat în fărădelegi, să-l băgăm cu tot trupul în muncă, după cum ne-au dat voie Domnul, spre învăţătura altora. Zisu-le-au cuviosul, jurându-i cu Dumnezeu: „Să treceţi iar pe aicea după ce îl veţi lua". Şi intrând iarăşi în chilia sa, îşi urmă rugăciunea. Peste puţin timp auzind gâlceavă, a ieşit iarăşi, şi a văzut pe acel blestemat iubitor de bani, că-l pusese îndoit ca un sac cu paie, pe un cal fără de şea, şi strigau toţi: ;-,Iată cămătarul care a băut sângele săracilor şi al văduvelor". Iar Antonie a rămas plin de frică de aceasta. După ce s-a făcut ziuă, s-au dus doi boieri, ce erau fii ai acestui cămătar de mai sus şi iubitor de bani, rugând pe Antonie Egumenul, să meargă la trupul tatălui lor să-i facă cuvântul de înmormântarea lui (că voiau ei să-l cinstească pe tatăl lor cu mari cheltuieli). Antonie mergând la casa lor, le-a zis ca să arate trupul lui. Iar ei aveau un sicriu bătut cu cuie, plin de mult oareşi-ce, ca să fie greu, adică ca şi când ar fi tatăl lor într-însul, şi ziceau că nu se poate să-l deschidă, multe pricini având. Atunci Egumenul Antonie le-a zis: „Pe mine voiţi să mă amăgiţi ticăloşilor? Eu astăzi am văzut pe tatăl vostru cu câtă ruşine şi chin îl duceau dracii în muncă, în care veţi intra şi voi, de nu veţi întoarce săracilor câte rele şi pe nedreptul a luat de la ei, tatăl vostru cel de trei ori blestemat; şi nu vă mai sârguiţi să-i gătiţi sicriu plin cu paie, nici să-i faceţi petrecere şi cheltuieli, căci dracii i-au făcut-o după cum i se cădea, şi l-au dus la matca focului cu multă ruşine, ca să ardă cu celălalt bogat pururea.

Acestea auzind ei, au rămas cu multă ocară şi ruşine, văzând arătat lucrul acela carele socoteau ei ca să-l ascundă, şi lăsară cheltuiala nesăvârşită.

Unui lacom de bani, după moarte dracii îi vâră bani în coşul pieptului. Asemenea încă scrie la Dialog Kesarie, că a murit un alt iubitor de arginţi, şi s-a rugat muierii lui ca să-i facă un bine, care i-a făgăduit cu jurământ, că nu-i va uita cuvântul. Atunci el îi zise: această pungă cu galbeni voiesc să mi-o pui în mormântul meu, păzindu-te foarte bine ca să nu te vadă altcineva, şi-i va fura mai pe urmă. După ce a murit ticălosul, a făcut muierea după cum i s-a jurat, voia lui, şi-i puse galbenii sub cap în loc de pernă; iar din cei ce-i îngropase, au îhţels doi oarecare pentru punga aceea, şi au mers noaptea să i-o fure. Şi dacă au deschis sicriul, cu o făclie aprinsă, au văzut doi draci înfricoşaţi, care stăteau desupra trupului acelui mort, şi scoţând unul din pungă galbeni, îi dădea celuilalt, care spinteca pieptul mortului şi îi îndesa în inima lui, zicând: „Aur pofteşti nesăţiosule, saturã-se dar acum inima ta de ceea ce pofteşte". Acestea văzându-le acei furi, cu frică mare şi cu nenumărat cutremur fugiră.

Un lacom de bani răpit de draci. în părţile Franţei, era altul oarecare, având nesaţiu mult la avuţie; iar la iveală se arăta bine credincios, lacea rugăciune de multe ori şi-i era foarte iubită Biserica, ca să-şi acopere prin aceasta, mintea lui cea iubitoare de bani, care-l sfătuia că dacă se va posti şi va face şi alte bunătăţi (afară de milostenie), nu se va munci. Şi aşa el aflând prilejuri, zicea că dă milostenie, şi astfel şi-a petrecut toată viaţa lui. Iar în ceasul când ieşea sufletul lui cel spurcat, veniră la casa lui doi câini înfricoşaţi negri, care deodată săriră în aşternutul unde zăcea ticălosul acela dosădit, fiind cu durere şi chin prea iute. Şi după ce şi-au pus limbile lor de mai multe ori în gura lui, a scos şi el aşişderea limba lui şi o spânzură de o palmă afară din gură, şi atunci au tras-o cu totul din rădăcină acei câini, şi au luat-o împreună cu sufletul lui în focul cel nestins; iar trupul l-au lepădat şi-l mâncară fiarele.

Iubitorul de argint nemilostiv răpit de draci cu trup şi suflet. Scrie Episcopul Vicenţie, că era un alt iubitor de bani, carele după ce a cinat într-o noapte cu rudeniile şi pritenii lor, a adormit, şi peste puţin, s-a deşteptat strigând tare cu multă frică. Iar muierea lui l-a întrebat pricina fricii lui. Atunci el a zis: „La Divanul lui Hristos m-am dus, şi mi s-a dat atâta pârâ, cât nu ştiam să dau nici un răspuns, ca să aflu vre-un ajutor. Si după toate acestea, a dat

Judecătorul hotărâre asupra mea, ca să ard pururea în muncă, şi m-au dat sub stăpânirea diavolilor, fiindcă m-au aşteptat multă vreme către pocăinţă, şi eu n-am vrut să las păcatul". Acestea zicând, a apucat o haină a unei slugi a lui şi îmbrăcându-se a mers alergând la o Biserică a Călugărilor, unde se cânta slujba Utreniei. Deci după ce s-a făcut ziuă, aflând Călugării cele pentru dânsul îl sfătuiau ca să se mărturisească. Iar el zicea că nu este prilej să mai afle iertare. însă mai pe urmă ducându-se acasă şi trecând pe lângă un râu, văzu o corabie groaznică, care altă dată nu s-a mai arătat de potriva aceea, întru care nu era nici un om. Iar el zicea către cei ce sta de faţă mirându-se de vederea acelei corăbii groaznice: că este plină de draci, care într-adins au venit să-l ia. Şi acestea zicând, l-au şi apucat dracii îndată şi a pierit într-o clipă cu corabia şi nu s-a mai ivit.

Locul de îngropare al iubitorilor de avuţie e la un loc cu al tâlharilor şi ucigaşilor. Asemenea a murii all iubitor de bani nepocăit, şi nu voia Preotul de enorie să-l îngroapre la Biserica lui, fiindcă nu s-a mărturisit, nici s-a împărtăşit la moartea lui. Iar rudeniile mortului îl înfricoşau pe Preot, că dacă nu-l va îngropa o să-i facă multă pagubă. Atunci Preotul le-a zis să-l puie deasupra unui cal şi să-l lase de bună voia lui să meargă unde va voi; şi unde va sta calul, la acel loc să-l îngroape. Deci au primit rudeniile mortului, având în mintea lor să facă calul să meargă la Biserică; însă îndată ce puseră pe cal acest pângărit trup, a alergat îndată cu multă sârguinţă, şi stătu (o minune) dedesubtul unei furci unde spânzurau pe tâlhari. Şi, deşi l-au bătut cu multe bețe, însă n-a vrut să se miște nicidecum din locul acela. Atunci cunoscând acea dreaptă Judecată a lui Dumnezeu, n-au mai zis rudeniile lui de aicea înainte nimic, ci-l lăsară, şi făcând o groapă la acel loc, l-au îngropat ca pe un fur. Şi cu adevărat, fără greşeală, furi aevea şi tâlhari şi răpitori sunt toţi iubitorii de arginrt, care fac strâmbătate săracilor, şi beau ca lipitorile sângele lor; şi ei se satură şi se îngraşă, iar săracii mor de foame şi de goliciune. Ci vai lor! căci aicea îşi fac ei voile lor şi petrec norocire trecătoare, cu durerea şi osteneala văduvelor şi a sărmanilor; iar acolo vor afla atâta primejdie, încât nu vor afla nici o odihnă, ci pururea şi neîncetat se vor arde în focul cel veşnic cu cei neîndurători şi nemilostivi diavoli, de care, o! să ne isbăvească Domnul cu Darul Său, Amin(t).

Sufletul negru de păcate al unui păcătos, s-a arătat unui prieten al său, istorisindu-i despre torturile ce le suferă neîncetat în subteranele iadului. Un călugăr de la o Mănăstire

din Muntele Athos citează un fapt minunat întâmplat la doi amici. într-o zi pe când ei erau în Sf. Biserică, ascultară o predică, şi cuvântul lui Dumnezeu făcu o impresiune atât de vie asupra inimii unuia din ei, că el hotărî de a schimba cu deplinătate felul său de viaţă — el se făcu călugăr. Celălalt totuşi continuă viaţa sa negrijătoare, rămânând în lume. El muri curând şi călugărul adânc mişcat de moartea amicului său, adresă lui Dumnezeu călduroase rugăciuni, ca să-i descopere situaţiunea repausatului în viaţa viitoare. Dumnezeu ascultă rugăciunea sa şi trimise din iad pe amicul său, ca să mărturisească el însuşi de starea sa. Repausatul se arată în vis amicului său. „Ei bine frate, cum te afli?" întrebă călugărul pe amicul său, încântat de vedenie. „Tu voieşti să o ştii?" răspunse gemând mortul. „Vai mie! Un vierme mă roade necontenit şi nu-mi dă repaos în toată

(t) Din „Mântuirea Păcătoşilor" o.c. pg. 71-8;

veşnicia". „Care este acest chin?" întrebă călugărul. „Este un chin grozav, răspunse repausatul, însă nu e nimica de făcut; nu este mijloc de a scăpa de mânia lui Dumnezeu. Sunt liber acum, mulţumită rugăciunilor tale, şi de voieşti, te voi face să vezi suferinţele mele; însă voieşti tu să le vezi şi să le simţeşti cu deplinătate sau numai în parte? Tu nu ai putea suporta acest chin în întregul său, de aceea nu-ţi voi arăta din el decât o parte, priveşte...". La aceste cuvinte mortul ridică poala hainei sale până la genunchi; îndată groaza şi o infecţiune înspăimântătoare loviră asifel pe călugărul adormit, încât se deşteptă pe loc. Piciorul ce-i arătase amicul său era descoperit de un vierme grozav şi ieşea din rane o putoare atât de nesuferită că nu s-ar putea exprima. Această infecţiune infernală umplu toată chilia, astfel că, călugărul ieşi cu repeziciune afară, uitând de a închide uşa după dânsul, şi putoare se răspândi în toată mănăstirea, toate chiliile fură infectate de acea putoarea şi călugării turburaţi nu înţelegeau ce înseamnă aceasta. Mult timp încă după aceea, putoarea infernală neducându-se, comunitatea fi silită de a părăsi Mănăstirea şi de a căuta asii în alte locuri. Iar amicul repausatului nu putu niciodată să scape de putoarea ce respirase; în zadar îşi spăla mâinile, putoarea rămânea, şi toate parfumurile din lume nu puteră să-l «scape de ea (Scrisorile unui călugăr din o Mănăstire din muntele Athos, Scrisoarea a 6-a). Vizitându-l şi arătându-i ranele sale, repausatul părea a împărţi chinurile sale veşnice cu amicul său. Suferinţa împărţită alinează sufletul, când alţii i-au parte la ea(t).

Cum pot scăpa sufletele păcătoşilor din iad? Sufletele creştinilor păcătoşi pot scăpa din iad prin Slujba Dumnezeeştilor

Liturghii cu săvârşirea Jertfei cei fără de sânge, prin rugăciuni şi milostenii multe. Pe lângă Sf. Liturghii, sărindare, panahizi şi felurite milostenii, pomeni, pe care rudeniile le dau şi fac pentru iertarea păcatelor, eliberarea din muncile iadului şi pentru odihna şi fericirea sufletelor repausaţilor lor, e bine să contribuie întotdeauna şi cu această rugăciune:

1) Cred Doamne, că Tu şti Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, carele ai venit în lume nu pentru cei drepţi, ci pentru a mântui pe păcătoşi, şi prin urmare şi pentru mântuirea repausatului meu (N.) cel mai mare dintre păcătoşi.

2) Cred Dumnezeul meu că Tu Te-ai însărcinat cu păcatele tuturor acelor ce cred întru Tine, şi prin urmare şi cu acelea ale repausatului meu (N.).

(t) V. Repausaţilor o.c. pg. 83-4;

3) Cred Doamne că Cuvântul Tău este adevărat şi făgăduinţa ta este neschimbată. Tu ai zis: **„Cereţi şi vi se va da";** şi eu rog Milostivirea Ta pentru repausatul meu (N.). Tu ai putere de a ierta, şi rugăciunea mea se acordă cu dorinţa Ta de a **„mântui pe toţi oamenii",** căci Tu nu voieşti moartea păcătosului.

4) Tu ai poruncit fiecăruia de a-şi da sufletul său pentru a mântui pe aproapele său. Moisi şi Pavel au dorit de a fi şterşi din numărul aleşilor pentru a asigura mântuirea fraţilor lor; şi eu, Te rog Dumnezeul meu, lasă să pier singur, numai ca repausaţii mei, pentru care Ţi-ai vărsat preţiosul Tău Sânge, să fie mântuiţi. Ei îţi sunt scumpi şi eu pentru mântuirea lor îţi ofer jertfa sufletului meu.

5) Tot ce pot, după poruncile Tale, cu ajutorul Harului Tău, fără de care nu pot nimic, sunt gata a face pentru mântuirea repausaţilor mei. Căci Tu ai zis, Doamne, că noi sărmanii păcătoşi, nu facem decât a dori binel^, în timp ce Tu însuţi îl îndeplineşti prin Harul Tău. Cred Dumnezeul meu, că nădejdea în Tine nu este înşelătoare. Tu eşti, şi în Tine este mântuirea repausatului meu.

6) Femeia hananiancă credea cu tărie că Tu poţi, de vei vrea, să vindeci pe fiica sa de demonii ce o stăpâneau şi o chinuiau; şi eu asemenea cred Doamne, că de vei voi, poţi face milă repausatului meu, pol i să-l mântuieşti şi să-l scapi de suferinţele veşnice, îndeplinind prin Harul Tău ceea ce lipseşte sufletului pentru mântuirea sa şi vindecându-i ranele sale morale. *„Rugăciunea credinţei va mântui pe cel bolnav..."Q).*

7) Cred Dumnezeul meu, că Tu ai murit pentru toţi acei ce cred întru Ţine, cred că moartea Ta cuprinde şi pe aceia a robului Tău, repausatul meu, şi că Tu i-ai dat viaţă veşnică sfărâmând prin

moartea Ta moartea sa cea veşnică, şi dându-i în Tine învierea, viaţa şi odihna.

8) Au nu sunt acestea cuvintele Tale: **„Atâta a iubit Dumnezeu lumea..."** (pe oameni), prin urmare cred că şi repausatul meu este iubit de Tine. Iubind lumea Dumnezeu, Te-a trimis pe Tine Fiul Său Unul născut, nu pentru a judeca lumea, ci pentru a o mântui. Duhul şi inima mea se reazămă cu totul în Tine dulcele meu Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, căci Tu ai luat asupră-Ti păcatele repausatului. Tu ai venit pe pământ pentru mântuire, Te-ai suit pe Cruce pentru dânsul, ai suferit pentru dânsul, ai murit pentru dânsul, ai înviat, Te-ai suit la ceruri şi ai şezut în toată gloria Ta, de-a dreapta Părintelui, pe lângă Care mijloceşti prin ranele Crucii Tale pentru repausatul meu, vinovat de suferinţele Tale şi prin urmare mântuit prin Tine(t).

(1) Iac. 5[15]; (t) Din „Viaţa repausaţilor" o.c. pg. 38-9;

Rugăciunile pentru uşurarea, iertarea şi salvarea sufletelor păcătoase din muncile iadului, trebuiesc însoţite de milostenii, pomeni şi mai cu seamă de Dumnezeeştile Liturghii cu Jertfa cea fără de Sânge. Aceasta ne-o adevereşte Sf. Biserică Ortodoxă universală, în Sfintele ei învăţături apărătoare şi mântuitoare de suflete.

„Cu adevărat, mulţi din păcătoşi se vor mântui de legăturile iadului, nu cu pocăinţa sau cu mărturisirea lor, după cum zice Scriptura: „Că în iad cine se va mărturisi Ţie?" (1). Şi în alt loc: „Nu morţii Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici toţi cei ce se pogoară în iad"(2). Dar ei se vor mântui cu binefacerile celor vii şi cu rugăciunile cele pentru dânşii ale Bisericii, şi mai ales cu Jertfa cea fără de sânge, pe care Biserica o aduce în toate zilele, pentru toţi cei vii şi cei morţi îndeobşte, după cum şi Hristos a murit pentru dânşii. Si că aceste suflete nu se mântuiesc prin sine însuşi, o zice Teofilact, tâlcuind cuvântul- lui Hristos, când a zis, că are putere pe pământ să ierte păcatele: „Vezi că pe pământ se iartă păcatele. Până când deci suntem pe pământ, putem să ştergem păcatele noastre, însă după ce ne strămutăm de pe pământ, nu mai putem noi înşine, prin mărturisire, să ştergem păcatele noastre, fiindcă s-a închis iişa"(3). Şi tâlcuind cuvintele: „Legându-i lui mâinile şi picioarele", înţelege puterile de lucru ale sufletului şi zice: „Căci în veacul de acum se poate face şi lucra ceva, iar în cel viitor se leagă toate puterile de lucru ale sufletului şi nu se poate face ceva bun spre ridicarea păcatelor"(4). Şi mai jos: „Căci nu este timp de pocăinţă şi de lucrare după trecerea din viaţa de aici"(5). Din aceste cuvinte se vede, că după moarte sufletul nu poate să se mântuiască şi să se pocăiască, şi

să facă vre-un lucru, cu care să se poată mântui de legăturile iadului, şi numai Sfintele Liturghii, rugăciunile şi milosteniile ce se fac de către cei vii pentru dânsul, acelea şi folosesc foarte mult, şi de legăturile iadului îl izbăvesc.

Despre aceasta tot Teofilact învaţă tâlcuind cuvântul lui Hristos, Care zice:, „Temeţi-vă de cel ce are puterea de a arunca în gheenă" şi adaugă: „Deci vezi, că n-a zis, să vă temeţi de cel ce are putere de a arunca. Căci nu toţi cei ce mor păcătoşi se aruncă în gheenă, ci aceasta stă în puterea lui Dumnezeu, precum şi de a ierta. Aceasta zic despre prinoasele şi pomenirile făcute pentru cei morţi care nu puţin ajută şi celor ce mor în păcate grele; fiindcă nu după ce omoară, aruncă în gheenă, ci putere are, de a arunca. Drept aceia, noi să nu lipsim, sârguindu-ne ca să îmblânzim prin milostenii ***Judecata particulară a sufletelor după moarte, de la ieşirea din corp până la 40 de zile.*** **în primele 3 zile după ieşirea din corp, sufletul merge cu îngerul păzitor şi cu diavolul prin toate locurile pe unde a fost în viaţa sa, pe unde i se controlează faptele bune şi rele după partea vieţii şi a morţii. Apoi vine şi stă lângă trupul său neînsufleţit până i se face pomana, sfântul prohod, şi înmormântarea, după care zboară către cer prin vămile văzduhului, prezentându-se înaintea Dreptului Judecător. De la a treia zi până la a noua zi sufletul e trimis cu îngerul în rai ca să vadă bunătăţile cele ce sunt pregătite pentru cei ce au slujit cu trup şi suflet lui Dumnezeu, după care se prezintă iarăşi înaintea Dreptului Judecător. De la a noua zi până la a patruzecea zi se trimite**şi rugăciuni pe Gel ce are puterea de a arunca, — fiindcă nu totdeauna întrebuinţează puterea aceasta, ci poate să şi ierte(').
Deci, din învăţăturile Sf. Scripturi şi din tâlcuirea acestui Părinte, scoatem aceasta, că trebuie totdeauna să ne rugăm pentru cei morţi, şi să aducem Jertfa cea fără de sânge, dând milostenii; fiindcă aceia nu pot să facă lucrul acesta pentru sine înşişi(t).

Suflete păcătoase salvate din iad prin rugăciuni şi milostenii

Sfânta Perpetua prin rugăciuni fierbinţi făcute în Duh şi adevăr a scos din iad sufletul fratelui său Dinocrat. Sfânta Perpetua, martira, istoriseşte faptul următor: „într-o zi în timpul rugăciunei comune în închisoare, eu pronunţai din întâmplare numele fratelui meu repausat, Dinocrat. Frapată de acest incident neprevăzut, începui a mă ruga pentru el şi a-l plânge. Noaptea avui o vedenie. Văzui pe fratele meu Dinocrat ieşind dintr-un loc întunecos prins de friguri şi turmentat de sete, murdar şi palid; pe faţa sa se vedea rana de care a murit. O profundă prăpastie ne despărţia, şi nu puteam să ne apropiem unul de altul. Aproape de locul unde se găsea

fratele meu era un rezervor plin de apă, însă ţărmul rezervorului era mult mai înalt decât talia fratelui meu şi el făcea opintiri zadarnice pentru a

sufletul cu îngerul şi cu diavolul în iad pentru a vedea feluritele munci gătite păcătoşilor care în viaţa lor pământească s-au pus cu trap şi suflet în slujba diavolului. în a patruzecea zi se prezintă iarăşi înaintea Dreptului Judecător, Care îl aşează în locul de fericire sau de osândă după meritul faptelor sale. Sfintele Liturghii, parastasele ori panaghiile şi pomenile care se dau săracilor, lipsiţilor, goilor, celor căzuţi în mizerii (nu bogaţilor, sătuilor... Lc. 14), care se fac a treia zi, a noua zi şi a patruzecea zi pentru sufletul repausatului, sunt daruri cu care el se prezintă înaintea Dreptului Judecător, cerşind milostivirea Lui pentru a-l scăpa de osândă şi a-l aşeza în loc de odihnă. Acestea se fac de rudenii pentru sufletul repausatului oricând pot. Cei ce moştenesc avere de larepausaţi şi nu se îngrijesc a face acestea de ajuns pentru uşurarea şi odihnarepausaţilor lor, cad în grea osândă, ca şi furii care răpesc cele străine, întrebuinţându-le pentru trebuinţele şi plăcerile lor trupeşti.

Judecata şi răsplata faptelor aşteptându-ne pe fiecare din noi să nu judecăm nici să osândim pe aproapele nostru pentru păcatelor lui, ca să nu fim judecaţi şi osândiţi în ziua cercetării faptelor noastre; ci să ne judecăm, osândim şi canonisim păcatele noastre, pentm a afla milă în ziua aceia. „Tu cine eşti care judeci pe sluga străină? Domnului său stă sau cade. Şi va sta, că puternic este Dumnezeu a-l pune pe dânsul să stea... Dar tu, ce judeci pe fratele tău? Sau şi tu ce defăimezi pe fratele tău? Că noi toţi vom sta înaintea Judecăţii lui Hristos. Aşa este scris: Viu sunt Eu, zice Domnul, că Mie Mi se va pleca tot genunchiul, şi toată limba se va mărturisi lui Dumnezeu. Deci dar, fiecare din noi de sine, îşi va da seama înaintea lui Dumnezeu. Pentru aceasta mai mult să nu judecăm unul pe altul; ci aceasta mai vârtos să judecaţi, ca să nu puneţi împiedicare fratelui sau sminteală" (Rom. 14. Vezi explicaţia acestui clişeu mai pe larg în Bibi. Ort. nr. 50 a de aut.).

(1) Lc. 12^. vezi şi tâlc. Teofilact la acest loc; (t) Vezi „Mărt. Ort", p. I. ari. 64 şi 65;

ajunge apa. Eu repretam mult că înălţimea rezervorului nu permitea fratelui meu de a-şi potoli setea. Deodată mă deşteptai şi înţelesei că fratele meu era în suferinţele iadului. însă, crezând cu fermitate că puteam să-i vin în ajutor prin rugăciune, petrecui zilele şi nopţile mele în închisoare, rugându-mă cu lacrimi şi cu suspinuri, să-mi acorde Dumnezeu mântuirea sa.

în ziua în care noi rămăsesem legaţi în închisoare, avui o altă vedenie: Locul care era întunecos întâia oară deveni luminos şi Dinocrat, curat la faţă şi îmbrăcat cu haine frumoase, era aşezat la umbră; în locul ranei nu se vedea mai mult decât un semn. Ţărmul rezervorului nu mai era atât de înalt şi fratele meu putea ajunge apa fără dificultate. O cupă de aur plină cu apă se găsea pe ţărmul rezervorului, Dinocrat se apropie, bău, însă apa, nu se înpuţina în cupă. După ce-şi astâmpără setea, el se depărtă cu totul vesel. Vedenia dispăru şi eu înţelesei că fratele meu scăpase de suferinţe".

Cirus Luca, prin milostenii şi rugăciuni scoate din iad sufletul fratelui său. Prea fericitul Cirus-Luca, avea un frate care chiar după ce se făcu călugăr, se grijea foarte puţin de mântuirea sa. Moartea-l surprinse în acea stare de neîngrijire. Prea fericitul Luca, mâhnit de aceea că fratele său nu se pregătise pentru moarte, rugă pe Dumnezeu să-i descopere soarta repausatului. Şi iată că într-o zi bătrânul văzu într-o vedenie sufletul fratelui său în stăpânirea demonilor; îndată el trimise să cerceteze chilia repausatului şi se găsi în ea bani şi efecte. Bătrânul înţelese din aceasta că sufletul fratelui său suferea pentru că a lipsit la făgăduinţa de neinteresare. Tot ce se găsea în chilie, bătrânul dădu săracilor după care el avu o altă vedenie. Tribunalul Ceresc se arătă bătrânului, carele văzu pe îngeri şi pe demoni disputându-şi sufletul fratelui său. Demonii strigau: „Acest suflet este al nostru, căci faptele sale au fost rele!" însă îngerii le răspundeau că sufletul era scăpat de puterea lor prin milostenia împărţită pentru el. Şi demonii replicau: „Au doară repausatul a făcut milostenia? Au nu acest bătrân?" Şi ei arătau pe Cirus;-Luca. Prea fericitul ascet răspunse: „Aşa, eu am făcut milostenia, dar nu pentru mine, ci pentru acest suflet". Demonii mâhniţi de răspunsul bătrânului se împrăştiară, şi sfântul liniştit prin această vedenie încetă de a se întrista de soarta fratelui său(t).

Sfântul Ap. Toma prin milostenii face un uriaş şi splendid palat în Ceruri împăratului Hundaforus... Soarta desemnă pe Ap. Toma pentru

(t) Prolog 12 August, după „Viaţă Repausaţilor" pg. 80-81, vezi şi în Oglinda Duhov, de aut, pg. 376-7; • a predica Evanghelia în Indii. El se înspăimântă de a se duce într-o ţară atât de sălbatică. însă Domnul i se arătă, îl mângâie şi-i promise de a fi cu el. Toma plecă. Pe cale întâlni un neguţător bogat cu numele Avan, pe care regele Indiilor, Hundaforus, îl trimisese în Palestina, spre a căuta acolo un arhitect celebru pentru a-i construi un palat ca acelea ale Cesarilor Romani. Avan istorisi Apostolului scopul călătoriei sale şi Toma zise că el e un arhitect. Avan fu încântat de aceasta, şi se duseră împreună în Indii. Când ajunseră acolo, Avan prezentă regelui pe arhitectul atât de dorit.

Hundaforus comunică Apostolului dorinţa sa de a avea un palat asemenea acelora ale Romanilor şi Toma răspunse că ar putea să-i construiască unul asemenea. Afacerea fu încheiată şi Apostolul primi o maré cantitatea de aur şi de argint pentru cheltuielile construcţiei. Regele fu obligat a se duce în alte părţi ale Indiei şi Apostolul începu a predica Evanghelia şi a învăţa pe popor credinţa creştină, făcând milostenii celor lipsiţi. Aproape doi ani după aceea regele trimise să întrebe, ce face cu construcţia palatului. Toma

răspunse că nu mai rămâne decât a face acoperământul palatului şi primi încă o sumă considerabilă pentru acest sfârşit. Cu toate acestea se raportă regelui că nu se începuse nici o clădire, dar că străinul învaţă pe popor o religie nouă şi risipea vistieriile la săraci. Regele reîntorcându-se la el văzu că în adevăr clădirea nici nu era începută. Atunci el porunci de a arunca în închisoare pe Toma şi pe Avan, cu intenţiunea de a-i condamna la moarte crudă.

în acea epocă fratele regelui, aflând de nenorocirea lui Hundaforus, căzu grav bolnav şi trimise să spună că el fusese atât de crud lovit de nenorocirea fratelui său, şi că este atât de bolnav încât e aproape de a muri.

El muri într-adevăr. Atunci regele uită întristarea ce-i pricinuise Toma şi plânse cu amar moartea fratelui său mult iubit. îngerul Domnului arătă sufletului repausatului locuinţele cereşti şi-i arătă palaturile luminoase şi măreţe ale drepţilor. îngerul întrebă pe suflet: „în care din aceste palaturi ai voi tu să locuieşşti?" Sufletul răspunse, privind pe acel ce i se păruse cel mai frumos: „Dacă mi s-ar permite de a locui în cel mai mic ungher din acest palat, n-aşi dori nimic mai mult". „Nu", îi răspunse îngerul, „tu nu poţi locui în acest palat, căci el este al fratelui tău. Toma i l-a zidit cu aurul ce primea pentru clădirea palatului pământesc". „Te rog, Dumnezeul meu, zise atunci sufletul, lasă-mă să mă întorc la fratele meu, ca să cumpăr acest palat de la el, fiindcă el nu-i cunoaşte toată frumuseţea, şi mă voi întoarce iarăşi aici". îngerul făcu să intre iarăşi sufletul în corp şi mortul reînvie. El păru a se deştepta dintr-un somn lung şi se adresă imediat către acei ce-l înconjurau, rugându-i de a merge să spună regelui să vină fără a întârzia un minut. Aflând că fratele său reînviase, avu o mare bucurie, şi alergă îndată să-l vadă. Reînviatul începu a-i zice: „Frate! ştiu bine că tu mă iubeşti şi că m-ai plâns cu amar! Ştiu de asemenea bunul meu frate, că ai fi dat bucuros până la jumătate din împărăţia ta, pentru a mărăscumpăra de la moarte! Nu-i aşa?" „Tu cunoşti iubirea mea pentru tine şi speranţa ta nu te-a înşelat", răspunse regele. Reînviatul începu: „Dacă tu mă iubeşti cu adevărat, dăruieşte-mi un lucru şi nu mi-l refuza!" „Tot ce este în împărăţia mea îţi dau ţie iubite frate". Şi el întări promisiunea sa cu jurământ. Atunci reînviatul continuă: ,}Dă-mi palatul ce ai tu în cer şi ia tot ce am eu pe pământ." Regele auzind această rugăciune, deveni gânditor şi zise după o lungă tăcere: „Ce palat am eu în cer?" „Tu ai în cer un palat astfel, că nu poţi să ţi-l închipuieşti şi cum nu se poate vedea pe tot pământul", răspunse reînviatul. „Acest palat a fost

construit pentru tine de Toma, străinul pe care tu îl ţii la închisoare. Eu am văzut palaltul, i-am admirat nespusa frumuseţe, şi am dorit să locuiesc în cel mai mic ungher al său, însă îngerul ce-mi arăta locuinţele cereşti, mi-a zis: „Tu nu poţi locui acolo, căci acest palat este al fratelui tău şi Toma este cel care i l-a construit". Am rugat pe înger de a mă lăsa să mă reîntorc la tine pentru a te ruga să-mi dai acest palat. De aceea, dacă mă iubeşti, dă-mi-l mie şi ia în schimb tot ce am eu aici pe pământ". Atunci regele se bucură îndoit: de reînvierea fratelui său şi de locuinţa ce i-a fost construită de Toma în cer, el zise reînviatului: „Frate, am jurat de anu-ţi refuza nimic din ceea ce este în împărăţia mea şi în puterea mea pe pământ; cât pentru locuinţa ce am în cer, n-am jurat nimica. însă dacă tu doreşti a poseda un palat asemenea, arhitectul care eîncă aici, poate să-ţi construiască unul întocmai". Şi el ordonă de a scoate din închisoare pe Toma şi de a i-l aduce. El merse însuşi întru întâmpinarea Apostolului, se postemă la picioarele sale şi-i ceru iertare pentru că a păcătuit către dânsul prin ignoranţă. Atunci Apostolul mulţumi lui Dumnezeu, dând botezul la amândoi fraţii, şi-i învăţă credinţa creştină. Iar reînviatul îşi pregăti astfel prin numeroase milostenii o locuinţă veşnică în ceruri.

Această reînviere a repausatului mărturiseşte despre adevărul credinţei creştine, precum şi despre puterea milosteniei, care curăţă sufletul de păcate şi-l mântuie de moarte veşnică(t).

Cum a scăpat de iad un lacom de avuţie. Episcopul Vichentie scrie pentru un iubitor de bani că era foarte greu bolnav, şi într-o zi a trimis pe sluga lui, ca să scoată un sac de grâu şi să-l dea săracilor. Mergând el, a aflat grămada plină de şerpi. Aceasta auzind bolnavul, s-a pocăit de păcatele lui, s-a mărturisit, a plâns amar, întorcând toate strâmbătăţile ce

(t) Din V. Repausaţilor pg. 72-4[3], vezi pe larg în V. Sfinţilor 6 Octombrie;

făcuse, şi făcea milostenie. După aceasta s-a împărtăşit cu Sfintele Taine, şi i s-a apropiat şi sfârşitul. Deci, a poruncit, că dacă va ieşi sufletul lui, să-l arunce cu totul gol, ca să-l mănânce şerpii, pentru canonul păcatelor lui şi iertarea sufleteaască, ca să nu-l muncească dracii pururea în iad. Si cum l-au aruncat în grămadă, l-au mâncat şerpii cu oase cu tot, şi aşa au pierit şerpii şi după aceea nu s-au mai arătat(|).

Sufletele păcătoase eliberate din muncile iadului prin milostenii şi SÎ. Liturghii. Sf. Grigorie cel mare ne istoriseşte câteva cazuri, din care reiese clar, că, prin slujba Dumnezeeştilor

rugăciuni, sufletele creştinilor cu păcate vrednice de iertat, sunt eliberate din muncile iadului.

Un Preot — istoriseşte el — avea obiceiul de a lua băi într-o florărie, într-o zi când intră el pentru a lua baia sa, văzu acolo un necunoscut care manifestă intenţiunea de a-l ajuta să se dezbrace. în adevăr, necunoscutul scoase încălţămintele Preotului şi-l ajută a se dezbrăca de hainele sale. La ieşirea din baie necunoscutul înfăţişă Preotului ştergar pentru a-şi şterge picioarele, îl ajută să se îmbrace, servindu-l cu cea mai mare grăbnicie. Aceasta se întâmplă de mai multe ori. Preotul, pentru a mulţumi acelui necunoscut, luă într-o zi două prescuri şi se duse în florărie. Necunoscutul arată aceeaşi grăbire, şi când Preotul după ce s-a îmbrăcat, vroi să-i dea prescurile spre mulţumire de serviciile sale, necunoscutul începu a plânge şi a zice: „Părinte! pentru ce-mi dai aceste pâini? Acestea sunt prescuri sfinţite ce eu nu le pot mânca. Cel ce este înaintea ta a fost odinioară stăpân al acestui loc, dar sunt osândit pentru păcatele mele. De voieşti să faci ceva pentru mine, oferă aceste prescuri Domnului celui Atotputernic în numele meu şi roagă-te să-mi ierte păcatele. Să ştii că dacă vei fi ascultat, nu mă vei mai găsi aici venind a-ţi lua baia". La aceste cuvinte el se făcu nevăzut. Preotul petrecu o săptămână întreagă în lacrimi şi rugăciuni şi făcu în toate zilele ofrandă Domnului. Când se întoarse la baie, nu mai găsi pe necunoscut. Câte lucruri nu ne-a descoperit această apariţiune a păcătosului ieşit din iad! Din aceasta am învăţat: 1) Că repausaţii doresc şi aşteaptă de la noi rugăcini şi tot felul de fapte bune în numele lor; 2) Cât este de folositor aceasta la mântuirea lor; 3) Repausatul el însuşi, revenit din iad, zice că n-are nevoie decât de Jertfa cea fără de sânge şi de rugăciunile viilor.

Un alt fapt de acelaşi fel, apariţiunea unui păcătos venit din iad, se istoriseşte de Sfântul Grigore, amiculuIsău, Diaconul Petru. în Mănăstirea mea, zice Sfântul, regula interzicea fraţilor orice proprietate. Toate erau de obşte în Mănăstire. Unul din fraţi, numit Iust, căzu bolnav şi simţind că i se

(t) Mânt. păcătoşilor, o.c. pg. 77;

apropie moartea, descoperi propriului său frate ce era lângă el, că poseda trei monede de aur: Avui îndată cunoştinţă de aceasta. Mişcat până în fundul sufletului, voind totodată a veni în ajutorul păcătosului, şi a scuti în acelaşi timp pe ceialalţi fraţi de înfrângerea regulei Mănăstirei, dădui ordinele urmăatoare: Oprii pe oricine din comunitate de a intra la bolnav, ca la un membru interzis şi lipsit de împărtăşirea cu noi, şi ordonai ca, atunci când va muri să-l îngroape într-un loc înlăturat şi să arunce acele trei monede de aur în

mormântul său. Această interzicere fu foarte penibilă bolnavului. El muri şi fu îngropat după cum am ordonat. Trecură treizeci de zile după moartea lui Iust. în fine, mi se făcu milă de el, şi poruncii să se facă pentru el rugăciunile cele pentru morţi, cu parastas în timpul celor treizeci de zile următoare. După trecerea celor treizeci de zile, Iust se arătă într-o noapte fratelui său, nu în vis, ci în mod simţit. Fratele mirat îl întrebă: „Ei bine frate, cum te găseşti?" Celălalt răspunse: „Mă aflam foarte rău mai înainte, dar acum sunt foarte bine, căci am intrat în împărtăşire". îndată fratele lui Iust raportă acest fapt comunităţii. Era tocmai a treizecea zi, când i se făceau rugăciunile pentru el şi se săvârşea Jertfa cea fără de sânge.

Aşadar, repausatul însuşi revenit din iad, mărturiseşte de scăparea sa din iad. în aceste două cazuri repausaţii exprimau prin apariţiunea lor, recunoştinţa lor şi se grăbeau de a face parte la bucuri lor şi binefăcătorilor lor.

Repausaţii reveneau adeseori din iad, plângându-se de penibila lor situaţie şi rugând pe cei vii, cărora se arătau în mod simţit, de a le veni în ajutor. Aceste apariţii nu erau nicidecum o iluzie a simţurilor, căci când cei vii adresau lui Dumnezeu rugăciuni în memoria morţilor, aceştia, după un timp oarecare se arătau din nou tot aceloraşi vii pentru a le comunica ameliorarea stării lor**(t).**

Un **Stareţ prin 40 de Sf. Liturghii, a scos din iad sufletul neascultătorului său ucenic.** „Povestesc la Otecinice, că un Stareţ, Preot al Dumnezeului de sus, avea un poslușnic (ucenic), care niciodată pe voie nu-i făcea, ci de-a pururea întru neascultare se afla.

Zicea Sfântul stareţ al lui, către dânsul: „Fătul meu, nu-mi pare rău căci nu faci pre voia mea, ci plâng şi mă jelesc de pieirea sufletului tău că ştiu adevărat că pentru neascultarea ce ai, vei să iei muncă de veci. Iară poslușnicul îşi bătea joc de cuvintele lui, şi tot nu-i mai părea rău ca să se părăsească de neascultare şi să vie întru ascultare. (Cată de vezi cu deadinsul

(t) Viaţa Repausaţilor o.c. pg. 75-77[5 6];

Măreţul bun vazand pe neascultătorul sau ucenic în muncile iadului, 1 s-a făcui mila de el, a siuju cu credinţă vie, nădejde puternică şi dragoste înflăcărată 40 de Sf. Liturghii pentru salvarea lui. Dumnezeu, l-a dezlegat de păcate, l-a iertat, l-a scos din muncile iadului şi l-a aşezat cu drepţii în împărăţia Sa cea Cerească. „Orice veţi cere de la Părintele Ceresc în numele Meu, vă va da vouă. Toate câte veţi cere prin rugăciune, crezând, veţi primi..." (Ioan $16^{23\text{»}24}$; $_{14}$i3-i4. 15^{7}-'; Mt. 21^{22}; $7^{7\text{»}8}$; Mc. II^{24}; Lc. $II^{\text{»}13}$; Iac. 5^{16}; Ioan 3^{22}; 5^{14}).

şi te îngrozeşte). Peste puţine zile muri poslușnicul, şi pentru neascultare merse sufletul în muncă. Iară Sfântul Stareţ al lui, cum avea îndrăznire la Dumneztu, se rugă să vază pe poslușnicul lui în ce loc al muncei se află. Şi Dumnezeu ascultă ruga Stareţului, după cuvântul Dum- nezeescului David: „Face Dumnezeu voia celor ce le e frică de Dânsul, şi rugile lor ascultă"0, şi văzu în vis acel blagoslovii Stareţ, şi adevărat al lui Dumnezeu rob, râul cel de foc al muncii; şi ciira (curgea) cu turburealä multă şi cu sunet mare, şi era într-însul mulţime de oameni, care n-avea măsură să-i numere cineva; şi erau unii în râu până la mijlocul trupului, iară alţii până la grumazi; iar acela ocaanicul (păcătosul) care făcea neascultarea, şi picioarele şi mâinile şi tot trupul lui erau înlăuntru întru adâncimea acelui râu de foc. Şi cum îl văzu Sfântul într-atâta de mare muncă muncindu-se, se

întristă şi plânse cu amar; de aceea zise către dânsul: „Fătul meu, oare vezi în ce te afli? nu pentru alt, ci numai pentru că n-ai avut ascultare, iată că te făcuşi moştean cu dracii, focului de veci". Şi el strigă aşa dinlăuntru râului de foc cu mare glas: „Părintele meu, de vei vrea, poţi să mă isbăveşti şi să mă scoţi de întru această muncă ce mă muncesc. Vai de mine ocaanicul! Vai de mine ocaanicul! Căci am avut neascultarea mă muncesc în veci; ferice de cei ce au ascultarea". Iar dacă-şi făcu slujba
(1) Ps. 144$_{19}$.
după obicei, începu Liturghia, rugând pe Dumnezeu pentru spăşenia (mântuirea) ucenicului lui şi făcu Liturghie zile 20 în toate zilele. Iar dacă se umplură aceste 20 de Liturghii, se rugă iar Sfântul lui Dumnezeu ca să vază pe ucenicul lui unde se află, şi aşa văzu a doua oară râul de foc cu gloata aceea în munci, şi ucenicul lui până la mijlocul trupului muncindu-se, iar de la mijloc în sus era isbăvit, şi cum văzu ucenicul pe Stareţul lui, strigă către dânsul cu mare glas: „Prea cinstitul meu Părinte! Iată că pentru Sfintele tale Molifte şi rugi se isbăvi de întru muncă jumătate din trupul meu! Ci mă rog, ajută-mi de tot, a-mi izbăvi de tot trupul, ca să merg întru lumina de veci". Iar cucernicul Stareţ văzând aşa, mări pre Dumnezeu. Atunci iară a doua zi începu a sluji Liturghie în toate zilele până se împliniră şi celelalte 20 de Liturghii, şi se umplură 40. Iar dacă se obrăşiră (împlinră), iară rugă Sfântul pre Dumnezeu să vază dacă ucenicul lui izbăvitu-s-a de tot de întru muncă au ba; şi aşa văzu a treia oară râul de foc cu toată gloata aceea pe care o văzuse şi de celea ori; iară pre ucenicul lui acolo nu-l mai văzu, că ieşise pentru rugile şi moliftele Sfântului de întru munca râului de foc, şi merse în raiu în viaţa de veci. Iar Sf. Stareţ dete slavă şi mulţumire Iubitorului de oameni şi Mântuitorului de sufletele noastre Domnul Iisus Hristos, Carele prin jertfele Sale cele ale Sfintelor Liturghii, izbăvi pe ucenicul lui de muncă.

însă Liturghiile cum aţi auzit mai sus, pot să sue sufletul omului tocmai de dedesubtul iadului, la cer, şi din întuneric întru lumina de veci. Acestea auziţi şi înţelegeţi cu deadinsul, de la Iubitorul de oameni Dumnezeu, de a câte bunătăţi se destoinicesc oamenii pentru banii ceia ce dau la mâinile Preoţilor ca să facă Liturghii pentru dânşii. Iară Preoţii care iau acei bani ca să slujească Liturghii, aceia să nu se lenevească sau să facă uitare. Ci cu dragoste şi cu smerenie să le facă, că pentru cele ce nu slujesc Liturghiile vor să dea seama în ziua Judecăţii, către neasupritorul judeţ al Domnului nostru Iisus Hristos (Caută o Preote de vezi), că în acel ceas ce se

dau banii în mâinile Preoţilor ca să-i facă Liturghie, acea dare se scrie nevăzut de Dumnezeeştii îngeri; şi vai de Preotul care nu va sluji acele Liturghii, sau să nu scoată meride, adică Proscomidie, (părticele) pentru sufletul celuia ce-i plăteşte"(f).

Două fecioare (călugărițe) clevetitoare salvate din iad prin slujba Sfintei Liturghii. Vezi această istorisire la pag. 309-311 din această carte.

(t) Din Pravila cea mare Bisericească glava 160. veri şi Ogl. Duhovnicească de autor pg. 380-2;

Corpul unui călugăr asvârlit de pământ afară din groapă, prin Sfânta Liturghie l-a primit. în Mănăstirea Sfântului Benedict era un tânăr monah, carele iubind foarte mult pe părinţii săi, ieşea din Mănăstire mai în toate "zilele pentru a merge să-i vadă în secret şi fără autorizarea superiorului. Pedeapsa lui Dumnezeu nu întârzie de a-l ajunge. Ducându-se la părinţii săi ca de obicei, el muri grabnic. S-a dat înştiinţare la Mănăstire şi comunitatea a îngropat pe monah. Ei bine! a doua zi se văzu corpul aruncat afară din coşciug. Comunitateariar l-a îngropat, şi a doua zi corpul monahului se găsi din noi afară din sicriu. Sfântul Benedict informat curând de aceasta ordonă de a aduce pentru el Jertfa cea fără de sânge, şi depunând o parte din Sfintele Taine pe pieptul repausatului, ordonă de a-l îngropa; după care, corpul nu mai fu aruncat din mormânt, ceea ce voia să zică, că Harul lui Dumnezeu îi era câştigat dincolo de mormânt.

Toate mijloacele indicate de Dumnezeu pentru mântuirea omului şi care exprimă în mod văzut legătura, unirea, raportul şi comuniunea între viii şi morţii care n-au ajuns încă la sanctitate, servesc în acelaşi timp de garanţie sigură pentru ameliorarea soartei repausaţilor prin intervenirea viilor animaţi de iubire pentru ei, şi de nădejde în îndurarea Dumnezeească. Ei primesc iertarea şi sunt scăpaţi din iad. Astfel e dogma ortodoxă şi învăţătura Bisericii noastre.

„ Cereţi şi vi se va da, fie ţie după dorinţa ta ". Astfel e făgăduinţa a însuşi Domnului nostru Iisus Hristos de care nu ne putem îndoi, şi dorinţa noastră conformă voinţei Domnului Iisus Hristos de a mântui pe om va fi îndeplinită fără sminteală şi repausatul va fi mântuit. Dacă ar fi altmintrelea, inima celui ce se roagă n-ar fi încălzită de Harul Dumnezeesc şi împinsă la intervenirea pentru repausat. Cei vii se roagă pentru morţi căci aşa este voinţa lui Dumnezeu. Şi din moment ce intervenirea viilor pentru morţi, este plăcută lui Dumnezeu, repausatul este mântuit(t).

Sufletul unui păcătos din iad, a fost curăţit de negreala păcatelor, de4slegat din lanţurile iadului şi dus în rai prin milosteniile şi Sfintele Liturghii făcute de rudeniile sale. Cauza intrării mele în Mănăstire — a istorisit unul din asceţii Sfântului Munte Athos, părintelui Serafim — a fost un vis ce-mi descoperi starea păcătoşilor în lumea de dincolo de mormânt. După o boală de două luni am căzut într-o slăbăciune extremă, în această stare văzui doi tineri intrând la mine. Ei mă luară de mână şi-mi ziseră: „ *Urmează-ne!”* Mă sculai îndată, nesimţind nici o slăbiciune, şi întorcându-mă văzui corpul meu care zăcea liniştit pe pat, înţelesei atunci

l (t) V.Sf. 15 a III-a şi V. Repausaţilor o.c. pg. 121-2;

că părăsisem viaţa pământească pentru a intra în lumea de dincolo de mormânt, recunoscut asemenea că cei doi tineri erau îngeri, ce mă conduseră şi-mi arătară flăcările iadului. Auzii strigătele celor ce sufereau acolo, îngerii arătându-mi pentru care păcat era cutare sau cutare loc de muncăm adaose: „De nu vei părăsi viaţa ta plină de păcate pe care o petreci, şi tu vei fi în acest loc, de suferinţă!" După aceea *unul din îngeri scoase din flăcări pe un păcătos, care era negru ca şi cărbunele. Tot corpul său era ars, şi încărcat de lanţuri. Cei doi îngeri se apropiará atunci de acel nenorocit îi luară lanţurile de pe el şi negteaţa sa dispăru îndată. El deveni curat şi luminos ca un înger; apoi îngerii îl îmbrăcară cu o haină strălucită ca lumina.* Eu âm îndrăznit atunci a întreba pe îngeri: „Ce înseamnă această schimbare a omului?" „Este sufletul unui păcătos", răaspunseră îngerii; „ce era despărţit de Dumnezeu pentru păcatele sale şi condamnat la focul veşnic. însă rudele acestui om au făcut multe milostenii, s-au rugat adeseori pentru el în timpul Sf. Liturghii, şi iată că, mulţumită acestor mijlociri ale rudelor şi rugăciunilor Bisericii, Domnul a avut milă de el şi-i iartă păcatele sale. Acest suflet a scăpat de muncile veşnice, el merge să se prezinte înaintea Feţii Creatorului său şi va gusta fericirea cerească împreună cu Sfinţii din rai". Când se risipi vedenia mă deşteptai şi văzui că rudele mele erau adunate în jurul patului meu şi pregăteau corpul meu pentru a-l înmormânta"(f).

t t t

Voievodul Ştefan cel Mare a avut în Moldova o domnie strălucită în îndelungatul timp de 47 ani. El a fost unul din cei mai evlavioşi Voievozi ai neamului nostru. Priviţi-l cum se roagă lui Dumnezeu stând în genunchi dimpreună cu boierii săi în Sf. Biserică. După fiecare război el ridica câte o Sf. Mănăstire ori Sf. Biserică,

dintre care unele sunt şi azi. Acest mare Voievod al Moldovei, cugetând adânc la viaţa de după moarte, prin hrisovul din a. 1466, a făgăduit a da în fiecare an câte 100 ducaţi ungureşti, Mănăstirii Zugravul din Muntele Athos, punând Mănăstirii, privitor la îngrijirea sa după moarte, următoarele îndatoriri: „... Iar după trecerea anilor noştri şi după sfârşitul vieţii noastre, în anul întâi să ni se facă şi să ni se cânte Sf. Prohod de către Sobor. Apoi slujbele de ziua a treia, a noua, a douăzecea şi a patruzecea, de o jumătate de an şi de un an... Iar după trecerea unui an să mi se cânte, într-o zi din an, de către Sobor, pentru mântuirea sufletului; seara Paraclis (Parastas) cu colivă şi vin iar dimineaţa

(t) „Viaţa Repausaţilor" o.c. pg. 123-4;

Sfânta Liturghie cu colivă; iar la prânz băutură spre mângâierea fraţilor. Acestea să rămână aşa, atâta vreme, cât va sta şi Sfânta Mănăstire..."(t) Această îngrijire de suflet după moarte au avut-o Românii noştri din vechile vremi apostolice, de când a luat naştere poporul Român-Creştin, din viguroasele popoare Daco-Romari. Rânduiala aceasta s-a păstrat de-a

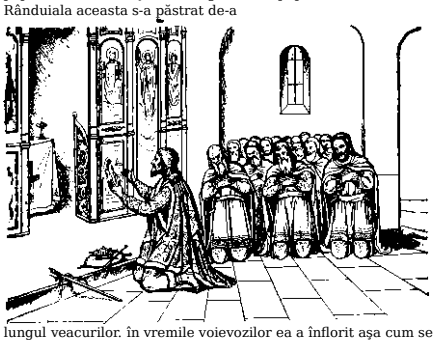

lungul veacurilor. în vremile voievozilor ea a înflorit aşa cum se vede şi astăzi în fiinţa multor credincioşi. Voievodul Ştefan face acest legământ în viaţa sa, când era în floarea vârstei, cu 38 de ani înainte de moartea sa. Pilda aceasta creştinească, trebuie să o urmeze fiecare Român-Creştin. Cei ce nu se îngrijesc din viaţa lor pentru

mântuirea sufletului; ci o lasă în seama copiilor sau a moştenitorilor lor, greşesc groaznic şi se înşeală amarnic. „Fiţi gata întotdeauna, că nu ştiţi ziua şi ceasul în care Fiul Omului va veni..."(').

Cuv. Pavel prostul, prin rugăciuni, post, milostenii şi slujba Sf. Liturghii, a scos Bin muncile iadului sufletul ucenicului său.

Fericitul

(t) Vezi I. Bogdan. Documentele lui Ştefan cel Mare, voi. I, pg. 102-Hrisovul Marelui Ştefan pentru Episcopia Romanului, în Uricar XVI pg. 289-290; (1) Mt. 24[42]; 25[113]; Mc. 13[33 35]; Lc'. 12[40]; 2 1 [34 36];Rom. 13"; 1 Tes5";

Pavel prostul — istorisesc vieţile Sfinţilor — a povestit către ceilalţi părinţi un asemenea minunat lucru, zicând: „Am avut un ucenic foarte leneş care cădea în felurite păcate, fără ca să ştiu eu; şi după ce a murit mă rugam Domnului şi Maicii Domnului să-mi descopere în care loc se află. Si rugându-mă multe zile, am văzut în vedenie pe ucenic ţinându-se de doi oarecare, şi era ca o piatră sau cărămidă de la cap până la picioare, neavând nici cum vre-o lucrare a sufletului sau a trupului. Acestea văzând m-am mâhnit mult, aducându-mi aminte cuvintele stăpâneşti când a poruncit să-i lege mâinile şi picioarele aceluia care nu avea haină de nuntă şi să-l arunce în întunericul cel mai din afară. După ce am venit întru sine-mi din uimire, am început să mă mâhnesc mult şi să mă amărăsc, dam milostenie, făceam Liturghii, rugam ziua şi noaptea pe Prea Puternica împărăteasă, şi pe Iubitorul de oameni Dumnezeu, ca să-l miluiască, şi am postit de multe ori, cu toate bătrâneţile mele. Deci după multe zile, văd pe Prea Sfânta zicându-mi: „Ce ai Pavele de te mâhneşti?" Şi i-am zis: „Pentru fratele, Stăpâna mea, că l-am **văzut** muncindu-se". Iar Ea a răspuns: **„Nu** M-ai rugat ca să ţi-l arăt? Iată am ascultat rugăciunea ta". Iar eu am zis: **„Aşa** Doamna mea, ci nu vreau să-l văd şi să mă mâhnesc". Atunci mi-a răspuns Prea Lăudata: „Du-te dar, şi pentru ostenelile tale, smerenia şi lacrimile şi pentru dragostea ta, să ţi-l arăt iarăşi ca să te veseleşti". Deci trecând o zi, văd pe fratele viind către mine cu totul vesel şi plin de bucurie, zicându-mi: „Rugăciunile tale Părinte, au mijlocit către Prea Sfânta Născătoarea de Dumnezeu (că mult te .iubeşte), şi a rugat pe Mântuitorul şi m-a dezlegat din legăturile vrăjmaşului în care eram legat mai înainte. Acestea zicându-mi **văd** şi pe Prea Sfânta zicând către mine: „încredinţatu-te-ai acum solitorule pentru copilul tău?" Iară eu am zis: „Aşa Stăpână şi foarte mulţumesc iubirii Tale de oameni". Atunci iarăşi mi-a zis: „Du-te, dar adu-ţi aminte totdeauna de fratele întru rugăciunile tale; milostenii şi aduceri făcând, că prea mult foloseşte pe mort milostenia şi aducerea cu credinţă"(t).

împ. Teofil .hulitorul Sfintelor Icoane, scos din iad prin Dumnezeeştile slujbe. Teofil urmând la împărăţie, pe mulţi Sfinţi părinţi i-a dat la multe feluri de chinuri şi munci pentru Sf. Icoane. Iar când avea doisprezece ani ai împărăţiei, fu cuprins de boala ce se cheamă desinterie şi viindu-i vremea să se despartă de viaţa aceasta, foarte mult şi-a deschis gura, cât şi măruntaiele cele dinlăuntru i se vedeau, iar împărăteasa Teodora, foarte s-a întristat pentru acea întâmplare şi într-acea întristare a adormit.

(t) Mântuirea Păcătoşilor, edit. 1911, fila 216-217;

Şi a văzut prin vis pe Preacurata Născătoarea de Dumnezeu ţiind în braţe pe Pruncul cel mai înainte de veci şi în jurul Ei stăteau îngeri prea luminaţi şi băteau pe Teofil bărbatul ei, şi-şi râdeau de dânsul. Iar după ce s-a sculat ea din somn, Teofil puţin viindu-şi în fire a strigat: „Vai mie, ticălosul, că mă bat pentru Sfintele Icoane. Atunci îndată a pus deasupra lui împărăteasa Icoana Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, rugându-se Ei cu lacrimi. Şi aşa aflându-se Teofil, a văzut pe unul din cei ce stau înaintea lui ţiind Icoana şi apucând Icoana a început a o săruta. Şi îndată gura lui care scrâşnea asupra Sfintelor Icoane, şi gâtlejul carele se desfăcuse aşa de grozav, şi-a venit la firea cea dintâi şi s-au făcut precum au fost mai înainte şi s-a odihnit Teofil de nevoia şi de pedeapsa de care era cuprins ş a adormit, mărturisind: *„ Că bun lucru este a cinsti Sfintele Icoane ".* Atunci scoţând împărăteasa din lădiţele sale Cinstitele şi Sfintele Icoane, a făcut de le-a sărutat bărbatul ei Teofil şi cu tot sufletul le-a cinstit; iar după puţină vreme, s-a lipsit Teofil de această viaţă. Atunci Teodora a chemat pe toţi care erau în isgonire şi în temniţe, a alungat din scaunul patriarhicesc pe Ioan, carele era fermecător, şi a pus pe Sf. Metodie mărturisitorul în scaunul său, carele multe răbdase mai înainte şi în groapă de viu fusese îngropat.

Iar după ce s-a făcut aceasta aşa, o cercetare Dumnezeeasca i-a venit lui Ioanichie celui mare, carele sihăstrea în munţii Olimpului; căci viind la dânsul Arsachie, marele postitor, a zis: „Dumnezeu m-a trimis la tine, ca să mergem noi la cuviosul bărbat Isaia, cel închis în Nicodimia şi să ne învăţăm de la dânsul cele ce plac lui Dumnezeu, şi ce lucru este cuvios şi vrednic Sfintei Lui Biserici. Si aşa viind către prea cuviosul Isaia, au auzit de la dânsul acest cuvânt. Acestea zice Domnul: „Iată s-a apropiat sfârşitul neprietenilor Icoanei Mele; deci mergând voi la împărăteasa Teodora şi la Patriarhul Metodie, să le spuneţi aşa: „Să opriţi pe toţi cei nesfinţiţi şi întinaţi şi aşa să-Mi aduceţi Jertfă cu îngerii, având în cinste Icoana chipului Meu şi Crucea". Acestea auzind, îndată au

venit la Constantinopol şi aceea ce le-a zis, au spus lui Metodie Patriarhul şi tuturor aleşilor lui Dumnezeu. Iar ei adunându-se au venit la împărăteasa şi o au aflat întru toate plecată şi fără turburare, căci era din părinţi creştini iubitori de Dumnezeu. Şi îndată împărăteasa scoţând Icoana Născătoarei de Dumnezeu, având-o legată la grumaji, o a sărutat înaintea tuturor de faţa zicând: „De nu se va închina cineva acestora şi de nu le va săruta cu dragoste şi cu toată inima, nu ca pe nişte Dumnezei cinstindu-le, ci ca pe nişte chipuri ale Acelora, pe Care ele închipuiesc, unul ca acela să fie Anatema!" Acestea auzind ei, cu mare bucurie s-au bucurat şi îndată şi împărăteasa i-a rugat să facă rugăciune pentru Teofil bărbatul ei. Iar ei văzându-i credinţa, măcar că se lepădau, însă au îngăduit. Atunci Sf. Metodie a adunat pe tot poporul şi pe iot clerul Bisericii, şi Arhiereii s-au strâns acolo la Biserica cea mare şi au făcui rugăciune către Dumnezeu toată noaptea pentru Teofil toţi rugându-se cu lacrimi şi cu umilinţă. Aşa au făcut rugăciuni şi Sf. Liturghie peste toată săptămâna dintâi a marelui post. Deasemenea şi împărăteasa Teodora cu alte femei şi cu mulţime de popor, au făcut multe rugăciuni fierbinţi pentru el.

Când se făcea aceea acolo, împărăteasa Teodora culcându-se Vineri despre ziuă, i s-a părut că se.afla la un stâlp de cruce, şi a văzut pe oarecare mergând cu gâlceavă mare, vrând să treacă pe acea cale şi ducând multe ťeluri de unelte de muncă. Iar în mijlocul lor duceau legat pe împăratul Teofil cu mâinile înapoi; pe carele cunoscându-i împărăteasa, a mers şi ea în urma celor care îl duceau. Iar dacă au ajuns la poarta cea de aramă, a văzut o vedere mai presus de fire a unui om ce şedea înaintea Icoanei lui Hristos, carele se sculase împotriva lui Teofil. împărăteasa atunci atingându-se de picioarele aceluia l-a rugat pentru împărat. Iar el abia deschizându-şi gura, a zis: „Mare este credinţa ta, femeie! Să ştii dar, că pentru lacrimile şi credinţa ta, încă şi pentru rugăciunile servilor Mei şi ale Preoţilor, dau iertare bărbatului tău". După aceia a zis către acei ce-l aduceau: „Deslegaţi-l şi-l daţi femeii lui"; iar ea luându-l s-a dus bucurându-se şi veselindu-se şi îndată s-a deşteptat. Aceea, adică, o au văzut împărăteasa Teodora. Iar Patriarhul Metodie, tot atunci când se făceau rugăciunile pentru dânsul, luând o hârtie nouă, a scris într-însa numele tuturor împărţilor eretici şi tot acolo a scris şi numele lui Teofil aceluia şi le-apus sub Sfânta Masă pe ascuns nevăzând nimenea. Iar Vineri a văzut şi el prin vis un înger mare şi înfricoşat intrând în Biserică, carele apropiindu-se de dânsul i-a zis:

„Auzitu-s-a rugăciunea ta, Episcope, şi a dobândit iertare împăratul Teofil, de acum pentru aceasta să nu mai superi pe Dumnezeu!". Iar el vrând să dovedească de este lucru adevărat aceea ce văzuse, mergând din locul uncje sta şi luând hârtia şi citind-o: „O judecăţile lui Dumnezeu! A aflat numele lui Teofil şters de tot, prin voia lui Dumnezeu. De aceasta auzind împărăteasa s-a veselit foarte şi a făcut ştire Patriarhului să strângă tot poporul cu Cinstitele Cruci şi cu Sfintele Icoane în Biserica cea mare, ca s-o împodobească iarăşi cu Sfintele Icoane; şi această minune nouă Dumnezeească, tuturor s-a înştiinţat. Deci adunându-se toţi degrab în Biserică cu lumânări, a venit şi împărăteasa cu fiul său şi făcând rugăciune cu umilinţă la Dumnezeu, cu Sfintele Icoane şi cu Crucile cele Dumnezeeşti şi vrednice a se cinsti şi cu Sfânta şi Dumnezeeasca Evanghelie, au ieşit ca o milă de loc din oraş, strigând: *„Doamne, miluieşte-ne!"*. Şi aşa iarăşi întorcându-se laBiserică, au slujit Dumnezeeasca Liturghie, puind Sfintele Icoane la locurile lor. Declarând pe cei bine cinstitori şi dreptcredincioşi; iar pe cei protivnici şi eretici, care n-au primit cinstea Sfintelor Icoane, i-au lepădat şi i-au dat anatemei…(t)

Repausaţii sunt vii şi după moarte a lor. într-o Mănăstire, după ce Preoţii cu poporul au făcut slujba învierii, dimpreună cu Sf. Liturghie, un Preot însoţit de un Diacon s-au dus la o peşteră unde erau osemintele Sfinţilor. Ajungând acolo au făcut ectenia şi rugăciunea pentru odihna şi fericirea sufletelor repauzaţilor. La urmă au zis către osemintele din peşteră: **„Hristos a înviat".** în acel moment din toate oasele a ieşit un glas ca de la o mulţime mare: **„Adevărat a înviat".** Preotul şi Diaconul îngroziţi, au plecat de acolo dând slavă lui Dumnezeu de cele ce auziseră. Aceasta au mărturisit-o întregului sobor din acea Mănăstire şi la toată lumea creştină de prin acele ţinuturi.

t t t

Din cele arătate mai sus, se vede apariţia sufletelor din iad, arătând celor vii de aproape ai lor suferinţele ce îndură ei acolo. De aici reiese: 1) Că repausaţii doresc şi aşteaptă de la noi cei vii rugăciuni, milostenii şi alte fapte bune, pentru uşurarea lor. 2) Cât de folositoare este îngrijirea noastră pentru uşurarea lor. 3) însuşi repausaţii ieşiţi din muncile iadului, reveniţi pe pământ, arată celor iubiţi ai lor, care s-au îngrijit de mântuirea sufletelor lor că au foarte mare trebuinţă de Dumnezeeasca Liturghie însoţită de Jertfa cea fără de Sânge şi de rugăciunile viilor pentru a scăpa de muncile iadului.

7. **Ce face Preotul după ectenia şi rugăciunea pentru uşurarea sufletelor repausaţilor?** Preotul (de este Diacon zice el ecteniile) după ectenia stăruitoare, şi a repausaţilor (când se pune), zice ectenia şi rugăciunea pentru cei chemaţi, adică pentru catehumenii care se pregătesc prin catehizări şi felurite învăţături instructive pentru primirea Sfântului Botez.

8. **Ce cere Preotul în prima ectenie de la Dumnezeu pentru cei chemaţi?** în prima ectenie (făcută prin Diacon de este), preotul cere ca Dumnezeu să Se milostivească spre cei chemaţi (catehumeni) şi penitenţi, şi să-i primească în adunarea credincioşilor. Cuprinsul acestei ectenii este următorul: Preotul desfăcând, la fiecare din cele patru prime cereri ale ecteniei, Sf. Antimis, zice: *„Rugaţi-vă cei chemaţi Domnului"*. Prin

(t) Din „Triod" ed. Sf. Sinod, 1922, pg. 209-210

;aceste cuvinte sfinţitul slujitor, deşteaptă pe cei chemaţi — calehumeni şi penitenţi — ca fiecare să se roage pentru sine. îndemnul acesta li se face fiindcă, precum feric. Augustin: „Dumnezeu a putut să facă pe omul (Adam şi Eva) fără om, dar nu-l poate (adică nu voieşte) a-l mântui fără de om". Apoi îndeamnă pe credincioşi a se ruga pentru cei chemaţi: *„Cei credincioşi pentru cei chemaţi să ne rugăm, ca Domnul să-i miluiască pe dânşii; Să-i înveţe pe dânşii cu cuvântul adevărului"*, adică şă-i îmbogăţească cu cunoştinţă despre toate adevărurile dreptei credinţe. *„Să le descopere lor Evanghelia dreptăţii"*. în acest timp Preotul desface şi partea de sus a Sf. Antimis, pe care se aduce, se sfinţeşte şi se transformă Sf. Daruri. Aici în cererea aceasta, sfinţitul slujitor cere ca Dumnezeu să deschidă ochii sufleteşti ai catehumenilor şi penitenţilor, ca să vadă bogăţia bunătăţilor veşnice, care izvorăşte spre fericirea vremelnică şi veşnică a credincioşilor, din ascultarea şi păzirea cuvintelor Dumnezeeşti ale Sf. Evangheliі. „Să-i împreune pe dânşii cu Sfânta Sa sobornicească şi apostolicească Biserică". Aici cere ca să-i facă părtaşi Sf. Botez, ungerii cu Sf. Mir şi împărtăşirei cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Prin primirea acestor daruri, cât timp ţin făgduinţa dată la Sf. Botez, sunt primiţi în sânul Bisericii, dobândesc iertarea păcatelor, darul înfierei, şi devin moştenitori ai împărăţiei lui Dumnezeu. „Cei chemaţi, capetele voastre Domnului să le plecaţi". Acum, după ce porunceşte celor chemaţi a-şi pleca capetele lor Domnului, Preotul se roagă în taină pentru dânşii, zicând: „Doamne Dumnezeul nostru, Cel ce întru cele înalte locuieşti şi spre cele smerite priveşti...". Prin această rugăciune Preotul roagă pe Dumnezeu, ca să-i învrednicească pe catehumeni Sfântului Botez, iertării păcatelor şi veşmântului nestricăciunii. Să-i împreune pe dânşii cu sfânta sobornicească şi apostolească Biserică şi să-i înnumere cu turma Sa cea aleasă.

Astăzi când se zice această ectenie, noi ne gândim la catehumenii din orice părţi ale pământului, care vin la sfânta luminare prin primirea Sf. Botez. Unindu-ne în cuget, noi ne rugăm lui Dumnezeu, ca să-i învredniceascâ şi pe ei acestui mare dar al înfierei, prin cunoaşterea adevăratei credinţe şi prin naşterea din baia Sf. Botez; ca şi ei, împreună cu noi, să preaslăvească pe adevăratul Dumnezeu cel viu: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt.

în timpul acestei ectenii şi rugăciuni, ne mai gândim şi la fraţii noştri creştini, ale căror nume, se află scrise numai în registrele botezaţilor; iar ei rătăcesc pe meleagurile credinţelor

false, eretice şi a vieţuirii anticreştineşti. Văzându-i în această situaţie jalnică, care le pericliteză din zi în zi tot mai mult mântuirea sufletelor lor, ne rugăm şi pentru aceştia, ca Dumnezeu să-i readucă iarăşi în staulul Său, prin ascultarea, cercetarea şi păzirea adevărului.

Preotul aducându-şi aminte de căderile sale morale, se prosterne cu faţa la pământ înaintea Sfintei Mese, şi-şi cere iertare păcatelor de la Dumnezeu, Care odihneşte întru Slavă deasupra ei. Diavolii se întrec a ponegri pe Preot. Dumnezeu ÎI spală, curăţă, luminează, sfinţeşte şi îndumnezeieşte pe sfinţitul Său liturghisitor; iar dracii care-i ponegresc, rămân tot draci negri înDupă terminarea ecteniei şi rugăciunei, Preotul zice ecfonisul: „Ca şi aceştia împreună cu noi să slăvească prea cinstitul şi de mare cuviinţă numele Tău; al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor". Cântăreţii: Amin". în timpul acestui ecfonis Preotul însemnează cu sf. burete, cruciş deasupra Sf. Antimis, şi apoi îl pune deasupra lui, către Sf. Chivot.

9. **Pentru ce la a doua ectenie, Preotul** (prin Diacon de este) **porunceşte celor chemaţi să iasă afară din Sf. Biserică?** Prin cuvintele ecteniei a doua, Preotul porunceşte de trei ori celor chemaţi a ieşi din Sfânta Biserică, zicând(a): „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi. "Cei chemaţi ieşiţi. Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi. Ca nimenea din cei chemaţi..." Această poruncă li se dă aşa, pentru că ei nefiind botezaţi, au asupra lor spurcăciunea strămoşescului păcat şi astfel sunt nevrednici a lua parte şi a privi la momentele cele mai înălţătoare ale sfinţeniei Dumnezeeştei Liturghii. Odată cu catehumenii ieşeau afară şi penitenţii.

10. **Ce însemnătate are tragerea perdelei la: „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi...?"** în vremile apostolice şi patristice. Preotul prin această ectenie făcea cunoscut, prin Diaconi, catehumenii or şi penitenţilor ca să iasă afară din adunarea credincioşilor. După ieşirea lor slujitorii (uşierii) Bisericii, închideau uşile despărţitoare între credincioşi şi catehumeni, ca ei să nu mai poată intra şi sta cu credincioşii spre a privi şi asculta Sf. Liturghie. Astăzi nu se mai face această despărţire, fiindcă nu mai avem catehumeni. Totuşi între creştinii botezaţi de azi, sunt mulţi poate cu mult mai păcătoşi decât catehumenii din vremurile vechi. în amintirea scoaterii acelora şi spre deşteptarea conştinţei creştinilor păcătoşi şi nepocăiţi, se mai păstrează şi astăzi cuvintele acestei ectenii: „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi...". în acelaşi timp, se trage perdeaua de la uşile împărăteşti.

Cuvintele vestirei aceştia şi tragerea perdelei uşilor împărăteşti se face şi astăzi, pentru ca, creştinii nepocăiţi, care necinstesc numele creştinesc şi hulesc pe Dumnezeu, cu cuvântul, cu fapta şi vieţuirea anticreştinească, să iasă afară din Sf. Biserică. Deşi astăzi nu mai este mâna slujitorilor Bisericii, care să mai facă alegerea, adică să scoată pe păcătoşii notoriei, care vieţuiesc anticreştineşte, afară dintre credincioşii cei buni, ca să nu îngreuneze cu prezenţa smintelelor şi neorânduielilor lor Slujba Dumnezeeştei Liturghii; totuşi mâna lui Dumnezeu va pedepsi pe cei îndărătnici şi obraznici. Adeseori am văzut cum unii ca aceştia, după

(a) Prin Diacon dacă este; iar de nu, el singur;

Scoaterea neghinei din grâu. La sfârşitul Liturghiei celor chemaţi sfinţitul slujitor al Sf. Altar, trăgând (închizând) Dvera, zice: ***„Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi, cei chemaţi ieşiţi, câţi sunteţi chemaţi ieşiţi, ca nimenea din cei chemaţi*** (să nu mai rămână în Biserică), ***câţi suntem credincioşi, iarăşi şi iarăşi cu pace Domnului să ne rugăm".*** în acest timp, îngeri înfricoşaţi scot nevăzut afară pe toţi care prin fărădelegi nepărăsite, au înlocuit semnul Sf. Cruci + de pe frunţile lor, cu semnul fiarei apocaliptice (666). Orice păcat nepărăsit, cu care muritorul om se făleşste înainte

acuvintele acestea ba chiar şi mai înainte, sunt scoşi afară rând pe rând din Sf. Biserică de o putere nevăzută. Alţii sunt pedepsiţi în multe feluri... Cuvintele: „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi..." au o foarte mare însemnătate şi în vremile noastre. Astfel, noi, — care mult am păcătuit înaintea lui Dumnezeu, — ori de câte ori vom auzi cuvintele acestea înălţându-se de sfinţiţii slujitori ai Sf. Altar, să cugetăm fiecare la nedemnitatea noastră, să ne umilim până în adâncul fiinţei noastre. Să ne rugăm cu lacrimi fierbinţi lui Dumnezeu, ca să ne miluiască după mare mila Sa, şi să ne ierte toate păcatele. Tot în acelaşi timp să ne hotărâm a părăsi orice păcat cu care am supărat pe Dumnezeu. Astfel cu Darul Lui să ne propunem îndreptarea spre a nu fi scoşi (nevăzut) afară din Sf. Biserică cu cei necredincioşi, la cuvintele sfinţitului slujitor: „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi..."!

în acest timp se pogoară din cer îngeri trimişi de Dumnezeu, pentru a curăţi Sf. Biserică de cei necredincioşi şi necuraţi, care se tăvălesc în felurite păcate. Sfinţii îngeri leagă cu legături nevăzute pe păcătoşii nepocăiţi şi îi scot afară din Biserica Domnului. Astfel de legaţi şi scoşi afară din Sf. Biserică, sunt acei care ies afară mai înainte de terminarea Sfintei Liturghii. Aceştia se aseamănă lui Iuda Iscarioteanul în care a intrat Satana la Cina cea de Taină, l-a scos afară, l-a dus de a vândut pe Domnul şi apoi l-a silit de s-a spânzurat.

Cei legaţi şi scoşi afară din Sf. Biserică de Sfinţii îngeri, deşi s-ar împotrivi ca să nu iasă, totuşi nu pot rămânea cu totul în Sf.

Biserică. Trupul lor stă în Sf. Biserică ca un cadavru, mort şi nesimţitor faţă de Dumnezeeştile lucrări care se fac în timpul Sf. Liturghii; iar partea cea mai aleasă a lor, mintea, e aruncată afară de îngeri şi purtată de diavoli pe la ospeţele păgâneşti, la cântece curveşti, horituri, jocuri, glume şi minciuni, averi, lăcomii, certuri, judecăţi, ură de moarte, politică, ucideri etc.

Unii ca aceştia, care cu trupurile stau în Sf. Biserică; iar cu mintea hoinăresc pe la toare deşertăciunile lumii aceştia, se aseamănă cu cain, care în loc de a aduce ce a avut mai bun jertfă lui Dumnezeu — precum a adus Abel — el a adus ce a avut mai rău şi aşa a rămas osândit.

Cei mai nenorociţi dintre toţi păcătoşii îndărătnici, legaţi şi scoşi afară din Sf. Biserică sunt ereticii şi rătăciţii sectari. Aceştia până într-atâta sunt orbiţi la ochii sufletului şi prăbuşiţi în adâncul prăpastiei rătăcirii lor, încât s-au lepădat de bogăţia învăţăturilor şi sfinţeniei Sf. Biserici, au lepădat Sf. Botez luat în rtumele Sf. Treimi, şi astfel, odată cu lepădarea de Sf. Botez s-au dezbrăcat de Domnul Hristos(b), schimbândpecetiaDomnului ic I xc cu pecetea lui Antichrist (666). Să ne rugăm lui Dumnezeu ca, cu —l— bunătatea Sa să-i lumineze şi să le deschidă calea pentru a reveni ' ^ şi ei în sânul Sf. Biserici, spre a fi cu toţii una după dorinţa Mântuitorului.

„Această (alegere, cernere) o face şi Biserica, când invită să iasă cei chemaţi; iar cei credincioşi să rămână. De aici se poate vedea câtă luare aminte trebuie să aibă cei credincioşi, ca să nu se unească cu cei care nu sunt demni de unire (adică cu schismaticii, ereticii, ateii şi cu cei ce vieţuiesc an ti creştineşte). în deosebi să nu o facă aceasta Preoţii. Căci dacă nu se cuvine a avea comunitate cu unii ca aceştia în rugăciuni, cu cât mai mult nu se cuvine a avea comunitate cu dânşii în sacrificiu (c)".

Iubiţilor! Să ne acomodăm gândurile, cuvintele, faptele şi vieţuirea noastră după voia lui Dumnezeu, pentru a putea să stăm cu vrednicie în tot timpul slujbelor Dumnezeeştei Liturghii aici în Casa lui Dumnezeu şi în ceruri după trecerea noastră din lumea aceasta.

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis Preotul: „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi..., a văzut împăratul şi toţi domnii care erau cu dânsul, că a venit în Sf. Biserică un înger din cer înarmat cu arme de foc şi legându-i pe cei păcătoşi, îi scotea dintre cei credincioşi(t).

Cel ce n-are haină de nuntă se scoate de la Masa Cerească. Iisus grăind în public jidovilor, a zis: „împărăţia Cerurilor, este asemenea omului împărat care a făcut nuntă fiului său, şi a

trimis pe slugile sale să cheme pe cei chemaţi la nuntă, dar nu vreau să vie. Iarăşi a mai trimis pe alte slugi, zicând: ziceţi celor chemaţi: iată că am gătit prânzul meu; juncii mei şi cele hrănite ale mele s-au junghiat şi toate sunt gata; veniţi la nuntă. Dar ei nebăgând în seamă, s-au dus; unul la holda sa, altul la neguţătoria sa; iar ceilalţi prinzând pe slugile lui, i-au pedepsit şi i-au omorât pe ei. Şi auzind împăratul acela, s-a mâniat; şi trimiţând ostile sale, a pierdut pe ucigaşii aceia, şi cetatea lor a ars. Atunci a zis slugilor sale; iată nunta este gata, dar cei chemaţi n-au fost vrednici, deci mergeţi la răspântiile căilor, şi pe câţi veţi afla, chemaţi-i la nuntă. Şi ieşind slugile acelea la răspântii, au adunat pe toţi câţi au aflat şi buni şi răi; şi s-a umplut nunta de cei ce şedeau. Iar împăratul intrând să vadă pe cei ce şedeau, văzut-a acolo pe un om, care nu era îmbrăcat în haină de nuntă. Şi i-a zis lui: prietene, cum ai intrat aici neavând haină de nuntă? Iar el tăcea. Atunci împăratul a zis slugilor: legându-i lui mâinile şi picioarele, luaţi-l pe dânsul, şi-l aruncaţi întru întunericul cel mai dinafară; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor, că mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi"(').

Catehumenul Kiprian. Renumitul vrăjitor Kiprian, luându-şi toate cărţile vrăjitoriilor sale, a alergat la Antim, Episcopul creştinesc, şi căzând la picioarele lui, se ruga să-l miluiască pe el, şi să-i dea lui Sf. Botez. Episcopul ştiindu-l pe el că este mare vrăjitor şi tuturor înfricoşat, socotea că cu înşelăciune a venit la dânsul, şi îl depărta pe el, zicându-i: „Multe rele faci între păgâni, deci să nu faci

şi între creştini, ca să nu pieri degrab". Kiprian, atunci, cu plângere, a spus Episcopului toate pe rând, şi cărţile sale le-a dat spre ardere în mâinile lui. Deci văzând Episcopul smerenia lui, i-a arătat şi l-a învăţat pe el Sfânta Credinţă şi i-a poruncit lui ca să se gătească spre botez; iar cărţile lui, înaintea tuturor creştinilor cetăţii, le-a ars. Apoi ducându-se Kiprian cu inima umilită, plângea pentru păcatele sale, presărându-şi cenuşă pe capul său, şi făcea pocăinţă strigând către adevăratul Dumnezeu, pentru curăţirea fărădelegilor sale. A doua zi

(1) ML 22[94]\ comp. Lc. 14[16.-4];

intrând în Biserică, asculta cuvântul lui Dumnezeu, cu mângâiere de bucurie stând între cei credincioşi. în timpul când Diaconul poruncea celor chemaţi să iasă afară, zicându-le: „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi..." unii dintre ascultători ieşeau afară. Atunci Kiprian n-a voit să iasă, şi a zis către Diacon: „Rob al lui Hristos sunt, nu mă scoate pe mine de aici". Diaconul i-a zis lui: „De vreme ce încă nedesăvârşit eşti întru Sfântul Botez, pentru aceea eşti dator şă ieşi". Kiprian i-a răspuns: „Viu este Hristos Dumnezeul meu, Cel ce m-a păzit pe mine de diavolul, şi pe fecioara Iustina curată o a ferit, şi m-a miluit pe mine, deci nu mă isgoni din Biserică, până ce voi fi creştin desăvârşit". Aceasta spunând-o Diaconul Episcopului, care cunoscând osârdia lui Kiprian, şi căldura inimii lui pentru Hristos, l-a chemat la sine şi l-a botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh (a).

Două fecioare (călugăriţe) clevetitoare, ieşeau afară din mormântul din Sf. **Biserică în acest timp.** „Dar mai mult decât orice sacrificiu, îmblânzeşte pe Dumnezeu, Jertfa cea fără de sânge, adusă prin Preacuratele Taine ale Trupului şi Sângelui Domnului nostru Iisus Hristos. Iată şi un

„Văzând Iisus că năvălește norodul, a poruncit duhului celui necurat, zicând lui: duh mut și surd. Eu ție îți poruncesc: ieși dintr-însul și de acum să nu mai intri în el. Și strigând, și mult scuturându-l pe el a ieșit. Și s-a făcut camort, încât mulți ziceau că a murit; iar Iisus apucându-l pe el de mână, l-a ridicat, și s-a sculat" (Mc. 9_{17-27}).

exemplu, din care se dovedește, că pomenirile făcute la Dumnezeiasca Proscomidie, pogoară mila Dumnezeiască asupra celor pomeniți. în timpul vieții preacuviosului Benedict, — istorisește Sf. Grigore Dialogul — erau

(a) V.Sf. 2 a X-a o.c. pg. 55-6;

două ajunătoare (femei care posteau) care, slăvindu-se printr-o viață sfântă, aveau urâtul obicei de a vorbi mult și a spune multe neadevăruri și vorbe rele. Sfântul le-a rugat ca să mai pună frâu limbii, amenințându-le cu îndepărtarea de la Sfintele Taine, (excomunicarea) în caz de neascultare, însă ele nu s-au lăsat de năravul lor înrădăcinat, și peste câteva zile au murit amândouă, îndepărtate de la Sf. împărtășire, prin amenințarea dreptului. Ca postnice, ele au fost îngropate în Sf. Biserică; însă, ca excomunicate, nu puteau rămâne cu ea. Când Diaconul în timpul Sf. Liturghii zicea „Câți sunteți chemați ieșiți...", — ele, după cum li s-au descoperit unăra din creștinii drepcredincioși, părăseau sicriile lor și ieșeau din Sf. Biserică.

Păcatul grăirei de rău e o sabie drăcească cu trei lame tăioase. Diavolul vrajbei își sparge opincile cutreerând suprafața globului pământesc, ca să-și afle oameni și femei, pe care să-i pună în slujba sa. în

chipul de faţă diavolul e foarte bucuros, că şi-a aflat un devotat conlucrător, în baba aceasta. El o ademeneşte cu felurite promisiuni pentru ca să se pună cu trup şi suflet în slujba lui Scaraoschie şi a infernului, cu limba ei neînfrânată din copilărie. Diavolii vrajbelor îşi află în lumea aceasta, mulţi oameni şi femei, bătrâni şi tineri, care ca şi baba din chipul acesta slugăresc pe draci cu un aprins devotament, prin limbile lor. Cei ce şi-au pus limbile lor în slujba drăcească a grăirei de rău, a ponegrirei aproapelui, sunt căzuţi sub afurisenie timp de 2 ani. „Clevetitorul timp de 2 ani (se canonisește a nu se împărtăşi) şi câte 18 metanii (să facă pe fiecare) zi; iar pomenitorul de răutăţi să se pocăiască un an"(a). Limba şerpilor e împărţită în două: iar a grăitorilor de rău e împărţită în trei. Când varsă din ea otrava clevetirilor, fac o întreită ucidere: 1) Clevetirorii îşi ucid

(a) Pravila Bisericească mică cap. 88

;Auzind despre aceasta Sf. Benedict, trimise o prescură, la Sf. Biserică unde erau ele îngropate, poruncind a scoate din ea părticică pentru odihna sufletelor lor şi să le pomenească la săvârşirea înfricoşatelor şi dătătoarelor de viaţă Taine. Deoarece după aceasta, nimeni n-a mai observat ieşirea lor din Sf. Biserică, credincioşii înţeleseră, că prin Jertfa adusă pentru repausate, după dorinţa robului lui Dumnezeu Benedict, ele au dobândit iertare de la Dumnezeu**"(t).**

Pomelnicul turcului ctitor al unei Biserici cu numele viilor şi al morţilor, ieşea afară din Biserică în acest timp. Un credincios umbla cu o condică de milă .pe la creştini, adunând bani pentru facerea unei Sf.

sufletele lor, despărţindu-se de Dumnezeul binelui, păcii, vieţii, punându-se sub afurisenie îndelungat timp. „Cel ce urăşte, ponegreşte pe aproapele său ucigaş este, în întuneric şi în moarte petrece"(b). 2)Clevetitorii ucid sufletele celor ce le varsă în ureche otrava clevetirii. 3) Clevetitorii ucid cinstea aproapelui lor pe care îl clevetesc şi ponegresc. Acestea ştiindu-le Sf. Părinţi, dimpreună cu Sf. Apostoli în frunte cu Dumnezeu, au condamnat aspru păcatul acesta; iar pe clevetitori i-a înfierat, arătând că în locul chipului omenesc, ei poartă chipurile viperilor, şerpilor, şi năpârcilor vărsătoare de otravă ucigătoare. Un Părinte bisericesc zice: „Grăitorul de rău are pe diavolul în limbă; iar cei ce ascultă cu plăcere clevetirile au pe diavolul în urechi". Sf. Ioan Gură de Aur, zice: „Limba clevetitorului e trăsura cu care se plimbă dracii. Diavol în limba românească va să zică clevetitorul(c). Bătrânii înţelepţi zic: „Clevetitorii sunt caii diavolului". Clevetitorul se numeşte diavol sau calul diavolului, pentru că se ştie, că diavolul în rai a pârât pe Dumnezeu (ca rău) înaintea strămoşilor noştri: Adam şi Eva, prăbuşindu-i cu toţi urmaşii lor în haosul durerilor, primejdiilor şi în moarte vremelnică şi veşnică(d). Tot diavolul a pârât pe Iov înaintea lui Dumnezeu şi a adus asupra lui: sărăcie, primejdii şi suferinţe cumplite(c). Pentru clevetire, dracii au căzut din cer, şi din îngeri luminaţi s-au făcut draci întunecaţi. Atunci bucurie mare s-a făcut în ostile îngereşti, care au strigat, zicând: **„Acum** s-a făcut mântuirea şi puterea şi împărăţia Dumnezeului nostru şi puterea Hristosului Lui; că s-a aruncat pârâtorul fraţilor noştri, care îi pâra pe ei înaintea Dumnezeului nostru, ziua şi noaptea"(f).

Tâlharul răstignit în dreapta Mântuitorului, cu limba care avea pe Dumnezeu în ea, a deschis raiul cu dânsa, şi a intrat în viaţa veşnică; iar tâlharul din stânga care avea pe diavolul clevetirii în limba sa, a deschis iadul cu ea şi s-a prăbuşit în osândă veşnică. Limba neînfrânată e un întreit izvor zbucnitor de răutăţi ucigătoare(g). „Cel ce-şi păzeşte gura, îşi păzeşte sufletul său în viaţă; iar cei ce nu-ţi înfrânează limba, frică, osândă şi moarte îşi agonisesc(h). Limba e o cheie cu care omul deschide raiul şi iadul. Să luăm aminte, cum umblăm cu ea. Să o întrebuinţăm spre slava lui Dumnezeu, spre binele aproapelui şi spre folosul nostru obştesc. S-o înfrânăm şi să n-o lăsăm a ne t%i ea în pierzare şi osândă veşnică, că pe mulţi creştinii şi îngeri în trup i-a prăbuşit şi îi prăbuşeşte limba în Gheenă.

Biserici, Bietul creştin alerga în toate părţile în acest scop, dar aproape în zadar. Creştinii fiind săraci din pricina robiei şi secetei,

abia puteau da câte unu, câte 5, 10 ori 20 de bani cel mult. Bietul om era aproape descurajat. Trist abătut, cu capul plecat în jos de durere, a intrat într-o cafenea dintr-un oraş. Deschide condica de milă şi trece pe lângă fiecare persoană care se află acolo, cerşind pentru facerea Bisericii care cât îl lasă inima. A adunat el câţiva bănuţi. De la o masă s-a ridicat un turc bine făcut şi luxos îmbrăcat. „Omule — i-a zis turcul — eu văd bine că zadarnic te chinuieşti tu a aduna banii necesari pentru facerea Bisericii. Ia vino după mine şi îţi voi da eu bani, câţi îi putea duce ca să faceţi Biserică, dar să fiu şi eu pomenit ca ctitor al ei. Zis şi făcut. Turcul a luat pe creştin la casa lui şi i-a dat bani mulţi ca să facă Biserica. Creştinul, i-a luat şi plin de bucurie s-a dus cu ei la Preotul şi judeţul (consiliul) satului, care i-a încredinţat, dimpreună cu un pomelnic ctitoresc, în care era scris numele turcului donator.

Preotul cu întreg poporul îndată şi-au adunat materialul necesar şi s-au apucat de lucru. După câtva timp frumoasa Biserică a fost gata edificată şi sfinţită pentru a se oficia într-însa Sf. Slujbe: iar pomelnicul ctitorului turc a fost aşezat la Sf. Proscomidie pentru a fi pomenit la toate Dumnezeeştile Liturghii. Cu acest pomelnic s-a arătat la fiecare Dumnezeească Liturghie, o minune care uimea pe toţi credincioşii care asistau la Sf. Slujbă.

În timpul când Diaconul sau Preotul, după rânduială, zicea (trăgând dvera): „Câţi sunteţi chemaţi, ieşiţi, cei chemaţi ieşiţi, câţi sunteţi chemaţi ieşiţi, ca nimenea din cei chemaţi, (să nu mai rămână în Biserică)", pomelnicul turcului ctitor ieşea din cui de la Proscomidie şi trecea pe deasupra credincioşilor prin aer până afară în pridvorul exterior al Bisericii. După săvârşirea Sfintei Liturghii, Preotul şi oamenii au adus iarăşi pomelnicul turcului în Sf. Altar la Proscomidie. Când au slujit Sf. Liturghie, la timpul arătat mai sus, pomelnicul turcului iarăşi a fost scos afară tot cu acelaşi fel de minune. Aceasta s-a repetat de mai multe ori. În cele din urmă, Preotul dimpreună cu adunarea credincioşilor, au hotărât ca pomelnicul să stea acolo unde era scos cu minune. Turcul ctitor auzind aceasta, a stătut şi el de câteva ori în Biserica ctitoriei lui şi a văzut ceea ce se făcea cu pomelnicul lui. Din aceasta şi din învăţătura Preotului afirmată prin aprobarea adunării credincioşilor, a văzut şi s-a încredinţat că cei ce nu se botează şi nu cred cu adevărat în Domnul Iisus Hristos, de ar face oricât de mult bine, totuşi nu pot intra şi sta în împărăţia lui Dumnezeu.

Deşteptându-se turcul din somnolenţa credinţei mahomedane a crezut în Domnul Hristos, s-a botezat şi s-a făcut bun creştin. De

atunci înainte pomelnicul lui ctitoresc, n-a mai fost scos afară din Biserică în timpul Sf.

Cum scoate diavolul pe închinătorii slabi din Sf. Biserică? Sf. Biserică este Casa lui Dumnezeu. Credincioşii care vin la Sf. Biserică, pentru a fi şi rămâne fii ai lui Dumnezeu şi moşteni împărăţiei Lui, trebuie să vină şi să intre într-însa cu evlavie, să asculte slujbele sfinte şi Dunuiezeeştile învăţături cu luare aminte, şi să se roage lui Dumnezeu în Duh şi adevăr. Creştinii uşuratici, sunt scoşi de diavoli din Casa lui Dumnezeu şi atraşi în căile şi prăpăstiile pierzării vremelnice şi veşnice.Liturghii; ci sta la Sf. Proscomidie aşa cum stau şi celelalte pomelnice ale dreptcredincioşilor creştini.

„Cela ce nu este cu Mine — zice Domnul — împotriva Mea este şi cel ce n-adună cu Mine risipeşte..."O). Adevăr, adevăr, grăiesc ţie: „De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh (prin baia Sf. Botez) nu va intra întru împărăţia lui Dumnezeu. Ce este născut din carne, carne este; iar cel ce este născut din Duhul, duh este"([3]). „Fraţilor, carnea şi sângele nu pot moşteni împărăţia lui Dumnezeu"...([4]).

Iuda Iscarioteanul a ieşit afară de la Cina cea de Taină(b).

Racla cu moaştele ucenicului neascultător ieşea afară din Sf. Biserică în acest timp.

Un oarecare monah Sfânt Mucenic, al căruia nume nu l-am putut afla, a fost mulţi ani în Schit ascultător părintelui său. Apoi, din zavistia drăcească, părăsind ascultarea, a plecat de la stareţul său, fără pricină, — fiind în canonul cel pus pe dânsul pentru neascultare, — şi a intrat în Alexandria, unde l-au prins pe el păgânul stăpânitor de acolo, şi luând de pe dânsul călugăreasca schimă, îl silea ca să închine idolilor, iar el nu a voit; pentru care, fără milă bătându-l i-a tăiat capul cu sabia, iar trupul lui l-a aruncat spre mâncarea câimkav-iar oarecare din creştini, luând noaptea trupul Mucenicului, şi puindu-l în sicriu cu aromate, l-au aşezat în Altarul Bisericii cu cinste, ca pe un pătimitor al lui Hristos. Iar când se săvârşi Dumnezeeasca Liturghie, şi când sfântul propovăduitor striga! „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi" se ridica racla cu moaştele Mucenicului şi ieşea din

Diavolul de deasupra, aruncă cu scai, adică cu felurite pofte trupeşti asupra închinătorilor din Sf. Biserică Creştinii împuterniciţi cu credinţă, nădejdie, dragoste şi vieţuire duhovnicească, au asupra capetelor lor, lumina Duhului Sfânt De aceştia, nu se pot prinde scaiurile diavoleşti. Creştinii slabi

---

3**(1) Mt. 12[3037]; Lc. 1 1[23 26]; (2) Ioan 3[5 6]; Mc. 16[16]; F.Ap. 2[38]; (3) 1 Cor. 15[50]; comp. Mt 16"; Ioan**

4**[2 5\6]; (b) Mt. 26[22\25]; Mc. 14[18\21]; Lc. 22[2123]; Ioan 13[18\19_21\30]; Märg Sf. Ioan Gură de Aur. Cuv. 15 pg.**

în credinţă, neurmărind cu atenţie Dumnezeeştile Slujbe, primesc scaiul diavolesc pe capul şi corpul lor. Îndată, patimile alimentate în corpul lor, se trezesc ca nişte şerpi, se mişcă şi svârcolindu-se în fiinţa lor, îi scoate afară din Sf. Biserică. Unii diavoli, pun degetele pe buzele creştinilor slabi în dragostea de Dumnezeu, care îndată încep a căsca. Alţi diavoli îşi pun degetul lor pe ochii celor ce au pierdut dragostea de Dumnezeu, şi aceia adorm. Dincolo iată cum diavolii pun în mintea unor falşi închinători, pe care îi ţine în braţe ca să vorbească deşertăciuni şi să rădă în Sf. Biserică. Pe alţii îi îndeamnă diavolii să se fudulească şi să facă felurite netrebnicii în Casa lui Dumnezeu. Cu acestea şi alte multe mijloace sataniceşti, priviţi şi vedeţi cum scot diavolii pe mulţi creştini din Casa lui Dumnezeu.

Biserică, fără atingere de mâini omeneşti, şi rămânea în tinda Bisericii până la otpust, iar după otpust iarăşi singură raclă intra în Biserică, şi se aşeza în Sf. Altar la loc. Si aceasta se făcea la toate Liturghiile, ieşind şi iarăşi intrând, spre marea mirare a tuturor. Iar unul din boieri, fiind credincios şi îmbunătăţit, văzând aceasta, s-a rugat lui Dumnezeu ca să-i descopere pricina despre ieşirea din Biserică a Mucenicului în vremea Liturghiei, şi a câştigat cererea, pentru că îngenil Domnului de faţă stându-i, i-a zis: „Ce te spăimânţezi de ceea ce se face? Au nu au luat putere Apostolii şi ostenitorii lor a lega şi a deslega? Iată, că Mucenicul, pe care îl vedeţi ieşind din Biserică, a fost ucenic cutărui pustnic, zicându -i pe nume, dar pe care nescultându-l şi legat fiind prin canon, s-a dus; şi până acum acelaşi canon nedeslegat petrece, apoi cununa, şi-a luat, ca un Mucenic a lui Hristos, dar nu poate să stea în Altar, când se săvârşeşte slujba, ci poruncindu-i îngerul, iese; şi va ieşi, până ce-l va deslega cel ce l-a legat". Acestea auzindu-le fericitul bărbat, s-a dus degrabă la acel pustnic, şi spunându-i toate, l-a dus în Alexandria la Mucenicul lui Hristos, a căruia raclă deschizând-o l-a iertat şi l-a deslegat, apoi l-a sărutat şi stând ca să săvârşească slujba, Mucenicul n-a mai ieşit de atunci din Sf. Altar.

Să stăm bine, cu bună rânduială în Casa lui Dumnezeu.

Iubiţii mei fraţi creştini, care veniţi în Sf. Biserica lui Dumnezeu ca să ascultaţi slujba Dumnezeeştei Liturghii, luaţi aminte cu deamănuntul la toate cuvintele, cântările, ecteniile, rugăciunile, sfaturile şi mişcările liturgice, cu adâncul lor înţeles duhovnicesc, ca să vă folosiţi în viaţa aceasta totdeauna şi în viaţa viitoare în vecii vecilor. Fiecare drepcredincios creştin dintre noi toţi — fie din cler, fie din popor — suntem datori ca în timpul Dumnezeeştilor slujbe, şi mai cu seamă la Sf. Liturghie, să stăm cu atenţie şi pază, având în inimile noastre dragostea lui Dumnezeu" care scoate afară frica(a). Nimănui nu-i este iertat a vorbi în Biserica Domnului în timpul Dumnezeeştilor Slujbe. Biserica lui Dumnezeu e una şi într-însa

trebuie să domnească cea mai mare liniște și rânduiala bună, așa
încât să se audă numai un singur glas: „Glasul sfințitului liturghisitor
— Arhiereu, Preot ori al Diaconului din Sf. Altar sau din mijlocul
Bisericii — și al cântăreților sau al citeților", unii după alții. Astfel,
când sfințitul liturghisitor grăiește, strana tace; iar când el termină
strana continuă cu răspunsul sau cântarea corespunzătoare, după
tipicul sau rânduiala Sf. Biserici Ortodoxe. Slujitorii Sf. Biserici,
eclesiarhi ș.a. sunt datori să
(a) 1 Ioan 4„; Ioan 14-17; 1 Cor. 13

;„Intra-voi în Casa Ta, închina-mă-voi în Sfânta Biserica Ta, întru frica Ta, Doamne povăţuieste-mă întru dreptatea Ta; pentru vrăjmaşii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea..." (Ps. 5$_{7\,8}$).'

păstreze cea mai mare linişte. în slujba ei să se înţeleagă prin semne convenţionale asupra celor ce au de făcut, cei mult prin şoaptă, scurt. Credincioşii sunt absolut îndatoraţi a păstra cea mai mare şi exemplară linişte. Cei ce vorbesc, râd, fac semne străine şi schime sataniceşti în Casa lui Dumnezeu, se dezbracă de darul lui Dumnezeu, vestejesc în fiinţa lor roada Duhului(b); iar dracii pe care îi slugăresc chiar şi în Sf. Biserică prin felurile neorânduieli, se cocoţează ca nişte mâţe sau maimuţe pe capetele lor, şoptindu-le ce să vorbească şi ce neorânduieli să facă pentru turburarea Slujbelor Dumnezeeşti şi împiedicarea atenţiei credincioşilor şi a sfinţiţilor liturghisitori şi slujitori. Mare păcat fac aceşti făcători de neorânduieli, cu grea povară îşi împovărează sufletele şi cumplită judecată şi osândă îşi agonisesc!!!

Fraţi creştini! Luaţi seama, cu câtă frică, atenţie şi cucernicie stau supuşii înaintea stăpânitorului pământesc! Pentru ce fac ei aceasta? Pentru ca să nu supere pe stăpânitorul lor, pentru ca să nu-l pornească cu vreo vină asupra lor, pentru a nu cădea în pedeapsă. Ei bine, dacă noi ne ostenim a sta bine, cu frică, cu luare aminte, cu ostenealâ şi cu cutremur, înaintea unui om pământean, muritor, trecător, — investit cu putere pământească — neîndrăznind a striga, a vorbi deşertăciuni, a râde, a face schime protivnice care să-i aprindă mânia; cu cât mai mult se cuvine a sta bine, liniştiţi, atenţi, cu frică şi cu cutremur în Sf. Biserică, înaintea Prea Sfântului Dumnezeu şi a oştilor cereşti, care sunt într-însa? Cu atât mai mult, cu cât Sf. Biserică, care-i Casa lui Dumnezeu, covârşeşte în sfinţenie şi măreţie casa stăpânitorului lumesc; iar Dumnezeu nemărginit în toate puterile şi bunătăţile, cu care îl covârşeşte pe stăpânitorul pământesc, care azi este şi mâine s-a stins, nu i se mai cunoaşte statul şi locul.

Oricare creştin — din cler ori din popor — trebuie a sta în Sf. Biserică înaintea veşnicului împărat şi Dumnezeu, cu toată buna cuviinţă a sfinţeniei, aşa cum arată rânduielile bisericeşti. Nimănui nu îi este iertat a grăi către cineva; ci să fie cu mintea numai la Dumnezeeasca Slujbă care se face, la citiri, la rugăciuni, la cântări, la cuvântul Apostolului, Evangheliei, al predicatorului de este, sau al cazaniei care se citeşte. Să nu batjocorim Biserica prin felurite neorânduieli; vorbind, râzând, dormind, căscând, căutând încoace şi încolo, lenevindu-ne fără grijă, schimbând picioarele, înmulţind scuipatul şi lărgind ochii în toate părţile(c). Starea noastră în Sf.

Bisericã, în timpul Dumnezeeştilor Slujbe, după buna rânduială şi cu folos e asemenea agonisirii unei lăzi plină cu felurite lucruri scumpe, şi mâncări şi băuturi plăcute, asemenea unui sac plin de nuci pline şi gustoase,

(b) Gal, 5„; (c) Sf. Pravilă Bisericească — Târgovişte — pg. 453.

asemenea unei prăvălii asortate cu tot felul de bunătăţi folositoare oamenilor; iar starea lipsită de atenţia cuvenită sfinţeniei Sf. Lăcaş, starea în Casa lui Dumnezeu însoţită de felurite neorânduieli, este asemenea unei lăzi plină de şerpi şi ale jivini înfiorătoare şi scârboase, e asmenea unei prăvălii pustii, plină de gunoaie, şoareci, nevăstuici şi putoare, asemenea unui sac plin cu nuci seci, pline de viermi.

Fraţi creştini! Să ne socotim bine fiecare din noi, oare mergerea şi starea noastră în Sf. Biserică, din trecutul vieţii noastre, cu ce se aseamănă! Ne-am folosit, ori ne-am păgubit? Starea noastră în Casa lui Dumnezeu, e vrednică de proslăvire în împărăţia Cerească? Ori e vrednică şi pornită a ne prăbuşi în iadul vremelnic şi veşnic! Să cugetăm bine şi să îndreptăm răul mai înainte de a ne prăbuşi şi înghiţi el pe noi.

„Fiule! Păzeşte-ţipiciorul (de felurite neorânduieli) când intri în Casa lui Dumnezeu. Apropie-te mai bine să asculţi, decât să aduci jertfa nebunilor, căci ei nu ştiu că fac rău cu aceasta... "(d).

f ' CAPITOLULr '.]

Sfânta Liturghie a Credincioşilor cu însemnătatea ei

(De la Liturghia Chemaţilor ^ şi până la Simbolul Credinţei, inclusiv)

În această carte vom vorbi despre slujba Dumnezeeştei Liturghii a credincioşilor cu însemnătatea ei, care urmează după

Dumnezeeasca Liturghie a chemaţilor, până la Simbolul Credinţei, inclusiv! Milostivul Dumnezeu, Care voieşte ca tot omul să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină(a), să dea Har şi pace sfântă, credincioşilor creştini, care vor citi şi asculta cele cuprinse în această carte, ca să le înţeleagă, să se folosească de cuprinsul ei, să se lumineze şi sfinţească spre bine obştesc şi slava Prea Sfântului Dumnezeu. *„Cercetaţi Scripturile. Voi socotiţi că într-însele aveţi viaţă veşnică şi tocmai acelea sunt carele mărturisesc despre Mine"(b).*

1. Cu ce cuvinte se începe Dumnezeeasca Liturghie a credincioşilor?

A treia parte a Dumnezeeştei Liturghii sau Liturghia credincioşilor, se începe cu aceste cuvinte: *„Câţi suntem credincioşi(c), iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm"*. La auzul acestor cuvinte noi ne reamintim, că la începutul Liturghiei chemaţilor, au fost îndemnaţi toţi cei prezenţi: chemaţi şi credincioşii, a se ruga cu pace lui Dumnezeu: „Cu pace Domnului să ne rugăm". Tot astfel vedem aranjat şi aici de Sfinţii Părinţi apostolici şi patristici. Ei la începutul acestei Sfinte Liturghii, uideamnă pe credincioşi a se ruga cu pace. Credincioşii prin gura cântăreţilor răspund: „Doamne miluieşte" pe larg.

(a) 1 Tim. 2_4; Ez. 2; 3; 18; 33; 34; Ioan 3_{16-}„; Tit $2_{„}$; 2 Petru 3_9; Ioan 17_3; 2 Tim. 2_{25}; (b) Ioan. $5_{39\ 40\ 16}$; Lc. 16_{29}; 24_{27}; Is. 8_{20}; 34_{16}; F.Ap. $17_{„}$; II Lege $6_{5„}$; 8_{15-19}; (c) Vezi şi Scrierile Părinţilor Apostolici, o.c. Voi. II, pg. 235-249;

Credincioşii trebuie să fie în pace cu Dumnezeu cu aproapele şi cu sine.

Pentru a putea face orice lucru cât se poate mai bun, plăcut, frumos, temeinic şi desăvârşit, este mare trebuinţă de pace între maeştri şi lucrători. La facerea rugăciunilor şi Dumnezeeştilor Slujbe obşteşti, este necesară pacea în adunarea creştinilor, cu atât mai mult decât la orice lucrare

„Miluieşte-mă pe mine Dumnezeule după mare mila Ta, şi după mulţimea îndurărilor Tale şterge fărădelegea mea. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte... Inimă curată zideşte întru mine Dumnezeule, şi cu Duh drept înoieşte-mă întru cele dinlăuntru ale mele. Nu mă lepăda pe mine de la faţa Ta şi DuhulTău cel Sfânt nu-L lua de la mine. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale... Inima înfrântă şi zdrobită Dumnezeu nu o va urgisi..." în miezul nopţii m-am sculat ca să mă mărturisesc Ţie, după judecăţile dreptăţii Tale..." (Ps. 50; 118[62])

pământească, cu cât sufletul e mai de preţ decât trupul. Astfel, pentru a ne da seama de însemnătăţile Dumnezeeştilor Liturghii, spre a le putea urmări şi cunoaşte, pentru a ne hrăni şi folosi de bogatele Daruri ce se desprind din ele, trebuie să ne agonisim pace, pace, pace. Trebuie să ne agonisim şi alimentăm: 1) Pacea cu Dumnezeu; 2) Pacea cu aproapele; 3) Pacea cu noi înşine.

Pacea cu Dumnezeu. Pentru a cere cele de folos de la Dumnezeu şi pentru a dobândi ceea ce cerem, trebuie ca noi să avem pace cu Dumnezeu. Această pace se păstrează prin împlinirea poruncilor Lui.„De Mă iubiţi — zice El, — păziţi poruncile Mele... Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte. Şi cel ce Mă iubeşte va fi iubit de Tatăl Meu. Eu îl voi iubi şi Mă voi arăta lui..." Dragostea desăvârşită scoate afară frica şi aduce pacea binefăcătoare, plăcută şi desăvârşită"(d). La o astfel de pace bună îndemnau Sf. Prooroci pe ascultătorii lor, zicând: „în ziua aceea —

zice Domnul omenirii decăzutp — te voi întineri şi împodobi. Atunci îmi vei zice: „Bărbatul meu" şi nu-Mi vei mai zice: „Stăpânul Meu!". Te voi logodi cu Miiie pentru totdeauna, Te voi logodi cu Mine prin neprihănire, judecată, mare bunătate şi milostivire. Te voi logodi cu Mine prin credincioşie şi vei cunoaşte pe Domnul..."(e). „Eu voi face un legământ cu casa lui Israil şi al lui Iuda... Voi pune Legea Meaînlăuntrul lor şi o voi scrie în inima lor. Eu voi fi Dumnezeul lor; iar ei vor fi poporul Meu. Atunci toţi Mă vor cunoaşte, de la cel mai mic până la cel mai mare, căci le voi ierta nelegiuirile şi nu-Mi voi mai aduce aminte de păcatele lor..."(f). De asemenea şi Sf. Apostoli stăruiau de ascultătorii lor ca să se împace cu Dumnezeu. „JMoi — Apostolii — suntem trimişii împuterniciţi ai lui Dumnezeu şi ca şi cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi, vă rugăm fierbinte în Numele lui Hristos: „împăcaţi-vă cu Dumnezeu!"(g). Creştinul care face plăcerea lumii împătimite este vrăjmaş lui Dumnezeu; iar creştinul care slujeşte cu trup şi suflet lui Dumnezeu, este socotit drept vrăjmaş al lumii împătimite". Aceasta o adeveresc Sf. Scripturi care zic:„Preacurvarilor şi Preacurvelor! Au nu ştiţi, că dragostea lumii aceştia vrajbă este către Dumnezeu? Deci oricare va vrea să fie prieten lumii, vrăjmaş lui Dumnezeu se face. Supuneţi-vă, drept aceea lui Dumnezeu. Staţi împotriva diavolului şi va fugi de la voi. Apropiaţi-vă de Dumnezeu şi se va apropia de voi. Smeriţi-vă înaintea lui Dumnezeu, şi vă va înălţa pe voi..."(h). Despre vrăjmăşia existentă între lumea care zace în cel rău şi între Dumnezeu, ne aminteşte însuşi Mântuitorul, grăind: „De vă urăşte pe voi lumea, ştiţi că pe Mine mai înainte decât pe voi M-a urât. De aţi fi din lume, lumea ar iubi pe al său, iar pentru că din lume nu sunteţi, ci Eu v-am ales pe voi din lume, pentru aceasta vă urăşte pe voi lumea..."(i). De ne vom agonisi, păstra şi alimenta această pace prin desăvârşita dragoste de Dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, vom putea mărturisi şi noi sus şi tare cu Sf. Apostol Pavel, zicând: „Cine ne va despărţi

(d) Ioan $14_{1S\ 2J}$; 1 Ioan 2_{S6}; 3_{12}; 5_{13}; 4_{JI8}; (e) Os. 2^; 2 Cor. $11_{2\ 32}$; (f) Ier. 31_{3JI4}; Evr. $10_{12\ 39}$; 12; (g) 2 Cor. 5_{20}; (h) Iacob 4^; comp. 1 Ioan $2_{J5\ w}$; (i) Ioan $15_{J8\ 21}$; $16_{JI(}$; 17_{u}; comp. 1 Ioan 3, $_{IM4}$; 4_{m};

pe noi de dragostea lui Hristos?... Necazul, sau strâmtoarea, sau goana, sau foametea, sau golătatea, sau nevoia, sau sabia? Precum este scris: că pentru Tine suntem omorâţi toată ziua: socotitu-ne-am ca nişte oi de junghiere. Ci întru acestea toate prea biruim pentru Cela ce ne-a iubit pe noi. Pentru că încredinţat sunt, că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici căpeteniile, nici puterile, nici cele de

acum, nici cele viitoare. Nici înălţimea, nici adâncul, nici altă făptură oarecare, nu poate pe noi să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu, care este întru Hristos Iisus, Domnul nostru"(j).

„Tală! Greşit-am la cer şi înaintea Ta şi nu mai simt vrednic a mă chema fiul Tău...". Talăl l-a primit cu multă dragoste şi l-a aşezat iarăşi în cinstea cea dintâi... (Lc. 15)

Cu lumea ori cu Dumnezeu? Fiecare din noi să dorim să fim cu Dumnezeu, de la Care ne vine toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit. Pentru a fi însă cu Dumnezeu trebuie să-L cunoaştem pe El, să I ne supunem Lui, să păzim cuvântul Lui, să vieţuim după voia şi plăcerea Lui.

Pacea sufletului cu Dumnezeu: „... Când am sosit, ieri, în ţara voastră, am rămas uimit de frumuseţea locurilor; dar lucrurile frumoase şi ţările

0) Rom. 8 $_{25}$. măreţe nu pot mulţumi pe deplin sufletele noastre. Fără îndoială, acestea sunt creaţiunea lui Dumnezeu şi dincolo de creaţiune, putem vedea ceva din Creator, dar omul şi sufletul lui nu poate fi mulţumit pe deplin decât de Creator însăşi. Oameni încearcă toate mijloacele pentru a găsi odihna şi pacea inimei lor, dar este dovedit, că lucrurile acestei lumi nu le poate da. Foamea şi setea noastră pot fi astâmpărate, dar sufletul nu. Am văzut milionari şi i-am întrebat: „Fără îndoială că sunteţi mulţumiţi de soarta voastră: bogăţia voastră vă mulţumeşte pe deplin?" Ei mi-au răspuns: „Nu, nicidecum". Am întâlnit dregători înalţi, rajahi

(indieni) şi i-am întrebat: „Sunteţi voi pe deplin mulţumiţi sufleteşte?" Ei mi-au răspuns: „Nu". Mi-au făcut această spovedanie: „Sufletul nostru are lipsă de ceva, dar noi încă n-am găsit nimic care să-l mulţumească pe deplin". Foarte mulţi,se trudesc să găsească această odihnă a sufletului, dar puţin câte puţin, obosesc de această căutare şi apoi cad în desnădeide.

Sundar Singh a aflat că Hristos dă pacea. Iată experienţa mea personală: am început în casa tatălui meu să-mi mulţumesc sufletul prin desfătările luxului şi ale îndestulării. Nimic nu m-a putut mulţumi pe deplin. Apoi am încercat a căuta pacea prin mijloacele puse la îndemână de religiunile Indiei: Induismul, Budismul, Mahomedanismul... Nici aici n-am găsit nimic. Am început a mă obişnui să petrec ceasuri de rugăciuni şi meditaţiuni, dar aceasta nu mi-a slujit la nimic. Nici un ajutor în aceste religiuni. Apoi am citit în Evanghelie: „Veniţi şi vă voi da odihnă sufletelor voastre". Nu puteam să cred; am strigat: „Cum! religiunea noastră, induismul, care este cea mai frumoasă religiune din lume, nu-mi dă pacea! şi o altă religiune să mi-o poată da!" Şi cu toate acestea, Hristos numai, poate să rostească aceste cuvinte; nimeni altul nu poate să zică: „Veniţi la mine şi vă voi da odihnă...". în acel timp eu uram pe creştini. Când vedeam Biblia, îmi ziceam: „Se poate să fie lucruri bune în această carte dar este contra religiunii noastre". Pentru aceasta am rupt-o. Când vedeam misionari venind să predice Evanghelia, îmi ziceam: **„Aceşti** oameni **fac** rău, sunt veniţi să ne facă rău". Când treceau prin satul meu, luam pietre să arunc în ei şi porunceam şi servitorilor să arunce cu pietre în ei. Gândeam: „Hţistos n-a putut să se scape pe El, cum ar putea să scape pe alţii?" Eram orb. Nu puteam să văd gloria Sa.

îmi amintesc ziua de 16 Decembrie 1904, când am aruncat în foc Biblia, stropită cu petrol, şi am ars-o. Credeam că-mi fac datoria ascultând de religia induistă, dar aceea nu mi-a făcut nici un biţie. în urmă am devenit aşa de mâhnit şi de turburat, încât m-am hotărât să-mi pun capăt zilelor. Totuşi înainte de a mă sinucide, precum plănuisem, am voit să mai petrec un moment în rugăciune. După o oră şi jumătate de rugăciune, deodată mi se arată ceva minunat. Era în 18 Decembrie; trecuse 2 zile de când arsesem Biblia. Am văzut arătându-se faţa glorioasă a lui Hristos viu. El îmi zise: „Până când Mă vei prigoni tu? Eu am murit pentru tine, Eu sunt Mântuitorul lumii". Am rămas încremenit. Credeam că Hristos este mort; şi iată-L înaintea mea. Am auzit vocea Sa şi am simţit-o cum m-a pătruns în toţ corpul ca un curent divin. De atunci i-am închinat viaţa mea. Am găsit pacea şi bucuria cea vie. Când m-am dus la tatăl „meu era încă

noapte. Spre ziuă, i-am declarat că sunt creştin. El mi-a zis: „Nu se poate una ca asta; alaltăieri tu ai ars Biblia". Eu i-am răspuns: „Am văzut pe Hristos; pl este viu. Mi-a dat pacea pe care nimeni nu mi-a putut-o da". Părinţii mei şi prietenii căutară a-mi pune aceiaşi chestiune. „Am prigonit pe Hristos, zic eu, pentru că nu-L cunoşteam. Acum îl cunosc; nu vă vorbesc despre cineva pe care să nu-l cunosc". Le-am mai zis încă: „Altădată auzeam numai vorbindu-se de El, dar nu-L cunoşteam pe El însuşi.

Pentru a avea pacea trebuie să cunoşti de aproape pe Hristos. Foarte mulţi creştini sunt în această stare; nu cunosc pe Hristos însuşi, Iată ce deosebire este între „a şti ceva despre Hristos" şi „a nu cunoaşte pe Hristos însuşi": când ştiam ceva despre Hristos, îl uram, dar acum îl cunosc pe El însuşi şi-L iubesc. Mulţi oameni pretind că sunt creştini şi trăiesc o viaţă creştină, dar ei nu au pacea, odihna — ci le caută aiurea, chiar în păcate. Aceasta pentru că nu cunosc pe Iisus Hristos. A cunoaşte lucruri despre Hristos nu înseamnă nimic, ci trebuie să-L cunoşti pe El însuşi. Putem înţelege ceea ce se zice despre El citind cărţi, dar pe El nu-L putem cunoaşte decât prin rugăciune. Eu cunoşteam lucruri ce priveau pe Iisus Hristos, acestea nu mi-au servit la nimic. începând însă a mă ruga, El mi se arătă şi de atunci am putut zice către alţii: „Cunoaşteţi-L". El va trăi în voi şi vă va da cu adevărat pacea sufletului.

în Tibet am fost aruncat odată într-o cisternă (groapă adâncă), unde am stat trei zile fără să mănânc ori să beau ceva. Uşa era încuiată, pecetluită şi întunericul era de nepătruns. Alături de mine erau nişte cadavre. Mi se părea că sunt în iad! Atunci se ridică în sufletul meu o ispită: „Unde este Hristosul tău? Vezi că nu-ţi foloseşte la nimic! El nu poate să te ajute, nu vine în ajutorul tău...". Dar în timpul acestor 3 zile de suferinţă,"petrecute în fundul puţului acela, cu mâna dreaptă rupă, în mirosul groaznic şi nesuferit ce ieşea din hoituri, mi-am adus aminte încă, de bucuria inimii mele, ce nu mi se poate răpi... Şi gândeam „în casa părinţilor mei, n-aveam nici linişte, nici odihnă. Iar acum, în acest iad, am pace. Acest iad devine cer". Iată îndeplinită făgăduinţa Mântuitorului de a fi întotdeauna cu noi. Niciodată nu mi-aş fi închipuit că pacea Domnului să poată copleşi o inimă, în condiţiuni aşa de grele; aceasta este pacea „care întrece orice pricepere...". Am făcut în urmă o altă constatare minunată: în momentul când mă credeam trecut în cealaltă lume, aud uşa, de schi zân du-se şi o mână îmi lăsă o frânghie, dar când am ajups la aer liber nu era nimeni pe lângă mine! Atunci am înţeles că El este întotdeauna lângă noi pentru a ne

scoate din nenorocire. Nu! timpul minunilor n-a trecut, dar numai timpul credinţei e pe ducă. Veţi zice poate că aceasta nu este decât un vis şi că ar fi putut să fie o fiinţă omenească care a deschis uşa cisternei şi m-a eliberat!.... Dar oamenii nu pot face la loc imediat un braţ rupt, vindecându-l. N-au fost mâini de om care au făcut acestea, ci mâna Domnului. Pot să predic pe Hristos, nu pentru că se vorbeşte de El în Biblie, ci pentru că ştiu că El este Hristos viu. Dacă nu ar fi viu Hristos, nu a-şi predica Evanghelia, pe care, numai acum câţiva ani, am ars-o. Nu a-şi fi gata să sufăr pentru El, deşi El a suferit pentru noi. Sunt nefericiţi creştinii care se bucură că vor fi în cer după moarte, fără să-şi dea seama că cerul trebuie să înceapă de pe pământ. Eu nu cred în religiunile care făgăduiesc un cer pentru mai târziu. Dacă ne dăm lui Hristos, vom recunoaşte că cerul începe de aici, de jos chiar. Foarte mulţi oameni sunt mândri de locuinţele lor frumoase, de îmbrăcămintea lor, sau ,de ţara lor frumoasă. Dar nu suntem totdeauna în aceste case, în aceste ţări; în zece, douăzeci de ani, şi va trebui să le părăsim. Locuinţa noastră adevărată nu este aici; ea este acolo, sus. înainte de a fi acolo, trebuie să începem a trăi ca în cer de aci de jos. Dacă acei creştini ce aşteaptă să fie primiţi în ceruri după moartea lor şi care n-au încercat viaţa cerească de aici de jos, vor fi în definitiv primiţi în casa cerească, totuşi nu se vor simţi la locul lor... vor suferi să fie acolo unde nu sunt obişnui a trăi. .

Căutaţi pe Hristos care dă pacea şi-L veţi găsi. Eu nu sunt singurul care am făcut constatare despre Hristos trăind viu. îmi amintesc de întâlnirea ce am avut cu un om care mi-a povestit istoria sa minunată. El căutase, asemenea, pacea sufletului în induism şi budism fără a o găsi. Odată el închise uşa, luă un cuţit bine ascuţit, hotărât să se omoare. El îşi zise: „Nu este Dumnezeu. Am făcut tot ce am putut pentru a-L găsi şi nu mi-a răspuns". în clipa când a vrut*să-şi taie gâtul cu cuţitul, el văzu un om care şedea aproape de uşe,- un om care îi ***zise:*** „Ştiu că tu ai făcut toul pentru a găsi liniştea sufletului tău. Vino cu Mine". El îl duse la hotarul Tibetului; ajungând la un râu îi zise să-l aştepte aci. La 10 km de acolo, trăia un pustnic, pe care necunoscutul se duse să-l caute. Pustnicul îşi zise: „Acest om este, fără îndoială, un prieten al acestui căutător de adevăr, la care el mă conduce; a auziţ vorbindu-se de mine şi a dorit să mă vadă". Din partea sa, budistul, gândea: „Omul ce m-a condus aici este un prieten al acestui pustnic". însă nici unul nici altul nu ştia cine a fost acel mijlocitor misterios. Atunci pustnicul începu să vorbească budistului despre Evanghelie. îndată sufletul acestuia fu

mişcat, cuprins de Sfântul Duh. O pace cu totul nouă îl învălui şi nu se putut stăpâni de a o mărturisi. Când înaintă puţin în cunoaşterea Evangheliei, pustnicul îi zise: „Acum trebuie să le bolezi; să ne coborâm la râu; dar mai înainte, să mergem să căulăm pe acela care m-a adus la tine". Ei plecară în căutare dar omul dispăruse... Atunci ei au recunoscut minunata îndeplinire a făgăduinţei Mântuitorului; căci în definitiv acest om căutase adevărul şi Mântuitorul îl călăuzise. Vedeţi, cum cei care caută sunt conduşi să găsească? Dar cât de mare este nenorocirea tuturor acelor oameni care se numesc „creştini" şi n-au nici o experienţă temeinică despre Mântuitorul.

Nenorocirea creştinilor care n-au pacea şi care nu cunosc pe Hristos. Altădată gândeam: „Cât sunt de nenorocit că m-am născut într-o ţară păgână şi cât sunt de fericiţi acei ce cunosc pe Iisus Hristos! Dar după ce am vizitat alte ţări, mi-am schimbat părerea. Şi mulţumesc lui Dumnezeu că m-am născut între păgâni, pentru că altfel n-aş fi fost înflăcărat şi mulţumit, pe când locuitorii ţării creştine îşi închipuiesc că au găsit totul şi n-au nimic de căutat. Cei mai mulţi sunt mai bucuroşi să meargă la teatru decât la Sf. Biserică. Foarte mulţi se îndeletnicesc cu băuturile, în loc să caute altceva. Foarte mulţi se mulţumesc să ştie cele se s-au spus despre Mântuitorul Hristos... Dar în vremea de apoi Hristos le va zice: „Nu vă cunosc... Voi cunoaşteţi aceia ce s-a spus despre Mine, ştiţi că sunt născut în Palestina, că am murit. Stiu şi Eu unde v-aţi născut voi, unde aţi trăit; dar nu vă cunosc, pentru că nici voi nu M-aţi cunoscut". Atunci ei vor sta trişti, rătăciţi, şi vor constata că nu le-a folosit absolut la nimic faptul, că s-au mulţumit să ştie cine este Hristos, în loc de a-L cunoaşte pe El însuşi şi a-L auzi apoi: „Da! vă cunosc, am trăit cu voi şi acum vom merge să trăim împreună în ce ruri". Iisus le-a zis: „Vor veni mulţi de la miază-noapte şi de la miază-zi, de la răsărit, şi de la apus, dar fiii Impărăţirei, vor fi aruncaţi afară". Care sunt aceşti fii ai împărăţiei? Aceştia sunt cei care numai cu numele sunt creştini. Ei se cred mântuiţi, dar nu sunt. Iată un prilej pentru noi de a gândi: suntem noi creştini numai cu numele sau cunoaştem pe Hristos păzind poruncile Lui? Dacă vom cunoaşte pe Hristos însuşi, vom primi această pace, această linişte sufletească ce nu se poate arăta prin cuvinte.

într-un fel, voi sunteţi mai norocoşi decât mine, pentru că nu aţi rupt şi ars Biblia; n-ai urât niciodată pe Iisus Hrisloas, cum L-am urât eu. Dar dacă un mare păcătos, ca mine, poate fi mântuit, iertat, cum n-ar putea fi toţi ceilalţi? Pe de altă parte sunt foarte mulţi oameni din ţările creştine care vor (I pedepsiţi, pentru că înaintea

lor se vor ridica reprezentanţii ţărilor păgâne, care le vor zice: „voi aţi pierdut adevărul pe care l-aţi cunoscut încă din copilărie". în India, noi cei care am primit pe Iisus Hristos, suntem recunoscători creştinilor din Occident, că ne-au trimis ca misionari pe copiii lor proprii şi cheltuiesc şi banii lor pentru noi. Altădată eu mă gândeam: „Cât trebuie să fie de buni creştinii şi acei oameni minunaţi, care fac aceste sacrificii pentru a ne trimite Evanghelia"! Dar când am vizitat anumite ţări creştine, am fost adânc dezamăgit, prin faptul că foarte mulţi nu sunt adevăraţi creştini; şi a trebuit să constat că nu sunt de fel ţări străine, ci numai inşi creştini. Eu n-am venit aici să predic ci să aduc o mărturie. Ceea ce â făcut Iisus pentru mine, poate să facă şi pentru alţii. Cu cât ştim mai mult despre El. cu atât suntem mai bine pregătiţi să-L cunoaştem pe Dânsul. Dar pentru a-L cunoaşte pe El, trebuie să hărăzim cel puţin câteva minute în fiecare zi spre a citi cuvintele Sale şi a ne ruga Lui. Numai aşa. El se va descoperi în noi ca un Mântuitor viu — şi apoi, la rândul nostru, vom putea să-L mărturisim şi să arătăm că am găsit liniştea sufletească lângă Acela care a zis: „Veniţi la Mine voi toţi care sunteţi trudiţi şi împovăraţi şi veţi găsi odihna sufletelor voastre".

Simt o mare bucurie că întâlnesc aici fraţi. Noi ne întâlnim aci pentru o clipă, dar va veni timpul, şi va veni negreşit, când toţi cei de la miază-noapte şi de la miază-zi, de la răsărit şi de la apus, se vor întâlni pentru a nu se mai despărţi niciodată. Atunci nu vom mai zice: „patria mea este Elveţia, Anglia, India" ci: „patria mea este cerul"(t)

Pacea cu aproapele. Copiii mici adeseori aruncă unii cu praf, cenuşă, pietre, beţe, noroi în faţa altora. Unii altora îşi fac dureri, unii altora îşi provoacă plâns. După ce aceiaşi copii cresc, se măresc sub supravegherea unor mame înţelepte pline de adevărata dragoste părintească, a unor învăţaţi luminaţi şi devotaţi datoriei de a-şi lumina şcolarii lor, şi a unor Preoţi luminaţi care radiază darurile strălucite ale credinţei, nădejdei şi dragostei în sufletele credincioşilor pe care îi întâlnesc în Biserică, în case, şi în orice loc; acei copii lipsiţi de minte în copilăria lor, devin oameni luminaţi plini de daruri sfinte. Aceştia când se întâlnesc, îşi împrumută unii altora daruri bune, roadele Duhului Sfânt; Dragoste, bucurie, pace,

(t) Prin Hristos şi pentru Hristos o.c. pg. 12-22;

îndelungă răbdare, bunătate, faceri de bine, credinţă vie, blândeţe, înfrânarea poftelor păcătoase... Unii ca aceştia, nu se măresc în deşert, nu se întărâtă unii pe alţii, nu pizmuiesc unii altora(m).

înainte de venirea Mântuitorului în lume, oamenii se sfâşiau unii pe alţii ca fiarele sălbatice. Mulţimea păgânilor se conducea după şoaptele

Egiptenii care asupreau cumplit pe Israeliţi, facându-le în tot felul viaţa amară, ucizându-le chiar şi copiii parte bărbătească, prin înjiocare, au fost pedepsiţi cu aceiaşi măsură, înnecându-se mulţime mare de bărbaţi în Marea Roşie... în timpul când se înecau Egiptenii — istoriseşte un vechi scriitor — toţi îngerii se veseleau, cântau şi dănţuiau de bucurie pe norii cerurilor, pe când Israeliţii cântau, se veseleau şi dănţuiau pe ţărmul mării, văzând că pier asupritorii lor. Unul din îngeri se înălţă pe treptele cerurilor până la Scaunul Dumnezeirei, ca să spună despre această bucurie lui Dumnezeu. Spre marea lui nedumerire, îngerul vede pe Dumnezeu privind, trist şi lăcrimând, spre locul unde Egiptenii se luptau cu valurile furioase ale mării şi se înecau rând pe rând.„Doamne, de ce plângi?" a întrebat îngerul cu sfială. Dumnezeu i-a răspuns: „Un om avea dpi fii; unul mai slab şi bun şi altul mai puternic şi răutăcios. După câtăva vreme, i-a murit fiul cel mai puternic, bogat şi răutăcios... Ce crezi că va fi făcând tatăl său?". „Eu cred că îşi va fi plângând fiul, care cu toate că era aşa cum era, dar era fiul lui, şi el, ca tată, cred că tot îl iubea". „Drept ai răspuns — a zis Dumnezeu — şi Eu, Care sunt Tată, Ziditor şi purtător de grijă pentru toate zidirile Mele, mă întristez şi lăcrimez pentru Egiptenii care pier în valurile Mării Roşii, fiindcă aşa cum au fost ei, dar sunt tot zidirea Mea(a).

„Fit[5] desăvârşiţi precum şi Tatăl vostru Cel din ceruri desăvârsit este"(b).

(a) Es/ .-15; îona l-4; (b) Mt. S[48]..

5**(m) Gal. 5[22»26];**

diavolilor care le grăiau din feluriţi idoli şi sub alte forme. Chiar Israeliţii, poporul ales de Dumnezeu, erau cruzi. Ei se considerau după legea lui Moisi: *„Ochi pentru ochii şi dinte pentru dinte"{*n), adică orice rău le făcea cineva, ei îi răsplăteau cu aceiaşi măsură de răutate. Astfel, răutatea dintre oameni în loc să scadă, ea creştea văzând cu ochii.

Mântuitorul venind în lume, a căutat a pune capăt răutăţilor crescânde. Ca o adevărată, înţeleaptă, miloasă şi luminată mamă, învăţător, Preot, El, Vistierul înţelepciunii şi al luminii, Care luminează tuturor, a arătat lumii că această lege veche, trebuie completată cu legea Darului care aduce pe pământ în locul răsbunărilor, bine, încredere, pace şi bunăvoire.

„Aţi auzit — zice El — că s-a zis celor de demult: „Ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte". Dar Eu zic vouă: „Să nu staţi împotriva celui rău; ci de te va lovi cineva peste faţa obrazului cea dreaptă, întoarce-i lui şi pe cealaltă, şi celui ce voieşte să se judece cu tine să-ţi ia haina, lasă-i lui şi cămaşa"(o). Cu aceste cuvinte înţelepte Mântuitorul pune capăt răului; iar cei ce-L ascultă scapă de multe rele şi primejdii. Adeseori s-a întâmplat că unii creştini neţinând seama de aceste Dumnezeeşti învăţături, pentru mici neînţelegeri, pentru lucruri de preţ mic, s-au târât la judecăţi ani de-a rândul, unde şi-au pierdut averile, libertatea, viaţa, ba chiar şi sufletele. Acestea văzându-le creştinii înţelepţi s-au plecat mai mult sfaturilor Mântuitorului, şi au zis şi zic întotdeauna: *„Mai bine o pace strâmbă decât o judecată dreaptă "*, Sf. Ap. Pavel sfătuia tot aşa de bine pe creştinii din Corint, zicându-le: *„Nu e bine să aveţi judecăţi Între voi! De ce nu suferiţi voi mai bine nedreptatea? De ce nu suferiţi mai bine paguba? Chiar voi înşivă faceţi strâmbătate şi aduceţi pagubă; şi aceasta mai vârtos fraţilor?* "(p). în legea Darului precum vedem, pretutindeni întâlnim acelaşi Duh al iubirii, acelaşi principal miez al învăţăturii Stăpânului Hristos Dumnezeu: *„Să nu ne lăsăm biruiţi de rău; ci să biruim răul cu binele* "(r).

Credinciosul poet Goette zice: „Omul trebuie să fie nobil, gata de a ajuta, şi bun". Cu astfel de oameni creştini se întemeiază împărăţia lui Dumnezeu pe pământ. însă creştinii care leapădă legea Darului, sfaturile Mântuitorului şi se conduc după legea Mozaică (talion), ajungîn împărăţia stăpânitorului veacului acestuia (s), în vârtejul şi în învălmăşeala tuturor răutăţilor destrămătoare de sănătate, pierzătoare de vieţi şi prăbuşitoare de suflete. Să ne aducem aminte de amarele roade ide războiului mondial, şi de

prăbuşirea Bisericilor şi creştinilor. Câte sălbăticii! Câte grozăvii infernale! Acestea, pe care unii miopi le numesc „claca lui Dumnezeu!",

(n) Lev. $24_{19\ 20}$; (o) Mt. $5_{39\text{MO}}$; (p) 1 Cor. 6_{18}; (r) Rom. 12_{21}; (s) Ioan 12_{31}; 14_{20}; 16_{n};

sunt mai degrabă claca stăpâni torului veacului acestuia, sunt terorile infernului, iscodirile ucigaşilor care lucrează în umbră la distrugerea creştinismului, la distrugerea împărăţiei păcii de pe pământ. Cei ce sunt botezaţi şi vor să fie şi să rămână creştini, să lepede din mijlocul lor legea talionului şi să conducă după legea Domnului Hrislos. Nu trebuie să bâjbâim zadarnic a birui răul cu rău. Răul numai cu binele se poate birui. Să nu fim răsbunători! Acesta este un drept numai al lui Dumnezeu. „A mea este răzbunarea — zice Domnul — Eu voi răsplăti fiecăruia după faptele lui..."([6]). Noi creştinii să fim îngăduitori, iubitori de pace, făcători de pace. Numai aşa, călăuziţi de pace sfântă să intrăm şi să stăm în Biserica Domnului, că numai aşa fiind ne putem chema fiii lui Dumnezeu. „Fericiţi făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema..."(i).

Cântarul fermecat. Un domnitor îşi închipuia că domneşte cu mare înţelepciune şi cu cinstirea legilor, peste supuşii săi. Ţara şi norodul se aflau însă în mare nevoie. De aceea, chemă pe sfetnicii săi la sine, ca să ţină sfat şi să afle pricina necazului. Dar ori câte propuneri făceau aceştia, nici una nu-i putea împăca pe toţi. De ce sunt oare oamenii nemulţumiţi? se întrebau ei. Nu e ţara noastră destul de puternică? Nu sunt bani destui? Nu-i destulă învăţătură? Nu se petrece bine? Şi cu toate acestea, nu e bine!

Atunci zise unul dintre dânşii: Poate nu cunoaştem noi, cei mai mari, nevoia îndestul, să căutăm, pe cel mai nenorocit şi sărman om din ţară ca să ne spună el, ce ne lipseşte. îi plăcu acest sfat şi a dat poruncă, ca să se caute acest om necăjit pentru ca să le spună el sfetnicilor, ce lipseşte ţării. După câteva zile, aduseră trimişii pe un om bătrân, îmbrăcat în zdrenţe, care locuia într-o peşteră din pădure şi era ţinut de lume ca cel mai necăjit om. Când l-au văzut curtenii, s-au tras cu toţii înapoi şi un ministru a zis: „Rău de tot de noi, dacă am ajuns să dăutăm înţelepciunea la acest nevoiaş". îl chemă însă pe cerşetor să vie mai aproape, şi-i zise: „Noi nu cunoaştem leacul pentru a tămădui nevoia norodului nostru. Se zbat oamenii în toate părţile, dar totul în zadar. Legile nu mai ajută. Se pradă unul pe

---

6 **(t) Pr. G. Negură, D.OrL a VII, Nr. 5-6;**

altul, se înşeală, se necinstesc, se ucid, se niminesc. De ce e oare lumea aşa? N-ai putea să ne spui, ce ne lipseşte?"

Cerşetorul gândi puţin, apoi ceru un cântar, pe care îl ridică în sus şi- zise: Uitaţi-vă încoace; partea stângă a cântarului e a grijii; cea dreaptă e a norocului. Să văd acuma, ce puteţi voi pune pe partea dreaptă, ca să fie mai grea, deci binele şi norocul să cântărească mai mult decât nemulţumirea şi grija, şi sfetnicii au început a râde şi ziseră: Partea stângă e goală şi uşor vom ridica-o; se vede că voieşti numai să glumeşti. Dar să vedem. Şi unul din sfetnici zise: Eu cred că puterea trebuie să ne aducă noroc şi aruncă sabia pe cântar. Spre mirarea tuturora însă, cântarul nici nu se clinti. Vezi, zise al doilea, tot eu am dreptate, că banul e fericirea, şi aduse un sac cu bănăret spre cântar. Dar oricâţi bani tuma pe cântar, acesta nu se ridica. Atunci, veni un al treilea, şoptind: Ştiinţa, învăţătura, mintea, e norocul — şi puse pe cântar toate cărţile celor mai învăţaţi oameni. Nici aşa. însă cântarul nu se mişcă.

Acuma erau cu toţii înfuriaţi pe bietul cerşetor şi voiau să-l isgonească afară, când iată că vine paharnicul domnesc cu un butori de vin ca lacrima, şi zise: Dacă puterea, avuţia şi ştiinţa nu-lfac pe om fericit, atunci hotărât că plăcerile, băutura, aduc fericire — şi puse butoiaşul pe cântar. Totuşi, cântarul rămase şi acum neschimbat.

Atunci domnitorul sări şi furios de pe scaun, zicând: „Ce, să lucrăm şi să ne necăjim în zadar dându-i poporului putere, avuţie şi ştiinţă? Şi nici petrecerea nu-l mulţumeşte? Aşadar, arată tu, bătrâne, care e lucrul acela minunat, care ar fi mai greu decât cele arătate de noi?". Bătrânul îşi duse atunci mâna la gură, o muşcă şi lăsă să picure un strop de sânge pe cântar şi deodată partea cea dreaptă se lăsă în jos, iar {¡ea a grijii se ridică în sus. Ce e aceasta, întrebă? Ce-ai pus pe cântar? Aceea, zise bătrânul, ce vouă vă lipseşte: *Dragostea şi jertfa(*

Pacea cu sine. Galii, strămoşii Francezilor de azi, deasupra tuturor sfaturilor bune aveau aceste memorabile cuvinte:

a) Să slăveşti pe Dumnezeu mai presus de orice din lumea aceasta.

b) Să iubeşti pe oameni.

c) Să te porţi, cum se cade.

Aceste sfaturi înţelepte puteau aduce oarecare unire şi armonie între cei ce le practicau.

t t t

Noi creştinii avem trei porunci Dumnezeeşti (mult mai superioare celor trei ale înţelepţilor Gali), date de însuşi Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

1) „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, din tot sufletul tău şi din toată inima ta şi din toată virtutea ta şi din tot cugetul tău".

2) „Să iubeşti por aproapele tău ca însuţi pe tine". în aceste două porunci Se cuprinde toată legea şi proorocii.

3) „Fiţi desăvârşiţi (în milă şi iubire) precum şi Tatăl vostru Cel din ceruri desăvârşit este".

Prin iubirea de Dumnezeu, de aproapele şi prin lucrarea creştinească şi desăvârşirea arătată de Mântuitorul, creştinul poale dobândi pacea de mare preţ şi mult dorită, în fiinţa sa. Porunca iubirii, care revarsă pacea sfântă în suflete, este săpată cu litere strălucitoare, de foc, neşterse, în marea carte a naturii, în înţelegerea, în mintea şi în inima omului. Vistieria aceasta sbugnitoare de pace sfântă e scrisă pe fiecare pagină a Dumnezeeştilor Scripturi a V şi N. Testament, precum şi în toate tainele Sfintei Ortodoxii. De la Paradisul bogat până la Sinai, de la Sinai până la Betleem, de la ieslea Betleemului până la Crucea de pe Golgota şi de la Golgota până la fiecare Dumnezeesc Altar, pe care se frânge P.S. Trupul Domnului... şi se varsă P.S. Sângele Lui spre iertarea păcatelor multora, totul răsună: „Omule! Iubeşte pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima, din tot sufletul tău şi din toate puterile tale. Această iubire îţi va da ţie pacea mult dorită!" Toate zidirile făcute de Dumnezeu pentru trebuinţele şi folosul omului; de la firicelul de iarbă până la stejarii şi brazii uriaşi; de la grăuntele de nisip şi de praf, pe care-l călcăm cu picioarele, până la uriaşii munţi şi sori nenumăraţi, care se învârtesc cu cea mai exactă preciziune deasupra capului nostru în spaţiu, toate zidirile nevăzute şi văzute din univers, vestesc Slava lui Dumnezeu, strigând: „Omule! Iubeşte pe Acela a cărui bunătate şi putere nemărginită ne-au făcut, pentru folosul şi existenţa ta".

Inirjia noastră nu poate afla pacea dorită care-i aduce fericirea după care aleargă tot omul, decât numai atunci când iubim şi suntem iubiţi de Ziditorul nostru. Cerinţa aceasta a inimii omeneşti n-o poate îndestula nici o făptură de pe pământ. Dumnezeu a făcut aşa de mare inima omului, încât, câştigarea şi iubirea oricărei zidiri a Lui, n-o poate îndestula, n-o poate umple; ci lasă un gol foarte mare. Omul adeseori aleargă cerşind şi căutând pacea şi fericirea la toate vânturile pământului; în avere, în desfătările pământeşti, bucuriile, bunătăţile şi desfătările lumeşti, în ştiinţă, înţelepciune, slavă lumească, renume şi-în toate strălucirile lumeşti, care formează cunună pieritoare... Acestea însă îi răspund: „Degeaba cauţi tu omul pacea şi fericirea în noi! Noi nu putem umplea inima ta!..." Şi astfel, mâhnit, omul oftează cu mare cu mic, arătând golul cel mare din inima sa, pe care nu-l poate umplea cu nimic din lume.

Acest mare gol al inimii nu-l poate umplea nimenea şi nimic, fără numai Dumnezeu, Care a făcut-o, cu venirea şi prezenţa' Sa. Numai Dumnezeu cel nemărginit, — Care ne-a zidit pe noi, — poate umple golul inimilor noastre cu pacea şi fericirea pe care le aduce cu Sine în noi, de-L vom iubi, împlinind poruncile Lui. „De Mă iubeşte cineva pe Mine, cuvântul Meu va păzi, şi Tatăl Meu îl va iubi pe el, şi la el vom veni şi lăcaş la dânsul vom face..."(u).

Din cele arătate, reiese clar, că pacea cu Dumnezeu o putem dobândi prin împăcarea cu El, prin iubirea şi păzirea poruncilor Lui. ^acea cu aproapele o vom dobândi prin împăcarea cu el, şi prin iubirea lui cu sinceritate. Pacea cu sine o putem dobândi prin împlinirea poruncilor dragostei de Dumnezeu şi de aproapele şi prin împlinirea după putinţă a datoriilor creştineşti. Acestea împlinindu-le, pacea lui Dumnezeu va rămâne peste noi în toate zilele vieţii noastre; iar fericirea cerească va străluci fiinţa noastră aici pe pământ, şi mai desăvârşit dincolo, în împărăţia eternă a lui Dumnezeu.

Gândeşte-te la sufletul tău. *„împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru* ", zice Domnul. întoarce-te la Dumnezeu din toată inima ta, lasă la o parte lumea aceasta atât de păcătoasă, şi atunci'sufletul tău va găsi pacea dorita.

Nu te frământa cu lucruri trecătoare! Gândeşte-te totdeauna numai la mântuirea sufletului şi atunci vei vedea împărăţia lui Dumnezeu pogorându-se înlăuntrul tău. împărăţia lui Dumnezeu e linişte şi bucurie în Duhul Sfânt, tocmai ceea ce n-au păcătoşii.

Domnul Iisus va veni la tine şi te va mângâia, dacă ai pregătit înlăuntrul tău, un loc pentru El. Mărirea şi frumuseţea Sa sunt lăuntrice; ascunzişurile inimii tale îi plac Lui. Adeseori el cercetează lăuntrul tău; vorba Lui e dulce, iar mângâierea plăcută; liniştea adusă de El e nesfârşită, iar bunăvoinţa este nespus de mare.

Suflet credincios! Pregăteşte-ţi inima pentru Domnul, căci El vrea să vină şi să locuiască înlăuntrul tău! El doar spunea: „De Mă iubeşte cineva, acela păzeşte porunca Mea; şi Eu voi veni la el şi Eu voi locui înlăuntrul lui". Pentru aceea lasă pe Iisus să intre în inima ta; dar nu-l lăsa decât pe El.

Când ai pe Iisus, eşti destul de bogat. El va priveghea asupra ta, totdeauna va avea grijă de tine, aşa că nu vei mai avea nevoie să aştepţi ajutor de la oameni. Oamenii sunt schimbători, ei te părăsesc repede. Iisus rămâne în veac: El totdeauna e lângă tine...

- Nu-ţi pune nădejdile în nici o făptură omenească, oricât de bună şi oricât de scumpă ţi-ar fi, pentru că e slabă şi neputincioasă, şi, ca mâine va

(u) Ioan 14_{u}; 1 Ioan 3_{M}; Ape. 3_{26};

ajunge la mormânt... Iarăşi, nu te întrista, când cineva ţi sejmpotriveşte ori se ridică asupra ta! Cine e azi cu tine, mâine, poate, va fi împotriva ta; aşa sunt oamenii: ei se schimbă ca vântul.

Tu însă, dragul meu, pune-ţi nădejdia numai în Dumnezeu: El să fie teama şi iubirea ta; El va răspunde în locul tău şi va face cum e mai bine. Tu n-ai aici locuinţă veşnică; oriunde-ai fi, eşti străin şi călător, şi nu vei găsi nicăieri linişte, de nu te vei împreuna cu Iisus.

Ce te uiţi în jurul tău?!... Nu-i aici loc de odihnă!... Casa ta trebuie să fie în cer; de aceea nu te uita la lucrurile de pe pământ decât numai în treacăt, căci toate se duc; şi te duci şi tu cu ele. Ia seama deci şi nu te lipi de nimic în lumea aceasta, ca nu cumva s-ajungi sluga păcatului şi să te prăpădeşti.

Pururea, gândul tău să fie la Cel Prea înalt şi rugăciunea ta să se ridice la Iisus. Dacă nu te-ai obişnuit încă să gândeşti la •AQr cele cereşti, adu-ţi aminte atunci de Patimile J Domnului şi priveşte Sfintele Lui Rane. Şi când vei alerga cu dragoste la ele, te vei întări în vreme de suferinţă şi nu-ţi va mai fi teamă de batjocura lumii, ci vei răbda cu uşurinţă gura celor ce grăiesc nedreptăţi.

Iisus Hristos a fost batjocorit de oameni în lumea aceasta; iar rudele şi prietenii Săi L-au părăsit în mijlocul celor mai grele chinuri. Iisus Hristos a pătimit şi a fost batjocorit de bunăvoia Sa; tu însă te

plângi de orice lucru. Iisus Hristos a avut mulţi duşmani şi răufăcători; tu ai vrea să ai numai prieteni şi binefăcători!... Cum vei primi cununa îndelungii răbdări, dacă n-ai dat de nici un necaz în viaţă? Dacă nu vrei să înduri, cum vei putea să fii prietenul lui Iisus?... Suferă deci împreună cu Iisus şi pentru Iisus, dacă vrei să împărăteşti alături de El!.

„Pacea s-o urmaţi cu toţii şi sfinţenia, fără de care nimenea nu va vedea pe Dumnezeu" (Evr. 12[11]). „Nimănui să nu răsplătiţi răul cu rău; ci să faceţi purtare de grijă de cele bune înaintea tuturor oamenilor. De este cu putinţă... cu toţi oamenii să aveţi pace... Nu vă lăsaţi biruiţi de rău; ci biruiţi cu binele pe rău..." (Romani 12).

De-ai fi înţeles vreodată viaţa lăuntrică a lui Iisus şi de ai fi gustat numai o fărâmă din iubirea Lui cea mare, atunci nu te-ai mai gândi nici la prieteni, nici la vrăjmaşi. Dimpotrivă, te vei bucura de ocările primite, fiindcă dragostea lui.Iisus Le face să nu mai ţii la tine. Cine iubeşte pe Iisus, cine iubeşte adevărul, cine s-a deslipit de poftele trupeşti şi şi-a uitat de el însuşi, e un creştin desăvârşit, deci, numai acela se poate apropia de Dumnezeu şi se poate odihni lângă El, încă din viaţa aceasta.

(t) Din „Urmând pe Domnul", o.c. pg. 71-5;

•Din Tine Părinte, născându-Se Fiul Iară de schimbare şi lără-stricăciune, cu Dumne/.eească cuviinţă a strălucit lumină din lumină; iar Duhul Dumnezeească lumină s-a purces. Deci luminei cei în irei ipostasuri a unei Dumnezeiri, ne închinăm cu credinţă şi o slăvim (Octoih gl. 1).

Omul înţelept preţuieşte lucrurile aşa cum trebuie să fie preţuite, iar nu cum îi spune lumea; el ascultă mai mult de Dumnezeu decât de oameni. Cine nu se frământă cu gânduri deşarte, ci se îngrijeşte numai de sufletul său, acela poate să trăiască oriunde, şi oricând se poate îndeletnici cu lucruri frumoase. Un adevărat creştin îşi strânge uşor puterile sufletului său, fiindcă el niciodată nu le-a risipit pe toate. Munca şi grijile vieţii de toate zilele nu-l turbură întru nimic; el se învoieşte cu toate nevoile ce vin asupra sa. Cine şi-a hotărât drumul sufletului său, acela nu se frământă cu birjele ori cu răul ce-i pricinuiesc°alţii. Nimeni nu-ţi poate face răul, pe care ţi-l faci tu însuţi.

De-ai fi aşa cum trebuie să fii, adică bun şi curat, toate ţi-ar ajuta la sporul şi desăvârşirea ta. Multe lucruri de nimic însă te supără şi te turbură adeseori, pentru că nu vrei să răstigneşti poftele trupului şi să te deslipeşti de deşertăciuni. Nimic nu zăpăceşte şi nu întunecă aşa de mult mintea omului, ca poftele omului. Curmă deci mângâierile trupeşti, căci numai aşa le poţi gândi la Dumnezeu şi poţi gusta cât mai adesea din bucuriile sufleteşti(t).

cetind în taină prima rugăciune a credincioşilor. „Mulţumim Ţie Doamne Dumnezeul puterilor, Care ne-ai învrednicit pe noi a sta şi acum înaintea Sfântului Tău Jertfelnic..."

3. **Ce cere Preotul în această rugăciune?** Preotul în această rugăciune, mai întâi, mulţumeşte Atotputernicului Dumnezeu, pentru că s-a învrednicit a sta înaintea Sf. Jertfelnic şi a cădea înaintea Lui pentru iertarea păcatelor sale şi pentru necunoştinţele poporului. Cere apoi ca să i se primească rugăciunile, să-l învrednicească ca în restul vieţii, să aducă rugăciuni, cereri şi jertfe de sânge pentru tot poporul. Cere îndestulare şi

împuternicirea prin lucrarea Sf..Duh, ca fără de sminteală, cu curată ştiinţă să-L cheme pe El în toată vremea şi în tot locul, şi să fie auziţi şi miluiţi de El după mulţimea bunătăţilor Sale cele Dumnezeeşti.

După această rugăciune Preotul zice:, *„ Apără, mântuieşte, şi ne păzeşte Dumnezeule cu Darul Tău".*

Cântăreţii: *„Doamne miluieşte",* şi ecfonisul: *„Că Ţie se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea: Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor".*

Cântăreţii: *„Amin ".*

4. **Ce urmează după aceasta?** .După terminarea acestei ectenii, Diaconul ori Preotul, zice altă ectenie a credincioşilor: *„Iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm".* [x]

Cântăreţii cântă pe larg: *„Doamne miluieşte".*

în acest timp, Preotul se roagă în taină: „Iarăşi de multe ori, cădem la Tine şi Ţie ne rugăm Bunule şi Iubitorule de oameni...". Prin această tainică rugăciune Preotul cere de la Iubitorul de oameni Dumnezeu, ca să caute spre sfintele rugăciuni care se fac de către sfinţiţii liturghisitori, să cureţe sufletele şi trupurile lor, de toate spurcăciunile, şi astfel curăţaţi să-i învrednicească a sta nevinovaţi şi fără osândă înaintea Sfântului Jertfelnic. Cere apoi ca Dumnezeu să dăruiască şi tuturor credincioşilor, care se roagă împreună cu dânşii, bună sporire a vieţii, credinţei şi înţelegerii lor duhovniceşti. Cere ca să le dea lor totdeauna a sluji lui Dumnezeu cu frică, dragoste şi nevinovăţie, ca astfel slujind, sa se învrednicească a se împărtăşi cu Sf. Taine fără de osândă, şi să se facă ei părtaşi împărăţiei Cereşti.

După terminarea acestei rugăciuni, urmează ectenia:

„Apără, mântuieşte, şine păzeşte Dumnezeule cu Darul Tău". „înţelepciune. Ca sub stăpânirea Ta totdeauna fiind păziţi, Ţie slavă să înălţăm: Tatălui şi

Fiului şi Sfântului Duh,
acum şi pururea şi în vecii
vecilor". Cântăreţii: „Amin "

.5. **Ce însemnătate are cuvântul: „înţelepciune" care se zice la aceste două ectenii?** Prin cuvântul „înţelepciune" zis la sfârşitul ambelor ectenii, sfinţitul slujitor face atenţi pe credincioşi, ca să fie cu luare aminte, şi cu întreagă înţelepciune să asculte şi să privească slujba Dumnezeeştei Liturghii. Astfel, în timpul transportării Sf. Daruri de la Sf. Proscomidie prin mijlocul Sf. Biserici la Sf. Masă, precum şi în timpul sfinţirei şi prefacerii lor, să nu lase gândurile să hoinărească la felurite lucruri lumeşti, nici să le lase a se distra cu felurite deşertăciuni; ci cu o deosebită atenţie plină de înţelepciune, să ia parte la aceste lucrări şi minuni Dumnezeeşti. Sf. Gherman, explicând însemnătatea simbolică a actelor care se îndeplinesc după citirea Sfintei Evanghelii, până la cântarea Heruvicului, zice aşa: „După citirea Sf. Evangheliі, rugăciunile şi cererile care se fac până la imnul Heruvimic închipuiesc învăţătura Domnului nostru Iisus Hristos în timp de 3 ani, precum şi catehizarea celor ce păşesc la Sf. Botez, fiind ei atraşi la aceasta prin puterea cuvântărilor şi prin efectul minunilor"(v).

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis preotul: *„Ca sub Stăpânirea Ta fiind păziţi pururea..."* atunci a văzut împăratul şi cei ce erau cu el, că s-au pogorât din cer îngeri cu arme de foc, şi alţi îngeri ai Satanei întunecaţi au venit, care aduceau pâri asupra Preotului. Îngerii cei luminaţi le-au ieşit înainte şi i-au scos afară din Sfânta Biserică(t).

„Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu curtremur...". „Voi vă închinaţi căruia nu ştiţi, noi ne închinăm căruia ştim..." Vine vremea şi acum este, când închinătorii cei adevăraţi se vor închina Tatălui cu Duhul şi cu adevărul. Tatăl astfel caută să fie cei ce se închină Lui. Duh este Dumnezeu, şi cei ce se închină Lui, cu Duhul şi cu adevărul, se cade să I-se închine..." (Ps. comp. Evr. $12_{22\ 29}$; Filip. 2_{12}; şi Ioan $4_{22\ 24}$; comp. Filip. 3_{3}; $Ioanl_{7}$; 2 Cor. 3_{ms}).

(v) După Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, o.c. pg. 497 n.i. (f) Dese. Sfg. Liturghii o.c.

îngerul meu mi-a arătat pe marele Preot Isus stând înaintea Feţei îngerului Domnului (îngerul marelui Sfat Iisus Hristos Is. $9^{6\ 7}$). Diavolul stă la dreapta Preotului împotrivindu-i-se şi părându-l pe el. Domnul a zis către diavol: „Domnul să te certe pe tine diavole! Să te certe pe tine diavole, Domnul cel ce a ales Ierusalimul. Au nu este acesta (Iisus) ca un tăciune scos din foc? Isus era îmbrăcat în haine proaste (murdare) şi totuşi sta înaintea feţii îngerului Domnului. Şi a zis către cei de faţă:„Luaţi de pe el hainele cele proaste (murdare) şi-l îmbrăcaţi pe el cu haină bună şi a zis către el: Iată am şters fărădelegile tale şi păcatele tale le voi curaţi..."Preot îmbrăcat cu foc Dumnezeesc în timpul Sf. Liturghii. Un Episcop s-a dus la un sal într-o Duminică şi a zis Diaconilor săi: Căutaţi pe Preotul satului, ca să ne facă mâine Sfânta Jertfa a Sfintelor Taine. Si căutând, au aflat pe Preotul, om sătean şi fără vicleşug, şi l-au dus pe el la Episcop. Şi l-aîndemnat pe el Episcopul ca să facă Sfânta Liturghie. Deci, acesta intrând în Sfântul Altar, a văzut Episcopul pe Preot, că îndată ce a stătut la Sfântul Presto 1, a fost tot în foc şi nu se ardea. După ce s-a sfârşit dar Sfânta Liturghie, a chemat Episcopul pe Preot în veşmântărie şi a zis către dânsul: „Blagoslovește-mă, vrednicule rob al lui Dumnezeu". Iar Preotul a zis: „Cum este cu putinţă să se blagoslovească Episcopul pe Preot, care se hirotonisește de el? Ci tu mă blagoslovește, Părinte". Iar Episcopul a răspuns: „Nu pot, zice, să blagoslovesc pe cel ce stă în foc şi aduce Sfintele Daruri lui Dumnezeu. Că în tot chipul cel mai mic se blagoslovește de cel mai mare". Şi Preotul a zis: „Şi se poate Cinstite Stăpâne, ca un Episcop sau Preot să stăruiască la Sfintele Taine, şi să nu stea în Dumnezeescul Foc?" Şi acestea auzind Episcopul, s-a minunat foarte de curăţenia Preotului şi de neră utatea năravului lui, şi folosindu-se s-a dus"(t).

Preotul clevetit văzut de un pustnic îmbrăcat luminat. Se zice pentru Avva Marcu Egipteanul, că a petrecut treizeci de ani, neieşind din chilia lui. Şi avea obicei Preotul de venea şi făcea Sfânta Liturghie. Iar diavolul văzând răbdarea bătrânului cea îmbunătăţită, a meşteşugit să-l ispitească cu osândirea. Deci a făcut pe oarecarele

ce era îndrăcit, să meargă la bătrânul pentru blagoslovenie. Iar cel îndrăcit, mai înainte de tot cuvântul, striga către bătrân: Preotul tău are miros de păcat, nu-l mai lăsa să intre la tine. Iar insuflatul de Dumnezeu bătrân, a zis către el: „Fiule toţi leapădă necurăţenia afară, iar tu ai adus-o la mine. Dar scris este: „Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi"(z). însă, deşi este păcătos, Domnul îl va mântui pe el, căci scris este: „Şi vă rugaţi unul pentru altul, ca să vă vindecaţi"(x). Şi după cuvântul acesta, făcând rugăciune, a gonit pe dracul din om şi l-a slobozit sănătos. Iar după ce a venit Preotul după obicei, l-a primit bătrânul cu bucurie. Bunul Dumnezeu, văzând nerăutatea

Astăzi că şi atunci diavolii fără trup şi alţii întrupaţi aduc felurite pâri, judecăţi, osândiri şi defăimări asupra Preotului lui Dumnezeu. Însă sfinţitul liturghisitor va fi curăţit şi împodobit cu Dar de sus; iar cei ce aduc felurite pâri asupra lui, tot draci rămân, adăogându-şi loruşi mult mai grea osândă.

(t) Pateric o.c. pg. 438-9; (z) Mt. 7_1; (x) Iac. 5_{16};

în timpul cântării Heruvicului, Sfinţii Heruvimi, acopăr cu aripile lor pe sfinţiţii liturghisitori şi pe credincioşi şi osârduitori. Sf: heruvimi insuflă în mintea fiilor osârdnici ai Sf. Biserici, înalte şi duhovniceşti cunoştinţe foarte folositoare de suflet. Fericiţi sunt toţi aceia care i-au aminte la şoaptele lor heruvimiceşti, şi se supun lor

.bătrânului, i-a arătat lui semn, căci atunci când vrea Preotul să stea înaintea Sfintei Mese, precum bătrânul ne-a povestit, a văzut pe îngerul lui Dumnezeu pogorându-se din cer şi punând mâna lui pe capul Preotului şi Preotul s-a făcut ca un stâlp de foc. Iar el, mirându-se pentru vedere, a auzit glas zicând către el: Omule, ce te-ai mirat pentru lucrul acesta? Căci dacă împăratul cel pământesc nu va lăsa pe boierii săi să stea înaintea lui întinaţi, decât numai cu slavă multă, cu cât mai mult puterea cea Dumnezeească nu va curăţi pe slujitorii Sfintelor Taine, când stau înaintea Slavei celei Cereşti?" Iar viteazul şi nevoitorul lui Hristos, Marcu Egipteanul, mare făcându-se, s-a învrednicit darului acestuia, pentru că n-a osândit pe cleric(f).

6. **Ce urmează după ecfonisul: „Ca sub Stăpânirea Ta...?"** După acest ecfonis cântăreţii cântă prima parte a cântării heruvimice: „Carii pre Heruvimi cu tainâ îi închipuim, şi Făcătoarei de viaţă Treimi, întreit sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm".

„Ca pe împăratul tuturor primind, pe Cel nevăzut înconjurat de cetele îngereşti, Aliluia, Aliluia, Aliluia".

7. **în câte părţi se împarte cântarea heruvimică?** Cântareaheruvimică se împarte în două părţi. Prima parte a heruvicului este cea de mai sus; iar a doua parte, care se cântă după-

ce Preotul pleacă din mijlocul Sf. Biserici cu Sf. Daruri către Sf. Altar, unde le aşează pe Sf. Masă, este cea mai de jos.

Acest imn s-a rânduit a se cânta astfel ca în timpul pauzei ce se face la prima şi a doua parte a cântării, să se facă aducerea Sfintelor Daruri, de la Sfânta Proscomidie la Sf. Masă.

8. **Ce însemnătate are cântarea heruvimică?** Cântarea aceasta heruvimică arată, că sfinţiţii liturghisitori în acest timp — şi mai ales când pâinea şi vinul cu puterea Tatălui şi conlucrarea Duhului Sfânt se transformă în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos—închipuiesc pe Heruvimii din ceruri, care înconjoară şi slăvesc acolo sus în înălţime pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos(a). Precum Heruvimii înconjoară şi slăvesc sus în Ceruri pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos Dumnezeu, tot astfel şi sfinţiţii liturghisitori, înconjoară, şi-L slăvesc pe El în Sfintele Daruri, pe care le poartă în procesiune mai înainte de a se sfinţi şi transforma desăvârşit în Prea Sfântul Tfup şi Sânge al Domnului Hristos, cu puterea Tatălui şi conlucrarea Duhului Sfânt.

(t) Pateric o.c. pg. 154-5; (a) Iez. 1; $2_{8\text{-}27}$; 10; Is. 6_{27}; Ape. 4; 5_{14}; ş.a;

Prin cântarea heruvimică se deşteaptă cântăreţii şi credincioşii prezenţi, ca închipuind tainic pe Heruvimi, adică asemănându-se în mod tainic Heruvimilor, să cânte împreună cu dânşii Prea Sfintei Treimi, cântarea cea întreit sfântă. Pentru a ne putea înălţa şi apropia heruvimiceşte cu mintea

M-am uitat şi... am văzut un snop de foc răspândind de jur împrejur o lumină strălucitoare, înlăuntrul acelei lumini am văzut un scaun de domnie aşezai pe patru vieţuitori care aveau o asemănare omenească. Fiecare din aceşti 4 vieţuitori aveau câte 4 feţe şi patru aripi... j.nainte toate aveau faţă de om, la dreapta lor toate aveau faţă de leu, la stânga lor toate aveau faţă

de bou; iar înapoia lor toate 4 aveau faţăj de vultur. Aripile lor erau întinse în sus, aşa că două din aripile lor Sijungeau până la cele învecinate; iar două le acopereau trupurile... în mijlocul acelui Scaun de Domnie am văzut ceva strălucitor în chip de Om care şedea. El era înconjurat de o lumină strălucitoare şi vărsa valuri, valuri de lumină în toate părţile... EI mi-a zis: „Fiul Omului! Eu te voi trimite la casa lui Israil, la cei ce M-au amărât pe Mine... Să nu te temi de ei nici să te înspăimântezi de ei, măcar că ei sunt ca nişte mărăcini şi spini lângă tine, şi măcar că locuieşti cu nişte scorpii... Tu să le spui cuvintele Mele, fie că vor asculta, Fie că nu vor asculta, că sunt o casă de îndărătnici...". Atunci mi-a dat o carte scrisă (sul) (Ez. 1, 2).

de Prea Sfânta Treime, Sf. Biserică ne îndeamnă pe toţi — cler şi popor — să lepădăm grija cea lumească, adică să nu cugetăm în acest timp la avere, mărire, răsbunări, petreceri, ori desfătări lumeşti. Şi aşa desbrăcaţi de orice grijă lumească, să primim pe Domnul Hristos al Cărui nume să-L purtăm cu un chip, vrednicie şi dragoste cât se poate mai deosebită, şi înflăcărată. Astfel şi noi ca şi Heruvimii care îl înconjoară slavoslovindu-L să-I cântăm: Aliluia, Aliluia, Aliluia. sufletul şi inima de cugete viclene, să-l întărească cu puterea Sf. Duh, ca fără prihană, îmbrăcat cu putere de sus să stea înaintea Sf. Mese, şi să jertfească Prea Sfântul şi Preacuratul Trup şi Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos. '

După terminarea acestei instructive şi pătrunzătoare rugăciuni Preotul zice în taină de 3 ori cântarea heruvimică, închinându-se după fiecare cântare, câteodată până la pământ. Apoi trage perdeaua, deschide uşile împărăteşti şi cădeşte Sfânta Masă în cele patru laturi, zicând: „în mormânt cu Trupul, în iad cu Sufletul, în Rai cu tâlharul şi pe Scaun ai fost Hristoase cu Tatăl şi cu Duhul, toate umplându-le, Cela ce eşti necuprins". Continuând apoi cu slavă şi acum şi psalmul de umilinţă 50: „Miluieşte-mă Dumnezeule..." cădeşte Sf. Proscomidie, Sf. Altar şi persoanele sfinţite dintţ-însul şi naosul Bisericii dimpreună cu poporul asistent, după rânduială, apoi reîntorcându-se cu tămâiatul în Sf. Altar, dă cădelniţă eclesiarhului pe uşa laterală de miază-noapte. De este Diacon, la cădit merge cu lumina înaintea Preotului când tămâiază, şi după ce se reîntorc la Sf. Proscomidie, ia şi ţine el cădelniţă.

10. **Ce fac credincioşii în timpul cântării heruvicului?** în acest timp credincioşii reculegându-se şi lepădând toată grija cea lumească, fiecare se roagă în taină astfel:

t t t

Acum văzând suflete al meu, aducându-se Cinstitele Daruri, leapădă toate grijile cele lumeşti şi gândurile deşarte şi cu frică să cânţi:

Care pe Heruvimi cu taină închipuim şi Făcătoarei de viaţă Treimi întreit sfântă cântare aducem; toată grija cea lumească acum să o lepădăm. Ca pe împăratul tuturor să-L primim, pe Cel nevăzut înconjurat de cetele îngereşti. Aliluia de 3 ori.

Mărire Tie Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru, Unule fără de moarte, Iubitorule de oameni. Mărire Ţie celui ce din Sântul Părintelui şi din Slava cerească ai venit şi din Sfânta Fecioară Te-ai făcut Om, şi cu chip trupesc fiind Te-ai smerit pentru noi, ca să ne faci chipul mărirei Tale! Mărire Tie Celui ce ai intrat în Ierusalim cu slavă împărătească pe mânzul asinei şi într-însul rane şi răstignire ai răbdat, Cel ce ai voit de bună voie moarte a lua pentru mântuirea noastră. Dă acum lacrimi ochilor mei, ca să spele spurcăciunile fărădelegilor mele. Doamne, precum ai învrednicit pe Iosif cu Nicodim, de au luat Prea Cinstitul Tău Trup de pe Cruce, într-acest chip şi pe mine mă învredniceşte astăzi, văzând eu Cinstitele şi

Ascultă şi socoteşte ce grăieşte gura ta în taină şi. corul cântăreţilor Sfintei Biserici: „Acum să lepădăm toată grija cea lumească, ca să primim pe împăratul tuturor, pe Împăratul împăraţilor, pe Cel înconjurat de ostile îngereşti...". Deci, cei ce vor să se spăşească (adică să se curăţească de păcate, să se izbăvească de bântuielile dracilor şi de orice rău), cadeli-se să se înţelepţească, să tacă în vremea Dumnezeeştilor Liturghii, să păstreze liniştea şi să asculte cu luare aminte citirile, rugăciunile şi cântările sfinte. Cei care se îndeletnicesc în bârfeli (vorbe deşartei, râs şi felurite neorânduieli) de dracul (care-i îndeamnă a-l slugări) din toate părţile, aceia nu vor îmblânzi mâni

aDumnezeeştile Daruri aducându-se cu frică să mă închin Ţie, Celui ce şezi pe Scaunul mărirei cereşti. Doamne, ajută-mi cu Darul Tău, ca, pentru toată cercarea şi bunăvoinţa Ta, cu vrednicie să-Ţi mulţumesc, şi cu suspinuri să mă mărturisesc Ţie, Dumnezeului şi Mântuitorului meu. Iar Tu, Milostivule, primeşte acestea de la mine. Dăruieşte-mi sfârşit bun vieţii mele. Invredniceşte-ne Doamne cu Harul Tău, ca în ziua judecăţii să stăm deadreapta Ta şi a auzi glasul Tău cel bun chemându-ne: „veniţi binecuvântaţi Părintelui meu, de moşteniţi împărăţia cerului, care este gătită vouă de la întemeierea lumii". Amin.

Apoi Psalmul 50: „Miluieşte-mă Dumnezeule după mare mila Ta...". Iar când aduce Preotul Cinstitele Daruri, zice:

Pomeneşte-mă Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta.
Pomeneşte-mă Stăpâne, când vei veni întru împărăţia Ta.
Pomeneşte-mă Sfinte, când vei veni întru împărăţia Ta.

Doamne, Irsuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, precum ai îndreptat pe tâlharul care s-a rugat Ţie de pe Cruce, zicând: „Pomeneşte-mă Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta, tot aşa

Doamne Dumnezeul meu ca un bun şi de oameni Iubitor, mă pomeneşte şi mă învredniceşte a fi părtaş împărăţiei Tale şi pe mine care strig Ţie: Pomeneşte-mă Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta. Amin.

Sfinţiţii liturghisitori vărsau pâraie de lacrimi în timpul Sfintei Liturghii.

Sf. Chirii se ruga şi plângea cu lacrimi în timpul Sfintei Liturghii.

Se cade să se pomenească darul cel dăruit de Dumnezeu acestui Sfânt părinte, adică darul umilinţei şi al lacrimilor, căci când slujea Dumnezeiasca Liturghie, sau citea paremiile, sau asculta ce se citeşte, sau sta la pravilă, sau învăţa pe fraţi, niciodată nu putea să-şi ţie lacrimile; şi din aceasta se putea vedea într-nsul căldura Dumnezeeştei dragoste. El avea nădejde şi credinţă »mare către Dumnezeu, căci atunci când se întâmplau în Mănăstiri neajunsuri şi lipsă de cele de nevoie, şi-i ziceau fraţii să trimită la oarecare iubitori de Hristos, sa ceară de la dânşii cele trebuincioase, el nu voia

lui Dumnezeu; ci pentru nesăbuirile (neorânduielile) noastre, nu numai pentru păcatele noastre ne va certa aspru, dimpreună şi pe Preoţi şi Păstorii care nu învaţă nici ceartă pe cei ce păcătuiesc astfel. Cei învăţaţi de Preoţi, dacă nu ascultă şi fac iarăşi neorânduieli, să se scoată şi să se gonească de la Sf. Biserică a lui Dumnezeu, că mare păcat este (acesta al) lor. Cei ce se îndreptează şi se hotărăsc a păstra buna rânduială în Casa lui Dumnezeu »unt reprimiţi înapoi.

Creştine, nu-ţi mai încărca sufletul cu păcate, chiar şi în Sf. Biserică, că grea e pedeapsa 1. ..

nicidecum să irimilă, ci zicea: „Dacă Dumnezeu şi Preacurata Maica Lui, ne va uita în locul acesta, apoi pentru ce ne mai aflăm în viaţa aceasta?"

Astfel mângâia pe fraţi, învăţându-i ca să aibă nădejde călre Dumnezeu; iar de la mireni să nu ceară milostenie, ca nu cumva ieşind ei din Mănăstire în lume pentru milostenie, să fie împiedicaţi de vrăjmaşi, prin oarecare sminteli. Dumnezeu văzând pe robul Său, nădăjduind aşa de mult către Dânsul, îndupleca inimile multor boieri, şi aceia trimiteau singuri multe milostenii din averile lor în Mănăstirea cuviosului; iar el cu fraţii primea acelea, ca trimise de la Dumnezeu, mulţumind Stăpânului Hristos şi Preacuratei Lui Maici; deci, cu acestea mângâia împuţinarea de suflet a lraţilor(t).

Sf. Grigore Decapolitul slujea Sf. Liturghie cu inima zdrobită. Sf.

Grigore Decapolitul adunând toate faptele bune, s-a făcut lăcaş al Duhului Sfânt, şi a ajuns la culmea faptelor bune. Cu Dumnezeiască

cugetare netezea calea pustniciei stricând toate împiedicările vrăşmaşilor, şi povăţuind la calea pocăinţei. Cu priveghere a isgonit lenevirea şi atât de mult a risipit întunericul ei, încât nici chiar în somnul lui n-a putut să-i arate vrăşmaşul vre-o nălucire, precum are obicQi de a se arăta în vis celor iubitori de înţelepciune. Căci el, după numirea lui era privighetor întru toate faptele bune, încât nicidecum nu era cuprins de somnul cel purtător de moarte, înfrânarea ucigătoarea patimilor şi izgonirea plăcerilor atât de mult a păzit-o încât petrecea ca un înger, căci se hrănea cu Darul Prea Sfântului Duh. Sărăcia lui era apostolească şi îmbrăcămintea evangheliceasc㠄 căci numai cu o haină proastă îşi acoperea trupul. Cu acest fel de petrecere trăind el, atât de mult şi-a curăţit sufletul şi trupul de toate patimile, încât s-a făcut vrednic de Preoţie; şi hirotonisindu-se după lege, a fost Preot prea vrednic şi de Dumnezeu ales, slujind Sfânta Liturghie cu inima zdrobită, şi cu Duhul smereniei. Avea încă şi răbdare multă, încât toate ispitele ce i se întâmplau, ori de la draci, ori de la oameni, cu multă blândeţe le înlătura, urmând pe părinţii cei mai înainte de lege; pe Iov întru pătimiri şi întru munci, pe Iosif întru ispite, pe Avraam întru credinţă, şi pe toţi ceilalţi. Cu smerenia lui a smerit pe cei mândri. îngâmfarea slavei deşarte a lepădat-o şi a urât-o, precum îl arată haina lui cea smerită şi proastă. Sfiala în vorbire era neasemănată, ci vorbea cu multă blândeţe şi cucernicie; de aceea a moştenit pământul, cum zice Domnul. Dragostea şi milostivirea atât de mult le-a câştigat, încât nu pomenea nicidecum răul cuiva, ci toate supărările cele ce-i veneau, le răbda ca pe nişte pricini de bucurie până la sfârşitul

(t) V.Sf. 9 aVI-a o.c. pg. 396-7;

vieţii sale această lăudată doime a faptelor bune, adică dragostea şi milostivirea, iar mai-nainte de toate, a păzit cu deamănunţul credinţa cea dreaptă, şi în cuvinte, şi în fapte, având către dânsele râvnă nemărginită şi înfocată. Pe eretici îi gonea cu toată puterea sa, şi pe toţi îi învăţa cu cuvintele sale, să se închine Sfintelor Icoane şi să le cinstească după predania Bisericii, nu ca pe Dumnezeu, precum bârfesc cei fără de minte şi nebuni. Pentru aceia a izbăvit pe mulţi de urâciunea aceasta şi i-a povăţuit la dreapta credinţă, făcându-i să-şi verse şi sângele pentru aceasta; după cum şi el mărturisea către toţi, că era gata pentru cinstea Sfintelor Icoane, să primească moartea. Deci, cu mărturisirea aceasta s-a făcut mucenic, şi fără bătăi şi fără rane a luat cununa mucenicească. Pe lângă toate aceste fapte bune, era înrădăcinată şi sf. rugăciune în inima lui, având mintea sa totdeauna pironită la Dumnezeu, şi se veselea vorbind cu El... Pe

Care, împreună cu. Sfinţii îngeri lăudându-L şi slăvindu-L, a luat de la El arvuna împărăţiei Cerurilor şi negrăita dulceaţă a fericirei Dumnezeeşti(t).

Sf, Ioan Tăcutul vărsa pâraie de lacrimi în timpul Sf. Liturghii.

Fericitul Ioan văzând gâlceava şi turburarea lumii aceştia, a cugetat să lase episcopia şi să meargă în sfânta cetate Ierusalim, ca să slujească lui Dumnezeu în linişte. Deci, săvârşind Dumnezeeasca Liturghie a slobozit pe cei ce erau împreună cu dânsul, adică preoţii şi clericii, şi s-a dus la malul Mării, neştiind nimeni, şi urcându-se într-o corabie, a mers către sfânta cetate Ierusalimul; şi venind în bloniţa sfintei cetăţi, în care era zidită casa de rugăciune în numele Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe, a rămas acolo câtăva vreme, ca unul din cei săraci. Iar el văzând gâlceava poporului, se mâhnea foarte, dorind un loc mai liniştit Deci, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să-i arate un loc plăcut, fără turburare şi lesnicios pentru mântuire. Iar într-o noapte rugându-se el cu sârguinţă pentru aceasta, a căutat în sus şi a văzut, că îndată s-a arătat o stea prea luminată, având asemănarea Crucii, care s-a apropiat de dânsul, zicând: *„De voieşti a te mântui, urmează razei acesteia"*. Iar el îndată cu bucurie a mers după dânsa, şi a fost dus de acea stea în lavra cea mare a cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului Părintelui nostru Sava, la treizeci şi opt de ani ai vieţii sale, fiind atunci Patriarh al Ierusalimului Salustrie.

Acolo a aflat Sfântul Ioan pe cuviosul Sava, împreună cu o sută şi patruzeci de fraţi, locuitori ai pustiei, petrecând în mare sărăcie trupească, dar în multă bogăţie sufletească. Deci a primit cuviosul Sava pe fericitul Ioan şi l-a dat iconomului spre slujba mănăstirească, neştiind comoara

(t) V.Sf. 20 a Xl-a pp. 925-8;

Darului lui Dumnezeu ce se tăinuia în Ioan. Că deşi Sfântul Sava avea darul mai înainte vederii, însă Dumnezeu a tăinuit înaintea lui taina aceasta, cum că Ioan este Episcop, iar acum a lăsat pentru Dumnezeu Episcopia sa şi ca unul din cei proşti a venit la dânsul. Dar nimeni să nu se minuneze de aceasta, că şi cei mai înainte văzători uneori nu văd mai înainte. Căci ei numai aceia o văd mai înainte şi o proorocesc pe care o descoperă lor Dumnezeul iar aceia pe care nu le-o descoperă, pe aceea nu o cunosc. Aşa şi Eliseiu Proorocul, pentru Somanifeanca, a zis către sluga sa: „Las-o pe ea, pentru că sufletul ei este mâhnit întru dânsa, şi Dumnezeu a ascuns aceasta de către mine, şi nu mi-a vestit". Deci fiind primit Ioan în lavră, slujea cu toată supunerea şi osârdia, în toate slujbele ce i se porunceau de iconom.

înţelegătoare neîncetat Te laudă pe Tine Dumnezeul nostru, Cel necuprins cu mintea, cu care şi noi Te slăvim grăind: „Treime mai presus de fiinţă, mântuieşte pe robii Tăi, ca un iubitor de oameni" (Octoih).

Întru acea vreme se zidea în lavră o casă pentru străini şi s-a rânduit fericitul Ioan, să slujească lucrătorilor. Deci slujea lor fierbându-le bucate, aducându-le apă şi dându-le pietre şi suferind toate ostenelile de la zidire. După doi ani de petrecere în lavră, a fost rânduit să fie primitor de străini, şi slujea fraţilor cu toată smerenia, blândeţea şi dragostea. Apoi cuviosul Sava a început a zidi o Mănăstire de obşte, pentru cei noi începători, ca cei ce vor să se lepede de lume mai întâi să se îndrepteze în viaţa de obşte şi după aceia să se primească în lavră, căci spunea Sfântul: precum înaintea rodului merge floarea, aşa mai înainte de viaţa pustnicească, să meargă viaţa cea de obşte; ca în viaţa cea de obşte, cei noi începători, ca nişte pomi răsădiţi, să înflorească cu pârga ostenelilor; iar în lavră să aducă rodurile cele desăvârşite ale nevoinţelor. Lavra cuviosului era în pustie, iar Kinovia mai aproape de lume. Deci zidindu-se aceea, iarăşi a fost rânduit fericitul Ioan, ca să slujească lucrătorilor. Atunci avea două slujbe -acest cuvios şi iubitor de osteneală; a sluji străinilor şi a aduce pe umerii săi pâine şi bucate fierte şi nefierte, la lucrătorii ce zideau Mănăstirea pentru viaţa de obşte, care era departe de casa de străini mai mult decât zece stadii, într-o slujbă ca aceia ostenindu-se el un an, şi plăcând tuturor fraţilor, i-a dat cuviosul Sava o chilie liniştită, în care a locuit fericitul Ioan trei ani, petrecând cinci zile în săptămână acolo, neieşind şi negustând nimic în acele zile, nici fiind văzut de cineva, ci îndeletnicindu-se numai cu cele către Dumnezeu; iar Sâmbăta şi Duminica, mai înainte de toţi intra în Sf. Biserică şi staîntr-nsa cu frică şi cu umilinţă; şi mai vârtos în vremea Dumnezeeştei Liturghii, neîncetat ieşeau pâraie de lacrimi din ochii lui, încât se mirau toţi fraţii de un dar ca acela, ce era întru dânsul; iar-întru acele două zile primea hrană împreună cu fraţii. După trei ani fericitul Ioan a fost ales iconom şi i-a ajutat Dumnezeu întru toate, încât cu ostenelile lui şi cu slujbele ce făcea, s-a binecuvântat şi s-a înmulţit lavra(t).

11. **Pentru ce Preotul zice de trei ori heruvicul în taină?** Preotul după terminarea sfintei rugăciuni zice de trei ori în taină imnul heruvimic, închinându-se după fiecare dată. Aceasta **o** zice pentru a deştepta în fiinţa sa, sentimentele corespunzătoare înălţătorului act liturgic care urmează; şi în slava Prea Sfintei Treimi, în care viem, trăim, ne mişcăm, raţionăm şi tindem către desăvârşire.

12. **Ce însemnătate are tămâierea în timpul heruvicului?** Tămâierea aceasta din timpul heruvicului, înseamnă amestecătura a vre-o sută de litre smirnă şi aloe, aduse de Nicodim pentru pregătirea trupului Domnului Hristos, spre înmormântare. „Nicodim, care mai înainte se dusese la Iisus noaptea, a venit aducând cu sine o amestecătură de smirnă şi aloe, ca la o sută de litri. Si luând trupul lui Iisus (de pe Cruce) L-au înfăşurat pe el în giulgiuri cu miresme precum este obiceiul iudeilor a îngropa"(b).

13. **Ce însemnătate au cele trei închinăciuni făcute înaintea Sfintei Mese şi înclinarea către popor?** Prin cele trei închinăciuni, Preotul cere Prea Sfântului Dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, curăţire de păcate şi mare milostivirea Sa prin întreita rugăciune: *„Dumnezeule curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte "*. Cere să-l învrednicească a-şi îndeplini slujba preoţiei sale conştiincios. Prin sărutarea Sf. Antimis şi a Sf. Mese, arată dragostea şi respectul către pătimirea, jertfa şi înmormântarea Domnului. Prin înclinarea către credincioşi îşi cere iertare de la dânşii, zicând: *„Iertaţi-mă, şi Dumnezeu să vă ierte"*.

14. Cum se face ridicarea Sfintelor Daruri de la Sf. Proscomidie?

Ridicarea Sf. Daruri de la Sf. Proscomidie se face astfel: Preotul după ce cădeşte Sfintele şi dă cădelniţa, se roagă tainic în sine, zicând: „Dumnezeule curăţeşte-mă pe mine păcătosul, de 3 ori. Apoi zicând: „Ridicaţi mâinile voastre la cele sfinte şi binecuvântaţi pe Domnul"(c), ridică Sf. Aer de pe
Sf. Daruri şi-l aşează pe spate('). Apoi luând Sf. Disc în mâna stângă îl sărută şi-l ţine în dreptul capului (alţii, din cauza slăbiciunii ori pentru uşurinţă îl ţin în dreptul pieptului); iar cu mâna dreaptă i-a Sfântul Potir pe care îl line în dreptul pieptului. Aşa ţinând Sf. Daruri face ieşirea în forma

Când Te-a pogorât de pe lemn mort Iosif din Arimateia pe Tine Viaţa tuturor, Nicodim cu smirnă, cu aloi şi cu giulgiu Te-a înfăşurat Hristoase Dumnezeule, şi umilindu-se a strigat: „Slavă smereniei Tale, Iubitorule de oameni!" (Triod)

semicercului, prin mijlocul Sf. Biserici, mergându-i înainte eclesiarhul şi cădelniţa. Astfel mergând cu paşi lini, îndată ce se iveşte în faţa poporului pe uşa laterală despre miază noapte, zice:

„Pe prea sfinţitul, Arhiepiscopul şi Mitropolitul sau Episcopul nostru (N) să-l pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa". Cântăreţii: „Amin".

„Pe binecredinciosul şi de Hristos iubitor (N), (aici se pomenesc conducătorii, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa". Cântăreţii: „Amin".

1) Când slujeşte Preotul cu Diacon urmează după tipicul Liturghierului;

„Pe fraţii nostru Preoţi, Ieromonahi, Diaconi, Monahi şi Monahii, pe tot cinul preoţesc şi călugăresc, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa".

Cântăreţii: „Amin".

„Pe binecredinciosul şi îndreptătorul de sfat guvern, pe mai marii oştirilor şi ai cetăţilor şi pe toată oastea cea iubitoare de Hristos, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa".

Cântăreţii: „Amin".

„Pe binecredincioşii robii lui Dumnezeu, ajutătorii şi binefăcătorii noştri, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa".

Cântăreţii: „Amin".

„Pe fericiţii şi pururea pomeniţii ctitori Sfânt lăcaşului acestuia, şi pe alţi ctitori, ajutători, miluitori şi făcători de bine, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa".

Cântăreţii: „Amin".

„Şi pe voi pe toţi binecredincioşilor creştini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor"(t).

Cântăreţii: „Amin".

Credincioşii în acest timp stau îngenunchiaţi, alţii stau în picioare, cu capetele plecate, ferindu-se a privi Sf. Daruri. în acest timp, fiecare umilindu-se ca tâlharul de pe Cruce se roagă în sineşi, zicând:

(t) în originalul Liturghiei Sfântului Hrisostom şi în aceea a marelui Vasilie, la ieşirea cu Sf. Daruri, aflăm numai formula: „Pre voi pre toţi binecredincioşilor creştini să vă pomenească Domnului Dumnezeu întru împărăţia Sa, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor". Mai târziu se adăogi şi pomenirea Mitropolitului, Episcopului, domnitorului, a fraţilor Ieromonahi, Preoţi, Diaconi, a ostaşilor şi a ctitorilor. Aceste adăogiri deşi nu sunt în originalul liturgic, totuşi ele sunt îndreptăţite a se zice. Nu este însă în spiritul liturgic a se pomeni Mitropolitul ori Episcopul, la Sf. Daruri şi ectenii cu intitularea: „Pe înalt Prea Sfinţitul", căci această intitulare fiind onorifică este bine a se păstra în afară de casa lui Dumnezeu; aici însă se cuvine să fim umiliţi. în vechime, chiar împăraţii bizantini erau opriţi de a intra în Casa Domnului cu coroana pe cap, cu sabia şi ornamentele imperiale, din împrejurarea că înaintea Sf. Altar, toţi trebuie să avem inimă înfrântă şi pocăită.

Mulţi dintre Preoţii noştri, *întind pomenirile la Sf. Daruri* în mijlocul Bisericii, până la o jumătate de oră ori chiar şi mai mult, amintind pe toţi enoriaşii pe nume şi cu voce tare. Acestea însă nu se prevăd în formularile liturgice. Credincioşii se pomenesc la Proscomidie; iar nu în mijlocul Bisericii, căci pomenirile fără sfârşit şi prelungirea fără seamă a serviciului liturgic, îngreunează pe credincioşi şi ies din Biserică. Candela dacă *„Pomeneşte-mă Doamne când vei veni întru împărăţia Ta. Pomeneşte-mă Stăpâne când vei veni întru împărăţia Ta. Pomeneşte-mă Sfinte, când vei veni întru împărăţia Ta".*

După acestea Preotul zicând în taină troparele pogorârei de pe Cruce şi înmormântării Domnului: „Iosif cel bun chip de pe lemn luând Prea Curat Trupul Tău, cu giulgiu curat înfăşurându-L şi cu

miresme în mormânt nou îngropându-L, L-au pus" intră în Sf. Altar şi punând Sf. Daruri pe Sf. Masă, continuă: „în mormânt cu Trupul şi în iad cu Sufletul, ca un Dumnezeu, în Rai cu tâlharul şi pe Scaun ai fost, Hristoase, cu Tatăl şi cu Duhul, toate umplându-le, Cela ce eşti necuprins..." .şi: „Ca un purtător de viaţă, ca un mai înfrumuseţat decât raiul cu adevărat, şi decât toată cămara împărătească mai luminat, s-a arătat Hristoase mormântul Tău, izvorul învierii noastre...". După aceasta închide uşile împărăteşti şi trage dvera şi apoi tămâind Sf. Daruri de 3 ori, zice: „Fă bine Doamne întru bună-voirea Ta Sionului, să se zidească zidurile Ierusalimului, atunci bine vei voi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot, atunci vor pune pe Altarul Tău viţei".

15. Ce înseamnă ieşirea Preotului cu Sf. Daruri până în mijlocul Bisericii? Ieşirea Preotului cu Sfintele Daruri, din Sf. Altar până în mijlocul naosului Bisericii, înseamnă călătoria Domnului nostru Iisus Hristos din Vitania — unde înviase pe Lazăr cel mort de 4 zile şi intrat în putrefacţie — şi intarea Lui în Ierusalim cu triumf împărătesc, spre a pătimi şi a se jertfi pentru mântuirea neamului omenesc(d), plângerea pe zidurile Ierusalimului, şi prezicerea distrugerii lui,, însoţit de împrăştierea poporului evreu în toată lumea, intrarea în Templul Sfânt, adică în casa Tatălui Ceresc, din care a scos afară cu bici de ştreang pe cei ce vindeau şi cumpărau, precum şi pe schimbătorii de bani(e).

Astfel, în scurte cuvinte -ieşirea Preotului cu Sf. Daruri din Sf. Altar până în mijlocul Bisericii, însemnează venirea Domnului nostru Iisus

nu are untdelemn se stinge; iar dacă se toarnă într-însa prea mult untdelemn, iarăşi se stinge. Aşa se întâmplă şi cu poporul. Dacă serviciul divin nu este solemn, el nu se încălzeşte; iar dacă serviciul se încarcă cu adause neprevăzute în cărţile liturgice, poporul pierde răbdarea şi părăseşte Casa Domnului. Totul trebuie deci, să se facă cu înţelepciune şi bună rânduială. Chiar în timpul Sf. Hrisostom Liturghia credincioşilor ţinea o oră; iar predica altă oră"('

)Domnul Cel ce şade pe Heruvimi(a), a venit smerit şi blând călare pe mânzul asinei în Ierusalim. Prin aceasta Mântuitorul ne dă pildă vie să fim blânzi şi smeriţi cu inima şi astfel vom afla odihnă sufletelor noastre... (b). Mântuitorul şezând pe asină şi pe mânzul ei, însemnează Hristos din Vitania în Ierusalim, în care a intrat cu triumf împărătesc după Dumnezeeştile proorocii.

16. Ce însemnătate are plecarea credincioşilor cu feţele la pământ?

Credincioşii prin plecarea feţelor către pământ, închipuiesc mulţimea oştirilor cereşti, care nu cutează a privi spre Scaunul Dumnezeirii. Chiar şi Serafimii, vârfelnicii tuturor oştilor îngereşti, îşi acopăr cu două aripi faţa, cu două picioarele; iar cu două sboară cântând neîncetat: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot...(f). Totodată credincioşii mai închipuiesc mulţimea credincioşilor şi a pruncilor evreeşti, care la intrarea Mântuitorului în Ierusalim cu triumf, au adus cântări de laude Universalului împărat biruitor al morţii. Mai închipuiesc pe credincioşii care cu durere îşi băteau piepturile la răstignirea şi moartea pe Cruce a Mântuitorului. Totodată credincioşii mai închipuiesc şi pe îngerii lui Dumnezeu, care la intrarea MânLuitorului în Ierusalim îl slavosloveau în ceruri, veselindu-se; iar la patima, răstignirea şi moartea Lui, întristându-se, îşi acopereau feţele cu aripile, tânguindu-se, dimpreună cu Prea Sfântă Maica Sa, ucenicul iubit şi ceilalţi credincioşi.

17. **Ce obişnuiri simbolice au credincioşii în acest timp?** în acest timp dreptcredincioşii creştini, de prin felurite părţi ale ţării, au mai multe obişnuiri simbolice:

La ieşirea cu Sfintele Daruri, credincioşii se apropie de semicercul pe unde trece Preotul. Prin plecarea capetelor, ei cer tainic ca Preotul să-i atingă pe cap cu Sf. Potir. Totodată, ca şi în celelalte văhoduri, ei se ating şi sărută hainele sfinţiţilor liturghisitori, care au o mare însemnătate şi darul sfinţeniei, fiind sfinţite.

Atingerea aceasta simbolizează atingerea bolnavilor de Mântuitorul şi a Mântuitorului nostru Iisus Hristos de cei bolnavi, care îndată se tămăduiau. Prin astfel de atingere a vindecat Iisus pe mai mulţi bolnavi, care s-au făcut pe deplin sănătoşi.

lucrarea Lui Mesianică întâi în poporul Israelit şi apoi în neamurile păgâne. Aşternerea veşmintelor şi stâlpărilor în cale arată strălucita prăznuire adusă Mântuitorului. Punerea veşmintelor Apostolilor deasupra asinei şi mânzului, deasupra cărora a şezut Mântuitorul, arată virtuţile creştineşti, faptele bune ale conducătorilor Sf. Biserici şi ale conduşilor, deasupra cărora numai odihneşte Domnul. Numai sufletul împodobit cu fapte bune are pe Domnul

într-însul. Cei ce merg înaintea Domnului sunt Proorocii care L-au propovăduit, iar cei ce vin după Dânsul sunt Apostolii, Mărturisitorii şi Mucenicii, care şi-au supus trupurile lor Duhului. „Osana" înseamnă: „O Doamne mântuieşte-ne!" (a) Is. 6. (b) Mt. II[18-31].
(f) Is. 6[34]

;Sfinţitul liturghisitor, ieşind cu Sfintele Daruri înconjurat de Sf. îngeri umbrit de aripile Heruvimilor, atinge capetele plecate ale credincioşilor cu*Sfântul Potir. Din această atingere primită cu credinţă, credincioşii au multe foloase şi uşurări sufleteşti.

a) **Soacra lui Petru.** „Viind Iisus în casa lui Petru a văzut pe soacra lui zăcând aprinsă de friguri. Atunci atingându-se de mâna ei, o au lăsat pe dânsa frigurile, care îndată s-a sculat şi îi slujea Lui"(g).

b) **Tămăduirea orbului din Betsaida.** Prin atingere Domnul Hristos a vindecat pe orbul din Betsaida. „Intrând Iisus în Betsaida, i-au adus Lui un orb şi L-au rugat ca să se atingă de dânsul. Iisus a luat pe orb de mână, l-a scos afară din sat, şi scuipând pe ochii lui, Si-a pus mâinile peste el şi l-a întrebat: „Vezi ceva?". El ridicându-şi ochii a zis: „Văd oamenii ca copacii, umblând". După aceasta iarăşi Şi-a pus Iisus mâinile pe ochii lui, şi l-a făcut de a văzut şi s-a îndreptat văzând luminat pe toţi. Atunci Iisus l-a trimis pe el la casa sa, zicându-i: „Să nu intri în sat, nici să spui cuiva în sat"(h).

c) **Tămăduirea celor doi orbi.** Prin atingere Mântuitorul a vindecat doi orbi. „Trecând Iisus de acolo au mers după Dânsul doi orbi, strigând şi

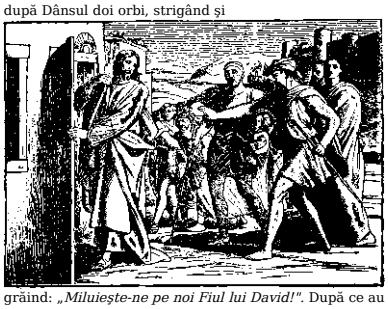

grăind: *„Miluieşte-ne pe noi Fiul lui David!"*. După ce au intrat în casă, au venit la Dânsul orbii şi le-a grăit lor Iisus: „Credeţi că pot să fac Eu aceasta?" Orbii au grăit: „Aşa, Doamne!" Atunci S-a atins de

ochii lor grăind: „După credinţa voastră fie vouă!" Şi li s-au deschis ochii lor.

(g) Mt. 8[4.3]; Mc. 1[2M1]; Lc. 4[38»39]; (h) Mc. 8[»M];

Iisus le-a poruncit lor cu deadinsul, zicând: „Vedeţi, nimenea să nu şite". Dar ei ieşind, L-au vestit pe Dânsul în tot ţinutul acela"(i).

d) **Alţi doi orbi vindecaţi.** Tot prin atingere Mântuitorul a dăruit vedere la alţi doi orbi. „Ieşind Iisus cu ucenicii Lui din Ierihon, a mers după Dânsul norod mult. Şi iată doi orbi şezând lângă cale, auzind că Iisus trece, au strigat grăind: „Miluieşte-ne pe noi Doamne, Fiul lui David". Norodul îi certa pe dânşii să tacă. Dar ei mai tare strigau, grăind: „Miluieşie-ne pe noi Doamne, Fiul lui David". Iisus S-a oprit şi stând i-a strigat pe dânşii şi le-a zis: „Ce voiţi să vă fac vouă?" zis-au Lui: „Doamne, să se deschidă ochii noştri". Lui Iisus făcându-I-se milă, S-a atins de ochii lor, şi îndată au văzut cu ochii lor şi au mers după Dânsul"(j).

e) **Vindecarea surdo-mutului.** Prin atingerea de urechile şi limba unui surdo-mut, Iisus l-a vindecat. „Ieşind Iisus din hotarele Tirului a venit iarăşi prin Sidon la Marea Galileei, în mijlocul Decapolei. I-au adus la Dânsul un surd, grăind anevoie, şi L-au rugat pe Dânsul ca să-Şi pună mâna pe el. Şi luându-l pe el din mulţime deosebi i-a pus degetele Sale în urechile Lui.' Şi scuipând S-a atins de limba lui. Apoi Şi-a ridicat ochii la cer, a suspinat şi a zis lui: **„Effata"** adică: **„Deschide-te".** Şi îndată i s-au deschis auzurile lui şi i s-a deslegat legătura limbii-lui şi a vorbit foarte desluşit"(l).

f) **Vindecarea femeei gârbove.** Domnul nostru Iisus Hristos prin atingere a vindecat pe o femeie gârbovă de 18 ani. „Iisus învăţa pe norod înir-una din sinagogi în ziua Sâmbetei. Acolo era o femeie, care avea duhul neputinţei de 18 ani şi era gârbovă, şi nu putea decum să-şi îndrepte spatele. Iar Iisus văzând-o pe dânsa, a chemat-o şi i-a zis ei. „Femeie! te-ai slobozit de boala ta. Atunci Şi-a pus pe dânsa mâinile şi îndată s-a îndreptat şi slăvea pe Dumnezeu"(m).

Apropierea sau venirea la Sfintele Daruri, simbolizează mulţimea noroadelor care alergau şi se îmbulzeau împrejurul Mântuitorului, ca să asculte Cuvântul Lui şi să se vindece de neputinţele lor (n).

18. Ce însemnătate are atingerea credincioşilor de veşmintele Preotului? Credincioşii se ating de veşmintele Preotului cu credinţă, pentru izbăvirea de felurite boale. Această atingere simbolizează pe bolnavii

(i) Mt. 9[27-31]; (j) Mt. 20[29-34]; (1) Mc. 7[31-25]; (m) Lc. 13[15-17]; (n) Mt. 4[25]; Mc. 3[7-15]; Mt. 9[23]; 12[22 23]; Ioan 6[2]; Mt. 14[13]; Mc. 6[35]; Lc. 9[10-12]; 19[19]; Mt. 21"; Mc. II[8]; care atingându-se cu credinţă de Mântuitorul şi de veşmintele Lui, se vindecau de orice boală erau cuprinşi(o).

Puterea aceasta de tămăduire prin atingere, Mântuitorul a dat-o Sf. Apostoli. „Chemând Iisus pe cei doisprezece ucenici ai Săi, le-a dat lor putere asupra duhurilor celor necurate, ca să le scoată pe ele, şi să

Învierea fiicei lui Iair şi tămăduirea femeii cu scurgere de sânge de 12 ani. Pe când Iisus vorbea poporului adunat în jurul Lui, a venit la el un om anume Iair, care văzându-L pe Dânsul, a căzut la picioarele Lui şi-L ruga pe Dânsul mult zicând: „Fiica mea spre sfârşit este, a murit, ci vino de-Ţi pune mâna pe dânsa, ca să se mântuiască şi să trăiască! Şi sculându-se Iisus, au mers cu Dânsul şi ucenicii Lui şi după Dânsul a mers norod mult, şi-L împresura pe El. ' -

Şi o femeie oarecare, fiind întru curgerea sângelui de 12 ani, şi multe pătimind de la mulţi doftori, şi cheltuindu-şi toate cele ce avusese, şi nimic folosindu-se ci mai vârtos mergând spre mai rău auzind de Iisus că vine cu norod mult înapoi, s-a atins de poala hainei Lui, că zicea:„Numai de haina Lui de mă voi atinge, mă voi mântui". Şi îndată a secat izvorul sângelui ei şi a simţit cu trupul că s-a vindecat de boală. Şi îndată Iisus, cunoscând întru Sine puterea ce a ieşit dintr-însul, Întorcându-Se către norod, a zis: „Cine s-a atins de Mine?" Iar lepădându-se toţi, a zis Petru şi cei ce erau cu el: „învăţătorule, noroadele Te îmbulzesc şi te strâmtorează, şi zici: cine este cel ce s-a atins de Mine?" Iar Iisus a zis: „S-a atins de Mine oare-cine, că Eu am cunoscut puterea care a ieşit din Mine". Şi se uita împrejur să vadă pe ceia ce a făcut aceasta. Iar văzând femeia că nu s-a putut ascunde, înfricoşându-se şi tremurând, a venit, şi căzând înaintea Lui,

i-a spus înaintea a tot norodul pentru care pricină s-a atins de El şi cum s-a tămăduit îndată. Iar El i-a zis: „îndrăzneşte, fiică, credinţa ta te-a mântuit. Mergi în pace şi fii sănătoasă de boala ta!" tămăduiască toată boala şi toată neputinţa... Pe cei bolnavi vindecaţi, pe cei leproşi curăţiţi, pe cei morţi înviaţi, dracii scoateţi, în dar aţi luat, în dar daţi"(p). Astfel bolnavii se tămăduiau chiar şi prin atingerea cu credinţă de ştergarele lui Pavel. „Şi puteri nu mici făcea Dumnezeu prin mâinile lui Pavel. Cât şi peste cei ce erau bolnavi se aducea de pe trupul lui măhrămi sau ştergare, şi se depărtau de la ei boalele, şi duhurile cele rele ieşeau dintr nşii"(r). Dumnezeu mai tămăduia pe bolnavi chiar şi prin umbra lui Petru. „Prin mâinile Sfinţilor Apostoli se făceau multe semne şi minuni întru norod... Cât şi pe uliţe scoteau pe cei bolnavi şi îi puneau pe paturi şi pe năsălii, ca venind Petru măcar umbra lui să umbreze pe vre-unul dintre ei. Şi se adunau şi mulţime din cetăţile cele dimprejur în Ierusalim, aducând pe cei bolnavi şi pe cei chinuiţi de duhurile cele necurate; care se "tămăduiau toţi"(s).

Unii bolnavi se culcă jos la pământ pentru a trece cu Sfintele Daruri peste dânşii.

19. Pentru ce unii la văhod sărută odăjdiile Preotului, iar alţii fac cruce pe pământ şi ce folos au dintr-aceasta? Cel ce sărută sfintele odăjdii ale Preotului la văhod, nu face rău; ci mai cu seamă arată că are credinţă, şi se va mântui precum s-au mântuit şi cei ce s-au atins de marginea hainelor lui Iisus; căci chiar pentru Dânsul face aceasta. Iar a face cruce pe pământ nu se cuvine, că se va călca Dumnezeescul semn, şi celor ce fac fără pricepere, să li se poruncească să nu o mai facă(t).

Simpson, descoperitorul cloroformului a aflat uşurare în greaua suferinţă numai în atingerea de veşmintele sfinţitului Preot. Marele

încă giăind **El,** au venit de la mai-marele sinagogii zicând: „Fiica ta a murit; nu mai supăra pe învăţătorul!" Iar Iisus îndată ce a auzit cuvântul ce s-a grăit, a zis marelui sinagogii: „Nu te teme! Crede numai şi se va mântui!". Şi n-a lăsat pe nici unul să meargă după Dânsul, fără numai pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui Iacov. Şi au venit în casa mai-marelui sinagogii, şi au văzut turburare, plângând aceia şi tânguindu-se mult. Şi. viind Iisus în casa boierului şi văzând fluierătorii şi mulţimea gâlcevind, a zis lor: „Ce vă turburaţi şi plângeţi? Fugiţi, că fecioara n-a murit, ci doarmi!". Şi rădeau de Dânsul, ştiind că a murit. Iar El scoţând afară pe toţi, a luafpe tatăl fecioarei şi pe mama ei şi pe cei ce erau cu El şi a intrat unde era fecioara zăcând. Şi ¿pucând pe fecioară de mână, i-a zis ei: *Talita cumi!* ceea ce se tâlcuieşte: „Fecioară, ţie zic, scoală-te!" Si s-a întors duhul ei şi a înviat îndată. Şi s-a sculta fecioara şi umbla, că era de 12 ani. Şi s-au înspăimântat cu spaimă mare. Şi le-a poruncit lor mult ca nimeni să nu ştie aceasta: şi a zis să-i dea ei de mâncare. Şi a ieşit vestea aceasta peste tot pământul acela" (Arhim. I, Scriban, Sf.Ev. ML $9_{18\ 26}$; Mc. $5_{2M,}$;'Lc. 8_{W56}).

(p) Mt. IO[1-8]; Mc. 3[13/14]; 6[7]; Lc. 6[13]; 9[1]; (r) F.Ap. 19[1112]; 14[3]; (s) F.Ap. 5[1216]; (t) S.Tes o.c. pg. 320 can. 73 sin. 6 lcm;

învăţat Simpson, descoperitorul cloroformului[1], se găsea în ceasul morţii întins pe patul durerii. Prietenii îl sfătuiră să se lase a fi clorofonnizat, ca să moară liniştit pe braţele descoperirii sale. El se împotrivi şi trimise în grabă după preot, ca să-l spovedească şi să-l împărtăşească.

Mântuitorul vindeca pe mulţi numai prin atingere. De aceia, toţi cei ce aveau boli, se înghesuiau spre El, ca să se atingă de el, pentru că ieşea dintr-însul o putere care-i vindeca pe toţi (Mc. 3, [12]; Lc. 6[17 w] ş.a.)

Preotul sosi şi când începu să citească, luă seama că suferindul era foarte neliniştit, frământându-se grozav în adâncul fiinţei lui.

Lângă patul bolnavului se găsea un foarte bun prieten al lui; acesta şezând în genunchi, se ruga în şoaptă şi-i zicea cu voce stinsă, înecată în lacrimi:

— „Linişteşte-te, iubitul meu amic, nu te mai turbura atât. Dacă nu vrei să-ţi amorţim durerile şi chinurile cu cloroformul tău, apoi pleacă-ţi capul pe pieptul lui Iisus, aşa cum Sfântul Evanghelist Ioan, ucenicul cel iubit al Domnului a făcut la „Cina cea de Taină" şi fii sigur că focul durerii tale se va stinge; iar chinul tău se va potoli.

încredinţează-te braţelor lui Iisus şi vei avea o moarte senină".

— „O! asta nu îndrăznesc să o fac — zise nefericitul muritor, însă în schimb mă voi prinde cu credinţă de poalele hainelor Lui". Şi în această

1)0 doctorie cu care se adoim oamenii în timpul operaţiilor, ca să nu simtă durerile;

clipă îşi încleştă mâinile de marginile odăjdiilor sfinte ale Preotului, şi îşi dete îndată obştescul sfârşit.

Cititorule! îţi dai tu seama de harul Divin, care s-a revărsat asupra slujitorului Sfântului Altar prin taina hirotoniei, a Preoţiei, şi care lucrează într-una în fiinţa lui, tot aşa de slăbănoagă ca şi a ta?

Te-ai gândit vre-odată ce foc ascund în cutele lor odăjdiile sfinte în care se îmbracă Preotul ori de câte ori slujeşte Domnului?! Inima ta nu se aprinde de evalvie, ori de câte ori ochii tăi îşi opresc privirile asupra lor? Ele sunt singurele martore ale păcatelor tale, în taina Sf. Spovedanii; le primesc, le ascund şi le tăinuiesc. O, încearcă să-ţi pleci şi tu evlavios capul şi să-ţi adăpostească pentru o clipă ochii obosiţi de deşertăciunile acestei veiţi, în faldurile lor sfinte! Vei vedea îndată cum se pogoară asupra ta, uşurarea, mângâierea şi pacea Dumnezeiască(f).

20. **Pentru ce pomeneşte Preotul la ieşirea cu Sfintele Daruri?** La ieşirea cu Sfintele Daruri se pomenesc toţi înainte stătătorii duhovniceşti, lumeşti, dimpreună cu toţi dreptcredincioşii creştini, pentru că nici o altă rugăciune nu este aşa de puternică ca această înfricoşată Jertfă nesângeroasă, care să poată îmblânzi mai nnult pe Dumnezeu. Se pomenesc deci şi aici dreptcredincioşii creştini, fiindcă prin această Sfântă jertfă, însoţită de pocăinţă, spovedanie şi împlinirea canonului, cu îndreptarea vieţii după voia lui Dumnezeu, ni se spală, curăţă şi ni se iartă toate păcatele sau călcările Dumnezeeşti(u).

21. **Ce însemnătate au sfinţii liturghisitori mergând în semicerc, pomenind de vii şi repausaţi?** Sfinţiţii liturghisitori prin înconjurarea în semicerc, cu Sfintele Daruri şi pomenirea viilor şi a repausaţilor, în acel timp corespund, după Mântuitorul, ca mijlocitori şi rugători lui Dumnezeu pentru întreg poporul creştinesc.

22. **Ce însemnează starea Preotului cu Sf. Daruri în mijlocul Sf. Biserici?** Preotul stând cu Sfintele Daruri în mijlocul Bisericii, însemnează patima, răstignirea şi moartea Mântuitorului pe Crucea de pe muntele Golgota(v).

23. **Ce însemnătate au cuvintele: „Pomeneşte-ne Doamne...?"**

Cuvintele acestea sunt ale tâlharului răstignit deadreapta Mântuitorului,
(t) Pr. Marin Ionescu „Spre luminarea ta Nestorie" pg. 204-206; Vezi şi în Nr. 26 din aceasta Bibilotecă pg. 130-2; (u) Vezi despre curăţirea sufletului de păcate în cele 862 pagini ale cărţii cu Sf. Spovedanie de autor; (v) Mt. 26, 27; Mc. 14; 15; Lc. 22; 23; Ioan 18; 19

;care mărturisindu-şi păcatele lui, I s-a rugat ca să-l pomenească în împărăţia Sa. Tâlharul din dreapta pe tâlharul din stânga, care hulea pe Mântuitorul, îl certa, zicând: „Nu te temi de Dumnezeu, că într-aceeaşi osândă eşti? Şi noi după dreptate cele vrednice după faptele noastre luăm; iar Acesta nici un rău n-a făcut". Şi a zis lui Iisus: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni î: tru împărăţia Ta". Iisus i-a zis lui; „Astăzi vei fi cu Mine în Rai"(?)• '

De aici a rămas obişnuiţa, sau mai bine zis, rânduiala ca, la ieşirea cu Sf. Daruri sfinţiţii liturghisitori când pomenesc, să zică: „... *Să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa cea Cerească, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor"* cântăreţii: *„Amin ".*

Tot. de la tâlharul din dreapta au luat şi credincioşii obişnuinţă să zică la ieşirea cu Sf. Daruri: Pomeneşte-mă: Doamne... Stăpâne... Sfinte, când vei veni întru împărăţia Ta".

Crucea s-a întipt pe pământ şi s a atins de ceruri;nu ca un lemn ajungând la înălţime; ci Tu prin tr-însa umplând toate (Octoih gl. II(i).

24. Ce însemnătate are plecarea sfinţiţilor liturghisitori cu Sf. Dariuri din mijlocul Bisericii către Si. Altar? Plecarea sfinţiţilor liturghisitori cu Sf. Daruri din mijlocul Bisericii către Sf.

Altar, înseamnă pogorârea Mântuitorului de pe Crucea Golgoi; i, sfinţită cu P.S. Sângele Său, şi ducerea la mormânt".

25. **Ce însemnătate are intrarea sfinţiţilor** i **turghisitori cu Sf. Daruri în Sf. Altar?** Sfinţiţii liturghisitori ducând Sf. Daruri(t) în Sf. Altar,

(t) **De se vor vărsa Sfintele** la **văhod, sau** le **va** mit **îca vre-o jiganie ce trebuie să**

facă? Unele ca acestea se pot întâmpla, adesea, a se vă■■: ,a Sfintele Taine, mai cu seamă din sminteala vrăjmaşului, şi de multe ori chiar din neputinţa, neîngrijirea sau neluarea

(z) Lc.23, închipuiesc pe Iosif şi Nicodim ş.c.l., care după ce au pogorât Trupul Domnului de pe Cruce, s-au dus cu El să-l îngroape. Sf. Altar în acest timp închipuieşte grădina Ghetsimăni şi peştera în care era mormântul cel nou al lui Iosif, în care nu fusese pus nici un om mort.

26. **Ce însemnează punerea Sfintelor Daruri pe Sf. Masă?** Punerea Sf. Daruri pe Sf. Jertfelnic, însemnează punerea Trapului Mântuitorului în mormânt.

aminte a Preoţilor. Preotul căruia i se va întâmpla a se vărsa Sfintele, să se spovedească întâi la Arhiereu, şi după măsura păcatului să se canonisească. Şi mai cu seamă când aceasta se va fi întâmplat din lene sau din nesocotinţă, să se oprească acel Preot de Dumnezeeasca Slujbă până la o vreme. Iar de va fi nevoie şi trebuinţă de Preot la locul acesta, să se canonisească acel Preot cu post, cu rugăciuni şi cu metanii, spre a nu se părăsi Sf. Slujbă. Dacă însă se va fi întâmplat ca Sfintele să se fi vărsat din Sf. Potir tot făcârtdu-se văhodul în Biserică, să facă iarăşi amestecare şi să zică rugăciunea proscomidiei, şi apoi să citească moliftele la văhodul cel mare înainte. Iar dacă se va întâmpla a se mânca de şoareci şi alte jivini şi nu va vedea Preotul, .băgând de seamă după văhod, să proscomidiască altă prescură, tăind-o după obicei, zicând prooroceştile cuvinte, şi câte este obiceiul a se zice şi face, făcându-se rugăciunea prosocomidiei. Apoi să zică de la văhodul cel mare înainte, care sunt savârşitoare, căci cele ce se zic înainte de văhod sunt pentru îmblânzire şi rugăciunea şi îndreptează pe Preot a sluji Liturghia. Preotul trebuie să adune Sfintele ce s-au vărsat, într-un oarecare vas Sfânt, şi să le nună într-un loc sfânt şi păzit ca să nu se calce sau să se întâmple ceva şi din cele ce nu se cade. Locul cel mai ales însă este acela unde se spală Preotul; acest loc trebuie păzit după cum trebuie şi să se bage bine de seamă să nu cază ceva din cele ce sunt în locul acela, sau din spălare, de vreme ce este Sfânt locul acela, spălând buzele şi mâinile cele ce s-au sfinţit de la Cuminecătură, şi ca şi Sfântul Potir, acel loc şi spălare sunt sfinţite. Prin această spălare, precum am înţeles, se fac şi tămăduiri, udându-se bolnavii cu aceasta sau bând (t). Şi aceasta nu se cuvine a o da fiecum, ci cu evlavie, şi cel ce va

(t)OFITER ÎMPĂRĂTESC, TĂMĂDUIT PRIN SPĂLAREA CU APĂ DIN SPĂLĂTORUL LITURGHISITORILOR. Sosind praznicul

înălţării Sfintei Cruci, şi adunându-se tot norodul în Sf. Biiserică, apoi venind şi împăratul cu toţi boerii săi, a venit şi împărăteasa cu toată curtea; iar când a văzut-o portarul venind, a închis înaintea ei uşile Bisericii, nelăsând-o să intre înlăuntru, după porunca Patriarhului. Si când strigau slugile: „DeSchide-ţi împărătesei", portarii răspundeau: „Patriarhul a poruncit să nu o lăsăm". Iar ea umilindu-se, de ruşine şi de mânie striga zicând: „Vedeţi toţi şi înţelegeţi, ce fel de necinste îmi face acest om. Toţi intră în Biserică, şi numai pe mine singură mă opreşte; au doară nu este drepit să-mi răzbun asupra lui, şi să-l izgonesc din scaun?" Astfel strigând ea, unul din cei ce venise cu dânsa, având sabie, a scos-o şi şi-a întins mâna, vrând să lovească cu sabia în uşă, şi îndată i s-a uscat mâna şi s-a făcut ca moartă. Văzând împărăteasa şi toţi cei împreună cu dânsa, s-au temut foarte şi s-au întors înapoi. Iar cel

27. Ce însemnătate au troparele care se zic de sfinţiţii liturghisitori, când aduc Sf. Daruri la Sf. Masă? Când sfinţiţii liturghisitori aduc Sf. Daruri la Sf. Altar şi le pun pe Sfânta Masă, zic în taină aceste tropare: „Iosif cel cu bun chip de pe lemn luând Prea Curat Trupul Tău, cu giulgiu curat înfăşurându-l şi cu miresme, în mormânt nou îngropându-**L, L**-au pus". Acest tropar ne înfăţişează scurt istoria pogorârii Trupului Mântuitorului de pe Sf. Cruce, ungerea cu miresme, înfăşurarea cu giulgiuri şi înmormântarea Lui. „în Mormânt cu Trupul şi în iad cu Sufletul, ca un Dumnezeu, în Rai cu tâlharul şi pe Scaun ai fost, Hristoase, cu Tatăl şi cu Duhul, toate umplându-le, Cela ce eşti necuprins". Aici ni se lămureşte atât prezenţa Domnului Hristos în tot locul, Care stând ca un om mort cu vrea să o bea să fie curat şi nemâncal. Asemenea trebuie să fie şi cel ca va vrea se ude cu Dânsa, care trebuie să se spele mai pe urmă în loc deosebit (curat). Deci, acolo unde se spală Preotul după Cuminecătură, sau în loc deosebit de va fi, să se puie Sfintele cele ce s-au vărsat, adunându-le dimpreună cu materia şi ţărâna pe care se va fi vărsat. Fiind însă pardoseala de marmoră, să se scoată lespezile, şi să le pună la un loc deosebit care dacă vor fi mari, şi pe&te putinţă a se mişca, să se răzuie adiinc locul unde s-au vărsat Sfintele Daruri, şi răzuiala să se pună, cum am zis mai sus, ¡-pălându-se locul răzuit cât se va putea de bine. Iar dacă nu se va fi vărsat Sfintele toate, ci va mai fi rămas ceva, adăogându-se vin şi apă cât va trebui peste rămăşiţă, să se săvârşească Liturghia. Dacă s-au vărsat Sfintele pe odăjdiile Preotului, dacă va fi mai înainte de săvârşire, şi vor fi hainele scumpe, spălându-se deosebit într-un vas Sfânt, cât să nu rămână nimic pe veşminte, spălarea să o pună la loc Sfânt şi curat, precum s-a zis: iar dacă se vor vărsa după săvârşire, să taie negrijit partea aceea a veşmântului şi să o facă procovețe, spălându-se şi acea parte la un loc deosebit unde se spală şi sfinţiţii liturghisitori şi buretele când se va smoli, şi Sfintele Procovețe că.'id se murdăresc, căci şi acestea trebuiesc spălate la vreme, însă cu cucernicie şi la loc curat, mai vârtos în Umivelniţă, fiind făcută bine şi cu întărire, întru

cinstea şi podoaba Sfintelor vase, căci găsim în aşezămintele cele vechi că Biserica cea mare avea K alpin adică lighian micşor, întru care se spăla Potirul cu apă caldă"(t)

cu mâna uscată, a intrat în Biserică, şi a stătut în mijlocul norodului, cu mare glas strigând: „Miluieşte-mă Stăpâne Sfinte, şi-mi tămăduuşte mâna aceasta uscată, care a îndrăznit a lovi asupra Sfintei Biserici; am greşit, iartă-mă'". Iar sfântul cunoscând pricina uscării mâinii, i-a poruncit să se spele în spălătorul Altarului şi spălându-se, îndată s-a tămăduit. Apoi tot norodul văzând pe minune ca aceea, a dat laudă lui Dumnezeu. Şi nu s-au tăinuit acestea toate, nici înaintea împăratului. Dar împăratul ştiind obiceiul cel rău al împărătesei tăcea ca şi cum n-ar fi ştiut nimic, Iar pe Sfântul Ioan îl iubea mult, şi îl asculta pe el cu plăcere, însă împărăteasa mereu căuta vicleşug, pentru izgonirea Sfântului Ioan Gură de Aur, care lucru l-a şi săvârşit degrab(tt)

(t) S. Tes. o.c. pg. 344-5; (tt) V.Sf. o.c. 13 aXI-a, pg. 601-2;

Trupul în mormânt, în acelaşi timp ca un Dumnezeu a fost în iad cu Sulletul, în rai cu tâlharul, pe Scaunul Dumnezeirii a stat cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, toate umplându-le fiind Dumnezeu nemărginit(y).

„Ca un purtător de viaţă, ca un mai înfrumuseţat decât Raiul cu adevărat şi decât toată cămara îinprăteascâ mai luminat s-a arătat Hristoase, Mormântul Tău, izvorul învierii noastre". Aici se laudă strălucirea purtătorului de viaţă Mormânt.al Domnului Hristos. Acesta, prin învierea Domnului, a devenit mai strălucit decât Raiul şi decât orice palat împărătesc mai minunat şi mai luminat.

Prin cuvintele tainice ale acestor tropare ni se arată lămurit, că, Sf. Daruri care se transportă de la Sf. Proscomidie prin mijlocul Bisericii la Sf. Altar şi se pun pe Sf. Masă :>pre desăvârşita sfinţire şi transformare, adică Jertfa cea nesângeroasă adusă pentru iertarea păcatelor şi binele obştesc al binecredincioşilor creştini, are aceeaşi putere, sfinţire şi valoare nemărginită ca şi Jertfa de pe Crucea Golgotei. Precum Mântuitorul de pe Crucea Golgotei, a primit pocăinţa tâlharului pocăit şi iertându-i păcatele l-a băgat în rai; tot astfel şi credincioşii care se vor căi de păcatele lor, înaintea-Dumnezeeştei Jertfe nesângeroase, se vor face părtaşi acelor Daruri ca şi tâlharul pocăit, devenit moştenitor raiului.

28. **Ce închipuieşte** Sf. **Disc în acest timp?** în acest timp Sf. Disc închipuieşte mâinile marilor dregători ai Jidovilor; Iosif şi Nicodim, care luând Prea Curatul Trup al Mântuitorului de pe Cruce, L-au înfăşurat în giulgiu curat şi în mormânt nou .L-au îngropat.

29. **Ce închipuieşte** Sf. **Potir în acest timp?** în acest timp Sf. Potir, cu vinul amestecat cu apă, dintr-nsul, închipuieşte

vasul cu Sângele şi Apa ce au curs din mâinile, picioarele şi coasta dulcelui nostru Iisus Hristos, când a fost răstignit pe Cruce.

30. **Cum se aşează Sfântul Potir şi Sf. Disc pe Sf. Masă?** Sfântul Potir se aşează în dreapta noastră, către miază-zi; iar Sf. Disc în stânga noastră, către miază-noapte.

31. **Ce însemnătate are acoperirea Sf. Daruri cu Sf. Aer?** Acoperirea Sf. Daruri cu Sf. Aer are următoarele însemnătăţi:

a) Tămâierea Sf. Aer pentru acoperirea Sf. Daruri, înseamnă giulgiul curat uns cu aromate cu care a fost înfăşurat Trupul Domnului Iisus când L-au pus în mormânt.

(y) Mărt. Ort. P. I, într. 45;

b) Acoperirea Sf. Daruri cu Sf. Aeir, înseamnă acoperirea uşii Sf. Mormânt de către Iosif şi Nicodim cu piatra pusă deasupra P.S. Trup omenesc al Domnului nostru Iisus Hristos, după ce îl puseseră înăuntru.

c) Sf. Aer cu care se acoperă Sf. Daruri simbolizează Cerul care a acoperit Jertfa cea vie adusă de Mântuitorul Tatălui Ceresc, prin suferinţa, crucificarea corpului Său, moartea, îngroparea şi învierea Lui. Sf. Aer mai simbolizează şi Slava Dumnezeească care radia din Dumnezeescul Trup al Mântuitorului în tot timpul, cum s-a arătau văzut în timpul Schimbării Sale la Faţă în muntele Tavorului(a).

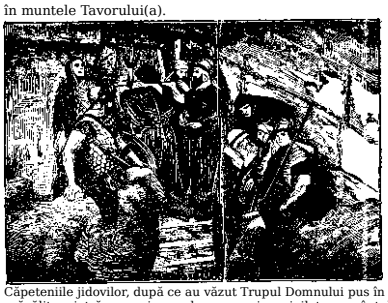

Căpeteniile jidovilor, după ce au văzut Trupul Domnului pus în mormânt, au prăvălit o piatră mare şi grea deasupra, şi au sigilat mormântul. Apoi l-a.u întărit, dându-l în paza ostaşilor.

d) Acoperirea Sf. Daruri mai însemnează că Domnul nostru Iisus Hristos şi Sfânta Sa Evanghelie se descoperă numai celor

credincioşi; iar celor necredincioşi este nedescoperit; că văzând nu văd, auzind nu aud, nici înţeleg misterul Dumnezeirii. „Iar de este şi acoperită Evanghelia noastră, întru cei pieritori este acoperită. întru care Dumnezeu a orbit minţile necredincioşilor veacului acestuia, ca să nu le lumineze lor lumina Evangheliei Slavei lui Hristos, care este chipul lui Dumnezeu. Că nu pe noi ne propoveduim, ci pe Hristos Iisus Domnul; iar pe noi slujitori vouă prin Iisus. Că Dumnezeu, Care a zis să Ilumineze dintru întuneric lumina,
Acela a strălucit întru inimile noa stre, spre luminarea cunoştinţei slavei lui Dumnezeu în faţa lui Iisus Hristos. Şi avem comoara aceasta în vase de lut, ca mulţimea puterii să fie a lui Dumnezeu; iar nu din noi..."(b).

32. **Ce însemnătate au cuvintele: „Fă bine Doamne întru bunăvoirea Ta Sionului, să se zidească zidurile Ierusalimului, atunci bine vei voi Jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot, atunci vor pune Altarul Tău viţei?** Sub cuvântul „Sion" în rugăciunea: „Fă bine Doamne întru bunăvoirea Ta Sionului..." se înţelege Biserica care crede în Domnul Hristos; iar cu expresia: „zidurile Ierusalimului" se înseamnă învăţătorii bunei credinţe şi cei dintâi vestitori ai dreptăţii lui Dumnezeu şi ai Judecăţilor drepte ale Lui; adică Episcopii şi Presviterii, pe care Dumnezeul puerilor aiurea acuma îi aseamănă cu cetate tare şi zid de aramă tare, care apără cetatea Lui, Biserica, de năvălirea duşmanilor, celor văzuţi, eretici şi păgâni şi nevăzuţi (spirite rele). În expresiile:, Jertfa dreptăţii, aducerea şi arderile de tot" se cuprind profeţiile despre aducerea sacrificiului lui Iisus Hristos şi ale Bisericii Lui, care are să se plinească din Darurile puse înainte. Pentru aceea cu privire la demnitatea Lui înaltă şi spre a invoca asupră-i bunăvoire a lui Dumnezeu, se înalţă la Dumnezeu această rugăciune(c).

33. **Ce însemnătate au sfintele acoperăminte în acest timp?** Sf.
acoperământ (procovăţul) cel de deasupra Sf. Disc, însemnează măhrama cu care a fost acoperită preasfânta. Faţă a Mântuitorului, când a fost pus în mormânt. Sf. acoperământ de deasupra Sf. Potir însemnează giulgiul cu care a fost înfăşurat Corpul Mântuitorului când a fost înmormântat.

Aceste două mici procoveţe (acopereminte) se iau de pe Sf. Disc şi Sf. Potir, se întocmesc şi se aşează, pe Sf. Masă deadreapta, imediat după tragerea dverei; iar Sf. Daruri se acopăr cu Sf. Aer (acoperământul cel mare).

Descoperirea aceasta a Sf. Daruri ne reaminteşte despre descoperirea P.S. Trup al Mântuitorului după ce a fost adus la mormânt, aşezarea Lui pe o piatră mare(e), ungerea cu aloi şi miresme, după care a fost înfăşurat şi pus în Mormânt.

Sf. acoperământ cel mare, cu care se acopăr Sfintele în acest timp, însemnează piatra cea mare pe care Iosif şi Nicodim au pus-o deasupra mormântului; în care puseseră Tmpul Domnului Iisus.

(c) Dr. V. Mitrofanovici, o.c. pg. 502; (e) Pe acea piatră anumită şi „Piatra din Efes" se istoriseşte că a fost P.S. Trup al Mântuitorului şi uns cu aloi şi mirtsme şi apoi înfăşurat;

34. Ce însemnează tămâierea Sfânttului Aer şi a Sfintelor Daruri în acest timp? Tămâierea aceasta, însemnează aromatele, smirna, aloe şi alte miresme cu care a fost uns Trupul Domnului pentru înmormântare.

Cu multă greutate, fricâ şi jertfe s-au reedificat Ierusalimul şi Templul Sfânt de către Israeliţi, după întoarcerea lor din robia Babilonului (Ezdra 3-6; Neem. 3-4).

Casa mântuirii noastre nu se zideşte cu râs, îndrăzneală, obrăznicii şi petreceri lumeşti; ci cu greutăţi, prin suferinţe şi jertfe, adeseori şi sângeroase.

35. **Ce închipuieşte în acest timp Sf. Masă cu Sf. Antimis de pe dânsa?** Sfânta masă dimpreună cu Sf. Antimis de deasupra ei, închipuiesc Sf. Mormânt şi punerea Domnului nostru Iisus Hristos într-nsul.

36. **Ce însemnează închiderea uşilor împărăteşti după intrarea-cu Sf. Daruri în Sf. Altar?** închiderea uşilor împărăteşti în acest timp
înseamnă nestatornicia poporului Iudeu, care în Duminica Floriilor L-au primit ca pe un Universal împărat, cântându-i: „Osana! Bine eşti cuvântat Cel ce vii întru numele Domnului...". Iar a cincea zi a strigat împreună cu vrăjmaşii Lui: „Ia-L! ia-L, răstigneşte-L pe El". închiderea uşilor împărăteşti-mai însemnează şi nestatornicia judecătorilor, care ştiindu-L nevinovat, L-au condamnat la moartea pe Cruce(f).

37. **Ce însemnătate are tragerea zăvezei (perdelei) după intrarea cu Sf. Daruri în Sf. Altar?** Tragerea perdelei de deasupra uşilor împărăteşti după intrarea în Sf. Altar cu Sf. Daruri, însemnează pecetluirea mormântului, şi întărirea lui cu ostaşii păzitori, ca să nu se poată apropia cineva să ia Trupul Domnului Iisus.

38. **Pentru ce se face aducerea Sfintelor Daruri prin mijlocul Bisericii şi nu se aduc deadreptul de la Sf. Proscomidie la Sfânta Masă?** Sfintele Daruri nu se aduc deadreptul de la Sf. Proscomidie la Sf. Masă ci prin mijlocul Bisericii pentru 2 cauze: 1) Pentru că în vechime timp îndelungat Sf. Proscomidie a fost despărţită de Sf. Altar. Astfel fiind, a rămas în uzul rânduielilor slujbelor bisericeşti ca Sf. Daruri să se aducă prin mijlocul Bisericii. Credincioşii fiind deprinşi cu această mişcare, au păstrat-o şi mai pe urmă când Sf. Proscomidie s-a edificat în interiorul Sfântului Altar. 2) În timpul aducerii Sf. Daruri de la Sf. Proscomidie la Sf. Masă în Sf. Altar, era rânduiala ca atunci când ajungeau în mijlocul Sf. Biserici, citeau diptica (pomelnicul sau lista) tuturor credincioşilor Bisericii, a viilor şi a morţilor. Din această rânduială a rămas în practica Bisericii de azi a se pomani autorităţile duhovniceşti şi lumeşti, ctitorii Bisericii şi toţi drepicredincioşii creştini: vii şi repausaţi.

39. **Cum se încheie rânduiala aducerii Sf. Daruri pe Sfânta Masă?** Rânduiala aceasta se încheie cu a doua parte a heruvicului, la care îndată după plecarea Preotului cu Sf. Daruri

cântăreţii continuă a cânta: „Ca pe împăratul tuturor să-L primim, pe Cel nevăzut înconjurat de cetele îngereşti. Aliluia, Aliluia, Aliluia".

40. **Când s-a introdus cântarea heruvimică în Slujba Dumnezeeştei Liturghii şi în ce scop?** Privitor la introducerea cântării heruvicului şi scopul său, dăm aici explicarea învăţatului teolog Dr. Badea Cireşeanu: „Cedrin, un călugăr grec din secolul al Xl-lea pe temeiul scrierilor vechi,

(0 Mt. 21$_{m7}$; Mc. ll$_{in}$; Lc. 19$_{21M0}$; Ioan 12$_{nio}$; Mt. 27; Mc. 15; Lc. 23; Ioan 19;

ne spune că acest imn a fost introdus în Liturghie în secolul al Vl-lea, în timpul împăratului bizantin Iustin al II-lea (a. 565-578), zis „cel tânăr" nepotul şi urmaşul lui Iustinian; iar alţi scriitori, arată că imnul heruvimic s-a introdus în Liturghie în a. 573. Scopul introducerii acestui imn, a fost următorul: în Biserica veche, apropiindu-se timpul să aducă Darurile de la protes (proscomidie) pe Sf. Masă din Sf. Altar, pentru prefacerea lor prin chemarea Sf. Duh, în Corpul şi Sângele Domnului, servitorii Altarului lipseau din faţa poporului câteva momente, ca să îndeplinească serviciul religios. Pentru ca poporul să fie în linişte şi cu atenţiune, în lipsa Preoţilor, s-a introdus cântarea imnului heruvimic, al cărui cuprins mistic îndeamnă pe credincioşii curaţi cu inima, care închipuiesc pe Heruvimi, să aducă cântarea Treimii şi să lepede de la ei toată grija cea lumească. Sf. Gherman zice că, cântarea heruvimică îi deşteaptă pe toţi, aşa încât pe timpul ei şi până la finele lucrării Dumnezeeşti să fie cu luare aminte, să depărteze grija deşartă şi să primească prin împărtăşire, pe Marele împărat Iisus Hristos"(Dr. Badea C.o. c. T. III, 191-2). '

41. Ce fac în acest timp Preotul şi Diaconul când slujesc împreună?

în acest timp Preot după tămâierea Sfintelor Daruri îşi pleacă capul către Diacon, zicând: *„Pomeneşte-mă frate şi împreună slujitorule".* Diaconul pomenindu-l, zice: *„Preoţia ta să o pomenească Doninul Dumnezeu întru împărăţia Sa ".* Apoi plecându-şi capul către Preot zice şi el: *„Roagă-te pentru mine Stăpâne Sfinte".* Preotul răspunde: *„Duhul Sfânt să vină peste tine şi puterea Celui Prea înalt să te umbrească".* Diaconul continuând zice: *„Acelaşi Duh să lucreze împreună cu noi în toate zilele vieţii noastre. Pomeneşte-mă Stăpâne Sfinte".* Preotul zice: *„Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa, totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor".* Diaconul zice: *„Amin ".*

Privitor la cererea celor mari către cei mai mici, Sf. Simeon Tesaloniceanul scrie acestea: „Iară rugăciune (mijlocire) de la toţi

cere Arhiereul plecându-şi capul, cunoscându-se pe sine, de Dumnezeescul lucru înfricoşându-se şi umilindu-se plineşte îndemnul apostolic, ca *să ne mărturisim păcatele unul altuia şi să ne rugăm unul pentru altul*, căci nici el nu se încrede întru sine însuşi, om fiind şi el"(h).

Arătări Dumnezeeşti. în timpul cântării heruvicului — împăratul a văzut — pe Sf. îngeri că au făcut văhodul cel mare dtipă obicei, însoţind pe Preot şi cântând: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot". Când a zis

(h) S.Tes. după dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, pg. 503;

Preotul către Diacon: „Duhul Sfânt să vină peste tine...", atunci a văzut împăratul şi cei ce erau cu el, pe Duhul Sfânt în chip de Porumb pogorându-se din cer, şi odihnindu-se peste Sfintele Daruri. Toată Biserica s-a umplut de bună mireasmă a Darului Prea Sfântului Duh; iar Sf. Altar s-a luminat mai mult decât razele soarelui(i).

Sf. Nifon în vremea cântării heruvicului şi a ieşirii cu Sf. Daruri, a văzut desfăcându-se acoperământul Sf. Biserici şi arătându-se cerul Dumnezeesc. în acelaşi timp a simţit o mireasmă bună (o mireasmă a prezenţei Duhului Sfânt), apoi a văzut îngerii pogorându-se din cer şi cântând: „Slava lui Dumnezeu". îngerii au adus un Prunc foarte frumos pe care puindu-L pe Discos, au înconjurat Prestolul; iar pe P.S. Liturghisitor care slujea la Sfintele Daruri îl acopereau cu aripile lor doi Serafimi şi doi Heruvimi, sburând deasupra...(j)".

Bolnavi tămăduiţi prin Slujba Sf. Liturghii

Boierul Vasile tămăduit în timpul Sf. **Liturghii de boala dinţilor.**

Un boier anume Vasile, care se numea Cutuz, având necredinţă către sfântul, nu venea la el, şi binecuvântare de la dânsul nu-i trebuia; deci, a năvăiit asupra lui o durere de dinţi foarte grozavă şi pătimea cumplit, neputând să se tămăduiască deloc. Dar odată, Arhiereul lui Dumnezeu lona slujind Dumnezeeasca Liturghie în sobornicească Biserică, s-a întâmplat că atunci era în Biserică şi boierul acela care pătimea de durerea dinţilor; şi după săvârşirea Sf. Liturghii, sfântul lona chemând la sine pe acel boier Vasile, l-a binecuvântat şi i-a dat prescură şi învăţându-l din Dumnezeeştile Scripturi, îndată l-a lovit cu mâna peste obraz, încât mulţi din Biserică au auzit sunetul lovirii. Iar Vasile strigând tare, a zis: „O! vai mie, căci şi cei mai de pe urmă dinţi mi-ai sfărâmat". Şi îndată s-a simţit că este sănătos, ne mai având durere de dinţi, şi s-a dus acasă bucurându-se şi lăudând pe Dumnezeu, cum şi pe plăcutul Lui cel mare, pe Arhiereul lona lăudându-l(t).

O creştină oarbă de doi ani şi şase luni îşi recapătă vederea în timpul Sf. **Liturghii.** O femeie anume Elena, fiind oarbă de doi ani şi şase luni, a luat tămăduire şi a văzut înaintea chipului cel mult făcător de minuni al Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, într-o zi de Duminică, când se săvârşea Sf. Liturghie, în vremea cântării Axionului: „Cade-se cu adevărat să Te fericim., "(tt)

(i) Dese. Sf. Liturghii; (j) V.Sf. 23 a XII-a o.c.; (t) V.Sf. 3t a IH-apg. 1076-7; (tt) V.Sf. 26 a Vl-apg. 1179-1180;

Un Episcop vindecat de boală în timpul Sf. Liturghii. Un iubitor de Dumnezeu Episcop al Preaslavei anume Ioanikie căzând într-o boală foarte grea, se purta de patru inşi, şi neputând a se vindeca, l-au adus la Biserica Sfântului Dimitrie. Acolo l-au pus cu aşternutul lui în Biserică, şi slujindu-se Sfânta Liturghie, după trei ceasuri s-a sculat sănătos şi umbla pe picioarele sale, lăudând pe Sfântul şi mulţumindu-i. Aceste şi alte multe minuni a făcut Sfântul, care nu s-au scris pentru nepriceperea locuitorilor (t).

Bolnavi mulţi s-au tămăduit de felurite boale în timpul Sf. **Liturghii.**
Moaştele Sf. Climent, Episcopul Romei au fost aduse şi aşezate în Biserica Sf. Apostoli din Constantinopol. începând a oficia toţi slujitorii Sf. Liturghie multe minuni s-au făcut: orbii au văzut, şchiopii şi toţi cei cu boale de tot felul s-au făcut sănătoşi, şi dracii s-au izgonit din oameni, prin rugăciunile Sfântului Climent şi cu Darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui slavă este în veci. Amin (*).

Slujind Sfântul Ambrozie Sf. Liturghie o femeie bolnavă atingându-se de sf. veşminte s-a tămăduit. Zăbovind el în Roma, l-a rugat o femee cinstită, care vieţuia de cea parte de râul Tibrului, ca să săvârşească în casa ei Dumnezeiasca Liturghie. Pentru acest lucru înştiinţându-se altă femeie, care era foarte slăbănoagă a poruncit să o ducă acolo. Deci când s-a atins de marginea veşmintelor lui şi le-a sărutat, Arhiereul lui Dumnezeu rugându-se, îndată s-a sculat sănătoasă; apoi a străbătut vestea de acea minune în toată Roma(tî).

Unui copil mut de 12 ani, în timpul Sf. Liturghii i se desleagă graiul şi' vorbeşte. O femeie săracă, având un fiu de doisprezece ani, mut din naştere, l-a dus la cuviosul pe copil, a poruncit ucenicilor, ca să-l ia şi să rămână împreună cu dânşii; iar aceia socotind cum că copilul, fiind învăţat de maică-sa, nu vorbeşte, prefăcându-se a fi mut, ca să cerşească, — ca aşa mai cu înlesnire să se hrănească, — multe necazuri îi făceau, înfricoşându-l şi bătându-l ca să vorbească. Uneori când dormea, îl împungeau cu ţepi, sau îl loveau cu o nuia ghimpoasă, ca deşteptându-se deodată să grăiască

vre-un cuvânt; iar după ce l-au cunoscut că cu adevărat este mut, au spus sfântului; atunci el a poruncit să ungă limba mutului cu untdelemn sfinţit; şi fiind într-o zi de Duminică, în vremea Sfintei Liturghii, când începea Diaconul a citi Sfânta Evanghelie, şi poporul după obicei cânta Slavă Ţie

(t) V.Sf. 27 a X-a pg. 734-5; (*) V.Sf. a Xl-a pg. 1109; (tt) V.Sf. a XII-a pg. 377;Doamne, — a cântat şi copilul, vorbind limpede şi cu mare glas: „Slavă Ţie Doamne". Şi dintr-acea vreme a vorbit bine(t).

Isbăviţi de spiritele rele prin Slujba Sf. Liturghii

Cuviosul Pavel cel nou se isbăveşte de bântuielile diavolilor prin slujba Sf. Liturghii. Cuviosul Pavel luându-şi iertăciune de la părinţii Mănăstirii Caria s-a dus în muntele Lotrul; apoi înconjurând toate peşterile ce se aflau în vârful muntelui şi aflând un monah cu numele Atanasie, care fusese prbestos al unei Mănăstiri patriarhiceşti, şi atunci se odihnea acolo în munte, în lavra Sotirson, — l-a rugat, ca să-i zidească acolo, aproape de lavră, un turn, dar Atanasie i-a arătat lui alt tuni de Dumnezeu zidit, care era o piatră atât de înaltă, încât se apropia de nori vârful ei; iar în vârful pietrei era o peşteră mică, nefăcută de mână, în care petrecuse mai-nainte un sfânt douăzeci de ani. Deci într-această peşteră s-a sălăşluit minunatul Pavel, luându-şi puţină hrană cu dânsul, pe care după ce a sfârşit-o, a suferit mare strâmtorare, pentru că acolo locul era cu totul pustiu, şi cuviosul nu vrea să se coboare de acolo; ci a lăsat toată purtarea sa de grijă la Domnul, Care, ca un bun şi milostiv, i-a trimis ajutor în chipul acesta:

Un om oarecare cu numele Gheorghe, păştea caprele, şi pierzând două, care după economia lui Dumnezeu, se duseseră la tumul cuviosului, de păşteau acolo, şi ducându-se Gheorghe să le caute, a văzut pe cuviosul. Intrebându-l pe el: cine este, de unde şi când a venit acolo? Cuviosul a spus tot adevărul; şi de atunci îi aducea Gheorghe toate câte îi trebuiau lui, pentru hrană şi îmbrăcăminte, untdelemn şi carte, ca să-şi citească pravila sa. Dar după ce a venit vara, şi Gheorghe neavând vreme ca să meargă la cuviosul, să-i ducă cele de nevoie, Pavel iarăaşi a rămas cu totul fără purtare de grije, petrecând multe zile nemâncat, încât se primejduia să moară; apoi neputând să stea pe picioarele sale, zăcea jumătate mort şi fără de glaş. Văzând el candela *c6* era atârnată acolo, şi sculându-se cu multă trudă şi ostenelă, a băut untdelemnul şi apa din candelă ca să capete puţină viaţă. Aşa îşi muncea trupul său, de trei ori fericitul, ca să afle desfătarea vecinică în Rai. Iar bunul Dumnezeu a lumina pe Atanasie cel mai sus pomenit, care i-a arătat lui turnul, şi şi-a adus aminte de cuviosul, aducându-i bucate. Atunci s-a înştiinţat Dimitrie şi alţi mulţi, care îi aduceau lui cele de trebuinţă; dar şi acolo în piatra aceia îl supărau diavolii, că uneori i se arătau şi voiau să-l arunce de acolo jos, iar alte ori îi puneau

'v(t) V.Sf. II a XII-a, pg. 555-6;

foc să-l ardă, şi îl săgetau cu săgeţi, dar cuviosul sta fără frică, ca un leu, şi nu se temea nicidecum de măiestriile lor. Pentru aceea, prea vicleanul şi răul s-a prefăcut într-un şarpe mare şi înconjură pe din, lăuntru toată peştera, fluierând; apoi a mers înapoia cuviosului, s-a suit pe umărul lui şi şi-a întors capul către gura Sfântului, când se ruga; după aceia se uita în ochii lui mult timp, fără de ruşine, şi aceasta nu de zece ori sau o lună, ci vai! trei ani întregi, făcându-i multă supărare; însă nu i-a făcut nici o vătămare; că Dumnezeu ca un iubitor de oameni îl păzea pe el, şi nu avea urătorul de oameni stăpânire, ca să-i facă rău, ci numai al ispiti, ca plată mai multă să aibă. Cuviosul dorea ca vre-un Preot să-i slujească Sf. Liturghie acolo în peşteră, şi să se împărtăşească cu Sfintele Taine. Deci a rugat pe Atanasie de i-a făcut scară şi s-a suit un Preot, care slujind Sf. Liturghie, Sfântul s-a împărtăşit cu Sfântul Trup şi Sânge al lui Bristos, cu multă evlavie şi umilinţă. Atunci s-a făcut un cutremur atât de înfricoşat, încât s-au cutremurat şi cei ce erau de faţă, pentru că locul era foarte înalt şi se clătina ca o ramură de copac; de aceea temându-se, ca ni. cumva prăpăstuindu-se să moară, s-au sărutat unii pe alţii şi s-au iertat plângând; dar numai aceia s-au temut care erau deasupra în turn, iar cei care rămăseseră dedesupt, ziceau că n-au văzut nimic(t).

Sf. Leon Episcopul Cataniei slujeşte Sf, Liturghie şi apoi intră cu vrăjitorul Iliodor în foc. Sfântul sîavat, iar vrăjitorul ars. Auzindu-se iarăşi vestea în cetatea Constantinopolului de venirea vestitului vrăjitor Iliodor, toată lumea alerga să-l vadă. Apoi trecând pe lângă casa lui Iraclid, s-a plecat pe o fereastră femeia lui Iraclid, cu numele Ethalia, să-l vază. Şi vând pe Iliodor a scuipat asupra lui, zicând: „Ia vedeţi oamenilor pentru ce fel de lucru s-a dus de două ori în Sicilia bărbatul meu şi s-a primejduit", însă Iliodor s-a mâniat şi a zis către dânsa: „Eu te voi face în toată cetatea de râs". Deci, cu cuvântul, semeţul a făcut de a urmat şi lucrul; căci a pierit ca focul şi nu se afla nicăieri, fără numai în trupul Ethaliei. Pentru aceia neaflând oamenii foc cu care să se slujească, au scos-o cu sila în mijlocul cetăţii, şi îşi lua foc fiecare de la trupul ei. Deci, împărăţii au condamnat pe Iliodor să moară de foame. Iar el a făcut să fie foamete şi lipsă mare pretutindeni, încât nu se mai aflau bucate de mâncare. De aceea a poruncit împăratul să-i taie capul în temniţă, unde era închis. Dar cum şi-a ridicat gealatul mâna ca să-i taie capul, s-au arătat două cercuri pe umerii lui, care au sărit sus pe acoperământul şi l-au desfăcut, iar pe acolo a fugit blestematul, zicând: „Fii sănătos împărate şi te mântuieşte; caută-mă

(t) V.Sf. 15 a XII-a pg. 782-786;

pe mine iarăşi în Catana ca şi mai înainte". Deci s-a dus într-o clipă în Sicilia, şi acolo făcea iarăşi semnele sale cele diavoleşti. într-una din zile făcându-se alergare de cai, Iliodor, a găsit pe un nepot al fericitului Leon, care se numea Hrisis, şi a zis către dânsul: „Pot să-ţi fac un cal, decât care nimeni să nu aibă mai bun". Deci cu cuvântul s-a făcut şi lucrul, prin nălucirea diavolului, şi încălecând Hrisis pe cal s-a făcut minunat la toată priveliştea şi toţi s-au spăimântat; apoi poruncind eparhul să-i aducă acel cal de mare preţ, calul s-a făcut nevăzut. Cuviosul a povestit eparhului pricina; de aciea a închis în temiņţă pe Iliodor ca pe un vrăjitor, şi l-a condamnat la moarte. Deci scoţându-l gelaţii să-i taie capul, el le-a făgăduit trei litre de aur ca să-l elibereze, şi primind gelaţii el a făcut prin o nălucire o piatră, ce se părea a fi aur, şi aceia luând-o l-au eliberat, zicând către eparhul că a fugit prin nălucire diavolească. Apoi vrând ei să împartă aurul, l-au găsit piatră ca mai înainte. Acestea şi altele făcea blestematul, pe care le lăsăm, spre a nu nu lungi istoria, şi să nu întinăm auzurile voastre.

Vom povesti numai ce fel de sfârşit a avut, precum i se cădea: De multe ori îl sfătuia pe el prea milostivul Păstor, prin bunătatea lui Hristos, adică Leon; şi îl ruga să înceteze cu faptele lui cele rele, ca să nu se muncească de trei ori ticălosul în focul cel veşnic, împreună cu diavolii dar el n-a primit, ci făcea şi mai multe rele, socotind că sunt bârfeli sfătuirile şi poruncile Sfântului. Şi adăugând fărădelegi peste fărădelegi a îndrăznit semeţul a intra şi în Sfânta Biserică, ca să ia în râs Prea Curatele şi Dumnezeeştile Taine; căci într-o zi când era un praznic mare, şi sfântul slujea Sfânta Liturghie, a intrat şi necuratul Iliodor, care juca cu picioarele fără de rânduială, şi zicea bârfeli şi hule de râs, încât se fălea că va face pe Sfântul şi pe toţi ceilalţi să joace; dar n-a putut, căci Dumnezeiasca putere a oprit relele lucrări ale diavolului.

Această obrăznicie a deşertului de minte, îngreţoşând pe cugetătorul de Dumnezeu Leon, a îngenunchiat şi s-a rugat lui Dumnezeu fierbinte, să-i ajute, ca să ruşineze măiestriile lui; apoi după rugăciune a alergat afară din Sf. Altar, după'ce s-a împărtăşit cu Sfintele Taine, iar mai înainte de a se desbrăca de sfintele veşminte a legat tare de grumazi cu omoforul său, pe Iliodor, zicând: „Domnul Dumnezeu, Cel ce a isgonit din cer pe tatăl tău diavolul, să te certe, ca să nu mai poţi lucra vrăjile tale, spre amăgirea şi pierzarea multora". Acestea zicând, l-a tras până la locul celor osândiţi, care se numea Ahilion, şi a poruncit mulţimei poporului să

adune lemne multe şi să facă un foc mare; şi după ce mai-nainte l-a silit a mărturisi toate faptele lui rele, l-a tras şi au intrat împreună în foc; şi a stat acolo pururea pomenitul până când a ars desăvârşit şi s-au făcut cenuşă pierzătorul; deci, cu osândă dreaptă, nedreptul s-a ars de foc, ca un moştenitor al focului, şi s-a dus în focul cel veşnic.

Iar marele Arhiereu şi făcătorul de minuni Leon, nu numai că el a ieşit din văpaie nevătămat, spre spaima celor ce îl vedea; dar nici de sfintele lui veşminte nu a îndrăznit să se apropie focul, nici să le arză, sau măcar un fir de păr din cinstitul şi prea sfinţitul lui cap, precum dedemuK s-a făcut în Vavilon o minune înfricoşată ca aceasta, pe vremea lui Nabuhodonosor cu Sfinţii trei tineri, pe care văzând-o cei ce stau de faţă s-au spăimântat şi slăveau cu mare glas pe Domnul, Care făcea nişte minuni ca ; .cestea, ca să prea mărească pe robul Său. Vestea aceasta străbătând în oate părţile, împăratul cel mai sus zis al Constantinopolului, a trimis la Sfântul scrisori, prin care îl ruga să vie la dânsul să-l vadă şi să-l binecuvânteze; iar el s-a dus, ca să nu se arate neascultător poruncii împărăteşti; şi acolo însuşi stăpânitorul l-a cinstit.cu evlavie şi cu cucernicie, văzându-i faţa cea încuviinţată a petrecerii îngereşti, darul Sfântului Duh, strălucirea şi lucrarea semnelor celor negrăite; căci a săvârşit şi acolo în împărăteasca cetate multe minuni, iar mai ales a pus cărbuni aprinşi şi tămâie pe haina sa şi i-a tămâiat, spre slava şi mareacuviinţă a lui Dumnezeu. Pentru aceiea văzând o minune ca aceasta s-au înspăimântat toţi, şi când el a voit să se întoarcă la scaunul său, toţi l-au petrecut cu multă cinste şi evlavie, precum se cădea(t).

Doi călugări traşi cu cârligul de un arap negru, salvaţi în timpul Sf. Liturghii. Un stareţ insuflat de Dumnezeu şi încercat de zile, se afla în acea Mănăstire, urmând vieţii povăţuitorului său, cuviosului părinte Pafnutie, şi numele stareţului era Eftimie. Acela avea de la Dumnezeu atâta izvor de lacrimi încât le vărsa nu numai în chilia sa, dar şi în Sf. Biserică la toată pravila. Şi eraîntr-nsul şi darul mai înainte vederii care s-a făcut încredinţat în acest fel: Doi fraţi oarecare, având întru dânşii dragoste nu după socotinţa lui Dumnezeu, ci după înşelăciunea vrăjmaşului, de care se scârbea foarte mult cuviosul părinte Pafnutie; pentru aceea gândeau ei, să iasă în taină din Mănăstire. în vremea Dumnezeeştei Liturghii stareţul Eftimie, cel mai sus pomenit, stând în Biserică cu obişnuita lui umilinţă şi cu ochii plini de lacrimi, a căutat la părintele şi la cei ce cântau cu dânsul (căci cei doi fraţi se aflau în ceata cântăreţilor), şi a văzut ivindu-se după acei doi fraţi un arap care avea în cap un

coif foarte ascuţit şi păros, având perii în diferite feluri de flori. Arapul acela ţinând în mâini un cârlig de fier, a început a trage la dânsul cu el pe cei doi monahi ce se aflau în ceata

(t) V.sf. 20 a n-a, pg. 626-631;

cântăreţilor, apucându-i de hainele lor; trăgându-i afară din ceata clericilor voia să-i apuce pe ei cu mâinile. Dar îndată unealta cea de fier se făcea fără nici o folosinţă; fiindcă aceia, când aveau gândul cel de vrăjmaşul semănat, ca să nu se supună părintelui, ci să iasă din Mănăstire, îi trăgea pe ei vrăjmaşul cu înlesnire, iar când se împotriveau gândului, atunci unealta vrăjmaşului se făcea fără de putere şi sărea de la dânşii, însă Părintele Eftimie privea la aceea căutând cu ochii cei sufleteşti, mai înainte văzători. Când a început a se citi Sfânta Evanghelie arapul s-a stins, iar după Sf. Evanghelie iarăşi s-a arătat şi făcea aceiaşi; asemenea s-a stins în vremea cântării Heruvicului; iar după mutarea Sfintelor Daruri s-a arătat iarăşi. Dar, când a sosit sfinţirea Sfintelor Daruri şi cântarea cea aleasă a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a stins arapul ca fumul şi nu s-a mai arătat. Stareţul Eftimie văzând toate acestea s-a cutremurat şi a trecut toată Sfânta Liturghie ca uimire. După sfârşitul Sfintei Liturghii a mers la cuviosul şi i-a spus acea vedenie şi chemând pe acei monahi, i-a învăţat ca să nu primească gândurile cele viclene ale vrăjmaşului şi să nu le tăinuiască, ci să le smulgă din inimă -prin mărturisire; iar ei prin învăţătura şi prin sfătuirea părintelui, s-au înţelepţii deplin(f).

Prin slujba Sf. Liturghii mulţi au scăpat de fiare sălbatice

Sf. Silvestru Episcopul Romei, **sKijeşte Sf. Liturghie în peştera unui balaur şi-l închide acolo pe veci.** în acea vreme era în Roma un balaur mare, într-o peşteră adâncă, locuind sub muntele ce se cheamă Tarpie, unde s-a zidit Capitoliul, căruia poporul necredincios îi aducea jertfe în toată luna, ca unui Dumnezeu. Iar când ieşea balaurul din peşteră, vătăma văzduhul cu uricioasa sa suflare, şi se făceau multe omoruri între poporul ce locuia aproape, şi mai ales în copii. Elinii au zis către sfântul:,,Pogoară-te în peşteră şi fă pe balaur, cu puterea Dumnezeului tău, să nu mai iasă afară, ca să omoare oameni, şi atunci vom crede în Dumnezeu tău, ca într-un Atotputernic". Sfântul a adunat pe toţi credincioşii cei sfinţiţi şi mireni şi le-a rânduit post şi rugăciune trei zile; apoi singur mai mult decât toţi se ostenea în post şi rugăciune. într-o noapte i s-a arătat în vedenie Sfântul Apostol Petru, poruncindu-i să ia cu sine câţiva Preoţi şi Diaconi, şi să se ducă la peşteră unde sălăşluia balaurul fără temere, **apoi** săvârşind în gura peşterii Dumnezeiasca Slujbă, să intre înăuntru şi chemând numele Domnului nostru Iisus Hristos să

astupe acolo pe balaur, ca să nu mai iasă niciodată. Sfântul s-a dus la peşteră, după porunca Apostolului; iar după

(t) V.Sf. 1 a V-a, pg. 72-75;

săvârşirea Sfintei Slujbe, a intrat în peşteră şi găsind într-însa nişte uşi, le-a închis, zicând: Uşile acestea să nu se mai deschidă, până la ziua venirii a doua a lui Hristos. Astupând astfel pe balaur, l-a făcut să nu mai iasă în veci. Păgânii socoteau cum că Silvestru, cu clerul său, vor fi mâncaţi acolo de balaur, dar când l-au văzut că a ieşit nevătămat, s-au mirat, şi de atunci nevăzând ieşirea balaurului, mulţi au cunoscut puterea adevăratului Dumnezeu, şi s-au adaos la cei credinciosi(t).

Sf. Filoteiu la văhodul mare a văzut un cerb înaintea sfeşnicitor şi a sfătuit pe **un cleric a nu mai sluji.** Astfel stând el într-o zi, în care se săvârşea un praznic mare în Mănăstirea Vatopedului, în vremea Liturghiei când ieşeau Preoţii la văhodul cel mare, Sfântul a văzut un cerb mergând înaintea sfeşnicelor; şi a cunoscut de la Duhul Sfânt, că unul din Preoţi era nevrednic de a sluji, căci căzuse în păcat; şi pentru ca să nu se ruşineze a îndrăznit să slujească, el nevrednicul, împreună cu cei vrednici. Pe acesta sfătuindu-l duhovniceşte, l-a oprit de la Sf. Liturghie pentru aceia şi cerbul nu s-a mai arătat de aici înainte. Apoi minunatul Filoteiu, întorcându-se la chilia sa şi până la sfârşit bine plăcând lui Dumnezeu, s-a mutat către Dânsul, fiind în vârstă de optzeci şi patru de ani, de trei ori fericitul!

Iară când era să moară, a lăsat poruncă şi înfricoşată certare ucenicilor lui, ca să nu-i îngroape trupul lui, ci să-l arunce în pustie, să-l mănânce fiarele şi păsările. Deci, ucenicii lui au făcut, ca nişte ascultători până la moarte, după cum le-a poruncit sfântul, şi târând acele sfinte şi prea cinstite moaşte, cu necinste le-au dus în pădure la nouă stadii departe de chilii. Iar Dumnezeul minunilor, Care proslăveşte pe cei ce îl proslăvesc pe el şi înalţă pe cei smeriţi, n-a lăsat aceste cinstite moaşte aşa defăimate şi necinstite, ci le-au arătat oamenilor într-un chip minunat ca acesta: în acele zile un monah, s-a dus la Mare să pescuiască şi a rămas noaptea pe malul Mării; iar dimineaţa mai înainte de a se face ziuă, întorcându-se la chilia lui, a văzut în pădure o lumină mare şi părându-i-se că este foc materialnic s-a apropiat ca să se încălzească* căci era răcit din Mare. Deci, apropiindu-se, a văzut capul cuviosului deasupra oaselor lui, strălucind ca o stea mult luminoasă. Pentru care înfricoşându-se a început să fugă ca un fricos şi mic la suflet, cum era din fire. Dar îndată Dumnezeescul Dar de sus, ia dat îndrăznealã, şi i-a arătat că era sfântul cap al cuviosului Filoteiu, pe care să-l i-a cu îndrăzneală

şi fără frică. Drept aceia, a luat capul lui cu sfială şi cu evlavie, şi ducându-l în chilia lui l-a tămâiat şi l-a ascuns, nespunând alt cuivaa pricina; căci cugeta să nu-l arate nicidecum. Dar în

(t) V.Sf. 2 a I-a, pg. 102-104;Preotul cere lui Dumnezeu, har, primirea Jertfei şi a pogorî Duhul cel bun al Harului Său, peste toţi sfinţiţii liturghisiiori, peste Sf. Daruri şi peste tot poporul Său. Chipul de faţă ne arată pe Preot înconjurat de Sfinţii îngeri cu care slujeşte împreună lui Dumnezeu; iar Duhul Sfânt se pogoară deasupra Sf. Daruri aşezate pe Sf. Masă pentru desăvârşita sfinţire şi transformare a lor, şi deasupra sfinţitului liturghisitor pe care îl împuternicește a săvârşi slujba Dumnezeeştilor Liturghii.

„De slujeşte cineva Mie, Mie să-Mi urmeze, şi unde voi fi Eu acolo şi sluga Mea va fi... Eu voi ruga pe Tatăl şi alt Mângâietor va da vouă, Carele să rămână cu voi în veac; Duhul adevărului, pe Care lumea nu-L poate primi, că nu-L vede pe el, nici îl cunoaşte pe El; iar voi îl cunoaşteţi pe El, că cu voi petrece şi întru voi va fi..." (Ioan $12_{2(}$; $14_{,6,7}$).

„Toate le pot în Hristos Dumnezeu, Care mă întăreşte" (Filip. 7_{13})cealaltă noapte a văzut pe Sfântul în vis şi i-a zis lui cu chip înfricoşat şi sălbatic: „Dă degrab capul meu ucenicilor mei, iar de nu, vai ţie ticălosule". Atunci, fără voia lui l-a dat lor, şi le-a spus toată pricina. Iar ei luând capul s-au bucurat foarte mult, şi-l aveau ca pe o mare vistierie şi nejefuită comoară, spre surparea şi gonirea a toată ispita sufletească şi trupească; şi slăveau pe Dumnezeu, rugându-L să-i învrednicească şi pe dânşii a urma pe dascălul lor(t).

42. **Ce cere Preotul, dimpreună cu credincioşii, după aducerea Sfintelor Daruri şi acoperirea lor?** Aici Preotul dimpreună cu credincioşii, prin cererile şi rugăciunea ecteniei următoare, cer de la Dumnezeu ca să le ajute a se pregăti şi curăţi de păcate, ca să se poată apropia şi împărtăşi cu vrednicie, cu înfricoşata Jertfă a Prea Sfântului Trup şi Sânge al Domnului Iisus Kristos Dumnezeul Cel viu, în Care toţi viem(l).

43. Care este forma ecteniei şi rugăciunii aceştia atât de folositoare?

Form^.ecteniei şi rugăciunii aceştia foarte folositoare pregătirii, păzirii şi curăţiei noastre sufleteşti, pentru a ne apropia şi uni cu Domnul nostru Iisus Hristos, este aceasta:

Diaconul sărutând dreapta Preotului, iese pe uşa laterală de miază noapte şi stând la locul obişnuit în mijlocul Bisericii, zice:

Să plinim rugăciunile noastre Domnului.

Cântăreţii: *„Doamne miluieşte".,*

Pentru cinstitele' daruri ce sunt puse înainte, Domnului să ne rugăm.

Cântăreţii: *„Doamne miluieşte".*

Pentru Sfântă Biserica aceasta şi pentru cei ce cu credinţă, cu bună cucernicie şi cu frica lui Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Cântăreţii: *„Doamne miluieşte".*

Pentru ca să ne isbăvim noi de tot necazul, urgia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm.

Cântăreţii: *„Doamne miluieşte".*

Preotul zice rugăciunea aceasta a proscomidiei, după punerea Dumnezeeştilor Daruri pe Sfânta Masă; urmându-şi Diaconul ectenia.

Doamne Dumnezeule Atotţiitorule, Cela ce eşti Unul Sfânt, Carele primeşti jertfa de laudă de la cei ce Te cheamă pe Tine cu toată inima, primeşte şi rugăciunea noastră, a păcătoşilor, şi o du către Sfântul Tău Jertfelnic; fă-ne vrednici pre noi a-Ţi aduce Ţie Daruri şi Jertfe Duhovniceşti pentru păcatele noastre şi neştiinţele poporului; învredniceşte-ne să aflăm

(t) V.Sf. 21 a X-a, pg. 585-7; (1) Ioan 6; F.Ap. 17$_{27\ 2>}$;

har înaintea Ta, ca să-Ţi fie Ţie bine primită jertfa noastră şi să se pogoare Duhul cel bun al Darului Tău peste noi şi peste aceste Daruri ce sunt puse înainte şi peste tot poporul Tău(î).

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi Dumnezeule cu Darul Tău.

Cântăreţii: *„Doamne miluieşte".*

Ziua toată, desăvârşită, sfântă, cu pace şi fără de păcat, la Domnul să cerem.

„Iubiţilor acum, fii ai lui Dumnezeu suntem şi încă nu s-a arătat ce vom fi; ci ştim că, atunci când se va arăta, asemenea Lui vom fi, că-L vom vedea pe El precum este..." (1 Ioan 3^{2}). Dacii trupul este supus putreziciunii, noi nu trebuie să fim întristaţi despre aceasta; ci să ne bucurăm, căci aceia ce este vremelnic, se distruge prin moarte, dar nu esenţa trupului. Adu-ţi aminte, că ac eastă gură, acum închisă, va vorbi într-o zi mul! mai bine; aceşti ochi închişi vor vedea mult mai bine şi mai mult; aceste picioare se vor urca într-o zi pe nori, acest trup pieritor, care acum intră în putreziciune, se va îmbrăca cu nemurire. Acolo sus în împărăţia Luminii tu îţi vei vedea pe rudenia ta..." (Sf. Ioan Hrisostom).

(t) Rugăciunea aceasta se numeşte: ***rugăciunea proscomidiei,*** căci la Liturghie se repetă de multe ori şi anume de trei ori: **La aducerea** dintâi — şi anume la proscomidie — se roagă Preotul, ca Dumnezeu să binecuvinteze Darurile care s-au adus, primindu-le întru Jertfelnicul cel mai presus de ceruri, să amintească pe cei ce le-au adus şi pe cei pentru care s-au adus şi pe toţi să-i păzească neosândiţi întru sfinţita lucrare a Dumnezeeştilor Sacramente. **La aducerea a doua,** care se face acuma, se roagă Preotul ca Dumnezeu să-l învrednicească pe dânsul, ca să-I aducă daruri şi sacrificii spirituale, aflând har înaintea Lui, pentru ca sacrificiul să fie bine primit şi Duhul cel bun al D arului lui Dumnezeu să se pogoare peste el, peste darurile prezente şi peste tot poporul. Prin aceste ambe aduceri, Sfintele Daruri se prepară numai pentru sacrificiu şi se dispune Preotul la mulţămită,

la mângâiere şi la demna lucrare a celor Sfinte, Iară **la a treia aducere,** ca cea mai mare şi mai deplină, intonează Preotul, după amintirea patimilor lui Iisus Hristos, şi după numărarea binefacerilor lui Dumnezeu, cu îndrăzneală: *„Ale Tale dintru ale Tale, Ţie aducem de toate şi pentru toate "* şi după aceasta urmează şi însăşi sfinţirea desăvârşită a Darurilor Dumnezeeşti(m)

(m) Dr. V. Mitrofanovici Liturgica o.c. pg. 503-5;

Cântăreţii: *„Dă Doamne".*
înger de pace, credincios, îndreptător, păzitor sufletelor şi trupurilor noastre, la Domnul să cerem. Cântăreţii: *„Dă Doamne".*
Milă şi iertare de păcate şi de greşelile noastre, la Domnul să cerem.
Cântăreţii: *„Dă Doamne".*

Cele bune şi de folos sufletelor noastre şi pace lumii, la Domnul să cerem.
Cântăreţii: *„Dă Doamne".* Cealaltă vreme a vieţii noastre, în pace şi întru pocăinţă a o săvârşi, la Domnul să cerem.
Cântăreţii: *„Dă Doamne".* Sfârşit creştinesc vieţii noastre, fără de patimă, neruşinat, cu pace, şi răspuns bun la înfricoşatul judeţ al lui Hristos, la Domnul să cerem... Cântăreţii: *„Dă Doamne".* Pe Prea Sfânta, Curata, Prea binecuvântata, slăvită Stăpâna noastră, de Dumnezeu N ăscătoarea şi pururea Fecioara Maiia, cu toţi Sfinţii pomenind-o.
Cântăreţii: *„Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieş- te-ne pe noi".*

Pre noi înşine şi unul pe altul şi toată viaţa noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm.
Cântăreţii: *„Ţie Doamne"*. Preotul zice Ecfonisul: Cu îndurările a unui născut Fiului Tău, cu Carele împreună bine eşti cuvântat, cu Prea Sfântul şi Bunul şi de viaţă Făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Cântăreţii: *„Amin "*.

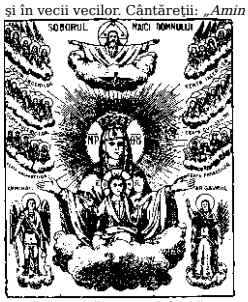

Caută spre rugăciunea robilor Tăi, ceea ce eşti cu totul fără de prihană, potolind pornirile asupra noastră cele rele, de tot necazul izbăvindu-se pe noi. Că pe Tine Te avem Anghiră tare şi nemişcată şi a Ta folosinţă am dobândit. Să nu ne ruşinăm Stăpână cei ce Te chemăm pe Tine. Grăbeşte spre rugăciunea celor ce strigă către Tine cu credinţă: ,3ucură-te Stăpână, ajutătoarea tuturor, bucuria şi acoperământul şi mântuirea sufletelor noastre" (Din Moliftelnic).

în această ectenie, ne rugăm lui Dumnezeu, ca: Cinstitele Daruri „să ia sfinţire" — cum zice Nicolae Cavasila —, pentru Sf. Biserică şi pentru cei ce cu credinţă intră într-însa, pentru mântuirea noastră de necaz, mânie, primejdii şi nevoi, pentru ziua sfântă, pentru petrecerea celeilalte vremi în pace şi întru pocăinţă, pentru a ne dărui sfârşit creştinesc, fără patimă, cu pace, etc.

44. **Ce însemnătate au cuvintele: „Dă-ne Doamne" zise după cererile acestei ectenii?** Prin cuvintele: „Dă-ne Doamne", noi rugăm pe Dumnezeu, ca să ne împlinească aceste cereri şi să ne dea cele de folos aici pe pământ, adică în viaţa vremelnică; iar dincolo de mormânt să rfe dăruiască moştenirea cerească în rai, odihnă şi fericire veşnică, unde să-L slavoslovim întotdeauna cu mulţimea oştilor îngereşti şi cu toţi Sfinţiţii Săi.

45. Ce cere Preotul prin cuvintele de încheiere ale acestei ectenii?

Prin cuvintele încheierii (ecfonisul) acestei ectenii, Preotul cere îndurările Părintelui Ceresc, ca împreună cu Fiul şi cu Duhul Sfânt, să ne împlinească aceste cereri.

46. Ce însemnătate au cuvintele: „Pace tuturor" zise de Preot?

Pentru că rugăciunea lipsită de dragoste şi credinţă este deşartă; iar Dumnezeeasca împărtăşire făcută în toiul uriciunii şi vrăjmăşiei înmulţeşte osânda, prin aceste cuvinte îndemnătoare Sf. Biserică aprinde în noi focul sfânt al dragostei creştine. În acest scop ea ne îndeamnă pe toţi la pace prin cuvintele Preotului: **„Pace tuturor".** Prin aceste două cuvinte cu adânc înţeles. Preotul dă pace şi iertare tuturor celor care i-au greşit(t). Totodată cu aceste cuvinte, îndeamnă pe toţi creştinii să ierte pe fraţii lor, care din îndemnul diavolului i-au jignit cu ceva.

(t) **Sf. Ioan cel milostiv a căzut la picioarele clericului său, cerându-i iertare şi apoi a slujit Sf. Liţurghie.** Doi clerici au fost certaţi până la o vreme, pentru oarecare greşeală. Deci unul dintre dânşii smerindu-se, s-a căit; iar celălalt, mai mult s-a răzvrătit, şi mâniindu-se asupra Patriarhului, mai multă răutate făcea. Iar Patriarhul auzind aceea, a vrut să-l cheme la sine, să-l îmblânzească şi să-l înveţe cu cuvinte bune, ca să înceteze cu răutatea sa. însă a uitat a face aceasta, aşa voind Dumnezeu, ca să arate mai mult smerenia Sfântului, spre folosul tuturor. Odată săvârşind în Biserică, într-o zi însemnată, Jertfa cea fără de sânge, şi-a adus aminte de clericul acela, care era mâniat asupra lui; apoi şi-a adus aminte şi de cuvintele lui Hristos scrise în Evanghelie: „De vei aduce darul tău la Altar, şi acolo îţi vei aduce aminte, că fratele tău are ceva asupra ta; lasă darul tău acolo, înaintea Altarului, şi mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău". Deci, depărtându-se puţin de la Altar, a chemat pe clericul acela, şi a căzut la picioarele lui, cerând iertare de la dânsul. Atunci s-a înspăimântat clericul, văzând smerenia Patriarhului

Cuvintele acestea „Pace tuturor", zise de Preot sunt luate din cuvintele Mântuitorului(n) şi ale Sf. Apostoli(o) despre pace, din Dumnezeeasca Scriptură a Noului Testament.

47. Ce însemnătate are răspunsul: „Si Duhul tău" dat de cântăreţi?

Cu aceste cuvinte adunarea credincioşilor, răspunde că iartă şi ea Preotului price nemulţumire iar fi făcut din întâmplare ori din îndemnul diavolului. Dacă însă acea jignire i s-a făcut cuiva pentru îndreptarea lui, după legea lui Dumnezeu, conform îndatoririi preoţeşti, credincioşii îşi cer iert'ire şi binecuvântare(p).

Doi fraţi învrăjbiţi împăcaţi de un Preot. Neînţelegerea intrase între doi fraţi. Strâns uniţi în copilăria lor, ei se învrăjbiră acum după moartea tatălui lor pentru un petic de moşioară. Inimile lor se întărâtară, şi din gura lor ieşiră cuvinte vătămătoare. Unul din ei se duse la Preotul din sal şi-i povesti necazul său, zicându-i: său, şi a căzut şi el la picioarele Sfântului, cu plângere cerând iertare. Astfel împăcâi idu-se Sfântul Ioan cu clericul său, s-a întors la Altar şi cu îndrăznealã a săvârşit Dumnezeiasca Jertfă zicând: „Iartă-ne nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri", Iar clericul acela îndreptându-se, a vieţuit cu plăcere de Dumnezeu şi după aceasta s-a învrednicit de treapta preoţească (f).

Iertarea unui General vestit. Carol al IX-lea, tatăl regelui Gustav Adolf, a ordonat moartea unui curtean al său cu numele Baner, al cărui fiu deveni un celebru general. Acest general fu invitat la vânătoare de Gustav Adolf, care între timp deveni rege. Ei plecară în pădure la vânătoare, apoi se despărţiră de ceilalţi vânători şi porniră în altă direcţie. Gustav Adolf s-a dat jos de pe cal fără de veste şi zise generalului: „Tatăl meu a făcut să moară tatăl tău. Deci, dacă voieşti să-ţi răzbuni tatăl, ucide-mă îndată sau apoi niciodată nu-mi vei fi prieten".

Generalul se aruncă îndată la picioarele lui şi-i jură credinţă până la moarte (ft).

Pildă de cea mai bună răzbunare asupra celor răi la inimă. Un Indian se rătăcise odată la vânătoare. Chinuit de foame şi de sete, se îndreptă spre un proprietar Englez, care tocmai şedea dinaintea casei lui, şi l-a rugat să-i dea o bucată de pâine. Când aceasta i s-a refuzat cu vorbe aspre, s-a rugat el pentru o cană cu apă proaspătă, ca să-şi

„Această bucată de pământ e a mea; fratele meu însă vrea să mi-o răpească; dar eu nu voi suferi niciodată să fiu despuiat de drepturile mele...". Părintele însă zise: „Ce venit îţi poate aduce această bucată de pământ?" Treizeci de lei într-un an!... „Ce-ţi poţi tu cumpăra cu aceşti bani? Un veşmânt, o mobilă sau poate un hectar de grâu? Fără îndoială! Sau ai putea să-ţi cumperi cu aceşti bani un lucru mai de valoare. Ei bine, şi?... Dacă cu aceşti bani — zice Preotul mai departe — ţi-ai putea asigura dragostea unui prieten, care ţi-ar veni în ajutor în vreme de lipsă, care ar veni la tine şi ar şedea lângă tine, la vatra ta, seara în timpul iernii; care ţi-ar da mână de ajutor la cosit, la secerat, la căratul bucatelor şi fânului; care ţi-ar iubi pe copiii tăi, s-ar bucura de ei şi ar îngriji de ei, în lipsa ta; nu cumva lucrul acesta ar fi de mai puţin preţ, decât cei treizeci de lei?" „Ce vo ieşti să zici cu aceasta părinte?" a întrebat omul. „Vreau să zic, fiul meu, că, pentru ca şă câştigi treizeci de lei, tu pierzi aceea ce e de un preţ cu mult mai mare; pierzi pe un frate al tău care a fost prietenul tău, soţul tău în copilăria ta, care a fost

purtat în braţe şi strâns la piept de aceiaşi mamă şi care a fost nutrit ci>acelaşi lapte ca şi tine. Vreau să zic, că pentru ca să câştigi treizeci de lei, tu îţi pierzi bucuria şi liniştea sufletului tău".

„Este adevărat părinte, dar ce pot eu face?" „Voi vorbi eu cu fratele tău — a zis Preotul — şi cred că se va găsi vre-un mijloc pentru împăcarea voastră". în adevăr, bunul Preot se duse la fratele lui şi-i ţinu şi lui aproape aceiaşi vorbire. Iar când îl văzu mişcat, zguduit şi zdrobit prin cuvintele sale, îi vorbi de mama lui bătrână şi de tatăl lui, care nu mai era în
astâmpere setea arzătoare. Nici aceasta nu i-a dat Englezul cel rău la inimă, şi l-a alungat cu vorbe de ocară. Câteva luni mai târziu, s-a rătăcit şi Englezul acela la vânătoare, aşa că se înnoptase şi nu se mai putea orienta. Spre marea sa bucurie, întâlni pe un Indian şi-l rugă să-i arate drumul cel bun. Indianul îi răspunde că e prea târziu să se poată duce acasă, şi l-a rugat să petreacă noaptea la dânsul. Plin de neîncredere, la început, Englezul nu vru să primească poftirea. Dar după ce stătu puţin pe gânduri, nevoia îl făcu să se hotărască de a de duce la coliba Indianului. Aci i se dădură tot felul de răcoritoare şi găsi un aşternut plăcut pentru noapte, pe o blană de fiară sălbatică.

Când se făcu ziuă, Indianul îşi trezi oaspetele-şi-i arătă drumul. La despărţire, întrebă pe Englez, dacă nu-şi poate aminti să-l fi văzut vreodată undeva. Cel întrebat privi acum mai bine pe călăuza sa şi recunoscu într-însul pe acelaşi Indian pe care îl alungase de la uşa lui, aspru şi cu răutate de inimă, câteva iuni mai înainte.

Ruşinat, mărturisi el cât a fost de neomenos, şi pentru a îndrepta întrucâtva greşeala făcută, pofti pe Indian la casa sa. Acesta zâmbi prietenește, îi dori călătorie bună şi dispăru în pădure(f).

(t) Pr. I. Mihălcescu şi Em. Vasilescu „Educ. Morală prin lecturi" pg. 147;

Preotul esie îngerul Domnului Atotţiitorului, buzele lui vor păzi ştiinţa şi legea se va cerca din rostul lui. „Iată Eu — zice Domnul — trimit pe îngerul Meu

înaintea feţii tale, ca să te păzească pe cale, ca să te ducă în pământul care l-am gătit ţie. Ia aminte de tine însuţi şi ascultă de dânsul, şi nu-i fi necredincios lui. El nu se va lăsa după tine; ci tu trebuie să te laşi după dânsul, pentru că numele Meu este peste el...". Mare e puterea Preoţiei! Dumnezeu Tatăl a dat toată judecata şi puterea de a lega şi dezlega, a ierta şi ţinea, Domnului nostru Iisus Hristos; iar El a dat-o Preoţilor. „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl şi Eu vă trimit pe voi... Orice veţi

lega şi dezlega pe pământ, vor fi legat

eviaţă. „Vrei dumneata să amărăşti la bătrâneţe sufletul mamei dumitale? Ce ar zice tatăl dumitale, dacă s-ar putea întoarce în viaţă şi dacă ar vedea certele copiilor săi? Ura şi vrajba dintre fraţi este durerea părinţilor". Ochii ţăranului se umplură de lacrimi. El alergă şi îmbrăţişa pe fratele său, şi amândoi uitându-şi întărâtarea şi vrăjmăşia lor, se rugară de bunul Preot să le hotărască dânsul pricina lor, cum va afla mai bine cu cale, ceea ce sf. sa o şi făcu fără nici. o greutate.

Astfel, un cuvânt înţelept introduse pacea şi fericirea în două inimi frăţeşti învrăjbite(').

48. Ce însemnătate au cuvintele: „Să ne iubim unii pe alţii, ca într-un gând să mărturisim" zise de sfinţitul slujitor al Altarului?

Aici sfinţitul liturghisilor îndeamnă pe credincioşi ca să se iubească între dânşii, nu cu iubire vicleană; ci cu iubire sinceră. Orice ură se va fi încuibat în mijlocul lor, să o alunge şi să o transforme în dragoste sfântă după cuvântul Mântuitorului. *„Şi când staţi de vă rugaţi, iertaţi orice aveţi asupra cuiva, ca şi Tatăl vostru Cel din ceruri să ierte vouă păcatele voastre. Dacă voi nu veţi ierta oamenilor greşelile lor; nici Tatăl vostru Cel Ceresc nu va ierta vouă greşelile voastre(r). Iubiţi-vă unii pe alţii precum şi Eu v-am iubit pe voi"*(s). Prin aceste cuvinte sfinţitul liturghisitor ne îndeamnă să aprindem pe altarul inimilor noastre focul iubirei de Dumnezeu şi de aproapele(t); iar ura şi vrăjmăşia să fie numai asupra păcatului şi a diavolului, care ne trag la pierzare.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos e pildă vie de iubire pentru omenirea tuturor veacurilor.

(t) **Iubirea încălzeşte** şi **luminează toate.** ... Cum se poate păzi flacăra sfântă a sufletului împotriva viteţiilor, a potopului de ploi şi a nopţilor geroase ale vieţii? Aceasta se poate păzi numai cu flacăra care arde nesfâşit şi aceasta e: iubirea. Iubirea nu o izgoni de pe vatra inimii tale. Nu lăsa ca ea să se stingă vreodată. PăzeŞte-o ca pe bunul cel mai mare al tău, căci ea e mai puternică decât vijelia şi decât gerul, mai puternică decât amăgirea ucigătoare, mai puternică decât poLopul nemulţumirilor şi al amărăciunilor. şi dezlegate şi în cer... Preotul cu cuvântul lui Dumnezeu, cu sfatul şi cu rugăciune, salvează pe creştinii care-l ascultă din toate legăturile diavolilor".

„Fericiţi sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema...". Vai de făcătorii de intrigi şi de vrajbe, că aceia fiii diavolilor se vor

chema... (Mal. 2^{7}; Eş. 23^{20n21}; Ioan 5^{22n27}; 3^{35}; 17^{2}; Mt. II^{27}; 28^{18}; F.Ap. 17^{31}; 1 Petru 4^{5}/Mt. 16^{1819}; $18^{18\,20}$; $28^{18\,20}$; Ioan 20^{21n23}; 2 Cor. 5^{18n21}).

(') Dr. I. Broşu o.c., pg. 60-2; (r)Mt.6_{H15}; 18_{153S}; Mc, ll,$_{5,6}$;Lc. 17^; 1 Petru $4,_{8}$; (s) Ioan 13^; 15_{n}; Efs. 5,; 1 Tes. 4_{9}; Iac. 2_{8}; 1 Petru $1,_{2}$; 1 Ioan 4_{21}

;Profetul din Nazaret

S-au spăimântat stăpânii lumii, La glasul blândului Profet! S-un duşman au văzut în Fiul, Dulgherului din Nazaret.

El n-a venit să răzvrătească, Nu vrea peirea nimănui. Desculţ pe jos colindă lumea, Si mulţi hulesc în urma Lui.

Si mulţi cu pietre îl alungă, Şi râd de El ca d-un smintit! Dar El zâmbeşte tuturora. Atot-puternic şi smerit.

Iubirea e flacăra veşnică, aceea care încălzeşte şi luminează toate. Iubirea către Cel Prea înalt, iubirea către chemarea noastră şi iubirea de oameni. Niciodată nu suntem în stare să iubim îndeajuns. Să nu aşteptţi omule, că iubirea trebuie să ţi se întoarcă! Se întoarce oare raza înapoi la soarele, de la care e pornită? Nu, căci ea e un dar Dumnezeesc. Nu, căci soarele poartă veşnic raze noi în flacăra sânului său. Răspândeşte iubirea cu prisosinţă, tu odrasla lui Dumnezeu, pentru că porţi în sânul tău sămânţa flăcării Duhului celui Dumnezeesc, care din ea însăşi de hrăneşte din ea însăşi se întăreşte şi luminează şi a cărei putere strălucitoare veşnică este! Lasă făclia ta să lumineze şi leapădă-te de orice frică! Va veni timpul, şi acela să fie totdeauna aproape de noi, în care făclia ta te va călăuzi pe tine însuţi, şi-ţi va lumina în noaptea morţii, ca să umbli singur pe calea ce duce la strălucirea cea veşnică, de unde ea a purces.

EI orbilor le dă lumină, Si muţilor le dă cuvânt, Pe cei infirmi îi întăreşte Pe morţi îi scoală din mormânt.

(De A. Vlahuţă)

Urască-L cei fără de lege, Ce-i pasă Lui de ura lor, El a venit s-aducă pacea, Si înfrăţirea tuturor.

Din toată lumea asupriţii, în jurul Lui s-au grămădit Si vijeliile de patimi, La glasul Lui au amuţit.

Fiţi buni cu cei ce vă insultă, Iertaţi pe cei ce vă lovesc. Iubiţi pe cei ce-n contra voastră Cu duşmănie se pornesc.
Cât bine, câtă fericire, Si câtă dragoste-ai adus! Iar oamenii drept mulţumire Pe Cruce-ntre tâlhari Te-au pus.
Au râs şi Te-au scuipat în Faţă! Din spini cunună Ti-au făcut Si în nebuna lor trufie, Stăpâni asupră-Ti s-au crezut!!!
Aduceţi piatra cea mai mare Mormântul să-I acoperiţi, Chemaţi ostaşii cei mai ageri Si străji de noapte rânduiţi.
S-au veselit necredincioşii C-au pus Luminii stăvilar. Dar Ea s-a întărit în focul Durerilor de pe calvar.
Si valurile ne oprite,
Peste pământ se împânzesc; Ducând dreptate şi iubire Şi pace-n neamul omenesc.
Iar voi ce-aţi plâns în întuneric Si nimeni nu v-au mângâiat, Din lunga voastră-n genunchere Sculaţi, Hristos a înviat

49. **.Ce însemnătate are răspunsul credincioşilor: „Pre Tatăl, pre Fiul şi pre Duhul Sfânt, Treimea cea de o Fiinţă şi nedespărţită" dat prin corul cântăreţilor?** Prin aceste cuvinte, credincioşii răspund, că întrunind iubirea sfântă însoţită de iertarea fraţilor lor, cu toţi într-un gând mărturisesc cu inima curată şi înflăcărată de focul dragostei divine: *„Pre Tatăl, pre Fiul şi pre Duhul Sfânt, Treimea cea de o Fiinţă şi nedespărţită ".*

50. **Ce fac sfinţiţii liturghisitori în acest timp?** în timpul acesta Preotul se închină de 3 ori înaintea Sf. Mese, arătând la fiecare închinare dragostea către Dumnezeu cu cuvintele psalmistului: *„Iubite-voi Doamne virtutea mea, Domnul este întărirea mea şi scăparea mea şi Isbăvitoru! meu* "(t). Arătându-şi această dragoste prin mişcările de afară, sărută Sfintele Daruri, Sf. Disc şi Sf. Potir deasupra Sf. Văsduh, ca pe însuşi Domnul Iisus Hristos, apoi sărută marginea Sfintei Mese, privind într-însa cu ochii sufleteşti, Scaunul lui Dumnezeu Celui preaslăvit în Sfânta Treime, adică Tronul Dumnezeirii. Diaconul stând în mijlocul Bisericii la locul lui, se înclină şi sărută orarul său unde este semnul Sf. Cruci.

Doamne, încinge-ne Tu însuţi mijloacele, aprinde-ne făcliile credinţei vii şi ne găteşte pentru calea, pe care ne-ai arătat-o! învredniceşte-ne să ne deschidem urechile, ca să auzim glasul chemării Tale! Aprinde în noi făclia, care să ne lumineze şi să ne încălzească pe noi şi tot ce este în jurul nostru! Hrăneşte-ne Tu însuţi cu suflarea dătătoare de viaţă a Duhului Tău, flacăra iubirii, pentru ca nimic să nu o poată stinge, pentru ca vijelia să-i dea putere, pentru ca întristarea să o hrănească lin şi pentru ca îndoiala să nu o nimicească! Fă, Doamne, să nu desnădăjduim şi să nu ne îndoim de chemarea noastră! Revarsă voinţa Ta şi din focul Dumnezeesc al dragostei Tale în inimile noastre, întăreşte mădularele noastre şi ne deschide ochii

spre a vedea lumina de departe! Pune pe fruntea noastră pecetea celor ce-Ţi slujesc Ţie fără prihană, acum, întotdeauna şi în vecii vecilor! Amin (f).

(t) Ps. 17,₂₃; (t) Carmen Silva, „Cuvinte sufleteşti";

Când liturghisesc mai mulţi Preoţi, sărută pe rând Sfintele, deasupra Sf. Disc, a Sf. Potir, marginea Sf. Mese şi unul pe altul pe umere, zicând cel mai mare: „Hristos în mijlocul nostru" celălalt răspunde: „Este şi va fi ş.c.l.". Prin această sărutare ei arată dragoste unul către altul, precum şi cum că ei poartă jugul Domnului Hristos pe umerii lor(u).

51. **Ce făceau creştinii apostolici şi patristici în acest timp?** Creştinii apostolici şi patristici în acest timp îşi dădeau sărutare sfântă unul altuia. Despre această sărutare sfântă găsim scris în mai multe cărţi de liturgică. „La aceste cuvinte, — zice Dr. Badea Cireşeanu — aflate şi în Apologia I-a a lui Iustin Martirul (cap. 65), în Liturghia Constituţiunilor Apostolice (n. 10), a Sf. Iacob (n. 20), a Sf. Marcu (n. 11), şi în catehesa V-a mistagogică (n. 5) creştinii cei vechi făcea **„sărutarea păcii",** adică se sărutau unii cu alţii în semn de împăcare şi dragoste frăţească, şi anume: bărbaţi cu bărbaţi, şi femei cu femei. La această faptă creştinească îndeamnă pe neofiţi şi Ciril al Ierusalimului în cateheza sa a V-a mistagogică, ca să se împlinească porunca Domnului din Evanghelia lui Matei (Cap. 5^{23}), apoi învăţătura Apostolului Pavel din epistola sa către Romani (16^{16}), din cea I-a către Corinteni (16^{20}) din I-a epistolă a lui Petru (5^{14}) cum şi din canonul 19 al Sinodului din Laodiceea.

Din toate aceste scrieri sfinte, învăţam să ne împăcăm cu vrăjmaşii noştri şi să ne plecăm unul altuia, cu deosebire înaintea Sfântului Altar. Şi se sărutau creştinii cei vechi unii cu alţii în toată nevinovăţia, pe cap, pe ochi, pe mâini, pe gât, pe obraz, sau pe umeri. Sf. Ioan Hrisostomîn omilia sa 78 asupra Evangheliei lui Ioan, zice că sărutarea aceasta să fie făcută cu toată curăţenia; iar nu cu vicleşug şi cu gânduri rele. Iar în alt loc Hrisostom explică poporului său că în Sfintele Liturghii ne sărutăm pentru ca noi cei mulţi să fim una(v).

Sf. Simeon Tesaloniceanul, privitor la această sărutare sfântă zice aşa: „După întâia rugăciune... se face sărutare, căci noi ne-am unit între noi prin sincera mărturisire a trinităţii şi prin Cel ce S-a întrupat din trinitate, şi această mărturisire ne-a unit pe noi cu îngerii. Şi trebuie să ne iubim într-olaltă, căci şi Domnul Hristos din dragoste S-a adus sacrificiu pentru noi şi cei ce voiesc să se împărtăşească cu El trebuie să fie lipsiţi de mânie. Trebuie să ne iubim, căci în viaţa viitoare, toţi vor fi prieteni şi nici unul nu va fi acolo vrăjmaş; iar cei învrăjbiţi departe se vor scoate de acolo"(z).

. (u) Mt. 1 1,,9 30; Ioan 1 3 , , 1 Ioan 5₈; 2₆; 1 Petru 2,,,; Filip. 2S 7 6; Zah. 9,; (v) Dr.B.C. o.c. T. III/ 1956; Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, o.c. pg. 505; (z) S.Tes. dupăDr. V. Milrofanovici, o.c. pg. 505-6;

Dragostea aceasta sfântă recomandată de Mântuitorul cu fapta şi cu cuvântul este vistieria tuturor bunătăţilor. „Spiritul omului este făclia lui Dumnezeu", a zis cel mai înţelept dintre oameni. Şi cine n-are dragoste este o făclie stinsă. Darurile geniului, belşugul bogăţiilor, frumuseţea femeilor şi puterea bărbaţilor, sunt ca o ceară rece şi nefolositoare, dacă nu

„Roada Duhului este: Dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credinţa, blândeţile, tnfrânarea poftelor... Cei ce sunt ai lui Hristos şi-au răstignit trupul cu patimile şi cu poftele. De trăim cu Duhul cu Duhul să şi umblăm. Să nu fim măreţi în deşert, unul pe altul întărâtând, unul altuia pismuind... închinaţi-vă unul altuia cu sărutare sfântă" (Gal. 5 22'26; 1 Cor. 16[29]; 12; 13).

sunt luminate de dragoste. Dragostea este făclia minunată care dă pe faţă scopul lucrurilor create. Dragostea este singurul izvor de bucurie. Cei ce beau din acest izvor devin fericiţi. Adevărata mizerie pe acest pământ este aceea de a fi fără dragoste. Toate celelalte

supărări se mai pot îndura; aceasta este nesuferită. Când încetăm de a iubi încetăm şi de a trăi. Din această clipă şi până la moarte suntem toţi morţi între vii. Dragostea este viaţa. Ea întemeiază şi menţine familia. Fără ea, ar pieri neamul, rasa. Dragostea este puterea de a înţelege. Nu poţi înţelege arborii şi florile, oceanul şi cerul de noapte, dacă nu le iubeşti. Nu poţi cunoaşte nici o fiinţă omenească, dacă nu o iubeşti. Dragostea este piatra de încercare a dreptăţii. Acela care nu iubeşte este în primejdie să greşească şi să se afunde în încurcături. Dragostea este dreptate, căci nu suntem drepţi decât cu aceia pe care îi iubim. Dragostea este mântuitoare. Ura, răsbunarea şi pedeapsa niciodată n-au făcut bun pe un om rău. Dragostea singură poale să îndeplinească această minune. Dragostea preface. Stinge poftele lăcomiei şi le sfinţeşte. Intră la sgârciţi şi-i face darnici. Sub mâna ei, desnădejdia se preface în nădejde, şi inima posomorâtă se luminează de lumină. Fiinţele josnice se înnobilează, cruzii devin iubitori, sufletele devin blânde. Dragostea este puterea. O viaţă fără dragoste este fără putere. Dragostea este mai puternică decât moartea. Dragostea este sângele sufletului. Fără sângele dragostei, sufletele se anemiază, contractează boalele: invidia, desnădejdia, descurajarea, gelozia, răsbunarea, desfrâul, crima. Vai de acela a cărui inimă e o făclie slinsă"(x).

„Eu am venii să arunc un foc pe pământ. Şi ce vreau, decât să fie aprins chiar acum... Iubiţi-vă unul pe altul precum Eu v-am iubit pe voi..." (Lc. $12_{49\text{-}53}$; Ioan 13_{m}; 15; Efs. 5_{22}; 1 tes/ $4_{,}$; Iac. 2_{8}; 1 Petru 1_{22}; 1 Ioan 2_{7}; $3_{n\ 23}$; 4_{2}). Să ne ostenim din răsputeri a aprinde acest foc al dragostei sfinte către Dumnezeu şi aproapele, pe altarul inimilor noastre, ca, mişcaţi de puterea acestui foc Dumnezeesc să ne putem înălţa cu minţile noastre sus în ceruri, ca dimpreună cu ostile îngereşti şi cetele sfinţilor, să mărturisim unitatea Sfintei Treimi, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Duhul Sfânt. Numai atunci Dumnezeu va fi mulţumit de noi şi îi vom fi bineplăcuţi, când uniţi duhovniceşte, aprinşi de flacăra

Dumnezeeştei dragoste, mărturism Treimea în unime şi unimea în Treime. Aceasta este cea mai grea dogmă de pătruns din toate descoperirile Dumnezeeşti, aduse din cer aici jos pe pământ, de Fiul lui Dumnezeu.

Motorul unei maşini dacă nu face aprindere (între pozitiv şi negativ, care fiind izolate sunt ca şi moarte), nu se poate mişca maşina din loc. Tot astfel şi noi creştinii dacă nu ne apropiem unii de alţii să ne aprindem cu focul dragostei Dumnezeeşti, nu ne putem mişca pe calea vieţii, nu ne putem înălţa la cer; ci rămânem ca nişte morţi aici pe pământ,

(x) Din „Dumineca Ortodoxă" a VII/Nr. 49-50;

înfăşuraţi de grijile pământeşti, ca şi musca în pânza păianjenului, pasărea în laţul vânătorului etc.

Sf. Biserică cunoscând că fără focul sfânt al dragostei, nu putem via, înălţa şi uni cu Dumnezeu, mai-nainte de a face noi mărturisirea dreptei credinţe în Dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, ne îndeamnă la aprinderea acestui foc Dumnezeesc, prin cuvintele: „Să iubim unii pe alţii, ca într-un gând să mărturisim: Pe Ţalăl, pe Fiul şi pe Duhul Sfânt, Treimea cea de o Fiinţă şi nedespărţită". După această scurtă mărturisire, urmează a se face o altă mărturisire mai pe larg în Simbolul Credinţei.

în scopul acesta al aprinderii dragostei curate, şi depărtarea vrăjmaşilor şi urii, se făcea sărutarea sfântă între clerici şi popor, liturghisitor şi credincios cu credincios, cum am arătat mai sus.

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis Preotul: „Să iubim unul pe altul" atunci a văzut împăratul şi cei cu el, pogorându-se din cer Dumnezeu Părintele, cu doisprezece Heruvimi, şase deadreapta şi şase deastânga, şi a sărutat Sfântul Agneţ, zicând: *„Acesta este Fiul Meu Cel iubit, Carele curăţeşte păcatele lumii"*, şi iară S-a suit în cer. Atunci Amfilog a plâns foarte mult văzând aceste minuni preaslăvite(t).

52. Ce însemnătate au cuvintele: „Uşile, uşile, cu înţelepciune să luăm aminte" rostite de sfinţitul slujitor al Altarului? Prin aceste cuvinte sfinţitul slujitor, dă în grijă uşierilor Bisericii (Diaconilor uşieri la bărbaţi şi diaconiţelor uşiere la femei) să păzească bine la uşile Bisericii, ca nu cumva după descoperirea Sfintelor Daruri, pentru sfinţire şi transformare, săîndrăsnească a intra în Sf. Biserică catehumenii (cei nebotezaţi), penitenţii canonisiţi şi necredincioşii. Totodată să nu lase nici pe cei credincioşi a ieşi afară. Acum în vremile noastre nu se mai face aceasta. Totuşi, cuvintele acestea, ne dau şi nouă tuturor, o foarte folositoare sfătuire. Prin ele, ni se atrage atenţia, ca să fim cu toată luarea

aminte, pentru a nu se strecura în mintea şi fiinţa noastră, gânduri păcătoase ori patimi care păgubesc sufletul, despuindu-l de haina de nuntă. „ *Fiţi treji, privegheaţi şi vă rugaţi neîncetat, că diavolul umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită, căruia staţi-i împotrivă, întăriţi fiind de credinţă, ştiind că aceleaşi patimi se întâmplă fraţimei voastre cei din lume. Iar Dumnezeul a tot Harul, Carele ne-a chemat la Slava Sa cea veşnică prin Iisus Hristos, Acela pe voi, care aţi pătimit puţin, să vă facă desăvârşiţi, să vă întărească, să vă facă puternici, să vă întemeieze. Aceluia Slava şi Stăpânirea în vecii vecilor. Amin"{a).*

(t) Dese. Sf. Liturghii; (a) 1 Petru 5[811];

53. **Ce înseamnează tragerea perdelei la: „Uşile, uşile"?** Tragerea dverei (perdelei) de la uşile împărăteşti înseamnează, că toţi dreptcredincioşii creştini, prin Darul lui Dumnezeu, au putinţă de a pătrunde cu privirile ochilor trupeşti în Sf. Altar; iar cu ochii sufleteşti în ceruri, unde se lucrează Dumnezeeştile minuni. Totodată au libertatea în acest timp, a asculta mărturisirea credinţei creştineşti mai pe larg, alcătuită de Sfinţii Părinţi ai Sinoadelor Niceo-Constantinopolitean (a. 325; 381 d. Hr).

Astăzi prin aceste cuvinte sfinţiţii slujitori ai Sf. Altar, ne fac atenţi, precum am mai zis, a păzi uşile inimilor noastre, care trebuie să fie şi să rămână pentru totdeauna lăcaşuri sfinte ale lui Dumnezeu(b), ca să nu se strecoare printr-însele gânduri necurate, cugete rele, vicleşuguri, hule, minciuni, vrăjmăşii, uciderі, furtişaguri, curvii, preacurvii ş.a. care spurcă pe oameni(c), nici spiritele necurate şi înrăutăţite, care cu felurite meşteşugiri drăceşti, smintesc minţile oamenilor, îmbrâncindu-le în căile şi prăpăstiile pierzării(d).

Când Diaconul zice: „Uşile! uşile...", să nu gândeşti că zice numai de uşile Bisericii (cum se întrebuinţa în vechime); ci şi (azi mai mult) de uşile inimii şi ale sufletului, ca să nu ni se îndeletnicească mintea cu lucruri (deşertăciuni) lumeşti(t).

Necredincioşii sunt capişti ale idolilor, ba chiar şi idoli aevea, iar credincioşii sunt Biserică a lui Dumnezeu celui viu, Trup al Domnului Hristos, şi mădulări din parte (e). Pentru că necredincioşii, n-au nici o împărtăşire cu credincioşii, Biserica în vremile vechi, îi socotea afară din mijlocul credincioşilor spre a scăpa de neorânduielile lor, şi hotăra diaconilor uşieri, ca să păzească bine uşile spre a nu mai intra înăuntru cei scoşi afară. Astfel, adunarea Bisericii îşi continua în linişte şi cu atenţie slujba şi ascultarea Dumnezeeştei Liturghii.

Cuvintele: Uşile, uşile... astăzi, când nimeni nu se mai scoate din Biserică, mai au o altă însemnătate. Creştinii fiind Biserica Dumnezeului celui viu — precum adevereşte Dumnezeeasca Scriptură, — trebuie a-şi închide uşile tuturor simţirilor pentru a nu năvăli în fiinţa lor ceva ce este urâciune înaintea lui Dumnezeu. Biserica din Ierusalim avea reţele înaintea uşilor sale, pentru a nu intra în interiorul ei muşte, insecte sau alte vietăţi necurate,"precum zice Iezichiil: „Uşile şi ferestrele (Bisericii adică) să fie cu reţele (40; 41). în acest chip şi creştinii, — Bisericile lui Dumnezeu cele gândite şi însufleţite, — trebuie să aibă la ferestrele Bisericii lor, adică la cele cinci simţiri ale lor, reţele; adică să aibă la dânsele frica lui Dumnezeu,

(b) 1 Cor. 3_{15}6,, ,ո; 2 Cor. 6_{fil0}; Efs. $2_{\text{l}\cdot,\text{»}}$; Evr. 3_{fi}; 1 Petru 2_{4}; Lc. 12_{36}; Ioan ***I4„*** Ape. 3_{l4_21}; (c) Mt. 15_{19} ,ո; (d) Mt. $\text{Î}2_{43\text{j}5}$; (t) Vezi Pravila"inare Bisericească o.c. pg. 453; (e) 2 Cor. 12;

ori mai bine dragostea aprinsă de Dumnezeu, care scoate afară frica. Ei trebuie să aibă pe lângă aceasta, pomenirea trecerei din viaţa aceasta pământească, a judecăţii ce va să fie, a răsplătirii faptelor, bune sau rele, cu fericirea sau osânda veşnică.

Cu reţelele acestea, creştinii să oprească teoriile (privirile) cele îndulcitoare, auzirile cele necuviincioase şi în scurt toate închipuirile cele împătimitoare să le depărteze de la simţurile lor, şi să nu le lase să intre în inimile lor, ca să nu spurce Biserica lui Dumnezeu. Aşaporunceşte înţeleptul Nil, zicând: „Apostolul zice: Biserica lui Dumnezeu sunteţi; deci ca sănu se târască nimic din închipuirile cele necurate, să intre în mintea ta, împleteşte reţele la ferestrele trupului de gândurile judecăţii ce va să vie, îngrădindu-ţi mintea despre cele ce obişnuiesc a intra prin simţiri...". Biserică a lui Dumnezeu se face, mai ales creştinul cel ce are totdeauna închegată pe pomenirea lui Dumnezeu în inima sa şi în gânduri, rugându-se în Duh şi adevăr, precum zice marele Vasilie: „Aşa ne facem Biserică a lui Dumnezeu când se curmă deasa aducere aminte cu îngrijiri pământeşti, nici se turbură mintea de neaşteptatele patimi..." (Eist. I).. La „Varin", se zice că Biserică a lui Dumnezeu este privitorul Sfintei Unimi, adică cel ce se face pe sine neînduplecat la patimi şi întru rugăciune osârduitor; iar în teoria Unimei Dumnezeirei întreg înţelept după arătarea Teologiei Ortodoxe(f).

54. **Cine face mărturisirea credinţei?** După: „Uşile, uşile...", cel mai mare în Sfânta Biserică, mărturiseşte dreapta credinţă creştinească, zicând cu glas înalt şi răspicat, „Simbolul Credinţei":,

„Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor.

Si întru Unul Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Carele din Tatăl S-a născut mai-nainte de toţi vecii.

Lumină din Lumină Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut; Cel de o Fiinţă cu Tatăl prin Carele toate s-au făcut.

Carele pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Mana Fecioară şi S-a făcut Om.

Şi S-a răstignit pentru noi în vremea lui Pilat din Pont, şi a păatimit şi S-a îngropat, şi a înviat a treia zi dupre Scripturi.

Şi S-a suit la ceruri şi şade deadreapta Tatălui.

Şi iarăşi va să vie cu slavă, să judece viii şi morţii, a Căruia împărăţie nu va avea sfârşit.

(f) Vezi Tom. II din cele 14 Trim. tâlc, Teofilact;

Şi întru Duhul Sfânt, domnul de viaţă Făcătorul, Carele din Tatăl; purcede, Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, Carele a grăit prin Prooroci.
întru una Sfântă, sobornicească şi apostolească Biserică. Mărturisesc un Botez întru iertarea păcatelor. A ştept învierea morţilor. Şi viaţa veacului, ce va să fie. Amin"(t).

Art. 1. Prin cuvintele primului articol al Simbolului Credinţei, noi pe temeiul Dumnezeeştilor Scripturi mărturisim credinţa noastră, într-unui

Dumnezeu, Tatăl Atotţiitor, Făcător al tuturor făpturilor, Stăpân şi Domn al tuturor, în Fiul şi în Duhul Sfânt. Credem în Sfânta Treime cea de o Fiinţă şi nedespărţită, Care este mai presus de orice fiinţă nevăzută,

(t) Vezi explicarea Simbolului Credinţei în cele 12 Iconiţe cu tâlcuirea lor pe scurt, în pg. 396-411 din această carte

;necuprinsă de minte, nedespărţită, neschimbată, simplă, fără părţi şi trup, neîntreruptă, nefăcută, veşnică, nemărginită, de aceiaşi cinste, glorie şi Dumnezeire, nepipăită, neformată şi nemărginită în bunătate, lumină, pururea strălucitoare în trei lumini, mai presus de orice lumină, totdeauna în vecii vecilor. Dumnezeu a făcut mai întâi lumea spirituală mulţimea oştilor îngereşti, după aceia a făcut lumea pe care o vedem, în şase zile(g). *„Tu însuţi eşti Domnul singur, Cel ce ai făcut cerul, şi cerul cerului cu toată starea lor, pământul cu toate câte sunt într-însul, mările cu toate câte sunt într-însele...* (h). *„... închinaţi-vă Celui ce a făcut cerul, pământul şi mările, cu toate cele ce sunt într-însele...*"(i)-

Art. 2. în acest al doilea articol al Simbolului Credinţei, noi mărturisim credinţa noastră în a doua Faţă a Dumnezeirii, în Domnul nostru Iisus

Hristos. Unul este Tatăl din Care sunt toate, unul Fiul prin Care sunt toate, şi unul Duhul Sfânt întru Care sunt toate făpturile nevăzute şi văzute câte

(g) Fac., 1; 2; (h) Neem. 9_6; (i) Ape. 14_7; 10_61 4, suni. Credem în Dumnezeu Fiul Carele este preaslăvit în Sfânta Treime, dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul.

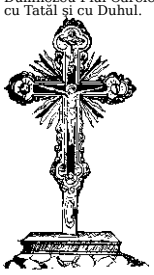

Credem în Dumnezeu Fiul, Carele S-a născut din Dumnezeu Tatăl mai-nainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat. Născut nu făcut. Cel de o Fiinţă cu Tatăl prin Carele toate s-au făcut... în cuvintele acestea ca şi în Icoana din faţă, noi vedem, credem şi mărturisim, pe Dumnezeu Cel preaslăvit în Trei Feţe: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, o unime mai presus de fiinţă şi Stăpânitoare a toate. *„Noi am crezut că Tu eşti Ilristosul Fiul lui Dumnezpu..."(j). „Eu Lumină am venit în lume"{\). „Printr-Insul toate s-au făcut, şi fără de Dânsul nimic nu s-a făcut ce s-'afăcut"(rn).*

Art. 3. Prin cuvintele articolului al treilea al Simbolului Credinţei şi Icoana din spate, noi mărturisim, că: Credem în Dumnezeu Fiul, Carele S-a născut din Tatăl Ceresc, fără de mamă mai-nainte de toţi vecii, iar la plinirea vremilor rânduite, S-a pogorât din cer, S-a întrupat de la Duhul Sfânt, prin umbrirea Celui Prea înalt şi S-a născut fără de tată pământesc din pururea Fecioara Maria. *„La început era Cuvântul, şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul...".* „Cuvântul Trup S-a făcut şi S-a sălăşluit întru noi"(n). „M-am pogorât din cer, ca să fac voia Tatălui Meu... Ieşit-am de la Tatăl şi am venit pe lume... Părinte, proslăveşte-Mă la Tine însuţi, cu mărirea care am avut-o la Tine, mai-înainte până a nu fi lumea"(o). Iată Pruncul Meu pe Carele am ales, Iubitul Meu, întru Care a binevenit Sufletul Meu, pune-voi Duhul Meu peste Dânsul"(p).

„Domnul M-a născut pe Mine mai înainte de a urzi munţii şi toate dealurile..."(r). „Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte Fiu şi va chema numele Lui Emanoil... Prunc S-a născut nouă Fiul şi S-a dat nouă, a Căruia stăpânire e peste umărul Lui. El se cheamă înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnfezeu tare, biruitor, Domn păcii, Părintele veacului viitor. Stăpânirea Lui n-are hotar, e nemărginită, e veşnică... Iată Dumnezeul meu şi Mântuitorul meu, nădăjdui-voi spre Dânsul şi mă voi mântui. Nu mă voi teme, pentru că mărirea mea şi lauda mea este Domnul şi S-a făcut mie spre mântuire... Iată Dumnezeu nostru în Care am nădăjduit şi ne va mântui pe noi. Acesta este Domnul, aşteptatu-L-am pe El şi ne vom bucura şi ne vom veseli de mântuirea noastră"(s).

Art.4. Prin cuvintele articolului patru al Simbolului Credinţei, noi credem şi mărturisim, că Mântuitorul pentru mântuirea noastră, în zilele guvernatorului Pilat din Pont, a pătimit, S-a răstignit, a murit crucificat şi S-aîngropat, biruind putereablestemului strămoşesc, apăcatului, adiavolului, a morţii şi a iadului. „Vai sufletului lor, că ei au sfătuit rău asupra Lui, zicând: „Să legăm pe Cel drept:.."(t)". „Chipul Lui a fost necinstit... Om ce era în bătaie şi

ştiind răbda durere, că S-a schimbat Faţa Lui, defăimat a fost şi nesocotit... El pentru noi a răbdat durere şi necaz... Ca o oaie la junghiere s-a adus şi ca un miel fără de glas înaintea celui ce-l tunde, aşa nu-şi deschide gura Sa... Sufletul Lui s-a dat la moarte şi cu cei fărădelge S-a

(s) Is. 7_{13}; $9_{6\,7}$; $11_{,}$; 12_{2}; 25_{9}; (t) Is. $3^{8\,1}$;

socotit. El păcatele multora a purtat şi pentru fărădelegile lor S-a dat"(u). „Poporul Meu, ce am făcut ţie, sau cu ce te-am întristat!?"(v). „Fiul Omului va pătimi mult şi va fi lepădat de neamul acesta..."(z). „Iisus S-a dat pe Sine pentru noi aducere şi jertfă lui Dumnezeu întru miros de bună mireasmă... Pentru a sfinţi pe popor, El a pătimit afară de poartă"(x).

■ **Art. 5.** Prin cuvintele articolului cinci al Simbolului Credinţei, noi credem şi mărturisim, că: Mântuitorul Hristos, prădând iadul şi liberând pe toţi drepţii dintr-însul, a înviat din mormânt ca un Dumnezeu. „Deschisu-Ti-s-au Tie de frică porţile morţii, şi portarii iadului văzându-Te pe Tine s-au spăimântat"(a). „înghiţit-a moartea biruind şi iarăşi a luat Dumnezeu toată lacrima de la toată faţa"(b).

„Acu, Mă voi scula — zice Domnul — *şi Mă voi mări şi Mă voi înălţa "(c).*

(u) Is. 53_{10}; comp. Ier. 11,,; 18_{23}; Iov. ***19***$_{10}$; Ps. 68_{25}; 21_{20}; $88_{3,}$; 93_{21}; 104,,; 105_{38}; (v) Mih. 6_{1}; (z) Mt. 17_{22}; 16,,; Lc. $17_{,25}$; (x) Mt. 26; 27; Mc. 14; 15; Lc. 22; 23; Ioan 18; 19; (a) Iov. 38,,; (b) Is. 25_{8}; (c) Is. 33_{10};

„Aşteaptă-Mă pe Mine în ziua învierii Mele, spre mărturie..."(d). Drepţii repausaţi de multe veacuri, ieşind din mormânturi, după învierea Lui, au venit în sfânta cetate şi s-au arătat multora(e). Iisus după ce a înviat, dimineaţa în ziua întâi a Sâmbetelor (Duminică), s-a arătat Măriei Magdalinei, femeilor mironosiţe, Apostolilor Luca şi Cleopa, Simon-Petru

şi celor 10 Apostoli, apoi şi Apostolului Toma şi la peste cinci sute de credincioşi...(f)-

Art. 6. Prin cuvintele articolului şase al Simbolului Credinţei, noi credem şi mărturisim, că: Mântuitorul Joi a 40-a zi după învierea Sa din morţi, s-a înălţat la ceruri şi sade deadreapta Tatălui. „Voi aţi păcătuit păcat mare, şi acum Eu Mă voi sui către Dumnezeu, ca să Mă rog pentru păcatul vostru"(g). El S-a suit peste Heruvimi şi a sburat, sburat-a peste

(<t) Sofonia3$_{8}$; (e) Mt. 27$_{52\ 53}$; (f) Mt. 28; Mc. 16; Lc. 24; 1 Ioan 20; 21; F.Ap. 1$_{8}$; 2$_{M32}$; 3$_{1S}$; 4$_{10\ 3,}$; 1 Cor. 1$_{4}$; 15$_{13}$; Ape. 2,; (g) Eş. 32^{M}; comp. 1 Tim. 2^{5}; Evr. 8^{6}; 9^{15};

aripile vânturilor(h). „Ridicaţi-vă porţile cele veşnice şi va inlra împăratul Slavei... Suitu-S-au Domnul întru strigare... Înălţă-Te peste ceruri Dumnezeule şi peste tot pământul Slava Ta"(i). Domnul după ce a grăit cu Apostolii, i-a binecuvântat pe ei, S-a depărtai de la dânşii şi S-a înălţat la cer şi a şezut deadreapta lui Dumnezeu(j). „Nimenea nu s-a suit în cer. fără numai Fiul Omului, Care este în cer"(l). Mântuitorul s-a suit la cer cu corpul omenesc; iar ca Dumnezeu El totdeauna a fost şi este în ceruri şi în tot locul.

„Să nu gândeşti că, pentru că zice, că şade Fiul deadreapta Tatălui, pentru aceea are întâietate şi dreaptă Tatăl. Departe cu cugetarea aceasta! Căci cum se poate, Cel nemărginit a avea loc deadreapta? Dreapta şi stânga este a celor mărginiţi împrejur. Când zicem *„Dreapta Tatălui"* noi înţelegem Slava, cinsteâ, gloria Dumnezeirii, după care Fiul lui Dumnezeu fiind mai-nainte de veci Dumnezeu de o Fiinţă cu Tatăl, întrupându-Se în vremile din urmă,

şade trupeşte în ceruri, slăvindu-Se Trupul Lui împreună cu Dumnezeirea(m).

Art. 7., Prin cuvintele articolului şapte al Simbolului Credinţei, noi credem şi mărturisim că, Mântuitorul va veni iarăşi cu Trupul cu multă Slavă Dumnezeească, putere şi stăpânire asupra întregii zidiri. Atunci va judeca toată lumea, de la primul om, până la ultimul om, care s-a născut şi

a vieţuit pe pământul acesta. „Bărbaţi Galileeni! — au zis îngerii Apostolilor în vremea înălţării — ce staţi privind spre cer? Acest Iisus, Care S-a înălţat de la voi la cer, aşa va veni, precum L-aţi văzut mergând la cer,.."(n). „Vine ceasul şi acum este, când toţi morţii cei din mormânturi vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, şi vor ieşi cei ce au făcut cele bune întru învierea vieţii; iar cei ce au făcut cele rele întru învierea osândirii...". Am

(m) Vezi Damaschin cart. IV; (n) F.Ap. l_{11}; 1 Tes. 4_{16};

văzut pe morţi, pe cei mici şi pe cei mari, stând înaintea lui Dumnezeu. Atunci cărţi s-au deschis, şi altă carte s-a deschis, care este a vieţii, şi s-au judecat morţii, fieştecarele, din cele scrise în cărţile acelea, după faptele lor...(o). Atunci vor merge cei ce au făcut

cele bune în viaţa veşnică; iar cei ce au făcut cele rele în munca veşnică(p). împărăţia Lui nu va mai avea sfârşit niciodată, că va fi veşnică(r).

Art. 8. Prin cuvintele articolului opt al Simbolului Credinţei, noi credem şi mărturisim credinţa noastră în Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, Carele din Tatăl purcede Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, Carele a grăit prin Prooroci. „Duhul Domnului a grăit către mine şi cuvântul Lui pe limba mea... Duhul cel Dumnezeesc este Cel ce m-a învăţat pe mine... Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Ta..."(s). „Eu voi ruga pe Tatăl şi alt Mângâietor va da vouă, ca să

(o) Ape. $20_{12\ 13}$; (p) Mt. 25 Vezi pe larg despre Judecata particulară şi generală Bibi. Ort. N-rii 50-a; 78 şi 79; (r) Lc. 1_{33}; Evr. !„; 2 Petru l_{α}; Ape. 1 l_{8};

rămână cu voi în veac, Duhul adevărului... Acelape voi vă va învăţa tot şi va aduce aminte vouă despre toate cele ce am grăit vouă..." Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul adevărului, Carele de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi

pentru Mine, şi vă va povăţui pe voi la tot adevărul"(t). „Iubiţilor! Să ne arătăm că suntem carte a lui Hrisios, scrisă nu cu cerneală; ci cu Duhul lui Dumnezeu celui viu... Iar căci sunteţi fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile voastre... De trăim cu Duhul cu Duhul să şi umblăm, că roada Duhului este: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credinţa, blândeţile, înfrânarea poftelor"(u).

Art. 9. Prin cuvintele articolului nouă al Simbolului Credinţei noi mărturisim că, suntem într-una Sfântă Sobornicească şi Apostolească Biserică. Ea este Mireasa şi Trupul mistic, neprihănit şi neîntinat al

(s) 2 împ. 23_2; Iov 33_4; Is. 6; 33_5; 57_{15}; Iez. 37, $_{10}$; (t) Ioan $14_{16\,26}$; 15_{26}; 16_{13}; (u) 2 Cor. 3_3; Gal. 4_6; 5_{m22};

Domnului nostru Iisus Hristos, Care-i Capul, Mirele şi Stăpânul conducător şi purtător de grijă al ei. Ea a păstrat şi păstrează în Tezaurul ei Sfânt, Dumnezeeştile învăţături, dogme şi taine, neştirbite, cu toată scumpătatea. Biserica este adunarea tuturor creştinilor păstrători şi următori ai dreptei credinţe creştineşti.

Biserica Spirituală cu cea Materială, este în o aşa strânsă legătură, cum e sufletul cu trupul, şcolarii cu şcoala etc. *„Domnul va auzi din Biserica cea Sfântă a Sa glasul meu, strigarea.mea întru urechile Lui..."(v).* David a zis către toată adunarea: *„Binecuvântaţi pe Domnul Dumnezeul nostru!".* Şi a binecuvântat toată adunarea pe Domnul... *„Ales-am şi am sfinţit Biserica aceasta, ca să fie Numele Meu într-însa în veac... În Biserica Domnului totul grăieşte mărire... Eu* — zice Domnul — *voi băga pe ei în Muntele cel Sfânt al Meu şi îi voi desfăta pe ei în Casa (Biserica) rugăciunii Mele... că, Casa Mea, Casă de rugăciune se va chema pentru toate neamurile..."(z).* Un an deplin Apostolii s-au adunat în Biserică şi au învăţat popor mult... *„Luaţi aminte de voi şi de toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi Episcopi, ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu"...* Voi sunteţi Trupul lui Hristos şi mădulări în parte, şi pe unii a pus Dumnezeu în Biserică: Apostoli, Prooroci, dascăli, puteri, darurile tămăduirilor, ajutorinţele, isprăvniciile... Voi sunteţi Biserica lui Dumnezeu şi Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi... De va strica cineva Biserica lui Dumnezeu strica-l-va pe acela Dumnezeu, căci Biserica lui Dumnezeu sfântă este, care sunteţi voi... (x). Biserica este Sfântă, fiind spălată în baia botezului, curăţită şi sfinţită cu Sângele Domnului Hristos(a), iar Sobornicească şi Apostolicească se numeşte pentru că stă neclintită, întemeiată pe învăţătura dogmatică a Sfintelor Soboare şi ale Apostolilor şi pentru că ea are şi primeşte pe toate neamurile care îmbrăţişează credinţa ei cea adevărată după cuvântul Mântuitorului, care zice: *„Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afara"Qo).*

Art. 10. Prin cuvintele articolului zece al Simbolului Credinţei, noi credem şi mărturisim credinţa noastră într-un (singur, unic) botez, însoţit de iertarea păcatelor, care se săvârşeşte în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, prin trei afundări în apă după evangheliceasca şi Dumnezeeasca predanie. Botezul se săvârşeşte prin 3 afundări, care ne amintesc că: noi murim, ne îngropăm, şi înviem cu Hristos. Precum omul se naşte o singură dată din pântecele mamei sale, tot aşa şi sufleteşte se

(v) 2 împ. 22_{7}; 1 Parai. 29_{20}; II Parai. 6; $7_{,16}$; Ps. 28,; (z) Is. 56,; (x) F.Ap. 11_{26}; 20,,; 1 Cor. ■$12_{27-,28}$; $3_{[6\ 17}$; comp. 1 Tim 3_{13}; Evr. 2_{6}; 3_{6}; Iac. 5_{11}; Ape. $2_{7_,3}$; 7_{16}; $11_{,19}$; $21_{4\ 1014}$; (a) foan $3_{3\ 8}$; Rom. 6_{3} ~$_{3}$; Gal. 3_{27}; 1 Cor. 6_{11}; 1 Ioan 1_{7}; ape. 5_{9_10}; $7_{,17}$; (b) Ioan 6_{27};

naşte (botează) numai o singură dată în numele Unicului Dumnezeu, preaslăvit în trei Ipostasuri. Cei botezaţi odată după rânduiala Sf. Biserici Ortodoxe, care se mai botează iarăşi, răstignesc loruşi pe Domnul Iisus Hristos, de atâtea ori de câte ori se botează sau mai

bine zis se desbotează. Aceştia în ziua judecăţii vor fi osândiţi cu evreii, care au persecutat şi răstignit pe Domnul. „Când vor intra în Cortul Sfânt, se vor spăla cu apă ca să nu moară..."(c). „Mergi de te spală în Iordan şi se va însănătoşi trupul

tău şi se va curăţi..."(d). *„Amin, amin, grăiesc vouă: De nu se va naşte cineva de sus, din apă şi din Duh, nu va putea să intre întru împărăţia lui Dumnezeu. Ce este născut din trup, trup este; şi ce este născut din Duh, Duh ţste... Mergeţi şi învăţaţi toate neamurile, botezându-le pe ele în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, învătându-le pe ele să păzească toate câte am poruncit vouă. Şi iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veă'cului. Amin..."*(e). „Au doară poate cineva

(c) Es. $30_{,025}$; $40_{,12}$; (d) 4 imp. 5_{10}; Zah. 4_{2}; (e) Ioan 3_{J8}; Mt. 28_{J9-20}; comp. 1 Cor. 15_{2652};

opri apa, ca să nu se boteze, aceştia care au luat Duh Sfânt?...". „Auzind propoveduirea mulţi dintre Corinteni credeau şi se botezau, în numele Domnului Iisus..."(f). „Câţi întru Hristos ne-am botezat, în Hristos ne-am îmbrăcat..."(g). *„Un Domn, o Credinţă, un Botez"*(h).

Art. 11. Prin cuvintele articolului unsprezece al Simbolului Credinţei, noi credem şi mărturisim credinţa noastră în învierea morţilor,, prefacerea lumii, când partea omului cea muritoare, trupul, se va îmbrăca în nemurire

şi cea stricăcioasă în nestricăcioasă. Aceasta o dovedeşte Dumnezeeasca Scriptură cu Proorocul Ilie înviind pe fiul mort al femeii din Sarepta Sidonului(i), Elisei înviind pe fiul mort al Somanitencei, şi al unui mort care s-a atins de oasele lui(j), cu Mântuitorul înviind din morţi pe fiica lui Iair, fiul văduvei din Nain, Lazăr cel de patru zile mort, îngropat şi intrat în

(0 F.Ap. 18,,; 19$_{4}$; 22,$_{16}$; (g) Rom. 6$_{3}$; 1 Cor. 12$_{13}$; Gal. 3$_{17}$; comp. Cols. 2$_{12}$; Tit. 3$_{5}$; 1 Petru 3$_{21}$; (h) Efs. 4$_{3\ 5}$; (i) 3 împ. 17; (j) 4 împ. 4$_{82g7}$; 8$_{5.6}$;

putrefacţie, cu mulţi drepţi înviaţi la moartea Lui şi cu învierea Lui, cu Petru înviind pe Tavita, Pavel înviind pe Eutih şi alţi Sfinţi, Apostoli, Mărturisitori şi Cuvioşi, care au înviat mulţi morţi(l). *„Acestea zice Domnul Dumnezeu: din cele patru vânturi vino Duhule şi suflă peste morţii aceştia şi să învieze!... Şi a intrat într-tnşii Duh şi au înviat, şi au stătut pe picioarele lor mulţime multă foarte... "(m). „Eu voi deschide mormintele voastre şi voi scoate pe voi din*

mormintele voastre...". „Mulţi din cei ce dormeau în ţărâna pământului se vor scula, unii la viaţa veşnică; iar alţii la ocară şi osândă veşnică... "(n). *„De n-ar fi avut nădejde, cum că vor învia, cel ce mai înainte au fost căzut, deşert şi de râs lucru ar.fi a se mai ruga cineva pentru cei morţi..."(o). „Amin, amin, grăiesc vouă —* adevereşte Mântuitorul, *că vine ceasul şi acum este, când morţii vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu... şi vor ieşi cei ce au făcut cele bune întru învierea vieţii; iar cei ce au făcut cele rele întru învierea judecăţii... Eu îi voi învia pe ei în ziua cea de apoi...* "(p). învierea morţilor este asemenea cu semănarea grăunţelor în pământ. „Semănă-se întru stricăciune, sculase-va întru nestricăciune...". Când trâmbiţa judecăţii va trâmbiţa, morţii se vor scula nestricaţi şi noi ne vom schimba (r). Fericit şi sfânt este cel ce are parte întru învierea cea dintâi. Peste acesta moartea cea de a doua nu mai are putere..."(s).

Art. 12. Prin cuvintele articolului doisprezece al Simbolului Credinţei, noi credem şi mărturisim, că, făcând fapte bune, păstrând dreapta credinţă şi săvârşind calea după voia Domnului, ne vom învrednici a deveni moştenitori ai împărăţiei lui Dumnezeu, unde veseli, fericiţi şi îmbrăcaţi în slavă strălucitoare vom vieţui în vecii vecilor. Aceasta reiese din multe dovezi scripturistice, din care dăm, câteva aici spre încredinţare. „Una am cerut de la Domnul, aceasta voi căuta: ca să locuiesc în Casa Domnului în toate zilele vieţii mele... Locui-voi întru Lăcaşul Tău în veci, acoperi-mă-voi întru acoperământul aripilor Tale... întru pomenire veşnică va fi dreptul... (t). Precum cerul nou şi pământul nou, care Eu le fac, rămân înaintea Mea... tot aşa vor sta sămânţa voastră şi numele voastre...(u). Drepţii în veac vor fi vii... împăratul lumii pe noi cei ce murim pentru apărarea legilor noastre, iarăşi ne va învia, cu înviere de viaţa veşnică"(v). „Toţi cei ce au lăsat: case, fraţi, surori, tată, mamă, soţie, feciori, holde pentru numele Meu, însutit va lua şi viaţă veşnică vor moşteni... Cei ce cred în Mine şi Mă iubesc, au viaţă veşnică...(z). Zidire de la Dumnezeu avem, casă nefăcută de mâini, veşnică în ceruri... Petrecerea noastră este în ceruri... acolo pururea cu Domnul vom fi..."(x). „Atunci drepţii vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui lor...". Toţi atunci vor fi nemuritori, nestricăcioşi, toţi uşori alergători în slavă fără osteneală, ca vulturii, subţiri şi slăviţi, după rânduiala Trupului Domnului nostru Iisus Hristos, Care cu uşurinţă S-a pogorât din ceruri: în naştere a păstrat fecioria Maicii Sale, a umblat uşor ca o

umbră pe apele mării, a ieşit din mormânt nestrifcând peceţile, a trecut prin uşile încuiate la ucenicii Săi fără a strica ceva din casă, S-a înălţat la ceruri cu o uimitoare uşurinţă. Toţi vom creşte la măsură de bărbat desăvârşit, la măsura vârstei împlinirei lui Hristos... şi îl vom vedea precum El este.:, faţă către faţă... şi ne vom îndestula de slava Lui, auzind şi văzând, câte ochiul n-a văzut, urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-au,suit câte a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe Dânsul, în nemărginitele veacuri..."(y); (t)-

55. **Când s-a făcut şi se face în Sf. Biserică această mărturisire a credinţei?** Mărturisirea aceasta, sau Simbolul Credinţei, în vechime se rostea numai o singură dată în an, în ziua Vinerei mări din săptămâna Patimilor. în secolul al V.-lea se zicea Simbolul Credinţei în Biserica Antiohiei. Pe la sfârşitul secolului VI, s-a introdus de către Patriarhul Timotei, a se zice Simbolul Credinţei în Biserica Constantinopolului şi apoi în toate Bisericile răsăritene. Astfel, treptat, treptat, rânduiala aceasta a mărturisirei credinţei prin rostirea Crezului, s-a introdus în întreaga Biserică universală a

dreptcredincioşilor creştini. în vremile noastre, după rânduiala bisericească, se rosteşte Simbolul Credinţei de trei ori în zi; la miezo-noptică, la Sf. Liturghie sau la prânzândă şi la dupăcinare. Simbolul Credinţei se mai rosteşte şi la alte slujbe.

56. **Ce face Preotul în timpul rostirii Simbolului Credinţei?** în acest timp Preotul ridică Sf. Aer de pe Sfintele Daruri şi îl clatină în sus şi în jos deasupra lor. în acelaşi timp, el pronunţă tainic mărturisirea credinţei adică Crezul, dimpreună cu toţi credincioşii după cel mai mare. Când sunt mai mulţi Preoţi ridică cu toţii Sf. Aer şi-l clatină, rostind fiecare în taină: *Simbolul Credinţei.*

57. **Pentru ce ridică Preotul Sf. Aer şi-l clatină deasupra Sfintelor Daruri?** Preotul ridică Sf. Aer şi-l clatină deasupra Sfintelor daruri, pentru ca credincioşii să facă mărturisirea credinţei în faţa Mântuitorului şi să vadă cu ochii sufleteşti prezenţa Lui sub chipul Pâinii şi al Vinului sfinţite, în acelaşi timp şi însuşi Domnul nostru Iisus Hristos din mijlocul Sfintelor Daruri, priveşte pe credincioşi neacoperit(a).

58. Ce însemnătate are clătinarea Sf. Aer deasupra Sfintelor Daruri?
Clătinarea Sf. Aer sau a marelui acoperământ sfânt, de către Preot deasupra Sfintelor Di iruri, însemnează umbrirea Sfintelor Daruri cu puterea şi Darul Duhului Sfânt, care este de faţă, precum şi pretutindenea, la plinirea acestor Sfinte Taine. Acest Duh Dumnezeesc mai pe urmă, prin conlucrarea
Lui cu puterea Tatălui Ceresc, le va desăvârşi, prefăcându-le în însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

Arătări Dumnezeeşti. Prin umbrirea şi conlucrarea Duhului Sfânt cu puterea Tatălui Ceresc, S-a întrupat Dumnezeu Cuvântul în pântecele cel pururea fecioresc al Prea Sfintei. Fecioarei Maria. Arhanghelul Gavriil trimisul Tatălui Ceresc, a zis P.S. Fecioarei Maria; „Duhul Sfânt se va pogorî peste Tine şi puterea Celui de sus Te va umbri, pentru aceasta şi Sfântul Care se va naşte din Tine, se va chema Fiul lui Dumnezeu... Iată vei zămisli în pântece şi vei naşte Fiu şi vei chema numele Lui Iisus. Acesta va fi mare şi Fiul Celui de sus se va chema, şi-I va da Lui Domnul Dumnezeu Scaunul lui David tatăl lui. El va împărăţi peste casa lui Iacob în veci şi împărăţiei Lui nu va fi sfârşit" (b). în acel timp, când P.S. Fecioară a primit cuvântul, zicând: *„Iată roaba Domnului, fie Mie după cuvântul tău ",* s-a întrupat Cuvântul lui Dumnezeu în pântecele Ei.

Această mare minune s-a lucrat de Dumnezeu Tatăl şi Duhul Sfânt. Ea pentru cei ce cred este viaţă; iar pentru îndoielnici şi

necredincioşi, e o piatră de poticnire şi apoi moarte. Minunea aceasta mare, nemărginită şi necuprinsă de mintea omenească, care s-a făcut cu întruparea Dumnezeesculuí Fiu, Care este nemărginit, în mărginitul corp al P.S. Fecioarei Maria, se face şi aici la Dumnezeescul Altar, întrupându-Se în Pâinea şi Vinul aduse, sfinţite şi puse înaintea Dumnezeirii. Lucrarea aceasta a pogorârei şi a umbrirei Duhului Sfânt peste Sfintele Daruri, o vedem în mai multe locuri ale Dumnezeeştilor Scripturi. Astfel de minunatele lucrări ale Dumnezeirei le vedem şi în V.T.

Duhul lui Dumnezeu a umbrit şi a apărat de Israeliţi de Egipteni care îi urmăreau, fugărindu-i să-i prindă spre a-i robi iarăşi. „**Domnul** mergea înaintea lor, ziua într-un stâlp de nor, ca să-i călăuzească pe drum iar noaptea într-un stâlp de foc, ca să-i lumineze, pentru ca să meargă ziua şi noaptea... îngerul lui Dumnezeu, care mergea înaintea taberei lui Israil, şi-a schimbat locul, şi a mers înapoia lor, şi stâlpul de nor care mergea înaintea lor, şi-a schimbat locul şi a stat înapoia lor. El s-a aşezat între tabăra Egiptenilor şi tabăra lui Israil. Nourul acesta pe o parte era întunecos; iar pe cealaltă parte lumina noaptea. Şi toată noaptea cele două tabere nu s-au apropiat una de alta. Moisi şi-a întins mâna spre mare. Si Domnul a pus Marea în mişcare printr-un vânt de răsărit, care a suflat cu putere toată noaptea; el a uscat Marea şi apele s-au despărţit în două. Fiii lui Israil au trecut prin mijlocul Mării ca pe uscat, şi apele stăteau ca un zid, la dreapta

(b) Lc. 1[35,30-33]; Comp. Mt. 17[5]; 1[19-24];şi la stânga lor. Egiptenii i-au urmărit; şi toţi caii lui Faraon, carele şi călăreţii lui au intrat în mijlocul Mării. în straja dimineţii, Domnul din Stâlpul de foc şi de nor S-a uitat spre tabăra Egiptenilor, şi a aruncat învălmăşeală în tabăra Egiptenilor. A scos roatele carelor *ii* le-a îngreunat mersul. Egiptenii au zis atunci: „Haidem să fugim dinaintea lui Israil, căci Domnul se luptă pentru el împotriva Egiptenilor..."(c).

„Solomon s-a aşezat în genunchi înaintea Altarului Domnului, în faţa întregii adunări a lui Israil şi întinzându-şi mâinile spre cer, s-a rugat, zicând: „Doamne Dumnezeul meu, ia aminte spre rugăciunea mea şi spre cererea mea Doamne Dumnezeul lui Israil, ca să auzi Cererea şi rugăciunea cu care se roagă robul Tău înaintea ta către Tine astăzi. Să fie ochii Tăi deschişi spre casa aceasta ziua şi noaptea, spre locul de care ai zis: fi-va numele Meu acolo., ca să auzi rugăciunea cu care se roagă robul Tău în locul acesta, ziua şi noaptea. Şi să asculţi cererea robului Tău şi a poporului Tău Israil ori câte vor cere în locul acesta, şi Tu să auzi în locul Locuinţei Tale în cer, şi să faci, şi milostiv să fii. Oricâte va greşi fiecare aproapelui său, şi va lua peste sine blestem, cu care s-a blestemat pe sine, de va veni şi se va mărturisi înaintea jertfelnicului Tău în casa aceasta, Tu să-l asculţi din cer, şi să faci şi să judeci pe poporul Tău Israil, şi să răsplăteşti celui ce face fărădelege;

(c) Eş. 13[21]"; 14[1M1]; 15;

Duhul Sfânt în chip de nor luminos, în care oamenii vedeau Slava lui Dumnezeu, adeseori acoperea şi umplea Cortul şi Templul Sfânt.

să-i dai calea lui peste capul lui, şi să îndreptezi pe cel drept, să-i dai lui după dreptatea lui. Când va cădea poporul Tău Israil înaintea vrăjmaşilor, pentru că au păcătuit înaintea Ta, de se vor întoarce şi se vor mărturisi numelui Tău şi se vor ruga şi vor cere iertăciune în Casa aceasta, Tu să-i auzi pe ei din cer, şi milostiv să fii spre păcatele poporului Ţău Israil, şi să-i întorci pe el la pământul care l-ai dat părinţilor lor.

Când se va închide şi nu va ploua, pentru că au păcătuit înaintea Ta, de se vor ruga spre locul acesta şi se vor mărturisi numelui Tău şi se vor întoarce de la păcatele sale, când vei smeri pe dânşii, să-i asculţi din cer, şi milostiv să fii păcatelor robului Tău şi poporului Tău Israil, şi să le arăţi lor calea cea bună, pe care să umble, şi să dai ploaie pe pământul Tău, care l-ai dat moştenire poporului Tău. Când va fi foamete sau moarte sau arsură sau omidă sau pălitură, şi când îl vanecăji pe el vrăjmaşul lui în vre-o cetate de ale lui, toată întâmplarea, toată durerea, toată rugăciunea şi toată cererea care va face fiece om va cunoaşte fiecare rana inimii lui, şi se va tinde mâinile sale spre Casa aceasta, Tu să-i asculţi din cer, din, Locaşul Tău cel Sfânt, şi milostiv să fii, şi să faci, şi să dai omului după toate căile lui, precum vei cunoaşte inima lui, că Tu singur ştii inima tuturor fiilor oamenilor. Ca să se teamă de Tine în toate zilele, în care trăiesc pe pământul ce l-ai dat părinţilor noştri.

Si celui străin care nu este din poporul Tău acesta Israil, ci va veni din pământ de departe pentru numele Tău; că vor auzi numele Tău cel mare şi mâna Ta cea tare şi braţul Tău cel înalt şi vor veni şi se vor ruga la locul acesta. Tu să-l asculţi din cer din Locaşul Tău cel Sfânt, şi să faci după toate câte te va mga cel străin, ca să cunoască toate popoarele pământului Tău, şi să se teamă de Tine, ca şi poporul Tău Israil, şi să cunoască, cum că numele Tău s-a chemat peste Casa aceasta, care am zidit. Când va ieşi poporul Tău la război asupra vrăjmaşilor săi în calea, pe care vei trimite pe ei, şi se vor ruga întru numele Domnului spre cetatea aceasta, care o ai ales, şi spre Casa care o am zidit numelui Tău. Tu să asculţi din cer rugăciunea lor şi cererea lor, şi să-i îndrepţi pe ei. Când vor greşi Ţie, că nu este om care să nu greşească, şi vei bate pe ei, şi-i vei da pe ei înaintea vrăjmaşilor, şi-i vor robi pe ei cei ce robesc, în pământ departe sau aproape, de se vor pocăi cu inima sa în pământul în care s-au dus robi, şi se vor întoarce şi se vor ruga Ţie în pământul robiei lor, zicând: greşit-am, nelegiuit-am, strâmbătate am făcut, şi se vor întoarce la Tine cu toată inima lor şi cu lot sufletul lor în pământul vrăjmaşilor lor, unde i-ai mutat pe ei, şi se vor ruga către Tine spre pământul lor, care l-ai dat părinţilor lor, şi spre cetatea care o ai ales şi spre Casa care o am zidit numelui Tău, să asculţi din cer din Locaşul Tău cel Sfânt rugăciunea lor şi cererea lor, şi să faci dreptatea lor.

Si milostiv să fii nedreptăţilor lor, care au greşit Ţie, şi tuturor strâmbătăţilor lor cu care Ţi-au greşit, şi să-i faci pe ei să afle îndurare înaintea celor ce i-au robit pe ei, şi să le fie milă de ei. Că poporul Tău şi moştenirea Ta sunt, pe care i-ai scos din pământul Egiptului din cuptorul cel de fier. Să fie ochii Tăi şi urechile Tale deschise spre rugăciunea robului Tău şi spre rugăciunea poporului Tău Israil, ca să-i asculţi pe ei întru toate care

se vor ruga Ţie. Că Tu i-ai ales pe ei moştenire Ţie din toate neamurile pământului, precum ai grăit prin mâna robului Tău Moisi, când ai scos Tu pe părinţii noştri din pământul Egiptului, Doamne! Doamne!"

După ce Solomon şi-a isprăvit rugăciunea s-a pogorât foc din cer, a mistuit arderea de tot şi jertfele şi Slava Domnului a umplut Casa Lui... Domnul i s-a arătat lui Solomon şi mi-a zis: „Îţi ascult rugăciunea şi cererea pe care Mi-ai făcut-o. Eu sfinţesc Casa aceasta pe care tu ai zidit-o ca să pui în ea pentru totdeauna Numele Meu. Ochii Mei, inima Mea va fi acolo pe vecie, Eu voi asculta rugăciunile ce se vor face într-însa şi voi împlini cererile celor ce vor cere cu credinţă cele de folos" (3 împ. 8^{12-8} "; 9^{3}; 1 Parai. 6^{a41}; 7^{i-is}).

„După ce Moisi a lucrat, aşezat şi sfinţit cortul mărturiei, atunci norul — Dumnezeesc — a acoperit Cortul întâlnirei şi Slava lui Dumnezeu a umplut cortul. Moisi nu putea să intre în cortul întâlnirei pentru că norul stătea deasupra lui şi Slava Domnului umplea cortul. Cât timp au ţinut călătoriile lor, fiii lui Israil porneau numai când se ridica norul deasupra cortului. Şi când nu se ridica norul, nu porneau, până ce nu se ridica, Norul Domnului era deasupra cortului ziua; iar noaptea era un foc înaintea întregei case a lui Israil, în timpul tuturor călătoriilor lor"(d).

După ce împăratul Solomon a edificat măreţul Templu din Ierusalim, s-a hotărât ca să aducă Chivotul Sfânt din cortul mărturiei şi să-l bage în Sfânta Sfintelor din Templu cu mare ceremonie. în acest scop, a adunat înaintea lui în Ierusalim pe bătrânii lui Israil, cu toate căpeteniile seminţiilor lui Israil. Când au venit toţi bătrânii poporului Israelit, Preoţii au ridicat Chivotul. Au adus Chivotul Domnului, cortul întâlnirei şi toate uneltele sfinte, care erau în cort; Preoţii şi leviţii le-au adus. împăratul Solomon şi" toată adunarea lui Israil chemată la el, au stătut înaintea chivotului. Au jertfit oi şi boi, care n-au putut fi nici număraţi, nici socotiţi, din pricina mulţimei lor. Preoţii au dus chivotul legământului Domnului la locul lui, în locul prea sfânt al casei, în Sfânta Sfintelor, sub aripile Heruvimilor. Căci Heruvimii aveau aripile întinse peste locul chivotului şi acopereau chivotul şi drugii lui pe deasupra. Se băduse drugilor o aşa lungime încât capetele lor se vedeau din locul sfânt, dar nu se vedea de-afară. Ei au fost acolo până în ziua de astăzi... în clipa când au ieşit Preoţii din locul sfânt, norul a umplut Casa Domnului. Preoţii n-au ptitut să rămână acolo să facă slujba, din pricina norului; căci Slava Domnului umpluse Casa — Templul —· Domnului..."(e).

Duhul Sfânt s-a pogorât din cer în chip de porumb trupesc, peste Domnul Iisus Hristos, când S-a botezat în Iordan, a stătut şi a rămas peste El; „în zilele acelea,' dacă s-a botezat tot norodul, a

venit Iisus din Galileea către Ioan la Iordan, ca să se boteze de la dânsul. Iar Ioan îl oprea pe El, zicând: „Eu am trebuinţă să mă botez de Tine, şi Tu vii la mine?". Iisus răspunzând, a zis către el: „Lasă acum, că aşa este cu cuviinţă nouă, ca să se plinească toată dreptatea!". Atunci Ioan L-a lăsat pe el. Botezându-Se Iisus, îndată a ieşit din apă. Botezându-Se şi rugându-Se El, iată, I s-au deschis Lui Cerurile, şi a văzut pe Duhul lui Dumnezeu cu chip trupesc, ca un Porumb, pogorându-Se şi viind peste Dânsul. Şi iată, glas din cer s-a făcut, zicând: „Tu eşti Fiul Meu cel iubit, întru Tine am binevoit"(f). Duhul Sfânt S-a pogorât din cer în chip de nor luminos asupra Domnului Hristos câns S-a schimbat la Faţă, umbrindu-L pe El şi pe ucenicii Lui. „La opt zile... Iisus a luat cu Sine pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan fratele lui, şi i-au suit pe ei într-un munte înalt deosebit, singuri, ca să Se roage. Pe când se ruga El, S-a schimbat la Faţă înaintea lor. Chipul Lui S-a făcut altul şi strălucit Faţa Lui ca soarele; iar hainele Lui s-au făcut albe foarte, ca zăpada, în ce chip nălbitorul pe pământ nu poale să înălbească. Şi iată, doi bărbaţi vorbeau cu Dânsul, care erau Moisi şi Ilie, care arătându-se în slavă, grăiau de ieşirea Lui, pe care vrea să o plinească în Ierusalim. Petru şi cei ce erau cu Dânsul erau îngreunaţi de somn. Desteptându-se ei, au văzul Slava Lui şi pe cei doi bărbaţi stând împreună cu Dânsul. Atunci a zis Petru către Iisus: „învăţătorule! bine este nouă a fi aici. De voieşti, să facem trei colibi: Tie una, lui Moisi una şi lui Ilie una". Neştiind ce grăia, că erau înfricoşaţi. încă grăind el, iată nor luminos i-a umbrit pe ei şi s-au spăimântat când au intrat şi ei în nor. Atunci un glas s-a auzit venind din nor, zicând: *„Acesta este Fiul meu, cel iubit întru Care am binevoit, pe Acesta să-L ascultaţi..."(g).*

(d) Eş. 40[34-35]; comp. Eş. 29[43]; Levit. 16[2]; Num. 9[8m]; 10"; Neem. 9[19]; 3 împ. 8[6 n]; (e)3 împ. 88j „; 2 Parai 5[13 1(]; T\ comp. Is. 6[4]; Iez. 8; 9; Agheu 2[7]; Ape. 15";

Duhul Sfânt S-a pogorât la cincizeci de zile după învierea Domnului, ca o suflare de vifor ce vine repede, şi a umbrit şi împuternicit cu puterea Sa Dumnezeească pe Sfinţiţii Apostoli, stând deasupra capetelor lor în chip de limbi de foc. „în dimineaţa zilei a cincizecea după înviere, toţi ucenicii erau adunaţi într-un loc. Atunci s-a făcut fără de veste sunet din cer, ca o suflare de vifor ce vine repede şi a umplut toată casa unde şedeau. în acelaşi timp li s-au arătat nişte limbi de foc, care s-au împărţit şi s-au lăsat peste fiecare din ei, şi s-au umplut toţi de Duh Sfânt şi au început a grăi în alte limbi, precum le da lor Duhul să grăiască"(h).

Tot astfel şi aici, la clătinarea Sf. Aer deasupra Sfintelor Daruri, credincioşii care au ochii sufletului deschişi, văd pe Duhul Sfânt umbrind Sfintele Daruri puse înainte, care urmează să se prefacă în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, spre a ni se da nouă pentru iertarea păcatelor şi viaţa veşnică.

Clerici acoperiţi de foc Dumnezeesc în timpul Sfintei Liturghii

Sf. Eftimie cel Mare şi C. Dometian acoperiţi cu un foc ceresc, care ca o pânză acoperea Sf. Altar. Acest luminat Eftimie, după doi ani întorcându-se de la Ruva la lavră, într-o Sfântă Duminică aducea Jertfa cea fără de sânge lui Dumnezeu, dar Dometian sta deadreapta Jertfelnicului, şi ţinea ripida cea liturghicească. Deci, prinosul săvârşindu-se, Terevon Saracinul stând aproape de jertfelnic, având mâinile rezemate pe colţul Altarului, vede fără de veste că pogorându-se foc din cer, s-a întins deasupra Jertfelnicului, ca o pânză, şi a acoperit pe Marele Eftimie, cum şi pe fericitul Dometian, şi a rămas de la începutul doxologiei celei întreit sfinte, până la împlinirea ei.

Iar această minune nimeni n-a văzut-o, fără numai cei ce erau înlăuntrul focului, Terevon şi Gavriil, fratele lui Hrisip, care era famen din naştere, şi la douăzeci şi cinci de ani atunci se apropiase de Biserică întâi, precum mi-a povestit Ava Chiriac pustnicul, învăţând aceasta cu dinadinsul de la Terevon şi de la Gavriil. Deci, de frică, Terevon a fugit înapoi, şi de atunci n-a mai îndrăznit a se rezema pe colţul Altarului, după obiceiul ce avea, făcând aceasta cu îndrăzneală şi cu semeţie, în vremea Proscomidiei, ci înapoi lângă uşe, sta cu frică şi cu evlavie, în vremea slujbei, după porunca ce zice, *că se cade a fi cucernici fui lui Israil şi nu defăimători*...(t).

Cuviosul Teodor vedea aevea în timpul Sf. Liturghii pe Duhul Sfânt în formă de pânză şi porfiră luminată, pogorându-se deasupra Sf. Daruri pe care le acoperea. Cuviosul Teodor izbăvindu-se de greutatea episcopiei, s-a umplut de negrăită bucurie, văzându-se liber de gâlcevi şi de grijile cele multe. Ducându-se la Mănăstirea sa, a stat în chilie, liniştindu-se; apoi petrecea viaţa sa cea obişnuită în nevoinţă pustnicească. Adeseori săvârşea Dumnezeeştile Slujbe, aducând lui Dumnezeu Jertfe fără de sânge. Şi se învrednicea acest plăcut a lui Dumnezeu în vremea Liturghiei, că vedea Darul Sfântului Duh, în asemănare de pânză şi în chip de porfiră prea luminat, care se pogora de sus peste Sfintele Daruri şi le acoperea; despre care lucru a spus unuia din cei împreună slujitori

ai săi, Ieromonahului Iulian, bărbat duhovnicesc şi îmbunătăţit, fiind silit de acela cu stăruitoare rugăminte. Când venea aceia, se umplea de negrăită veselie duhovnicească, şi faţa lui cea cinstită strălucea cu o mare lumină şi se schimba. Preoţii şi Diaconii care slujeau cu el, văzând în faţa lui o Dumnezeească strălucire, se spăimântau(ft).

Sf. Simion, 42 de ani la slujbă era acoperit de o lumină cerească când slujea Sfânta Liturghie. în vremea când Arhiereul zicea rugăciunea deasupra capului său, şi el era îngenunchiat, a văzut pe Duhul Sfânt că s-a pogorât ca o'lumină şi a umbrit sfântul său cap; pe care lumină a văzut-o

(t) V.Sf. o.c. 20 a I-a, pg. 1034-5; (tt) V.Sf. luna Aprilie o.c. pg. 639;

totdeauna în cei 42 de ani ai preoţiei sale, care se pogora când slujea; şi spunea singur aceasta, dar zicea că a văzut-o la altul, ascunzându-se pe sine, pentru smerita cugetare, fugind de slava oamenilor. Pentru aceasta de multe ori fiind întrebat de unii: cum trebuie să fie Preotul? El cu lacrimi le răspundea, zicând: „Vai mie fraţilor, ce mă întrebaţi despre aceasta? Lucrul acesta este înfricoşat celor ce vor să-l afle. Eu nu sunt vrednic să fiu Preot, ştiu însă bine cum trebuie să fie Preotul. El întâi trebuie să fie curat, nu numai cu trupul, ci şi cu sufletul, fără păcat, smerit cu oamenii, şi zdrobit în inima sa; apoi când lucrează cele Sfinte, este dator să privească cu mintea pe Dumnezeu şi cu ochii Darurile cele puse înainte; să aibă în inima sa pe însuşi Hristos, Care se află acolo nevăzut, ca astfel să poată cu îndrăzneală să vorbească cu Dumnezeu Tatăl, ca prieten, şi să zică fără osândă: „ *Tatăl Nostru* ". Acestea le spunea Sfântul cu multe lacrimi, şi îi ruga să nu privească cu necredinţă această Taină înaltă şi înfricoşată, mai înainte de a veni la această stare, prin osteneli şi multe nevoinţe; ci să se ostenească în fiecare zi cu osârdie, pentru împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, şi să se pocăiască în fiecare ceas pentru greşeli, nu numai pentru cele săvârşite cu fapta şi cu vorba, ci şi pentru gândurile cele ascunse ale sufletului; şi astfel, cu duh umilit să aducă în fiecare zi Jertfă lui Dumnezeu, pentru sine şi pentru cei deaproape; apoi să facă rugăciune pentru toţi, căci aceasta este chemarea tainică a noastră, de care se bucură Dumnezeu; şi primindu-o pe dânsa întru Jertfelnicul Său cel mai presus de ceruri, ne dă nouă Darul Sfântului Duh".

într-acest chip povăţuia Sfântul pe cei ce-l întrebau, şi în astfel de chip slujea; căci avea faţa sa aşa de strălucitoare şi în chip de înger, în vremea slujirii sale, încât nu putea cineva să-l privească bine, precum nu poate cineva să privească soarele. Simion

Efeseanul, ucenicul său, zicea că l-a văzut odată în Sf. Liturghie, ca şi cum ar fi fost îmbrăcat cu podoabă patriarhicească, adică cu omofor. Iar Meletie, ascultătorul lui, zicea: Că de multe ori vedea pe Sfântul acoperit de un nor luminos, când slujea(t).

Sf. Grigorie la slujba Sf. Liturghii era umbrit de Duhul Sfânt în chip de porumb. Sfântul Grigorie Episcopul Acragandelor, când săvârşea Dumnezeeasca Liturghie, au văzut oarecare din cei vrednici, Darul Sfântului Duh, pogorându-se peste dânsul în chip de Porumbel şi umbrindu-l pe dânsul, precum s-a făcut şi când l-a hirotonisit Arhiereul. Atunci au fost aduşi la Sf. Biserică mulţime de bolnavi, peste care puiridu-şi mâinile

(t) V.Sf. 31 a X-a, pg. 866-8;Sfântul Grigorie, le-a dat sănătate, încât se minunau toţi şi ziceau: „Cu adevărat acesta este asemenea Sfântului Grigorie, făcătorul de minuni al Neocesariei". Deci, s-a făcut mare bucurie în cetate. Sf. Grigorie începând a paşte Biserica lui Dumnezeu, avea mare purtare de grijă pentru săraci, iar pe cei bolnavi îi tămăduia şi gonea duhurile cele viclene. Tatăl său Hariton nu se depărta de la Sf. Biserică, ziua şi noaptea slujind lui Dumnezeu în post şi rugăciuni.

Aşişderea şi maica sa Teodotia, lepădând toată grija vieţii, lua aminte la mântuirea sa şi slujea bolnavilor; iar pe cei ce sufereau în sărăcie, pe aceia cu mâinile sale îi hrănea şi îi învăţa. Astfel Sfântul Grigorie împreună cu părinţii săi, înfrumuseţa Biserica lui Hristos, făcându-se pildă tuturor, prin viaţa cea plină de fapte bune...

Când a sosit ceasul al nouălea din zi, Patriarhul a poruncit Sfântului Grigorie să săvârşească Dumnezeeasca Liturghie; iar când slujea, mulţi din Episcopii cei vrednici, au văzut Darul Sfântului Duh pogorându-se asupra lui Grigorie. Iar după Liturghie patriarhul a dat masă tuturor, şi s-au ospătat mâncând şi bând, întru slava lui Dumnezeu(t).

59. **Ce însemnează Preotul ridicând Sf. Aer şi dându-l la o parte de deasupra Sfintelor Daruri?** Preotul, la cuvintele: „Şi a înviat a treia zi după Scripturi...", ridică Sf. Aer şi-l dă la o parte de deasupra Sfintelor Daruri. Aici Preotul închipuieşte pe îngerul lui Dumnezeu, Sf. Masă, Mormântul Domnului, Sfintele Daruri Prea Sfântul Trup al Domnului pus înainte în Mormânt şi înviind; iar Sf. Aer, piatra care a fost prăvălită de deasupra Mormântului de către îngerul lui Dumnezeu. Sf. Aer mai însemnează, precum am mai arătat, şi văzduhul sau cerurile, pe care Mântuitorul le-a străbătut în timpul înălţării Sale, şi a şezut deadrepta Tatălui.

60. **Ce însemnează preotul sărutând Sf.Aer înainte de a-l da la o parte de deasupra Sfintelor Daruri?** Preotul sărută Sf. Aer în semnul amintirei pogorârei Duhului Sfânt deasupra Sfintelor Daruri descoperite, pregătite pentru sfinţirea desăvârşită şi transformarea lor în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

(t) V.Sf. 23 a Xl-a, pg. 1041-2 şi 1072;

CAPITOLUL 7)

Sfânta Liturghie a Credincioşilor cu însemnătatea ei

(De la sfârşitul Simbolului Credinţei, până la Rugăciunea Domnească)

Cu ajutorul Milostivului Dumnezeu, aici în cartea aceasta, vom vorbi despre Slujba Dumnezeeştei Liturghii a Credincioşilor, care urmează după *„„ Simbolul Credinţei"* şi până la Rugăciunea Domnească: *„ Tatăl Nostru ",* şi despre însemnătăţile ei instructive. Prea Sfântul Dumnezeu să fie milostiv nouă tuturor, şi să reverse în cititorii şi ascultătorii acestor explicări liturgice: Duhul înţelepciunii, înţelegerii, sfatului, tăriei, cunoştinţei, cucerniciei, şi al temerei de Dumnezeu(a), care să-i lumineze şi să-i sfinţească pe ei, ca văzând cele arătâte, să le cunoască şi auzind să înţeleagă supra înalta lor însemnătate şi folosinţa Dumnezeească. Dumnezeescul Har să fie cu toţi dreptcredincioşii creştini, care iubesc pe Domnul nostru Iisus Hristos în curăţie Amin(b).

C

1. Ce **însemnătate au cuvintele: „Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, Sfânta Jertfă cu pace a** o **aduce?"** Prin aceste cuvinte se îndemnau creştinii apostolici, care în acest timp se aflau îngenunchiaţi, să se ridice şi să stea drepţi şi cu luare aminte la înălţătoarea lucrare cea atot sfântă ce urma. Cuvintele acestea se află în străvechile Liturghii: a lui Iacob (n. 27), şi în a lui Climent (n. 11).

„A sta bine — zice Sf. Ioan Hrisostom explicând aceste cuvinte — însemnează a sta aşa cum se cade omului a sta înaintea lui Dumnezeu: cu frică, cu cutremur, cu mintea trează şi veghetoare". Scriitorul Nicolae Cavasila raportând cuvintele acestea la Simbolul Credinţei, zice: „Să stă întru această mărturisire dreaptă a credinţei creştineşti şi să nu ne clătim în ea prin cuvântul seducător al criticilor (sau rătăciţilor sectari). Să stăm cu frică, căci în mare pericol suntem aceia, a cărora inimă se lasă îndemnată de oarecare îndoială despre această credinţă"(c).

(a) Is. $11_{2\,3}$; (b) Efs. 6_{29}; (c) După Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, o.c. pg. 508 nota 1.

Aceste cuvinte au fost zise de Arhanghelul Mihail în timpul căderii îngerilor(f). Lucifer dimpreună cu o parte din îngerii lui s-atrufit, zicând în cugetul său: „în Cer mă voi sui, deasupra stelelor cerului voi pune scaunul meu, şedea-voi pe muntele cel înalt... sui-

mă-voi sus deasupra norii or, fi-voi asemenea Celui Prea înalt"(d). Se mai istoriseşte că atunci când a adus Părintele Ceresc pe toţi îngerii ca să se închine înaintea Fiului Său, născut mai înainte de toţi veciı(e), Lucifer şi cu ceata lui n-a vrut să asculte şi să i se închine. Din cauza trufiei şi neascultării sale, s-a îngreunat cu aceste păcate, şi a căzut din cer. în timpul când îngerii cădeau din cer—ca fulgii de zăpadă ce cad jos pe pământ când ninge învârtit—Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil stând în mijlocul Soborului îngeresc, arătând spre Domnul nostru Iisus Hristos, au zis: „Să luăm aminte. Să stăm bine înaintea Celui ce ne-a făcut pe noi şi sănu cugetăm cele protivnice lui Dumnezeu". îndată după terminarea acestor cuvinte a încetat căderea îngerilor, — stând fiecare la locul său(f). Cei ce au căzut, acolo unde i-a apucat acea vreme, acolo au şi rămas şi din îngeri luminaţi, s-au făcut draci întunecaţi. Unii din draci au ajuns în căderea lor în fundul pământului, alţii în ape, alţii pre pământ, alţii în aer. Cei ce în căderea lor au ajuns îh fundul pământului aceia sunt stăpânitorii iadul ii, care chinuiesc sufletele păcătoşilor până la a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos. Cei căzuţi în ape sunt dracii care ridică furtuni pe mare şi primejduiesc viaţa celor ce călătoresc pe ape. Cei căzuţi pe pământ sunt aceia care întunecă pe oameni, abătându-i de lalegeaDomnului, aruncându -i în eresuri de pierzare şi în felurite prăpăstii ale fărădelegilor. Cei care i-a apucat vremea în aer, sunt dracii care formează cele 24 vămi ale văduhului, care opresc şi cearcă sufletele muritorilor.

(f) Cele 9 cete îngereşti şi lucrările lor. Acele nouă cete îngereşti sunt despărţite în trei ierarhii, care cuprind câte trei cete: cea mai de sus, cea de mijloc, şi cea mai de jos.

Deci, în cea dintâi ierarhie, mai sus şi mai aproape de Prea Sfânta Treime, sunt Serafimii, Heruvimii şi Scaunele. Cei care stau mai întâi înaintea Făcătorului şi Ziditorului, sunt iubitorii de Dumnezeu Serafimii, cei cu câte şase aripi, precum a văzut Isaia Proorocul care a zis: „Serafimii stau împrejurul Lui, având câte şase aripi". Ei sunt în chipul fotului, precum se scrie: „Dumnezeul nostru este foc mistuitor. Scaunul Lui pară de foc, iar îmbrăcămintea Slavei Domnului este ca focul". Şi în alt loc se zice: „Cela ce faci pre îngerii Tăi duhuri şi pe slugile Tale pară de foc". Ei aprind pre oameni cu focul Dumnezeeştei dragoste, precum şi numele lor îi arată, căci în limba evreiască *Serafim,* se tâlcuieşte *cel ce aprinde sau încălzeşte.* Iar după Serafimi, stau înaintea lui Dumnezeu, Celui a toate văzător, Care vieţuieşte în lumină neapropiată,

(d) Is. $14_{9\text{-}20}$; (e) Vezi ep. c. Evrei cap. 1 şi tâlcul instructiv al Sf. Ioan Hrisostom şi fer. Teofilact la acest loc; (f) Vezi Cazania şi V.Sf. 8 a, 11-a;

Sfânta Biserică, astăzi şi întotdeauna, îndeamnă prin sfinţiţii săi liturghisitori, pe fiii ei, cu aceste cuvinte angheliceşti, să stea cu

toată buna cuviinţă, grijă, veghere, cu frica lui Dumnezeu şi cu neclintită statornicie în dreapta credinţă mărturisită îh Simbolul Credinţei, alcătuit după Sf.

înţelepţii Heruvimi cei cu ochi mulţi, care mai mult decât alle cete mai de jos, strălucesc totdeauna cu lumina înţelegerii şi a cunoştinţei lui Dumnezeu; căci fiind luminaţi în tainele lui Dumnezeu şi ale ştiinţei adâncului înţelepciunii, luminează şi pre ¿.iţii. Pentru care numele Heruvim, în aceeaşi limbă evreiască se tâcuieşte multă înţelegere, sau revărsare de înţelepciune.

Căci prin Heruvimi se revarsă înţelepciunea, şi se dă ochilor sufleteşti luminare, ^■.itiu vederea şi cunoştinţa lui Dumnezeu. Apoi înaintea Celui ce şade pe Scaun înalt, îi stau *purtătorii de Dumnezeu,* precum îi numeşte Sfântul Dionisie, adică Scaunele; căci pe dânşii, ca pe nişte scaune înţelegătoare se odihneşte Dumnezeu gânditor, (precum scrie Sfântul Maxim Mărturisitorul). Iar *purtători de Dumnezeu,* se înţelege, nu cu fiinţă, ci cu darul şi cu slujirea. Căci scrie Sfântul Vasilie cel Mare, că şi trupul lui Hristos a fost purtător de Dumnezeu, ci Trupul Domnului era unit după fiinţă şi după ipostas cu însuşi Dumnezeu Cuvântul, ca Cel ce purta pe Dumnezeu, după unire nedespărţită; iar Scaunele se socotesc aşa, nu după fiinţă, ci după darul cel dat pentru o slujire ca aceasta, odihnindu-se Dumnezeu pe ele; de aceea se zic purtătoare de Dumnezeu.

Deci cu negrăit chip, odihnindu-se Dumnezeu pe dânsele, rânduieşte judecăţile Sale cele drepte după cuvintele lui David: *„Şezut-aipe Scaun Cel ce faci dreptatea".* Pentru aceasta străluceşte în ei mai ales dreptatea judecăţilor lui Dumnezeu. Ei slujesc«judecăţii lui Dumnezeu celei drepte şi o proslăvesc pe dânsa revărsând puterea dreptei sale judecăţi peste scaunele judecătorilor acestor de jos, dând împăraţilor şi stăpânitorilor duhul dreptei judecăţi.

Iar în ierarhia cea de mijloc, aşişderea sunt trei cete ale Sfinţilor îngeri: Domniile, Puterile şi Stăpâniile. Se numesc *Domniile,* pentru că domnesc peste ceilalţi îngeri, care sunt sub dânşii, ei fiind slobozi şi lepădând (după Dionisie) toată temerea de rob, de bună voie şi cu bucurie slujesc neîncetat Domnului. Ei revarsă acestor de jos, adică oamenilor care sunt puşi de Dumnezei ca stăpânitori, puterea stăpânirii cu buna înţelegere şi a iconomiei celei înţelepte, pentru ca să domnească bine şi cu dreptate peste ţările ce le sunt încredinţate. Apoi învaţă a stăpâni simţire, a smeri poftele cele fără de rânduială şi patimile; iar pe trup a-l face rob Duhului, adică a domni peste voia sa şi a fi mai presus de orice ispită. Iar *Puterile* umplându-se de Dumnezeeasca putere, slujesc voiei celei tari, şi puternice a Domnului, Celui prea tare şi Atotputernic, fără zăbavă şi fără osteneală săvârşind slujba, apoi fac minuni mari, şi acelaşi dar al facerilor de minuni îl revarsă peste plăcuţii lui Dumnezeu, care sunt vrednici de darul facerii de minuni, ca să tămăduiască toată durerea, şi să grăiască mai înainte cele viitoare.

După aceea sfintele puteri ajută oamenilor ce se ostenesc şi sunt însărcinaţi cu purtarea jugului celui pus asupra lor, ori în ce fel de ascultare, ca să fie puternici a împlini chemarea, şi a purta sarcina celor neputincioşi. Ei întăresc pe tot omul cu

Prooroci şi de Sf. Părinţi ai Sinoadelor iecumenice Niceo-Constantinopolitan(g).

Cuvintele acestea: „Să stăm bine, să stăm cu fricǎ..." nu se zic pentru starea picioarelor; ci se zic ca să nu fii (creştine) cu picioarele înăuntru; iar

răbdare, ca să nu se desnădăjduiascăîn necazuri, ci să rabde cu tărie, cu mărime de suflet şi cu bărbăţie puternică, toate cele ce-i vin asupră, şi să mulţumească lui Dumnezeu cu smerenie, căci El toate le rânduieşte spre folosul nostru. Iar *Stăpâniile* se numesc aşa, pentru că au stăpânire peste diavoli, ca să potolească stăpânirea cea drăcească, şi să ne ferească de ispitele aduse de dânşii asupra oamenilor, şi a nu-i lăsa să vătăme pe cineva, atât cât ar voi ei; apoi întăresc pe nevoitorii cei buni în nevoinţele şi ostenelile cele duhovniceşti, păzindu-i ca să nu se păgubească de împărăţia cea Cerească. Iar celor ce se luptă cu patimile şi cu poftele, le ajută în ceasul ispitei, spre a goni gândurile cele rele şi asupririle vrăjmaşului, şi a birui pe diavolul. însă toate acestea le săvârşesc ei, prin Sfintele *începătorii, Arhangheli şi îngeri,* după cum spune Marele Dionisie Areopagitul, în cap. 50 despre ierarhia cea din mijloc, şi după cum zice Sfântul Maxim Mărturisitorul la tâlcuirea Dumnezeeştilor nume: „Că aceasta este ierarhia cea mai de jos şi mai aproape de noi".

Aşijderea şi în ierarhiile cele mai de jos, după cum s-a zis, sunt trei cete: începătoriile, Arhanghelii şi îngerii. *Începătorii* se numesc, pentru că sunt mai mari peste îngerii cei mai de jos, rânduindu-i pe dânşii spre împlinirea Dumnezeeştilor porunci; lor le este încredinţată îndreptarea a toată lumea şi păzirea împărăţiilor şi domniilor, a ţinuturilor, a popoarelor, a neamurilor şi a limbilor; căci fiecare împărăţie, neam şi limbă, are deosebit păzitor şi îndreptător al întregii sale laturi, pe un înger dintr-această ceată cerească, ce se zice începătorie. Slujba acestei cete (după înţelegerea lui Grigorie) este a învăţa pe oameni, ca să dea cuviincioasă cinste la tot dregătorul, după vrednicia boieriei lui.

Aceşti îngeri înalţă pe cei vrednici la treptele boieriilor cele mai cinstite, şi-i povăţuiesc pe dânşii ca să nu caute dregătoria pentru al lor câştig şi chiverniseală, pentru iubirea de cinste şi mărirea cea deşartă; ci pentru cinstea lui Dumnezeu şi pentru lăţirea şi înmulţirea laudei Lui, şi pentru folosul celor de aproape, slujind de obşte tuturor treburilor celor de subt stăpânirea lor. Iar *Arhangheli* se numesc cei mari şi vestitori de bine, adică cei ce vestesc cele mari şi prea slăvite (taine) şi aceştia au slujbe (precum grăieşte Marele Dionisie), a descoperi proorociile, cunoştinţei voiei Domnului şi înţelegerile pe care le primesc ei de la cetele mai de sus, pentru ca să le vestească îngerilor celor mai de jos, şi printr-înşii oamenilor. Iar

Sfântul Grigorie Dialogul: „Aceştia îtimulţesc sfânta credinţă între oameni, luminând mintea lor cu lumina înţelegerii Sfintei Evanghelii, descoperindu-le tainele credinţei celei drepte". Iar *îngerii* în orânduielile cele cereşti, sunt mai jos decât toate rânduielile şi mai aproape de oameni.

(g) Vezi Simbolul Credinţei după V. şi N. Testament de Gheorghe Joandrea, edit. Braşov 1913; S.Tes. o.e. pp. 272-296; Mărt Ortodoxă partea I-a;

mintea ta să cugete afară (la deşertăciunile lumeşti) nu înlăuntrul cu picioarele; iar cu mintea să hoinăreşti pe afară cu purtarea de grijă: pentru boi, vaci, cai, oi, ţarini, grădini, moşii, bani, vii, sate, rumâni (la lumea deşartă) sau (să pierzi şirul Dumnezeeştilor Liturghii) pentru gândurile cele necurate şi ale altor lucruri lumeşti… Ce este: „Sa stăm cu frică?" Prin aceste cuvinte, Sf. Biserică ne învaţă, să stăm la Sf. Liturghie cu toată priceperea Dumnezeească şi cu tot sufletul..; Prin cuvintele: „Să luăm aminte..." ne învaţă iarăşi pe fiecare ca să ascultăm cu toată inima cuvintele zise de Preot, iar nu să lăsăm mintea a hoinări în altă parte"(h).

Statornicia aceasta în credinţă să fie tare asemenea stâncii de granit, contra năvălirii şi izbirii curentelor vrăjmaşe Ortodoxiei, aşa, încât nimeni

Aceştia vestesc oamenilor tainele lui Dumnezeu şi voinţele Lui cele mai mici chiar, povăţuindu-i să vieţuiască cu fapte bune şi cu dreptate, după Dumnezeu. Apoi sunt puşi să ne păzească pe noi, pe fiecare credincios. Deci, pe cei ce suntem buni, ne ţin, ca să nu cădem, iar pe cei care cădem, ne ridică; şi niciodată nu ne lasă pe noi, deşi uneori greşim; ei sunt totdeauna gata a ne ajuta, numai să voim şi noi.

Apoi se numesc tot cu acelaşi nume, toate cetele cele mai presus de Cer, adică *îngeri.* Cu toate că au şi alte nume după rânduiala şi iconomia lui Dumnezeu, şi după numirile darului de la Dânsul, precum: Serafimii, Heruvimii, Scaunele şi alte cete; însă toţi de obşte se numesc îngeri, căci numele înger nu arată însăşi natura, ci numai slujba. Deci toţi sunt îngeri, pentru că toţi slujesc poruncii lui Dumnezeu, după cele scrise: *„Au nu sunt toţi duhuri slujitoare, trimiţându-se spre slujire"?* Dar slujbele lor, sunt despărţite şi nu la fel; ci fiecare ceată are slujba rânduielii sale, ce i se cuvine, pentru că Prea Înţeleptul Ziditor nu descopere deopotrivă tuturor, Tainele Dumnezeeştei Sale Voinţe, ci prin mijlociri, adică prin cetele cele mai de sus luminând pe cele mai de jos, arătându-le voia Sa cea Sfântă, le poruncesc să o îndeplinească, precum se vede arătat în cartea Proorocului Zaharia, unde îngerul vorbind cu Proorocul, alt înger ieşea întru întâmpinarea îngerului aceluia, poruncindu-i să meargă la Prooroc şi să-i vestească cele ee aveau să fie pentru Ierusalim. Astfel se scrise: „Iar îngerul; sta grăind către mine, şi alt înger ieşea întru întâmpinarea sa şi a zis către dânsul, grăind: Aleargă şi spune tânărului aceluia (adică Proorocului Zaharia): „Fără zid vor locui în Ierusalim, pentru mulţimea oamenilor, şi Eu

voi fi lui, zice Domnul, zid de foc împrejur". La aceste cuvinte Sfântul Grigorie, zice: „Când înger către înger grăieşte: *„Aleargă şi spune către tânărul acela "*, nu este îndoială, că îngerii unul pe altul se trimit, adică cei mai de sus trimit pe cei mai de jos. Deci, sunt mai mici cei trimişi, şi mai mari cei ce trimit. Aşijderea şi în proorocia lui Daniil se spune, că un înger porunceşte îngerului, să-i spună Proorocului vedenia. Deci, de aici este arătat, că îngerii cetelor celor mai de jos, se vestesc şi se luminează de îngerii cetelor mai de sus, despre Dumnezeeasca voinţă a Făcătorului lor (t).

(h) Vezi Pravila mare bisericească o.c. pg. 453; (t) V.Sf. 8 a Xl-a o.c. pg. 270-9;

Lupta creştinului pentru mântuirea sa şi a aproapelui său. Fraţilor! întăriţi-vă în Domnul şi în tăria puterii Lui. îmbrăcaţi-vă cu toată armătura lui Dumnezeu, ca să puteţi ţinea piept împotriva uneltirilor diavolilor. Să luăm aminte! Că noi n-avem de luptat împotriva cărnii şi adintre întunecaţi necredincioşi ori prooroci ai lui Antihrist, eretici, sectari şi contrari ai Ortodoxiei, să nu poată înşela, prin a schimba, scoate şi sfârteca dreapta credinţă creştinească, păstrată de strămoşii noştri dealungul acestor 19 secole, chiar şi cu preţul vieţii lor!

Iubiţilor! Să ne unim cu toţii şi să devenim una în Domnul nostru Iisus Hristos prin legătura .dragostei sfinte. Să păstrăm cu sfinţenie până şi cu preţul vieţii noastre tezaurul sfânt al dreptei credinţe, moştenit de la strămunii noştri sfinţi. Aur am primit de la dânşii, aur să lăsăm moştenire geneiraţiei viitoare.

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis Preotul: „Să stăm bine, să stăm cu frică…", atunci a văzut împăratul pogorându-se Duhul Sfânt deasupra Preotului, şi odihnind peste el, l-a

,.Fiule! Tu privegheazã întru toate, pătimeşte răul, fã lucrul Evanghelistului, slujba Ta fã-o deplin. Iatã eu mã jertfesc şi vremea despărţirii mele s-a apropiat. Lupta cea bunã m-am luptat, cãlãtoria am sãvârşit, credinţa o am păzit De acum mi s-a gătit mie cununa dreptăţii, care îmi va da mie Domnul Judecătorul cel drept în ziua aceea; şi nu numai mie; ci şi tuturor celor ce au iubit arătarea Lui..." (II Tim. $4_{s\,9}$).

umplut de lumina Sa cea Dumnezeească. Şi când a zis: „Să luăm aminte, Sfânta Jertfă cu pace a o aduce" a văzut împăratul Pruncul cel înjunghiat că S-a înălţat la cer şi a venit cu patruzeci de Serafimi, înconjurând Sfânta Masă.

sângelui; ci împotriva căpeteniilor, a domniilor şi a stăpânitorilor întunericului veacului acestuia, împotriva duhurilor răutăţii care sunt în locurile cereşti. Drept aceia, luaţi toată armătura lui Dumnezeu, ca să vă puteţi împotrivi spiritelor răutăţii în ziua cea rea şi să staţi bine după ce veţi ieşi biruitori. Staţi totdeauna gata de luptă, având mijloacele voastre încinse cu adevărul, făcliile (priceperii şi înţelepciunii voastre) aprinse, îmbrăcaţi^vă cu platoşa dreptăţii, încălţaţi-vă picioarele cu râvna pregătirii şi propoveduirea Evangheliei păcii. Peste toate luaţi pavăza credinţei, cu care veţi putea stinge săgeţile vicleanului cele aprinse, ale spiritelor viclene şi înrăutăţite. Luaţi-vă coiful mântuirii şi sabia Duhului care este cuvântul lui Dumnezeu. Faceţi în toată vremea prin Duhul tot felul de rugăciuni folositoare şi cereri mântuitoare sufletelor. Privegheaţi în acestea cu toată stăruinţa. Faceţi rugăciuni pentru toţi sfinţii, şi pentru mine, ca să mi se dea mie cuvânt, pentru a grăi şi arăta cu îndrăzneală taina Evangheliei... (Efs.

6[ww]***;*** comp. Lc. 12[2n0]; Mt. 25[113]; vezi şi intructivele explicări ale Sf. Ioan Hrisostom şi feric. Teofilact la ep. c. Efs. 6[7?:20]).

2. **Ce face Diaconul după aceasta?** Diaconul (de este), după: „Să stăm bine..." intră în Sf. Altar, ia în mâna dreaptă ripida, şi clătinând-o deasupra Sfintelor Daruri — asemenea zborului porumbelului când se lasă lin în jos — le apără cu evlavie, alungând vietăţile care vin să-se aşeze pe dânsele.

3. **Ce închipuieşte Diaconul cu aceasta?** Diaconul prin această purtare şi clătinare a ripidei deasupra Sfintelor Daruri, închipuieşte înconjurarea nevăzuţilor (de ochii trupeşti) Heruvimi şi Serafimi, care zburând împrejurul Tronului Dumnezeirei, slavoslovesc neîncetat pe Dumnezeu, zicând: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot..."(i).

4. **Ce însemnătate au cuvintele: „Mila păcii, Jertfa laudei?"** „Mila păcii" înseninează că milostivirea Dumnezeească prin Jertfa de pe Crucea Golgotei, a împăcat şi a mântuit din pierie omenirea învrăjbită cu Sine. „Dumnezeu era în Hristos împăcând lumea cu Sine, neţinând în socoteala păcatelor lor, şi ne-a încredinţat propoveduirea acestei împăcări..."(j). „Că atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, cât şi pe Fiul Său cel Unul născut, L-a dat, ca tot cel ce crede întru El să nu piară; ci să aibă viaţă veşnică. Că n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume, ca să judece lumea; ci ca să se mântuiască lumea prin El"(l).

Astfel, Sfânta Jertfă din mila Dumnezeului păcii, este pentru noi, un nesecat izvor de pace; iar pentru Cel Atotsfânt, care ne-a dăruit-o, este o laudă desăvârşită. Aceasta cunoscând-o, noi cerem Domnului Hristos, ca El, Care a zis: „Milă voiesc; iar nu jertfă..."(m), să se milostivească spre noi şi să ne întărească cu Darul Său, cum a întărit cu hrană mulţimea noroadelor flămânde din pustie(n), ca să-L lăudăm aici şi în vecii vecilor. Prin cuvintele: „Mila păcii, Jertfa laudei", Sfânta Biserică ne mai învaţă: Să miluim pe săraci şi să avem pace cu toţi, pentru ca Sfânta Jertfă (părticelele scoase şi pentru folosul nostru sufletesc şi trupesc) şi rugăciunile noastre să fie bine primite de Dumnezeu, pentru ca El să ne dea ajutor şi Dar de sus; iar noi să-L proslăvim cu laude şi cântări duhovniceşti(f).

5. **Ce aşteaptă credincioşii la deschiderea uşilor împărăteşti?** în

---

7**(o) 2 Cor. 13**[14] **comp; 1 Cor. 12, „; (p) Is. 11; 12; 61,; Lc. 4,**[8 22]**; Gal. 5**[22]**;**

timpul deschiderii uşilor împărăteşti, credincioşii aşteaptă aducerea de sus a binecuvântării lui Dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, prin gura Preotului.

6. Ce însemnătate au cuvintele: „Darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu şi Tatăl, şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toţi", zise de Freot? După deschiderea uşilor împărăteşti, Preotul ieşind în uşile împărăteşti, în faţa poporului, îi aduce această binecuvântare apostolească(o). Prin binecuvântarea aceasta cu Sfânta Cruce, Preotul întăreşte pe credincioşii săi, cerând pentru dânşii de la Dumnezeu Fiul, dar, de la Dumnezeu Tatăl focul dragostei Dumnezeeşti, şi de la Dumnezeu Duhul Sfânt împărtăşire de duhovniceşti daruri strălucite(p).

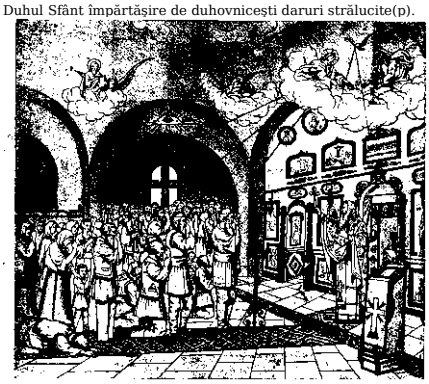

Preotul blagoslovind cu Sf. Cruce adunarea dreptcredincioşilor creştini prezenţi în Sf. Biserică, cu semnul Sfintei Cruci, zice cu glas înalt: Darul Domnului nostru Iisus Hrislos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toţi (2 Cor. $13_{,4}$; comp. Gal. $6_{16,8}$; Efs. 6_{24}; Filip 4_{23}; 2 Tim. 4_{22}; Filimon 1_{23}; Evr. 13_{25}). în acest timp Prea Sfântul Dumnezeu Tatăl Fiul şi Duhul Sfânt, care cunoaşte sufletul fiecăruia din cei prezenţi, varsă raze şi valuri, valuri de lumină, căldură şi putere Dumnezeească în fiinţa celor ce-L iubesc pe El cu curăţie şi-I slujesc Lui cu

trup şi suflet. ***„Fericiţi sunt cei ce ascultă Cuvântul lui Dumnezeu şi-lpăzesc pe el"*** (Lc. 11_{M}; 8_{21}; Mt. $7_{21\ 27}$; Iac. 1_{2S}; Ape. 3_{2021}; 21; 22_{14}).

7. **Ce însemnătate au cuvintele: „Si cu Duhul tău?"** Prin acest răspuns credincioşii se roagă pentru Preot cerând de la Dumnezeu, ca aceste daruri să fie şi cu duhul lui, pentru a-i păstori bine, spre mântuirea lor, spre binele obştesc, şi spre slava,lui Dumnezeu.

8. **Ce însemnătate au cuvintele: „Sus să avem inimile" zise de Preot?** Prin aceste cuvinte, Preotul îndeamnă pe credincioşi, ca la sublimul act al Dumnezeeştei Liturghii — în care se reprezintă opera mântuirii omeneşti: întruparea şi arătarea Mântuitorului pe pământ, propovăduirea, prigonirile, patimile, moartea, îngroparea, pogorârea în iad, învierea, înălţarea la cer şi

Agoninsindu-ne, alimentând şi crescând în noi înaltele virtuţi creştineşti: credinţa vie, nădejdea tare şi dragostea înflăcărată, să ne înălţăm dimpreună cu toate simţirile noastre de pe pământ la ceruri slavoslovind pe Dumnezeu, Căruia în toată viaţa să-I slujim cu frică şi să ne bucurăm cu cutremur înaintea Lui. ***„Petrecerea noastră este în ceruri, de unde şi pe Mântuitorul aşteptăm, pe Domnul nostru Iisus Hristos; Care va schimba chipul trupului smereniei noastre, ca să se facă în chipul Trupului Slavei Lui, după lucrarea puterii ce are El, de a-şi supune Luişi toate..."*** (Filip. $3_{,021}$; Evr. 13_{14}).

şederea deadreapta Tatălui Ceresc — să-şi înalţe inimile, sentimentele şi cugetele lor, la Cel ce S-a jertfit pentru a ne da nouă putinţa (dacă ne vom osteni), ca să dobândim fericirea veşnică.

9. **Ce însemnătate au cuvintele: „Avem către Domnul" date de cântăreţi?** Prin cuvintele acestea adunarea credincioşilor, prin gura cântăreţilor, arată că îşi are aţintită toată mintea şi inima cu cugetele cele mai bune şi dorul către Domnul iisus Hristos. Aşa învaţă şi Sf. Ciril, zicând: „în această oră înfricoşată se cuvine să avem inimile la Dumnezeu; iar nu jos la cele pământeşti. în această oră se cuvine toţi să părăsească grijile

vieţii, afacerile casnice, şi să-şi aibă inimile în ceruri la Dumnezeu cel iubitor de oameni". „Ce faci frate — întreabă Sf. Efrem Şirul— au doară n-ai promis tu că vei avea inima către Domnul, când a strigat Preotul: „Sus să avem inimile"; iar tu ai răspuns: „Avem către Domnul?" Si nu te temi tu a minţi în această oră înfricoşată? O mare minune! Masa Părintelui Ceresc este gata, Mielul lui Dumnezeu se jertfeşte, toate puterile îngereşti se roagă pentru tine, dimpreună cu Preotul, Sângele Domnului Hristos se varsă pentru tine în Paharul cel misterios pentru curăţirea ta şi tu
nu te ruşinezi? Nu plângi pentru tine însuţi? Nu vrei să te rogi nici pentru tine însuţi, nici pentru altul...?" (Dr. Mitrof. Liturgica, o.c. pg. 509-510).

10. Ce însemnătate au cuvintele: „Să mulţumim Domnului" zise de Preot? Preotul făcând semnul Sf. Cruci, cu Sfânta Cruce asupra poporului către miază-zi, înclinându-se către Icoana Mântuitorului, prin aceste cuvinte, el îndeamnă pe fiecare dreptcredincios creştin, ca să se asocieze cu el şi cu cetele îngereşti, să mulţumească Domnului Dumnezeu pentru toate binefacerile Lui.

11. Ce însemnătate au cuvintele: „Cu vrednicie şi cu dreptate este a ne închina: Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Treimei cei de o fiinţă şi nedespărţită?" Prin această laudă, corul cântăreţilor mulţumeşte Atotputernicului Dumnezeu Celui slăvit în trei Feţe: Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Carele
Cuvântule al lui Dumnezeu, Raza cea de o fiinţă a lui Dumnezeu Atotstăpânitonilui, precum Te-ai făgăduit, locuinţa Ta cea Dumnezeeşte strălucitoare fă-o la mine,caun îndurat,cuPărintele şi cu Duhul, şi mă voi arăta înfricoşat dracilor şi patimilor (Octoih).
toate făpturile văzute şi nevăzute le-a adus din nefiinţă în fiinţă. îl slavoslovește pe El, Care a făcut pe om, coroana a toate zidirile, căruia, i-a dat stăpânire peste tot pământul şi vietăţile de pe el, din aer şi din ape.

Tot în această cântare îi mulţumim Prea Sfântului Dumnezeu, Care n-a lepădat pe om în căderea lui; ci l-a ridicat iarăşi la cinstea cea dintâi, prin Jertfa Iubitului Său Fiu Iisus Hristos. Pentru aceste mari faceri de bine, adunarea credincioşilor se sileşte după putinţă a mulţumi Prea Sfintei Treimi, cu mai multă vrednicie, după pilda Prea Sfintei Treimi, cu mai multă vrednicie, după pilda dată de Mântuitorul, Care adeseori mulţumea Tatălui Ceresc: *„Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne al cerului şi al pământului, că ai ascuns acestea de cei înţelepţi şi pricepuţi şi le-ai descoperit pe el pruncilor... Părinte! Mulţumescu-Ţi Ţie, căM-ai ascultat..."*(s).

12. **Ce face Preotul în timpul acestei cântări?** în timpul acestei cântări, Preotul se roagă în taină, zicând: *„Cu vrednicie şi cu dreptate este a-Ţi cânta Ţie, pe Tine a Te binecuvânta, pe Tine a Te lăuda, Ţie a-Ţi mulţumi..."*. în această tainică rugăciune Preotul, dimpreună cu corul şi

(s) Mt. 11_{25}; Lc. 10_{21}; comp. Lc. $17_{]718}$; Ioan $17_{,}$; 1 Cor. 1_{4}; 14_{28}; Efs. 5_{20}; Filip 1_{3}; 4_{6}; 1 Tes. 2_{13}; 5_{18}; 1 Tim. $4_{3\,5}$; Ape. 7_{8}; 11_{17};

credincioşii, preaslăvesc pe Dumnezeu, Care a vărsat peste noi mulţimea bunătăţilor Sale Dumnezeeşti, suindu-ne pe noi din căderea noastră, până la cer, făcându-se moştenitori ai împărăţiei Sale. Mulţumesc Prea Sfintei Treimi, Care măcar că în ceruri este preaslăvită de ostile îngereşti, Arhangheli, Heruvimi şi Serafimi, totuşi în nemărginita Sa dragoste, priveşte şi spre noi viermişorii pământului, primind din mâinile noastre această slujbă şi Jertfă liturgică; şi din gurile noastre de tină, laude şi cântări duhovniceşti.

13. **Ce însemnătate au cuvintele: „Cântare de biruinţă cântând, strigând, glas înălţând şi grăind" zise de Preot?** Cuvintele acestea cu care noi oamenii aducem laudă lui Dumnezeu ne reamintesc Atotputernicia lui Dumnezeu, Care din nimic a făcut cerul şi pământul, dimpreună cu lumea nevăzută (amulţimei oştilor cereşti) şi cea văzută.

Cuvintele acestea de laudă, ne reamintesc desăvârşita biruinţă pe care Mântuitorul a făcut-o asupra păcatului strămoşesc şi propriu al omenirei, sub a cărui greutate gemea strivit neamul omenesc. Astfel de minunate.şi slăvite cântări de biruinţă neîncetat se înalţă Dumnezeirei în ceruri de către mulţimea oştirilor îngereşti. „în faţa Scaunului de Domnie este o mare de sticlă, asemenea cu cristalul. în mijlocul Scaunului de Domnie şi împrejurul Scaunului de Domnie stau patru făpturi pline cu ochi pe dinaintea corpurilor lor înfocate şi pe dinapoi. Cea dintâi făptură vie seamănă cu un leu; a doua seamănă cu un viţel, a treia are faţa ca a unui om; şi a parta seamănă cu un vultur care zboară. Fiecare din aceste făpturi vii avea câte şase aripi şi erau pline cu ochi de jur împrejur şi pe dinlăuntru. Zi şi noaptea laudă Dumnezeirea fără încetare zicând: „Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu Atotputernicul, Cel ce era, cel ce este şi Cel ce vine!" Când aceşti vieţuitori dau slavă, cinste şi mulţumiri, Celui ce şade pe Scaunul de Domnie, Celui care este viu în vecii vecilor, cei douăzeci şi patru de bătrâni cădeau înaintea Celui ce şade pe Scaunul de Domnie, şi se închinau celui ce este viu în vecii vecilor, şi îşi pun cununile lor înaintea Scaunului de Domnie, zicând: „Vrednic eşti Doamne, Dumnezeul nostru, a lua slava, cinstea şi puterea; că Tu ai făcut toate lucrurile, şi prin voia Ta stau în fiinţă şi s-au zidit... vrednic este Mielul care S-a înjunghiat, ca să ia puterea, înţelepciunea, tăria, slava şi binecuvântarea. Toate făpturile care sunt în cer, pe pământ, în mare şi tot ce se află în aceste locuri, le-am auzit zicând: „A Celui ce şade pe Scaunul de Domnie şi a Mielului să fie lauda, cinstea, slava şi stăpânirea în vecii vecilor". Cei patru vieţuitori vii ziceau: ,,Amin"(t).

(t) Apoc.$4_{6\ n;}$ 5_{1214}. Iez. 1_{1011}

¡Tabloul de faţă arată: Sus, Prea Sfanţul Dumnezeu stând în slavă pe Scaunul Său de Domnie, în mijlocul şi împrejurul Scaunului de Domnie se văd cei patru vieţuitori, cu chipul de om, de leu, de viţel şi de vultur şi de ostile îngereşti. Deadreapta şi deastânga Scaunului Dumnezeirei: Maica Domnului, Sf. Ioan Botezătorul, dimpreună cu cei 24 de bătrâni, Sf. Apostoli, Prooroci, Ierarhi, Mucenici, Cuvioşi, Mărturisitori, drepţi... Deasupra, la dreapta, Ierusalimul cel de sus. Aceasta-i Biserica triumfătoare. La mijloc se vede Preotul slujind pentru creştini şi pentru toată lumnea. întreaga creştinătate dreptcredincioasă de pe pământ formează Biserica Luptătoare. La stânga se văd sufletele celor ce-i prind moartea nepregătiţi îngreunaţi de păcate cum cad jos în iad traşi de

Aşadar, cuvintele acestei cântări de biruinţă: „Cântând, strigând, glas înălţând şi grăind" sunt exact ale celor patru vieţuitori, care formează simbolul inspiraţiei celor patru Sf. Evanghelişti. Astfel, cel ce cântă „cântând" e vulturul; cel ce strigă „strigând" e viţelul; cel ce îşi înalţă glasul **„glas înălţând"** e leul, şi cel ce grăieşte „şi **grăind"** este omul. Aceşti tuspatru vieţuitori vii, preaslăvesc dimpreună cu toate zidirile cereşti, pământeşti şi cele dedesupt, pe Prea Sfântul Dumnezeu, Care toate le-a făcut şi le face sunt desăvârşite şi bune foarte.

14. **Ce însemnătate are ridicarea steluţei deasupra Sfintelor Daruri şi atingerea cu fiecare din cele patru cornuri ale ei, în cele patru părţi ale Sf. Disc...?** Atingerea cu câte un corn al steluţei, în cele patru părţi ale Sf. Disc, pe care o face sfinţitul slujitor deasupra Sfintelor Daruri, însemnează glasul cu care cei patru vieţuitori cu chipurile simbolice ale Heruvimilor şi Serafimilor, cântă înaintea lui Dumnezeu cântare de biruinţă(u).

La cuvintele: *„Cântând, strigând, glas înălţând şi grăind"*, făcând Diaconul (în lipsa lui Preotul) cu steaua semnul Sf. Cruci, loveşte uşor în cele patru părţi ale discului, spre a simboliza cântarea celor patru vieţuitori străluciţi şi înaripaţi, cu care se preamăreşte Dumnezeu pe Scaunul Său cel prea înalt. Prin această atingere împătrită, ne arată că învingerea Domnului Hristos asupra păcatului, a morţii, a diavolului şi a iadului se vesteşte în toate cele patru părţi ale lumii. Aceasta se face şi spre a deştepta atenţiunea credincioşilor la misteriile cele mari ce urmează.

15. **Ce însemnătate are apărarea Sfintelor Daruri cu ripida de către Diacon?** în timpul cântării imnului triumfal, Diaconul apără cu ripida Sfintele Daruri, ca să nu cadă în ele ceva. Apărarea cu ripida are şi ea o însemnătate simbolică. Simeon Tesaloniceanul scrie: „Drept aceea se dă Diaconilor de Arhiereu ripida, căci ea închipuieşte aripile îngerilor şi

pe însuşi Heruvimii şi Serafimii, deoarece şi Heruvimii şi Serafimii se înfăţişează pe ea, şi poartă pe sine chipul acelor Serafimi, care în lege umbreau chivotul şi cele ce se numeau „Sfintele Sfintelor". Că deoarece

draci. Jos gura iadului vărsând, valuri, valuri de foc infernal, cu care torturează sufletele păcătoşilor. Spre dreapta se arată mai mulţi îngeri luminaţi, care pentru Dumnezeeştile Liturghii, rugăciuni, milostenii, pomeni şi alte faceri de bine pentru sufletele repauzaţilor, vin trimişi de Dumnezeu şi scot sufletele osândite din iad (Vezi pe larg explicarea acestui tablou în Biblioteca Ortodoxiei Nr. 50 a).
(u) Iez. 1^{10}; Ape. $4^{6\,8}$

;acestea au fost atunci în umbră, cu cât mai vârtos se cade acuma să ţină locul lor, după ce s-a arătat adevăruF'(v). în lipsa ripidei Diaconul întrebuinţează astfel un procovăţ mic.

16. **Ce însemnătate are răspunsul corului: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui. Osana întru cei de sus. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus".**

Cântarea aceasta triumfală sau de biruinţă în care se preamăreşte Dumnezeu Savaot sau Dumnezeul oştirilor, este alcătuită dintr-o cântare de laudă îngerească şi alta omenească. Prima este cântarea Serafimilor văzuţi de Isaia Proorocul. *„ Văzut-am* — zice el — *pe Domnul şezând pe Scaun înalt şi prea înălţat şi plină Casa de mărirea Lui. Serafimii stau împrejurul Lui şi strigă unul către altul: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este tot pământul de mărirea Lui...* "(z).

Sf. Ioan Teologul, deasemenea istoriseşte că a văzut patru vieţuitori înaripaţi şi i-au auzit cântând lui Dumnezeu această cântare de biruinţă. „Cei patru vieţuitori — zice el — unul fiecare aveau câte şase aripi împrejur şi înăuntru erau plini de ochi, şi odihnă nu au ziua şi noaptea zicând: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu Atotţiitorul, Cel ce era, Cel ce este şi cel ce vine"(x). Această parte de laudă este serafimicească, Sf. Gherman zice: „Fiara cea dintâi asemenea leului, strigă: **„Sfânt";** cea de a doua asemenea viţelui, strigă: **„Sfânt",** cea de a treia asemenea vulturului, strigă: **„Sfânt";** şi cea de a patra asemenea omului, strigă: **„Domnul Savaot".** Cu cele trei sfinţiri ce se împreună în o Dumnezeire, se însemnează stăpânirea şi împărăţia şi puterea văzută de Isaia.

Sf. Biserică a complectat apoi această laudă cu cântarea pământească adusă de mulţimea noroadelor evreilor, Mântuitorului, atunci când a intrat cu triumf împărătesc în Ierusalim: *„Osana... Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus"(y).*

17. **Ce însemnătate are cuvântul „Osana"?**

Cuvântul „Osana" este evreesc. în limba noastră românească el însemnează: „Doamne, mântuieşte-ne", sau „Dă-ne Doamne mântuire"(a). Sfântul Ioan Hrisostom în Omilia 21-a a Sf.Ev. Matei, traduce cuvântul „Osana" cu „mântuire" sau „strigare de biruinţă".

Evreii întâmpinau pe principii lor şi pe bărbaţii trimişi de Dumnezeu pentru eliberarea poporului din nevoi şi felurite primejdii cu aceste cuvinte

(v) Dr. V. Mitrofanovici, o.c. pg. 512; (z) Is. $6^{1\text{-}7}$; Avac. 3^{3}; (x) Ape. 4^{5}; (y) Mt. 21^{1}; Mc. II^{9}; Lc. 19^{38}; Ioan 12^{13}; Ps. $117/118^{24\text{-}}$; (a) Ps. 1 $17/118^{25\,26}$; de laudă, prin care le arătau stimă profundă, bucurie, nădejde şi mulţumire. Cu acest cuvânt de laudă întâmpinăm şi noi creştinii pe Domnul Iisus Hristos la slujba Sf. Liturghii, în momentul când are să se aducă Jertfă vie lui Dumnezeu Tatăl, pentru iertarea păcatelor şi mântuirea lumii. Creştinii care cântă această cântare împreună cu îngerii din ceruri, trebuie să fie curaţi cu inima, curaţi la suflet, curaţi şi statornici în mărturisirea dreptei credinţe, pentru ca cântarea şi rugăciunea să se poată înălţa şi să fie bine primită de Dumnezeu. Aceste două imnuri: primul serafimicesc şi al doilea omenesc, alcătuite la un loc cu numele de imnul biruinţei sau triumfal, astăzi noi le aducem împreună cu îngerii din ceruri lui Dumnezeu Savaot, adică Dumnezeului celui Atotputernic al oştirilor, biruitorul morţii(b).

18. **Ce face Preotul în acest timp?** în acest timp când credincioşii din Sf. Biserică cântă această cântare serafimicească, dimpreună cu îngerii din ceruri înaintea lui Dumnezeu, Preotul adevereşte aceasta rugându-se în taină astfel: „Cu aceste fericite puteri şi noi Iubitorule de oameni... Stăpâne, strigăm şi grăim Sfânt eşti şi Prea Sfânt, Tu (Părinte Ceresc) şi Unul născut Fiul Tău şi Duhul Tău cel Sfânt, Sfânt eşti şi Prea Sfânt...". în această tainică rugăciune, el preamăreşte pe Dumnezeu, laudă economia Lui, pentru că atât de mult a iubit lumea, încât şi pe Unicul Său Fiu L-a dat, ca tot cel ce crede într-însul să nu piară; ci să aibă viaţă veşnică. Carele venind şi plinind rânduiala cea pentru noi, S-a dat pe Sine în noaptea în care S-a vândut pentru viaţa lumii. Atunci luânrf pâinea cu Sfintele, preacuratele şi fără de prihană mâinile Sale, mulţumind, binecuvântând, sfinţind şi frângând, a dat Sfinţilor Săi Ucenici şi Apostoli.

Rugăciunea aceasta este alcătuită pe temeiul vechilor Liturghii: Clementină (n. 13,14,16) aSf. Iacob (n. 29.30) şi aSf. Vasile cel Mare, care este mult mai bogată decât a Sf. Ioan Gură de Aur.

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis Preotul: „Cântare de biruinţă, cântând, strigând..." a văzut împăratul pe Dumnezeu Părintele pogorându-Se din cer cu doisprezece Serafimi, având

fiecare câte şase aripi, cu două îşi acopereau feţele sale, cu două picioarele; iar cu două zburau şi cântau cu glas mare: „Sânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot...". Iar Părintele Ceresc a sărutat pe Fiul Său şi S-a înălţat la cer(c).

(b) 1 Cor. 15; Is. 25[8]; Evr. 2[14,15]; Ape. 20[14]; Osia 13[14]; (c) Dese. Sf. Liturghii o.c.

Sf. Eftimie la cântarea: „Sfânt, Sfânt, Sfânt..." s-a arătat stând îmbrăcat cu un stâlp de foc. Monahii din Sf. Munte au un obicei foarte vechi şi anume: La praznicul cel cu totul luminos al Schimbării la Faţă a Mântuitorului, ei se suie în vârful muntelui şi fac priveghere toată noaptea. A doua zi după ce se săvârşeşte Dumnezeeasca Liturghie, se pogoară iarăşi la locurile lor. Odată când a sosit praznicul acesta, s-a suit şi Dumnezeescul Eftimie împreună cu alţi fraţi, şi în vremea când voia să facă Dumnezeeasca Liturghie, toţi cu un glas rugau pe cuvios ca el să săvârşească Dumnezeeasca Liturghie. Sfântul ascultând cu multă şi smerită cugetare, şi săvârşind Dumnezeeasca Liturghie, a ajuns până la vozglasul care zice: *„Cântare de biruinţă, strigând, glas înălţând şi grăind"*. Şi pe când fraţii cântau: *„Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot... "*, deodată a strălucit peste toţi o lumină nemăsurată, împreună cu cutremur; încât toi ceilalţi au căzut cu faţa la pământ, numai fericitul Eftimie sta singur, arătându-se ca un stâlp de foc(d), şi rămânând cu totul nemişcat; iar minunea aceasta l-a făcut pretutindeni mult mai vestit(t).

„... Eu sunt Pâinea cea vie, Care S-a pogorât din cer. De va mânca cineva din Pâinea aceasta va fi viu în veci... Pâinea care Eu o voi da, Trupul Meu este, pe Care-L dau pentru viaţa lumii..." (Ioan 6[51]; 3[13]; Evr. 10[5-10])

Sfintele veşminte cu care se îmbracă, sfinţiţii liturghisitori în timpul liturghiei, au într-însele sfinţenie, foc şi strălucire Dumnezeească, ca şi Biserica cu obiectele ei sfinte (vezi despre aceasta la pg. 58-61 din această carte).

19. Ce însemnătate au cuvintele: „Luaţi şi mâncaţi, Acesta este Trupul Meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor", zise de Preot? Aceste cuvinte, ne aduc aminte de momentul însemnat în care Mântuitorul nostru Iisus Hristos a făcut Cina cea de Taină cu ucenicii Săi. Aici se vede aidoma, cum El luând pâinea, sfinţind-o prin mulţumirea şi binecuvântarea Sa, a dat-o Sf. Săi ucenici şi apostoli şi după dânşii şi nouă, transformată în însuşi Prea Sfântul Său Trup. „Luând Iisus pâinea, mulţumind şi binecuvântând-o a frânt-o şi a dat-o ucenicilor Săi, zicând: „Luaţi şi mâncaţi, Acesta este Trupul Meu..."(e).

(d) Eş. 40$_{34\ 38}$**; 29**$_{43}$**; Levit 16,; Num. 9**$_{15}$**; 3 împ. 8**$_{10}$ **„; 2 Parai** 5$_{1314}$**; 7,; Is. 6ı; Agheu 2.**$_{9}$**; Ape.** 15,; **(t)** V**-Sf. 17 a** V**-a pg. 912**-13; **(e)** M**l 26**$_{m}$**;** Mc. **14**$_{22}$**;** Lc. **22**$_{19}$**; 1 Cor. 11,**$_{23\ 4}$; 10$_{16_17}$;

20. Ce însemnătate au cuvintele: „Beţi dintru Acesta toti, Acesta este Sângele Meu al legii celei noi, care pentru voi şi pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor?" Cuvintele acestea rie reamintesc acelaşi moment în care Mântuitorul la Cina cea de Taină, a binecuvântat vinul din Pahar, prefăcându-l în Prea Sfânt Sângele Său, pe care L-a dat Sfinţilor Săi Apostoli. După dânşii acelaşi P.S. Sânge L-a dat şi îl dă şi nouă clericilor şi creştinilor din toate vremile, până la sfârşitul veacului(f). *„Luând Potirul şi mulţumind a dat lor, zicând: „Beţi dintru Acesta toţi că Acesta este Sângele■ Meu al Legii celei noua, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor"*(g).

Arătări Dumnezeeşti. *Sf. Vasilie prin slujba Sf. Liturghii, curăţeşte de păcate pe o femeie păcătoasă.* în zilele cuviosului nostru părinte Vasilie, era în Ce sare ia o văduvă din o familie nobilă şi foarte bogată, care petrecea în desfătări şi se tăvăiea în necurăţenia desfrânării de mulţi ani; iar Dumnezeu, Care vrea pocăinţa tuturor, s-a atins de inima ei cu Darul Său şi s-a îndreptat femeia pe calea cea bună. Aflându-se singură, se gândea la numeroasele sale păcate, şi a început a se tângui, zicând: „Vai mie păcătoasei, cum voi răspunde Dreptului Judecător pentru atâtea păcate ce am făcut? Casa trupului mi-am stricat şi sufletul mi-am întinat. Vai mie! cea mai păcătoasă decât toţi, cui m-am asemănat cu păcatele? Desfrânatei sau vameşului? Căci nimeni n-a greşit ca mine, mai ales că după Botez **am** făcut atâtea răutăţi; şi de unde voi avea ştire, că mă va primi Dumnezeu, pocăindu**-mă?"**

adevărat băutură este şi Trupul Meu cu adevărat mâncare este... Cel ce bea Sângele Meu şi mănâncă trupul Meu, rămâne în Mine şi Eu întru El. Eu îi voi da
cea de apoi..." (Ioan 6$_{SS56\ 54,7\ 40\ 63}$**; 4**$_{14}$**; 1 Ioan 3**$_{24}$**;'**
O-

Astfel târîguindu-se, şi-a adus aminte de toate faptele ce a făcut, din tinereţe până la bătrâneţe, şi pe care le-a scris pe o hârtie.

Iar mai pe urmă, a scris din păcatele cele mai grele, şi cu plumb a pecetluit hârtia. Apoi aşteptând vremea când Sf. Vasilie mergea la Biserică, a alergat la dânsul, şi aruncându-se înaintea picioarelor lui cu hârtia, zicea: „Miluieşte-mă, Sfinte a lui Dumnezeu, pe mine care am greşit mai mult decât toţi". Sfântul a întrebat-o: Ce voieşte de la dânsul.

(f) Mt. 28$_{20}$; Mc. 16$_{20}$; (g) Mt. 26$_{27}$; Mc. 14$_{a}$; Lc. 22$_{20}$; comp. **Eş.** 24$_{3}$; Levit 17$_{a}$; Ierem. 34$_{3}$ Rom. 3$_{24}$ **Evr.** 9$_{h\ 23}$; 1 Ioan 1$_{7}$;

Iar ea dându-i hârtia cea pecetluită, i-a zis: „Iată stăpâne toate păcatele şi fărădelegile mele le-am scris în hârtia aceasta şi le-am pecetluit; iar tu, ca un plăcut a lui Dumnezeu, să nu le citeşti, nici să deslegi pecetea, numai cu rugăciunea ta să le curăţeşti, căci cred, că Cel ce mi-a dat gândul acesta, te va auzi, când te vei ruga pentru mine". Iar Vasilie luând hârtia, a căutat spre cer şi a zis: „Doamne, al Tău este lucrul

Stăpâne Preasfinte noi păcătoşii şi nevrednicii robii Tăi... îndrăznind ne apropiem către Sf. Tău Jertfelnic, şi punând înainte cele în locul chipului Sfântului Trup şi Sângelui Hristosului Tău, Ţie ne rugăm» şi de la Tine cerem Sfinte al Sfinţilor, cu bunăvoinţa bunătăţii Tale, să vie Duhul Tău cel Sfânt peste noi, şi spre Darurile acestea ce sunt puse înainte, să le binecuvinteze pe Dânsele, să le sfinţească şi să le arate... Doamne Dumnezeul nostru, Carele ai primit Darurile acestea curăţeşte-ne pe noi de toată spurcăciunea trupului şi a sufletului şi ne învaţă a săvârşi sfinţenie întru frica Ta; ca întru curată mărturisire a cunoştinţei noastre, primind partea sfinţeniilor Tale, să ne împărtăşim cu Sfântul Trup şi Sângele Hristosului Tău. Ajută-ne ca primindu-le pe acestea cu vrednicie să avem pe Hristos vieţuind în inimile noastre şi să fim casă Sfântului Tău Duh. Aşa Doamne Dumnezeul nostru, fa ca niciunul din noi să nu rămână vinovat înfricoşatelor Tale, şi cereştilor Tainelor acestora, nici să fie neputincios cu sufletul şi cu trupul, cei ce se împărtăşesc întru

nevrednicie cu acestea... Iartă-i pe toţi şi le dăruieşte cele de folos. (Din rug. M. Vasilie).

acesta, că dacă păcatele a toată lumea le-ai ridicat, cu atât mai vârtos poţi să curăţeşti păcatele unui asemenea suflet; pentru că toate păcatele noastre sunt numărate de Tine, iar milostivirea Ta este mare şi neurmată". Acestea zicând Sfântul, a intrat în Biserică, ţinând hârtia, şi aruncându-se înaintea Jertfelnicului, a petrecut toată noaptea, rugându-se pentru acea femeie; iar a doua zi săvârşind Dumnezeeasca Slujbă, a chemat pe femeie şi i-a dat hârtia pecetluită, precum o primise, zicând către dânsa: „Ai auzit femeie, că nimeni nu poate să ierte păcatele, decât numai unul Dumnezeu". Iar ea a zis: „Am auzit, cinstite Părinte, şi pentru aceasta te-am îndemnat la rugăciune, spre îndurările Lui". Acestea zicându-le femeia, şi-a deslegat hârtia, şi a aflat şterse toată păcatele sale, afară de unul, care era cel mai greu păcat, scris pe urmă. Văzând aceasta femeia, s-a înspăimântat, şi bătându-şi pieptul, a căzut la picioarele Sfântului, strigând: „Miluieşte-mă robule a lui Dumnezeu, şi precum pentru toate fărădelegile mele ai voit de ai rugat pe Dumnezeu, aşa şi pentru acesta te roagă ca să fiu cu totul curăţită". Iar Arhiereului curgându-i lacrimi şi făcându-se milă de dânsa, i-a zis: „Scoală-te femeie, că şi eu sunt om păcătos, şi-mi trebuie şi mie milostivire şi iertare. Acela care a curăţit păcatele tale, este puternic să curăţească şi acel păcat neşters dacă te vei feri de acum înainte de păcat, şi de vei începe a umbla pe calea Domnului apoi nu numai iertare vei afla, ci şi slavei cereşti te vei învrednici. însă te sfătuiesc să mergi în pustie şi vei afla un bărbat Sfânt anume Efrem, aceluia să-i dai această hârtie, şi să-l rogi, ca să milostivească pentru tine pe Iubitorul de oameni Dumnezeu". Iar femeia după cuvântul Sfântului, s-a dus în pustie şi după o cale îndelungată, a aflat chilia fericitului Efrem, şi bătând la dânsul, a zis: „Cuviosule părinte, miluieşte-mă pe mine păcătoasa, iar Efrem ştiind cu Duhul pricina venirii ei, i-a zis: „Du-te de la mine, femeie, căci şi eu sunt păcătos, trebuindu-mi şi mie de la alţii ajutor". Iar ea aruncându-i hârtia, a zis: „Arhiepiscopul Vasilie m-a trimis la tine, ca rugându-te lui Dumnezeu să-mi curăţească păcatul meu, cel scris în hârtia aceasta, pentru că pe celelalte păcate el le-a curăţit, iar tu pentru un păcat să nu te lenevești a te ruga, pentru că la tine sunt trimisă". Iar cuviosul Efrem i-a zis: „Nu, fiindcă cel ce a putut milostivi pe Dumnezeu pentru păcatele tale cele multe, cu atât mai vârtos poate a-l ruga pentru un singur păcat. Deci, du-te şi nu sta, ca să-l afli între cei vii mai înainte până a nu se duce către Domnul". Iar ea închinându-se cuviosului, s-a întors în Biserică. Apoi intrând în cetate, a sosit la îngroparea Sf. Vasilie, pentru că acum murise şi se ducea sf. lui trup la mormânt; dar întâmpinându-l femeia, a început a striga cu multă tângire, aruncându-se la pământ şi zicând către dânsul, ca şi când ar fi fost viu: „Vai mie! Sfinte a lui Dumnezeu, vai mie ticăloasei, pentru aceasta m-ai trimis în pustie, ca fără a mea supărare să ieşi din corp! Iată m-am întors în zadar, suferind atâta osteneală în pustie. Dumnezeu să vază şi să judece între mine şi între tine, căci ai p%tut singur să-mi dai ajutor şi la altul în timpul când sfinţitul Liturghisitor zice: „Beţi dintru acesta toţi acesta este Sângele Meu, carele se varsă pentru voi spre iertarea păcatelor". Atunci, îngerii lui Dumnezeu, care slujesc împreună cu Preotul, iau păcatele creştinilor dreptcredincioşi şi le ard cu foc. Creştinii buni.rămân curaţi. „Fericiţi cărora s-au iertat fărădelegile şi cărora s-au acoperit păcatele. Fericit bărbatul căruia nu-i va socoti Domnul păcatul, nici este în ggtra lui vicleşug..." (Ps. 3.1/32$_{12}$; B4/85; Rom. ^{4}6.7.$_{8}$)-m-ai trimis". Zicând acestea, a aruncat hârtia deasupra patului Sfântului, spunând la tot poporul despre osteneala sa. Iar unul din clerici, vrând să vază ce este scris în hârtie, a luat-o şi dezlegând-o, n-a aflat într-nsa nimic, căci toată hârtia era curată; şi a zis femeii: „Nimic nu este scris aici; dar pentru ce te osteneşti, neştiind iubirea

de oameni cea negrăită a lui Dumnezeu, care s-a făcut către tine?". Şi tot poporul văzând această minune, a preamărit pe Dumnezeu, Care a dat o putere ca aceasta robilor Săi, chiar şi după mutarea din viaţă(t).

21. **Ce însemnătate are arătarea Sf. Daruri, cu dreapta de fiecare sfinţit slujitor la cuvintele: „Luaţi mâncaţi... Beţi dintru Aceasta toţi...?"** în acest timp Preotul şi Diaconul de este, după rânduiala Bisericii la pronunţarea cuvintelor: „Luaţi mâncaţi... Beţi dintru Acesta toţi...", arată cu mâna dreaptă (Diaconul cu orarul) spre Sf. Disc şi spre Sf. Potir. Aceasta însemnează cuvintele pronunţate de Mântuitorul la Cina cea de Taină, asupra fiecăreia din cele puse înainte pe Sfânta Masă. Totodată prin aceasta se arată că, cuvintele zise — în acest moment înălţător — de Preotul cu glas înalt ca să fie auzite de tot poporul, sunt înainte începătoare şi temelia înfricoşatei Taine a Sfintei Liturghii. Acestea arată în sine sfinţitul început al aşezării Tainei Dumnezeeşti Euharistii şi pe Cel ce a aşezat-o a se'face întotdeauna.

22. **Ce însemnătate are cuvântul „Amin" cântat drept răspuns la aceste amândouă ziceri ale sfinţitului liturghisitor?** La aceste amândouă oferiri ale sfinţitului liturghisitor, credincioşii răspund tainic; iar corul cu glas dulce: „Amin". Prin aceste cuvinte întreg poporul şi cântăreţii cer tainic: **„Aşa să fie Doamne".** în acest timp sfinţiţii liturghisitori, slujitori ai Sfintelor Taine şi întreg poporul dreptcredincios, trebuie să aibă, mai mult decât oricând, mare curăţie şi luare aminte pentru a se putea folosi sufleteşte.

23. **Ce face Preotul în timpul când cântăreţii cântă a doua oară: „Amin" mai lung?** în timpul când corul cântă a doua oară „Amin" Preotul se roagă în taină, zicând: *„Aducându-ne aminte de această poruncă mântuitoare şi de toate cele ce s-au făcut pentru noi...".* Aici sfinţitul liturghisitor, îşi aduce aminte de cuvintele Mântuitorului zise la aşezarea Sf. Euharistii către Sf. Apostoli: *„Acestea să o faceţi întru pomenirea Mea* "(i). în amintirea acestei porunci, el aminteşte în tainica

(t) V.Sf. 1 a I-apg. 85-91; (i) Lc. 22"; 1 Cor. II[24];

rugăciune, despre această poruncă mântuitoare şi de toate cele ce s-au făcut pentru mântuirea noastră: de Cruce, de groapă, de învierea cea de a treia zi, de suirea la ceruri, de şederea deadreapta Tatălui şi de a doua venire întru Slava Tatălui Ceresc cu mulţimile Sfinţilor Săi îngeri.

Arătări Dumnezeeşti. La cuvintele Preotului: „Luaţi mâncaţi. Acesta este Trupul Meu...", a văzut împăratul Biserica plină de îngeri care au răspuns cu glas: „Amin". Iar când Preotul a zis: „Beţi dintru

Acesta toţi...", a văzut doi îngeri pogorându-se din cer, şi luând păcatele oamenilor le ardea cu foc. ,

24. Ce însemnătate au cuvintele: „Ale Tale dintru ale Tale. Tie aducem de toate şi pentru toate", zise de sfinţitul liturghisitor?

După terminarea rugăciunii tainice, sfinţitul liturghisitor, aşezând mâinile în chipul Sf. Cruci(l), ridică Sf. Disc cu dreapta; iar Sf. Potir cu stânga (când slujeşte cu Diacon, le ridică acesta astfel), zicând cu glas înalt: *„Ale Tale, dintru ale Tale, Ţie îţi aducem de toate şi pentru toate"*. Odată cu aceste cuvinte sfinţitul liturghisitor (sau Diaconul de este), face semnul Sf. Cruci cu Sfintele Daruri deasupra Sfântului Antimis, şi după ce le arată Tatălui Ceresc, Care e de faţă, le aşează pe Sf. Antimis.

25. **Ce însemnătate are ridicarea Sf. Daruri şi facerea semnului Sf. Cruci cu dânsele deasupra Sf. Antimis?** Prin această ridicare a Sfintelor Daruri şi însemnare a Sf. Cruci cu dânsele peste Sf. Antimis, sfinţitul liturghisitor le arată lui Dumnezeu, urmărind pilda Preoţilor V.T.(t) şi a Mântuitorului, Care după cuvintele Sf. Vasilie cel Mare, luând pâinea în Sfintele şi preacuratele Sale mâini, a arătat-o lui Dumnezeu Tatăl(m). Prin cuvintele: *„Ale Tale, dintru ale Tale"*, Preotul

(t) Preoţii V.T. luau pieptul vieţuitorului jertfit, adică mijlocul pieptului, şi-l aduceau ca dar legănat sau agitat lui Iahve (Tenufa). Legănarea sau agitaţiunea se facea astfel: Pieptul se punea pe mâinile sacrificatorului, iar sub acesta punându-şi şi Preotul mâinile, ei împreună legănau sau agitau darul în direcţiune orizontală spre uşa sfintei şi înapoi. Această agitaţiune dublă, indică, că, darul aparţine şi se predă lui Iahve Care tronează în Sanctuar, iar Domnul îl cedează Preoţilor, servitorilor Săi; ca, conform caracterului sacrificiului acestuia şi ei să facă ospeţe sacrificiale. După legănare pieptul rămânea în

(1) Fac. 48; (m) Mt 14"; 15[36]; Lc. 22";

arată Sfintele Daruri Părintelui Ceresc. Cu această arătare, însoţită de cuvintele arătate, Preotul umilindu-se pe sineşi vrea a zice: „Doamne, Părinte Ceresc, noi n-avem nimic, ca să-Ţi aducem Ţie de la noi drept dar de mântuire pentru bogăţia bunătăţilor Tale dăruite nouă prin trimiterea şi Jertfirea Fiului Tău, pentru mântuirea noastră. Aceasta cunoscând-o noi îţi aducem: „Ale Tale", adică Darurile Tale, această Pâine şi Vin consacrate Ţie, „Dintru ale Tale" adică din nenumăratele Tale daruri alese de însuşi Unicul Tău Fiu iubit, la aşezarea Tainei Dumnezeeştei, Euharistii, pe care acum le-am consfinţit numelui Tău, Ţi le-am adus Ţie jertfă Sfântă. Noi „Ţie îţi aducem", aceste daruri, „de toate şi pentru toate" câte ne aminteşte Jertfa Fiului Tău iubit: de Cina cea de Taină, de Cruce, de mormânt,

de învierea cea de a treia zi, de înălţarea la cer, şederea dea dreapta Ta Părinte Ceresc şi de a doua iarăşi slăvită a Lui venire. Acestea Ţi le aducem pentru toate cele amintite, pentru iertarea păcatelor noastre şi mântuirea veşnică.

Sfinţitul liturghisitor^prin aceste cuvinte mărturiseşte înaintea lui Dumnezeu, a Sfinţilor îngeri, a tuturor Sfinţilor care au plăcut lui Dumnezeu, şi a tuturor clericilor şi creştinilor care sunt de faţă la Dumnezeeasca Liturghie, că: Sfintele Daruri sunt ale lui Dumnezeu, dintru ale lui Dumnezeu luate, Preotul neavând nimic al său propriu(n).

Totodată mărturiseşte că aceste Sfinte Daruri le dă tot lui Dumnezeu ca unul Atotputernic, le aduce pentru a fi transformate în însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care cu adevărat S-a

folosul Preoţilor care îl mâncau fiert sau fript în orice loc curat; iar nu numai decât în Templu... La mâncarea părţilor acestora participau şi toţi familianţii Preoţilor (o). Această rânduială săvârşeau astfel slujitorii Cortului şi Templului Sfânt, după porunca lui Dumnezeu prin Moisi. „Moisi a zis lui Aaron, lui Eliazar şi lui Iatamar, cei doi fii care mai rămăseseră lui Aaron: Luaţi partea din darul de mâncare rămasă din jertfele mistuite de foc înaintea Domnului, şi mâncaţi-o fără aluat lângă Altar; căci este un lucru prea Sfânt. S-o mâncaţi într-un loc Sfânt; acesta este dreptul tău şi dreptul fiilor tăi, ca parte din darurile de mâncare mistuite de foc înaintea Domnului; căci aşa mi-a fost poruncit. Să mâncaţi de asemenea într-un loc curat, tu, fiii tăi şi fiicele tale împreună cu tine, pieptul care a fost legănat într-o parte şi în alta, şi spata care a fost adusă ca jertfă prin ridicare; căci ele vă sunt date, ca un drept cuvenit ţie şi ca un drept cuvenit fiilor tăi, din jertfele de mulţumire a fiilor lui Israil"(p).

întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara S-a făcut Om. Carele după desfăşurarea activităţii şi întemeierea împărăţiei Mesianice, a pătimit, S-a jertfit răstignindu-Se şi vărsându-şi Sângele Său pe Cruce pentru iertarea şi mântuirea noastră, S-a îngropat, a înviat a treia zi după proorocia Scripturilor, S-a suit la Ceruri şi şade deadreapta Tatălui. Acesta iarăşi va veni cu slavă multă să judece toată lumea, a Cărui împărăţie, apoi, nu va mai avea sfârşit.

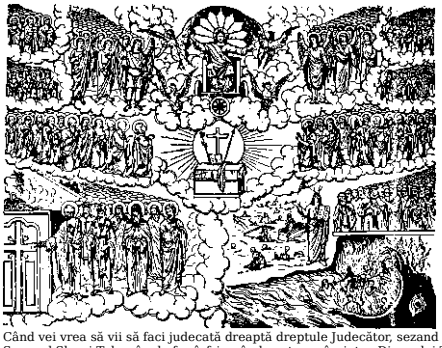

Când vei vrea să vii să faci judecată dreaptă dreptule Judecător, sezand pe Scaunul Slavei Tale. râu de foc înfricoşând, va trage înaintea Divanului Tău pe toti. Stand înaintea Ta. puterile cereşti, oamenii cu fricâ vor fi judecaţi fiecare după cum au lucrat. Atunci sa-Ţi fie mila de noi, şi sa ne învrednicesti, Hristoase, a sta în partea celor mântuiţi. Ca pe un mult milostiv Te rugăm, miluieşte-ne pe noi (Triod)

.căuta cu milă din ceruri spre noi toţi cei adunaţi în Sf. Lăcaş — precum şi pentru cei ce pentru binecuvântate cauze nu-s de faţă, — şi să prefacă Sfintele Daruri — Pâinea şi Vinul amestecat aduse pe Sf. Jertfelnic, — în Prea Curatul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, prin atotputernica conclucrare a Prea Sfântului Duh.

27..**Ce face Preotul în timpul acestei cântări?** în acest timp sfinţitul liturghisitor se roagă cu toată puterea credinţei şi evlavia lui Dumnezeu, zicând: *„încă aducem Ţie această slujbă cuvântătoare şi fără de sânge, şi cerem şi ne rugăm şi ne umilim: Trimite Duhul Tău Cel Sfânt peste noi şi peste aceste Daruri, ce sunt puse înainte"*(r).

în Liturghia Sf. Vasilie, în locul acestor cuvinte, Preotul plecându-şi capul, se roagă astfel: „Pentru aceasta Stăpâne Prea Sfinte şi noi... puind înainte cele ce închipuiesc Sfântul Trup şi Sânge al Hristosului Tău, Tie ne rugăm şi de la Tine cerem, Sfinte al sfinţilor, cu bunăvoinţa bunătăţii Tale să vie Duhul Tău cel Sfânt peste noi şi peste Darurile acestea, ce sunt puse înainte, şi să le binecuvânteze pe Dânsele, şi să le sfinţească şi să le arate.

28. Rugăciunea desăvârşitei sfinţiri şi transformarea Sfintelor Daruri: După terminarea sf. rugăciuni, Diaconul (de este) se apropie de Preot şi amândoi închinându-se de trei ori înaintea Sf. Mese, se roagă în sine:

Preotul: *„Doamne, Cel ce ai trimis pe Prea Sfântul Tău Duh în ceasul al treilea Apostolilor Tăi, pe Acela, Bunule, nu-L lua de la noi; ci ne >.înnoieşte pe noi care ne rugăm Ţie".*

Diaconul zice în taină: *„Inimă curată zideşte întru mine Dumnezeule, şi cu Duh drept înnoieşte-mă întru cele dinlăuntru ale mele".*

Preotul zice iarăşi: *„Doamne, Cela ce ai trimis pe Prea Sfântul Tău Duh..."*

închinându-se, Diaconul zice: *„Nu mă lepăda pe mine de la Faţa Ta şi Duhul Tău Cel Sfânt, nu-L lua de la mine ".*

Preotul zice iarăşi: *„Doamne, Cela ce ai trimis pe Prea Sfântul Tău Duh..."* şi se închină iarăşi amândoi după terminarea acestor sfinte rugăciuni.

t t f

O fraţi şi iubiţi Preoţi ai Universalului în Veşnicului Arhiereu Iisus Hristos! Mare este chemarea noastră! Sf. Ioan Botezătorul, cu voia Celui

(r) Cuvintele acestea se află şi în vechile Liturghii: Clementină (n. 14) şi a Sf. Iacob (n. 31 şi

32).

Prea înalt, abia a cutezat a-şi ridica mâna sa şi a botezat pe Domnul nostru Iisus Hristos, în apa Iordanului. Dumnezeu prin dregătoria Preoţească, cu care ne-a îmbrăcat pe noi Preoţii Lui, ne împuterniceşte a ridica mâna dreaptă în acest timp al Sfintei Liturghii pentru binecuvântarea cu semnul Sf. Cruci al Sfintelor Daruri celor întreit sfinţite spre a fi transformate, cu Atotputernicia Tatălui Ceresc şi conlucrarea Duhului Sfânt, în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos(s).

t t t

Diaconul plecându-şi capul către Sfintele Daruri arată cu orarul la Sf. Pâine, zicând încet: *„Binecuvântează Stăpâne, Sfânta Pâine".*

Preotul stând drept, binecuvântează în semnul Sfintei Cruci Sfânta Pâine, zicând: *„Şi fă adică Pâinea aceasta, cinstit Trupul Hristosului Tău ".*

închinându-se amândoi, Diaconul zice: *„Amin* ", apoi arătând cu orarul spre Sf. Potir, zice iarăşi: *„Binecuvântează Stăpâne, Sfântul Potir".*

Preotul binecuvântând în semnul Sf. Cruci vinul amestecat cu apă din Sf. Potir, zice: *„Iar ce este în Potirul acesta, cinstit Sângele Hristosului Tău".*

Diaconul răspunde: *„Amin",* apoi continuă zicând: *„Binecuvântează Stăpâne pe amândouă".*

Preotul binecuvântând cruciş pe amândouă, zice: *„Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt".*

Diaconul: *„Amin, Amin, Amin".*

29. Ce însemnătate au aceste binecuvântări ale Sfintelor Daruri cu semnul Sfintei Cruci? în acest sfânt şi înălţător moment al binecuvântării Sfintelor Daruri, cu semnul Sfintei Cruci, prin misterioasa nevăzuta lucrare a Dumnezeescului Duh Sfânt, cu voia şi puterea Tatălui Ceresc, Pâinea sfinţită se preface în adevăratul Trup al Domnului nostru Iisus Hristos; iar Vinul sfinţit în adevăratul Său prea scump Sânge. Faţă de vederile ochilor noştri trupeşti rămân numai formele exterioare ale Pâinei şi ale Vinului; iar în realitate avem în faţa noastră, însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Iisus Hristos. Sfinţiţii liturghisitori şi asistenţii, precum şi toată adunarea creştinilor, în acest înălţător moment, au pe Iisus Hristos în mijlocul lor stând pe Dumnezeescul Tron adică pe Sf. Jertfelnic, cu însuşi Prea Sfântul Trup şi Sângele Său. Deşi prefacerea aceasta cu

minune Dumnezeească se săvârşeşte în acelaşi timp, totuşi, Pâinea şi Vinul sfinţite

(s) Vezi vrednicia dregătoriei Preoţeşti; Scrierile Sf. Efrem Şirul şi Sf. Hrisostom;

în fiecare Sfântă Biserică se preface în acelaşi Prea Sfânt Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, Carele este de faţă în toate Bisericile şi pretutindenea.

Dumnezeu Tatăl deasupra Sf. Jertfelnic străluceşte într-un mister deplin. Domnul Iisus Hristos, stă ca un Miel pe Sf. Jertfelnic, vocea Tatălui răsună din ceruri, ca în timpul Botezului şi al Schimbării la Faţă. în acest

timp Duhul Sfânt se pogoară ca un porumb şi conlucrează cu Tatăl Ceresc, transformând Sfintele Daruri adică Pâinea şi Vinul produse şi sfinţite în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

Cuvintele instituirei: „Luaţi şijnâncaţi..." şi: „Beţi dintru acesta toţi", zise de sfinţitul liturghisitor, nu sunt suficiente pentru prefacere, aşa cum a fost cazul Mântuitorului la Cină, precum susţin papistaşii. Această susţinere papistăşească este protivnică învăţăturilor bisericeşti şi a strävechilor tradiţiuni. Pământul fără de ploaie la timp, lumina şi căldura soarelui nu produce verdeţuri, legume şi fructe... Tot astfel şi numai cuvintele: „Luaţi şi mâncaţi... Beţi dintru acesta toţi..." nu desăvârşesc Sfintele Daruri, prefăcându-le în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, fără pogorârea şi conlucrarea Duhului Sfânt cu puterea Tatălui Ceresc, prin binecuvântarea sfinţiţilor liturghisitori cu semnul Sf. Cruci.

Sfintele Daruri se transformă în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos numai după ce sfinţitul liturghisitor a cerut de trei ori Darul Prea Sfântului Duh, care apoi conlucrează cu Dumnezeu Tatăl prin cuvintele prefacerii(t) şi întreita însemnare deasupra lor cu semnul Sf. Cruci.

Chemarea Duhului Sfânt îşi are originea ei din timpurile apostolice, când Sf. Apostoli după înălţarea Domnului, cu o inimă, cuget şi suflet aşteptau împlinirea făgăduinţei prin trimiterea Duhului Sfânt peste ei(u) şi în timpul frângerii pâinii(v).

Aşa ne învaţă Sf. Biserică prin vechile ei Liturghii: Clementină (n. 14), Sf. Iacob (n. 33), Sf. Marcu (n. 17). Tot astfel învaţă şi Sfântul Irineu, Sf. Ciril al Ierusalimului, Sf. Efrem Şirul, ş.a.(z).

Sf. Patriarh Gherman zice în privinţa aceasta: Şi iarăşi se roagă Preotul la Tatăl, ca să lucreze misterul Fiului Său şi să prefacă Pâinea şi Vinul în Corpul şi Sângele Domnului Hristos Şi Dumnezeu... Deci şi Sfântul Duh, fiind nevăzut de faţă, prin bunăvoinţa Tatălui şi prin învoirea Fiului arată puterea Dumnezeească şi cu mâna Preotului înseamnă, lucrează şi preface Sfintele Daruri ce sunt puse înainte în Corpul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, Carele â zis: „Pentru ei Mă sfinţesc pe Mine însu-Mi, ca şi ei să fie sfinţiţi întru adevăr". Tot acest sfânt zice: „Iară Dumnezeeştile Daruri se înseamnă, ca venirea şi prezenţa mărită a Sfântului Duh să prefacă Pâinea în însuşi Corpul preţios al Domnului nostru Iisus Hristos; iar aceea ce e în Pahar, în însuşi Sângele Marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Carele S-a vărsat pentru viaţa şi

mântuirea lumii, şi pentru ca El să fie celor ce se vor împărtăşi cu El, spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci..."

(t) Vezi pg. 445-448 şi 451 din această carte; (u) FAp. 1^; Lc. 24$_{49}$: Ioan 15$_{26}$; 16,; (v) FAp. 2$_{46}$; 20,; (z) Dr. Badea Cireseanu, o.c. T. III/203-4; Dr. V. Mitrofanovici Liturgica o.c. pg. 515-6;

Sf. Simeon Tesaloniceanul zice: ‚Astfel şi noi credem că Pâinea şi Paharul se prefac în Corpul şi Sângele Domnului Hristos, prin rugăciunile Preotului, 'Cu însemnarea Crucii şi cu chemarea Sfântului Duh, şi că, cu cuvintele Domnului: „Luaţi mâncaţi..." şi: „Beţi dintru Aceasta toţi..." şi „Aceasta să o faceţi întru amintirea Mea" s-a dat Apostolilor şi succesorilor lor numai puterea, ca să poată lucra prin rugăciune. Pentru aceea adresându-se Preotul către Părintele şi preamărind iconomia Lui, pronunţă mai întâi cu voce înaltă Dumnezeeştile cuvintele ale Domnului Hristos... Apoi se roagă: „Trimite Duhul Tău asupra mea şi asupra Darurilor acestora, şi le fă Corpul şi Sângele Lui — precum EÎ a zis — prefăcându-le cu Duhul Tău Cel Sfânt". Şi când zice acestea binecuvântează. Şi binecuvântând de 3 ori, crede Preotul, că Pâinea şi Paharul este însuşi Corpul şi Sângele, deoarece este însuşi Hristos, Carele lucrează prin Preot, dimpreună cu Părintele şi cu Duhul Sfânt, este Cel ce aduce şi Cel ce se aduce şi Cel ce se sacrifică şi Cel ce se sfărâmă şi Cel ce se împărtăşeşte, precum zicem la sf. rugăciune a ieşirei celei mari. Şi pentru ca să arătăm aceasta mai bine, apoi nici nu binecuvântează Preotul, când zice: „Luaţi şi mâncaţi..." şi: „Beţi dintru acesta..." ci pronunţându-le, zice aceste cuvinte către Părintele, deoarece şi după această pronunţare, precum zice Marele Vasilie, sunt aceste Daruri numai chipuri(t).

În Mărturisirea Ortodoxă a apostolicei şi catolicei Biserici de răsărit, se zic următoarele: „în momentul în care sfinţeşte Preotul Sfintele Daruri, trebuie să cugete întru sine însuşi, că însuşi substanţa (fiinţa) Pâinei şi a Vinului se preface în substanţa adevăratului Corp şi Sânge al lui Hristos prin lucrarea Duhului Sfânt, a Cărui chemare se face, pentru ca să se desăvârşească lucrarea aceasta Dumnezeească. Pentru ca acest mister să se lucreze cu cuviinţă, Preotul se roagă, zicând: *„Trimite Duhul Tău cel Sfânt, peste noi şi peste aceste Daruri, ce sunt puse înainte; şi fă Pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău; iar ce este în Paharul acesta cinstit Sângele Hristosului Tău; prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt"*. După ce pronunţaţi aceste cuvinte, îndată se face schimbare (transubstanţiune), prefăcându-se Pâinea în Corpul adevărat al Domnului Hristos şi Vinul în Sângele Lui adevărat, rămânând prin

economia lui Dumnezeu înaintea vederilor noastre numai chipurile lor care se văd(|f).

(t) Vezi pe larg S.Tes. o.c. pg. 263-6; (tt) Cuv. Prohor cu rugăciunea a prefăcut loboda în pâine gustoasă şi cenuşa în sare bună (V. Sf. 10 a II-a 363-372). Aşa Sf. Ioan Evanghelistul a prefăcut un braţ de fănd în aur, Sf. Ierarh Spiridon şarpele în aur, ş.ajn.d. Vezi V.Sf. 26 a IX-a o.c.; 11 a XII-a o.c.

Aceasta se face după Dumnezeeasca iconomie. întâi, ca să nu vedem P.S. Trupul Domnului Hristos; ci să credem, că, El este, după cuvintele, ce zice: „Acesta este Trupul Meu şi acesta este Sângele Meu, crezând mai mult în cuvintele şi puterea Aceluia, decât în simţurile noastre. Aceasta aduce fericirea credinţei, căci: „Fericiţi sunt cei ce nu văd şi cred"(x). Al doilea, fiindcă firea omenească se îngreţoşează de mâncarea cărnii crude, pe când unirea cu Domnul Hristos trebuie să se facă cu plăcere prin împărtăşirea cu P.S. Trup şi Sânge al Lui. Deci, spre a nu se îngreţoşa omul, desgustându-se, pronia Lui Dumnezeu a inconomisit, ca să dea credincioşilor spre mâncare şi băutură însuşi P.S. Trup şi Sângele Lui sub chipul Pâinii şi al Vinului..."(y).

Chemarea Duhului Sfânt e după originea sa din timpurile Sf. Apostoli, ba chiar din acele zile, când Apostolii, după înălţarea Domnului, petreceau în Ierusalim într-o inimă, în rugăciune şi în cerere, aşteptând, după promisiunea Domnului nostru Iisus Hristos, pogorârea Duhului Sfânt din ceruri, Sf. Proclu Patriarhul Constantinopolului, scrie: „După înălţarea la ^er a Mântuitorului nostru, Apostolii înainte de a se împrăştia în toată lumea spre a vesti Evanghelia, s-au adunat într-un loc, petrecând tot timpul în rugăciune. Şi aflând ei mare mângâiere în lucrarea sfântă a Corpului Domnului, plineau Liturghia, ştiind că această lucrare, ca şi învăţătura, trebuie ţinută de toţi mai însemnată, decât oricare alta. într-adevăr, ei cu cea mai mare bucurie petreceau timpul în plinirea acestei lucrări Dumnezeeşti, aducându-şi aminte de cuvintele Domnului: *„Acesta este Trupul Meu... Aceasta să o faceţi întru amintirea Mea" şi: „Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu, petrece întru Mine şi Eu întru dânsul"*. Pentru aceea, chemând ei numele Domnului cu multă pietate şi cu inimă înfrântă, cântau multe rugăciuni. Pe lângă aceasta ei cu însăşi fapta învăţau pe Iudei şi pe păgânii cei nou convertiţi, ca să împlinească şi ei misterul darului nou, poruncindu-le a părăsi datinile ce se serbau înainte de venirea Darului. în aceste rugăciuni aşteptau ei *pogorârea Duhului Sfânt, aşteptau, ca El cu pogorârea Sa să prefacă pâinea şi vinul* amestecat

cu apă, ce stă înainte la lucrarea Sfântă, *în însuşi Trupul şi însuşi Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi să-i sfinţească pe ei".*

Pentru aceea se află rugăciunea pentru trimiterea Duhului Sfânt în toate Liturghiile Bisericii antice. Aşa zice Preotul la Liturghia Sf. Iacob înaintea Sf. Daruri: *„Indură-Te de noi, Dumnezeule, după îndurarea Ta cea mare şi trimite peste noi şi peste Darurile puse înainte Duhul Tău cel Prea*

(x) Ioan 20,22; (y) Vezi pe larg despre aceasta în Mărt. Ort. p. I. într. 106. 107; în scrierile Sf. Grigore Nazianz, Ioan Damaschin, Ioan Gură de Aur ş.a;

Sfânt". Si după o rugăciune, ce Preotul o citeşte cu capul plecat şi în care cere aşişderea trimiterea Duhului Sfânt, exclamă ridicându-se: „Ca să vină şi prin sfânta, buna şi mărita Sa prezenţă, să sfinţească această Pâine şi s-o facă Sfânt trupul Hristosului Tău", la care poporul răspunde: „Amin"; şi iarăşi: „Şi acest pahar cinstit Sângele Hristosului Tău; poporul: „Amin". Şi în Liturghia Sf. Marcu, zice Preotul: „Trimite din înălţimea sfinţeniei Tale... peste noi şi peste Pâinile acestea.şi paharele acestea pre Duhul Tău cel Sfânt, ca să le sfinţească şi să le îndeplinească ca Atotputernic Dumnezeu şi să facă Pâinea aceasta Trupul (poporul: „Amin"), iară potirul Sângele legii cele nouă, al însuşi Domnului Dumnezeului, Mântuitorul şi împăratului nostru Iisus Hristos"(t).

29. Cum **se preface Pâinea şi Vinul proaduse şi sfinţite în P**.S. **Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos?** Această prefacere se face cu puterea lui Dumnezeu, Carele în cer şi pe pământ toate făpturile nevăzute şi văzute le-a făcut, aşa cum a vrut. Lucrarea aceasta a feluritelor prefaceri, o vedem arătată în multe locuri ale Sf. Scripturi: Mai întâi Dumnezeu a făcut cerul şi pământul, marea şi toate cele ce sunt într-însele din ceea ce n-au fost mai înainte(a). Dumnezeu a prefăcut toiagul lui Moisi şi Aaron în şarpe(b), apele Egiptenilor în sânge(c), pulberea pământului în ţânţari(d), apa cea amară a îndulcit-o(e) şi văpaia înşeptit aprinsă a cuptorului Haldeesc

(t) Aceste produceri nu-s după lege, ci după Duh, fiindcă trebuie să ne închinăm lui Dumnezeu în Duh, şi adevăr. De aceea şi producerea Euharistică nu-i corporală; ci spirituală şi deci curată. Căci proaducerea lui Dumnezeu; Pâinea şi Paharul binecuvântării, mulţumindu-l că a poruncit pământul să crească aceste roduri spre hrana noastră şi în urmă săvârşind proaducerea, chemăm Sfântul Duh, ca El să prefacă în această Jertfă, Pâinea în Corpul Domnului Hristos şi Paharul (Vinul amestecat cu Apă) în Sângele Lui, ca cei ce le vor primi să capete iertarea păcatelor şi viaţa veşnică. Aici merită atenţiune următoarele expresiuni, care pun pe oricine în nedumerire:

Proaducerea Euharistiei nu-i corporală, ci spirituală; pentru că cei ce primesc aceasta în locul Chipului, să capete iertarea păcatelor. Lesne putem observa că aceste expresiuni sunt întrebuinţate numai pentru deosebirea producerii din N. Aşezământ în antiteză cu jertfele V. Aşezământ, pe care ea le-aînlocuit Sf. Irineu, însă, şi-a exprimat aici ideea sa despre esenţa Jertfei Evanghelice din N. Aşezământ, în următoarele expresiuni, cu totul clare; iar nu cu două înţelesuri: „Săvârşind proaducerea chemăm Sfântul Duh, ca El să prefacă pâinea din această jertfa în Corpul Lui..."(tt)

(a) Fac. 1; Ps. 103; 134; 135; (b) Eş. $4_{]W()}$; 7_{g} (c) Eş. $7_{]4\,21}$; (d) Eş. $8_{]6\,\mu}$; (e) Eş. $15_{22\,27}$; (tt) După Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica o.c. pg. 517-9; Teologia Dogmatică Ort voi. IV. pg. 409^110 notă, vezi tot acolo pg. 391-447;

în rouă a prefăcut-o, salvând pe credincioşii 3 tineri de ardere(f). Aşadar, Dumnezeu, Care a făcut acestea şi multe altele care nu se află scrise în Dumnezeeştile Scripturi, a făcut şi face şi minunea aceasta, prefăcând Pâinea şi Vinul în P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. El care a putut şi poate să facă minuni mari, poate întotdeauna a întoarce cu lucrarea Duhului Sfânt fiinţa Pâinei şi a Vinului, proaduse şi sfinţite, în fiinţa Trupului şi Sângelui Iubitului şi Unicului Său Fiu Iisus Hristos. Aşa cum a prefăcut văpaia înşeptită a cuptorului Haldeesc în rouă, aşa şi acum preface prin lucrarea Duhului Sfânt şi rugăciunea sfinţitului liturghisitor, Pâinea şi Vinul proaduse şi sfinţite în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos.

Este ştiut de cititorii şi ascultătorii atenţi ai Dumrezeeştilor Scripturi că Dumnezeu a făcut din pământul mort, nesimţitor şi nemişcător pe strămoşul nostru Adam; iar din coasta lui a făcut pe Eva. A casta este o lucrare, o minune, pe care nimeni altul în cer, pe pământ şi sub pământ nu este în stare să o facă. Ei bine, aşa minunat cum a prefăcut Dumnezeu lutul luat din pământ, şi coasta luată din Adam, în omul viu: „Adam şi Eva", plini de viaţă, frumuseţe, bunătate, înţelepciune şi felurite daruri plăcute; tot aşa acum şi întotdeauna Dumnezeu Tatăl, prin lucrarea Duhului Sfânt şi rugăciunea sfinţitului liturghisitor, preface cu adevărat Pâinea şi Vinul produse şi sfinţite în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Hristosului Său.

Să venim la altă lucrare mai minunată: Pe când omenirea zăcea aproape moartă sub greutatea blestemului şi păcatului strămoşesc, cerşind în chinul ei venirea cât mai grabnică a lui Mesia Mântuitorul, Dumnezeu Tatăl cu conlucrarea Duhului Său, hotărăşte, ca, Fiul Său Iisus Hristos născut de El mai înainte de toţi vecii, să Se întrupeze în pântecele fraged al unei Fecioare din Nazaret, umila

cetate a Galileei. Dumnezeu toate câte a vrut a făcut. A zis să fie lumină, să fie tărie... şi s-a făcut. Cerurile le-a întărit cu Cuvântul Său şi cu Duhul gurii Sale toate puterile lor. Mai pe urmă când a vrut însuşi Dumnezeu Cuvântul, S-a făcut Om din sângele cel curat şi fără de prihană al P.S. pururea Fecioarei Maria, alcătuindu-şi în pântecele Ei cel pururea fecioresc Trup fără de sămânţă. Această lucrare a întrupării Celui nemărginit într-un umil corp mărginit, e o mare minune, de care s-au minunat Ostile îngerilor, şi a uimit pe toate taberile spriritelor infernului. Ei bine, El care a făcut această mare minune, El care la nunta din Cana Galileei apa a prefăcut-o în vin roşu(g), a prefăcut Pâinea şi Vinul de la Cina de Taină în P.S. Său Trup şi Sânge aşişderea şi toată Pâinea şi Vinul produse de urmaşii Săi: Apostoli, Episcopi şi Preoţi dealungul veacurilor

(f) Dan. 3; Cântarea celor 3 tineri; (g) Ioan până azi şi până va fi lumea, le-a prefăcut şi le preface în însuşi Prea Sfântul Său Trup şi Sânge.

Când P.S. Fecioara Maria a auzit că Ea va deveni Maica Domnului Iisus, s-a mirat zicând: „Cum va fi mie aceasta? Că bărbat n-am cunoscut". Sf. Arhanghel Gavriil i-a răspuns: „Duhul Sfânt va veni peste Tine şi puterea Celui Prea înalt te va umbri, şi vei naşte Fiu, Căruia îi vei pune numele Iisus. El va fi mare şi va fi chemat Fiul Celui Prea înalt... Fiul lui Dumnezeu..."(h). Tot astfel şi aici, când careva din credincioşii nelămuriţi în credinţă întreabă cum se poate preface Pâinea şi Vinul proaduse în P.S. Trup şi Sânge al Domnului, noi sfinţiţii liturghisitori răspundem: „La rugăciunea ce se face de noi la timpul hotărât al Dumnezeeştei Liturghii, Duhul Sfânt se pogoară peste Sf. Daruri şi puterea Celui Prea înalt umbrindu-le în acel moment cu Dumnezeeasca putere şi conlucrare, Pâinea şi Vinul se prefac în Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

De mai este cineva îndoielnic, gândească-se şi la aceasta: cum alimentele, apa şi aerul cu care ne hrănim se prefac în sângele nostru şi dă creştere corpului nostru omenesc? Cercetând toate rând pe rând ne arată aevea Puterea şi Duhul lui Dumnezeu, care zilnic face din ceea ce nu este în ceva ce este. De vom vedea acestea toate în lumină plină, nu ne vom mai îndoi niciodată de această minune a prefacerii Sf. Daruri; ci vom crede aşi cum a crezut Sf.Ap. Toma după ce-a văzut şi pipăit ranele şi coasta Domnului Iisus, şi transportându-ne din orbecăielile necredinţei în lumina credinţei conştiente, vom exclama şi noi ca şi el: *„Domnul meu şi Dumnezeul meu!* "(i).

30. Pentru ce se întrebuinţează semnul Sf. Cruci la sfinţirea şi prefacerea Sfintelor Daruri? Semnul Sfintei Cruci se

întrebuinţează în acest moment prea sfânt şi înălţător, ca şi în orice lucru mai însemnat, fiindcă prin semnul acesta lucrează puterea lui Dumnezeu. Semnul Sf. Cruci, ba chiar şi numai cuvântul ei, este puterea lui Dumnezeu, care ne ajută a ieşi din orice încurcătură şi primejdii, şi a săvârşi orice lucrări care covârşesc puterile noastre omeneşti. *„Cuvântul Crucii celor pieritori nebunie este! iar nouă celor ce ne mântuim puterea lui Dumnezeu este..."(j).*

Privitor la facerea semnului Sf. Cruci, Sf. Augustin zice aşa: „Dacă nu se face semnul Sfintei Cruci pe fruntea credincioşilor, sau pe apa cu care reînoiesc, sau pe untul de lemn cu care se ung, sau pe Jertfa (Sfintele Daruri) cu care se nutresc, atunci nimic nu se poate împlini legiuit...". La

(h) Lc. 1_{M_35}; (i) Ioan $20_{„.31}$; (j) 1 Cor. $I^{18'23'24}$;

aducerea Jertfei cei fără de sânge, precum semnul Sf. Cruci, cu care sfinţim Darurile, aşa şi alte acte isprăvite înainte şi după cele induse în Sfânta Evanghelie, îşi au originea în vechea Tradiţiune apostolică.

Sf. Vasilie cel Mare zice: „Cuvintele chemării la frângerea pâinii şi la binecuvântarea paharului, cine din sfinţi le-a predat în scris? Pentru că noi nu ne mulţumim numai cu cuvintele ce le induc Apostolul şi Evanghelia; ci oarecare le pronunţăm mai înainte; iar altele mai apoi, ca unele ce au mare putere, primindu-le din învăţătura nescrisă"(l).

Arătări Dumnezeeşti. Sf. Nifon... a văzut în vremea sfinţirii Darurilor şi a săvârşirii înfricoşatei Taine, că s-a apropiat unul din îngeri care era mai luminat, şi luând un cuţit a înjunghiat Pruncul cel prea frumos. Sângele care a curs dintr-însul L-a turnat în Sf. Potir, şi **Pruncul** punându-L pe *Sf. Disc,* el iarăşi a şezut întru a sa orânduială cu bună cucernicie..."(m).

Sfinţii vedeau la sfinţirea transformatoare a Sfintelor Daruri pe Sf. Duh.

Sf. Vasilie cel Mare vedea în timpul sfinţirii, lucrarea Sfântului Duh, mişcând Sfintele Taine. în vremea aceia Marele Vasilie chemând un argintar, i-a poruncit ca din aur curat să facă o pasăre în chipul porumbelului ce s-a arătat deasupra Iordanului spre păzirea Dumnezeeştilor Taine. După ce porumbelul (chivot) a fost lucrat artistic şi adus, Sf. Vasilie l-a aşezat deasupra Sfintei Mese... Sf. Vasilie avea darul acesta, căci pe când slujea şi înălţa Sfintele Daruri, cunoştea că vine Darul Sf. Duh, printr-un semn ca acesta; Porumbelul acela de aur, care era desupra Dumnezeeştei Mese, cea cu Sfintele Daruri, mişcându-se de Dumnezeeasca putere, de trei ori se clătina. Iar odată slujind fericitul şi înălţând Sfintele, nu s-a făcut

obşinuitul semn • al porumbelului, care, prin cea de trei ori mişcare, însemna pogorârea Duhului Sfânt. Drept aceea, Vasilie gândind la aceasta, a văzut pe un Diacon din cei ce ţineau ripidele, făcând semn spre o femeie, ce sta înaintea Altarului. Deci, a poruncit ca să se depărteze Diaconul acela de la Sf. Masă, şi şapte zile i-a dat canon ca să postească şi să se roage, şi fără somn toată noaptea la rugăciune să petreacă; iar din averea lui să dea şi la săraci. Deci, dintr-acea vreme Sfântul Vasilie a poruncit, ca să fie în Biserică înaintea Altarului perdele şi îngrădire pentru femei, ca să nu îndrăznească vre-una a privi în Sf. Altar, în vremea

(1) Vezi Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica o.c. pg. 519-520 n. 4; (m) V.Sf. 23 a XII-a, o.c.

Dumnezeeştei Slujbe^ iar aceea care ar îndrăzni, să se izgonească din Biserică, şi de Sfânta împărtăşire să se despartă(t).

Episcopul clevetit a fost văzut în timpul Dumnezeeştei Liturghii, acoperit de Duhul Sfânt. Ne spunea nouă Avva Teodor Râmleanu, zicând: cum că la treizeci de stadii de la Cetatea Romei, este o cetate mică ce numeşte Romul, întru acea cetăţuie a fost un Episcop foarte mare întru bunătăţi. Iar odată au mers oarecare din cetatea Romul, la fericitul Agapit Papa Romei, şi au pârât pe Episcopul lor la Papa, zicând: cum că din blid sfânt mănâncă. Iară Papa auzind s-a mirat şi a trimis pe doi clerici de au adus pe Episcop legat şi l-au pus în temniţă şi a şezut Episcopul trei zile în temniţă. Şi sosind Sfânta Duminică, pe când se odihnea Papa şi se lumina de ziuă spre Duminică, a văzut în somn pe oarecare, zicându-i lui: „întru această Duminică să nu slujeşti tu, nici altul din clerici nici din Episcopii cei din cetate, ci Episcopul pe care îl ai în temniţă, închis, aceluia să-i zici să meargă ca să slujească". Iar deşteptându-se Papa nu se pricepea de visul ce-l văzuse, şi zicea întru sine-şi: o clevetire ca aceia am auzit de dânsul; unul ca acesta oare să slujească? Şi a venit iarăşi al doilea glas către dânsul, zicându-i în somn: „Ţi-am spus ţie, Episcopul cel din temniţă acela să slujească". Aşişderea şi a treia oară i s-au arătat lui. însă nepricepându-se Papa de aceasta, şi deşteptându-se, a trimis la temniţă şi chemând pe Episcop l-a întrebat pe el, zicând: „O, Episcope, ce fel este lucrul tău?" Iar Episcopul nu-i răspundea nimic fără numai păcătos, zicea, sunt. Apoi după ce nu i-a spus alt nimic Episcopul, atunci i-a zis lui Papa; astăzi tu vei sluji. Stând el înaintea lui Dumnezeu în Sf. Altar după porunca Papei, care sta aproape de dânsul, dimpreună cu Diaconii care stau împrejur; a început Episcopul Sfânta Liturghie. Când au ajuns la rugăciunea înălţării, şi mai înainte de sfârşirea ei, a început a doua oară tot rugăciunea acea încă iarăşi şi a treia oară şi a patra, aceiaşi

rugăciune. Atunci toţi se minunau pentru zăbavă. După aceia a zis Papa: ce este aceasta? Că de patru ori aceiaşi rugăciune grăieşti şi nu sfârşeşti. Atunci a răspuns Episcopul: Iartă-mă, Stăpâne Sfmte, că n-am văzut după obicei venirea Duhului Sfânt şi pentru aceasta nu sfârşesc rugăciunile. Ci prea Sfinţite Stăpâne, Diaconul ce stă aproape, carele ţine ripida, depărtează-l pe el din Sfântul Altar, căci eu nu îndrăznesc ca să-i zic lui. Atunci fericitul Agapit a poruncit de s-a depărtat Diaconul. Şi au văzut Episcopul şi Papa venind Sfântul Duh, cât şi zăveaza care era deasupra Sfântului Altar, singură s-a ridicat, şi a acoperit şi pe Papa şi pe Episcopul, şi pe toţi Diaconii care stau înainte, cât şi Sfânta

(t) V.Sf. 1 al-apg. 36-7,46-7;

Masă ca la trei ceasuri. Atunci a văzut Dumnezeescul Agapit cum că mare om este Episcopul, ci însă clevetit a fost. Deci l-a slobozit pe el cu pace la Episcopia sa. Şi aşa după scârba aceia şi mâhnire a pus hotar, ca să nu mai facă nici unuia vre-un rău aşa de năprasnă şi degrab, ci cu luare aminte şi cu răbdare şi aşteptare(f).

Un evreu prefăcându-se că este creştin şi luând Sf. Ţaine în batjocoră, a văzut carne şi sânge. A crezut şi s-a botezat. Odată Sf. Vasilie cel Mare săvârşind Dumnezeeasca Slujbă, un evreu prefăcându-se că este creştin, vrând să ştie cele despre Sfintele Taine, s-a lipit de cei credincioşi şi a intrat în Sf. Biserică; acolo a văzut pe Sfântul Vasilie, că avea în mâinile sale un Prunc, pe care îl sfărâma. împărtăşindu-se credincioşii din mâinile Sfântului, a venit şi evreul şi i-a dat Arhiereul, ca şi celorlalţi creştini o parte din Sfintele Daruri, pe care luând-o evreul în mâini, a văzut că era adevărată carne. După aceia apropiindu-se de pahar, a văzut că era sânge într-însul. Deci a păstrat rămăşiţele Sfintei împărtăşiri şi mergând acasă, le-a arătat femeii sale, şi i-a spus despre toate cele ce a văzut cu ochii săi; apoi crezând, că, cu adevărat înfricoşată şi prea înaltă este Taina Creştinească, a doua zi a mers la fericitul Vasilie, rugându-l să-i dea Sfântul Botez. Iar Vasilie dând mulţumire lui Dumnezeu, n-a întârizat a boteza pe evreu, împreună cu toată casa lui(tt)-

Sfântul sfinţit Mucenic Climent slujind Sf. Liturghie... credincioşii au văzut pe Sf. Discos foc luminos şi îngeri slăvind. După ce a fost eliberat Sfântul sfinţit Mucenic Climent prin rugămintea Episcopului, a adus pe Sfinţii (creştinii dreptcredincioşi) în Biserica care era mică, deoarece creştinii pe timpul acela erau în Ostrov puţini; apoi poruncind Episcopul, ca să se facă citire din Dumnezeeştile cuvintele ale Evangheliei, a deschis un cleric cartea şi

a început a citi cuvintele acestea: *„Să nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, căci pe suflet nu pot să-l ucidă".*

Acestea auzindu-le Sfinţii, şi-au ridicat ochii în sus cu suspinuri, iar creştinii cei ce stau în Sf. Biserică uitându-se la dânşii, au plâns, aşa că au umplut Biserica de lacrimi. Apoi a rugat Episcopul pe Sfântul Climent, ca să săvârşească Dumnezeeasca Liturghie, şi când slujea el, unii din clerici, asemenea şi din popor, care erau vrednici, au văzut pe Sf. Discos, că era un cărbune foarte mare aprins, din care ieşea o negriită lumină, şi strălucea pe Sfântul şi pe cei ce stau înainte; iar prin Altar au văzut pe Sfinţii îngeri zburând prin văzduh; dar cei ce au văzut o minune ca aceea, au căzut cu

(t) Prolog 8 Ian; (tt) V.Sf. 1 a I-apg. 37-8;

feţele la pământ şi nu îndrăzneau să se uite la Sfântul. Iar după săvârşirea Sfintei Slujbe, a luat Fotin Episcopul în casa sa pe Sfinţi. Deci pe mulţi bolnavi îi aducea şi îi apropia de Sfântul Climent, nu numai din credincioşi ci şi din necredincioşi, şi pe care Mucenicul lui Hristos cu rugăciunea şi cu semnul Crucii îi tămăduia. Pentru aceea mulţimea de elini au început a mărturisi la arătare pe Hristos, că este adevărat Dumnezeu, şi au dorit Sf. Botez. Iar ostaşii văzând că mult popor se adună la Climent, s-a temut ca să nu ia de la dânşii pe cel legat; şi lor să le facă rău. Pentru aceea, l-au dus în corabie, şi iarăşi l-au pus în lanţuri; dar l-au petrecut credincioşii cu multe lacrimi şi cu tânguiri, nevrând să-se despartă de el; apoi dând Sfinţilor sărutarea cea mai de pe urmă, şi legăturile lui Climenr sărutându-le, s-au întors, ostaşii silindu-se ca să plece mai iute de acolo. Suflând vântul spre ajutor, au trecut repede Marea Egee şi au sosit în Nicomidia…

Şi sosind- noaptea în care avea să fie privegherea praznicului Dumnezeeştilor Arătări, fericita Sofia aducând la sine creştinii, luând pe slugi, pe copilele şi pe copiii crescuţi, au mers în temniţă la Sfântul Climent. Iar Dumnezeu a ajutat scopului credincioşilor Săi, căci a adormit tare pe strejari şi numai unul nu dormea, dar acela era creştin tăinuit, care a deschis temniţa celor ce veniseră. Deci, intrând înăuntru credincioşii, cu Sofia, cea cu mintea bărbătească, au deslegat pe Sfântul din legături, şi luându-l, l-au dus în Biserica cea din peşteră, şi cu bucurie au prăznuit, mulţumind lui Dumnezeu. Făcându-se ziuă, Sfântul Climent a săvârşit Dumnezeeiasca Liturghie şi toţi s-au împărtăşit cu Dumnezeeştile Taine, din Sfintele mâini ale păstorului lor. Şi a făcut Arhiereul lui Dumnezeu multă învăţătură poporului, în care a proorocit despre moartea sa, degrab va fi ucis;

apoi le-a zis: „Să nu vă temeţi, fraţilor, că nimeni din voi nu va pieri, nici va pătimi ceva, nu vor răpi lupii pe nici unul, fără numai eu cu dci clerici; căci îmi voi pune sufletul pentru Arhiereul cel Mare, Hristos, Care şi-a pus pentru noi Sufletul Său". A proorocit încă şi aceasta că degrabă va înceta prigonirea, apoi că închinarea de idoli se va stinge şi va înilori Sfânta Credinţă; pentru că Cerescul împărat va ridica pe pământ un împărat, care luaiinându-se cu Sfântul Botez va lumina toate părţile stăpânirii Romei, şi o nouă Romă va ridica şi va răsădi pretutindeni dreapta-credinţă. Acestea proorocind sfinţitul Mucenic Climent turmei sale celei cuvântătoare, şi înveselind sufletele lor, au mers la casa maicii lo r Sofia, care pe tot poporul de la Sf. Biserică l-a luat la sine, şi le-a făcut ospăţ mare; apoi a fost Sf. Climent în casa ei, până la douăzeci de zile ale lunei Ianuarie.

Într-acea vreme, ighemonul Alexandru, cercetând lucrurile şi ocârmuirile poporului, i s-a spus despre Climent Episcopul creştinesc, cum că noaptea a ieşit din închisoare, şi a făcut cercetare despre dânsul. Apoi sosind ziua Duminicii, a mers Arhiereul lui Dumnezeu, Sfântul Climent, în Biserica cea din peşteră, să săvârşească Dumnezeeasca Liturghie, şi s-au înştiinţat despre dânsul păgânii, care au spus ighemonului. Iar el sculându-se, a mers cu ostaşii, care intrând înlăuntru, au aflat pe Sfântul Climent stând înaintea Dumnezeescului Păstor, aducând Jertfa cea fără de sânge. Şi a poruncit ighemonul unuia din ostaşi, ca scoţând sabia să lovească pe Arhiereul peste grumaji. Deci, lovindu-l ostaşul, a căzut capul Sfântului Sfinţit Mucenic Climent peste Dumnezeescul Prestol şi peste Darurile cele puse înainte, apoi s-a roşit cu sângele lui Jertfa cea fără de sânge şi tot Sfântul Altar. Iar poporul credincios era într-o mare frică şi spaimă; însă nu pentru dânşii, ci peniru păstoria lor aveau jale, şi ridicându-şi glasurile se tânguiau. Iar ighemonul a ieşit îndată afară, nefăcând poporului nici un rău, numai pe cei doi clerici i-a tăiat în Sf. Altar cu Sfântul Climent, iar numele lor sunt: Cristolor şi Hariton Diaconii. Atunci fericita Sofia, luând cinstitul trup al iubitului său, care era fiu cu numele, iar cu fapta duhovnicesc părinte şi păstor, l-a îngrijit cu lacrimi şi cu bucurie; deci, plângea că s-a lipit de el pe pământ, şi se bucura, că săvârşindu-şi pătimirea, a trecut la Hristos Domnul. Apoi Sofia l-a îngropat cu cinste, cu amândoi Diaconii, şi cu tot poporul creştin care era acolo, aproape de mormântul Sfântului Mucenic Agatanghel, în Biserica cea din peşteră, în douăzeci şi trei de zile ale lunii Ianuarie(t).

Sfântul Grigore cel Mare slujind Sf. Liturghie, o femeie a văzut carne. O femeie vestită din Roma, a adus prescuri la Dumnezeescul Altar, iar Slujba Dumnezeească o făcea Preasfinţitul Arhiepiscop al Romei Grigorie. Deci, în timpul când se împărţea la popor Dumnezeeasca împărtăşire, s-a apropiat şi femeia aceia ca să se împărtăşească cu Sfintele Taine şi auzind pe Sfântul Grigorie, zicând: „Trupul cel de viaţă făcător al Domnului nostru Iisus Hristos se dă..." atunci femeia a început a râde; iar Episcopul orpindu-şi mâna, a întrebat pe femeie: „Pentru ce ai râs?" Iar femeia a răspuns: „de mirare îmi este lucrul acesta Stăpâne, că pâinea aceia, pe care eu cu mâinile mele făcând-o din făină şi am copt-o, o numeşti Trupul lui Hristos". Iar Sfântul văzându-i necredinţa ei, s-a rugat lui Dumnezeu, şi îndată chipul pâinii s-a schimbat, chiar în trup omenesc; şi vedea femeia aceia came omenească sângerată, dar nu numai femeia aceia, ci şi toţi oamenii care erau în Sf. Biserică, au văzut minunea aceia, şi slăveau pe Hristos Dumnezeu; apoi se întăreau în credinţă neîndoindu-se despre Preacuratele Taine, că subt chipul pâinii este adevăratul Trup,

(t) V.Sf. 23 a I-a o.c. pg. 1269-1271 şi 1293-5;

precum şi chipul vinului, este adevăratul Sânge al lui Hritos. Şi iarăşi rugându-se Sfântul s-a schimbat chipul Trupului omenesc în vedere de pâine, şi femeia s-a împărtăşit cu frică şi cu credinţă neîndoită, primind pâinea ca Trupul lui Hristos asemenea şi vinul ca Sângele lui Hristos(t).

Doi stareţi iscusiţi şi al 3-lea simplu, au văzut în timpul Sf. Liturghii un prunc jertfindu-se. A fost într-un Schit un stareţ minunat cu viaţa şi slăvit între părinţi pentru faptele cele bune ale sale. Acela din neştiinţa sa — pentru că era prea prost şi neiscusit în Dumnezeeasca Scriptură — se smintea cu necredinţa, pentru Prea Curatele Taine, zicând: Că pâinea, pe care o primim din Dumnezeescul Altar şi paharul cu care ne împărtăşim nu este adevărat Trupul şi Sângele lui Hristos, ci numai închipuire a Trupului şi a Sângelui Lui. Auzind aceasta doi stareţi iscusiţi, ziceau între ei, că nu cu răutate greşise stareţul acesta, despre Sfintele Taine, ci din prostie şi din neştiinţă, şi se sârguiau ca să-l îndrepteze pe el în aceia.

Ei s-au dus la dânsul şi vorbind şi altele pentru folosul sufletului, au început a zice şi aceasta: „Am auzit părinte un cuvânt necredincios despre un frate, că ar fi zis că pâinea pe care o primim şi paharul pe care îl bem din Sfântul Altar, nu este Trupul şi Sângele lui Hristos, ci numai o închipuire". Iar stareţul acela a răspuns: „Eu

sunt cel ce am zis aceasta". Iar ei l-au rugat, zicând: „Să nu credeţi aşa Părinte, ci întru acest chip: Nouă ne-a dat Sfânta Biserică Sobornicească a crede şi a mărturisi, că pâinea este cu adevărat Trupul lui Hristos şi vinul în pahar este adevărat Sângele Lui, iar nu închipuirea trupului şi a sângelui.

Pentru aceia îi aduceau cuvinte din Dumnezeeasca Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi, dovedind necredinţa lui, dar în prostia sa zicea:„De nu mă voi încredinţa cu însăşi lucrul, nu voi crede". Bătrânii i-au zis: „Părinte, să ne rugăm dar lui Dumnezeu pentru aceasta, noi toţi trei, postind toată săptămâna, ca să-ţi descopere ţie această Taină; şi credem că-ţi va descoperi, nevoind să-ţi pierzi ostenelile tale de mulţi ani". Stareţul a primit cu bucurie cuvântul acesta, şi s-au închis fiecare în chilia sa, postind şi rugându-se toată săptămna. Stareţul acela zicea în rugăciunea sa cea către Dumnezeu: „Doamne, Tu ştii că nu din răutate nu cred, dar cu mintea mea proastă nu pot înţelege şi pătrunde Taina aceasta; deci, arată-mi după bunătatea Ta, singur adevărul ca să nu mă rătăcesc cu necredinţa".

Asemenea şi cei doi stareţi rugându-se, ziceau: **„Doamne,** arată fratelui nostru această Taină a Ta, ca să nu rămâie în necredinţă, şi să nu-şi piardă osteneala cea îmbunătăţită". Dumnezeu a ascultat rugăciunea lor şi le-a

(t) V.Sf. 12 a Ol-a, pg. 512-3;

¿¿sooperit această înfricoşată Taină astfel: După ce s-a sfârşit săptămâna postirii lor şi ă rugăciunilor, s'oâind ziuă Duminicii, au intrat toţi aceşti trei stareţi în Sf. Biserică la Dumnezeeasca Liturghie, şi stau împreună la un loc. Acolo li s-au deschis ochii, când s-a pus pâinea pe Sfânta Masă şi au văzut un prunc mic. Preotul întinzând mâna, ca să frâfigă pâinea, a văzut pe îngerul Domnului pogorându-se din cer, având în mâini un cuţit, cu care înjunghiind pruncul, i-a turnat sângele în pahar. Şi când Preotul frângea pâinea, îngerul sfărâma trupul în părticele; iar când fraţii au mers, ca să se împărtăşească cu Sfintele Taine, a mers şi fratele care nu credea, şi luând în mânăcarnea crudă şi sângerată, şi văzând în pahar Sânge, temându-se, a strigat zicând: „Cred Doamne, că pâinea este Trupul Tău. şi vinul este Sângele Tău". Şi îndată carnea s-a făcut în pâine şi sângele în vin şi s-a împărtăşit cu multă frică şi cu umilinţă. Părinţii i-au zis: „Ştie Hristos Dumnezeu, că neamul omenesc nu poate să mănânce carne crudă, nici să bea sânge; de aceia îşi dă Prea Curatul Său Trup în chipul pâinii şi Sângele Său cel făcător de viaţă, sub chipul vinului, ca să-l poată primi cei ce se împărtăşesc cu credinţă".

Pentru aceasta ei au dat laudă lui Hristos Dumnezeu că n-a lăsat pe stareţul cel îmbunătăţit, ca să piară cu necredinţă(t).

Jertfa copiilor liturghisitori arsă cu foc

Doi copii slujind Sfânta Liturghie, în timpul cererii Duhului Sfânt pentru prefacerea Jertfei a fost mistuită cu foc din cer. De la cetatea ce se numea Teracus, ca la zece stadii, era un sat anume Gonab. Deci, copiii satului acestuia păşteau oile, şi precum se întâmplă între copii, alergară să se joace, precum le este obiceiul. Iar jucându-se ei, au zis: veniţi cu adevărat ca să facem şi să aducem jertfă, şi să ne împărtăşim precum Preotul face în Sfânta Biserică, şi aceasta tuturor le-a plăcut.

însă şi-au pus loruşi pe unul ca în rânduiala preoţească, şi pe alţi doi copii, ca în rânduiala diaconească. Deci au venit la o piatră, că în piatră se jucau, şi pe piatră ca şi cum în Altar au pus pâinile, şi în pahar de piatră vinul. încă şi înainte sta ei de o parte şi de alta ca nişte Diaconi. Unii ale Proscomidiei grăiau iară unii cu brâiele ca şi cu nişte orare încingându-se şi ca şi când ripide ţiind umbriau, şi ecteniile ziceau. Iară cel ce se afla cu nume de Preot, ştia Sfânta Slujbă; de vreme ce era obiceiul în Biserică, ca, copii să stea înaintea preoţilor întru sfintele adunări, şi mai întâi cu clirosul să se împărtăşească Sfintelor Taine ale lui Hristos Dumnezeul nostru. Si la

(t) V.S.8 a V-apg. 417-421;

oarecare locuri încă aveau obicei de cântau răspunsurile Preotului, pentru aceia se aflau copiii obişnuiţi cu slujba, ca cei ce auziseră cinstitele vosglasuri. Iară după ce le-au făcut toate după obiceiul bisericesc, mai înainte de a frânge pâinea, şi mai înainte de a gusta dintr-însele, foc din cer s-a pogorât, şi a mistuit toate cele ce erau înainte, şi a ars piatra toată, cât n-a rămas nici locul pietrei aceleea, pe care adică au jertfit. Iară copiii văzând aceasta ce se făcuse, de frică au căzut la pământ, şi puţin de n-au murit, încât nu se puteau mişca de la pământ.

Iară nemergând ei acasă la vremea întru care aveau obicei a merge, ci întru spaimă zăcând la pământ, au ieşit părinţii lor din sat, ca să vază pentru ce n-au venit la vremea cea rânduită. Si ieşind şi-au aflat copiii zăcând la pământ, nimenea dintre dânşii ştiind, nici putând să răspundă, deci văzându-i mai mult morţi, fieştecarele şi-au adus la casa lui pe al său copil. Şi întru multă primejdie văzându-şi aşa pe copii, se minunau de pricina lor şi de amorţire, şi nu putea să ştie. Apoi de multe ori toată ziua îi întreba, şi răspuns de la dânşii nu puteau să dobândească şi nicidecum nu puteau să înţeleagă ceea ce li se întâmplase lor, până în noaptea viitoare. Căci atunci copiii toţi

viindu-şi în minte, pe încet le-au spus lor toate cele ce se făcuse, şi luând pe părinţii săi au ieşit şi le-au arătat locul unde s-au fost făcut minunea aceia prea slăvită şi semnul focului celui ce se pogorâse din cer. Atunci au crezut, şi mergând în cetate au spus toate Episcopului. Iar Episcopul s-a minunat de mărimea celor zise, şi la locul acela au ieşit împreună cu tot clirosul, şi văzând pe copii, şi aceia ce se făcuse auzind de la dânşii, şi semnul ceresculuı foc văzându-l, au dat laudă lui Dumnezeu. Si pe copiii aceia pe toţi îndată i-au trimis la Mănăstire. Apoi locul acela l-au îmbogăţit şi Mănăstire au făcut, iară deasupra locului aceluia, unde s-a pogorât focul, au zidit o Biserică, şi au pus Sfântul Altar. încă această mare şi Dumnezeească şi minunată lucrare cu adevărat ne-a spus-o iubitorul de Hristos Georgie, carele întru ai noştri ani a fost**(t).**

Sf. Atanasie şi alţi copii de seama lui, în distracţiile lor copilăreşti făceau slujbe preoţeşti. Sf. Atanasie s-a arătat din copilărie ce avea să fie mai pe urmă în viaţa sa. Jucându-se odată cu alţii copii de o vârstă cu el, pe malul mării, făcea cele ce văzuse în Biserică, urmând cu obiceiul copilăresc a celor sfinţiţi slujitori ai lui Dumnezeu, şi asemănându-se lor. Căci copiii cei ce erau cu dânsul l-au hirotonisit Episcop, iar el pe unii dintr-înşii i-a făcut Presviteri, iar pe alţii Diaconi, şi aduceau la dânsul şi pe alţi copii elineşti, care erau încă nebotezaţi. Atunci el îi boteza cu apă din mare,

(t) Prolog 4 Ianuarie;

zicând asupra lor cuvintele de la Taina Sf. Botez, precum auzise de la Preotul din Biserică; apoi adăuga şi oarecare învăţătură către dânşii, pe cât putea cu înţelegerea copilărească. Intru acea vreme era Patriarh în Alexandria cel dintre Sfinţi Părintele nostru Alexandru. Acesta din întâmplare privind de la un loc înalt, spre multă mărire, şi văzând jocurile copilăreşti, se mira de cele ce se făceau de dânşii! Apoi văzând botezul ce se făcuse de Atanasie, îndată a poruncit ca să prinză pe toţi copiii cu Episcopul lor şi să-i aducă la sine. Deci i-a întrebat: Ce făceau în jocurile lor? Iar ei ca copii întâi se temeau iar după aceia au spus toate, cum pe Atanasie l-au pus Episcop şi cum acela a botezat pe copiii elineşti.

Iar Patriarhul cercetându-l cu deadinsul, se sârguia să ştie, pe care i-a botezat, cum îi întreba el înaintea Botezului şi ce răspundeau aceia; şi a cunoscut cum că se săvârşise toate după legea credinţei noastre. Deci sfătuindu-se cu clerul său, Patriarhul a socotit ca bun Botezul copiilor şi adevărat, apoi i-a întărit prin ungerea cu Sf. Mir. Iar după aceia chemând pe părinţii lui Atanasie, l-a încredinţat lor, ca întru bună învăţătură a cărţilor crescându-şi pe fiul lor, să-l aducă

iarăşi la dânsul şi mai ales la Sfânta Biserică a lui Dumnezeu, adică după ce va creşte; pentru că mai dinainte vedea Darului lui Dumnezeu; şi aşa s-a şi făcut. După ce Atanasie a învăţat carte din destul, şi la toată filosofia cea din afară s-a desprins, l-au dus părinţii la Preasfinţitul Patriarh Alexandru, ca şi Ana pe Samuil, şi în dar l-au dăruit lui Dumnezeu; apoi Patriarhul l-a făcut cleric, în care rânduială s-a luptat cu ereticii, din tinereţe, ca un viteaz ostaş, şi a răbdat multe de la dânşii…(t)

31. Pe cine reprezintă sfinţitul liturghisitor în acest înălţător moment? Preotul în timpul când săvârşeşte slujba Sf. Euharistii şi când aduce lui Dumnezeu Jertfa cea fără de sânge, el reprezintă în persoana sa pe însuşi Universalul şi veşnicul Arhiereu Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, de la Care are Preoţia. Da. Preoţia n-o are sfinţitul liturghisitor de la sine; ci de la Universalul şi veşnicul Marele preot Iisus Hristos. Lucrarea Preoţiei este în persoana sfinţiţilor liturghisitori, aşa cum este proprietatea focului; fierbinţeala şi lumina în fierul ce stă în foc viu. După rânduiala lui Melhisedec, preoţii aduc lui Dumnezeu Tatăl Jertfă: Pâine şi Vin, care după aducerea pe Sf. Masă, la invocarea Duhului Sfânt, şi sfinţire se prefac în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos. Privitor la aceasta, Sf. Ioan Hrisostom, zice aşa: „Şi astăzi este de faţă Domnul Hristos înfrumuseţând această Masă. Acela care a înfrumuseţat-o aicea (la Cina

(t) V.Sf. 18 a I-a pg. 817-821;Părinte Sfinte, pe aceştia pe care i-ai dat Mie, păzeşte-i întru numele Meu, ca să fie ei una precum şi Noi una suntem... Sfinţeşte-i pe ei întru adevărul Tău; cuvântul Tău adevăr este. Precum
cea după urmă) înfrumuseţează şi aceasta. Căci nu este om carele lucrează cele puse înainte; ci însuşi Domnul Iisus Hristos carele S-a răstignit pentru noi. împlinind porunca Lui, stă Preotul înainte, şi aduce rugăciune, grăind cuvintele: **„Acesta este Trupul... Sângele Meu...",** Iară binecuvântarea şi puterea este a lui Dumnezeu care le lucrează toate". în altă parte tot acest Părinte bisericesc, zice aşa: „Această aducere este aceiaşi, aducă-o ori şi cine: fie Pavel, fie Petru, este aceeaşi care a dat,o Domnul Hristos învăţăceilor Săi şi care astăzi o isprăvesc Preoţii; căci aceasta întru nimic nu este mai mică decât aceea. Că şi aceasta nu o sfinţesc oamenii; ci însuşi Acela care a sfinţit-o şi. pe aceea. Precum cuvintele ce le-a pronunţat Domnul Hristos (la cin?0 sunt însuşi acelaşi care le grăieşte Preotul şi astăzi, tot aşa şi aducerea este tot aceiaşi...". Momentul sfinţirii Darurilor şi a prefacerii lor în P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, este un moment prea sfânt, sublim şi înfricoşat. Acestea o adevereşte tot acest Sfânt Părinte, zicând: „Atunci (în timpul sfinţirii şi prefacerii) îngerii stau împrejurul Preotului şi toată oştirea puterilor cereşti se împreună în cântări şi toate locurile împrejurul Altarului se umplu de feţe îngereşti... Acest mister pământul ţi-l face cer. Deschide uşile cereşti şi caută nu numai în cer, dară în cerul cerurilor, şi ce vei vedea acolo mai Sfânt decât toate, aceea îţi voi arăta ţie, aici pe pământ. Aici vei vedea pe însuşi Domnul Hristos, şi riu numai căî-L vei vedea; ci şi te vei atinge de El, şi nu numai te vei atinge de El; ci şi î-L vei mânca(j)".

Văzând marile minuni pe care Dumnezeu le lucrează prin persoanele sfinţiţilor liturghisitori, vom vorbi şi despre superioritatea înaltei dregătorii a Preoţiei N.T. faţă de dregătoria Preoţiei V.T. în acest scop binefăcător întregii Biserici Ortodoxe, îndemnăm pe fiecare dreptcredincios creştin a citi, asculta cu luare aminte şi a medita cât mai mult asupra celor ce arătăm aici mai jos.
pe Mine M-ai trimis în lume, şi Eu i-am trimis pe ei în lume. Şi pentru dânşii Eu Mă sfinţesc pe Mine însu-Mi ca şi ei să fie sfinţiţi întru adevăr..." (Ioan 17^{11}-^{17}").

Darul acesta al sfinţeniei Dumnezeeşti e foarte mare. El ne uneşte pe toţi fiii Bisericii Domnului Hristos într-un unic corp, ne alimentează duhovniceşte, ne creşte, luminează, viază şi înalţă la ceruri, făcându-ne moştenitori ai împărăţirei lui Dumnezeu.

„ Cela ce sfinţeşte (Domnul nostru Iisus Hristos Dumnezeu) ***şi cei ce se sfinţesc*** (noi creştinii dreptcredincioşi), ***dintr-Unul*** (Dumnezeu Tatăl) ***sunt toţi. Pentru această pricină*** (Domnul Hristos) ***nu se ruşinează ai numi pe***

dânşii (pe ***cieştim) fraţi, zicând: Spune-voi Numele Tău*** (Tată ***ceresc), fraţilor*** (creştinilor) ***Mei. în mijlocul Bisericii Te voi lăuda...“*** (Evr. 2,„_,9; comp. i^evit. 20$_{8}$. Vezi instructive tâlcuiri ale Sf. Ioan Hrisostom şi ale feric Teofilact la acest loc).

(j) Dr. V. Mitrofanovici Liturgica, o.c., pg. 520; Sf. Ioan Hrisostom Omilia a II-a la epist. a II-a Tim. cap. 1 şi Omilia 24 la ep. a I-a către Corinteni;

Preoţia Noului Testament este un oficiu înfricoşător, superior Preoţiei lui Âaron. Preoţia se exercitează pe pământ, dar face parte din lucnirile cereşti. Acest rang, cu drept cuvânt, se cuvine Preoţiei, pentru că ea nu este instituită de vre-un înger, Arhanghel sau de vre-o altă putere supranaturală; ci ea este creată de însuşi Duhul Sfânt. El a voit, ca fiinţe îmbrăcate în corp să exercite acest oficiu cu totul îngeresc. De aceia Preotul care este însărcinat cu acest oficiu trebuie a fi aşa de curat, ca şi cum ar fi în cer, slujind printre Puterile supranaturale. Ce îngrozitoare, ce măreaţă, înălţătoare şi plină de splendoare, era maiestatea Preoţiei sub lege! Tot acel ornament impozant de clopoţei de granade, de pietre care acopereau raţionalul, efodul, mitra, (tiara un fel de coif), acea rochie lungă (stihar) până jos, acea lamă de aur, Sfânta Sfintelor, unde domnea o augustă tăcere. Totul lăsa în suflete un sentiment de fiică religioasă. Dar toata această pompă nu era nimic pe lângă înaltele mistere ale legii celei noi. Apostolul a avut multă dreptate a zice că gloria legii mosaice nu este o adevărată glorie, dacă Q comparăm cu mărirea Legii Evanghelice(l).

într-adevăr, când tu vezi pe Domnul sacrificat, întins pe Altar, pe sacrificator în rugăciune înclinat deasupra victimei, şi pe credincioşi spălaţi, împurpuraţi cu ?cest Sânge preţios, te crezi oare pe pământ între oameni? Nu eşti oare mai mult transportat în cer? Liber de orice gândire trupească, nu vezi înaintea ta însăşi lucrurile cerului, ca şi cum ai fi curat Duh ceresc? O, minune! O, nespusă bunătate a lui Dumnezeu! Acela care locuieşte m cer la dreapta lui Dumnezeu Tatăl, în acest moment solemn se lasă a fi atins de mâna tuturor, se lasă cui voieşte a-L săruta cu buzele sale, a-L primi în gura sa. Iacă ce se petrece înaintea tuturor ochilor luminaţi ai credinţei! Aceste minuni şi puterea care le face, vi se pare demnă de dispreţ? Sunt ele demne prin sine a fi preţuite de oricine mai prejos de meritul său personal?

Este oare trebuinţă, ca printr-o altă minune să-ţi demonstrez toată excelenţa acestui sacrificiu? Bine. închipuieşte-ţi pe Profetul Ilie aflându-se pe muntele Cârmei. O mulţime nemărginită îl înconjoară; victima este întinsă pe pietre, toţi privitorii aşteaptă în

cea mai profundă tăcere! Profetul singur ridică vocea, se roagă! îndată o flacără cade din cer şi'consumă sacrificiul Ce scenă impozantă! Cum inspiră groază toată această pregătire!

înălţimea şi grandoarea Preoţiei creştine. Ei, bine, întoarceţi ochii către Altarele noastre! Aici ce minuni, care întrec orice admiraţiune! Preotul stă în picioare: în mâinile sale. nu este nici foc nici flacără,

(I) 2 Cor. 3;

luminătorul său este Duhul Sfânt. El se roagă mult timp şi nu ca să cază flacăra, spre a consuma ofrandele; ci pentru ca Darul Dumnezeesc, pogorându-se asupra sacrificiului, să îmbrăţişeze sufletele credincioşilor şi să le facă mai curate decât argintul scos din topitoare. Spre a dispreţui aşa de îngrozitor misterele, ar trebui ca cineva să fi pierdut simţul, să fi căzut într-un exces de delir. Ştii că niciodată sufletul omenesc n-a putut suporta puterea acestui foc ceresc, şi ar pieri toţi fără asistenţa specială a Darului Dumnezeesc. Dacă cuiva îi vine a cugeta ca acela, care atinge aşa de aproape această natură prea fericită şi nemuritoare, este un om îmbrăcat în carne şi sânge, atunci va putea înţelege dacă este mare această demnitate, cu care Darul Sfântului Duh a onorat pe Preoţi, căci prin oficiul lor se lucrează aceste minuni şi altele nu mai puţin interesante spre slava lui Dumnezeu şi mântuirea oamenilor.

„Aşa să ne socotească pe noi omul, ca pe nişte slugi ale lui Hristos şi ispravnici ai Tainelor lui Dumnezeu" (1 Cor. 4[1]; comp. Mt. 24[45]. 1 Cor. 3[6f9-16:3]; I[2526]; 2 Coró[4]: i[25]; Le. 12[42]; Tit. 1[7]; 1 Petru 4[10]).

Şi apoi: oamenii, care petrec pe pământ, de care le este legată existenţa, să fie puşi a îngriji de visteriile cerului! Să primească o putere, care nu s-a dat îngerilor nici Arhanghelilor. Nu s-a zis acestor curate Duhuri: *„ Tot ce veţi lega pe pământ va fi legat şi în cer; şi tot ce veţi deslega pe pământ, va fi deslegat şi în cer"(m).*

Principii pământului au multă putere de a lega şi deslega, dar puterea lor nu se întinde decât asupra corpurilor, însă legătura despre care vorbeşte Iisus Hristos, apucă sufletul şi îl uneşte cu cerurile. Tot ce fac Preoţii aici pe pământ, Dumnezeu le aprobă în ceruri. Stăpânul confirmă sentinţa servitorului. Ce le-a dat El prin aceste cuvinte? Nimic mai puţin decât puterea suverană asupra

lucrurilor cereşti. Aicea, ale căror păcate le veţi ierta, vor fi iertate; şi pe ale cărora le veţi ţinea, vor fi ţinute. Este vre-o putere superioară acesteia? Eu citesc în Evanghelie: *„Tatăl a dat Fiului toată puterea de a judeca"*(n). însă văd că Fiul transmite Preoţilor în (m) Mt. 16$_{IS\ W}$; 18$_{18.,0}$; 28$_{18,0}$; Ioan 20,.,.,,; (n) Ioan 5„; toată întregimea sa acest drept. Prin această investitură supremă, ei s-ar crede superiori naturii umane, transportaţi în ceruri, scăpaţi de robia necesităţilor pământeşti. Când un suveran dă unuia din supuşii săi privilegiul de a arunca în fiare pe cel ce i s-ar părea bun de aşa lucru, şi de a pune în libertate, după placul său; acest om n-ar fi respectat de public şi socotit ca un servitor însemnat?

Si dacă este adevărat că puterea acordată Preoţilor, cu atât este superioară acestei puteri (lumeşti), cu cât cerul este superior corpului, cum se poate presupune că ar fi vre-un om, care să dispreţuiască aşa de înalte funcţiuni? Este o estravaganţă, o învederată nebunie respingerea cu dispreţ a unui oficiu aşa de necesar pentru mântuirea şi pentru dobândirea bunurilor ce ne sunt promise. Dacă într-adevăr este imposibil a intra întru împărăţia Cerurilor fără a fi renăscuţi prin apă ş'i prin Duhul Sfânt; dacă acela care nu mănâncă Trupul Domnului şi nu bea Sângele Lui, este exclus din viaţa veşnică, binefaceri, care nu pot fi conferite decât prin mâini sfinţite, adică prin mâinile Preoţilor, ce mijloc vei găsi fără oficiul lor, spre a scăpa de focul iadului, sau spre a culege recompensele păstrate în cer? Numai lor li s-a dat de a face ca oamenii să se nască din nou prin Botez. Printr-înşii suntem îmbrăcaţi în Iisus Hristos, îmbrăcaţi în Fiul lui Dumnezeu, ca să devenim membre ale Acestui Dumnezeesc Cap. Conchidem că puterea lor este mai îngrozitoare decât a împăraţilor asupra supuşilor, mai venerabilă decât a părinţilor asupra fiilor. Noi nu ţinem de părinţii noştri decât prin sânge şi came, pe când Preoţii ne fac să ne naştem fii ai lui Dumnezeu. Lor le datorăm fericita renaştere, adevărata libertate şi adoptarea noastră în ordinea graţiei.

A vindeca corpurile de lepră, sau numai a constata vindecarea, era privilegiul Preoţilor Iudei, şi ştii cu ce ambiţiune se căuta demnitatea sacerdotală! Dar Preoţii Legii noi nu vindecă lepra; ci necurăţenia sufletului. Ei nu constată vindecarea, ci o săvârşesc. Pentru aceasta cei ce dispreţuiesc caracterul lor sunt mai culpabili şi mai demni de pedepse riguroase decât Datan şi complicii săi. Aceştia pretinzând o demnitate care nu era a lor, probau cel puţin o înaltă stimă, pe care o arătau prin aspiraţiunile lor ambiţioase; dar astăzi, când Preoţia are o autoritate şi o strălucire mult mai înaltă decât

altădată;, dispreţul ar deveni o crimă mai odioasă încă decât a aceluia ce pretinde Preoţia din ambiţiune. O asemenea crimă nu se poate măsura bine decât prin diferenţa ce există între a admira şi a dispreţui. Dacă ar exista un om destul de nenorocit spre a se face culpabil, eu l-aş privi ca pe un furios, pe care-l chinuieşte boldul Satanei.

Dar să ne întoarcem la subiectul nostru, de la care m-a depărtat această digresiune. Nu numai în dreptul de a pedepsi; ci şi în acela de a face binele se vede superioara putere ce Dumnezeu a dat-o preoţilor, putere care cu atât covârşeşte puterea ce au părinţii asupra fiilor, cu cât viaţa viitoare covârşeşte viaţa prezentă. Ce primim noi de la părinţii noştri? O viaţa limitată în timpul prezent, iar de la Preoţi dobândim viaţa fără sfârşit; căci eternitatea n-are sfârşit.

Pe când grăiau ei îndoindu-se despre învierea lui Iisus (a), însuşi Iisus a stătut în mijlocul lor şi a zis: „Pace vouă... Ce sunteţi turburaţi? Şi pentru ce se suie gânduri în inimile voasne? Vedeţi Mâinile şi picioarele Mele, că însu-Mi Eu sunt. Pipăiţi-Mă şi vedeţi, că Duhul came şi oase nu are, precum mă vedeţi pe Mine având...(b). Datu-Mi-S-a toată stăpânirea în cer şi pe pământ...(c). Precum M-a trimis pe Mine Tatăl şi Eu vă trimit pe voi.

Acestea zicând, a suflat asupra lor, zicând: „Luaţi Duh Sfânt Oricărora veţi ierta păcatele iertate vor fi; iar ale cărora le veţi ţinea ţinute vor fi"(d). Apostoli mergând la jjropovăduire, îndemnau lumea să se împace cu Dumnezeu zicând: „... Dumnezeu era întru Hristos, împăcând lumea Luiş, nesocotind lor păcatele lor, şi puind întru noi cuvânt împăcării. Drept aceea, în locul lui Hristos vă rugăm, ca şi cum Dumnezeu s-ar ruga prin noi; rugâmu-vă în locul lui Hristos, împăcaţi-vă cu Dumnezeu. Pentru că pre Cel ce n-a cunoscut păcat, pentru noi păcat L-a făcut; ca noi să ne facem dreptatea lui Dumnezeu întru Dânsul" (2 Cor. $5^{19\text{-}21}$).

(a) Mc. $16^{9\text{-}14}$. Mt 28^{17}; (b) Lc. $24^{36\text{-}37}$; (c) Mt 28^{19}; (d) Ioan 20^{19} ";

Puterea părinţilor după natură n-ar putea să apere de moarte, nici de boale; dar puterea Preoţilor mai de multe ori a mântuit suflete bolnave şi apropiate de moarte, sau întrebuinţând pedeapsa meritată asupra unora, sau apărând pe alţii de o cădere funestă, şi aceasta nu numai prin eficacitatea îndemnurilor şi a consiliilor; ci şi prin puterea rugăciunilor. Preoţii nu iartă păcatele numai în misterul renaşterii, ci şi după botez. Ascultă această mărturie a Sfântului Iacob: *„Deeste cineva bolnav între noi, să cheme pe Preoţii Bisericii să se roage pentru dânsul, ungându-l cu untdelemnul în numele Domnului, şi rugăciunea credinţei va mântui pe cel bolnav, şi Dumnezeu îl va uşura; şi dacă a făcut niscai-va păcate, i se vor ierta lui"(o).*

Când nişte fii aduc ofensă unui principe, unui om mare al statului, părinţii lor fireşti sunt în imposibilitate de a le da ajutor. Dar Preotul desarmează adesea de mânie nu pe un principe, sau pe un om mare de pe pământ, ci pe însuşi Dumnezeu, când este iritat de faptele noastre.

După această arătare a privilegiilor Preotului, cuteza-va cineva să-mi atribuie presumţiune sau mândrie din cauza refuzului? în ceea ce priveşte pe mine, eu cred că toate aceste argumente într-atât vor profita pietăţii acelora, care te vor asculta, întrucât imputarea de cutezanţă, şi de orgoliu nu se va mai inflige (adresa) acelora, care fug de episcopat, ci candidaţilor, care singuri de sine se prezintă, şi cu o nesocotită încredere în sine caută această mare onoare! Magistraţii, însărcinaţi cu administraţiunea unui oraş, adesea împreună cu ei aruncă şi oraşul în prăpastie, adică nu au o înţelepciune şi o supraveghere temeinică în administraţiune; dar spune-mi ce energie, mai înaltă de virtuţi naturale sau venite de sus, trebuie să aibă spre a nu greşi, acela, care exercită un oficiu, al cărui scop este de a conserva frumuseţea şi gloria miresei lui Iisus Hristos?

Pavel se cutremură de greutatea apostolatului. S-a văzut cineva vre-odată să iubească pe Iisus Hristos cu mai multă ardoare

decât Sfântul Ap. Pavel? S-a văzut cineva să dea probă de un mai mare zel pentru gloria Sa şi să se învrednicească de mai multe daruri? Şi cu toate aceste daruri, vezi-l că se înspăimântă şi tremură de" sarcina ce este asupră-i şi de pericolele credincioşilor. *„Mă tem* — zice el — *ca nu cumva după cum Eva a fost amăgită prin vicleşugul şarpelui, să vă lăsaţi corupţi şi degeneraţi de la simplicitatea creştină"{*p). Altminterea el scria: *„Euprintre voi, am fost în frică şi în strâmtoare* "(r). Astfel vorbeşte acest om răpit până în al treilea cer, primit la cunoştinţa secretelor lui Dumnezeu, un Apostol, care a

(o) Iac. 5; (p) 2 Cor. 11; (r) 2 Cor. 4;

suferit atâtea morţi, cât a mai suferit de la convertirea sa; omul! în sfârşit, care se abţinea de a întrebuinţa puterea sa divină, de frică să nu scandalizeze pe cel mai mic dintre fraţi. Ah! un aşa Apostol care face mai mult decât porunca Domnului şi îşi sacrifica interesele sale pentru interesele fraţilor săi; dacă el tremura de frică când se gândea la oficiul cu care era însărcinat, vai, amice, la ce ne expunem noi cei credincioşi a căuta toate numai pentru noi şi care departe de a întrece voinţa jui Dumnezeu, nu ştim decât a o călca mai întotdeauna? *„Ce inimă este în suferinţă şi eu să nu sufăr împreună? Unde este cel slab scandalizat* — zice însă Sfântul Pavel — *şi eu să nu mă aprinz spre a-i ridica cauza? "*.

Iacă Preotul! sau mai bine, nu-l vezi decât pe jumătate, căci aceste virtuţi nu sunt nimic pe lângă acelea* despre care Apostolul a dat probă. Ascultă: *„Aş fi dorit să fiu anatematizat de Hristos pentru fraţii mei, pentru rudele mele cele după trup..."(%).* Ei bine, pe omul capabil de un asemenea limbagiu, a căruia inimă viteză ar exprima sentimente aşa pe generoase, acuzaţi-l dacă ar refuza Preoţia! Pe acela, care ca şi mine nu se ridică la un aşa de înalt nivel, defăimaţi-l, nu dacă fuge, ci dacă îndrăzneşte a se lăsa să fie ales! Când ar fi chestiunea de a numi înlr-o comandă militară, şi ofiţerii ar fi de opiniune a pune în capul armatei un covaci, un tăbăcar, sau orice meşter vulgar, neapărat că nu aţi aplauda pe acest om, dacă el n-ar căuta să scape şi dacă n-ar pune în lucrare totul spre a se mântui de o înălţare ce i-ar fi periculoasă. Dacă spre a fi Episcop, ar fi de-ajuns de a avea un nume şi de a-şi împlini datoriile într-un chip oarecare fără nici un pericol, atunci taxează-mă de vanitos şi presumţios. Dar cel ce primeşte acest oficiu trebuie să aibă multă prudenţă şi înainte de toate un deosebit dar al lui Dumnezeu. Dacă trebuie însă să aibă moravuri curate, viaţă sfântă, o virtute extraodinară, oh! atunci iartă-mă, dacă n-am voit să alerg într-un mod imprudent la ruina mea.

închipuieşte-ţi că, cârmaciul unei năvi încărcate de mărfuri preţioase şi cu un numeros echipaj, îmi încredinţează cârma şi îmi zice să străbat Marea Tyrenă, şi eu fără nici o învoială, iată m-aş da înapoi de la această propunere; şi dacă m-ar întreba cineva despre motivul refuzului, aş zice: mă tem de naufragiu. Iacă, când nu este chestiunea decât de o pierdere de bani şi de o viaţă, care curând trebuie a se sfârşi, nimeni nu reclamă contra unui exces de prudenţă! Dar când este o temere de un naufragiu, care ameninţă nu cu abisul mării; ci cu matca focului veşnic, s-ar găsi cineva care să ne defaimă pentru că am evitat un aşa pericol? S-ar supăra pe mine până la ură?

(s) Rom. 9[15];

Oh! te conjur, nu-mi imputa hotărârea mea! Eu îmi cunosc spiritul meu, îmi ştiu capacitatea şi slăbiciunea, şi am calculat toate greutăţile Oficiului Sacerdotal. Furtuni mai îngrozitoare decât ale mărilor agitate de vânturi, vin peste sufletul Preotului...(f).

32. **Pentru ce se sună clopoţel din Sf. Altar în timpul sfinţirei şi prefacerii Sfintelor Daruri?** Clopoţelul mic se sună, pentru a atrage atenţia credincioşilor prezenţi, asupra însemnatului, înălţător şi sublim moment al sfinţirei şi transformării Pâinii şi Vinului — aduse şi puse înaintea Domnului în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

33. **Pentru ce se sună şi clopotul cel mare în timpul sfinţirii şi transformării Sfintelor Daruri?** Clopotul ori toaca de fier se sună în acest timp, pentru a atrage atenţia credincioşilor care nu sunt prezenţi în Sfânta Biserică, despre momentul înălţător şi Dumnezeeasca lucrare, sfinţirea a 3-a şi transformarea Sfintelor Daruri, în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. în acest timp este dator fiecare a lăsa orice lucru, a-şi împreuna închinăciunile şi rugăciunile lor cu rugăciunile care se fac în Sfânta Biserică în acest timp al transformării Sfintelor Daruri.

34. Ce fac sfinţiţii liturghisitori după sfinţirea şi transformarea Sfintelor Daruri?

După sfinţirea, transformarea Sfintelor Daruri, şi închinarea de trei ori cu cuvintele: Amin, Amin, Amin, Diaconul plecându-şi capul către Preot, zice: *„Pomeneşte-mă pe mine Stăpâne Sfinte".* Preotul îl pomeneşte, zicând: **„Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăţia Sa, totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor".**

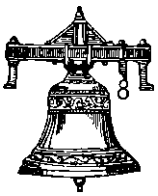

Diaconul răspunde: *„Amin "* şi luând ripida apără Sfintele.

în acest tiţup-Preotui se roagă în taină, zicând: „Pentru ca să fie celor ce se vor împărtăşi spre trezirea sufletului, spre iertarea păcatelor...". Apoi termină cu cuvintele rugăciunii a doua: „încă aducem Ţie această slujbă cuvântătoare pentru cei răposaţi întru credinţă: strămoşi, părinţi, patriarhi,

(t) Sf. Ioan Hrisostom despre Preoţie; vezi şi Sf. Efrem Şirul;

prooroci, apostoli, propovăduitori, evanghelişti, mărturisitori, pustnici şi pentru tot sufletul drept carele s-a săvârşit întru bună credinţă".

în prima rugăciune Preotul se roagă lui Dumnezeu, ca Dumnezeeasca Euharistie să-i fie spre ajutor şi iertarea păcatelor lui şi celor care se vor împărtăşi dintr-însa cu dreaptă credinţă. în a doua rugăciune, Preotul iarăşi se roagă ca această Dumnezeească Slujbă cuvântătoare să fie de folos şi tuturor celor adormiţi în buna credinţă.

35. Ce însemnătate au cuvintele: „Mai ales pentru Prea Sfânta, Prea Curata, Prea binecuvântata, Slăvită Stăpâna noastră de

Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria", zise de Preot? Cuvintele acestea ne reamintesc că Dumnezeeasca Jertfă se aduce înaintea lui Dumnezeu pentru adormiţii în dreapta credinţă şi sfinţenie: strămoşi, părinţi, prooroci, apostoli, mărturisitori... dar mai ales pentru Prea Sfânta Născătoarea de Dumnezeu. Prin cuvintele* acestea se aduce laudă Prea Sfintei Fecioarei Maria, fiindcă prea Sfinţia Sa a fost cea mai curată, binecuvântată, şi aleasă de Dumnezeu din partea fsmeeiască, prin întruparea Fiului lui Dumnezeu în pântecele Ei cel pururea fecioresc, naşterea Lui şi întreaga Ei viaţă pusă numai în slujba lui Dumnezeu şi în folosul mântuirii neamului omenesc.

Pentru această alegere şi înaltă slujbă, a contribuirii la actul mântuirii neamului omenesc, Prea Sfinţia Sa este preaslăvită în cer şi pe pământ, după Atotputernicul Dumnezeu, mai presus decât toţi sfinţii şi decât toate treptele oştilor îngereşti.

Fecioara astăzi înainte stă în Biserică şi cu cetele Sfinţilor nevăzut se roagă lui Dumnezeu; îngerii cu Ierarhii se închină, şi Apostolii cu Proorocii dănţuiesc. Că pentru noi Născătoarea de Dumnezeu, roagă pe Dumnezeu cel mai-înainte de veci (Condacul Acoperământului Maicii Domnului, Minei 2 a X-a)

Ce însemnătate are tragerea dverei? Tragerea perdelei deasupra uşilor împărăteşti însemnează deschiderea cerului, coborârea Sfântulu

iArhanghel Gavriil aducând vestea cea bună din cer, Prea Sfintei Fecioarei Maria, că P.S. Sa va zămisli în pântece prin conlucrarea Duhului Sfânt, şi va naşte pe Fiul lui Dumnezeu. ^

Săltaţi, dănţuind, cu veselie cântaţi, Gavriil bucurie Fecioarei aducând, i-a stătut înainte în cetatea Nazaretului, zicând: Acum sunt bunele vestiri cele de bucurie;. bucură-Te Curată şi iară prihană, Folositoarea liŞnii; bucură-Te, Scaun ceresc! (Svetelna Acatistului Maicii Domnului).

„în luna a şasea, trimis a fost îngerul Gavriil de la Dumnezeu în cetatea Galileei, căreia numele era Nazaret, la Fecioară logoditâ cu bărbat, căruia era numele Iosif, din casa lui Da- vid. Numele Fecioarei era Maria. îngerul intrând la Dânsa, a zis: „Bucură-Te, ceea ce eşti plină de Dar, Domnul este cu Tine, binecuvântată eşti Tu între femei". Iar Ea văzând s-a înspăimântat de cuvântul lui, şi cugeta în ce chip va fi închinarea aceasta. Şi a zis Ei îngerul: „Nu te teme Maria, că ai aflat dar la Dumnezeu. Si iată vei zămisli în pântece, şi vei naşte Fiu, şi vei chema numele Lui Iisus. Acesta va fi Mare, şi Fiul Celui de sus se va chema; şi-i va da Lui Domnul Dumnezeu scaunul lui David, tatăl Lui. Şi vaîmpărăţi peste casa lui Iacob în veci, şi împărăţiei Lui nu va fi sfârşit". Şi a zis Maria către înger: „Cum va fi acesta? De vreme ce de bărbat nu ştiu!" îngerul răspunzând, a zis Ei:„Duhul Sfânt se va pogorî peste Tine, şi puterea Celui de sus Te va umbri; pentru aceasta şi Sfântul ce se va naşte din Tine se va chema Fiui lui Dumriezeu"(s). Cade-se a şti că Sf.

Arhanghel Gavriil este al doilea Serafim din cei 7 Serafimi, care veşnic slavoslovesc şi stau mai aproape de Scaunul Dumnezeirii(t).

Tragerea dverei mai în semnează şi pogorârea Cuvântului lui Dumnezeu din sânurile Tatălui Ceresc, zămislirea sau întruparea Lui în pântecele cel pururea fecioresc al P.S. Născătoarei, de Dumnezeu, odată cu primirea cuvântului: „Iată roaba Domnului! Fie mie după cuvântul tău..."(u).

(s) Lc. 1_{2MS}; (t) V.Sf. 26 a III-a o.c. pg. 844-8; (u) Lc. 1_{M}; Mt. $1_{18\ 24}$;

36. **Ce însemnătate are tămâierea în acest timp?** Tămâierea aceasta însemnează deosebita cinste, care ca o mireasmă duhovnicească o dăm, după Dumnezeu, Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, mai mult decât tuturor îngerilor şi Sfinţilor.

37. **Ce însemnează cântarea: „Cuvine-se cu adevărat...?"** După cuvintele Preotului: „Mai ales pentru Prea Sfânta...", corul cântăreţilor cântă: „Cuvine-se cu adevărat...". Aici se vede cu câtă frumuseţe a împletit Biserica această cântare de înaltă cinstire P.S. Născătoarei de Dumnezeu. în această cântare de laudă se scot în relief toate Darurile cele mai presus de fire, cu care Prea Sfinţia Sa a fost împodobită de iconomia Dumnezeească.

Când se slujeşte Sf. Liturghie a Marelui Vasilie, atunci în locul acestui Axion, se cântă: „De Tine se bucură...". Ambele Axioane se află introduse în Liturghia Sf. Iacob (n. 35)(v). în Sf. şi marea Joi se cântă: „Din ospăţul Stăpânului"... în Sâmbăta mare: „Nu Te tângui..."; iar la celelalte praznice, irmosul pesnei a IX-a a Canonului praznicului.

Arătări Dumnezeeşti, Când a zis Preotul: „Mai ales pentru Prea Sfânta, Prea Curata...", atunci a văzut împăratul că s-a deschis întunericul cel mai din afară, şi a mers un înger al lui Dumnezeu să spună creştinilor de acolo bucurie, că Născătoarea de Dumnezeu va să-i scoată de acolo, cu rugăciunile Sale(z).

Minunatul cuv. Climent, în timpul cântării: „ *Ceea ce eşti...",* vedea ca un nor luminos zburând pe deasupra lavrei, şi apoi iarăşi câte puţin pe acest nor, cu chip de lumină, îl vedea suindu-se la cer(x).

t t t

Sf. Arhanghel Gavriil a învăţat pe un călugăraş prima parte a Axionului: *„Cuvine-se cu adevărat...".* în Sf. Altar al Mănăstirii cu hramul: „Adormirea Maicii Domnului"(y), din Sf. Munte Athas, deasupra Scaunului celui de sus, se află făcătoarea de minuni Icoana Maicii Domnului Dumnezeu: numită, „Cuvine-se cu adevărat", pentru care zic predaniile păstrate pentru călugării svetagoriţi; că un stareţ pustnic trăia cu ucenicul său în chilia care este în depărtare de

Careea nu mai mult ca o jumătate de ceas. Valea acestui loc este proprietatea Mănăstirii Pantocratorului, plină de chilii călugăreşti.

(v) Dr. Badea Cireşeanu o.c, T. III/205; (z) Dese. Sf. Liturghii; (x) V.Sf. 27 aXI-a o.c. pag. 1800; (y) Această Sf. Mănăstire a fost edificată de împ. Constantin cel Mare la a. 337 d. hs;

În una din chiliile acestea, cu Paraclisul: Adormirea Doamnei de Dumnezeu Născătoarei, locuia un stareţ Ieromonah, carele prea arareori ieşea din singurătatea sa, doar când avea vre-o neapărată trebuinţă. Odată i s-a întâmplat astfel; că dorind a asculta spre o Duminică privegherea în sobornicească Biserică de la Careea, a plecat într-acolo. Ucenicul lui a rămas acasă... Necărturarul evlavios şi osârdnic ucenic, nu se putea a se conforma stareţului său cu cântările duhovniceşti cu care să-şi reverse înaintea lui Dumnezeu ale sale prea simţitoare datorii. El s-a încredinţat pe sineşi mai cu deosebire mijlocitoarei Maicii lui Dumnezeu. Aşadar, el către Dânsa alerga şi o, lăuda în inima sa cea fără de prihană, deşi nu cunoştea nimic din aceste cărţi. De asemenea şi în această dată după ce se văzu rămas singur, sosind seara şi noaptea, a început cu neprecurmare a cânta înaintea Sfintei Icoane a împărătesei Cerului, cântarea Bisericii, alcătuită de Sfântul Cosma, făcătorul de cântări, adică: *„Ceea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii..."*, nealăturând mai mult nici un fel de laude, decât pe umilinţa sufletului. Cu cât tânărul cânta mai mult, pe atâta se înveselea, şi sălta inima lui despre recunoştinţa ce simţirile îl îndemnau a o avea către lăudata de puterile cereşti şi a noastră Apărătoare. Smeritul lui glas, răsuna în pereţii săracei chiliuţe, şi se revărsa din ison în ison şi din sunet în sunet, nepricepându-se însuşi că felul cântării lui a răsbit în cer şi s-a auzit până la Aceea, slăvită de acolo de îngeri. Maica lui Dumnezeu, cu dragostea cea de Mamă, căutând asupra cântăreţului Ei, tot atunci, pe când simţurile în chipul acesta încântau inima acestui evlavios fiu al pustiului Sfetagorei, deodată i se înfăţişează un tânăr

prea frumos, între care s-a început următoarea convorbire: „Ce faci tu?" întrebă pe călugăraş cel ce i s-a arătat. „Iată cânt: *Ceea ce eşti mai cinstită…"*. Acela i-a răspuns călugăraşului. „Apoi, i-a mai cântă să auz şi eu cum cânţi tu", a zis cel ce i s-a arătat. Singuraticul frate neschimbându-şi nici simţirile, nici glasul, a început a cânta cu o umilinţă pornită şi ştiută de dânsul, cântarea: *„Ceea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii…"*. „Apoi, aşa cânţi tu frăţioare? De ce nu cânţi aşa cum cântăm noi?... E... apoi la noi nu laudă numai astfel pe Maica lui Dumnezeu!". „Dar cum?" a întrebat înspăimântatul singuratec: „Iată cum": *„Cuvine-se cu adevărat a Te ferici pe Tine Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi cu totul fără de prihană şi Maica Dumnezeului nostru "*. După această cântare noi apoi alăturăm şi cântarea: *„Ceea ce eşti mai cinstită..*,"a zis prea frumosul oaspete, şi a tăcut.

„Pentru Dumnezeu, iartă — a zis singuraticul frate — că eu astfel m-am învăţat a cânta de la stareţul meu şi până acum încă n-am auzit asemenea cântare: *„ Cuvine-se…"*. Bine ar fi dacă mi-ai scri-o tu mie. Eu aş tipări-o în minte, însă n-am ţinere de minte, căci atât sunt de nevoiaş încât nimic nu

pot ţinea minte pe dinafară de înscris. Tot ce aş învăţa, tot în acelaşi ceas uit". „Poftim, frăţioare — a zis tânărul —, dă-mi hârtie şi cerneală, că îţi voi scrie eu, spre a ţine minte cântarea noastră". Fratele căutând să afle, n-a găsit nici cerneală nici hârtie. întorcându-se plin. de mâhnire a zis oaspetelui său: „Noi, ca cei ce ne îndeletnicim numai cu rugăciunea ş" lucrarea mâinilor, rareori avem trebuinţă de hârtie şi cerneală. .Pentru aceasta nici nu le avem acum la îndemână. Dar ce să fac eu acum? Eu trebuie să învăţ, cunosc bine, dar fără înscris, eu uit îndată".

„Dacă este astfel, apoi nu te întrista frate, — a răspuns acela — eu îţi voi scrie ţie spre aducerea aminte, această cântare. Iată scriu pe această piatră şi tu o vei învăţa de pe dânsa. Singur tu astfel cântând-o, o vei spune şi tuturor creştinilor, ca astfel să slavo-cânte pe Prea Sfânta de Dumnezeu Născătoare". Atunci tânărul ce s-a arătat, s-a apropiat de lespedea unei pietre aci aşternută şi a început

a scrie cu degetul toată cântarea Dumnezeeştei Născătoare. Piatra s-a făcut întocmai ca ceara moale sub mâna tainicului oaspete. Scrierea degetului lui, lăsa adânci urme, şi cuvintele cele mai lămurite s-au tipărit pe piatră. După ce â scris-o, a mai adaos necunoscutul a-i zice călugăraşului: „Nu uita, însă, să-i spui stareţului tău, că de acum înainte toţi astfel să mărească pe Maica lui Dumnezeu", şi ca un fulger s-a ascuns dinaintea lui. O spaimă plină de bucurie a cuprins pe ucenic, văzând lespedea scrisă. El cu neîncredere a pipăit-o de câteva ori, şi citind-o, a văzut cu mirare că i s-au şi întipărit în minte cuvintele minunate ale minunatului tânăr.

Până la revărsatul zorilor, a răsunat Dumnezeeasca cântare din gura singuratecului, deştept în privegherea sa, care a petrecut toată noaptea fără de somn, în semn de recunoştinţă către Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică.

Stareţul întorcându-se de la Careea, l-a găsit cântând descoperită cu minune cântare. Noutatea acestei cântări aflate a pus pe stareţul său în uimire. „De unde ai învăţat tu a cânta astfel?", a întrebat stareţul pe ucenicul său. Ucenicul i-a povestit cele ce s-au întâmplat cu dânsul, arătându-i minunea după acea piatră, scrisă de mâna necunoscutului său oaspete. Stareţul a stat uimit mult timp deasupra pietrei scrisă cu minune de degetul omenesc, şi nu înţelegea minunea ce s-a făcut „Tu pentru ce n-ai întrebat pe tânărul ce ţi s-a arătat ţie: Cine e, şi cum i-a fost numele?" a zis după multă gândire stareţul ucenicului său. „Iartă-mă Părinte, că eu am şi uitat despre ¡aceasta; numai atât îmi aduc aminte că el s-a numit pe sine: Gavriil". „Tu — i-a zis stareţul zâmbind — n-ai înţeles, ce fel de Gavriil a fost la tine în chilie?" Apoi stând înaintea Icoanei Maicii Domnului pe locul acela chiar, îh care acântat: „ *Cuvine-se...* " pomenitul stareţ vărsând lacrimi din adâncul inimii uimite şi plină de recunoştinţă încântătoare, a lăudat pe Maica Domnului Hristos Dumnezeu, dimpreună cu ucenicul său.

Cine poate să descrie cu deplinătate a lor sihăstreasc㠄 bucurie în astfel de învălmăşeală? în aceeaşi zi, stareţul s-a şi dus la protat sau decasteria

Nu ne încredinţa pre noi ajutorului omenesc, Prea Sfânta Stăpână, ci primeşte rugăciunea robilor Tăi, că strâmtorări ne cuprind, şi nu putem a suferi săgetături le demonilor. Acoperământ nu ne-am agonisit nicăieri unde să scăpăm noi păcătoşii, de pretutindenea fiind bătuti, mângâiere nu avem afară de Tine Stăpâna lumii, nădejdea şi ajutătoarea credincioşilor, nu trece rugăciunea noastră, ci o fă de folos.

Nimenea, din cei de aleargă la Tine, nu iese ruşinat, Născătoare de I)umnezeu, fecioară Curată: ci cerând har, primeşte darul în folosul cererii. Careei, în care prezidează proestoşii de pe la toate Mănăstirile, şi a spus câte s-au întâmplat cu ucenicul lui în vremea când a fost singur. Cu aceste cuvinte a înfăţişat şi piatra spre încredinţarea tuturor

proestoşilor sinodiei. La auzul cuvintelor şi la vederea pietrei scrisă cu minune, toţi proestoşii cu o gură şi cu o inimă au preaslăvit pe Dumnezeu, şi au cântat noua cântare: *„Cuvine-se cu adevărat..."* aceleia ce L-au născut pe Dânsul, prea binecuvântatei Fecioarei Maria. **În** urma acestora au raportat P.S. Patriarh şi împăratului, despre minunea făcută de Sfântul Arhanghel Gavriil înaintea Icoanei şi a ucenicului svetagoreţ. Pentru întărirea adevărului, au alăturat pe lângă înştiinţare şi însăşi piatra, scrisă cu minunea mâinei.

Iată din ce vreme a început a răsuna şi răsună în gura Bisericii lui Hristos, cântarea de bucurie: *„Cuvine-se...",* vredniciei de laudă şi Dumnezeeştei Slave, pururea Fecioarei Măriei, Maica Dumnezeului nostru" (Proschinitar o.c., pg. 55-59).

Copilul dat diavolului de mamă-sa, a fost scos din ghiarele lui de Maica Domnului. A fost un bărbat cu femeia lui, amândoi temându-se de Dumnezeu, făcând milostenii şi alte fapte bune, şi după ce au trăit împreună mai mulţi ani, s-au învoit amândoi ca să facă depărtare de amestecarea cea trupească, şi aşa au petrecut multă vreme, încât trăiau ca nişte fraţi şi nu ca cei însuraţi. Ci, vrăjmaşul păzirii curăţiei le-au zavistuit fapta bună a lor, şi i-a dat război bărbatului într-o zi, întru care era Sâmbăta cea Mare, dându-i atâta ispită, încât neputând să sufere, a căzut cu femeea lui, fără de voia ei, care l-a ocărât mult, şi l-a mustrat, aducându-şi aminte de ziua cea vrednică de cinste, însă el n-a socotit mustrarea, ci şi-a săvârşit pofta lui. Atuncea-i zise femeia cu mânie: fiindcă n-ai avut evlavie la învierea Domnului cea cinstită, rog pe Dumnezeu ca ori ce se va naşte din noi în noaptea aceasta să fie dat diavolului. în ceasul acela, când a zis cuvântul acesta cea fără de cunoştinţă femeie, a zămislit, şi cu vremea a născut un copil parte bărbătească, prea frumos, carele pe cât creştea, se arăta mai mult dăruit cu dar şi frumos, atât, încât se bucurau rudeniile văzându-l. Iar când a ajuns la doisprezece ani, se arătă diavolul către maica sa, şi-i zise: După trei ani viu ca să-mi i-au darul ce mi-ai făgăduit.

Acestea auzindu-le ticăloasa maica lui a luat multă scârbă şi durere în inimă, şi în fieşte care zi plângea nemângâiată şi mai ales când căuta la fiul ei, carele şi el se minuna de aceasta, şi o întreba zicând: spune-mi mie o

Prefacerea celor întristaţi, uşurarea celor neputincioşi fiind Născătoare de Dumnezeu, fecioară, mântuieşte cetatea şi poporul, pacea celor din războaie, liniştea celor înviforaţi, singura folositoare credincioşilor (Din Paraclisul Maicii Domnului).

maică, te rog pe tine, pentru care pricină toţi prietenii şi rudeniile când mă văd se bucură, şi numai tu văzându-mă lăcrimezi? Iar ea i-a

spus lui tot adevărul. Deci, tânărul s-a amărât foarte şi temându-se să nu pătimească ceva împotrivă, de la diavolul cel ucigător de om, a fugit într-o noapte, şi ducându-se la Ierusalim, s-a mărturisit Patriarhului, carele l-a trimis la un Duhovnic Pustnic, om Sfânt cu viaţa, carele se hrănea din mâna îngerului, ducându-i în fieştecare zi o pâine minunată. Iar când se ducea cineva ca să-l afle, îi aducea îngerul două pâini, după cum a făcut şi în ziua aceea, întru carele a venit tânărul, că după puţin ceas i-a adus două pâini.

Deci tânărul viind i-a dat scrisoarea Patriarhului şi după ce o a citit i-a zis lui: „Să chemăm fiule pe Stăpâna cea prea fără de prihană, care poate foarte mult asupra dracilor, că Aceasta cu totul i-a prăpădit, pierzându-le toată puterea lor, şi multe a răpit din mâinile lor, şi le-a izbăvit din munca cea veşnică". Aşa a zis, şi sfătuindu-l să se roage cu lacrimi multe şi cu evlavie, l-a ţinut în chilia lui până în ziua Sfintelor Paşti, când,se împlineau trei ani de la ziua întru care diavolul a vorbit cu maica tânărului, şi atuncea Sfântul a făcut Liturghie, iar tânărul sta acolo înaintea Sfintei Mese cu frică şi multă gfoază. Şi când a ieşit Preotul cu Sfintele Daruri la cântarea Heruvicului, a intrat diavolul şi răpind pe tânăr, l-a dus în muncă întreg cu trupul, iar cuviosul auzind strigătele tânărului s-a scârbit foarte, şi puind Sfintele Taine pe Sfânta Masă, se ruga cu lacrimi, făcând rugăciune întinsă către Stăpânul şi către pururea Fecioara Maica Lui, ca să nu lase nepedepsită o îndrăzneală ca aceasta şi neruşinare a diavolului; ci să-l ia pe acest tânăr în pisma lui, să-l întoarcă întreg şi nevătămat, pentru că a îndrăznit, cel de trei ori blestemat, de l-a răpit de la Sfântul Jertfelnic.

Acestea zicijnd Cuviosul, a citi rugăciunile Sfintei Liturghii, ca să nu o lase nesăvârşita. Şi când zicea rugăciunea aceasta: „Şi pentru ca să fie celor ce se vor cumineca spre trezirea sufletului şi spre lăsarea păcatelor", şi celelalte, adică după ce a săvârşit cele Sfinte, când a strigat zicând: *.,Mai ales pentru Prea Sfânta, Prea Curata..."* mare eşti Doamne, şi minunate sunt lucrurile Tale; O! nebiruită putere a Fecioarei! s-a aflat tânărul Sfântul Jertfelnic, şi a strigat, zicând: *„Mare este numele Sfintei Treimi":* Iar după ce s-a săvârşit Sf. Liturghie s-a împărtăşit tânărul* apoi l-a întrebat Cuviosul unde l-a dus şi ce a pătimit? Iar el a spus cum că după ce l-a răpit diavolul, l-a asvârlit într-un loc întunecos şi prea puturos, întru care erau suflete nenumărate ale păcătoşilor, care se muncesc negrăit, şi îndată, a venit Stăpâna cea mult lăudată, şi l-a scos dintru acel loc prea de chinuire, şi aşa s-a aflat în Sf. Biserică. Deci, Sfântul a slăvit pe Dumnezeu şi pe pururea Fecioara Maria, care i-a ascultat

rugăciunea. Iar tânărul ducându-se la Patriarhul, şi blagoslovindu-se de la dânsul, s-a dus la rudeniile lui, care plângeau pierderea lui, socotind că diavolii l-au luat. Văzându-l însă pe el fără de nădejde, firește, cine poate să înțeleagă câtă veselie au luat, şi câte mulţumiri au trimis Stăpânului Hristos şi Maicii Lui cei prea lăudate, pentru ale căreea rugăciuni, o, de am dobândi şi noi fericirea cea cerească(t).

Diavolul prefăcându-se în chipul unui duhovnic cunoscut, pârăşte pe o doamnă creştină judecătorilor cetăţii, descoperindu-i păcatele grele, cu scopul de a o pierde. Femeia s-a rugat şi pregătit creştineşte. Maica Domnului a salvat-o. Diavolul transformat în duhovnic pârâtor a pierit, rămânând tot drac. în Roma era un boier de neam foarte îmbunătăţit, care ştiind că viaţa aceasta trece ca un vis, a vrut să se depărteze de lume, pentru ca să afle mai uşor mântuirea lui. Aşadar, luând soţia lui iertare, i-a lăsat un copil parte bărbătească pe care l-a făcut cu dânsa, şi ducându-se într-alt loc liniştit, s-a săvârşit cu plăcere de Dumnezeu. Iar femeia lui a rămas în casa ei cu copilul, pe care-l iubea peste fire şi-l avea în braţele ei mai toată ziua şi noaptea, şi totdeauna îl săruta şi nu numai când era mic, ci şi când se făcuse mare.

Venind în vârsta cea după lege, tot astfel îl iubea maica cea fără de cunoştinţă şi dormea tot împreună, necunoscând alunecarea cea mare, care putea să-i vie cândva printr-însul. Dar din neluarea aminte a ei şi din îndemânarea diavolului, a căzut în păcat cu dânsul ticăloasa, pentru că nu lua aminte la o pricină ca aceasta primejdioasă. Deci, când a cunoscut cum că s-a îngreunat de fiul ei, a luat atâta scârbă, încât vrea să se omoare, apoi socotind mila cea nemărginită a lui Dumnezeu n-a căzut în desnădăjduire, ci a alergat către însuşi Domnul cel prea îndurat, şi n-a făcut altă slujbă a casei, ci numai petrecea în toate zilele cu posturi şi milostenii, cu rugăciuni şi cu lacrimi din tot sufletul. Iar după ce a venit vremea naşterii, s-a dus întf-un loc ascuns al casei sale şi a născut.

Apoi ca să nu se vădească ruşinea, l-a aruncat pe prunc într-un loc necurat, şi a murit, şi aşa nu s-a auzit nimic pentru aceasta, în vremea aceea. Dar aflătorul răutăţii nu s-a săturat până aicea, ci a vrut să o ruşineze la oameni, pentru ca să se necăjească mai mult, şi ca să-i dea o moarte curdă, şi să moară nepocăită.

Deci prefăcându-se prea pângăritul, cum că ar fi duhovnic prea înţelept şi înainte văzător, cunoscând cele ascunse ale inimii, învaţă pe norod. Si pentru ca să se creadă cuvintele lui, a arătat multe ucideri şi furtişaguri, şi alte fărădelegi, atâta, încât îl aveau la

evlavie nu numai norodul cel de obşte, ci şi boierii, ba şi însuşi judecătorii cetăţii, către care a zis într-o zi;

(t) Minunea 40 a Maicii Domnului;

Boieri prea-de bun neam, eu mari lucruri şi de spaimă voiesc astăzi să vă povestesc, şi mai ales o faptă prea păngăreasca, şi o fărădelege cu totul necuvioasă, care s-a făcut aicea în oraşul vostru, atât de înfricoşată, încât mă minunez cum n-a aruncat foc Dumnezeu ca să arză toată Roma, după cum pe Sodoma, fiindcă s-a făcut aicea o mai urâtă păgânătate. Cunoaşteţi, că, cutare femeie, pe care o socotiţi cum că este şi antă, pentru făţărnicia şi evlavia ei cea mincinoasă, a curvit cu fiul ei, şi a făcut un copil şi l-a omorât, pentru ca să nu se auză o păgânătate ca aceasta.

Aceasta auzind-o cei ce stăteau de faţă, s-au împotrivit, zicând cum că a minţit, pentru că aceea a fost un suflet bun şi sfânt, pe care o ştia tot norodul şi se cucemicea de ea. Iar vrăjmaşul a adeverit defăimarea cu jurământ, zicând: aprindeţi o văpaie de foc aicea înainte, şi aduceţi, pe femee să ne întrebăm amândoi, şi care se va arăta mincinos din noi amândoi, să-l ardeţi. Deci, judecătorii chemând pe cea învinovăţită, i-a zis ei: Doamnă, ştii că proorocul acesta, pe care l-a ridicat Dumnezeu în zilele acestea pentru mântuirea noastră, te învinovăţeşte că ai săvârşit cutare curvie. Deci dacă ai greşit, mărturiseşte fărădelegea, sau mustră-l pe dânsul ca pe un păgân mincinos. Femeea luminată fiind de Dumnezeu, a răspuns: Prea înţelepţii or judecători, daţi-mi mie soroc de puţine zile ca să răspund la o clevetire ca aceasta, că înţeleptul Solomon zice: ca să nu răspundă cineva îndată la o mare pricină, ci mai întâi să se sfătuiască întru sineşi, pentru ca să dea răspunsul cuviincios. Deci i-a dat soroc de opt zile, şi ieşind din divan s-a dus la casa ei, şi neavând nădejdea la om, ci la Domnul nostru, a plâns cu amar. Apoi s-a dus la Arhiereul cetăţii, care era atuncea, Lucina cu numele, şi a căzut la picioarele lui mărturisindu-şi fărădelegea ei cu atâta zdrobire a inimii şi vărsare de lacrimi, încât s-a minunat Arhiereul, şi-i zise ei:

„Ai îndrăzneală fiică către Dumnezeu cel mult milostiv, că mai mare este milostivirea Lui decât fărădelegile, fiindcă n-a urât pe Pavel gonitorul şi pe Petru lepădătorul, pe care nu numai că i-a iertat, dar şi în ceata Apostolilor i-a aşezat. Roagă-te dar Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu cu lacrimi, căci Aceasta este nădejdea cea temeinică a celor desnădăjduiţi, şi a tuturor păcătoşilor ajutătoare. Dar fiindcă vremea sorocului este puţină nu-ţi dau canon mai mult, numai rugăciunea către Domnul să fie iertarea fărădelegii tale, şi te roagă neîncetat cu zdrobirea inimei şi cu lacrimi". Din nişte cuvinte ca acestea a luat îndrăzneală şi ducându-se la casa ei, s-a închis într-o parte deosebită, plângând toată săptămâna nemâncată, şi bătându-

şi pieptul, având către cer mâinile înălţate şi ochii, iar inima către Prea Curata Născătoare de Dumnezeu, rugându-se Ei ca s-o izbăvească de primejdia ce-i sta înainte, să nu se ruşineze înaintea adunării şi a toatei cetăţi. Si fiindcă cu credinţă şi lacrimi fierbinţi cerea ajutor, a auzi-o ajutorul cel grabnic al celor ce sunt scârbe. Şi când a venit ziua cea orânduită şi s-a dus femeia cu slujnicile şi cu rudeniile ei la divan, atunci şi însăşi Stăpâna cea atotputernică, a călătorit împreună fireşte, şi s-a dus cu dânsa la priveliştea aceia. Deci, judecătorii au zis către cel ce se socotea cleric, adică către diavolul: „Iată părinte duhovnice şi dascăle, femeia pe care ai clevetit-o, zicând asupra ei o defăimare ca aceia prea de ruşine. Deci, vădeşte-o pe dânsa arătat ca să ia moartea cea cuviincioasă întru arderea de foc, care ai poruncit şi s-a făcut, iar dacă te vei arăta pârâş mincios, să iei tu după lege tot aceiaşi moarte". Iar clericul căutând mult timp la femeie, se minuna, neputând ca să vorbească, şi-i zic lui judecătorii: cum stai aşa , nedumerindu-te? Ce te spăimântezi şi nu o / învinovăţeşti pe dânsa ca mai înainte? Atunci acela в a zis: Nu este acea amestecătoare de sânge şi ucigătoare de fiu, pe care am învinovăţit-o, ci mai
ales este o îmbunătăţită, o sfântă în mijlocul fiicelor
Ierusalimului. Şi mă tem ca să o spui cine este, şi nu pot ca să o mărturisesc, că Maica este aproape de dânsa şi o păzeşte şi o acoperă pe dânsa, întru atâta, cât nu este mai mult după cum a fost mai înainte, ci alta asemenea şi schimbată. Şi aşa, mincinosul adevărul a zis, că n-a fost mai mult păcătoasă după cum a fost mai-nainte, ci prin sfinţita pocăinţă s-a schimbat într-o Dumnezeiască schimbare a dreptei Celui Prea înalt. Acestea auzindu-le ei, s-au însemnat cu semnul Cinstitei Cruci, iar împotrivă luptătorul nesuferind puterea cea dătătoare de viaţă a Crucii, s-a stins ca un fum şi a pierit din mijlocul lor. Iar aceia minunându-se, au slăvit pe Dumnezeu; pe femeia aceia încă o cinsteau şi o aveau la evlavie mai mult, care mulţumind Făcătoarei de bine, după cum se cădea cu fapte bune, a petrecut o viaţă plăcută lui Dumnezeu, spre ruşinarea urătorului de bine şi întru slava Celui cu totul prea îndurat**(f).**

t t t

Din istorisirea acestor minuni ale Maicei Domnului, reies multe învăţături folositoare de suflet, dintre care noi arătăm aceste patru mai principale:

a) Păcatul e o armă satanicească, cu care diavolii (netrupeşti şi cei cu trup), necăjesc, turbură şi împing la pierzare pe creştinii păcătoşi.

(t) Minunea 39 a Macii Domnului;

b) Taina Sf. Spovedanii, frânge şi distruge această armă drăcească cu Darul şi puterea Milostivului Dumnezeu.

c) Maica Domnului prin mijlocirea de Mamă Dumnezeească, cu rugăciunile P.S. Sale, salvează din pierzare pe creştinii păcătoşi, care se spovedesc şi se pocăiesc cu adevărat.

d) Diavolii (cei netrupeşii şi cei cu trup), care descoperă păcatele, aducând pără asupra păcătoşilor celor pocăiţi, care şi-au făcut şi îşi fac canonul, sunt descoperiţi în plina lor răutate şi vicleşug, arătaţi, vădiţi, ruşinaţi şi pedepsiţi de puterea Mântuitorului, Dumnezeul creştinilor celor ce greşind se pocăiesc.

„Spălaţi-vă, curăţiţi-vă, Ştergeţi răutăţile şi vicleşugurile din sufletele voastre, dinaintea ochilor Mei. Părăsiţi-vă de răutăţile voastre. învăţaţi-vă a face bine. Căutaţi judecata, mântuiţi pe cel năpăstuit, judecaţi, săracului şi faceţi dreptate văduvei. Apoi, vertiţi să ne întrebăm, zice Domnul: Şi de vor fi păcatele voastre ca moKorâciunea, ca zăpada le voi albi; iar de vor fi ca roşala, ca lâna le voi albi. Şi de veţi vrea şi Mă veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca..."(b).

Creştinul păcătos trebuie a-şi mărtusi toate păcatele. Păcatul e o rană mortală a sufletului, mai uşoară ori mai grea, după mărimea fărădelegii. Păcatul e nesocotirea, călcarea voii şi poruncii lui Dumnezeu. Fiecare păcat săvârşit, este un zid care desparte pe om

de Dumnezeu, e o distanţă crescândă, care depărtează treptat pe zidire de Creatorul ei. Fiecare păcat este un şarpe, un vierme, care se cuibăreşte în fiinţa omului păcătos. Dumnezeu, în nemărginita milostivire a Lui cea mare, pentru mântuirea lumii, a aşezat aici pe pământ un „Tribunal al păcii", unde creştinii învrăjbiţi cu Dumnezeu, prin feluritele lor păcate, să alerge şi să-şi arate Judecătorilor acestui Tribunal adică la Scaunul Sf. Mărturisiri, toate greşelile şi păcatele cu care ei au jignit pe Dumnezeu. El a aşezat aici pe pământ un „spital Duhovnicesc", unde să se cerceteze şi să se tămăduiască toate boalele sufleteşti, pentru a nu se munci în veci sufletele rănite de boala grea a păcatelor. Judecătorii şi Doctorii aceştia, împuterniciţii lui Dumnezeu, ai acestui „Tribunal şi Spital Dumnezeesc", sunt Preoţii Duhovnici. Precum oamenii asupriţi de asupritorii lor, în necazul lor aleargă la Judecătorie, Tribunal, pentru obţinerea dreptăţii şi a păcii, tot aşa şi creştinii asupriţi de diavoli prin greutatea, apăsarea păcatelor şi învrăjbirea cu Dumnezeu, trebuie să alerge la Dumnezeescul Tribunal al împăcării cu Dumnezeu, adică la Scaunul Sf. Spovedanii. Precum bolnavii, răniţii, aleargă la spital pentru a se tămădui de boalele şi ranele lor şi pentru a

(b) Is. 1, scăpa de moarte; tot astfel şi creştinii bolnavi la suflet, toţi cei- răniţi de păcate, trebuie să alerge la „Spitalul Duhovnicesc" adică la Sf. Biserică pentru a se tămădui şi trăi.

„Ai păcătuit — zice Sf. Ioan Gură de Aur — intră în Biserică şi-ţi şterge păcatul tău. Ori de câte ori tu cazi jos la pământ, totdeauna te scoli. Tot aşa şi aici. Ori de câte ori vei greşi, pocăieşte-te pentru păcatul tău şi nu disperai De vei păcătui a doua oară pocăieşte-.te din nou, ca nu prin neglijenţă să-ţi piam 011 totul nădejdea la bunurile făgăduite. Te afli în adânci bătrâneţe şi ai păcătuit? Intră în Biserică, pocăieşte-te, aici este doctoria vindecătoare; iar nu judecătorie. Aici nu se torturează; ci se iartă păcatele. Acel care se condamnă singur pe sine, face pe Dumnezeu îndoit mai îndurător către el: pe deoparte prin recunoaşterea păcatelor; iar pe de altă parte, prin hotărârea de a nu mai păcătui în vii tor..."(Omilia 28 ep. I Cor.)

Intrat în Sf. Biserică, cu părerea de rău pentru păcatele făcute şi cu hotărârea de a nu le mai face niciodată, stând îngenunchiat la Scaunul Sf. Spovedaniei, fiecare creştin păcătos, trebuie să-şi mărturisească toate păcatele pe care le-a făcut. în acest scop să vină bine pregătit pentru mărturisire. Păcatele nemărturisite, ori ascunse, sau lăsate pe altă dată, ori acoperite cu cuvântul obişnuit: „Toate le-am făcut", sunt tot atâţia viermi, care

rămân în fiinţa păcătosului nemărturisit bine. Acele păcate (viermi, şerpi) cheamă şi pe celelalte, şi treptat pierd pe păcătos.

Acestea cunoscându-le, fiecare creştin căzut în felurite păcate, trebuie să şi le socotească din vreme, şi să şi le noteze bine în minte (ori în scris cei care n-au ţinere de minte), şi astfel bine pregătiţi, să alerge la Scaunul Sf. Spovedanii. Acolo să-şi mărturisească toate păcatele, cu toată părerea de rău, pentru că le-a făcut, şi a jignit pe Dumnezeu, hotărându'-se de a nu mai păcătui. După aceasta, să-şi ceară canonul corespunzător, pe care să-l facă cu prisosinţă şi dragoste sfântă. Aşa făcând, orice păcătos se va tămădui, mântui şi va trăi fericit în veci.

„Toate sunt de la Dumnezeu, Care ne-a împăcat pe noi Luişi prin Iisus Hiistos, şi ne-a dat nouă slujba împăcării. Dumnezeu era în H/istos, împăcând lumea Luişi, nesocotind lor păcatele lor; şi puind întru noi Cuvântul împăcării. Drept aceia, în locul Domnului Hristos, vă rugăm, ca şi cum Dumnezeu s-ar ruga prin noi; rugă-mu-vă în locul Domnului Hristos, împăcaţi-vă cu Dumnezeu..."(d).

Sigiliul Spovedaniei, Preotul Duhovnic, care primeşte mărturisirea păcatelor penitentului, este îndatorat riguros, a nu le spune nimănui.

(d) 2 Cor. 5,

Astfel, orice păcat mărturisit înaintea Duhovnicului, nu se poate divulga de acesta sub nici un motiv. Taina rămâne tot taină pentru totdeauna şi pentru toţi. Duhovnicul, acolo unde a ascultat mărtusirea păcatelor şi a dat doctoria (canonul cuvenit) pentru tămăduirea lor, acolo să îngroape şi amintirea păcatelor acelora, oricare ar fi ele; grele, grozave, scârboase etc. El este îndatorat de Dumnezeu şi de proprietarul păcatului mărturisit, să nu cuteze niciodată a-l descoperi cuiva. Acesta e un drept al penitentului, care nu se poate vădi peste voia lui. Duhovnicul e numai un păstrător al secretului încredinţat; iar nu un proprietar suveran. Deci, în nici un chip şi în nici un caz Duhovnicul n-are drept de a descoperi păcatul ce i s-a încredinţat în secret, cu încrederea şi îndatorirea, ca, ceea ce i s-a descoperit în secret, secret să rămână înaintea oamenilor. Odată păcătosul deslegat şi iertat de toate păcatele sale de Duhovnic în numele Domnului la Scaunul Sf. Spovedanii şi de Dumnezeu în cer; cum se poate a-l da lumii spre osândire? Când penitentul n-ar suporta canonul, Duhovnicul îi poate da libertatea a se duce la alt duhovnic, dar nici în cazul acesta Duhovnicul nu poate niciodată a descoperi cuiva păcatul celui ce i s-a mărturisit. Aici rămâne ca, creştinul păcătos să se îngrijească de păcatul său, şi să şi-l mărturisească Duhovnicului şi oricui va mai voi el.

Secretul inviolabil din Scaunul Sf. Mărturisiri, se păstrează sub orice împrejurări, fie chiar orice primejdii, torturi şi nenorociri. Atât Sf. Pravilă bisericească, cât şi legile cetăţeneşti, opresc cu cea mai severă strictețe, nelegiuirea de a spune Preotul Duhovnic cuiva orice,păcat auzit în Scaunul Sf. Mărturisiri. Ele pun sub o groaznică pedeapsă pe Preotul Duhovnic, care ar cuteza să comită această oribilă crimă. *„Duhovnicul* — zice Sf. Pravilă bisericească — *de va spune păcatele celor ce i se spovedesc, să i se ia de tot darul şi al Preoţiei şi al Duhovniciei..."(€).* împărătească lege, de asemenea zice: *„Preotul Duhovnic, de va spune păcatele celor ce i se spovedesc, să i se scoată limba pe ceafă şi să i-o tragă până ce va muri..."(* f).

Motivul acestei groaznice pedepse, s-a hotărât, pentru ca fiecare om, fie el oricât de greşit şi mare păcătos, să-şi poată afla alinarea şi uşurarea conştiinţei sale, cel puţin în Biserica lui Dumnezeu. Astfel, niciodată, şi pentru nimic în lume să nu se atingă sfinţenia tainei Sf. Mărturisiri de preotul neînţelept. Violarea secretului mărturisirei nu se face niciodată, decât doar de un preot neînţelept dezechilibrat. Adevăratul Preotul Duhovnic nu violează secretul Sf. Spovedanii, niciodată, niciodată. Eu nu pot crede

(e) Vezi Pravila cea mare a Sf. Biserici Ortodoxe din 1652 cap. 819 conf. can. 27 al Sf. Nichifor Mărturisitorul; (f) Dr. B.C. Tez. L.T. 3 pg. 325;

niciodată, ca un Preot Duhovnic, conştient de înalta sa dregătorie Dumnezeească, să comită această groaznică crimă. Spună oricine, eu nu pot crede una ca aceasta.

Noi, Preoţii Duhovnici, conştienţi de această înaltă dregătorie sfântă, pentru nimic în lume nu putem face acest abuz groaznic, ştiind că, prin violarea secretului mărtusirii, am aduce o foarte mare pagubă şi prăpăd Bisericii Domnului nostru Iisus Hristos.

1) S-ar comite cea mai odioasă crimă, pierzătoare de suflete.

2) S-ar spulbera din sufletele creştinilor, încrederea ce o au în Preoţii Duhovnici şi în secretul inviolabil al Sf. Mărturisiri. Astfel ei, cu neîncrederea în suflet s-ar apropia de Scaunul Sf. Spovedanii. în viitor unii din aceştia venind la Scaunul Sf. Spovedanii nu şi-ar mai spune toate păcatele, adică şi-ar mărturisi numai păcatele mici şi neînsemnate; iar păcatele mari, grele şi uricioase, le-ar tăgădui. Alţii ar fugi de Scaunul Sf. Spovedanii ca de pierzare, ca de viperă, foc şi iad.

3) Mulţi din aceşti creştini, cărora li s-ar băga în suflete această boală cumplită de vre-un preot duhovnic neînţelept, ar fi

prinşi de moarte nepregătiţi creştineşte. Mulţi din aceştia ar cădea în osânda veşnică.

Păcatul acesta, care a dus în pierzare pe. mulţi creştini prăbuşiţi în prăpastia neîncrederii, este cea mai odioasă crimă, fiindcă prăbuşeşte şi azvârle în munca vremelnică şi veşnică pe creştinii căzuţi pradă îndoielii şi nesiguranţei aceştia, cu trup şi suflet. La pierzarea acestor creştini sunt părtaşi toţi duhovnicii aceia nepricepuţi care ar avea acest obicei satanicesc, foarte, foarte rău şi primejdios. Aceşti duhovnici în loc de doctori sufleteşti, ar. deveni ucigaşii sufleteşti ai multor creştini. Ei ar deveni asemenea diavolului din istorisirea minunei Maicii Domnului. Prin acest odios păcat ei ar face slujba diavolului. Preoţii duhovnici, care ar descoperi, unora din păstoriţii lor, păcatele celor ce li s-au mărturisit, s-ar discredita ei singuri înaintea păstoriţilor lor. Credinţa că prin acest mijloc ar edifica pe păstoriţii lor, ar fi o groaznică amăgire drăcească. Aceasta ar fi un câştig al păcatului diavolului, morţii şi a iadului. Diavolii care prind cu laţurile ispitelor amăgitoare, pe unii sau alţii din fiii Bisericii, trăgându-i în prăpastia feluritelor păcate, aceiaşi diavoli ar prinde cu cângile lor, pe cei neluători aminte de sineşi, de limbile lor, de ochi, de urechi şi i-ar trage în prăpăstii mult mai groaznice decât pe cei pârâţi, judecaţi, osândiţi şi defăimaţi de ei. *„Judecata cu care judecaţi, cu aceia veţi fi judecaţi. Măsura cu care măsuraţi vi se va măsura, şi se va adăoga vouă celor ce cunoaşteţi acestea..."(g).* Şi aici se potrivesc cuvintele Sf. Ioan Gură de Aur, care

(g) Mt. 7_2; Mc. 4_{24};

zice privitor la păcatul celor ce pârăsc, clevetesc şi ponegresc: *„Limba grăitorilor de rău e trăsura cu care se împlimbă dracii...".* De asemenea şi alt părinte bisericesc zice: *„Grăitorul de rău are pe diavolul în limbă; iar cei ce ascultă cu plăcere clevetirile, au pe diavolul în urechi..."*

Acestea şi alte multe pagube grele, ştiindu-le sinţiţii Preoţi Duhovnici, conştienţi de înalta lor dregătorie, nu descopăr păcatele celor ce li se mărturisesc, niciodată,' sub nici o împrejurare, primejdie, tortură, ori nenorocire (h).

Cunoscând acestea, fiecare creştin este dator a-şi mărturisi toate păcatele înţeleptului său Doctor sufletesc, duhovnicesc, adică Preotului Duhovnic(i).

39. Ce fac sfinţiţii liturghisitori în timpul cântării Axionului? în

timpul cântării Axionului, Preotul precum prin lucrarea Sf. Proscomidii, a arătat că Jertfa de pe Cruce a Domnului Hristos, a fost

adusă pentru toată lumea, tot astfel face şi aici după prefacerea Sfintelor daruri în însuşi Dumnezeeasca Jertfă Euharistică, adică în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos. După ce a pomenit cu glas înalt pe Prea Sfânta Fecioara Maria, urmează în taină qu pomenirea Sfinţilor: Ioan Botezătorul, Sfinţii şi slăviţii Apostoli, Sfântul zilei şi toţi Sfinţii, cerând ca prin rugăciunile lor să ne cerceteze Dumnezeu cu milostivirea Sa. Apoi roagă pe Dumnezeu a pomeni pe toţi cei adormiţi întru nădejdia vieţii veşnice şi a-i odihni pe dânşii unde străluceşte lumina Feţii Sale.

Nicolae Cavasila, zice: „Aducerea sacrificiului nu e numai rugăciune de cerere, dar şi mulţumită... Şi care sunt cauzele mulţumirii? Aceste cauze sunt Sfinţii, căci în ei aflăm Biserica aceea, ce a dorit şi pentru ce s-au rugat, adică împărăţia Cerurilor... Pentru dânşii aduce ea acest cult raţional drept mulţumită lui Dumnezeu şi mai ales pentru fericita Maica lui Dumnezeu, care e mai Sfântă decât toţi Sfinţii. Pentru aceea nimic nu cere Preotul pentru ei; ci mai vârtos cere de la dânşii, ca să fie sprijinit de ei în rugăciunile sale". Aceasta o făceau şi Sf. Apostoli(b).

Sf. Gherman, Patriarhul Constantinopolului, zice: „Se face amintirea la Dumnezeu a celor repausaţi, a sufletelor şi a tot trupul omenesc, ca, Cel ce are putere asupra celor morţi şi vii, şi domneşte asupra celor cereşti şi pământeşti... să-i adune la Sine şi să vadă Faţa Lui, şi să audă glasurile laudei Lui, şi ca toate din iad să se deslege de cătuşile lor prin moartea şi învierea Domnului Hristos. Căci El însuşi a înviat din morţi, şi făcându-Se

(h) Vezi pe larg despre aceasta în Bibli. Ort. Nr. 47 şi 49; (i) Vezi pe larg cele 864 pagini ale cărţii de mărturisire de autor, Bibi. ort. N-rii 23-43 ;(b)F. Ap. 12; 7^120$_{36}$; 21$_{5}$; Rom. 1$_{10}$; Efs. 1$_{1617}$; 3$_{14}$;'6$_{1819}$; Cols, 4$_{3}$; 2 Tes. 3,; Rom. 15$_{30\ 31}$; 2 Cor. 13$_{7}$;începătură celor adormiţi şi tuturor deschizându-le viaţa învierii din morţi, i-au chemat la viaţa veşnică şi fericită, pe cei ce au adormit în speranţa învierii. Şi se convoacă (cheamă, adună) toate sufletele acelora, dimpreună cu Proorocii, Apostolii şi Martirii, ca dimpreună să intre şi să'se aşeze cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacob, la Masa Tainică a împărăţiei Domnului Hristos"(c).

în a doua rugăciune Preotul se roagă în taină pentru toată episcopia ortodocşilor, Preoţia şi Diaconia, care drept învaţă cuvântul adevărului Dumnezeesc.

în a treia rugăciune Preotul se roagă pentru toţi credincioşii mari şi mici ai Sf. Biserici, care vieţuiesc creştineşte în curăţie, dragoste sfântă şi în viaţa cinstită.

40. **Ce însemnătate au cuvintele: „întâi pomeneşte Doamne pe prea sfinţitul (Arhiepiscop şi Patriarhul sau Mitropolitul sau Episcopul nostru** N.), **pe care îl dăruieşte Sfintelor Tale Biserici, în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept îndreptând cuvântul adevărului Tău", zise de Preot?** Prin cuvintele acestea, Preotul liturghisitor se roagă anume pentru conducătorul eparhiei de care aparţine, ca Dumnezeu să-i dăruiască: pace, întreagă înţelepciune, pricepere, cinste, sănătate, viaţă îndelungată şi Duh Dumnezeesc, cu care conlucrând în ogorul duhovnicesc al păstoriţilor eparhiei sale, drept după voia lui Dumnezeu, să-i îndrepte cu cuvântul adevărului pe calea mântuirii. Astfel, precum la amintirea Sfinţilor s-a pomenit deosebi mai întâi împărăteasa lor, adică P.S. Născătoarea de Dumnezeu; tot aşa şi aici, preotul pomeneşte mai întâi pe mai marele său, pe Ierarhul eparhiot.

41. **Ce însemnătate au cuvintele: „Pe toţi şi pe toate", cântate de corul cântăreţilor?** Răspunsul acesta înseamnă, că, corul cântăreţilor dimpreună cu poporul, se roagă lui Dumnezeu, nu numai pentru Ierarhul eparhiot; ci şi pentru toţi dreptcredincioşii Bisericii, parte bărbătească şi parte femeească, care sunt de faţă la Dumnezeeasca Liturghie. Tot prin aceste cuvinte se roagă şi pentru toţi şi toate, care din cauza boalei, neputinţei, călătoriei, robiei, slujbelor binecuvântate, n-au putut lua parte la Sf. Slujbă, pentru toţi binefăcătorii Sf. Biserici şi pentru cei care ajută pe săraci, văduve, orfani şi neputincioşi.

Acestea toate le cere şi Preotul în tainica sa rugăciune: „Aduţi aminte, Doamne..."

(c) După Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, o.c. pg. 523-524;

42. Ce însemnătate are ecfonisul: „Si ne dă nouă cu o gură şi cu o inimă, a slăvi şi a cânta prea cinstit şi de mare cuviinţă Numele Tău: al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor", zis de Preot? Cu aceste cuvinte noi sfinţiţii liturghisitori rugăm pe Milostivul Dumnezeu ca să ne ajute tuturor creştinilor, ca după dorinţa Mântuitorului să fim toţi creştinii una: „Părinte Sfinte, păzeşte-i pe dânşii

„Luaţi aminte de voi şi de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi Episcopi, ca să păstoriţi turma lui Dumnezeu, care o a câştigat cu Sângele Său. Că eu ştiu că după ducerea mea, vor intra lupi grei între voi, care nu vor cruţa turma. încă şi dintru voi înşi-vă se vor scula bărbaţi, grăind îndărătnicii, ca să tragă pe ucenici după dânşii. Pentru aceia privegheaţi... Şi acum vă încredinţez pe voi fraţilor lui Dumnezeu şi Cuvântului, Darului Lui, Care poate să vă zidească şi să vă dea vouă moştenire între toţi cei sfinţi" (F.Ap. $20^{28 \text{ și } 32}$)

întru Numele Tău, pe care i-ai dat Mie, ca să fie una, precum şi noi... Ca toţi una să fie; precum Tu Părinte întru Mine, şi Eu întru Tine, ca şi aceştia întru Noi una să fie; ca să creadă lumea ca Tu M-ai^trimis... Eu întru ei şi Tu întru Mine, ca să fie ei desăvârşiţi într-una, şi ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis şi i-ai iubit pe ei, precum pe Mine M-ai iubit... Am arătat lor Numele Tău, şi-L voi

arăta, ca dragostea cu care M-ai iubit pe Mine, întru dânşii să fie şi Eu întru ei"(d). Cerem să ne dea putere şi întreagă înţelepciune de sus pentru a păzi unirea Duhului întru legătura păcii; un trup şi un duh, precum şi chemaţi suntem, întru nădejdea chemării noastre. Un Domn (Iisus Hristos), o credinţă (a Sfintei sobornicesti şi apostolesti Biserici), un unic Botez Sfânt(e). Cerem de la Dumnezeu acestea, ca astfel uniţi într-un singur corp — Biserica dreptcredincioasă — a Domnului nostru Iisus Hristos, cu un suflet şi cu o gură să slăvim pe Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos(f), ale cărui mădulare vii suntem şi trebuie să rămânem(g).

Aceasta ne-o arată şi Sf. Gherman, zicând: „Ne rugăm la Tine, ca precum să Te preamărim cu o gură şi cu o inimă, aşa să ne dai şi un duh şi un suflet, pentru ca împreunându-ne cu legătura carităţii, cu încredere să ne putem îndulci de masa pusă înainte şi să ne facem demni de Dumnezeeştile Sacramente, mărind şi cântând preacinstitul şi de mare cuviinţă numele Tău: Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte"(h).

Corul răspunde „Amin". Prin acest răspuns întreg poporul hotărăşte, că *„Aşa să fie"*.

Arătări Dumnezeeşti. La cuvintele Preotului: „Şi ne dă nouă cu o gură şi cu o inimă..." a văzut împăratul şi cei ce erau cu dânsul, un Serafim ieşind din Sf. Altar şi zicând creştinilor: „Staţi toţi cu frica lui Dumnezeu, într-un gând lăudând Numele Domnului"(i).

43. Ce însemnătate are binecuvântarea Preotului asupra credincioşilor, dimpreună cu cuvintele: „Si să fie milele Marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus ¿Iristos,. cu voi cu toţi?"

Preotul zicând aceste cuvinte, cu puterea Preoţiei care îi este dată de sus, blagosloveşte pe popor cu semnul Sfintei Cruci, întărindu-l cu ajutorul şi mila lui Dumnezeu.

Prin cuvintele acestea, Sf. Biserică ne sfătuieşte a practica cât se poate mai des şi mai mult (după putinţă) faptele milei sufleteşti şi trupeşti, căci numai aşa vom dobândi milele Marelui Dumnezeu.

Însuşi Dumnezeu ne arată a împlini cu fapta iubirea către aproapele nostru, astfel:

a) faţă de greutăţile vieţii trupeşti, Prea Sfântul Dumnezeu ne arată că noi suntem datori:

(d) (oan 17,12123.26' (°) ^{Efs}- $^{4}{}_{3S}$; (0 Rom. $15_{s\,6}$1 (g) 1 Cor. 12; 3,$_{(\,17}$; $6_{19\ 20}$; (h) După Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, o.c. pg. 525; (r) Dese. Sf. Liturghii;

1. Să dăm hrană celui flămând: (Mt. 25_{35}; Is. 58_{7_12}; Iez. 18_{7}; Iac. 1_{27}).

2. Să potolim setea celui însetat: (Mt. $25_{35\ 40}$; comp. Mt. $18_{s\ 6}$; Mc. 9_{41}; Evr.6_{10}).

3. Să îmbrăcăm pe cei goi: (Mt. 25_{36}; Iac. $2_{,516}$)

4. Să cercetăm şi să îngrijim de cei bolnavi: (Mt. 25_{36}; Iac. 1_{27}; 2 Cor 1_4; ^{2Tim} ,5_{-16})-

.5. Să primim şi să ospătăm pe cei străini: (Mt. 25_{35}; Levit. 25_{35}).

6. Să cercetăm pe cei din închisori: (Mt. 25_{16}; 2 Cor. 1_4; 2 Tim. $1_{15\text{-}16}$)

7. Să îngropăm pe cei morţi: (Tobie $1_{,5_17}$);

b) Faţă de greutăţile, strâmtorările şi feluritele ispite ale vieţii sufleteşti a aproapelui nostru, Prea Sfântul Dumnezeu ne arată că noi suntem datori:

1. Să ferim pe aproapele nostru — mai ales pe cei de o credinţă cu noi — de a mai păcătui.

2. Să învăţăm pe cei neştiutori înţelepciunea Sfântă după Dumnezeeştile Scripturi şi Sfânta Tradiţie. ,

3. Să dăm sfat bun celui ce are nevoie de el.

4. Să ne rugăm lui, Dumnezeu pentru mântuirea, binele şi fericirea aproapelui nostru.

5. Să mângâiem pe cei întristaţi.

6. Să suferim cu răbdare când suntem nedreptăţiţi. *„Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă pe voi; bine faceţi celor ce vă urăsc pe voi, şi vă rugaţi pentru cei ce vă supără şi vă prigonesc pe voi* "(Mt. 5_{44}; Lc. $6_{27\ ,g\ 3'5}$; 23_{34}; F.Ap. 7_{60}; Rom. 12_{l47Q}; 1 Cor. $4_{12\,13}$; 1 Petru 2 ; $3_{§}$).

7. Să iertăm greşelile altora: (Mt. $6_{12\ 14\ 15}$; $18_{,,\ 35}$; Mc. $11_{,5,6}$; Efs. 4_{32}; Cols. 3_{13};Iac. 2_{13};Prov. 21_{13}.

Pentru a dobândi binecuvântarea aceasta în fiinţa noastră însoţită de milele marelui Dumnezeu, trebuie sămiluim mai întâi noi, pe cei ce sunt în nevoi, pe flămânzi, însetaţi, străini, goi, pe cei bolnavi, pe cei din temniţe, ştiind că Sf. Biserică se roagă lui Dumnezeu pentru cei milostivi, şi în Dumnezeeasca Liturghie pe aceştia îi pomeneşte, zicând: „... Adu-Ţi aminte Doamne de cei ce aduc daruri şi fac bine în Sfintele Tale Biserici, şi îşi aduc aminte de cei săraci...". Mântuitorul, arătând că mila proslăveşte pe oameni; iar nemilostivirea îi prăbuşeşte în" osânda veşnică, ne pune înainte înfricoşatul tablou al Judecăţii Universale, zicând: „Când va veni Fiul Omului întru Slava Sa, şi toţi Sfinţii îngeri cu Dânsul, atunci va şedea pe Scaunul Slavei Sale. Si se vor aduna înaintea Lui toate limbile, şi-i

va despărţi pe dânşii unul de altul, precum desparte păstorul oile din iezi. Şi va pune oile deadreapţa Sa, iar iezii deastânga. Atunci va zice împăratul celor deadreapţa Lui: Veniţi binecuvântaţii Părintelui Meu, moşteniţi

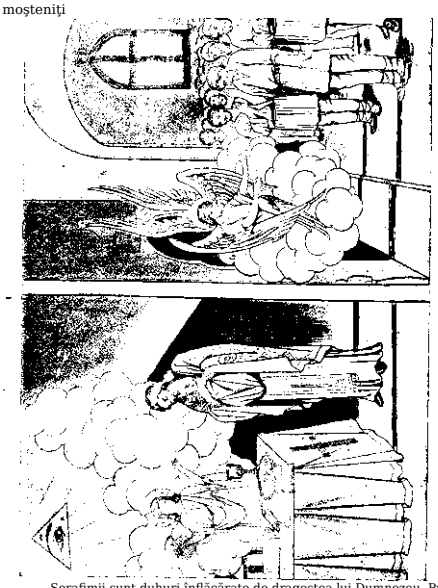

Serafimii sunt duhuri înflăcărate de dragostea lui Dumnezeu. Prin această înflăcărare a dragostei Dumnezeeşti, Serafimii sunt vârfelnicii căpeteniilor oştilor îngereşti, duhuri pară de foc, care stau lângă Scaunul Dumnezeirei. Srafimul de pe chipul din faţă apare nevăzut înaintea adunării credincioşilor, transmiţând într-înşii: luarea aminte de sineşi, temerea, pacea, sfinţenia, şi dragostea aprinsă de Dumnezeu. în acest timp, prin suflul său serafimicesc, el pregăteşte pe toţi binecredincioşii creştini, care

urmăresc cu atenţia încordată Slujba Dumnezeeştei Liturghii, pentru a vedea cu ochii minţii lor şi a primi în fiinţa lor pe Dumnezeu Tatăl, Care vine şi este de faţă în tot locul, înconjurat de mulţimea oştilor îngereşti.
împărăţia care este'gătită vouă de la întemeierea lumii. Că am flămânzit şi Mi-aţi dat de am mâncat, am însetat şi Mi-aţi dat de am băut, străin am fost şi M-aţi primit. Gol şi M-aţi îmbrăcat, bolnav am fost şi M-aţi cercetat, în temniţă am fost şi aţi venit la Mine. Atunci vor răspunde Lui drepţii, zicând: Doamne, când Te-am hrănit? Sau însetat şi Ţi-am dat de ai băut? Sau când Te-am văzut străin şi Te-am primit? Sau gol şi Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav, sau în temniţă şi am.venit la Tine? Şi răspunzând împăratul va zice lor: Amin vă zic vouă: întrucât aţi făcut unuia dintr-aceşti fraţi ai Mei prea mici, Mie aţi făcut. Atunci va zice şi celor deastânga Lui; Duceţi-vă de la Mine blestemaţilor în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui. Că am flămânzit şi nu Mi-aţi dat să mănânc, am însetat şi nu Mi-aţi dat să beau. Străin am fost şi nu M-aţi primit, gol şi nu M-aţi îmbrăcat, bolnav şi în temniţă, şi nu M-aţi cercetat pe Mine. Atunci vor răspunde şi ei, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând, sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniţă şi n-am slujit Ţie? Atunci va răspunde lor, zicând: Amin grăiesc vouă: întrucât n-aţi făcut unuia dintr-aceşti prea mici, nici Mie n-aţi făcut. Şi vor merge aceştia în muncă veşnică, iar drepţii în viaţa veşnică(j).

Aceasta o adeveresc şi Sf. Apostoli: „Facerea de bine şi împărtăşirea (celor săraci din bunurile date vouă de Dumnezeu) să nu o uitaţi — zice Sf. Pavel — căci cu jertfe ca acestea se îmblânzeşte Dumnezeu..."(1); iar Sf.Ap. Iacob complectează, zicând: *„Judecată fără de milă, este celor ce nu fac milă; iar mila se laudă în ziua Judecăţii... "(m).*

44. **Ce însemnătate au cuvintele: „Si duhului tău?"** Cu aceste cuvinte, poporul,' prin gura cântăreţilor, arată că doreşte Preotului acelaşi ajutor şi milă de la Milostivul Dumnezeu. Această dorinţă împlinită poate să aducă cea mai desăvârşită fericire între oameni, însă numai dacă este însoţită de adevărata dragoste şi harul săvârşitor, care vine numai de sus de la Părintele Luminilor(n). „Dacă vom face aşa — zice Sf. Gherman — precum am zis mai sus, vor fi îndurările lui Dumnezeu cu noi cu toţi. îndurarea lui Dumnezeu este Hristos, pre Care, pentru că S-a îndurat de noi, L-a trimis Marele Dumnezeu, dându-Se pe Sine însuşi pentru noi şi îndurându-Se de noi. Care împreunaţi în unitatea credinţei şi în împărtăşirea Duhului Sfânt... nu mai suntem acuma deasupra pământului, ci suntem la Tronul lui Dumnezeu, împăratului în ceruri, unde e Hristos, precum

zice însuşi:; *„Părinte Sfinte, păzeşte-i pe ei întru Numele Tău, pe care i-ai dat*

(j) ML 21^; comp. Mt. 6_{34}; Lc. 11_{41}; 12_{53}; Is. 58; (1) Evr. 13_{16}; (m) Iac. $2_{13,19}$; (n) Iac. 1„; 1 Cor. 12; 13;

Mie, ca unde sunt Eu şi ei să fie dimpreună cu Mine, ca să vadă Mărirea Mea, care Mi-ai dat-o Mie, căci i-ai iubit pe ei, precum M-ai iubit pe Mine "(o).

45. Ce **însemnătate au cuvintele ecteniei următoare?** Cuvintele fiecărei cereri din următoarea ectenie îşi au însemnătatea lor deosebită.

Diaconul: *„Pe toţi Sfinţiipomenindu-i iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm"*

Corul cântăreţilor: *„Doamne miluieşte".*

în această cerere a ecteniei, sfinţi se numesc nu numai Sfinţii din cer recunoscuţi de Sf. Biserică din Sinaxarele Mineilor şi în calendarele bisericeşti; ci şi viii şi repausaţii, ale căror nume s-au pomenit în pomelnicile Bisericii. în timpurile apostolice, Sfinţi se numeau toţi membrii adunării creştine, adică toţi dreptcredincioşii vieţuitori creştini care formau Biserica, pentru mărturisirea dreptei credinţe creştineşti şi pentru sfinţenia lor. Numirea de „Sfinţi" care se da primilor creştini, se vede în mai multe locuri ale Sfintei Scripturi: *„Doamne* — a zis Anania — *auzit-am de la mulţi pentru bărbatul acesta, câte rele a făcut sfinţilor^)) Tăi în Ierusalim".* Aşadar şi azi „Sfinţi" înţelegem, nu numai pe Sfinţii cei din ceruri; ci şi pe toţi dreptcredincioşii creştini cu credinţa şi viaţa sfântă, care fac parte din Sfânta Biserică Ortodoxă.

„Pentru Cinstitele Daruri ce s-au adus şi s-au sfinţit, Domnului să ne rugăm".

Corul cântăreţilor: *„Doamne miluieşte"*

„Ca Iubitorul de oameni Dumnezeul nostru — Cel ce le-a primit pe dânsele în Sfântul cel mai presus de ceruri şi înţelegătorul Său Jertfelnic întru miros de bună mireasmă — să ne trimită nouă Dumnezeească milă şi Darul Sfântului Duh să ne rugăm".

Arcul puternicilor a slăbit şi cei neputincioşi
Pentru aceasta s-a întărit întru Domnul inima mea (Octoih).

Corul cântăreţilor: *„Doamne miluieşte".*

în ambele cereri, noi ne rugăm lui Dumnezeu, nu pentru ca să mai sfinţească Sfintele Daruri, fiindcă precum adevereşte ectenia, sunt sfinţite; ci pentru ca printr-însele să ni se împărtăşească sfinţenia. Totodată aici noi

(o) Ioan 17. După Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, o.c. pg. 525; (p) F.Ap. 9_{13}; comp. Rom. 1_{7}; 9_{24-26}; 1 Cor. 1_{2}; Efs. 3_{6}; 1 Tes. 1_{7}; II Tim. 1,; Evr. 3,; 1 Petru 1_{1S16};

rugăm pe Bunul Dumnezeu, Carele a primit aceste desăvârşite Sfinte Daruri, — Pâinea şi Vinul sfinţite şi transformate în însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge al Dumnezeescului Său Fiu — în jertfelnicul Său cel mai presus de ceruri să ne trimită nouă Dumnezeeasca Sa milostivire, curăţire, iertare de păcate, sfinţenie şi Harul Său.

„Pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm"(r).

Corul cântăreţilor: *„Doamne miluieşte"* mai lung.

Aici Preotul se roagă în taină lui Dumnezeu, zicând: „înaintea Ta punem toată viaţa noastră şi nădejdia...". în această rugăciune noi sfinţiţii liturghisitori, rugăm pe Prea Sfântul Dumnezeu, ca să ne învrednicească pe toţi, — cler şi popor — a ne împărtăşi cu cereştile şi înfricoşatele Taine cu conştiinţa şi inima curată(s), spre curăţirea de lepra sufletului iertatea păcatelor, împărtăşirea cu Dumnezeescul Duh şi moştenirea împărăţiei cereşti(t).

„ Apără, mântuieşte şi ne păzeşte pe noi Dumnezeule cu Darul Tau".

• Corul cântăreţilor: *„Doamne miluieşte".*

„Ziua toată desăvârşită, sfântă, cu pace şi fără de păcat, la Domnul să cerem ".

Corul cântăreţilor: *„Dă-ne Doamne".*

„înger de pace, credincios, îndreptător şi păzitor sufletelor şi trupurilor noastre, la Domnul să cerem".

Corul cântăreţilor: *„Dă-ne Doamne".*
„Milă şi iertare de păcate şi de greşelile noastre, laDomnul'să cerem".
Corul cântăreţilor: *„Dă-ne Doamne".*
„Cele bune şi de folos sufletelor noastre şi de împăcare lumii, la Domnul să cerem".
Corul cântăreţilor: *„Dă-ne Doamne".*
„Cealaltă vreme a vieţii noastre, în pace şi întru pocăinţă a o petrece, la Domnul să cerem".
Corul cântăreţilor: *„Dă-ne Doamne".*
„Sfârşit creştinesc vieţii noastre, fără de patimă, nerușinat, cu pace, şi răspuns bun la înfricoşatul judeţ al lui Hristos, să cerem".
Corul cântăreţilor: *„Dă-ne Doamne".*

„ Unirea credinţei şi împărtăşirea Sfântului Duh (u) cerând, pre noi înşine şi unii pe alţii, şi toată viaţa noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm ".Corul cântăreţilor: *„ Ţie Doamne ".*

în această cerere sfinţitul liturghisitor roagă pe milostivul Dumnezeu, ca să ne dăruiască tuturor membrilor Sfintei Bisericii Sale, a deveni strâns uniţi prin adevărata credinţă, încălzită de focul dragostei sfinte şi sprijinită de nădejdea în Dumnezeu, aşa cum au fost adunările creştinilor apostolici. *„Inima şi sufletul mulţimei celor ce au crezut era unul"(y).* Apoi cere de la Dumnezeu ca tuturor dreptcredincioşilor Bisericii Sale, să le împărtăşească Sfântul Său Duh, pentru ca sub insuflarea Lui fiecare să lucreze după voia Dumnezeiască spre binele şi fericirea obştească, spre onoarea neamului creştinesc şi dobândirea Dumnezeeştei Slave. Cere împărtăşirea Duhului Sfânt, pentru caprin conlucrarea Lui, toţi credincioşii Bisericii, fiecare în parte să părăsească răul şi să facă tot ceea ce este bineplăcul Domnului(z). Astfel zidindu-se fiecare împarte, apoi unii pe alţii să se îndemne şi să se întreacă a asculta, păzi şi împlini voia lui Dumnezeu, ca să devină cu toţii acum şi întotdeauna nişte predaţi în sluba Domnului cu trup şi suflet.

De vom împlini această făgăduinţă, adică pe noi înşine de ne vom zidi pietre vii în Casa lui Dumnezeu(x), şi unii pe alţii de ne vom însemna şi sprijini a face aceasta(y), predându-ne tot restul vieţii noastre Domnului Hristos, vom deveni fiii lui Dumnezeu şi vom moşteni împărăţia Lui.

în cererile acestei ectenii, în care deşi unele s-au mai zis şi înaintea sfinţirei a 3-a însoţită de transformarea Sfintelor Daruri, acum se repetă iarăşi pentru ca mai la sigur să câştigăm de la Dumnezeu darurile ce cerem, fiindcă în acest timp avem sub chipul Pâinei şi al Vinului, pe însuşi Unul născut Fiu al lui Dumnezeu, şezând pe Sfânta Masă.

Toată Dumnezeeasca Slujbă a Sf. Liturghii de până acum, prin cetirile, cântările şi cererile ecteniilor ei, ne-a pregătit a ne apropia de Dumnezeu Tatăl, aşa de mult, încât, treptat devenind fii ai Lui, cu îndrăznire să cutezăm a-L numi pe **El: „Tatăl Nostru".**

46. Ce însemnătate are ecfonisul: „Şi ne învredniceşte pre noi Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema pe Tine Dumnezeul cel Ceresc, Tată, şi a zice" rostit de Preot? Preotul prin cuvintele acestea, roagă pe Dumnezeu Tatăl să ne ajute tuturor clericilor şi drept credincioşilor creştini, pentru a deveni cu adevărat fiii Lui şi să ne învrednicească, ca, plini de

îndrăzneală să-L numim pe El Tată, cu îndrăznire, adică cu toată încrederea şi dragostea firească. Fără

(v) F.Ap. $4^{32 n 33}$; l^{14}; Rom. t^{12}; 1 Cor. 4^{12}; Efs. 4^{112}; 2 Petru l^{1}; (z) Ps. 33^{1114}; 1 Petru 3^{812}; Evr. II^{14}; (x) 1 Petru 2^{Ni}; (y) Evr. IO^{24}; Rom. 12^{1n3};

osândă adică justificaţi prin vieţuire creştinească ca nişte fii ai luminei. Astfel, cei ce dorim a chema pe Dumnezeu Tatăl, trebuie să ne ostenim a vieţui ca nişte adevăraţi fii ai Lui, fiindcă rugăciunea poate să fie spre osândă, celor ce se roagă numind Tată pe Dumnezeu; iar în fiinţa lor alimentează spre creştere păcatul. Ce fericit este creştinul care cu inima curată şi cu fruntea senină, poate chema şi numi pe Atotputernicul, Creatorul, Tiitorul şi Milostivul Dumnezeu, Tată al său(t). Unul ca acesta va scăpa din orice primejdie şi nenorocire.

Cel mai mare ori citeţul zice: „Tatăl Nostru, Carele eşti în Ceruri, Sfinţească-Se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă, dăne-o nouă astăzi. Şi

(t) Copilaşul credincios a transformat, prin credinţa sa, o stâncă de piatră în tată viu al său; iar majoritatea creştinilor având lin Tată viu în ceruri, prin necredinţă se prefac în pietre'reci şi nesimţitoare. Se povesteşte din bătrâni, că, odată un copil de vreo 7 anişori s-a rătăcit în pustietatea unei păduri seculare. Mergând din loc în loc, trist şi plângând, s-a afundat tot mai mult în pustietatea pădurii. Soarele s-a lăsat după vârful munţilor goleşi. Lumina lui, treptat, treptat a dispărut, şi pătura neagră a acoperit pământul. Copilaşul fiind crescut în bună credinţă s-a aruncat la pământ cu faţa scăldată în lacrimi şi s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Dumnezeule, Carele ai făcut cerul şi pământul, Tatăl nostru Cel din ceruri scoate-mă la lumină din pustietatea aceasta. Trimite pe tătica după mine să mă ea în braţe şi să mă ducă acasă. Iată, eu sunt mititel şi nu mai pot merge pe picioarele mele însângerate de spini şi de colţurile pietrelor şi gătejelor. După toate aceste greutăţi şi dureri, iată că am pierdut şi calea spre casă, rătăcind prin pustietatea aceasta. Tată! Tată Ceresc! ajută-mi. Nu mă lăsa să mai rătăcesc în pustia aceasta şi să mor într-însa".

După rugăciune copilul se scoală, se simte mai împuternicit şi pleacă prin pustia aceea, în dorinţa arzândă la vreun luminiş, spre a se duce către casă. Mergând el aşa, deodată aude urlând, la o oarecare depărtare, fiarele sălbatice. Copilul stă o clipă pe loc privind cu spaimă în toate părţile. încotro să fugă ca să poată scăpa de primejdie? în acel timp de grea cumpănă, deodată zăreşte înaintea sa o stâncă de piatră albă care părea a fi un om mare. Copilul crezând că acea sLâncă de piatră ar fi chiar tăticul lui pe care îl căuta, s-a repezit fuga la ea, strigând: „Tăticu-u-u-le, tăticule, ia-măîn braţele tale şi mă du acasă, că mă mănâncă lu-u-pii"... Alergând din răsputeri, a văzut cu bucurie cum stânca de piatră s-a mişcat deschizându-şi şi întinzându-şi mâinile, l-a luat în braţe. Astfel a scăpat de pierzare.

Credinţa puternică şi rugăciunea fierbinte a copilului a plecat voia lui Dumnezeu ca să dea viaţă pietrei reci, în care el vedea aevea pe tatăl său. Prin credinţa sa vie, copilul a fost salvat cu minune Dumnezeească(a).

(a) Exemple: Apă din piatră: Eş. 15; 17;Num. 20, 13; 1 Cor. 10,4, Muntele de piatră s-a despărţit la rugăciupea Elisavetei cu pruncul Ioan, fugărită de ostaşii lui Irod. După trecere s-a închis la loc. Vezi V.Sg. 24 a Vl-a o.c. şi Evr. 11;

ne iartă nouă greşelile noastre precum şi noi iertăm greşiţilor noştri, şi nu ne duce pre noi în ispită ci ne izbăveşte de cel rău"(b).

Această rugăciune către Tatăl Ceresc se numeşte Rugăciunea Domnească, fiindcă a fost dată de Domnul nostru Iisus Hristos Sfinţilor Apostoli şi printr-înşii nouă creştinilor de peste vremi. Sf. Părinţi apostolici şi patristici au aşezat-o în acest loc al Sf. Liturghii, cu scop, ca vrând noi să primim Dumnezeescul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, pe care îl pot primi cu adevărat numai adevăraţii fii ai Părintelui Ceresc(c), să cerem această Pâine Dumnezeească şi de la Tatăl Ceresc prin această Rugăciune Domnească. Aceasta însă o putem face numai atunci când ne vom purta după voia Duhului Dumnezeesc. „Oricâţi cu Duhul lui Dumnezeu se poartă (adică cei ce se conduc după voia Dumnezeescului Duh) aceştia sunt fii lui Dumnezeu. Pentru că n-aţi luat duhul robiei spre temere; ci aţi luat Duhul punerii de fii, întru care strigăm: *„Avva Părinte"*. însuşi Duhul acesta mărturiseşte dimpreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu. Deci, dacă suntem fii, suntem dar şi moştenitori, moştenitori ai

Ce deosebire între credinţa copilului acestuia şi credinţa majorităţii creştinilor de azi, care numesc pe Dumnezeu: Tatăl Nostru! Credinţa vie a copilului a dat viaţă stâncei de piatră, care pentru o clipă a devenit tatăl şi salvatorul său. Noi, majoritatea creştinilor de astăzi, chemăm de mai multe ori în zi pe Dumnezeul cel viu, zicând: „Tatăl Nostru Carele eşti în ceruri...". Dar pentru că credinţa noastră este moartă; iar mintea adeseori în timpul rugăciunilor hoinăreşte pe meleagurile grijilor, plăcerilor pământeşti, ba chiar şi la patimi josnice, observăm de multe ori că chiar atunci când zicem: „Tatăl Nostru..." noi stăm reci, neînsufleţiţi de Duhul Dumnezeesc, ca şi piatra de la pragul Bisericii pe care o călcăm cu picioarele.

Copilul prin credinţa lui vie a dat viaţă şi a făcut să se mişte stânca de piatră rece; iar mulţi dintre noi creştinii, când ne rugăm Dumnezeului celui viu zicând: „Tatăl Nostru Carele eşti în ceruri...". în loc de a ne însufleţi, noi zăcem: în Biserică, acasă, ori în alt loc, ca nişte stânci reci de piatră, înaintea Dumnezeului celui viu, Care dă viaţă celor ce I se roagă Lui în Duh şi în adevăr(d).

Acestea cunoscându-le, precum şi desele slăbiciuni prin care greşim mult înaintea lui Dumnezeu, arătăm prin rostul Preotului că după vieţuirea noastră suntem vrednici ori nevrednici a ne mai numi fii al Tatălui Ceresc.

Pentru această nevrednicie a noastră, îl rugăm, ca după mare mila Sa, să ne învrednicească pe noi, cu îndrăznire, şi fără de osândă, să cutezăm a-L numi pe El, Dumnezeul cel Ceresc: „Tatăl Nostru".

(b) Vezi instructiva explicare a acestei Rugăciuni Domneşti în Omilia Sf. I Hrisostom trad. Ep. Melhisedec 64 predici edit. 1893 Bucureşti pg. 88-97; S. Tes'. o.c. pg. 207-9; Mărt. Ort. p. II, într. 4-28; (c) Io an 1 „13; Is. 56„; Rom. 8i5; Gal. 326; 2 Petru 1„; 1 Ioan 3,; (d) Ioan 4,„24; Comp. Filip. 33; 2 Cor. 3„; lui Dumnezeu şi împreună moştenitori ai lui Hristos. De vreme ce pătimim împreună cu Dânsul"(e).

47. **Ce însemnătate are ecfonisul: „Că a Ta este împărăţia şi puterea şi slava: a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh^acum şi pururea şi în vecii vecilor" zis de Preot?** Prin cuvintele acestui ecfonis al „Rugăciunii Domneşti" preotul arată întregii Biserici Spirituale, că, noi toţi oamenii, dimpreună cu toate făpturile văzute şi nevăzute, suntem sub stăpânirea şi îngrijirea Prea Sfintei Treimi. Cu alte cuvinte ecfonisul acesta însemnează: în stăpânire şi putere este milostivirea şi mântuirea, moartea şi viaţa, Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, deci pe Tine Te slăvim, acum şi pururea şi în vecii vecilor. ^

Corul cântăreţilor: *„ Amin "*

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis preotul: „Şi ne învredniceşte pe noi Stăpâne..." a văzut împăratul şi cei cu el pogorându-se din cer Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil şi îngenunchind în mijlocul Bisericii au rostit: *„Tatăl Nostru..."* împreună cu toţi creştinii(f).

Mare este Dumnezeul creştinilor!

între anii când s-a luat Constantinopolul de Turci din mâinile creştinilor, s-a dat ordin şi chiar s-au pus premii mari pentru distrugerea creştinilor. în scurt timp n-a mai rămas în tot oraşul nici urmă de creştini. Totuşi, după voia lui Dumnezeu, la curtea Sultanului s-a aflat mai târziu că este un creştin. De aceasta însă nu se putea nimeni atinge pentru că era giuvaerul favorit al M.S. Sultanulili. Şi oricine i-ar fi făcut vre-un rău, fără motiv întemeiat, era aspru pedepsit, poate chiar şi omorât de Sultan. Astfel, acest creştin era lăsat în pace. Totuşi erau mulţi care îi doreau moartea.

Acest creştin avea obiceiul ca în fiecare zi, de 3 ori, să meargă la cafenea să bea o ceaşcă de cafea. El avea un salut deosebit când intra. După obişnuitul „Bună ziua" zicea: „Mare este Dumnezeul creştinilor". Aşa făcea în fiecare zi. A urmat în felul acesta vre-o trei ani dearândul, până când, într-una din zile, vine la cafenea un „Paşă" însoţit de mai mulţi prieteni.

Pe când beau cafelele, vine şi giuvaergiul creştin. Auzindu-i Paşa salutul, sare în sus şi vrea să tragă sabia şi să-l omoare, zicând: „Auziţi ce

(e) Rom. 8$_{14-17}$; Vezi şi instructiva tâlcuire a fericului Teofilact cu subînsemnările ei la acest loc; (t) Descoperirea Sf. Liturghii. Vezi chipul din faţă;în timpul acesta, când cel mai mare în Sf. Biserică, zice: „Tatăl Nostru..." iar Preotul şi credincioşii stau cu toţii îngenunchiaţi, Tatăl Ceresc se pogoară din ceruri însoţit de Serafimi şi mulţimea oştilor îngereşti; iar Sf. mari Voievozi ai oştirilor îngereşti se lasă în zbor în mijlocul ad unării credincioşilor şi îngenunchiaţi cu toată evlavia şi umilinţa Angheliceasca, rostesc Rugăciunea Domnească: *„Tatăl Nostru..."*. În acest moment un fior plăcut, dulce şi de viaţă dătător, umple inimile tuturor binecredincioşilor creştini, care urmăresc şi văd cu ochii sufleteşti minunatele

hulă, ce batjocură vorbeşte acesta? Puneţi iute mâna pe el şi să-l tai pe loc în bucăţi". „Stăpâne — a zis atunci unul din prietenii lui, ridicându-se în picioare — să nu faci una ca aceasta, că eşti pierdut. Acest om este favoritul Sultanului, este giuvaergiul M. Sale, şi ca el altul nu mai avem. Deci nu putem să-l pierdem pe el decât cu motiv. Şi ce motiv vrei să ai şi să arăţi M.S. Sultanului, când vei fi întrebat?" Aşa a zis el şezând la locul lui! „Bine, — a zis paşa — eu tot îl voi omorî, dar, cum ai zis, cu motiv, nu fără motiv. Atunci chemând pe giuvaergiul creştin îl întrebă dacă îşi cunoaşte bine meseria. Giuvaergiul a răspuns: „Mare-i Dumnezeul creştinilor... Lucrez ori ce mi se cere". „Bine — a zis Paşa — vom vedea dacă e mare ori mic Dumnezeul creştinilor. Iată! — şi scoţând de pe deget un inel de aur cu o piatră mare de mult preţ, arătându-l mai întâi prietenilor săi — acest inel vreau ca în trei zile să mi-l cureţi şi să mi-l faci ca nou. Dacă mi-l faci te voi plăti cum se cuvine, iar dacă nu, te omor".

„Mare este Dumnezeul creştinilor — a zis giuvaergiul creştin luând inelul în mână — cred că stăpânul va fi mulţumit". Şi trecând la masa'lui a şezut ca şi omul cu mintea curată, a pus inelul în buzunar, şi-a băut cafeaua şi a plecat. Ajuns acasă el a pus inelul pe masa de lucru. Peste puţină vreme, femeia l-a chemat să mănânce. Pe când sta la masă a spus femeii tot ce a făcut şi cum a luat inelul pentru reparat. Sculându-se de la masă s-a dus să se apuce de lucru, dar inelul nu mai era pe masă unde-l pusese! Caută în sus, caută în jos, într-o parte în alta, dar nu-l află. „Mare este Dumnezeul creştinilor, când va fi nevoie îl voi găsi". Venind ora când era obişnuit a merge la cafenea, a plecat. Intrând înăuntru, a salutat după obiceiul său şi a şezut la masă. Paşa era tot acolo. El a întrebat pe creştin dacă a pus inelul în lucru sau nu. „Mare este Dumnezeul creştinilor — a zis creştinul nostru — când va voi stăpânul să-l dau va fi gata". Si bând cafeaua s-a sculat de la masă, a salutat şi a plecat. Ajuns acasă a căutat din nou inelul, dar în zadar, nu l-a găsit, parcă intrase în pământ şi pace. „Mare este Dumnezeul creştinilor" a zis creştinul credincios şi lăsând inelul şi-a văzut de alte treburi. Ce se

făcuse inelul? Unde era? De ce nu-l găsea? îndată după ce a plecat giuvaergiul din cafenea cu inelul,

lucrări care se fac în Biserica Slavei lui Dumnezeu. „fiilor! Nu vă înjugaţi într-alt jug cu cei necredincioşi. Că ce împărtăşire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împreunare are lumina cu întunericul? Sau ce unire are Hristos cu veliar? Sau ce parte este credinciosului cu cel necredincios? Sau ce însoţire este Bisericii lui Dumnezeu cu idolii? Că voi sunteţi Biserica Dumnezeului celui viu, precum a zis Dumnezeu; voi locui întru ei, şi voi umbla întru ei. Eu voi fi lor Dumnezeu şi ei îmi vor fi Mie popor. Pentru aceasta ieşiţi din mijlocul lor şi vă osebiţi, zice Domnul, şi de necurăţie să nu vă atingeţi, şi Eu voi primi pe voi. Şi *voiﬁ vouă Tată,* **şi voi veţi fi Mie fii şi fiice, zice Domnul Atoţţiitor" (2 Cor. 6**$_{M18}$**; 1 Cor. 3**$_{1618}$**; 6**$_{15\ 26}$**; Ieremia31).**

Paşa a chemat un credincios al lui şi i-a zis: „Iată, diseară ai de la mine zece mii de lire dacă-mi aduci inelul care l-am dat omului aceluia să-l curețe. Dacă nu mi-l aduci, unde-ţi stau acuma picioarele îţi va sta diseară capul. Pleacă".

Dispariţia inelului. Omul năimit, pentru lăcomia, de a câştiga cele zece mii de lire, şi de frica morţii, a alergat într-un suflet după el. Ajungând la casa giuvaergiului, aproape în acelaşi moment, când acesta a intrat în casă, năimitul s-a aşezat la geam să pândească momentul când să intre, iar dacă n-ar putea altfel, să-l omoare şi să ia inelul. El a văzut cum giuvaergiul a pus inelul pe masă şi a trecut în casa de alături să mănânce. Atunci el s-a repezit ca un hoţ şi fără să fie văzut sau simţit de cineva, a luat inelul şi s-a întors la Paşă. „Bine", a zis Paşa când l-a văzut şi sculându-se de la masă luându-şi prietenii cu el au mers până.la malul mării, şi a zis: „Vedeţi acest inel? Vedeţi ce piatră are? Iată şi aici pe piatră este săpat numele meu. Oricât de mare meşter ar fi giuvaergiul, n-ar fi în stare să facă unul la fel, mai cu seamă că nici n-a avut timp să se uite bine la el. Deci, să vedem dacă Dumnezeul creştinilor are să-i dea inelul spre a mi-l da la timp". Zicând aceste cuvinte, Paşa a aruncat cu toată puterea, inelul departe în apa mării, apoi au plecat cu toţii, mulţumiţi că de acuma vor avea motiv să omoare pe creştin.

Aflarea şi predarea inelului. împlinindu-se zilele date de Paşa pentru repararea inelului, creştinul căuta inelul dar nu-l afla nicăieri. în ultima zi sculându-se giuvaergiul din somn, se simţea cu o mare arsură în piept şi în gură. El simţea o poftă nespus de mare ca să mănânce peşte. „Mare este Dumnezeul creştinilor". De când sunt — a zis el nevestii — n-am avut aşa mare poftă de peşte ca acuma. Iată, am să mă duc la piaţă să cumpăr peşte iar tu să-l găteşti, să mănânc, căci altfel mor". Omul s-a dus în piaţă. Acolo nici pomeneală de peşte, nici proaspăt, nici sărat. Negustorii, vânzătorii de peşte, toţi erau foarte veseli, spunând că de când sunt ei pe piaţă n-au avut

o aşa vânzare şi câştig ca în ziua aceea. Omul disperat vrea să plece acasă. Tocmai când trecea pe lângă cea din urmă prăvălie ce ţinea peşte, unde negustorul făcea curăţenie, găsind o scrumbie sub o ladă, **i**-a dat-o omului, zicând: „Ia-o omule şi fă-ţi pofta cu atât". Giuvaergiul a scos banii să plătească, dar negustorul n-a vrut să ia, zicând: „mămânc-o sănătos, că eu de mulţi ani n-am avut câştigul pe care l-am avut azi".

Ajuns acasă, a dat femeii scrumbia să o cureţe şi să o frigă, ca să o mănânce. Deodată aude strigându-l femeia: „Bărbate, uite ce minune de la Dumnezeu. Cum a putut o scrumbie atât de mică să înghită vin inel aşa de mare cu astfel de piatră?! Omul lund inelul în mână, a zis: „Cu adevărat mare! Mare este Dumnezeul creştinilor!" Acesta este inelul Paşei, pe care l-am pierdut şi pe care peste câteva ceasuri trebuie să îl dau curăţit. Să-l curăţ acum bine şi să îl duc la cafenea". Giuvaergiul s-a aşezat la masa de lucru, şi a curăţit inelul pe care l-a făcut ca nou. După ce a mâncat, a plecat la cafenea. Intrând el i-a salutat precum avea obiceiul, cu: „Mare este Dumnezeul creştinilor".

Paşa, care venise şi-l aştepta, s-a sculat de la masa sa, şi a strigat: „Ei bine! Mare să fie Dumnezeul creştinilor, dar să vedem mi-ai adus inelul să mi-l dai?" „Iartă-mă stăpâne — a zis giuvaergiul — Mare este cu adevărat Dumnezeul creştinilor, dar nu mai poţi să mai aştepţi un ceas până îmi beau şi eu cafeaua?". „Ah, ghiaur blestemat, crezi că te mai las să pleci fără să-mi dai inelul? Aici mori". Şi sărind, voia să tragă sabia. Atunci creştinul, foarte paşnic, a zis: „De ce stăpâne atâta supărare? Să mă omori dacă îţi dau al tău?" Şi scoţând din buzunar inelul, l-a arătat Paşei, care nu putea crede ochilor. El a chemat prietenii care fuseseră martori când îl aruncase în mare. Aceia au recunoscut inelul. Atunci Paşa a întrebat cum şi de unde are acest inel. Omul a răspuns: „Mare este Dumnezeul creştinilor!" iată cum şi iată... Şi a spus tot, cum a pierdut inelul şi cum l-a aflat.

Auzind Paşa acestea, a dat ordin să se închidă uşile şi toţi care sunt acolo în cafenea, să se boteze şi să creadă în Dumnezeul creştinilor Care face aşa minuni. Atunci s-au botezat 365 oameni, împreună cu Paşa, căci: *„Mare este cu adevărat, Dumnezeul creştinilor"(f).*

Infernala răutate turcească în mijlocul creştinilor. Cele ce s-au întâmplat cu creştinul nostru, căruia Paşa şi ceilalţi turci i-au întins cursă infernală şi i-au săpat groapa, ca, prin satanicescul vicleşug să-l omoare cu motiv diavolesc, acestea am simţit şi am văzut că se întâmplă adeseori în mijlocul creştinilor veacului

acestuia. Deosebirea este numai aceasta, că, cursele infernale se întind şi groapa se sapă, celor ce lucrează cu înflăcărare în ogorul Domnului, nu de un Paşă crud şi de nişte turci întunecaţi; ci de unii care poartă (vai de ei!) zadarnic nume de creştini. Creştinul de mai sus se mângâia, când vedea cursele întinse şi groapa săpată pentru pierzarea sa, cu gândul că acele mizerii i se făceau de nişte turci, vrăjmaşi fanatici ai credinţei creştineşti; dar durerea urmaşilor Mântuitorului de azi, e cu mult mai mare, vie şi amară, cu cât este provocată de cei ce poartă nume creştinesc şi se socotesc slugile Domnului Hristos. Cel ce scrie acestea a suferit multe persecuţii de felul acesta în anii Preoţiei sale... Adevărul mărturiseşte, că a văzut şi a îndurat multe, până când a ajuns adeseori a se

(t) Prolog şi D. Ortodoxă;

striga suspinând: „Dumnezeule, spre ajutorul meu i-a aminte, Doamne, ca să-mi ajuţi mie grăbeşte... Că străinii s-au sculat asupra mea, şi cei tari au căutat sufletul meu şi n-au pus pe Dumnezeu înaintea lor. Când m-au ocărât vrăjmaşii (ortodoxiei) am răbdat, şi multe rane am din lupta cu ei... Iâr tu omule (care porţi nume creştinesc...) cel întocmai la suflet (în aceaşi slujbă), prietenul meu şi cunoscutul meu, care împreună cu mine te-ai îndulcit în mâncări (duhovniceşti), în Casa lui Dumnezeu am umblat cu un gând, (îmi întinzi curse)? Să vie dar moartea peste ei, şi să se roage Ja iad de vii, că vicleşug este în lăcaşurile lor, în mijlocul lor. Eu către Domnul am strigat şi m-a auzit pe mine... şi m-a scăpat din cursele vrăjmaşilor mei, care căutau să mă piarză"(f).

Am observat iarăşi că unii din aceştia iscodesc viaţa aproapelui lor pas cu pas, ca să observe ce slăbiciuni are ca om, însă nu ca să le vindece după pilda dată de Domnul nostru Iîsus Hristos(g); ci pentru a afla motive infernale cu care să sugrume pe aproapele lor(h) când se aprind de patima răutăţii staniceşti. Lucru firesc este oamenilor a greşi şi a păcătui, unii într-un fel, alţii într-altfel, dar ranele trebuiesc vindecate, iar nu fiinţele sugrumate. Lucrarea cea dintâi e a doctorilor iscusiţi; iar cea de pe urmă e a ucigaşilor de suflete şi de trupuri. Privind la ceea ce scriu acum, adeseori am zis: „Nu toţi cei ce au cuţit în mână sunt doctori; ci, cei mai mulţi sunt ucigaşi". Răutatea omenească înjugată cu vicleşugul satanicesc, zi şi noapte cercetează, iscodeşte, ca să afle motive aproapelui său pentru a-l lovi, zdrobi, dobori, ucide şi a şterge pomenirea lui. Diavolul lucrează cu răbdare şi meşteşug pentru a trânti într-un păcat ori în alt păcat pe aleşii lui Dumnezeu, aşa cum a trântit pe împăratul şi Proorocul David, pe Apostolul Petru şi pe alţii, pentru a-i împiedica să nu mai lucreze în viitor spre binele obştesc şi

Slava lui Dumnezeu. După ce a reuşit a-şi împlini planul său, diavolul, spiritul infernului, îşi recrutează oamenii din toate treptele societăţii, care să-şi uite de păcatele lor, şi să caute motiv de surpare aproapelui lor, trâmbiţând în toată lumea cu părere de bine despre căderea fratelui lor!!.! De aici câştigă tot diavolul şi iadul. Diavolii care au reuşit să îmbrâncească în vre-un păcat pe un ales al lui Dumnezeu, reuşesc să prindă cu cângile lor drăceşti limbile, grăitorilor de rău, care trâmbiţează păcatul, cât şi urechile celor ce ascultă cu plăcere aceste trâmbiţări sataniceşti. Bine zice acel părinte bisericesc, că: „Grăitorul de rău, are pe diavolul în limba lui; iar ascultătorii clevetirilor au pe diavolui în urechile lor. însă mult mai bine grăieşte Mântuitorul înfierând şi asemănând pe grăitorii de rău, cu şerpii, viperile sau năpârcile, zicând: „Şerpi, pui de năpârci, cum puteţi

(0 Ps. 69, 63, 54, 16, 27 ş.a; (g) Lc. 5$_{33-39}$; 8$_{2}$; (h) Rom. 14$_{20}$;

grăi cele bune fiind voi răi, că din prisosinţa inimii grăieşte gura. Omul cel bun din comoara cea bună a inimii sale scoate cele bune; iar omul cel rău, din comoara (inima sa) cea rea scoate cele rele. Deci, grăiesc vouă: că, pentru tot cuvântul rău, pe care îl vor grăi oamenii, vor să dea seama de dânsul în ziua judecăţii. Că din cuvintele tale te vei îndrepta şi din' cuvintele tale te vei osândi,. Şerpi! Pui de năpârci! Cum veţi scăpa de judecata gheenei? Iată Eu trimit la voi Prooroci, înţelepţi şi cărturari şi pe unii dintre dânşii îi veţi ucide şi-i veţi răstigni, şi pe alţii dintre dânşii veţi bate în soboarele voastre şi-i veţi goni din oraş în oraş, ca să vină asupra voastră tot sângele, drept care s-a vărsai pe pământ, de la sângele dreptului Abel, până la sângele Zahariei, care s-a vărsat înlre Biserică şi Altar..."(i).

La nunfci, petrecerea ori ospăţul cu lăutari şi jocuri, dănţuiesc dracii: „Când tu chemi pe draci eu cântecele (de joc, curveşti), cfind plineşti pofta acelora cu cuvintele cele de ocară, când bagi în casă mueratici şi tot teatrul (drăcesc), când umpli casa de cur.'e şi faci să facă măscărale, acolo se adună toată ceata dracilor... i;ir acestora urmează pierzarea. Precum când intră iăracii în casa ta, vine Hristos, tot aşa şi când joacă acolo oamenii

mueratici şi măscăricii, sarein mijloc diavolul..." (Vezi Omiliile St. loari Gură de Aur, Sf. Vasilie cel Mare Cuv. la cei ce se îmbată: Sf. Efrem Şirul Tom III, o.c. pg. 18; 37-39; 195- 8; vezi pe larg şi în „Părăsiţi calea Pierzării" şi „Izvorul răutăţilor" de autor; Sf. Nifon V. Sf. 23 a XII-a ş.a.)

Iubiţi fraţi creştini! Voi toţi care ca şi cel ce scrie acestea, aţi suferit şi suferiţi de la cei de un nume, care vă întind curse, vă sapă groapa şi vă caută motive de condamnare ca să vă ameninţe, atace şi piardă, nu vă temeţi, că: *„Cu noi este Dumnezeu"* şi *„Mare este Dumnezeul creştinilor"*. Să ne aducem aminte că odinoară diavolul obrăznicindu-se a dus pe

(i) Mt $12_{M\ 35}$;

Mântuitorul pe aripa Bisericii, pe muntele înalt, şi acolo i-a întins curse, i-a săpat gânditoreşte groapa ca să-L doboare în ele. Mântuitorul însă a ieşit biruitor; iar diavolul s-a prins în cursele ce a întins şi a căzut în groapa ce o pregătise Mântuitorului. Aşa vor păţi şi oamenii aceştia, care fac slujba aceasta infernală, întinzându-ne curse, săpându-ne groapa. Cursele pe care le întind aproapelui lor se vor prinde ei îh ele şi groapa pe care o sapă, vor cădea în ea(j). Cine este creştin să se ferească ca de moarte de acest, păcat, că pe mulţi i-a pierdut. „Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema". „Vai făcătorilor de învrăjbiri, că aceia fiii diavolilor se vor chema". „Pacea să o urmaţi cu toţi, şi sfinţenia, fără de care nimenea nu poate vedea pe Dumnezeu..."(1).

Nunta fără lăutari. „Fiilor! Ori de mâncaţi, ori de beţi, ori altceva de faceţi, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi, fără sminteală fiţi, celor de altă lege şi Bisericii lui Dumnezeu..." (1 Cor. $IO^{31\text{-}32}$). La nunta, masa ospăţul

însoţite de cântările şi cuvântările duhovniceşti, este Dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt cu îngerii cei luminaţi. Fericiţi sunt cei ce îşi petrec viaţa în Domnul, căci cu Bl vor petrece în veci.

Căderea ta prin tine Israile. Dumnezeeasca Scriptură şi istoriile trecutului lumii, ne arată foarte clar, că, dragostea a adunat, unificat şi închegat laolaltă pe oameni, familiile, societăţile şi ţările; iar răutatea şi zavistia infernală, a învrăjbit pe oamenii, familiile, societăţile şi ţările le-a dezmembrat şi le-a prăbuşit în haosul destrămărilor, pribegiiior şi al pierzării. Unde mai sunt strălucitele împărăţii ale Egiptenilor, Babilonenilor etc? Unde este strălucita împărăţie a israeliţilor din vremile împăraţilor David şi Solomon? Unde este strălucita împărăţie romană, bizantină?

G) Ps. 7 $_{1\,s}$ **9** $_{1\,s\ \ 30\,3s}$**; 139; Fac. 37-44; Estera 3-9; (1) Mt. 5***s***; Evr.** ***12 „;***

Unde mai sunt strălucitele cetăţi sfinte ale Ierusalimului şi Constantinopolului cu Dumnezeeştile Lăcaşuri; Templul lui Solomon şi Catedrala Sf. Sofie? Au căzut, s-au prăbuşit împărăţiile din strălucirea lor şi lăcaşurile din sfinţenia lor? Cine a reuşit să facă această ispravă infernală? Răutatea şi zavistia infernală care a învrăjbit împărăţiile şi Biserica. Răutatea, zavistiile şi întrigile a învrăjbit, desmembrat şi a

Fiilor! Agonisiţi-vă înţelepciune, rugaţi-vă lui Dumnezeu să vă dea pricepere, credinţă, nădejde şi dragoste sfântă, ca să cunoaşteţi cuvântiil şi voia lui Dumnezeu şi să le păliţi, pentru a deveni fericiţi în veacul acesta şi în cel viitor. Staţi în strânsă legătură cu Sf. Biserică Ortodoxă şi cu Dumnezeeştile ei învăţături, ca să nu vă smulgă vijeliile vrăjmaşe Ortodoxiei şi să vă poarte pe meleagurile şi prăpăstiile ereziilor lor, ră mulţi s-au prăbuşit în haosul lor

pierzător. Ascultaţi fiilor! Domnul Dumnezeul nostru este Unul singur proslăvit în trei feţe: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită, în primul rând, vă sfătuiesc, să iubiţi pe Domnul Dumnezeul nostru din tot sufletul vostru, şi din toată inima voastră şi din toată virtutea voastră şi din cugetul vostru, şi pe aproapele vostru ca pe voi înşivă. În aceste două porunci se cuprinde toată legea şi proorocii. Sfaturile acestea să le aveţi în inimile voastre, să le întipăriţi în minţile voastre şi ale fiilor voştri şi să vă folosiţi de ele în orice chip şi în orice loc. Nu alergaţi în căile pierzării după cei ce au părăsit adunarea bisericească, căci: ***„Cei ce urăsc Biserica de la Domnul se vor ruşina, că precum iarba de foc aşa se vor usca".*** Binecuvântarea Domnului cu voi cu toţi, cei ce vieţuiţi după legământul făcut la primirea Sf. Botez şi după dreptarul (Dumnezeeştile învăţături ale Ortodoxiei) acesta. Fiţi sănătoşi şi rămâneţi pentru totdeauna fii buni ai lui Dumnezeu, şi fericiţi veţi fi totdeauna. Amin.

prăbuşit în haosul distrugerii imperiului Israeliţilor dimpreună cu Templul Sfânt. Poporul Israelit, azi e împrăştiat în toată lumea, cerşind loc de odihnă; iar pe locul Templului Sfânt dărâmat, stă mândră moscheea (biserica) turcească a lui Omar, în care turcii zilnic se adună, se roagă şi laudă pe Alah şi Mahomed. Răutăţile, zavistiile şi intrigile infernale, au învrăjbit pe creştinii strălucitului imperiu Bizantin, i-a slăbit treptat, până când în a 1453 s-a prăbuşit în mâinile turcilor, care au prefăcut o mare parte din imperiu în provincie turcească, cetatea sfântă a Constantinopolului a făcut-o capitală a imperiului lor; iar strălucita şi artistica Biserică catedrală Sf. Sofie (cea mai bogată, artistică şi strălucită dintre toate Bisericile imperiului Bizantin), a fost despuiată de podoabele sfinte şi transformată în moschee turcească... Dar pe neamul nostru

Românesc, cine credeţi că l-a umilii prăbuşindu-l la picioarele turcilor? Cine a pus pe Transilvăneni sub călcâiul ungurului trufaş? Cine a înconvoiat spinarea Românilor sub cnutul morocănos? Cine i-a dat părul Românului în ghiara vicleanului polon... Puterea vrăjmaşilor acestora şi a altora? Nu, nu, nu; ci răutăţile zavistiilor infernale. Astăzi, când cu ajutorul lui Dumnezeu, ne-am văzut idealul Românesc împlinit prin unirea tuturor Românilor; cine ne pune sub călcâiul străinilor de neam şi lege, din punct de vedere economic, financiar, cultural, religios etc?

Oare nu tot aceleaşi răutăţi, zavistii şi intrigi infernale, care zilnic ne învrăjbesc, asupresc şi dezbină, amenințându-ne cu prăbuşirea în haosul prăpăstios al distrugerii şi pierzării ca şi pe popoarele, împărăţiile şi Bisericile strălucite de mai sus, ale cărora urme doar istoria ni le mai reamintește'? căderile, umilirile şi prăbuşirile neamului nostru au fost consecinţele răutăţilor, zavistiilor şi intrigilor infernale, alimentate în sânul neamului de unii români cu vederi scurte şi cu ambiţii lungi şi late. Noi singuri ne-am stricat, căci noi unii pe alţii ne-am sfâşiat, mâncat şi mistuit. Unii pe alţii ne-am grăit de rău, unii pe alţii ne-am zavistuit, învrăjbit, sfâşiat şi mistuit. Şi când noi înşine ne înarmăm cu, răutate unii împotriva altora, apoi nu mai este trebuinţă de alţi vrăjmaşi, nici chiar de diavolul care să lucreze la pierzarea noastră, ca să ne muşcăm, sfâşiem, şi distrugem noi înşine unii pe alţii. „De ridicăm noi arme, unii împotriva altora, nici diavolul nu mai trebuieşte la pierzarea noastră", zice Sf. Ioan Hrisostom.

Astăzi, când Milostivul Dumnezeu ne-a ajutat să ne unim toţi Românii sub un singur sceptru, să lepădăm de la noi răutăţile, zavistiile şi intrigile, care ne slăbesc şi ne doboară. Să aducem, şi să alimentăm în noi, credinţa vie, nădejdea tare şi dragostea înflăcărată, pentru a ne ridica, creşte şi împuternici ca să putem trăi pururea aşa strâns uniţi în cugete şi în simţiri, sub sceptru regesc, împărătesc. „Fă bine Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului (neamului Românesc), ca să se zidească şi să se fortifice pe veci zidurile Ierusalimului Românesc, şi să trăiască cât va fi luhiea asta în pace şi progres spiritual, cultural, economic, puternic şi folositor sieşi şi întregii lumi.

CAPITOLUL 8

1

Sfânta Liturghie a Credincioşilor cu însemnătatea ei

(De la Rugăciunea: „Tatăl Nostru" până la sfârşit)

în această carte vom vorbi despre ultima parte a Slujbei Dumnezeeştei Liturghii, de după Rugăciunea Domnească „Tatăl Nostru" până la sfârşit, cu marea ei însemnătate. Actul principal şi mai bine cunoscut din această ultimă parte a Dumnezeeştei Liturghii este Sfânta împărtăşire a sfinţiţilor liturghisitori, slujitori şi a poporului anume bine pregătit, cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Acum vom continua a vorbi despre Dumnezeeasca Slujbă a Sf. Liturghii, care urmează după ce se zice Rugăciunea Domnească: „Tatăl Nostru..." şi ecfonisul: „Că a Ta este împărăţia şi puterea şi slava..." zis de Preot.

1. **Ce însemnătate au cuvintele: „Pace tuturor", zise de Preot?**

Prin cuvintele: „Pace tuturor", sfinţitul liturghisitor, atrage atenţia tuturor celor prezenţi, că se apropie vremea când clerul şi poporul trebuie să se împărtăşească cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. în scopul acestei pregătiri mai desăvârşite, sfinţiţii liturghisitori dau iertare credincioşilor Bisericii, şi îi îndeamnă ca şi ei mai înainte de a se uni cu Mântuitorul Iisus Hristos prin împărtăşirea cu Sf. Euharistie să spulbere din mijlocul lor orice duşmănie şi să se hotărască temeinic ca în restul vieţii lor să aibă pace între dânşii. Tot cu aceste cuvinte îndeamnă a se împăca între dânşii şi cei ce se împărtăşesc numai cu Sf. Anaforă.

2. **Ce însemnătate are răspunsul: „Şi duhului tău" dat de cântăreţi?**

Cu aceste cuvinte adunarea credincioşilor prezenţi, răspunde prin gura cântăreţilor, că şi ea iartă pe toţi şi păstrează în fiinţa ei toată cinstea şi iubirea faţă de sfinţiţii liturghisitori.

Ce însemnătate au cuvintele: „Capetele voastre Domnului să le plecaţi", zise de sfinţitul slujitor al Altarului? Prin cuvintele acestea

‚în acest timp pe când sfinţitul liturghisitor stă îmbrăcat în lumină înaintea Dumnezeirei, Căreia îi slujeşte înflăcărat de focul dragostei serafimiceşti, îngerii lui Dumnezeu se coboară pe treptele norilor cereşti cu cununi strălucitoare şi încununează pe toţi binecredincioşii creştini care s-au ostenit a asculta, urmări şi pricepe, Dumnezeeştile lucrări care se fac în timpul slujbei Sfintei. Liturghii. Astfel, fiecare creştin* care s-a învrednicit a primi cununa, simte în sufletul său ecoul cuvintelor Dumnezeescului Pavel, care zice: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârşit, credinţa am păzit De acum mi s-a gătit mie cununa dreptăţii, care îmi va da mie Domnul, sfinţitul slujitor îndeamnă pe toţi cei prezenţi a-şi aduna toate gândurile şi simţirile şi a le preda lui Dumnezeu: cele rele spre distrugere, iar cele bune spre a odrăsli, creşte şi a aduce roade vrednice de pocăinţă, vrednice de a ne face fii ai lui Dumnezeu şi moştenitori ai împărăţiei Lui. în acest timp credincioşii sunt invitaţi a sta umiliţi înaintea Domnului Iisus Hristos, Care e de faţă cu însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge în Sfânta împărtăşanie. La auzul acestor cuvinte, fiecare — cleric sau dreptcredincios creştin — suntem datori a sta umiliţi ca nişte oi cuvântătoare, pentru a dobândi de la Universalul şi veşnicul Arhipăstor Iisus Hristos, cele de folos sufletelor şi trupurilor. Toţi credincioşii la auzul acestor cuvinte, sunt datori a-şi pleca înaintea Domnului captele aşa cum îşi pleacă capetele supuşii înaintea stăpânului lor, când pleacă unde li s-a poruncit spre a-şi îndeplini fiecare slujba ce i s-a încredinţat. Cei care îşi pleacă capetele înaintea Domnului, se aseamănă oilor umilite şi blânde ale Domnului; iar cei Care stau cu capetele proţăpite în sus, ca nişte surzi la cuvintele sfinţiţilor slujitori, aceia se aseamănă cu caprele sau iezii stăpânitorului veacului acestuia.

4. **Ce însemnătate au cuvintele: „Tie Doamne?"** Prin acest răspuns lung al cântăreţilor, întreaga adunare a credincioşilor, plecându-şi capetele înaintea lui Dumnezeu, arată cu aceasta că I se vor supune în toate, şi în tot restul vieţii lor se vor pune cu trup şi suflet în slujba Sa.

în acest timp Preotul se roagă, zicând: „Muţumim Ţie împăratule nevăzut, parele cu puterea Ta cea nemăsurată toate le-ai făcut...". Aici Preotul se roagă lui Dumnezeu, ca să caute din cer spre cei ce şi-au plecat Lui captele lor. Cere ca Dumnezeeştile Taine ce sunt puse înainte, să le tocmească spre folos după trebuinţa fiecăruia.

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis Preotul: „Capetele voastre Domnului să le plecaţi", atunci a văzut împăratul un înger din Sf. Altar, având cununi de aur în mâinile sale, pe care era să le pună pe capetele celor credincioşi. îngerul viind la împăratul a pus o

cunună pe capul lui, zicându-i: „Iată, .această cunună este încredinţarea cum că te vei face creştin, şi vei pătimi munci pentru numele Domnului Hristos *şi* o vei purta în veci
Judecătorul Cel drept, în ziua acea: şi nu numai mie: ci şi tuturor celor ce au iubit arătarea Lui" (2 Tim. 4 7 8. comp. 1; Cor. 9 J2-27; Lac. I 1n J7; 1 Petru 5 4). „Ştiu faptele tale şi necazul şi sărăcia (ci bogat eşti) şi hula celor ce se zic pe sine Iudei (creştini şi nu sunt; ci sinagogă a Satanei). Nimic nu te teme de cele ce vrei să pătimeşti; că iată diavolul va să arunce dintr-un voi în temiţă, ca să vă ispitiţi; şi veti avea necaz în zece zile. Fii credincios până la moarte, şi îti voi da tie cununa vieţii..." (Apoc.
2§ JQ).
Dracii stau călări pe cei care vorbesc în Sf. Biserică în timpul Dumnezeeştilor rugăciuni, laude, cântări duhovniceşti, cetiri scripturistice, predici şi în orice timp al Slujbelor Sfinte. Diavolul se strecoară în inimile credincioşilor uşuratici, de acolo ca din nişte tranşee, luptă cu înverşunare contra lui Dumnezeu, prin nesocotirea şi defăimarea Slujbelor Sfinte şi vorbe putrede, lumeşti, prin râs, prin comicării, semne satanicesti, schime infernale şi alte netrebnicii şi blestemăţii pe care le aduce în Sf. Biserică în timpul Dumnezeeştilor Slujbe prin purtătorii de nume creştinesc, care în realitate sunt slujitorii diavolului căruia îi fac astfel de servicii drăceşti. Diavolul prin aceşt
înaintea Scaunului lui Dumnezeu. Acestea auzindu-le împăratul, s-a veselit foarte mult în sufletul său şi cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu ca să-l învrednicească Sfântului Botez. împăratul vedea pe oamenii care vorbeau în Sf. Biserică, în vremea Dumnezeeştei Liturghii, că şedeau diavolii călări pe ei îi îndemnau spre toate vorbele deşarte şi lumeşti, ca să nu poată asculta Dumnezeeştile cuvinte.

5. Ce însemnătate au cuvintele ecfonisului: „Cu Darul şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni a Unuia născut Fiului Tău, cu Carele împreună bine eşti cuvântat, cu Prea Sfântul şi Bunul şi de viaţă Făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor?", zise de Preot? Aceste cuvinte sunt încheierea rugăciunii făcută în taină de Preot. Prin ele ni se arată milostivirea şi bogăţiile Dumnezeeşti, pe care Prea Sfântul Dumnezeu ni le împarte în dar nouă tuturor clericilor şi credincioşilor Biserici, ba chiar şi celor din lume (nebotezaţi)(a), pentru a-i atrage la mântuire. Drept aceea şi corul răspunde: „Amin" lung, adică: „Adevărat", „aşa este", „aşa să fie".

Arătări Dumnezeeşti. împărtăşind odată pe nord, Arhiepiscopul Romei Bonifatie, s-a dus un băiat al unui evreu şi s-a împărtăşit. îndată ce a primit Mărgăritarul cel nepreţuit, a început să strige: *„Bonifatie, botează-mă pentru Domnul, că Pâinea care am*

mâncat-o mă arde foarte şi mă înflăcărează ". Bonifatie l-a botezat. Auzind evreii au făcut mare turburare. Tatăl celui nou luminat, a pus foc magaziei în care avea lemne de foc. Când magazia era în flăcări, evreul şi-a luat copilul şi l-a aruncat în flăcările focului. Mama copilului (evreica) văzând primejdia, în durerea ei de mamă, a chemat pe Prea Sfânta Născătoarea de Dumnezeu în ajutor. Evreii când au văzut şi au auzit aceasta s-au turburat de mânie, auzind numele Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, şi au aruncat şi pe evreică în foc.

credincioşi uşuratici — uneltele lui sataniceşti — ştirbeşte din măreţia şi splendoarea minunată a Dumnezeeştilor Slujbe, turbură şi împovărează pe sfinţiţii liturghisitori şi slujitori a-şi îndeplini serviciul divin aşa cum ar trebui şi împiedică adunarea creştinilor de a urmări cu toată luarea aminte Dumnezeeasca Slujbă pentru a se folosi. Cei ce fac astfel de neorânduieli şi blestemăţii, turburând adunarea Bisericii, săvârşesc grele păcate, păgubesc foarte multe pe sfinţiţii liturghisitori, slujitori şi pe creştini, şi cad în grea judecată şi în cumplită osândă Dumnezeească. Vai, vai, vai lor, de nu se vor părăsi de aceste drăceşti năravuri.

(a) Ioan 3_{16}; Rom. 2_4;

Aflând despre aceasta Arhiereul^Bonifatie, a alergat îndată aşa cum era înveşmântat cu podoaba arhierească, şi intrând în foc, a scos pe evreică şi pe copil întregi şi nevătămati, fără să fi ars nici un fir de păr din capul lor(b).

6. Ce **face Preotul după zicerea ecfonisului?** După zicerea ecfonisului de mai sus, Preotul se roagă lui Dumnezeu în taină, zicând: *„Ia aminte Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru, din Sfânt Lăcaşul Tău şi de pe Tronul Slavei împărăţiei Tale şi vino ca să ne sfinţeşti pe noi...".* în această rugăciune Preotul se roagă Domnului nostru Iisus Hristos ca să Se milostivească spre tot clerul şi poporul dreptcredincios al Sf. Biserici. Cere ca El să-i sfinţească pe toţi şi să-i învrednicească prin mâna Sa cea Atotputernică, a Se da tuturor sfinţiţilor liturghisitori, în Prea Sfântul Său Trup şi Sânge, şi printr-înşii la tot poporul(f). „Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte pe ele acela este care Mă iubeşte pe Mine, şi cel ce Mă iubeşte

(t) **Sfântul Vasilie cel Mare a fost văzut înconjurat de Sf. îngeri în timpul Sf. Liturghii.** Sf. Vasilie a cerut de la Dumnezeu să i se dea darul înţelepciunii, ca, cu ale sale cuvinte, curate să poată săvârşi Slujba cea fără de sânge, şi să vie spre dânsul Duhul Sfânt. Iar după şase zile, adică în ziua a şaptea pogorându-se Sfântul Duh, a început a liturghisi, şi săvârşea în toate zilele Jertfa cea fără de sânge. După ce a trecut câtăva vreme, cu credinţă şi cu rugăciune a început a scrie cu propria sa mână Tainele Sfintei Slujbe. Şi în acea noapte i s-a arătat Domnul în vedenie, cu Apostolii, făcând înainte punerea Pâinii şi a Paharului, la Sfântul Jertfelnic; apoi sculând pe Vasilie i-a

zis: ***„După a ta cerere, să se umple gura ta de laudă, ca adică, cu ale tale curate cuvinte să aduci Slujba cea fără de sânge “.*** Sf. Vasilie atunci s-a sculat tremurând neputând să privească cu ochii la arătarea Domnului cea luminoasă. După această arătare, a mers în Biserică, şi apropiindu-se de Sf. Altar, a început a grăi şi a scrie pe hârtie în limba greacă astfel: „Să se umple gura mea de laudă ca să cânt Slava Ta; Doamne Dumnezeul nostru, Cel ce ne-ai zidit şi ne-ai adus în viaţa aceasta" apoi a rostit şi celelalte rugăciuni ale Sfintei Biserici. După sfârşitul rugăciunilor cu dinadinsul şi zicând: „Ia aminte Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru din Sfânt Lăcaşul Tău, şi de Scaunul Măririi împărăţiei Tale, şi vin-o ca să ne sfinţeşti pe noi, Cel ce şezi împreună cu Tatăl şi aici cu noi eşti nevăzut, învredniceşte-mă cu puternica Mâna Ta ca să ni se dea Preacuratul Tău Trup şi cinstitul Tău Sânge, nouă tuturor popoarelor". Arhiereul săvârşindu-le acestea, Euvul cu cei mai mulţi clerici, au văzut o lumină cerească strălucind Altarul şi pe Arhiereu, cum şi nişte bărbaţi prea luminaţi în veşminte albe, înconjurând pe acel mare Arhiereu. Văzând acestea s-au înspăimântat foarte mult, şi au vărsat lacrimi, lăudând pe Dumnezeu.(ft)

(b) Mântuirea păcătoşilor o.c. pg. 416-7; (ft) V.Sf. 1 a I-a pg. 31-36;

pe Mine, iubise-va de Tatăl Meu. Eu îl voi iubi pe el şi Mă voi arăta lui… De mă iubeşte cineva pe Mine, cuvântul Meu va păzi şi Tatăl Meu îl va iubi pe el. Şi la el (Eu, Tatăl şi Duhul Sfânt) vom veni şi lăcaş la dânsul vom face… Iată stau la uşă şi bat. De va auzi cineva glasul Meu şi va deschide uşa, voi intra la el, şi voi cina cu el şi el cu Mine..."(O.

7. **Ce face Diaconul în acest timp?** în timp ce sfinţiţii liturghisitori citesc această sf. rugăciune, Diaconul care slujeşte împreună cu sfinţiţii liturghisitori, stând în mijlocul naosului, înaintea Sf. Uşi împărăteşti se încinge cu orarul cruciş.

8. **Pentru ce se încinge Diaconul cu orarul cruciş?** Diaconul"încinge orarul cruciş pe piept şi pe spate, pentru ca în timpul împărtăşirei cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, să se poată servi fără de nici o împiedicare. Prin încingerea cruciş cu orarul, Diaconul îşi arată pietatea sa către Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, către Carele se apropie cu luare aminte, ca să se împărtăşească.

9. **Ce închipuieşte încingerea Diaconului cu orarul cruciş?** încingerea Diaconului slujitor, cu orarul cruciş, închipuieşte pe Serafimi, care stau în ceruri înaintea Prea Sfântului Dumnezeu: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, pe Care î-L slavoslovesc neâncetat, acoperindu-şi feţele lor cu aripile, Sf. Simion Tesaloniceanul privitor la înfrumuseţarea Diaconilor cu acest veşmânt bisericesc, scrie acestea: „Diaconul se înfrumuseţează cu dânsul (orarul) ca cu nişte

aripi şi se acopere cu cucernicie şi cu bunătate, mai ales când se împreună cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Iisus Hristos, închipuindu-se Serafimilor acelora, care fiind cu şase aripi precum scrie: „Cu două aripi îşi acopăr feţele lor, cu două picioarele lor; iar cu două sburând, strigă: „Sfânt, Sfânt, Sfânt...". Prin acest orar aşezat cruciş, Diaconii se închipuiesc Serafimilor şi Celui răstignit, căci aripile cele de sus şi cele de jos sunt lungul Crucii; iar cele de alături sunt braţele Crucii., ."(c).

10. **Cum se face înălţarea Sfântului Agneţ?** înălţarea Sfântului Agneţ (Mielul, sau Prea Sfântul Trup al Domnului) se face astfel: Mai înainte de a face aceasta, Preotul stând înaintea Sfintei Mese, se închină lui Dumnezeu. Asemenea şi Diaconul de este se închină la locul în care stă, zicând (fiecare): *„Dumnezeule curăţeşte-mă pe Mine păcătosul şi mă miluieşte"* de 3 ori. După aceste închinăciuni Diaconul zice cu glas înalt: **„Să luăm**

0) Ioan 14[23]; Ape. 3[20и21]; 1 Ioan2[24]; (c) S. Tes. c. 174;

aminte". Atunci Preotul luând Dumnezeescul Trup (Sf. Agneţ), cu cele trei degete ale ambelor mâini (cu care face semnul Sf. Cruci), îl înalţă, făcând semnul Sfintei Cruci cu El deasupra Sf. Disc şi continuând, zice tot cu glas înalt: **„Sfintele Sfinţilor".**

Arătări Dumnezeeşti. în şaisprezece zile ale lunii Iulie, la pomenirea Sf. Mucenic Antioh şi hramul aceluia, pe când Arhiereul lui Dumnezeu Teodor săvârşea Dumnezeeasca Liturghie, a sosit vremea înălţării Sfintelor Daruri. Atunci ridicând după obiceiul locului Discosul cu Sfântul Agneţ (Mielul lui Dumnezeu) în sus, a zis cu glas înalt: „Sfintele Sfinţilor". în acel înălţător moment liturgic, Dumnezeescul Agneţ singur pe Sine S-a ridicat în sus de pe Discos, înălţându-Se în văzduh ca de o mână nevăzută. După acea minunată înălţare S-a lăsat iarăşi la locul Său pe Sf. Discos. O minune ca aceasta pe toţi, cei ce erau atunci împrejurul acelui Dumnezeesc Prestol (Jertfelnic sau masa Sfântă) i-au umplut de spaimă şi de mirare mare. Cuviosul Teodor, vărsând pâraie de lacrimi din ochii săi, şi tot în acelaşi timp bucurându-se negrăit, preamărea pe Hristos Dumnezeu, Care este cu adevărat în Prea Curatele Sale Taine(t).

11. Ce însemnătate au cuvintele: „Să luăm aminte" însoţite de înălţarea Sfântului Agneţ?

„Acesta este Trupul Meu, Carele se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor... Ceia ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu, are viaţă veşnică şi Eu îl voi învia pe el în ziua cea de apoi (Mt. 26[26]; 1 Cor. IO[16]; Ioan 6[M]).

Prin cuvintele: *„Să luăm aminte"* sfinţitul slujitor al Altarului, îndeamnă pe toţi credincioşii Bisericii, ca în acest moment sfânt, să fie cu luare aminte, fiindcă prin înălţarea Sfântului Agneţ ni se reaminteşte tututor despre înălţarea Domnului pe Crucea Golgotei, moartea, îngroparea, învierea, trimiterea Apostolilor la propovăduire în cele patru părţi ale lumii, înălţarea la ceruri, şederea deadreapta Tatălui şi prea slăvită Lui venire la Judecata Universală, când va judeca viii şi morţii.

Aceasta o adeverește şi Sf. Simeon Tesaloniceanul, zicând: „A înălţa Sf. Pâine, arată înălţarea Domnului Hristos pe Cruce. Drept aceea şi Paharul stă înainte având acelaşi Sânge şi Apă care a curs din Sfânta Lui Coastă"(d).

(t) V.Sf. 22 a rv-a o.c. pg. 640-1; (d) S. Tes. o.c. pg. 266;

12. Ce însemnătate au cuvintele: „Sfintele Sfinţilor" zise de Preot?

Cuvintele acestea înseamnă, cum că cele ce se înalţă sunt *„ Sfinte "* şi se dau numai: *„Sfinţilor"* (e), adică creştinilor dreptcredincioşi, celor ce şi-au curăţit petele păcatelor din conştiinţă prin spovedanie adevărată şi împlinirea canonului. în scurte cuvinte, de Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos se pot apropia şi împărtăşi cu folos numai aceia care la Sf. Spovedanie au fost aflaţi vrednici a se împărtăşi. Deci să avem cât mai multă sârguinţă(f).

Nicoale Cavasila: „Apopiaţi-vă cei ce voiţi să vă faceţi părtaşi, dar nu toţi; ci numai cel ce e sfânt. Cele Sfinte se dau numai celor sfinţi. însă sfinţi nu se zic aici cei perfecţi în virtute; ci acei ce tind la acea perfecţiune, dar încă n-au ajuns-o, pe care aşadar nu-i opreşte nimica a se împărtăşi de Sfintele Sacramente şi a se sfinţi... Se numesc Sfinţi şi pentru Sfintele de care se fac părtaşi şi pentru că se

împărtăşesc cu Sfântul Trup şi Sânge. Căci fiind membre ale aceluiaşi corp, came din carnea Lui şi oase din oasele Lui, până când sunt împreunaţi cu Dânsul şi susţin legătura cu Dânsul, vieţuiesc şi de la acel cap şi de la acea inimă au prin Sacramente viaţă şi sfinţenie. Iar dacă vor fi despărţiţi şi lepădaţi de la întregritatea Prea Sfântului Corp, atunci în zadar vor gusta Sfintele Sacramente, nedându-se viaţă membrelor moarte şi despărţite. Dar prin ce se despărţesc de la acel Corp Sfânt? „Păcatele voastre, zice, fac despărţire între Mine şi între voi". Ce aşadar? Tot păcatul pe un om mort? Nicidecum, ci numai cel de moarte, şi de aceea se numeşte el păcat de moarte. Căci e păcat nu de moarte, precum zice fericitul Ioan; şi pentru aceea nimica nu împiedică pe aceia, care nu comit păcatele, care despărţesc de Hristos, şi aduc moarte, a se împărtăşi de Sacramente, a se face părtaşi de sfinţire, şi în faptă şi după nume a fi împreunaţi ca membre vii cu capul.

Şi Simion, Arhiepiscopul Tesalonicului, zice: „Iar după rugăciune şi după ,,Pace tuturor" şi după plecarea capului, care arată servitutea către Dumnezeu şi unirea cu Dumnezeu, se face înălţarea Pâinei celei făcătoare de viaţă, închipuind răstignirea Mântuitorului pentru noi şi cum că a venit însuşi Hristos şi S-a dat pe Sine pentru noi. Că El e însuşi Cel se S-a răstignit pentru noi, şi pe Dânsul ni-L arată ea (înălţarea) cu tainâ şi că Hristos a pătimit pentru noi. Drept aceea şi zice: „Să luăm aminte", pentru ca să cunoaştem misterul, şi adaugă: „Sfintele Sfinţilor", însemnând cu aceasta, că Cel ce S-a răstignit este Sfânt, şi cei ce se împărtăşesc de Dânsul trebuie să fie sfinţi(g)".

(e) Creştinii adevăraţi sunt numiţi Sfinţi. F. Ap. 9. Rom. 1_{7}; 8_{27}; $11_{16}12_{15}$; $15_{25\ 31}$; 1 Cor. 1_{2}; 3_{n}; 6,1 7_{b34}; 2 Cor. 1,; Efs. i,; Filip 1,; Cols. l'_{2}; Evr. 3,; 1 Petru 1_{16}; (0 Mt. 11_{12}1 Lc. 16_{w}; F.Ap. 14,,; Rom. 8_{17}; Filip. 1_{29}; 2 Tim $2_{li\ 22}$; Ape. $2_{,10}$; (g) După Dr. V. Mitrofanovici o.c. pg. 528-9;

Aşadar, cei care vor să se apropie la Sf. Altar, pentru a se împărtăşi, trebuie să fie pregătiţi şi curaţi. „Drept aceea — zice Sf. Ap. Pavel — oricare mănâncă Pâinea aceasta sau va bea Paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi Trupului şi Sângelui Domnului; ci să se ispitească omul pe sine, şi aşa din Pâine să mănânce şi din Pahar să bea. Că cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, judecată luişi mănâncă şi bea. Pentru aceasta — căci vă împărtăşiţi cu nevrednicie — între voi mulţi sunt neputincioşi şi bolnavi, şi dorm mulţi..."(h).

13. **Ce însemnătate are facerea semnului Sf. Cruci cu Sfântul Agneţ deasupra Sfântului Disc?** Facerea semnului Sf.

Cruci cu Sf. Agneţ deasupra părticelelor — tuturor Sfinţilor din Biserica triumfătoare şi a viilor şi repausaţilor Bisericii luptătoare — de pe Sf. Disc, însemnează că Mântuitorul după învierea Sa, arătându-se Apostolilor Săi, i-a trimis în cele patru părţi ale pământului să predice Evanghelia. *„PrecumM-a trimis pe Mine Tatăl şi eu vă trimit pe voi... Mergeţi în toată lumea şi predicaţi Evanghelia la toată zidirea...* (i). *„în tot pământul a ieşit vestirea lor şi la marginile lumei cuvintele lor".*

în vechime se făcea la înălţarea Dumnezeeştei Pâini, cu ea de trei ori semnul Crucii. După Sf. Gherman aceasta însemnează următoarele: „O cruce care se face sus, arată eterul de sus, cea de mijloc arată aerul, şi cea de jos, care e aproape de Disc arată pământul în care a fost înmormântat Corpul de viaţă făcător al Domnului Hristos... Prin trei cruci se însemnează şi misterul Sf. Treimi, Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu a pătimit cu învoirea lui Dumnezeu şi Părintelui Celui dimpreună din veci şi dimpreună lucrarea Duhului Sfânt. Pentru aceea exclamă poporul: „Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos..." numindu-L Sfânt şi Domn pe El, Carele se laudă şi se preamăreşte în Treime Dumnezeu. Căci întreita repetire a Sfinţilor, înseamnă şi arată trei persoane"(j).

14. Ce însemnătate au cuvintele: „Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos întru Slava lui Dumnezeu, Tatăl Amin" cântate de cântăreţi?

Prin cuvintele acestea, cântăreţii şi credincioşii Bisericii mărturisesc, că ei nu au sfinţenie desăvârşită; ci numai Unul este adevărat Sfânt desăvârşit şi anume: Domnul nostru Iisus Hristos. Acest Unul — străin de orice păcat — este Sfânt şi Dumnezeu, dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, slăvit în veci, Amin. Astfel, recunoscându-ne fiecare din desele noastre slăbiciuni,

(h) 1 Cor. $11_{27\ 30}$; comp, 10_{1921}; (i) Ioan $20_{21\ 23}$;'Mt. $28_{19\ 20}$; (j) După dr. V. Mitrofanovici Liturgica o.c. pg. 529;

mărturisim că nimeni din noi nu suntem sfinţi de la noi înşine; ci toţi ne sfinţim numai printr-Unul Domn Iisus Hristos, Care este Vistieria sfinţeniei tuturor. *„Cela ce sfinţeşte şi ceea ce sfinţesc dintr-Unul sunt toţi..."*(l). *„Noi un Dumnezeu avem dintru Care toate şi noi întru Dânsul şi Unul Domn Iisus Hristos prin Carele sunt toate şi noi printr-însul"(m).*

Sf. Simion Tesaloniceanul privitor la aceste cuvinte zice aşa: „Poporul zice cu un glas: *„Unul Sfânt, Unul Domn, Iisus Hristos, întru Slava lui Dumnezeu Tatălui".* Aceasta zice Pavel, că se va propovădui la ziua de apoi când se va pleca lui Iisus tot genunchiul şi

va mărturisi toată limba, că Domnul Iisus Hristos este întru slava lui Dumnezeu Tatălui. Dintr-aceasta se mărturiseşte unirea de obşte a tuturor credincioşilor şi întocmirea în gând de la toţi a propovăduirii lui Dumnezeu, Celui ce S-a întrupat, Care împărăteşte peste toţi şi precum scrie, nu va fi sfârşit împărăţiei Lui ci şi către glasul: Sfintele Sfinţilor ce-l zic întru răspundere, Unul Sfânt, întâi vesteşte singura sfinţenie a lui Dumnezeu şi cum că de la Dumnezeu este sfinţenia celor sfinţi. Asemenea cuprinde şi cuvântul smereniei, căci zice: „Cine este din noi curata, sau cine este sfânt? Unul este Sfânt, Unul Hristos, care ne sfinţeşte pe noi cu iubirea de oameni"(n).

15. Ce rânduieli premergătoare se mai fac pentru Sf. împărtăşire?

Minte şi Cuvânt şi Duh, pe cea una Stăpânire Dumnezeiască şi fire, în trei luminători slăvind, cerem ca să scăpăm de ispite şi de toate necazurile (Octoih, Troeşnic, gl. VII).

în timpul citirii cazaniei ori al cuvântului, sau al cântării chinonicului, Preotul, fiind perdeaua trasă (închis ca să nu vadă nimeni ce se face în Sf. altar) sfărâmă Sfântul Agneţ.

16. **Cum se face sfărâmarea Sfântului Agneţ?** Preotul se roagă în sineşi spre a putea îndeplini cele ce i se cer pentru propria sa împărtăşire, eventual şi a credincioşilor care aşteaptă a primi Sfintele Taine. Apoi la cuvintele Diaconului: „Sfărâmă Stăpâne Sfântul Agrteţ", Preotul ridică Sfântul Agneţ şi-l împarte în patru părţi, zicând: *„Sfarămă-se şi se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfărâmă şi nu se desparte, Cel ce se mănâncă pururea şi niciodată nu se sfârşeşte; ci pe cei ce se împărtăşesc îi sfinţeşte ".*

(1) Evr. 2_{17}; (m) 1 Cor 8_{6}; Rom. 11_{26}; Efs. 4_{6}; 1 Ioan $1_{7,10}$; Cols. $1_{7,22;}$ (n) S. Tes, o.c. pg. 266;

Cele patru părţi se pun jos pe Sf. Disc, cu miezul în sus, precum s-a aşezat mai înainte la Sf. Proscomidie când s-a junghiat, Prima parte „IIC" se pune în partea de sus a Sf. Disc, către răsărit. A doua parte „XC" se aşează în partea de jos a Sf. Disc de către Preot, spre apus. Partea a treia „NI" în partea stângă a Preotului către

miază noapte. Partea a patra a Sf. Agneţ „KA" se aşează pe Sf. Disc în partea dreaptă a Preotului către miază-zi.

Preotul ia apoi partea întâia cu „IIC" şi o pune în Sf. Potir. Cu a doua parte „XC" se împărtăşesc sfinţiţii liturghisitori şi Diaconi care slujesc împreună. Cu partea a treia şi a patra, adică „NI", „KA" se împărtăşesc credincioşii. Din părticica Născătoarei de Dumnezeu, ale celor nouă cete şi din celelalte părticele nu se împărtăşesc credincioşii nicidecum; ci numai din Prea Sfântul Trup al Domnului (Sfântul Agneţ). Când sunt credincioşi mai mulţi de împărtăşit, Preotul scoate Sfântul Agneţ mai mare, şi toarnă mai mulţişor vin şi apă în Sf. Potir spre a fi de ajuns.

Privitor la împărţirea Sfântului Agneţ în patru părţi şi aşezarea lor cruciş, Sf. Simion Tesaloniceanul zice aşa: „Deci — sfinţitul liturghisitor — împarte Pâinea în patru şi o aşează în chipul Crucii, văzând întru aceasta pe Iisus cel răstignit. Nu poate fi vedere mai mare şi mai minunată ca aceasta unde se vede Dumnezeu cel înalt smerindu-Se pentru noi în acest chip. Luând părticeaua cea din sus şi făcând cu dânsa chipul Crucii, o pune în Potir, şi face unirea Tainelor" (o).

17. Ce însemnătate au cuvintele Preotului: „Sfărâmă-se şi se împarte Mileul lui Dumnezeu..." dimpreună cu sfărâmarea Sfântului Agneţ?

Aceste cuvinte însoţite de sfărâmarea Sfântului Agneţ, înseamnă că deşi zilnic se sfărâmă Prea Curatul Trup şi se varsă Prea Sfânt Sângele Domnului Hristos Dumnezeu, pe Sf. Masă, împărţindu-se şi dându-se sfinţiţilor liturghisitori, slujitori şi credincioşi; însă el nu se desparte nici se sfârşeşte, măcar că în fiecare părticică a Mielului sfărâmat este de faţă Domnul Hristos întreg:. Deşi în aceiaşi zi se fac pe faţa pământului mai multe Sf. Liturghii, totuşi nu sunt la ele mai multe corpuri ale Domnului Iisus Hristos; ci în toate este în fiinţă Acelaşi Domn Iisus Hristos: cu adevărat în toate'este un Prea Sfânt Trup şi Sânge al Lui. Aceasta o adevereşte şi Sf. Ap. Pavel, zicând: „Paharul binecuvântării care binecuvântăm, au nu este împărtăşirea Sângelui Domnului Hristos? Pâinea care o frângem au nu este Trupul Domnului Hristos? Căci o pâine, un trup, cei mulţi suntem: că toţi dintr-o Pâine (Hristos) ne împărtăşim..."(p). Aşadar, dacă cineva se

(o) S. Tes. o.c. pg. 266; (p) 1 Cor. 10, împărtăşeşte cu cea mai mică părticică din Sfântul Agneţ, şi cu cea mai mică picătură a Vinului Sfânt din Sf. Potir, cu adevărat se împărtăşeşte cu întreg Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

Tot acest înţeles îl au şi cuvintele: *„Sfărâmă-se şi se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfărâmă şi nu se desparte, Cel ce se mănâncă pururea şi niciodată nu se sfârşeşte; ci pe cei ce se împărtăşesc îi sfinţeşte "*.

învăţătură despre sfărâmarea sau frângerea Sfântului Agnet. Aici voim să arătăm pentru ce se frânge şi se sfărâmă Sf. Agneţ, şi se împarte în patru părţi. Apoi vom dovedi din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi din alte pilde, cum că în fiecare din părticelele cât mai mici, în care se frânge, şi se împarte Agneţul, când se cuminecă Preoţii sau vor să se cuminece şi alţi creştini, este întreg şi nedespărţit, însuşi Trupul lui Hristos precum L-au luat din Prea Curata Fecioară Maria întreg, cu care ne cuminecăm toţi creştinii, iar nu cu vreo parte din Trup, şi părţile sau picăturile Sângelui lui Hristos, cât de mici şi mii de mii de ar fi. Iar nedespărţite în părţi sau în picături cu vreo parte, sau picătură despărţită, ci cu nedespărţit Sângele lui Hristos cel ce s-au vărsat pentru păcatele noastre ne cuminecăm. Iar cum poate să fie aceasta vom arăta mai jos.

După cum am mai arătat mai sus, cum că însuşi Trupul şi însuşi Sângele lui Hristos, este în Sfânta Cuminecătură, şi cu putinţă este lui Dumnezeu, ca să mute o fire într-o altă fire, şi cum că poate Duhul Sfânt să mute fiinţa pâineii şi a vinului în fiinţa Trupului şi a Sângelui lui Hristos, şi aşa şi aici vom arata şi vom dovedi de sfărâmarea Sfântului Agneţ şi despărţirea în părţi a Sfântului Agneţ. însă pentru frângerea Sfântului'Agneţ şi împărtăşirea în părţi (care face Preotul după ce ridică Sfântul Agneţ şi zice: Sfintele Sfinţilor) învaţă Dascălii Bisericii, care au tâlcuit Sfânta Liturghie şi alţii, cum că pentru aceasta se face, de vreme ce aşa au făcut însuşi Hristos la Cina cea de taină, că după ce au blagoslovit pâinea au frânt şi au dat ucenicilor. Iar căci se împarte Sfântul Agneţ în patru părţi şi se pune cruciş, de aceasta Zice Simion Soluneanul şi alţi învăţători ai Bisericii, că împărţirea aceasta în patru părţi închipuieşte Hristos răstignit, Carele aşa au fost pe Cruce în patru părţi.

Pentru aceasta aşa se pun şi acele patru părţi ale Sfântului Agneţ. Una deasupra pe Discos, a doua din jos; iar celelalte se pun pe delături în dreapta şi în stânga Sfântului Disc, arătând în totul chipul răstignirii lui Hristos. Aceasta închipuieşte, cum că stând Hristos răstignit pe Cruce, a sfinţit patru părţi ale lumii. Şi iarăşi arată, că stând cli mâinile întinse pe Cruce, au adunat la Sine şi a cuprins pe toţi cei din patru părţi ale lumii. Iar căci zicem, că se sfarămă în părţi Mielul lui Dumnezeu, şi nu se desparte, ci întreg rămâne, de aceasta să ştii şi aşa să crezi fără îndoială: că Mielul lui

Dumnezeu, adică însuşi Trupul lui Hristos nu se sfărâmă, nici se împarte în părţi; măcar că se vede sfărâmându-se şi în părţi împărţindu-se. Pentru aceasta ne învaţă pe noi Sf. Ap. Iacob la Liturghia sa şi Sf. Vasilie cel Mare, şi Sf. Ioan Zlataust, iar la Liturghiile lor, unde zic: „Sfărâmă-se şi se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfărâmă şi nu se desparte, Carele totdeauna se mănâncă şi nu se sfârşeşte". Dintru aceste cuvinte poţi să te înveţi, că poate să fie Trupul lui Hristos întreg întru Sine tot şi însuşi acelaşi şi în fieştecare părticică cât de mică, iarăşi întreg şi nedespărţit în părţi să rămâie. Iar de nu poţi cuprinde acestea, nu ispiti Taina, ci numai crede, că aşa este adevărat; pentru că aceste Taine, ce sunt mai presus de fire, numai cu credinţa pot a se adeveri... însă ca să se poată lumina mai bine acestea, să zicem şi să te înveţi din cele ce urmează, cum că nu fiinţă Trupului lui Hristos se sfărâmă şi se frânge şi se împarte în părţi, ci numai chipurile pâineii, care sunt pe lângă fire, adică în chipul Sf. Agneţ se vede chip de pâine. Acel chip se sfărâmă şi se împarte în părţi; iar Trupul Domnului nicidecum nu se sfărâmă, nici se împarte în părţi. Aşa nici fiinţa, Sângelui lui Hristos nu se împarte în părţi sau în picături, ci numai chipul vinului se împarte în picături şi întrucât se vede chip de vin, acel chip se împarte în părţi şi în picături. Că aşa zice şi Samona Agazeul: „Să nu socoteşti că se sfărâmă şi se împarte în părţi, acel Trup neîntinat, că nemuritor este şi nestricăcios; ci aceea ce se sfărâmă şi se împarte este chip chipurilor celor simţitoare ce se văd". Aşa zic şi alţi învăţători şi bogoslovi ai Bisericii. Pentru că Domnul Hristos tot este întreg în tot Sfântul Agneţ şi întreg şi nedespărţit, acela însuşi este şi fieşte-care parte a Sfântului Agneţ, întrucât se vede a fi parte.

Aşijderea tot şi întreg este scump Sângele Lui ce este în pahar (carele s-au vărsat pentru păcatele noastre), şi nedespărţit acela însuşi este în fieştecare parte, întrucât se vede parte şi picătură a Sângelui Lui, şi cu tot şi nedespărţit Trupul şi Sângele lui Hristos ne cuminecăm, iar nu cu vreo parte. De asemenea tot acelaşi însuşi este de faţă şi înfiinţat în toate Altarele din toată lumea, unde se săvârşeşte Sfânta Jertfă. Unul la număr acelaşi este, Care în cer şade deadreapta Tatălui. Şi să nu socoteşti (precum zice Ioan Damaschin, carte a 4-a, cap 14), că doară Trupul lui Hristos ce s-au suit în cer, iar se pogoară din cer în Altare şi se mută. Aceea nu este. Ci pâinea ce se pune înainte şi vinul le mută Duhul Sfânt, în însuşi Trupul şi în însuşi Sângele lui Hristos.

Acelaşi Samona aduce asemănare de la oglindă zicând: „De ar avea cineva o oglindă şi o ar sfărâma în mici bucăţi şi în sfărâmituri,

au doară nu-şi vede umbra chipului lui în fieştecare părticică de ale oglindei, şi în acelaşi chip al lui este neîmpărţit? Aşa şi Hristos în fieştecare parte de ale Trupului şi ale Sângelui sau,şi în toate Agneţele din toate Altarele şi în toate părticele, acelaşi însuşi este, şi însuşi Trupul şi însuşi Sângele Lui este. Acelaşi aduce o altă asemănare de la cuvântul omului; Toate cuvintele ce le grăieşte omul, pe acelaşi le aud şi le înţeleg şi cei ce sunt aproape de dânsul. Pe acele cuvinte le aud şi le înţeleg de sunt cât de mulţi, nedespărţite şi întregi. întru acest chip şi Hristos cu Prea Sfântul Trup, şade lângă Tatăl întru sineşi şi pâinea şi "vinul, chipurile se jertfesc şi se mută cu Dumnezeeasca putere şi venirea Sf. Duh, întru acelaşi adevărat trup al Lui, şi întru acelaşi adevărat Sângele Lui. Această prefacere se săvârşeşte în toate Sfintele Agngţe din toate Altarele, şi în toate părţile şi sfărâmiturile, însuşi Acela rămâne întreg şi fără lipsă; precum şi cuvântul celui ce grăieşte de cei ce-l ascultă, întreg şi nedespărţit se aude.

într-acest chip zic şi filosofii pentru suflet, cum că tot şi întreg este în tot trupul şi întreg este şi de toate părţile trupului nedespărţit.

Aşadar se înţelege şi de Taina Sfintei Cumenicături, cum că Hristos tot este în tot Agneţul, încă şi în toate Agneţele din toate Altarele câte sunt în toată lumea, şi tot întreg şi nedespărţit acela însuşi este şi în toate părţile şi sfărâmiturile Sfântului Agneţ şi în toate picăturile de vin, Sfânt Sângele Lui.

Acestea destule sunt la cei credincioşi şi la cei ce au urechi de auzit; iar la cei ce nu suferă să audă adevărul, de le-ai pune înainte mărgăritare cât de scumpe şi pilde şi asemănări cât de multe, le calcă cu picioarele şi nu suferă nici să le audă, că s-au învârtoşat inimile lor şi cu urechile greu aud, precum zice Proorocul Isaia...(t).

18. **Cum se face împreunarea Prea Sfântului Trup şi Sânge al Domnului?** Această sfântă-împreunare se face astfel: La cuvintele Diaconului: *„Plineşte Stăpâne Sfântul Pahar",* Preotul ia părticica „IIC" de pe Sfântul Disc şi ridicând-o cu adâncă evlavie face cu Dânsa semnul Sf. Cruci deasupra Sf. Potir, zicând: *„Plinirea Potirului credinţei Sfântului Duh",* şi punând-o în Sf. Potir, Diaconul zice: *„Amin ".*

19. **Ce însemnătate are această împreunare?** Până la această lucrare, Prea Sfântul Trup şi Sânge erau separate unul de altul pe Sfânta Masă. Acum Sfintele se împreună prin această lucrare

a Preotului, însoţită de conlucrarea Duhului Sfânt. Aceasta o adeveresc şi cuvintele Preotului:

(t) P.S. Damaschin Castimuş o.c. ed. 1897 Buc. pg. 41-5;

„Plinirea Potirului credinţei Sfântului Duh. Amin". Astfel, precum mai înainte prin conlucrarea Duhului Sfânt, Sfintele Daruri s-au sfinţit desăvârşit şi s-au transformat în însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos, aşa şi aici se împreună.

20. Cum se face sfinţirea căldurei şi turnarea ei în Sf. Potir?

Diaconul luând căldura arătând-o Preotului, zice: *„BinecuvinteazăStăpâne căldura".* Preotul binecuvântând căldura cu semnul Sf. Cruci, zice: *„Binecuvântată este căldura Sfinţilor Tăi, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".* Diaconul de este; iar de nu, tot Preotul toarnă căldura sfinţită cruciş în Sf. Potir, zicând: *„Căldura credinţei plină de Duhul Sfânt. Amin ".* Căldura trebuie să fie atât de fierbinte încât să poată încălzi bine Sfintele.

21. Ce însemnătate are căldura sfinţită, turnată în Sfântul Potir?

Apa sfinţită de Preot, care se toarnă în Sfântul Potir, însemnează puterea făcătoare de viaţă aDumnezeescului Sânge şi Apei, Care au curs din Coasta Domnului nostru Iisus Hristos, nefiind încă rece Corpul Lui, deci atunci când încă mai conserva căldura într-însul. Cuvintele: „Binecuvântată este căldura Sfinţilor Tăi", însemnează că, Preotul binecuvintează dragostea călduroasă şi credinţa fierbinte a împreună slujitorilor şi a tuturor dreptcredincioşilor, care vin la Sfânta împărtăşire. Cuvintele: „Căldura credinţei plină de Duhul Sfânt" însemnează: Căldura credinţei vii şi creşterea ei către desăvârşire, care se produce în fiinţa noastră prin conlucrarea Duhului Sfânt cu voia noastră. Aceasta mai arată că inimile noastre, la privirea Sfintelor Daruri întreit sfinţite şi transformate în Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, se înflăcărează şi se umplu de credinţă călduroasă şi vie. Nu este iertat sfinţiţilor liturghisitori, a nu pune căldura sfinţită în Sfântul Potir, sau a lipsi aceasta din P. Sfintele Taine. Tot astfel nu este iertat nimănui a se apropia la împărtăşirea cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului, despuiat de dragostea către Dumnezeu şi către aproapele. Precum orice plantă la ger piere, tot astfel şi orice creştin care se împărtăşeşte învrăjbit cu Dumnezeu, cu aproapele şi cu sineşi, se veştejeşte...

Căldura sfinţită se toarnă în Sfântul Potir, mai înainte de împărtăşirea conliturghisitorilor, slujitorilor şi credincioşilor Bisericii,

pentru ca împreunarea Prea Sfântului Trup şi Sânge al Domnului Hristos, să împrumute de la dânsa puterea încălzitoare. Aceasta se face, ca toţi când ne împărtăşim să simţim acea căldură sfântă, ca şi când am bea aevea Sângele viu, care a curs cu îmbelşugare din Coasta însuliţată a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Privitor la întrebuinţarea căldurii sfinţite în Sfintele Taine, Sf. Simion Tesaloniceanul zice aşa: „După aceea toarnă în Potir apă caldă. Aceasta se face spre a mărturisi cum că trupul Domnului şi mort fiind, despărţindu-se Dumnezeescul Său Suflet, a rămas făcător de viaţă, nedespărţindu-se de Dânsul nici Dumnezeirea, nici toate lucrurile Duhului. Fiind apa caldă prin căldura sa dă semn de viaţă, ea se toarnă în Sfântul Potir, în timpul împărtăşirei, pentru ca atingându-se buzele de Sfântul Potir, la împărtăşirea cu Sângele Domnului, să credem mai cu înlesnire că bem aceasta cu adevărat din Prea Sfânta Coasta Lui cea făcătoare de viaţă. Nedespărţirea Dumnezeirei — după ieşirea Duhului — de Trupul Domnului Hristos pe Cruce, pogorât de pe Cruce şi înmormântat până a treia zi, se închipuieşte prin turnarea căldurii Sfinte, precum şi scris este, că: *„Foc este Dumnezeul nostru"(r).*

Apa caldă sfinţită închipuieşte pe Sfântul Duh, Carele în Dumnezeeştile Scripturi se aseamănă cu focul (s) şi cu apa (t), fiind pricinuitorul renaşterii(u), şi izvorul vieţii(v). Turnarea apei calde şi sfinţite, închipuieşte pogorârea Duhului Sfânt asupra Bisericii, care este Trupul Domnului Hristos(z). Aceasta o arată şi cuvintele: „Căldura credinţei plină de Duhul Sfânt"(x).

Apa caldă sfinţită — zice Sf. Vasilie — închipuieşte venirea Sfântului Duh, căci apa caldă are firea sa şi are şi parte de foc adică căldura focului. Pentru aceasta căldura închipuieşte pe Duhul Sfânt, Carele în chip de foc s-au arătat pogorându-se pe Sf. Apostoli. Cuvintele: „Căldura (credinţei) plină de Duhul Sfânt", închipuieşte pe Duhul Sfânt care pogorându-se, au plinit toate precum a zis Domnul Hristos(a). Această însemnătate având-o. apa caldă sfinţită se toarnă şi acum în Sf. Potir, după ce se săvârşesc Darurile.

Sf. Gherman zice că această apă caldă, închipuieşte Sângele şi apa calde, care au ieşit din Dumnezeeiasca Coastă, străpunsă pe Cruce, a Mântuitorului Celui răstignit. Această apă caldă mai închipuieşte Chipul Tainei desăvârşit şi deplin, arătând că prin căldura Duhului Sfânt, s-au săvârşit Sfintele Taine. Teodor Valsamon pentru această apă caldă zice aşa: „Măcar că trupul Domnului Iisus

Cel răstignit era mort, dar din Sfânta lui Coastă a ieşit Sânge şi Apă Caldă; iar nu rece.

(r) Evr. 12[2]; IO[26 n27]; Eş. 24[17]; II Lege 4[24]; 9[3]; Ps. 49/50[3]; 96/97[3]; Is. 66[15]; 2 Tes. I[8]. Vezi însemnătatea focului sfânt la pp. 328-333; 408-422 din această carte, (s) F.Ap. 2[2] \ comp. Mt. 3[n]; Ioan 20[22]; 1 Cor. 12[13]; (t) Ioan 7[37-39]; comp. Is. 44«; Ioil 2[28]; Ioan 16[7]; F. Ap. 2[17-33 38]; (u) Ioan l[13]; 5[18]; 3[0 n4]; Tit. 3[5]; (v)Ps. 35/36'; Iov. 33[4]; Ier. 2[13]; Ioan4[1014]; F.Ap. 17 [25 28]; Rom.8[2-1113]; Cols. 2[13]; (z)Rom. 12[5]; 1 Cor. 6[17]; 12[20n27]; Efs. 5[Mn32]; F. Ap. 9[1 s]; (x) Prel. după S. Tes o.e. pg. 266; (a) Ioan 14[26]; 15[26];

Pentru aceasta dar cu acea apă caldă se face plinirea — Dumnezeeştilor Daruri — în toate zilele. Această căldură se toarnă în Sf. Potir, pentru a mărturisi şi adeveri, că Sângele şi Apa care au curs din Sfânta Coastă a Domnului nostru Iisus Hristos au fost vii şi de viaţă făcătoare; iar nu moarte. încă şi dintr-aceasta se adevereşte însemnătatea căldurii, de vreme ce din trup mort nu poate să curgă sânge cald. Din Trupul Domnului Iisus Hristos, însă şi după moartea pe Cruce, au curs Sângele şi apa calde, ca să adevereze, că acelea au ieşit din Trupul Domnului Hristos, nu moarte, ci pline de viaţă...

Căldura credinţei închipuieşte căldura fierbinte a credinţei pe care trebuie să o aibă cei ce vin a se împărtăşi cu însuşi Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos. Credinţa rece nu este credinţă; ci necredinţă. Creştinul nu trebui să fie nici rece nici cald; ci desăvârşit cald, adică desăvârşit credincios, în orice timp şi mai ales când se împărtăşeşte cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului. Cel ce nu este desăvârşit credincios, aceluia i se zice că este nici rece nici cald, adică se îndoieşte şi are vreo necredinţă întru sine, ori pentru Sf. Taine, ori pentru a sa mântuire. Aceasta se vede din cuvintele Mântuitorului, zise Episcopului din Laodiceea prin Sf. Ioan Teologul: „Ştiu faptele tale, că eşti: nici rece, nici fierbinte! O, de ai fi rece sau fierbinte! Iar fiindcă eşti nici fierbinte nici rece, te voi arunca din gura Mea"(b).

Ispite sataniceşti. Ucenicul pustnicului oprit de diavolul a duce căldura în Sf. Altar pentru săvârşirea Sf. Taine. Un pustnic Preot cu viaţă sfântă, slujea Sf. Liturghie numai cu ucenicul său îhtr-o mică Bisericuţă dintr-o mare pustietate. într-una din zile, bătrânul Preot, după Axion, şi-a trimis ucenicul afară din Bisericuţă, unde făcuseră focul, ca să încălzească apa pe care să o binecuvânteze şi să o pună în Sf. Potir, după rânduiala Dumnezeeştilor Liturghii. Slujind el înainte, a sfârâmat Sfântul Agneţ după rânduială şi aştepta să vină ucenicul cu căldura. Văzând că ucenicul întârziază, a mai citit câte ceya, şi a mai făcut rugăciuni.

Dar în zadar tot aştepta, că ucenicul nu mai sosea. Preotul pierzându-şi răbdarea, iese afară din Sfântul Altar, ca să vadă care-i cauza întârzierei ucenicului. Ajungând la uşa Bisericii, o priveliţte înspăimântătoare i se înfăţişează dinaintea ochilor. Un şarpe uriaş încolăcit împrejurul Bisericii; iar la uşa ei capul îi era aşezat deasupra coadei. Cu privirile lui pătrunzătoare pironise în loc pe ucenicul pustnicului cu ulcica cu apă caldă. Bătrânul Preot după o clipă revenindu-şi, a alergat la ajutorul lui Dumnezeu prin mijlocul sf. rugăciuni.

(b) Ape. $3^{15\text{-}16}$;

împuternicindu-se cu Darul lui Dumnezeu, a pecetluit pe şarpele uriaş, făcând asupra capului lui semnul Sfintei Cruci, şi astfel cu Puterea lui Dumnezeu l-a pironit pe loc. Privind apoi în ochii ucenicului i-a poruncit, zicând: „Fiule! în numele Domnului nostru Iisus Hristos, Care a zis: *„Iată v-am dat vouă putere să călcaţi peste şerpi, peste scorpii şi peste toată puterea vrăjmaşului, şi nimic nu vă va vătăma* "(c), păşeşte cu curaj peste capul acestui balaur că nimic nu te va vătăma". La auzul acestor cuvinte, ucenicul însufleţit de puterea de sus, a ridicat şi pus piciorul peste capul balaurului cu ulcica cu apă caldă, şi a sărit în Sf. Biserică. Apoi împreună cu bătrânul liturghisitor au mers şi au intrat în Sf. Altar, dându-i căldura spre binecuvântare şi punerea în Sf. Potir, pentru săvârşirea Sf. Taine după rânduială. După terminarea slujbei (otpust) bătrânul liturghisitor dimpreună cu ucenicul au ieşit din Bisericuţă, călcând pe capul şarpelui fără a-i vătăma. Plecând către peştera lor din pustie, care era la o mare depărtare, Preotul a poruncit balaorului cu numele Domnului să vină după dânşii. La porunca Preotului dată în numele Domnului, balaorul uriaş s-a descolăcit de după Bisericuţă şi a mers după ei umilit ca un miel. Scoborând din vârful muntelui într-o prăpastie adâncă, prin voia lui Dumnezeu, şarpele uriaş s-a ridicat în coadă drept în sus şi şuierând aşa de puternic, încât clocoteau toate văile acelui loc pustiu, a crăpat în două şi a murit.

Pustnicul şi ucenicul său, slăvind pe Dumnezeu, s-au dus la locuinţa lor din pustietăţile acelea. Cu multe şi felurite ispite împiedică duhurile rele pe sfinţiţii liturghisitori, a-şi îndeplini slujba Dumnezeeştei Liturghii şi alte slujbe Preoţeşti. Tot astfel împiedică diavolii şi pe credincioşi de a lua parte la Dumnezeeştile Liturghii, slujbe şi mai cu seamă când vin să se împărtăşească cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisuş Hristos.

„Fiule! Când te apropii să slujeşti lui Dumnezeu, pregăteşte-te şi-ţi fortifică sufletul tău pentru a birui ispitele" (6).

22. împărtăşirea cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos Dumnezeu. După împreunarea P.S. Trup cu P.S. Sânge al Mântuitorului şi turnarea căldurii în Sf. Potir, urmează împărtăşirea sfinţiţilor liturghisitori şi slujitori.

Sfinţitul liturghisitor ia cu mâna dreaptă părticica „XC" şi o duce la mijlocul Sf. Disc. Aici lăsând-o, ştergându-şi degetele bine cu sf. burete, ia Sf. Copie în mâna dreaptă şi taie părticica în atâtea părticele după numărul

(c) Lc. 10_{19}; comp. Mt. $16_{17\text{-}18}$; FAp. $28_{,}$; (d) Is. Sir. 2, $_{9}$; comp. Ape. 3_{21}; $2_{26\ ,7}$; 21_{7}; Mt. $19_{,8}$; Lc. 22_{30}; 1 Cor. $6_{,}$; 1 Tim. 2_{12};

sfinţiţilor liturghisitori şi slujitori care se împărtăşesc. Aceste părticele le ia şi le pune la rând pe marginea Sf. Disc.

Sosind timpul împărtăşirii cu Dumnezeeştile Taine, sfinţitul liturghisitor, vede ţu ochii sufletului său pe Tătăl Ceresc, Căruia I s-a rugat în rugăciunile: „Cu vrednicie şi cu dreptate este a-Ţi cânta Ţie, pe Tine bine a Te cuvânta...", „Cu aceste fericite puteri (cereşti) şi noi Iubitorule de oameni Stăpâne, strigăm şi grăim: Sfânt eşti şi Prea Sfânt: Tu (Tată Ceresc) şi Unul născut Fiul Tău şi Duhul Tău cel Sfânt. Sfânt eşti şi Prea Sfânt...". „încă aducem Ţie (Tată Ceresc) această slujbă cuvântătoare şi fără de sânge... trimite Duhul Tău cel Sfânt..." şi celelalte ale desăvârşitei sfinţiri pentru prefacerea Sfintelor Daruri în P.S. Trup şi Sânge al Mântuitorului Hristos. în timpul acesta înălţător, bogat de o splendoare strălucită. Tatăl ceresc cu Dumnezeeştile Sale mâini Spirituale, îi dă sfinţitului liturghisitor Dumnezeescul Prea Sfânt Trup şi Sânge (din Sf» Potir) al Iubitului Său Fiu Iisus Hristos spre iertarea păcatelor, vieţuirea şi fericirea veşnică. O, adânc

îndată toţi se închină cu adâncă evlavie lui Dumnezeu. Apoi cel mai mare zice: *„Diacone apropie-te"*. Diaconul închinându-se cu evlavie vine în parte stângă a Preotului şi apropiindu-se de el, întinde palma dreaptă pe care o ţine deasupra palmei stângi, zicând în şoaptă: *„Dă-mi mie Stăpâne Cinstitul şi Sfântul Trup al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos"*.

Sfinţitul liturghisitor luând o părticică din P.S. Trup al Domnului de pe marginea Sf. Disc, cu mâna dreaptă, ţiind-o deasupra buretelui din mâna stângă, o dă Diaconului, zicând în şoaptă: *„Cinstitul şi Prea Sfântul Trup al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ţie Ierodiaconului,* (sau proto ori Arhidiaconului N.) *spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci"*.

Diaconul sărutând mâna Preotului, primeşte Sfântul Trup pe faţa mâinii drepte şi apoi trece în partea de răsărit a Sf. Mese şi stând cu faţa către apus, plecându-şi capul se roagă ca şi Preotul.

Sfinţitul liturghisitor ia cu mâna stângă părticica din P.S. Trupul Domnului de pe marginea Sf. Disc, având buretele aşezat între degetele mijlociu şi inelar ale mâinii stângi, zicând: „Cinstitul şi Prea Trup al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se dă mie, Preotului (N), spre iertarea păcatelor mele şi spre viaţa de veci", şi îl pune pe palma dreaptă care este întinsă şi plecându-şi capul se roagă în taină (cu ceilalţi conliturghisitori de sunt), zicând: „Cred Doamne şi mărturisesc, că Tu eşti cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, Carele ai venit în lume să mântuieşti pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu(e). încă cred, că acesta este însuşi Prea curat Trupul Tău şi acesta este însuşi Scump Sângele Tău. Deci mă rog Tie, miluieşte-mă şi-mi iartă mie greşelile mele cele de voie şi fără de voie, cele cu cuvântul sau cu lucrul, cele cu ştiinţă şi cu neştiinţă; şi mă învredniceşte fără de

osândă să mă împărtăşesc cu Preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci. Amin.

Al cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiule al lui Dumnezeu, părtaş mă primeşte, că nu voi spune vrăjmaşilor Tăi Taina Ta, nici sărutare îţi voi da

nemărginit şi bogăţie nemăsurată a dragostei lui Dumnezeu pentru mântuirea lumii... Aşa de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât şi pe Unicul Său Fiu L-a dat (să se jertfească), ca tot cel ce crede într-Insul să nu moară; ci să aibă viaţă veşnică (Rom. 2_4; $9_{23\ 33}$; Efs. $1_{3\ ,,}$; $2_{4\ 8}$; Rom. $3_{,4,6}$; Ioan $3_{,(\ 7}$; $6_{[2\text{-}58}$; 1 Cor. $10_{16\text{-}17}$; 1 $1_{23\text{-}32}$; 1 Ioan $1_{\text{-}7}$; Efs. $5_{,,\ 6}$; Evr. 9_{1314}"$_{28}$; Ape. 2_{17}"-)

„... Precum Tatăl Care este viu, M-a trimis pe Mine, şi Eu viez prin Tatăl; tot astfel şi cela ce Mă mănâncă pe Mine, şi cela va fi viu prin Mine... Cel ce va mânca pâinea aceasta va fi viu în veac..." (Ioan $3_{]6}$; $6_{57\ 8}$).

(e) 1 Tim. $l_{]5}$;Mt. 18_{1114}; Lc. 15;

ca Iuda; ci ca tâlharul mă mărturisesc Ţie! Pomeneşte-mă Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta.

Nu spre judecată sau spre osândă fie mie împărtăşirea Sfintelor Tale Taine, Doamne ci spre tămăduirea sufletului şi a trupului".

Apoi cerându-şi iertare de la cei de faţă, se împărtăşeşte (fiecare) mâncând părticica „XC" de pe palmă, şi (mergând unul după altul înaintea Sf. Mese) îşi şterge cu buretele palma dreaptă deasupra Şf. Disc, şi lasă buretele între sf. vase.

După aceasta apucă cu mâna stângă colţul unui acoperământ acoperindu-şi barba; iar cu mâna dreaptă luând Sf. Potir cu colţul opus al aceluiaş acoperământ, îl ridică cu adâncă evlavie şi ducându-l la gură, zice în şoaptă; „Mă împărtăşesc eu robul lui Dumnezeu Preotul (N.), cu cinstitul şi Prea Sfântul Sânge al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos spre iertarea păcatelor mele şi spre viaţa de veci. Amin", şi îndată gustă dintr-însul de trei ori, zicând în taină: 1) „în numele Tatălui", 2) „şi al Fiului", 3) „şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".

După împărtăşirea cu Dumnezeescul Sânge, îşi şterge buzele lui şi marginea Sfântului Potir cu partea acoperământului din mâna stângă, şi sărutând cu evlavie marginea Sf. Potir, ca însăşi Prea Sfânta Coastă a Mântuitorului, zice: „Iată s-a atins de buzele mele şi va şterge fărădelegile mele şi de păcatele mele mă va curăţi".

După aceasta cheamă pe Diacon, zicând: „Diacone apropie-te".

Diaconul venind se închină odată, zicând: „Iată viu la nemuritorul împărat".

Preotul luând Sf. Potir cu mâna dreaptă împreună şi un colţ al acoperământului; iar cu mâna dreaptă de partea de jos, îl ridică, l-apropie de gura Diaconului şi împărtăşindu-l, zice în şoaptă:

„Se împărtăşeşte robul lui Dumnezeu Ierodiaconul (proto Arhidiaconul N.) cu cinstitul şi Sfântul Sânge al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci".

După împărtăşire Diaconul ca şi Preotul sărută marginea Sf. Potir; iar Preotul zice: „Iată s-a atins de buzele tale şi va şterge fărădelegile tale, şi de păcatele tale te va curăţi".

Arătări Dumnezeeşti. Când a zis Preotul: „Cu Darul şi cu iubirea de oameni...", a văzut împăratul pogorându-se din cer Dumnezeu Părintele, şi a luat Sf. Agneţ din mâinile Preotului, şi L-a împărţit singur cu mâinile Sale şi a dat Preotului, zicând: *„Primeşte slujitorule al Fiului Meu cel iubit, Carele a pătimit pentru toată lumea ".* Asemenea şi Paharul luându-l i-a dat, zicând aceleaşi cuvinte.

Un împărat evlavios la Sf. Liturghie a văzut pe Preot cu un Prunc foarte strălucit, împărtăşindu-se unul cu altul. Era un împărat evlavios foarte îmbunătăţit care avea obicei să asculte în toate zilele Sfânta Liturghie, şi se împărtăşea în toate sărbătorile cu Dumnezeeştile Taine, cu multă smerenie şi evlavie. Deci pentru curata şi plăcută lui Dumnezeu a sa petrecere, i-au arătat Milostivul Dumnezeu o vedenie înfricoşată despre Sfânta Jertfă, care o avea la nespusă evlavie vrednicul de laudă împărat. Si ascultaţi ca să primiţi multă veselie şi bucurie.

Acest împărat ţinea cu plată trei Preoţi ca să slujească în Biserica lui pe rând, care o avea zidită aproape de palatul său, şi într-o zi s-a dus Preotul să slujească după obicei, socotind că va veni şi împăratul după cum obişnuia totdeauna. însă Dumnezeu i-a arătat o minunată vedenie prin uimire.

Aşadar, nu s-a dus la Sf. Biserică trupeşte, ci a văzut în vedenia sa, că sta la Sfânta Liturghie, şi după ce a ieşit cu văhodul cel mare, vede că era un stâlp drept de la Sfântă Masă şi până la ceruri, luminat şi prea strălucit, iar aproape de dânsa şedea un Prunc mic atât de strălucit şi prea luminat, că covârşea strălucirea soarelui; iar pe Preot l-a văzut schimbându-se ca faţa cristalului. După ce dar a ajuns la chinonic, au făcut sărutare între dânşii, adică a sărutat Pruncul pe Preot şi el pe Prunc. Pe urmă a văzut că mânca Dumnezeescul Prunc pe Preot, şi iarăşi rămânea întreg Preotul, de care lucru înspăimân- tându-se împăratul, a strigat către el, şi a zis:

ce stai şi nu te împărtăşeşti cu Sfântul Trup al lui Hristos? Iar Preotul a răspuns: mai întâi trebuie să mă ia acest Dumnezeesc Prunc şi să mă prefacă în sineşi, după cum vezi, şi atunci să mă împărtăşesc şi eu cu Cinstitul şi Sfântul Lui Trup. I-a zis iarăşi împăratul: cine este acest Prunc? Şi i-a răspuns: Acesta este împăratul împăraţilor şi Stăpânul tuturorpreacuratelor Puteri şi atoată zidirea. Acestea auzind împăratul cel pământesc a căzut la pământ, rugându-se cu lacrimi împăratului celui Ceresc, ca să-l blagoslovească şi să-i ierte păcatele. Iar Dumnezeescul Prunc privind cu Faţă veselă, şi blagoslovindu-l cu Sfânta dreapta Sa, a zis: *„Binecuvântat scufii de Tatăl Meu, de Mine şi de Duhul Sfânt"*. Acestea zicând Stăpânul s-a sculat împăratul şi l-a văzut pe El înălţându-Se la ceruri cu Preotul, şi cu câţi i-a pomenit în ziua aceea, înfăţişân du-iînainteapreaMilostivului Părinte. Acesteavăzându-le împăratul, s-a deşteptat şi a primit multă veselie, că l-au învrednicit Prea Bunul Dumnezeu să vază o asemenea Taină, pe care n-a arătat-o nimănui, până în ceasul morţii sale, şi atunci a spus-o a noastră învăţătură şi mângâiere(t).

(t) Mânt. păcăL o.c. pg. 415-6;

23. Ce însemnătate are sărutarea Sf. Potir şi cuvintele: „Iată s-a atins de buzele mele..."? Sărutarea marginei Sf. Potir după Sf. împărtăşire de către sfinţiţii liturghisitori, slujitori şi credincioşi, însemnează sărutarea P.S. Coastei Mântuitorului cea însuliţată, din care a ieşit Sânge şi Apă(f).

Un Seralim — din cei ce slavosloveau neîncetat pe Dumnezeu, zicând: Sfânt! Sfanţ! Sfanţ! Domnul Savaot... — a zburat spre mine — istoriseşte Isaia Proorocul — cu un cărbune aprins în mână, pe care îl luase cu cleştele de pe Altar. Mi-a atins gura cu El, şi a zis: „Iată, atingându-se cărbunele acesta aprins de buzele tale, îţi va şterge fărădelegile tale şi de păcatele tale te va curăţi (Is. 6,-). Aici Serafimul închipuieşte pe sfinţiţii liturghisitori, Altarul cleştele, cărbunele aprins şi Isaia, închipuiesc: Sfânta Masă, linguriţa şi Dumnezeeasca împărtăşire a credincioşilor cu P.S. Trup şi Sânge al Domnului Hristos.

Cuvintele: „Iată s-a atins de buzele mele..." sunt luate din cartea Proorocului Isaia. Acolo Proorocul istorisind viziunea ce a avut-o când Dumnezeu l-a chemat la slujba profeţiei, arată că el a văzut atunci pe Domnul Savaot şezând pe Scaun prea înalt înconjurat de Serafimi. Aproape de Scaunul Dumnezeirei a văzut ceva ca şi cărbunii aprinşi cu foc viu. Unul dintre Serafimi a luat cu cleştele din mâna sa, un cărbune de foc de pe Altar, pe care atingându-l de gura Isaiei, i-a zis: „Iată s-a atins de buzele tale, va şterge fărădelegile tale şi de păcatele tale te va curăţi"(g).

(f) Ioan $19_{33\ 37}$; 1 Ioan 3_{M}; comp. Ps. $21/22_{12\ 20}$; Zah. 12_{16}; Ape. 1_{7}; (g) Isaia 6_{17};

Prin cuvintele acestea ale Serafimului, sfinţiţii liturghisitori, slujitori şi credincioşii Bisericii, îşi arată — fiecare — credinţa saîn puterea curăţitoare şi mântuitoare a Dumnezeeştei Euharistii.

24. **Punerea tuturor părticelelor de pe** Sf. **Disc în** Sf. **Potir.** După împărtăşirea sfinţiţilor liturghisitori şi slujitori, Diaconul,

ori de nu este el, Preotul luând buretele între degetele arătător şi inelar ale mâinii drepte; iar cu mâna stângă ridică Sf. Disc deasupra marginei Sf. Potir. Apoi cu degetul cel mare, arătător şi mijlociu, apucă pe rând sfintele părticele: „NI, KA" a Născătoarei de Dumnezeu şi cetele şi le pune în Sf. Potir. După aceasta apucă sf. burete cum îi vine mai bine şi adunând şi ştergând cu multă luare aminte, evlavie şi cât se poate mai bine toate părticelele de pe Sf. Disc — şi după marginele lui, le pune în Sf. Potir. Apoi şterge bine piciorul Sf. Potir şi cele căzute de pe Sf. Antimis, pe care adunându-le cu buretele pe marginea Sf. Disc — le pune în Sf. Potir. Nu este iertat a lăsa nici cea mai mică fărâmitură din sfintele părticele, neadunate şi nepuse în Sf. Potir, ca nu cumva din nebăgare de seamă ori din vre-o întâmplare neprevăzută să cadă pe pământ şi astfel să ajungă Sfintele profanate prin călcarea cu picioarele ori prin aruncarea lor în locuri netrebnice. Printr-o astfel de nebăgare de seamă din cauza grăbirei ori a neatenţiei, Diaconul sau Preotul va cădea în păcat, şi grele sunt consecinţele păcatului.

în timpul când Diaconul ori în lipsa lui, Preotul adună şi pune sfintele părticele în Sf. Potir, se roagă în taină aşa zicând: „Spală, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici, cu cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile Sfinţilor Tăi" apoi: „învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus^unuia Celuia fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm Hristoase şi Sf. învierea Ta o lăudăm şi o mărim că Tu eşti Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu stim, numele Tău numim. Veniţi toţi credincioşii să ne închinăm Sfintei învierii lui Hristos, că iată a venit prin Cruce bucurie la toată lumea, totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudând învierea Lui, ca răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a călcat". „Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, că Slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum şi te bucură Sioane; iară Tu Curată Născătoare de Dumnezeu, veseleşte-Te întru învierea Celui născut al Tău".

„O, Pastile cele mari şi preasfmţite, Hristoase! O, înţelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu şi Puterea. Dă-ne nouă să ne împărtăşim cu Tine mai adevărat în ziua cea neînserată a împărăţiei Tale".

După punerea tuturor părticelelor în Sf. Potir, pune buretele pe Sf. Antimis, aşezând deasupra lui Sf. Potir, pe care îl acoperă cu procovăţul mic al său. Deasupra Sf. Disc aşezat în dreapta Sfântului Potir tot pe Sf. Ântimis, pune Sf. Aer, întocmit, peste el pune steluţa

şi deasupra procovăţul mic al Sf. Disc. în unele Sf. Biserici acestea se pun inversate... în urma acestei aşezări a sf. vase şi acoperământe liturgice, sfinţitul liturghisitor mulţumeşte Prea Sfântului Dumnezeu rugându-se în taină: „Mulţumim Ţie, Stăpâne, iubitorule de oameni, dătătorul de bine al sufletelor noastre, că şi în ziua de acuma ne-ai învrednicit cereştilor Tale şi celor fără de moarte Taine..."

Când sunt mulţi creştini de împărtăşit, atunci se sfărâmă, şi se pun în Sf. Potir, numai cele două părţi din Sf. Agneţ: „NI, KA" şi cu acestea se împărtăşesc credincioşii. Celelalte părticele se pun în Sf. Potir după împărtăşirea credincioşilor, ca nu cumva din greşală să împărtăşească pe credincioşi cu sfintele părticele în locul P.S. Trup al Domnului.

25. **Ce se face în Sf. Biserică în timpul împărtăşirei sfinţitilor liţurghisitori, a punerii sf. părticele în Sf. Potir şi acoperirea lor?** în acest timp în unele Sf. Biserici se citeşte cazania zilei sau vre-un cuvânt instructiv pentru popor; iar în altele unde Preotul sau Diaconul ţine predică, se cântă priceasna.

26. **Ce este priceasna?** Priceasna, chinonicul sau preacuratul, este o cântare care se cântă prelungit în timpul când se împărtăşesc sfinţiţii liturghisitori şi slujitori în Sf. Altar, pentru a ocupa atenţia credincioşilor, din Sf. Biserică cu gânduri pioase. Numirea „priceasnă" e slavonă, şi vine de la cuvântul slavon „Precistanie", adică cântare care o cântă corul în timpul când se pricestuiesc sfinţiţii slujitori ai Altarului Numirea „Chinonic" (grec o-bizantin) sau preacuratul înseamnă tot priceasna cântată în timpul împărtăşirei sfinţiţilor liturghisitori cu Prea Curatul Trup şi Sânge al Domnului. în cântarea chinonicului se cuprinde ideea care serveşte sărbătoarei de bază, sau cuvinte care stau în legătură cu actul Sf. împărtăşiri, încheindu-se cu aliluia. Astfel, la naşterea Domnului nostru Iisus Hristos, se cântă chinonicul: „Mântuire, a trimis Domnul poporului Său" ş.a.m.d. după rânduiala tipicului bisericesc.

27. **Arătarea** Sf. **Taine, credincioşilor din Sf. Biserică.** După împărtăşirea sfinţiţilor liturghisitori şi slujitori, şi aranjarea lor, Diaconul trage perdeaua şi deschide sf. uşi împărăteşti. Apoi închinându-se împreună cu Preotul, Prea Sfântului Dumnezeu, ia de la Preot Sfântul Potir şi venind în sf. uşi împărăteşti, îl arată adunării credincioşilor, zicând: *„Cu frica lui Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi"*.

De nu este Diacon face Preotul aceasta.

28. Ce însemnătate are sfeşnicul cu lumânarea aprinsă, pe care eclesiarhul îl ţine înaintea Dumnezeeştilor Taine? Lumina din sfeşnic închipuieşte lumina Dumnezeirei, care se revarsă cu îmbelşugare asupra tuturor dreptcredincioşilor creştini", „Lumina lui Hristos luminează tuturor". Totodată această lumină reaminteşte fiecărui creştin, că, el trebuie să fie o lumină a lumii şi să vieţuiască ca un fiu al luminei, pentru a se putea împărtăşi cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Hristos şi a rămâne cu El în veci. •

i^ijpă ce lisus a înviat din Mormânt, S-a arătat întâi Măriei Magdalena, din care scosese şapte draci. Ea stătea la Mormânt, plângând afară. Atunci plecându-se în Mormânt, a văzut doi îngeri îmbrăcaţi în veşminte albe, şezând unul către cap şi altul către picioare, unde fusese Trupul lui lisus. Aceia au zis ei: „Femeie, pentru ce plângi?" Iar ea răspunzând a zis: „Pentru că au luat pe Domnul şi nu ştiu unde L-au pus". Pe când zicea acestea, s-a întors înapoi şi a văzut pe lisus stând, dar nu ştia că este El. Zis-a ei lisus: „Femeie, ce plângi? Pe cine cauţi?". Ei părându-i-se că este grădinarul, i-a zis: „Doamne, de L-ai luat tu, spune-mi unde L-ai pus, şi eu î-L voi lua". Zis-a ei lisus: „Mărie!". Ea întorcându-se, a zis: „Ravuni", adică: „învăţătorule!". Zis-a ei lisus: „Nu te atinge de Mine, că încă nu M-am suit la Tatăl Meu; ci mergi la fraţii Mei şi le spune lor: „Mă sui la Tatăl Meu şi Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru!". După acea vedere, Maria Magdalena a venit şi a vestit Apostolilor, că a văzut pe Domnul. însă ei auzind că El este viu şi a fost văzut de dânsa, n-au crezut (Ioan 20_{n_w}; Mc. 16, $_{n}$).

29. **Ce însemnătate au aceste cuvinte?** Aceste cuvinte au o mare însemnătate. Printr-însele sfinţiţii liturghisitori ai Sf. Altar, îndeamnă pe credincioşi ca să se apropie a se împărtăşi cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului lisus Hristos, însă aceasta să o

facă cu frica lui Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste. Cei ce păşesc la această Dumnezeiască împărtăşire lipsiţi de credinţă, cuviosie şi dragoste sfântă, având în mintea lor ţinerea în minte a răului şi nedreptăţilor suferite de la aproapele său, nu se pot folosi, ci se păgubesc.

30. **Cum trebuie să se pregătească cei ce se împărtăşesc?** Cei ce vor
să se împărtăşească cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului, trebuie mai întâi să părăsească orice păcat. Să se spovedească cu adevărat după rânduiala Sf. Biserici Ortodoxe, să-şi împlinească canonul da^ potrivit cu puterea sa, şi să se hotărască a nu mai păcătui.

Toţi cei ce se apropie la Sf. împărtăşire, trebuie a-şi schimba vieţuirea păcătoasă în vieţuire cu adevărat creştinească, adică după voia Domnului. În scurte cuvinte, cei ce voiesc a se împărtăşi cu Sfintele Sfinţilor, trebuie mai dinainte a părăsi orice vieţuire păcătoasă, şi a deveni oameni noi, luminaţi, curaţi, sfinţi.

Sf. Ioan Gură de Aur privitor la situaţia sufletească a celor ce vin să se împărtăşească, zice: „Sfintele Sfinţilor", predică fiecăruia: „Dacă cineva nu este sfânt, să nu se apropie..."

Sf. Ioan Damaschin zice: „Să păşim cu frică, cu cuget curat, cu credinţă neîndoielnică, şi toate ni se vor da nouă dacă vom crede nimic îndoindu-ne. Să dăm cinstea Lui adică Corpului Domnului Hristos, cu toată curăţia sufletească şi trupească"(f)

(t) **Pregătirea cu credinţă şi înnoirea vieţii pentru Sfânta împărtăşire.** „Este bine şi de mare folos a se împărtăşi în fiecare zi, primind Sfântul Trup şi Sânge al lui Hristos; fiindcă însuşi Domnul Hristos lămurit spune: „Cel ce mănâncă Trupul meu şi bea Sângele Meu are viaţă de veci"(h) Căci cine oare se mai îndoieşte, că a fi deapururea părtaş al vieţii nu înseamnă altceva decât a vieţui în mai multe chipuri? Dealtfel noi ne împărtăşim de patru ori pe săptămână: în ziua Domnului, Miercuri, Vineri şi Sâmbătă; de asemeni şi în alte zile dacă se face amintirea vreunui Sfânt. Iar cum că nu este oprit, ca cineva în timpul prigonirilor, lipsind Preotul sau slujitorul (Altarului) să ia împărtăşania chiar cu mâna sa, aceasta este de prisos să dovedim; căci obiceiul de multă vreme îndreptăţeşte aceasta prin însăşi starea lucrurilor. Fiindcă toţi monahii, care vieţuiesc prin pustietăţi, unde nu se află Preot, păstrând împărtăşania în casă, înşişi pe sine se împărtăşesc. Iar în Alexandria şi Egipt chiar fiecare mirean botezat, de obicei ţine la el împărtăşania, şi singur se împărtăşeşte când simte nevoia. Căci odată ce Preotul a săvârşit şi a predat Sfânta Jertfă, cel ce o primeşte ca una întreagă şi se împărtăşeşte din ea zilnic, cu toată dreptatea trebuie să

creadă că o primeşte şi se împărtăşeşte chiar de la el ce a predat-o. Căci şi în Biserică Preotul dă părticică, şi cel ce

(h) Ioan 6$_{54}$;

Sf. Vasilie cel Mare zice aşa celor ce se apropie la Sf. împărtăşanie: „Cu ce frică, cu ce statornicie, şi cu ce atârn are a inimei trebuie să ne împărtăşim noi cu Trupul şi Sângele Domnului Hristos?"

o primeşte cu tot dreptul ó ţine în mână, şi în acest chip chiar cu mâna sa o apropie de gură. De aceea deopotrivă putere are, fie că primeşte cineva de la Preot o singură părticică, fie că mai multe deodată" (scris. 89).

Cu ce frică cu ce statornicie şi cu ce atârnare a inimei trebuie să ne împărtăşim noi cu Trupul şi Sângele lui Hristos? Frică ne învaţă Apostolul, zicând: „Cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, acela mănâncă şi bea sieşi osândă(i). Iar statornicia (neîndoirea) o naşte credinţa — atâta faţă de cuvintele Domnului, Care a zis:Aceasta este Trupul Meu, care se dă pentru voi, aceasta să o faceţi în amintirea Mea (j), — cât şi faţă de mărturia Sfântului Ioan, care, arătând mai întâi mărirea cuvântului, zugrăveşte apoi şi chipul întrupării, prin următoarele cuvinte: „Şi cuvântul s-aîntrupat şi a locuit între noi şi am văzut Slava Lui, Slavă ca a Unuia născut din Tatăl, plin de Har şi de adevăr**(l); —** precum şi faţă de cuvintele Apostolului, care a scris: „Care fiind chipul lui Dumnezeu, deofiinţimea Sa cu Dumnezeu n-a socotit-o un lucru răpit pe nedrept, dar totuşi s-a micşorat pe Sine însuşi, şi a luat chip de rob, făcându-se asemenea oamenilor; şi fiind după înfăţişare ca omul, s-a smerit pe Sine făcându-se ascultător până la moarte, iar moartea I-a fost de Cruce(m). De aceea, când sufletul, crezând în aceste lămurite şi nenumărate mărturii, va cunoaşte înălţimea Slavei şi se va mira de prisosinţa smereniei, şi a ascultării, căci însuşi Fiul, pentru viaţa noastră, ascultător a fost Tatălui până la moarte — atunci cred că atâmarea sufletului se va preface în dragoste către Dumnezeul şi Tatăl, care n-a cruţat pe Fiul Său, ci L-a dat pentru noi toţi"(n), şi către Unul născut Fiu al Său, Care a rămas ascultător până la moarte pentru răscumpărarea şi mântuirea noastră.

Şi astfel se poate folosi de cuvântul Apostolului care pentru cei cu mintea nepătimaşă pune cugetul cel bun ca şi un dreptar întru acestea zicând: „Dragostea de Hristos ne absoarbe pe noi, cei ce socotim aşa: dacă Unul a murit pentru toţi; iată toţi au murit Hristos însă a murit pentru toţi, ca, cei ce trăiesc să nu mai trăiască pentru sineşi, ci pentru Cel ce a murit pentru ei şi a înviat"(o). „O astfel de atârnare şi aşa hotărâre dator este să aibă fiecare om ce se împărtăşeşte din pâine şi din pahar"(f)

Pe cei ce s-au învrednicit de S. împărtăşanie îi priveşte răspunsul la următoarea întrebare: „Cum trebuie să fie sufletul care s-a învrednicit a lua parte la lucrul lui Dumnezeu?" „Aşa (trebuie să fie) cum a fost acela, care grăieşte: cine sunt eu, Doamne al meu, Doamne; şi care este casa mea de m-ai iubit pe mine atâta?"(*) şi care împlineşte cele cele s-au scris: „Mulţumiţi lui Dumnezeu, Care ne-a învrednicit să fim părtaşi la moştenirea Sfinţilor în

împărăţia luminii şi Care ne-a izbăvit din stăpânirea întunericului şi ne-a adus în împărăţia Iubitului Său Fiu"(p).

De se va întâmpla cuiva ceva după deprindere sau din fire, se cade poate unuia ca acesta a se apropia de unirea Sfinţilor? Apostolul a arătat că, cei ce prin botez împreună

(i) 1 Cor 11$_{29}$; (j) Lc. ***22$_{9}$***; (1) Ioan\$_{4}$; (m) Filip. 2$_{6\ 8}$; (n) Rom. 8$_{32}$; (o) 2 Corint, 5$_{)\&15}$; (t) Prav. mică pg. 172; (*) 2 împ. 7$_{18}$;(p) Cois. 1$_{,2-13}$; Prav. mică pg. 167;

în vremile primare ale creştinismului mulţi din credincioşii Bisericii plini de evlavie, se împărtăşeau în fiecare zi; iar alţii luau Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului şi acasă, ca să se împărtăşească când nu se putea face Sf. Liturghie, ori ei erau împiedicaţi de prigonitorii lor, ori de alte întâmplări neprevăzute. Acesteale adeveresc istoricii vechi: Origen, Tertulian, Chiprian şi aşezămintele apostolice (x). Noi creştinii ortodocşi, din aceste vremuri, — când focul dragostei Dumnezeeşti s-arăcit— suntem îndatoraţi ane spovedi şi împărtăşi de 4 ori în an. Aceasta însă să se facă cu pregătire şi luare aminte: „Apropiaţi-vă — zice Nicolae Cavasila — cei ce voiţi să vă faceţi părtaşi (P.S. Trupului şi Sângelui Domnului Hristos) însă nu toţi; ci numai cei ce sunteţi sfinţi, pentru că cele Sfinte se dau numai celor sfinţi". Sfinţi aici se numesc nu numai Sfinţii desăvârşiţi în sfinţenie; ci şi credincioşii cei ce se ostenesc în limitele puterilor şi posibilităţilor lor către desăvârşirea sfinţeniei.

31. **Ce fac credincioşii la arătarea Sfintelor Taine?** Credincioşii văzând în S1". Taine, pe însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, I se închină cu adâncă pietate, şi răspund la chemarea sfinţitului slujitor, dimpreună cu corul cântăreţilor: **„Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnul, Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă**"(y). Prin aceste cuvinte adunarea credincioşilor preamăreşte pe Mântuitorul Hristos Dumnezeu, Care li se arată în Dumnezeeştile Taine. La această laudă fiecare îşi reaminteşte, că Atotputernicul Dumnezeu va binecuvânta pe toţi cei'ce vieţuiesc după voia Lui şi se apropie de Sfintele Taine, anume pregătiţi.

s-au îngropat cu Hristos (r) sunt mai presus de fire şi deprindere, atunci când, precum în acest loc despre botezul în apă, după ce a zis cele de mai sus grăieşte: ştiind că omul nostru cel vechiu este răstignit împreună cu El, ca să se desfiinţeze trupul cel păcătos, ca să nu mai fim robi păcatului (s), cât şi în alt loc porunceşte: Faceţi deci să moară ceea ce alcătuieşte în voi omul cel pământesc: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta rea şi lăcomia, care este o slujire de idoli, pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii

neascultării (t) şi încă un alt loc dă un dreptar, zicând: „Cei ce sunt ai lui Hristos, şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi cu poftele"(u). Dar eu am cercetat, că după Harul lui Hristos, şi bărbaţii şi femeile dobândesc aceasta prin credinţa tare în Domnul. Iar peste cel ce aflându-se în necurăţie se apropie de Sfintele Taine şi în Legea cea veche vedem cum vine judecata cea înfricoşată. Iar de se află aici Acela, care e mai mare decât Biserica"(v), adică mai înfricoşat, atunci să ne înţelepţească pe noi Apostolul, care zice: „Cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, acela mănâncă şi bea sieşi osândă"(z)(f)

(x) Vezi „Obiceiurile creştinilor", de Arhim. Eufrosin Poteca, edit. 1845, Bucureşti; (y) Ps. $117_{25\ 2}$yil$8_{27\ 26}$; (r) Rom. 6_4; (s) Rom. 6_6-(t)Cols. $3_{5\ 6}$; (u) Gal. 5_{24}; (v) Mat. 12_6; (z) l Cor. 11_{29}; Prav. mică pg. 309; (t) Din: „Vechile rânduieli ale vieţii Monahale", edit. 1929, pg. 372-5;

32. **împărtăşirea credincioşilor.** În timpul chemării: *„Cu frica lui Dumnezeu cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi"*, credincioşii care sunt pregătiţi şi şi-au citit rânduiala Sf. împărtăşiri, se apropie de Sf. Altar pentru a se împărtăşi cu Sf. Taine.

Petru dimpreună cu alţi Sf. ^UsfdK s-au suit într-o corabie şi au plecat pe mare să prindă peşte, în acea noapte însă n-au putut prinde nimic. Dimineaţa Iisus li S-â arătat la ţărm. Ucenicii nu L-au cunoscut. El i-aîntrebat de au ceva mâncare acolo, apoi le-a zis: .Aruncaţi mreaja deadreapta parte a corăbiei şi veţi afla". Ei arucând mreaja, au prins mult peşte. Atunci ei au cunoscut că Domnul este, au venit cu corabia la ţărm, şi au mâncat împreună pâine şi peşte. în acelaşi timp Iisus a întărit din nou pe Petru în vrednicia de Apostol, din care căzuse prin întreita lepădare, prevestindu-i greutăţile ce va întâmpina şi mucenicia sa (Mt. 28_{1617}; Ioan 21_{122}).

33. **Cum se apropie credincioşii la** Sf. **împărtăşanie?** Credincioşii se apropie la Sf. împărtăşanie, cu frica lui Dumnezeu, cu

credinţă şi cu dragoste, având în mâinile lor lumânări aprinse, ori ţinându-şi mâinile strânse la piept în semnul Sf. Cruci.

34. **Ce însemnătate au lumânările aprinse?** Lumânările aprinse pe care credincioşii ce vin pentru a se împărtăşi, le ţin în mână, însemnează că conştiinţa lor e curată ori curăţită de orice pată a păcatului; iar viaţa lor e luminată adică vieţuiesc nu după voia lor; ci după voia Domnului Hristos. *„Nu mai vieţuiesc eu: ci Hristos vieţuieşte în mine"(a)*

(a) Gal. 2^{20}, comp. Mt. 5^{14}; Prov. S. 4^{18}; Efs. 5^{8}; Filip. 2^{15}; Ape. 2^{8}

;Chipul acesta arată un Serafim îmbrăcat cu podoabă Preoţească împărtăşind credincioşii, pregătiţi, cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Acesta este un mister ca şi altele multe, care nu se pot pătrunde cu ochii trupeşti; ci numai cu ochii sufleteşti, care nu-s orbiţi de păcate grele ucigătoare. Mulţi dintre Sfinţi, au văzut pe îngeri, împărtăşind pe credincioşii

35. **Ce însemnătate au cei ce vin cu braţele încrucişate?** Credincioşii care vin cu braţele încrucişate pe piept, arată prin aceasta, că, ei fiind ai Domnului Hristos, îşi răstignesc trupul cu patimile şi cu poftele (b).

36. **Cum arată Constituţiile Apostolice a se apropia fii Bisericii la Sf. împărtăşanie?** Constituţiile Apostolice arată, că fii şi fiicele Sf. Biserici, trebuie să vină la Sf. împărtăşanie astfel: „Mai întâi să se împărtăşească Arhiereul, apoi Preoţii, Diaconii, Ipodiaconii, citeţii, cântăreţii şi asceţii. Dintre femei: Diaconiţele, fecioarele (călugăriţele) văduvele, copiii şi apoi tot poporul"(c).

37. **Preotul împărtăşeşte poporul.** Credincioşii din popor, pregătiţi pentru Sf. împărtăşanie, se formează un rând din mijlocul Bisericii,

Bisericii, cu P.S. Trup şi Sânge al Domnului Hristos. Preotul în timpul acesta al împărtăşirii credincioşilor, închipuieşte pe Serafimul Domnului, liguriţa cleştele, P.S. împărtăşanie cărbunele aprins; iar credincioşii ce se împărtăşesc pe Isaia Proorocul (Is. 6). „Preoţii îmbrăcaţi cu podoaba Preoţiei arată că sunt slugi şi ostaşi ai Marelui Arhiereul şi împărat veşnic Iisus Hristos. în acest timp preoţii arăduc (închipuiesc, înfăţişează, reprezintă) Serafimilor, că ţin Dumnezeestul şi simţitorul cărbune Hristos sus pe Sf. Jertfelnic. Şi precum a luat odinioară Serafimul acela cărbune pe care l-a dat Isaiei; tot aşa şi ei cu sf. linguriţă cereasca Pâine, Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos (î-L i-au de pe Sf. jertfelnic) şi-L dau oamenilor. Diaconii în acest timp arăduc îngerilor (Pravila mare gl. 59). „Tot ce îmi dă Mie Tatăl la Mine va veni şi pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară... Eu sunt Pâinea care S-a pogorît din cer. De va mânca cineva din Pâinea aceasta va fi viu în veci. Şi Pâinea pe care Eu o voi da Trupul Meu este, pe care Eu îl voi da pentru viaţa lumii... Amin, amin, grăiesc vouă; De nu veţi mânca Trupul Fiului Omului şi de nu veţi bea Sângele Lui, nu veţi avea viaţă întru voi. Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele meu, are viaţă veşnică şi Eu îl voi învia pe el în ziua cea de apoi. Trupul Meu cu adevărat este mâncare şi Sângele Meu adevărat este băutură. Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu, întru Mine petrece şi Eu întru el. Precum M-a trimis pe Mine Tatăl cel viu şi Eu viez prin Tatăl, şi cel ce Mă mănâcă pe Mine, şi acela va fi viu prin Mine... Cel ca va mânca Pâinea (Sf. împărtăşanie) acesta, va fi viu în veac" (Ioan $6^{37-51\text{şi}58}$).

Iubiţilor! Ca celor înţelepţi grăiesc: Paharul binecuvântat, pe care binecuvântăm, au nu este împărtăşirea Sângelui lui Hristos? Pâinea care o frângem, au nu este împărtăşirea Trupului lui Hristos? Căci o Pâine, un Trup cei mulţi suntem, că toţi dintr-o Pâine (Iisus Hristos) ne împărtăşim... Deci luaţi aminte... că nu puteţi bea Paharul Domnului şi paharul dracilor; nu

puteţi fi Mesei Domnului părtaşi şi mesei dracilor... Drept aceea, oricare va mânca Pâinea aceasta sau va bea Paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi Trupului şi Sângelui Domnului. Ci mai dinainte, fiecare om să se ispitească pe sine, şi aşa din Pâine să mănânce şi din Pahar să bea. Că cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie (P.S. Trup şi Sânge al Domnului), osândă luişi mănâncă şi bea, nesocotind Trupul Domnului. Pentru aceasta între voi sunt neputincioşi şi bolnavi şi dorm mulţi. Că de ne-am fi judecat pe noi singuri, nu ne-am fi osândit. Iar judecându-ne de la Domnul ne certăm, ca nu cu lumea să ne osândim..." (1 Cor. IO[15m17-21]; II[27 32]).

(b) Gal. 5[24]; 2[20]; Rom. 6[6]; 13[14]; 1 Petru 2"; Lc. 14[2627]; (c) ConsL Apost. cart. VIII 13;

prelungindu-se pe după iconosctasul mic, uşa laterală de miază-zi şi pe solea până la uşile împărăteşti. în rândul acesta intră întâi partea bărbătească de la cei mai bătrâni până la copiii de 7 ani. Apoi urmează partea femeească de la cele mai bătrâne până la pruncii purtaţi în braţe.

Astfel fiind aranjaţi, Preotul stând în uşile împărăteşti cu Sf. Potir în mână, zice rar — credincioşii care se împărtăşesc zic după el — aceste rugăciuni: „Cred Doamne şi mărturisesc,.."; „Al Cinei Tale cei de Taină..."; şi „Nu spre judecată, nici spre osândă..."(d).

După terminarea acestor rugăciuni, Preotul luând cu sf. linguriţă din Sf. Potir o mică părticică din Prea Sfântul trup al Domnului şi puţin din Prea Sfântul Sânge al Domnului, împărtăşeşte astfel pe fiecare credincios în parte, zicând: „Se împărtăşeşte robul sau roaba lui Dumnezeu (cutare), cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor sale şi spre viaţa de veci. Amin". După Sf. împărtăşire şi ştergerea gurii, credincioşii sărută Sf. Potir. în acest timp Preotul zice: „Iată s-a atins de buzele tale şi va şterge fărădelegile tale şi de păcatele tale te va curăţi...". După aceasta se dă celor împărtăşiţi puţin vin şi anaforă. Privitor la împărtăşirea credincioşilor cu P.S. Taine, Sf. Simion TeSaloniceanul zice aşa: „... Trebuie a şti că la cuminecarea înfricoşatelor Taine, Preotul să nu ia din miride (părticelele Născătoarei, a cetelor sau din celelalte); ci din Trupul Stăpânului să cuminece pe cei ce vin spre dânsul, căci măcar că toate s-au făcut una prin unirea Prea Sfântului Sânge, şi de se va cumineca cineva cu miride se împărtăşeşte Sângelui celui Stăpânesc, dar de vreme ce trebuie din trupul şi din Sângele lui Hristos să se cuminece tot credinciosul, Preotul luând cu Îinguriţa Sângele şi Trupul Stăpânului, cuminecă pe cel ce vine la dânsul, în adevăr, toate miridele puindu-se în Potir s-au împreunat Trupului şi Sângelui lui Hristos, mai bine este însă după cum socotesc a păzi şi a lua cu linguriţa din Dumnezeescul Trup..."(e).

După Sf. împărtăşire toţi cei împărtăşiţi se adună la un loc unde li se citesc moliftele de mulţumire sau aşteaptă până la urmă, ascultând când se citesc pentru Preot.

Arătări Dumnezeeşti. Sfântul Arhiereu Nifon, a văzut în timpul sfinţirii Darurilor şi a săvârşirii înfricoşatei Taine, că s-a apropiat unul din îngeri, care era mai luminat, şi luând un cuţit a înjunghiat Pruncul. Apoi acelaşi înger mai luminat, a luat Sângele ce curgea din Corpul Pruncului şi l-a turnat în pahar; iar pe Prunc L-au pus iarăşi pe Discos. După aceasta,

(d) Vezi pg. 529-530 din această carte; (e) S.Tes. c. 94;

îngerul a stătut iarăşi întru a sa rânduială, în mulţimea îngerilor ce stau de faţă, cu multă cucernicie. După Se s-au făcut acestea, s-a început împărtăşirea cu Dumnezeeştile Taine. Atunci a văzut Sfântul, că a unora din cei ce se împărtăşeau le erau feţete luminate ca soarele; iar ale altora întunecate şi înegrite ca ale unor arapi. în acel timp îngerii care stau înainte, luau seama, care şi cum se apropie de Dumnezeeasca împărtăşanie... îngerii pe credincioşii care se împărtăşeau cu vrednicie, îi încununau iar de către cei ce se împărtăşeau cu nevrednicie, se întorceau şi se mâhneau...(1).

Dumnezeu a arătat unui frate în locul Pâinei şi al Vinului Corpul viu al Domnului Hristos. Un frate se lupta cu aceleaşi gânduri pentru Sf. Taine, ca şi stareţul simplu de la pg. 459-460, îndoindu-se şi necrezând. Luându-l ceilalţi fraţi la slujbă, el povestea că a văzut unele ca acestea, fiindcă fraţii cei ce îl luaseră pe el, se rugau cu deadinsul, ca să i se arate Ivi de la Dumnezeu adevărul lucrurilor, ca să lepede gândurile necredinţa. Deci, după ce s-a sfârşit slujba, leş-a povestit lor fratele zicând: După ce s-a citit apostolul, îndată ce s-a suit Diaconul să citească Sfânta Evanghelie, am văzut acoperământul Bisericii deschis şi cerul văzându-se, iar pe Diacon, înconjurat de foc despre toate părţile. Apoi după ce s^au adus Darurile şi s-au pus înainte, am văzut cerurile deschizându-şi^şi peste Dumnezeeştile Daruri foc pogorându-se şi după foc mulţime de îngeri, şi în mijlocul lor un Prunc şi alte două feţe a căror frumuseţe nu este cu putinţă a o spune, căci era strălucirea lor ca fulgerul. Şi îngerii aceia stau împrejurul Mesei, iar Pruncul şedea pe Masă. Şi după ce s-au apropiat Preoţii să frângă pâinile punerii înainte, am văzut pe cele două minunate feţe, că s-au apropiat şi au ţinut mâinile şi picioarele Pruncului şi cu cuţitul, pe care îl ţineau, au junghiat pe Prunc şi Sângele Lui l-au turnat în pahar, apoi au tăiat bucăţele Trupul Lui şi l-au pus pe pâini. Si îndată s-au făcut pâinile trup. Şi când s-au apropiat fraţii să se împărtăşească, mi s-a dat mie

trup curat şi neputând să mă împărtăşesc cu el, plângeam. Si am auzit glas grăindu-mi în urechile mele. Omule, pentru ce nu te împărtăşeşti? Nu este aceasta ceea ce ai cerut? Şi eu am zis: Milostiv fii mie, Doamne, nu pot să mănânc Trup. Şi iarăşi glasul a zis: Cunoaşte, dar, că de putea omul să se împărtăşească cu trup, trup s-ar fi aflat, precum şi tu ai aflat, dar nu poate să mănânce trup şi pentru aceasta Domnul Dumnezeu a rânduit pâini ale punerii înainte. Deci, de ai crezut, împărtăşeşte-te şi tu. Iar eu am zis: Cred, Doamne. Şi acestea zicând, eu, s-a făcut îndată Trupul pe care îl aveam **în** mâna mea, Pâine. Şi mulţumind lui Dumnezeu, **m**-am împărtăşit.

(f) V. Sf. 23 a XII-a o.c. pg. 1192-3;

Iar după-ce s-a sfârşit Sfânta Slujbă cea de taină, am văzut asemenea acoperământul Bisericii deschis şi pe Dumnezeeştile şi cereştile puteri iarăşi la ceruri înălţându-se. Acestea auzindu-le fraţii de la fratele cel ce le povestea, şi umilindu-se pentru atâta dar al lui Hristos, s-au dus mulţumindu-I şi slăvindu-L pe El(|).

Fecioară evlavioasă împărtăşită de însuşi Domnul nostru Iisus Hristos. O fecipară evlavioasă şi foarte îmbunătăţită, avea obicei să se împărtăşească în toate sărbătorile anului şi într-una din zile n-a voit s-o împărtăşească Preotul, zicând acestea: nu este cuviincios lucru ca femeile să se împărtăşească aşa de des. Aşadar să aibe răbdare până la a parta sărbătoare. Iar evlavioasa fecioară a primit, dintr-aceasta, mare durere şi scârbă nepovestită în inima sa. Şi după Sfânta Liturghie plecând toţi din Sf. Biserică, ea a rămas şi s-a rugat cu multă evlavie, plângând, că s-a lipsit în ziua aceasta de un asemenea Dar şi dăruire. Aşa rugându-se, vede pe Unul îmbrăcat în podoabă Arhierească, care avea împrejurul Său mulţi Preoţi şi Diaconi cu podoabe foarte frumoase. Iar Arhiereul văzând pe fecioară lăcrimând, a întrebat-o de pricina întristării şi i-a spus Lui pricina, Carele intrând în Sf. Altar au deschis Sf. Artofor unde erau trei Sfinte Pâini, şi luând una, a împărtăşit-o, zicând: *„Primeşte Trupul Meu spre arvuna vieţii veşnice* ". Acestea zicând S-a înălţat la cer împreună cu toate puterile cele arătate. Iar ea a rămas în Sf. Biserică întru mare veselie şi bucurie, şi viind Preotul i-a povestit tot adevărul, care îndată deschizând Sf. Artofor şi văzând că nu erau decât două Sf. Pâini, a crezut minunea şi n-a mai îndrăznit a o opri de la Sf. împărtăşire, ci o împărtăşea de câte ori cerea(t|).

O credincioasă împărtăşindu-se şi punând Prea Sfinţitul Trup într-un stup cu albine, puţinele albine au construit în stup o Biserică de ceară. O femeie văzând că albinele ei nu procopseau, şi nu ştiu cine o învăţase, că mergând ea să se

împărătească, a luat Sfânta împărtăşanie, şi Sfântul Sânge adică l-a băut iar Dumnezeescul Trup l-a ţinut în gură, şi întorcându-se acasă, l-a pus într-un stup, care avea puţine albine. Iar după câteva zile ducându-se să vadă dacă s-au înmulţit, ce vede, Prea Slăvite Doamne! ascultaţi: înăuntrul acestui stup, făcuse prea înţeleptele albine o Biserică de ceară aşa de minunată, şi cu un meşteşug aşa de frumos şi măiestru, încât era o privire de multă mirare. De care lucru înştiinţându-se Arhiereul, a venit împreună cu tot clerul său, şi deschizând stupul, au văzut

(t) Din „Pateric", o.c. pg. 53-4; (tt) Mânt. păcătoşilor pg. 410-411;

acea Bisericuţă, în mijlocul căreia era o măsuţă şi deasupra ei un potiraş, în care era Sfântul Trup, aşa de delicat lucrate, încât nu-şi putea închipui firea omenească. Deci, închinându-se Arhiereul, împreună cu tot clerul, stăpânescului Trup, şi aprinzând tămâieri şi făclii, l-au adus împreună cu acea prea slăvită Bisericuţă, în Sfânta Episcopie, aşezându-l pe Sfânta Masă în Altarul Catedralei. Pentru care minune mulţi elini au crezut în Hristos, înspăimântându-se de o asemenea prea frumoasă desăvârşit arhitectură a unor fiinţe atât de mici şi necuvântătoare. Că era acea Bisericuţă, sau mai bine ai zice Chivoţel, curat, cu o aşa de minunată iscusinţă, cu nişte ferestre aşa de minunate, şi nişte stâlpişori şi ţesături atât de delicate, încât n-ar fi fost cu putinţă a-l face cei mai vestiţi ¿irhitecţi din" lume(t).

Soţia împăratului păgân Maximilian în timpul pregătirii pentru Sf. împărtăşire sta aproape numai de Dumnezeu. Soţia împăratului Maximilian — Maria — întrebuinţa totdeauna două zile pentru a se pregăti pentru Sf. Cuminecare. în acele două zile, în care medita numai la cele cereşti, nu se lăsa conturbată prin nimic, ci se retrăgea în odaia ei, rugându-se. Odată fiul ei iubit, călătorit de mult prin ţări străine, şe reîntoarse chiar în timpul când mama sa se retrăgea pentru cuminecare, şi plin de dor voia să intre la dânsa spre a saluta. Servitoarea îl opri, anunţă apoi pe împărătească, care răspunse: Abia poimâine pot să-mi strâng în braţe pe iubitul meu fiu, căci ziua de azi e hotărâtă pentru a mă curăţi pentru un păcat făcut, iară cea de mâine pentru a primi Sfânta Cuminecătură. Aceste două zile trebuie să le jertfesc Dumnezeului meu, şi nu pot fi scurtate nici pentru iubirea cea mare ce o păstrez fiului meu(f f).

Salvaţi din morţi năprasnice prin Sf. împărtăşire

Un copil de evreu împărtăşit, a fost salvat din cuptorul înfocat. în anul 552, împreună cu mai mulţi copii creştini intră în Catedrala din Constantinopole şi un fiu de evreu, care se adăpostise sub Icoana

Sfintei Fecioare, pe care o privise cu deosebită însufleţire. Copilul de evreu intrase de mai multe ori în Catedrală, şi odată văzând, prietenii lui se cumineca, se apropie şi dânsul de Sfântul Potir şi primi Sfânta împărtăşanie. Părinţii săi auziră despre aceasta. Mamă-sa, ca, copilul ei să nu devină creştin îl opri de a mai părăsi curtea, tatăl său însă începu să-l urască. Ura merse atât de departe, încât odată, când copilul privea în cuptor focul ce

(t) Mânt păcăt. pg. 418-419; (tt) Dr. Ep. Gr. Comşa 1000 pilde pg. 89;

ardea, tatăl îl apucă şi îl vârî în foc. După vreo 2 ore mama sa căutându-l, începu să-l strige pe nume. Cât de mare nu i-a fost consternarea când îl auzi pe copil că îi răspunde din cuptorul arzând. îl scoase afară, şi la întrebările ei pline de mirare, cum de nu a ars, răspunse, că Sfânta Fecioară cea de pe Icoana din catedrala creştină i-a adus apă ca să stingă focul din jurul său.

Astfel Sfânta Cumineckură primită de evreu, îl feri.pe acesta de pieire(t).

Si. **împărtăşanie e un medicament „Mitridat" contra morţii păcatului.** Regele Mitriade din Pont, din frica de înveninare, lua zilnic un medicament, care-l făcea imun faţă de încercările duşmanilor, şi-i întări atât de mult trupul, încât odată încercând să se sinucidă prin venin, nu i-a succes. Şi astăzi se cunoaşte un astfel de medicament care poartă numele „Mitridat".

în asemenea mod întăreşte Sfânta Cuminecătură sufletele credincioşilor, întărindu-i faţă de toate tentaţiunile diavolului(f t).

Dumnezeu în iubirea Sa nemărginită pentru mântuirea lumii a dat fiecărui creştin câte un Sf. înger păzitor, care să-l apere de răutatea, cursele, lovirile şi vicleşugul diavolilor: Fraţilor creştini, ascultaţi pe îngerii voştri păzitori, şi nu vă împotriviţi gândurile bune pe care ei vi le pun în minte adeseori. „Să nu defăimaţi pe nici unul din aceşti (preoţi ori creştini) mai mici ai Mei, că îngerii lor în ceruri, pururea văd Faţa Tatălui Meu, Carele este în ceruri" (Mt. 18^{10}; Est 1^{-+}; Zah. 3-6; Lc. I^{19}; 9^{56}; 19^{10}; Ioan 3^{17}; 12^{n}).

Copil condamnat la moarte de ştiinţa medicală, a fost salvat prin Sf. împărtăşire. Odată am fost chemat, în ziua lăsatului de sec, la un copil bolnav, condamnat la moarte de medicul său.

Biata lui mamă nu mai avea nici o nădejde. Dădui acestui copilaş ultimele îngrijiri creştine, îl mărturisi, îl împărtăşi. Copilul ţinea mânuţele strânse la piept în timpul acestei triste şi pioase slujbe. Şi când, apoi, îl întreb, dacă-i mulţumit, îşi adună toate forţele pentru a-mi răspunde răzând: *„Da moş Părinte, foarte mulţumit!"* L-am părăsit nădăjduind să-l mai văd. A doua zi medicul a fost surprins găsindu-l încă viu. Dar

(t) Dr. Ep. Gr. Comşa 1000 pilde pg. 88-9 c. 202; (tt) Ibid. pg. 89 c. 204;

surprinderea sa se mări mai mult când îl examină de aproape. Nu mai avea călduri. Semnele morţii dispăruseră. Nu ştia ce să creadă.

Peste trei zile micul înviat se juca cu fratele său.

îngrijirea religioasă nu-l omorâse!

Să n-aveţi, deci frică de Preot. Când sunteţi bolnavi greu trimite-ţi să-l cheme mai întâi pe el. Cereţi-i lui mângâierile credinţei. Fiţi gata pentru orice eveniment şi puneţi-vă în pace cu Dumnezeu. Dacă ai paşaportul în regulă nimeni nu te obligă să pleci(t).

Copilul Teodor a văzut în vedenie un Prunc strălucit care îl hrănea dintr-un fagure de miere şi i-a dat un toiag. Copilul Teodor era ocărât de ceilalţi copii ce erau de o vârstă cu el. După o vreme i-a venit un gând, ca să ceară de la Dumnezeu înţelegere; deci, adeseori alerga la Biserică şi se rugă. Odată povăţuindu-se de Dumnezeeasca insuflare, a intrat într-o zi de Duminică în Biserică şi înainte de a se începe Sf. Liturghie, s-a ascuns în Sf. Altar sub Sfântul Prestol, nevăzându-l nimeni. Deci venind Arhiereul, a început a săvârşi Sf. Liturghie. într-acea vreme copilul Teodor adormise sub Sfânta Masă, şi a stat acolo până la sfârşitul Liturghiei. într-acel somn i s-a făcut o vedenie ca aceasta: El vedea pe un Prunc, cam de o vârstă cu el, strălucind ca soarele şi acela îl hrănea pe el cu fagur de miere. Tot acel copil i-a dat în mâini un toiag păstoresc şi l-a binecuvântat. După vedenia aceia, Teodor deşteptându-se din somn, a ieşit de sub Prestol. Arhiereul şi cei ce erau cu dânsul în Altar, văzându-l s-au mirat şi-l întrebau pentru care pricină a fost acolo? El le-a spus cele despre sine şi ce fel de vedenie a văzut. Arhiereul înfricoşându-se îndată a numărat pe Teodor împreună cu clerul său, făcându-l citeţ. De atunci, Teodor s-a făcut cărturar şi isteţ la minte, covârşind cu înţelegerea nu numai pe cei de o vârstă cu el; ci şi pe cei bătrâni(tt).

Maica Domnului a fost văzută în Mănăstirea Sf. Sava împărtăşind pe ostenitori; iar pe leneşi respingându-i. în vremea Sfântului Sava erau în lavra lui mulţi călugări îmbunătăţiţi de slujba Domnului. S-a dus şi un boier de neam bun şi bogat ca să se facă călugăr, pe care l-a primit cu bucurie Sfântul, şi fiindcă nu era învăţat cu osteneala, îl chivernisea şi nu-l lăsa. să se ducă cu alţii la lucrările cele grele alp pământului, căci lucrau până la al noulea ceas şi atuncea veneau şi citeau de obşte slujba şi după vecernie mâncau, o dată în zi, după rânduiala vieţii de obşte. Aceasta fiindcă nu putea să o facă acel nou începător, i-a poruncit să se

(t) Dr. Ep. Gr. Comşa 1000 pilde pg. 167 c. 403; (tt) V-Sf. 9 a VII-a o.c. pg. 457-9;

nevoiască în Mănăstire după putere şi să postească până vin toţi fraţii ca să mănânce împreună după rânduială. Iar acela nici măcar porunca aceasta n-a păzit-o, ci mânca în chilia sa, pentru că îi aduceau rudeniile lui feluri de bucate. Sfântul o ştia aceasta, ci pentru că era nou începător nu-l ocăra ca să nu se îngreuneze, numai ruga pe Dumnezeu ca să-l îndrepteze. Deci a venit praznicul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, cel din ziua de 15 August, şi dimineaţa cea dinaintea prăznuirii, când se duceau fraţii la ascultare să lucreze, le-a zis Sfântul ca să vie la ceasul al noulea să cânte vecernia, şi noului aceluia începător i-a zis să se ducă la Biserică la ceasul vecerniei să cânte, când toţi fraţii se adunau şi pe urmă să-i spuie ce va vedea şi va auzi. Aşadar a şi făcut. După ce au venit Părinţii a văzut noul începător o vedenie minunată, nu dormind, ci deştept, adică o femeie prea frumoasă, în mjilocul a doi îngeri, strălucind mai mult decât razele Soarelui. Şi un înger ţinea un potir plin de pâine cerească, altul o mahramă subţire, iar Femeia cea frumoasă, care era Stăpâna noastră, ţinea o linguriţă de aur, şi se ducea la câte un frate şi îi ştergea îngerul faţa lui cu mahrama, apoi se închina Prea Sfintei şi el lua linguriţa şi-i da Pâinea cea cerească. Acestea văzându-le noul începător, se minuna, apropiindu-se ca să se învrednicească şi el de un dar ca acesta, dar nu şi-a dobândit

dorința. Căci nici îngerul nu l-a șters, nici Prea Sfânta nu l-a împărtășit ci i-a zis lui: Mâncarea aceasta este Trupul Fiului Meu, și îl iau câți postesc până seara în ceasul acesta și se curățesc; iar tu nu postești, și cum te vei împărtăși cu Pâinea aceasta?" Iar acela i-a zrs: să mă șteargă măcar îngerul cu mahrama acea sfințită, iar El i-a răspuns: „Dacă voiești ca să te șteargă cu aceasta, să te osenești și tu ca ceilalți, că aceia sunt asudați de osteneală pentru aceasta se șterg, ci pe tine de care sudoare să te șteargă îngerul?" Acestea auzind s-a îngrozit, și alergând către Egumenul, a zis: ați văzut oare vedenia, pe care am văzut-o eu nevrednicul? Iar Sfântul i-a răspuns: aceea care ai văzut-o a fost spre îndreptarea ta. Ci frații încredințați sunt că Prea Sfânta îi sfințește, ca să fie vrednici în tot Praznicul să se împărtășească cu Dumnezeeștile Taine. De atuncea dar înainte se ostenea și el mai mult, și mânca mai puțin, și așa sfârșindu-se întru fericita ascultare s-a învrednicit de fericirea cea cerească(t).

(t) Minunea 25 a Maicii Domnului;

„Prietene cum ai îndrăznit a veni aicea neavând haină de nuntă?"

„Cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, Trupul și Sângele Domnului, osândă luișI mănâncă și bea. Pentru aceasta între voi mulți sunt neputincioși și bolnavi, și dorm mulți. Că de ne-am fi judecat pe noi singuri, nu ne-am fi osândit. Iar judecându-ne de la Domnul, ne certăm ca nu cu lumea să ne osândim" (1 Cor. 1 1,7 32).

Frați creștini! Prin aceste cuvinte atât Mântuitorul în Sf. Evanghelii cât și Sf. Apostol Pavel în epistola sa, arată destul de clar că cei ce se împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului fără a se curăți sufletește, cad în osândă grea. Oricare creștin — zice Sf. Ap. — se împărtășește cu Trupul și Sângele Domnului cu nevrednicie, acela spre a sa osândă se împărtășește cu acestea, nu pentru firea Tainelor, pentru că acestea de la sine sunt înviosătoare și pricinuitoare de viață și de mântuire; ci pentru nevrednicia aceluia, ce se împărtășește cu ele; pentru că și soarele, celor ce au ochii lor sănătoși este luminos și dulce, iar celor ce își au ochii stricați și bolnavi, li se face vătămător și păgubitor. „Nedeslușind Trupul Domnului".

Adică pentru aceasta creștinul cel ce cu nevrednicie se împărtășește spre osânda sa se împărtășește, pentru că nu cercetează nici înțelege mărimea Tainei, căci de am cerceta și de am socoti bine, cine este Acela, Carele se află înaintea noastră pe Sf. Masă, și cine este Acela cu Carele ne împărtășim, că adică este însuși Iisus Fiul lui Dumnezeu tăinuit de față sub felul Sfințitei Pâini, cu Dumnezeirea și umilirea Sa, negreșit nu am avea trebuință de altă

învăţătură; ci însăşi socotinţa aceasta ne-ar face să ne temem şi să ne trezim şi să fim cu lţiare aminte când ne împărtăşim.

„Pentru aceasta între voi mulţi sunt neputincioşi şi bolnavi şi dorm în destui".

Din relele acelea, zice, şi primejdiile ce urmează vouă, creştinilor, luaţi dovezile acestora care vă zic: căci din acestea urmează la voi neştiute şi năpraznice şi mai înainte de fireasca vreme a morţii şi boale de ani îndelungaţi dintre voi mulţi se împărtăşesc cu nevrednicie. Dai ar zice cineva: Apoi ce? Cei ce nu se împărtăşesc nici se îmbolnăvesc nici nu mor mai înainte de vreme, ci ajung la adânci bătrâneţe, aceştia zice, nu păcătuiesc cei ce se îmbolnăvesc şi mor mai înainte de vreme? La aceasta răspundem, că aşa, păcătuiesc şi aceştia; dar apoi căci nu se pedepsesc aceştia aicea nici se îmbolnăvesc, nici mor mai înainte de vreme, că unii ca aceştia care păcătuiesc şi nu se pedepsesc aicea, aceştia în cealaltă viaţă mai rău se vor pedepsi, noi însă de vom voi să nu păcătuim, nici aicea nu ne vom pedepsi nici acolo(t), pentru aceasta şi după urmare zice: Că de ne-am judeca pe noi înşine nu ne-am osândi.

Nu a zis: De ne-am pedepsi noi pe noi înşine, ci numai: „De ne-am judeca". Adică de am cunoaşte păcatele noastre şi de ne-am prihăni pe noi înşine cu ocara de sine şi cu pocăinţa, nici aicea ne-am osândi de Dumnezeu, nici acolo, ci am scăpa şi de cele vremelnice munci de aicea şi de ceie veşnice de acolo. Căci precum zice Dumnezeescul Hrisostom: „Cel ce se osândeşte pe sineşi, îndoit îmblânzeşte pe Dumnezeu şi cu aceasta că şi-a cunoscut păcatul, şi că mai lenevos se face despre a-l mai urma (păcatul adică)[8]. Judecându-se însă de Domnul ne pedepsim, ca nu împreună cu lumea să ne osândim.

Deşi noi creştinii, zice, nu facem, acest uşor şi lesnicios lucru, adică a ne cerceta conştiinţa noastră şi a ne pârî pe noi înşine înaintea lui Dumnezeu şi a ne prihăni ca nişte păcătoşi şi călcători de Dumnezeeştile porunci, cu toate acestea iarăşi, Dumnezeu nu ne ceartă cu nemilostivire şi cu urgie; ci ne pedepseşte aicea pentru ca să ne miluiască acolo.

Că ne pedepsim, zice, aicea de Dumnezeu adică ne înţelepţim, ca de către un tată, şi nu ne muncim, ca nu împreună cu lumea să ne

---

8(t) Tâlc. Feric. Teofilact la Epist 1 Cor. 11,₇₁: (tt) I- Gr. Oprisan „Iisus pe drumurile tării", pg. 22-23;
(a)Fac. 4,_m; Ape. 6₉ ₁₀;

osândim, adică ca nu acolo să ne muncim, împreună cu necredincioşii şi păgânii,

(t) însemnăm însă aicea ceia ce zice Marele Vasilie, cum că mare primejdie este a întrebuinţa cineva la fiecare neputinţă şi boală ce pătimeşte oarecare doftorii: fiindcă toate neputinţele şi boalele nu se fac din fire nici din dieta cea rea şi fără rânduială a omului, la care neputinţă trebuieşte şi ajută doftorescul meşteşug; ci sunt neputinţe şi boale care urmează nouă din pedeapsa şi bătaia Domnului, pentru ca să ne întoarcem dela păcatul ce-l facem şi să ne pocăim.

Aşa de certarea Domnului se pedepsesc şi de îmbolnăvesc cei ce se împărtăşesc de Dumnezeeştile Taine cu nevrednicie, pentru păcatele cefac şi mulţi dintre cei credincioşi şi mor, precum zice aicea Apostolul: Pentru aceasta câţi pătimesc de acest fel de boale nu din fire şi din rea dietă, ci din pedeapsa şi certarea Domnului, pentru păcatele lor. Aceştia, zice acelaşi Dumnezeesc Vasilie, nu se cuvine a chema doftori, ca să-i ajute, ci să se liniştească şi sufere cu mulţumire boala, mărturisind că pentru păcatele lor bolesc şi să se îndrepleze şi roduri vrednice de pocăinţă să facă. Deci unii ca aceştia liniştindu-se şi lepădându-se de doftoriceştele iscusinţe, trebuie a răbda cele ce au venjt asupră-le, când vom cunoaşte metehnele noastre după cele ce a zis: „urgia Domnului o voi suferi'X**). Si arată îndreptarea prin a face roduri vrednice de pocăinţă şi a-şi aduce aminte de Domnul, Care a zis: „Iată sănătos te-ai făcut acum, de acum să nu mai grăieşti, ca să nu-ţi fie ţie ceva mai rău".

pentru că creştinii iubiţi fiind lui Dumnezeu, aicea cei mai mulţi iau pedeapsă pentru păcatele lor, de nu vor face oarecare mari păcate şi nevindecate(t).

Ca adeverire celor arătate din tâlcuirile Fer. Teofilact şi ale Sf. Vasilie, dăm aici mai jos — spre învăţătura celor ce se împărtăşesc cu nevrednicie

— pedepsirea unei creştine care s-a împărtăşit fără a-şi fi curăţit sufletul de păcate grele prin pocăinţă adevărată şi împlinirea canonului.

O cucoană din Bucureşti după împărtăşirea cu Sfintele Taine, a fost descoperită ca ucigaşă a soţului său. La Mănăstirea Pasărea, nu cu mulţi ani înainte de război, s-a petrecut această adeverire pe care o istorisesc mai jos. O cucoană din „înalta societate" de la Bucureşti s -a dus să se împărtăşească la Mănăstire. în clipa când buzele ei s-au apropiat de Sf. Potir şi Preotul i-a îmbiat Trupul şi Sângele Mântuitorului, o scânteie s-a aprins la gura ei şi a zburat în sus, stingându-se cu zgomot, pe Crucea Catapetesmei. Maica văzătoare, adică aceia care are vedere duhovnicească — a observat semnul acesta că Mântuitorul a refuzat să se sălăşluiască în inima acelei femei şi chemând-o, în taină, a întrebat-o

ce păcat mare a săvârşit de n-a primit-o Domnul în Sfânta Comuniune? Femeia a tăgăduit cu încăpăţânare. Atunci maica s-a rugat Domnului să-i descopere acest păcat, căci fără îndoială semnul era categoric. Şi s-a rugat un an, doi, trei, patru în care timp cucoana de la Bucureşti venea mereu pe la Mănăstire. Şi iată cum Domnul a răspuns la această rugăciune de adeverire.

Într-o zi nişte gropari de la cimitirul Belu săpând o groapă, nimeriră puţin mai alături spre groapa vecină. O hârcă, neliniştită parcă, îşi făcu vânt din groapa de alături. Pe gropari îi turbură nu atât craniul acesta, cu care ei sunt aşa de obişnuiţi, cât zgomotul ciudat pe care îl făcea în cădere. Curioşi, examinară ţeasta cu pricina şi ce credeţi că le fu dat să vadă? Un piron lung înfipt în ea, ca o limbă de clopot! îşi dădură seama că fiinţa ce odihnea acolo fusese ucisă. Luându-se cazul în cercetare de autorităţi, adevărul ieşi la iveală numaidecât. Cel ucis era soţul cucoanei de care am vorbit. Iar ucigaşa era cucoana. Îi bătuse un cui în cap în timpul somnului. Floarea pironului nu a lăsat să se verse în afară sânge aşa că avusese loc o curgere de sânge în creier.

Iisus nu" primise în Sfânta Sa Jertfă pe aceia care voia, prin aceasta, să înşele ochii lumii că-i credincioasă, că-i împăcată cu Dumnezeu şi cu sine, şi că n-are a-şi face vreo imputare(tt)

1 1 1

.Aşa-i iubiţi cititori şi ascultători, că v-aţi îngrozit de criminala faptă a cucoanei aceştia şi de pedeapsa ei? Cine este acela care i-ar conveni să fie în situaţia acestei cucoane ucigaşe, căzută în pedeapsa legilor omeneşti şi Dumnezeeşti? Dar ia să ne socotim bine, oare nu cumva este careva şi printre noi, care este vinovat ca şi cucoana aceasta ucigaşă? într-o gazetă am citit despre un doctor care în anumite timpuri de nebunie criminală, împungea cu un instrument în capul victimelor sale. Prin această operaţie drăcească, distrugerea bieţilor oameni, căzuţi în ghiarele lui, chiar ce aveau mai bun: mintea. Cei operaţi astfel satanicește, de fiorosul criminal cu mască de doctor, rămâneau întunecaţi, lipsiţi complectamente de raţiune, de orice simţ omenesc. Deveneau un fel de animale, ba încă şi mai rău. Acum când scriu acestea, mă gândesc la unii creştini ucigaşi, care prin vociferări sălbatice, terorizări şi felurite tertipuri drăceşti, au bătut cuie (dureri cumplite, ucigătoare) în nervii, în creierul victimelor ce le-au căzut în mână. Unele victime din acestea, au fost băgate în mormânt, înainte de vreme, ca şi boierul ucigaşii cucoane. Sufletele acestor victime, cer răsplătire asupra ucigaşilor lor, ca şi sângele lui Abel asupra crudului fraticid Cain şi ca sângele Martirilor asupra tiranilor stăpânitorii păgâni(a). Alte victime care şi-au pierdut mintea, unii zac în spitalele de nebuni; iar alţii trăiesc din mila creştinilor conştienţi. Mulţi din ucigaşii aceştia se fălesc cu această vitejie drăcească! Dar vai lor! Cumplită pedeapsă îi aşteaptă, ca şi pe Cain, pe stăpânitorii păgâni ai creştinilor, pe Iulian Paravatul şi pe alţi ucigaşi bruţi ori sistematici. Te îngrozeşti, azi când auzi, părinţi ucişi fără de nici o milă de fiii lor, femei otrăvindu-şi bărbaţii, sau pe cineva pe care-l urăsc, ca şi cum ai adăpa un drumeţ cu un pahar de apă rece, mame avortând sau ucigându-şi pruncii ca şi cum ai ucide un pui de găină, oamenii turbaţi de mânie înjunghiind pe aproapele lor ca şi cum ai înjunghia un purcel. Acestea se fac pentru că creştinii noştri petrec foarte mult în cârciumi (cele mai multe jidovești) şi foarte puţin în Sf. Biserică şi în şcoli.

Ucenicul neascultător deşi a luat cununa muceniciei, Ia: „Câţi sunteţi chemaţi ieşiţi...", moaştele lui ieşeau afară din Biserică; iar după deslegarea stareţului stăteau în Biserică. Vezi despre acesta în Vieţile Sf. 15 a X-a pg, 424 şi la pg. 314-315 din această carte.

Sfinţiţii slujitori şi credincioşii să se păzească de gânduri păcătoase şi să nu privească cu obrăznicie Sf. Taine ca să nu cadă în pedeapsă grea.

Filistenii şi Vetsamitenij au fost aspru pedepsiţi pentru acest păcat.

„Filistenii au luat chivotul lui Dumnezeu, şi l-au adus de la Avenezer în Azoton. Şi au luat cei de alt neam sicriul Domnului şi l-au băgat în casa lui Dagon şi l-au pus lângă Dagon. Şi mâncând Azotenii a doua zi, au

intrai în casa lui Dagon, şi au văzut, şi iată Dagon zăcea căzut cu faţa sa pe pământ înaintea sicriului lui Dumnezeu, şi au ridicat pe Dagon şi l-au pus la locul său. Şi a fost când mâncară în cealaltă zi, Dagon iar zăcea cu faţa sa pe pământ înaintea sicriului legii Domnului, şi capul lui Dagon şi amândouă tălpile picioarelor şi amândouă palmele mâinilor lui rupte, peste prag, numai spinarea lui Dagon a rămas. Pentru aceea Preoţii lui Dagon, şi tot oricare intră în casa lui, nu calcă pe pragul casei lui Dagon în Azot până în ziua de astăzi, ci păşesc peste el.

Şi s-a îngreunat mâna Domnului peste Azot, şi i-a bătut pe ei, şi i-a spuzit cu bube la şezut; în cetăţi şi în hotarele ei s-au ivit şoareci, şi s-a făcut turburare de moarte mare în cetate. Şi au văzut bărbaţii Azotului că este aşa, şi au zis: nu va şedea sicriul Dumnezeului lui Israil cu noi, că grea este mâna Lui peste noi, şi peste Dagon dumnezeul nostru. Şi trimiţând au adunat pe căpeteniile celor de alt neam la sine, şi au zis: ce vom face sicriului Dumnezeului lui Israil? Şi au zis Ghetenii: să se mute sicriul lui Dumnezeu la noi, şi s-a mutat sicriul Dumnezeului lui Israil în Ghet. Si a fost după ce s-a mutat sicriul, s-a făcut mâna Domnului peste cetate, turburare mare foarte, şi au bătut pe oamenii cetăţii, de la cel mic, până la cel mare, şi i-au lovit pe ei la şezuturile lor, şi Ghetenii aveau şezuturile pline de bube. Şi au trimis sicriul lui Dumnezeu în Ascalon, şi a fost după ce a intrat sicriul lui Dumnezeu în Ascalon, au strigat oamenii Ascaloniteni, zicând: pentru ce aţi adus la noi sicriul Dumnezeului lui Israil? Ca să ne omorâţi pe noi, şi tot poporul nostru? Si au trimis şi au adunat pe toţi domnii celor de alt neam, şi au zis: trimiteţi sicriul Dumnezeului lui Isndl, să se aşeze la locul lui, să nu ne omoare pe noi şi pe poporul nostru, că s-a făcut spaimă de moarte grea foarte în toată cetatea, dacă a intrat sicriul Dumnezeului lui Israil. Şi cei vii care n-au murit, s-au rănit la şezuturi, şi s-a suit strigarea cetăţii în cer.

Şi a fost sicriul Domnului în ţara celor de alt neam şapte luni, şi a scos pământul lor şoareci. Şi au chemat cei de alt neam pe preoţii şi pe vrăjitorii şi pe descântătorii lor, zicând: ce vom face sicriului Domnului? Arătaţi-ne nouă, şi cu ce-l vom trimite la locul lui? Iar ei au zis: de veţi trimite voi sicriul legii Domnului Dumnezeului lui Israil, să nu-l trimite-ţi desert, ci să-i daţi lui daruri cu ce sunteţi datori pentru păcat, şi atunci vă veţi vindeca, şi se va ierta vouă, sau veţi şti pentru ce nu se depărtează mâna lui Dumnezeu de peste voi. Deci ei au zis: ce jertfă pentru păcat să-i dăm Lui? Si le-au răspuns: după numărul domnilor celor de alt neam cinci şezuturi de aur, că o bătaie a fost peste voi şi peste domnii voştri şi peste popor, şi cinci şoareci de aur. Şi .să-i faceţi după asemănarea şezuturilor voastre şi după asemănarea şoarecilor voştri, care strică pământul şi veţi da Domnului mărire, ca să se ridice mâna Lui de peste voi şi de peste dumnezeii voştri şi de peste pământul vostru. Şi pentru ce învârtoşaţi inimile voastre? Precum şi-au învârtoşat Egiptul şi Faraon inimile sale; şi după ce i-au bătut pe ei, atunci i-a slobozind pe ei, şi s-au dus.

Deci acum, apucaţi-vă şi faceţi un car nou; şi să înjugaţi două vaci fătate întâia oară, şi care n-au mai fost înjugate, şi viţeii lor îi luaţi de la ele, şi-i ţineţi acasă. Şi luaţi sicriul Domnului, şi-l puneţi pe car, iar vasele cele de aur, care le veţi da Lui pentru păcat, le puneţi într-o ladă de laturea lui şi-l sloboziţi să meargă. Şi vă uitaţi să vedeţi oare merge pe calea, care duce la hotarul lui spre Vetsamis, că el ne-a făcut nouă acest rău mare, iar de nu, vom cunoaşte, că nu mâna Lui s-a atins de noi, ci o întâmplare a fost aceasta, care s-a făcut nouă. Şi au făcut aşa cei de alt neam, şi au luat două vaci fătate întâi, şi le-au înjugat la car, iar viţeii lor i-au închis într-o casă. Si au pus sicriul Domnului în car, şi lada lui cea cu şoarecii cei de aur şi cu asemănările şezutului lor. Şi au îndreptat vacile pe calea care merge spre Vetsamis, şi mergeau vacile drept pe calea aceea, şi nu stau nici se abăteau la dreapta sau la stânga, şi domnii celor de alt neam au mers după dânsul până la hotarul Vetsamis. Iar cei din Vetsamis secerau grâu în vale, şi ridicându-şi ochii lor au văzut sicriul Domnului şi s-au bucurat văzându-l. Şi a intrat carul în ţarina lui Ozie celui din Vetsamis, şi a stătut acolo lângă o piatră mare, şi lemnele carului le-au tăiat, iar vacile le-au adus arderi de tot Domnului. Iar Leviţii luând sicriul Domnului şi lada cea cu odoarele cele de aur, care erau lângă el, le-au pus peste piatra cea mare, şi oamenii cei din Vetsamis aducând arderi de tot, au jertfit jertfă Domnului în ziua aceea. Si cei cinci domni ai celor de alt neam au văzut, şi s-au întors în Ascalon în ziua aceea. Iar acestea sunt şezuturile cele de aur, care le-au dat cei de alt neam Domnului pentru păcat: al Azotului unul, al Gâzei unul, al Ascaloniei unul, al Ghetului unul, al Acaronului unul. Şi şoarecii cei de aur, după numărul tuturor cetăţilor celor de alt neam ale celor cinci domni de la cetatea întărită până la satul Ferezeului şi până la piatra cea mare, pe care au pus sicriul legii Domnului, care este îri ţarina lui Ozie vetsamisiteanul până în ziua aceasta.

Şi au bătut Domnul pe bărbaţii Vetsamisului, că au văzut sicriul Domnului, şi au omorât din ei cincizeci de mii şi şaptezeci de bărbaţi, şi a plâns poporul, că au bătut Domnul pe popor cu bătaie mare foarte. Şi au zis bărbaţii cei din Vetsamis: cine va putea sta înaintea Domnului Dumnezeului celui Sfânt? Si la cine se va sui sicriul legii Domnului de la noi? Şi au trimis solii la cei ce locuiesc în Kariatirim, zicând: întors-au cei de alt neam sicriul Domnului, pogorâţi-vă şi-l suiţi la voi"(g).

Oza a fost pedepsit cu moartea pentru că s-a atins fără evlavie de cele Sfinte. „împ. David, a adunat pe toţi tinerii din Israil, ca la vreo şaptezeci de mii. Şi s-a sculat şi a mers David şi tot poporul, care era cu el, şi din boierii lui Iuda s-au dus, ca să aducă de acolo chivotul lui Dumnezeu, peste care s-a chemat numele Domnului

puterilor Celui ce şade peste Heruvimi cei de peste el. Si a pus chivotul Domnului într-un car nou. Şi l-a luat din casa lui Aminadav celui din deal, şi Oza şi fraţii lui fiii lui Aminadav trăgeau carul cu chivotul şi fraţii lui mergeau înaintea chivotului. Iar David şi toţii fiii lui Israil săltând înaintea Domnului cu organe ce răsunau tare, cu cântări, cu canoane, cu alăute, cu tâmpine, cu chimvale şi cu fluiere. Au venit până la aria lui Nahor, şi a întins Oza mâna sa peste chivotul lui Dumnezeu, ca să-l ţie pe el, şi l-a ţinut, că boii cârmeau. Şi S-au mâniat cu iuţime Domnul pe Oza, şi l-au bătut acolo pe el Dumnezeu pentru îndrăznire, şi a murit acolo lângă sicriul Domnului înaintea lui Dumnezeu. Şi s-a mâhnit David pentru că au tăiat Domnul pe Oza, şi s-a chemat locul acela tăirea lui Oza, până în ziua aceasta.

Şi s-a temut David de Domnul în ziua aceea, zicând: cum va intra la mine sicriul lui Dumnezeu? Şi n-a vrut David să bage la sine sicriul legii Domnului în cetatea lui David, ci l-a băgat pe el David în casa lui Avedara GheteanuL Şi au şezut sicriul Domnului în casa lui Avedara Gheteanul trei luni, şi a binecuvântat Domnul toată casa lui Avedara şi toate ale lui"(h).

Pedeapsa clericilor care au slujit Sf. Liturghie cu nevrednicie

Un Preot pedepsit de Dumnezeu cu răni puturoase pe tot corpul pentru că slujea Sf. Liturghie cu nevrednicie. Se vede în Lavsaicon, adică în Viaţa Sfinţilor Părinţi, că un Preot era rănit foarte la cap, fără să se fi lovit vreodată, ci din slobozirea lui Dumnezeu, a putrezit nu numai carnea, ci şi osul, şi ieşea atâta greu miros şi rea putoare, că era o privirea

(g) 1 împ. 5; 6; (h) 2 împ. 6_{st1};

jalnică, neputând cineva a sta lângă dânsul. Aşa fiind, s-a dus la Schit să găsească un bătrân îmbunătăţit ca să-i ajute, şi i-a spus oarecare că Awa Macarie Alexandreanul a tămăduit mai mulţi bolnavi de felurite boale, şi mai ales pe o femeie care avea o boală nevindecată, că curgeau viermii din tot trupul ei, şi văzând-o cuviosul s-a milostivit spre dânsa şi rugându-se şapte zile şi şapte nopţi a tămăduit-o. Acestea auzindu-le Preotul s-a dus la chilia să se tămăduiască. Iar Sfântul, ca un văzător mai înainte cu duhul, a cunoscut pricina şi nu i-a răspuns măcar nici un cuvânt milostivitor, şi l-a lăsat de a zăcut afară din chilie, trei zile iar ucenicii lui s-au mâhnit pentru cel bolnav şi au rugat pe Awa, să se milostivească spre cel de trei ori ticălos şi Sfântul a zis: Nu este vrednic să se tămăduiască, şi să nu vă fie milă de dânsul, că Domnul l-a pedepsit cu această boală cumplită, fiindcă a îndrăznit cu mâinile întinate, de a sluji Sfânta Liturghie, după ce a curvit, şi nu s-a temut că-l va ucide Dumnezeeasca judecată, în timp ce pipăia acel neîntinat Mărgăritar, şi l-au primit în spurcata sa gură, necuviosul. Spuneţi-i dar, să se depărteze de Sfânta Slujbă şi să slăvească pe Dumnezeu că S-a milostivit mult spre dânsul, dându-i trupului lui această pedeapsă vremelnică ca să nu-l osândească veşnic. Acestea auzind Preotul, cu totul înspăimântat de mai înainte vederea cuviosului, a plâns cu amar şi s-ajurat că nu va mai îndrăzni a se atinge de cele Sfinte. Atunci s-a milostivit spre dânsul Sfântul şi i-a zis: crezi că Dumnezeu cunoaşte toate cele ale oamenilor sau nu? Iar el a răspuns: cu adevărat, aşa prea sfinte părinte. Şi a zis cuviosul: Dacă cunoşti cu adevărat greutatea fărădelegii tale şi mărturiseşti că această boală ţi-a venit de la Dumnezeu pentru desfrânarea şi neruşinarea ce ai făcut în faţa Stăpânului, pocăieşte-te dar din toată inima, rugându-te Prea Milostivului Dumnezeu, cu lacrimi fierbinţi, ca să te miluiască şi să nu te pedepsească în veacul ce va să fie. Iar Preotul iarăşi a jurat că nu va mai îndeplini nici o slujbă Preoţească ca să îndrepteze petrecerea sa după cum trebuie. Iar Sfântul a pus dreapta sa pe capul bolnavului, şi făcând rugăciune către Domnul, l-a blagoslovit, şi l-a trimis sănătos la casa lui(t).

Preot pedepsit de Dumnezeu cu slăbirea şi tremurarea mădularelor, fiindcă slujea Sf. Liturghie cu nevrednicie. Se vede iarăşi în Limonar, la fila 184, această minune pe care o scrie şi Chesarie şi alţii oarecare zicând: Că era un alt Preot nevrednic, şi totdeauna când slujea Sfânta Liturghie, slăbeau toate mădularele lui: tremura atâta, încât de primejduia să cază, şi cu mare greutate săvârşea Slujba, ticălosul. într-una din zile s-a întâmplat de faţă un Duhovnic evlavios şi îmbunătăţit carele a văzut o străină vedere,

(t) Mânt. păcăt o.c. pg. 394-5;

adică: în ceasul în care se împărtăşea Preotul, s-a prefăcut Mărgăritarul, adică Sf. împărtăşire, şi s-a făcut Prunc viu şi oprea pe Preot de la Sfânta împărtăşire, adică se lupta cu Preotul şi-l oprea de a se împărtăşi. Iar el apuca cu sila pe Prunc şi-L apropia la gură ca să-L mănânce, dar Pruncul îşi întorcea faţa în altă parte, şi nu vrea ca să intre în gura lui. în sfârşit, după ce s-au luptat mult ceas, a intrat Sf. Prunc în nevrednica gură a Preotului, însă cu faţa foarte mânioasă şi turburată. Acestea văzând Duhovnicul, a înţeles pricina, şi după Liturghie a povestit în taină Preotului vedenia şi l-au sfătuit aşa: păzeşte-te de acum înainte şi să nu mai îndrăzneşti a sluji, ca să nu se mânie Dreptul Judecător şi te va ucide cu trăsnet sau cu sabie nevăzută precum şi alţii mulţi au pătimit şi te vei munci veşnic, îndreptează-te dar prin pocăinţă şi mărturisire şi plângi amar, că nu ştii dacă vei ajunge până mâine. Eu crez fără de îndoială, că pentru mântuirea ta m-a luminat Domnul astăzi să viu la Sf. Liturghie. Deci să nu mai defaimi de acum înainte Milostivirea Domnului nostru, Carele te-a aşteptat atâta vreme să te pocăieşti şi nu te-a pierdut ca pe un defăimător al Său neruşinat. Acestea auzind Preotul s-a înfricoşat şi pocăindu-se din toată inima, şi-a mărturisit păcatele, primind canon cuviincios, neîndrăznind mai mult să slujească cele Sfmte, şi n-a mai căzut în cele

dintâi păcate, ci s-a sfârşit întru petrecere curată şi plăcută lui Dumnezeu(t).

Preot vrăjitor legat de stâlpul Bisericii, în timp ce îngerul Domnului luând chipul lui, slujea Sf. **Liturghie.** Aproape de Mitropolia Constantianei Chîprului, este un sat ce se numeşte Trahiad, în care cu zece ani înainte de luarea acestui ostrov, era un preot, care batjocorindu-se.de diavolul, a învăţat meşteşugul vrăjitoriei, şi întru atâta nedumnezeire şi defăimare a venit ticălosul, că mânca şi bea din Sfintele Vase cu desfrânatele. Deci, Dumnezeeasca Judecată n-a mai răbdat atâta neruşinare şi văzându-l boierul locului aceluia, l-a osândit la moarte. Era atunci Arhiepiscop al ostrovului aceluia, vrednicul de pomenire Arcadie. Deci, când au adus pe acest preot, şi cu totul îndrăzneţ în mijlocul priveliştii, unde era adunată mulţime nenumărată ca să vază pierzarea celui rău credincios, a vorbit către dânsul acestea, sfetnicul boierului, care era înţelept şi deajlins învăţat: Spune o necuratule şi plinule de toată fărădelegea, de ce ai defăimat Biserica noastră şi nu te-ai temut de înfricoşata Judecată ce va să fie? Cum ai îndrăznit a te apropia călcătorule de lege la acel sfinţit Altar al Dumnezeeştei Măriri? Cum ai săvârşit acea fără de sânge Jertfă? Cu ce inimă întinată ai primit pe Cel cu totul neîntinat? Cu ce buze Iudaiceşti L-ai sărutat? Cu ce

(t) Mânt. păcăL o.c. pg. 395-6;mâini spurcate L-ai pipăit de trei ori ticălosule?! Cu ce ochi L-ai privit? Cum nu te-ai cutremurat şi să te înfricoşezi, nu cumva se va deschide pământul şi te va înghiţi, sau va cădea trăsnet din cer, şi te-ar fi ars cu totul, că slujind şi închinându-te diavolului, ca un porc nămolit în glod, împărtăşeai pe norod cu Dumnezeeştile Taine? Atunci a răspuns spurcatul: Pe Dumnezeul meu, Care vrea să mă pedepsească prin mâinile tale întru acest ceas, şi mai ales în ceasul muncii cei fără de sfârşit, nu mint că din ceasul în care m-am făcut vrăjitor şi fermecător, nu slujeam eu Sfânta Liturghie, ci când intram în Sfântul Altar se pogora Dumnezeesc înger şi mă lega în dosul stâlpului, şi săvârşea el Sfânta Liturghie; şi după ce isprăvea Slujba ca să împărtăşească pe norod, atunci mă deslega şi ieşeam. Acestea auzindu-le tot norodul, a slăvit pe Domnul zicând: ¡jVlare este Dumnezeul creştinilor, şi adevărată credinţa drept-credincioşilor". Acestea strigând norodul, preotul cel fără de lege osândindu-se prin însăşi gura lui de toţi, s-a ars în foc ticălosul(t).

Unui Preot care a slujit şi s-a împărtăşit cu nevrednicie i s-au ars mâinile până la coate. în Franţa era un preot nevrednic şi slujind într-o sărbătoare unde era mult norod, în ceasul când vrea să se împărtăşească a căzut foc din cer şi i-au ars mâinile până la coate, rămânând jalnică privire tuturora. Mai multe pilde aveam să scriu ca să se înfricoşeze cei ce cu nevrednicie slujesc, însă pentru ca să scurtăm cuvântul, să scriu, numai una prea înfricoşată(tî).

Unui cleric mare, din porunca Universalului Judecător, i s-a tăiat capul de îngeri noaptea. În Saxonia era un tânăr cu numele Un dus, care avea dragoste ca săînveţe carte, şi nu putea că era greu laminte şi nuînţelegea deloc. Deci mergând la Biserică, adesea se ruga Domnului şi Prea Curatei Maicei Sale, ca să-i lumineze mintea şi să poată învăţa. Aşa a făcut de multe ori rugându-se, şi într-o noapte a văzut în somn pe Prea Sfânta, zicându-i: „Iată, îţi dau ţie Darul înţelepciunii, dar păzeşte-te şi tu ca să nu te faci nemulţumitor facerei de bine, şi să iei pedeapsă sufletească şi trupească". Sculându-se dartânărul din somn s-a aflat cu totul înţelept dascăl, încât toţi se minunau de înţelegerea şi de cuvintele lui, care cunoscând că nu era de la oameni învăţătura lui, ci din cer, îl cinsteau şi-l aveau la evlavie. în puţină vreme a murit Mitropolitul şi l-au pus pe dânsul Arhiereu al cetăţii, carele după ce a luat vrednicia, nu petrecerea cu plăcere de Dumnezeu ca şi mai înainte, ci uitând darul cel prea mare ce a primit de la Dumnezeu,

(t) Mânt. păcăt o.c. pg. 396-8; (f) Mânt. păcăt pg. 398;

nemulţumitorul, nu păzea rânduiala, şi canonul bisericesc, ci îşi făcea toate voile trupului, şi mai rău decât toate, că îndrăznea a sluji fără mustrare de ştiinţă, şi hirotonisea pe alţii, curvar fiind şi necurat. Prin urmare, Dumne- zeeasca Judecată n-a mai răbdat o asemenea neruşinare, ci l-au pedepsit în chip înfricoşat, spre pilda altora, ca să se îngrozească cei asemenea lui, şi să nu mai îndrăznească a se atinge de cele Sfinte. Deci să ascultaţi sfârşitul lui.

în acelaşi oraş era un Preot îmbunătăţit, cu numele Petru, care a rămas într-o noapte în Biserica Sf. Mavrichie, care era Mitropolie, şi priveghea rugându-se, pentru că a doua zi cugeta să slujeascaf Stând dar el la rugăciune, a venit un văht silnic la miezul-nopţii şi a stins toate candelile Bisericii. După aceia au venit nişte tineri în haine strălucite, înconjuraţi de lumină, care au pus pe Sf. Masă un jilţ prea strălucit şi prea Slăvit. Iar Preotul înspăimântându-se, sta într-un colţ al Bisericii ca să vază ce va urma. Atunci a venit împăratul Slavei îmbrăcat în haine Arhiereşti, şi cu împărătească diademă. Şezând în jilţ, a făcut semn îngerilor ca să aducă pe cel mai sus pomenit Mitropolit, legat de mâini şi de picioare ca pe un osândit După aceasta s-a apropiat de Judecătorul, Sfântul acelui locaş, adică Sf. Mavrichie cu cei împreună ai lui nevoitori, şi închinându-se Domnului a zis către Dânsul: rogu-mă Ţie Judecătorule Prea Drepte, pedepseşte pe acest rău credincios şi călcător de lege, că nu este păstor, ci un lup răpitor, cheltuind venitul casei mele la voile sale cele trupeşti.

Acestea zicând Sfântul, cerea vreme osânditul ca să se pocăiască. Iar Domnul a răspuns: *„Acum când a ajuns sfârşitul tău cauţi vreme ca să te îndreptezi? Ce ai făcut înainte? "* Atunci şi Prea Curata Stăpână arătându-se, a zis: „Rogu-mă Ţie Judecătoiule Drept, şi dulcele Meu Fiu, nu milui pe acest nemulţumitor, ci pedepseşte-l după faptele lui". Deci a poruncit Stăpânul îngerilor să-i taie capul lui. Si aşa a luat sfârşit vedenia, şi a rămas întuneric în Biserică ca şi mai-nainte.

Iar Preotul de frică a rămas încremenit, şi zăcea ca un mort. După ce s-a luminat de ziuă, l-au găsit zăcând încă la pământ, şi nu putea să se scoale ci numai le-a spus cele ce a văzut, care ducându-se în casa Arhiereului, l-au găsit în adevăr cu capul tăiat, şi toţi s-au înspăimântat(t)

Cei nevrednici au fost opriţi de a se împărtăşi cu Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

Doi călugări din eresul Nestorianilor opriţi de la Sf. împărtăşire.

Vedenie. în dealul unde a zidit împărăteasa Evdochia un turn în pustia

(t) Mânt păcăt. pg. 398-400;dinspre răsărit, vieţuiau doi monahi, care se ţineau de eresul lui Nestorie; pentru care foarte se mâhnea Sfântul Părinte stareţul lor, căci rătăciseră din calea cea dreaptă. întru acea vreme, Sfântului i s-a întâmplat vedenia aceasta: Se părea a fi în Biserică, săvârşindu-se slujba, şi în mijlocul fraţilor a văzut stând pe acei Nestorieni. Apoi când a venit vremea Sfintei împărtăşiri, toţi fraţii se apropiau de Dumnezeeştile Taine şi se împărtăşeau; iar cei doi eretici vrând a se apropia de împărtăşire, îndată i-au oprit nişte ostaşi înfricoşaţi, respingându-i de la împărtăşire, şi izgonindu-i din Biserică. Dar fericitul ruga pe ostaşi să lase şi pe cei doi monahi, să fie împreună cu fraţii în Biserică, şi să nu-i oprească a se împărtăşi. însă ostaşii au răspuns zicând: „Nu se cuvine a lăsa să se împărtăşească cu Dumnezeeştile Taine, aceştia care sunt jidovi; că nici pe Hristos nu-l mărturisesc a fi Dumnezeu, nici pe Prea Curata Fecioara Maria a fi Născătoare de Dumnezeu".

Dintru această vedenie, fericitul mai mult se mâhnea fiindu-i jale de pierzarea sufletelor lor. Deci multă nevoie a suferit, postind şi rugându-se lui Dumnezeu pentru dânşii, ca să-i lumineze cu lumina cunoştinţei adevărului. Apoi adeseori se ducea la dânşii, învăţându-i, mustrându-i, rugându-i şi sfătuindu-i; până ce în sfârşit, cu Darul lui Dumnezeu i-a câştigat la credinţa Bisericii lui Hristos. Astfel se îngrijea cuviosul pentru mântuirea sufletelor omeneşti. După aceia i-a pogorât pe dânşii din dealul acela şi i-a dat în Mănăstirea lui Teodosie; iar în locul lor, a încredinţat dealul acela unuia din ucenicii săi, cu numele Ioan Vizanteanul; unde după putină vreme cu sporirea ajutorului lui ^ .

. ~ ' ' ... . . - . „Daca vei asculta cu luare
Dumnezeu, s-a zidit şi Manasirea(t). aminte glasul Domnului Dumnezeului tău... Eu te voi

Un creştin trăind departe de dragostea scăpa de orice primejdii şi dureri.
Bisericii, a murit neîmpărtăsit. Nu amânaţi Eu sunt Dumnezeu care te
împărtăşirea. Preotul unui sat se plângea căvmdecă... Eu sunt calea, adevărul
V - J . ' . . . . . J . , şi viata... (Es. 15;,; Ioan 14,; mulţi dintre credincioşii sai veneau tot târziu la [4: 8 . H' . jq . Evr 9[6].
Sfânta Biserică, şi nu se cuminecau decât foarte Ape. 2.3?*2i).[23] ''

rar. Unul dintre credincioşi s-a îmbolnăvit greu şi a chemat Preotul să-l împărtăşească. Preotul numaidecât se pregătea să meargă la dânsul. Pe drum zicea Preotul în sine: Dumnezeule, mi-aduc

(t) V.Sf. 5 a XII-a o.c. pg. 239-241;

aminte că acest credincios venea târziu la Sf. Biserică şi nu se cumineca decât foarte rar! Oh! el venea târziu spre Domnul şi mă tem ca nu cumva Domnul să meargă târziu la dânsul. Când Preotul ajunsese la casa credinciosului său, acesta murise, fără a putea fi împărtăşit. I

Câţi creştini se împărtăşesc foarte rar după Botez, şi înainte de moarte, sau numai după Botez, dacă moartea îi cheamă fără de veste. Deci nu amânaţi împărtăşirea(f).

Pedeapsa celor ce s-au împărtăşit cu nevrednicie

Sf. Biserică şi Curtea ei sunt Sfinte. Ele sunt sfinţite şi destinate creştinilor, pentru a-şi plânge păcatele, a mulţumi Milostivului Dumnezeu pentru bogăţia Darurilor Sale cu care ne-a împodobit şi pentru purtarea de grijă de mântuirea noastră, pentru a asculta Dumnezeeştile Slujbe, învăţături şi cântări. Curtea Sf. Biserici este sfinţită şi destinată adunării credincioşilor pentru catehizări,

(t) Vezi 350 pilde o.c. pg. 69 c. 62;

Creştini care după Sf. împărtăşire s-au întors iarăşi la jocuri, beţii, curvii... au fost pedepsiţi aspru de Dumnezeu cu vărsare de sânge, potop, grindină, şerpi veninoşi ş.a. prin care piereau. Vezi despre aceasta în „Mântuirea Păcătoşilor", pg. 405-6.

Creştinului nepocăit, pentru desfrânare i s-a spart gâtlejul când s-a împărtăşit. Altul iarăşi nevrednic fiind a curvit nepriceputul, pe urmă nu s-a înfrânat, ci a mers pentru plăcera oamenilor, şi s-a împărtăşit cu ceilalţi creştini. Dar îndată ce a primit Mărgăritarul în spurcata sa gură, s-a spart gâtlejul lui, şi ieşind Prea Sfântul Trup al Stăpânului, a zburat iarăşi în Sfântul Potir, iar cel rău credincios a căzut la pământ şi a murit(t).

O creştină care s-a împărtăşit fără a-şi mărturisi toate păcatele s-a osândit în iad. O femeie era la arătare evlavioasă, întru postiri şi rugăciuni îndeletniciridu-se, iar pe dinlăuntru cu totul mândră, se gândea că este bună şi sfântă. încă ţinea minte atât de mult răul, încât, când s-ar fi smintit vreodată de cineva, nu-l mai ierta, nici nu mai putea să-l vază, ci rămânea neîmpăcându-se niciodată cu acela. Prin urmare s-a îmbolnăvit şi a chemat pe Duhovnic, mărturisindu-se, însă nu desăvârşit precum trebuie, ci fără de folos şi fără de pricepere, cu ştiinţa spurcată, după cum fac de multe ori cele nebune şi neglijente femei, care lasă păcatele cele mari şi spun pe cele mici, iar pe cele grele le trec cu vederea, pentru nepriceperea sau vicleşugul lor, ca să nu se ruşineze, mândrele. Pentru care lucru ticăloasele se

învăţături religioase educative, pentru rugăciuni, cântări duhovniceşti, pentru mese duhovniceşti, pentru înmormântarea creştinilor repausaţi, pentru slujbele morţilor, pentru tot ceea ce aduce luminare şi sfinţenie adunării Bisericii. Aici e loc sfânt şi cu pază şi sfinţenie să umblăm ori să stăm într-insul. Mare şi cumplit păcat săvârşesc acei creştini uşurateci de minte, care fac vai lor! jocuri în jurul Sf. Biserici, ba unii îndrăciţi chiar în Curtea Domnului. Groaznică răspundere şi pedeapsă îşi atrag asupră-şi Preoţii aceia şi conducătorii parohiei care dau voie a se face jocuri, petreceri păgâneşti în Curtea Bisericii. în grea pedeapsă şi afurisenie cad toţi aceia, cărora nu le mai ajunge pământul pentru blestemăţii; ci obrăznicindu-se cu îndărătnicie, vin să profaneze şi Curtea Domnului cu jocuri, cântece curveşti, blestemăţii şi răsuri lumeşti. Mi s-a spus de un credincios, că împrejurul unei Sf. Biserici edificată de credincioşi, unde Preotul a sângerat până la jertfă pentru înjghebarea ei spirituală şi materială, creştinii uşuratici au făcut joc. Au jucat acolo unde mai înainte ascultaseră Sf. Liturghie şi sfinţirea Bisericii şi a locului, prin stropirea agheasmei însoţită de sf. rugăciuni. Acolo unde a răsunat glasul sfinţiţilor liturghisitori la sfinţirea Bisericii, au răsunat cântece de jocuri curveşti. Acolo în jurul Bisericii unde au îngenunchiat creştinii în timpul Sf. Liturghii, s-au făcut jocuri care au pus sub afurisenie pe cei ce le-au făcut şi au luat parte la ele (Vezi pedeapsa jucătorilor în „Părăsiţi calea pierzării" şi „Izvorul răutăţilor" de autor). Vai, vai, vai acestora şi tuturor acelora care profanează Curţile Domnului cu astfel de blestemăţii. împărăteasa Bizanţului, Eudoxia, care între alte blastemăţii a dat libertate creştinilor uşuratici a juca înaintea Bisericii Sf. Sofia din Ţarigrad în timpul Sf. Ioan Hrisostom, a fost aspru pedepsită de Dumnezeii, putrezindu-i carnea de pe coip; iar după moartea ei cumplită, 31 de ani i s-a cutremurat mormântul. Cei ce dau voie a se face jocuri în preajma Sf. Biserici, să ia aminte şi să se îndrepteze, căci cumplită pedeapsă îi aşteaptă.

(t) Mânt păcăt. pg. 406;

muncesc, după cum un îndrăcit a mărturisit că un Duhovnic, jurând pe duhul cel necurat să iasă din cel bolnav. I-a întrebat să-i spună, care se muncesc mai mulţi la număr în iad, bărbaţi sau femei? iar dracul i-a Creştinul recunoscându-şi păcatele sale, căindu-se că le-a făcut părăsindu-le pentru totdeauna, aleargă la Scaunul Sf. Spovedanii — ca şi fiul risipitor la tatăl său — (a) şi le mărturiseşte cu hotărârea de a nu se mai întoarce înapoi la ele. Făcând pocăinţă, spovedanie, şi lepădare pentru totdeauna de toate păcatele sale, creştinul dobândeşte iertarea, înfierea şi drept de moştenire în împărăţia lui Dumnezeu. Mărturisirea păcatelor făcută cu învinuire asupra aproapelui, ca Adam asupra Evei, şi a Evei asupra şarpelui (b); cu desnădăjduire ca a lui Cain şi Iuda Iscariotul (c), ori cu gândul de a mai săvârşi păcatele făcute şi după mărturisire ca Faraon (d), rămân neiertate şi atrag pe oameni în pedeapsă vremelnică şi veşnică... între multele păcate care atrag sufletele la pierzare vremelnică şi veşnică, păcatul pârei sau al grăirei de rău, este o groaznică armă diavolească. Cu ajutorul pârei diavolul alimentează învrăjbirile creştinilor, dezbinările Bisericii şi pierderea multor suflete. Cei ce nu părăsesc păcatul acesta satanicesc (e) cad în osândă vremelnică şi veşnică/ „pâra e meseria diavolilor (f) care sunt cei mai înverşunaţi vrăjmaşi ai neamului omenesc. Creştinul care are obiceiul de a pâri pe fratele său creştin, pentru a-l păgubi şi sărăci în averea în cinstea sa să părăsească acest păcat; că toate păcatele câte le va face, după ce şi le va mărturisi şi îşi va face canonul dat de Duhovnic, i se vor ierta; iar păcatul pârei, al nedreptăţii nu i se va ierta cu nici un mijloc, că-este mai mare decât uciderea. „Iată vă poruncesc vouă Preoţilor, oricine ar veni la voi să se spovedească, şi va avea acest păcat al pârei, de se va apuca acel om înaintea voastră, cu chezăşie bună, cum că nu va mai pâri pe nimeni în viaţa lui, voi să-i faceţi iertăciune, dându-i canon, apoi să se cuminece. Iar de nu va vrea să se părăsească de păcatul pârei, cel ce vine la Sf. Spovedanie, să-l lipsiţi nu numai de Sf. Taină; ci şi de la Sf. Bisericâ, pentru că unul ca acela stă împotriva lui Dumnezeu şi se aseamănă cu diavoluT'(g).

' (a) Lc. 15$_{11\text{-}32}$; Ps. 50$_{21}$; (b) Fac. 3; (c) Fac. 4; Mt. 27$_{3_5}$; (d) Eş. 9$_{27\ 30}$; 10$_{1617}$; (e) Vezi pg. 310- 311; Cf) Fac. 3,$_{6}$; Iov. 1^",; 2,$_{10}$; Ape. 12.$_{10}$; (g) Mitropolitul Antim Ivireanul, Didahlii o.c. pg. 99. comp. Ilie Miniat, Didahlii o.c. pg. 143-144; 15-24;

răspuns că femeile. Atunci Duhovnicul i-a zis: „nu te cred, pentru că femeile nu fac nici o negustorie sau speculă, nici vând sau cumpără sau alte asemenea care bărbaţii întrebuinţează, înşelând unii pe alţii şi nedreptăţindu-se". Zis-a dracul: pentru patru păcate care fac femeile se muncesc mai mult. întâi, fiindcă se împodobesc şi-şi înfrumuseţează trupul cu feţe ca să arate mai frumoase decât fireasca lor bunăcuviinţă a chipului pe care Ziditorul le-au dat. Al doilea, pentru vrăjile lor şi ghiciturile şi că fac farmece, varsă cărbuni, pun lacăte, dau cu bobii pentru felurite pricini, nu împrumută în zilele cele dintâi ale lunii, nu dau foc în unele din zile, cred în ţipetele păsărilor, şi alte multe asemenea fac... Al treilea, pentru bârfirea şi clevetirile care fac nu numai acasă, ci şi în Biserică şi nu iau aminte la cele ce se citesc... Al patrulea şi cel mai rău decât toate, că nu se mărturisesc bine nici spun toate la Duhovnic, ci numai puţine oarecare, de obicei, că adică s-au mărturisit, şi aşa se împărtăşesc cu nevrednicie şi li se face întru osândă, muncindu-se ca nişte muieri nebune şi nepricepute. Aşa a fost şi cea mai de sus, căreia văzându-şi sfârşitul să vă îndreptaţi viaţa ca să nu vă duceţi la aceea întru pierzare. în sfârşit, după ce a mărturisit-o Duhovnicul au adus Sf. Taine, ca s-o împărtăşească, iar dânsa a întors faţa către perete, neputând nici a privi la acel Mărgăritar, ci mai ales din Dumnezeeasca slobozire şi ca să cunoască toţi dreapta lui Dumnezeu judecată prin veşnica muncă, a strigat aceasta cu glas mare: Precum eu pentru mândria mea nu iertam pe cei ce-mi greşeau, nevrând a mă împăca cu dânşii, ci le întorceam spatele, aşa acum Domnul îşi întoarce Faţa Sa de către mine, şi nu voieşte să-mi primească nevrednicul meu suflet, nici î-l voi vedea vreodată întru împărăţia Sa, ci mă voi arde în focul cel veşnic. Acestea zicând, cu ticăloşie şi-au dat sufletul său(t).

Un îndrăgitor al păntecului împărtăşindu-se fără a posti postul rânduit, a fost aspru pedepsit. Un Episcop îmbunătăţit şi cărturar, făcea cuvânt de învăţătură în Biserică, în Miercurea cea dintâi a Sfântului Post, pentru postire, îndemnând pe norod la această faptă îngerească, să postească toţi deopotrivă bogaţi şi săraci, după cum Sfinţii Părinţi au legiuit. Deci, creştinii cei evlavioşi au păzit postul cu sârguinţă după cum se cuvine, iar unii din neruşinaţii îndrăgitori de pântece, a căror dumnezeu le este pântecele, au clevetit pe Arhiereu că nu ştie *ce* vorbeşte, zicând că Dumnezeu nu cercetează niciodată ce mănâncă omul, şi altele asemenea, pe care i le-au arătat alţii Episcopului. Iar el aştepta ca să-i mustre cu chip îndemânatic şi la vreme cuviincioasă. Deci într-o zi fiind tot norodul adunat la Biserică,

(t) Mânt. păcăt. pg. 406-8;a făcut iarăşi cuvânt de învăţătură împotriva îndrăgitorilor de pântece, arătând că: câţi nu au păzit cu amănunţime postul cel hotărât sunt asemenea lui Adam şi Eva. Si precum aceia s-au surghiunit din Rai"pentru neascultarea lor, aşa şi eu poruncesc să fie depărtaţi de Dumnezeeasca împărtăşire a Stăpânului Trup câţi nu au păzit postul cel poruncit şi să nu se împărtăşească până în sfânta cincizecime. Acestea zicând, a poruncit Preoţilor să nu îndrăznească cineva să împărtăşească pe vre-unul din aceştia, şi aşa au făcut. Iar unul din aceia, obraznic şi mândru, defăimând hotarul cel legiuit de Episcop, s-a îmbrăcat în haine muiereşti nepriceputul şi s-au amestecat cu muierile ca să nu-l cunoască Preotul şi aşa să se împărtăşească. Deci îndată ce a primit prea îndrăzneţul, Sfânt Trupul Domnului în. spurcata sa gură, această Pâine a vieţii şi prea mântuitoare, ceea ce dă creştinilor sănătate şi toată mângâierea, s-a făcut acestui ticălos pricină a toată durerea, cumplită chinuire şi nepovestită muncă.

A căzut dar la pământ, ticălosul, strigând cu glas mare, şi din multă durere, socotea că i se rupeau cu silnicie mădularile, şi ieşea din gura lui atâta sânge, cât fieştecarele gândea că sabia dreptăţii a sfâşiat cele dinlăuntrul ale lui. Au întrebat toţi pricina acestei năprasnice pedepse, însă el nu putea să vorbească nicidecum, ci desbrăcându-se de hainele muiereşti l-au cunoscut toţi şi s-au mirat, iar el plângea cu jalnică tânguire cerând cu chipuri iertare pentru cele făcute de dânsul. Viind după aceia Episcopul şi milostivindu-se spre dânsul, i-a citit rugăciunile de iertare şi atunci îndată a vorbit, mărturisindu-şi păcatul său cu durere de inimă şi vărsare de lacrimi minunată. Canonisindu-l dar Arhiereul i-a tămăduit durerea, iar el mulţumind făcătorului de bine Dumnezeu, şi-a îndreptat petrecerea sa cu mare sârguinţă şi s-a săvârşit întru viaţă plăcută lui Dumnezeu(t).

Călugăr pedepsit pentru căderea în desfrânare. Salvarea lui. Un

oarecare frate călugăr, trimiţându-se din Mănăstire la ascultare, a intrat într-o cârciumă şi s-a îmbătat de vin, apoi a căzut în păcatul necurăţiei trupeşti. Şi a fost într-una din zile, făcând păcatul cel obişnuit, apoi întorcându-se prin pustie la Mănăstire, a intrat într-o pădure, şi iată un balaur mare s-a repezit asupra lui, vrând să-l înghită; iar monahul fugea şi se abătea încoace şi încolo, vrând a se scăpa de balaur, dar acela îl gonea. Deci strâmtorându-se fratele de pretutindeni, şi nu mai putea sa fugă undeva, l-a ajuns balaurul să-l mănânce. Şi aducându-şi aminte de fericitul împărat Elesvoiu, s-a întors şi a zis către balaur: „Te jur cu rugăciunile prea sfinţitului şi dreptului Elesvoiu, depărtează-te de la mine". Iar

(t) Mânt. păcăt. pg. 408-9;

balaurul ca şi cum s-ar fi ruşinat de numele celui pomenit, al Sfântului Elesvoiu, a stătut; şi prin porunca lui Dumnezeu luând glas omenesc, a zis către monah: Cum te voi cruţa pe tine? Pentru că îngerul lui Dumnezeu venind mi-a poruncit să te mănânc, pentru necurăţiile tale; fiindcă te-ai făgăduit a sluji Domnului întru curăţie, iar acuma petreci

spurcând trupul tău, şi mâniind pe Sfântul Duh. Iar monahul auzind pe balaur grăind omeneşte şi vădindu-i faptele lui, a rămas fără răspuns, şi tremurând, ruga cu jurământ pe balaur, ca să-l curţe. Iar balaurul i-a zis: ce mă juri pe mine aşa? Tu singur mai întâi te jură mie, că de acum nu vei mai săvârşi necurata faptă trupească, şi atunci te voi lăsa pe tine. Iar fratele jura, zicând: Mă jur pe Dumnezeul ce locuieşte în ceruri, şi pe rugăciunile cinstitului împărat Elesvoiu, că de acum nu voi mai mânia pe Domnul meu, pe Care acum rău L-am mâniat cu necurăţia trupească. Acestea zicând monahul, îndată s-a pogorât foc din cer, şi a mistuit pe balaur înaintea monahului. Iar el fiind cuprins de frică şi de cutremur s-a dus în Mănăstirea sa şi după aceia n-a mai greşit înaintea Domnului cu păcatul desfrânării, şi s-a săvârşit întru bună pocăinţă(t).

Bărbaţii sfinţi au văzut în timpul Sf. împărtăşiri, pe cei credincioşi cu feţele luminate; iar pe cei nevrednici cu feţele întunecate. Sf. Nifon, ne arată că la împărtăşirea creştinilor cu Sf. Taine, a văzut feţele celor ce veneau a se împărtăşi, ale unora luminate, iar ale altora întunecate. „Feţele unora — zice — erau luminate ca soarele; iar ale altora întunecate ca de arapi. îngerii care stau înainte, luau seama care şi cum se apropie. Deci pe aceia ce se împărtăşeau cu vrednicie îi încununau; iar de către cei nevrednici — negri la suflet — se întorceau şi se mâhneau(i).

în viaţa Sf. C. Macarie Alexandreanul, privitor la împărtăşirea sfinţilor şi ispitele lor de la diavoli, ni se povestesc acestea: „Cuviosul Macarie i-a spus lui Palade despre cuviosul Marcu că din mâini îngereşti primea împărtăşirea cu Sfintele Taine. Aceasta a văzut-o Sf. Macarie cu ochii săi când el slujind Sf. Liturghie, împărtăşea pe fraţi şi zicea: „Niciodată n-am dat Dumnezeeştile Taine lui Marcu nevoitorul. îngerul din Altar îi da lui nevăzut; iar eu vedeam numai degetele mâinilor celui ce-i da". Acel cuvios Marcu, când era tânăr, Testamentul Nou şi Vechi îl spunea pe de rost. El era foarte blând şi înfrânat. S-a luptat zilnic cu diavolul până la adânci bătrâneţe(j).

Acelaşi Sfânt Macarie povestea că atunci când veneau fraţii a se împărtăşi cu Sf. Taine şi întindeau mâinile pentru a primi P.S. Trup al Domnului...

(t) V.Sf. 19 a XII-apg. 995-7; (i) V. Sf. 23 aXII-ao.c.; (j) V.Sf. 19 Ian. o.c. pg. 964-5; 968-9;

atunci a văzut cuviosul că unora din fraţi le punea cărbuni de foc în mâini; iar Trupul Domnului Hristos care se da cu mâna Preotului, se întorcea înapoi la Altar. Când veneau cei vrednici Sfintei împărtăşiri, de la aceea fugeau diavolii departe; iar îngerul Domnului sta în Altar cu Preotul şi întindea preoţeasca mână spre împărtăşirea Dumnezeeştilor Taine.

38. **Pentru ce sfinţiţii slujitori se împărtăşesc în interiorul Sf. Altar, îndeosebi cu P.S. Trupul şi Sângele Domnului Hristos; iar**

poporul cu P.S. Trup şi Sânge al Domnului Hristos amestecat, dinafară de Sf. Altar? Ce însemnătate au acestea? împărtăşirea sfinţiţilor liturghisitori şi slujitori, deosebită de a credincioşilor, în loc şi formă, se explică astfel: Mântuitorul nostru Iisus Hristos, a dat Sfinţilor Săi Ucenici şi Apostoli la Cina cea de Taină, în casă înlăuntru foişorului, mai întâi P.S. Trupul Său sub chipul Pâinei sfinţite. După aceea, tot acolo înlăuntru foişorului, au dat lor P.S. Sângele Său sub chipul Vinului, Joi seara. Poporului însă, i s-a arătat mai pe urmă, adică a doua zi Vineri, răstignit pe Crucea Golgotei, de la ora 6-9 (12-3 la noi) la un loc Prea Sfântul Trup şi Sângele Său, care a curs din Coasta Sa. Astfel sfinţiţii slujitori împărtăşindu-se deosebi cu P.S. Trup al Domnului şi deosebi cu P.S. Sângele Domnului, închipuiesc pe Sfinţii Ucenici şi Apostoli ai Domnului, care astfel au primit aceste Dumnezeeşti Taine la Sf. Cină.

Clericii inferiori dimpreună cu poporul, împărtăşindu-se cu P.S. Trupul şi Sângele Domnului la un loc, dinafară de Sf. Altar dinaintea sfintelor uşi împărăteşti, închipuiesc pe poporul dreptcredincios dimpreună cu P.S. Maica Sa în frunte, care priveau Prea Sfântul Trup al Domnului nostru Iisus Hristos răstignit şi roşit de Sângele Lui pe Cruce.

39. **în ce formă se împărtăşeau primii creştini?** în Biserica primară, credincioşii ei, se împărtăşeau ca şi sfinţiţii slujitori ai Altarului. întâi li se da Prea Sfântul Trup al Domnului Hristos în mâini, aşa cum li se dă credincioşilor astăzi Sf. Anaforă. Apoi li se da de către Diaconi Prea Sfântul Sânge din Sf. Potir. Mai târziu unii credincioşi primeau Prea Sfântul Trup nu deadreptul în mâini; ci în vase de aur, argint şi de alte metale scumpe ori mai simple, după putere, făcute şi întrebuinţate anume numai pentru acest scop. Sfintele Taine era astfel duse de credincioşi la casele lor, pentru a se împărtăşi cei ce nu putuseră lua parte la Sf. Liturghie din cauza boalei şi din alte motive binecuvântate. în astfel de vase se păstrau Sf. Taine de către credincioşi, pentru a se împărtăşi eu Dânsele zilnic, sau atunci când nu puteau lua parte la Dumnezeeasca Liturghie ori aceasta nu se putea oficia din cauza prigonirilor păgânilor şi ereticilor sau din alte întâmplări nepreväzute. Sf. Sinod al VI ecumenic în canonul 101, a hotărât să se delăture această obişnuinţă, că mâinile omului, făcut de Dumnezeu după chip şi asemănarea Sa, sunt mai cinstite decât orice vas. Apoi Sf. Părinţi ai acestui Sf. Sinod, au orânduit, că, oricare din credincioşi voiesc să se împărtăşească cu P.S. Trupul Domnului, trebuie să-şi pună mâinile în chipul Sfintei Cruci şi aşa să-l Primească(l).

în canonul 97 al acestui Sinod, după Pravila mare, zice aşa: „Care vrea să se cuminece, acela să-şi pună mâinile în chipul Crucii pe piept şi să ia (P.S. Trup şi Sânge) cu gura; iar care va face vas de aur sau alt lucru cu care să ia în locul mâinilor, acela să se afurisească"(m).

Femeile în acele timpuri vechi, pentru primirea în mână a P.S. Trup al Domnului Hristos, aveau la sine o bucată de pânză anume făcută în acest scop. Acea pânză se numea: „Pânza Domnului". Această

datină se vede şi astăzi la unii credincioşi bărbaţi şi femei, care vin şi primesc Sf. Anafor㠎n batiste sau în hârtii curate. La început aceste pânze consacrate primirii P.S. Trup al Domnului, erau obligatoriu pentru toate creştinele. Mai pe urmă însă s-a delăturat din diferite motive şi mai cu seamă după introducerea rânduielii împărtăşirii credincioşilor cu linguriţa. Schimbarea datinei vechi a felului împărtăşirii dând credincioşilor P.S. Trup în mână prin împărtăşirea cu linguriţa, s-a făcut cu scopul de a înlătura relele întrebuinţări din partea oamenilor slăbănogiţi în credinţă, care adeseori primeau Prea Sfântul Trup al Domnului cu mâinile necurate şi cu scopuri superstiţioase(n).

„Un bărbat din secta Macedonenilor ascultând într-o zi o cuvântare a lui Ioan Hrisostom, în care el explicase cum trebuie să se creadă despre natura Dumnezeească, el îmbrăţişă credinţa şi îndemnă şi pe femeia sa să-i urmeze exemplul. Acea femee era reţinută ca şi captivă în religia sa, prin puterea obiceiului şi prin discursurile celorlalte femei de poziţiunea sa. Astfel, bărbatul său neputând câştiga nimic asupra spiritului ei, îi zice într-o zi, că dacă nu vrea să fie de împărtăşirea sa, ea nu va mai avea mai mult altă comunicare cu dânsul. Femeea-i promisese de a face aceea ce i-ar plăcea lui şi descoperind secretul său unei servitoare, ce-i era foarte credincioasă, femeea se servi de ea spre a înşela pe bărbatul său. Când sosi ora de a se împărtăşi cu Sf. Taine, acea femee ţinu părticica ce i se dădu-se şi plecă capul ca şi cum spre a-şi face rugăciunea. Servitoarea, care era în urma ei, îi dădu pe ascuns o bucăţică de pâine ce adusese de acasă şi stăpâna puind-o în gura sa, (în locul P.S. Trup) ea deveni vârtoasă ca o piatră. Mirată de o minune atât de puţin aşteptată şi temându-se ca să nu i

(1) Vezi pe larg acest canon cu tâlcul lui Pidalion o.c. fila 207-8; (m) Prav. mare, o.c. pg. 390; (n) Vezi la pg. 545-546 din această carte; Sozomen Ist. Bis. o.c.;

se întâmple ceva mai întristător, ea alergă la Episcop cu totul plină de lacrimi îi arată piatra cea de o culoare extraordinară şi care păstrase semnele imprimării dinţilor săi. Mărturisi greşeala, ceru iertare şi rămase restul vieţii sale în religia bărbatului său. Dacă această istorie se pare de necrezut unora, ei pot să se asigure de adevăr prin observarea pietrei ce se păstrează încă şi astăzi în tezaurul Bisericii de Constantinopole".

Preoţii au o mare putere Dumnezeească, pusă de Dumnezeu în fiinţa lor

Preoţii sunt mari înaintea lui Dumnezeu.

Obicei păcătos au majoritatea creştinilor care hulesc pe săraci şi mai ales pe Preoţii lui Dumnezeu. Să se ştie însă că aceştia pe care lumea îi necinsteşte, vărsând asupră-le balele şi lăturile nelegiuitelor clevetiri, sunt cinstiţi, vrednici şi mari înaintea lui Dumnezeu... Săracii binecredincioşi, sunt atâta de mari cât este însuşi Domnul Hristos de mare, deoarece El nu-i numeşte pe ei; slugi, nici prieteni; ci ‚îi numeşte

în Sf. Evanghelie fraţi ai Săi, zicând: „ *Orice aţi făcut unuia dintr-aceşti fraţi mai mici ai Mei, Mie aţifăcut"(o).*

Preoţii iarăşi atâta sunt de mari, fără de asemănare, că, după Dumnezeu, nu se află nici în cer nici pe pământ, carele să poată să fie asemenea cu ei. Ei sunt mai mici decât Dumnezeu, dar sunt mult mai mari decât oamenii.

Ei nu sunt fireşte îngeri netrupeşti, însă cu Darul Preoţiei, ei suni îngeri în trup (p) mai mari decât îngerii din ceruri. Aceasta cunoscânri-o Sf. Efrem Şirul, zice aşa despre Preoţie: „Prea slăvită minune este Preotul! El are o putere uriaşă. De cer seatinge, cu îngerii petrece, şi cu Dumnezeu are mare împărtăşire".

Pentru a cunoaşte mărimea Preoţilor acestora batjocoriţi de creştinii nesocotiţi la minte, rogu-vă a socoti bine să vedeţi puterea cea mare pe care o au ei în cer şi pe pământ, mijlocind înaintea lui Dumnezeu pentru mântuirea oamenilor.

Dumnezeu a dat Preoţilor puterea de a ierta păcatele oamenilor.

„Tatăl Ceresc — învaţă Sf. Ioan Gură de Aur şi fericitul Augustin — toată judecata a dat-o Fiului (s), iar Fiul toată judecata a dat-o Apostolilor, Episcopilor şi Preoţilor...(t). Preoţii Iudeilor aveau puterea de a curăţi corpul de lepră, sau mai bine zis nu de a curăţi, ci numai de a fi martori la curăţirea celor leproşi (u); iar Preoţii Noului Testament au primit

(o) Mt. 2_5; (p) Evr. $13_{„}$; Mal. 2_7; Gal. 1_{610}; $4_{„}$; Mc. 1_2; Mal. $3_,$; Mt 11_{20}; Lc. 7_{27}; Ape. $2_{„\ 1718}$; $3_{17\ ]4}$; Eş. $23_{20\ 22}$; Ez. 2; 3; 18; 33; (s) Ioan 5_{12}; (t) Mt 16_{1819}; 18_{1S20}; Ioan 20_{2122}; (u) Lev. 14;

puterea nu de ar fi martori ai celor ce se curăţesc; ci de a curăţi, şi încă nu de lepra corpului; ei de întinăciunea sufletului. Ei au primit o putere aşa de mare, în ce fel n-a dat Dumnezeu nici îngerilor, nici Arhanghelilor, fiindcă nu îngerilor a zis: „ *Oricâte veţi lega pe pământ, vor fi legate şi în cer, şi oricâte veţi deslega pe pământ, vor fi des legate şi în cer",* şi iarăşi: *„Luaţi Duh Sfânt... Cum M-a trimis pe Mine Tatăl şi Eu vă trimit pe voi. cui veţi ierta păcatele, se vor ierta lor; iar ale cărora păcate, le veţi ţinea, ţinute vor fi"(v)* Puterea de a lega o au şi căpeteniile pământeşti, dar ele pot lega numai corpurile. Puterea

Preoţilor însă se atinge de sufletul omului şi se înalţă până la cer, fiindcă aceea ce Preoţii hotărăsc pe pământ, Dumnezeu confirmă în cer şi Stăpânul e de acord cu părerea robilor Săi... Părinţii trupeşti nu pot da nici un ajutor copiilor lor, când aceştia ofensează pe vreun om însemnat şi puternic; Preoţii însă împacă pe fiii lor spirituali nu cu împăraţii, nu cu puternicii pământului; ci cu însuşi Dumnezeu..."

Precum Mântuitorul a curatit pe cei doi îndrăciţi de pierzare, scoţând legheonul adică mulţimea dracilor din ei...(*); tot aşa şi Preoţii lui Dumnezeu, prin puterea ce li s-a dat de sus, curăţesc pe păcătoşii care se căiesc de păcate, scăpându-i de pierzarea veşnică, şi unindu-i cu Mântuitorul prin Dumnezeiestile Slujbe şi împărtăşirea cu P.S. 1 rup şi Sânge al Domnului, îi face părtaşi ai Slavei împărăţiei lui Dumnezeu. (*) Mt. $5^{28/34}$; Mc. $5^{1/20}$; Lc. $8^{26\ 39}$.

Odată Mântuitorul iertând păcatele slăbănogului adus de patru pentru tămăduire, cărturarii şi fariseii care erau de faţă, au cârtit, zicând în sineşi: *„Cine este Acesta care iartă păcatele? Cine poate ierta păcatele? Numai unul Dumnezeu poate ierta păcatele oamenilor!"* Cu adevărat, cel ce iartă păcatele ori este Dumnezeu, ori are putere Dumnezeească într-însul. Preoţii fac aceasta cu păcătoşii în toate zilele. Ei au o putere uriaşă, o putere aşa de mare, încât iartă păcatele, precum credem şi mărturisim aceasta. Din aceste lucrări minunate, supraomeneşti, oare poate cineva să zică, că aceşti

(v) Mt $16_{18/19}$; $18_{18\ 20}$; Ioan 20_{2} mici, necinstiţi de pleava creştinismului, nu sunt alţi dumnezei în lume? Ascultaţi şi alt exemplu mai grăitor: de aţi vedea aici de faţă, de o parte mulţime de arapi negri, care să fie răniţi de vrăjmaşi cu răni de moarte şi legaţi cu lanţuri tari. De altă parte să vedeţi un om puternic în lucru şi în cuvânt care să le zică: „Oameni decăzuţi, înnegriţi de păcate şi nefericiţi, să fiţi slobozi din legăturile voastre, să fiţi tămăduiţi de rănile voastre, să se curete, şi să cadă de pe corpurile voastre acea negreală care vă întunecă", în acel moment, de aţi vedea căzând de pe mâinile şi picioarele lor lanţurile grele, curăţindu-se de rane şi prefăcându-se negreala corpurilor lor în albiciune, oare ce aţi zice pentru acel om? Cum vi s-ar părea puterea lui? Eu sunt încredinţat că aţi zice şi aţi mărturisi, cum că acel om este peste toţi oamenii, cum că este pogorît din cer, şi cum că este alt dumnezeu şi om aici pe pământ. Socotiţi bine acum. Acest om cu putere uriaşă este unul din cei mici (Preoţii), pe care îi nesocoteşte lumea. Arapii negri, sunt ticăloşii de păcătoşi, pe care păcatele îi face mai întunecaţi decât dracii.

Aceştia sunt toţi răniţi, pentru că de câte ori păcătuiesc, de atâtea ori se întipăreşte în sufletul lor rană de moarte. Ei sunt legaţi cu lanţuri grele, pentru că păcatul îi face robii diavolului... Aici vine micul acela, Preotul nesocotit, defăimat de lumea care zace în cel rău (z), şi cu un cuvânt al lui: „Iertate să-ţi fie păcatele", face la sufletele păcătoşilor mai slăvite lucruri decât acelea, ce aţi auzit mai sus.'Desleagă legăturile păcatelor, vindecă rănile, îi curăţeşte de tina şi negreala păcatelor, îi mântuieşte din ghiarele diavolilor, îi împrieteneşte cu Dumnezeu, îi scapă de muncile iadului şi îi face moştenitori împărăţiei lui Dumnezeu, unde se vor desfăta totdeauna în vecii vecilor cu ostile îngereşti şi cu mulţimile Sfinţilor.

Preotul are aici o putere mai mare decât a Sfinţilor din ceruri, pentru a lucra la mântuirea

păcătoşilor. Ei bine, acuma cum vi se pare acest mic, nesocotit şi defăimat om, îmbrăcat cu Darul Preoţiei? Spuneţi, oare să aibă pe pământ pe cineva mai mare decât el? Dar ce zic pe pământ, nici în cer, afară de Dumnezeu, nu are micul acesta asemenea lui în putere. Aceasta voi dovedi-o iarăşi aici. Luaţi seama pentru omul acela despre care zice Sf. Evanghelie, că se pogora din Ierusalim din Ierihon, şi a căzut între tâlhari, care desbrăcându-l l-au bătut, lăsându-l abia viu. în situaţia acelui om zăcând pe cale mai mult mort, văd aevea pe mulţi creştini ortodocşi (cu numele, nu cu faptele) care zac plini de rane ucigătoare de suflet, căzând cu feţele la pământ, cerând ajutor de la toţi, întristându-se şi plângând amarnic, nu atâta pentru viaţa pământească, care se macină şi se

(z) 1 Ioan 5_{14}. Gal. 1_4;

scurtează văzând cu ochii; ci pentru sufletele lor rănite şi înnegrite de păcate, cu care împovărându-se se pogoară în pierzanie, în munca veşnică a iadului. Vie aici toţi împăraţii pământului, să vedem de au atâta putere, ca să mântuiască sufletele acestor ticăloşi osândiţi, din nevoia veşnicei morţi! Dar ce zic eu împăraţii şi puternicii lumii aceştia? Vie îngerii Raiului: Heruvimii cei cu ochi mulţi, Serafimii cei cu câte şase aripi, Scaunele, Domniile, începătoriile, Puterile, Stăpâniile, Arhanghelii şi îngerii şi toate ostile îngereşti, să vedem de va ajunge până într-atâta puterea. Lasă să ia împreună cu ei întru ajutor toate cetele Sfinţilor, să alerge Mucenicii, să năvălească Apostolii, să grăbească Cuvioşii, Drepţii, Proorocii, Patriarhii, Ierarhii şi toţi Sfinţii. Să se pogoare împreună cu ei însăşi Prea Curata Stăpână Maica lui Dumnezeu, împărăteasa îngerilor şi a oamenilor! Ce vi se par? Socotiţi că va putea toată ceata aceasta cerească şi toţi Sfinţii să deslege pe păcătoşii aceştia din legătura păcatelor care-i trage în iad? Pot să ierte şi să vindece sufletele acestora care zac în păcate mai morţi? (x). De o va zice cineva aceasta (că vor putea), acela nu va crede drept aşezămintelor Sfintei noastre credinţe, nici este din turma lui Hristos. Aceasta o arată Mântuitorul în Sf. Evanghelie. îngerii toţi pot să mijlocească, Sfinţii să se roage, drepţii să se cucerească, Maica Lui să mijlocească pentru ca să ia ticăloşii aceia de păcătoşi deslegarea păcatelor; însă a-i dezlega şi a-i ierta de păcate, nu pot nici unul din Sfinţi. Pricina este aceasta; că puterea de a „lega şi a deslega", de a „ierta şi ţinea" nu o au Sfinţii în cer (|); ci o au Preoţii pe pământ(y).

(t) O **creştină a înviat din morţi pentru a-şi mărturisi păcatul ascuns.** A fost o femeie cu bărbat, însă îmbunătăţită şi cinstitoare de Dumnezeu, atâta, încât petrecea ca şi cum ar fi fost într-o Mănăstire. Niciodată nu lipsea de la Biserică, da milostenii, postea, şi alte fapte bune săvârşea. Numai un păcat a făcut ticăloasa, şi nu l-a mărturisit cuiva niciodată; de multe ori voia să-l spuie Duhovnicului, şi se ducea înadins, apoi după ce îşi mărturisea celelalte păcate, se ruşina să-l spună şi pe acela, şi se întorcea fără de ispravă. Dar sta de multe ori înaintea Icoanei Născătoarei de Dumnezeu plângând nemângâiată, şi rugându-se milostivei ca să-i ierte greşeala. Mai pe urmă de toate a murit femeia nemărturisindu-şi la Duhovnic fărădelegea aceea,

şi pentru că au aşteptat rudeniile sale pe o fiică a ei, care era dusă la alt oraş, n-au îngropat-o până la a treia zi. Deci, când i se cânta în Biserică, (o minunile Tale Doamne!) a înviat cea moartă, şi a şezut pe pat, zicând acestea: mare este puterea Ta, pururea fericită Stăpână. Apoi a zis să aducă pe Duhovnic, şi şi-a mărturisit păcatul cel ascuns. Atunci zise în auzul tuturor: eu ticăloasa şi nepriceputa, pentru ruşine, n-am mărturisit un păcat, pe care l-am săvârşit şi l-am plâns

(x) Ier. 15,; Eş. $32_{u\ j2}$; 1 împ. 7_6; Ezech. $14_{M\ 16\ 20}$ vezi şi pg. 465-469 din această carte; (y) Mt. $16_{18\text{-}19}$; $18_{18\text{-}19}$; $28_{18\text{-}20}$;Ioan $20_{21\text{-}2g}$;

Acum dar aceia ce nu pot face . cetele Sfinţilor în cer, vedeţi cum o săvârşeşte pe pământ unul din aceşti mici? Lasă se pogoare şi aici după întâmplare, un Preot oarecarele şi să vadă pe cel ce zace pe cale mai mort, carele cere ajutor şi mântuire sufletească, lasă să vadă lacrimile, să audă suspinurile, lasă-l să se plece căinţei şi cererii păcătosului creştin, să blagoslovească cu mâna aceia pe care nu o primesc cei semeţi să o sărute cu evlavie, lasă să zică numai: *„...Eu nevrednicul Preot şi Duhovnic, cu puterea ce-mi este dată, te iert şi te desleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântutui Duh... Amin"*. Atunci veţi vedea străine, înfricoşate şi preaslăvite lucrări minunate. îndată la această deslegare şi iertare, se mântuieşte sufletul acela păcătos de nevoia veşnicilor munci. Se desleagă legăturile păcatelor, fug dracii, se bucură fericiţii îngeri, şi aceiaşi Dumnezeească dreptate care ţine scoasă sabia răsplătirii păcătosului, o trage înapoi iarăşi în teacă şi toată se îmblânzeşte.

Aşa-i că nici în cer nici pe pământ nu este nimeni afară de Dumnezeu, care să aibă atâta putere, atâta stăpânire, câtă au pe pământ şi în cer aceşti mici, adică Preoţii?

Isus Navi a oprit soarele pe cer. Preotul nu numai că opreşte, ci chiar şi pogoară pe Soarele dreptăţii pe Jertfelnicul pe care liturghiseşte. Veniţi să vedeţi o altă lucrare şi mai minunată a acestor mai mici? Toate făpturile au rămas uimite, când Isus Navi a poruncit soarelui
în fiecare zi, cu multă zdrobire, rugând pe pururea Fecioara Născătoare de Dumnezeu să facă milă cu mine ca să nu mă mai muncesc pentru fărădelegea mea aceasta. Deci îndată ce a ieşit ticălosul meu suflet din trup, m-au răpit diavolii ca nişte lupi sălbatici, arătând păcatul meu cel ascuns, pentru care se bucurau, socotind că pentru acela au **să** mă stăpânească. Iar dacă au ajuns ca mine în muncă, în care era întunericul prea gros, şi chinuirea nemângâiată, iată a venit Mijlocitoarea celor ce se pocăiesc şi împărăteasa îngerilor, care strălucea mai mult decât soarele, şi a isgonit tot întunericul locului aceluia prea întunecos, cu nemărginita lumină a Dumnezeirei Sale. Atunci ocărând pe păngăriţii diavoli, căci m-au luat fără de a le da lor stăpânire Domnul, m-au luat din mâinile lor, zicând: „Să o duceţi la Dreptul Judecător, şi orice va hotărî Milostivirea Lui aceea să se facă". Apoi zise către mine: „Nu te teme fiico, că Eu sunt ajutătoare ţie". Deci după ce m-au dus la Stăpânul Hristos, L-am văzut şezând pe Scaunul Slavei Lui, mânios asupra mea şi necăjit pentru ca să mă hotărască la veşnica moarte.

Iar Stăpâna cea mult lăudată, a zis cu chip de multă smerenie: „Mă cuceresc şi rog bunătatea Ta, prea Milostive al Meu Fiu şi Dumnezeule mult

îndurate, pentru milostivirile îndurărilor Tale, şi pentru Sângele cel Prea Curat şi scump, pe care l-ai vărsat pentru păcătoşi. Iartă pe sufletul acestui ticălos, că cunoşti câtă evlavie are către Mine şi câte lacrimi a vărsat înaintea Icoanei Mele plângând fărădelegile ei". Iar Domnul i-au să stea nemişcat, în loc pe cer, până ce va birui pe vrăjmaşii lui(a). Dar cu cât mai vârtos socotiţi că s-ar minuna, dacă acelaşi Isus ar zice soarelui, nu să stea nemişcat pe cer; ci să se pogoare pe pământ. Adevărat, înfricoşat lucru ar fi acesta. Totuşi, nu este nimic în asemănare cu ceea ce face Preotul în Sf. Altar. Stând înaintea Sf. Jertfelnic, rugându-se, el nu porunceşte soarelui acestuia care se vede; ci pune sub datorie, cu cuvintele şi cu rugăciune lui, pe Soarele cel de taină al dreptăţii, pe însuşi Unul născut Fiul lui Dumnezeu să se pogoare din cer, şi cu puterea Tatălui Ceresc şi cu conlucrarea Duhului Sfânt, să prefacă Pâinea şi Vinul aduse şi sfinţite pe Sf. Jertfelnic în P.S. Său Trup şi Sânge, să le facă iarăşi Jertfă vie pentru iertarea păcatelor noastre. Aceasta o face Preotul nu numai o dată ca Isus Navi, ori numai de două, ori numai de nouă ori; ci în tot anul, în toate zilele când el vrea şi ori în ce localitate ar pofti! Nu este aceasta o putere de care se minunează şi îngerii?

Preotul, prin strălucirea Preoţiei sale, este asemenea Fiului lui Dumnezeu. Pe Melhisedec îl numeşte Sf. Ap. Pavel asemenea cu Fiului lui Dumnezeu(b), pentru că a adus pâine şi vin (simple) jertfă lui Dumnezeu. Acelea erau numai o închipuire a Dumnezeeştilor Taine. Oare cum vom putea noi să numim după vrednicie pe Preoţii noştri, care în toate zilele aduc nu închipuire; ci adevărul, Nu umbrele; ci acelaşi Trup şi Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos Dumnezeu?

răspuns: „Ştii prea iubita Mea Maică, că nimenea nu poate ca să se mântuiască fără de Taina Mărturisirei cea mântuitoare, pe care nepriceputa aceasta a defăimat-o, şi n-a spus fărădelegea ei, şi acum nu este cu putinţă ca să o iert, că în iad nu este pocăinţă". Iari-au zis Lui: „Adevărat este Fiul Meu prea dulce, nimenea nu poate să se mântuiască fără de Spovedanie, ci Tu eşti cela ce stăpâneşti viaţa şi moartea, şi toate îţi sunt cu putinţă, de aceea mă rog Ţie, adu-Ţi aminte de multele faceri de bine pe care le-a săvârşit ticăloasa, şi mai ales dorul cel înfocat şi dragostea şi credinţa ceapreamare, pe care o are către Mine, şi arată către dânsa Milostivirea cea nemărginită, care covârşeşte toate fărădelegile". Iar El a zis Ei: „Pentru ca să nu Te scârbeşti Maica Mea, poruficesc ca să se ducă sufletul ei în trup, să- Mi mărturisească dupălege păcatul ei şi atunci să aibe iertare". Acestea zicând Stăpânul, m-a adus îngerul păzitorul meu, şi m-a înviat după cum vedeţi, şi acum iarăşi am să mă sfârşesc peste puţină vreme. Pentru aceasta vărog pe voipe toate rudeniile şi prietenii mei, şi tu prea iubita mea fiică, lăsaţi lacrimile, căci cu acestea nici un folos nu-mi daţi. Numai Liturghii câte puteţi, şi milostenii să faceţi pentru mine şi vă păziţi pentru dragostea lui Dumnezeu întru petrecerea voastră, ca să nu greşiţi nimic, şi să vă mărturisiţi cu de- amănuntul toate păcatele. Acestea zicând s-a odihnit întru Domnul... (t).

(a) Is. N. IO^{12m14}; (b) Evr. 7; (f) Minunea 54 a Maicii Domnului;

Aleşii lui Dumnezeu dădeau un mare şi deosebit respect Preoţilor.

Cunoscând această putere supra omenească, pusă de Dumnezeu în persoana Preoţilor, aleşii Lui, chiar şi cei cu viaţă mai sfântă, le dădeau un mare şi deosebit respect.

Privitor la respectul şi ascultarea pe care poporul trebuie să o dea Preotului ales de Dumnezeu spre a-i conduce bine, Dumnezeu prin Sf. Scriptură zice aşa: „Iată Eu trimit pe îngerul (Preotul) Meu înaintea feţii tale, ca să te păzească pe cale şi ca să te ducă în pământul care l-am gătit ţie. Ia aminte de tine însuţi şi ascultă de dânsul şi nu-i fi necredincios lui, pentru ca nu se va lăsa el după tine; ci tu trebuie să te laşi după dânsul, că Numele meu este peste el..."(c). Duhul Sfânt prin înţeleptul Isus Sirah zice: „Cu tot sufletul tău teme-te de Domnul şi pe Preoţii Lui cinsteşte-i. Cu toată puterea iubeşte pe Cel care te-a făcut pe tine şi pe slugile (trimişii, Preoţii) Lui să nu le părăseşti. Teme-te de Domnul şi cinsteşte pe Preot şi-i dă lui parte (din agoniselile tale) precum ţi s-a poruncit. Pârgă, jertfe pentru (iertare de) păcat, darul braţelor, jertfele sfinţirei şi pârga celor sfinte"(d).

în legea veche a lui Moisi, necinstea adusă Preotului aşa de mare se socotea, încât însuşi Dumnezeu a poruncit prin Moisi, că de va îndrăzni cineva cu semeţie a necinsti şi a nu asculta porunca Preotului, omul acela să se dea morţii(e). Acum socotiţi, decât amar de osândă sunt vrednici aceia care cutează a se semeţi, a necinsti şi huli pe Preoţii Sf. Biserici, care covârşesc în Dar, în vrednicie şi în putere pe Preoţii legii vechi? Sf. Părinţi ai Sf. Biserici Ortodoxe, au sfătuit întotdeauna pe credincioşi a asculta chiar şi pe preoţii cu viaţă mai păcătoasă, care îi învaţă bine. Ucenicul Sfântului Ioan Evanghelistul, Sfântul Policarp Episcopul Smiernei (a. 166 D. Hs) pretindea credincioşilor: „Să se supună Preoţilor ca Lui Dumnezeu şi ca Domnului Hristos"(f).

Sf. Grigore Teologu (a. 328-389 d. Hs) observând îndoiala unora din credincioşi faţă de Preoţii cu felurite scăderi morale, îi sfătuia aşa: „Tot cel ce contribuie la curăţirea ta, este vrednic de credinţă numai să facă parte din numărul celor ce au primit putere, şi să nu fie condamnat şi depărtat de Biserică. Nu judeca de judecătorii tăi, tu care pretinzi lecuirea răului. Nu cerceta vrednicia celui ce te curăţeşte. Nu face alegere, privind la originea, la părinţii rânduiţi spre aceasta. Cu toate că unul e mai bun sau mai rău de cât altul, totuşi fiecare îţi este superior. Judecă astfel: ai două inele, unul de aur şi altul de fier. Ambele au pe ele chipul împărtesc. Ambele peceţi ale inelelor sunt aplicate pe ceară. Prin ce se deosebesc unul de altul? Prin

(c) Eş. 23$_{20,21}$; Ezech. 2; 3; 18; 33; (d) Is. Siiah. 7$^{30 \text{ и } 32}$; (e) II Lege 17^{12}; (f) Epist. cap. 5;

nimic. Observă ambele inele aplicate pe ceară şi dacă te pretinzi mai înţelept, decât toţi, spune, care-i chipul celui de fier şi care celui de aur? şi pentru ce chipurile sunt egale? Căci, de şi unul e de aur şi altul de fier sau argint, prin urmare deosebite prin materialul lor, totuşi chipurile sunt egale. Aşa şi tu să priveşti la fiecare, căci de şi unul nu-l covârşeşte pe altul prin viaţa sa, totuşi, puterea botezului e aceeaşi şi

fiecare dintre ceea ce sunt învăţaţi în aceeaşi credinţă, te poate face să păşeşti pe calea perfecţiunii..."(g).

Ce zici tu creştine — zice fericitul Teofilact (t 1108 d. Hs.) — că Arhiereul şi Preotul tău este rău? De este după credinţă rău, adică de are dogme ereticeşti şi hulitoare, fugi de dânsul, măcar de ar fi şi Anghel din cer. Dar de este rău după viaţă şi după petrecere, supune-te lui... Te supui tu creştine Arhiereului tău? De odihneşti pe Preotul şi pe Proestosul tău, îi faci lui mai uşoară greutatea de grijă, ce o are pentru mântuirea ta, fiindcă el primeşte bucurie, când tu te supui lui. Iar de-i zici împotrivă şi te arăţi fără de omenie, el cu neomenia ta aceasta,-va priveghea şi va purta grijă de sufletul tău. însă de nu vei îndrepta nesupunerea ta, Arhiereul şi Preotul tău va suspina către Dumnezeu împotriva ta. Şi suspinarea lui nu îţi va fi ţie de folos; ci îţi va fi foarte vătămătoare şi păgubitoare. Vezi iubitule, că Ap. PaVel nu iartă Arhiereului şi Preotului să izbândească asupra nesupuşilor cu alt chip, de cât cu singură suspinarea. Suspinarea aceasta, Arhiereului şi Preotului le pricinuieşte blândeţe şi îndelungă răbdare; iar celor ce nu se supun şi nu se mai îndreaptă, aprinde mai mult asupra lor focul muncii, fiindcă îndeamnă pe Dumnezeu a se face mai aspru pedepsitor al nesupuşilor acelora. Tu creştine, care nu te supui Arhiereului şi Preotului tău, nu te face nebăgător de seamă pentru că este numai suspin isbânda lui cea asupra ta; ci pentru aceasta teme-te mai mult, pentru că suspinul acesta părut mic ajunge la urechile Domnului, şi te dă pe tine urgiei Lui..."(h). Fericitul Augustin (a. 354-430 d.Hs.), la nedumerirea unora dacă viaţa păcătoasă a unora din Preoţi n-ar împiedica lucrarea sfînţeniilor, răspunde în acord cu Sf. Grigore Teologul şi Ioan Gură de Aur, că viaţa necurată a slujitorilor Altarului, tot atât de puţin ar împiedica sfinţenia Tainelor, ca şi un canal sec curgerea unui râu, care niciodată nu seacă sâu fertitatea seminţelor, dacă ar fi semănate de o mână necurată... Darul aparţine totdeauna lui Dumnezeu, tot lui Dumnezeu aparţine şi Taina. Omului nu-i aparţine decât serviciul. Dacă el este bun, atunci e de acord cu Dumnezeu şi lucrează cu El; iar dacă este rău, atunci prin el Dumnezeu săvârşeşte forma văzută a Tainei şi însuşi El dă Darul nevăzut. Nu trebuie să se crează cum că de la

(g) Cuv. la Sf. Botez; (h) Vezi mai pe larg Tâlc Teofilact la Ep. c. Evrei 13?;u^aţrilteşijaeţiimilk dmuftii'de^rrfilMrmeiee^ pjihi iapinL-eăiaparţkî "M Ehomheztaq şi '«e- 'săvârşesc j ı sb sfieţescisfojEl ıbguşıt^K ıjjflb iş tu£ sb s înnu ia sb .b£3 Valnga *muz* slrtiiqirio eo mlnsq j nuSfsilnahphi» -feuteiiştoii dedte:iSfc Atanaşie.^ era-artâtukumiar« şi detKestil îo![bunş,tăţh?îneâb ¿encutremurah rdik^-dr^^l5iîfta! iirfpăp»$tfet^0BlB.şe supuneam!Aitestimarfe Şiln;t;PiiriatejM;răk^ărite un/Rneoţ mcale^işi ipieeâ^a pământil geîttnnpMe^leinamte^Pseotuluiişi^u se scula de la pământ mai-nainte de a-i săruta mâna şi de a lua btagosliwenireadriq el<i>- Acai4i bu8<M hiafemlffemftniti lEuratos^fr. Antonie^®» mălsfo sfioţi; ci QişteiDămtei jn^^bnibiaşi pşdătsigiş oâinimăai - căai uiprimesc'k sătutaiitân^. Pide6$i%ri;Aci?siâ poiaiiescjflsuflraflM) cu ^rileţiaeliriibiior ¡kaB jslobodfiijşili dojenesc,. îi rîh&usrtăqîk neanste^^^riincâmd. asiipprd; lutrbaleleişi^âtuirile Eelniithlecgtărrfl dq tiăiiL'iiaHi&^iJiBăftifra^ âuiziiii iLaSffiîllflţi ¡-acesifearEşteTaceastafirB^iQţă fMnrmei^eascăO Este adastă fiapJă'«reş1aHeaK«^?ii bis i-sb tel .iu! iuqu« sJ ui bntb ,3rruaud ate'jmhq b sb ¿frig sf-ıı/q sv iz .esrigaviiq sv>ʙ]8jssoc Bl cinsmoari uo b ı<)in9mo-sb ʙ^ **L-jidS«®**

catfegcăietfc ,deBEăs^jjţţidecăţjqffîbd£se^ defaima pe ifr **iloţiilliri** Oumitezieu^iHffizniqăijjiuŞecată^

acestor,/du"vînWparcăivă^ăq^spBjifiiiliîîsărintLîii tovşiîEÎoâjîdi' j'JPrbolii ntişterjniiaanaiiqiiHi ca^ffioţâriaceian ^iBimf&Adeiat^zkfeiiTi-b- **a^eauiaptfe b.un^yaEfişHâ suMsîrarăntjăţiMqA^ia^fimuapiKmiqi p .osâsdâixa jj aqedti alsunt tertfai 3 Aralaoerau teiauaSi^ răutots; ¿ceşffiaaiiBtqrieieriLiAcda etau-iaţifei ©toteprârldefitoaiMt ioţjjtoqip; p^iîiitrtţ fe dan idj^să qkîşîflieraeeşii a> se iiffisfflrtMâecfknnffiyb'nEi Jlanal Aauinjiiupălmpet SlQşie&tioiaitt^ukqsăirttl mai menenitidecraffi ftmlţieâ Săjifaaaijefl) ddbitoafflfclef rişeuyântăto afeî Ey acurat} Săuae^ icăfigiiirepfoaşi** diuşăLgBiDaBtieyetiij^ tli^>reŞalui®ăr.inai îtot^rdedioiate^dEfeieEH eujiuiEftn^eifltaxoa StBpturiE rairiiiC inej NBaEpttsapeiJtoir îbdi etaii .jadfeiăterti peste taoglr A iăite«şti jt6 sJaiKi gjaăe^qie stcqî^fiăii^iE^^ -stiii,! că ¡pirtarriiD;;aEte rDiinimezEtiia^l ftoiăeiţfâ dâoliii fâgstfeaT iisdgcri£&.î0 trare-jjudeti jscjhdecaUasâirdfecjrakreq^^ şiiyim(sii& pttleHriîiitaţăsMîEjffiisft nea?. măswapizklehDbiiinuijrj RmtiMraceasta; fiăuăjde răspMnsi^jişti t co aiîmhp; totidll .cagudcag raiârîntoifâfceeâBQăijudefli pe jaM întstfti'iefpsâpdiBşljii; icăj^kssiiilbiacsd tejţKleokarfii^Bidj toasjeas îQinsfl că hri Bomn^eur?mri(£).nud 9t?,9 b ibcG .lubivraz ʙ KjGkie/a^iytoimcâ^ siria seama lajMaţ&PţeaîliloEşţ să jr&deăesaaiăofăptehe WMmpăBaluM .creştin? rşi! sfâM,ăMaahik iuoin stanW, i-au spus oarecare părători despre un Preot, ca petrece viata

rea şi preacurVeasca: Atunci luminatul imparat auzind^ n-a vrut sa cerce, nici sa iscodească viata u faptele Preotut.ii ci ca un iubitor de Hristos oe era a z;is *Daca as vedea cu ochii mei pe Preot făcând păcătui l as acopen cu mantia mea* În timpul soborului din Nicheia, aducand oarecare pâra scrisa asupra unor Preoţi şi Episcopi n a vrut fericitul s o citeasca ci rupand~o imediat a aruncat-o în foc unde a ară. şi a zis aceste, cuvinte •VPednice de pomenire: . *^Sa nu dea Dumnezeu ca sa judec eu vreodata pe ■Preotu lut Dumnezeu* Acum iată vedem, ca ce n-a făcut un imparat asa de mate şi de sfânt: îhdraznesc a face niste oameni păcătoşi, nenorociţi şi ftfevnidnici[9]1! Ei ar trebui să se judece mai întâi pe dansii ca jJreotu multe din meîelmele acestea de dare ei îi învinuiesc le au tot de Iar ei ori din copilărie ori mai urma s au molipsit delaei Astfel ori cu ce vor judeca oatnaenn lumii aceştia deşarte pe Preoţii lui Dumnezeu, judecata, osanda şi defăimarea aceia se rasfrange. se întoarce şi cade asupra capetelor lor. Asupra acestor creştini care nesocotesc pe Preot» lui Dumnezeu, vin vaiunle rostite de Mântuitorul asupra cetatilor: Betsaida. Horazin şi Capernaum. can-L nesocoteau. ..Vai tie Betsaido! Vai tie Harazine... Si tu Capernaume. care pana la cor terai ridicai, pana în iad te vei pogon... "

Sf. Ioan Gura deAur. vorbmd despiB inalta.dregatorie a Preoţiei, zice asa: ..Cei ce tin locul Domnului Hristos sunt Preoţii. Cel ce cinsteste pe Preotul lui Hristos pe Hristos 1 L cinsteste iar cei ce sudue pe Preotul lui Mristospe Hnstos i-L sudue ;şi necinsteste. pentnl ca Mnstas i-a lasat pe Preoţi în locul Sau ispravnici în Biserica Sa (1)

Ei bine. daca un boier nu poate suferi să-i necinsteasca cineva pe ispravnicul sau pe care l-a lasal la niscai-va case sau propnetati ale lui. i orare amu va putea sufen Domnul Hnstos a î se necinsti preoţii Lui pe care î-a lasat ispravnici în Bisenca Sa?(m). Au credeţi ca vor scapa nepedepsiti iunu.ca-aceştia în lumea aceasta şi în cea vntoaite? ,Sa ne:socotim'teme şi apoi sa grăim Au n aia citit niciodată în Sf Scriptura ce s a intamplat lui !Noe^ aand bauLsi s^a imbatat? S-a-dezforacat de tot m casa şa şi danriea. Atunci ;a vâaiA: final isau Ham goliciunea kn. şi în lac; de a-l acoperi cape ;un tata a. ieşit afara şi 1 a grart de rău către fratn lui Aceia ca nişte fu buni cucernici şi înţelepţi, au mers de au^acopent goliciunea tatalui. fara a^şi întoarce fetele lor sa-l vada- Ce a urmat dupa aceasta? ¿Si se trezi Noe din vin ^ zice *SL5cnptura şi ounoiscu cate^i ;facu lui'feciorul cel mai tanarsi zise:i .JBlestemat Ham feciorul. slugă)va;frfratiloriiiir. Stapamre sa nu aiba în viaţa lui: ci sa se faca sluga supusa fraţilor lur. Atata a zis batranul

9 **V.Sf. 17 m^Mt TîŞiEoo^^T^T^^jfcJitGOTV^ Im^ jZ BI .VI.O (§)**

„ i (l)rSi-Lo^Hrisostom la ty. Ma^ucap. 17; (m). I Cor..4;;. ‚Noe, şi până astăzi şi pururea în veci va fi blestemat neamul lui Ham. Aceasta să socotiţi fiii mei iubiţi că se va întâmpla şi tuturor acelora, care nesocotesc, necăjesc, judecă, osândesc şi obidesc pe Preoţii lui Dumnezeu. Iubitorii de Dumnezeu creştini, să se păzească de a cleveti pe Preoţii lui Dumnezeu, pentru ca să câştige blagoslovenia lui Sim şi Iafet. Pentru aceasta noi rugăm pe Milostivul Dumnezeu, ca să v-o dăruiască tuturor bunilor creştini, în această lume şi în cea viitoare. Amin. „Cel ce se teme de Dumnezeu, — zice Sf. Ioan Gură de Aur nu iscodeşte; ci crede, îmblânzeşte, jertfeşte, cinsteşte, măreşte, cântă şi laudă". Unii ca aceştia cunoscând bogăţiile sfinţeniei care este în Biserică Domnului dimpreună cu sfinţenia şi puterea înaltei dregătorii Preoţeşti, se luminează se sfinţesc, se bucură de pace şi au pe Dumnezeu cu dânşii întotdeauna(t).

„ Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă; cela ce vă nesocoteşte pe voi, pe Mine Mă nesocoteşte; iar cel ce Mă nesocoteşte pe Mine, nesocoteşte pe Cel ce M-a trimis pe Mine... Cel ce nu este cu Mine împotriva Mea este, şi cel ce nu adună cu Mine risipeşte...(n).

Abaterea bisericii papistaşe de la rânduiala Sfintei împărtăşanii

Biserica apuseană (papistaşă), de prin secolul XI, păşeşte contra aceste rânduieli. Ea, prin slujitorii altarului, împărtăşeşte, pe creştinii mireni numai cu Trupul Domnului, adică cu ostie bulin sau turtişoară mică şi rotundă în forma bănişorilor de metal, nu şi cu Sângele Domnului. Această rânduială s-a introdus la ei mai târziu şi s-a întărit apoi printr-un canon al unui sinod papistăsesc, tinut în Constanza la 13 şi 15 Iunie din a. 1415.

Biserica apuseană după ce s-a despărţit de Biserica răsăriteană, din nenorocire pentru depăratrea ei din ce în ce mai mult de rânduielile Bisericii apostolice şi patristice, şi-a permis a introduce multe şi felurite noutăţi, cu care au înlocuit unele din vechile rânduieli apostolice; sinodale şi patristice, existente în întreaga Biserică (sobornicească, catolică, ecumenică, universală sau a toată lumea) (o).

Astfel, privitor la Sf. împărtăşanie, întâlnim introducerea întrebuinţării, în Euharistie, a azimilor în loc de pâine dospită, lucru necunoscut nu numai în Biserica orientală veche, dar nici chiar în cea de apus. Ce-i drept,

(t) Prelucrare de autor, după Mitrop. Antim Ivireanul Sf. I. G. de Aur. feric. Augustin, ş.a; (n) Lc. 10_{16}; Mt. 12; (o) Vezi numirile acestea date întregii Biserici creştine, în N. Testament şi în Istoria Bisericii;

sunt urme de întrebuinţarea azimelor în câteva din bisericile apusene în timpuri foarte vechi d.p.: în câteva biserici din Spania, în sec. VII, (p) şi în câteva biserici anglicane în sec. VIII (r). Da chiar dacă s-a introdus cu timpul acest obicei în câteva locuri în biserica apuseană, contra căreia mărturisesc câţi-va din scriitorii bisericii romane şi protestante, apoi n-a fost ca o regulă generală; ci excepţiuni de la regulă, ceea ce putem spune relativ la apariţia azimelor în bisericile Germane, în secolul IX. Cu toate acestea în sec. XI, papa Leon IX, aîÂceput să

introducă acest obicei apărut ad libitum (oricum după placul şi voia lor) în lege. Mulţumită acestei împrejurări', obiceiul s-a răspândit ca fulgerul, şi astfel s-a înrădăcinat în biserica apuseană. împrejurarea aceasta, a servit ca motiv patriarhului Constantinopolului, Mihail Cerularie, ca să combată pe latini, pentru obiceiul introdus de dânşii, rieconform nici cu Sf. Scriptură nici cu Sf. Tradiţie...

După inovaţia aceasta, cam prin sec. XIII, a apărut în biserica apuseană, pe lângă dispoziţiile sinodale, de mai înainte, încă o altă dispoziţie şi anume: dispoziţia de a se împărtăşi mirenii numai sub forma pâinii, lipsindu-i de potirul Domnului, fapt care a adus după sine lipsirea pruncilor de orice comunicare, în urma imposibilităţii pentru dânşii de a mânca azimile (bulinele) date sau învoite mirenilor. în secolele XI şi XII s-a continuat în biserica apuseană, de a împărtăşi pe prunci sub forma vinului, cum şi pe mirenii în etate, sub ambele forme ale pâinii şi a vinului. La acest din urmă caz a început să se introducă obiceiul că mirenii nu se împărtăşeau deosebi, sub ambele forme; a pâinei şi a vinului; ci numai sub forma pâinei îmbibată cu vin. în urmă s-a convocat la 1095 sinodul din Clermon, la care conform cu decisiunile de mai înainte s-a confirmat, ca fiecare, să se împărtăşească din Altar, primind deosebit Corpul şi Sângele Domnului; iar a se împărtăşi sub forma pâinei îmbibată cu vin, s-a permis numai în caz de necesitate gravă, de ex. la cazuri de boale grele...

Această hotărâre s-a confirmat din nou la începutul sec. XII de Papa Pascalie II, cerând de la sfinţiţii servitori să se ţină strict de tradiţiunea veche bisericească, relativ de darea Sf. Euharistii, neîtroducând nimic nou şi după voinţă. Neţinând socoteală de toate acestea în decursul sec. XIII şi XIV, s-a continuat în biserica apuseană obiceiul de mai înainte de a împărtăşi pe mireni numai sub forma pâinei îmbibată cu vin şi odată cu aceasta obiceiul acesta s-a răspândit din ce în ce mai mult, s-a întărit şi s-a înrădăcinat cu toate piedicile ce a întâlnit din partea câtorva teologi apuseni, destul de autoritari, cu deosebire din partea masei poporului care

(p) Vezi Sinodul din Toledo XVI (693 d. Hs.) canon 6 Binii concil Tom. V, pg. 430; (r) Alquin;

murmura stralşnic din cauză că se vedea lipsit de potirul Doinitului. în feec. XV, obiceiul aceasta a fost legiuit de sinodul papisiăşesc din Constanţa,' deşi însuşi îl recunoştea ca inovaţiune] contrară îrtSliteirei Sf. Euharistii de Mântuitorul şi tradiţiunii Bisericii primare.'Acest obicei a fost confirmaşi' de sinodul din Babei; iar sinodul din Trident l-a legiuit definitiv şi - l-a introdus în numărul dogmelor Şi canoanelor bisericii apusene, lăsând episcopului 'Romei dreptul de a face ■ excepţiuni > îto vederea oarecăror împrejurări însemnate.

Toateinovaţiuftileirsericii apusene, cu deosebire cea de faţă, care au adus nenumărate nemulţumiri, credem, că au slujit ca motiv puternic reformei lui Lutermai întâi; iar în tonă raporturilor putirt ceremoniale; ale protestanţilor, faţă de doctrina veche -bisericească despre Euharistie- Mulţumită acestui fapt, unii dintre dânşii - Luterani - au exclus din Euharistie transubstanţierea şi însemnătatea ei ca jertfă,

pe motiv că învăţătura despre aceasta n-ar fî veche; >ci invetată din nou în sec XI de Paseazie Ratbert, şi că de abia în; sec/XIII la sinodul IV dm Luteran a fost ridicat la rangul de dogmă, *recunoşteau însă că în nmpul împărtăşire?eu pâinea şi, vinul Euharispc, Hristos, participă reai tu Corpul st Sângele Sau. cu ele, sub ele şi fn eie*. AUii însă pâ'Zwigh şi Calvm, cu următorţi şi aderenţii lor înlătura cu desăvârşire* difl Euharistie tecrafea mlsucohancă, lăsându-i numaf tosemniăjtatea simbtohcă şi comemorativa. > f

în vedereamovaţiunilorpenttisesi adfmse de bisehua apuseană, fată de Sf. Euharistie. Biserica orientală («ortodoxă), î-a opus învătătura veche universalăt'despre necesitatea dea săvârşi Sf, Euharistie ou pâmk dospită şi de a împărtăşi.cii ea',[1] pe toţi, fără/'dedsebire sub -ambele forme, ale pâinei şi aie vinului. De asemenea i-^a mai opus sa învăţătura'universala a Bisencii' vechi despre comcidehţa.tippu'lui prefâcem »Sf Daîiih'cu chemarea $f. Duh asupra lor,> învătătură expusă'între altele, c«' toată claritatea-s» preciziunea în Martunsirea; Ortodoxa de eredtntă-âPBkeîfKîinjpatahceîŞi! apofctolic£ de răsant iar învaţăturu mincinoase celeiiHMÎEUprotestanţilor despre Euharistie, rlprezentantn Bi senei 1 uriiversale /frateopus urtnătoarea mărturisire de credinţa: „Credem ca în aceastălucrare-sfuititä (Euharistie) estp prezent (participa) Domnul nostru Iisus HmtmvwHri mt»d simbolic,' nu închipuit nu cu prisosinţa harului; ca în celelalte taine, nu numai/ tu adierea ¿um spuneau câţiva dintre parirrti, aceasta despre-botez şi nki prin patrundâsreitvpâineii. asa ca Dumnezeirea Cuvântului - să,păirtîndă,^ential îrţptmeapropusa pentru Euharistie, asacum o explică temătorii tei-Luter; deastfel destul de nedibâci şi nevrednici Ci într-adevăr şi real, aşa că după sfinţirea pâinei şi vinului, pâinea se preface în însuşi-adevăratul Coip-al Domnului: iar; vinul se preface în însusi adevăratul Sânge ăl DOmnultii...incăsdffldemsaafi&oeasta estd &desrăFata> jertfăi;i ca^mitostiveste:. radttóá peoîraj Jbli)rjbiirte(ired'ihcto§air;iîrdKfflir/ kai isUmorţijt; Si uoumi kptittd ftv nígaciumle aceâtea<S£nTiiiravîn£date Btsenmí) (íe,Arp(moliipéírtfüíínaötü4íéái **teturot, dupa ponifilttaiDmitaniihuî**(T)/5qulj no srna-iv ab hü t-rj;-;] u L j I I b] W \ I F LIIIJŢ IIG L. r j

Güín **îst! *acöp*fira papistasti aoeastarabatete?** Bapistastf i s^síiriartd[1] abaterea lor vie iăvSf. tbnpaţtasarne seimdreptatese<·cu aceste <cuvuite; j>De< werae aei vlrn este Trapul Mi Mn stosi+^ii abt —^precum teii asacffedkínsn martunánnvtsiipKicomiSi mai áus> vizisi,tiata.'daíy[r]?aidei ict secummeea' nitrniaijeji ¡Tiupíjltlui **Hn stosu**narmm **sy**cb **$**ârtgalel^ifşsebitudestsri lefetefe' lor Trupul lui Hristos cel viu spre mantuirea lor şi spre viata veşnica, şi nu mai tretfo®»$J^ mggM: i daca este viu!fci^)ul luillşos Hnsto&e$te dar

de vremie ce, [illegible] împreună cu sângele Lui, ca Trupul lui Hristos cel viu, adevărat şi de viaţă dătător cuminecă şi cu Sângele Lui, ca cum este viu Trupul lui Hristos.

La aceasta adaugă: „Aşa nu se cuvine să ne apropiem de Sfânta Euharistie, ca de o pâine şi un vin obişnuite, ci ca de Trupul şi Sângele lui Hristos, cel viu şi adevărat, prezent în chip real în Sfânta Euharistie. Căci Domnul a spus: Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorît din cer; cine va mânca din pâinea aceasta, va fi viu în veac. Şi iarăşi: Cel ce Mă va mânca pe Mine acela va fi viu pentru Mine". Deci, dacă este pâinea cea vie a vieţuirii Hristos şi Trupul Lui, [illegible] viu şi de viaţă dătător cuminecă şi cu Sângele Lui, ca cum este viu Trupul lui Hristos.

La aceasta adaugă: „Aşa nu se cuvine să ne apropiem de Sfânta Euharistie, ca de o pâine şi un vin obişnuite, ci ca de Trupul şi Sângele lui Hristos, cel viu şi adevărat, prezent în chip real în Sfânta Euharistie. Căci Domnul a spus: Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorît din cer; cine va mânca din pâinea aceasta, va fi viu în veac. Şi iarăşi: Cel ce Mă va mânca pe Mine acela va fi viu pentru Mine". Deci, dacă este pâinea cea vie a vieţuirii Hristos şi Trupul Lui, [illegible] viu şi de viaţă dătător cuminecă şi cu Sângele Lui, ca cum este viu Trupul lui Hristos.

Trupul

în Sf.
Potir, care însemneaza Sângele cel ce s-a varsai din Prea Curat Trupul Lui 10 vremea patira> Jpş^ca vai este Trupul IwHiî o pe £ c precjam & fost Viu st pe Gîuct dupa fce scandat tSufletui-m'-maimlb' Păritfteiui Sätt şi în■mertttaWt pârid^e¹ âîrf ffif ihrt foott tftdflfhniae fhndtti btfhWeieiVdâ t^î fieiffrfej jle^iafji Mt6ai£ " t$_m$ Sângele L, **9 f fe^{c}** *m* **§** *t*

qe fiHp i9 flflÎW F *n* **fi**

SUigeteiUu x» v&m ipewtew jiacaieta no«itanuĂ£dfluAîpiiuanuit> moartea Lui. precum şi despartirea Dumnezeesculyi^SâuiSuflfet'flfeTntfpirlJ Lui. iar Dumnezeirea împreuna cu Sângele cel firesc, ce nu s-a vărsat, a porrcmiit îviatoiiSij/cli-'pettîtu^aca^ijaltredeaîi^ icasThiptiiii lui'jHîtsttfsi&U'ai teitt/stricacffliMe/idffiicvMaiie cfr îndantine^aitikcfa$ttcu-rJDuijuaezeifea Lai- cea**rdelRtaul** facatoarei/fe} uri fanatpuireziiDracissiandeschiatstaşslfBÎtracii pazindu^siijŞailgileinsaiM: oefc[ifesc;-vm'istnftra: stmăciuneinD® rorrde»'iian ziaerojoarviu este.ifcnrpul ¡lui '.Hnstas şi' osebiti ideiiSângele> ied i ica s=au **TOrsab; precaiaoan <iraiaL ¡DmhpcrutttaiEtoi^**

(t) Teologia Dogmatică Ortodoxă de Silvestru Episs.^e ţanev. yol. LV. pgy:45ţr46&/! (%) este ca să ne cuminecăm numai cu Trupul Lui, ci este să ne cuminecăm cu Trupul Lui şi cu Sângele Lui cel vărsat din Prea Curat Trupul Lui spre" iertarea păcatelor noastre, pentru că aşa însuşi Hristos la Cina cea de Taină au aşezat, de vreme ce după ce au sfinţit Pâinea şi o au dat ucenicilor Săi, zicând: *„Acesta este Trupul Meu";* apoi luând paharul au dat lor şi iar au zis: *„Beţi dintru acesta toţi. Acesta este Sângele Meu al legii celei noua, care se varsă pentru voi şi pentru mulţi, spre iertarea păcatelor".* De unde se vede luminat, că toţi, datori suntem să ne cuminecăm cu Trupul lui Hristos cel viu şi îndumnezeit şi cu Dumnezeescul Sângele Lui (s), cel vărsat din trupul Lui pentru păcatele

Mântuitorul după învierea Sa, S-a arătat femeilor mironosiţe. Pe când femeile se înapoiau de la Mormânt şi mergeau ca să spună ucenicilor, despre învierea Domnului, Iisus le-a întâmpinat, zicând: „Bucuraţi-vă!". Ele apropiindu-se, i-au cuprins picioarele şi s-au închinat Lui. Atunci Iisus le-a zis: „Nu vă temeţi! Mergeţi şi spuneţi fraţilor Mei să meargă în Galileea, şi acolo mă vor vedea". Femeile mironosiţe, întorcându-se de la Mormânt, au alergat şi au spus toate acestea celor 11 Apostoli şi tuturor celorlalţi, care plângeau şi se tânguiau.

Cuvintele lor însă s-au părut ca o minciună înaintea tuturor, şi nu le credeau. Tot atunci, Domnul S-a mai arătat lui Petru şi lui Iacob..." (Mt. 28_{110}; Lc. $24,'_{n}$). noastre, iar nu numai Preoţii cei ce slujesc, ci toţi, adică Preoţii şi mirenii, de vreme ce pentru toţi, adică pentru toată firea omenească şi-a vărsat Hristos Sângele, iar nu numai pentru Apostoli, precum zice Teofilact, şi nu numai pentru Arhierei şi Preoţii care slujesc Sfânta Liturghie.

Şi minune este cum îndrăznesc unii, de nu cuminecă şi pe mireni cu Sângele cel de mântuire; de vreme ce iarăşi însuşi Hristos au zis către

(s) Mt. ***26_{18};*** Mc. 14_{23}; Lc. $22,_{0}$; Ioan 6;

Jidovi: *„De nu veţi mânca Trupul Fiului Omenesc şi de nu veţi bea Sângele Lui, nu veţi avea viaţă întru voi"*. Unde luminat este că zice de Sângele cel ce s-au vărsat întru pomenirea morţii Lui, precum Pavel zice: arătând cum că Domnul Hristos la Cina cea de taină întâi au dat ucenicilor Săi Trupul osebit, apoi şi paharul, zicând: „Acest pahar, legea cea nouă este, Sângele Meu. Aceasta să o faceţi întru pomenirea morţii mele", unde întru pomenirea morţii lui Hristos a bea Sângele Lui, se înţelege Sângele cel vărsat pentru păcatele noastre. Că moartea lui Hristos prin vărsarea Sângelui s-au făcut, carele toţi datori suntem să-l bem, că Hristos pentru toţi şi-a vărsat Sângele. Noi aşa am luat de la Sfinţii Părinţi, şi aşa vom ţinea" (P.S. Damaschin Catimuş o.c.)

40. **Ce** fac **cântăreţii în timpul împărtăşirii poporului?** în timpul împărtăşirii credincioşilor, cântăreţii cântă: *„Trupul lui Hristos primiţi şi din Isvorul de moarte gustaţi. Aliluia "*

41. **Ce face Preotul după terminarea Sf. împărtăşiri?** După terminarea Sfintei împărtăşiri, Preotul binecuvintează pe popor cu mâna dreaptă, ţiind Sf. Potir cu mâna stângă. Unii Preoţi ţinând Sf. Potir cu amândouă mâinile, binecuvintează poporul făcând asupră-i semnul Sf. Cruci cu Sf. Potir, şi mai bine(t).

în timpul acesta, Preotul zice: „Mântuieşte Dumnezeule poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta".

în acest timp eclesiarhul stă lângă solea înaintea aşilor împărăteşti, cu faţa şi sfeşnicul cu lumânarea aprinsă spre răsărit către Sfântul Potir şi sfinţitul liturghisitor.

42. **Ce însemnătate au cuvintele acestei binecuvântări?** Prin aceste cuvinte Preotul se roagă Milostivului Dumnezeu cu cuvintele psalmistului David (u), ca să ocrotească adunarea credincioşilor şi să-i mântuiască de orice primejdii pierzătoare. Prin această binecuvântare, sfinţitul liturghisitor, cere, ca Dumnezeu să binecuvânteze întreg poporul creştinesc şi să-l întărească prin Dumnezeeasca Sa binecuvântare, aşa precum a întărit şi îmbărbătat pe Sf. Apostoli când S-a înălţat de pe pământ la cer: „Iisus scoţând pe Apostolii Săi afară până în Vitania, ridicându-şi mâinile i-a

(t) Judecând sănătos este mult mai bine a binecuvânta Preotul cu Sf. Potir, decât cu mâna, fiindcă binecuvântarea cu Sf. Potir e mult mai

îndestulătoare, deoarece are într-însul pe însuşi Prea Sfântul Domn Iisus Hristos, cu Trup, Sânge şi Duh; (u) Ps. ***27J28₈;*** comp. 3 împ. $8_{M\ 53}$;
hmecmtaintat dans«D\Pev^dsÎBf«ni^yf^ia:v»rmdiespâitK de^ei
sî^Siai m&lt&t la cer (> ?
5 Astfek;afâEaimE)uinnfere^

MafttyiiopjJtfj;-'
HmtosiUeembikn^sicredfflCiosiioriS^
iar' bineouvaMafeaateasta^îhsemneaza btuietfwyan tarea perDare adat-p JsJp Apdstedilor Sai cand & a ipaltat la cer
J J r) i I i

43 -Ce însemnătate au ¡etmntele Ani v^ut ţuipina cea adevarat^ airaprimitlitihul «etnGerepfciffl* «fl^t credinţa ceaafteyaraift, nedespărţitei Sfintei Trei nu **incl]ipiindu ne ca Aceasta** neţ **a ţnantuit pe nor* cantate de cantarpti?,** Laj **fiuyHitşJie .bjne^iv^nţiţni,** sfintitul liturghisitor. credincioşii inchinandu-se cu adanca evlavie şi socotind rrţulttţneaibt^efaeenk^r ¡luţ-Dumnezeu, multmnesc Prea. Sf. Treimi <prin cuvintele acestea cantate,4? canjaretu fysertcii

Cu aceasta cantare. primii creştini (Neofit-n) ,rjiultuiŢie,au, l,ui Dumnezfeu pentru primirea Sf. Botez în aceeaşi zi. Noi lăudam pe Dumnezeu pentru boga|ia Darunlop Sflp. cu- cam oe-.a. iroppdabij: ^tae-a ujibogatit. ,OJ, ce fencut am Ti. daca am păstra acestetxpgatyi svintppdoWi Dupinezşeslj cp,
sfinţei«eJiAf iţi.p4cea.D9mnt^w.m-.nQi;-Ar4pe pământ. .....
:. De la Paşti pana la Inajtare se canta: „THnstoSj a înviat...; în amintirea celor 40 de zile în care Mântuitorul dupa Învierea Sa. S-n aratat Ucemcil6r Sat -incurajandu-i. myatandu-i şi 4eschizaqdu-lş. minţile, a pricepe Scripturile Si cele pentru Imparatia lui Dupinezeu. În ziua îhaltarii sc_rcanta, troparul: ..ţnaltatu-Te-ai intru Slava..." îMf .la Cetetalte pra.rlTÎce împărăteşti troparele lor.. . . (.

44. **Ce însemnatate are cadirea cu cuvintele: ..În&Ita-iep^**Ste ce**^ilrV Dumnezeul^, şi peste tot pământul Slava Ta?"**
Sfintitul liturghisitor. dupa ce âpus PoiiTrpe'Sf. ÂÎftiWtstl^iitJfâ SP.
Kfe^.'ia'tfâHelmÎa <te la eclejiiirh (care i âpfbgătil[1] o dm tirtp)[1]sî diipa <!
^bifte£uVâi[1]fekză rkai Mg^ t&A&Îâ âpirtămâiea'za'det^i 6ri S'fintilfe[n]mttd'?tt-t&i[1]rfă Inalta^Tte peste cfentfiSMifedaKsrpe^efM^iW^l^l^Tă [.iA] c i i (o [1]
Adfea^tMâi^reîris^ekiMrtuîM'dâ'^t) ilăm MMMWiiMfioSBfu fcusrtfrrsfoi
'C^e^a ifrttiipâ^ fc păWt S^^îbifiefit st aiuiitfiiâ&iW ^ftthi
mâhtiiirek[n]rWkstta â frr^at ăi $ ^ foalidt Wl^enffi umplând iot pământul **şi** Va^cftliWde **Sfavd** Lui' ^tlpac^ tt gtf&t **îmbătat şi** invătat pe ucenicii Sai timp de 40 de zile. Iisus î-a scos afaridinierusaliai pana în Vatania. pe?
Mwteile.MasUqiLo£..Dupa<Qe, aui ajuns acolo. Iisus rţdicandu-şi( ) Lc 24 F Ap 1 mâniile Sale; i'-a binecuvântat. Pe când îi binecuvânta pe ei, El S-a înălţat la cer şia şezutdeadreapta lui Dumnezeu. Astfel, pe când priveau uceniôiiy un nor L-a luat de la ochii lor. Urmărind ei cu privirile pe bsus cum se înălţa la cer, iată doi bărbaţi îmbrăcaţi în veşrtiinte albe minunate, au stătut înaintea lor şi le-au zis: „Bărbaţi Galileeni! Ce staţi cătitând spre cer? Acest Iisus care S-a înălţat de la voi la cer, aşa va veni, cum L-aţi văzut pe El mergând la cer...". Atunci Apostolii închinându-se, s-au întors în Ierusalim m bucurie mare. Ei erau în toată vremea în Biserică, lăudând şi binecuvântând pe Dumnezeu. După

fortificarea lor prin-venirea Duhului Sfânt peste dânşii, ei au ieşit, propovedumd pretutindenea Domnul împreună lucrând, şi cuvântul adeverindu-l prin minunile ce urmau, Amin" ([10])-. Această înălţare se face şi acum la fiecare Dumnezeească Liturghie în acest timp. Astfel, norii miresmei fumului de tămâie, închipuiesc văzduhul' sfinţit pnn suirea Lui la ceruri.

Această tămâiere mai însemnează Darul Duhului Sfânt, pe care Mântuitorul L-a dat Sfinţilor .Săi ucenici şi Apostolii după învierea Sa: „Datu-mi-S-a toată slăpânirea în cer şi pe pământ. Precum M-a trimis pe Mine Tatăl şi Eu vă trimit pe voi. Acestea zicând a suflat asupra lor; zicând: „Luaţi Duh Sfânt. Oricărora veţi

" 'IisuIHa 40 de zile după învierea Sa din morţi, ascospe ucenicii Sai niară. din Ierusalim, pâna în Vitanra. Acoto, ndiCiuidif-Şi mâinile Sale i-a binecuvântat pe dânşii.,îţi timpul, acela când u ■"'^qcuvânta pe Apostolii Sai, s-aînaltat l^eer..: şi nor luat pe El ¿e la .ochii !or. Si căutând ei spre cer, când mergea El, îata doi bărbaţi, au stătut înaintea lor îmbrăcaţi în vesminte albe. Ei adţesându-se' Apostolitor, aft zis: t,;Bărbîiti > fraţi! Ge staţi căutând spre cer? Acest Iişus.Ciire S-a Înălţat de la voi la cer, aşa v^ veni, precum L-aţi văzuMnergând la cer...- Atunci ei închinânţly-se s-Au întors în ierusaiim cu bucurie mare. Şi erau în foată ziua în Bisencă, lăudând şi binecuvântând pe D umrtezeu. Arriiti". fLe. *24' ₀", ~ comp¹. -f:Ap: 1₉,,)•..... '

iefta păcatele vor fhtrtate şi -alt cărora le Veţi trneaVor fi ţinute... Mergeţi în toată lumea srpfédiéari EVati^helia laioată- zidifea.'.v Sí iataEü sünt cu voi în toate zilele pâhă la sfârşitul veacului.[1]'Amin^z). '

Cuvintele: „Înalţă-Te peste ceruri Dumnezeule...": "ne reamintesc, precutn km mai arătat, înălţarea lacer a Mântuitorului cu Prea Sfântul Său

Trup. Aceste cuvinte însoţite de întreită tămâiere, mai însemnează că Iisus Hristos Euharistie, din care s-au împărtăşit sfinţiţii liturghisitori, slujitori şi credincioşii, se înalţă la ceruri întru Slava Sa, înconjurat de Sfinţii Săi îngeri. Astfel, aceste lucrări şi cuvinte liturgice ne

---

10 Mt. 16,,,₀: Lc. 24₅₀F. Ap. 1₉ ₁₄; (z) Mt. 28₁₈ ,₀:11„; 16.,; Le. l^lO^IoáñX,: 5, ,13",, 17₂, Dan 7₁U Ape 17₁₄, Ioan20₁₂„Mt 28₁₈,₀iMc 16,' ₀,
(x) Dese. Sf. Lit.; (y) V.Sf. 23 a XII-a o.c. pg. 1193;
(a) F.Ap. I⁹¹¹;

reamintesc tuturora, că, Domnul Hristos deşi S-a înălţat la ceruri cu Trupul, totuşi, în tot locul şi în toată vremea este cu noi, până la sfârşitul veacului.

Arătări Dumnezeeşti: Când a zis Preotul: Înalţă-Te peste ceruri Dumnezeule şi peste tot pământul Slava Ta", atunci a văzut împăratul, că s-au pogorât din cer toate cetele îngereşti spre Altar şi cu mare cinste au luat Pruncul cel înjunghiat pe carele L-a văzut împăratul, şi era viu nevătămat, mai luminat decât soarele, şi L-au dus la ceruri cu multe cântări îngereşti, spre Scaunul Dumnezeirei(x).

Sfântul Arhiereu Nifon a văzut, că după împărtăşirea credincioşilor Pruncul (Domnul nostru Iisus Hristos Euharistie) S-a aflat iarăşi întreg în mâinile îngerilor, cu care S-a înălţat la cer(y).

45. Cum se duc Dumnezeeştile Taine, de la Sf. Masă la Sf. Proscomidie?

După tămâierea Dumnezeeştilor Taine, Preotul dă cădelniţă Diaconului în mână. Acesta ţinând-o cu degetele mâinei drepte, o dă după cotul mâinei drepte şi o ţine aşa. Apoi primeşte Sf. Disc cu cele două acoperăminte şi steluţa pe care le ţine cu amândouă mâinile pe capul său, deasupra frunţii. Astfel se întoarce de la dreapta spre stânga şi viind până înaintea sf. uşi împărăteşti, priveşte cu evlavie asupra poporului creştinesc, fără a zice ceva. Trece apoi după Sf. Masă la Sf. Proscomidie şi pune acolo Sf. Disc.

Preotul după ce apus Sf. Disc pe capul Diaconului, se închină Domnului, ia Sf. Potir cu mâna dreaptă şi ridicându-l se întoarce spre stânga, vine înaintea uşilor împărăteşti zicând în taină: *„Binecuvântat este Dumnezeul nostru"* după aceia continuă zicând cu glas tare: *„Totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor"*. în acest timp face semnul Sf. Cruci cu Sf. Potir, asupra poporului. După aceasta atinge cu Sf. Potir capetele celor ce cu evlavie aşteaptă aceasta. Se întoarce către dreapta şi mergând către Sf. Proscomidie, aşează Sf. Potir acolo în stânga Sfântului Disc şi tămâind Sfintele dă cădelniţa. Diaconul ieşind pe uşa laterală dinspre miază noapte, merge la locul obişnuit înaintea uşilor împărăteşti, unde zice ectenia; iar Preotul venind stă înaintea Sf. Mese.

Când Preotul slujeşte fără Diacon, ia cu mâna dreaptă Sf. Potir; iar cu stânga Discosul, ţiindu-l dedesubtul Potirului, şi întorcându-se către stânga vine până în uşile împărăteşti şi făcând semnul Sf. Cruci cu Sfintele către popor zice tainic: „Bine este cuvântat Dumnezeul nostru", apoi cu glas mare: „Totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor". Atinge cu postamentul Discosului capetele credincioşilor care aşteptă cu evlavie aceasta înaintea sf. uşi, şi apoi duce Sfintele la Sf. Proscomidie, aşezându-le acolo, şi tămâindu-le de 3 ori, în numele Prea Sfintei Treimi.

46. Ce **înseamnă această ultimă arătare a Sfintelor Taine?**

Prin această ultimă arătare a Dumnezeeştilor Taine înaintea sf. uşi împărăteşti, sfinţiţii liturghisitori îi grăieşte tainic poporului

dreptcredincios ca şi Sf. îngeri Apostolilor, care priveau pe Iisus înălţându-se la cer: „... Acest

„Iisus binecuvântându-i pe dânşii pe Apostoli, pe Maica Domnului şi pe cei împreună cu ei S-a înălţat la cer şi a şezut deadreapta lui Dumnezeu. Ei privind spre cer, cum se înalţa El, iată doi bărbaţi au şezut înaintea lor îmbrăcaţi în veşminte albe. Aceia au zis: Bărbaţii Galileeni! Ce staţi căutând spre cer? Acest Iisus, Care S-a înălţat de la voi la ceruri, iarăşi va veni aşa, precum L-aţi văzut pe El mergând la cer" (Lc. 24$_{5(m)}$;.Mc. 16$_{19}$; F.Ap. $_{a}$).

Iisus, Care S-a înălţat de la noi la ceruri va veni iarăşi..."(a). Această ultimă arătare a Dumnezeeştilor Taine, în timpul Sf. Liturghii, însemnează ultima arătare a Mântuitorului ca drept Judecător în ziua cea de apoi.

Prin această ultimă arătare, a Dumnezeeştilor Taine, cu cuvintele: „Bine este cuvântat Dumnezeul nostru, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor"; Preotul reaminteşte poporului creştin, că, Mântuitorul care

S-a- iiiălţat la -cenlri -eu Preâ Sfântul Său Corp,' omenesc viii'," ¡ca[11] un •Atotputernic Dumnezeu este cu noi până la sfârşitul veacului. : :

Această făgăduinţă ne-a dat-o înăuşi Mântuitorul după învierea-Sa, Zicând: Iată Eu voi fi cu voi până la Sfârşitul veacului, Aifrin"(b): j,Amin, •amin, grăiesc vouă:;.. -Lumea-pe-Mine rnrMă va mai vedea iar voi Mă'veţi vedea pe Mine; că Eu viu sunt* şi voi veţi fi vi i"(c). -

Ridicarea Dumnezeeştilor Taine, arătarea lor la popor şi ducerea la Sf. Proscorhidie după Sf. Gherman — însemnează înălţarea Mântuitorului nostru Iisus[1] Hristos de pe pământ la ceruri, dinaintea Apostolilor care âu văzut şi au mărtusit această(d). ' . -- ■ -

47. Ce **fac cântăreţii şi credincioşii în acest timp?** Cântăreţii şi adunarea credincioşilor—urmând pilda Sf. Apostoli laînălţareaDomnului — în acest timp închinându-se dau mulţumită lui Dumnezeu, pentru că i-au învrednicit Dumnezeescului ^Dâr al Sf. împărtăşiri cu P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, cântând împreună: „Amin". Să

11 **Tes. 4^{16}; 2 Tes. I$^{7"8}$;** '!/v_•!

se umple gurile noastre de lauda Ta Doamne, ca să lăudăm Slava Ta; că ne-ai învrednicit pe noi'a ne" împărtăşi cu Sfintele, Dumnezeeştile, nemuritoarele, preacuratele, de viaţă făcătoarele Tale Taine; întăreste-ne pe noi întru sfinţenia Ta, toată ziua se ne învăţăin dreptarea Ta, Aliluia, Aliluia, Aliluia[11]. .

Apoi cu toţii — împărtăşiţii şi cei neîmpărtaşiţi — roagă pe Atotputernicul Dumnezeu, ca să-i izbăvească de toată ispita şi pierdereadiavoleasc㠍ntărindu-i întru sfinţenia Sa, ca în toate zilele vieţii lor să se înveţe a lucra toate rlumai după voia şi dreptatea Sa cea Dumnezeească.

48. Mulţumirea generală. Mulţumirea generală se face astfel: Diaconul stând pe solea înaintea sf. Uşi împărăteşti, zice ectenia:

„Drepţi; primind, Dumnezeeştile, Sfintele, Preacuratele, nemuritoarele^, cereştile şi de viaţă făcătoarele, înfricoşatele, ale luj Hristos Taine, cu vrednicie să mulţumim Domnului",.;

Cântăreţii: Doamne miluieşte". , . „Apără, mânuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pre noi pumnezeule cu Darul Tău". , ,

Cântăreţii: „Doamne miluieşte". , ^ ' ' ,,,„Ziua toată desăvârşiţă, sfântă cu pace s\ f^ra de păcate cerând^ pre noi înşine şi unul pe altul, şi toată viaţa noastră jui Hristos Dumnezeu să o dăm".' "

. . , ₁(Pipamfte.l'.j ,

-l /jvpm >

în timpul acestei ecteWJePnSOtHl -

^pDi'oâdâKiâiiKlîSf.

Evanghelie cu amândouă mâinile în sus, ca de 30-40,CJWi ^icejpţi gJaS înalt

» - I ₁) ■ ii -' t, . . - v M

i hnnjizivKs ji?.nî îijIc'/cîG .shibI abinîîE' îjo ta oqr.s^.fiîraqrnî
I'tltftfWptifl)i<irtgh«(fc>i-, îir^rfifciatldfe^u^cilaţii w«?^pârn^-iil
Jeâ
riirtJ - P Vii: J VJC-rppii ş Ipj t^i j q[^jtyjţi&fe 1 Oir® ^ Î i PÎE0
PÎB^W
transformanau-l din rece în aprins, arzator, şi oin negru şi murdar îmbracat cu
Foc luminos; tot astfel şi Dumnezeu, Care-i foc strălucitor şi mistuitor,
curăţeşîe^pFsfinţiţîrSir liturgtifsTtoTTşi slujitori de păcate, îmbrăcându i ca pe
Anghelii Sâi în pară de foc şi în lumirfâ^ (''

„Că Tu eşti sfinţirea noastră şi Ţie slavă înălţăm: Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor".

Cântăreţii: *„Amin".*

În acest timp Preotul face semnul Sf. Cruci cu Sf. Evanghelie, deasupra Sf. Antimis, tot aşa cum a făcut când a dat binecuvântarea de Sfânta Liturghie.

49. **Ce însemnătate are această ectenie?** „Drepţi", explică Sf. Gherman astfel: „împărtăşindu-ne să stăm cu gând drept şi cu fapte

bune, ca, cuviincios să mulţumim Aceluia care ne-a învrednicit, ca să primim Dumnezeeştile Taine, şi să petrecem cu el în viaţa (aceasta şi apoi pentru totdeauna în viaţa) viitoare". în acest timp fiind aproape de sfârşitul Liturghiei; iar credincioşii prezenţi gata să iasă din Sf. Biserică, sfinţiţi slujitori îi îndeamnă ca toată ziua să o petreacă după voia lui Dumnezeu: desăvârşită, sfântă, cu pace şi fără de păcate. Apoi îndată sfătuieşte pe fiecare în parte şi pe toţi laolaltă, ca:,,Pe noi înşine şi unul pe altul şi toată viaţa noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm".

50. **Ce însemnătate are ecfonisul?** Preotul prin zicerea acestui ecfonis, îndeamnă iarăşi pe credincioşi a lăuda pe Prea Sfântul Dumnezeu pentru dăruirea Dumnezeeştilor Taine. Totodată le propovăduieşte că numai P.S. Dumnezeu, este Izvorul sfinţeniei noastre, deci Lui I se cuvine Slava în veci. Amin.

Arătări Dumnezeeşti. Când Preotul a zis: „Drepţi primind Dumnezeeştile, Sfintele, Preacuratele, nemuritoarele, cereştile, de viaţă făcătoarele, înfricoşatele ale lui Hristos Taine...", atunci a văzut împăratul că a venit un înger înfricoşat din cer, şi luând toate păcatele Preotului, ce erau scrise pe o hârtie, le-a ars în foc, rămânând Preotul curat, săvârşind Sfânta Liturghie(e).

Sf. Marcu Egipteanul a văzut pe un Preot clevetit, însoţit de un înger şi luminat ca un stâlp de foc. Ni se istoriseşte pentru Avva Marcu Egipteanul, că a petrecut treizeci de ani neieşind din chilia sa. însă avea obicei un Preot de venea la dânsul, şi săvârşind Sfânta Liturghie, îl împărtăşea pe el cu Sfintele Taine. Diavolul însă zavistuind bunătăţile şi răbdarea lui, a voit să-l ispitească pe el şi să-l prăpăstuiească în păcatul osândirii. în acest scop diavolesc a adus la dânsul pe un om care avea duh viclean, cu pricină ca să primească rugăciune de la el. Deci învăţat fiind de

(e) Dese. Sf. Lit.

diavolul, omul îndrăcit mai înainte de toate a zis stareţului: „Preotul este plin de toată putoarea păcatului şi de acum să nu-l mai laşi pe el să intre la tine pentru a sluji Sfânta Liturghie, a-ţi da învăţături şi de a te împărtăşi de la el". Iar insuflatul de Dumnezeu bătrân a zis către el: „Fiule toţi oamenii leapădă necurăţenia afară; iar tu ai adus-o la mine? Dar scris este: „Nu judecaţi ca să nu fiţi judecaţi" (') . însă deşi este păcătos, Dumnezeu iîl va mântui pe el. Că scris este: „Rugaţi-vă unul pentru altul ca să vă vindecaţi". Acestea zicând, a făcut rugăciune şi a izgonit pe dracul din om şi l-a slobozit pe el sănătos. După vindecarea îndrăcitului şi plecarea lui, a venit Preotul, şi îndată după obicei l-a primit pe el stareţul cu bucurie. Bunul 'Dumnezeu văzând nerăutatea stareţului, i-a arătat lui un semn. în timpul când se pregătea Preotul să stea înaintea Sfintei Mese — după cum bătrânul a povestit: — „Am văzut —■ zice el — pe îngerul Domnului din cer pogorându-se şi puindu-şi mâna sa pe capul Preotului. în timpul acela s-a făcut Preotul cu totul ca un stâlp de foc. Atuncea eu minunându-mă de vedenia aceea, îndată am auzit uri glas, zicându-mi: „Omule, ce te minunezi de lucrul acesta? Dacă un împărat pământesc nu lasă pe boierii săi ca să

stea spurcaţi înaintea sa, decât numai cu slavă multă; cu cât mai mult puterea cea Dumnezeească nu va curăţi pe slujitorii Sfintelor Taine, când stau înaintea slavei cei cereşti?" Iar viteazul şi mult ostenitorul lui Hristos Marcu Egipteanul, mare făcându-se, s-a învrednicit darului acestuia, pentru că n-a osândit pe clerici. Acestea le-au propovăduit bătrânul tuturor, ca să nu osândească pe preoţi de orice păcat, de vreme ce înainte stătători sunt ai lui Dumnezeu şi cu îngerii împreună petrecători(t).

51. **Cu ce cuvinte se anunţă încheierea** Sf. **Liturghii?** încheierea Dumnezeeştei Liturghii se anunţă de Preot prin cuvintele: *„Cu pace să ieşim "*. Cu aceste cuvinte se termină Dumnezeeasca Liturghie în veacurile prime. După aceasta se făcea ieşirea din Sf. Biserică şi se ura tuturor pace. De acum li se va da voie credincioşilor a se pregăti pentru a merge la casele lor, însă împrieteniţi, cu dragoste sfântă, fără a avea ură unii asupra altora în sufletele lor. Cei împărtăşiţi cu P.S. Trup şi Sânge al Domnului, să nu iasă din Sf. Biserică mai înainte de a asculta moliftele de mulţumire pentru primirea Sfintei împărtăşiri.**Ce însemnătate are răspunsul corului: „întru numele** Domnului?" Prin acest răspuns credincioşii făgăduiesc că sfaturile înţelese tffe blujbtfi şi; cilv&mtăîrilei'aQzitedfrj S£■;¡Biserică? leiirdrnuitmafiniirlonieie Oonmiâiiip înaiiitp $ie iaieşitţiiri 5tfi]BismoiuMie^rihiă-doi^^ **«oi BtutîfcJe**¿IDQrtmEzenlHi **rcelui** viuş **iipre**'âis **1 ăi?** i M**bRSiâmtauITr** dimieL **Bireeiivâiiiăiei^aKreafliaâoi ntimEl© Domnului © iofirtci vechę jE|a tiaîieazădе** i® iaieiîpjjtli4>. (ffiămă^riir se^fcc ii? M X.[12] X ,DJ3nafui i ai giăincaire iVitoist^ z i câWci: **¿Vofheştb.'lui Aararli şi ifriioE Luiî**&isfRineitete;'. **Ļ,iAşafisi** btaeepvâfitâţii **pe/fwH iajfc Istailb şi qsăi de gsiceţiiz ,$iomngJi-isăj *tel* bînkareiutesii! pe/tiribişi ite jpăzeaăqătş Domrualhsă feminiza /Raţa (ia? (pfistetiue;rşiirsă»'te! ^iluiasaă. Bjoninfâfosă-âi;în^rfcpteŢţaţaiSbţielsieStjnb şîîsăffi ¿fealţitop^eM/iAstfelisă pwrîăiftrsoţii jNumdiejMeij pseHMififelubijsatriV şi i^arsforiîineMDiiVâsitaf^^1-** — 32sM iainflE BąJnknî bsî2 luiosii ssiăgâtq m bnSo luqmii ni nmsz **!; j' ^MGejî nse fa năiiate a ui cârmitele: „Bomnulotsă fte^ogălmfty zisei <fe sfuaţitnd -Bîiijiifcpr**?'jifmR **izcfeste**?.euimi)iiq, r şfiRţMiiadi **fstajjtopalj**

---

12 Ml *I*- (f) Prolog 10 a III-a f. 27 Pateric edit. 1913 pg. 159-160. Vezi şi pg. 15-16 din această carte;
„ib ^J^pir^H.^^.^în^ţfrj^cei^j. 3i&>6rt?îft90fl!â4,-]Q I<«J3ăIIBft ^.¿tV.«« şiîTâlc.
Sf. Hrisostom şi Teofilact la acest locuri; ;:ɜn£j idacsoc
(h) F. Ap. 12, ɪ)ł (i) Vezi însemnătatea pe larg a (j) Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica pg. 541-2;
(l) 1 Tini. 6₁₆; (m) Fac. 35,.,„1 (n) Ps. 36₄;

AiÎtaniluineeft toturniroiidirixrib şiiorj !sL>sei roage) lui) DnmfaflBetfJ îfflafp^Băxu îei^Aaeţasta 0ifă®tei£şL5flDis Aşorsfiaia. vVÍLimţşţie.se®pfraţiltsfy'penîhi Domhuimsaatm liisusifiSsteăq şa^mhjudtfagrfit&aifîuhii]^ mitrei: săi (M
jae^iţiârtfruiiiMg^uhi,pentoinmnE bătrarŞiunateMaiiGarăă imă^izibăvesG^ ^ri'şritec^tMrriâHiudee^
Bîfinţiloindasă vii 'tti tbeesTi ʙ taivai I prirai rviora lailDhmhezenai,cŞi - na'rsăirhâ D di hiJg^crQiafa-etmăj bo ɪwᴍ 1 Dijaiînniaeuiţpga săiid'dKxaJi irttitirti, ¡Amini^lg^. Îi !jKugăphqrffi0.-41eaiă3d& arburediea] (tifedSHokyşiloi to ffiaţjeiică˂' pueouimirfse eu^me-flreb Bisericii
dih)ifenusaira^ ¿scăpiţtrpeiSfgAposteljPeînifdi laici mdarcte siguirăJ?. a nisni „în vremea aceia a pus Irod împăratul mâinile sale, ca să facă rău unora dMi5BikerÎcâiiŞg*ajfchis Issnriiş&Htelăihiiii Dass odrgabia. i&i wăkâmd că plăeut^sîe) iu deitoi! -aariaHsqaipmffleişiqîeiItoni.' (iŞişratr iilidte amBttdiMQL FSKEaffîfâ şd rpiâ j3^atijjjll±5a) MţiatraJeăpeteâii'
'cs^Eţeu
paîcq tiBtaBi/oaiiă^ şăzaaseăiiţei feL?rfarârad?,diipă3l?kşa
sfelseoaţ^jQ noxnbdţ Eieei'iMtfgTSSi p ăaea3Îp iJtEapmţţă? ii an Irugăciiira os® cfăoeta areSaafetatJ' des B
Bibdri^cpătteiDuimezOT^enăculdâmÎEib
SecândIviea¿MstaaqfrpeGeblrodi, îmniHaptdaiaffesiI drad^stci de ripirli iiSeudoi] qstiaşjqlegâfecU .dduăltenfuri, şi pămfcqrţiiUEUţitjîa
QlşibÎB^ffliirlettaiţa.iŞfi^Î^^
lumina sa a strălucit în casă; şi lovind în coastăpe$Mqqiî-a^i^ţ^pB-e| zicând: scoală-te curând. Şi au căzut lanţurile din mâinile lui. Şi a zis îrigeTttVicăii»id;,înairigeiteşi!fâ aiacut
iş&i^ii&^milok mbracălhlfeîri Kamariajşi^dnDqlBpfeniisieii^î
ⁱMşin'ttmengdi după el şi nu ştia că este adevărat ceea ce se făcea prin înger, ci i se părea că vedenie vede. Şi trecând streaja cea dintâi şi cea de a doua, au Venit la poarta cea de fier ce ducea în cetate, care singură s-a deschis lor; şi ieşind, au; trecut o uliţă,şi; îndată s-a dus îngerul de la el.

i rugăciuni şi la pg. 193- dm această

Petm venindu-şi:întru sine, a zis:, acum ştiu cu adevărat că a trimis Domnul pe îngerul Său şi m-a scos din mâna lui Irod şi din toată aşteptarea norodului Iudeilor. Si luând aminte a venit la casa Măriei, maica lui Ioan, ce se chema Marco, unde erau mulţi adunaţi şi făcând rugăciune. Şi ! bătând Petru în. uşa porţii, a mers o (slujnică să asculte, anume Rodi. Şi cunoscând glasul lui Petru, de bucurie, ;.n-a : deschis uşa, ci aler- ;gând înlăuntru a Spus că Petru stă înaintea porţii. Jar ei au zis către dânsa: au ai,nebunit? Iar ea întărea că este aşa. Iar ei ziceau: îngerul lui este. Iar Petru nu înceta bătând; şi. deschizându-i, l-au văzut pe el şi s-au înspăimântat. Şi făcându-le cu mâna să tacă, le-a povestit lor în ce chip Domnul l-a scos pe el din temniţă. Şi a'zis: spuneţi lui Iacov şi fraţilor acestea. Şi ieşind s-a dus într-alt. loc. Si; făcându-se ziuă, nu puţină turburare era între slujitori, oare ce să se fi făcut cu Petru?"(h)

.54, **Cc însemnătate are răspunsul: „Doamne iniluieşte?"** Credincioşii pătrunşi de dragostea sfântă şi de îndemnul sfinţitului slujitor, se umilesc înaintea lui Dumnezeu şi I se roagă cu această simplă şi cuprinzătoare rugăciune: ^Doamne rmluieşte'Yi).

55. **Ce face Preotul în acest timp?** în acest timp Preotul îşi acopere capul.cupofeapiul, ia liturghierul în mâna stângă, se întoarce către^stânga, •eu,faţa:către;apus, iese prin sf. uşi împărăteşti, merge.până în mijlocul ¡Bisericii şi întorcându-se cu faţa către Sf. Altar, privind către Sf..Masă, zise cu voce tare şi clară, rugăciunea Amvonului: „Cel ce binecuvântezi pe cei ce bine Te cuvintează Doamne şi sfinţeşti pe cei ce nădăjduiesc întru Tine, mântuieşte poporul Tău şi binecuvintează moştenirea Ta. Plinirea Bisericii Tale păzeşte-o şi sfinţeşte pe cei ce iubesc podoaba Casei Tale. Tu pe aceia îi proslăveşte

cu Dumnezeeasca puterea Ta şi nu lăsa pe noi care nădăjduim întru Tine, Pace lumii Tale dăruieşte" ş.a.m.d.

Cântăreţii: *„Amin".*

56. **Ce cere Preotul în această rugăciune?** în această rugăciune a amvonului, Preotul se roagă lui Dumnezeu, ca să mântuiască poporul Său, să binecuvânteze şi să sfinţească pe cei ce nădăjduiesc în **El** şi iubesc podoaba Casei Sale, să dăruiască pace lumii, Bisericilor Sale, Preoţilor, şi întregului Său popor creştinesc. Apoi încheie această rugăciune cu mărturisirea Dumnezeeştilor bunătăţi: „Că toată darea cea bună, şi tot Darul desăvârşit de sus este pogorându-se, de la Tine Părintele Luminilor (Iisus Hristos şi Duhul Sfânt) şi Ţie mulţumită şi închinăciune înălţăm: Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor".

Patriarhul Gherman numeşte această rugăciune sigiliul tuturor cererilor, şi ea în realitate se înfăţişează ca atare, ca recapitulând cele mai însemnate cereri despre care direct sau indirect s-au făcut menţiune în Sf. Liturghie, şi de care Biserica are trebuinţă în timpul citirii rugăciunii după amvon sau a amvonului. Diaconul stă înaintea Icoanei Mântuitorului cu capul plecat până la finea rugăciunii. Această plecare a capului are următoarea însemnătate: în Biserica primară, înaintea ieşirii celor credincioşi din Biserică, îi binecuvânta Episcopul sau Presviterul (Preotul) cu rugăciunea care se citea după amvon în auzul tuturor, punând mâinile pe capetele plecate ale creştinilor. Şi acum se citeşte de Preot rugăciunea amvonului, însă credincioşii nu pleacă capetele, căci ei şi-au plecat capetele la arătarea Sfintelor Taine. însă spre amintirea acestei vechi datine a Bisericii, ea îi reaminteşte Diaconului de a-şi pleca capul înaintea Icoanei Mântuitorului, în faţa tuturor, ca şi când ar cere şi ar primi binecuvântare de la Dumnezeu însuşi"(j).

57. Pentru ce aceasta poartă numirea de „rugăciunea amvonului?"

Această rugăciune, poartă numirea de rugăciunea amvonului, fiindcă în Biserica primară, se cîtea de pe amvonul care era aşezat în mijlocul naosului Bisericii.

58. Cum se zicea rugăciunea amvonului în vremile primare ale creştinismului? în vremile primare ale creştinismului, această instructivă şi foarte folositoare rugăciune, avea o altă formă şi se făcea ca în zilele noastre la sfârşitul Sfintei Liturghii. Iată forma ei:

Episcopul mulţumea astfel zicând: „Stăpâne Dumnezeule Atotţiitorule, Tatăl Hristosului Tău, Fiul Tău cel binecuvântat, Care asculţi pe cei ce te cheamă cu toată inima, Care ştii şi rugăciunile celor ce tac, îţi mulţumim că ne-ai învrednicit cu Sfintele Tale Taine, pe care ni le-ai dat spre deplină încredinţare de cele ce bine ştim, spre păstrarea pietăţii, spre iertarea păcatelor,'că s-a chemat asupra noastră numele Hristosului Tău, şi ne-am unit cu Tine. Cel ce ne-ai despărţit de tovărăşia nelegiuiţilor, uneşte-ne cu cei ce s-au închinat cu totul Ţie, păstrează-ne în adevăr prin insuflarea Sfântului Duh. Cele ce

nu ştim ni le descopere, plineşte lipsurile noastre, întăreştele cele ce ştim. Pe Preoţi păzeşte-i neprihăniţi în Cultul Tău, pe împăraţi păstrează-i în pace, pe dregători în dreptate, văzduhurile în bună stare, roadele în îmbelşugare, lumea în pronia Ta cea Atotputernică. Popoarele războinice îmblânzeşte-le, pe cele rătăcite întoarce-le. Sfinţeşte poporul Tău, păstrează pe cei în feciorie, pe cei în căsătorie păzeşte-i în credinţă, pe cei în curăţenie întăreşte-i, pe cei prunci adu-i la bărbăţie, pe cei de curând botezaţi întăreşte-i, pe cei ce se catehizează învaţă-i şi-i fă vrednici de Sf. Botez, şi pe noi pe toţi adună-ne în împărăţia Cerurilor în Hristos Iisus, Domnul nostru, cu Care Ţie (Ţi se cuvine) slavă, cinste şi închinăciune şi Duhului Sfânt în veci, amin".

Diaconul să zică: „Plecaţi-vă lui Dumnezeu prin Hristosul Său şi fiţi binecuvântaţi".

Iar Episcopul să se roage zicând: „Dumnezeule Atotţiitorule. adevărat şi neasemănat, Carele pretutindeni eşti şi în toate de faţă Te afli, dar nu eşti cuprins în nimic ca ceva, Care nu poţi fi mărginit, de vre-un loc, pe Care timpurile nu te îmbătrânesc, Care nu eşti ţărmurit de veacuri, Care nu te amăgeşti prin vorbe, nu eşti supus naşterii, n-ai trebuinţă de pază, eşti mai presus de stricăciune,

neprimitor de schimbare, neschimbător din fire. „Locuind în lumină neapropiată"(l), cunoscut tuturor făpturilor cuvântătoare care Te caută (m), cu bună-voinţă, şi înţeles de cei ce Te caută cu dragoste. Dumnezeul lui Israil, care vede adevărat, al poporului Tău care crede în Hristos, fii binevoitor şi mă ascultă pentru numele Tău şi binecuvântează cei ce şi-au plecat Tie grumazul, şi: „împlineşte cererile inimilor lor"(n), cele spre folos şi pre nici unul din ei să nu-l faci să fie lepădat din împărăţia Ta, ci sfinţeşte-i, apără-i, ajută-le, izbăveşte-i de cel

.piŞQtiynic, de toţ; duşmanul[13] păzeşte locuinţelerlor. „Ieşirile şi intrările lor supravegheazâ-le"(o). Că Ţie (se cuvine) jiţavă, laudş, oî^rire^^stfc,. închinăciune, şi Fiului Tău Iisus Hţisţosul -Ţiţu,, - Poflpui^liţ^şzişuj) şfc împăratul nostru, şi Sfântului Duh acum şi pururea şi în vecii vecilor,', amin. , - , I,,

Diaconul să zică: *„Ieşiţi în pace".* v-

Acestea vă poruncim noi, Apostolii, cu privire Incultul.gusţip^ypu^, Episcopilor, Preoţilor şi Diaconilor"(tt). ^ [rij

59. **Cum face Preotul sfinţirea colivei?** în timpul cântării troparului şi condacului sărbătoarei de cântăreţi eclesiarhul aduce cădelniţa cu fqc şi tămâie la Preot. Preotul după ce sfinţeşte tămâia (după,râfl>duiala. arătată),, cădeşte coliva de pe masa jertfelor din Sf. Biserică(ţ).

, 60. **Ce este .coliva?** Coliva este o ofrandă făcută din grâu'adusă în Şf. Biserică spre sfinţire în cinstea Sfântului ¿iţei, la ziua onopiasticâ sau pentru uşurarea sufletelor repausaţilor noştri de păcate, şi scoaterea lor din. osânda veşnică. .. t

61. **Ce înseamnătate are coliva?** Coliva de grâu fiert'simbolizează nemurirea suflatelor repausaţilor noştri şi a noastră după trecerea din viaţa aceasta. Despre acest adevăr ne încredmţează.înWşi ^oînnuÎ noştruÎisus, Hristos, zicând: ,Aniin, Amin, grăiesc vouă: grăunţul de gjâu.cazând p^ pământ de nu va muri, el . singur rămâne; **iar** de. va muri _ mulţa'roada aduce"(s). Aceasta o mărturiseşte şi Sf. Ap. ^avel," zicând:-",,Cum seVor scula morţii — zice cineva— şi cu ce trup vor veni? Nebune,' tu ce sameni

(t) **Cei nesfinţiti n-ail voie a tămâia (a cădi)** îiDSfc **Biserteăi** ¡¿în; Biserica lui) Dumnezeu, undetotul grăieşte mărire" (*), numai sfLriţiţiiJitjurgliisiţQri SHntifci|i<liţ®iiq$| a tămâia;lui Pumn^zeţji,.m Sf. Mănăstiri^ieclesiarhii. ^iţ^jlţţjrje e,ştş;ştriet;ipţejr^§4 acpista îhjSf. Biserică. Totuşi, le este îngăduit de Sf.i Bfşşricâ^ Ţ^lwi^U-ţ^m^ ţai, smirnă, şflţiţită de

13Ps. 289; " ' - - T |

pir«i(itl^liii06ifiA&zeii lo^t^ ild^reieftî V-ftrt® frtiJu iufart'ttnpdt l/A5<iiT<D£teîtaŞElit 1 şfcit&uaigtiiie ^QtsHeaiiflffijţte GttiiiaiâiMi^BfoflmfllBi^^Pmcflilidifiiîilibraiii AamtivifelM 5%lţiţi,sfet| tciBiezi3;4e|i3tiniEţtiesl lErajafirat/;^ j^ai^ $¿8 ŞfeegSJa m Wii© $ iigsş&p 'ij^bs^ jg^â|Tiiiit, ştj^&fenlBRSţ

;i el grăbi a sa îasa. ca la musuat pe el Domnul. Si Ozia imparatul a fosflepro pana în.ziuamortiisaLe. SJ în casa osebna şedea lepros. ca a fo|iscosdi| i casa Dompului. iar foa1;im fiuflui carmuia impărWia. jdcîecarlcÎ popofui planianfiilui. Si celelalte faple ale liH6zî ¿¿le fiintâ tr ¿¿le de pe ririă^tln cri e dei aia Pibbto Îrt f f Hi Âtfitf ^ a-adoteni'Ozlatii'painTtii xăf. st ^au'lrt'g^o^a^pe'e^cu pa^m^r^t^^'lnTaí^ptll îrtDTTyHrttelor imparatilor. ca a zis: lepros este, şi a împaraui Ioaiam fiul sau-în-Jocul lui: (f)_____

(t) 1 Cor. $15_{35\ 54}$. Vezi şi Tălc. Hrisostom şi Teofilact la acest loc, în Omilia V la ep. I c. Tesaloniceni o.c. pg 63-4; (u) Ape. 21;

(v) Din rev. „Duminica Ortodoxă" a VI, Nr. 9-10. Cazania la 17 a II-a V.Sf. 17 a II-a şi Sinaxar la Sâmbăta întâia a Sf. Marelui Post; (z) Ps. 112^2;

Preot, în casele lorîn timpul^iŢugăciuniloŢpartic;utoe,ipe.f;arşsup^datop a le face zilnic, la monnânturile morţilpr etc. r , ı ^ t

ˈ împăratul Ozia semeţindu-se a tămăiă în Sf. i⁵VITÎk f&t pe4efcăit W

şi el păcătuitîmpotriVa Domnului Dumnezeului său, şi a intrat în BisericaM liunmezeu casătâmâieze peste jertfelnicul tăinâierilor. Şi a intrat după e)A?aria PreQtul şi ^u . ^i;

tiu îovj^ăndq nuíva mwyi .írtai înAââş. Şi/ceisamefli,.

nuaBipulearele^reisărsa **fec&i5>atBe»)ii ei mm® grăunţul gol -de se întâmplă de gţâusjşai/1© atócm^ d*ţi cetel&Jre»** TI? ı J (S L ı Ïl F 1

r Ilar Dujnmzeuît dădui tţup pueeimiiy(aeşţe tâ fiecărei sământai toipuJ es Nv toucupul est@ao0lasi tryp,£i ahul este trupyioameiailOT şi altui topul dŭbitoacelör ştaiful al peştilor sa-altui al pasantár,. Sunt ftíupuíii tcéresta st tüöfníínjpaínántesöv^Alta este slava celor cereşti ^naLtaia celor pământeşti

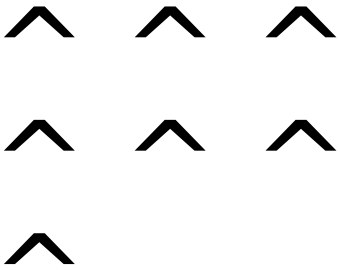

i J f;J)ñfjn t 71 j i ™5°) i <r ᵛS"¡Tª ĵv „;Asasăhe socoMiscâipflntot t>nmt,'tfapfenJ3le*5tugi-ala-luiiirţi6iBsauspraKiaiCbiJ'laiijfilor Iuti Dţjfnoe^e^ tţat eeeşof .sfcca^ra&ir nwlt^q ţsprav^^.iţştţs cpfcred^iessa se,a/ţe ¡qţftpva, ^J: tyj:!'?.....•••! . . . .ì, ...

Xlta este slava soarelui şi alta slava lunii şi alia a stelelor, ca stea ^ se deosebeste.în.slavţi. Asasi înviereamortilpr. Se<amana-se WAi ptncacmne: scijl^-se-va intru, nestricaciune. Seaxriana-se întrtii n&iijsfe: scula-se-va iniru., staV&. ¿eama-na-se intry siricaciuiie;. sculyse-va mlfrli. putere: se^mana-se.-va.tru^ sufleţesc. scula-se-va tfu^ duhqvnicesp... Chiui cel dintâi esie'din⁷pamant..pamaniesc: omul cei de al .doilea. Dorinul din cep în ce chip e^ie cel¹ pamantesc,¹ âs.a şi.gei

jpamatesti;. si‘up ce chipieste cel ceresc, aşa şi cei cereşti. Precum am purtat chipul celui pământesc să purtăm şi chipul Celui Ceresc. Iar aceasta zic, fraţilor, că, carne şi sânge împărăţia lui Dumnezeu să moştenească nu pot; nici stricăciunea pe nestricăciune va moşteni... într-o cirtă întru clipeala ochiului, întru trâmbiţa cea de apoi, pentru că trâmbiţa, şi morţii se vor scula nestricaţi şi noi ne vom schimba. Că se cade stricăciosul (trupul) acesta să se îmbrace întru nestricăciune, şi muritorul acesta să se îmbrace întru nemurire. Iar când se va îmbrăca stricăciosul acesta întru nestricăciune şi muritorul (trupul) acesta se va îmbrăca întru nemurire, atunci va fi cuvântul cel ce este scris; înghiţi-tu-s-a moartea întru biruinţă..."(t).

Coliva este simbolul credinţei noastre în viaţa veşnică adică în reînvierea oamenilor.

Coliva este simbolul păstrării curăţiei. Zahărul, mierea sau bomboanele aşezate în forma Sfintei Cruci deasupra colivei, însemnează căa toţi creştinii care se leapădă de sineşi şi îşi poartă Crucea urmând Mântuitorului, vor trece din viaţa aceasta plină de necazuri şi amărăciuni întru viaţa veşnică şi fericită, unde se vor îndulci, petrecând în Dumnezeeasca împărăţiei, cu cetele îngereşti şi cu toţi Sfinţii, preaslăvind şi veselindu-se la lumina Feţii lui Dumnezeu(u).

Coliva de fructe sau din alte produse, se aduce la Sf. Biserică în semn de respect faţă de Dumnezeu, Care ne dă toate bunătăţile pământului. Străbunii noştri fiind creştini cu viaţă sfântă, ei nu mâncau din fructe mai înainte de a aduce din pârga lor jertfă de mulţumire înaintea lui Dumnezeu. în vremurile noastre se observă că în unele locuri se mai păstrează acest obicei creştinesc. Bine făcea aceia şi bine fac şi aceştia care fac aşa.

Prin conţinutul moliftelor care se citesc de Preot la colive se aduce mulţumire lui Dumnezeu, Care ni le-a dăruit cu nemărginta Sa bunătate. Se cere binecuvântarea Dumnezeească asupra celor ce le-au adus şi acelor pentru care s-au adus, vii sau repausaţi. Preotul roagă pe Dumnezeu, ca să binecuvânteze colivele şi să sfinţească pe cei ce vor gusta dintr-însele cei prezenţi în Biserică, şi cei care n-au luat parte la slujba Dumnezeeştei Liturghii.

62. De când s-a introdus obiceiul de a aduce colivă din grâu fiert la Sf. Biserică? Obiceiul de a se aduce coliva de grâu fiert la Sf. Biserică, este cam de prin secolul IV. în Vieţile Sfinţilor la Sf. Teodor Tiron, care se prăznuieşte în Sâmbăta I-a a postului mare, găsim arătată o tradiţie foarte veche, care ne spune de când se întrebuinţează coliva.

După Constatin cel Mare, care a ocrotit religiunea creştină şi a făcut toate înlesnirile ca să se lăţească, a venit pe la mijlocul veacului al patrulea după Hristos, pe scaunul împărăţiei Romanilor, Iulian (355-363 d. Hristos). Acest împărat era duşman de moarte al creştinilor. Ştiind că ei postesc în postul Paştelui, a vrut să-i spurce. A dat poruncă ca chiar din săptămâna I-a a postului să se depărteze legumele de pe

piaţa oraşului şi să se lase pâine şi băutură din belşug. Dar pâinea să se ungă cu sânge de la jertfele idolilor. Nici Episcopul, nici creştinii nu ştiau nimic. Dumnezeu trimite pe Sf. Mucenic Teodor Tiron să spună Episcopului gândul spurcat. Şi totodată îi zice: „că se pot hrăni creştinii şi numai cu colivă". Când Episcopul întreabă: „Ce e aceia colivă?", el răspunde: „grâu fiert".

Creştinii auzind de la Episcop fapta nelegiuitului împărat, au urmat sfatul dat, şi s-au hrănit numai cu grâu fiert, zădărnicind planul său. De atunci, în amintirea Sf. Teodor Tiron, creştinii fierbeau grâu şi făceau colivă la ziua lui. Mai târziu, cu vremea, â început a se întrebuinţa în genere pentru slujba morţilor (v).

63. **Ce însemnează: „Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac (z)", cântat de cântăreţi şi întreg poporul?** Prin această întreită cântare, poporul întreg dimpreună cu corul cântăreţilor, înalţă această laudă Prea Sfintei Treimi, drept mulţumire pentru mulţimea bunătăţilor revărsate asupra omenirii. în vechime psalmul acesta (102), din care se cântă această laudă lui Dumnezeu, era citit sau cântat în întregime, în Sf. Mănăstiri, Schituri şi în unele Sf. Biserici, după această laudă se citeşte psalmul 33 „Bine voi cuvânta pe Domnul...", uneori şi psalmul 144 „înălţa-Te-voi Dumnezeul meu..."

64. **Ce face Preotul în timpul cântării acestei laude?** Preotul după terminarea rugăciunii amvonului, face închinăciunea cuvenită, plecându-se către amândouă strănile şi către popor, în timpul cântării acestei laude, intră prin uşile împărăteşti în Sf. Altar, merge la Sf. Proscomidie şi acolo se roagă în taină zicând: „Plinirea tuturor bunătăţilor Tu eşti Hristoase Dumnezeule..."

Ce însemnătate are această rugăciune? Prin această sfântă rugăciune se arată că Mântuitorul nostru Iisus Hristos, este Mesia cel vestitpentru mântuirea lurfiffi[1] foi ^MlMgteOr^ f^dtMP^óápmb^toi

ífflíy *^rnkţmeWibumti* **de tes&ii'aM&nbágtfPaie ffliiröf^ánt^d-ííiíir^íígrt[1] síiijifbfí âimtei ^édmSio^löf éfésSftP'**

„(aoJahH b t.dF *IIF^* [ɜt h ;ı Hiatlhi *lu u* fqub

ni eiS'Pftóliií dS[1]^ Ahkfóra b-^dWtót^ilöi- ' WBőttk iíiípií Wgaeitífféá ^ii^sfeá^ tfih Sf[1] Aklrii ăS *¿miimp.ttféu^frMhéüt BâOTdiwâ fi^u^qrtfflgbiti^sr a^*

¿rfe&nH'tóifé'áSíkiháti Sf Úfnir>m ih^M^fWSftiMé faírfé (Mar * fctef'ctí'Hü ¿íifeau K/a

ipWiiiíf^§áM'ctí- ^ ***nm tűít*** ffléaü tfé^ffhwui íitüi-ghisiibMi^ fetóaíi *ktel* de-cWetéi telűM^átte'fóbtih^efeA^Ufu^ghie *W* După trecereá Vftmfr ¿celifeí' *tiéűika* s á *ttxút* slăbit zelul s â rSÜit jWfnW aiât/ftf&t Sf Ioarttífí^tóm sb iftfeW în oitólrilé ¿ale <fca ilmi cffí ¿fésmftr Wnto'&tó ke ÍMpStóséán nttittdi b datá pé 'Ácétefe ^IzaM fiMflfetiffí^tttí ^"Sf ^tóicí[14] íraíkuáfti Miül Sfarrt ¿Miit'-câ^ă rtu Wsa éf&tfnif difi Bisetícá üdmntíÍui *fkra

mcí'un- -kéí

sfinţit; ci să li se dea rămăşiţele Pâinei -^déettféíPátfitóé^lk

'Sfr'AliăF^i

binecuvântate. Aceste rămăşiţe sfărâmate în bucăţi mici se numeau în vechime „Pâine binecuvântată", sacrificiu reamintind creştinilor despre

[illegible]

agapele primilor creştini, făcute după Sf. Liturghie din ofrandele pusilor adûse la Sf. Biserică. Rămăşiţele Pâinei binecuvântate la Sf. Liturghie se mai numeau şi Anaforă. Această numire s-a păstrat în limba românească până astăzi. S-a mai numit această rămăşiţă Antidoron, adică pâine

[illegible]

Care se dă credincioşilor în locul Darurilor celor Darurilor sfinţite şi transformate în Insuşi Preaa Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Sf. Euharistie sau Sf. Împărtăşanie. Cuminecătura.

Sf. Anaforă s-a introdus în Biserică, pentru a se da creştinilor care nu se

âlţ sirt^Ti^i şrjg^i^i^r jij- 4 wij ŞJÎ GP« 1/ ^¿e^Qiî i^gij tsKittVi Şî

"iiffli n£o luqrnii nî joqoq aijă'j ia slinihla ăirobnânu; sxtlb OÎOOB *iz* sibimooaoi'î -Î2 şI agrarii ,TB)1A .12 nî iişşJăiăqmî *olizu* nhq ătini

prescuri din care s-a scos Sf. Agnet. părticică Nascatoarei deiCHuBpe^giQ cele nouă cete şi părticele pentru vn şi repausati. Restul acestor prescuri fefl^'-tftu.M'şi s a^cfefpft^ldle^ se ftie sife.'btrt^feu %iâîttferâ^ă-'şi *>M* Sfinţesc feU**etft* uflfoWtful iritării AxMiWW && dau credincioşilor sub numirea de: ,,Anafora ':-S-fanta - Anafonr se"da crfeşimilor după' ce sfe împărtăşesc. Sf. Anaforă se dă spre mângâiere şi sfinţire, tuturor credincioşilor creştini, oáré nu se pot Împăíîă'şi cu 'Prea Sfântul Trup şi Sânge al Domnului. [1] ;

^ - S

-iSl Simion Tesaloniceanul,privitorla sfinţenia Anaforeiscrie acestea: „Anaforă", aceasta estepâinesfinţită care se face din prescura aceea

14**(x) Vezi la pg. 568-570 din această carte:** '

din care se scoate Sfântul Agneţ, care se jertfeşte şi sé fae&Truptil Domnului. Deci, în locul Acelui Dar mare al înfricoşatei Cumenicături, de vreme ce nu sunt toţi vredríici a se împărtăşi Aceluia se dă această Anaforă, care după^uviinţă se numeşte Andidor, adică în loc de dar, pentru că dă Darul hărăzirei lui Dumnezeu. Această pâine éste sfinţită[j] fiind însemnată cu copia şi primind sfinte cuvinte; nu este însă împărtăşirea Trupului lui listó' llristos, căci acestea sunt Tainele; iar aceasta numai dătătoare de sfinţire şi dăruitcare de Dumnezeescul Dar, care se dă cu cuvintele cele de la Proscomidie"(y).

De asemenea tot acest Sfânt; privitor la Sf: Anaforă zice acestea: „De vreme ce precum am zis. Arhiereul închipuieşte pe Hristos şi pe Dânsul L-a Jertfit. s-a împărtăşit şi â dat şi celor hirotonisiţi, trebuie a împărtăşi cu această sfinţire şi pe popor. Deci câtă sfinţenie aduc rugăciunile şi Sfânta Liturghiei s-a dat credincioşii^ ţ^ tifevăzute^ Tïebuie dar a lua sfinţirea şi prin oârecăre văzute, ca unu ce sunt întpărtăşiti cu trupul, astfel, aceasta se dă prin Anaforă. Aceasta este pâinea sfinţită adusă la Proscortudie, din care se scoate mijlocul şi se slujeşte Liturghie. Aóeasta mai apoi ca ceea ce este însemnată cu Copia şi a primit Dumnezeeştile cuvinte, se dă celor ce nu se împărtăşesc Tainelor în loctif Darurilor celor înfricoşate,[1] adică a Sfintelor Taine..."(a). " '

¡т Astfel, Sf. Anaforă care se dă spre mângâiere şi sfinţire credincioşilor; c&pé'ftu se pot împărtăşi cu Prea Sfântul Transí Sânge al Domnultii, Se-mai dă şi în amintirea ospeţelor de dragoste frăţească numite: „Agape" care' s-au desfiinţat din cauza feluritelor neorândmeli(b).

- Arătări Dumnezeeşti. *Un copil evreu după ce amâncaiSf Anaforă, a fost scăpat cu minune din cuptorul înfocat*". „Antim fiind alungat din scaunul Bisericii din Constantinopole, Epifaflie fu ales în locul său. în timpul ..rhipăstoriei sale, se întâmplă o minune foarte însemnată. E un ©breei de mult timp în Constantinopole, că atunci când rămâne pâine sfinţită să cheirie copii i de la şcoli spre a mânca pâinea. într-o zi când rămăsese asemenea pâine chemară copii, între care se afla fiul unui sticlar

'' ■ ·(yj Si Tes.c/10Ot'(a)S:Tes. o.c. pg. 26fe;(b) Vtzican 28 Sin Laodiceia. 40 Sin Cartagena; 74 Sin 6 Icumenic cu tâlcul şi subîsemnănle lor; '

■ jidov. Acel copil întorcându-se acasă, mai târziu decât de obicei şi părinţii săi întrebându-l de ce a întârziat, el le istorisi cum s-a dus la Biserică cu ceilalţi copii şi ce a mâncat acolo. Tatăl său supărându-se foarte, îl luă pe copil şi-l aruncă în cuptorul unde făcea sticlă. Mama sa jelea necontenit pe fiul său şi negăsindu-l, alerga pe stradă şi umplea văzduhul de strigătele sale. A treia zi chemându-şi fiul la uşa sticlăriei şi auzind că-i răspundea, sparse uşa şi găsi pe fiul său stând în mijlocul cuptorului, fără ca focul să-i fi făcut vre-un rău. Când îl întrebă: Cum a fost apărat de flacără, el răspunse că a fost de mai multe ori cercetat de o Doamnă îmbrăcată cu haină de purpură, care-i adusese apă, stinsese cărbunii ce se aflau în jurul lui şi care-i adusese de mâncare. Fiul şi mama sa fură botezaţi şi primiţi în cler. Tatăl său refuzând cu

îndărătnicie botezul, fu spânzurat în cartierul Syce, din porunca împăratului Iustinian, ca uiigaş al propriului său fiu(c).

68 **Binecuvântarea credincioşilor ieşirea din Sf. Biserică.** După împărţirea „Anaforei", Preotul (avându-şi capul acoperit cu potcapiul) vine în mijlocul sf. uşi împărăteşti. Aci stând cu faţa către popor, binecuvântând adunarea credincioşilor cu mâna în semnul Sfintei Cruci, zice în acelaşi timp, cu glas tare: „Binecuvântarea Domnului peste voi, cu al Său Dar şi cu a Sa iubire de oameni totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor".

Cântăreţii răspund: *„Amin ".*

69. **Ce însemnătate are această binecuvântare?** Prin binecuvântarea cu aceste cuvinte, Preotul cu numele Domnului întăreşte poporul pentru a putea petrece tot retul vieţii lor, creştineşte, în ascultarea, păzirea şi împlinirea cuvântului lui Dumnezeu, spre a deveni fericiţi pentru totdeauna(d).

70. **Otpusul Dumnezeeştei Liturghii.** După binecuvântarea poporului, Preotul îndreptându-şi faţa către Icoana Mântuitorului din catapeteasmă, aduce laudă Dumnezeului nostru Iisus Hristos, zicând cu glas tare:

„Slavă Ţie Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, Slavă ţie".

Credincioşii slavoslovind pe Dumnezeu prin gura citeţului răspund: „Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin, Doamne miluieşte (de 3 ori) Părinte binecuvântează".

Preotul face finalul (e) sau sfârşitul Dumnezeeştei Liturghii, zicând:

(c) Evagrie ist. Bis. o.c. pg. 152-153; (d) Lc. 11_{28}; 8_{21}; Mt, 7_{11}; Iac. 1_{25}; Ioan 13_{17}; 2 Cor. 3_{16}; (e) Olpustul cuv. slavon şi apolis cuv. grecesc;

Cel ce a înviat din morţi (de va fi Duminică şi de la Sf. înviere până la înălţarea Domnului iar în celelalte zile) *Hristos adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale* (şi celelalte ale zilei), *ale celui dintru Sfinţi, părintelui nostru Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului şi cu ale Sfântului(N), a căruia pomenire săvârşim şi cu ale tuturor Sfinţilor, să ne miluiască şi să ne mântuiască pre noi, ca un bun şi de oameni iubitor.*

Prin aceste cuvinte Preotul cheamă pe Domnul Hristos adevăratul nostru Dumnezeu, să ne miluiască şi să ne mântuiască prin rugăciunile Prea Curatei Maicii Sale şi ale tuturor Sfinţilor Săi. Poporul recunoscător îi urează tot binele sfinţitului liturghisitor, cerându-i de la Domnul viaţă îndelungată şi rodnică, zicând: „Pre cel ce ne binecuvântează şi ne sfinţeşte întru Numele Tău, Doamne păzeşte-l întru mulţi ani".

în multe Biserici, mai ales când este lume multă, Preotul dă Sf. Anaforă acum după încheierea Sf. Liturghii. Credincioşii vin la sf. iconostas, fac înainte câte 2 închinăciuni, sărută Sf. Icoană, Preotul le dă Sf. Anaforă pe care ei luând-o cu evlavie, îi sărută mâna. Apoi

mâncând Sf. Anaforă cu evlavie, se închină iarăşi, mulţumind lui Dumnezeu pentru acest Dar.

Preotul după ce a terminat de dat Sfânta Anaforă, intră în Sf. Altar, închide uşile împărăteşti, trage dvera şi mergând la Sf. Proscomidie, potriveşte (consumă) Sfintele (de nu au fost Diaconul care să le potrivească el) zicând: Slavă Tie Dumnezeule (de 3 ori). Citeţul citeşte rugăciunile de mulţumire ale Sf. împărtăşiri. în acest timp Preotul stând cu frica lui Dumnezeu înaintea Sf. Proscomidii potriveşte (consumă) Sfintele, cu toată grija şi luarea aminte, ca să nu cadă jos sau să rămână în Sf. Potir vre-o sfărâmitură cât de mică. Toarnă vin şi apă, în Sf. Potir, le potriveşte curăţindu-l şi luând apoi buretele îl şterge bine de toată umezeala. După aceasta strânge sfintele vase împreună la un loc şi acoperindu-le bine, le aşează la locul lor. Apoi îşi spală bine gura şi mâinile. Se dezbracă de sfinţitele veşminte, zicând: „Acum slobozeşte pe robul Tău Stăpâne..." citeţul continuă zicând: Sfinte Dumnezeule... prea Sfântă Treime... Tatăl nostru... Preotul: „Că a Ta este împărăţia şi puterea şi Slava..." citeţul: „Amin", apoi troparul şi condacul Sf. Ioan Gură de Aur, a Sf. Vasilie cel Mare sau a Sf. Grigore Dialogul, a căruia Sfântă Liturghie s-a săvârşit, a Născătoarei de Dumnezeu, Doamne miluieşte de 12 ori, Ceea ce eşti mai cinstită... Slavă şi acum, după care Preotul face finitul sau încheierea şi mulţumind lui Dumnezeu, merg cu pace fiecare la ale sale.

După obiceiul creştinesc creştinii sunt datori ca dimineaţa să vină să aştepte cu tot respectul pe Preot la uşa Sf. Biserici, şi aşa Preotul să intre

mai întâi. în, $t$ul¡ul Doşmului Hnstos şi 4upf dânsul să vină şi, să intre pe ţand adu^arqa, £redinqioşilor Bisericii ca oije dupăpăsta^.,, :" Acum după încheierea s'lujbei'Dumnez£estei Liturghii,-popdrulVâ asteóte până ce îspraveşt'e Prebtülsi dupăce iesé din Sf. Altar, credincioşi ¿a'iasă după dânşul¹ 'din 'Biserică,'urmându-l cu bună cuviinţa• Si smereiVíeV'cá óile după pá¿to¿, şi asá să meârgă Cü ¡pafce^ fiedare la ale sale ' ^ I '

ÜUiKJ lili I l i i *iu* r^
i brinde ¡ ÍÍÍÍ Íiniíouuíu J > i j J(t^b'í .
■:.-.
!. , i ¹ ..i i-.il ^ *A* j > U i M di'
1 J^¹ ' 1 " sq 3 l'J C (Oí (fj ᴬ ' J ,''h 1 W 5 1 '!
l .inci i , JÍÍ' i i i. li' <,í >v>t'll J 1 ' ') 1 1 \ > 1 i >rio ,1(3 1

Ür'i j *i i ,1* -rniji ,' »'j^^crrtí II Ir r-í KTVOI

,

I'J'I' *U u J i C* > r mi *jC* I je ; r , >, i- *i o r í ir , ,* j) \

i' A

£ > L>] >11*2 l J i ,1o l.P > t v < lO > , , < r T/

I W U u. li

f *! <i* ■ .1 .JrW *i* P .1 l' , 7 ÍH, V

> , ,) > *t*

> ^r' i i , [1]i í ' J' > ,2 I *r* U j

? „ < .

J ✓ i J ,, v nr . 1 Ji Lf 1 L , L '

1

< Jj ÍJJJ fjii'iii) i> m *r* >■> *U* .i -n UJ J 1«

-i [1] I'l0ʳí4 ?L ' w-i - tv , i , o J < (^ q *> 1 1 *,*

> ^ ÎIjOlrL

(qd jUj^U **J..0 j* i** JW**J iUI» u i : t . f c j w i y l w vfii? sq i&rruin.**

IV-fTÎ IŞ ">i'Jíiw||

UTNA ALDIO 'ILS'J oiBof *trj* IOIÏZB :C-ILRLQN'JA *A6* ni SLUIL^RI loiao •toloinr/uo

luJh£yjj3 i? .¡frãa sb BT^ITIHO O BO BIS iul BsmiM .iul Baiinarnoq nî aîBJiusn

i2 ãliiilirnji ni ssoubB 13 .luanSb sq ubiluoas l-33 iso nî -lojjhoui bis

iinon ^^tl^î^^^Îit^^^^^K n o rn

ailuo-us b> .k j ,3iiJ2BnBM GS'JB ¿L/ilitilîgtiiesgiarn ij?.3'jrnvorlub i? insiLm

.rnBivA iijlu?.oivijo sIb isfluz ab siBoJiaolbî ateo alhuiBjjivrîl B30Bî 98 90 i.uaolo'l

ltjBy tiz hnnalugan ,iutanid Ixj-ţofBiu, JulovBib TBO B ÍOBO ;3'iin;)şi'iq

u F l ' ^ ff r] i P f ^ r a i I q sb BtoJlum ibfil '-

B2 ,B'j2B*ru I-B2 rc.ãozBiuteivBx I-B2 ,irfBnpm nib tiny sq jBnrnabnî

4b.dfe MfflWteW' ~ —

fiwAftaw^ «Ml teffeMnWM-BM^m,

mtqwweaSfr^'"^----------

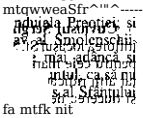

fa mtfk nit

mp«™

. . ^"fi^ ânii x.' p-2joinî IB KSIBÏPO, BJBOI. ,£IBI„ :£3ois i-ig jiJlB .sq .şisvnţ

JjbJWMH^OTfiSHz ^rufeMb

mitSm^Wm MB

¥?§i ^»m^m^i tfg^ ."srril

BNBQUIZB juluamoCIIudo-i tnciyniri? jiu {ti *h* 2oIo'l IMRPQ lu^nSb BI

UBANOV sf2ni:ori uo lirÎjpî^i^WWi«[1]^ fflj^iWfeîilinBb Iirrovsi .

("r^oindextgri doi nu 3q,Bj 3'ril2i;niM nib **Cuviosul Avram slujea ca un Înger. Egumenul vazand pe fericitul**

m?^ -.

MM^iRfelffiMSWfe I*WM^k* Ml« pi Mi Bi$_3$|ili»dWM

m lulfiâvjUt}Dumnezeeştilor cam şi la scriere mai mult degat înaiflte. Deci, î-a deschis Domnul mintea lui să înţeleagă tainele cele gr^e^e^fi^tpţ, Şcr^ţy^, ca nu numai pe sine să se folosească, ci şi pe alţii. Lui i-a dat danii gurii spre vorbele şi învăţăturile cele mântuitoare de suflet, încât cuvântul era gata în gura lui spre răspuns la toată întrebarea, spre descoperirea şi tâlcuirea cuvintelor celor neştiute în Sf. Scriptură; astfel că toate cele citite erau neuitate în pomenirea lui. Mintea lui era ca o cămară de cătfi, şi cuvântul era lucrător în cei ce-l ascultau pe dânsul. El aducea în umilinţă şi zdrobirea inimii pe cei ce luau aminte la graiurile lui şi mulţi, nu numai din monahi, dar şi din mireni îl ascultau cu plăcere. Deci, într-adins oamenii mireni şi duhovniceşti mergeau în cetate la acea Mănăstire, ca să asculte învăţăturile cele folositoare de suflet ale cuviosului Avram.

Dar diavolul, urătorul binelui, nesuferind să vadă folosul ce se făcea multora de plăcutul lui Dumnezeu, a ridicat asupra lui prigonire; căci a îndemnat pe unii din monahi să-l zavistuiască şi să-l urască, să-i facă supărări şi necazuri. Dar robul Domnului cel fără răutate pe toate le răbda cu blândeţe şi cu smerenie, mulţumind lui Dumnezeu de ispita cea dată asupra lui. Deci, se ruga pentru cei ce-l urau şi-l năpăstuiau pe el, şi nu înceta de la lucrul său, adică, ca să înveţe pe cei ce veneau la dânsul şi să-i mângâie cu Darul lui Hristos, nici slăbea în necazuri, ce i se aduceau, asupra lui. Astfel a petrecut el într-acea prigonire, de la zavistnici, iar mai vârtos de la însuşi diavolul, ca la cinci ani. Uneori şi egumenul de monahi îndemnându-se, şi nevăzut de vrăjmaşul, oprea pe fericit, ca să nu mai înveţe pe alţii, şi-i zicea: „Iată, toată cetatea ai întors-o la tine şi te mândreşti în deşert, slăvindu-te ca un cărturar şi un învăţător mai bun decât noi; deci încetează a mai învăţa, căci eu voi răspunde lui Dumnezeu pentru tine". Astfel egumenul oprind pe Avram izgonea cu mânie pe cei ce veneau la dânsul pentru folos şi mult chinuia pe robul Domnului, astupând izvorul darului ce curgea din gura lui; iar la sfârşit l-a izgonit cu necinste din Mănăstire ca pe un rob netrebnic(t).

Cuviosul Serghie slujea Sf. Liturghie cu îngerul Domnului.

... Şi
înflorea locaşul Sf. Serghie foarte, cu bărbaţi îmbunătăţiţi, şi mulţi dintr-înşii pentru cele mari bunătăţi ale lor erau luaţi în alte Mănăstirii ca egumeni, iar alţii ridicaţi şi la scaune arhiereşti. Si toţi aceia întru bunătăţi au sporit şi ducerea de mână a celui desăvârşit învăţător, şi iscusitul lucrător de poruncile Domnului cuviosului Serghie, care era

pildă vie turmei sale, asemenea cu îngerii viaţă petrecând. Pentru care însă în trup vieţuind, cu cei fără de trupuri se învrednicea a avea împărtăşire, că slujind el Dumnezeeasca Liturghie, îngerul Domnului slujea cu el, precum mărturiseau

(t) V.Sf. 21 a VIII a pg. 699-702;

de aceia ucenicii lui; Isachie tăcutul şi Macarie, bărbaţi vrednici de credinţă şi desăvârşiţi în fapte bune, care într-adevăr au văzut pe îngerul lui Dumnezeu slujind cu cuviosul Serghie în Sf. Altar şi s-au înspăimântat văzând negrăită podoaba lui(t)

Sfinţii în timpul Sf. Liturghii erau luminaţi la faţă cu lumina Quhului Sfânt

Cuviosul Zosima hirotonisit Preot şi Egumen peste voia lui. în timpul slujirei Sf. Liturghii i s-a luminat faţa ca a unui înger. ... Soborul Mănăstirii s-a sfătuit şi au hotărât ca să aleagă la proestoşie pe cuviosul Zosima. Aceasta s-a şi făcut. Pentru că apucând înainte unii din fraţi spre marele Nov grad, au rugat pe Arhiereu, ca prin scrisoare să cheme pe părintele lor şi să-l hirotoniască Preot şi Egumen, chiar şi nevrând. Şi a făcut aceasta Arhiereul, trimiţând scrisoare cuviosului, prin care l-a chemat la sine, şi l-a silit să primească Preoţia şi Egumenia, şi dându-i pentru cale destule, l-a liberat cu cinste. Aşijderea şi din cetăţeni, mulţi au dat multe cuviosului pentru trebuinţa mănăstirească: vase, veşminte, argint şi pâine îndestulată. Şi a venit cuviosul în locaşul său, strălucind cu cinstea Preoţiei şi cu dregătoria Egumeniei, şi a fost întâmpinat cu cinste, toţi veselindu-se de Părintele lor. Iar când cuviosul a început a sluji cea dintâi Sfântă Liturghie în locaşul său, s-a făcut asupra lui o Dumnezeiască minune, de toţi văzută; pentru că faţa lui s-a luminat cu Darul Sfântului Duh, ca o faţă de înger şi s-a umplut Biserica de mireasmă mare, care era încredinţată mărturie a vredniciei lui, căci cu vrednicie a luat cinstea Preoţiei. Toţi s-au bucurat mult de un păstor ca acesta al lor, plin de Darul lui Dumnezeu, şi au preamărit pe Dumnezeu(tt)-

Milostivii sfinţi liturghisitori în timpul Slujbei au fost văzuţi îmbrăcaţi în haine împărăteşti luminate

Cuviosul Marchian dându-şi ultima haină săracului, a fost văzut îmbrăcat pe sub felon cu haină strălucită. Sf. Cuvios Marchian era foarte milostiv pentru împodobirea Sf. Biserici; iar pentru sine era scump şi nemilostiv. El nu iubea împodobirea cu haine, ba încă uneori chiar dezbrăcându-se de haina sa cea simplă o dădea celor săraci, precum va arăta cuvântul de faţă; căci după ce s-a săvârşit Biserica Sf. Anastasia, şi cu toată podoaba s-a înfrumuseţat, a sosit sfinţirea ei, chiar în ziua pomenirii

(t) V.Sf. 25 a IX-a pg. -769-770; (tt) V. Sf. 17 a IV-a pg. 479-480;

acestei Mucenițe, la douăzeci şi două Decembrie, în care s-a sfârşit mucenicește pentru Hrţstos. Şi mergând Preasfinţitul Patriarh Ghenade la acea Biserică cu tot clerul, iar împăratul cu toată suita sa, cum şi poporul, s-au mutat Moaştele Sfintei Mucenițe Anastasia, din Biserica cea mică şi veche, în cea mare şi nouă zidită de Marchian.

Atunci cuviosul Marchian, mergând cu ceilalţi Presviteri în sfită (felon) înaintea caretei în care erau Moaştele Sfintei, un sărac apropiindu-se de dânsul, cerea milostenie; iar el neavând la dânsul nimic, afară de o haină cu care era îmbrăcat (pentru că două haine niciodată n-a purtat în viaţa sa) şi nevrând să lase deşert pe acel sărac, tăinuindu-se de toţi, a mers la un loc ascuns, şi dezbrăcându-se de haina sa, a dat-o săracului, iar el a rămas gol, îmbrăcat numai în felon; făcând acest lucru după cuvântul Domnului: *„Celui ce cere de la tine dă-i"*. Apoi intrând între Presviteri a mers înainte, neştiind nimeni ce făcuse.

Intrând toţi în Sf. Biserică şi făcându-se sfinţirea, iar Moaştele Sfintei Muceniţe Anastasia, fiind aşezate cu cinste, Preasfinţitul Patriarh a poruncit fericitului Marchian ca să săvârşească Dumnezeeasca Slujbă. Şi venind ceasul spălării mâinilor sale, se acoperea Marchian cu felonul său, luând seama ca să nu vadă cineva că este gol. Iar Diaconii şi Presviterii ce erau acolo, căutând spre dânsul l-au văzut că avea sub felon o haină prea minunată ca o profiră împărătească de mare pret, strălucind ca aurul; de care unii se minunau iar alţii se mâniau, grăind între dânşii; un Prezviter nu se cade să umble într-o haină ca aceasta şi să slujească Sf. Liturghie; iar mai ales acea haină nevăzută, cu care Dumnezeu acoperea goliciunea trupului său, toţi au văzut-o, când cuviosul s-a apropiat ca să se împărtăşească cu Preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine. Iar unii din Presviteri au spus despre aceasta Preasfinţitului Patriarh Ghenade, care a zis: „şi eu l-am văzut astfel precum ziceţi voi".

Sfârşindu-se slujba, l-a chemat Patriarhul în camera sfintelor vase şi a început a-l ocărî, zicându-i: „De ce te împodobeşti frate afară de obicei cu astfel de haine? Oare se cade ţie să slujeşti într-o haină ca aceasta, care este cuviincioasă mai mult împăratului decât Presviterului?" Iar el cu smerenie a căzut la picioarele lui, zicându-i: „iartă-mă Stăpâne, n-am făcut aceasta ce mi se spune de voi; pentru.că din tinereţe nu m-am obişnuit a purta haină frumoasă şi de mare preţ, dar cum aşa putea acuma a mă îmbrăca într-însele?" Patriarhul a zis:„Noi toţi te-am văzut în haină împărătească, şi pentru ce te aperi?" Atunci a poruncit ca să ridice felonul şi văzându-l gol s-a mirat. Iar Patriarhul întrebându-l despre acel lucru, fericitul chiar nevrând i-a spus cele ce se întâmplase cum că pentru Hristos a dat săracului haina cea de pe urmă. Auzind toţi acei care văzuseră la dânsul sub ielon haina cea împărătească au mărit pe Dumnezeu, Cel ce dă un dar tăinuit ca acesta celor ce-L iubesc, şi de atunci s-a ştiut de către mulţi viaţa lui cea milostivă. Apoi cuviosul întru atâta sărăcia a ajuns, încât odată umblând prin ploaie, i s-a udat haina şi intrând în casa sa, închizând uşile după dânsul a aprins cărbuni Şi usca haina udă, pentru că nu avea alta.

întru acea vreme s-a înt âmplat, că Patriarhul avea trebuinţă de economul, pentru nişte lucruri şi mergând trimişii săi să cheme pe Marchian, au aflat încuiată casa lui; deci îl strigau de-afară, ca să meargă degrab la Patriarh. Iar el spunea că va merge, dar nu pleca

căci nu i se uscase haina. Apoi au venit iarăşi trimişii şi-l supărau, chemându-l. Iar unul dintr-înşii privind prin uşă l-a văzut uscându-şi haina la cărbuni, şi a spus celor ce erau cu dânsul; deci ducându-se au spus Patriarhului. Iar el a zis: „Să nu vă miraţi de aceia pentru că Marchian din tinereţe s-a învăţat la sărăcie de bună voie şi la smerenie, cu totul încredinţându-se lui Dumnezeu, săvârşind apostolescul cuvânt cu fapta, căci având hrană, şi o haină cu aceasta se îndestulează". Cei ce auzeau acestea, lăudau pe Domnul Care are astfel de slujitori(t).

Sfânta Liturghie slujită la felurite cereri. Cleopatra cere ajutor de sus pentru ea şi fiul ei Sf. Mucenic Uar. Cleopatra văzând că se adună creştini spre rugăciune mila mormântul Sfântului Uar, a gândit să zidească o Biserică în numele lui, şi ceea ce a gândit a şi început; iar fiul ei Ioan fiind în vârstă, se sârguia Cleopatra să-l trimită în oastea împăratului, şi prin oarcare mijlocitori a cerut de la împăratul o cinstită dregătorie fiului său, pe care a şi câştigat-o, căci în vremea zidireii Bisericii s-a trimis fiului ei de la împăratul scrisoare de a fi primit în oaste, şi brâu pentru cinstita dregătorie ostăşească. Iară ea a zis: să nu se îmbrace fiul meu în hainele ostăşeşti, şi nici să meargă la slujba împărtească, până ce nu se va sfârşi Biserica lui Dumnezeu; pentru că doresc ca să ducă împreună cu mine Moaştele Sfântului Mucenic, şi după aceia Va face împărăteasca poruncă. Şi sfârşindu-se Biserica au chemat Episcopi, Preoţi şi Călugări, şi luând din mormânt cinstitele Moaştele ale Sfântului Mucenic le-au pus pe un pat de mult preţ; iar deasupra Moaştelor, brâul şi haina ostăşească în care avea să se îmbrace fiul ei, ca se se sfinţească de Moaştele Sfântului. Si cu deadinsul s-a rugat Mucenicului ca să fie ajutător fiului ei, pe care l-au binecuvântat toţi Arhiereii şi Preoţii cei adunaţi.

Apoi s-a adunat mare mulţime de norod creştinesc; şi aşa luând patul cu Moaştele, le-au dus în Biserică, Cleopatra împreună cu fiul ei; şi Biserica

(t) V.Sf. 10 a I-a pg. 396^00; Prol. 10 a I-a;

fiind sfinţită, au pus Moaştele Sfântului la Jertfelnic, şi săvârşindu-se Dumnezeiasca Liturghie, Cleopatra a căzut înaintea Moaştelor Sfântului Uar, zicând: rogu-mă ţie purtătorule de chinuri al lui Hristos să-mi ceri mie de la Dumnezeu, ceea ce va fi Lui plăcut şi mie de folos. Aşijderea şi unuia născut fiului meu. Pentru că nu îndrăznesc ca să cer mai mult decât ceea ce voieşte Domnul, că El ştie ce ne trebuieşte, ştie ce ne este de folos, şi voia Lui cea bună şi desăvârşită în noi să se săvârşească. Iar după săvârşirea Sfintei Slujbe a făcut ospăţ mare celor adunaţi, şi ea cu fiul său slujeau celor ce se ospătau, poruncind fiului ei să nu guste nimic până ce se va sfârşi ospăţul, şi după aceia să mănânce din rămăşiţele ce vor rămânea. Dar slujind ei, copilul s-a îmbolnăvit foarte greu şi a mers la patul sau. Apoi sculându-se toţi de la ospăţ, Cleopatra a strigat pe fiul ei, ca să mănânce cu dânsa, din rămăşiţele de la masă. Iar Ioan nu putea să grăiască nici un cuvânt, fiind foarte aprins de friguri. Şi văzând maica pe fiul său bolnav, a zis: Viu este Domnul, că nici eu nu voi pune bucate în gura mea, până ce nu

voi vedea ce se face cu fiul meu. Şi şedea lângă el, răcorindu-i pe cât era cu putinţă, căldura boalei; dar ea mai mult se aprindea înlăuntru, având mare mâhnire de unul născut fiul său. Apoi în miezul nopţii a murit copilul, lăsând nemângâiată plângerea maicii sale, care plângând cu amar a alergat în Biserica Sf. Uar şi căzând la mormântul lui, striga: oare astfel mi-ai răsplătit mie care atâta m-am ostenit pentru tine? O! Plăcutule al lui Dumnezeu! oare asemenea ajutoare mi-ai dat mie, care am oropsit trupul bărbatului meu pentru tine, şi pentru aceasta m-am nădăjduit în tine? Ai omorât pe unul născut fiul meu, ai surpat nădejdea mea şi ai luat lumina ochilor mei! Deci cine jnă va hrăni la bătrâneţe? Cine mă va îngriji la moartea mea? Sau cine va da trupul meu mormântului? Mai bine era să mor eu, decât să văd mort pe fiul meu iubit, care era tânăr, şi acuma este ca o floare veştejită mai înainte de vreme. Deci, sau pe fiul meu dă-mi-l, precum oarecând Eliseiu pe al Somanitencei, sau şi pe mine îndată să mă iei, pentru că nu pot să vieţuiesc cu necaz şi amărăciune.

Aşa strigând ea cu plângere la mormânt, a adormit puţin de multa osteneală şi de necazul cel mare. Şi i s-a arătat în vedenie Sfântul Uar ţinând pe copil în mâinile sale; şi erau amândoi luminaţi ca soarele şi hainele lor albe ca zăpada încinşi cu brâie de aur, şi cununi cu negrăită podoabă aveau pe capetele lor. Iar fericita Cleopatra văzându-i a vioit ca să se închine lor. Dar Sfântul Uar a ridicat-o zicându-i: „O! femeie, pentru ce strigai asupra mea? Au doară am uitat facerile tale de bine pe care mi le-ai făcut în Egipt şi pe cale? Sau socoteşti că n-am simţit, când ai luat trupul meu dintru stârvurile cele dobitoceşti şi l-ai pus în cămara ta? Au doară nu ascult totdeauna rugăciunile tale? Au nu mă rog pentru tine lui Dumnezeu? Mai ales m-am rugat lui Dumnezeu şi pentru neamul tău, cu care m-ai pus în mormânt, ca să li se ierte lor păcatele; apoi pe fiul tău l-am luat în Oastea împăratului Hristos. Au nu tu singură m-ai rugat ca să-ţi cer de la Dumnezeu ceea ce îi este Lui plăcut iar ţie şi fiului tău de folos? Deci am rugat pe Bunul Dumnezeu şi bine a voit, după negrăită Bunătatea Sa, ca să facă ostaş al Lui pe fiul tău, precum vezi că este unul din cei ce stau înaintea Scaunului Său; şi de voieşti iaţi-l şi-l trimite la slujba împăratului celui pământesc şi vremelnic, de vreme ce nu v.oieşti să slujească fiul tău împăratului celui Ceresc şi veşnic". Iară tânărul

şezând a cuprins mâinile lui Uar şi a zis: „Nu, stăpânul meu, nu asculta pe maica mea, nu mă da în lumea cea plină de nedreptate şi de toată fărădelegea, de care m-am izbăvit prin venirea ta. Nu mă depărta pe mine părinte din prietenia ta şi din petrecerea cu Sfinţii". Iar către maica sa a zis:„De ce strigi aşa, o! maică? Eu sunt ridicat în Oastea împăratului Hristos, şi mi s-a dat mie ca să stau cu îngerii în cer înaintea Lui; iar tu cum vrei să mă iei pe mine de laîmpărăţie la sărăcie?" Şi fericita Cleopatra văzând pe fiul său îmbrăcat în rânduială îngerească, a zis: „Luaţi-mă dar şi pe mine cu voi, ca şi eu să fiu cu voi acolo". Iar Sfântul Uar i-a zis: „Şi aceia fiind eşti cu noi. Deci, mergi acum în pace, iar după-o vreme, când Domnul va porunci, vom veni să te luăm şi pe tine".

Acestea zicându-i s-au făcut nevăzuţi de la ochii săi. Iar ea venindu-şi întru sine şi-a aflat inima plină de negrăită bucurie şi veselie; şi a spus acea vedenie Preoţilor, care au îngropat cu cinste pe fiul său, lângă mormântul Sfântului Uar, nemaiplângând acum, ci veselindu-se întru Domnul. După aceasta şi-a împărţit averea la săraci şi lepădându-se de lume, vieţuia lângă Biserica Sfântului Uar, slujind lui Dumnezeu în post şi rugăciuni, ziua şi noaptea. Şi în toate Duminicile când seruga i se arătau ei, Sfântul Uar şi fiul său, întru mare slavă. Iar după şapte ani de astfel de viaţă, fericita Cleopatra a murit, fiind bine plăcută lui Dumnezeu şi au pug trupul ei în Biserica Sfântului Uar, aproape de fiul său; iar sfântul ei suflet împreună cu al Sfântului Uar şi cu al fiului ei Ioan, se află în ceruri întru veselie veşnică înaintealui Dumnezeu, Căruia I se cuvine Slavă în vecii vecilor, Amin(f)

(t) V.Sf. 19 a X-a pg. 481-6;

O mamă îşi recunoaşte pe fii săi în timpul Sf. Liturghii. Sosind o zi în care era un praznic vestit al Mănăstirii, s-au dus toate monahiile la o Mănăstire de bărbaţi, şi era împreună cu ele şi minunata Evdochia. Apoi după bunăvoinţa lui Dumnezeu s-a întâmplat că după Dumnezeeiasca Liturghie s-au strigat cei doi fraţi unul pe altul pe nupie, pentru oarecare slujbă a Bisericii, ca nişte paraclisieri, ce erau amândoi. Iar muma lor stând în nartică (tindă) şi auzind dulcele nume al lui Filotei fiul ei, i s-a rupt inima; şi intrând în Sf. Biserică, a luat seama cu dinadinsul la feţele lor, şi i-a cunoscut că amândoi sunt fiii săi; apoi de bucurie a leşinat, şi după multă vreme venindu-şi în fire, i-a îmbrăţişat pe dânşii în lacrimi, şi fără de saţiu îi săruta. După aceasta i-a întrebat pe dânşii: cum şi când s-au izbăvit din robie? Iar ei au răspuns zicând:„Poate ne ispiteşti pe noi iubita noastră maică? Au nu eşti tu care ne-ai scos din mâinile Ismaelitenilor, şi ne-ai adus aici? Şi ne-ai poruncit să rămânem întru această Sfântă Mănăstire, până iarăşi vei veni să ne vezi cum ne aflăm?" Atunci s-a minunat femeia şi înţelegând minunea, vărsa lacrimi şi proslăvea pe Dumnezeu, mulţumind împărătesei ce: atotputernice. Milostivei Maicii Domnului nostru Iisus Hristos, care a săvârşit cu dânşii o minune înfricoşată ca aceasta, şi n-a trecut cu vederea rugăciunea şi lacrimile ei. Această

minune s-a auzit apoi în toată Mănăstirea şi se bucurau şi se veseleau toţi fraţii de dânşii(f).

Sf. **Episcop Acachie, slujind** Sf. **Liturghie, n-a amestecat apa cu vin** în Sf. **Potir, ci plângea pentru a-i da lui ploaie Dumnezeu.** Fiind secetă mare într-ifn an şi foamete stând deasupra şi mâhnirea poporului înmulţindu-se, se duse Arhiereul lui Dumnezeu împreună cu poporul cel flămând la Biserica Sfântului marelui Mucenic Eustatie, care era afară din cetate, rugând pe pătimitorul lui Hristos ca să le ajute întru rugăciunile lor şi împreună să ceară de la Dumnezeu ploaie pământului celui uscat. Şi afară de Biserică la un loc frumos făcând Jertfelnic şi Prestol Dumnezeesc, în câmp, fără de acoperământ; şi poruncind cele cu cale a început ,Jertfa cea fără de sânge a o săvârşi, ridicându-şi ochii plini de lacrimi spre cer. Şi n-a amestecat în Sfântul pahar apă cu vin, precum este obiceiul a amesteca, ci înălţându-şi mintea la Dumnezeu, cu deadinsul se ruga, ca El singur de sus

(t) V.St.21 aX-apg. 578-9;

cu apă de ploaie să amestece paharul, şi brazdele pământului cele uscate să le adape. Şi atâta a fost de tare şi mult puternică la Domnul rugăciunea lui, încât, îndată s-a vărsat ploaie mare, şi nu numai Paharul a amestecat ci şi pământul l-a adăpat din destul şi s-a schimbat în bucurie mâhnirea tuturor popoarelor ce erau acolo, care se veseleau şi mulţumeau lui Dumnezeu. Si a fost înir-acel an îmbelşugare prea îndestulată cu rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu Acachie(ĩ).

La primejdii Sf. Acachie cu ruga în timpul Sf. Liturghii a sprijinit acoperişul Bisericii, care a căzut după săvârşirea slujbei. Deci, să pomenim o minune prea slăvită, care s-a făcut acolo: Vârful Bisericii, care din întâmplare nefiind bine întemeiat, pe când Arhiereul lui Dumnezeu săvârşea Dumnezeiasca Slujbă în Altar, vârful se pleca să cază înlăuntru Bisericii, începând chiar a cădea; şi poporul cu mare teamă fugea afară, iar Arhiereul a strigat: „Domnul este apărătorul vieţii mele, de cine mă voi înfricoşa?" Şi îndată s-a ţinut vârful Bisericii, şi sta spânzurat în văzduh, sprijinindu-se prin rugăciunea Sfântului ca de un stâlp tare, până ce Arhiereul a săvârşit Slujba şi a ieşit afară cu clerul său; iar după ce au ieşit, a căzut vârful la pământ cu mare tunet, nevătămând pe nimeni (f f).

Lăcuste. După Slujba Sf. Liturghii au murit toate lăcustele. Oamenii din satul Mazamia, auzind de minunile cele făcute de plăcutul lui Dumnezeu Teodor, au mers la el, rugându-l cu lacrimi să vie la ei, să le izgonească lăcustele, care năvăliseră ca un nor asupra ţarinilor şi grădinilor lor. Iar cuviosul mergând cu ei, a intrat în Biserica lor şi a petrecut toată noaptea la rugăciune. Iar a doua zi, au mers cu rugăciune la ţarini, şi luând trei lăcuste în mâna sa, se ruga Domnului pentru popor; şi în vremea rugăciunii, au murit lăcustele în mâinile lui. Iar el mulţumind lui Dumnezeu, a zis către popor: „Să ne întoarcem la Sf. Biserică, fiilor, pentru că degrabă ne va arăta Domnul mila Sa". Deci întorcându-se Sfântul la Biserică, a săvârsit Dumnezeeasca Liturghie, şi a doua zi, oamenii au văzut toată mulţimea lăcustelor moartă. Aceasta văzând-o cel ce locuia într-acele locuri, mai sus pomenitul vrăjitor Teodor Carpos, s-a pornit cu zavistie asupra Sfântului, fiindcă mai dinainte se mâniase asupra lui, pentru izgonirea diavolului dintr-o femeie, pe care acest vrăjitor îl trimisese într-însa. Deci,,vrăjitorul acela mâniindu-se asupra Sfântului, şi zavistuind contra puterii lui Dumnezeu, celei într-însul de minuni, a chemat pe diavoli şi le-a poruncit să meargă şi să muncească pe Teodor Schiotul până la moarte; iar aceia

(t) V.Sf. a IV-apg. 438-9; (tt) V.Sf. 17 a IV-apg. 442-3;

dacă s-au dus n-au putut să se apropie de el fiindcă avea totdeauna rugăciunea în gura sa, şi aşteptau până ce va adormi; dar Sfântul dormind şi Darul lui Dumnezeu ieşind ca un foc dintr-îhsul ardea şi gonea pe diavoli, iar ei iarăşi întorcându-se, se repezeau asupra Cuviosului, însă iarăşi s-au întors cu ruşine la cel ce i-a trimis. Iar acela cu dosădire îi ocăra, zicându-le: „Cu adevărat întru nimic nu este puterea voastră, că dacă pe când dormea nu v-aţi putut apropia, apoi cum îi veţi face aceluia ceva, când este deştept? Dar diavolii îi ziceau: Când ne apropiam de el ieşea o" văpaie de foc din gura lui şi ne ardea, încât nu puteam suferi". Iar vrăjitorul iuţindu-se cu mai multă mânie, din zavistie, a pus nişte otravă omorâtoare într-un peşte, şi a trimis peştele acela în dar Cuviosului. Iar plăcutul lui Dumnezeu, fiind păzit cu Darul lui Hristos," când era vremea mesei obişnuită lui, a gustat din peştele acela, şi a rămas nevătămat. De care mirându-se vrăjitorul Teodor Carpos, şi cunoscând puterea lui Dumnezeu şi neputinţa diavolului, s-a umilit cu sufletul, şi mergând la cuviosul căzu la picioarele lui cele sfinte, mărturisind păcatele sale cu lacrimi" şi arzând cărţile sale cele vrăjitoreşti şi lepădându-se de lucrurile Satanei, a luat Sf. Botez şi s-a făcut rob credincios al lui Iisus Hristos (V. Sf. 17 a IV-a o.c. pg. 612-5).

Sfinţii Apostoli şi urmaşii lor, din cauza prigoanelor slujeau Sf. Liturghii prin case, temniţe ascunzători, etc.

Clericii slujeau Sf. Liturghie în timpul Sfântului Apostol Andrei prin case şi contribuiau pentru zidirea Bisericii. Sf. Apostol Andrei cu cuvintele, minunile şi cu semnele întorcând la cunoştinţa de Dumnezeu pe tot norodul care era în toată Ahaia, şi

făcându-l turmă a lui Hristos, şi norod sfânt, se bucura şi se veselea cu duhul, slăvind pe Dumnezeu. Dar după acestea singură mulţimea creştinilor, care crezuse, a surpat capiştele idoleşti ca pe nişte pricini ale rătăcirii oamenilor, dând cu aceasta o pildă adevărată a credinţei lor, celei adevărate. Apoi adunându-şi avuţia lor, au aruncat-o la picioarele Apostolului. Iar el osârdia lor a lăudat-o şi socoteala cea bună a primit-o, iar avuţia nu a primit-o, ci le-a poruncit; pe unele să le împărţească la cei lipsiţi şi săraci, iar pe altele să le cheltuiască în zidirea Bisericii, care în puţine zile s-a săvârşit. Şi se adunau acolo creştinii unde se slujea Sf. Liturghie şi se sfinţeau de Episcopii şi Preoţii cei hirotonisiţi de Apostol, ascultând şi învăţătura cea de miere izvorâtoare a Sfântului, fiindcătotdeauna îi învăţa din cărţile lui Moisi şi dintru ale Proorocilor, şi dovedea cum că Unul şi acelaşi purtător de lege este, şi al aşezământului celui vechi şi al celui nou, Care la sfârşitul veacului S-a pogorât din cer şi
S-a întrupat din Sf. Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria pentru mântuirea neamului omenesc(t).

Sf. Nifon Patriarhul Ţarigradului şi Mitropolitul Munteniei, slujea Sf. Liturghie, pentru a aduna pe oameni şi a-i învăţa să se părăsească de patimi. Prea înţeleptul părinte Nifon a poruncit să se facă sobor, unde să se adune toţi Preoţii Bisericilor, Egumenii Mănăstirilor, boierii divanului şi Domnul. Deci, fiind toţi adunaţi, fericiţul a început să le propovăduiască Dumnezeeştile cuvinte, şi să-i îndemne la obiceiurile cele bune, cu dovezi din însufleţitele de Dumnezeu Scripturi, şi de la Părinţii Dumnezeeşti, ca să taie de la fiecare obiceiul cel rău. Toţi au primit învăţătura lui cea curgătoare ca mierea, şi plecându-se Dumnezeeştilor lui cuvinte, se sârguiau să-şi îndrepteze toate rânduielile şi obiceiurile lor. Sfâfitul a hirotonisit şi doi Episcopi, şi dându-le rânduitele episcopii; Râmnic şi Buzău, le-a poruncit să se îngrijească de turma lui Hristos, că au să dea seamă pentru dânsa la înfricoşatul Judecător. Apoi întorcându-se către Domnul ţării, a zis în auzul tuturor: „Fiule Radu, şi tu care ai stăpânirea în mâinile tale, se cade să sfătuieşti pe toţi supuşii tăi, să pedepseşti pe cei fără de rânduială, şi să nu cauţi în faţă, nici la mare nici la mic; ci să faci judecată dreaptă că judecata dreaptă este a lui Dumnezeu, după cum zice Dumnezeeasca Scriptură".

Sfântul învăţând toate acestea cu multă smerenie, a liberat soborul. El a ţinut multă vreme pe Preoţii şi pe monahii, care erau din locuri depărtate, până să-i îndrepteze. Deci, toţi slăveau pe Dumnezeu, că le-a trimis un luminător ca acesta, care i-a povăţuit la calea adevărului, şi-l numeau pe el, noul Gură de Aur. El slujea Dumnezeeasca Liturghie în fiecare Duminică şi praznic, ca toţi să vină la Biserică şi să audă învăţătura lui. Deci, el se sârguia în tot chipul, să-i scoată din obiceiul cel rău al beţiei — căci mai toţi erau dedaţi cu covârşire la acea patimă — din care patimă se nasc toate păcatele cele de moarte, mai ales necurata desfrânare, la care erau dedaţi cei mai mulţi. Pentru aceea se silea prea înţeleptul, să stingă văpaia beţiei, şi

cu învăţătura lui cea cu osteneală întorcea la pocăinţă, şi mulţi se îndreptau. Dar diavolul urătorul de bine, a lucrat iar contra Sfântului, ca să împiedice Dumnezeeasca lui propovăduire**...(tt)**

Cuvioşii Pustnici în fiecare Sâmbătă şi Duminică alergau din pustie la Sf. Biserică în sobor şi se împărtăşeau cu Sf. Taine. Sf. Cuviosul Dionisie, făcând trei ani într-o peşteră, întocmindu-şi simţurile sufletului

(t) V.Sf. 30 aXI-a, o.c. pg. 1539-1540; (tt) V.Sf. o.c.r.l a VDI-a pg. 350-361;

şi ale trupului, a ajuns la măsura săvârşirei. Atunci prin povăţuirea lui Dumnezeu, a venit la el un Pustnic foarte iscusit în fapte bune şi l-a rugat ca să-l lase să zidească o chilie aproape de dânsul, şi abia l-a primit cu sila. Apoi a venit altul, şi zidind chilie, a rămas şi acela acolo, şi toţi se mărturiseau lui şi i se supuneau. Drept aceea, s-a vestit numele lui şi au venit şi alţii mulţi, ca să locuiască acolo împreună cu dânsul, pentru ca să ia de la dânsul folos, care mai întâiu nu primea, iar după ce l-'du rugat, ic răspundea: „Eu, fraţilor prea doriţi, nu vă urăsc pe voi, ci iubesc mai vârtos

fostul adevărul înar.pr"za s: înaltă pe creştini la cer; iar ospeţele cu cântece lumeşti şi îmbuibările îl pogoară în iad. Postul este maica curăţiei, defăimarea păcatului, vesi îtorul pocăinţei, petrecerea îngerilor şi mântuirea oamenilor. Postul cel adevărat şi binepnmit Domnului, este înstrăinarea de răutăţi, înfrânaxea bmbei, lepădarea mâniei, depărtarea de pofte, de clevetire, de minciuni, de jurământul mincinos... Fraţi creştini! Să iubim sărăcia ca să ne îmbogăţim în Hristos. Să răbdăm împreună cu El ca să şi împărăţim cu Dânsul în veci. Să iubim postul adevărat, bun, cinstit şi lui Dumnezeu bineplăcut şi primit Adam şi Eva din Rai s-au izgonii pentru lăcomia pântecelui, mâncând din pomul oprit (a); iar Moisi şi Ilie prin postul de 40 de zile cu rugăciuni şi cereri

au scăpat de primejdii şi au vorbit cu Dumnezeu(b). Postul adevărat e calea către cer şi carul de foc care răpeşte pe credincioşi de pe pământ la cer ca pe Ilie(c).

(a) Fac. 18; (b) Mt. 25$_{121}$; (c) Mt. 10^; 25^;

sinodia voastră, dar locul este aspru şi greu. Dacă doriţi să fiţi lângă mine, suiţi-vă deasupra în munte, şi găsiţi acolo loc îndemânatic. Zidiţi chilii şi locuinţe, şi eu voi veni adese-ori la voi cât voi vieţui, ca să vă ajut". Aceia au primit sfatul lui şi au zidit chilii, asemenea au zidit şi Biserica Sfântului Ioan Botezătorul, mai sus, în partea cea despre răsărit a muntelui, care până astăzi se numeşte vechiul mergător înainte. Sălăşluindu-se ei acolo, cuviosul se suia în fiecare Sâmbătă, unde slujea Sfânta Liturghie şi-i împărtăşea, ospătându-se astfel împreună- cu dânşii două zile; apoi învăţa cele de folos, şi Duminică seara, după ce fiecare îi da pâine şi r o duri de copaci, se pogora în chilia sa(f).

Sfinţi care slujeau în duh şi adevăr Sf. Liturghie vedeau aevea meşteşugurile cu care dracii trăgeau pe **creştini în iad.** Sf. Vasian Arhiereul lui Dumnezeu a văzut pe diavolul, în chip de arap mic stând deasupra unei părţi şi apăsând cumpăna, pe care nedreptul neguţător o chivernisia spre atâmarea la greutate şi spre câştig cu vicleşug. Arhiereul a întrebat pe cei ce erau lângă el, dacă văd ei vre-un lucru străin în cumpene? Iar ei i-au spus, că nu văd nimic de acest fel. Atunci Sfântul s-a rugat, ca să li se deschidă ochii şi celorlalţi, ca să vază şi ei ceea ce vedea el; deci s-au deschis ochii sufleteşti ai Preotului Climenî. şi ai lui Elvonie Diaconul. Şi

Postul naşte prooroci şi înţelepţeşte pe legiuitori. Postul adevărat păzeşte sufletele şi întemeiază trupurile în edificiul Bisericii. — Trupului — Demnului Hristos. Postul e arnia vitejilor şi mângâietorilor celor ce pătimesc cu Domnul Hristos. Postul ca o vijelie alungă duhoarea patimilor păcătoase şi ne îmbogăţeşte cu blagoslovenie Dumnezeească, cu mtreagă înţelepciune, cu pace şi Har. Postul e maica sănătăţii, şi putereâ- care înalţă rugăciunile la cer. Postul e bun '"".:ıı«, p'-ii»™ Imv.. b>2Ez ' ciliîcriîor. Cei trsl tiiieii cti puiiul şi rugăciunea au
stins puterea focului; iar Daniil a astupat gurile leilor (d). Postul pe săracul Lazăr în şanurile lui A'raam l-a odihnii; iar lăcomia pântecelui pe bogatul nemilostiv, care se veselea cu haine luxoase şi în ospeţe petrecea, în iad l-a prăbuşit (e). Să fugim de desfătare şi de beţie care este maica curviei şi batjocoritoarea sufletelor. Ospeţele cele cu cântece lumeşti, îmbuibările, beţiile, jocurile şi cele asemenea acestora, pe Dumnezeu nu-L primesc, pe Duhul Sfânt îl izgonesc, sufletele sărăceşte şi în iad le îmbrânceşte. Postul adevărat însă, aduce pace caselor, păstrare fecioriei şi curăliei.

Postul este călăuză pe calea pocăinţei. Postul pomenire de rău nu primeşte; căci cei ce postesc şi se roagă grăind de rău pe aproapele lor, sau primind cu plăcere pomenirile de rău, sunt asemenea celor ce scot apă cu vas spart, sau cu cei ce toarnă apă în vas spait. Postul şi rugăciunea acestora sunt respinse de Dumnezeu ca şi jertfa lui Cain. Postul şi rugăciunea celor plini de răutate şi vicleşug, se întorc în păcat. Să postim deci post adevărat, nu numai de bucate; ci mai întâi să ne părăsim de păcate, apoi schimbul de bucate(f).

(t) V.Sf. o.c. 25 a VT-a pg. 1118-1120; (d) 1 Cor. 2,; (e) Mt. 25^; (f) Pr. Sol. 14„; 19$_{17}$; Mt. 10$_{42}$;

aceia au văzut ceea ce vedea şi Arhiereul lui Dumnezeu, pe un arap mic şezând pe o cumpănă şi făcând plăcerea cumpărătorului. Atunci ei

au spus Sfântului ceea ce vedeau şi cum că sunt adevărate cuvintele .lui David: „Mincinoşi sunt-fiii oamenilor în cumpene". Deci. Sfântul chemând pe

Să prăznuim zilele sfinte Dumnezeeşte, iar nu păgâneşte Dumnezeu voind ca poporul Israelit să vină a-l sluji şi a I se închina numai Lui, le-a hotărât mai întâi să fugă din Egipt „Moisi! Tu vei scoate pe poporul Meu, pe fui lui Israil din pământul Egiptului, ca ieşind în pustie, acolo să-Mi sărbătorească Mie... Trimite poporul Meu ca să-Mi sărbătorească Mie în pustie..." Dumnezeu toate le porunceşte şi le face cu scop bun. Pentra ce oare porunceşte El ca poporul Său, să-I săibătorească în pustie, şi nu în Egipt? în Egipt e turburare, amestecare, lume cu felurite idei, neguţător, l-a întrebat, care parte este nedreaptă şi înjşală pe cumpărători? Iar neguţătorul zicea, că niciodată nu face nedreptate în cumpene şi se jura pe sine, că pe toate le măsura cu dreptate. Apoi sfântul arătându-i pe arapul iadului pe cumpăna lui, i-a zis:, Acela îndată va intra acum în tine, îţi va sfărâma trupul tău, iar sufletul tău îl va smulge cumplit din tine". Atunci acel nedrept neguţător umplându-se de spaimă şi de curtremur, a căzut cu pocăinţă

la picioarele Sfântului, făgăduind că vaînceta de la nedreptăţi. Iar Sfântul învăţându-l cuvintele lui Dumnezeu, i-a poruncit, ca toate cele dobândite cu nedreptate să le împartă la săraci şi rugându-se, au isgonit pe diavolul din cumpăna aceluia şi s-a dus în calea sa(t).

t t t

Sf. Levchie Episcopul Alexandriei şi Vruntisiopolei, suind pe treptele acestei înalte dregătorii bisericeşti, a început şi mai mult a se nevoi în plăcerea de Dumnezeu, făcând minuni cu Darul lui Dumnezeu, care

piedici e robia lui Faraon. Dumnezeu dând porunca aceasta Israeliţilor, ne învaţă pe noi creştini, ca, atunci când sărbătorim, să fugim de turburarea patimilor, să ne depărtăm de dulceţile şi poftele trupeşti, să scuturăm de pe grumazul sufletelor noastre jugul Satanei, robia patimilor. Israeliţii fugind din Egipt în pustie, au avut multe foloase: 1) S-au izbăvit din robie; 2) Au băut apă din piatră; 3) Au mâncat Mană Cerească; 4) S-au tăiat împrejur, 5) Apoi au sărbătorit sărbătoarea Paştilor...(a).

Iubiţi creştini! Noi când sărbătorim, să ne adunăm cu toţii în Sf. Biserică. Aceasta, care mai înainte era pustie(b), acum este plină şi bogată în daruri venite de sus. Aici se deslefigS legătura păcatului tău prin pocăinţă şi Sf. Spovedanie. Aici ţi se dă ca şi Samarinencei, să bei apa cea vie săltătoare, adică învăţătura cuvântului cele ce izvorăşte din piatră, care este Hristos. Aici ţi se taie toată pofta cea rea a patimilor ucigătoare de suflet Aici te împărtăşeşti cu Mana cea adevărată adică cu P.S Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Aşa au sărbătorit Părinţii şi creştinii sfinţi, sărbătorile sfinte, cu adevărat creştineşte, duhovniceşte, Dumnezeeşte. Aşa trebuie să sărbătorim şi noi. Creştinii falşi, care în Duminici, şi sărbători se adună pe la cârciumi, jocuri, baluri, serate, pentru a bucura pe dracu — cum zice Mitropolitul Antim Ivireanul — care, ca nişte dobitoace necuvântoare se tăvălesc în răsfătăciunile lor spurcate şi de nimica... sburdând ca nişte cai sirepi, fărtă zabală (în jocuri) şi fără de ruşine... se aseamănă păgânilor idolatri. Idolatrii aceia orbii şi întreit ticăloşii prăznuiau sărbătorile lor cu felurite păcătuiri şi blestemăţii. înverşunarea şi curVia erau sărbătorirea idolului Venus sau Afrodita. Beţia şi îmbuibarea erau sărbătorirea idolului Bacus. îmbuibarea cu mâncări, jocurile, strigările şi feluritele neorânduieli; unele foarte ruşinoase şi blestemate, erau sărbătorirea idolului Kron... Blestemaţi şi spurcaţi erau zeii sau idolii lor, blestemate şi spurcate erau şi sărbătorile lor păgâneşti. Noi creştinii, să nu prăznuim în aluatul vechi al idolatrilor păgâne, nici în aluatul răutăţii şi al vicleşugului; ci în aluatul creştinătăţii, al curăţiei, şi al adevărului. Dumnezeul nostru e Sfânt, sărbătorile Lui sunt sfinte, deci cu mare sfinţenie să le sărbătorim (Vezi pe larg Bibi, Ort Nr, 76).

(t) V.Sf. o.c. 10 Vl-apg. 456-7; (a) Eşirea, Levit. Numerii, H Lege. (b) Is. 54; Sofonia 3_{14}; Gal.

vieţuiaîn el. într-o vreme s-a^dus la el un om îndrăcit, de neam arap. care acum era chemat spre Sfânml Botez. Sfântul văzându-l îndrăcit, a zis diavolului: „Duh necurat, încetează de a munci pe acest om!" Iar diavolul, tremurând, a început a striga tânguindu-se: „Dacă voi ieşi dintr-acesta, apoi unde voi intra; căci nu am casă mai bună decât aceasta?" Sfântul Levchie a zis către el: „Necuratule duh, ieşi din zidirpa lui Dumnezeu şi să nu mai îndrăzneşti a mai intra în el; ci ieşind defăimat şi ruşinat, să laşi liber pe acela, pe care până acum l-ai muncit, urâtorule de oameni, având-l legat cu lanţurile întunecatei tale puteri. Intră în aceia, care nu cred în Domnul nostru Iisus Hristos şi nici se închină Crucii Lui cei făcătoare de viaţă". Atunci diavolul

strigând tare şi trântind pe om la pământ, a ieşit din gura lui o asemănare de pasăre neagră, care striga: „ce este mie şi ţie, Levchie, robul lui Dumnezeu? Pentru ce mă izgoneşti din locaşul meu, pe care mi l-am ales? Eu n-am voit să intru îh vre-un om ce este alb la faţă şi bine împodobit, ci am intrat într-un arap negru şi de spaimă la vederea omenească, nădăjduindu-mă, că nimeni nu mă va izgoni din unul ca acesta". Deci, Sfântul izgonind pe diavol cu semnul Sfintei Cruci, a ridicat sănătos pe omul acela de la pământ, şi l-a învrednicit Sfântului Botez.

Diavolul ducându-se în Egipt, s-a închipuit în balaur mare şi înfricoşat, apoi a intrat în cetate la arătare, şi umblând pe uliţe, ucidea pe toţi cei ce i se întâmplau în calea lui, oameni elini şi jidovi, bărbaţi, femei şi copii. Sfântul Levchie văzând mai înainte cu duhul acea răutate ucigătoare de oameni a diavolului, s-a dus degrab în Egipt. Dar diavolul cel în chipul balaurului, simţind că Sfântul se apropie de cetate, s-a dus şi s-a aruncat în mare, lăsând multe trupuri zăcând pe uliţele cetăţii. Sfântul intrând în cetate, a văzut o mulţime de cei ce plângeau şi se tânguiau pentru morţii lor, şi-i întreba, pentru care pricină plâng? Aceia i-au spus de intrarea cea năprasnică în cetate a balaurului şi de uciderea multor oameni. Ei i-au mai spus, că într-acest ceas mai înainte de venirea ta, s-a aruncat în mare şi s-a afundat. Atunci Sfântul a poruncit să aducă apă, pe care a sfinţit-o, şi strppind cu ea pe cei morţi, a zis către dânşii: „În numele Domnului Savaot, sculaţi-vă, pentru că nu sunteţi ţinuţi cu legăturile morţii ci numai vătămaţi cu veninul diavolului; deci nu puteţi să vă liberaţi singuri din puterea lui cea de balaur, care s-a întărit peste voi, pentru păgânătatea voastră şi pentru orbirea inimii, care stăpâneşte în voi; sculaţi-vă cu puterea Dumnezeului meu şi daţi slavă Celui ce v-a zidit pe voi". Sfântul zicând acestea, se atingea de trupurile lor cu toiagul ce-l ţinea în mâini şi îndată s-au sculat toţi ca din somn. Ei se apucau de picioarele Sfântului, zicând: „Cine este Dumnezeu, căruia i se cuvine a se închina, de cât numai
Tatăl şi Fiul şi Sfântul Duh, pe Care tu îl propovăduieşti, Sfinte Părinte Levchie, robul lui Dumnezeu". Toţi cei. înviaţi au crezut în Hristos, asemenea şi din cei vii ca la trei mii de bărbaţi, au primit într-acea zi credinţa lui Hristos şi s-au botezat cu femeile şi copiii lor, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru minunile cele făcute prin Sfântul Său Levchie(t).

[1]

Preotul Gavinie, fiica acestuia Susana, Episcopul Gae ca şi alţi sfinţi... când venea cineva la ei, ziceau: „Să ne rugăm...", se rugau şi apoi vorbeau. Fiorosul prigonitor al creştinilor, împ. Diocleţian, întrebând despre Claudiu, care fusese trimis la Gavinie pentru fecioara Susana, nu i-a adus înştiinţare, decât numai că este bolnav. Atunci împ. a trimis la Claudiu pe fratele lui cel mai tânăr, anume Maxim... ce era cu dregătoria comit, ca să cerceteze pe cel bolnav şi să-l întrebe şi despre fecioara Susana. Mergând Maxim, a găsit pe fratele său Claudie îmbrăcat în haină de păr şi făcând

rugăciuni către Dumnezeu, iar Maxim înspăimântându-se, a zis: „Iubite frate, care m-ai hrănit pe mine din copilărie, pentru care pricină te ai schimbat aşa, şi te-ai făcut uscat şi galben la faţă?" Claudie a răspuns: „Dacă voieşti să mă asculţi pe mine, atunci îţi voi spune pricina schimbării mele". Maxim a zis: „Spune-mi mie durerea trupului tău". Claudie a zis: „Iată, eu făc pocăinţă, că ascultând pe împăraţi şi sfaturile lor, am ucis pe creştini şi am vărsat sângele lor nevinovat. Acest lucru deşi l-am făcut întru neştiinţă, îndeplinind poruncile împărăteşti, însă acum bolesc de aceasta şi mă căiesc". Maxim a zis: „Ce-mi spui mie aceasta acum, frate? Stăpânul nostru Diocleţian împăratul, te-a trimis la Gavinie fratele nostru, ca să mijloceşti, să dea pe fiica lui de soţie fiului împăratului, pentru care şi eu acum sunt trimis la tine; iar tu alta îmi spui mie?" Claudie a răspuns:, Am umblat eu pentru aceasta la iubita noastră nepoată, şi am văzut-o pe ea, că precum este frumoasă cu faţa, tot aşa este şi cu sufletul. Ea este Sfântă şi înţeleaptă dar acum s-a făcut mireasa Cerescului împărat Hristos Dumnezeu, prin Care şi eu sunt isbăvit de păcatele mele; însă să ştii şi tu, că Prea Milostivul Dumnezeu voieşte să mântuiască pe toţi; deci, să mergem noaptea la fratele nostru Gavinie Preotul şi vei vedea lumina cea vecinică". Maxim a zis: „Fratele meu iubit, toate cele ce îmi vei porunci mie, voi face". Deci, într-aceaşi noapte au mers amândoi la porţile cetăţii de la Salaria, care erau lângă palaturile lui Salustiu, pentru că acolo era casa lui Gavinie Preotul, şi i s-a spus lui, că fraţii Claudie şi Maxim stau afară, vrând să intre înăuntru, iar el cu osârdie le-a ieşit întru

(t) V.Sf. o.c. 20 a Vl-a pg. 958-961;

întâmpinare, şi cu bucurie i-a băgat pe ei înăuntru. Dar mai înainte de a începe vorba cu dânşii, s-a întors la rugăciunea cea către Dumnezeu, plecându-şi genunchile şi faţa în jos, şi împreună cu dânsul s-au plecat şi ceilalţi; iar Preotul a grăit, rugându-se: „Doamne Dumnezeule, Cel ce aduni pe cei risipiţi, şi priveşti spre cei adunaţi, caută spre lucrul mâinilor Tale, şi luminează pe cei ce cred în Tine, că Tu eşti lumina cea adevărată, în vecii vecilor". Atunci toţi au răspuns: „Amin".

Apoi sculându-se de la pământ, s-au sărutat şi s-au îmbrăţişat; iar Claudie căzând la picioarele Preotului le-a sărutat pe ele. Acest lucru văzându-l Maxim, se mira şi voia ca să vază pe fecioara Susana.- Deci, Gavinie a poruncit ca să o cheme pe ea. Venind ea la dânşii, mai întâi s-a plecat lui Dumnezeu, apoi apropiindu-se de tatăl său, a zis: „Binecuvinţează-mă Părinte". Şi iarăşi Preotul s-a rugat pentru venirea ei, zicând: „Pace să vă dea vouă Domnul nostru Iisus Hristos, Care petrece şi împărăţeşte în vecii vecilor cu Dumnezeu Tatăl". Apoi au zis cu toţii „Amin". Maxim văzând pe Sfânta Susana foarte smerită şi plină de ruşinea întregii înţelepciuni, a voit să-i sărute mâinile, dar ea n-a voit. Deci, când toţi plângeau de multă bucurie şi dragoste, Sfântul Episcop Gae — care locuia acolo aproape, lâagă Biserica ce se zidea de dânsul — a fost vestit, că fraţii lui s-au adunat; iar el socotind că la mucenicie se prind, şi vrând ca mai întâi el să fie între Mucenici, a

alergat cu sârguinţă, fără de veste, la casa lui Gavinie, şi toţi văzându-l pe el s-au înspăimântat şi s-au închinat până la pământ; iar Episcopul le-a zis lor: „Pace vouă, îndrăsniţi întru numele Domnului". Apoi iarăşi a zis: „Să ne rugăm". Şi a început a se ruga, zicând: „Doamne Dumnezeule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, cel ce L-ai trimis pe Dânsul spre mântuirea tuturor; deci, vrând să ne scoţi pe noi din întunericul lumii aceştia, şi să ne duci la viaţa veşnică, întăreşte-ne pe noi robii Tăi, întru credinţa Ta, că Tu împărăţeşti în vecii vecilor". Şi toţi au zis „Amin". Apoi şezând, au început a vorbi, iar vorbele acelea care ieşeau din gura Arhiereului erau insuflate de Dumnezeu. Toţi ascultau cuvintele lui Dumnezeu cele grăite de dânsul; iar fecioara Susana nevrând să şadă înaintea lor, sta şi asculta, şi în taina inimii sale se ruga lui Dumnezeu. Apoi Episcopul a zis către Maxim: „Mulţumim frate, că ne-ai cercetat pe noi". Maxim a răspuns: „Eu nevrednicul, am venit la voi, ca să sărut picioarele voastre cele sfinte; dar a re este din început pricina venirii mele, singuri bine ştiţi". Episcopul a zis: „însă tu să ne spui nouă". Maxim a zis: „împăratul Diocleţian doreşte, ca să daţi pe fecioara Susana după Maximian fiul lui cel din punere". Episcopul a zis: „Fecioara are acum pe Hristos cel dat ei de la Dumnezeu Tatăl, şi să ştii cu adevărat, că nu se poate a o însoţi pe ea cu altul". Maxim a zis: „Toate cele ce ne dă Dumnezeu, sunt veşnice". Arhiereul a zis către dânsul: „Primeşti şi tu viaţa veşnică?" Maxim a zis: „Care este viaţa veşnică?". Claudie a răspuns: „Viaţa veşnică este aceea pe care am cunoscut-o". Maxim a zis: „Pe aceea care tu m cunoscut-o, doresc şi eu a o şti; însă nu ni se cade ca pe neamul nostru, să-l deosebim de rudenia cea împărătească". Sfântul Episcop Gae a zis: „Noi te îndemnăm, ca să crezi în Domnul nostru Iisus Hristos Fiul Dumnezeului celui veşnic; iar acestea pe care le vedem, ale pământescului împărat, cinstea şi slava, sunt vremelnice. Deci, rudenia lui nici cât de puţin nu ne foloseşte nouă; pentru că toate în viaţa aceasta de puţină vreme, degrab trec alăturea şi pier, iar cele ce ne-a făgăduit nouă Cerescul împărat, Hristos Dumnezeul nostru, acelea sunt veşnice, folositoare şi iubite". Acestea auzindu-le Maxim, s-a umilit şi cu bucurie a voit să primească Sfânta Credinţă". Episcopul Gae a zis către el: „Ştii frate, toate averile pe care noi le-am lăsat pentru Hristos, ce fel şi câte erau? Acum nimic alt nu lăudăm decât numai pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru Care vieţuim şi în Care ne lăudăm". Maxim a zis: „Stăpânii mei, nezăboviţi, faceţi cele ce ştiţi, că sunt folositoare mie". Deci, Episcopul poruncindu-i să postească, l-a trimis acasă. Ducându-se el, la început tăinuia în sine credinţa sa în Hristos, însă ardea foarte mult de dragostea către Sfântul Episcop Gae şi către Preotul Gavinie, dar mai vârtos spre însuşi Hristos. Mărindu-se în el dragostea către Dumnezeu, a început la aiătare a mărturisi numele lui Iisus Hristos, nebăgând în seamă moartea. însă Episcopul şi Preotul îl sfătuiau, ca să tacă până la cinci zile, până îşi va vinde averile sale, şi până le va împărţi creştinilor săraci. Maxim a făcut aceea, iar

după cinci zile venind la Sfântul Episcop Gae, şi căzând la picioarele lui, a zis: „te jur pe tine Domnul meu cu numele lui Hristos, ca să mă luminezi pe mine cu Sfântul Botez, precum ai luminat pe fratele meu Claudie; pentru că dintr-acel ceas, în care m-ai învăţat pe mine despre Hristos Dumnezeu, atât s-a umilit inima mea, încât nu pot să mă odihnesc, până nu voi primi credinţa creştinească". Episcopul l-a botezat pe el, şi săvârşind dupre obiceiu Sfânta Liturghie, l-a împărtăşit cu Dumnezeeştile Taine. Maxim petrecea cu dânşii, cântând şi slăvind pe Dumnezeu. Iar averile sale, pe care n-a putut în cele cinci zile să le vânză şi să le împartă, pe acelea le da şi le împărţea la creştinii săraci, prin mâinile unui credincios prieten al său, anume Tarson, care era creştin în ascuns şi mai pe urmă scriitor al pătimirii acestor Sfinţi; pentru că toate s-au făcut pe vremea lui (|).
(t)V.Sf. Q.C. 11 Vm-apg. 293-301;

Dumnezeeasca Liturghie turburată şi batjocorită de păgâni şi de eretici

Sf. Apolinarie, maltratat de păgâni în timpul Dumhezeeştei Liturghii. Sf. Apolinarie, Arhiereul lui Dumnezeu, care a fost ucenic al Sfântului Apostol Petru, a făcut multe minuni, convertind mulţi idolatrii păgâni la creştinism. Păgânii au prins o mare ură pe el şi-l căutau ca să-l omoare. După câtva vreme, săvârşind Sfânta Liturghie într-o Biserică, care era în satul unui bărbat oarecare renumit, cu numele Kirineu, păgânii au năvălit acolo cu multă puterea lor, şi risipând turma cea cuvântătoare a lui Hristos, au prins pe singurul păstor, pe Sfântul Apolinarie, şi bătându-l, l-au dus legat în cetate. Acolo l-au pus de faţă la preoţii cei mai mari ai zeului Joe; iar aceia văzându-l, au zis cu mânie: „Nu este vrednic să meargă înaintea marelui zeu Joe, pe care l-a batjocorit, ci să fie dus înaintea lui Apolon". După ce Sfântul a fost dus în capiştea lui Apolon, a făcut rugăciune la Domnul său, şi îndată idolul acela căzând la pământ, s-a sfărâmat. Deci, creştinii care au văzut aceasta, preamăreau pe Dumnezeul lor cel Atotputernic. Păgânii apucând pe Sfântul Apolinarie, l-au dus la mai marele lor, care se numea Taurus, şi l-au dat lui, ca să-l ucidă. Atunci Taurus chemând la curte pe toţi cetăţenii săi de sfat, întreba pe legatul lui Hristos, cu ce putere face nişte minuni ca acelea, tămăduind pe cei bolnavi. El îi încredinţa, că toate le face cu puterea lui Hristos; căci Hristos este Unul şi adevăratul Dumnezeu Atotputernic. Taurus a zis: „Am un fiu orb din naştere, de îl vei face pe el să vază, cu puterea Hristosului tău, atunci şi noi vom crede, că Acela este Dumnezeul cel adevărat, iar de nu vei face aceasta, apoi te vom da focului, ca să piei după faptele tale".

Arhiereul lui Hristos, a poruncit ca să aducă pe acel orb din naştere. Deci, omul lui Dumnezeu făcând semnul Sfintei Cruci pe ochii orbului, a zis: „în numele lui Iisus Hristos cel răstignit, deschide ochii şi vezi!" Atunci îndată cel născut orb, deschizându-şi ochii a văzut, şi toţi s-au mirat şi au zis: „Cu adevărat, Dumnezeul creştinilor este cel ce a făcut unele ca acestea". De atunci mulţi au crezut în Hristos.

Taurus scoţând pe sfânt din mâinile necredinciosului popor, l-a trimis pe el noaptea la un sat al său, care era departe ca la şase mile, voind ca acolo să-l păzească în legături. Sfântul a petrecut în acel sat patru ani nu în legături, ci liber, adunându-se la dânsul toţi credincioşii. La el veneau şi mulţi dintre acei necredincioşi, pe care învăţându-i, îi aducea la Sfânta Credinţă, îi boteza şi tămăduia pe toţi bolnavii, care veneau la dânsul(t).

(t) V.Sf. o.c. 23 a VD-apg. 1177-9;

Sf. Sfinţitul Mucenic Aftonom, ucis de păgâni în Sf. Altar, când slujea Dumnezeeasca Liturghie. Aproape de cetatea Sporeos, era un loc care ?e numea Limnos, al căruia locuitori toţi erau împâclaţi cu întunericul slujirii idck'.sli. Deci, mergând la dânşii Arhiereul lui Dumnezeu Aftonom, le-a propovăduit lor pe Hristos, şi în puţină vreme, pe cei mai mulţi acolo i-a dobândit, şi învăţându-i Tainele Sfintei Credinţe, cu Botezul i-a luminat şi i-a numărat cu turma cea aleasă a lui Hristos; iar cei ce rămăseseră în necredinţă, într-una din zile făcea praznic unui spurcat idol al lor, şi

Ovreii orbiţi la suflete, ucid cu pietre pe Sfântul Arhidiacon Ştefan. Sf. Arhid. Ştefan cu faţa luminată ca a unui înger, a vorbit conreliginarilor cu multă bărbăţie, arătând şi abaterile lor. Ei crăpând de mânie, scrâşneau asupra lui Ştefan, atunci fiind plin de Duhul Sfânt, căutând la cer, a strigat: „Iată văd cerurile deschise şi pe Fiul Omului deadreapta lui Dumnezeu". Ei strigând cu glas mare, şi-au astupat urechile şi au năvălit asupra lui. Şi scoţându-l afară din cetatea, martorii şi-au pus hainele lor sub paza unui tânăr, anume Saul, şi au început a ucide cu pietre pe Ştefan, care se ruga şi zicea: „Doamne Iisuse, primeşte Duhul meu". Şi îngenunchind a strigat cu glas mare: „Doamne nu le socoti lor păcatul acesta", şi aceasta zicând, a adormit în Domnul... (F.Ap. 6; 7)

aducând jertfe zeilor, dănţuiau în capiştea idolească. Iar oamenii cei din nou luminaţi, a căror putere era atunci mai multă acolo, adunându-se, au mers cu mânie la necredincioşii cei ce prăsnuiau, şi le-au răsturnat jertfele lor, şi pe idoli i-t sfărâmat ca praful; şi a risipit capiştea lor până la temelie,, arătându-le lor că idolii nimic nu pot, pentru că nu se împotrivesc la cei ce îi sfărâmă pe ei; nici strigă, când îi risipesc pe dânşii. Iar necredincioşii pentru un lucru ca acela greu s-

au mâniat, şi gândeau cum ar putea să izbândească pierzarea idolilor lor, şi îndemânatecă vreme spre aceea căutau. Iar, înştiinţându-se de ziua întru care slujitorul Domnului, Aftonom, avea să aducă lui Dumnezeu Jertfa cea fără de Sânge, în Biserica cea zidită de dânsul, a Sfântului Arhanghel Mihail în cetatea Soreos, şi-au adunat pe toţi ai lor, cei din cetate şi de primprejur, şi se făcuse mulţimea lor nenumărată, şi se gătiră în taină, să năvălească fără de veste asupra Bisericii, şi să ucidă pe povăţuitorul creştinilor Aftonom, care lucru au şi făcut. Căci în vremea Dumnezeeştei Liturghii, au năvălit necredincioşii aSupra Bisericii, bizuindu-se pe mulţimea puterii lor, şi având în mâini: unii arme, alţii securi, iar alţii pietre, au izgonit pe toţi credincioşii cei ce erau atunci în Biserică; iar pe Sfântul Aftonom în Dumnezeescul Altar fără de milă l-au ucis, şi s-a stropit tot Altarul cu sfinţitul lui sânge. Aşa, Arhiereul aducând lui Dumnezeu Jertfa cea fără de sânge, singur jertfă sângerată s-a dus întru Jertfelnicul cel mai presus de ceruri. Apoi ucizându-l pe el necredincioşii, au aruncat asupra lui mulţime de pietre, cu care îl izbeau. Pentru- că unii îl împungeau- pe dânsul cu arme, alţii îl băteau cu lemne; iar alţii cu pietre asvârleau într-însul, şi făcând dănţuire, că şi-au izbândit necinstea idolilor lor, s-au dus. Aici zăcea Sfântul ucis, şi a fost atunci mare turburare Bisericii, şi nemângâiată plângere credincioşilor, pentru uciderea părintelui şi păstorului lor cel bun. Iar oarecare diaconiţă, anume Maria, luând sfântul lui trup, cinstitei îngropării l-a dat(|).

Voievodul Copronim a năvălit cu ostaşi în Sf. Mănăstire în timpul Sf. Liturghii, a răsturnat Sf. Taine maltratând pe călugări. Voievodul Copronim, fiul împ. Leon Isaurul luptătorul Sfintelor icoane, a năvălit asupra Mănăstirii Pelichit, cu oaste, fără de veste, în Sfânta şi Marea Joi a mântuitoarelor patimi, când se săvârşea Dumnezeasca Liturghie; şi intrând în Biserică şi în Altar cu îndrăzneală, a poruncit să tacă cântarea, şi a răsturnat Sfintele şi făcătoarele de viaţă ale lui Hristos Taine la pământ; după aceea prinzând pe cei mai aleşi monahi, patruzeci şi doi i-a ferecat cu legături de fier, iar pe ceilalţi cu bătăi cumplite chinuindu-i, le-a rupt trupurile, iar altora bărbile şi feţele cu smoală ungându-le, i-a aprins, altora nasurile le-a tăiat; după aceea a aprins Mănăstirea şi Biserica, iar pe cei ferecaţi, patruzeci şi doi părinţi, i-a surghinuit în ţara de la marginea Efesului şi acolo într-o baie încuind-o, i-au chinuit cu silă de moarte. Deci, într-acea vreme şi cuviosul acest Ilarion, ca un mai mare între părinţii aceia, având rânduiala egumeniei, se ştie că a pătimit (tt)-

(t) V.Sf. o.c. Ila IX-apg. 528-431; (tt) V.Sf. o.c. 28 a Ul-a pg. 1014-6;

Creştinii dreptcredincioşi fiind persecutaţi cu cruzime de stăpânirea ariană, ieşeau la câmp, să facă şi să asculte Dumnezeeştile Slujbe. Răul împărat Valent isgonind de pe scaunul episcopal al Edesei, pe făcătorul de minuni Arhiereul Vassis, a ridicat în locul lui pe unul cu numele şi cu obiceiul de lup, pentru că Lup era numele acelui mincinos arhiereu, fiind chiar lup. Puteai să vezi deci,

intrând în turma lui Hristos, în loc de Arhiereu, un lup răpitor îmbrăcat în haina cea de oaie a arhieriei. Deci, poporul cel dreptcredincios al Edesei, fiind cu acel mincinos păstor eretic, care ajunsese în acel loc sfânt ca o urâciune a pustierei, n-a voit a se împărtăşi, ci ieşind afară din cetate la câmp, şi adunându-se într-un loc pustiu, săvârşeau slujbele lui Dumnezeu ca şi în Biserică; căci nici o Biserică în cetate nu se dăduse dreptcredincioşilor; ci toate le erau închise lor; iar Bisericile cele mai mari le stăpâneau arienii din poruncaîmpăratului. Apoi şi împăratul singur venind din Antiohia, a mers în Edesa; şi înştiinţându-se că creştinii dreptcredincioşii se îngreţoşează de reaua credinţă cea arienească şi-nu vor să aibă împărtăşire cu episcopul, care se numea Lup, ci fug de el şi se adună afară din cetate la rugăciunile lor, s-a mâniat asupra eparhului Edesei, cu numele Modest, pentru că lasă pe popor să facă aceea; deci, a lovit cu palma peste obraz pe eparh, şi i-a poruncit să pregătească oastea înarmată, şi când poporul cel credincios, după obiceiul lui, se va aduna dimineaţă la rugăciune afară din cetate, atunci să scoaţă contra lor ostaşii, omorând şi risipind acea adunare creştinească.

Eparhul, deşi luase necinstea de la împărat, însă cruţând poporul cel nevinovat, a spus în taină celor credincioşi, ca să nu mai iasă afară din cetate, nici să se adune la slujba şi rugăciunea cea obişnuită; de vreme ce mânia împărătească i-a poruncit, să scoaţă contra lor ostaşi înarmaţi ca să-i ucidă pe ei. Dreptcredincioşii auzind de aceasta, în loc ca să se teamă, s-au umplut de mai mare râvnă, şi sculându-se foarte de dimineaţă, au ieşit afară din cetate, la locul adunării lor cu femeile şi cu copiii lor, dorind ca acolo, toţi să-şi puie sufletele lor pentru Domnul Hristos. Eparhul împlinind porunca împărătească, a ieşit ca la război cu ostaşii cei înarmaţi. Dar pe când erau la porţile cetăţii, au văzut pe o femeie ieşind din casa ei, neînchizând nici uşile după ea, nici îmbrăcându-se cum se cade, şi nu avea cu dânsa, decât un prunc mic; deci, sârguindu-se trecea de ceata lui şi alerga afară din cetate. Atunci eparhul a poruncit s-o prinză şi s-o aducă la sine. Oprind-o din cale, a întrebat-o pe ea, zicând: „Femeie săracă, unde te sârguieşti atât de dimineaţă şi alergi degrab?" Femeia a răspuns: „Mă duc la câmp, unde se adună creştinii". Eparhul a zis: „Au n-ai auzit, că eparhul o să meargă acolo cu oastea şi, pe toţi câţi va găsi acolo, o să-i ucidă?" Femeia a răspuns: ,*Am auzit şi pentru aceasta mă grăbesc, ca să mor împreună cu dânşii pentru Hristos!" Eparhul a întrebat-o: „Dar pe pruncul acesta pentru ce îl duci cu tine?" Femeia a răspuns: „Voiesc ca şi pruncul meu să se învrednicească de muncire împreună cu mine". Eparhul auzind aceasta, s-a mirat de o dorinţă de moarte ca aceea a celor dreptcredincioşi, pentru dreapta credinţă. Atunci întorcând oastea înapoi, a mers la împărat şi i-a zis: „De-mi porunceşti mie să mor sunt gata; dar .lucrul cei poruncit de tine, nu pot şă-l săvârşesc". Apoi a spus împăratului de acea femeie cu pruncul, cu câtă sârguinţă se grăbea afară din cetate, la

Doamne — a strigat Patriarhul Petru al Constantinopoiului — cine **Ti- a rupt haina? Iisus — Care i se arătase stând deasupra Sfântului** Jertfelnic, cu **haină** ruptă — i-a răspuns: **„Arie, cu ¡uiJ*; lui!" (vezi Duminică VII după Paşti, slujba, sinaxarul şi cazania).**

Fraţi creştini! Luaţi seama, nu cumva carţva Jir. voi inergr pe urinele hulitorului Arie ori ale altor eretici? Să ne reculegem mai înainte de a ne prinde noaptea veşnicici.

câmp, dorind mucenicească moarte a ei şi a prunculuí său. Asemenea i-a spus şi despre dorinţa spre moartea cea cu osârdie a poporului, adică ei s-au pregătit să moară cu femeile şi cu copiii lor, pentru rfiărturisirea credinţei lor celei întru Hristos, şi i-a mai zis: „Nu se poate a sili poporul Edesei spre împărtăşirea credinţei eu episcopul, decât numai doar să-i taie pe toţi până la unul. Dar ce folos va fi atunci? Căci ei pentru vitejeasca pătimire a lor, vor avea slavă între cei de pe urmă creştini, iar nouă ne va rămânea ruşine şi ocară veşnică". Astfel eparhul a schimbat gândul împăratului de la uciderea poporului; căci n-a mai poruncit să facă nici un rău creştinilor, ci numai pe Preqţi, pe diaconi şi pe ceilalţi clerici, care nu se împărtăşeau cu episcopul arienesc, să-i prinză şi să-i pună la încercare.

Deci, eparhul chemând la sine toată rânduiala duhovnicească din Efes, care petreceau în bună credinţă, mai întâi îi îndemna pe ei cu cuvinte blânde, ca supuindu-se poruncii împăratului, să primească împărtăşire cu episcopul Lup, şi le zicea: „Cea mai de pe urmă nebunie, a voastră este aceasta, că fiind oameni puţini, nu ascultaţi pe împăratul vostru, care stăpâneşte atâtea ţări, şi mai vârtos vă împotriviţi lui". Eparhul zicându-le acestea, toţi tăceau. Apoi eparhul a zis către mai marele Preoţilor, anume Evloghie, bătrân de ani: „De ce nu-mi răspunzi?" Evloghie a zis: „De vreme ce vorbeşti către toţi de obşte, de aceea eu singur nu îndrăznesc, a apuca cu răspunsul meu înaintea celorlalţi; iar de mă vei întreba de ceva pe mine singur, îţi voi răspunde". Eparhul a zis: „De ce nu'te împărtăşeşti cu împăratul?" Iar fericitul Evloghie râzând de acea întrebare ereticească, i-a zis: **„Au** doar împăratul a luat şi rânduiala de Preot, ca să mă împărtăşesc cu dânsul?" Atunci eparhul umplându-se de mânie, a ocărât pe Sfântul bătrân şi a zis: „O! nebunule, pentru ce te înstrăinezi de credinţa

împăratului şi nu te împărtăşeşti cu aceia, care au împărtăşire cu împăratul?" Atunci toţi împreună cu bătrânul Evloghie mărturisind dreapta lor credinţă cea în Hristos, adevăratul Dumnezeu, se arătau gata să-şi puie sufletele lor pentru dânsa. Deci, eparhul cu porunca împărătească, prinzând 80 de bărbaţi, din rânduiala duhovnicească, şi legându-i cu lanţuri, i-a trimis în surghiun în Tracia. Când acei mărturisitori ai lui Hristos erau duşi în surghinuire, pretutindeni poporul credincioşilor din cetăţi şi din sate, ieşeau întru întâmpinarea lor, le făcea mare cinste şi îi îndestulau cu toate cele de trebuinţă. Ereticii văzând aceasta, au trimis degrab înştiinţare împăratului, zicând: „în loc de necinste, mai multă cinste, li se dă celor ce se duc în surghinuire". Atunci împăratul a poruncit ca să-i despartă câte doi, şi să trimită pe unii în Tracia, pe alţii în Arabia, iar pe alţii în Egipt, şi în alte ţări. Fericitul Evloghie şi cu dânsul şi un alt cinstit Preot, anume Protoghen, au fost duşi în Antinoe, cetatea Tebaidei, unde nu erau mulţi credincioşi creştini, ci numai elini care se închinau idolilor. Sfinţii petrecând acolo puţină vreme, au tămăduit toate boalele ce erau în popor, cu chemarea numelui lui Iisus Hristos, şi pe mulţi i-au adus la credinţa creştinească prin Sfântul Botez(t).

Fericitul Pavel a fost strangulat cu omoforul său de ereticii ariani în timpul Sf. Liturghii**(tt)-**

Sf. Liturghie turburată de muzicanţi. Sf. Bonifatie blesteamă pe un scripcar. Sosind pomenirea Sf. Mucenic Proclu, un bărbat de bun neam din aceeaşi cetate, cu numele Furtunat, a rugat pe Arhiereu[1]-lui Dumnezeu, Bonifatie, ca după ce va săvârşi slujba Sfântului Mucenic, să vie în casa lui

(t) V.Sf. o.c. 25 a VIII-apg. 818-824; (tt) V.Sf. o.c. 6 aXI-apg. 180-1;

ca să-i dea binecuvântare. Şi nu s-a îndoit Arhiereul, de vreme ce cu credinţă şi cu adevărată dragoste îl ruga Furtunat pentru aceasta. Deci, săvârşind Dumnezeeasca Slujbă întru pomenirea Mucenicului, a venit către Furtunat la masă. Şi mai înainte până a nu face el obişnuita rugăciune înaintea mesei, iată oarecare dintru aceia, care îşi câştigă hrana cu comedii, cu cântări de scripcă, şi cu deşertăciuni, a stătut înaintea uşii cu maimuţa, şi a glăsuit din chimvale. Iar Sfântul auzind glasul chimvalelor, s-a mâniat şi a zis; „Vai! nenorocit este ticălosul acesta. Eu am venit să ospătez şi încă n-am deschis gura mea spre lauda lui Dumnezeu, iar el apucând mai înainte cu maimuţa, a lovit în chimvale", apoi a adaos şi aceasta: „Mergeţi şi daţi lui să mănânce şi să bea, şi vedeţi că este nenorocit". Iar ticălosul acela de om, luând pâine şi vin, vrea să iasă pe poartă, şi îndată a căzut de odată o piatră mare din dos, care l-a lovit în cap, şi căzând jos, fiind jumătate mort, l-au dus pe mâini în coliba sa; iar a doua zi a murit, după judecata omului lui Dumnezeu. Pentru că înfricoşaţi sunt Sfinţii lui Dumnezeu, şi cu temere se cuvine a-i cinsti pe dânşii. De vreme ce ei sunt locaşuri ale lui Dumnezeu, şi Dumnezeu vieţuieşte întru dânşii. Deci, când se mânie Sfântul, atunci se mânie şi Dumnezeu, Care vieţuieşte întru dânsul; şi

atunci Sfântul este puternic şi numai cu un cuvânt, să aducă mare pedeapsă asupra celui ce l-ar fi amărât pe el(t).

în timpul Dumnezeeştei Liturghii s-a auzit glas ieşind din Sf. Altar.

într-o zi P.S. Papa Inochentie, slujind în sobornicească Biserică a Sfinţilor Apostoli, şi împăratul Onorie stând de. faţă, la sfârşitul Dumnezeeştei Liturghii s-a făcut un glas minunat din Sfântul Altar, în auzul tuturor, zicând: *„ Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi însărcinaţi, şi Eu vă voi odihni pe voi"*. Acestea auzind cei ce stau de faţă, s-au înspăimântat şi s-au cutremurat, apoi căzând cu feţele la pământ, strigau: *„Doamne miluieşte"*. Apoi al doilea rând, ş-a auzit un glas zicând: *„Căutaţi pe omul lui Dumnezeu, care o să iasă din trup, o să se roage pentru cetate, şi toate ale voastre se vor rândui bine "*. După glasul acela, poporul a căutat prin toată Roma pe un om ca acela, şi neaflându-l, nu se pricepeau. După aceea, de cu seară, Joi spre Vineri, adunându-se în sobornicească Biserică a Sfinţilor Apostoli, împreună £u împăratul şi cu Papa au făcut priveghere de toată noaptea, rugându-se lui Hristos Dumnezeu, ca singur să le arate pe plăcutul Său. Iar a doua zi, fiind Vineri, omul lui Dumnezeu Sfântul Alexie, s-a despărţit de trupul său şi s-a dus către Domnul. Si s-a făcut glas din Altar în Biserică, ca şi mai înainte, zicând: „în casa lui Eufimian căutaţi pe omul lui Dumnezeu". Iar împăratul întorcându-se către Eufimian a zis: „Pentru ce având un dar ca acela în casa ta, nu ne-ai arătat?" Iar Eufimian a zis: „Viu este Domnul Dumnezeu, că nimic nu ştiu de aceasta". Şi chemând pe o slugă mai veche, i-a zis: „Ştii pe cineva din tovarăşii tăi, care să aibă vre-o faptă bună, şi să fi plăcut lui Dumnezeu?" Răspuns-a sluga aceluia: „Viu este Domnul Dumnezeu, că nu ştiu, căci toţi sunt străini de fapte bune şi petrec cu neplăcere de Dumnezeu".

(t) V.Sf. o.c. 19 a XII-a pg. 973-4;

Apoi, împăratul şi Papa au voit, ca însuşi ei să meargă la casa lui Eufimian, să caute pe omul lui Dumnezeu. Iar Eufimian alergând înainte, a pregătit în palatul său scaune, împăratului, Papei şi altor boieri; şi când s-au

apropiat, i-a întâmpinat cu lumânări şi cu tămâie. Iar soţia lui Eufimian, tânguindu-se în cămara sa, a auzit zgomot în curte şi în palat, şi a întrebat ce este? Dar înştiinţându-se despre venirea împăratului şi a Papei, şi pentru ce au venit, s-a minunat. Asemenea văzând pe mireasa sa stând în foişor, pe împăratul şi pe Papa cu o mulţime de popor, văzându-i venind, se minuna gândindu-se ce să fie aceasta; iar după ce a şezut împăratul împreună cu Papa şi cu boierii, şi făcându-se tăcere, sluga aceea care slujea Sfântului Alexie, a zis către Eufimian: „Stăpâne al meu,

oare nu este acela omul lui Dumnezeu, adică săracul ce mi l-ai încredinţat mie? Pentru că văd mari şi minunarte lucruri la el în toate zilele posteşte, gustând târziu numai puţină pâine şi apă, în toate Duminicile împărtăşindu-se cu Dumnezeeştile Taine, şi în toate nopţile petrece fără somn la rugăciune; apoi şi oarecare copii de ai noştri multe supărări îi făceau lui, lovindu-l peste obraz şi trăgându-l de păr, cu lături udându-l, iar el pe toate acelea cu bucurie şi blândeţe, le răbda"

.Deci, Eufimian, auzind aceasta, îndată a alergat la căscioara săracului şi strigându-l prin fereastră de trei ori, n-au auzit răspuns. Apoi a intrat înlăuntru, şi a aflat pe omul lui Dumnezeu, cu bunăcuviinţă zăcând mort, avpnd faţa acoperită şi o hârtie strânsă ţiind în mâna dreaptă. Iar când i-au descoperit faţa a văzut-o strălucită cu darul ca o faţă de înger. Şi a vrut să ia hârtia aceea din mâna lui şi să

vază ce este scris într-însa, dar n-a putut să o scoată, de vreme ce mâna o ţinea tare. Deci, degrab întorcând-se la împărat şi la Papa, a zis către dânşii: „am aflat pe care îl căutam, însă a murit, şi ţine o hârtie în mâini pe care nu ne-o dă". Atunci împăratul şi Papa, poruncind ca să gătească un pat de mult preţ şi aşternut frumos, scoţând din căsuţă sfântul trup al omului lui Dumnezeu, l-a pus pe patul acela cu cinste. După aceea împăratul cu Papa plecându-şi genunchii, şi Sfintele Moaştele sărutându-le, au grăit cu lacrimi către dânsul, ca şi către un viu: „Rugămu-ne ţie, robule al lui Hristos, dă-ne hârtia aceasta ca să ştim ce este într-însa scris, şi să v cunoaştem pe tine, cine eşti?" Si s-a dat ***Judecata Particulară.*** Noi suntem lăsaţi de Dumnezeu aici pe pământul ca în timpul acesta vremelnic să slujim Domnului cu trup şi suflet, pentru a moşteni împărăţia Sa cea Cerească, unde să ne veselim în veci(a). Cele ce ochiul n-a văzut, urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-a suit, a pregătit Domnul, tuturor, celor ce împlinesc voia Lui(b). Nici un om pământean nu are contract cu moartea când să-i reteze firul vieţii, adică n-are termen fixat cât să trăiască pe acest pământ. Moartea vine ca un fur, şi-l răpeşte pe om, adeseori când el îşi croieşte planuri peste planuri de felurite progrese bune sau rele. Precum a fost în timpul lui Noe şi a lui Lot; mâncau, beau, se însurau, se măritau, se ospătau, cumpărau, vindeau, sădeau, zideau ete., până a venit peste unii
din mână hârtia împăratului şi Papei, pe care luând-o, a dat-o lui Aetie arhivarul Bisericii celei mari...(t)

Un creştin mort fără Sf. împărtăşanie a fost înviat şi împărtăşit. Un
frate anume Dalmat, care se îmbolnăvise, a murit fără să fie împărtăşit cu Sfintele Taine, din cauza întârzierii Preotului la slujba Sfintei Liturghii. Deci, înviindu-l din morţi, l-a împărtăşit cu Sfintele Taine şi după aceea iarăşi a adormit întru Domnul(tt)-

Preotul Sevir întârziind a împărtăşi pe un bolnav care a murit, l-a înviat şi împărtăşit cu Sf. Taine. în.părţile cetăţii Tuderia, între doi munţi, şi într-o vale, la un loc ce se numea Entirocîina, era o Biserică a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria. La acea Biserică era un Preot anume Sevir, foarte minunat în viaţa cea plăcută lui Dumnezeu. Odată îmbolnăvindu-se un bărbat din cei vieţuitori acolo şi apropiindu-se de moarte, a trimis degrab la Preotul acela, rugându-l să vie la dânsul cu sârguinţă, şi să-şi ia deslegare mai înainte de ieşirea sa din trup. Deci, când s-au dus să cheme pe Preot, s-a întâmplat că el era la viia sa, îndeletnicindu-se cu culegerea strugurilor. El a zis celor ce venise la dânsul: „Duceţi-vă voi înainte, că vă ajung şi eu". Preotul văzând că nu mai rămăsese de cules struguri mulţi, s-a gândit să mai stea puţin, ca să-i
potopul cu apă; iar peste alţii potopul cu foc şi pucioasă clin cer, şi i-a pierdut pe toţi; urt aşa va fi şi în ziua venirii Fiului Omului, care va cere sufletul fiecăruia din noi, îl va judeca şi răsplăti după faptele sale. Atunci doi vor fi în ţarină; unul se va lua şi altul se va lăsa. Două măcinând la moară; una se va lua şi alta se va lăsa. Doi vor fi în pat; unul se va lua şi altul se va lăsa..."(c).

Cei din ţarină sunt drepţii şi păcătoşii din lumea mare. Cele din moară sunt slugile lui Dumnezeu: Patriarhi, Mitropoliţii, Episcopii, Preoţii, Diaconii şi dascălii Bisericii; conducătorii ţărilor şi judecătorii pământului; iar cei din pat, sunt bolnavii drepţi ca Iov şi Lazăr şi păcătoşii ca, Cain şi Ghiezi. Cei care se află drepţi, în uitima cJipă a vieţii lor pământeşti, se scot din focul necazurilor, durerilor şi al feluritelor turburări nesuferite şi se suie la cer; iar cei aflaţi împovăraţi de greutatea păcatelor, se lasă îngerilor nemilostivi ca să-i tragă în muncile iadului. Astfel slăviţii şi neslăviţii care se află drepţi, se iau la cer, iar slăviţii şi neslăviţii care se află nedrepţi, se lasă pentru muncile iadului.

Cei vii întru Domnul, se vor răpi în nori în văzduhul şi totdeauna cu Domnul vor fi.,.(d). Vor aduna îngerii pe cei aleşi din cele patru vânturi; iar pe cei necredincioşi îi vor arde cu foc nestins...(e). Astfel, drepţii se vor lua ca Lot în Sigor şi săracul Lazăr în sânul lui Avraam; iar nedrepţii se. vor lăsa, ca femeia lui Lot, care s-a prefăcut în stâlp de sare, şi ca bogatul nemilostiv în flăcările iadului(f).

(f) V.Sf. o.c. 17 a III-apg. 637-631; (ft) V.Sf. o.c. 9 a Vl-a pg. 408-9; (a) Ape. 21; (b) 1 ***Cat.*** 2"; (c) Mt $24^{37\ 51}$. Lc. 17^{22} ". Mt. 25; (d) 1 Tes 4^{14m17}. (e) Mt. 13^{4MM9}. 25; (0 Fac. 19^{129}. Lc, 16" ";

culeagă şi pe aceia; şi după aceea să se ducă la cel bolnav. Aşa a şi făcut. Apoi plecând, l-au întâmpinat în cale cei ce fuseseră la bolnav, şi i-au zis: „Părinte, de ce ai zăbovit, acum nu te mai osteni, că a murit omul acela". Preotul auzind acestea, s-a cutremurat şi a început a plânge cu mare glăsuire, numindu-se ucigaş al aceluia. Deci, plângând, a ajuns la casa unde zăcea trupul mortului, şi aruncându-se la pământ înaintea patului cu lacrimi, se tânguia şi se lovea cu capul de pământ, şi se numea pricinuitor al morţii aceluia.

Pe când el se tânguia astfel, deodată a înviat mortul. Cei ce erau de faţă văzând aceasta, s-au înspăimântat de acea minune, s-au bucurat de învierea lui şi de bucurie plângeau şi-l întrebau: „Unde ai fost şi cum te-ai întors cu sufletul în trup?" Acela răspunzându-le, le spunea: „M-au luat nişte arapi înfricoşaţi şi foarte mândri, din ale căror guri şi nări ieşea foc. Aceia m-au dus în nişte locuri întunecoase, pline de frică şi de cutremur; apoi deodată s-a arătat un tânăr prea luminos, venind întru întâmpinarea noastră cu alţi purtători de lumină şi a zis cu stăpânire către acei care mă duceau: „întoarceţi-l pe acesta că Preotul Sevir plânge pentru el, şi pentru lacrimile lui, i l-a dăruit Domnul". Atunci Preotul Sevir sculându-se de la pământ, a mulţumit lui Dumnezeu cu negrăită bucurie, învăţând pentru pocăinţă pe omul cel înviat şi ascultându-i mărturisirea, şi deslegându-i păcatele l-a împărtăşit cu Dumnezeeştile Taine ale Trupului şi Sângelui lui Hristos; şi omul acela a fost şapte zile în viaţa aceasta, rugându-se neîncetat lui Dumnezeu, iar în a opta zi, veselindu-se a murit. Deci, noi putem să înţelegem în ce fel de dragoste avea Domnul pe Preotul Sevir, că n a voit să-l mâhnească; ci degrab i-a ascultat rugăciunea lui. De aici se cunoaşte, că Sevir iubea foarte mult pe Dumnezeu, şi în toată viaţa sa I-a slujit cu osârdie. Deci, plăcând Domnului desăvârşit, s-a dus la Dânsul şi stă înaintea Şcaunuhii Dumnezeeştei Slave, în cetele Sfinţilor celor ce slăvesc pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la rţpi să-J fie slava în veci(t).

Sf. fericitul Gaie Episcopul Romei, a slujit Sf. Liturghie, a împărtăşit poporul şi l-a învăţat să-şi aleagă: Calea muceniciei ori a mărturisirei.

În acea vreme era mare prigoană asupra creştinilor, încât nu era cu putinţă nici bucate a cumpăra, nici apă a-şi scoate cineva, de vreme ce cu sfatul păgânilor, pretutindenea erau puşi idoli mici, şi străji multe prin târguri, pe uliţe, pe la fântâni, pe la izvoare şi pe la pâraie; încât toţi cei care ar fi vrut să cumpere ceva de-ale gurii, sau să ia apă, mai întâi trebuia să se închine

(t) V.Sf. o.c. 27 aVI-a pg. 1247-1250;

idolului cel ce ce era acolo. Şi aceasta au socotit-o păgânii ca mai cu înlesnire să se cunoască creştinii şi să fie duşi la munci. Văzând credincioşii acestea erau într-o mare mâhnire, pentru că nu le era cu putinţă a căpăta de undeva mâncare sau băutură fără închinarea la idoli, de care fugind, voiau mai vârtos să rabde de foame şi de sete, decât să se închine idolilor. Atunci Hromatie a poruncit tuturor creştinilor, care erau în Roma, să ia pe ascuns din casa sa mâncare şi băutură, căci era foarte bogat; şi se adunau credincioşii în casa lui spre laudă lui Dumnezeu.

Atunci era Episcop al Romei fericitul Gaie, cu neamul din Dalmaţia, rudeniile lui Diocleţian. Acela săvârşea Sf. Liturghie în casa lui Hromatia, şi împărtăşea cu Dumnezeeştile Taine pe poporul cel nou al lui Hristos. Iar pentra goana cea mare, care era asupra creştinilor, Hromatie a ieşit din Roma, la oarecare moşii ale sale, pe care le avea în Campania. Pentru că se temea, ca nu cumva să se afle în Roma de credinţa lui cea întru Hristos, ci vrea să vieţuiască acolo mai fără grijă, şi mai cu libertate să ţină Sf. Credinţă. Deci poruncia creştinilor, ca toţi cei ce vor a se da în lături de la goana păgânilor şi să vieţuiască fără grijă, să meargă împreună cu dânsulla moşiile lui, făgăduind tuturor acolo hrană din destul. Atunci era de nevoie, ca împreună cu Hromatia şi cu creştinii cei ce mergeau împreună cu dânsul, să meargă unul din doi: sau Sfântul Sevastian, sau Sfântul Policatt, spre mângâierea şi întărirea credinţei; şi s-a făcut neînţelegere între amândoi Sfinţii, pentru că fiecare dintr-înşii voia să rămână în Roma, pentru câştigarea cununei celei mucenicești. Atunci a zis Sfântul Episcop Gaia: Dacă amândoi voiţi a muri pentru Hristos, vă veţi dâ în mâinile muncitorilor, atunci pe poporul lui Hristos îl veţi lipsi de mângâierea cea duhovnicească; din care mie mi se pare că tu, frate Policarp, ca cel ce ai treapta Preoţiei, şi eşti plin din destul de Dumnezeiasca înţelepciune, să mergi împreună cu domnul Hromatie, ca, cu învăţătura să mângâi pe credincioşi, să întăreşti pe cei ce se îndoiesc şi să-i hrăneşti pe ei cu Dumnezeeştile taine". Acestea auzind Sfântul Policarp, s-a supus poruncii, şi a voit a pleca împreună cu domnul, şi cu alţi mulţi creştini din Roma.

Deci în ziua Duminicii, săvârşind Episcopul Sf. Liturghie, a zis către credincioşi: „Domnul nostru Iisus Hristos, ştiind neputinţa firii noastre, două căi a arătat celor ce cred într-Insul; una mucenicia iar

alta mărturisirea; pentru ca cel ce nu va putea să meargă pe calea cea mucenicească, acela să alerge pe cea a mărturisirei. Şi de voieşte cineva poate să meargă cu fiii noştri duhovniceşti, cu Hromatie şi cu Tivurtie; iar cine vrea să rămână cu noi aici în cetate, pot să rămâie, şi nici un loc al depărtării nu va despărţi pe aceia care sunt împreunaţi cu Darul lui Hristos! Iară eu, deşi nu vă voi vedea cu ochii cei trupeşti, dar cu ochii mei dinlăuntru totdeauna veţi fi împreunaţi". Zicând Episcopul acestea, Tivurtie a strigat: „Mă rog ţie Părinte, să nu ies de aicea că doresc foarte mult, pentru Dumnezeul meu, de ar fi cu putinţă şi de o mie ie ori să fiu omorât, ca să dobândesc viaţa veşnică". Iar Episcopul bucurându-se de credinţa lui şi de o râvnă ca aceea, a lăcrimat, şi ruga pe Dumnezeu, ca toţi cei ce rămân împreună cu dânsul, să poată a se nevoi şi să se învrednicească cununei celei mucenicești.

Catacombele sau locul de refugiu al primilor creştini în vremile prigoanelor. Chipul de faţă ne pune înainte una din multele catacombe, în care primii se adunau pentru a-şi face şi asculta Dumnezeeştile Slujbe. în pereţii ei se văd săpate morminte unele peste altele, în care se înmormântau creştinii. în unele se pot observa bine oasele .înşirate ale unora din repausaţii creştini. în primele veacuri ale creştinismului era foarte greu a-şi păstra cineva credinţa în Domnul Hristos. Ţările, împărăţiile şi stăpânirile lor erau păgâne. Creştinii erau cumplit prigoniţi. Ei n-aveau voie să aibă Biserici, aşa cum avem noi azi. N-aveau voie nici să pronunţe în lume numele Domnului nostru Iisus Hristos. Creştinii erau schingiuiţi în felurite forme infernale cu torturi cumplite care băga groază înfiorătoare până în măduva oaselor, în cei ce priveau. Copiii erau smulşi din mâinile părinţilor; iar părinţii erau ucişi cu cruzime în faţa copiilor, parcă ieşise iadul pe pământ. în acele timpuri de infernală prigonire, creştinii îşi săpau pivniţe adânci la 5,10,20,30,40,50 m sub pământ, ori şi mai adânci. Unele din ele erau ca nişte oraşe. Acolo jos sub pământ, în întunecoasă beznă, luminată ici şi colo de făclii, creştinii prigoniţi se botezau, se cununau, făceau şi ascultau Sfintele Slujbe şi Dumnezeeasca Liturghie. Acolo se înmormântau.

închipuiţi-vă cu câtă greutate puteai atunci să te strecori până acolo jos în sânul pământului, ca să poţi lua parte la Sfintele Slujbe, şi să te împărtăşeşti cu Sfintele Taine. De multe ori se întâmpla, că le aflau păgânii ascunzătorile lor secrete, prin care intrând, năvăleau la dânşii jos în catacombe, unde îi măcelăreau, îi torturau, îi duceau în temniţe, la chinuri şi la morţi groaznice. Alte ori le astupau intrările şi ieşirile secrete, şi astfel îi înmormântau de vii. în vremile acelea cei ce vroiau să-şi păstreze credinţa creştină, erau zilnic cu moartea în sân. De plecau să se închine, nu erau siguri că vor mai scăpa cu viaţă. Ce silinţă şi câtă frământare de minte îi trebuia pe atunci cuiva, ca să ajungă a avea o viaţa sfântă. Aceasta era ceva care întrecea puterile omului Ca să putem pricepe statornicia, măreţia şi strălucirea creştinilor adevăraţi ai acelor vremuri, trebuie să ne aducem cu

Deci, cu Episcopul a rămas Marchelin, Marcu şi tatăl lor Tracvilin, Sfântul Sevastian, şi tânărul cel frumos cu trupul şi mai frumos cu sufletul, Sf. Tivurtie; asemenea şi Nicostrat Protoschiniarul, cu fratele său Castori, şi cu femeia sa Zoie şi Claudie cu fratele său Victoriu şi cu fiul său Simforian, care a fost vindecat de boala apei; numai aceştia au rămas în Roma, iar toţi ceilalţi s-au dus cu Hromatie şi cu Policarp. Iar după ducerea lor, sfinţitul Episcop a hirotonisit Diaconi pe Marchelin şi Marcu, iar pe tatăl lor Tracvilin, l-a sfinţit Preot, şi pe Sfântul Sevastian, care purta cele ostăşeşti, l-a făcut apărător bisericesc. Dar de vreme ce nu avea loc tăinuit, în care ar putea săvârşi Dumnezeeştile Slujbe, pentru aceia petreceau la un oarecare dregător împărătesc, cu numele Castul, lângă palat; şi pentru aceia şi-au ales petrecerea lor acolo, pentru că şi Castul împreună cu casnicii săi, erau creştini în taină; iar pentru că legea închinării de idoli era pretutindeni, nu se lua seama la cei ce vieţuiau în palaturile împărăteşti, — că nici a gândi nu putea cineva, că ş-ar fi putut atinge

Credinţa creştină de palaturile împărăteşti; — de aceia Sfinţii putea cu înlesnire a se tăinui la Castul, cu Dumnezeeştile Slujbe. Deci, petrecând ei acolo, ziua şi noaptea, răbdau în rugăciuni, lacrimi şi post, şi rugau pe Dumnezeu, ca să-i învrednicească de cununa mucenicească. Şi veneau la dânşii bărbaţi şi femei pe ascuns, cei ce văzuse tămăduirile care se dau de către dânşii; căci mintea acolo. Mulţi creştini au răsplătit îndrăzneala lor, de a mărturisi numete Domnului Hristos, cu chinuri grele, cu moarte silnică.

Pe atunci, de mergeai pe stradă, pe drum, de stăteai la vre-o răspântie şi te întâlneai cu vre-un creştin, te cutremurai a pronunţa cu gura ta numele *„ Hristos "*. Când te duceai în piaţă, când intrai în vre-o prăvălie să-ţi cumpere ceva, ţi se părea că fiecare îţi citeşte pe frunte numele *„ creştin "*. Orice vorbă se vorbea în jurul tău, ţi se părea că se face sfat pentru tine ca să te închidă, să te tortureze şi să te ucidă. în lumea aceia nu aveai nici o siguranţă de viaţă, erai drept ca un miel în mijlocul lupilor ce-şi rânjesc dinţii pentru a-şi sfâşia prada. în aşa vremi cumplite s-a format şi înmulţit din ce în ce mai mult Sf. Biserică, creştinii acelor vremuri ştiau că Hristos a murit pentru toţi şi ei făceau tot ce le sta în putinţă, până la jertfa vieţii lor, pentru a fi şi rămâne cu Domnul Hristos pentru totdeauna.

Aşa făcând ei au ieşit biruitori şi astăzi se bucură în fericirea şi slava împărăţiei lui Dumnezeu. Dar noi creştinii veacului acestuia ce facem pentru dragostea Mântuitorului Hristos şi pentru mântuirea noastră? Iată Judecătorul stă lângă uşi... răsplata faptelor aşteaptă pe fiecare din noi. Adevărul Dumnezeesc strigă tuturor: „Cei ce fac strâmbătate să mai facă strâmbătate, cei ce se spurcă să se mai spurce; cei drepţi să mai facă dreptate şi cei sfinţi să se mai sfinţească. Iată vin degrab, şi plata Mea eu Mine este, ca să dau fiecăruia după faptele lui... Celor ce vor birui, le voi da lor cinstea să stea cu Mine pe Scaunul Meu, în împărăţia Mea cea Cerească, precum şi Eu am biruit şi am şezut cu Tatăl Meu pe Scaunul Lui de Domnie... Cei ce vor ieşi biruitori, Eu le voi fi lor Dumnezeu şi ei îmi vor fi Mie fii şi fiice — zice Domnul AtoţţiitoniÎ..."(a)

(a) Ape. ***22.„*** 3$_{21}$; 21$_{7}$; 2 Cor. 6.„ $_{18}$;

cu rugăciunile lor se da bolnavilor sănătate, orbilor vedere, şi duhurile cele necurate se izgoneau din oameni; pentru aceia mulţi dintr-înşii primeau Sfânta Credinţă în taină(t).

Sf. Ermolae a botezat pe Sf. Pantoleon şi a slujit Sfânta Liturghie în casă. Odată i s-a întâmplat lui Pantoleon că plecând de la dascăl şi abătându-se puţin din cale a găsit pe drum un prunc mort, muşcat de o viperă mare iar vipera aceea şedea aproape de cel mort. Aceasta văzând-o Patoleon, la început s-a temut şi s$_{7}$a îndepărtat puţin, dar mai pe urmă s-a gândit în sine, zicând: „Acum mi se cade mie să ştiu dacă sunt adevărate cele grăite de bătrânul Ermolae". Si căutând spre cer, a zis: „Doamne Iisuse Hristoase, măcar că nu sunt vrednic a Te chema, însă de voieşti ca să fiu robul Tău, arată-Ti puterea Ta, şi fă ca întru numele Tău, pruncul acesta să învieze, iar vipera să moară". Atunci, îndată, pruncul deşteptându-se ca din somn s-a sculat, iar vipera a crăpat în două şi a rămas moartă. Pantoleon văzând această minune, a crezut desăvârşit în Hristos, şi ridicându-şi ochii săi cei trupeşti cât şi cei sufleteşti spre cer, a binecuvântat pe Dumnezeu cu bucurie şi cu lacrimi, mulţumindu-I, că l-a scos pe el din întuneric şi l-a adus la lumina cunoştinţei Sale. Apoi îndată alergând la Sf. Ermolae Preotul, a căzut la cinstitele lui picioare, cerând Sf. Botez, spuindu-i lui

cele ce i s-au întâmplat, adică, cum a înviat pe pruncul cel mort, cu puterea numelui lui Iisus Hristos, şi cum a murit vipera cea purtătoare de moarte. Sf. Ermolae sculându-se, s-a dus cu dânsul ca să vadă vipera moartă, şi văzând-o, a mulţumit lui Dumnezeu pentru minunea ce o făcuse şi prin care a adus pe Pantoleon la cunoştinţa Sa. Apoi întorcându-şe acasă, a botezat pe tânăr în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh şi săvârşind Sf. Liturghie în cămara cea mai dinlăuntru, l-a împărtăşit cu Dumnezeeştile Taine ale Trupului şi Sângelui **lui Hristos(tt)-** ^

Sf. Luchian a slujit Sf. Liturghie în temniţă. Păgânul împărat Maximian, auzind despre Luchian că atâta îi este de frumoasă faţa şi vorbele aşa de dulci, încât oricare văzându-i cinstita lui faţă şi auzind cuvintele lui, nu era cu putinţă ca să nu se facă creştin, temându-se păgânul, ca nu şi el vorbind cu Luchian faţă în faţă, să se facă creştin; de aceia, când l-au adus la dânsul, a vorbit cu el prin perdea, de departe. Mai întâi a făgăduit lui multe daruri şi cinste; iar după ce Sfântul Luchian a râs de cuvintele lui cele înşelătoare şi viclene, a început a-l îngrozi cu munci.

(t) V.Sf. 18 a XII-a pg. 930-5 şi 785; (tt) V.Sf. 27 a Vll-apg. 1354-5;

Dar Sfântul deloc nu s-a înfricoşat de îngrozirea lui; apoi l-au pus în temniţă, în care a răbdat tot felul de chinuri, l-a legat în lanţuri, l-a bătut cu pietre ascuţite, şi l-a chinuit mult cu foamea şi cu setea. Iar între alte munci i-a făcut şi acestea; toate încheieturile lui rupându-le din alcătuiri, l-au pus cu spatele pe hârburi ascuţite, pe care a zăcut patrusprezece zile. Şi sosind praznicul Dumnezeeştilor Arătări, Sfântul a dorit ca atât el cât şi creştinii ce erau cu dânsul să se împărtăşească cu Sfintele Taine. Deci, s-a rugat lui Dumnezeu, ca să-i împlinească dorinţă; şi a rânduit Milostivul, că prin nebăgarea de seamă a strejarilor, unii din credincioşi s-au adunat în temniţă la dânsul, aducând cu ei pâine şi vin. Iar Sf. Luchian a zis ucenicilor săi şi tuturor credincioşilor celor ce erau acolo; „Staţi împrejurul meu şi să vă faceţi Biserică; căci crez lui Dumnezeu, că mai bine primită îi va ii Lui Biserica cea vie, decât cea de lemne sau de pietre". Apoi înconjurându-l pe ei, toţi, le-a zis: „Să săvârşim Sf. Liturghie şi să ne împărtăşim cu Dumnezeeştile Taine". Iar ucenicii lui i-au zis: „Unde să punem, Părinte, pâinea spre săvârşirea Sf. Taine, pentru că nu este masă aici ?" Iar el zăcând cu faţa în sus, legat pe hârburi, a zis: *„Pepieptul meu să o puneţi şi va fi Prestai viu al lui Dumnezeu celui viu"*. Şi aşa s-a săvârşit Dumnezeeasca Liturghie, în temniţă, pe pieptul Sfântului, după rânduială precum se cade, cu toate rugăciunile cele cuviincioase ei; şi toţi s-ai; împărtăşit cu Sfintele şi Dumnezeeştile Taine.

Iar dimineaţa a trimis împăratul slujitori ca să-i spuie dacă Luchian este încă viu. Si când iatrară slujitorii pe uşile temniţei, Sfântul Luchian văz;lndu-i pe ei a strigai de trei ori: **„Sunt creştin".** Şi cu acele cuvinte şi-a dat duhul său în mâinile lui Hristos Dumnezeu(t).

Cuv. Varlaam a slujit Sf. Liturghie în cămara lui Iosaf prinţul Indiei.... Varlaam a sfătuit pe Iosaf, ca să se pregătească

pentru Sf. Botez, şi i-a poruncit să posteascăşi să se roage câteva zile; iar el s-a dus la un loc ascuns, şi s-a rugat lui Dumnezeu pentru dânsul. A doua zi iarăşi a venit la el, şi l-a învăţat multe despre Dumnezeu. Apoi în toate zilele venea de îi spunea vestirile Proorocilor şi ale Apostolilor, cum şi propoveduirile Sfinţilor Părinţi. Iar în ziua aceea în care vrea să-l boteze, a făcut către dânsul o astfel de învăţătură: „Iată că voieşti a primi pecetea lui Hristos, a te însemna cu lumina Feţei Lui, şi a te face fiu al lui Dumnezeu şi Biserică Sfântului şi de viaţă Făcătorului Duh. Deci crede acum în Tatăl şi în Fiul şi în Sf. Duh în Sfânta şi de viaţă începătoare Treime, Care este slăvită în trei Ipostasuri, şi într-o Dumnezeire, despărţită adică cu Ipostasurile şi cu

(t) V.Sf. 15 a X-a pg. 419-21;

osebirile Ipostasurilor, iar cu fiinţă unită. Deci să cunoşti pe Unul Dumnezeu, pe Tatăl nenăscut, iar pe Unul Domnul nostru Iisus Hristos născut sub vremi din Sf. Fecioara Maria şi pe Duhul Sf., Care de la Tatăl, purcede.

Ca un miel la înjunghiere S-a adus şi ca o oaie în faţa celui ce o tunde stă fără de glas şi nu-şi deschide gura Sa (Is. 53₇; după textul ebraic al celor 70 traducători).

Luând astfel rând cu rând toate Sf. Scripturi şi rânduielile Sfintei şi dreptei Biserici a lui Hristos, l-a învăţat cu deamănuntul despre Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, despre Sf. Fecioară, despre petrecerea Domnului Iisus pe acest pământ, despre Jertfa Lui pentru neamul omenesc, despre Jertfa cea din veacurile viitoare, şi despre toate. Şi după ce l-a întărit deplin întru adevăr, l-a curăţit, botezându-l într-un havuz de apă limpede, dintr-un loc tainic al grădinii, unde pluteau lebede albe, sub cununi de trandafiri agăţători. Întorcându-se în cămările lui Iosaf, bătrânul a săvârşit Dumnezeeasca Liturghie şi - l-a împărtăşit cu Prea Curatele şi de viaţă făcătoarele Taine: şi s-au bucurat cu Duhul amândoi, dând Slavă Domnului..."(t).

Voia lui Dumnezeu e ca fiecare creştin să treacă din viaţă spovedit şi împărtăşit. într-o noapte povesteşte un Preot bătrân, acum 30 de ani în urmă, a venit la mine cineva într-o noapte de iarnă şi mi-a bătut în geam, chemându-mă să împărtăşesc pe cutare pădurar din părţile Mănăstirei Agafton, care trăgea să moară. Îi spusei, viu îndată.

Mă răsgândii însă, fiind şi tare obosit, şi cuprinzându-mă somnul, am adormit.

La puţine minute veni a doua oară la geam omul şi bătu cu mai multă putere, spunându-mi să merg repede că moare creştinul neîmpărtăşit. Mă sculai în grabă. Mă gândii însă la frigul groaznic de afară şi la

(t) Sfintele Amintiri, o.c. pg. 90-1;

depărtarea până la coliba omului şi mă aşezai din nou pe somn, cu socoteala să mă duc în ziuă... că doar n-o muri chiar în noaptea asta.

Peste o jumătate de ceas, când dormeam fără grijă, mă pomenesc că solul bate aşa de tare în geam încât mi-l strică, rugându-mă să nu mai întârzii o clipă chiar în noaptea asta se va cere sufletul pădurarului din mâna mea.

Îngrozit de chemarea repetată ca şi de valul de frig îngheţat ce se năpusti pe geamul spart, mă îmbrăcai într-o clipă, luai calul şi sub sfânta haină Taine cea Mare... Dar nu văzui pe nimeni. Mi-am zis că vestitotul a plecat în goană spre bolnav.

Când ajunsei, omul era în ultimile clipe. îl; rugai să mă ierte că n-am venit când m-a vestit întâi şi nici când m-a vestit a doua oară omul pe care l-a trimis să mă cheme.

N-am trimis pe nimeni, bunule Părinte, ci eu mă rog de trei ceasuri Domnului ca să vii să-mi dai *Sfânta Grijanie!.*

Preotul se cutremură de această mustrare meritată, pe care i-o făcea Iisus, Iisus din Sfântul Potir, şi înţelese *realitatea* cea necuprinsă de mintea omenească a Tainei Tainelor(t).

A scăpat de moarte prin ascultarea Sf. Liturghii

Copil nevinovat osândit la moarte, salvat prin ascultarea Sfintei Liturghii. în zilele lui Teodosie cel Mare, era în Constantinopol un oarecare Iulian, îmbunătăţit cu viaţa, care avea un singur fiu cu numele Teofil. Acest Iulian în tinereţile lui a fost foarte bogat; iar la bătrâneţe sărăcind desăvârşind şi neavând nici cele mai de nevoie ale trupului a zis fiului său: „Fiul meu iată după cum vezi eu sunt neputincios şi aşa de sărac încât nu am cu ce să-mi trăiesc viaţa mea. Deci te rog, şi eu să-mi împlineşti o dorinţă a mea, ca eu smeritul să mă mântuiesc la bătrâneţele mele, iar tu să te învredniceşti de cereasca fericire pentru ascultarea cea către părintele tău".

Atunci acela i-a răspuns: „Spune-mi părinte orice pofteşti şi eu te voi asculta la lucrurile cele cuvioase".

Zis-i-a bătrânul: „Fericitul Avraam avea un fiu din făgăduinţă pe care ducându-l în munte ca să-l junghie şi să-l ardă spre jertfă acela nu a fugit, ci încă şi lemnele cu bucurie le ducea, cu osârdie unnând tatălui său. Şi nu numai aceasta ci şi alţii au ascultat pe părinţii lor. Aşa să faci şi tu acum fătul meu prea iubite; ascultă porunca mea şi nădăjduiesc la Dumnezeu cel

(f) I.Gr. Oprişan „Iisus pe drumurile ţării", o.c. pg. 23-4;

iubitor de oameni, că nu te vei mâhni de aceasta". Atunci a zis Teofil: „Au doară voieşti-şi tu ca să mă omori?" Răspuns-a tatăl său: „Să ferească Dumnezeu, fiule, de o fărădelege ca aceasta; eu numai o voie

doresc să-mi faci; să primeşti ca să te vând ca pe un rob al meu, pentru ca să am cu ce trăi la bătrâneţele mele şi să nu umblu cerşind ca un sărac şi lipsit. Iar Milostivul Dumnezeu va face milă cu tine pentru bunătatea aceasta şi-ţi va da bogăţie nenumărată în această lume, iar în cealaltă va aşeza sufletul tău spre odihnă în sânurile lui Avraam. Şi o poruncă am să-ţi dau s-o păzeşti până în ceasul morţii tale: De te va trimite stăpânul tău la vreun lucru sau la vre-o slujbă oaiecare, să-ţi aduci aminte ca, să te duci totdeauna mai întâi la Sfânta Liturghie, când este vremea ei şi numai după sfârşitul serviciului Sfânt să te îndrepţi spre slujba ta.

De asemenea să te sârguieşti să ai către Prea Sfânta Fecioară multă evlavie. Si dacă vei face aşa te va izbăvi Domnul de o mare şi năprasnică primejdie". Iar acela a răspuns: „Părintele meu, fă cu mine, după cum îţi este voia ta". Deci a doua zi a vândut Iulian pe fiul său la un boier, patriciu al palatului, cu numele de Constantin, care a iubit mult pe tânărul pentru supusa lui ascultare şi frumoasa lui înţelepciune, pentru smerenia şi păzirea curăţiei sale, pentru frumuseţea feţii lui cum şi pentru învăţătura şi cunoştinţele pe care le avea. Şi îl lua la plimbare cu el oriunde se ducea, cum şi la masă, pentru că-l slujea cu sârguinţă. Iar într-una din zile ducându-se boierul la palaturile împărăteşti, a uitat scamandrionul adică buchelarul, în care avea poruncile şi a trimis pe Teofil în grabă ca să-l aducă. Deci alergând tânărul acasă, a intrat în camera patriciului fără nici o teamă şi a luat buchelarul.

Deci, s-a întâmplat că în ceasul acela femeia patriciului şezând în pat păcătuia cu un rob al ei. Teofil însă din prea multă grăbire nu s-a uitat spre ei, ci şi-a căutat de drumul lui. Atunci ticăloşii aceia care au făcut păcatul, temându-se că el va spune domnului său, au plănuit asupra lui viclenie şi mărturii mincinoase.

Deci venind patriciul i-a zis femeia: De asta ai cumpărat pe robul acesta ca să vie la mine în pat să mă silească la păcat, neruşinatul? Căci dacă n-aşi fi strigat şi n-ar fi venit cutare ca să mă scape, îmi pângărea cinstea prea îndrăzneţul acela. Ce, sunt de neam prost şi nenorocit ca să mă dispreţuieşti aşa? Mă jur pe rugăciunea părinţilor mei şi pe mântuirea sufletului meu, că de nu voi vedea mâine capul îndrăzneţului şi obraznicului rob, tăiat, nu mai stau nici un ceas în casa ta, ci mă despart de tine, şi-mi iau zestrea mea. Acestea auzindu-le patriciul s-a mânia^ asupra robului foarte, şi a făgăduit cu hotărâre să-i facă voia ei. Deci a doua zi întâlnindu-se la palat cu eparhul, *i-a* zis: Mâine de dimineaţă am să-ţi trimit un rob al meu căruia ai să-i tai capul, să-l pui într-o bucată de pânză să-l pecetluieşti, şi să mi-l trimiţi. Iar eparhul i-a răspuns: Eu nu pot să fac judecată fără dovadă; dacă însă mărturisesc despre el trei oameni în scris cum că este vinovat de moarte, îl omor. Atunci patriciul spunând înaintea a trei martori cum că a cumpărat un rob tânăr care a voit să necinstească cu

sila pe soţia lui, a scris hotărâre de moarte chiar cu mâna sa şi numai aşa a primit eparhul ca să-l omoare.

Deci, când s-a făcut ziuă a chemat boierul pe nevinovatul acela şi i-a zis lui: Du-te la eparhul şi-i spune cum că îl heretisesc şi să-mi trimită răspuns. Iar dacă a plecat robul cel bun, trecând pe lângă o Sf. Biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în care se slujea şi-a adus aminte de părinteasca poruncă şi intrând înlăuntru, tocmai când Apostolul se citea a rămas în Sf. Biserică până la sfârşit. în timpul acesta însă, robul cu adevărat vinovat, văzând că eparhul întârzie de a trimite capul, a zis patriciului: Să mă duc eu să-i aduc, dacă porunceşti. Iar el a zis: du-te. Atunci el alergând cu grăbire, ca şi cum s-ar fi dus să primească o comoară de preţ a ajuns la casa eparhului şi intrând înlăuntru l-a heretisit pe el în numele patriciului. însă acolo un gealat cu sabia ascuţită stând în ascuns i-a tăiat îndată capul, lui pe care punându-l într-un lighean şi spălându-l, l-a împachetat. Iar tocmai când voia să-l pecetluiască, sfârşindu-se Sf. Liturghie la Biserica aceia, a sosit şi robul cel credincios, şi fără de vicleşug şi heretisând pe eparhul a primit pachetul cu capul pecetluit, fără să ştie ce este înlăuntru. Deci a ajuns acasă la patriciu, văzându-l pe el, toţi s-au minunat dar mai ales doamna lui, pentru că ştia că l-a trimis să-i taie capul, iar el s-a întors sănătos. Şi întrebându-l pe dânsul ce a adus, el a răspuns zicând: După cum mi-ai poruncit stăpâne al meu, m-am dus şi heretisând pe eparhul, îndată mi-a dat lucrul acesta, zicând să ţi—1 aduc; eu însă nu ştiu ce este înlăuntru. Atunci ea luând pachetul şi despachetându-l, a aflat capul robului necredincios, pentru care îngrozindu-se foarte, a rămas fără de grai multă vreme, prea păcătoasa. Iar mai apoi revenind în starea cea mai dinainte a înţeles Judecata lui Dumnezeu cea dreaptă. Şi fiindu-i frică ca nu cumva să pătimească şi ea asemenea ca o pricinuitoare a răutăţii aceleia, a plâns din toată inima şi a mărturisit soţului său cu îndrăzneală fărădelegea ei, zicând: Domnul meu! eu ticăloasa şi nenorocita sunt pricinuitoarea răului acestuia şi mă tem să nu pătimesc şi eu după faptele mele,-că nu este lucru ascuns (după cum zice glasul Domnului) care să nu se vădească. Iată, azi se împlinesc trei ani şi jumătate de când eu păcătuiesc, înşelându-te, cu robul cel omorât, fără ca tu să fi ştiut de aceasta.

Iar robul tău acesta, tânărul este curat dinspre mine, nici un păcat nu a făcut, şi eu cu nedreptate l-am' învinovăţit, ticăloasa. Pentru aceasta, Dumnezeul cel drept, Carele iubeşte dreptatea a răsplătit fiecăruia după lucrurile lui. Deci, te rog iartă-mă pe mine, domnul meu, pentru îndurările lui Dumnezeu şi mă făgăduiesc ca de azi înainte să nu-ţi mai greşesc ţie. Acestea zicând, toţi s-au înfricoşat şi s-au înspăimântat, mărind pe Domnul cel iubitor de oameni, Care niciodată nu trece cu vederea pe cel ce face voia Lui.

în locul unde se propovăduiesc Dumnezeeştile învăţături, se citesc şi ascultă cu atenţie, evlavie şi credinţă vie, sfinţitele cărţi, acolo este Dumnezeu cu îngerii săi. De acolo dobândesc creştinii învăţătură bună şi sfântă, lumină, putere, credinţă vie, nădejdie puternică, dragoste înflăcărată şi Har Dumnezeesc, cu care ei pot înainta pe calea vieţii spre Patria Cerească. *„Fericiţi sunt cei ce ascultă Cuvântul lui Dumnezeu şi-l păzesc pe dânsul..."(a). „De Mă iubeşte cineva pe Mine, cuvântul Meu va păzi şi Tatăl Meu îl va iubi pe el, şi la el vom veni, şi locaş la dânsul vom face'Xb).'*
(a) LcJl^; 8_{21}; ML 7_{21}; Iac. 1_{M}; (b) Ioan 14^.

Atunci patriciul întrebând şi cercetând pe tânărul, să-i spuie viaţa şi faptele lui cele mai dinainte, el i-a mărturisit totul, arătându-i bunul neam din care se trage, sărăcia în care tatăl său a ajuns la bătrâneţe, ascultarea pe care i-a făcut-o primind să fie vândut ca un rob spre a avea cu ce-l întreţine, porunca pe care i-a dat-o să se ducă la Sf. Liturghie, şi altele. Iar dacă, a auzit aceasta patriciul, din acel ceas nu l-a mai ţinut pe dânsul ca pe un rob, ci ca pe un adevărat fiu al lui, mâncând împreună cu dânsul şi împreună petrecând. Şi nu numai de această cinste s-a învrednicit Teofil, ci şi ca moştenitor a fost făcut de boierul acela peste toată avuţia lui.

Pentru aceasta şi noi iubiţilor, să ne temem de judecăţile lui Dumnezeu; să ne ducem totdeauna la Sf. Biserică şi să stăm cu frică şi cu cutremur până la sfârşitul Sf. Liturghii, ca şi cum am vedea cu ochii pe, însuşi Stăpânul Hristos, Cel care ne*va judeca pe noi în ziua cea înfricoşată a învierei cele de obşte. Să nu ieşim afară din Sf. Biserică înainte de terminarea slujbei şi mai ales că nu îndrăznească nimeni să vorbească înlăuntru, pentru că cel care iese afară din Sf. Biserică în timpul slujbei, fără de mare nevoie, sau vorbeşte cele ale lumei, ori

cele spre grija trupului, se aseamănă lui Iuda .cel care s-a sculat de la „Cina cea de Taină" şi ducându-se, a vândut pe Hristos(f).

Dumnezeeasca Liturghie aduce mult folos celor ce slujesc zilnic Sfântului Cassian Episcopul, i s-a poruncit a sluji zilnic Sf. Liturghie.

în cetatea lui Neron a fost un Episcop anume Cassian, şi avea acel fel de obicei, adică de slujea lui Dumnezeu în toate zilele până la sfârşitul vieţii sale şi era foarte milostiv. însă într-una din zilele vieţii sale, neslujind el, s-a făcut arătare într-o noapte, oarecăruia Preot, zicându-i: mergi de spune Episcopului, ca să nu înceteze făcându-Mi Mie Sfânta (Liturghie) Slujbă, iar când va veni la pomenirea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel în Roma, atunci îi voi răsplăti osteneala lui. Deci, Preotul deşteptându-se din vedenie, n-a îndrăznit să spuie Episcopului. Apoi acea arătare s-a .făcut Preotului şi în a doua noapte; însă aşijderea nici pe pe aceia nu o au spus Episcopului. Iar întru a treia noapte viind, i-au zis lui: Mergi de spune Episcopului Cassian, precun ţi-am poruncit. Şi pentru neascultare, Preotului multe rane i s-au dat. Iar a doua zi, degrabă a alergat Preotul şi văzând pe Episcop slujind tot s-a udat cu lacrimile şi a căzut pe picioarele Episcopului arătându-i lui ranele şi i-au spus lui toate. Apoi dintru acel ceas Episcopul nici o zi n-a mai lăsat. Iar după vedenia aceia, la al treilea an a mers la pomenirea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel în Roma, ţnştiinţându-se de a sa ducere de către Dumnezeu. Deci precum era obiceiul celor ce veneau cu porunca Episcopilor, i-au dat lui locul cel mai de sus ca să slujească. Şi aşa slujind el Sf. Liturghie în Biserica Sfinţilor Ap. Petru şi Pavel, l-au

(t) Minunea 65 a Maicii Domnului;

proslăvit pe el Dumnezeu şi i-a luminat faţa lui, iar la sfârşitul slujbei a dat pace şi a şezut şi mult învăţând pentru dreptate şi-a dat sufletul său Domnului. Deci, toţi au proslăvit pe Dumnezeu, cel ce proslăveşte pe plăcuţii Săi, a Căruia este Slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amirf'(t).

Sf. Evanghelist Ioan s-a arătat stând lângă Sf. Jertfelnic.

Cuviosul Părinte Matei se ostenea mult lucrând cele Duhovniceşti, pentru că în toată noaptea citea psaltirea cu rugăciunile şi când avea nevoie să doarmă, nu se culca pe coaste, ci avea puţin somn. Şi era atât de mare umilinţa bărbatului aceluia, încât cânta psalmii şi se ruga sau săvârşea Dumnezeeasca Jertfa cea fără de sânge, atunci curgeau neîncetat lacrimile din ochii lui; şi oricine căuta la el, dobândea mare folos. Purta totdeauna o haină aspră de păr şi îşi subţia trupul cu omorârea şi înfrânarea cea fără măsură. El avea o deosebită dragoste şi osârdie către Sf. Evanghelist Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, iubitul ucenic al lui Hristos, a cărui pomenire şi praznic de peste an sosindu-i, când începea Dumnezeeasca Liturghie, i-a zis unui slujitor din cei ce stau lângă dânsul: O! cine ar fi vrednic, ca acum să fie în Efes şi să vadă pe Sf. Apostol Ioan! Zicând aceasta, scotea pâraie de lacrimi din ochi, a suspinat de la inimă .şi s-a făcut un lucru minunat: A văzut pe Sf. Ioan stând în Altar lângă Dumnezeeasca Masă, şi nu numai

el a văzut aceasta, dar şi alţi doi slujitori. Şi a stătut Sf. Ioan, văzut de dânşii, de la începutul Dumnezeeştei Liturghii până la optust; de care lucru atât de mult s-a îndulcit cu inima fericitul Matei şi s-a umplut de veselă umilinţă, încât până la trei zile n-a putut să guste hrană(ft)-

Cuviosul Zosima s-a arătat în timpul Sf. Liturghii în Soborul Bisericii. Sf. Zosima s-a arătat a 9-a zi monahului Daniel, vestindu-i cum că de duhurile văsduhului şi de multe meşteşugite curse a scăpat, cu mila lui Dumnezeu, şi că este numărat în ceata cuvioşilor.

Apoi stareţul Tarasie s-a arătat în vederea ochilor la mormântul său. Aşijderea şi lui Gherasim ucenicului său, într-o zi de duminică după Utrenie, mergând de la gropniţa cuviosului Savatie şi căutând pe Gherasim, i-a zis: „nevoieşte-te fiul'e, ca după ostenelile tale să-ţi primeşti răsplătire". Şi a doua oară aceluiaşi Gherasim s-a arătat în vremea Dumnezeeştei Liturghii, în Sfânta şi Mare Joi, stând în soborul Bisericii, şi când se împărtăşeau fraţii, a zis Cuviosul Zosima către Gherasim: „mergi şi tu de te împărtăşeşte". Atunci cuviosul sta aproape de Sf.

(t) V.Sf. 12 a IV-a pg. 311-312; (ff) Prolog 7 a V-a;

Taine, până ce toţi s-au împărtăşit. Ieromonahul Dositeiu, în vremea rugăciunii Pacevecemiţei, stând în pridvorul Bisericii şi rugându-se pentru un frate îndrăcit în mintea sa, i s-a arătat cuviosul, zicându-i: „Nu este acelui frate de folos tămăduirea pentru că tu te rogi, ci i se cade a petrece întru acea pătimire". Pe stareţul Teodul, care din întâmplare alunecase şi căzuse la pământ, şi foarte se zdruncinase cu trupul încât zăcea bolnav pe pat, neputând să se scoale de acolo la obişnuita sa

Păgânii idolatri se închină şi aduc jertfe şerpilor zei ai lor. Fioros, greţos, blestemat şi îr-tunecat ¿uit religios au bieţii oamenii aceştia! Dar oare majoritatea creştinilor, nu se apropie de acest cult barbar? Ba da! veceţi? Cum idolatru din chipul acesta dă drăgălaşa pasăre şerpilor jenfă pentru a o marca tot aşa, îşi dau şi mulţi creştini sufletele lor şarpelui vechi, lui Satana, iadalui, prin felurite nelegiuiri. Această jertfire satanicească ei o fac mai mult în zilele sfinte, cân>d întorc spatele lui Dumnezeu şi Sfintei Biserici; şi umplu cârciumile şi teritoriile Satanei, unde sunt praznice drăceşti; jocuri, baluri, serate şi alte blestemaţii.

Creştine, soccteşte-te bine, tu ce faci cu sufletul tău? (Vezi despre copilul dat de mamă-sa diavolului la pg. 325-331 din această carte).

pravilă, cuviosul Zosima, venind într-o seartă târziu la chilia lui, şi bătând în uşă, cu rugăciunc, l-a sculat sănătos(t).

Un Preot atingând cu Sf. Artofor focul pe care sta un vrăjitor înşelând lumea, dracii l-au părăsit şi el a pierit. Sfântul Chesarie, scrie că un eretic a făcut multe vrăji cu meşteşugul diavolesc, şi răsvrătea norodul făcând multe minuni prin nălucire, ca să amăgească pe creştini şi să-i aducă la spurcatul său scop. însă ca să poată mai bine a-i introduce la scopul său, a şezut de l-au aruncat în foc la mult ceas, care chemând pe dracul într-ajutor, a stins flacăra şi el a rămas nevătămat. Aceasta afâlnd-o

(t) V.Sf. 17a IV-a pg. 498-9;

Arhiereul oraşului, a luat Sfântul Trup al lui Hristos în Artofor, şi apropiindu-se de foc, a poruncit să lege pe fermecătorul acela cu lanţ şi să-l arunce în foc, ca să vadă şi el minunea. Iar vrăjitorul s-a plecat de l-au legat ca să-l arunce în foc, socotind că iarăşi va face minuni ca şi mai înainte; dar s-a amăgit vicleanul, că îndată ce l-au aruncat, a început să arză în flăcări. Deci a strigat cu glas mare, zicând: ajută-mi mie diavole, ca să nu pier în flăcări. Iar diavolul a răspuns, zicând: de multe ori ţi-am ajutat mai înainte, însă acum nu mai pot, pentru că acolo stă Altul mai tare ca mine, şi aşa s-a mistuit de foc, ticălosul (t).

Un Preot aruncând Sf. Artofor în apele Mării, pe care şedea un vrăjitor înşelând lumea, dracii au pierit şi vrăjitorul s-a înecat, Acestaşi Chesarie scrie: că în vremea sa au făcut oarecare din eretici, cu meşteşug satanicesc, nişte minuni foarte străine, iar mai ales că umblau deasupra apelor unui râu fără a se cufunda; prin care minuni vrăjitoreşti trăgeau pe mulţi din cei proşti la al lor eres. Acestea văzându-le un Preot răvnitor, a luat Sfântul Artofor cu sine, şi ducându-se la râu a zis acestea: „Vă jur pe voi dracilor, cu puterea► Acestuia pe Care î-L ţin în mâinile mele, să nu ajutaţi acestor eretici, ca să amăgească norodul". însă văzând el că nu a izbutit nimic cu aceasta, mai ales că-l batjocoreau ereticii, jucând deasupra apelor, de care lucru creştinii erau foarte mâhniţi, a aruncat Sfântul Artofor în râu, şi îndată ce s-a atins de ape, a pierit toată nălucirea diavolească, afundându-se toţi acei amăgitori, ca plumbul în adânc; iar Sfinţii îngeri luând nevăzut Artoforul, L-au pus iarăşi pe Sfânta Masă. Acestea văzând cucernicul Preot, s-a bucurat foarte de pierirea vrăjmaşilor credinţei însă se

mâhnea fără mângâiere pentru pierderea Artoforului. Pentru aceasta toată noaptea aceea a privegheat, rugându-se lui Dumnezeu, ca, cu chipurile care ştie, să-l povăţuiască a-L găsi; şi sculându-se el a doua zi, îngrijat despre aceasta, s-a dus în Sf. Biserică, şi o minunile Tale Hristoase! vede Artoforul pe Sfânta Masă, de carele bucurându-se foarte, povestea pretutindenea această prea slăvită minune(tt)-

Cuvânt edificator celor ce opresc pe creştini de a face rugăciuni şi fapte bune

în istoria Sf. Evangheliі, între alte multe învăţături, vedem şi acest păcat care se paremic şi nevătămător, dar însă este foarte mare şi pricinuitor de multă vătămare sufletelor oamenilor.

(t) Mânt. păcăt., o.c. pg. 417; (tî) Mânt. păcăt., o.c. pg. 418;

Orbul, care cerşea lângă calea Ierihonului, crede că Iisus Hristos este dătător de lumină şi Atotputernic, dar fiindcă nu are ochi să-L vază pe El, şi viind să cază la picioarele Lui, şi să-L roage pentru vindecarea sa, strigă cu mare glas: *„Iisuse Fiul lui David , miluieşte-mă!"*. Norodul cel ce mergea împreună cu Iisus Hristos, nu numai că nu ajută la acest lucru milostivnic ci îl opreşte cât poate. Norodule cu rele năravuri, în loc să alergi îndată şi apucând pe orb de mână să-l povăţuieşti şi să-l aduci înaintea Domnului, tu îl opreşti şi îl certi, şi-i porunceşti să tacă? „Iar cei ce mergeau înainte îl certau pe el să tacă". Norodule viclean, fiindcă pentru năravurile tale cele rele nu voieşti să fii ajutător lucrului celui bun, măcar taci şi nu-l opri prin certările tale.

Acest fel este, o fraţilor, răutatea oamenilor. Sunt unii din oameni, care nu numai că nu ajută ci şi opresc lucrurile cele bune.

Acesta este păcatul cel mare şi vătămător pentru care eu grăiesc aici.

Multe sunt pricinile acestui păcat: neluarea aminte, nesocoteala, zavistia, fiica, iubirea de slavă, râvnirea păcătoasă, iubirea de sine, şi alte multe şi nenumărate patimi sunt. La acestea se întrebuinţează mijloacele: sfătuirea, mustrarea, clevetirea, osândirea, înfricoşările, legăturile, muncile, încă şi vremile slujesc acestui păcat, pentru că se face el şi mai înainte de lucrul cel bun şi după lucrul cel bun.

Vine Anna mama Prooroculuі Samuil în Biserică şi stând înaintea Domnului se roagă cu mintea întru inima sa. Iar Eli Preotul văzând că mişca buzele, dar glasul ei nu se auzea, a socotit că este beată. Pentru aceia o mustră pe ea prin copilaşul său şi o isgoneşte din Biserică. „Şi a zis ei copilaşul lui Eli: „Până când te vei îmbăta, ridică-ţi vinul tău şi fugi de la faţa Domnului". Eli pentru ce mustri pe Anna ca pe o beată? Pentru ce o isgonesti pe ea din Biserică? Vezi că ea stă măiritea Bcîsnslyi *qvl* cucernicie şi cu evlavie, şi fiindcă-i vezi buzele mişcându-se, şi glasul ei nu-l auzi, pentru aceasta hotărăşti că este beată? Pentru aceasta o isgonesti din Biserică, şi o opresti pe ea de la lucrul cel bun? De unde vine atâta răutate? Din neluarea aminte şi din nesocoteală. De lua aminte Eli şi socotea drept, ar fi cunoscut că ea se roagă cu rugăciunea cea dinlăuntru, gânditoare şi sfântă. Aceasta este

arătat, că după ce a răspuns Anna, către el vin nu am băut şi îmbătare nu am făcut ci, îmi vărs sufletul meu înaintea Domnului! «Atunci el s-a pocăit şi a schimbat îndată mustrarea întru rugăciune, şi isgonirea întru blagoslovenie.,

„Mergi, — a zis — cu pace. Dumnezeul lui Israil să-ţi dea ţie, cererea ta care a-i cerut de la El".

Vedeţi dar, că pricina păcatului lui Eli este neluarea aminte, iar mijlocul este mustrarea şi isgonirea. Iar vremea, este aceiaşi vreme întru care Anna

Vai, vai, vai, creştinilor care fac neorânduieli în Biserica Domnului în loc de a se ruga şi asculta Dumnezeeştile Slujbe. înfricoşată judecată şi groaznică osândă vremelnică şi veşnică vor lua aceştia! Mulţi dintre astfel de creştini plini de răutate, care turbură pacea Sfintei Biserici, cu sataniceştile lor neorânduieli, îşi acopăr, maschează răutatea lor infernală cu diavolescul vicleşug. Când se simt traşi la răspundere pentru nelegiuirea lor satanicească, ei recurg la vicleşug, scuzându-se cam aşa: „Am glumit... I-am încercat răbdarea... Am vrut să ispitesc să vad ce va face", sau ce va zice...". „O, lume păcătoasă! O, vremuri grele şi zile rele, întunecate de răuate

alucra lucrul lui Dumnezeu. Preoţi ai lui Dumnezeu, câţi lucraţi cele Preoţeşti pe la parohii, eu mă tem, că de multe ori căderi în păcatul lui Eli, şi vă faceţi isgonitori lucrului bun al rugăciunii, precum acela. Oarecare din creştini având evlavie, vin în Sf. Biserică mai înainte de slujba cea de obşte, sau rămân în Sf. Biserică după slujba cea de obşte, ca să se roage deosebi. Voi însă, nesocotind greutatea păcatului acestuia, că neavând fapta cea bună a răbdării, socotindu-l a fi făţarnici, vă mâniaţi asupra lor. Ba încă îi şi isgoniţi! De se vor întâmpla săraci şi neputincioşi, mustrându-i pe ei, le ziceţi: „Ajunge creştinule, mergi la casa ta, am şi eu treburile mele. Eu trebuie să închid şi să deschid Biserica în vremi rânduite". Şi aceia măcar de vor răspunde cu blândeţe şi cu cucernicie, dar voi nu vă pocăiţi ca Eli; ci rămâneţi mâniind'u-vă asupra lor. Acest lucru ce alt este, fără numai acela pentru carele a ticăloşit Domnul nostru pe cărturari şi pe farisei: „Vai vouă cărturari şi farisei, făţarnici, că închideţi împărăţia Cerurilor, înaintea oamenilor. Că voi nu intraţi, dar nici pe cei ce vor, nu-i lăsaţi să intre. Tu nu te rogi precum se cuvine, şi pe cei ce se roagă îi opreşti?

Purtătorii de Dumnezeu Apostoli propovăduiesc credinţa cea întru Iisus Hristos, adeverind cuvântul propovăduirii prin minunile cele prea slăvite care se fac prin mâinile lor. Pentru aceia şi credeau câţi erau case vrednice de primirea Mirelui celui ceresc al credinţei. într-o zi au crezut ca la trei mii de suflete. într-o altă zi au crezut ca la cinci mii. Atunci boierii, bătrânii, cărturarii, Anna arhiereul, Caiafa, şi câţi erau de neam arhieresc, adunându-se şi făcând sfat, opresc în tot chipul lucrul cel mare al mântuirei. De unde atâta răutate? Din zavistie şi din frică. Pe zavistie a aprins-o slava numelui lui Iisus Hristos, şi norodul carele mergea după Apostoli şi îi mărea pe ei. Pe frică a aprins-o ştiinţa lor pentru fărădelegea ce au făcut, răstignind pe Iisus cel fără de păcate. Şi voiţi, zicea către Apostoli, să aduceţi asupra noastră

Sângele Omului acestuia! însemnează încă şi mijloacele prin care se ispiteau să oprească lucrul cel de mântuire al propovăduirii. întâi prin înfricoşări. Cu înfricoşare, le zicea, să-i înfricoşăm pe ei, să nu mai grăiască de numele acesta nici unuia din oameni. Apoi văzând că cu înfricoşările nimic n-au isprăvit, pentru că Apostolii cu mai luminat glas propovăduiau pe Hristos, uneltesc bătăile, puindu-şi adică mâinile lor peste Apostoli i-au închis în temniţă. Dar fiindcă şi acestea au

şi vicleşugul slugilor infernului! Creştinilor! Reculegeţi-vă. Părăsiţi aceste obiceiuri blestemate, lepădaţi de la voi aceste apucături sataniceşti. Cei care nici în Casa lui Dumnezeu nu-şi înfrânează pornirile rele, cad din înfierea lui Dumnezeu în osânda iadului". ***Cei ce urăsc*** (turbură cu neorânduielile lor) ***Biserica de la Domnul se vor ruşina. Că precum iarba*** (se mistuieşte) ***de foc, aşa se vor usca*** (Octoih).

rămas deşarte, pentru că îngerul Domnului i-au scos pe ei din temniţă, şi intrând ei în Biserică iarăşi învăţau pe faţă pe norod. Altă împiedicare află cei fărădelege. Se sfătuiesc să omoare pe Apostoli. însă fiindcă Gamaliil prin sfatul său a oprit uciderea, i-au chemat pe dânşii, şi bătându-i, le-a poruncit să nu mai înveţe întru numele lui Iisus.

Boierilor, proestoşilor, învăţătorilor, arhiereilor, luaţi aminte, nu cumva văzând pe supuşii voştri lucrând fapta cea bună de care voi poate sunteţi lipsiţi, şi cinstindu-se de oameni pentru dânsa, să le zavistuiţi lor, şi de zavistie stăpânindu-vă să-i înfricoşaţi şi să-i izgoniţi. Luaţi aminte, nu cumva văzând voi lumea că cinsteşte pe cei ce sunt sub stăpânirea voastră, şi aleargă după dânşii pentru sporirea şi fapta cea bună a lor, care îi împodobeşte pe ei, şi temându-vă nu cumva fapta cea bună întărindu-se, pe aceia îi va înălţa, iar pe voi vă va supra, şi de temere întunecându-vă în tot chipul să-i defăimaţi, şi să-i vrăjmăşuiţi, şi să-i opriţi de la lucrurile lui Dumnezeu. Atuncea vai vouă. Atunci vă faceţi asemenea cu boierii şi cu bătrânii Iudeilor, cu cărturarii cu Ana şi cu Caiafa, care luptându-se cu Dumnezeu, isgoneau şi munceau pe Apostolii cei ce erau lucrători ai faptei celei bune. *„Să nu legi gura boului ce treieră"* zice Dumnezeu, şi ce înseamnă aceasta? Au doară de boi se grijeşte Dumnezeu? Nu grăieşte Dumnezeu pentru boii cei ce treieră; ci pentru oamenii cei ce lucrează fapta cea bună. Să nu legi gura boului. Acest glas este glas al lui Dumnezeu celui Atoţţiitor, este porunca Ziditorului celui Atotputernic. *„Să nu legi gura boului ce treieră"*. Să nu strâmtorezi, să nu sileşti, să nu opreşti nici într-un chip pe omul cel ce lucrează lucrul cel bun. Ci apără-l, ajută-l pe cât poţi. *„Să nu legi gura boului ce treieră"*.

Ascultaţi cum Apostolul Pavel îi scrie pe cei ce opresc lucrurile faptei cei bune, şi ce nume le dă lor şi subt care blestem îi pune. Dintru aceasta nu numai veţi cunoaşte cât păcătuiesc cei ce fac acest păcat, ci vă veţi şi cutremura, văzând cât pedepseşte Dumnezeu pe aceştia. Acest prea lăudat Apostol al lui Dumnezeu, trecând împreună cu Vaxnava prin Cipru, a ajuns într-una din cetăţile ei, adică la Paf. Acolo dregătorul cetăţii Serghie Pavel, priceput fiind şi înţelept, a chemat pe

aceşti doi Apostoli, ca să asculte de la ei cuvântul lui Dumnezeu, şi să-şi lumineze sufletele lor. Atunci un om, prooroc mincinios jidov, adică Elima Vrăjitorul, se silea în tot chipul ca să zăticnească pe dregătorul de la credinţă. Aceasta înţelegând Pavel, căutând la el, a zis: *„O plinule de tot vicleşugul şi de toată răutatea, fiule al diavolului, vrăjmaşule a toată dreptatea, nu încetezi a răzvrăti căile Domnului cele drepte?"* Auzi cuvinte înfricoşate? însă însemnează, că cuvintele acestea nu sunt cuvinte ale lui Pavel, ci sunt cuvinte ale Sfântului Duh. Pentru că Pavel, precum povestesc Faptele
Apostolilor, umplându-se de Duhul cel Sfânt a grăit acestea. Iar cum că cel ce opreşte lucrul cel bun, acela este plin de tot vicleşugul şi de toată răutatea şi vrăjmaşul a toată bunătatea, este arătat şi nu are trebuinţă de nici o dovedire.

Dar cum că acesta este şi fiu al diavolului, aceasta se pare de mirare şi cu anevoie de înţeles! Cu adevărat, lucru de mirare este şi anevoie de înţeles, însă prea adevărat şi încredinţat. „Voi — a zis Mântuitorul către Iudei — din tatăl diavolului sunteţi, şi poftele tatălui vostru voiţi să faceţi". Dar ce a poftit diavolul, când a văzut pe om zidit şi în Raiul slavei pus? A poftit ca să-l oprească pe el de la ascultarea lui Dumnezeu. Si ce a făcut asupra lui? L-a amăgit pe el şi l-a împiedicat de la calea faptei cei bune. Deci, cela ce şi poftеşte şi opreşte pe om de la lucrurile cele bune, acela are tată pe diavolul. Cu cuviinţă dar, purtătorul de Duh Pavel, a numit pe Elima fiu al diavolului. Pentru că Elima făcea poftele tatălui, adică ale diavolului, zăticnind, şi răzvrătind pe dregătorul de la credinţă. Si fiindcă Elima este fiu al diavolului, pentru aceasta şi înfricoşat blestem a grăit asupra lui Apostolul precum mai înainte asupra tatălui lui a adus blestem Dumnezeu. „Blestemat să fii tu" — a zis Dumnezeu — către şarpele care arăta pe tatăl lui Elima, pe diavolul. „Şi acum iată mâna Domnului peste tine şi vei fi orb, nevăzând soarele până la o vreme", a zis Pavel către Elima, carele s-a făcut fiu al diavolului. Şi, o! prea slăvită minune! îndată a căzut peste el ceaţă şi întuneric, şi umblând împrejur căuta povăţuitor".

Şi ca să te încredinţezi că Pavel nu pentru altceva a numit pe Elima fiu al d'iavolului, fără numai pentru că se silea să zăticnească pe dregătorul de la fapta cea bună şi de la mântuire, vezi şi pe Petru Apostolul, când a auzit el pe Iisus Hristos, zicând mai înainte ucenicilor, că se cuvine Lui a merge în Ierusalim şi a pătimi de la bătrâni şi de la arhierei şi de la cărturari, şi a fi omorât, şi a treia zi a învia, atuncea stând înaintea Lui a început a i-se împotrivi: „Doamne — zicea el — fii Ţie milostiv, nu va fi Ţie aceasta". Dar ce a răspuns Domnul către acest sfat, ce se părea a fi prietenesc? „Iar El întorcându-se, a zis lui Petru: „Mergi înapoia Mea Satană?" Auziţi fraţilor?! Pe ucenicul, pe vârful Apostolilor, pe prietenul cel iubit, pe bărbatul cel sfânt, când l-a văzut pe el Domnul Iisus că socoteşte nu cele cereşti şi Dumnezeeşti, ci cele pământeşti şi omeneşti, şi pentru aceasta î-L oprea şi î-L smintea pe El de la lucrul mântuirei, atunci l-a numit pe el

Satană: „Mergi înapoia mea Satană, sminteală îmi eşti, că nu cugeti cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor".

Ce ne învăţăm noi din aceste cuvintele ale Mântuitorului? Ne învăţăm întâi nu numai cât păcătuieşte omul acela, care îndrăzneşte şi se sileşte ca să oprească lucrul faptei celei bune, ci şi câtă greutate are păcatul acesta la judecata Judecătorului celui drept. Citiţi toată Dumnezeeasca Scriptură şi cea veche şi cea nouă. întru aceasta vedeţi multe numiri ale păcătoşilor. Păcătoşii se numesc: fărădelege, nedrepţi, curvari, făţarnici, mormânturi văruite, nebuni, orbi, vulpi, şerpi, pui de năpârcă, şi cu alte asemenea acestora urâte numiri; iar diavolul şi Satană nici un păcătos nu s-a numit, fără numai cel ce opreşte lucrurile cele bune. Numai acest păcat desparte pe om din numărul oamenilor, şi îl pune pe el încă de viu în numărul dracilor. Acest păcat schimbă pe om, zidirea cea iubită a lui Dumnezeu, în diavol, cel ce este protivnic şi urât lui Dumnezeu. Acesta cu adevărat înfricoşat lucru este. Aceasta socotind şi prea fericitul Pavel, măcar de şi s-a pocăit, măcar de şi a înconjurat lumea, învăţând Evanghelia şi întărind Bisericile, măcar de şi t>-a nevoit mai mult decât tot omul, propoveduind numele lui Iisu's Hristos, dar fiindcă mai înainte, din neştiinţă şi din râvnă, s-a nevoit ca să oprească propovăduirea bunei credinţe, se socotea pe sineşi nevrednic de numele apostolic. Pentru aceea şi zicea şi scria: „Că eu sunt mai micul Apostolilor, carele nu sunt vrednic a mă numi Apostol''. Pentru ce aceasta? „Pentru că am prigonit Biserica lui Hristos".

Acestea socotind fiecare om, se cuvine ca nici odinioară, nici cu lucrui, nici cu cuvântul, nici măcar cu ameninţarea, să nu oprească pe cel ce lucrează fapta cea bună. Dar însă în toate zilele vedem pe mulţi, care fac aceasta şi nicidecum nu socotesc a fi păcat. Creştinul acela, temându-se de căderea în păcat, fuge de petrecerile împreună cele primejdioase, posteşte, se roagă, petrece viaţă călugărească. Iar aceşti oameni vicleni şi cu năravuri rele, bătându-şi joc de el, îi răceşte osârdia lui, şi veştejeşte râvna inimii lui. Apoi nicidecum înţelegând greutatea păcatului lor, îşi râd de pierzarea lui. Bărbatul opreşte femeia de la rugăciune, de la milostenie, şi de la posturi. Şi împotrivă, femeia opreşte de multe ori pe bărbatul său de la lucrarea faptelor bune. Dar nici unul nu simţesc cât de mult păcătuiesc înaintea lui Dumnezeu. De multe ori copiii aleg ca Maria partea cea bună, voiesc ca să părăsească lumea, şi cu totului tot să se afierosească lui Dumnezeu. Dar atunci părinţii se fac draci. Suspinuri, plânsuri, lacrimi, uneori şi vicleşuguri, şi înfricoşări şi sile, împiedicări câte poţi socoti. Apoi biruiesc biruinţa cea rea şi nicidecum socotind ce au făcut, se bucură şi se veselesc. Uneori rudeniile, alteori prietenii, alteori vecinii; iar alteori şi singuri cei bisericeşti, sau prin sfătuiri, sau prin măguliri, sau prin înfricoşări, sau prin alte feluri de chipuri, leagă gura boului ce treieră, adică împletesc împiedicări celui ce face lucrurile cele bune.

Ticăloase omule, cum nu te temi făcând acestea? La luptele lumeşti, cel ce va birui are dobânda. Iar cel ce se va birui are pagubă.

Iar îii, la această luptă satanicească, măcar de te vei birui, atunci te vatămi mai mult. Că de te vei birui de bărbăţia şi răbdarea celui ce lucrează fapta cea bună şi nu vor isprăvi nimic împiedicările tale, păcătuieşti pentru că ai voit, şi te-ai ispitit să faci acest lucru de Dumnezeu urât. Iar de vei birui, adică vei pleca pe om şi îl vei împiedica pe el de la fapta cea bună, atunci nu numai tu păcătuieşti, ci şi acela, pentru că a lăsat fapta cea bună prin îndemânarea ta, pentru aceasta îndoit ai păcatul. Nici Elima a biruit, nici Petru, pentru că dregătorul neplecându-se sfătuirilor lui Eima, a crezut propoveduiri lui Pavel. Iar Iisus neplecându-se împotrivirilor lui Petru, s-a dat pe sine-şi la patimă şi la moarte. Dar şi Elima, şi F^tru s-au biruit, şi nimic n-au isprăvit. Dar însă pe El ima l-a numit Pavel: „fiul al diavolului" iar Iisus pe Petru „Satană". Iar cand vei birui tu, şi vei pleca pe om, ca să lase fapta cea bună, atunci care nume ţi se cuvine ţie? Şi care altul mai urât şi mai greu decât numele diavolului şi al Satanei?

A doua, ne învăţăm dintru aceste cuvinte ale Domnului Iisus, cum să biruim pe cei ce se ispitesc şi voiesc să ne întoarcă de la lucrarea faptelor celor bune. Când tu socoteşti că de nu vei ierta pe vrăjmaşul tău, nici Dumnezeu nu va ierta păcatele tale, hotărăşti să te împaci şi să te împrieteneşti cu el. Atunci înştiinţându-se prietenul tău, vine la tine şi începe îndată mustrările, zicând: Milostiv fii ţie, prietene. Miluieşte-te pe sine-ti, pe cinstea ta, pe casa ta. Nu va fi ţie aceasta, să nu faci acest lucru, pentru că te faci de hulă oamenilor, de nu vei răzbuna vrăjmaşului tău, te prăpădeşti. Pentru că pe urmă toţi te vor defăima cu lesnire, şi te vor nedreptăţi fără de sfială! Atunci te învaţă pe tine Dumnezeul tău cum trebu'e să răspunzi la cuvintele prietenului tău. El atunci nu-ţi este ţie prieten, ci vrăjmaş al sufletului tău. El atunci nu cugetă cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor. El atunci îţi este sminteală. Atunci el se face Satană. Pentru aceasta tu nicidecum să nu-l asculţi pe el, ci să stai întării la lucrai lui Dumnezeu, şi să ierţi pe vrăjmaşul tău. Iar către acela, să zic; cele ce a zis Domnul către Petru prietenul Său: *„Mergi înapoia Mea Satană, sminteală îmi eşti că nu cugeti cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci ceje ale oamenilor"*[1] .

Tu începi cu osârdie a posti postul cel mare, sau celelalte posturi; iar femeiea ta, sau fratele tău, sau altă rudenie, a ta şi casnic, se fac ţie sfetnici răi. „Ba, — zic ei — să nu posteşti atât de mult, pentru că slăbeşti, strici sănătatea ta. Mănâncă, Acest post aspru, este o datorie a călugărilor şi a pustnicilor". Dar tu atunci, adu-ţi aminte că aceştia, după cuvântul Domnului, sunt sminteală ţie, şi cum că aceştia nu cugetă cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ce sunt ale pântecelui. Zi către fiecare: „Mergi înapoia mea Satană...". Să nu asculţi sfatul lor. Aceste rudenii care te opresc de la lucrurile cele bune sunt ochiul cel drept şi mâna cea dreaptă, pentru care zicea Domnul: *„Iar dacă ochiul tău cel drept te sminteşte pe tine, scoate-l pe el şi-l leapădă de la tine. Şi dacă mâna ta cea dreaptă te sminteşte pe tine, taie-o pe ea şi*

leapădă-o de la tine". Aceştia sunt casnicii aceia, pentru care zicea Mântuitorul nostru: „Vrăjmaşii omului sunt casnicii lui".

Prietenii, casnicii şi tot omul de toată starea şi aşezarea, când ne opresc pe noi de la lucrarea poruncilor lui Dumnezeu, atunci sunt vrăjmaşi ai noştri, atunci ei se fac organe ale Satanei. Pentru aceasta nicidecum nu se cuvine să-i ascultăm pe ei, ci stând întăriţi şi neclătiţi să lepădăm supărările şi smintelile lor.

Cât au supărat pe Iov cel prea răbdător prietenii lui? Mult! Mult! dar el a rămas neclintit pe piatra răbdării. Cât l-a supărat pe el femeia lui, ocârându-l pe el, plângându-şi înaintea lui greutăţile ce pătimea, tânguindu-se de starea ei cea ticăloasă; iar mai apoi de toate, l-a îndemnat a huli pe Dumnezeu. *„Ci zi*| — îi zicea lui — *vre-un cuvânt către Domnul şi mori!".* Adică, huleşte, ca să sfârşeşti viaţa ta, Iov însă, ca un diamant, nemuiat de supărările ei, zicea către dânsa: „Ca una din femeile fără de minte ai grăit. De am priihit cele bune din mâna Domnului, apoi pe cele rele să nu le suferim?" Pe cât mai mult ne supără pe noi oamenii cei cu năravuri rele, pe atâta mai mult se împletesc cununile faptei celei bune. Pentru aceia pe cât mai mult se silesc slujitorii Satanei să ne oprească pe noi de la lucrurile bune, pe atâta mai mult ni se cuvine să stăm la lucrarea faptei cei bune, urmând orbului celui viteaz din Sf. Evanghelie, carele pe cât mai mult cei ce mergeau înainte îl certau să tacă, pe atâta mai vârtos striga: *„Fiul lui David, miluieşte-mă"*[15]*)*(t)

Mântuitorul nostru Iisus Hristos,
şi hrăneşte pe fii (creştinii) Săi cu propriul Său Trup şi Sânge precum mamele îşi hrănesc pruncii şi pelicanul puii.

Milostivul Dumnezeu văzând din înălţimea cerurilor Sale, suferinţele omenirii de pe pământ, şi mizeriile groaznice cu care Satana cu spiritele lui infernale, tortura lumea, S-a hotărât a o mântui, din această sclavie. El a trimis omenirii: drepţi, patriarhi, prooroci, şi bărbaţi plini de înţelepciune, care să trezească lumea la viaţă, s-o îndrepteze pe calea vieţii. Mai pe urmă la plinirea vremilor, a trimis pe Unicul Său Fiu Iisus Hristos, Căruia i-a dat o putere nemărginţă în cer şi pe pământ, cu care să lucreze a mântui pe toţi

Chipul acesta reprezintă momentul sublim în care sfinţitul liturghisitor se roagă, binecuvântează şi sfinţeşte Sf. Daruri. în acest moment, Tatăl Ceresc, cu Atotputernicia Sa şi conlucrarea Duhului Sfânt, transformă Pâinea şi Vinul amestecat cu apă, produse, binecuvântate şi sfinţite, în P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos

.oamenii care vor crede-în El şi-L vor asculta(a). O parte din puterea aceasta Dumnezeească Mântuitorul a dat-o Sf. Săi Apostoli şi urmaşilor Săi care vor conduce Biserica (b) celor conduşi tuturor celor care vor rămânea în Biserică, formând Trupul Său mistic(c). Fiecăruia în parte i-a dat talanţi, adică le-a împărţit din darurile Sale cele bogate, după puterea sa. Pentru ca Satana, cu toate spiritele urmaşilor Săi a aşezat Taina Sf. împărtăşiri, ca fiecare creştin, fiu al Bisericii Sale — Păstor

---

15 **Lc. 18^; (t) Din „Kiriakodromiu", o.c.;**

sau păstorit — să se împărtăşească cu Dumnezeescul Său Trup şi Sânge, sub forma Pâinei, Vinului şi apei, sfinţite şi transformate astfel(d) prin rugăciunile Preoţiei, cu puterea Tatălui Ceresc şi cu conlucrarea Dumnezeescul ui Duh.

O! Cât este de mare şi de nemărginţă milostivirea lui Dumnezeu! El plouă asupra omenirii cu îmbeîşugare toate bogăţiile Dumnezeeştilor Sale Daruri, pentru ca tot omul să se mântuiească şi la cunoştinţa adevărului Dumnezeesc să vină. Pe deasupra bogăţiilor Darurilor cereşti, revărsate asupra omenirii, Tatăl Ceresc aduce pe Unicul Său Fiu Dumnezeesc ca să lucreze şi să Se jertfească pentru mântuirea şi viaţa lumii.

De la Crucea de pe Golgota până azi, şi cât va fi lumea aceasta, Fiul lui Dumnezeu odată jertfit, îşi dă Dumnezeescul Său Trup şi Sânge sub forma Pâinei şi Vinului cu apă, tuturor urmaşilor, credincioşilor mădularelor Sale, adică tuturor dreptcredincioşilor creştini care ascultă cuvântul Lui şi-l păzesc, spre fericirea şi viaţa veşnică. Precum mamele îşi hrănesc pruncii lor iubiţi cu laptele format din vlaga propriului lor corp, cu riscul de a slăbi, numai şi numai ca vlăstarele lor plăpânde să capete viaţă şi putere; precum, (se istoriseşte că) pelicanul îşi hrăneşte puişorii săi cu propriul său sânge pentru a-i întreţine şi a le da din ce în ce mai multă viaţă şi putere; tot aşa şi Mântuitorul Hristos ne hrăneşte pe noi fiii Săi cu propriul Său Trup şi Sânge, dându-ne astfel putere de a călca peste lei, balauri, şerpi, aspide, şi peste toată puterea vrăjmaşilor infernali, fără a ne putea vătăma cu ceva.

Pe deasupra acestei puteri biruitoare El ne împărtăşeşte putere, sfinţenie, lumină strălucitoare Dumnezeească, împărăţia Lui şi fericirea, ospăţ cu ostile îngereşti şi cu toţi Sfinţii în vecii vecilor. Greşesc de moarte cei ce se îndoiesc în această Dumnezeească Taină şi cumplit de greu cei care o tăgăduiesc sub felurite forme.

Tranformarea Pâinei şi Vinului în P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, e o Taină mare. Această Dumnezeească Taină e

(a) Evr. 1, 2, 3; F.Ap. 7; (b) Mt. 28$_{19,20}$; Ioan 20,,,,; 1 Cor. 4; 1 Tim. 3; Tit. l$_{5}$; Iac. 5$_{14,15}$; (c) Ape. 2; 3; (d) Ioan 6$_{27\ 59}$; ML 26$_{26\ 29}$; 1 Cor~10$_{16-17}$. Îl $_{3_32}$; acoperită celor necredincioşi şi celor îmbrobodiţi de patimile trupeşti şi sufleteşti şi a celor încarceraţi de grijile veacului acestuia lumesc. Mulţi se împotrivesc acestui adevăr tainic, obiectând în felurite forme pentru a-şi susţine necredinţa lor. „Cum e cu putinţă — zic ei — ca Dumnezeu să ia fiinţă şi să rămână sub chipul Pâinei şi Vinului cu apă, proaduse şi sfinţite pe Jertfelnic? Cum se poate ca oamenii sub chipul acestor Taine să primească în corpul şi sufletul lor pe Dumnezeu cel viu, nemărginit, a toate lucrăt or şi necuprins? Cum e cu putinţă ca Dumnezeu să fie cu totul şi în cea mai mică părticică de Pâine? Cum iau toţi oamenii deopotrivă pe Dumnezeu prin împărtăşire în fiinţa lor, când unii iau părticele mai mari; iar alţii părticele mai mici?..."

Cu toate că am arătat în mai multe locuri despre aceasta, vom mai arăta şi aici, pentru a folosi cât se poate mai mult pe cei ce se

ostenesc a se apropia şi uni pentru totdeauna cu Dumnezeu. La toate aceste obiecţii aduse de necredincioşi şi îndoielnici, noi răspundem: „Da, toate acestea sunt cu neputinţă a le face noi oamenii, însă nu uitaţi, că toate câte la oameni sunt cu neputinţă, la Dumnezeu sunt cu putinţă... (e) *„Şi, oriunde voieşte Dumnezeu se biruieşte rânduiala firei..."(*f)- Dumnezeu cel nemărginit în înţelepciune şi putere, a făcut toate zidirile nevăzute şi văzute din ceea ce n-au fost.

Să privim cu luare aminte la marile minuni care se lucrează de Atotputernicia Dumnezeească în largul văzduhului, în sferile cereşti. Măreţ, adânc, misterios este cerul cu tainele lui necuprinse de mintea omenească, cu nesfârşita mulţime a luminătorilor cereşti. Uriaşii aceştia ai cerului, cu corpurile lor de milioane de ori mai mari decât pământul, deşi zboară în văzduh în diferite direcţii, înfiorător de iute, atrăgându-se reciproc, totuşi nu se întâlnesc, nu se ciocnesc, nu 'se distrug, ci trec în deplină armonie, alergând rotindu-se uimitor pe aceiaşi cale, pe care au alergat mii de ani cu o precizie matematică. Aşa d.p.: pământul aleargă în văzduh cu o iuţeală de aproape 30 Kilometri pe secundă, adică peste 100.000 km pe oră. Soarele zboară în largul văzduhului, împrejurul altui soare mai uriaş cu o iuţeală de 60 km, pe secundă adică peste 200.000 km pe oră. Aceasta ne-o dovedeşte ştiinţa astronomiei.

Privind cu ochii sufletului această misterioasă alergare a corpurilor cereşti, mintea omenească, înfiorată de uimirea acestui dans ceresc, se întreabă: „Cine o fi zidit acea nenumărată mulţime de corpuri cereşti, uriaşe, mai presus de închipuirea minţii omeneşti? Ce mână atotputernică le-a aruncat în văzduh cu atâta tărie şi după mii de ani zboară în aer rotindu-se cu

(e) Mc. 10„; Mt. 19$_{26}$; Lc. 1$_{27}$; Ier. 32$_{17}$; (f) Fac. 18,$_{15}$; 1 împ. 1; 2; Jud. 13; Lc. 1;

aceiaşi iuţeală ameţitoare şi cu aceiaşi precizie matematică, fără de nici un greş? Cine le-a croit acestora drumurile în tăinuitele adâncuri ale cerurilor, cu chibzuială şi prevedere, că nu se ating, nici se ciocnesc; ci trec unele pe lângă altele într-o comună armonie, formând o horă veşnică de făclii cereşti,

Cine este Dumnezeu în cer sau pe pământ carele să facă după cum ai făcut Tu şi după tăria Ta?... Tu însuţi eşti Domnul singur, Cel ce ai făcut cerul, şi cerul cerului, cu toată starea lor, pământul cu marea şi toate câte sunt într-însele... Dumnezeul nostru în cer şi pe' pământ... „Eu — zice Domnul — s; mt Dumnezeul Care te-am zidit pe tine. Eu am făcut pământul şi pe om pe dânsul, Eu cu mâna Mea am întărit cerul. Eu tuturor stelelor am poruncit..." Dumnezeul nostru în cer şi pe pământ, toate câte a vrut a făcut... „Rogu-te fiule, ca, căutând la cer şi la pământ, şi văzând toate cele ce sunt într-însele, să cunoşti, că din ce n-au fost le-au făcut pe ele Dumnezeu şi pe tot neamul omenesc, aşijderea El l-au făcut..." (îl Leg. 3^{24}; Neem. 9^{6}; Is. 45^{812}; Ps. 113"; 2 Mac, 7™).

umplând văzduhul de lumină şi sferile cereşti de cântări armonioase, cu care laudă pe Creatorul îor?" Minţile uşuratice, întunecate, orbite, răspund: „întâmplarea!" Mintea sănătoasă, luminată, judecata serioasă, răspunde, aşaţume dr£pt sărăspundă: „Dumnezeu!"

„ *...Dumnezeu toate câte a vrut a făcut, în cer şi pe pământ"*(g)

Dacă omul cu înţelepciunea şi puterea dată de la Dumnezeu preface unele lucruri în altele, d.p.: Frunza duzilor, prin anumiţi viermi, o preface în mătase; cânepa, inul, bumbacul, mătasea, firul scos din aurul şi argintul pământului le preface în cămăşi, ştergare, prosoape şi felurite lucruri de lux şi valoare; dacă omul scoate foc din piatra şi fierul lipsite de foc, prin scăpărare; dacă omul de azi prin electricitate (necunoscută altădată) mişcă o mulţime de maşini felurite şi grele, luminează oraşe întregi, priveşte şi cercetează interiorul corpului omenesc ş.a.m.d.; apoi Dumnezeu poate să facă minuni mult mai mari decât acestea, ca noi văzându-le să credem în El, să ne încredem în El, şi să I ne închinăm Lui. Dacă omul mărginit în înţelepciune şi putere face, preface şi preschimbă unele lucruri în altele, apoi cu atât mai mult Dumnezeu face, preface, preschimbă toate câte le voieşte ca un Atotputernic.

Unele din aceste prefaceri, preschimbări, le vedem în lucrurile firești care se săvârşesc în jurul nostru, ba chiar şi în corpul nostru omenesc. Alimentele ce mâncăm şi băuturile pe care le bem cu cumpătate se prefac în sângele, carnea şi oasele corpului nostru, care cresc din pruncie până la statura şi timpul hotărât de Dumnezeu, după care ne plecăm şi intrăm iarăşi în pământul din care ne-am hrănit, după porunca lui Dumnezeu. Pâinea mâncată cu plăcere se preface în trupul nostru şi vinul bun, băut cu cumpătare se preface în sângele nostru. Această prefacere privită cu atenţie, e o minune Dumnezeească. Ei bine, tot aşa şi pâinea simplă şi vinul amestecat cu apă, simple, prin rugăciunile Preoţilor, cu puterea lui Dumnezeu Tatăl şi cu conlucrarea şi-Darul Prea Sfântului şi sfinţitorului Duh Dumnezeesc, se prefac cu adevărat în P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

Dumnezeu, Care a prefăcut pe femeia lui Loţ, din fiinţă omenească în stâlp de sare (h), toiagul lui Moisi în şarpe şi ¿poi iarăşi în toiag de mai multe ori(i), face şi această minune mare cu puterea Sa Dumnezeească. Fericitul Augustin scrie, că, în vremea sa era un râu în Italia, în care dacă arunca cineva un lemn în apa lui, lemnul se prefăcea în piatră, Astfel de lucruri sunt mai multe în natură.

Despre mărimea sau micimea părticelelor scoase din P.S. Trup cu care se împărtăşesc credincioşii, primind fiecare pe Dumnezeu întreg, se vede din unele locuri ale Sf. Scripturi, d.p.: Dumnezeu a dat Israeliţilor flămânzi şi însetaţi în pustiu „Mană, pâine din cer şi apă din piatră"(j). Unii adunau mai multă mană sau luau mai mulţii apă, alţii mai puţină însă nimeni dintr-înşii nu erau lipsiţi, ci toţi se hrăneau cu îndestulare, toţi

(h) Fac. $19^{12\,\text{и}23}$; Lc. 17^{32}; (i) Eş. 3; 4"; $7^{10\text{-}15}$; (j) Eş. 16; 17"; ţ$5^{22\,\text{и}27}$; 20^{113}; aveau de ajuns: „Mană şi apă". Mana ploată (venită) din cer şi apa ce isbucnea curgând din piatră erau închipuirea Pâinei şi Vinului amestecat cu apă, transformate în P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, Care se frânge şi se varsă spre iertarea păcatelor şi viaţa veşnică a tuturor oamenilor, care se împărtăşesc cu vrednicie,

după permiterea puterii lor. Sunt încă multe alte lucruri şi lucrări înaintea noastră, care ne lămuresc că sunt cu putinţă toate minunile Dumnezeeştei împărtăşiri, d.p,: Dintr-o făclie aprinsă, se aprind mii şi milioane de lumânări. Toate primesc lumina de la aceiaşi făclie, fără a se împuţina câtuşi de puţin lumina aceştia care dă lumină, şi fără ca mulţimea celorlalte să fie mai mult ori mai puţin luminate; ci toate au după mărimea lor egală unele cu altele şi o lumină potrivită, egală la toate. Un Preot, predicator, învăţător, învaţă sute şi mii de ascultători. Fiecare cuvânt ieşit din gura cclui ce învaţă îndestulează mulţimea nenumărată de ascultători. Cuvântul ieşit din gura celui ce învaţă se împărţeşte în sute şi mii de părţi, după numărul ascultătorilor, dar fiecare ascultător, atent primeşte cuvântul întreg- în fiinţa sa. Oglinda mare ne arată chipul nostru întreg. Dacă am sparge aceasta în sute şi mii de bucăţi, fiecare bucăţică de oglindă ne arată chipul nostru tot întreg.

E bine .să ştim şi aceasta, că Dumnezeescul Trup şi Sânge nu se spurcă intrând în trupuri păcătoase. Această lucrare minunată o vedem din lucrarea soarelui. El zilnic trece prin felurite locuri spurcate şi necurate, far i a se vătăma de împuţiciunea şi necurăţia acelora. Ba ceva mai mult, soarele usucă, arde şi curăteşte îoate spurcăciunile. Tot astfel şi Domnul Hristos, Soarele Dumnezeesc al dreptăţii, intrând în păcătoşii pocăiţi, îi spală, curăţă, sfinţeşte, luminează şi îi îndumnezeeşte, fără a se întina câtuşi de puţin de spurcăciunea şi necurăţia lor: *„Eu sunt Dumnezeu Care curăţesc, vindec, îndumnezeesc şi dau viaţă celor ce vin la Mine"(\).*

Rânduiala împărtăşirei bolnavilor care nu pot veni la Sfânta Biserică

După rânduiala Sfintelor Soboare apostolice şi patristice, toţi creştinii — Păstori şi păstoriţi — se împărtăşesc la Sf. Altar(a). Creştinii bolnavi,

Păstori sau păstoriţi — care nu pot veni la Sf. Biserică, se împărtăşesc acasă la dânşii cu Dumnezeeştile Taine, după o anumită rânduială arătată pe scurt în Evhologhiu, Moliftelnic, Trebnic sau Aghiasmatar

.**Cum trebuie să împărtăşească Preoţii pe bolnavii care nu pot veni la** Sf. **Biserică?** Privitor la împărtăşirea cu P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, a. bolnavilor, care nu pot veni la Sf. Biserică, Sf. Simion Tesaloniceanul, zice aşa: „Drept aceea, Preotul trebuie să aibă îngrijirea de toate cele sfinte şi mai cu seamă de Sfântul Odor, adică de Sfânta Pâine ce s-a sfinţit şi s-a unit cu Dumnezeescul Sânge. El trebuie să o păstreze în cutie curată şi încuiată şi înfăşurată cu pânză curată, fiind însuşi prea Dumnezeescul Trup şi Sânge al Stăpânului, la care trebuie a se închina, a o tămâia şi a o cinsti cu toată osârdia, puind-o deasupra pe Sfânta Masă spre răsărit. Să ia seama bine a nu se întâmpla ceva din cele ce nu se cane. Când trebuie aîmpărtăşi pecineva, Dumnezeeasca împărtăşanie sănu se bage în sân, şi să plece cu Dânsa, precum oarecare acum din nebăgare de seamă, sau din neglijenţă, sau fără de socoteală fac; ci să gătească în Sfântul Poiir Dumnezeeasca Miri dă (Părticică) cu lingura la Proscomidie, precum a fos obiceiul la început şi precum am văzut şi noi.

Astfel pregătind Dumnezeeştile Taine, mergând înainte cu sfeşnicul,- Preotul puindu-şi epitrafirul să ţie Sf. Potir. Tot astfel să se şi întoarcă după ce va cumineca pe bolnav. Aceasta să o facă nu numai Preoţii mireni, ci şi Preoţii călugări în Mănăstiri, pentru ca să fie cinstită. Această rânduială să se păstreze întru Slava Domnului Hristos, pentru ca să avem noi bună cucernicie spre cele Dumnezeeşti, şi ca să nu se întâmple ceva din cele ce nu se cade, precum am ' ăzut, că fiind nepotrivit pentru aceasta, când se scoate din cutie Dumnezeeasca Miridă, se în^uplă de multe ori lucru vrednic de frică şi de osândă, precum am înţeles că au căzut Sfintele Taine. A ţine Dumnezeeştile Taine în sân, a umbla cu Dânsele şi a le ţinea la sine, nu este cuviincios, şi nu e de nici o trebuinţă, fiindcă Dumnezeeştile Taine se află la Biserică, şi oamenii pot merge acolo spre a se împărtăşi.

Drep aceea, dacă vre-un Preot sau Duhovnic va face unele ca acestea pentru câştig, greşeşte, dacă nu va fi mare nevoie. Astfel dacă va fi cineva bolnav în pustie, şi neputând merge cu rânduiala aceasta, sau fiind cineva în mijlocul păgânilor, şi nu se poate arăta, temându-se a nu se face vre-o necinste Sfintelor. Afară de aceste împrejurări întotdeauna aducerea Sfintelor trebuie să se facă cu cinste. Aceasta totdeauna o vezi făcându-se de Biserică, la văhodurile Liturghiei, când încă nu sunt desăvârşite Dumnezeeştile Daruri"(t).

(t)S.Tes. o.c.pg. 345;

Cum trebuie să-şi manifeste creştinii respectul adânc faţă de Dumnezeeştile Taine, purtate de Preoţi de la Sf. Biserică până la bolnavi? Toţi credincioşii creştini, când observă pe sfinţiţii liturghisitori, ducând Dumnezeeştile Taine, de la Sf. Biserică la bolnavi, sunt datori a lepăda orice grijă lumească, a se cuceri şi închina până la pământ Dumnezeescului nostru Mântuitor Iisus Hristos, Care este cu adevărat în Sfânta împărtăşanie. Aşa au făcut mulţi credincioşi creştini, nu numai din cei simpli din popor; ci şi învăţaţii, voievozii, regii şi împăraţii credincioşi.

O femeie desfrânată iertată de păcate, în timpul rugăciunei adresată Sfintei împărtăşiri, pe care o ducea un Preot pentru împărtăşirea unui bolnav. Un Preot ducându-se să împărtăşească pe un bolnav, şi văzându-l o desfrânată că se ducea cu atâta evlavie, cu mare pază şi luare aminte, cu totul s-a umilit cu inima, şi alergând desculţă precum se afla, s-a aruncat cu faţa la pământ în noroi cu lacrimi strigând: Doamne, Iisuse Hristoase! dacă Tu eşti cu adevărat Acel milostiv Dumnezeu, Carele Te-ai născut din pururea Fecioara Maria, şi ai pătimit pentru mântuirea noastră, mântuieşte-mă şi pe mine păcătoasa şi cu totul spurcata, şi nu pomeni întru tot Milostive necurăţiile mele, ci iartă-mă, pentru rugăciunile celeia ce fără de sămânţă Te-au născut. Acestea zicând ea cu lacrimi fierbinţi, a ieşit un glas din Sfântul Potir, zicându-i: *„Iartă-ţi-se ţie păcatele tale"*. Deci, ceea ce mai înainte era desfrânată şi necuvioasă, primind încredinţare de iertarea păcatelor sale, a urât desăvârşit păcatul şi pocăindu-se din toată inima, s-a mântuit cu Dumnezeescul Dar(t).

Un sihastru vestit, osândit, şi un tâlhar smerit, mântuit, după cum au privit şi primit Dumnezeeştile Taine. în cartea ce se numeşte „Livada înfloritâ", se arată, cum, că la o Mănăsrie era un călugăr foarte vorbitor, spre carele s-a scârbit într-o zi Egumenul şi i-a zis să tacă şi să nu mai grăiască de aicea înainte nimic. însă el ruşinându-se a tăcut, şi dintr-acel ceas n-a mai gr&C-mei un cuvânt. Şi atâta a sporit întru bunătatea aceasta a tăcerii, încât s-a învrednicit de ştia toate tainele celorlalţi fraţi — şi i-a arătat Dumnezeu lui şi alte taine prea multe.

în hotarele acestei Mănăstiri, era oare-carele pustnic numit şi vestit, carele îmbolnăvindu-se de moarte, a trimis la Mănăstire ca să vie vre-un Duhovnic să-l împărtăşească. Deci a purces îndată Egumenul di fratele acela care nu grăia, şi mergând ei au întâmpinat pe cale un tâlhar, carele mergea şi el la acel pustnic pentru pocăinţa

sa, şi ca să primească de la el blagoslovenie. Deci, când se împărtăşea pustnicul, era acolo acest tâlhar, cu frică şi cu mult cutremur socotindu-se pre sine nevrednic a sta înaintea

(t) Mânt. păc. o.c. pg. 4l'9-420;

unui sfânt ca acesta. Şi zise cu lacrimi către pustnic: Sfinte al lui Dumnezeu, ferice de tine, — şi o, de ar fi şi sufletul meu cel păcătos la măsurile bunătăţii tale!

Atunci acel fără de minte pustnic, nu s-a smerit să zică: frate, eu sunt păcătos ca şi tine, sau altele ca acestea; — sau să tacă cu durere de inimă la acea laudă. Ci a zis acestea către tâlhar: fiecare, binele, poftеşte. Acesta auzind fratele acela care nu grăia, a plâns cu amar; — după aceia întorcându-se la Mănăsrtire, venea după ei şi tâlharul cu atâta vărsare de lacrimi, cât era minune mare. Şi plângând din toată inima, cerea să se mărturisească, având gând adevărat şi întemeiat ca să nu mai greşească de va mai trăi, ci -să petreacă ca un sihastru în toată viaţa lui. Si aşa urmând cu astfel de pocăinţă şi înfrângere a inimii, a murit. Acestea văzând călugărul cel tăcut, a râs şi s-a bucurat foarte. Şi după ce a sosit la Mănăstire l-a întrebat Egumenul; ppntru care pricină ai plâns când s-a împărtăşit pustnicul, şi ai râs când a murit tâlharul? — Iar el a răpuns: când se împărtăşea pustnicul, i-a zis tâlharul, că de ar fi şi el ca acela; iar el s-a semeţit, nădăjduindu-se în postul şi sihăstria lui, şi s-a dat muncii, vai de el! căci Domnul urăşte pe cei mândri şi-i isgoneşte. Iar tâlharul venea pe urmă, cu multă înfrângere de inimă ca să se mărturisească, şi avea gând să meargă la sihăstrie ca să facă mare pocăinţă şi ostenеală până la moarte, — şi murind întru această plăcută lui Dumnezeu gândire, s-a mântuit(t).

Maica Domnului a fost văzută cum s-a cucerit şi închinat Prea Sfântului Trup al Domnului Hristos. Săraca împărtăşită a fost luată în ceruri; iar bogatul împărtăşit a fost tras în iad. A fost odată un Preot de slujbă la o Enorie, pe carele odată-l chemase să se ducă să împărtăşească o femeie săracă şi pe un bogat. Preotul a defăimat pe femeie, pentru că era săracă şi văduvă şi s-a dus la boier. Deci, după ce l-au împărtăşit acolo, l-au şi mângâiat, nădăjduind ca să-i lase din lucrurile lui ceva. Atunci iarăşi a venit alt trimis de la casa văduvei, zicând, cum ca a fost în ceasul ca să-şi dea sufletul. Iar el, ca un mândru şi iubitor de argint, nu s-a dus. însă avea un Diacon, foarte îmbunătăţit şi temător de Dumnezeu, care văzând că Preotul n-aprimit să se ducă, l-a rugat ca să-i dea voie ca s-o împărtăşească el, iar Preotul a primit Deci

ducându-se Diaconul cu Trupul Domnului la casa văduvei care era săracă şi lipsită de bunătăţile cele vremelnice, dar plină de fapte bune şi temătoare de Dumnezeu, a văzut pe săraca aceea că zăcea pe o rogojîM. Şi neavând oameni care să-i stea înainte, după cum bogatul, sta deasupra ei (o, plină de dar sărăcie şi prea fericită!) Născătoarea

(t) Mânt pâcăt o.c. pg. 62-3, cap. VIII;

de Dumnezeu Mana, cu ceata de fecioare, care cu basmele albe ştergea sudoarea bolnavei şi o acoperea. Iar sfinţitul acela Diacon s-a înspăimântat, văzând mai ales pe Stăpâna cum s-a închinat Cinstitului Trup al lui Hristos. Asemenea şi celelalte fecioare au căzut pe pământ şi s-au închinat Trupului celui Stăpânesc.

Apoi ridicându-se a făcut semn Diaconului ca să se apropie,, să săvârşească sfinţita slujbă. Dar după ce s-a împărtăşit bolnava, i-au luat sfântul ei suflet sfinţitele fecioare şi s-au dus în ceruri. Iar Diaconul s-a dus la casa bogatului şi vede pe patul lui oare-care câini negri, înconjurându-l pe dânsul, pe care cei ce stăteau de faţă nu-i vedea, ci numai cel bolnav, carele striga să-i gonească, ca să nu-i dea supărare. Mai pe urmă de toate a văzut pe un harap cu faţă înfricoşată, care băga pe ascuns în gura bogatului, o ostie, şi a smuls cu sila pe ticălosul acela suflet cu multe chinuri şi scârbă. Acestea văzându-le Diaconul, îngrozit de tot, a căzut la pământ ca un mort.

Atunci a stat înaintea lui Prea Sfânta, carele l-a ridicat pe dânsul, zicându-i: „Nu te teme iubitul Meu rob că ţie este gătită împărăţia Cerurilor şi nu poate asupra ta răutatea dracilor. Numai păzeşte Dumnezeeştile porunci cile Fiului Meu fără de lenevire, în toate zilele vieţii tale, până vei veni în ceata sfinţilor, ca să te veseleşti cu dânşii fără de sfârşit". Deci, Diaconului mulţumind cu smerenie împărătesei, s-a închinat până la pământ, şi Ea s-a dus în Ceruri. Iar acela împărţind săracilor averile şi făcându-se sărac pentru Domnul şi trăind petrecere plăcută lui Dumnezeu, s-a dus la împărăţia cea Cerească, pe care dea Dumnezeu şi noi toţi să o dobândim(t).

Vedeţi! Maica Prea Sfântă, împărăteasa Cerului şi a pământului, se cucereşte înaintea Dumnezeescului Trup şi Sânge din Sf, împărtăşanie, purtată de sfinţitul slujitor al Sf. Altar, închinându-se Domnului nostru Iisus Hristos. Apoi cu mult mai mult ar trebui să o facem aceasta noi păcătoşii aceştia de pe pământ Mult greşesc creştinii aceia, care la vederea Dumnezeeştilor Taine, a P.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, nu se reculeg; ci rămân

nepăsători şi necinstitori. Creştinilor! dacă noi ne reculegem la vederea unui om mai mare; prefect, general, ministru, rege, Arhiereu etc; apoi cu atât mai mult trebuie să o facem aceasta, la vederea Mântuitorului Hristos, Care este cu adevărat Dumnezeeasca împărtăşanie? Cu atât mai mult cu cât Mântuitorul e mai mare decât aceştia. Mântuitorul e Dumnezeu nemărginit şi veşnic, Dumnezeu, Domn şi Arhiereul; iar aceştia care au dregătoria bisericească

(f) Min. 57 a Maicii Domnului;

ori lumească, de la El, sunt mărginiţi în spaţiu în vreme şi în toate activităţile.

E păcat ca omul făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, să se pogoare aşa de jos în prăpastia întunecoasă a orbirei, încât să nu poată face deosebire între Ziditor şi zidire, între olal· şi oala ieşită din mâinile lui. Când creştinii noştri îşi vor deschide ochii sufleteşti şi vor vedea pe Mântuitorul aevea în Dumnezeeasca împărtăşire, aşa cum L-au văzut mulţi sfinţi ai Lui, atunci în urechile inimilor lor vor ajunge şi pătrunde cuvintele Dumnezeescului Mântuitor:„... *Fericiţi sunteţi fiilor, care purtaţi numele Meu, că trup şi sânge nu v-a descoperit vouă Această mare Taină a mea ci Tatăl Meu, Carele este în ceruri... Fericiţi sunt ochii care văd cele ce vedeţi voi, şi urechile care aud cele ce auziţi voi. Adevăr grăiesc vouă: că mulţi prooroci, drepţi, şi împăraţi, au dorit să vadă cele ce vedeţi voi şi n-au văzut şi să audă cele ce auziţi şi n-au auzit...* "(f).

O! Prea Sfântă Doamnă Fecioară de Dumnezeu Născătoare, primeşte nevrednica noastră rugăciune şi ne păzeşte de moarte năpraznică şi ne dăruieşte pocăinţă înaintea sfârşitului nostru. Amin.

Boul a îngenunchiat înaintea Dumnezeeştilor Taine: iar astăzi mulţi creştini la vederea Lor stau reci şi nepăsători. O întâmplare minunată se istoriseşte în viaţa Sf. Antonie într-una din zile, când Sf.Antonie mergea pe o stradă în oraşul Tuluza din Franţa, s-aîntâlnit cu un vechi prieten al său, om foarte învăţat şi cu mare vază pe atunci. Stând de vorbă amândoi şi vorbind de multe şi multe... veni vorba şi
de Dumnezeeştile Taine. La aceasta, învăţatul începu să explice şi să documenteze Sfântului Antonie, că nu este cu putinţă înfăţişarea Domnului nostru Iisus Hristos în Sf. Taine. Sf. Antonie îl asculta în tăcere. Mai pe urmă aînceput a-i demonstra prietenului său cu o credinţa aprinsă, împotriva celor ce îi spusese învăţatul său prieten.

(0 Mt. 16_{1619}; 13_{U17}; Lc. $10_{21\ 24}$;

învăţatul ascultând şi el, în cele din uimă, zise: „Da. Eu voi crede cele ce spui dumneata, dacă te învoieşti la această prinsoare, şi iat-o: Să luăm un bou, care timp de trei zile, va fi muncit din greu, fără a i se da mâncare şi dacă acestui animal la trei zile, i se va pune înainte Sfintele Taine şi nutreţ, nu se va atinge de nutreţ până nu va îngenunchia înaintea Sfintelor Taine, — eu voi crede şi mă voi închina".

Sf. Antonie, se învoi la această prinsoare, plin de credinţă în ajutorul lui Dumnezeu. Alegând un bou mai vonic, îl munci timp de trei zile din greu, fără să-i dea ceva de mâncare, decât apă. Ziua a patra fiind hotărâtă pentru prinsoare, se adunase multă lume din oraş şi de prin împrejurimi, spre a vedea ce se va întâmpla! Se aduse boul legat şi la o depărtare de cincizeci de metri i se puse nutreţul. Sf. Antoinie, care slujise Sf. Liturghie de dimineaţă, aduse cu sine Dumnezeeştile Taine şi trecând pe lângă bou, spre a le pune jos înainte, îi zise: „Vezi tu aici, o, animalule necuvântător! pe Creatorul şi Domnul tău? Eu în numele Lui îţi poruncesc să îngenunchi şi să te închini Lui, spre a ruşina şi învăţa, tu, o fiinţă fără de minte şi necuvântătoare, pe oamenii cei cu minte multă şi cuvântători".

După aceasta, aşează Dumnezeeştile Taine între bou şi nutreţ şi i se dete drumul boului. Boul a venit lângă Dumnezeeştile Taine, şi-a plecat capul în jos la pământ şi a îngenunchiat în faţa lor. Apoi sculându-se, a mers drept la nutreţ spre a mânca.

Atunci în adunarea lumii ce privea aceasta, domnea o linişte mormântală. Toţi erau curioşi să vadă ce se întâmplă. în clipa când boul a îngenunchiat înaintea Dumnezeeştilor Taine, întreaga adunare, începu a plânge, căzând în genunchi şi închinându-se Domnului Dumnezeu Celui viu şi Prea înalt(a).

Vedeţi? Şi-a plecat capul şi a îngenunchiat înaintea Dumnezeeştilor Taine, întâi boul cel lipsit de înţelepciunea omenească, animalul cel necuvântător; apoi învăţatul şi oamenii cei cuvântători şi cu minte!!! Oare astăzi nu se întâmplă tot aşa? Câţi oameni cu titluri mari şi mici, în timpul când se pogoară Dumnezeu, cu Sf. Săi îngeri în Sf. Altar şi transformă Sf. Daruri în Dumnezeescul Trup şi Sânge, se reculeg, se pleacă, îngenunche şi se închină cu cucernicie lui Dumnezeu? Au nu cei mai mulţi rămân reci, indiferenţi şi nepăsători? Tare greu este, când majoritatea celor ce poartă asupra lor -numele Domnului Hristos, ajung la cuvântul psalmistului: „Omul în cinste fiind n-a priceput alăturatu-s-a cu dobitoacele cele fără de minte şi s-a asemănat lor. Această cale a lor este sminteală... (b). Auzi cerule şi ascultă pământule — că Domnul a

(a) Pr. Iosif Ştefănescu, D. Ort., a. 7, N-rii 41-2; (b) Ps. 48[1U1'"];

grăit — fii am născut şi am crescut, dar aceia s-au lepădat de Mine. Boul îşi cunoaşte stăpânul său şi asinul ieslea domnului său; dar Israel nu M-a cunoscut pe Mine şi poporul Meu nu a luat aminte la MineJ..."(c).

Iubiţilor! Să cercetăm bine şi cu deamănuntul Tezaurul Dumnezeeştilor învăţături, slujbe, sfinţenii şi minunatele lucrări existente în Sfânta noastră Biserică Ortodoxă, pentru ane alimenta sufletele, a ne îmbogăţi cunoştinţele, a ne vedea şi a ne uni pe totdeauna cu Dumnezeu, ca să devenim moştenitori ai împărăţiei Lui şi fericiţi în veci. Să nu rămânem la coaja formelor rituale; ci să pătrundem în adânc, în miezul Ortodoxiei, pentru a ne folosi de toate bogăţiile ei. Atunci, când vom pătrunde în adâncul Dumnezeeştilor învăţături, când vom trece dincolo de coaja formelor rituale, în miezul bogăţiilor Ortodoxiei, vom vedea aevea pe Dumnezeu în Biserică, în slujbele ei şi mai cu seamă în lucrarea Dumnezeeştilor Liturghii. Atunci vom vedea că: *„În Biserica Domnului totul grăieşte Slava lui Dumnezeu..."(d).* Atunci vom vedea cu ochii sufleteşti, aevea pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în Dumnezeeştile Taine aşa cum L-au văzut mulţi sfinţi. *„Fericiţi cei ce au văzut şi au crezut, însă mai fericiţi sunt cei ce n-au văzut şi au crezut...* "(e).

Un Ţar **al Rusiei şi-a dat calul său** împărătesc **unui Preot sărac, pentru a duce Dumnezeeştile Taine la bolnavi.** Un Preot ortodox rus, a fost chemat să împărtăşească cu Dumnezeeştile Taine pe un creştin bolnav pe patul de moarte. Preotul imediat s-a închinat, a luat cu adâncă evlavie Dumnezeeştile Taine şi a plecat cu Dânsele spre casa sărăcăcioasă a bolnavului. Atunci plouase mult. Preotul ajunge la rîu unde apa luase puntea. Ce să facă bietul Preot. îşi frângea mâinile îngrijorat, că nu putea trece apa mare, şi astfel va muri bolnavul neîmpărtăşit. în acel timp de frământare, a trecut pe acolo Ţarul cu toată suita lui împărătească, călări pe nişte cai sprinteni ca smeii. Ţarul văzând pe Preot cu Sfintele Taine, frământându-se pe marginea râului umblând de la un loc la altul pentru a afla un vad mai lesnicios pentru trecut, s-a dat jos de pe calul său. Asemenea şi toţi ceilalţi. Apoi plecându-se cu adânc respect s-au închinat Dumnezeeştilor Taine. Ţarul adresându-se Preotului l-a întrebat unde vrea să meargă şi pentru ce? Preotul i-a spus că-i chemat la un bolnav să-l împărtăşească, dar e turburat că nu poate trece apa şi îi este teamă să nu moară bolnavul neîmpărtăşit... Ţarul i-a dat calul său, zicându-i:

(c) Is. I[21]; (d) Ps. 82[1]; (e) Ioan 20[23]; 2 Cor. 5[7]; 1 Petru l[8];

„Sfinţite Părinte! Poftim, ia calul meu, mergi de împărtăşeşte pe fiul şi supusul nostru, pregătindu-l cu Darul cu care te-a înzestrat Dumnezeu pentru trecerea vămilor văzduhului şi pentru moştenirea împărăţiei lui Dumnezeu. Acest cal, cu şea şi tot ce-i pe el, ţi-l dăruiesc pentru totdeauna, ca să te serveşti cu el în slujba Preoţească înaintea lui Dumnezeu. Mergi sănătos, fă-ţi slujba Preoţească conştiincios, şi te roagă cu dragoste şi

Al lui Dumnezeu părinte David, înaintea chivotului umbrei a săltat, cântând laude lui Du mnezeu, iar noi poporul cel sfânt al lui Dumnezeu, plinirea închipuirilor văzând, să ne veselim Dum uezeeşte (Catavasii). împăratul Proorocul David, cântă laude lui Dumnezeu, dimpreună cu Preoţii şi Leviţii Bisericii V.T. Dragostea aceasta împărătească înflăcăra pe clerici şi popor a sluji Domnului cu frică şi a I se bucura Lui cu cutremur. Aşa făceau şi voievozii şi boierii neamului nostru Românesc. Sfintele Locaşuri presărate pe pământul ţării noastre, scot în relief evlavia lor. Astfel ¡1 fost şi împăratul acesta rus.

credinţă lui Dumnezeu pentru noi...". Preotul mulţumind respectuos împăratului, s-a suit pe cal, a trecut cu el râul, s-a dus la bolnav, l-a spovedit, împărtăşit şi încurajat cu cuvinte Dumnezeeşti. După aceia s-a întors la casa sa şi s-a servit mult timp de calul împărătesc în cercetarea oilor cuvântătoare şi în îngrijirea bolnavilor.

„Teme-te de Domnul Dumnezeu, cinsteşte pe Preoţii Lui şi le ;iă lor daruri din rodul braţelor tale şi pârgă celor sfinte..."(f).

(f) Is. Str. $7_{M\,36}$;

Domnitorul Spaniei dă trăsura unui Preot care ducea Sf. **Daruri pentru a împărtăşi un muribund iar el îl însoţeşte pe jos.** Domnitorul Spaniei, Carol II, odată pe când se preumbla cu mare alai pe străzile Madridului, a văzut un preot care mergea grăbit la un muribund creştin, cu Duinnezeeasca împărtăşanie. Atunci, s-a pogorât din trăsură şi a poftit pe Preot în ea; iar dânsul cu capul descoperit l-a urmat pe jos. Bolnavul era un giSdinar sărman. Ajunşi la coliba mizerabilă a acestuia, l-a ajutat să coboare

din trăsura sa. Apoi îngenunchind, astfel a aşteptat ca Preotul să treacă cu **P**.S. Trup şi Sângele Domnului. A intrat cu Preotul în curtea grădinarului, i-a deschis uşa colibei şi cu multă evlavie a asistat la împărtăşirea bolnavului. Terminată Sfânta Taină, a îmbărbătat cu cuvinte călduroase pe bolnav, pe familia lui, asigurându-le viitorul cu ajutoare băneşti. Această faptă evlavioasă s-a răspândit ca fulgerul în oraş. Poporul din întreaga împărăţiei a alergat să-l vadă pe evlaviosul domnitor a cărui pildă a lăsat urme adânci **în** sufletele locuitoriior(t).

Văzând cum oameni mari, împăraţi au dat cea mai mare importanţă, respect adânc şi închinare Dumnezeeştilor Taine, să le urmăm şi noi cu toţii această pildă vie, ştiind că în Dumnezeeştile Taine, este însuşi **P**.S. Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Aceasta o adeveresc Dumnezeeştile Scripturi: „Pâinea pe care Eu o dau, Trupul Meu este, pe Care Eu îl voi da pentru viaţa lumii... Amin, amin, grăiesc vouă. de nu veţi mânca Trupul Fiului Omului şi de nu veţi bea Sângele Lui nu veţi, avea viaţa întru voi... Trupul Meu cu adevărat este mâncare, şi Sângele Meu, cu adevărat este băutură"(g). Aceasta o adeveresc şi Sf. Apostoli şi Sf. Părinţi.

„Rogu-vă... — zice Sf. Ioan Hrisostom — să ne apropiem de Corpul Domnului Hristos cu frică, cu cutremur şi cu toată curăţia. Când i-l vei vedea pe Dânsul pus înainte, să-ţi zici: „Prin acest Corp am ajuns să nu mai fiu pământ şi cenuşă, nici rob, ci slobod. Prin El nădăjduiesc să ajung în ceruri, şi să mă împărtăşesc bunurilor gătite acolo — viaţă fără de moarte^ fericirea cu îngerii, unirea cu Domnul Hristos..." — El este Corpul care a fost sângerat, împuns cu suliţa şi care a stors acest izvor universal de mântuire — Sânge şi apă... Acest Corp a fost cinstit de magi (împărăţiilor răsăritene) când se afla în iesle... Să imităm măcar pe aceşti cetăţeni ai cerului. Ei văzându-L în colibă şi în iesle, fără să vadă ceva din ceia ce vezi tu acum, s-au apropiat cu mare cutremur. Tu î-L vezi pe Jertfelnic; iar nu în iesle, vezi pe Preotul ce sîă înainte şi Duhul care umbrează cele spuse înainte cu mare Dar, şi nu vezi simplu numai acest Corp cum au văzut ei; ci

(t) Episcop Gr. Comşa 350 pilde o.c. pg. 74-5; (g) Ioan $6_{51\ ss}$;

O Dumnezeescui! O iubitul! O prea dulcele Tău glas! Că cu noi *fără* minciună de Te-ai făgăduit să fii, până la sfârşitul veacului Hristoase. Pre carele întări de nădejdie credincioşiiştii şi puterea Lui dimpreună cu toată economia, ştii ceea ce s-a săvârsir prin El, învăţând aceste Taine... După cum în palaturile împărăteşti mai însemnat e corpul împăratului care şade pe tron decât zidurile şi aurul

acoperământului, aşa şi în ceruri e Corpul împăratului. De asemenea poţi vedea şi acum pe pământ, nu numai îngeri şi Arhangheli, nu numai ceruri şi cerurile cerurilor; ci însuşi Stăpânul tuturor acestora. Nu-i drept oare, că vezi pe pământ şi ceea ce este mai însemnat, şi nu numai că vezi, dar te şi atingi de El, nu numai că te atingi,'dar şi mănânci, şi mâncând intri în Casa Lui? Deci, curăţeşte-ţi sufletul, pregăteşte-ţi inima pentru primirea acestor Dumnezeeşti Taine"(h).

în Sf. Biserică, pe drum şi în orice loc, unde vom vedea aşezate sau purtate Dumnezeeştile Taine, să ne cucerim cu adâncă smerenie, credincioşie şi dragoste, şi să ne închinăm cu evlavie aprinsă înaintea Lor, ştiind bine, că, într-Însele este însuşi Dumnezeescul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Cu astfel de gânduri curate, sfinte, să ne pregătim cu toţii pentru- Sf. Împărtăşire.

„Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi şi ne binecuvintează, luminează Faţa Ta peste noi şi ne miluieşte..."(i)

împărtăşirea nedemnă cu Dumnezeeştile Taine

Sfântul Chiprian Episcop al Cartaginei ne povesteşte câteva cazuri, când Dumnezeu a pedepsit cu moarte grabnică, pe cei ce cutează să se apropie în mod necuviincios de Trupul şi Sângele Domnului.

O tânără fată — pe vremea Martirilor — deşi nu credea în Hristos, totuşi a voit să ia parte la Sfânta Cuminecătură. Trupul şi Sângele Domnului pentru astfel de persoane nu este o hrană sufletească, ci o adevărată otravă — zice Sfântul Chiprian. Tânăra fată, nu a putut înghiţi Sfânta Cuminecătură, ci înnecându-se a căzut jos şi a murit.

O altă femeie deşi a luat parte la jertfele păgâneşti, totuşi a îndrăznit să se apropie de Sfântul Potir. Şi-a muşcat însă aşa de puternic limba, încât infectându-se şi-a dat sfârşitul în groaznice chinuri(f).

avându-L ne bucurăm... O Pastile cele mari şi prea sfinţite, Hristoase! O înţelepciunea şi cuvântul lui Dumnezeu şi puterea! Dă-ne nouă mai adevărat să ne împărtăşim cu Tine în ziua cea neinserată a împărăţiei Tale (Catavasiile Paştilor).

(h) Cuv. Sf. Io an Hrisostom la Ev. Matei 82; 45; Omilia 24-a la I Cor. 10_{12}; (i) Ps. 66, comp. Num. $6_{22\ 27}$; (t) Din 350 pilde o.c. pg. 147;

O picătură din P.S. Sânge ai Domnului lirisios curăţă toate păcatele. Un călugăr era lenevos şi trândav, carele nu păzea făgăduinţele chipului celui îngeresc, şi petrecea în multă neîngrijire,

numai această fapiă bună făcea adică, din multa evlavie şi dor ce avea către Fecioara, sta în fiecare zi de zicea înaintea Icoanei Maicii Domnului, închinăciunea cea îngerească de o sută de ori, că nu ştia carte să citească alte rugăciuni. Deci aşa trăind, cu ieneviri la posturi, ia privegheri, şi la alte rânduieli ale petrecerii cei îngereşti, l-a învrednicit Domnul cei prea bun, Carele voieşte ca toţi să se mântuiească, de a văzut o vedenie înfricoşată şi de spaimă. Cum că ar fi răpit diavolii sufletul lui, şi l-ar fi dus înaintea Dreptului Judecător, cerând de la el ca să le facă dreptate, şi să-l dea lor după faptele lui. Iar împăratul ştiind păcatele lui, a zis diavolilor: „Aruncaţi-l pe dânsul în gheenă, că n-are parte de Mine, că făgăduinţele Botezului şi ale chipului celui călugăresc nu le-au păzit. Deci îndată ce l-au răpit diavolii ca nişte lupi sălbatici, s-a sculat de pe scaun Stăpâna cea a tot puternică şi i-au zis Lui:

„Mă rog Ţie Doamne al meu, ascultă dreptăţile mele pe care am să le zic spre ajutorul acestui suflet. Şi aşa, a arătat o carte, întru care erau scrise heretisirile, pe care le-a zis în toată viaţa lui, rugându-se şi poruncea celui ce păzea sufletul aceluia ca să puie cartea aceea într-o parte acumpenii, iar de altă parte au pus dracii multe căiţi, în care aveau scrise toate păcatele călugărului şi îngreuiau acele cărţi foarte pe partea aceia în care avea păcatele. Deci, văzând Maica cea mult milostivă a prea milostivului Dumnezeu, cum că n-a folosit nimic sufletului cu chipul acesta, că păcatele erau multe şi fapte puţine, zise către Stăpânul: „Adu-Ţi aminte Prea Iubitul meu Fiu, că din trupul meu ai luat Fiinţa Ta cea pătimitoare, să-mi dăruieşti mie o picătură din Sângele tău cel prea curat şi prea scump, pe care l-ai vărsat pentru păcătoşi în vremea patimei cea mântuitoare. Aşa Stăpâne mult milostive, fă-mi mila aceasta la sufletul acesta, pentru că mă iubeşte foarte mult şi se ruga către mine, cu dor şi cu credinţă". îi zice Ei Stăpânul: „Aşa să se facă o Maică, voia Ta,.că nu este cu cuviinţă ca să-ţi lepăd nici o cerere a Ta, însă să ştii, că o picătură a Sângelui Meu, covârşeşte toate fărădelegile lumii.

Deci a luat cererea împărăteasa a toate şi după ce a pus-o în partea cumpenii unde era cartea cea cu fapte bune, s-a uşurat partea cealaltă, în care erau atâtea cărţi ale greşelilor şi s-a făcut mai uşoară decât o pană sau paiu. Atunci diavolii s-au risipit ruşinaţi şi strigau, zicând: foarte mult milostivă este Stăpâna către creştini şi ne face de multe ori nedreptate. Iar călugărul viindu-şi întru sine-şi a slăvit pe Domnul, mulţumind Maicii Lui, celei prea lăudată, care i-a

arătat o vedenie ca aceasta şi căindu-se şi-a îndreptai viaţa lui şi a făcut atâtea fapte bune încât se minunau câţi îl ştiau mai înainte. Deci nevoindu-se cu plăcere de Dumnezeu, s-a odihnit întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea în veci, Amin(t).

Zis-a Avva Pimen, Scris este: „În ce chip doreşte cerbul de izvoarele apelor aşa doreşte sufletul meu de Tine, Dumnezeule"[1]). Fiindcă cerbii în piistie înghit multe jigănii târâtoare, când îi arde otrava, doresc să vie la ape, iar după ce beau se răcoresc de otrava jigăniilor. Aşa şi călugării, în pustie şezând, se ard de otrava dracilor celor vicleni şi doresc Sâmbăta şi Duminica să vie la izvoarele apelor, adică la Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, ca să se curăţească de amărăciunea celui viclean(tt)-

t t t

Pregătirea pentru Sfânta Mărturisire

Preotul: „Bine este cuvântat Dumnezeul nostru...; iar Diaconul, călugării şi mirenii: ,JPentru rugăciunile... împărate Ceresc... Sfinte Dumnezeule... Prea Sfântă Treime... Tatăl nostm... Slavă... şi acum... Doamne miluieşte de 12 ori. Veniţi să ne închinăm... de 3 ori; Ps. 50: Miluieşte-mă Dumnezeule... Apoi Troparele de umilinţă: Miluieşte-ne pe noi Doamne, miluieşte-ne pe noi Slavă... Doamne miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit... Şi acum... Uşa Milostivirei...".

Rugăciune de umilinţă înaintea Domnului nostru Iisus Hristos

Păcătuit-am şi n-am făcut dreptate înaintea Ta, prea bunule Stăpâne; călcat-am poruncile Tale cele mântuitoare şi juruinţele noastre cele sfinţite pe care le-am făcut la Sfântul Botez. Numele de creştin îl purtăm noi nevrednicii, iar mâinile noastre spre toată lăcomia au fost nevoitoare; picioarele grabnice şi cu cutezare spre toată alergarea cea rea; gura, organul sfintelor, rugăciuni şi al cuvintelor, o am făcut organ a toată vorba nebunească; ochii noştri şi toate simţirile noastre peste măsură le-am umplut de păcate şi de toată necurăţia. De aceea, preabunule Stăpâne, multă iubirea Ta de oameni spre mânie o am întors noi nevrednicii;

(t) Minunea 42 a Maicii Domnului. 1)Ps. 40[1]; (tt) Din „Pateric" o.c. pg. 172. vezi şi pg. 617- 619 din această carte;

mulţimea facerilor Tale de bine spre chinuri nebuneşte o am prefăcut noi. Ci nu cu iuţimea Ta să ne mustri pe noi, nici cu mânia Ta să ne certi pe noi, Doamne.

Tie Unuia am greşit, dar Ţie Unuia ne şi închinăm şi cu inimă umilită ne rugăm: Slăbeşte, lasă, iartă Iubitorule de oameni, Stăpâne; biruiască mulţimea îndurărilor Tale adunarea cea vicleană a păcatelor noastre; adâncul bunătăţilor Tale cel nemăsurat să acopere marea cea amară a răutăţilor noastre.

Adevărat prea dulce Iisuse, ne rugăm Ţie, dăruieşte iertare păcatelor noastre, bună aşezare a minţii, sănătatea trupului, pace în zilele noastre, aerului bună linişte, pământului bună rodire, credinţei celei drept-măritoare, creştere, unirea şi pace Sfintelor Tale Biserici; surpare eresurilor stricare sfaturilor celor necurate şi toate lucrurile cele de folos ni le dăruieşte după neschimbatele Tale îndurări.

Cela ce nu voieşti moartea păcătosului, dăruieşte nouă timp de căinţă, ca şi de chinurile cele veşnice, care vor să fie, să ne mântuim cu Darul şi cu iubirea de oameni a Preacuratului Tău Părinte, cu Carele împreună eşti binecuvântat cu Preasfântul şi bunul şi de viaţă Făcătorul Duhul Tău, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

t-t t

înainte de a te împărtăşi cu Dumnezeeştile Taine, citeşte rânduiala Sfintei împărtăşanii, după ceaslov, cu toată evlavia, şi luarea aminte. Apoi citeşte şi această

Rugăciune mai înainte a Sfintei împărtăşiri

Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeule, mult milostive şi mult îndurate, Doctorul sufletelor şi al trupurilor noastre, Care Te-ai răstignit, şi ai dat în mâinile noastre pe aceste Prea Curate Taine ale Trupului şi Sângelui Tău, în care mai ales eşti cuprins, iată, astă-zi mă apropii cu frică şi cu cutremur la această Sfinţită Masă, ca să mă împărtăşesc cu Dumnezeescul Tău Trup. Ci mă tem şi mă înfricoşez:, ca nu viind nepregătit şi neîndreptat, să mânii şi să pornesc spre urgie pe un asemenea Stăpân Atotputernic, de Care se cutremură toate puterile cele gândite, şi nu mă face osândit de mai grea muncă. Cum să îndrăznească un vas necurat şi de necinste, un lucrător al fărădelegii şi un fiu al diavolului, moştenitor al iadului, defăimător al Dumnezeeştilor porunci şi în scurt, o zidire cu totul nevrednică, neîmpărtăşită de vre-o bunătate, şi sălăşluire a toată necurăţia, şi să primească pe Atotputernicul Dumnezeul tqfuror!

Cum să se unească cu cel smerit, mândrul; cel mânios cu cel prea blând; cel întunecat cu lumina cea prea strălucită; cel necurat şi îngreuiat de păcate, cu cel Prea Sfânt şi neîntinat. îngerii se

înfricoşează şi toate stihiile tremură. Cel mai Sfânt decât toţi oamenii nu îndrăznea să se atingă de Prea Curatul Tău creştet, şi mărturisea că nu este vrednic să deslege legătura încălţămintei or picioarelor Tale. Cel mai dintâi Apostol zicea: *„Eşi de la mine, că păcătos sunt Doamne "*. Credinciosul şi evlaviosul sutaş mărturisea că nu era vrednic să intri în casa lui, şi eu cum voi îndrăzni fiind îngreuiat cu atâtea păcate, să Te primesc în casa mea? Dacă pâinile acela ale punerii înainte, care erau numai o umbră şi închipuire a acestei Pâini, nu le mânea cineva decât numai dacă ar fi fost curat şi neîntinat, cum voi îndrăzni să Te mănânc eu, fiind cu totul necurat şi spurcat? Dacă era mare fărădelege a se atinge cineva de chivotul legii, care era chip al acestei Pâini, pentru care pricină s-a pedepsit Preotul Ozan cu moartea năprasnică, cum să nu mă tem şi eu nevrednicul, împărtăşindu-mă cu Tine Dumnezeul tuturor, nu cumva să pătimesc grea muncă?

Dacă Vetsamitenii fiindcă au privit cu neevlavie la dânsul, le-au dat acea cumplită boală de au murit cincizeci de mii, o, vrednică de mirare povestire de care să se înfricoşeze tot sufletul! Acei nenorociţi nu au defăimat chivotul, nici au greşit ci mai ales l-âu primit cu dragoste, şi numai căci îl priveau cu multă îndrăzneală, au murit atâţia oameni, o minune! Unde s-a auzit vreodată să fi dat mult Milostive, şi mult îndurate, atâta muncă, pentru o aşa de mică greşeală? O Prea bunule Doamne, cât este mai vrednică decât chivotul această Taină! Cum să nu mă tem dar primind pe un Dumnezeu, de o atâta mărire!

Mă ea groaza nenorocitul şi mă înspăimântez socotind înălţimea împărăţiei Lui şi mulţimea fărădelegilor mele, că toţi anii mei i-am cheltuit în multe fărădelegi, niciodată nu m-am înfrânat de voile cele trupeşti, nici vre-o poruncă a Ta am păzit; toate simţurile mele şi mădulările le-am stricat, le-am făcut urâte, arăiându-mă prăvălie diavolilor. Milostivirile Tale cele iubitoare de omenire le-am amărât prin fapte şi prin cuvinte, cu gândul şi cu mintea. Nu sunt vrednic să intru în Lăcaşul Tău ca să văd Sfântă Icoana Ta. Nevrednic sunt de numirea de creştin. Nevrednic sunt să calc faţa pământului. Cu nevrednicie mă uit la lumina soarelui, cu nevrednicie răsuflu aerul Tău. Mă tem să intru în cămara Ta, ca nu legându-mi mâinile şi picioarele, mă vor arunca îngerii întru întunericul cel mai dinafară, neavând haină de nuntă. Cum voi îndrăzni, Stăpâne al îngerilor să te primesc în întinatul meu trup, care s-a făcut peşteră tâlharilor, locuinţă a scorpiilor şi a balaurilor. Cum vei intra în

sufletul meu, care s-a făcut curvă a dracilor, cum Te vei odihni în inima mea, care este vas a toată viclenia, a toată spurcăciunea şi urâciunea. Cum vei trece neîntinatule prin spurcatele şi necuratele mele buze; căci este parte neîntinată în sufletul meu. Pentru aceasta mă ruşinez să mă înfăţişez înaintea .Ta, eu nevrednicul.

însă deşi mulţimea fărădelegilor mele mă înfricoşează şi mă îngrozeşte, dar noianul cel nemărginit al milei Tale şi adâncul nemăsurat al îndurării Tale, mă face îndrăzneţ. Nespusa bunătate îmi dă nădejdie să mă înfricoşez, aducându-mi aminte de acele prea dulci şi mult îndulcitoare cuvinte de amvrozie (bună mireasmă) şi nectar (băutură dulce), care ai zis când eraiu aici în lume trupeşte: „Veniţi toţi cei osteniţi şi însărcinaţi şi Eu vă voi odihni pe voi. Nu au trebuinţă cei sănătoşi, de doctor, ci cei bolnavi. Nu am venit ca să chem pe cei drepţi la pocăinţă, ci pe cei păcătoşi". Deci, mult milostive Stăpâne, dacă nu ai venit să chemi pe cei drepţi la pocăinţă, ci pe cei păcătoşi, şi să odihneşti pe cei mult însărcinaţi şi osteniţi, primeşte-mă şi pe mine nevrednicul, mângâie-mă pe mine scârbitul, luminează-niă pe rnine orbitul, mort fiind eu înviază-mă, sărac fiind îmbogăţeşte-mă flămând hrăneşte-mă, însetat fiind adapă-mă, bolnav fiind tămăduieşte-mă. Nu Te îngreţoşa de mine cel plin de rans, Doamne, că cu cât sunt rănit şi plin de păcate, cu atâta mai mult, se va slăvi şi se va proslăvi Darul Tău întru mine. Că nu s-a îngreţoşat de un necurat şi spurcat ca mine, ci a prisosit unde păcatul s-a înmulţit.

Am păcătuit mai mult decât curva şi mai mult de cât fiul cel curvar am trăit întru necurăţie, şi mai mult decât vameşul fărădelegi am făcut. Şi precum nu ai defăimat lacrimile, acelora, nici Te-ai îngreţoşat de fărădelegile lor, ca un îndurat şi mult milostiv, aşa primeşte-mă şi pe mine nevrednicul şi iartă unuia ce Ţi-a greşit prea mult şi se tânguieşte prea puţin. Eu nu am atâtea lacrimi ca să spăl Cinstitele şi Sfinţitele Tale picioare, ci Prea Curatul şi Cinstitul Tău Sânge ce ai vărsat pe Cruce pentru dragostea noastră, ajunge ca să spele toate păcatele lumii, în dar mântuieşte-mă pe mine osânditul, să nu mi se facă înmulţire păcatelor mele această obrăznicie a mea, că nu ca şi cum defaimându-Te pe Tine, mă apropii, ci ca nu pentru a Ta lipsire să mă fac jertfă lupului celui gândit. Aşa prea dulcele meu iisuse Hristoase, mă rog bunătăţii Tale, învredniceşte-mă să călătoresc în această viaţă pe calea cea strâmtă şi necăjită, ca prin această vremelnică rea pătimire să dobândesc veşnica fericire,

lăudându-Te şi slăvindu-Te împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte şi cu Prea Sfântul Duh, în veci. Amin (j)

(j) Mântuirea păcătoşilor, o.c., partea II-a, cap. X, pg. 383-6

;**După împărtăşirea cu Dumnezeeştile Taine** citeşte cu toată evlavia şi luare aminte „Mulţumirea după Dumnezeesca împărtăşire" din Ceaslov apoi această

Rugăciune după Sfântă împărtăşire

Binecuvântează suflete al meu pe Domnul şi toate cele dinlăuntrul meu, numele cel Sfânt al Lui. Binecuvântează pe Domnul o suflete al meu şi nu uita toate răsplătirile Lui. Pre Cel ce curăţeşte toate fărădelegile tale, pre Cel ce vindecă toate boalele tale, pre cel ce izbăveşte din stricăciune viaţa ta, pre cel ce te încununează cu milă şi cu îndurări, pre Cel ce umple de bunătăţi pofta ta. Nu uita o suflete al meu, nemulţumitorule, nenumăratele daruri, care ai luat de la Ziditorul şi Mântuitorul tău, ci în tot ceasul laudă, slăveşte, închină-te, şi mulţumeşte Unui asemenea bogat întru daruri şi făcător de bine, pentru multele bunătăţi care ţi-au făcut, şi mai ales aceasta de astăzi, să se înjosească acea nemărginită mărire, Fiinţa cea veşnică, Cel fără de început şi de o Fiinţă cu Tatăl şi cu Duhul, Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu, Cel necuprins, nespus, nevăzut şi tuturor neîncăput, să vie astăzi să te cerceteze cu toate puterile cereşti. O, nespusa Ta îndelungă răbdare! O, smerenie negrăită şi plecăciune nepovestită. Acela, pe Carele nu-L încap cerurile şi toată lumea, a voit pentru multa Sa îndurare şi bunătate să Se împreuneze minunat cu un suflet păcătos şi cu totul necurat ca să-l curăţească de toată spurcăciunea, să-l sfinţească şi să-l îndumnezeească prin împărtăşire şi prin dar. O, mult milostive Doamne! Ce mulţumire şi răsplătire-Ţi voi aduce că ai venit astăzi să mă veseleşti şi să mă cinsteşti atâta cu minunata Ta venire de faţă? Dacă aş fi avut atâtea limbi pe câte stele sunt pe cer, iarăşi nu aş fi putut să mulţumesc după cuviinţă pentru această facere de bine minunată!

Dacă mama botezătorului şi înainte mergătorului când a văzut pe Prea Sfânta Maica Ta, intrând în casa ei, s-a minunat, cum de s-au înjosit Stăpâna ca să o cerceteze, şi bucurându-se, a strigat: *„De unde mie aceasta, ca să vie Maica Domnului meu la mine?* Cu cât trebuie" mai mult să mă minunez eu viermele cel cu totul netrebnic, zicând împreună cu dânsa: de unde mie aceasta cum m-am învrednicit de atâtea bunătăţi ca să vie la mine, nu Maica Domnului meu; ci însuşi Acest împărat al îngerilor să intre înăuntrul meu, să mă veselească şi atâta să mă cinstească, O, smerenia nespusă! Să se înjosească Cel întru tot lăudat şi prea Slăvit, să vie la mine, la cel mai păcătos decât toţi oamenii, care de atâtea ori am greşit călcând poruncile Lui şi făcându-mă peşteră tâlharilor. De unde mie aceasta Doamne? Tu, Care stăpâneşti toată zidirea având

Scaun cerul şi aşternut picioarelor pământul, pe Care Te laudă soarele şi Te slăveşte luna, Tu, Cel ce şezi peste Heruvimi, să Te pogori până întru atâta smerenie! Mulţumescu-Ţi Ţie Doamne al meu, şi închinându-mă, Te slăvesc eu nevrednicul, că nu numai mai cercetat astăzi, ci şi ai sufletul meu cu Tine, cu împreunare minunată şi prea slăvită, pe care ai asemănat-o în Sf. Evanghelie, cu acea Dumnezeiască împreunare care ai cu Tatăl. Că precum Tatăl întru Tine şi Tu întru El aşa şi tot cel ce mănâncă Trupul Tău şi bea Sângele Tău rămâne întru Tine şi Tu întru el.

Se minuna Prooroc-împăratul David de multa Ta purtare de grije ce ai pentru om şi-l cercetezi; şi acum cât este aceasta de mai minunată, nu numai ca să-Ţi aduci aminte de el, ci să Te faci Om pentru dânsul, să mori ca să Te dai spre mâncare şi băutură lui, şi să Te împreunezi cu el cu preaslăvire.

Se spăimânta împăratul Solomon şi se minuna, cum vei locui în acea Biserică care în atâţia ani şi cu atâtea cheltuieli s-a zidit şi nedumirindu-se zicea: „Este cu putinţă oare să Te pogori pe pământ Dumnezeule cel nevăzut? Dacă cerurile cerurilor nu te încap, cu cât mai vârtos casa aceasta pe care eu am zidit-o?" Deci, cu cât este mai minunat lucrul, să voieşti Tu însu-Ţi acelaşi Domnul cu chip mai cu deosebire să locuieşti într-un suflet păcătos, carele nu s-a ostenit nici o zi să-Ţi gătească Ţie locuinţă!

Se mira toate firea cea cuvântătoare, văzută şi gândită, văzându-Te pe Tine Dumnezeule făcându-Te Om, că Te-ai plecat a Te pogori din cer pe pământ şi să petreci nouă luni în pântecele cel nestricat al pururea Fecioarei Maria. Şi era cu dreptul să se minuneze, că aceasta este lucrul cel mai ales şi fapta cea mai cinstită care ai făcut. Dar acel prea curat Mi tras era plin de daruri, mai strălucit decât razele soarelui, mai curat decât toate puterile cereşti şi împestrită cu fapte bune mai mult decât cerul şi decât toată lumea şi aşa s-a învrednicit să Ţi se facă încăpere şi sălăşluire.

Cât dar trebuie acum să se minuneze toată zidirea, că ai voit Tu însu-Ţi acelaşi Domn, să Te sălăşluieşti în sufletul meu cel întinat şi plin de rea putoare! înălţatu-Te-au pe Tine Doamne cerurile, Te-au binecuvântat îngerii pentru această lucrare şi mare mila a Ta. Ce lucrare este mai mare, care dar mai cinstit şi care dragoste mai fierbinte poate fi mai mare decât aceasta? O, pricină a toată veselia şi desfătarea! Izvor de tămăduire, pâine a vieţii, foc al dragostei, odihnă a duhului, mântuire a sufletelor, masă împărătească, hrana îngerilor, şi dulceaţă a toată fericirea cea cerească. Ce răplătire-Ţi voi aduce pentru acest dar ce mi-ai dat Stăpâne, şi unde am atâta dragoste, pe lângă milostivirea care ai arătat Tu către mine? Tu, Împărătul veacurilor, m-ai iubit atâta pe mine, ticălosul şi nevrednicul, iar eu să nu Te iubesc şi să Te doresc pe Tine Dumnezeule cel Prea înalt şi Mirele cel prea bogat al sufletului meu? Iubite-voi Doamne virtutea mea, dulceaţa şi hrana şi desfătarea mea. Aprinde Stăpâne inima mea întru dragostea ta, şi să se prefacă într-acest chip ca fierul în foc, ca să nu mai dorească altceva în lumea aceasta, decât pe Tine, dorinţa cea mai de pe urmă a sufletului meu.

O, foc Dumnezeesc! O, izvor prea dulce! O, închisoare prea dorită! pentru ce să nu mă leg cu un asemenea lanţ, pentru ce să nu mă rănesc cu o asemenea săgeată şi să mă arz în acest foc Dumnezeesc să se topească oasele cele dinlăuntrul ale mele, ca ceara de faţa focului, şi ca zăpada de căldura soarelui. Ce poţi dori o suflete al meu, care să nu se afle într-această Pâine? Ce bunătăţi poţi dori, pe care să nu le dobândeşti cu îmbelşugare dintr-această Mană? Pentru ce te rătăceşti o nepriceputule, căutând lucruri mincinoase şi deşarte? Dacă poftesti dragoste, dulceaţă, şi desfătare, aicea sunt cele mai scumpe şi mai dulci, care nu se pot afla în toată lumea. Dacă voieşti bogăţie, slavă, cinste şi alte asemenea aicea este Vistieria cea Cerească, cinstea cea de toată lumea, şi sfârşitul tuturor bunătăţilor, care îmbogăţeşte pe cele cereşti, şi pe cele pământeşti. Dacă voieşti vrednicie şi slavă sau să te evlavisească lumea, aicea afli mare vrednicie şi slavă mai mult decât ai fi putut dori. Pentru că te împreunezi cu Dumnezeu şi ţi se închină toţi Sfinţii îngeri, stând împrejurul Stăpânului şi împăratului lor; precum fac păzitorii şi slujitorii împăratului celui pământesc, urmându-i oriunde merge şi-l păzesc.

Si în sfârşit, orice lucru mai bun poţi să poftesti, îl găseşti fără îndoială în această Dumnezeiască Pâine. Pentru ce dar să te păgubeşti din lenevire, de o asemenea îndestulătoare îndulcitoare şi Vistierie nepreţuită, care ţi se dăruieşte fără de argint şi aur sau altă platâ? Nu fii nepriceput şi nerecunoscător, nu căuta alte plăceri ale trupului. Fiindcă te împărtăşeşti cu o asemenea duhovnicească dulceaţă, veselie şi desfătare cerească, nu te mai îngriji de deşertăciunea lumii, nici de cele curgătoare şi vremelnice să porţi grije, putând a dobândi în această Taină pe cele adevărate şi cereşti.

Deci, fiindcă m-ai învrednicit Stăpâne Mesei Tale celei atât de înfricoşate, şi m-ai primit în Sfintele Taine braţe, m-ai înveselit cu atâta desfătare, m-ai făcut să-Ti fiu dator cu nenumărate faceri de bine, şi m-ai legat cu lanţul dragostei Tale cele tare, de-acum înainte mă lepăd, pentru această dragoste a Ta, de toată dragostea şi desfătarea lumii. Nu mai este de acum lume, nici trupeşti îndulciri pentru mine. Le lepăd de la mine toate aceste mincinoase şi înşelătoare visuri, că aceasta este numai binele cel adevărat şi

desăvârşit. Cel ce mănâncă Pâinea cea Cerească, nu este cu cuviinţă de a mai mânca hrana dobitocească.

Cel care a primit pe Dumnezeu în casa sa, nu este cu dreptate să mai primească altă zidire nevrednică. Dacă sufletul meu s-a unit cu împăratul cel Ceresc, prin mijlocirea acestei Pâini, cum să se mai smerească şi să se mai încurce în deşarta rătăcire a lucrurilor celor vechi. Cum voi deschide uşa inimii mele vre-unui gând spurcat; cum voi lăsa să intre în sufletul meu vre-un lucru hulitor şi necurat, carele s-a sfinţit prin Dumnezeescul Dar al venirei Tale; cum va vorbi cuvinte spurcate şi deşarte limba aceea pe care a trecut Cel cu totul neîntinat?

Doamne al meu prea dulce, fiindcă atâta m-ai cinstit cu venirea Ta la mine, şi cercetarea, rogu-mă bunătăţii Tale, binecuvintează-mă şi dă-mi putere să săvârşesc acest drum a[16] nemerniciei mele, cu petrecere îmbunătăţită, ca să nu mai greşesc împărăţiei Tale. Aşa Atotputernice şi bogatule întru Daruri Doamne, Făcătorul meu de bine, fă-mi această bunătate după cum aveai obicei, unde Te-ai fi dus trupeşte, totdeauna să adaogi dar lângă dar, şi blagoslovenie lângă blagoslovenie şi sfinţenie. Te-ai pogorât din cer într-această lume, care era întunecată de idolatrie, luminând-o şi izbăvind-o din rea credinţă. Ai intrat în, pântecele cel fecioresc al preaneîntinatei Maicei Tale, şi cine poate să povestească atâta cinste şi slavă care i-ai dat? Atâta ai îndumnezeit-o, că toată lumea ce cerească şi cea pământească i se închină şi
0 cinsteşte, ca pe mântuitoare tuturor. Intrat-ai în casa lui Matei, şi, din vameş l-ai făcut Evanghelist şi Apostol. Fost-ai în casa lui Zacheu

16 MânL păcat., o.c. Partea II-a, cap. XI-a, pg. 387-399;
(t) M.I. din „D. Ort." a. VII. Nr. 13-14; (a) Mt. 3,6 ,7; 17,5; 28,,,„; Ioan 14-17; (b) Ioan 3; Es. 25-40. 3 împ. 5-9,,5; Is. 50-58. 60-62; Ape. l-5; 21; (c) Fac. 32,2; 28,'27; 4Împ. 6,8 ,7; Iov. 1. 2; **?'s.** 33/34-7; Is. 6,7; Iez. 1. 10; Lc. 1. 2 9 ,6; Evr. 1. 2; Ape. 58,4; 83^;
(d) Filip. 320; Efs. 2S Cols. 3W; (e) II Lege 64-9; (f) 2 Cor. 4; (g) Fac. 12. 20. 26; (h) Fac. l-15; 4 împ. 24-25; 2 ParaL36 lerem. 52; Dan. 3; 6; (1) 3 împ. 19,8; 21; 4 împ. 930 M; (j) Mt. 14, 12; Isv. răut. pg. 161-185 de autor; (1) V.Sf. 13 XI; 27,1; (m) Is. Năvi 2; 6, ,5; (n) 3 împ. 17; (o) 4 împ. 4; (*) Mt. 10; Lc. 10, ,4; 1 Cor. 4; 2; Cor. 4. 10.11. 12. Ape. 2. 3; (p) î'Ioan 5„; Gal 14; Ioan 15,,; 1714. Evr. 2,; 6S 8; (r) Dan. 6,7; Ps. 21/22, 34/35; F. Ap. 4„6-3; 2 Tim. 4,7; (s) Ape. 9,12; (t) Fac. 37. Ioan 8375U; 16,; F.Ap. 8,; 9,; 26,,,; 1 Tim. l,8; 2 Tim. 2,J7; 3,9; 4,4; Ape. 12,13,17, 18; (u) Ps. 54/ 552,; 56/574 6;"63/6439;
(v) 2 Cor. 4718; 11,12;
(z) Fac. 4;
(x) Fac. 6. „Izvorul răutăţilor" pag. 10-20 de autor;
(a) Fac. 12-49;
(b) Vezi cele 5 cărţi ale lui Moisi;
(c) Is. Navi;
(d) 1 împ. l-12;
(e) Iov a fost mare împărat peste un ţinut din Arabia. Fiind un om bun, drept şi temător de Dumnezeu, a surpat capiştile păgâneşti a zdrobit idolii şi a îndepărtat cultul idolatru din ţinuturile stăpânirii sale. Satana s-a turburat văzând această pagubă mare a împărăţiei întunericului. în urâciunea sa infernală, a pârât şi a apăsat de dreptul Iov înaintea lui Dumnezeu, şi a a dus groaznice necazuri, sărăcie şi mizerii asupra lui. Răbunarea aceasta s-a întors tot asupra Satanei
Şi astăzi, Satana se răzbună cât poate asupra dreptcredincioşilor creştini, care iu luptat şi luptă a surpa şi depărta cultul idolesc, cu care diavolii se lătaiesc mai mult în zilele sfinte: jocurile, balurile, seratele, ospeţele păgâneşti fumatul, luxul, hulele etc. etc... Dar, im e mai bine a suferi lângă Iov şi a rămâne cu Dumnezeu decât cu lumea idolatră şi cu Satana (Ve/.i cartea lui Iov; vezi şi împ. 16-30; 2 împ. l-24);
(1) David a fost odată fugărit de fiul său Avesalom. Pe când fugea îndurer a a fost împroşcat cu pietre şi cu batjocuri de Semei. David a răbdat; iar Seriei a căzut în cumplită pedeapsă Dumnezeească (1 împ. 16-30; 2 împ. l-24; 3 împ., l-2, 1).
(g) Vezi cartea 1, 2, 3, a împăraţilor; 1, 2, Paralipomeni şi cărţile Proorocilor;
(h) Lc. 1325S 57g0; 3, Mt.?117;Mc. 1^,; Ioan 119J4; Mt. 11,,; Lc. 7lg33; Mt. 1488; Mc. 614-29; Lc. 9 ;
(i) Vezi Sf. Evanghelie, Faptele şi epistolele Sf. Apostoli, N.T.; (j) Vezi Istoria Bisericească şi Vieţile Sfinţilor;
(1) Solone a fost mare legislator al Atenei şi mul din cei şapte înţelepţi ai Greciei. După ce a adus mari foloase neamului său, a suferit mult, pribegind pe la curtea lui Cresus, regele Lidiei, şi ale altor bogaţi, până când şi-a sfârşit viaţa chinuită, murind în închisoarea insulei Cipru (a. 559 a Hs.). Aceasta a fost recunoştinţa compatrioţilor săi pentru multele foloase ce le-a adus.
(m) Aristide, supranumit „cel drept", iscusitul patriot Atenian, a fost exilat prin „ostracism". După ce el a adus mari foloase patriei sale, a murit exilat în neagră sărăcie, departe de ai săi (a. 469 d. Hs);
(n) Socrate marele filosof grec, care a luminat mult neamul său, a fost condamnat de elevii şi compatrioţii săi pentru că credea într-o unică Fiinţă Creatoare a Universului şi ridiculariza zeii, Drept recunoştinţă pentru foloasele aduse pe terenul culturii, filosof iei şi al luminării compatrioţilor săi, pe motivul filosofic al credinţei sale, el a fost aruncat într-o peşteră întunecoasă, din dealul Acropolei, de lângă marginea oraşului Atena, de către elevii şi fraţii săi Atenieni. Acolo a suferit mult, până ce l-au silit să bea cupa cu otravă, cu care i-au rupt firul vieţii lui rodnice (t 400 d. Hs).
(o) Temistocles, marele om politic şi viteazul general atenian, a fost învingătorul uriaşei flote persane la Salamina. El a avut un timp o foarte mare glorie, salvând pe greci de marea primejdie ce-i ameninţa să-i înghită şi dând o mare cinste Atenei, Drept răsplată pentru serviciile sale, a fost exilat din patria sa, de compatrioţii săi. îndurerat în suflet, el s-a refugiat şi a pribegit în împăsrăţia Perşilor, cerşind milaîmp. Artarxexe, ducând o viaţă de plâns, până ce a murit departe de aceia pe care îi iubise până la jertfirea sa (t 461 a Hs.).
(p) Platon (f 346 d. Hs), a pătimit şi el multe mizerii de la compatrioţii săi, pentru scrierile sale şi folosul ce a adus luni ii.

şi îndată s-a prefăcut Dumnezeească schimbare. Mers-ai în casa lui Simon Petru şi ai tămăduit pe soacra sa. Dusu-Te-ai de multe ori în casa Măriei şi a Martei şi le-ai învrednicit de Dumnezeească bogăţie şi de multe alte haruri şi daruri. Te-ai suit pe Cruce şi atâta o ai binecuvântat şi o ai sfinţit, că ceia ce mai înainte era spre ruşinarea şi osândirea tâlharilor, acuma este închinată de împăraţi şi de toată lumea cinstită. Te-ai culcat în Mormânt cu Trupul şi l-ai cinstit atâta, că din toată lumea se adună Arhiereii, împăraţii şi voievozii de 1 se închină. Te-ai pogorît până la iad şi ai mântuit pe strămoşul cu Dumnezeeasca Ta arătare, făcând pe iad un alt Raiu.

Deci, fiindcă iarăşi Te-ai înjosit pentru multă îndurarea Ta, şi ai venit astăzi în smerita casă a ticălosului meu suflet, binecuvinteazămă Doamne al meu, şi dămi putere şi ajutor, săŢi mulţumesc pentru atâtea laceri de bine, făcândumă credhică sălăşluire a ta, şi să nu mai săvârşesc vreun păcat de moarte în toate zilele vieţii mele, ca săTi plac totdeauna şi să nu mai pleci de la mine, ci să mă păzească darul Tău până la ceasul ieşirii mele, de meşteşugurile dracilor. Omorămă trupeşte şi vieazămă duhovniceşte, fă ca să nu mai viez deacum întru mine, ci înoieştemă, şi prin dragoste să mă prefaci întru Tine. Iami lumina ochilor mei cei trupeşti, lipseştemă de mâini şi de picioare, ca să nu pot a mai face vreo slujbă trupească, nici să văd lumeşti şi vătămătoare de suflet deşertăciuni, ci numai să viez întru Tine şi Tu întru mine, Numai pe Tine să te doresc şi să Te poftesc, iar voile mele cele trupeşti să le urăsc din toată inima mea. Darul Tău să fie bucuria mea, desfătarea, bucuria, şi legiuita veselie şi hrană. Dulceaţa şi legiuita hrană a sufletului meu, cu care numai să se hrănească iar bucatele cele trupeşti să le urască.

învrednicestemă Atotputernice Stăpâne, a mă izbăvi de patima iubirii de dulceţi ticălosul şi să petrec viaţă liniştită şi netulburată. Căci nu este cu putinţă a mă izbăvi de aceasta fără ajutorul şi Darul Tău. Că toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit de sus este. Rogumă cu lacrimi bunătăţii Tale, bine îndurate şi mult milostive Doamne ca să dobândesc această cerere prin rugăciunile Prea Curatei şi Prea Slăvitei Macii Tale, şi ale tuturor Sfinţilor celor din veac care Ţiau bine plăcut ţie, ca după această a mea surghinuire să mă învrednicesc a fi în ziua cea neînserată a Slavei Tale slăvindu-Te pururea pe Tine Cel Unul în Treime Dumnezeu, în vecii cei nesfârşiţi. Amin(l)

SCRIPTURA SFÂNTĂ

O, Scriptură, izvor sacru, de adâncă-nţelepciune! Zi şi noaptea, viaţa întreagă, dac-aş sta să te citesc, încă n-aş putea-nţelege graiul tău Dumnezeesc! N-am atâta-nţelepciune, cât să pot să te-nţeleg Pe deplin; însă de tine, viaţa, sufletul îmi leg. Si ca cerbul care vine, la izvor şi la păşune, Ca un călător ce merge pe un drum de soare plin, Căutând cu ochiul umbră, tot astfel la tine vin Si eu căutând izvorul, cel de viaţă dătător, Umbra ta odihnitoare, ca oricare muritor. Nebunul, care se crede înţelept, şi te citeşte, Că te-a priceput îi pare, dar când vede că greşit Te-a-nţeles, adânc rămâne împotrivă-ţi răzvrătit; Şi în faţa neputinţei de-a-nţelege al tău cuvânt Peste tine ar vrea s-aducă mare-al răzvrătirii vânt.

Dar rămâi mereu senină, şi cuvântul tău domneşte. Mulţi au vrut să te distrugă, dar şi mulţi te-au ocrotit Si ascunşi prin peşteri negre, plini de teamă te-au citit, învingând, stăpână iarăşi peste lume ai rămas Si s-au închinat popoare la Dumnezeescu-ţi glas. O, Scriptură, profeţie şi înţelepciune-adâncă Carte Sfântă-n care omul credincios vede minuni Când citindu-te, cu atâtea lucruri minte-ai încununi: Drepţii, ca şi păcătoşii, sunt în tine zugrăviţi; Mulţi nu vor să te asculte şi-mpotrivă răzvrătiţi rămân fără să-şi dea seama, pentru ce dar ca o stâncă Tu rămâi în neclintire peste lume păstorind, Adevărul la popoare până la sfârşit vestind. Deşi n-am înţelepciune pe deplin să te-nţeleg, Totuşi te ador şi viaţa, sufletul, de tine-mi leg(t)

în loc de încheiere şi erată

Binecuvântat să fie, Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt (a), Care ne-a dat har şi pace, drept de rugă-n Locaş Sfânt., (b) Dragi creştini! Eu doresc veşnic, cu drag să ne sfătuim, Când nu putem faţă-n faţă., prin scris, prin cărţi să vorbim; Cât trăim pe-acest pământ, chiar şi după ce voi trece, Din lumea-ceasta-n veşnicie, unde doresc a petrece Iubind cu dor pe toţi acei, creştini, ce vor mântuire, Am făcut această carte, spre-a tuturor înţelepţire. în ea am scris istorisind, despre a Domnului Curte. Despre Casa lui Dumnezeu, obiecte veşminte sfinte. Despre Credinţa vie, Nădejdia tare, şi Dragostea fierbinte, Despre cele şapte Laude Sfinte, cu a lor însemnătate în astă carte am pus cu drag şi Liturghia Sfântă, Cu Dumnezeeştile ei lucrări, şi însemnătate adâncă; La care îngerii din ceruri, doresc, vin şi iau parte, Ei cu creştinii buni s-adună(c) să slujească, să cânte. Precum se vede-n carte, am pus, multe chipuri grăitoare, Cu lămuriri în texte jos, pe scurt ori larg arătătoare.

Am ilustrat această carte, cu istorioare multe,
Cu care-ndemn pe credincioşii, ca mintea-n cer să-şi mute(d)
Citate, sfaturi, istorisiri, care-s mai grăiLoui e,
Le-am pus în mai multe locuri, pentru edificare(e).
în casa-aceasta duhovnicească, ce o am edificat,

Cu sprijinul lui Dumnezeu, cu jertfe şi însângerat;
Am pus o mică părticică din sfintele învăţături.
Cu care am nutrit creştinii, prin parohii şi-n Mănăstiri.
Şaptesprezece ani de slujbă, ai Preoţiei mele lucrătoare.
Am adunat din cărţi acestea, c-albina mierea din floare-n floare.
în cursul acestei lucrări, de grea muncă şi-ncordări,
Suferit-am ger, arsură, prigoniri, ironizări... (f)
Avimelehi(g), şi Faraoni(h), însoţiţi de şleahta lor,
S-au năpustit asupra noastră cu infernalităţile lor.
Chiar şi Iuda cu Caiafa, au complotat asupra mea,
Laşul Pilat, Irod trufaşul, s-au sfătuit viaţa să-mi ea.
Iezabeli(i), Irodiade(j) şi Evdochii(l) blestemate,
Au pornit campanii-asupră-mi, ca fiarele înhăitate,
Sălbăticiuni înrăite, hâde, otrăvite, turbate!!!
Dumnezeu ne-a trimis însă şi suflete-nobilate,
Ca femeia din Ierihon...(m) Sarepta...(n) Somaniteanca(o);
Ele ca îngerii ne-au servit, în greaua slujbă apostolească(*).
Şi cu bărbaţii mari şi mici, Domnul Sfânt m-a ajutat
'N grelele lupte cumplite, m-a sprijinit şi-ncurajat,
Când hidra lumii, care-n cel rău zace (p), asupra mea vocifera,
Hienele cu chip de om (r) zavistnicii mă ataca.
Cu arme scoase din infern(s), de Satan, viperă rea,
Mă străpungeau şi-n zile sfinte, crezând c-astfel ei prăznuia(t).
Ticăloşia asta infernală dealungul vremilor trecute,
Ne-a slăbit neamul, ne-a plecat capul, sub a vrăjmaşilor copite.
Cu corpul străpuns de săgeţi(u), gemând şi sângerând,
Am înaintat în lupta sfântă, cu multă greutate suferind.
Slăbind adesea-n grelele atacuri(v), consultam Scriptura Sfântă
istoria creştină... a lumii şi cu sforţări care avântă, Cercetam
trecutul lumii, rând pe rând buni lucrători, Ş-am văzut... ei prin
necazuri au ieşit biruitori. Privind-napoi în trecut, cerul lumii
înstelat, Am văzut pe-ai săi luceferi şi Soarele luminat. Mi-
apărea'nainte Abel, cel plăcut lui Dumnezeu, Pentru dragostea-i
fierbinte ucis de fratele său(z). 'Mi-apărea bătrânul Noe, care'ntr-o
sută douăzeci ani, Lucrând corabia, devenise, ridicol l-ai săi
contemporani(x) Avraam, Isaac, Iacob(a), Moisi, Aaron(b) Isus a lui
Navi(c) Care-n viaţă suferit-au mult necaz, grele urgii. 'Mi-apăreau
Eli cu Samuil, vrednicii judecători, Ai lui Israil; ce-au fost, doborâţi
de-ai lor feciori(d). Dreptul Iov lovit de Satan, spiritul cel crud şi
rău... Când era lipsit de toate, preaslăvea pe Dumnezeu(e) După Iov,
priveam la David, viteazul persecutat, Care a suferit multe, de era
bun împărat(f) Apoi'mi-apărea'nainte, ceata Proorocilor, Care pentru
adevăr, au jertfit tot, şi viaţa lor(g).
Iar în zorii dimineţii, zilei sfinte a mântuirii,
'Mi-apărea şi strălucitul, bun luceafărul Luminei,
Care prin sfaturi alese, prin botezul pocăinţei,
A pregătit Domnului calea, pân'i-au rupt firul vieţii,
Irod cu Irodiada, şi cu camarila lor...(h).
Am văzut apoi venind, pe Iisus, Mântuitor,
Având în coastă, mâini, picioare, răni de suliţă şi cuie,
E răsplată pentru bine, pace har, aduse-n lume(i),
După dânsul venea Mitica, luminată, dar rănită,
De sabia grelei dureri, cea-ndurat la Crucea Sfântă.
După Ea urmau: Apostoli, Erarhi, Mărturisitori,
Mulţi, ce au fost exilaţi, pentru-adevăr adeseori.
Vedeam mulţimea luminată, mare, a Mucenicilor,
Care hainele şi-au spălat cu propriul sângele lor(j)
Trecutul popoarelor privind cu mulţii lor luceferi
Te 'flăcărează, văzând cu cchii pe-acei luptători teferi...
Solone (1), Aristide(rn), Socrate(n), Temistocles(o), şi Paton(p)
Galileu...(r), C. Brâncoveanu(s), Horia, Cloşca şi Crişan(t)'
Radu de la Afumaţi(u) şi Tudor Vladimirescu(v)
Si alţi viteji ce s-au jertfit, cum scriu mulţi şi Eminescu(z)

(r) Galileu (1564-1642), matern.-fizic, şi astronom italian, profesorul Universităţii Padova, la vârsta de 70 de ani a fost judecat, osândit şi a suferit dureroase torturi din partea inchiziţiei papale, pentru că propovăduia mişcarea pământului împrejurul soarelui. Pe când martirul abia răsufla de groaznicele dureri sub povara chinurilor, a lovit pământul cu piciorul, zicând: „E pur mouve", adică: „Şi cu toate acestea pământul se mişcă".

(s) Constantin Brâncoveanu în 25 de ani ai domniei sale, a adus Ţara Munteniei, într-o stare mai bună, mai înfloritoare. Intrigile ţesute de ai săi l-au surpat. El a fost pârât şi ponegrit de rudeniile sale turcilor care l-au mazilit, exilat, ridicat şi dus la Constantinopol, dimpreună cu familia sa. Acolo, l-a omorât, după ce a văzut căzând capetele fiilor săi sub sabia crudului călău turc. Unul din rudele sale, care l-a pârât şi ponegrit pe Brâncoveanu ţuicilor, se istoriseşte ca a fost Ştefan Cantacuzino, un pretendent la domnie. După uciderea lui Brâncoveanu el a domnit doi ani 1714-1716, când l-a ajuns păcatul ponegririi rudeniei sale, a fost ucis de turci împreună cu tatăl său Constantin Stolnicul.

(t) Horia, Cloşca şi Crişan, au fost tt-ei viteji Români Transilvăneni;

(u) Radu de la Afumaţi (ţ 1529 d. Hs) Domnul Munteniei, ginerele Voievodului Neagoe Basa- rab, care între alte fapte bune, a adus şi multe îmbunătăţiri Sf. Mănăstiri a Argeşului, a fost ucis de ai săi. El a fost fugărit de doi boieri din Bucureşti până în Judeţul Râmnicu-Vâlcea, Acolo l-au ajuns. El s-a refugiat în Altarul unei Biserici (Cetăţuia) de lângă R. Vâlcea, crezând că acei boieri fiind creştini nu-l vor ucide. Boierii însă, lipsiţi de simţul creştinesc şi uman, l-au ucis acolo, străpun- gându-l cu cuţitele, stropind astfel cu sângele lui pereţii Altarului Sfânt. Pedeapsa lui Dumnezeu i-a ajuns

curând. Primul Domn care a urcat pe tronul Munteniei a poruncit oamenilor săi şi au tăiat capetele celor doi boieri ucigaşi, vărsători ai sângelui domnesc şi profanatori ai Altarului Sfânt.

(v) Tudor Vladimirescu (1770-1821 d. Hs) văzând suferinţele poporului de jos a adunat o mulţime mare de Români, cu care a făcut o mare revoluţie contra boierilor asupritori ai ţărănimii Române, care gemeau sub călcâiul lor. El a luptat pentru dobândirea drepturilor ţărănimei, groaznic umilite şi terorizate de cruzii ciocoi. îndrăzneala aceasta a plătit-o cu preţul vieţii lui. El a fost atras cu vicleşug în cursă şi ucis mişeleşte lângă Târgovişte de grecii lui Ipsilante. Acesta însă a fost pedepsit de Dumnezeu. Mişcarea eteriei greceşti din ţară, comandată de el, a fost înfrântă; iar el pribegind prin lume a murit îh mizerie la Viena. După uciderea lui Tudor, epoca fanarioţilor încetează; iar pe Tronul Pricipatelor se aleg Domni Români.

Sângele lui Tudor Vladimirescu şi al Românilor revoltaţi în 1821 a deşteptat pe Români şi a făcut să înflorească şi să rodească epoca Renaşterii Poporului Român şi a Culturii Române.

(z) Mihail Eminescu (1850-1889) a fost unul din cei mai mari şi distinşi poeţi ai neamului nostru românesc. El a iubit cu râvnă până la jertfă neamul Românesc: dar a suferit mult, mult, până la slăbirea minţii, Eminescu a dat neamului său cele mai preţioase poezii şi scrieri, dar a fost puţin apreciat în activitatea sa de contemporanii săi, dintre care mulţi îl invidiau. El a murit în Azilul Dr. Suţum ucis de un tovarăş al său de suferinţă. După trecerea lui din viaţă a început să se scoată la lumină calităţile marelui poet Român. Astăzi poeziile şi scrierile lui sunt citite cu mare plăcere de Românii dornici de lumină, şi aplaudat peste tot. Aşa-i lumea aceasta deşartă! Ea răstigneşte şi jertfeşte pe cei mai buni şi devotaţi făcători de bine ai săi. August Cezar, Mihai Viteazul, Episcopul Melhisedec şi alţii mulţi, ne grăiesc multe, multe adevăruri dureroase, când ne apropiem de ei cu atenţie.

Dar cum zis-am în fruntea.acestora văd aevea strălucind
Pe Iisus Mântuitorul, pe Mielul cel Sfânţ şi blând(x)
Care fiindc'a semănat cu dărnicie, pace har şi bine,
Dumnezeieşti învăţături, minuni, belşug de sfinţenie'n lume,
Prigonit a fost într-una, de cei ce-şi ziceau lumină;
Prins şi groaznic torturat, crucificat cu multă ură...(f)
Apostoli, Sfinţi cu urmaşii lor, care cu sârguinţă au semănat,
Sămânţa vieţii evangheliceşti, cu care lumea au luminat([17]),
îi priveam aevea-n acele vremuri; huliţi, munciţi, herăstruiţi,
Răstigniţi, arşi, decapitaţi; acu, îi văd vii şi luminaţi...
Privind cu luare aminte acest grăitor tablou,
M-am socotit, şi'mbărbătat, am zis: „De-a suferit aşa de greu,
însuşi Iisus Hristos, Mântuitorul, cu Proorocii, cu Apostolii...
Ierarhii Sfinţi, vrednicii Preoţi, Martirii, Mărturisitorii...
Si făuritorii neamului meu; atunci ce fac eu?
Care'n necaz, Duhul întristez...(a); Acesta-i un păcat greu!...
Dacă lumea asta mare, care'n cel rău mereu zace(b).,
Varsă asupră-mi lături, hule(c), curse'mi întinde, gropi îmi face(d)
Eu bine cunosc, că jivini hâde, rele şi muşcătoare,
Fost-au totdeauna'n lume, numărul li-i foarte mare...
Stau la pândă prin prăpăstii, prin unghere întunecate,
Unde-şi pregătesc otrava... Când te văd, te-atac de moarte.
însă slujba Preoţiei, cum spun Sfintele Scripturi:
Nu este-o viaţă comodă; ci sârg... necaz, strâmtori(e)
Pentru creştinul ce luptă, lumea-i spini şi mărăcini,
Hăţiş plin de reptile hâde, viperi, şerpi, sălbăticiuni...(f)
Dar cu ajutor de sus, şi unirea cu Hristos,
Te strecori prin toate-acesta, poţi lucra, faci bun progres
Când te-atacă şi-otrăvesc, reptilele blestemate,
Strigi pe Domnul, El te-aude, ranele'ţi sunt vindecate(g)
Durerile suferite cu El, sunt o mare bogăţie, Care ne strălucesc
fiinţa, acum şi în veşnicie(h) Astea toate cugetând, şi alte-asemeni
rând pe rând, Citeam, lucram înainte, pe creştini edificând. Prin
vijelii, naufragii, prin strâmtori, prigoniri Casa aceasta edificat-am,
cu mult zbucium şi jertfiri Cu dureri, răni sângerânde, vegheri şi
adânci suspinuri, Cu econcmii de hrană cu sforţări în rugăciuni, Cu
punerea la bătaie, a cinstei şi-a sănătăţii, Am născut aceşti copii (i),
cu jerfirea demnităţii.

t t f

17 Vezi Faptele Sfinţilor Apostoli; Ist. Bis. Vieţile Sfinţilor ş.a.;
(a) Efs. 4_{3M1};
(b)1 Ioan 5_{W};
(c)Dan. 7_{3H}; Ape. 12_{4JS}; 13;
(d) Ps. 56/57_{6}; 7„ $_{16}116_{10}$;
(e) Mt. 10; Lc. 10_{3}1 Rom. 8, 2 Cor 4; 1 Tim. 4_{W}; 5„ $_{,2}$; 2 Tim 2, 3;
(f)Eş. 3-15; 16, 32, 33; Num. 11, 16, 20; Iez. 2, 18,*33;
(g) F.Ap. 4, 5_{1M2}; 12,13, $_{u}$; $16_{1(j-,s}$Ş.a.
(h) 2 Tim. 2,,; Mt. 13_{u}; I Ioan $3,_{2}$1 Rom. $8,_{4-,8}$; Ape. 3 121,1; (').) Cărţile făcute pentru edificarea creştinilor sunt copiii călugărului;
G) **Iac.'2„;**
(!) Ioan 15; Rom. 15,,1
(m) 2 Cori,,,; $11,_{2M}$; 4, $_{,3}$;2Tim. $4,_{6}$ $_{,,}$; Ev. 11; 12;
(n) ***Eş.*** 25,.,; 30,, $_{,6}$"; $36,_{-7}$; 2 Par. 2 9 , 2 Cor. 8,9; Rom. 12,; 16, $_{,4}$;
(t) 2 Tim. $4,_{4}$ $_{,8}$; 3, $_{,3}$; Ape. 2_{9} Fac. 12, 20, 37, 39, 40. Ierem 20, 37, 38. dan. 3, 6, 3 împ.
(o) Eş. 32. 1 Cor 10_{-7}; Gal 5^;
(r) Eş. 20_{9u}; Evr. 4_{6S}; 1 Cor. 16,; Ape. 1_{10};
(t) Lc. $10,_{<37}$; 15 Mt. 25; Iac. 2;"
(t) Is. 1, 58;
(u) Gal 6_{16};
(v) 2 Cor. 13_{14};
(z) Mt. 6_{13}; Rom $16,_{0}$;

Fraţi creştini! Când în citirea astei cărţi aflaţi greşeli, Neobservate de mine... corector, ş'ortografici neîndreptări: Greşeli, lipsuri, sau lacune, strecurate la tipar; îndreptaţi tot, cu blândeţe, ş-astfel dobândi-veţi har, De la Dumnezeu ce vede, dragostea voastră cea sfântă, Care-acopere greşeala (j), şi aduce roadă multă...(1)

t t t

Eu privind la strâmtorări isbelişti şi greutăţi (m),
Prin care m-au trecut Domnul, în timpul lucrării acestei cărţi,
îmi înalţ în sus privirea la Dumnezeu cel Prea Sfânt,
Ş 'arăt.ându-l 'mulţumirea, î-L laud pe El zicând:
„Bine eşti cuvântat Doamne, căci cu har ne-ai ajutat
De-am edificat această casă, sfântă pentru sfat.
Einecuvintează Doamne, cu har, pace, bogăţie,
Pe sprijinitorii noştri, aici, şi în veşnicie"(n),
Pe cei ce ne-au făcut rele(t) ne-au jignit, şi turburat

înţelepţeşte-i şi-i iartă că n-au ştiut ce-au lucrat.Dragi creştini! în zile
sfinte, nu prăznuiţi păgâneşte,
Cu jocuri, ospeţe negre, cântări curveşti idoleşti(o);
Ci sfinţiţi zilele sfinte, Duminici şi Sărbători
Cu ascultarea Slujbei Sfinte, citiri sacre meditări
Sărbătoarea-i sfântă toată; nu numai pe jumătate
Cum o socotesc şi-o fac creştinii mulţi-n majoritate.
Domnul zice-n cartea sfântă: „Israile, ascultă bine,
Ziua sfântă o sfinţeşte, toată'ntreagă pentru Mine,
Şase zile-ţi las de lucru, fă-ţi tot lucrul tău trupesc.,
Ziua şaptea 'nchin'o Mie, fă'n ea ce-i duhovnicesc"(r)
Noi creştinii, în Duminici şi sărbători arătate
în hotărârea Sinodală, cu Decret întărite;
Să le serbăm cu repaus, îndeletniciri duhovniceşti,
Cu mergerea la Biserică ş'ascultarea Slujbei întregi.
După Slujbă, ajunşi acasă, să citim mereu cărţi sfinte,
De suflet folositoare, să ne 'mbogăţim la minte.
Să ne facem unii pe-alţii, dragi, scumpi, buni luminători,
Să mângâiem suferinzii(t), să le fim buni sprijinitori(t)
Noi ştim că zilele sfinte, Domnu'n Biserică le-a pus
Spre-a ne edifica'n ele, toţi (creştinii), cei de jos şi cei de sus.
Pace, har, blagoslovenii, Domnul tuturor va da,
Celor care vor umbla, după învăţătura Sfântă, cu dreptarul acesta(u)
Biserica noastră-i Sfântă, Ortodoxă, pur creştină
Fiii tăi ascultători, află-n ea veşnic odihnă,
Harul Domnului Iisus Hristos, şi Dragostea Tatălui Dumnezeu
împărtăşirea Duhului Sfânt, să fie cu noi cu toţi(v),
să ne salveze din orişice rău(z). Amin

Cel mai mic între Iereii-Monahi NICODIM MĂNDIŢĂ Preot-Călugăr

Binecuvântat eşti Hristoase Dumnezeul nostru, Cela ce prea înţelepţi pe pescari i-ai arătat, trimiţându-le lor Duhul Sfânt. Şi printr-înşii lumea ai vânat, Iubitorule de oameni slavă Ţie (Troparul serbării Pogorârii Duhului Sfânt).

t t t

Mulţumită Binecuvântatului şi Prea Sfântului Dumnezeu, Cel preaslăvit în Sfânta Treimne: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, mult sprijinitorul nostru, această lucrare s-**a** tipărit în timp de doi ani şi trei luni, Milostivul Dumnezeu să binecuvânteze cu binecuvântare Dumnezeească, pe toţi cei ce au contribuit cu sufletul lor, cu munca, cu banii şi jertfa lor, la tipărirea cărţii aceştia, folositoare de suflete.

TABLA DE MATERII

Precuvântare..... 5

Cap. 1. **Despre Dumnezeeasca Liturghie**..... 7

Cap. 2. **Pregătirea sfinţiţilor liturghisitori pentru slujba Sfintei Proscomidii..... 50**
Cap. 3. **Lucrarea şi pregătirea Sfintelor Daruri pentru Slujba Dumnezeeştilor Liturghii!..... '.... 91**
Cap. 4. **Dumnezeeasca Liturghie a Chemaţilor cu însemnătatea ei** (De la
binecuvântare până la ectenia stăruitoare, inclusiv)..... 153
Cap. 5. Dumnezeeasca Liturghie a Chemaţilor cu însemnătatea ei (Ectenia pentru dreptcredincioşii creştini repausaţi în Domnul şi ecteniile pentru cei chemaţi)..... 255
Cap. **6. Sfânta Liturghie** a **Credincioşilor cu însemnătatea ei** (De la Liturghia
Chemaţilor şi până la Simbolul Credinţei, inclusiv)..... 319
Cap. 7. **Sfânta Liturghie a Credincioşilor, cu însemnătatea ei** (De la sfârşitul
Simbolului Credinţei până la Rugăciunea Domnească)..... 420
Cap. **8. Sfânta Liturghie a Credincioşilor cu însemnătatea ei** (De la rugciunea
„Tatăl nostru până la sfârşit)..... 510
Cap. 9. **Istorisiri şi încheiere pentru Dumnezeeasca Liturghie** 607

f Sfârşit şi lui Dumnezeu Cinste, Laudă şi închinăciune tImprimat la

ROMCART S.A. Bucureşti — România

AŞA GRĂIEŞTE DOMNUL SLAVEI

Aşa grăieşte Domnul slavei Prin glasul sfintei Liturghii Deşi m-am înălţat la ceruri Eu nu vă las, Eu nu vă las Orfani copii
în fiecare Liturghie Eu mă cobor din nou la voi Din nou e coasta mea străpunsă Şi-Mi curge sânge Şi-Mi curge sângele şiroi Mă răstignesc din nou pe cruce În umbra sfântului altar Primiţi-Mi sângele şi trupul
Să nu viu iarăşi în zadar
Eu sunt aici întotdeauna în sfânt altar, spre răsărit Bisericile sfinte-s goale Creştinii Mei Creştinii Mei, s-au rătăcit
Veniţi copii, veniţi la mine Că vreau în voi să locuiesc Să vă împac din nou cu Tatăl Şi de păcat
Şi de păcat, să vă feresc
Şi din potirul cinei Mele Eu vreau cu toţii să gustaţi Veniţi creştinii Mei la Mine Şi pacea Mea Şi pacea Mea, să o aflaţi În fiecare pârticică Pe care-n taină o primiţi Eu sunt întreg cu toată slava Şi-aştept spre mine Şi-aştept spre mine, să veniţi

EDITURA
BUNAVESTIR
EBACĂU 1995

(z) Vezi pe larg 3 împ. 5-9[1-9]; 2 Par. 2-7; (x) 2 Mac. I[20-32]; Dr. V. Tamavschi, Arh. Bibi. p. 539;
(1) Ioan 6$_2$
(r) 49[9-12]; (s) Cam 3 litre sau 750 gr. (t) Eş. 29[37]^; Comp. Lev. 23[13]; Num. 15[410]; 18[12]; 28[7-]; II Lege 12[1718]; 14[23-26]; 18[4n-5]; (u) 1 Cor. Il[23n-31]; IO[1617]; Ioan 15[1-8]; Jud. 9[1213]; (v) 1 imp. I[24n-28],
(n)'Lc. 3[11]; (o) Is. 1; Le. 16[-15]; 18[9n]; Mt. 7[21-23]; (p) 3 împ. 13; Prov. 17[15]; (r) Prov. S. 11; Eccl.
(r) II Lege 16[1710]; 17[1]; (s) Lc. 12»; 16'; Mt. 19[21]; 6[20]; F.Ap. 2[45]; 4[M]; (t) 1 Cor 16[M]; comp. F.Ap.
11[29]; 24[17];Hom. 15[26]; 2 Cor. 8[4]; 9[112]; Gal. 2[10];
(a) Lc. 22[19n-20]; 1 Cor. 11[2«-5]; (b) F.Ap. 8[22n-33]; Is. 53; Vezi şi pg. 18-19 din această carte; (c) Is.
53; F.Ap. 8[22-33]; (d) Arhiereul Ioanichie Evantias o.c. pg. 277; Ierem 11";
6; (s) Lc. 12.[W1]; 18[2.1]; Ps. 36[16]; (t) Ierem. 7[16]; 4[2-]; II[11]; 14[1612]; 15[1n-9]; (u) Mt. 15«; 23; (v) Ier. 15[1];
7[19-3]; Is. 66[2-3]; (z) Deut 23[19]; (x) 4 împ. 8; (a) 3 împ. 14; (b) F.Ap. 8[13n-24]; ic) Iez. 54$_{(4}$;
(i) S. Tes. c. 94, vezi şi Ier. 7,$_{20}$; 11$_{14}$; Is. 1; (d) Ps. 140$_5$; (e) Prov. 3,$_{10}$;
(f) Lupta gladiatorilor; (g) Levit. 19$_6$; (t) Scrierile Apostolice. Vol. II trad, de Pr. I Mihălcescu...pg. 106-110; Const. Apost. lib. IV c. VI. Vezi Dr. Badea Cireşeanu Tez. Lit. Tom. III, pg. 159-160;
(t) Din .Mărgăritarele Sf. Ioan Hrisostom"; (h) Mt. 3$_3$;
(t) Mântuirea Păcătoşilor o.c. pg. 217; (tt) Mânt Păcăt., pg. 217-9;
(t) Prolog 10 a Vll-a;
(b) Lc. I[55-31n-32]; (c) Mt. I[1822]. (d) Num. ***24";*** Is. 60[3]. (e) Mt. 2[111], (f) Ps. 92/93; [4]; 2[921]; Le. 2[121]; (j) Mt. 27[57-61]; Mc. 15[4n-7]; Le. 23[50-56], Ioan
(m) Ioan 19[38n-40]; (n) Lc. 6[19]; 8«; Mc. 5[30] Comp. ML 8[27]; 10[1]; Mc. 3[1314]; 6[7]; Lc. 6[13]; 9[1]; 10"; F.Ap.
28[5n-8]; (o) Mt ***2";*** Comp. Ps. 71/72[10 11]1; Is. 60[6]; (p) Ioan 3[1n-21]; 7[50-53]; (r) Ioan 19[3lMO]; (s) Ioan 3[16]; 8[22];
15[13]; Rom. 5[8]; 1 Ioan 3[16]; 4»;
(t) **Profeţii despre întruparea, naşterea, viaţa, patima, moartea pe Cruce, înmormântarea, învierea şi înălţarea la Cer a Mântuitorului.**

Profeţii V.T. insuflaţi de Duhul Sfânt, au prezis despre întruparea, viaţa, activitatea şi Jertfirea Mântuitorului pentru mântuirea omenirii. Aşa d.p. ei au profeţit că:

1) Iisus Hristos se va naşte chiar în timpul când poporul Israelit va fi stăpânit de domni străini (Fac. 49$_{10}$; comp. Num. 24$_{17\ 24}$; Ierem. 30$_{2Q24}$; Zah. 10„ ,$_2$);

Această proorocie s-a împlinit, fiindcă Mântuitorul s-a născut în timpul când pe tronul lui Israil era împărat Irod cel mare idumeul. Acesta a fost isgonitorul lui Antigon, ultimul rege Israelit tributar. în acel timp- pe tronul Romei — căreia Palestina era tributară — era Cezarul August: (Lc. 2,$_2$1 Mt. 2, ,$_8$; Eus. Popovici o.c. cart. 1, pg. 65).

2) Domnul Iisus Hristos se va naşte după reedificarea şi împodobirea Templului Sfânt: (Agheu 2, ,$_6$; comp. Ps. 84/85,,$_4$; 85/86$_{s\ 10}$; Ioan 1$_{3l}$; 2,$_4$; Efs. 2$_{14}$);

3) Domnul Iisus Hristos se va întrupa într-o Fecioară: (Is. 7,$_3$; comp. Lc. 1$_{26\ 38}$; Mt.
W;

4) Domnul Iisus Hristos se va naşte în Vitleem: (Miheea 5,; comp. Mt. 2_6; Ioan 7_{42}).
5) Domnul Iisus Hristos se va naşte dintr-o Fecioară din rădăcina lui Iesei: (Is. 11_{110}), din familia lui David (Ierem. $23_{5\ 6}$; îs. 9_{67}; $52_{,3}$; 53_{10}).
6) înainte de naştrea Domnului Iisus Hristos, s-a proorocit despre ivirea unei stele extraordinare, care va călăuzi pe regii răsăritului ca să I se închine cu daruri la locul naşterii Lui: (Num. $24_{,7}$; Is. 61_3; 60_61 Ps. $71/72_{gi<}$; Mt. 2,,,);
7) Domnul Iisus va învăţa lumea deschis: (Is. 61; tl$_2$; Lc. $4_{,8}$; Ioan 1_{32}; 3_{j4}; şi în pilde: Ps. $77_{,2}$; Mt. 13; Lc. $10_{30\ 37}$;'l2,$_{620\text{-}37}$^; 13_{S9}; $14_{,624}$; $15_{,12}$; 16_{79}; $18_{M.\ 1014}$; Mt.21, $_{,6\text{-}M3,\text{-}\ 33}$; $25_{,30}$ ş.a.) "
8) Domnul Iisus Hristos va face minuni: (Is. 35^,$_0$; 26_{I9}) vezi şi mulţimea minunilor săvârşite de Mântuitorul istorisite în N.T.
înaintea Domnului Iisus Hristos va merge şi-I va pregăti calea un mare Prooroc: (Mal. $3_{,2}$; Is. 40_3; comp. Lc. $1_{5\ 25;57\ 80}$; $7_{,,}$; Mc. 1^; Mt. $11_{,0}$).
Domnul Iisus Hristos înainte de jertfirea Sa, va intra în Ierusalim, ca împărat: (Zah. 9,1 comp. Is. 32^; $62_{,,\ ,2}$; Mt. 21_5).
Domnul nostru Iisus Hristos va fi unsul Domnului: (Ps. 44^/45_7; Is. $61_{,}$; Lc. $4_{,8}$).
Domnul Iisus Hristos va fi vândut cu 30 de arginţi: (Ps. 40_7; Zah. $11_{,2\ _13}$), va fi batjocorit şi umilit de vrăjmaşii Săi: (Ps. 21_{78}; Is. 52_{14}; 53_3), şi acuzat prin mărturii

48. Pentru ce rostesc de două ori: „Slavă întru cei de sus...?"

Această slavoslovie angheliceasc㠄, o rostesc, amintindu-şi prin ea întruparea binevoitoare a Dumnezeescului Mântuitor Iisus Hristos — Cel în două ipo stasuri[2]— pe pământ, pentru răscumpărarea neamului omenesc.

(c) Num. 21_{18}; (d) Es. 4^{M}; (e) Es. $4^{"20}$; (f) Eş. $7^{8;13\text{-}15\cdot20}$, 16^{17}; S»^{23}; IO^{13}; (g) Es. $14^{15\ 31}$; (h) Es.
$17^{1\cdot7}$,.
(i) Eş. $25^{8.18\sim22}$; 29^{42}|°; 30^{636}; Lev. 16^2; Num. 7^{89}; 17^4; 1 împ. $4^{4\cdot5}$; 2 împ..6^2; 4 împ. 19^{15}; Ps.
17^{213}; 79/80^{12}; $89/90^1$; (j) Is. N. $3^{14\cdot27}$; (1) Is. N. 6; (m) 1 împ. 5; (n) 1 împ. 6^{19}; Comp. Evr. 9^{15}; (o)
II împ. 6, ,,; (p) Lc. 13_{12}; (r) F.Ap. 5_{12}; $9_{17\cdot19}$; 19_n; 28_8; (s) Mc. $6_{12\text{-}17}$; Iac. $5_{13\cdot15}$; (t) Mt. 14_{36}; $9_{21\ 22}$;
Lc. F. Ap. 19_{1M2}; (u) F.Ap. 5_{15}; (v) F.Ap. 19_{12}; (z) Ioan 9_6; (x) Vezi pg. 160-168 din această
carte; (t) Dese. Sf. Ut. o.c.;
(i) Fflip 4^7; (j) Ioan 14^{27}; (1) Lc. 24^{36}; Mt. 28^{910}; Ioan $20^{1\cdot"20\cdot26}$; (m) Ioan 20^{21}; 17^{1819}; Mt. 28^{18}; 2 Tim. **2^2; Evr. 3^1; (n) Iac. 1_{17}; Ioan 3_{1W7}; 12_{17}; Mt. 18_n;** Lc. **9_{36}; 19_{10};** (O) **Ioan $17_{,\ 17j1}$; comp. Gal. 2^;**
1 Cor.'$12_{j2\ 2j}$; Rom. 12, ,;
(t) **Exemple: Vindecarea îndrăcirilor: Mt. 8^{M34}; Mc. $I^{21"28}$; 2^{M0}; Lc. 4^{3M2}; $8^{27"33}$. Vindecarea**
femeii bolnave de scurgerea sângelui de 12 ani, care îşi cheltuise toată averea la doctori, şi învierea
fiicei lui Iair: Mt. $9^{18\cdot26}$; Mc. 5^{2Ml}; Lc. $8^{41\cdot56}$. Slăbănogul din Capemaum: Mt. $9^{2"8}$; Mc.' $2^{1"12}$; Lc.
$5^{17"26}$. Tămăduirea fiicei îndrăcite a femeii Hananience: Mt. **$15^{21"28}$;** Mc. **$7^{27\ 31}$. Tămăduirea orbilor:**
Mc. $8^{22\cdot26}$; Lc. $18^{3"3}$; 19^{23}; Mt. **20" ^ Mc. $IO^{46"52}$; Ioan 9. Tămăduirea femeii gârbove de 18 ani: Lc.**
$13^{lo\ n}$; ş.a.
.Totodată Sf. Biserică se mai roagă: pentru cei ce se ostenesc primejduindu-şi viaţa în felurite
munci spre a câştiga existenţa familiei; pentru cei robiţi de vrăjmaşi sau de felurite răutăţi; şi pentru
mâtuirea tuturor, (ft) Descop. Sf. LiL o.c.; (x) Vezi pg. 171-191;
(h) Evr. $1^{22"26}$; (i) Fac. 37, 39, 50; (j) Jud. 14, 15, 16; (1) Iov. 2; 42; (m) 1 împ. 19-31; 2 împ. 15-18; fn) 3 împ. 19-22; 4 împ. 1; 2; (o) Dan. 3; (f) Dan. 61 (p) Mt. 26^{39}; Mc. 14^{36}; Lc. **22^{42}; Evr.**
5 ^{5} I o a n 12^{27}; 5^{30}; 6^{2l}; Filip. $2^{5"}$; Vezi N-rii 78-84; (r) Gal. 5^{24}; (s) Ioan $12^{24"26}$; Mc. 8^{23}; (1) Mt. 7-'-.-^{2}; 25^{41}; Lc. 13^{2530}. F.Ap. 19^{15}. Rom. 7". Iac. 1^{2227};

(a) Ps. 145-150, cânt, celor trei tineri $I^{28\cdot67}$; (b) Evr. 1; 2; (c) Fac. 1,2,3; Ioan 6^{38}, Ps. 109^2; Pilde Sol. $8^{22"31}$, Iov 38^7, Ioan $17^{5_8\cdot24}$, 1 Cor. I^{715}, Cols. I^{17}, Dan. $7^{914\cdot27}$; (d) Lc. $I^{26\cdot38}$, Mt. 1; (e) Mt. 2, 3; $4^{1"11}$, Mc. I^{113}, Lc. 2, 3, 4^{113}, Ioan $1^{1"34}$; (f) Mt. 3, Mc. I^{19}, Lc. $3^{1"20}$, ş.a.; (g) Lc. $2^{9\ 15}$, 22^{23}. Mc. I^{13}, Mt. 4^{11}, 28^{27}, Mc. 16". Mc. 24^{47}. Ioan 20^{i213}. F.Ap. I^{1011} şi Apocalips; (h) Ml. 4 Mc. I^{14}. Lc.
4^{14}. Ioan l^{35}; (i) Mt. 26-28. Mc. 14-16, Lc. 22-24, Ioan 13-21, F.Ap. 1;
(a) Mt. $3^{1"17}$. Mc. I^{111}, Lc. l^."«. 31-22^ $_{Ioan}$ pot.ss. $_{Lc}$ 126-38. $_{(c)\ Lc_}$ 19^{38}, Efs. I^6; $3^{10"21}$, Ape. 5^{13};

(d) Mc. I^{13}, Mt. 4"; (e) Ioan 1^5\ F.Ap. I^{1011}, Ape. 5"; (f) Mt. $4_{,,}$; 9_{35}; 24_{14}; Mc. $_{39}$, Lc. $4_{j5\ M}$; (g) S.Tes. o.c. pg. 320, Mt. $8_{U\ J5}$, Mc. $1_{,831}$; $3_{S\ n,}$ Mt. $9_{.8\ 26}$; $9_{,731}$f20,,$4_{,6}$, Lc. 13_{1017}; (h) Mt. $9_{20\text{-}22}$, Mc. $5_{,5\ 34}$, Lc. $8_{43\cdot48}$;
(b) Ps..94/$95^{6\cdot7}$; 98/99^5; 131/132^7; 1 Parai. 28*; 1 Cor. 6^{20}; (c) ML 14^{30}; comp. Lc. 19^9; $18^{35"39}$;
^{37}; 17^{18}; 1 Cor. I^4; 15^{20}; 2 Cor. I^4; 15^{20}; 2 Cor. 5_{18}; Filip. 3_{10}; 2 Tim. 2,; 1 Petru $3_{,,\ 21}$; Ape. 2_8; (f) Ps.
67/$68_{3S\ 36}$; (g) Ape. $19_{,3}$ ^ $_9$; (h)ML 11^; Lc. $10_{2l\ 24}$;

(a) Fac. 17,; 35_n; Eş. 6_3, II Lege 10_{17}; 2 Para;. 20_6; Neem 9_{32}; Iov 37_{Z3}, Ps. 23_7, 146_5; Is. $40_{,6}$; Ier. $32_{|\ 7\ 27}$; Naum 1_3; Mt. 19_{26};Mc. $10_{,7}$; Lc. 1_{37}; Rom. $1_{,0}$; Ape. 19_6; (b) IlieMîniat o.c. pg. 126-7; Psaltire, precuvântare o.c. pg. 13-14; c) Psaltirea ediţ. Sf. Sinod, a. 1928 pg. 5, vezi şi cărţile de astronomie;
(d) Mt. $5^{24\ 25}$; $18^{15\cdot20}$; Iov. 42^8; 1 Tim. 2«; 1 Petru 3^7;
(g) Ioan 5^{24}; $3^{16\cdot18}$; $6^{40.47}$; 8^{51}; 20^{31}; 1 Ioan 3^{14}; (h) Ape. 2", 20^{14}, 21«; (i) Ioan $14^{16\cdot23}$,1 Ioan I^{24}; 1 Cor. $3^{10"23}$; 6^{19}; 2 Cor. 6^{16}; **Efs.** $2^{21"23}$; Evr. $2^{21"23}$; Evr. 3^6; 1 Petro 2^5; Ape. 3^{20}; (j) Filip l^{23}, Comp.
3 împ. 19"; 2 Cor. 5^{810}; 2 Tim. 4^6;
(1) Mt. 25 $_{1\cdot16\cdot0\cdot,\cdot3}$ 24^,; Lc. 12^; $22_{,,\cdot30}$; 2 Tim. 2_{17}; Evr. $12_{,2}$; 1 Petru 1_8; Ape. $3_{,0,,,}$ 21
(m) Rom. 14«; Ape. Î4^{1S}, comp. Ecl. 4^1\ Ape. 20^6,6"; 1 Cor. $15^{20\ 58}$; 1 Tes. 4^{ll}; 2 Tes. I^7; Evr. $4^{9\cdot10}$
(n) Ioan II^{1113}; (o) F.Ap. V%m, comp. 1 Cor. 15^{18}; 1 Tes. 4^{1317}; (p) Ps. 30/31^5; Lc. 23^; F.Ap. 7^{59}
(r) Ape. 14^{13}; comp. Ecl. $4^{1\cdot2}$; Ape. 20"; 1 Cor. 15^{18}; 1 Tes. 4^{16}, 2 Tes. I^7; Evr. 4^{910}; Ape. 6^{11};

(d) 2 Petru 1[41S]; comp. Mt. 16[27]; 20[17];*Mc. 8[31];9[31]; 1(>[33]; Lc. 9[22]; 18[31]; 24,. [7];
(e) Num. 11[1015]; (f)
3 împ. 19[419]; (g) Lc. 2[25 32]; (h) 2 Cor. 5[18];
(c) Lc. 23[43]; Ioan 14[- 3]; 2 Cor. 5, Filip 1 1 Tes4[J617]; Ioan 12'\ 17[-4]; Ape. 21: (d) Vezi 2Tim.
4[5]; Iac. l[5]; 1 Petru 5[4]; Ape. 2[J0]; (e) Lc. 8[3]; 1 Tes. 4[I318]; (f) Num. 23[10];
(1) Lc. 12[1620]; 16[19M31]; 13[4]; F.Ap. 5[1M10]; 1 Tim. 6[10]; (m) Rom. l[18M32]; Gal. 5[1621], Iac. 4'; 2 Petru 2;
1 Ioan 2[1519]; Ioan S[44-47]; (n) Evr. IO[26]6[4n8]; (o) Ioan 8[34]; Rom. 6"; 2 Petru 2[19]; 1 Ioan 3[8];
(1) Ps. 6[5]; (2) Ps. 1 13[25 M] / 115[1718]; (3) Mt. 25[110], Tâlc. Teofilact ev. Luca 6; (4) Mt. 22[1213];
25[26M30]; Vezi şi tâlc. Teofilact la aceste locuri; (5) Lc. 16['9~31]; Evr. IO[26.31]; Mt. 25, vezi şi tâlc. Teofilact la acest loc;
oamenilor, îndemnând şi pe alţii cu felurite mijloace sataniceşti, ca să facă şi ei asemenea, sunt nişte apostoli ai lui Antihrist, care poartă semnul fiarei pe frunţile lor (Ape. 13). Astfel de creştini deşi nu sunt scoşi afară din Biserica lui Dumnezeu de sfinţiţii slujitori ai Altarului, totuşi nevăzut, ei sunt alungaţi afară de îngerii înfricoşaţi cu săbii de foc. ***„Mulţi (toţi) sunt chemaţi, dar puţini*** (care se aleg prin osteneli şi luptă după lege contra diavolului şi păcatelor) ***sunt aleşi"*** (Mt. 20[16];
22[14]). ***„Domnul nostru Iisus Hristos*** *are* ***lopata în mâna Sa. El va vântura grâul*** (creştinii buni), ***din aria*** (lumea) ***Sa. Grâul*** (creştinii buni) ***il va aduna în jitniţa*** (Biserica sau împărăţia) ***Sa; iarplevele*** (creştinii păcătoşi şi nepărăsiţi de păcate şi făcători de neorânduieli) ***te va arde cu foc nestins"*** (Mt. 3[12]; 13[30]; Mal. 3[3]; 4[1]).
(b) Gal 3[27]; (c) S.Tes. Dr. V. Mitrofanovici Liturgica, o.c. pg. 496; (t) Descop. Sf. Liturghii;

(t) Omilia Sf. Grigorie Dialogul cartea a n, cap. 23; şi Viaţa repausaţilor, pg. 121. Vezi şi Oglinda Duhov. de aut pg. 377-8; (b) Ioan 8[37 5t]; Mt. 12^[37]; 1 Ioan 2'"; 2[1215]; (c) Tâlc. Evang. Teofilact, Mt. 4[2]; (d) Fac. 3; (e) Iov 1; 2; (f) Ape. 12; (g) Iac. 3; (h) Mt 12[34]; Iac l[26]; 2[12]; 1 Pelru 3[10]; Ps. 33[12]; 140[2]; Pr. Sol. IO[21]; 13[21]; 17[4]; ÎS[6'"-21]; 21[23]; 25"; Is. Sirah. I[28M30]; 4[31]; 5[15 lu]; 9[22]; 18[10]; 19[1516];
21[8], 22[30]; 25"; 28[28 M];
120-130; (Min. 65 a Maicii Domnului).
(d) Eclesiast 5[1];
(*) Ape. 22[12]; (i) Mt. 5,;

2. **Ce face Preotul în timpul acesta?** în timpul acesta în care cântăreţii cântă „Doamne miluieşle" pe larg, Preotul se roagă pentru toţi credincioşii,

9. **Ce face Preotul în timpul primei cântări a heruvicului?** în timpul primei părţi a cântării heruvicului, Preotul se roagă în taină: „Nimenea din cei ce se leagă cu poftele şi cu desfătările trupeşti nu este vrednic să vie şi să se apropie sau să slujească Ţie împărate al Slavei...". Prin această rugăciune tainică, el cere de la Dumnezeu să-i curăţească

(t) Vieţile Sfinţilor o.c.; (b) Ioan 19[31MO]; (c) Ps. 133[3];
(D) ML 21[117]; Mc. II[111]; Lc. (e) Mt. 21[1214]; Mc. LL"-[1518];Lc. 19[45]^[8]; comp. Lc. 2[40];Ioan
[2]i3 n. (i) Dr. Badea Cireşeanu o.c. T. III pg. 193 n. 1, 2;
(o) Mc. 3[10]; Mt. 14[36]; 9[20]; Lc. 6"; 9[1];
(a) Mt. 17[1n9]; Mc. 9>[12]; Lc. 9[2.8M37]; (b) 2Cor. 4[3n7]; 2 Petru l[19]; Ioan 14[16M20]; 12[40]; Mt 13[1317]; Is. 6[910];

(n) „Pace vouă": Lc. 24[3610]; Ioan 20"; Mt. 28[10]; „Pace las vouă pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea dau Eu vouă"; Ioan 14[27]; Filip 4[7]; Cols. 3[15]; (o) „în pace să fiţi unul cu altul"; Mt. 9[50]; Rom. 12[18]; 14"; 2 Cor. 3"; Evr. 12"; Mt. 5[9]; (p) Is. 6; Iez; 3; 18; 324; Mt. 1 0 , M c . 6[S13]; Lc. 9[16]; (t) V.Sf. 12 a Xl-a pg. 495-7; (tt) Episcopul Gr. Cosma 350 pilde o.c. pg. 125-6;
Si tuturor de o potrivă, împarte Darul Lui ceresc Si celor eare cred într-însul, Si celor ce-L batjocoresc.
0) Mt. 15[16]; Ioan 6[69]; 17[3]; 20,,; 1 Cor 8[6]; 1 Ioan 5,; (1) Ioan 12^; 3[J9]; g[J2]; 9[S]; 12[35.36]; l[8]; 2 Cor. 4[6]; (m) Ioan 1[,10]; 1 Cor. 8[6]; Efs. 1[10]"; 3,; Cols. 1[,6]; Evr. 1,; (n) Lc. 1 [,6.38]; 2; Mt. 1; 2; (o) Ioan 1, [J2]. 6[38];
K' [3]i; [17]i(P) [ML 12]I[8]; [8]~ 1 4 2 - w [Prov. 5o]-
(h) Ps. 17[12]; (i) Ps. 23[710]; 46[2]; 56[7U]; 20"; 67[34]; 96"°; 106[26]; 107[5]; 112[5]; Is. 52"; 66[1]; Tovit 12»;

(y) Mt. 13[47]; Efs.4[13]; 1 Cor. 13[1]:ps. 16.1 Cor. 2[9]; 64[4]; Mt. 25; (t) Vezi explicare pe larg şi bine documentată a „Simbolului Credinţei" în Mărturisirea Ortodoxă partea I-a, întrebările l-12: Sim. Tesal, o.c. pg. 271-296; Arh. Ioanichie Evantias o.c. pg. 88-108; Gh. Joandrea, Simbolul Credinţei din cuvintele şi înţelesul Scripturii pg. 3-162; Pr. I. Mihâlcescu, Catehismul Ortodox; (a) S.Tes. o.c. după Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, o.c. pg. 507;

(1) Mt. 9[Ig 26]; Lc. 7,, [18]; Ioan 11. Ml 27[52 J3]; (m) Iez. 37[5 9- n 14]; (n) Dan. 12[2 412]; (o) 2 Mac. 12^; (p) Ioan 5[2J ,9]; 6,, [40-44. M]; (r) 1 Cor. 15[4 2 52]; (s) Ape. 20[16]; (t) Ps. 26,; 60[4]; 111[6]; (u) Is. 66[22]; (v) Int. Sol. 5[J6]; 2 Mac. 7[9 36];
(z) Mt. 19[29]; Ioan 6[47-54]; 10[M]; 17[2]; (x) 2 Cor. 5[1]; Filip 3[20]; 1 Tes. 4";
(f) ML 3[n.n]; Mc. 1[911]; Lc. 3[21n]; Ioan l[30M34]; (g) ML 17[113]; Mc. 9[212]; (h) F.Ap. 2[12];

(i) Is. 6[,2]; Ape. 4; (j) 2 Cor. 5[J921]; Rom. 3[24 25]; 5[19]; (1) Ioan 3[IJ]i7]; 15[12];
(m) Mt. 9[13 36]; 12[-7]; 15[32]; Osia 6[6]; Miheea 6[68]; (n) Eş; 16; Num. 11^[52]; ML 14[13 21]; Mc. 6[30w]4]; Le. 9[1017]; Ioan 6[114]; Mt. 15[29 39]; Mc. 8j [9]; (t) Vezi Pravila mare bisericească, o.c. pg. 453; Ps. 49 ş.a;

(n) 1 Cor. 6[19n20]; 2 Cor. 6[16]; Ecles. 5[14.-16]; 1 Tim 6[7]; Ps. 36/37". Prov. S. 15[16]; 16[11]; Evr. 13[5]; (o) Dr. V. Tamavschi Arh. biblică o.c. pg. 553; (p) Levit IO[1214]; Eş. 29[24n28]; Lev. 7[31n34]; Num. 18";

26. Ce însemnătate au cuvintele: „Pre Tine Te lăudăm, pre Tine bine Te cuvântăm. Tie îţi mulţumim, Doamne, şi ne rugăm Tie, Dumnezeului nostru'" cântat de cor?

Prin cuvintele acestea cântate'lin, corul cântăreţilor şi credincioşii aduc laudă, binecuvântare şi mulţumiri Prea Sfântului Dumnezeu, pentru toate binefacerile primite. întreaga Biserică — cler şi popor — rugăm pe Dumnezeu, ca în acel mai înălţător moment, din întregul timp al slujbei Sfintei Liturghii, să binevoiască a

(r) Vezi pg. 191-192 din această carte; (s) Mt. 5[8]; Ps. 50/51[1113]; 14/15; 23/24[36]; Evr. 12"; 1 Cor. 13';; Ioan 3[23]; (t) Mt. 25[34]; (u) Vezi explicarea acestor 7 Cereri lapg. 380-383 din carte;
(*) Vor. a XXVII-a la aceiaşi pricină; (**) Miheea 7,;

(b) ML 28[-o-]; (c) Ioan 14[12](d) Lc. 24[50'53]; 16[1419]; F. Ag, 7[5'46]; Efs.i-^jTPeiiu F;
(o) Ps. 120,; (tt) Din „Scrierile Părinților Apostolici", o.c„ Vol. II pg,
248^249; îs) Ioan 12,^
(1) Ps. 50; Is. I [1] A p e . 7[14]; Eș. 15[-6]; 23[25]; Ps. 40/41[M]; 102/!03[J]; 146/147[3];
Ioan 6[27'58]; Ape.
3[20-21], 21[7]; (a) Vezi pg. 528-559 din această carte;
(x) ML 11[29];
(t) Mt. 26. 27; Mc. 14,15; Lc. 22, 23. Ioan 18, 19;